Louis BROMFIELD

VIN PLOIE

Editura Univers

LOUIS BROMFIELD

VIN PLOILE

Roman al Indiei moderne

Traducere de
IOANA CORBUL și VINTILĂ CORBUL

EDITURA UNIVERS
București 1972

Coperta de *Astrid Schmidt*

Louis Bromfield
THE RAINS CAME

Cedric Chivers, Ltd.
Portway, Bath, 1970

LOUIS BROMFIELD SAU DESPRE ISPITELE SUCCESULUI

Literatura americană poartă amprenta factorilor istorici, geografici, sociali, economici şi psihologici care au determinat unele orientări specifice în gândirea şi cultura continentului descoperit de Cristofor Columb. Împrejurările particulare în care au apărut şi s-au dezvoltat naţiunea şi statul american, în urma unui îndelung proces de adaptare a tradiţiilor şi culturii europene la realităţile lumii noi şi a unei lupte aspre de cucerire şi supunere a unei naturi rebele explică predilecţiile literaturii acestei ţări pentru anumite subiecte şi teme cât şi pentru anumite moduri de exprimare artistică.

Imensitatea unui continent explorat şi cucerit cu preţul unor eforturi adesea dureroase a dus la apariţia unei concepţii aparte a spaţiului şi a distanţei. Nimeni nu exprimă acest sentiment al spaţiului, al grandiosului, mai bine decât Walt Whitman sau Thomas Wolfe care vor să îmbrăţişeze în opera lor întreaga Americă şi să exprime toate virtualităţile americanului. Având de înfruntat un teritoriu care se desfăşoară la scara unui continent şi în care contactul cu lumea lipsea aproape cu desăvârşire, individul s-a simţit de la început izolat, singur, iar existenţa cotidiană aspră şi plină de primejdii l-a învăţat să se bizuie pe propriile sale forţe.

Întinderea geografică a dat naştere la sentimente contradictorii de aprehensiune şi optimism care se oglindesc fidel în literatură. Acest teritoriu al vastelor orizonturi a generat la început optimism şi entuziasm graţie promisiunilor şi perspectivelor ce le deschidea o lume nou descoperită. Optimismul s-a însoţit însă chiar de

la început cu teama de singurătate. Deserturile, munţii, câmpiile imense micşorează parcă însemnătatea omului care se simte *„străin"* pe acest pământ incomplet umanizat. Individul nu a ajuns încă să statornicească raporturi armonioase cu natura înconjurătoare, de unde amestecul de lirism şi anxietate, speranţe şi aprehensiuni, optimism şi pesimism pe care le inspiră nemărginirea spaţiului american.

Expansiunea industrială fără precedent care a caracterizat cea de a doua jumătate a secolului trecut în Statele Unite s-a intensificat şi mai mult începând cu 1880, după războiul de secesiune, aceasta ducând la dispariţia economiei rurale şi artizanale şi determinând o nouă viziune asupra omului şi a societăţii. O dată cu terminarea procesului de cucerire a vestului, cu extinderea căilor ferate şi intensificarea exodului spre oraşe, continentul a fost invadat de un număr impresionant de imigranţi care părăsiseră Europa pentru a-şi încerca norocul în lumea nouă. Se năştea o nouă societate pestriţă, aspră şi individualistă. Mentalitatea şi modul de gândire ale acestei societăţi au fost simţitor influenţate de bogata moştenire culturală europeană care, transplantată în condiţiile unei lumi în căutarea propriei sale identităţi, a dus uneori la rezultate neaşteptate. Dintre elementele culturii europene ce au înrâurit gândirea americană, puritanismul şi raţionalismul merită o menţiune specială.

Puritanismul este versiunea americană a calvinismului, credinţa austeră, pesimistă şi fatalistă a primilor pelerini, aşa numiţii „Pilgrim Fathers" care au păşit pe pământul noului continent la Plymouth Rock, Massachusetts, în 1620. Este o credinţă a renunţării şi refuzului, născută din solitudine şi guvernând un univers în care totul este intens moral şi simbolic. În ciuda numeroaselor sale metamorfoze şi a unei secularizări profunde, puritanismul rămâne şi astăzi o constantă a gândirii şi literaturii americane. Teoriile raţionaliste ale secolului luminilor postulând bunătatea funciară a individului şi convingerea în

perfectibilitatea acestuia au contracarat influenţa puritanismului, cele două curente contradictorii coexistând şi adesea divizând în mod deconcertant gândirea si opera unor scriitori. Din simbioza celor două curente s-a născut o sinteză dintre cele mai neaşteptate în care întâlnim un puritanism lipsit de austeritate şi umanizat şi un raţionalism pios despuiat de caracterul său revoluţionar. Nu este deci surprinzător că scriitorul american a fost întotdeauna solicitat de cele două tradiţii, tradiţia naţională şi cea europeană, și a trebuit să opteze când pentru una când pentru cealaltă. În centrul literaturii europene a stat încă de la început omul în raporturile sale cu societatea sau, mai exact, transformarea morală a omului ca rezultat al participării sale la viaţa socială. Interacţiunea dintre individ și societate l-a învăţat pe acesta să distingă valorile autentice atât în propria sa persoană cât şi în mediul înconjurător. Literatura clasică americană se ocupă nu atât de om în relaţiile sale cu societatea, cât de individul izolat, înstrăinat de societate şi angajat într-un dramatic conflict cu sine însuşi: Thoreau solitar în codrul din Walden, Melville singur în imensitatea mării, Henry Adams un contemporan aparte al epocii sale, Thomas Wolfe însingurat, străbătând noaptea pustiul de asfalt din Brooklyn. Această solitudine explică în parte nevoia profundă resimţită de american de a aparţine la ceva, de a se integra într-un grup sau de a se identifica ori solidariza cu valorile etice sau spirituale. Integrat într-un sistem de tradiţie şi instituții şi la adăpostul unei culturi multiseculare, europeanul resimte în mai mică măsură angoasa singurătății, în timp ce americanul continuă să fie apăsat de solitudine și sentimentul înstrăinării mai cu seamă în zilele noastre.

Una din temele de predilecţie ale literaturii americane din toate timpurile a fost explorarea şi definirea noţiunii de american astfel încât se poate spune că în toate epocile scriitorul american a fost îndemnat să se angajeze într-un proces de auto-analiză şi într-o pasionantă căutare a

propriei identităţi. Unii scriitori, printre care se numără Henry James şi Ezra Pound, au căutat răspunsul la această întrebare în raporturile americanului cu cultura şi tradiţiile europene, în timp ce alţii, din ce în ce mai numeroşi, au încercat să descopere imaginea adevărată a Americii în trecutul naţional.

Temele căutării identităţii, izolării şi alienării determina şi modul de expresie caracteristic al literaturii americane şi anume alegoria şi simbolul. Drama interioară a eroului solitar acţionând uneori pe o scenă vastă cât universul este adesea proiectată în multiple planuri simbolice.

Înrudită cu tema identităţii este preocuparea multor scriitori americani clasici şi moderni faţă de aşa-zisul „ideal american” (The American dream), o ipoteză optimistă, utopică, furnizând artistului un mijloc de evaluare a realităţilor sociale, economice şi spirituale ale ţării sale.

Nepotrivirea dintre vis şi realitate, contrastul dramatic dintre un ideal himeric şi existenţa aspră şi neîndurătoare formează punctul de plecare al unora dintre cele mai reprezentative opere ale literaturii americane.

Toate aceste înfrigurate căutări se explică într-o oarecare măsură prin situaţia paradoxală a scriitorului american care este beneficiarul unei „tradiţii lipsite de tradiţie”, cât şi prin ceea ce Henry James numea destinul complex al americanului, adică raporturile echivoce ale acestuia faţa de lumea veche, oscilând între repudiere şi supraapreciere a culturii şi tradiţiilor europene.

Răzvrătiţi împotriva spiritului individualist şi a restricţiilor moralei puritane, căutând libertate de expresie şi o tradiţie literară rodnică, o seamă de scriitori americani se expatriază în Europa la începutul secolului nostru. Astfel **a** apărut romanul exilului al cărui personaj central este invariabil „americanul în străinătate”, cel mai adesea autorul însuşi care, exilat de bunăvoie, confruntă realităţile ţării sale cu cele ale lumii vechi. Aceşti scriitori care şi-au ales Parisul drept loc de întrunire după primul război

mondial sunt reprezentanţii tipici ai unei generaţii neliniştite de americani în căutarea Americii şi a propriei lor identităţi. George Santayana, filozoful acestui grup de exilaţi i-a numit nu fără oarecare dreptate „o recoltă de frunze de toamnă”, iar Henry Adams, înţelegând foarte bine drama care îi mâna pe aceşti oameni departe de ţara tor, el însuşi fiind unul dintre ei, îi numeşte „europeni improvizaţi”.

Tema „americanului în străinătate" fusese prezentată cu remarcabil succes de Henry James în romanele sale în care lumea nouă, America, întruchipată adesea de o tânără naivă, bogată şi inocentă ca Daisy Miller, este confruntată cu lumea complexă, cinică, rafinată şi coruptă a bătrânei Europe. Universul romanelor lui James era un univers închis, stabil şi tradiţional, întruchipat de hotelurile particulare din strada Varenne sau de splendidele „country houses" englezeşti cu peluze mătăsoase ai căror oaspeţi îşi petreceau lungi după-amieze savurând ceaiul şi deliciile conversaţiei. Această lume încetează însă de a mai fi o realitate pentru generaţia lui Hemingway, F. Scott Fitzgerald şi Dos Passos, „generaţia pierdută” a „tinerilor trişti”. *Soarele răsare, soarele apune* de Ernest Hemingway este romanul care zugrăveşte în modul cel mai cuprinzător configuraţia morală, conflictele şi dilemele pe care le-au avut de înfruntat aceşti fii înstrăinaţi ai Americii.

Primele romane ale lui Dos Passos, opera Gertrudei Stein, romanul lui Scott Fitzgerald *Mângâierea nopţii* sunt tot atâtea mărturii ale efortului de îmbogăţire a tradiţiei literare americane.

În cel de al treilea deceniu al secolului nostru, literatura americană a fost dominată de romanul exilului. O dată cu criza economică din 1929, cei mai mulţi dintre scriitorii exilaţi s-au întors în ţara lor şi au pornit să-şi redescopere patria. Deceniul al patrulea este marcat de întoarcerea la sursele de inspiraţie naţională. Trăind într-o lume sfâşiată de contradicţii de tot felul care culminaseră în criza generală din 1929 şi ameninţată de spectrul unui nou

război mondial, numeroşi scriitori americani caută echilibrul şi valorile stabile în trecutul naţional. De pildă, un Archibald Macleish abandonează poezia exilului tributară simbolismului francez şi îmbrăţişează teme inspirate din realităţile naţionale. În condiţiile instabilităţii şi haosului provocat de criza generală, scriitorii caută să creeze o nouă mitologie naţională şi să „redescopere America”. Legenda unei Americi pure, inocente, ţară a tuturor făgăduinţelor creată de revistele de mare tiraj şi de romanele de duzină începe să capete din ce în ce mai puţina crezare. Literatura americană din deceniul al patrulea al secolului nostru stă sub semnul marilor evenimente sociale, economice şi politice ale vremii. Se constată o înflorire a romanului istoric inspirat din viaţa Americii şi a cronicii sociale realiste. Această evoluţie este pe deplin justificată din punct de vedere psihologic şi sociologic, ea demonstrând dorinţa americanilor – a căror existenţă în acei ani sumbri era precară şi care erau prizonierii unui sistem economic ce se dezintegra în timp ce sărăcia domnea în mijlocul abundenţei – de a se întoarce la epoca de aur, la vârsta eroică de mult apusă când viaţa era mai puţin complicată, mai stabilă şi mai umană. Este vorba în fapt de reeditarea unui vechi procedeu de evadare romantică atât în spațiu sub forma exotismului, cât și în timp sub forma romanului istoric.

În timp ce deceniul al treilea a fost dominat de arta lui Hemingway, Fitzgerald şi Dos Passos, deceniul următor este marcat de romanele sociale ale lui John Steinbeck şi James T. Farrell.

Am evocat aceste aspecte din trecutul mai îndepărtat şi mai apropiat al literaturii şi gândirii americane pentru a înţelege mai bine personalitatea şi opera lui Louis Bromfield care, născut şi educat în această tradiţie, reflectă în romanele sale multe din caracteristicile și contradicţiile Americii contemporane.

Louis Bromfield s-a născut în localitatea Mansfield din statul Ohio în 1896. Tatăl său, descendent dintr-o familie

de fermieri, era un om instruit care rămăsese însă strâns legat de modul de viaţă şi obiceiurile familiei. După terminarea studiilor secundare, tânărul Bromfield a luat parte la primul război mondial, fiind apoi ziarist la New York şi corespondent extern al unor cotidiene de mare tiraj. Ca mulţi dintre compatrioţii săi, el a părăsit America stabilindu-se în Franţa unde a petrecut cea mai mare parte a anilor premergători celui de-al doilea război mondial. Instalat confortabil într-o veche proprietate în apropiere de Senlis, Bromfield se preocupă mal mult de cultivarea legumelor decât de teoriile estetice pe care compatrioţii săi le vânturau în Parisul acelor ani. Călător neobosit, scriitorul străbate continente şi ţări, are prilejul sa compare moravuri şi moduri de viaţă diferite, iar ecoul acestor experienţe se va face auzit în romanele de mai târziu.

Activitatea sa literară se întinde de-a lungul a aproape un sfert de veac între 1924 şi 1948, deci într-una din perioadele cele mai frământate ale istoriei literaturii americane moderne. Bromfield debutează ca romancier în „deceniul jazzului”, când satira muşcătoare a lui Sinclair Lewis şi Ring Lardner vestejea excesele unei lumi prematur îmbătrânite, iar Hemingway şi Scott Fitzgerald se făceau interpreţii unei generaţii dezorientate şi triste. Prima operă a lui Bromfield este tetralogia *Evadare,* alcătuită din romanele *Laurul verde* (1924), *Posesiune* (1925), *Toamnă timpurie* (1926), pentru care i s-a acordat premiul Pulitzer, şi *O femeie de suflet* (1927). În acest ciclu de romane autorul înfăţişează cu mult discernământ şi remarcabilă intuiţie conflictul dintre individ, familie şi tradiţie în sânul unor comunităţi închistate de convenţii vetuste din Middle West. Sobrietatea temelor, maturitatea stilului şi atitudinea critică a autorului au atras atenţia şi i-au câştigat aprecierea criticilor care au văzut în el un premergător al romanului social din deceniul următor. Valoarea acestor prime romane este inegală, cele mai izbutite fiind primul și cel de al treilea.

Laurul verde zugrăveşte viaţa lipsită de griji a Juliei Shane şi tribulațiile celor două fiice ale sale, Irene şi Lily. În timp ce Lily, dezamăgită în dragoste, părăseşte ţara stabilindu-se la Paris, Irene îşi consacră energia operelor de binefacere în rândul muncitorilor din uzinele oraşului. Unul dintre aceştia, Stepan Krylenko, devine discipolul ei. La uzină izbucneşte o mare grevă sprijinită financiar de Irene şi condusă de Krylenko. Greva eşuează, însă Krylenko îşi continuă activitatea în alte centre industriale. După moartea mamei sale, Irene se călugăreşte iar Lily se întoarce la Paris unde se alătură efortului de sprijinire a frontului, căsătorindu-se în cele din urmă cu un ministru.

Toamna timpurie înfăţişează existenţa cenuşie, încătuşată de convenţii rigide a unei familii din Massachusetts şi încercările dramatice ale personajului principal, Olivia Pentland, de a se elibera de această ambianţă înăbuşitoare. Deşi citadela tradiţiei este supusă unui atac sistematic atât din interior cât şi din exterior, forţa ei se dovedeşte mai puternică, eroina fiind în cele din urmă silită să accepte existenţa mărginită şi morala puritană a familiei Pentland.

În aceste romane scriitorul vădeşte calităţi certe de fin observator al moravurilor vieţii americane de provincie şi de iscusit cercetător al cauzelor care duc la destrămarea relaţiilor de familie şi la alienarea individului de interesele comunităţii. Temele neconformismului şi exilului oferă scriitorului multiple posibilităţi pe care însă acesta le exploatează insuficient. Este demn de relevat efortul autorului de a extinde aria investigaţiei sale artistice şi de a înfăţişa aspecte cât mai variate ale vieţii sociale americane cuprinzând episoade din lupta muncitorimii.

Încă din aceste prime romane se remarcă însă tendinţa lui Bromfield de a ceda ispitei melodramei şi sentimentalismului, tendinţă ce se va accentua în operele sale ulterioare.

Următoarele două romane *Ciudatul caz al domnişoarei Annie Spragg* (1928) şi *24 de ore* (1930) stăruie asupra

unor momente de tensiune şi criză morală în viaţa unor grupuri de personaje din „lumea bună” şi descifrează reacţiile acestora în faţa unor evenimente dramatice cum ar fi moartea.

Cele mai multe dintre romanele scrise de Bromfield după această dată aparţin literaturii de divertisment care abundă în formule stereotipe, melodramatice, excentrice sau senzaţionale. Bromfield devine un scriitor la modă, ceea ce englezii numesc un „popular writer", care îşi pune pana în slujba literaturii comerciale publicate de revistele de mare tiraj şi comandate de casele de filme din Hollywood. Fie că acţiunea acestor romane se petrece în societatea cosmopolită a Parisului, la New Orleans în timpul războiului civil, în vestul îndepărtat în primii ani ai cuceririi sale sau într-o lume orientală mai mult sau mai puţin misterioasă, regăsim aici întreg arsenalul scriitorului „de succes": intrigi perfide, femei fatale, dueluri spectaculoase, incendii mistuitoare, bătăi violente, un amestec de tandreţe şi brutalitate, sensibilitate şi vulgaritate – menit să satisfacă setea de senzaţional şi gusturile îndoielnice ale unui public filistin. Cedând acestei ispite, Bromfield se angajează pe calea literaturii de senzaţie întorcând astfel spatele literaturii autentice şi trădând aşteptările pe care le justificaseră primele sale romane. Devenind mentorul unui public ale cărui norme şi valori sunt superficiale sau pur şi simplu negative, autorul îşi îngustează simţitor viziunea şi aria de investigaţie uman artistică, abandonează atitudinea critică şi renunţă la temele majore care l-ar fi putut ridica în rândul scriitorilor reprezentativi ai epocii.

În preajma războiului, în 1939, Bromfield se instalează la proprietatea sa din Ohio unde devine cultivator, se ocupă de reforme agricole şi predică întoarcerea la glia strămoşească şi la virtuţile străbune. Curentul care propovăduia virtuţile vieţii rurale şi întoarcerea la glia părintească numărase mulţi adepţi în perioada premergătoare războiului, fiind apoi treptat abandonat. În

timpul liber, scriitorul devenit fermier scrie romane de circumstanţă cu o intrigă artificială, melodramatică, populate de personaje blazate care se redescoperă şi regenerează miraculos sub influenţa războiului. Marea temă a conflictului moral şi cultural dintre America şi lumea veche, „tema internaţională” tratată magistral de Henry James şi de alţi scriitori americani, răzbate vag din paginile firave şi puţin convingătoare ale acestor cronici romanţate.

Ultimele lucrări ale lui Bromfield au un caracter autobiografic şi propovăduiesc revoluţionarea agriculturii americane după modelul creat de autor la ferma sa din Malabar, descriind totodată satisfacţiile şi neajunsurile vieţii de fermier în Ohio sau Brazilia.

Opiniile conservatoare ale autorului cu privire la societate sunt înfăţişate pe larg în lucrarea *Câteva amănunte esenţiale* (1946). Bromfield a murit în localitatea Columbus din Ohio, în 1956.

*

* *

Acţiunea romanului *Vin ploile,* scris în 1937, se desfăşoară în India în timpul ocupaţiei coloniale. În cursul lungii sale domnii, bogatul maharajah din Ranchipur a obţinut multe realizări luptând în permanenţă cu prejudecăţile compatrioţilor săi şi cu aroganţa oficialităţilor coloniale britanice. Eforturile sale principale se îndreaptă spre eliminarea contradicţiilor din sânul populaţiei divizate în caste şi spre introducerea în ţara sa a cuceririlor civilizaţiei. Construirea unui mare baraj, a unui spital şi a mai multor şcoli sunt tot atâtea luminoase promisiuni care deschid calea spre libertatea şi fericirea întregii Indii. Maharajahul este înconjurat de colaboratori fideli şi capabili ca medicul şef brahman Safka, musulmanul Rashid Ali Khan, șeful poliţiei şi paria Jobnekar. Totodată, Miss MacDaid, infirmiera şef scoţiană,

Miss Dirks, directoarea școlii engleze şi soţii Smiley, misionari americani, muncesc cu abnegaţie şi devotament pentru bunăstarea indigenilor, spre deosebire de compatrioţii lor îngâmfați şi ostili. O mare nenorocire se abate asupra populaţiei nimicind toate aceste realizări în 1936, când musonul distruge barajul şi valurile dezlănţuite devastează oraşe şi sate. Mii de oameni pier în timpul dezastrului, tifosul şi holera încep să facă ravagii, lipsesc medicamentele şi mijloacele de subzistenţă. Cea mai mare parte a populaţiei hinduse se resemnează cu stoicism în faţa forţelor atotputernice ale naturii, iar spaima de moarte îi împinge pe unii la jaf sau îi determină să caute scăparea departe de locul catastrofei. În aceste momente de grea încercare se afirmă însă curajul şi tăria de caracter a unor personaje. Văduva maharajahului preia conducerea guvernului după moartea tragică a soţului ei în noaptea când s-a produs catastrofa. Sprijinită de colaboratori energici şi devotaţi, ea organizează şi supraveghează îndeplinirea sarcinilor celor mai urgente de menţinere a ordinei, distribuire raţională a mijloacelor de subzistenţă şi îngrijire a bolnavilor şi răniţilor. Autorităţile iau măsuri radicale pentru a îndepărta focarul de infecţie, deşi aceste măsuri sunt la început dezaprobate de mulţi. În timp ce majoritatea străinilor dau dovada de slăbiciune şi apatie, unii dintre ei sunt regeneraţi şi purificaţi în urma acestei încercări. Nobilul englez Tom Ransome care, plictisit de o existentă superficială şi de goana stearpă după avuţie, s-a retras, blazat, în India, fără însă a descoperi până în acest moment rostul vieţii, se pune în slujba populaţiei lovite de calamitate. Între el şi fiica unui misionar, Fern Simon, care se ocupă cu modestie şi devotament de îngrijirea bolnavilor atinşi de holeră, se înfiripă o dragoste adevărată. Frumoasei lady Heston „marile ploi” îi oferă prilejul de a constata cât de sterilă şi nefericită a fost viaţa pe care a dus-o până atunci. Descendentă dintr-o familie engleză nobilă dar sărăcită, ea s-a căsătorit pentru bani cu negustorul Albert Simpson

îmbogăţit în urma unor speculaţii financiare. Lady Heston îşi petrece viața în aventuri amoroase, mereu reînnoite alături de un om brutal pe care nu-l iubeşte. La Ranchipur, unde soţul ei vrea să cumpere cai de curse, lady Heston este cucerită de Safka, medicul indian, care o impresionează nu numai datorită personalităţii ci şi muncii sale entuziaste. Când Heston moare de tifos, ea renunţă la ideea de a se întoarce în Europa ca bogata lui moştenitoare şi hotărăşte să rămâna în India, unde lucrează cu devotament la spital alături de Safka. Acesta se simte atras de lady Heston şi visează la o viaţă comuna în ţara lui. Îmbolnăvindu-se de tifos, dorinţa ei de viaţă slăbeşte treptat, conştientă fiindcă şi-a irosit zilele şi că este prea târziu pentru a mai îndrepta lucrurile. Moartea ei, acceptată voluntar ca un gest de expiere tardivă, permite doctorului Safka să se identifice cu cauza patriei sale care are nevoie de oameni conştienţi de responsabilitățile lor pentru a-şi putea afla calea spre un viitor luminos.

Romanul *Vin ploile* se înscrie într-o bogată tradiţie a literaturii engleze care-şi trage seva din realităţile fostelor colonii britanice. Astfel, unul din romanele reprezentative de la începutul secolului nostru *Călătorie în India* (1924) de E. M. Forster înfăţişează conflictul social, cultural şi moral dintre indieni si colonizatorii englezi, în timp ce Joyce Cary, un alt scriitor contemporan, analizează efectele dezumanizante ale colonialismului şi dezintegrarea tradiţiilor şi culturii indigene din Africa sub influenţa modulul de viaţă european.

Este meritul lui Bromfield de a fi îmbrăţişat o temă destul de des tratată şi de a nu se fi lăsat sedus de data aceasta de ispitele sentimentalismului dulceag şi de formulele romantice stereotipe. Romanul zugrăveşte o vastă panoramă sociala animată de personaje bine individualizate şi angajate într-un conflict ce pune la încercare tăria lor morală şi le dezvăluie caracterul Unele dintre acestea, cum ar fi Tom Ransome sau lady Heston,

ajung, sub presiunea evenimentelor, să abandoneze existenţa lor stearpă de până atunci, descoperind un sens nou al vieţii.

Vin ploile este însă mai presus de toate un roman despre indieni şt despre India într-un anumit moment istoric, despre un popor slăbit de contradicţii interne izvorând din diviziunea în caste, din superstiţii şi prejudecăţi de tot felul pe de o parte şi din exploatarea colonială şi înapoierea social-economica ce rezultă din aceasta pe de alta parte; un popor care ştie însă să se ridice deasupra adversităţilor şi înfruntându-le îşi afirmă plenar sentimentele de abnegaţie, solidaritate şi mărinimie sufletească. Conflictelor interne care divizează populaţia indigenă li se adaugă conflictul care opune pe indieni colonizatorilor. Şi aici autorul vădeşte spirit de discernământ ştiind să dezvăluie atitudinile nuanţate ale diferitelor personaje care alcătuiesc cele doua grupuri. Nu toţi colonizatorii manifestă indiferenţă faţă de soarta indienilor, după cum în rândul acestora din urma nu toţi sunt la fel de curajoşi, consecvenţi şi oneşti. Indiferenţei şi apatiei unora li se opune sentimentul de solidaritate umană al majorităţii, sentiment ce depăşeşte barierele de castă, rasă ori religie.

Dacă pentru unii identificarea cu o cauză nobilă aduce după sine împlinirea personalităţii, alţii descoperă, uneori prea târziu, că abdicarea de la îndatoririle şi responsabilităţile umane, indiferenţa, duc la sterilitate şi epuizare sufletească. În multe din romanele inspirate din realităţile coloniale, indigenii sunt prezentaţi drept personaje comice sau excentrice, pitoreşti sau exotice. Bromfield se apleacă cu înţelegere şi simpatie asupra vieţii indienilor şi creează o galerie de personaje izbutite ancorate solid în realitate şi al căror comportament este temeinic motivat din punct de vedere social şi psihologic. Acelaşi lucru se poate spune despre unele personaje din tabăra englezilor ca Miss MacDaid, Miss Dirks, Tom Ransome şi lady Heston.

Vădind spirit de observaţie, simţ epic şi abilitate în

descifrarea cauzelor ce opun indivizi şi grupuri sociale diferite într-o anumită perioadă istorică, autorul reuşeşte în acest roman să se emancipeze de formulele facile, stereotipe, cărora le rămâne tributar în cele mai multe din operele sale.

Majoritatea istoricilor literari menţionează în treacăt numele lui Louis Bromfield alături de cele ale lui John P. Marquand, Pearl Buck sau James G. Cozzens la rubrica „romanul de divertisment” sau „scriitori de succes” ale căror opere au mai degrabă o semnificaţie sociologică indicând anumite preferinţe ale publicului decât una propriu-zis literară. Deşi talentaţi, aceşti scriitori cedează lesne ispitelor succesului de public punându-şi pana în slujba producţiei literare de masă. După cum s-a văzut, Bromfield se lasă adesea prins în mrejele literaturii de senzaţie.

Primele sale opere prevesteau un talent înzestrat cu simţ dramatic, intuiţie şi o atitudine critică ce păreau a-l situa în rândul romancierilor respectabili ai epocii. Cele mai multe din romanele ulterioare dezamăgesc aşteptările de început şi după cum afirmă Kunitz şi Hayeraft[1], Bromfield însuşi era nemulţumit când criticii îi aminteau că a înşelat speranţele trezite de primele sale romane.

Una din cele mai pertinente aprecieri cu privire la personalitatea scriitorului o aflăm într-un articol scris de contemporanul său Sinclair Lewis şi publicat în revista „Esquire” în octombrie 1945, cu prilejul apariţiei romanului lui Bromfield *Valea fericirii*. Deşi maliţioase, observaţiile lui Lewis conţin o mare parte din adevăr şi de aceea ne îngăduim să le transcriem mai pe larg. Lewis scrie următoarele:

„După câte se pare, domnul Bromfield a năzuit să fie trei lucruri în viaţă. El a reuşit foarte bine în primul, s-a descurcat în cel de-al doilea iar acestea amândouă au dus la eşecul iremediabil al celui de-al treilea: Mai întâi a vrut să fie... un gentilom de ţară care descinde direct din

[1] V. Twentieth Century Authors, New York, 1942, p. 199.

Washington Irving şi aduce oarecum a Michael Arlen… Această întreprindere a sa a fost încoronată de succes. El a respins cu curaj toate convenţiile searbede ale integrităţii arhitecturale, transformându-şi cu dibăcie casa nouă astfel încât să pară cu un veac mai veche decât este în realitate şi pentru a nu fi silit să rămână un american care trăieşte în America şi-a transformat principalele apartamente în vagi şi nostalgice copii după camerele franţuzeşti. Cea de-a doua ambiţie a domnului Bromfield: să devină un bun fermier şi să lase în urma lui un sol mai bogat… Iubeşte pământul, pâraiele, colinele umbroase, izvoarele limpezi, micile făpturi ale codrilor. Manifestă o bucurie de discipol în conversaţiile despre cultură și chiar şi un orăşean incorigibil se poate desfăta cu eseurile sale despre folosirea paielor putrede şi a îngrăşămintelor, despre arat şi despre devastarea solului de către pionieri. Dar tocmai aici apare drama, căci înzestrat cu entuziasmul şi poate şi cu forţa necesară pentru a scrie o lucrare durabilă, un adevărat *Walden*, el a eşuat presărându-şi romanul cu toate impertinentele vanităţi ale domnului literat de la Paris – Broadway – Hollywood, ale arghirofilului şi arivistului. Nu a ştiut să asculte liniştea preeriilor şi a propriei sale inimi…

Domnul Bromfield ar fi putut scrie o carte emoţionantă, solidă şi memorabilă, dar cea de-a treia ambiţie a sa – aceea de a fi scriitor şi totodată gentilom de ţară – este în primejdie de a fi nimicită prin eroziune… Odinioară, în romane ca *Laurul verde* şi *Ciudatul caz al domnişoarei Annie Spragg,* el promitea să ocupe un loc alături de Hemingway, Willa Cather şi Dos Passos, dar ideea de a fi genul de scriitor pedant care crede că a scrie prezintă oarecare importanţă, l-a obosit. El a dat dovadă de o asemenea nestatornicie, încât îi sfătuiesc pe camarazii săi de la ferma din Malabar să nu se aştepte să-l mai vadă pe acolo multă vreme după 1946. Această nestatornicie nu a dăunat însă mai mult darului său literar decât propriul său egoism.”

Louis Bromfield rămâne autorul unor romane, puţine la număr, în care artistul, credincios vocaţiei sale, se apropie cu interes şi discernământ de dramele umane autentice, fie că ele se petrec în Middle West-ul american sau în îndepărtata Indie, şi dezvăluie resorturile intime ale raporturilor umane şi aspiraţiile oamenilor la o existenţă împlinită.

MIHAI MIROIU

Între două lumi,
una moarta,
cealaltă incapabilă să se nască.
MATTHEW ARNOLD

TUTUROR PRIETENIILOR MEI DIN INDIA – PRINCIPI, PROFESORI, OAMENI POLITICI, VÂNATORI, BARCAGII, MĂTURĂTORI DE STRADĂ; PRECUM ŞI LUI G. H. FĂRĂ DE CARE N-AŞ FI CUNOSCUT NICIODATĂ MINUNĂŢIILE, SPLENDOAREA INDIEI ŞI NICI NU I-AŞ FI ÎNŢELES VISURILE.

Doi bărbaţi şedeau într-un bar. Primul îl întrebă pe cel de-al doilea:

— Îţi plac americanii?

Cel întrebat răspunse cu hotărâre:

— Nu.

— Francezii îţi plac? întrebă iar cel clintii.

— Nu, răsună răspunsul cu aceeaşi hotărâre.

— Dar englezii?.

— Nu.

— Ruşii?

— Nu.

— Germanii?

— Nu.

Urmă o scurtă pauză după care, cel dintâi, ridicând paharul, întrebă din nou:

— Mă rog, dar cine îţi place?

La care, cel de-al doilea, fără niciun pic de şovăială, răspunse:

— Îmi plac prietenii mei.

Pentru aceasta istorioara autorul
îi este îndatorat prietenului sau
Erich Maria Remarque.

PARTEA ÎNTÂI

1

SOSISE acea oră din zi în care Ransome se simţea mai bine ca oricând. Stătea pe verandă, îşi sorbea brandy-ul şi privea puhoiul de raze aurii care învăluiau, într-o ultimă şi magnifică strălucire, ficuşii bengalezi, casa de un galben cenuşiu şi plantele agăţătoare cu flori roşii, mai înainte ca soarele să se scufunde dincolo de orizont, lăsând întreaga fire pradă întunericului. Pentru nordicul Ransome, deprins cu amurgurile lungi, calme şi albastre ale Angliei septentrionale, magia acestui apus nu-şi pierdea niciodată farmecul. Era ca şi când întreaga natură ar fi încremenit o clipă, spre a se rostogoli apoi deodată într-o beznă abisală. Amurgul indian îi trezea întotdeauna în suflet spaime ancestrale.

Dar, pe lângă frumuseţea razelor aurii, în Ranchipur întâlnea şi alte minunăţii. La ora aceasta aerul liniştit era încărcat cu miresme grele de lemn ars, de balegă, de iasomie, de gălbenele, de praf gălbui stârnit de turmele care se înapoiau de pe păşunea arsă de soare, din mijlocul hipodromului de peste drum. Din depărtare se auzeau ropotul tobelor de lângă rugurile aflate pe malul râului, dincolo de Grădina zoologică a Maharajahului, şi urletele şacalilor care ieşeau la liziera junglei, aşteptând să se lase brusc întunericul spre a se risipi pe câmpie în căutarea stârvurilor rămase de peste zi. După ivirea zorilor le vor lua locul vulturii lacomi ieşiţi din scorburile copacilor noduroşi, mânjiţi cu găinaţ, spre a se avânta după jivinele moarte în timpul nopţii. Tot la această oră se ridica în aer ţesătura fină a sunetelor de fluier cu care John Baptistul, chincit în pragul porţii, întâmpina răcoarea serii.

John Baptistul stătea acum acolo, sub ficusul imens şi lacom. În fiecare an copacul acesta îşi lăsa în jos ramurile care muşcau pământul, prindeau rădăcină şi acopereau

metru cu metru pătrat din grădină. În nord, lângă Peshawar, un ficus enorm acoperise acri întregi; aparent o întreagă pădure, redusă în realitate la un singur şi viguros copac. „Dacă lumea ar trăi îndeajuns de mult, gândea Ransome, copacul acesta ar năpădi-o în întregime, aşa cum o năpădesc prostia şi răutatea omenească – încet, fără răgaz, înfigându-şi în pământ ramură după ramură, cu vigoarea neostoită a vieţii din India.

Dacă voiau să supravieţuiască, şacalii şi vulturii trebuiau să se grăbească spre a se mai înfrupta cu vreun stârv de om sau de asin, de vacă sfântă sau de câine plebeu. Dacă dimineaţa te-ai fi trezit devreme şi ai fi ieşit călare din oraş, la câmp deschis, ai fi văzut ici-colo, pe întinderile arămii, încâlcindu-se într-o luptă cumplită, puzderie de vietăţi întunecate care devorau mortăciunile. Erau vulturii. Dacă ai fi venit o jumătate de oră mai târziu, nu i-ai mai fi găsit, iar în urma lor n-ai mai fi văzut decât grămăjoare de oase albe, curăţate bine, tot ce mai rămăsese din vreo vacă, din vreun asin sau uneori chiar dintr-un om.

În vreme ce îşi depăna leneş gândurile, Ransome asculta cântecul simplu al lui John Baptistul. Era un fel de improvizaţie fără sfârşit, care, pentru urechea occidentală a lui Ransome, părea întotdeauna aceeaşi. După câte înţelegea el, muzica aceasta şi îngrijirea gălbenelelor şi a crinilor albaştri, ultimele flori din grădină în acest sfârşit de toamnă, înfăţişau singurele mijloace de eliberare ale sufletului lui John. John nu avea nicio iubită, şi chiar dacă ar fi avut aşa ceva nu o vedea, decât rar şi în taină. Întreaga lui viaţă era dedicată stăpânului său – ceaiul acestuia când se trezea din somn, breakfast-ul, prânzul şi cina, cămăşile şi ciorapii, pantalonii de călărie şi şorturile, lichiorurile, ţigările şi havanele lui. Era un „boy” creştinat, un catolic din Pondicherry care vorbea franţuzeşte mai bine decât limba hindustană sau dialectul gujerati din Ranchipur – o franceză bizară, îndulcită şi cântată, care aluneca uneori în acea vorbire indiană nepotrivită în saloane, în marile croitorii sau în diplomaţie. Numele lui

adevărat era Jean Batiste, dar lui Ransome îi plăcea să-l numească John Baptistul, gândindu-se la Ioan Botezătorul; profetul, cu trupul lui uscat, hrănit doar cu lăcuste şi miere de albine sălbatice, nu se deosebea, desigur, de mărunţelul servitor, şi el numai piele şi oase.

În lumina înserării, John era înconjurat de trei sau patru prieteni, chinciţi ca şi el; unul din aceştia îl acompania bătând într-o tobă cu apatia unui malaric. Ca şi John, toţi erau „boys" ai unor oameni cu vază – aparţineau colonelului, lui Mr. Bannerjee şi Maiorului Safka. Iar unul sau doi erau angajaţi la casa de oaspeţi a Maharajahului. Era foarte greu să-i deosebeşti unul de altul.

Un timp băteau din tobă şi cântau din fluier, apoi muzica înceta; dar Ransome, de pe veranda sa, era sigur că servitorii aceştia nu tăcuseră, ci pur şi simplu pălăvrăgeau. Ştiau tot ce se întâmplă la Ranchipur. Habar n-aveau să citească şi nici nu le-ar fi trecut vreodată prin minte să răsfoiască vreun ziar; cu toate acestea erau la curent nu numai cu războaiele, cutremurele şi calamităţile de tot felul răbufnite în cele mai îndepărtate colţuri ale lumii, ci şi cu furturile, înşelăciunile, adulterurile cât şi cu tot felul de întâmplări din Ranchipur, niciodată pomenite în ziarele din Bombay, Delhi sau Calcutta şi de care stăpânii lor nu erau niciodată informaţi. John Baptistul intrase în slujba lui Ransome din ziua sosirii acestuia la Ranchipur; îşi cunoştea bine stăpânul şi din când în când îi aducea veşti senzaţionale, servite cu aceeaşi modestie cu care i-ar fi pus pe masă o ceaşcă cu ceai sau o farfurie cu orez. John Baptistul prezisese de pildă cu trei zile înainte, scandaloasa răpire a doamnei Talmadge de către căpitanul Sergeant. Ransome ar fi putut să împiedice faptul, prevenindu-l pe Talmadge dacă i s-ar fi părut că merită osteneala.

Ceata de servitori de sub ficus încetă să mai cânte şi, în lumina tot mai scăzută, Ransome îi văzu cum îşi apropiau capul unul de celălalt. Simultan, în copacul de deasupra lor izbucni o larmă îngrozitoare – o cacofonie sălbatică de

pălăvrăgeli şi ţipete; pe creasta prăfuită a arborelui, zburda o întreagă procesiune de maimuţe, maimuţele sacre din Ranchipur, de un cenuşiu ce bătea în negru, zgomotoase, bătăioase, obraznice, caraghioase, convinse din proprie experienţă că nimeni nu va îndrăzni vreodată să le omoare; indienii le menajau fiindcă maimuţele luptaseră cândva alături de Rama, iar europenii le evitau spre a se feri de scandalul pe care l-ar fi iscat uciderea unei singure maimuţe sfinte. Ransome nu le putea suferi, deşi uneori le urmărea amuzat giumbuşlucurile. Acum le ura pentru că tulburau liniştea serii cu tărăboiul lor infernal şi pentru că rupeau florile din grădină şi din când în când smulgeau până şi ţiglele de pe şopron. John Baptistul şi prietenii lui, adânciţi în clevetirile lor, nici nu-şi ridicau ochii spre coroana copacului.

Zarva maimuţelor alungase farmecul serii; Ransome îşi goli paharul de brandy, lăsă deoparte evantaiul, se ridică în picioare şi trecu în spatele casei spre a privi cerul.

Grădina vastă, pătrată, era înconjurată de un gard înalt de nuiele, tencuit cu pământ galben, care îl îmbrăca parcă intr-un înveliş de catifea ondulată. Pe Alocuri era acoperit cu o reţea agăţătoare de bougainvillieri şi begonii. Acum toate plantele acestea se uscaseră până în adâncul pământului; le arsese soarele nemilos pe care niciun nor nu-l mai acoperise în ultimele săptămâni. Ici şi colo gălbenele şi nalbe, stropite din belşug de grădinar cu apă adusă din puţul fără parapet din capul grădinii, stăteau ofilite, vârându-se unele în altele ca şi când ar fi încercat să se ferească de arşiţă. Zile şi săptămâni de-a rândul fermieri, negustori, soldaţi, miniştri – toată ţara – aşteptau cu nerăbdare venirea ploilor, a acelui bogat potop care schimbă peste noapte grădinile, ogoarele şi jungla, uscate şi pârjolite ca un imens deşert, într-o mare de verdeaţă vie ce invadează ziduri, copaci şi case. Până şi bătrânul Maharajah rămăsese să înfrunte uscăciunea dogoritoare. Nu se îndurase să părăsească Ranchipurul, să se bucure de plăcerile unei călătorii la Paris sau la Marienbad,

înainte de a şti că sosise anotimpul ploilor şi că supuşii săi erau feriţi de ameninţarea foametei.

Încordarea creştea cu fiecare săptămână. Nervii erau puşi la grea încercare nu numai de dogoarea insuportabilă, dar şi de perspectiva înspăimântătoare a foametei, a bolilor şi mai ales a secetei care ameninţa să se eternizeze. Nimeni nu-şi făcea iluzii în privinţa rezervelor de grâu şi de hrană stocate de bătrânul Maharajah. Acestea nu putea să scape din ghearele mizeriei şi ale morţii douăsprezece milioane de suflete, dacă Rama, Vişnu şi Krişna găseau cu cale să nu trimită ploaie. Spaima se furişa pretutindeni, chiar şi în grădinile umbroase ale negustorilor avuţi sau pe verandele europenilor bogaţi, capabili să se refugieze oricând în staţiunile climaterice din munţi. Frica îi molipsea pe oameni ca o boală. Îl molipsise şi pe Ransome, deşi acesta nu era obligat să rămână în Ranchipur. De săptămâni întregi groaza îşi făcea simţită aproape material prezenţa. O întâlneai pretutindeni. Unii oameni aveau senzaţia că o pot atinge.

Sunetele melancolice, aproape plângătoare ale fluierului precum şi ropotul monoton al tobei se strecurau printre copaci şi printre florile grădinii, făcându-şi drum dinspre poartă.

Casa lui Ransome era vastă, confortabilă. Fusese construită pentru un demnitar britanic, încă de pe vremea Maharajahului cel Rău, când două regimente îşi aveau garnizoana în Ranchipur. Pentru Ransome clădirea cu odăi încăpătoare şi tavane înalte era prea mare. Acoperişul de ţiglă era căptuşit pe dedesubt cu un strat gros de trestie şi ierburi menite să păstreze răcoarea. Stratul acesta ajunsese cu timpul adăpostul preferat al mangustelor, şopârlelor și şoarecilor care se foiau toată noaptea, tulburând uneori cu râcâielile şi ţipetele lor ascuţite petrecerile oferite de Ransome. Clădirea aceasta cubică în stil georgian, cu acoperişul căptuşit cu trestie ce ocrotea o întreagă menajerie de animale mici, nu era lipsită de fantezie. Pe dinafară semăna cu o casă din Belgravia, dar

pe dinăuntru era plină cu manguste şi cu şopârle. Lui Ransome îi plăceau mangustele fiindcă erau nervoase, timide; preţuia şi şopârlele pentru că mâncau ţânţarii. În timpul mesei le vedea cum se strecoară pe după tablourile şi miniaturile în stil mogul şi cum prind insectele din zbor.

Soarele se scufundă deodată. Întunericul se lăsă asupra grădinii ca o imensă cortină, iar stelele prinseră să strălucească simultan, scânteind ca şi faimoasele diamante ale bătrânei şi dârzei Maharani. Plimbându-se pe poteca şerpuitoare a grădinii, Ransome trecu pe lângă puţul înconjurat de bambuşi ce fremătau în briza uşoară stârnită întotdeauna după lăsarea nopţii. O mangustă se strecură ca o umbră pe potecă; aproape invizibilă, căuta, ca şi în fiecare scară, şoareci, şerpi şi ouă de şarpe. Ransome detesta şerpii. Acum începuse epoca lor. John Baptistul omorâse deja o cobră în parcul Maharajahului, lângă poartă. O dată cu primele picături de ploaie, vipere, şerpi de casă mici şi veninoşi, pitoni uriaşi aveau să iasă buluc din crăpăturile zidurilor. Năvăleau în grădină, nu se ştia niciodată de unde. Deşi aceasta era înconjurată cu un gard înalt, în fiecare vară servitorii omorau câte şase sau şapte. Anul trecut, Togo, un purcel sălbatic, pe care-l răsfăţa nu numai Ransome, dar şi John Baptistul, murise otrăvit de muşcătura unui şarpe de casă veninos, lung doar de vreo treizeci de centimetri.

Ferestrele casei se luminaseră. Ransome ştia că John Baptistul pusese flautul deoparte, încheiase sporovăitul şi acum pregătea cina. Îl vedea umblând încolo şi încoace, tăcut ca o umbră, şi cu un ştergar înfăşurat pe şolduri, în loc de orice alt veşmânt. Era atât de scund, încât părea miniatura unui om; dar nu aducea cu un pitic, ci cu un atlet perfect format, aidoma unei statui de bronz, însă cu proporţii reduse. Era slab ca mai toţi aceia care au trudit din greu în copilărie, fără să-şi fi astâmpărat niciodată foamea. Când năvăleau căldurile mari, Ransome îi îngăduia să umble gol prin casă. Era mai firesc şi mai curat. De îndată ce îmbrăca haine europene, arăta murdar.

În mai puţin de cinci minute îşi păta hainele albe cu supă sau cafea, ori şi le întina cu praf ori cu cenuşă. N-avea darul de a purta haine europene. Gol, era curat. De la străbunii lui hinduşi păstrase obiceiul de a se îmbăia în fiecare zi. În fiecare dimineaţă alerga la puţul din capătul grădinii şi acolo, în arşiţă, se spăla din cap până-n picioare. Ransome făcuse o constatare ciudată. De îndată ce treceau la catolicism, indienii din castele inferioare uitau să se mai spele şi se umpleau de jeg. Protestanţii erau mai curaţi. În asta, gândea el, consta diferenţa dintre misionarii iezuiţi şi protestanţi. Protestanţii se preocupau de suflete, dar propovăduiau şi îngrijirea corpului. Iezuiţii nu urmăreau decât să extindă puterea bisericii catolice, fără să se intereseze de educaţia sanitară a credincioşilor.

Ransome folosea doar câteva din încăperile casei – sufrageria, un mic salonaş şi dormitorul – plasate toate la parter. În salonul cel mare, o piesă vastă şi goală, orientată spre nord, spre a păstra răcoarea, amenajase un atelier de pictură. Restul camerelor erau închise şi serveau de adăpost în exclusivitate şopârlelor şi şoarecilor.

După ce îşi schimbă hainele, Ransome părăsi dormitorul şi trecu în sufragerie. Câteva ventilatoare electrice, mai puţin pitoreşti decât demodatele *punkah*-uri, dar mai eficace puneau aerul în mişcare. Ransome mulţumea lui Dumnezeu fiindcă Ranchipur era un stat civilizat, înzestrat cu o uzină electrică. Oricât de slabă ar fi fost eficienţa acesteia tot era mai bine decât nimic. La uzină erau aduşi mai toţi străinii cu vază, după ce fuseseră plimbaţi mai întâi pe la hidrocentrală. Urmau apoi, în ordine cronologică, linia ferată îngustă, spitalul, Grădina zoologică şi azilul de nebuni.

În mijlocul mesei se afla o tavă imensă pe care se înălţa o piramidă de fructe – rodii, pepeni galbeni, mango, guave şi papaia. Pe lângă faptul că era decorativă, incita ochiul de pictor al lui Ransome şi prin savuroasa ei prospeţime. Şacalii își încetaseră larma. După ce se lăsă întunericul, adulmecau în tăcere, căutând cu înfrigurare hoituri. Briza

căzuse brusc. În noaptea liniştită, stelele care stropeau cerul păreau mai apropiate de pământ, vestind, ca întotdeauna în acest mod, venirea musonului. Nici ventilatoarele nu mai erau în stare să ofere iluzia răcoririi aerului.

Când John Baptistul apăru cu supa rece un costum alb de dril îi acoperea goliciunea. Deşi fusese spălată de curând, haina avea în coate dâre de funingine şi pe poale pete de supă. Puse farfuria în faţa lui Ransome şi aşteptă.

— Ce zvonuri ai mai auzit în seara aceasta, John?

Boy-ul se legănă o clipă, încântat de curiozitatea stăpânului. Ori de câte ori îi împărtăşea snoave necunoscute acestuia, încerca simţământul propriei sale importanţe, la care se adăuga încrederea că îşi va păstra postul.

— Nu ştiu mare lucru, Sahib, în afară de chestia cu Miss MacDaid.

Urma o conversaţie stranie purtată de Ransome în englezeşte şi de băiat în franţuzeasca lui domoală din Pondicherry. Fiecare înţelegea limba celuilalt, dar prefera să o vorbească pe a sa.

— Ce-ai mai auzit de Miss MacDaid?

— Anthony zice că-l iubeşte pe Maiorul Safka.

— Oh, şi îl iubeşte mult?

— Foarte mult, replică John, zâmbind sfios.

— Aha!… Altceva?

— Un Sahib de seamă va veni în vizită la Înălţimea-sa. Va fi cu soţia.

— Cum îl cheamă?

— Lord Heston.

John Baptistul pronunţase „Eston”, dar Ransome ştia despre ce e vorba.

— Anthony, adăugă boy-ul, spune că este foarte frumoasă. A văzut-o la Delhi. Dar mai zice că e o diavoliţă, Sahib, o vrăjitoare, o *sorcière*.

Ransome îşi isprăvi supa, iar John Baptistul luă farfuria fără să mai scoată un cuvânt. Nu vorbea niciodată

neîntrebat, aşa că încetă să mai sporovăiască pe seama lordului Heston şi a soţiei lui vrăjitoarea. Ransome rămase visător. Ce o determinase pe această bogată reprezentantă a aristocraţiei britanice să vină într-o călătorie de agrement la Ranchipur, când toţi cei capabili să plece se refugiau în munţi. Cunoştea faima lordului Heston şi se încruntă la gândul că sosirea lui va tulbura liniştea din Ranchipur. Numele lady-ei Heston îi trezea o amintire vagă. Nu stărui să şi-o limpezească, deoarece zăpuşeala era atât de mare, încât orice noi eforturi l-ar fi costat prea mult. Veştile despre Miss MacDaid îl impresionaseră mai mult. Păreau neverosimile şi de un tragicomic tulburător.

Şi Ransome ar fi putut să plece din Ranchipur. Nu-l reţinea nici simţul datoriei faţă de propriul său popor, aşa cum era cazul bătrânului Maharajah, nici sănătatea a douăsprezece milioane de oameni lăsată pe seama Maiorului Safka şi a colaboratoarei sale Miss MacDaid, nici copiii din castele inferioare, aflaţi în grija soţilor Smiley, nici frumoasa soţie a lui Mr. Bannerjee, care prefera să rămână pe loc fiindcă era indiană şi o pătimaşă naţionalistă şi pe deasupra detesta ambianţa staţiunilor climaterice din munţi. S-ar putea spune că Ransome rămăsese numai din perversitate. Bogat, fără legături sentimentale sau de alt ordin, se încăpăţâna să zăbovească în acest cuptor înfierbântat, aşteptând ziua – dacă aceasta avea să vină vreodată – când vămile cerului se vor deschide şi puhoaiele vor potopi câmpiile şi jungla şi vor face să se ridice din pământ aburi fierbinţi, şerpuitori, saturând atmosfera cu o zăpuşeală umedă, mai rea decât arşiţa uscată străbătută de nori de praf din timpul sezonului de iarnă. Spectacolul răbufnirii uluitoare a orgiei vegetale din pământul ars pâna atunci de soare îl zguduia mai puternic decât orice altă manifestare a naturii. Musonul îl va molipsi şi pe el, dezlănţuindu-i acea energie frenetică ce îi va da aripi să picteze zi de zi, cât îi va permite lumina. Gol, scăldat în sudoarea stoarsă de

căldura umedă, va sta când în salonul cel mare cu pereţii lui mucegăiţi, când pe verandă, sâcâit de insecte, şi va picta grădina care se trezea la viaţă în faţa ochilor săi. Se va strădui atunci să aştearnă pe pânză imaginea acestui miracol; iar când va constata că încercările lui au dat greş, îşi va nimici opera şi se va înapoia la sticlele cu brandy.

Nu-l ispitea gândul să se ducă la Simla, la Darjeeling sau la Ootacamund, ca să găsească acolo aceiaşi ofiţeri şi funcţionari însoţiţi de neveste şi de plozii respectivi, oameni mediocri, cu ambiţii mărunte, cu aerele lor pline de îngâmfare, cu snobismul, cu cluburile şi cu manierele lor de mahala. Făcuse de două ori această călătorie şi de fiecare dată îl indispuseseră mai mult decât însuşi musonul.

După ce îşi încheie cina cu o cafea frapată (datorită fabricii de gheaţă a Maharajahului), îşi aprinse pipa, îşi luă bastonul şi plecă să-şi facă plimbarea de seară. Când ieşi din grădină, John Baptistul se înapoiase la prietenii săi chinciţi sub ficusul uriaş şi acum cânta din fluier. La trecerea lui Ransome, John şi ce trei muzicanţi atât de pricepuţi în clevetiri se ridicară, se ploconiră, abia vizibili în întunericul adânc şi murmurară:

— Bună seara, Sahib!

Se îndreptă spre oraş luând-o pe drumul care lega hipodromul de vechiul palat de lemn. Şoseaua, stropită din belşug în preajma asfinţitului, răspândea o răcoare plăcută pe sub coroanele stufoase ale mangotierilor. Trecu pe lângă casa lui Rashid Ali Khan, şeful poliţiei, unul dintre prietenii săi, apoi prin faţa reşedinţei lui Mr. Bannerjee. Întunericul îl silise pe Mr. Bannerjee să pună capăt veşnicelor lui partide de badminton, joc pe care îl socotea deosebit de elegant. Fereastra salonului era luminată, dar nu se vedea nimeni în casă. Instinctiv, Ransome se opri o clipă în dreptul porţii, sperând vag să o zărească pe Mrs. Bannerjee, dar aşteptarea îi fu înşelată. Aceasta îl fascina nu atât ca femeie, cât ca un fel de operă de artă – rece, clasică, frumos conturată, asemenea figurilor de pe

frescele de la Ajunta. Firea soţului îi trezea lui Ransome un amestec ciudat de simpatie, de milă şi dispreţ. Omul acesta îi evoca o trestie plăpândă bătută de vânt în toate sensurile.

Ransome se îndepărtă de poartă şi continuă să coboare panta care ducea spre pod. Râul, amorţit parcă de zăpuşeală, amintea un şarpe adormit sub umbra respectabilă a statuii Reginei Victoria, turnată în fontă, şi care împodobea îndoielnic pilonul central al podului. Nici un curent nu agita apa liniştită, imobilă ca dintr-un canal, acoperită pe alocuri cu alge şi oglindind scăpărările stelelor. Ploile aveau să transforme râul într-un torent gălbui care va străbate oraşul, năpustindu-se printre temple şi bazare, umflându-se şi acoperind seara cu trepte largi a templului lui Krişna. Acum treptele coborau golaşe şi prăfuite până la apa stătută.

Ransome trecu podul şi coti la stânga, de-a lungul râului, pe drumul colbuit, care şerpuia prin Grădina zoologică şi ducea spre platformele rugurilor. Era foarte întuneric. Strălucirea stelelor abia lumina drumul singuratic. Deşi casele rămăseseră departe, pe Ransome nu-l încolţea teama. În primul rând Ranchipur, spre deosebire de celelalte state din India, era un principat liniştit, în al doilea rând Ransome era un om zdravăn, suplu şi înalt care nu înţelesese decât în timpul războiului ce înseamnă frica. Nu se temea de moarte. De multă vreme îi era indiferent dacă avea să trăiască sau dacă va muri.

Ceva mai departe, de-a lungul drumului pe care se angajase, zări o lumină slabă cam la nivelul pământului. Când se mai apropie, îşi dădu seama că pâlpâirea aceea provenea de la tăciunii celor trei ruguri; două dintre ele erau aproape stinse. Numai al treilea ardea încă, luminând slab mangotierii şi aruncând pe suprafaţa nemişcată a apelor râului reflexe fosforescente. În jurul focului desluşi siluetele a trei oameni dezbrăcaţi din cauza căldurii. Doar şoldurile le erau încinse cu o pânză. Se opri o clipă la barieră şi îi privi.

Unul din bărbaţi, ruda cea mai apropiată a mortului, înteţea focul cu nerăbdare, răscolind cărbunii. Cadavrul, pe jumătate mistuit, nu îşi pierduse încă forma, dar era limpede că cei trei bărbaţi se saturaseră să mai facă de veghe şi se pregăteau să se înapoieze acasă. Amuzat, Ransome se sprijini de barieră. Unul din oameni îl văzu şi-l pofti să intre. Ransome îl refuză şi-i explică, în limba hindusă, că pentru el spectacolul nu era nou. Omul îi spuse că leşul era al bunicii lui şi că ardea neobişnuit de încet. Apoi începu să râdă şi să glumească, iar Ransome se întoarse, îndreptându-se spre oraş.

Se plimba adeseori seara pe drumul dinspre ruguri. Locul acesta avea o frumuseţe macabră, iar spectacolul arderii morţilor îi părea un act cucernic, care îi inspira o siguranţă liniştitoare şi o plăcere stranie. I se părea că, prin arderea trupurilor, localnicii negau importanţa rămăşiţelor pământeşti, ajungând la concluzia că ceea ce este mort, rămâne mort; în acest chip se grăbeau să redea gliei leşul cât mai repede, înainte de apusul soarelui, fără pompă, fără barbarisme, fără cuvântări lungi. Prin dansurile lor arhaice din Tanjore, indienii îşi exprimau tristeţea, câteodată sinceră, dar de cele mai multe ori convenţională. În ochii lor, moartea despuia pe răposat de acea esenţă pe care o iubiseră sau o urâseră. Trupul nu era decât o maşină generatoare uneori de plăceri, dar de cele mai multe ori de suferinţe. Detaşarea lor sentimentală de trup avea un caracter realist care scapă creştinilor. Erau încredinţaţi că trupul nu reprezintă nimic şi ca atare refuzau să-l cinstească. Occidentalii susţin că trupul nu este decât cenuşă, dar nu încetează o clipă să-l cinstească.

În cele din urmă, Ransome ajunse în piaţa cea mare din faţa vechiului palat de lemn. Părăsită de mult, clădirea cu balcoane nenumărate şi cu gratii la ferestre părea să evoce poveşti întunecate, ucideri, torturi, otrăviri. Înainte de revoluţie, Maharajahii locuiseră acolo, dar de cincizeci de ani palatul fusese părăsit. Bântuit de umbre şi închis în permanenţă, arăta ca un fel de muzeu vetust, prăfuit.

Ransome era fascinat de acest monument al întunericului şi al răului care domniseră la Ranchipur mai înainte ca actualul Maharajah să fie trimis aici de englezi şi de Dumnezeu spre a schimba totul. Nu se vedea nicio lumină la ferestrele vechiului palat. Faţada lui albă reflecta lumina de la intrarea cinematografului de peste drum, unde rula un film străvechi cu Charlie Chaplin. Era ora începerii spectacolului şi o stridentă sonerie electrică zbârnâia ascuţit, acoperind zgomotul mulţimii şi strigătele vânzătorilor ambulanţi de plăcinte şi de dulciuri viu colorate. Din când în când, câte un om din castele inferioare îl recunoştea pe Ransome şi i se ploconea cu respect. Pe Ransome îl încânta faptul că oamenii din Ranchipur îl socoteau de al lor.

În celălalt capăt al pieţii, un mare bazin dreptunghiular, înconjurat de trepte, oglindea cerul în apele sale. De mai bine de două mii de ani, era adevărata inimă a oraşului. În cele opt luni de arşiţă, în bazin se scăldau săracii, *dhobies*-i, femeile îşi spălau rufele, în jurul lui bătrânele se adunau la taifas, copiii veneau să se joace. Odinioară, vacile sfinte şi bivolii rătăceau în jurul bazinului semănând baligi pe treptele-i largi şi tocite. De la o vreme însă poliţiştii aveau sarcina să îndepărteze animalele din piaţă şi din centrul oraşului.

Seara, apele bazinului reflectau toate luminile din piaţă – luminile ţipătoare ale cinematografului, focurile din sobiţele plăcintarilor care coceau turte de orez, lămpile cu acetilenă din prăvăliile giuvaiergiilor care stăteau cu picioarele încrucişate sub ei şi dădeau diferite forme metalului, bătându-l cu mici ciocane.

În vreme ce Ransome traversa piaţa, un zgomot nou, pe cât de confuz, pe atât de strident, porni să domine zbârnâitul soneriei de la cinematograf şi larma vânzătorilor ambulanţi. Zgomotul răbufnea din şcoala de muzică, instalată de cealaltă parte a bazinului, într-o clădire monstruoasă din cărămidă, construită în stil gotic, ca şi monumentul Prinţului Albert din Bombay. Toate

ferestrele erau luminate şi în fiecare încăpere câte o clasă avea cursuri. Ransome cunoştea înfăţişarea fiecărei odăi în parte. Pe câte două rânduri de bănci se înşirau oameni de toate vârstele. De la nouăzeci de ani în jos până la copii de zece şi de doisprezece ani, toţi veseli, toţi încântaţi şi stăpâniţi de dorinţa de a învăţa muzica, aşa cum îi îndemna sufletul. Ransome se ducea adeseori la şcoala aceasta, fiindcă pe de o parte îl fascina muzica şi elevii, iar pe de alta îl fermeca frumuseţea spectacolului în sine.

Ransome se întoarse cu spatele spre larma aceea asurzitoare şi privi câtva timp luminile de dincolo de bazin. Mii de lilieci, de mărimea unor şoimi, atraşi de luminile cinematografului, se roteau în cercuri strânse deasupra suprafeţei lucioase a apei, se îndepărtau şi se întorceau într-un neîncetat du-te-vino.

Ransome îşi scutură cenuşa din pipă şi se îndreptă spre şcoala de muzică. În drum, observă că ferestrele maternităţii din spitalul de lângă şcoală erau viu luminate. Fără îndoială, că unul, doi sau chiar trei indieni veneau pe lume, spre a adăuga povara existenţei lor la aceea a celor trei sute şaptezeci de milioane de inşi, răspândiţi în imensitatea deşerturilor, a junglelor şi a oraşelor. Miss MacDaid se afla desigur acolo şi dacă erau complicate cazurile, poate că venise şi Maiorul Safka. Îşi aminti deodată bârfelile lui John Baptistul în legătură cu Miss MacDaid şi Maiorul Safka, dar le înlătură la repezeală. Miss MacDaid era urâtă, dar serioasă, capabilă – mai mult bărbat decât femeie. Maiorul era cu zece ani mai tânăr decât ea şi ar fi putut cuceri orice femeie; nu puteau fi deci decât bârfeli fără rost. Totuşi John Baptistul şi prietenii lui nu se înşelau niciodată.

Odată intrat în clădirea şcolii, Ransome se îndreptă spre biroul prietenului său Mr. Das, directorul. Acesta opera într-un registru, înscriind tot felul de socoteli, după moda europeană, pe care însă le încurca până la urmă în aşa hal, încât nu mai ştia cum să le scoată la capăt. Era pricăjit, cu părul cărunt, sfios, sensibil şi neînsemnat. Uneori însă în

ochii lui mari, întunecaţi, se aprindea o flacără care îi oglindea văpaia lăuntrică. Nu avea decât o singură patimă, muzica indiană pe care nimeni nu o cunoştea mai bine decât el – muzica sfântă a templelor din sud, muzica rajputilor, a bengalezilor, a musulmanilor coborâtori din Akbar, care-i plăcea mai puţin, din pricina sonorităţilor ei „moderniste” şi a unei degenerări datorată influenţei jazului occidental. Cu excepţia câtorva ore de somn, Mr. Das trăia într-un veşnic vacarm, fiindcă şcoala funcţiona din zori şi până în miez de noapte. Cursurile erau gratuite deoarece Maharani adora muzica, iar Maharajahul, asemenea lui Akbar, năzuia să dea poporului său mijlocul de a se distra şi de a-şi înfrumuseţa viaţa. Maeştrii veniţi din toate colţurile Indiei dădeau lecţii în cadrul şcolii. Cei care treceau prin marile coridoare auzeau muzica tuturor castelor şi a tuturor neamurilor – musulmani şi bengalezi, rajputi şi mahratti, cingalezi şi chiar a acelor populaţii cu pielea arămie, din sud, ori a sălbaticilor şi ciudaţilor bhili, care trăiau printre caprele lor pe colinele bântuite de pantere, de dincolo de Muntele Abana.

La vederea lui Ransome, Mr. Das sări de pe scaun şi îi veni în întâmpinare spre a-i strânge mâna. Îl simpatiza pe Ransome fiindcă îi cunoştea dragostea pentru muzică, fiindcă era singurul european din partea locului care se interesa de şcoală şi o vizita adesea. Mr. Das era cu atât mai măgulit cu cât marea lui dorinţă era să fie pe placul tuturor. Nu se arătă surprins fiindcă Ransome se afla încă la Ranchipur, deşi sezonul era înaintat. Ştia doar că acesta venise să asculte muzică.

— Ce aţi vrea să ascultaţi în seara aceasta? îl întrebă cu interes.

Ransome îi spuse că ar dori să-l asculte pe cântăreţul rajput.

— Aha, pe Jemnaz Singh!

În timp ce-i vorbea despre zăpuşeală, despre vreme, despre întârzierea musonului, bătu din palme dând poruncă unui boy să-l aducă pe Jemnaz Singh, apoi îl

conduse pe Ransome de-a lungul coridorului până în mica sală de audiţie. Cu toate că era preocupat numai de muzică, în vocea lui se simţi o umbră de frică atunci când vorbise despre vreme. Ploile ar fi trebuit să înceapă de o lună. Înlăuntrul fiinţei sale se trezise frica ancestrală zămislită de zece mii de ani de secetă şi de foamete.

Mica sală de audiţie era decorată în stilul unei gări britanice de provincie. Dar în mijlocul încăperii, pe o mică estradă, se afla un grup miniatural de o extraordinară frumuseţe, care te făcea să uiţi urâţenia odăii. În centru se aşezase Jemnaz Singh cu picioarele încrucişate sub el şi cu o lăută în mână. De o parte şi de alta stăteau doi băieţi, tot cu picioarele încrucişate, unul cu o tobă mare între genunchi, şi celălalt ţinând un fluier. Cântăreţul era mărunt, delicat construit şi avea o faţă prelungă de o rară frumuseţe. Purta un enorm turban rajput cu tonuri jucăuşe verzi luminoase, violete, trandafirii şi un *atchean* din brocart de mătase, în care aceleaşi culori erau combinate cu argint şi cu un violet mai închis într-un desen de flori extravagante. Era rahitic. Obrajii lui de un auriu palid aveau, sub pomeţi, pete de un roşu tern. La apariţia lui Ransome, cântăreţul înclină capul, surâse şi începu să cânte de îndată ce acesta se aşeză pe un scaun.

Degetele lungi, palide, cu unghii lăcuite şi lustruite ale lui Jamnaz Singh alergară pe strunele lăutei căutând o inspiraţie, o temă. Ceilalţi doi cântăreţi aşteptau cu ochii lor negri aţintiţi asupra mâinilor lui minunate. O frază, apoi alta fură schiţate şi părăsite. În cele din urmă cântăreţul găsi ideea muzicală pe care o căuta şi începu să cânte, brodând în jurul temei propuse. Băieţii aşteptau încă, ascultându-l şi urmărindu-l. Cântăreţul îşi dezvoltă fraza muzicală, ordonând-o într-un adevărat filigran sonor. O cântă o dată şi încă o dată, cu uşoare variaţii. Cei doi băieţi, prinzând firul, începură să improvizeze, acompaniindu-l cu toba şi cu fluierul. Şi fraza muzicală se desfăşură ca o temă de Bach cu variaţii ciudat de pure. Împletindu-se, complicându-se, ca şi sculpturile din

templele de marmură albă de pe Muntele Abu. Fermecat, Ransome închise ochii spre a se concentra, căci Jemnaz Singh era un mare artist. Din când în când îşi deschidea ochii, fiindcă frumuseţea spectacolului egala frumuseţea muzicii. Trupul, chipul, atitudinea cântăreţului erau tot atât de minunate ca şi improvizaţiile sale muzicale. Pentru Ransome pieriră treptat şi lumea şi nimicnicia vieţii lui trecute şi viitorul lui nesigur. Nu mai trăia decât pentru perfecțiunea acestei clipe. Oboseala lui sufletească lăsase locul unei mari fericiri.

Pierduse noţiunea timpului. Deodată un tunet asurzitor îl trezi din visare, din încântarea muzicii. Cântăreţul continuă până ce îşi termină ultimele variaţii, îşi puse jos lăuta, apoi ridică o rugăciune de mulţumiri zeiţei Kali. Veniseră în sfârşit ploile!

Furtuna şi vântul furios pornite din Golful Arabiei năvăliseră acoperind toate stelele care străluceau ca diamantele bătrânei Maharani, lăsând parcă o cortină grea asupra lor. Liliecii înnebuniţi de tunete şi de lumina orbitoare a fulgerelor se învârtejeau ca nişte furii deasupra bazinului. Când Ransome ajunse în celălalt capăt al pieţii, picături mari de ploaie prinseră să stropească ţarina. Luminile cinematografului se stinseră brusc. Şi vânzătorii de plăcinte cu orez şi nuci îşi strânseră marfa şi se risipiră ca găinile în toate părţile, făcând o larmă indescriptibilă. Puterea vântului spori, smucind şi îndoind copacii. Ransome nu se mai putea întoarce acasă decât pe jos, fiindcă micile şi cochetele *tonga* ce aşteptau de obicei în faţa vechiului palat pieriseră. Apucă pe drumul cel mai scurt, peste pod, şi de-a lungul hipodromului, dar nu se grăbi pentru că îl fermeca frumuseţea muzicală a furtunii dezlănţuite.

Fulgerele albe, strălucitoare, se fugăreau, luminându-i drumul ca nişte gigantice flăcări scăpărătoare Picăturile mari, rare la început, cădeau tot mai des, transformându-se în cele din urmă într-o imensă cataractă ce se revărsa

din văzduh.

Când ajunse în dreptul casei lui Mr. Bannerjee, era leoarcă de parcă ar fi trecut râul înot. La câţiva paşi înaintea lui observă, în lumina fulgerelor, un bărbat călare pe o bicicletă, înfruntând cu capul plecat vijelia. Ransome îl recunoscu pe prietenul său, Mr. Smiley, de la Misiunea americană. De ghidon atârna un coş mare cu fructe. Ransome îl strigă, dar cuvintele lui se pierdură în furtună şi în întuneric. Unde se ducea Mr. Smiley la această oră din noapte, se întrebă el. Se aflau la mai bine de trei mile de Misiune.

Ransome ajunse în sfârşit la locuinţa sa. Hainele îi erau atât de ude, încât i se mulaseră pe corpul zvelt. Intră în casă, străbătu coridorul lung şi ieşi pe veranda orientată spre grădină. Se dezbrăcă până la piele, apoi rămase să contemple desfăşurarea violentă a furtunii. Ramurile negre ale mangotierului se smunceau pe fundalul cerului brăzdat de fulgere. Torente de apă cădeau pe pământul însetat. Mâine toată firea avea să se înveşmânte în verde, un verde miraculos, datorită miraculosului muson. Ransome coborî treptele în grădină şi se aşeză gol în bătaia picăturilor călduţe ale ploii.

Avea senzaţia că renăscuse. Nu mai simţea oboseala.

2

La spital, Miss MacDaid făcea aferată naveta între cele două săli ale maternităţii. Era înaltă, voinică, dar câtuşi de puţin grasă. Asudase atât de tare din cauza căldurii înăbuşitoare, încât părea să fi umblat prin ploaie. Nădăjduia să găsească o clipă liberă, spre a se închide în cabinet ca să se schimbe; să se simtă, dacă nu răcorită, cel puţin curată, aşa cum se cuvine unei infirmiere-şefă. Aşteptarea era însă zadarnică. I-ar fi fost mai uşor dacă ar fi putut pune pe toate femeile în aceeaşi sală, însă cum una din ele era măturăreasă, a doua bunya, a treia nevasta

unui negustor mărunt şi a patra nevasta unui zidar, trebuia să le ţină separat. Maharajahul, care nu făcea mare deosebire între paria şi celelalte caste, admisese în mod excepţional ca în maternitate lehuzele paria să nu stea la un loc cu celelalte.

Femeia bunya şi nevasta zidarului dădeau infirmierei mare bătaie de cap, în vreme ce femeia paria năştea repede şi uşor ca un animal sănătos. Femeia bunya, dintr-o castă superioară, gemea, striga, se văita. Nevasta zidarului avea o naştere grea din cauza deformării bazinului. Eforturile ei nu dădeau rezultate, aşa că răbda cu resemnarea deznădăjduită a celor nenorociţi. Miss MacDaid ştia că lehuza aceasta făcea parte din acele milioane de oameni care se nasc şi mor în India, fără să fi apucat vreodată să mănânce pe săturate. Structura deformată a bazinului se datora rahitismului. Nu avea decât şaisprezece ani. Era la prima ei naştere, dar simţea instinctiv că lucrurile nu merg cum trebuie. Nu ţipa, se făcuse cenuşie şi gâfâia înspăimântată, cu ochii mari, întunecaţi, adânciţi în orbite.

Miss MacDaid ar fi putut să lase în grija celor două asistente ale ei pe femeia paria, căci naşterea acesteia era uşoară. Cele două infirmiere se arătaseră până acum destul de pricepute. Una din ele era nepoata Maharajahului. Deşi avea douăzeci şi şase de ani, rămăsese nemăritată… De cinci ani lucra cot la cot cu Miss MacDaid. Cealaltă, Mrs. Gupta, o văduvă, era sora unuia dintre aghiotanţii bătrânei Maharani. Amândouă erau fataliste şi însufleţite de acel spirit de sacrificiu pe care Miss MacDaid îl constatase la cei mai mulţi indieni. Erau răbdătoare, inteligente, conştiincioase, dar în faţa dificultăţilor se resemnau prea repede, ceea ce nu era pe placul lui Miss MacDaid. Temperamentul ei scoţian şi convingerile-i religioase nu-i permiteau să creadă în predestinare. Se deprinsese să lupte până la istovire, şi dacă soarta îi era uneori potrivnică, încăpăţânarea ei scoţiană o ajuta să câştige partida.

Cele două infirmiere nu-i ieşeau din cuvânt. Miss MacDaid era una din acele personalităţi înzestrate cu o voinţă neclintită, care domina pe toţi cei din jur, înăbuşindu-le orice iniţiativă. Într-un fel, îşi strivea toţi colaboratorii, cu excepţia Maiorului Safka, a cărui autoritate şi pricepere le accepta fără cârtire. Când se simţea depăşită, trimitea după Maior.

Între timp, femeia paria născuse şi Miss MacDaid supraveghea sfârşitul procesului. Femeia zăcea în îngustul ei pat de fier uşurată şi tăcută şi se uita cu ochi mari, strălucitori şi plini de recunoştinţă, la infirmiera-şefă. Acum, după ce îşi terminase muncile, arăta ca o gazelă sălbatică prinsă în laţ şi resemnată să-şi petreacă restul vieţii în captivitate. Ca şi în alte dăţi, Miss MacDaid era uluită de frumuseţea sălbatică, animală a indienilor paria. Făceau parte din altă rasă, a cărei origine se pierdea în negura trecutului. În Ranchipur erau destul de bine trataţi. Barierele dintre paria şi celelalte caste dispăruseră aproape cu desăvârşire. Numai hinduşii fanatici nu renunţau la intransigenţa lor. Miss MacDaid îi prefera pe pacienţii paria tuturor celorlalţi din spital. Inima ei de scoţiană le preţuia rezistenţa, dârzenia şi vitalitatea. Spre deosebire de oamenii din castele sărace, ei aveau ce mânca. De cinci mii de ani erau simpli gunoieri, aşa că nu îi interesau riturile, ceremoniile şi tabu-urile unei credinţe decadente. Nevestele lor nu erau niciodată lihnite de foame sau deformate, ca nevasta zidarului sau ca femeia bunya a cărei dietă ducea la aceleaşi rezultate. Se vedea după sclipirea ochilor şi după tăria şi supleţea trupurilor că femeile paria mâncau şi carne.

Pruncul fusese îmbăiat şi acum se odihnea lângă maică-sa. Arăta ca o maimuţă roşie negricioasă, era zbârcit dar voinic şi ţipa atât de ascuţit, încât acoperea până şi larma îndepărtată a şcolii de muzică. Principesa, nepoata Maharajahului, scăldase pe noul-născut paria. Miss MacDaid nu reuşea să înţeleagă cum această tânără femeie, coborâtoare din mândra casă a războinicilor,

renunţase deodată la prejudecăţi de cinci ori milenare, spre a trudi cu dăruire în mijlocul acestor paria.

Zâmbi prinţesei pe care o iubea cu adevărat şi îi spuse:

— Ce copil frumos!

Se adresă apoi mamei, în dialectul gujerati, lăudându-i pruncul. Deodată, intuiţia ei gaelică îi făuri o viziune ciudată. Văzu într-o străfulgerare în nepoata războinicului Maharajah şi în această maimuţică nou-născută dintr-o femeie paria simbolul vastei Indii de mâine. De la aceştia va veni ajutorul şi salvarea, din ei va izvorî acel bizar şuvoi, de speranţe, de optimism şi de încredere, pe care Miss MacDaid le simţea aproape palpabil în această ţară iubită devenită în chip straniu şi ţara ei. Inteligenţa şi toleranţa acestei tinere infirmiere, împletită cu vigoarea pruncului paria, vor făuri o mare şi puternică naţiune, vor da naştere unei noi civilizaţii.

Datorită instinctului şi nu raţiunii, Miss MacDaid ştia acest lucru mai bine decât toţi filozofii, economiştii şi istoricii, care-şi ţes teoriile închişi în cabinetele lor de lucru din celelalte colţuri ale lumii.

Dar ţipetele femeii bunya o trezîră din gânduri şi miss MacDaid alergă în cealaltă sală unde Mrs. Gupta sora aghiotantului, îi spuse că pruncul se născuse. Miss MacDaid o dădu energic la o parte ca să vadă dacă lucrurile se desfăşurau cum trebuie. Aici nu constată nicio complicaţie. Dar un geamăt venit dinspre patul de fier în care zăcea nevasta zidarului îi dădu de veste că punctul culminant fusese atins. Nu mai era nicio nădejde ca pruncul să se nască normal, iar femeia îşi pierdea puterile văzând cu ochii. Sosise acel moment înspăimântător de care MacDaid se temea întotdeauna când avea de a face cu pacienţii hinduşi – femeia încetase să mai lupte şi acum zăcea resemnată, refuzând să facă cel mai mic efort. Hotărâse să moară, dar Miss MacDaid hotărâse să o silească a trăi în ciuda împotrivirii acesteia.

Se întoarse către soră şi îi spuse:

— Una din voi să alerge după Maiorul Safka. Cealaltă să

pregătească sala de operaţie. Aceea care va pleca să fie însoţită; nu cumva să iasă singură.

Nepoata Maharajahului se oferi să plece, deoarece avea bicicleta la spital şi se temea mai puţin de mânia bătrânei Maharani. Afară de acestea se putea descurca uşor prin labirintul vastului palat spre a ajunge cât mai repede la Maharani. Îşi aruncă pe ea o manta de ploaie, chemă pe portar şi împreună plecară cu bicicletele. Cam în acelaşi moment năprasnica bubuitură a tunetului sfâşiase delicata ţesătură muzicală pe care cântăreţul rajput o zămislise pentru Ransome.

3

Miss MacDaid amânase chemarea Maiorului Safka până în ultima clipă, deoarece se afla în singura seară din săptămână în care nu voia să-l deranjeze. După o muncă istovitoare chiar şi pentru trei oameni, acesta era singurul lui răgaz pe care aproape invariabil şi-l petrecea la palat. În fiecare vineri seara juca pocher cu Maharani. Nu o făcea din obligaţie sau ca să fie pe placul arogantei şi frumoasei bătrâne, ci pentru că îi plăcea jocul, ca şi ei, mai mult decât orice pe lume.

Întovărășită de portar, infirmiera pedala înfruntând picăturile mari de ploaie din ce în ce mai repezi şi mai dese. Când ajunseră în dreptul Şcolii politehnice furtuna se dezlănţui cu furie. Udaţi până la piele în mai puţin de trei minute orbiţi de şuvoaiele de apă şi de scăpărările sălbatice ale fulgerelor, cei doi intrară pe poarta parcului şi o luară pe aleea şerpuită dintre copaci înfruntând vijelia, până ce silueta neagră a palatului, cu toate turnurile, turnuleţele şi balcoanele le apăru în faţă profilându-se pe cer. Se îndreptară spre una din intrările de serviciu. Infirmiera mai venise şi în alte vineri spre a-l lua pe chirurg, aşa că ştia cum trebuie să procedeze. Bătrâna Maharani juca pocher în taină, fără ştirea Maharajahului,

care îi permitea să-şi facă gustul acesta la Monte Carlo, la Deauville sau la Baden Baden, dar i-o interzicea cu desăvârşire aici, în propriul ei palat, în mijlocul supuşilor. Îi mai interzisese şi alte lucruri în timpul lungii lor vieţi în comun, ca până la urmă să se plece în faţa voinţei ei.

În acest moment Maharani se afla în salon, la o masă de mahon, înconjurată de Maiorul Safka, de doi nepoţi, de un aghiotant şi de Generalul-maior Agate. Cei doi nepoţi învăţaseră pocher la Cambridge şi-l jucau calculat, cu prudenţă. Generalul Agate, exploziv din fire, pierdea necontenit. Pagubele la joc le trecea la cheltuielile de reprezentare deoarece socotea că vizita aceasta la Maharani avea un caracter diplomatic şi că importanţa ei era cu atât mai mare cu cât nu fusese ordonată de vicerege. Îşi întrerupsese pur şi simplu călătoria sa spre Poona, rămânând câteva zile în mijlocul vechilor săi prieteni, suveranii din Ranchipur.

Generalul-maior Agate era un bărbat îndesat, de vreo şaizeci de ani, cu o faţă roşie ca creasta cocoşului şi cu mustăţi mari şi albe. Îşi petrecuse în India jumătate din viaţă. Ca şi cum natura ar fi încercat să imite arta, părea, atât ca fizic cât şi sufleteşte, să fi ieşit dintr-un roman de Kipling. Pe umeri lui solizi încă purta povara tuturor raselor întunecate la piele şi ar fi putut să combată cu succes pe oricine ar fi îndrăznit să critice guvernarea britanică. Partida pe care o juca acum cu suveranii din Ranchipur era mult mai importantă şi mai grea decât pocherul, şi aceasta îl irita cu deosebire, fiindcă mintea sa era înceată şi temperamentul coleric. Dar sub manierele lui bruşte, ascundea credinţa îngustă şi încăpăţânată că slujea Imperiul Britanic potrivit înaltei sale tradiţii, cu alte cuvinte, nu numai prin forţa armelor, cum păreau să indice nenumăratele lui decoraţii, cât mai ales prin arta delicată a diplomaţiei.

Aceşti suverani indieni aveau mare importanţă fiindcă erau bogaţi, puternici şi cunoşteau atât dedesubturile politicii europene cât şi aceea a Indiilor. Ranchipur nu era

un stat obscur, dirijat de un prinţ degenerat şi depravat. Până şi Generalul reuşise să priceapă că avea de înfruntat influenţa considerabilă şi primejdioasă a unei lumi noi care desfiinţa teoria supremaţiei omului alb. În cei cincizeci de ani de domnie ai bătrânului Maharajah – care dormea la ora aceasta, într-una din aripile palatului, situată cam la o jumătate de milă de locul unde se juca acum pocher – Ranchipur se scuturase din apatia bolnăvicioasă şi se lepădase de superstiţiile bătrânei Indii transformându-se într-un stat modern, admirabil organizat şi administrat. Aceasta dovedea că şi indienii puteau fi buni administratori, buni economişti şi că erau în stare să rezolve problemele complicate ale claselor năpăstuite. Ranchipur era mai civilizat şi mai progresist decât multe regiuni din Anglia sau America, cum ar fi de pildă Midland sau Pittsburg. (Deşi pentru General nimic din ceea ce era american nu avea importanţă, aproape că nici nu exista.) Ar fi preferat să intre în Ranchipur călare pe un elefant în capul unei coloane de soldaţi, făcându-şi loc printre băştinaşii ploconiţi până în pământ de o parte şi de alta a drumului care ducea de la palatul vechi la hipodrom. Aşa era firesc să-şi facă intrarea un general britanic, spre deosebire de insignifianţii funcţionari civili, sosiţi cu trenul şi primiţi cu o condescendenţă, adeseori îndoielnică şi destul de supărătoare de către nepotul Maharajahului care venea într-un Rolls-Royce spre a prezenta profundele regrete ale unchiului-său, reţinut la palat de o criză de gută. (Era nepotrivit pentru un Maharajah să sufere de gută, boala militarilor la pensie.) Dacă ar fi fost după Generalul Agate, Indiile ar fi trebuit să fie tratate altfel. Nici nu ar mai fi existat o problemă indiană. Ar fi făcut ordine. Numai că Departamentul Indiilor îi stătuse întotdeauna în cale. Neisprăviţii ăştia de civili de la White Hall îşi închipuiau că ar cunoaşte situaţia mai bine decât el, Generalul-maior Agate, care îşi petrecuse jumătate din viaţă la graniţa de nord-vest.

Se socotea un diplomat abil şi era încredinţat că bătrâna

şi frumoasa doamnă cu ochi negri din faţa lui îl credea blând ca un miel şi cel mai devotat dintre prieteni. Generalul habar nu avea că dincolo de evantaiul ei de cărţi, Maharani ştia tot ce se petrece în capul lui şi cât se putea bizui pe el. Pentru ea militarul acesta nu era decât un palavragiu bătrân şi obositor, pe care trebuia să-l distreze, pentru că tot ce se petrecea actualmente nu era decât un joc, un joc de răbdare şi aşteptare interminabilă care trebuia prelungit cu nepăsarea aparentă a jucătorului de pocher, până când Europa avea să se năruie sau să se distrugă singură. Îi părea mai puţin plictisitor să joace pocher cu Generalul Agate, decât să-l audă bătând câmpii despre necesitatea de a se ridica, în jurul soţiilor, şi mamelor engleze de la frontiera de nord-vest, o reţea deasă de sârmă ghimpată spre a nu mai fi răpite de acei frumoşi şi sălbatici bărbaţi din tribul musulman (o asemenea experienţă ar fi avut farmecul ei, se gândea bătrâna Maharani).

Încăperea în care se aflau era copia modernă a unei camere văzută de Maharani la Palatul Malmaison, realizată până în cele mai mici detalii. Covorul Aubusson era acoperit cu o husă de pânză albă înlocuită zilnic – mai înainte ca Maharani să se trezească din somn – cu o altă pânză proaspăt spălată. Sub masă nu se afla niciun fel de încălţăminte, cu excepţia cizmelor purtate de general. Nepoţii, aghiotantul şi Maiorul Safka erau în ciorapi. Picioarele bătrânei Maharani şi ale însoţitoarelor ei erau goale, cu unghiile lăcuite şi cu degetele mari împodobite cu smaralde, diamante şi rubine.

La şaizeci şi şapte de ani păstra încă acea frumuseţe indestructibilă, care rezultă din modelarea oaselor feţii şi nu din culoarea şi moliciunea obrazului. Ochii ei mari, negri şi cruzi se armonizau cu faţa lipsită de zbârcituri şi cu pielea de un cafeniu palid. Buzele îi erau roşii ca şi semnul regal, plasat deasupra rădăcinii nasului ei mândru şi frumos conturat. Trăsăturile ei pline de însufleţire şi mobilitate aveau o extraordinară frumuseţe. Era chipul

unei femei care la vârsta de treisprezece ani fusese o prinţesă pe jumătate sălbatică şi care coborâse din munţi fără a şti să citească şi să scrie. Ransome o numea întotdeauna, în gândul său, „ultima regină”. În momentul în care nepoata ei, infirmiera, intra pe o uşă dosnică a palatului sărind peste străjile adormite, Maharani îşi fila cărţile. Patru din cele cinci cărţi primite erau de pică: un doi, un trei, un cinci şi un şase. La vederea lor expresia feţii ei rămase neschimbată. Maiorul Safka, chirurgul, un bărbat frumos, plăcut, voinic, împărţea cărţile ţinând o havană în colţul gurii. Generalul îşi examină cărţile primite şi constată că are trei aşi. Cei doi nepoţi nu aveau nimic. Maiorului Safka îi căzură două perechi, popi cu optari.

Cărţile lui Maharani erau pe gustul ei. Pentru firea ei sălbatică nimic nu era mai plăcut decât trei sau patru cărţi de aceeaşi culoare pe care le juca întotdeauna cu mare îndrăzneală. Obstacolele conveneau de minune temperamentului ei. Cei doi nepoţi aruncară cărţile. Impasibilă, mătuşa lor deschise. Generalul, congestionat, respirând din greu, ceru de trei ori miza, urmat de Maior care o triplă la rândul său. Înălțimea-sa Maharani se mulţumi să ceară o carte. Generalul ceru două şi Maiorul Safka una. Înainte de a-şi fila cărţile, Maharani şi Generalul se uitară la Maior; ea cu aceeaşi expresie impasibilă, el agitat, aproape mânios. Generalul îşi examină cel dintâi cartea, şi când observă că îi intrase un al patrulea as, se congestionă şi mai tare. La rândul ei, Maharani constată că îi intrase un patru de pică pe care i-l trimisese parcă destinul. Ochii îi scânteiară o clipă, dar nu îndeajuns ca Generalul să observe. Maiorul Safka, căruia nu îi scăpa nimic, remarcă acest lucru. Maharani îl socotea pe Maior un partener vrednic s-o înfrunte la pocher. Generalul era însă o victimă sigură.

Plusările începură prudente. Maiorul merse de două ori spre a se convinge dacă partenerii pregăteau vreo cacialma, dar când îşi dădu seama că nu blufau, aruncă pe masă cărţile. Cu un fel de strălucire amuzantă în ochi,

aştepta încăierarea. Plusările urmară, o dată, a doua oară, a treia oară. Maiorul ştia că nu asista la o simplă confruntare la pocher. Era mai mult decât atât. Cea mai frumoasă şi mai mândră Maharani din Indii sfida întreaga armată britanică. Jocul ascundea un potenţial electric de ură, şi de orgoliu, şi de aroganţă. Expresia bătrânei doamne nu se schimbă, doar ochii ei negri deveniră parcă mai aspri. În ciuda celor patru aşi ai săi, Generalul dădu cel dintâi semne de slăbiciune. La al patrulea plus, faţa lui se făcu, din trandafirie, roşie. La al cincilea, se învineţi şi o fărâmă de secundă Generalul şovăi, dezvăluindu-şi frica. Privirea ironică a bătrânei Maharani îl întărâtă iarăşi. Plusările porniră din nou să crească, până când Înălțimea-sa rosti graţios, dar cu condescendenţă:

— Generale, nu vreau-să te ruinez. Am chintă regală.

Apoi întinse cărţile pe masă.

Generalul îşi înghiţi cu greu amărăciunea, ca şi când ar fi fost înfrânt pe câmpul de luptă de o armată ruşinos de inferioară numeric propriilor sale forţe militare. Furios, zvârli cărţile. O clipă fu pe punctul de a-şi pierde cumpătul şi de a face un gest reprobabil. Dar îşi aduse aminte la timp de modul elegant în care se practica sportul la Eton, aşa că se stăpâni spre a nu se face de râs. Fusese lipsit de tact şi modul în care zvârlise cărţile pe masă. Maharani nici nu dorise mai mult. Era satisfăcută. Ştia că luna aceasta, cheltuielile de reprezentare ale Generalului vor înregistra o uriaşă creştere.

În momentul acela, infirmiera apăru în pragul uşii. Şiroaie de apă se scurgeau din hainele ei pe învelişul din pânză albă al covorului. Maiorul Safka, chirurgul, o văzu cel dintâi şi se ridică de pe scaun. Apoi Maharani întoarse capul şi bijuteriile îi sclipiră pe sari-ul negru ţesut cu argint. Fata se ploconi în faţa ei şi vorbi însufleţit, la început în limba mahrattă pentru Maharani, apoi în hindustani pentru Maior.

— Cer iertare înălţimii-voastre, zise el în englezeşte Am să mă înapoiez.

Salută pe General şi ieşi o dată cu principesa.

Apariţia infirmierei, udă leoarcă, în pragul uşii, strămută mânia Generalului, la momentul potrivit, de la un subiect la altul. Sosirea ei îl împiedică să se facă caraghios şi întunecase triumful augustei şi bătrânei suverane. Încetă să-l mai supere recenta-i înfrângere datorită inferiorit､ţii careului său de aşi, dar îl mânie întreruperea jocului.

Se adresă bătrânei Maharani:.

— De ce a trebuit să plece?

Evitase să rostească numele Maiorului Safka, atingând astfel un dublu obiectiv: nu folosise titlul de „maior” conferit de Maharajah şi nu de Guvernământul britanic, iar în al doilea rând arăta că îl socotea pe chirurg un personaj fără niciun fel de importanţă. Maharani îl înţelese.

— S-a dus să facă o intervenţie chirurgicală, îi răspunse cu răceală. O femeie din casta de jos, internată la spital, nu poate să nască.

Generalul fornăi şi zise:

— Bine, cine face cartea? Să continuăm jocul.

4

Femeia bunya născu fără accidente, în ciuda zarvei pe care o făcuse. Pruncul era rahitic, subnutrit, pirpiriu şi zbârcit ca o babă. În vreme ce infirmiera îl scălda, Miss MacDaid îl privea cu dispreţ.

— Încă un biet hindus care va creşte, se va însura şi va zămisli o puzderie de copii slabi morţi, care nu vor mânca niciodată pe săturate.

Ştia că ceea ce săpa India la temelie era ceea ce se numea „boala hindusă". Pruncul era pipernicit şi slăbit fiindcă maică-sa nu se hrănise cum trebuie. Femeia făcea parte din casta bunya şi soţul ei, deopotrivă cu ceilalţi neguţători, pusese bani deoparte – pe căi cinstite sau poate necinstite – spre a-şi hrăni familia. De vină erau însă religia, preoţii şi superstiţiile lor naive. Miss MacDaid

văzuse copii şi chiar adulţi, bărbaţi şi femei, care, după o hrană potrivită şi un tratament adecvat, se transformaseră din nişte fiinţe rahitice, malarice, cu picioare subţiri ca de păianjen şi pântece umflate, în indivizi sănătoşi şi plini de vigoare. Câteodată infirmiera-şefă era atât de furioasă, încât ar fi fost în stare să-i ucidă pe toţi preoţii şi să smulgă religia din trupul suferind al Indiei ca şi când ar fi amputat un organ bolnav.

— Pruncii musulmani şi cei paria nu sunt niciodată atât de bolnăvicioşi, se adresă ea infirmierei. Hinduşii sunt handicapaţi chiar de la venirea lor pe lume. Asta e şi cazul lui Gandhi. După ce că este un biet pricăjit de gujerati din casta bunya, mai face şi pe şmecherul.

Dar, ca de obicei, nu era în stare să-şi dezvolte ideile. Avea prea multe pe cap. Nevasta zidarului zăcea în patul ei aproape lipsită de cunoştinţă. Miss MacDaid se întreba, îngrijorată, dacă Maiorul Safka va sosi la timp spre a salva şi pe mamă şi pe copil. Dacă mama ar muri, soţul nu s-ar prea întrece cu firea, dar dacă pruncul ar fi băiat şi şi-ar da sufletul, ar răsuna spitalul de vaietele rudelor. Singură, în cealaltă sală, nevasta măturătorului adormise liniştită cu copilul lângă ea.

Afară furtuna vuia, iar ploaia se revărsa potop. Acoperise până şi larma de la şcoala de muzică. Ciudat, vijelia nu răcorise atmosfera, ci o înfierbântase parcă şi mai tare. Vapori încinşi şi deşi învăluiau întregul Ranchipur.

În pieptul eficientei Miss MacDaid se dezlănţuia altă furtună, poate mai puţin violentă decât cea de afară. Avea să-l vadă pe Maiorul Safka, o bucurie nesperată în serile de vineri. Pentru asta trebuia să fie recunoscătoare bazinului deformat al unei neveste de zidar.

Era ca o boală. Miss MacDaid nici nu ştia când începuse. O cuprinsese pe nesimţite, fără simptome, afară dacă ai numi simptom modul nostim în care se cunoscuseră. Într-un fel aceasta se întâmplase încă din momentul în care îl

văzuse, cu patru ani în urmă, sosind direct de la un spital din Londra, spre a lua în primire postul de chirurg-şef în Ranchipur. Şi-l amintea apărând la spital în Rolls-Royce-ul Înălțimii-sale, Maharajahul, având pe Înălţimea-sa alături. În simplitatea lui, suveranul arăta foarte încântat fiindcă reuşise să aducă un tânăr atât de inteligent, de îndemânatic şi de viguros. Miss MacDaid revedea întotdeauna imaginea Maiorului aşa cum îl zărise coborând din automobil, urcând apoi treptele şi zâmbindu-i prieteneşte. Era îmbrăcat în alb, înalt, musculos, cu piele palidă şi ochi albaştri. „Trebuie să fie un Brahman Poona”, îşi zisese, şi mai târziu fusese extrem de mulţumită fiindcă nu se înşelase. Se supăra ori de câte ori europenii spuneau că toţi indienii seamănă între ei. În realitate se deosebesc mai mult decât europenii, pentru că s-au încrucişat mai puţin decât aceştia. Remarca europenilor implică o mare stupiditate. Cum era posibil să spui că exista o asemănare între viguroasa bărbăţie a oamenilor din triburile de la frontiera de nord-vest şi frumuseţea delicată, fin cizelată a tinerilor din Rajputana? Ce apropiere exista între bengalezul vioi, cu trăsături vag mongoloide şi războinicul mahratt, spătos şi musculos ca un câine terrier.

De la prima privire Miss MacDaid se îndrăgostise nu atât de bărbatul în sine cât de ideea pe care şi-o făcuse despre el. Când doctorul coborâse din Rollsul Maharajahului, ea se gândise aproape fără să vrea: „Iată cum ar trebui să arate India.” India de care se legase atât de puternic sufleteşte.

Apoi, pe măsură ce se scurgeau zilele şi săptămânile, făcuse constatarea că doctorul era nu numai chirurg strălucit, aşa cum afirmase Maharajahul, dar că mâinile lui musculoase erau tot atât de delicate ca ale unei femei și că se mişcau cu uşurinţa unei feline în mers. Aflase de la el, încetul cu încetul, în nopţile de veghe de la spital, când stăteau de vorbă prieteneşte la o ceaşcă de ceai preparat de ea, că mama lui dirijase o mişcare care urmărea să cureţe credinţa hindusă de superstiţiile, degenerescențele

şi defetismele ei, şi să-i redea străvechea-i puritate. Mai aflase că el îşi făcuse studiile la Cambridge, că acolo fusese şeful echipei de canotaj, şi că îşi câştigase faima unui mare jucător de cricket. Din scrisorile primite de la cunoştinţele ei din Anglia, mai aflase că tot ceea ce spusese bătrânul Maharajah era adevărat. Deşi era indian, Maiorul ar fi putut să facă o mare carieră în metropolă, dar că preferase să se înapoieze la Ranchipur, în ţara lui, în mijlocul concetăţenilor săi, pentru că aici putea să realizeze multe cu sprijinul Maharajahului.

La început Miss MacDaid îl socotise un fel de băieţandru. Deşi el avea deja treizeci şi trei de ani, în ziua sosirii sale la bordul Rolls-ului. Infirmiera-şefă nu-i privise niciodată pe bărbaţi cu ochii unei femei, fiindcă viaţa ei fusese prea plină, iar zilele prea scurte. Pe de altă parte era, în felul ei, o fiinţă deosebită. Faţă de puţinii bărbaţi întâlniţi în cale se simţise superioară nu numai ca femeie dar şi ca om. În primele luni nu văzuse în el decât întruchiparea – foarte plăcută de altfel – a unei idei căreia ea însăşi îi dedicase întreaga viaţă şi colosala-i energie.

Povestea vieţii ei începuse de mult. Era fiica unui excentric medic scoţian stabilit în Surabaya. Acesta dădea consultaţii dacă se făcea apel la numele lui, dar preocupările sale erau concentrate asupra unui laborator în care studia febrele tropicale şi unele boli mai ciudate. Călătorise mult, străbătând în lung şi în lat Extremul Orient spre a studia obiceiurile şi condiţiile sanitare ale indivizilor care viermuiau prin acele locuri. Asemenea celor mai mulţi scoţieni, simţea imboldul să umble, să caute, să se stabilească într-un loc îndepărtat şi acolo să creeze mai degrabă o lume nouă, decât să aducă o dată cu el lumea veche, aşa cum ar fi făcut orice alt englez. Extremul Orient îl cucerise trup şi suflet. Renunţase să se mai înapoieze în Europa şi murise acolo departe, secerat de una din acele boli ciudate, pe care se străduise atât de mult să le înţeleagă.

Pe fiica lui o crescuse în Extremul Orient, dar nu laolaltă

cu ceilalţi copii ai neguţătorilor, ori ai funcţionarilor civili, educaţi în cercul restrâns al colonialiştilor britanici, ori în zone afectate străinilor şi trimişi apoi în Anglia la învăţătură. Ea trăise în mijlocul băştinaşilor, cot la cot cu băieţii şi fetele neguţătorilor localnici şi cu copiii metişi ai plantatorilor olandezi. La vârsta de zece ani vorbea perfect olandeza şi malaieza, iar la treisprezece învăţase tot atât de bine graiurile hindustani şi gujerati. La douăzeci făcuse o călătorie în Anglia.

Părăsea pentru întâia oară Orientul. Deşi îi plăcea frumuseţea înceţoşată a colinelor Scoţiei şi verdele liniştitor al grădinilor englezeşti, acestea îi rămăseseră străine sufleteşte. Tot ceea ce vedea îi părea mărunt şi oarecum monoton, căci în inima ei sălăşluiau toată violenţa, strălucirea şi mizeria Extremului Orient. Până şi climatul Angliei şi al Scoţiei, cu răceala şi ceţurile sale, îi părea infinit mai neplăcut decât căldurile înăbuşitoare din Extremul Orient. În Anglia fusese lipsită de zorile pline de strălucire, de violentele puhoaie de apă, de cutremure, de răbufnirile vegetaţiei, de toate acele sălbatice splendori ale vastei lumi în care îşi petrecuse copilăria. Murdăria din Midlands şi din suburbiile Londrei, în timpul stagiului ei ca infirmieră, îi păruse tot atât de mizerabilă ca şi aceea întâlnită în cursul peregrinărilor ei prin Orient în tovărăşia excentricului doctor MacDaid. Murdăria din Surabaya îi părea mai puţin îngrozitoare decât cea din mahalalele Londrei fiindcă era expusă la soare, în plin aer, nu închisă în case mici, umede, suprapopulate şi înghesuite unele într-altele, pe străzi înguste. Era intrigată de prejudecăţile oamenilor, mai ales de cele manifestate de doctori deosebit de inteligenţi, în legătură cu rasa şi culoarea pielii precum şi de credinţa lor în superioritatea fizică şi economică a europenilor. În sufletul ei nu aveau loc prejudecăţile. Existenţa-i bizară o ferise de asemenea erezii. Miss MacDaid era una din acele fiinţe binecuvântate de Dumnezeu, pentru care orice individ este o creatură umană fără deosebire de naţionalitate sau credinţă,

culoare sau rasă. Astfel viaţa îi oferise o bogăţie sufletească necunoscută altor oameni.

După patru ani de şedere în Anglia se înapoiase fără regrete în Orient, unde se simţise întotdeauna la ea acasă; era fericită să regăsească măreţia, violenţa şi frumuseţea culorilor refuzate locuitorilor Europei. Ajunsese până la Bombay, şi după ce stătuse acolo aproape un an, îi apăruse în cale prilejul pe care îl aşteptase cu toată căldura sufletului ei. În întreg oraşul Bombay nicio altă femeie nu l-ar fi luat în consideraţie, dar Miss MacDaid rostise „da", de îndată ce într-o după-amiază de decembrie se văzuse în biroul şefului de spital, în prezenţa unui indian mic de statură, în costum european şi care era marele Maharajah de Ranchipur.

Maharajahul voia să pună bazele unui spital şi a unei şcoli de infirmiere. Dorea să-şi deprindă supuşii a-şi creşte cum se cuvine copiii. Era hotărât să stârpească ciuma, holera şi teribilele friguri care sleiau energia poporului său. Dispunea de un spital improvizat, dar era dornic să ridice unul nou, înzestrat cu tot ce putea fi mai bun şi mai modern, aşa cum văzuse în Germania. Dacă avea să găsească o infirmieră dispusă să înfrunte viaţa aspră, să se împotrivească intrigilor miniştrilor şi a demnitarilor curţii, să se războiască dârz cu ignoranţa şi cu prejudecăţile nu numai ale indienilor, dar şi ale europenilor din Ranchipur, să se lupte cu murdăria şi cu bolile, își propunea să-i furnizeze toţi banii de care aceasta ar avea nevoie, jumătate din visteria statului, jumătate din propria lui pungă. O clipă, Miss MacDaid rămăsese uluită de extraordinara ofertă. Era atât de tulburată, încât îşi pierduse graiul. Avea prilejul să dea ordine, nu să le primească, să scape de bârfeli, de intrigi, de prejudecăţile lumii înguste şi provinciale în care trăise până atunci în Orient. I se oferea putere şi autoritate. Va avea posibilitatea să muncească, să construiască, să organizeze, să creeze! Avea în ea ceva din David Livingtone şi Mungo Park, ceva din setea miilor de coloni scoţieni răspândiţi în

lumea întreagă – pasiunea pentru aventură şi neclintitul ideal calvin de a veni în ajutorul omenirii sărace.

În vreme ce îl asculta pe indianul mărunt la statură, îl analiza cu înţelepciunea ei galică şi scoţiană. Îi citea pe chip simplitatea şi bunătatea-i sufletească. Ştia că era bogat, fabulos de bogat, unul dintre cei mai bogaţi oameni din lume; dar despre rest nu mai ştia nimic. Nu aflase pe atunci că avea de-a face cu una dintre cele mai importante personalităţi din Est, unul dintre cei mai mari oameni ai timpului său (deşi îşi dăduse seama în parte de acest lucru, după simplitatea şi bunătatea lui), fiindcă Maharajahul nu avea geniul publicităţii şi prodigioasele-i realizări rămâneau oarecum în umbră, datorită fie întâmplării fie voinţei lui. Acţiunea pe care o desfăşura nu era lipsită de pericole; voia să redea unui popor cucerit respectul de sine şi demnitatea pierdută. Era unul din acele câteva mii de oameni care se străduiau să trezească mândria, credinţa şi combativitatea popoarelor adormite din India şi din întregul Orient.

Se priviră câteva clipe – de o parte Maharajahul mărunt, spătos, de alta simpla, tânăra şi viguroasa infirmieră – şi în acele clipe se stabili între ei acea înţelegere şi simpatie pe care nu aveau să le frângă nici intrigile, nici prejudecăţile, nici deznădejdea.

— Da, Înălţimea-voastră, am să vin, spuse cu simplitate scoţiană.

— N-are să fie uşor, să ştii, Miss MacDaid, rosti Maharajahul.

— Mi-am petrecut toată viaţa în Est, Înălţimea-voastră, şi îi cunosc toate greutăţile. Nu aştept decât ocazia să v-o dovedesc.

— Mi-ar plăcea să mai găsesc o infirmieră care să te însoţească.

— Am să-mi dau toată silinţa. Poate reuşesc să o conving pe Miss Eldrige.

În cele din urmă izbutise s-o convingă pe Miss Eldrige, fiica unui importator din Preşedinţia Madras, o făptură

palidă, înaltă, subţire, care o adora pe Miss MacDaid şi ar fi urmat-o în orice colţ al lumii.

Ajunseseră la Ranchipur în aprilie, în preajma musonului.

În acele zile de muncă, Maharajahul abia îşi începuse opera de construcţie, şi oraşul prezenta spectacolul unui adevărat haos. Se deschideau drumuri şi străzi, se ridicau edificii, se dărâmau bordeie, dar mai presus de toate întreg poporul se afla într-o fierbere spirituală şi psihologică datorită voinţei suveranului lor, ajutat de o mână de sfetnici care doreau să schimbe viaţa şi obiceiurile supuşilor săi. Preoţii paraziţi fuseseră siliţi să muncească ori să părăsească statul, aşa că până la urmă abia mai rămăseseră câţiva care să slujească în temple aşa cum se cuvine. Maharani îşi terminase tocmai cartea în care îndemna femeile să-şi lepede purdah-ul, să înveţe să citească, să scrie şi să îmbrăţişeze o profesiune. Inaugurase o şcoală secundară pentru fete în care fiicele miniştrilor, ale principilor şi brahmanilor erau obligate prin poruncă, de voie de nevoie, să stea cot la cot cu fetele paria dornice să înveţe carte. Abia trecuse un an de când Maharajahul oferise un banchet urmat de un festival indienilor paria din oraşul Ranchipur. Suveranul stătuse în mijlocul lor spre a da exemplu celorlalţi hinduşi. Şi servitorii din vastul lor palat erau paria. Toate acestea dădeau naştere la tulburări şi la crime, la intrigi şi la comploturi.

În mijlocul acestei confuzii picaseră Miss MacDaid şi firava miss Eldrige, satelitul ei. Găsiseră un spital cu pământ pe jos, cu acoperişul găurit, şi o farmacie indigenă, deservite de un singur chirurg, cu o pregătire îndoielnică, mai preocupat de tăietura europeană a îmbrăcăminţii sale decât de sănătatea pacienţilor, precum şi doi doctori care aplicau tratamente demodate şi adeseori leacuri băbeşti. Febra puerperală, tifosul recurent, variola şi malaria domneau netulburate. Depistară şi câteva cazuri de ciumă, urme ale unei epidemii pe cale de stingere. Câteva

servitoare din castele de jos ţineau loc de asistente. Miss MacDaid se înarmase cu săpun şi acid carbonic şi se aşternu pe lucru. După o săptămână, ajunsese în pragul descurajării.

Dar fiinţa ei ascundea energii de neînfrânt; energii care o impulsionaseră toată viaţa şi care nu aveau să o părăsească până la moarte. Dar mai rele decât murdăria, ignoranţa şi incapacitatea pe care trebuia să le învingă erau rezistenţa încăpăţânată şi mută a jumătate din populaţia Ranchipurului, minciunile şi intrigile hinduşilor habotnici, resentimentul oficialităţilor locale faţă de această europeană investită cu atâta autoritate. Maharajahul o sprijinea cu toată puterea şi averea lui. Erau însă momente când Miss MacDaid nu putea să ajungă până la el. Adeseori apelurile ei parveneau la şeful statului deformate şi minimalizate de minciunile şi intrigile acestor orientali. Uneori Miss MacDaid se întreba disperată de ce întâmpina atâtea dificultăţi şi o rea voinţă atât de notorie, menite să-i zădărnicească eforturile închinate însănătoşirii, educării şi moralizării poporului. De fiecare dată constatase că religia şi superstiţiile ascunse sub mantia religiei erau marile vinovate. Duşmanii cei mai înverşunaţi ai ei şi ai Maharajahului rămâneau însă habotnicii. Suveranul se arăta răbdător faţă de aceştia. Frumoasa şi dârza Maharani avea mai puţină răbdare. Concediase câţiva demnitari şi le fixase domiciliu forţat. Datorită influenţei acesteia şi a lui Miss MacDaid, Dewan-ul însuşi, un hindus habotnic, cu părul făcut coadă, şi cu o soţie îmbrăcată în cel mai negru purdah, fusese destituit, ceea ce dăduse naştere la noi tulburări fiindcă Dewan-ul, un individ pe cât de superstiţios pe atât de capabil, făcuse apel la Vicerege. Se deschisese o anchetă şi multă vreme după aceea zvonul dezordinilor din Ranchipur tulburase liniştea Guvernământului din Calcutta.

Până la urmă ancheta – o adevărată farsă – se încheiase fără a se fi luat vreo măsură deosebită, deoarece Ranchipur era un stat bogat şi puternic, iar Viceregele nu

dorea să-şi complice existenţa. Ciocnirea aceasta avusese totuşi un dublu rezultat: umilise pe mândra Maharani făcând-o duşmana de moarte a Administraţiei britanice, iar miss MacDaid îşi precizase odată pentru totdeauna poziţia faţă de englezii din Ranchipur. Din acel moment nu mai contase pe sprijinul şi înţelegerea oamenilor din rasa ei. În cursul anchetei, înţelesese că Guvernământul central şi întreaga maşină administrativă nu priveau cu ochi buni misiunea căreia i se consacrase. Înţelesese că aceştia nu apreciau eforturile ei şi ale Maharajahului. Ceva mai mult, îi dezaprobau colaborarea cu hinduşii în această campanie de reforme şi educare a poporului.

Până la data când Maharajahul preluase puterea, animat de dorinţa de a reda mândria şi demnitatea poporului său, Ranchipur fusese un stat pacific, cufundat în murdărie şi ignoranţă, dar în acelaşi timp un excelent debuşeu pentru bumbacul din Manchester şi produsele industriale de uz curent din Leeds sau Hull. Maharajahul pusese însă temelia unei filaturi în care supuşii săi aveau să-şi producă propria îmbrăcăminte. Ranchipur începuse să exercite o adevărată atracţie pentru radicali şi reformatori. Când întâmpinau dificultăţi în alte părţi ale Indiei, îşi găseau refugiul la Ranchipur.

Autorităţile coloniale erau neliniştite şi iritate de această tentativă, slabă încă, de a trezi popoarele din Est la o viaţă nouă, de a sădi iarăşi încrederea şi nădejdile într-un viitor mai bun. În timpul anchetei, doi mărunţi funcţionari guvernamentali se purtaseră cu Miss MacDaid ca şi când ar fi avut de-a face cu o femeie angajată cu ziua sau cu o trădătoare. Un ins pricăjit şi lipsit de însemnătate, de fel din Clapham, fusese atât de obraznic cu Maharani, încât superiorii săi îl destituiseră fiindcă provocase un „incident”. Când Miss MacDaid se înapoiase la Ranchipur după ce irosise zece zile de muncă, atât de preţioase, înţelesese că printre oamenii din propria ei rasă ajunsese un fel de paria. De atunci îşi continuase lupta singură, animată de o hotărâre neînvinsă. Avea de gând să-şi

îndeplinească până la capăt misiunea. N-o mai încolţeau îndoielile. Îşi alesese drumul în viaţă. Apoi tifosul izbucnise iarăşi. Miss Eldrige se numărase printre primele victime. MacDaid nu încercase s-o înlocuiască.

Muncise an după an, fără să-şi ia o zi de vacanţă, fără să ţină seama de iernile fierbinţi, uscate ori de musonul văratic. Înfruntase foametea şi ciuma, intrigile şi deznădejdea. Ca prin minune, spitalul devenise o realitate. Pavilioanele se ridicau unele după altele, durate din cărămidă, curate, luminoase, sănătoase. Din tinerele servitoare, făcuse infirmiere. Chirurgul şi doctorii fuseseră destituiţi unu câte unul şi oameni noi le luaseră locul. Nu erau experţi şi nici genii, dar nici nu sufereau comparaţie cu înaintaşii lor. Rareori îşi permitea Miss MacDaid să-şi acorde o oră sau două de răgaz pe care să nu le folosească pentru somn. Treptat, indiene din clasele superioare, îndemnate de cele câteva femei cu o pregătire intelectuală deosebită, veniseră să facă ucenicie spre a deveni infirmiere. Printre acestea se aflau mai ales văduve şi femei care, prin propria lor voinţă sau datorită întâmplării, rămăseseră nemăritate. Spitalul ajunsese astfel nu numai un locaş de vindecare al trupurilor bolnave, dar şi o casă de alinare a sufletelor rănite. În acest chip veniseră la Miss MacDaid şi principesa şi fiica aghiotantului.

Spitalul era o realitate când Maiorul Safka sosise în Ranchipur. O realitate care, după cum ştia prea bine Miss MacDaid, întrecea multe instituţii similare din Europa. Era creaţia ei. O ajutaseră doar câţiva indieni. Dar această operă o costase scump. La patruzeci şi nouă de ani trupul ei viguros era uzat de lupta îndelungată dusă împotriva arşiţei, a superstiţiilor, a intrigilor. Părul cărunt i se rărise, i se înăsprise, chipul ei simplu şi ars de soare i se zbârcise, ascuțindu-se. Dar obţinuse o mare victorie şi descoperise o taină cunoscută de puţini europeni. Estul, cu toate splendorile, violenţele şi vitalitatea lui nu pierise sub loviturile negustorilor din Occident. Dormise numai.

5

Îl aştepta pe Maior în micul hol dinspre grădină. Îi văzu Fordul intrând pe poartă şi străbătând cortinele de ploaie. Urmări cu privirile fascicolele de lumină ale farurilor care măturau aleile şi lunecau peste tufişurile de hibiscus văduvite de florile smulse în cursul aceleiaşi după-amieze de o ceată de maimuţe rătăcitoare.

— Dacă aş fi cel puţin tânără şi frumoasă. Dacă nu mi-ar fi mers toate aşa de prost…

O clipă încercă să-şi închipuie cum ar fi să renunţe la tot pentru bărbatul iubit.

Maşina se opri şi Maiorul coborî grăbit, urmat de nepoata Maharajahului şi de portar. După aceştia apăru, zgribulit şi ud leoarcă, un personaj în care Miss MacDaid recunoscu pe Mr. Smiley, misionarul american. Mr. Smiley trăgea după el un mare coş cu pepeni galbeni şi banane.

— Femeia este pregătită? întrebă Maiorul.

— Da. V-am orânduit mănuşile şi halatul.

Uitându-l pe Mr. Smiley, Maiorul se îndreptă grăbit spre sala de operaţii, în vreme ce Miss MacDaid şi principesa plecară cu căruciorul spre a o aduce pe soţia zidarului. Operaţia chirurgicală se desfăşură atât de rapid şi de eficient, încât în mai puţin de douăsprezece minute primul băiat al zidarului veni pe lume aşa cum se spune că ar fi venit şi Cezar. Într-o jumătate de oră, pacienta trecu din somnul ei anestezic în somnul normal, iar pruncul fu luat spre a fi îmbăiat. Maiorul Safka, Miss MacDaid şi Mr. Smiley se adunară în biroul infirmierei-şefe în jurul unui ceai cu biscuiţi. Maiorul mâncase bine la îmbelşugatul dineu oferit de Maharani şi se înfruptase şi cu vreo două sandvişuri în timpul jocului de pocher. Se prefăcuse însă a-i fi foame, căci se temea să nu o dezamăgească pe Miss MacDaid dacă ar pleca fără să stea puţin în compania ei.

Mr. Smiley era un ins mărunţel cu nişte ochelari atât de mari, încât arăta mai mărunt şi mai plăpând decât în

realitate. Avea numai patruzeci şi doi de ani, dar părea atât de istovit, încât ai fi zis că este cu zece ani mai vârstnic. Îl îmbătrâniseră înainte de vreme soarele, căldura, malaria şi lupta pentru aceeaşi cauză alături de Maiorul Safka şi de Miss MacDaid. Pleca foarte rar din Ranchipur; nu-l părăsea nici în sezonul ploilor. De dimineaţă până la ora unu dădea lecţii la şcoala copiilor paria şi din castele de jos, iar după-amiază preda cursuri la orfelinatul de fete de pe lângă Misiune. Pe deasupra trebuia să mai ţină la zi vasta şi complicata contabilitate cerută de consiliul de administraţie al Misiunii Statului Iowa. Se ocupa şi de familiile elevilor săi. Acestea intrau în tot felul de încurcături, decese ori naşteri, boli sau neplăceri cu poliţia, aşa încât era nevoit să alerge încolo şi încoace la cele mai târzii ore din zi şi din noapte. Adeseori venea să dea o mână de ajutor şi lui Miss MacDaid, fiindcă unii indieni paria, în ignoranţa lor, erau înspăimântaţi de ce ar putea să li se întâmple la spital şi nu admiteau să fie trataţi decât de Mr. Smiley care îi încuraja cu prezenţa sa. Pe lângă toate celelalte mai întâmpina dezagremente şi din partea reverendului Burgess Simon, directorul spiritual al Misiunii. Acesta îl învinuia de indiferenţă religioasă şi îi reproşa că nu se osteneşte destul spre a-şi converti elevii la credinţa baptistă.

În realitate Mr. Smiley nu se prea interesa dacă micuţii aflaţi în îngrijirea sa erau creştini, hinduşi, mahomedani, sau păgâni, ca acei sălbatici bhils din inima munţilor, nici dacă reverendul Burgess Simon era evanghelist din convingere sau dacă îi imita din snobism pe misionarii anglicani. Mr. Simon se interesa numai de suflete, în vreme ce Mr. Smiley se preocupa mai mult de higiena, de matematica şi de regulile de bună purtare ale semenilor săi. Ca şi Miss MacDaid şi Maiorul Safka, ştia că India şi popoarele ei nu puteau fi salvate prin convertirea la creştinism sau la orice altă religie, ci prin educaţie şi prin înlăturarea urii cumplite care le învrăjbea. Mr. Smiley se deprinsese să lucreze pe ascuns. Numai pe această cale îşi

putea continua opera faţă de oamenii aceştia pe care îi iubea atât de mult. Se prefăcea a fi un practicant zelos, dar numai de ochii consiliului de administraţie din America şi de ochii reverendului Burgess Simon, care trimitea în Statele Unite rapoarte pioase şi insinuante, lăsând să se înţeleagă că Mr. Smiley înclina spre iezuitism, deşi pretindea că este un baptist dreptcredincios.

Când trecea în revistă progresul, istoria şi stadiul actual al creştinismului în Occident, Mr. Smiley ajungea la convingerea că botezul nu mai era o soluţie salvatoare nici pentru un hindus din casta cea mai de jos. Nu vorbise însă nimănui despre aceasta, cu excepţia soţiei sale, care îi împărtăşea opiniile, deopotrivă cu Miss MacDaid şi cu Maiorul Safka. Era ca şi cum ar fi făcut împreună un complot menit să aducă numai bine în ciuda superstiţiilor credinţei hinduse din India şi a fundamentaliştilor din îndepărtatul Middle West. Dacă ai fi vrut să afli adevărul cu privire la credinţa lui Mr. Smiley, ţi-ar fi declarat probabil că este un foarte pios musulman.

Acum Mr. Smiley venise la spital aducând un coş cu fructe şi două borcane cu gem pentru femeia paria, mama unuia dintre elevii lui, un băieţandru de şaisprezece ani de care se ocupa îndeaproape. Dacă băiatul avea să obţină note bune până la terminarea şcolii, Maharajahul intenţiona să-l trimită în America la Universitatea Columbia. Mrs. Smiley însăşi preparase gemul.

— Trei copii într-o singură noapte, remarcă Mr. Smiley. Este ceva! Aproape un record.

— Oh, nu, zise Miss MacDaid. Ni s-a întâmplat să avem şi şapte deodată. Îți aduci aminte, domnule Maior?

Maiorul îşi amintea. În noaptea aceea nici el şi nici Miss MacDaid nu avuseseră o clipă de răgaz. Trebuiseră să plece pe neaşteptate de la unul din acele dineuri elegante oferite de Mr. Bannerjee, lăsând totul baltă.

În vreme ce îl privea pe Mr. Smiley bându-şi ceaiul, Miss MacDaid, reflectă: „Seamănă cu un şoarece. De unde o fi având atâta vitalitate?” Nu se gândea că, asemenea ci, era

înzestrat cu o mare forţă interioară.

În vreme ce femeia bunya năştea, Mr. Smiley îşi schimbase hainele ude cu un costum alb, de serviciu, al Maiorului, în care se simţea cu desăvârşire pierdut. Hainele atât de elegante, când erau purtate de Maior, atârnau pe Mr. Smiley ca un cort. Mânecile şi pantalonii erau răsuciţi, iar haina neîncheiată. Doctorul şi Miss MacDaid făcură glume pe socoteala lui, apoi ea plecă să umple din nou ceainicul, gândindu-se că astfel îl va păstra pe chirurg mai multă vreme în preajma ei.

Când se înapoie, Safka povestea tocmai înfrângerea la pocher a generalului de către Maharani.

— Bătrânul general era cât pe-aici să plesnească, zise el. Păcat că nu l-aţi putut vedea. Pocherul nu este un joc pentru englezi. Englezii sunt novici.

Se uită la ceas. Miss MacDaid simţi că i se strânge inima.

— Trebuie să mă întorc la palat, spuse el. Înălţimea-sa se va supăra dacă va socoti că am stat mai mult decât este necesar ca să aduc pe lume un copil. Probabil că acum îşi consultă ceasul şi îl bombăne pe general.

Se întoarse spre misionar.

— Dumneata ce ai de gând, Smiley? Cred că nu vrei să pleci pe bicicletă prin potopul ăsta?

— M-aş duce bucuros acasă şi înot, zise Mr. Smiley, numai să ţină ploaia. N-aş vrea să mai apuc un sezon secetos ca acum unsprezece ani.

— N-a fost nimic pe lângă seceta de acum douăzeci şi cinci de ani, rosti Miss MacDaid. Am avut atunci o foamete clasa întâia şi ceva ciumă pe deasupra. Acum, de când circulă trenurile, aşa ceva nu se mai întâmplă. Ar fi trebuit să-i vezi pe bieţii oameni. Holera îi secera ca pe muşte. Zăceau în rânduri jos pe pământ. În anul acela a murit şi Miss Eldridge.

— Să sperăm că asemenea ani nu au să se mai abată pe capul nostru.

Maiorul se mişcă pe scaun şi Miss MacDaid simţi iarăşi

că i se strânge inima. Safka vru să spună ceva, dar o bubuitură sălbatică de tunet îl opri. Aşteptă să se facă linişte, apoi se ridică în picioare arătând superb în pantalonii lui albi cu tunica neagră încheiată cu nasturi de diamant şi cu elegantul turban roşu, înfăşurat după moda din Ranchipur. Era cel mai frumos costum pentru un bărbat de felul lui. Îi scotea în evidenţă lărgimea umerilor de luptător, îngustimea şoldurilor, muşchii braţelor. Miss MacDaid reflectă iarăşi: „Indienii sunt cea mai frumoasă rasă. Au ceva minunat. După ce ai trăit vreme îndelungată printre ei, chipurile cele mai frumoase din Occident par nişte pudinguri nesărate şi incolore”.

— Smiley, am să te duc acasă cu bicicletă cu tot, apoi mă înapoiez la palat.

Smiley se împotrivi politicos.

— Nu fac decât un ocol de trei sau patru mile, stărui Maiorul. Pe o noapte ca asta nu poţi să laşi un câine afară.

În ciuda încercărilor lui Miss MacDaid de a-i reţine, plecară. Ea îi conduse până la uşă. Mr. Smiley, pierdut în hainele albe ale doctorului, se întoarse, ridicând braţele şi le flutură. Mânecile spânzurau ca aripile unei păsări bizare, pe braţele lui slabe.

— Gătit astfel, ar trebui să-i fac o vizită lui Mr. Simon, glumi el. Ar avea ce să scrie în America.

Se urcară în maşină, îi făcură semn cu mâna, apoi dispărură după un perete de apă. Erau buni prieteni toţi trei, Miss MacDaid, scoţiană născută în Surabaya, Mr. Smiley, fiul unui cleric dintr-un orăşel din Iowa, şi Maiorul Safka, coborâtor din cel mai mândru dintre brahmani.

După plecarea lor, Miss MacDaid se duse să se privească în oglinda din spălător, dar imaginea reflectată, în pofida rujului pe care ea socotea că nimeni nu-l remarcase şi a cănelii care-i alungase cenuşiul din păr, nu o încuraja de loc. Îşi zise aproape tare: „Sunt nebună, la vârsta mea destul de coaptă ar trebui să fiu mai înţeleaptă. Dar este peste puterile mele”. În adâncul sufletului ei era mulţumită fiindcă simţea o căldură lăuntrică aproape

tinerească. Luă coșul adus de Mr. Smiley, puse gemul în răcitor, iar fructele le lăsă la îndemâna fiicei aghiotantului ca aceasta să le găsească şi să le dea femeii paria, dimineaţa când se va trezi din somn.

Maiorul lăsă pe Mr. Smiley în faţa casei acestuia, un fel de magazie uriaşă, plasată vizavi de domiciliul reverendului Simon. Mr. Simon locuia împreună cu soţia lui şi cu cele două fiice, Fern şi Hazel. Apoi se înapoie la palat, sări peste trupurile străjerilor adormiţi, în uniformele lor roşii ţesute cu aur, şi se îndreptă spre salonul Maharanei. Doamna de onoare a acesteia, bătrâna principesă de Bewangar, împodobită cu toate bijuteriile ei, adormise pe un scaun. Jocul continua cu furie. Trecuse de ora două şi zorile îşi făceau apariţia, când Maharani se ridică, dând astfel de înţeles oaspeţilor că pot să se retragă. Câştigase şapte sute optzeci de rupii, dintre care şase sute de la general.

6

Prima furtună care pusese capăt secetei din Ranchipur nu ajunsese atât de departe spre est încât să atingă Delhi sau Agra. În ciuda violenţei torentelor de apă şi a faptului că acoperise o suprafaţă tot atât de mare ca a Franţei, sau că ar fi putut îneca Belgia şi Olanda, se mistuise repede în imensitatea Indiilor. La Udaipur, de pildă, furtuna se sfârşise, stropind doar cu câteva picături de apă ţarina roşiatică. Aşa că în trenul de Bombay nu se simţea nici cea mai uşoară destindere psihică pe care priveliştea şi zgomotul ploii le pot aduce după o zi de zăpușeală înăbuşitoare.

În vagonul lor particular, lordul şi lady Heston ocupau două compartimente separate, dar nu puteau să doarmă. Aveau senzaţia că se află într-un cuptor. Nici cuburile de gheaţă învelită în şervete şi plasate în faţa fiecărui ventilator electric nu reuşeau să răcorească atmosfera.

Umezeala creată de topirea gheţii părea să sporească zăpuşeala. Când atingeai obiectele de metal, le simţeai fierbinţeala chiar şi în mijlocul nopţii. Un praf galben-roşcat învăluia trenul în nori groşi, orbitori, pătrunzând până şi prin reţelele fine de aramă instalate la ferestrele vagonului din porunca lordului Heston. Praful se aşternea peste tot, acoperea cu un fel de noroi şervetele puse peste cuburile de gheaţă, acoperea podelele cu un strat fin de colb pe care suflul ventilatoarelor electrice îl răscolea ridicându-l în spirale.

În compartimentul său, lordul Heston fuma ţigări de foi, bea whisky şi-şi suna în fiece moment valetul ca să-i deschidă sau să-i închidă fereastra, să schimbe direcţia ventilatorului sau să aducă alte cuburi de gheaţă. Cum nu reuşea să adoarmă, încerca zadarnic să lucreze, să conceapă telegrame sau să pună ordine în haosul de cifre aşternute pe foaia de hârtie din faţa lui.

Lordul Heston împlinise patruzeci şi opt de ani, era spătos, puternic, dar îl invadase grăsimea, în ciuda călăriei, a masajelor şi a gimnasticii. Avea o faţă lată, mai mult rotundă, anormal de grasă şi de rea. Bărbia proeminentă şi gura cu buze subţiri, aproape invizibile, îi sporeau expresia de brutalitate, de cruzime. Nasul şi pometii îi erau acoperiţi cu o reţea de vinişoare roşii, pentru că lordul Heston era mare băutor de alcooluri şi de foarte multă vreme creierul lui nu mai funcţiona decât după ce se îmbiba cu brandy sau cu whisky.

Se deprinsese cu băutura de pe vremea când nu era decât un oarecare Mr. Albert Simpson şi vindea cuţite fabricate la Leeds şi Hull. Pe atunci bea ca să învingă căldura. Mai târziu, acasă, în Anglia, bea spre a rezista atmosferei umede şi reci şi spre a-şi stimula creierul adeseori obosit şi confuz. Pe măsură ce se îmbogăţea şi grijile îi sporeau, bea şi mai mult fiindcă în felul acesta avea senzaţia că îşi elibera umerii de povara succesului monstruos creat de el însuşi. Alcoolul îi intrase în sânge. Se învăţase atât de mult cu el, încât îi ascuţea mintea în

loc să i-o tulbure. Nu putea munci fără băutură. Acum nu era capabil să-şi adune gândurile, dar nu din cauza whisky-ului, ci a căldurii înăbuşitoare.

Actualmente, în Occident, lordul Heston reprezenta o forţă de temut. Nu era războinic sau un conducător de stat ca Napoleon ori Akbar, nu era un mare filozof ca Platon sau ca Mahomed, ci doar un negustor dibaci înarmat cu toată viclenia şi priceperea unui mic prăvăliaş, ajuns pe culmile puterii. În loc să vândă mazăre, nuci sau cuie, stăpânea plantaţii de cauciuc în Indiile Olandeze, de iută în India, de bumbac în Egipt, ziare la Londra şi în Midland, companii maritime comerciale în Orient, oţelării (la ora actuală nu prea rentabile) în Anglia, terenuri petrolifere (care îi dădeau bătaie de cap din cauza complicaţiilor politice) în Persia şi Afganistan, precum şi uzine de tunuri şi obuze, în prezent plasamentul cel mai bun. De multă vreme îşi vânduse filaturile de bumbac din Anglia, pentru că nu mai produceau destul de când japonezii şi indienii invadaseră acest domeniu, concurându-l cu blestematul lor standard de viaţă atât de scăzut.

Toate treburile astea erau strâns legate de haosul de cifre din faţa sa, care, din cauza căldurii, nu se lăsau aşezate în ordine. Fundaţiile acestui edificiu fuseseră puse într-un trecut foarte îndepărtat, de către obscurul Mr. Simon, fiul unui antreprenor din Liverpool. Titlul său de nobleţe nu era moştenit, îl cumpărase ieftin, cu mulţi ani în urmă prin intermediul unui prim-ministru cinic şi demagog. Nu putea suferi căldura, fiindcă îi mărea presiunea arterială şi îi dădea senzaţia că în curând avea să-i crape capul. Cum pentru moment nu-i rămânea altceva mai bun de făcut, îşi blestema ceasul în care hotărâse să vină în ţara asta infernală. Când cunoscuţii îl preveniseră împotriva nebuniei de a vizita India în luna aprilie, râsese cu nepăsare.

— Nu uitaţi, dragii mei, că Heston a fost şi în Somalia și în Java şi în Noua Guinee. Zăpuşeala nu-l înspăimântă.

Dar omul care fusese în Somalia se numea Albert

Simpson avea douăzeci de ani, era înzestrat cu forţa unui taur şi cu nervii unui atlet. Nu era marele lord Heston, îmbătrânit înainte de vreme, umflat, uzat de grijile păstrării unei averi precare, realizată cu multă viclenie şi lipsă de scrupule. Sosise în India fiindcă guvernul britanic îi solicitase serviciile, şi pe care nu-l putea refuza dacă dorea onoruri şi decoraţii (şi le dorea realmente). Călătoria aceasta îi servea şi propriile interese şi planuri. De multă vreme voia să studieze la faţa locului problema iutei. Aflase că avea toate şansele să cumpere pe un preţ de nimic câteva fabrici de bumbac de la nişte indieni strâmtoraţi. Bumbacul nu mai aducea profituri în Anglia, dar în India putea înfrunta concurenţa japoneză. În inima lui puţin îi păsa de Orient sau de Occident, de Europa sau de Anglia. Nu-l interesa decât lordul Heston şi puterea lui dobândită prin bani şi viclenie. Îl mai interesau într-o oarecare măsură soţia şi caii săi.

Dacă guvernământul Indiei s-ar lăsa convins să sporească taxele de import spre a împiedica intrarea mărfurilor japoneze, s-ar putea câştiga mulţi bani cu filaturile de bumbac, dacă nu în Anglia, cel puţin în India. Sosise momentul să cumpere. Îşi stabilise programul în amănunţime. O săptămână la Ranchipur, unde va fi ceva mai răcoare decât la Bombay, douăzeci şi patru de ore la Bombay, unde totul avea să fie aranjat dinainte telegrafic, astfel încât să nu sufere niciun fel de întârziere, apoi îmbarcarea pe un vapor al companiei Lloyd Triestino până la Genova, după care va urma o croazieră de zece zile sau două săptămâni pe Mediterana la bordul propriului său iaht, dacă bineînțeles nu va trebui să se înapoieze din nou la Londra din cauza complicaţiilor create de dumpingul petrolului sovietic. Nu călătorea pe pacheboturile propriei sale companii maritime fiindcă acestea erau mai lente decât vapoarele italieneşti, iar lordul Heston avea mania vitezei. Veneticii ăştia blestemaţi îi făceau o concurenţă turbată de la o vreme încoace. Guvernul britanic, îşi zicea el, ar fi trebuit să-l sprijine, punând beţe în roate

italienilor, reducându-le privilegiile şi forţându-i să-şi micşoreze viteza vapoarelor.

Din nefericire, reflectă el, guvernul îşi pierduse toată autoritatea de când partidul laburist pusese mâna pe putere. Nu mai îndrăznea să ameninţe alte ţări şi nici să-şi maltrateze popoarele supuse. Uneori puternicul lord Heston regreta că nu se născuse cu cincizeci de ani mai înainte, când Imperiul era încă un adevărat imperiu. Cariera lui ar fi fost mult mai uşoară. Odată făcuse un calcul ajungând la concluzia că în cursul secolelor al XVIII-lea şi al XIX-lea capitalurile britanice realizaseră, în India, câte cinci sute de mii de lire beneficiu de fiecare liră investită. Colosal. În acele timpuri un om cu posibilităţile lui ar fi cucerit lumea.

Strania lui pasiune pentru cai îl mâna spre Ranchipur. La Simla, stând de vorbă, la un dineu, cu doi ofiţeri de cavalerie, aflase despre existenţa unei rase de cai de care habar nu avusese până atunci – caii mărunţi din Kathiavar, crescuţi în peninsula sălbatică de pe ţărmul Oceanului Indian. După câte auzise, se asemuiau cu caii arabi, dar erau mai viguroşi şi mai rezistenţi. Foarte iuţi, puteau duce şi greutăţi, însuşire demnă de luat în seamă. Caii aceştia fuseseră preferaţi de războinicii mahratti şi rajputi. Auzind de ei, Heston hotărâse să-şi procure câteva exemplare dintre cele mai alese. Cei mai buni cai, spuseseră ofiţerii de cavalerie, puteau fi găsiţi în grajdurile fabuloase ale Maharajahului de Ranchipur. Viceregele aranjase să fie primit la Ranchipur de însuşi Maharajahul. Acolo urma să fie găzduit nu în casa de oaspeţi, ci într-unul din palatele mai mici, aşa cum i se cuvenea unui puternic lord. Cu acelaşi prilej Heston spera să obţină – prin convingere sau prin mită – sprijinul bătrânului şi vicleanului Dewan din Ranchipur, în afacerea filaturilor din Bombay. Bătrânul Dewan reprezenta o forţă politică în India. În felul acesta putea să împuşte doi iepuri dintr-un singur foc, operaţie în care era foarte priceput.

Viceregele era încredinţat că prietenul său Maharajahul

va vinde lordului un armăsar şi şase iepe, spre a fi expediaţi în Anglia. Aceasta era singura plăcere pe care o aştepta Heston, fiindcă nici perspectiva cumpărării filaturilor din Bombay de la strâmtoraţii indieni khojos şi parsis nu-l mai încânta. Dacă ar fi fost în stare să se analizeze, şi-ar fi dat seama că acesta era primul semn de slăbiciune.

Deodată simţi că îl înăbuşă căldura, sună din clopoţelul de pe noptieră, dar nimeni nu răspunse la apel. Sună încă o dată, supărat, apoi a treia oară, în culmea furiei. Abia atunci se deschise uşa şi Bates, valetul, intră somnoros şi palid din cauza căldurii. Lordul Heston se ridică greoi într-un cot.

— Ce dracu ai făcut până acum? zbieră. Te sun de zece minute.

Valetul era uscăţiv, distant şi extrem de eficient, tipul servitorului preferat de Heston. Bates nu cerea niciodată favoruri, dar nici nu dădea semne de afecţiune sau devotament. Fără să-şi piardă firea, răspunse cu simplitate:

— Îmi pare rău, sir. Cred că am aţipit.

Răspunsul acesta îl umplu de turbare pe Înălțimea-sa.

— Nu pricep cum de îți permiţi să dormi când eu nu pot să închid ochii. Spune porcului de negru să mai aducă gheaţă. S-a topit toată.

— Prea bine, sir.

Bates se retrase fără să pară afectat. De altfel nici nu era afectat. De doisprezece ani se obişnuise cu aceste ieşiri care nu-l mai tulburau de loc. Singurul sentiment pe care îl nutrea Înălţimii-sale era o ură rece, neclintită. Dar postul acesta avea avantajele lui: un salariu excelent, un mare prestigiu, mult timp liber şi o mulţime de învârteli de care lordul Heston nu avea habar. Când va socoti că depunerile sale din bancă sunt destul de substanţiale, va pleca într-o bună zi din serviciu fără să dea de veste. Nu mai era mult până atunci. Din clipa aceea Înălţimea-sa putea să se ducă la dracu. Avea de gând să se instaleze

într-o vilă retrasă, din Manchester, oraşul său natal, să se înscrie în partidul comunist şi să pună la dispoziţia acestuia tot ce ştia în legătură cu trădările, şicanele şi lipsa de scrupule ale lui Heston şi a altor inşi de teapa lui.

Ciudat, Bates rezistase pe poziţie spre deosebire de alţi oameni mult mai inteligenţi şi mai abili decât el. Datorită indiferenţei sale îşi păstrase postul acesta bun doisprezece ani, văzuse tot felul de servitori, secretari, funcţionari, şoferi şi majordomi intrând în serviciu, apoi plecând fie prin concediere, fie de bunăvoie, pentru că nu mai puteau îndura tratamentul la care erau supuşi. Dar toţi, fără excepţie, părăsiseră serviciul umiliţi şi zdrobiţi. Bates ştia că în lumea aceasta nu existau decât doi oameni pe care Înălţimea-sa nu reuşise să-i înfrângă sau să-i umilească. Primul era el însuşi, iar a doua persoană era lady Heston. Acesta era şi motivul pentru care, amândoi, rămăseseră cu el. Dacă vreunul din ei ar fi dat vreun semn de slăbiciune, nu i-ar fi rămas decât să plece învins ca toţi ceilalţi.

Din compartimentul alăturat, lady Heston auzise zbieretele soţului ei. Glasul lui spart acoperise ţăcănitul monoton al roţilor pe şinele prost aşezate, trezind-o din somnolenţa în care căzuse. „Dacă nu poate să adoarmă, gândi ea, are să vină aici să mă plictisească”. Dar imediat îşi spuse că i-ar fi totuna. Se obişnuise cu capriciile lui de multă vreme. O dată în plus nu mai conta. Are să se gândească la altceva şi are să-şi închipuie că nu era Albert de faţă, ci alt om, oricare altul, un conducător de tren de pildă, sau chiar un culi; acesta ar avea mai mult haz. În orice caz nu s-ar simţi mai nenorocită decât acum.

Se ridică alene şi scutură, dincolo de marginea patului, praful gălbui, aşternut pe învelişul de crêpe-de-Chine roz al pernei. Praful ăsta afurisit îi intrase şi în gură şi în păr. Aprinse lumina şi se privi în oglindă. Obrazul îi era galben de praf, iar la tâmple sudoarea se amestecase cu pulberea într-un fel de murdărie grasă ce se scurgea şiroaie de-a lungul faimosului ei ten care o costase o avere la

institutele de înfrumuseţare. Scăpă un ţipăt dezgustat, apoi se lăsă iarăşi să cadă sfârşită între dantele şi mătăsuri, reflectând că mizeria abia începuse. La patru trebuiau să se scoale, să se îmbrace şi să aştepte pe peron trenul cu ecartament îngust, ce ducea la Ranchipur. Observase că în India trenurile soseau sau plecau numai între miezul nopţii şi zorii zilei. Avea impresia că de câteva săptămâni încoace îşi petrecea timpul aşteptând un tren care trebuia să plece la două noaptea, sau trezindu-se spre a lua altul de ora patru. Vagonul privat era foarte potrivit pentru liniile normale, dar nu putea fi folosit pe căile ferate înguste.

Luă încă un somnifer. „Am să fiu mai puţin conştientă de prezenţa lui”, gândi ea. Căzuse iarăşi în somnolenţă când uşa se deschise şi lordul Heston intră.

7

Dimineaţa, când John Baptistul aduse ceaiul lui Ransome, furtuna trecuse, iar soarele strălucea ca şi cum n-ar fi plouat niciodată şi domnia secetei nu ar fi fost întreruptă. Ransome ştia că acesta era un semn rău. Când musonul începea aşa de capricios, însemna că ploile vor fi violente, dar spasmodice şi insuficiente. Atât cât să pornească uriaşul elan vegetal şi apoi să-l lase pradă arşiţei cumplite şi necruţătoare. Razele soarelui vesteau în dimineaţa aceea griji suplimentare pentru toţi locuitorii din Ranchipur. Indispoziţia lui Ransome era firească pentru un om care îşi petrecuse viaţa între pajiştile verzi, umede, ale Angliei şi ogoarele fertile şi tot atât de verzi ale Middle West-ului american. Şi trupul şi sufletul îi erau dornice de ploaie nu fiindcă aceasta asigura recolta viitoare, ci pentru că punea capăt înspăimântătoarei secete. Pentru el, spectacolul câmpiilor colbuite şi arse de soare părea nereal.

Își bău ceaiul, făcu un duş călduţ, apoi ieşi pe verandă să

mănânce fructe şi să se delecteze cu primul brandy din ziua aceea.

Ploaia din ajun transformase grădina. În timpul nopţii, mlădiţe tinere ţâşniseră din plantele ofilite şi din viţele care acopereau zidurile vechi, iar dedesubtul vegetaţiei, pământul, ars şi prăfuit până atunci, căpătase o culoare întunecată. Ransome ştia că până la lăsatul serii toate aveau să se ofilească datorită arşiţei. Totuşi de îndată ce îşi termină băutura coborî în grădină, luă o sapă din magazie şi începu să răstoarne pământul. În felul acesta îl ajuta să-şi păstreze umezeala câteva ore mai mult, în cazul că nu ar mai fi plouat. Începu să sape apoi în celălalt capăt al grădinii, lângă puţ. Abia se aşternuse pe lucru când îşi auzi câinele lătrând la o ceată de maimuţe care invadaseră grădina de lângă casă. Îşi chemă câinele, se aşeză la umbra unui copac şi începu să se uite la maimuţe.

Le cunoştea pe toate, căci trăiau în copacii din parcul palatului de cealaltă parte a râului. De obicei rămâneau acolo, se hrăneau cu banane, cu mango şi cu resturi de mâncare lăsate de cu seară de servitorii palatului. Uneori însă o luau razna, dar nu după hrană, ci ca să se zbenguie şi să facă rău. Îndeobşte, Ransome se războia cu ele fără încetare şi îi lăsase poruncă şi lui John Baptistul să le izgonească dacă veneau în lipsa lui. John, fiind convertit la creştinism, nu avea niciun scrupul ca să pună maimuţele sfinte pe fugă. O dată sau de două ori, când nu erau acasă decât servitorii hinduşi, sosiseră fără veste și, conştiente parcă de duşmănia lui Ransome, îi rupseseră toate florile din grădină. Luau sistematic plantă cu plantă, viţă cu viţă şi smulgeau tot ceea ce le atrăgea atenţia prin culorile sale vii. Nu mâncau florile, le aruncau numai în ţărână şi se uitau din când în când peste umăr să vadă dacă nu vine cineva să le ia la rost. Erau, reflecta Ransome, asemenea unor armate invadatoare în timp de război. Spectacolul dezolant lăsat în urma lor îi aminteau satele pustiite în timpul războiului, casele cu uşi şi ferestre sparte şi cu cea mai mare parte din lucruri aruncate în noroiul de pe drum.

Neobrăzate, nu ţineau seama nici de prezenţa lui. Săreau pe verandă şi se căţărau pe burlane. Erau vreo treizeci sau patruzeci, toate femele, cu excepţia unui mare maimuţoi care stătea solemn pe culmea unui zid înalt pândind primejdia. Erau printre ele vreo doisprezece pui de toate vârstele, începând cu cei mărişori şi terminând cu noii-născuţi, care se ţineau agăţaţi de grumazul mamei. Un pui de vreo cinci sau şase zile învăţa să umble. Maică-sa stătea pe şezut în vreme ce altă femelă, probabil o mătuşă, se chincise ceva mai departe întinzând braţele spre el. Mama lăsă puiul din braţe şi îl împinse uşor înainte. El vru să se reîntoarcă la pieptul ei, dar maică-sa îl împinse iarăşi. Puiul se întoarse din nou, dar de data aceasta maică-sa îi cârpi iritată o palmă peste fund. Puiul scăpă un ţipăt şi făcu câţiva paşi nesiguri. Se alese iar cu o pălmuţă şi mai făcu câţiva paşi, ajungând mai aproape de mătuşă decât de mamă. Puiul se opri, se uită când la una când la cealaltă cu o expresie comic de înspăimântată pe chipul său micuţ, apoi, luând prima hotărâre în viaţa lui, se îndreptă nesigur spre mătuşă, care era mai aproape. La pieptul ei, i se îngădui să se odihnească o clipă, apoi mătuşa îl puse autoritară pe picioare şi îl împinse uşor. Când el se întoarse căutându-i protecţia, ea îi trase o palmă silindu-l să plece spre maică-sa. Aceasta îl încuraja cu mângâieri şi cu o neîncetată pălăvrăgeală.

Din umbră Ransome urmărea în tăcere lecţia. Faţa lui era luminată de un zâmbet involuntar, dar după cea de a treia aventură a puiului îl atrase zgomotul de pe verandă şi când întoarse capul într-acolo văzu un raid în plină desfăşurare. Masa era acoperită de maimuţe gălăgioase, care mâncau pâinea, fructele de mango şi bananele. Una ridicase ceaşca de ceai şi o întorcea pe toate părţile, întrebându-se parcă la ce i-ar putea servi. A treia, o mamă cu puiul agăţat de grumaz, se aşezase pe glaful ferestrei şi examina curioasă catifeaua perdelei.

Spectacolul îl făcu să râdă, dar în acelaşi timp îşi zise că venise momentul să ia o hotărâre. Scoase din buzunar o

praştie, făurită dintr-o furcuţă de lemn mango şi prevăzută cu un elastic tăiat dintr-o cameră de bicicletă. Atent, luă o pietricică rotundă, o puse în praştie şi ochi cu grijă. Era singurul mijloc ca să pună la respect maimuţele sfinte. Ar fi fost inutil să le izgonească, căci de îndată ce le-ar fi întors spatele, maimuţele ar fi revenit şi ar fi început să-l bombardeze cu olanele de pe acoperiş. Ransome ştia că nu putea scăpa de ele decât vârându-le în căpşorul lor plin de isteţime raţiunea unei primejdii ascunse legată de grădina lui – o durere bunicică, arzătoare în şezut, provocată de o cauză misterioasă, nevăzută.

În cele din urmă slobozi pietricica rotundă ce zbură prin aer, lovind peste poponeţ pe una din maimuţele îmbulzite pe masă. Maimuţa scăpă un ţipăt sălbatic şi se aruncă asupra vecinei zgâriind-o şi muşcând-o cu furie. Atunci se stârni un tărăboi îngrozitor. Mâncarea zbură în toate părţile şi ceaşca se sparse cu zgomot. Deodată cârdul de maimuţe se căţără pe iasomie, de-a lungul zidului, iar de pe culmea acesteia sări pe ramurile joase ale mangotierului. Ultima luase un şervet de olandă lucioasă care îi plăcuse. Numai maimuţoiul cel mare rămăsese nemişcat la postul lui, bombănind şi bolborosind. Ransome luă altă pietricică, dar gestul său nu fu suficient de rapid. Bătrânul şi isteţul mascul o zbughi vociferând în copac mai înainte ca Ransome să-l fi putut lovi. Maimuţele, avântate într-o sălbatică procesiune, chirăiau supărate, sărind din mangotier în mangotier spre grădina Maharajahului, cel mai sigur azil al lor.

„Presupun, gândi Ransome, că şi Iehova simte câte-odată ceea ce simt eu acum”. Începu să sape iarăşi, dar gândul său, în loc să se lase absorbit, în dimineaţa aceasta, de minunile firii care făceau ca din fiecare răscolire a pământului cu sapa să răsară câte-o floare sau câte-o legumă, începu să rătăcească pe căile stranii ale speculativilor. Se întreba de ce America, o ţară nouă, tânără, bogată, se afla în plină decadenţă, deopotrivă cu Europa, de ce nu se mai găseau oameni mari care s-o ducă

pe drumul progresului, ci numai mediocrităţi, oportunişti politici şi dictatori isterici şi brutali.

„Poate că timpurile, economia, pasiunile umane au scăpat de sub controlul omului occidental, reflectă el. Poate că structura şubredă a societăţii a devenit atât de mare, de complexă, de inguvernabilă, încât nu mai pot fi găsiţi oameni îndeajuns de mari în stare s-o dirijeze, s-o strunească. Poate că acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu civilizaţia romană înainte de a se prăbuşi şi de a se stinge. Poate că aşa operează legea universală, o lege tot atât de exactă şi imuabilă ca şi teoria lui Mendeleev. Poate că menirea omului este să clădească fără încetare, cu mândrie, până când va fi zdrobit sub ruinele propriei sale opere.”

Gândurile acestea îi treziră simţământul umilitor al propriei sale nimicnicii. În acelaşi timp i se făcu milă şi scârbă de aroganţa şi vanitatea omenească. În vreme ce unii oameni se străduiau să învingă şi să alunge molimele ucigătoare, alţii – puţini la număr, ca Heston şi cei de o seamă cu el – organizau ucideri în masă, provocate nu de germeni fatali, ci de oameni care se exterminau între ei cu milioanele. Natura nu putea fi înşelată, ea găsea prin însăşi mijlocirea oamenilor chipuri noi de a-i ucide, de a-i îngenunchea, aşa cum îi îngenunchease odinioară pe egipteni şi pe romani. Şi pe indieni îi zdrobise, doborându-i de pe postamentul lor într-o stare de robie. Îi cufundase în ignoranţă, în defetism, în superstiţii şi boli.

Ransome avea impresia că niciodată nu înţelesese mai bine lumea occidentală decât acum, după ce venise să trăiască în India. Acum totul se lămurise.

Gândul îi fugi iarăşi la Heston. Ce căuta omul acesta la Ranchipur; de ce încerca să-i tulbure liniştea cu prezenţa lui zgomotoasă, nemiloasă, brutală. Îşi aducea vag aminte că îl cunoscuse la White Hall, curând după încheierea războiului, dar nu-l admirase atunci nici pentru forţa, nici pentru şiretenia lui, nici pentru energia consumată în scopuri lipsite de omenie, nici pentru discursurile

imperialiste. Sosirea lui la Ranchipur nu avea să aducă bine nimănui şi cu atât mai puţin Maharajahului care, în bunătatea şi simplitatea lui, era menit să-i cadă victimă. Îl tulbura şi numele lady-ei Heston, care îi părea atât de familiar şi totuşi atât de îndepărtat. De aproape cincisprezece ani de când se rupsese de lumea înaltă şi modernă a Londrei. Numele acestea nu mai însemna nimic pentru el, ca şi atâtea altele, atât de strălucitoare, dar care acum nu-i mai spuneau nimic, nici când le vedea tipărite sub fotografiile personajelor publicate în *Sketch*, în *Tatler* şi în *Bystander*.

Nu era singurul om dezgustat care plecase în căutarea liniştei şi a nădejdii. Alte milioane de oameni din fabrici şi birouri, din şcoli şi prăvălii, nu se putuseră salva, aşa cum făcuse el, fiindcă nu avuseseră bunici care să fi dezgropat averi nemărginite în munţii din Nevada. Şi în timp ce săpa cu vigoare sporită, îl fulgeră gândul că numai în munca pământului oamenii îşi vor găsi pacea şi speranţa. Seninătatea şi liniştea fuseseră izgonite din lumea creată de om. O lume care văzută prin prisma bolii lui sufleteşti, îi părea suferindă, istovită, apatică. O lume care se folosea de experienţe şi de compromisuri spre a sucomba în cele din urmă, măcinată de aceleaşi răceli care nimiciseră popoare, naţiuni şi civilizaţii, încă de la începutul timpurilor.

Nu găsise în Orient decât o linişte factice, asemănătoare cu acele stări de amorţire provocate de droguri. Ransome nu o căutase cu tot dinadinsul, fiindcă ştia că această pace înşelătoare conţinea sămânţa morţii. Fugise ca să nu asiste la spectacolul distrugerii lente şi întunecate a lumii lipsite de credinţă şi nădejde din care el însuși făcea parte. Furat de gânduri şi de plivitul buruienilor, uitase de trecerea timpului şi de căldura tot mai dogoritoare. Tocmai atunci își făcu apariţia John Baptistul, caraghios în pânza care-i acoperea şalele. Alarmat, acesta îşi întrebă stăpânul dacă are de gând să prânzească acasă. Îi aminti că era sâmbătă şi că se făcuse ora unu. La ora aceasta ar fi trebuit să se

afle, ca de obicei în drum spre Misiune, spre a lua masa cu familia Smiley. Ransome aruncă sapa şi intră repede în casă, spre a face un duş şi a-şi schimba hainele. Apoi îşi scoase din şopron maşina, unul dintre cele şapte automobile din Ranchipur, dacă nu se puneau la socoteală Rollsul şi Pakardul înghesuite în garajul Maharajahului. Ransome nu o folosea decât în timpul musonului. În Ranchipur existau numai două drumuri: unul ducea la lacul de acumulare artificial de pe înălţimile din preajma oraşului, iar celălalt, construit cu trei veacuri mai înainte, se termina la ruinele El-Kautara, de la poalele Muntelui Abana.

Își găsi Buickul în şopron, expus razelor arzătoare ale soarelui, fiindcă maimuţele fuseseră acolo în zori, înainte de a-l vizita în grădină, şi se amuzaseră straşnic smulgând toate ţiglele de pe acoperiş. Ransome zâmbi. Până la urmă tot maimuţele învinseseră.

8

Misiunea americană ocupa două clădiri mari ca nişte cazărmi, situate cam la o milă sau două dincolo de hipodrom. La origine, cu mulţi ani în urmă, îndată după răscoală, acestea fuseseră locuite de ofiţerii trupelor britanice staţionate în Ranchipur. Erau pătrate şi urâte, dar vechimea le dăduse un anumit caracter şi o oarecare frumuseţe datorită viţei-de-vie şi altor plante agăţătoare, printre care clematite şi bougainvillea. Umbrite de mangotieri, eucalipţi şi arbori de piper, se înălţau la o oarecare depărtare de şoseaua plină de praf. Într-una din ele locuia reverendul Burgess Simon cu soţia şi cele două fete ale sale, Fern şi Hazel. În cealaltă se adăpostea Mr. Smiley cu soţia şi cu mătuşa acesteia, Phoebe.

Înfățișarea şi întreţinerea grădinilor din faţa celor două case erau revelatoare pentru caracterul ambelor familii. În grădina reverendului Simon nu creştea nicio floare, ci

numai viţă sălbatică şi arbuşti viguroşi care nu au nevoie de îngrijiri şi nu pot fi stârpiţi nici de secetă, nici de prea multă apă şi nici de insectele dăunătoare. Dacă ar fi fost izolată, ar fi avut o înfăţişare destul de plăcută şi îngrijită, dar pe lângă grădina lui Smiley părea părăginită şi golaşă. Aceasta era plină de flori, care şi în timpul lungilor perioade de secetă păreau mai viguroase decât toate florile din întregul Ranchipur. Se aflau acolo şi tufe de salvia, şi petunii, şi muşcate, şi gălbenele, aceleaşi flori robuste şi demodate pe care mătuşa Phoebe le cultiva în grădina ei din Iowa, cu cincizeci de ani înainte. Begonii şi pansele stăteau în ghivece pe marginea verandei, şi suspendate ici şi colo de ramurile joase ale arborilor din apropiere; în receptacole de toate felurile – cutii de tinichea vopsite în verde, castroane crăpate, legate cu sârmă şi coşuri de bambus – se aflau cele mai variate flori. Acestea erau rodul muncii nostalgiei mătuşii Phoebe care împodobise crengile mangotierilor din Ranchipur, aşa cum împodobise plopii din Iowa cu o jumătate de secol în urmă, pe când fusese nevastă de fermier. În receptacolele suspendate sădise ferigi, petunii şi crini, dar adevărata mândrie a mătuşii Phoebe erau orhideele crescute în coşurile împletite din bambus. Pe acestea le avea în dar de la băieţii paria din şcoala lui Mr. Smiley. I le aduseseră din junglă şi tot ei meşteriseră şi micile coşuleţe de bambus în care creşteau florile. Acesta era de altfel şi unul din motivele (scria ea rudelor din Iowa) care o făceau să iubească India. Putea să aibă în curtea din faţa casei orhidee în tot timpul anului.

Eforturile familiei Smiley pentru întreţinerea grădinii îşi găseau replica în silinţa cu care familia Simon îşi amenajase un teren de tenis şi o boltă mare acoperită cu viţă sălbatică, ridicată la capătul acestuia. Aceasta era opera lui Mrs. Simon, o femeie zdravănă, dârză şi drăguţă. Dacă te-ai fi uitat la ea, nu ai fi bănuit cât era de puternică. Împlinise patruzeci şi unu de ani, era măruntă, grăsuţă, Iar părul ei blond, ondulat, era puţin decolorat de soare. La vârsta de douăzeci de ani îl întâlnise pe Mr. Simon la

colegiul baptist din Cordova, Indiana, şi se măritase cu el. Fiind încă în criza adolescenţei, îşi închipuise că atracţia ei pentru Mr. Simon era pur spirituală şi că nu avea în ea nimic carnal. Cum nu era de loc proastă îşi dăduse mai târziu seama de diferenţa dintre cele două noţiuni, dar nu voise s-o recunoască faţă de alţii. După venirea lui Fern şi Hazel pe lume, deşi înţelesese că făcuse o afacere proastă, se resemnase a se mulţumi cu ce avea şi se străduise să-şi înfrumuseţeze viaţa ei şi a familiei atât pe cât îi era în putinţă. Aceste intenţii bune nu îşi dădeau însă întotdeauna rezultatele aşteptate şi se transformau într-o adevărată pacoste pentru reverendul Simon şi pentru fiicele ei.

Tot răul venea de la mediul în care crescuse şi de la educaţia primită. Venise pe lume într-o familie de baptişti, dintr-un orăşel din Mississippi, şi încă de la început îşi făcuse o idee falsă despre viaţă şi despre lume. La douăzeci de ani, plină de zel religios, privise cu entuziasm perspectiva de a se consacra misionariatului. Abia cu încetul, după ce se despărţise de ai ei şi de atmosfera exaltantă a micii universităţi sectare, începuse să vadă existenţa prin prisma temperamentului ei adevărat. Îşi dăduse atunci seama că, în ciuda chemării divine, nu era sortită să devină misionară, ci putea aspira la lucruri mult mai mari. Dar era prea târziu, aşa că până la urmă acceptase un compromis. Fusese mânată încă de la început de o ambiţie şi de o voinţă de fier potrivite unei creole focoase din Sud, dar ascunse sub faţada unei sfiiciuni victoriene.

Fără să bănuiască, Mrs. Simon atingea uneori culmile eroismului. Asemenea tuturor americanilor, nu concepea înfrângerea. Soţul ei, cele două fete, Mr. şi Mrs. Smiley, mătuşa Phoebe, Maharajahul şi Maharani înşişi nu existau decât în funcţie de persoana ei. Toată energia şi-o concentra într-o luptă neobosită împotriva lumii în care se găsea, cu intenţia de a se ridica deasupra ei, de a o modifica, de a o transmuta în ceva imposibil de realizat.

Era soţia unui misionar, dar pentru ea nu mai aveau sens nici simţămintele care o înşelaseră odinioară aruncând-o la pieptul lui Mr. Simon, nici starea nenorocită a populaţiei în mijlocul căreia trăia, nici măcar învăţămintele lui Hristos. Luase hotărârea să devină un personaj plin de importanţă şi de distincţie, o fiinţă mult mai însemnată decât o biată soţie de misionar. Spre a-şi atinge ţinta, socotea necesar să-şi domine bărbatul şi fetele, să afecteze maniere ciudate şi să risipească atât venitul unui mic hotel – provenit dintr-o moştenire şi situat într-un târguşor din Mississippi – cât şi întregul salariu al soţului. Câteodată silinţele ei erau încununate de succes. Încerca un adevărat triumf când unele cunoştinţe ocazionale şi noii prieteni recrutaţi în timpul viligiaturilor la Poona îi spuneau:

— Nu mi-aş fi închipuit niciodată că sunteţi soţia unui misionar.

Nutrea o adâncă antipatie faţă de toată lumea şi mai ales faţă de soţii Smiley. Prezenţa lor permanentă de cealaltă parte a aleii constituia un reproş viu, îi provoca o iritantă şi perpetuă mustrare de conştiinţă. În vreme ce ea îşi petrecea vara în aerul răcoros de pe înălţimile de la Poona, familia Smiley rămânea la Ranchipur în tot cursul îngrozitorului anotimp al ploilor şi îşi cheltuia banii, nu pe automobile şi pe terenuri de tenis, ci ajutând pe cei sărmani. Îi avea veşnic în faţa ochilor şi îi aminteau falimentul visurilor ei de odinioară, când cunoscuse poate pentru o clipă fericirea de a se jertfi.

În clipele-i de sălbatică exasperare spunea uneori bărbatului ei:

— Soţii Smiley nu fac sacrificiile acestea fiindcă sunt buni la suflet, ci pentru a ne sfida, a ne umili.

— Nu, dragă, să nu exagerăm, îi răspundea reverendul Simon. Sunt oameni de treabă, plini de hărnicie, chiar dacă par oarecum demodaţi.

Mister Simon era înzestrat cu talentul de a se amăgi pe sine însuşi, transformându-şi slăbiciunile şi chiar micile lui vicii ascunse în virtuţi. Ajunsese la concluzia că

automobilul şi terenul de tenis caracterizau mai bine un Misionar de modă nouă, că îşi îndeplinea în condiţii mai bune misiunea divină evitând să se folosească de bicicletă și că îşi păstra sănătatea antrenându-se zilnic la tenis. Era singurul om din lume faţă de care Mrs. Simon nu juca teatru. Câteodată goliciunea ei sufletească îl înspăimânta. Nu pricepea mondenitatea ei şi nici nu ştia cum să o justifice faţă de sine sau faţă de Dumnezeu.

Reverendul Simon era un om inofensiv, prost ca noaptea, dar destul de arătos. (Câteodată, noaptea, Mrs. Simon găsea o consolare în vigoarea şi tinereţea lui, păstrate datorită antrenamentului la tenis, regimului alimentar şi vacanţelor la munte, în ciuda climatului inospitalier din Ranchipur.) Frumuseţea şi prospeţimea lui, mai mult aparente, erau ale unui adult cu înfăţişare de copil întârziat. Nepăsător faţă de frământările sociale din jur şi insensibil la dezastrele şi suferinţele altora, avea un singur moto: „Toate se vor sfârşi cu bine.” Chiar când scria în America scrisori spre a se plânge de colegul său, nu se socotea responsabil de neînțelegerile intervenite între ei; Mrs. Simon îl silea s-o facă. La început reţinuse în mod deliberat plângerile scrise, dar când Mrs. Simon constatase că nu soseşte niciun răspuns de la Consiliul Misiunii din America, bănuise adevăratul motiv şi de atunci ea însăşi ducea scrisorile la poştă. Dorinţa ei cea mai vie era să obţină rechemarea soţilor Smiley, astfel ca în casa de peste alee să se instaleze o pereche dispusă a se lăsa impresionată de rochiile, de ceaiurile ei, de relaţiile destul de mediocre pe care şi le făcea în Poona, şi mai ales de funcţionarii subalterni englezi din Ranchipur recrutaţi cu destulă greutate datorită terenului de tenis şi delicateselor servite numai la petrecerile ei. Voia mai cu seamă să aibă în casa de vizavi nişte oameni care să nu-i mai amintească zi şi noapte că nu era în realitate decât soţia unui misionar.

Avea planurile ei: nu concepea ca fetele să îşi rateze viaţa măritându-se cu nişte misionari. În momentele de

avânt romantic le vedea pe amândouă, sau pe Fern cel puţin, intrând în familii aristocratice şi trăind în Anglia într-o atmosferă şi un mediu accesibile ei doar prin intermediul romanelor. Uneori îşi făcea planuri în legătură cu Ransome, fiul unui conte şi nepotul bătrânului milionar MacPherson, poreclit „zece la sută”. Câteodată se închidea în odaia ei şi, cuprinsă de desperare, se întorcea la vechea ei credinţă, îngenunchea şi se ruga: „Oh, Doamne, fă să vie Ransome azi la ceai la noi! Oh, Doamne, fă-l să vină măcar o dată!”

În adâncul inimii încerca faţă de el un simţământ de iritare şi uneori de adevărată ură, dar nu permitea niciodată acestor porniri să se pună în calea planurilor ei. Îl ura fiindcă Ransome nu îşi ascundea indiferenţa faţă de frumuseţea ei oarecum veştejită şi de ceaiurile ei dansante. Deşi era de o politeţe desăvârşită, acesta avea un fel al lui de-a o face să simtă cu o bruscă şi uluitoare jenă că îşi frământa umerii, îşi zvârlea capul pe spate şi îşi rostogolea ochii ca o căţea. Îl ura pentru consideraţia de care se bucura fără să fi făcut niciun efort spre a o dobândi, pentru că era ceea ce era, în vreme ce ea se străduia zadarnic să-şi făurească un prestigiu în societate. Îl ura pentru că toată lumea din Ranchipur îl invita la diverse reuniuni mondene, iar el nu accepta îndeobşte decât să se ducă la palat şi la familia Smiley. Îl ura fiindcă el nu se sfia să cineze în compania lui Mr. Bannerjee, un indian, şi era în acelaşi timp un bun prieten cu Raşid Ali Khan care nu era numai indian, dar şi mahomedan. Două prejudecăţi se aflau adânc ancorate în creierul confuz şi necioplit al acestei doamne: prima, împotriva oamenilor cu pielea mai închisă la culoare decât a ei şi a doua împotriva mahomedanilor, după părerea ei nişte demoni stăpânitori ai unor haremuri păzite de eunuci, în care se petreceau orgii interminabile. Ignorantă în ceea ce priveşte istoria, geografia şi în general orice cultură, amesteca la un loc negri şi indieni, sacrificându-i prejudecăţilor ei de „albă sărmană”.

Ura pe Maharajah şi pe Maharani fiindcă, în ciuda pielii lor întunecate, erau stăpâni în Ranchipur şi aveau mai multă importanţă – în pofida frecventelor ei dialoguri interioare – decât oricine, chiar decât Mrs. Lily Hogget-Clapton şi decât rezidentul însuşi. Îi ura fiindcă ea şi reverendul nu erau invitaţi în minunatul lor palat decât o dată pe an, la un dineu la care participau cei doi Smiley şi alţi funcţionari fără însemnătate.

— Nu înţeleg de ce ne pun în aceeaşi oală cu pârliţii ăştia de peste drum, se plângea ea soţului. Nu suntem plămădiţi din acelaşi aluat.

— Dragă, în concepţia înălţimii-sale nu există nicio deosebire între noi şi soţii Smiley. Ca şi aceştia, pentru el nu suntem decât nişte misionari străini.

— Ar trebui să-i explici ramolitului că nu suntem totuna.

— N-ar pricepe. Nu uita că este indian şi deci un oriental.

— Ne umileşte.

— Lasă, până la urmă au să se aranjeze lucrurile.

— Atâta ştii să spui. M-ai plictisit.

— Ce propui să fac?

— Să-l faci pe Maharajah să înţeleagă cât de mult ai trudit pentru el. Cere-i o audienţă!

Reverendul Simon căuta o portiţă de scăpare.

— Să ne mai gândim. Trebuie să găsim o cale.

— Dacă n-o găseşti tu, am s-o fac eu. Mă duc personal la el. E de datoria ta să faci ceva pentru Fern şi pentru Hazel. E înjositor să fim puşi pe picior de egalitate cu familia Smiley.

— Toţi suntem egali în faţa lui Dumnezeu, răspundea reverendul Simon ajuns la marginea răbdării.

— Dumnezeu! Poveşti pentru adormit copiii!

Până la urmă nu se întâmpla nimic, deşi Mrs. Simon își ținea bărbatul într-o spaimă continuă la gândul că într-o zi are să se ducă la palat să facă scandal. O ştia capabilă de aşa ceva; într-o zi, mânată de furie, nu-i va fi greu, să ajungă până la suveran, dărâmând toate zidurile şi dând

peste cap gărzile siks.

Argumentele soţiei sale nu erau lipsite de temei, dar cum reverendul era un om nehotărât şi adeseori muncit de gânduri contradictorii, aprecia mai mult liniştea şi bunăvoinţa altora, decât acţiunea şi gândirea limpede, aşa că rămânea într-o stare perpetuă de compromis şi de nefericită confuzie. Potrivit firii sale, s-ar fi cuvenit să fie un cetăţean cumsecade, cu o mică prăvălie într-un orăşel din Middle West. Să facă parte din mai toate lojile şi asociaţiile locale precum şi să fie un membru de seamă a lui Rotary Club. În loc de asta se trezise în inima Orientului tulburat şi câteodată rănit sufleteşte, despuiat până şi de puţinele calităţi cu care se născuse. Se simţea pierdut în iţele intrigilor ţesute de cei din anturajul Maharajahului – intrigi făcute de dragul intrigii şi nu îndreptate neapărat împotriva reverendului Simon. Îl mai năuceau şi snobismul suburban al membrilor coloniei britanice, precum şi grosolănia funcţionarilor subalterni care participau la ceaiurile oferite de soţia sa. Atât Mrs. Simon cât şi soţii Smiley erau mai puternici decât el; ea, fiindcă energia şi ambiţia o făceau să învingă toate aceste piedici, iar soţii Smiley fiindcă nu îşi puneau asemenea probleme, atât de complicate pentru el.

Îşi dădea seama câte realizase Misiunea pentru Ranchipur, nu numai familiarizând pe supuşii Maharajahului cu împărăţia cerurilor, dar chiar pe planuri mai puţin cereşti, ba chiar pământeşti. În inima lui ştia că toate aceste convertiri nu aveau nicio valoare spirituală, pentru că, într-un fel care-i depăşea înţelegerea, religia hindusă reuşea – în ciuda unei distrugătoare indiferenţe – să absoarbă în chip misterios creştinismul cu toată dumnezeirea, profeţii şi sfinţii lui. Auzise despre un bătrân cucernic din Jaipur care îşi rostea rugăciunile amestecând divinităţile hinduse Krişna, Vişnu şi Rama – cu „Jesu” Krist. În curtea marelui templu din Ranchipur se afla chiar o statuie de fontă a Sfintei Fecioare. Deşi ştia că în chestiunea convertirilor nu reuşea să obţină niciun

rezultat, reverendul Simon refuza să recunoască acest lucru. Singurul bine pe care misionarii îl făceau în Ranchipur era de ordin material. Toţi paria dotaţi cu o inteligenţă mai deosebită se grăbiseră a se converti la creştinism, pentru că în acest mod încetau să mai fie paria; îşi schimbaseră statutul lor cu altul, care în ochii hinduşilor habotnici era însă tot atât de inferior şi de nefericit, deşi cuprindea pe toţi europenii şi chiar pe Vicerege şi pe Împăratul Indiilor. Convertirea avea totuşi foloasele ei. Indienii paria, chiar dacă erau indiferenţi faţă de răsplata divină, se bucurau de toate avantajele economice şi sociale rezultate de pe urma trecerii lor la creştinism. Toate acestea le permiteau să îşi ducă traiul într-un mod mai liber, mai apropiat de preferinţele lor. Convertirea triburilor rătăcitoare, sălbatice, din munţi, chiar dacă nu avea o valoare religioasă, căci aceasta căpăta în scurtă vreme coloratura unor practici vrăjitoreşti, prezenta totuşi avantajul că le deprindea cu agricultura şi cu ţesutul, legându-le de aşezări rurale şi împiedicându-le astfel să mai dea naştere la tulburările inerente vieţii lor nomade de odinioară.

Toate acestea îl tulburau şi îl descurajau pe reverendul Simon. Dacă nu s-ar fi bucurat de o sănătate de fier şi de o funcţionare perfectă a sistemului glandular, chestiunile acestea insolubile l-ar fi decepţionat profund, creându-i o stare de depresiune, care l-ar fi dus la sinucidere. Firea lui îi permitea totuşi să guste plăcerile vieţii, în ciuda ambiţiilor soţiei sale şi a problemelor generate de viitorul lui Fern şi Hazel. Dacă nu trecuse niciodată la îndeplinirea hotărârilor luate fără prea mare convingere, aceasta se datora faptului că era conştient de infima importanţă pe care el şi Mrs. Simon o aveau în ochii Maharajahului şi a Indiei, datorită aspectului pur spiritual al misiunii. Activitatea soţilor Smiley avea un caracter practic, desfăşurându-se în şcoli şi în ateliere, iar reverendul Simon îşi dădea perfect seama că şi Maharajahul cunoştea acest lucru.

9

În sâmbăta în care Ransome veni să ia masa la familia Smiley, Mrs. Simon simţi iarăşi nevoia să se roage. După ce se încuie în odaia ei, îngenunche lângă pat şi îl imploră pe Dumnezeu să i-l trimită pe Ransome la ceai. Cum nu se putea lăsa numai în grija Atotputernicului, era numai ochi şi urechi spre a-l vedea pe pictor când avea să treacă spre familia Smiley. Ştia că avea să vină, aşa cum se întâmpla în fiecare sâmbătă când participa la acele mese numite de Mrs. Simon, într-o clipă de furie, „prânzurile trădării”, fiindcă toţi cei care luau parte erau preocupaţi numai de India. Printre aceşti „trădători haini” se numărau şi doctorul Ansari şi Mrs. Naidu care dădeau pe acolo ori de câte ori se aflau în trecere prin Ranchipur precum şi Raşid Ali Khan şi Mr. Jobnekar, stabiliţi la Ranchipur şi care veneau în fiecare săptămână. Mrs. Simon ar fi vrut mai mult ca oricând să-l aibă oaspete pe Ransome în această sâmbătă, deoarece oferea un fel de petrecere de adio înainte de a pleca la munte cu Fern şi Hazel.

Aşa că, de îndată ce pictorul îşi opri Buikul hârbuit în faţa porţii, şi mai înainte ca el să fi pus piciorul pe pământul aburind, Mrs. Simon ieşi din casă şi alergă spre el peste peluza neîngrijită. Părul ei blond era proaspăt ondulat, iar noua-i rochie de mătase nu fusese încă umezită de transpiraţie. Ransome bănuia de ce îi ieşise în întâmpinare şi, după ce reuşi să îşi ascundă plictiseala provocată de apariţia ei (la urma urmei venise în India să scape de oameni de acest soi), se gândi: „La dracu, iată o joie sacrificată”. Ştia că Mrs. Simon şi fetele ei vor pleca în curând şi că va avea un răgaz de cel puţin trei luni în cursul cărora nu va mai fi invitat la partidele lor de tenis. Pe de altă parte, în străfundurile lui se trezise în ultima vreme o vagă dorinţă de a mai vedea lume, oricare ar fi ea

şi pe seama căreia să se amuze.

Mrs. Simon îi întinse mâna, scuturându-şi buclele proaspăt ondulate. În sinea lui îi aprecia frumuseţea matură şi se întreba de ce ea nu voia să se împace cu această stare de lucruri. Mrs. Simon avea aerul să-şi impună drăgălăşenia, ca şi cum altfel ar fi putut trece neobservată. Ochii ei îi trădau însă necontenit firea. În adâncul albăstrimii lor avea o tărie rece ca marmura.

— Chiar azi de dimineaţă mă gândeam la dumneata, zise. Dăm un ceai de adio şi tocmai îi spuneam soţului meu că trebuie să-l poftim şi pe domnul Ransome. Trebuia să treacă pe la dumneata ca să te invite. Nu te-a vizitat încă?

Ransome ştia că toate acestea nu erau decât simple invenţii, aşa că se văzu în postura în care se aflau cei mai mulţi oameni care veneau în contact cu Mrs. Simon Trebuia să lase impresia că îi crede minciunile. Acceptă deci să intre în joc. Fără să vrea, simţi imperioasa necesitate de a o feri de ruşine.

— Cred că a fost reţinut în oraş. Adineauri am plecat de acasă. Mă întreb cum de nu m-a găsit.

Mrs. Simon chicoti.

— Oricum, am dat eu de dumneata. Sper că ai să vii, nu-i aşa?

Îi aruncă o privire atât de stăruitoare, încât, dacă ar fi fost mai experimentată, şi-ar fi dat singură seama cam ce semnificaţie avea această uitătură.

Lui Ransome îi veni să râdă când o văzu câtă osteneală îşi dădea spre a-l prinde în mreje, pentru o cauză atât de neînsemnată, câştigată de altfel dinainte. În aceeaşi clipă auzi din casa familiei Smiley frânturi de fraze rostite cu violenţă de glasul mânios şi tunător al lui Raşid Ali Khan:

— … ăştia nu-s decât oameni de mâna a doua, care vin în India nu pentru a face o treabă, ci numai spre a-şi umple timpul.

Împletirea vorbelor rostite de Mrs. Simon şi de Raşid Ali Khan era nu numai ciudată, dar şi absurd de caraghioasă.

— Da. Am să vin cu plăcere, grăi el.

— Oh, cât sunt de fericită! E atât de greu să ajungă cineva la dumneata.

Ransome zâmbi şi îşi puse casca peste păru-i negru şi des. Soarele masonului ardea ca jăraticul.

— Vă rog să transmiteţi salutările mele lui Mr. Simon.

— Are să fie încântat. Nu pricep cum de nu v-a prins acasă.

Părea dornică să lungească vorba. Ransome încerca iarăşi acea plictiseală, resimţită ori de câte ori rămânea în compania ei mai mult de un minut sau două. Ce putea să spună unei femei care făcea gesturi îmbietoare, fără să-şi dea seama de adevărata lor semnificaţie? Ori de câte ori cădea în cursele întinse de ea, îşi pierdea şirul gândurilor şi dădea răspunsuri aiurea. Când îi vorbea cu accentul ei apăsat din Sud, abia dacă reuşea uneori s-o înţeleagă. În prezenţa lui, Mrs. Simon vorbea adeseori despre plantaţii şi despre bătrânele „dădace negre”, dând însă dovadă de o lipsă de cunoaştere a acestei lumi, în dispreţul propriilor experienţe şi a discernământului său.

— Nu e bine să staţi atâta în soare. Arde cumplit, zise Ransome.

— Atunci la revedere. Ne vedem după masă. Are să fie lume puţină. Doar câţiva tineri.

Folosea expresia „tineri” ori de câte ori se referea la funcţionarii mărunţi care îi frecventau casa.

10

Pe când străbătea aleea străjuită de orhideele şi petuniile mătuşii Phoebe, Ransome auzi iarăşi vocea tunătoare a lui Raşid Ali Khan, de data asta dinspre bucătărie.

— Răul este datorit faptului că toţi aceştia ştiu că se află aici numai pentru un timp. De aceea fac o treabă de mântuială, pe apucate, aşteptând ziua când vor pleca acasă în concediu. Cei care au mai mulţi bani iau un vapor

italian spre a ajunge cât mai repede la destinaţie. Ceilalţi se mulţumesc cu P&O. Nu-i preocupă nici India şi nici locuitorii ei.

Când Ransome intră pe uşă îl auzi pe Raşid continuând:

— Anglia a pierdut Indiile din cauza acestor oameni care nu catadicsesc să bea o ceaşcă de ceai în compania unui indian.

Ransome înţelese că Raşid se referea la funcţionarii civili.

Salonul era gol, aşa că Ransome străbătu coridorul îndreptându-se spre bucătăria mare şi răcoroasă, unde ştia că se adună toată lumea. Plin de însufleţire, mahomedanul umbla dintr-un capăt în celălalt al încăperii, vorbea tare, subliniindu-şi fiecare gest cu o ridiche lungă ţinută într-o mână. Mrs. Smiley, încinsă cu un şorţ curat, stătea în picioare lângă maşina de gătit şi mesteca ceva într-o cratiţă. Mr. Jobnekar, liderul claselor asuprite, se aşezase într-un colţ, iar în celălalt mătuşa Phoebe luase loc pe un scaun-leagăn, tipic american, şi îşi făcea vânt cu o frunză de palmier pe care scria cu litere mari, negre: *Dacă vreţi să fiţi bine îmbrăcat, duceţi-vă la Freundlich, în strada Mare, numărul 19, Cedar Falls, Yowa*. Mătuşa Phoebe avea optzeci de ani, era mică şi slabă. Ca orice nevastă de fermier se cocârjase tot muncind din greu, mai bine de o jumătate de secol. Dincolo de lentilele ochelarilor ei cu rame de metal, ochii albaştri îi străluceau tineri. Acum se distra. Îi plăceau bărbaţii frumoşi, voinici şi virili, iar Raşid Ali Khan îi oferea în clipa aceasta unul dintre cele mai frumoase spectacole.

Ca şi majoritatea indienilor mahomedani, era înalt de peste şase picioare şi avea un corp musculos şi puternic, în vinele căruia curgea un sânge amestecat, arab şi turcesc, afgan şi persan, poate chiar şi o picătură de sânge unguresc şi tătărăsc. Într-adevăr, nu avea nimic din caracteristicile indianului hindus. Când stătea în preajma Maiorului Safka, tot atât de voinic şi frumos ca şi el, diferenţa dintre ei era izbitoare. Mahomedanul exprima

numai sălbăticie şi violenţă, iar brahmanul numai bunătate şi blândeţe. Sinceritatea şi pozitivismul lui Raşid erau înlocuite la hindus de un tact desăvârşit şi de gustul pentru intrigă. Mahomedanului îi plăcea acţiunea, era romantic şi vizionar. Hindusul era pasiv şi mistic. „Acesta este poate și motivul, gândea Ransome, că doar câteva milioane de mahomedani s-au putut impune faţă de peste trei sute de milioane de hinduşi.”

Dacă n-ar fi avut părul negru-albăstrui, cârlionţat, Raşid, cu pielea lui deschisă la culoare şi cu ochii albaştri-cenuşii, ar fi părut blond. Profilul arab, cu contururi ascuţite, îi dădea un aer mândru şi crud. „Călăreţii lui Baber, gândea Ransome, trebuie să fi arătat ca el.” Nu se observa că în vinele lui curgeau şi câteva picături de sânge englez. Acesta era adevărul, deşi Raşid nu vorbea niciodată de străbunica lui, fiica unui negustor englez din Calcutta, care trăise cu mult înaintea marii răscoale din India.

Raşid nu o pomenea de loc, deşi ea trăise aproape o sută de ani, iar tatăl şi bunicul lui era de presupus că îi vorbiseră despre aceasta. Nu o amintea niciodată în discuţiile lui şi nici nu-i plăcea să i se pună întrebări în legătură cu existenţa ei. Era ca şi când ar fi încercat să uite picătura de sânge moştenită de la unul din acei care nimiciseră decadentul Imperiu Mogul.

Ransome încerca să şi-o imagineze, o tânără englezoaică din clasa de mijloc, din cercul strâns al britanicilor din Calcutta, şi care fugise într-o zi cu tânărul prim-ministru al unui obscur stat musulman. Trebuie să fi fost, gândea el, una din acele fiinţe stranii, exotice, pe care respectabila clasă de mijloc din Anglia le zămisleşte din când în când. Fiinţe de un exotism mult mai extravagant decât cele zămislite de alte naţiuni. Din rândurile lor făceau parte Byron şi lady Hester Stanhope, Doughty şi Lawrence, Gertrude Bell şi alte câteva sute de indivizi mai puţin cunoscuţi, care îşi găsiseră împlinirea şi pacea spirituală în mijlocul unor popoare tot atât de deosebite de ale lor precum este ziua de noapte. Raşid avea un portret al

străbunicii sale, din care însă nu se putea pricepe mare lucru. Şi Ransome îl văzuse, era una din acele miniaturi persane în stilul deliberat decadent, stilizat şi artificial, de la sfârşitul secolului al XVIII-lea. Înfăţişa o femeie stând cu picioarele încrucişate pe o pernă, după moda musulmană. Pe sub arcada din spatele ei, strălucea un minunat cer albastru înspicat cu stele. Dacă judecai după portret, femeia părea să aibă tenul întunecat; ciudat era însă faptul că o mahomedană fusese pictată fără văl. O dată, Raşid vorbea, puţin enervat despre aceasta prietenului său.

— N-a purtat niciodată purdah, aşa cum n-au purtat nici bunica, nici mama şi nici nevasta mea. Mahomed n-a glăsuit nimic despre portul acestui purdah. Străbunica mea primea pe prietenii soţului ei şi stătea de vorbă cu ei în toată libertatea. Stăpânea nu numai pe străbunicul meu, dar şi pe supuşii lui. Era la curent cu toate treburile lui şi uneori îi dădea sfaturi bune. Islamismul pur nu recunoaşte necesitatea folosirii purdahului. Obiceiul acesta e o deformare rezultată de pe urma războaielor.

Această doamnă trebuie să fi fost o fiinţă deosebită. Când ajunsese în pragul bătrâneţii, soţul ei fusese înnobilat pentru serviciile aduse cu prilejul înăbușirii marii răscoale din India, aşa că doamna murise onorată de compatrioţii ei pe care nu-i mai văzuse de când avusese douăzeci de ani. Sângele ei romantic nu transmisese copiilor nici echilibrul britanic, nici spiritul calculat al tatălui ei, negustorul. Era ca şi când Dumnezeu ar fi sortit-o să fie principesă musulmană, şi în cele din urmă ea îşi găsise locul hărăzit.

Raşid era un mahomedan cucernic, dar mai puţin prin tradiţie cât prin convingere: religia aceasta pură îi părea cea mai cinstită şi mai practică dintre toate sistemele religioase ale omenirii. Islamul includea pe Hristos printre profeţi, laolaltă cu Moise şi Isaia. Însă Hristos (gândea Raşid) fusese prea idealist, prea vizionar, iar învăţătura lui, la origine tot atât de simplă ca şi credinţa islamică, fusese falsificată de preoţi şi de biserică. Nu ajungea până acolo

încât să nege corupţia şi sectele eretice ale islamului, dar în general le socotea mai puţin răufăcătoare decât alterările corespunzătoare ale creştinismului. Preoţii islamului nu aveau atâta putere şi nu erau atât de ipocriţi şi de înclinaţi spre cele lumeşti.

Cunoştea istoria creştinismului mult mai profund şi mai amănunţit decât cunoştea Ransome, sau oricare altul deopotrivă cu el, istoria islamului.

— Fiecare religie în parte, obişnuia Raşid să spună, oferă un spectacol destul de trist. Poate că ruşii au avut dreptate când au făcut din frăţia dintre oameni o religie de stat.

Totuşi ideea fraternităţii dintre oameni fusese păstrată în islam. Ca orice bun musulman, Raşid socotea ca pe nişte fraţi întru islam chiar şi pe cei mai negri dintre marocani și pe cei mai galbeni dintre malaiezi. Creştinii dăduseră greş, spunea el, de îndată ce se împărţiseră în grupuri şi secte după rasă şi naţionalitate. Aceasta, adăuga Raşid, trebuia să ducă la nimicirea lumii occidentale. Până la urmă, susţinea el, vestul se va prăbuşi în vreme ce islamul va rămâne intact ca un singur bloc, de la coloanele lui Hercule până la Marea Chinei. Creştinismul se va îneca într-o stare de barbarie, căzând pradă unor cete de tâlhari.

Raşid lansa aceste teorii cu vocea lui tunătoare. Ochii li scăpărau când mai spunea de pildă că: „Islamul interzice oricărui bun musulman să fie zaraf ori să împrumute bani cu dobândă. Isus a vorbit vreodată despre asta?”

Vorbea perfect englezeşte, folosind forme poetice şi adeseori pompoase pentru că era destul de asiatic spre a-i place frazele lungi, bine întoarse, şi destul de european pentru a se pricepe de minune în domeniul polemicii. Uneori, când se lansa în polemici tari, devenea plicticos în ciuda însufleţirii cu care vorbea. În Occident fizicul lui desăvârşit şi vocea-i puternică, captivantă, i-ar fi servit de minune în politică, dar în India marea lui sinceritate constituia un cusur nepermis unui lider politic. Eforturile lui erau paralizate de lipsa de tact care îi întovărăşea

adeseori excesul de sinceritate. Fiindcă dezvăluia cu aceeaşi vigoare şi intrigile Occidentale şi ale Orientului, şi occidentalii şi orientalii se fereau de el. Nu plăcea modul în care desţelenea intrigile spre a ajunge la miezul lucrurilor. Ar fi fost o căpetenie potrivită în timp de război sau în mijlocul unei revoluţii, dar în aceste vremuri de tocmeli şi compromisuri nu era preţuit de niciun partid. Nenorocirea lui era că se născuse prea devreme sau prea târziu şi că în adâncul sufletului său ştia foarte bine aceasta.

Acum, la vârsta de patruzeci de ani, era şeful poliţiei din Ranchipur, cu alte cuvinte un funcţionar musulman într-un stat hindus. Situaţia nu era atât de paradoxală pe cât părea, pentru că se scurseseră douăzeci şi cinci de ani de când nu se mai pomenise la Ranchipur nici tulburări religioase şi nici orice alte fricţiuni. Această pace, aproape necunoscută în restul Indiei, devenise posibilă aici datorită eforturilor, voinţei şi puterilor absolute asumate de bătrânul Maharajah. La Ranchipur religia era circumscrisă în temple şi moschei. Fanaticii sau agitatorii, fie ei mahomedani sau hinduşi, se loveau de o interdicţie totală. Aceleaşi oprelişti se puneau şi în calea tuturor pescuitorilor în apă tulbure, veniţi tainic din lumea din afară şi înarmaţi mai mult cu erezii politice decât teologice. Raşid însuşi personifica dreptatea. Nimeni, nici chiar cei mai ortodocşi hinduşi n-ar fi fost în stare să-l acuze de părtinirea coreligionarilor săi musulmani. Oricât de profunde ar fi fost convingerile şi credinţa lui, de îndată ce intra în rolul ministrului poliţiei, devenea un fanatic al justiţiei.

O cicatrice adâncă îi brăzda de-a curmezişul fruntea pierzându-se în părul des, negru-albăstrui. Semnul acesta îi rămăsese de pe urma unei lupte cu bandiţii în mijlocul Deşertului Arabic, un an după cel mai mare război care zguduise vreodată creştinătatea. Având tovarăş de drum un singur musulman, călătorise călare pe o cămilă de-a lungul deşertului friguros de la Haifa la Mecca spre a se

documenta asupra pagubelor pe care războiul creştinilor le aduseseră oraşului sfânt al islamului. Peregrinarea aceasta prin praf, prin căldura arzătoare, putea constitui o poveste lungă şi romantică. O întreprinsese nu fiindcă îşi închipuia că oraşul sau monumentul profetului erau sfinte, ci fiindcă ştia că mormântul era un simbol care cimenta islamul ca un singur tot din Maroc până la Macassar şi că atunci când va sosi ziua cea mare, islamul va avea nevoie de acest simbol, va avea nevoie de conştiinţa fraternităţii musulmanilor. Raşid era loial atât faţă de islam cât şi faţă de India, şi aceste tendinţe contrare erau uneori greu de conciliat.

11

Sâmbătă, Mrs. Smiley învoia bucătăreasa să se ducă în oraș, la plimbare, şi rămânea să se ocupe singură cu gătitul. Era singura după-amiază din săptămână pe care şi-o rezerva pentru ea, dar câteodată şi aceasta îi era răpită de câte o boală sau de vreo nenorocire survenite în vreuna din familiile fetelor cărora le preda lecţii în timpul săptămânii. Îi plăcea să gătească şi era o bună bucătăreasă. Sătulă de mâncărurile indiene, excelente, dar cu prea multe mirodenii, cât şi de cele europene, fade, păstoase şi lipsite de savoare, pregătite de bucătăreasa ei, lua în primire bucătăria şi gătea bunătăţi foarte preţuite atât de ea cât şi de Mr. Smiley şi de mătuşa Phoebe, dintre care nu lipseau igname zaharisite, aflate din abundenţă în Ranchipur, merenguri de lămâie şi biscuiţi parfumaţi. Sâmbăta după-amiază era zi de gală pentru familia Smiley, iar bucătăria lor devenea un fel de club al gastronomilor, în care îşi dădeau întâlnire mai toţi prietenii lor. Printre membrii acestui club se număra Raşid Ali Khan, mătuşa Phoebe, Mr. şi Mrs. Smiley, Ransome, Miss MacDaid, când putea să scape de la spital, Mr. Jobnekar când nu era plecat în călătorie şi câteodată Maiorul Safka. După câteva

din aceste reuniuni, Raşid, mare amator de mâncăruri bune şi excelent bucătar, nu mai fusese în stare să reziste tentaţiei şi pusese mâna pe tigaie. De atunci, la mesele acestea de sâmbătă, se serveau şi mâncăruri mahomedane şi americane. Raşid prepara feluri în care clătitele alcătuiau principalul ingredient, precum şi *hodies* şi crochete cu peşte şi carne. Mrs. Smiley se ocupa de desert şi de felurile principale. Participanţii acestei stranii adunări nu ţineau seama de regimurile alimentare; creştinii nu aveau restricţii, iar Mr. Jobnekar, intuşabilul, şi Maiorul Safka, brahmanul, uitaseră de multă vreme că vacile erau încă sacre pentru milioane de indieni. Numai Raşid, mahomedanul, făcea excepţie în ceea ce priveşte carnea de porc. Avea credinţa că porcii sunt animale murdare şi că, în orice caz, consumarea cărnii de porc era de neconceput în clima atât de fierbinte din Ranchipur.

Mrs. Smiley era o femeie mărunţică, slăbuţă, iar chipul ei, care nu fusese niciodată frumos, avea o drăgălăşenie luminată de acea simplitate ce poate fi găsită numai pe feţele oamenilor buni şi cinstiţi. Îşi petrecuse un sfert de veac la Ranchipur, muncind din greu în căldura aceea înăbuşitoare şi aceasta o făcea să pară mai bătrână cu zece ani. În tot acest timp petrecuse un singur an de concediu la Cedar Falls. Dar nici chipul şi nici îmbrăcămintea nu aveau pentru ea vreo importanţă. În fiinţa ei găseai ceva mai profund decât frumuseţea sau eleganţa vestimentară, ceva nedefinit care îți atrăgea atenţia de îndată ce-o vedeai intrând într-o încăpere şi te făcea să spui: „Iată o femeie deosebită.” Mrs. Smiley nu-şi dădea seama de efectul pe care îl făcea şi nici nu avea timp să se gândească la aşa ceva, după cum nu avea timp nici pentru cosmetice şi nici pentru toalete. Nu-i ajungea niciodată timpul pentru toate câte le avea de îndeplinit şi probabil că, asemenea mătuşii Phoebe, avea să îmbătrânească şi să moară fără să-şi poată acorda o clipă de răgaz spre a se gândi la propriile ei nevoi. Prietenia dintre Ransome şi toţii Smiley era mult discutată de către

întreaga colonie Europeană care, asemenea lui Mrs. Simon, nu-şi explica interesul pe care un om ca Ransome îl arăta „acelei femei plictisitoare” şi soţului ei. Realitatea era mai simplă decât ceea ce îşi închipuiau ei. Ransome preţuia simplitatea, bunul lor simţ şi felul de a se bucura de viaţă. Aprecia tăria ei de caracter care, mai mult poate decât forța fizică, îi permisese să reziste douăzeci şi cinci de ani climei inospitaliere, malariei şi tifosului. Îi plăceau lipsa ei de pretenţii, integritatea sufletească şi felul cum se elibera de toate preocupările legate de India, spre a deveni pentru câteva ore ceea ce fusese întotdeauna în adâncul sufletului ei, o bună soţie americană. O admira pentru că era neînvinsă şi fiindcă profesa o filozofie profundă şi solidă, care o ferea să devină cinică, deşi se afla în India. Mrs. Smiley se ridicase deasupra deziluziilor, a dezamăgirilor, a trădărilor, a meschinăriilor, toate atât de frecvente în ţara aceasta mare, în propria-i biserică şi chiar printre copiii şi fetele cărora le dedica existenţa ei. „Asta e viaţa”, obişnuia ea să spună cu umor, despre toate micile şi marile neplăceri, începând cu clătitele arse şi terminând cu intrigile mârşave ale soţilor Simon. Nu-şi pierdea vremea încurajând lumea de formă, aşa cum proceda reverendul Simon cu enoriaşii săi. Prin însăşi prezenţa ei, reuşea să o îmbărbăteze. De aceea toţi cei care aveau uneori momente de descurajare, de teamă, de demoralizare, se adunau sâmbăta după-amiază în marea ei bucătărie. Şi Mr. Jobnekar şi Ransome, şi Miss MacDaid şi Raşid Ali Khan, acest generator de vitalitate. Sigur este faptul că niciodată Mrs. Smiley nu se întreba de ce veneau s-o vadă. Era mulţumită doar că se aflau acolo.

12

Pentru Raşid Ali Khan, Mrs. Smiley era o enigmă, dar Mr. Jobnekar, care stătea pe un scăunel într-un colţ al încăperii, o înţelegea fiindcă şi el fusese în America. Mr.

Jobnekar era scund, negricios, viguros şi suplu ca o panteră. Avea acea vitalitate mocnitoare a unui indian paria.

— Convingerea mea, rostea Mr. Jobnekar cu accentul lui greoi, este că cei din casta paria coboară dintr-o rasă deosebită, stabilită în India la începutul veacurilor şi înrobită de cotropitori. De aceea sunt înzestraţi şi cu o mare putere de rezistenţă. Toţi ceilalţi sunt nou-veniţi. Noi ne-am aflat din totdeauna pe pământul ăsta. De aceea şi suntem imuni la toate relele ce s-au abătut asupra Indiei.

Spre deosebire de Raşid, care studiase la Oxford, Berlin şi Paris, Mr. Jobnekar vorbea englezeşte anevoie şi cu stângăcie. Învăţase această limbă la şcoala Misiunii, de la predecesorul lui Mr. Smiley, apoi în America unde stătuse patru ani. Aceasta nu-l ajutase totuşi să stăpânească bine engleza. Din timp în timp în mijlocul unei diatribe pasionate, scăpa câte o expresie nelalocul ei: „pun rămăşag!” sau „la naiba!”.

Maharajahul însuşi suportase cheltuielile necesitate de studiile lui Jobnekar în America. Actualmente Mr. Jobnekar era liderul claselor năpăstuite şi singurul lor organizator în vârtejul de popoare, rase şi credinţe care alcătuiau India. Călătorea de la un cap la altul al peninsulei, străbătând atât marile oraşe ale Indiei britanice, cât şi micile şi obscurele state barbare în care un hindus putea să ucidă un paria fără a putea fi pedepsit, dacă acesta îl spurca atingându-l cu umbra. Îi cunoştea pe toţi paria, începând cu cei din Ranchipur, care se bucurau de o pace şi de o libertate relativă şi terminând cu cei din alte rase, care se hrăneau ca vulturii cu stârvuri de măgari, vaci şi capre şi care mureau în fiecare noapte de foame şi de bătrâneţe, pe străzile şi pe aleile oraşelor.

În trecutul nu prea îndepărtat se întâmplaseră astfel de lucruri şi în Ranchipur. La vârsta lui de patruzeci de ani îşi amintea că se jucase lângă uriaşe grămezi de animale secerate de foamete şi de boli, care împodobeau în permanenţă piaţa mică şi murdară din cartierul paria.

Când bântuia foametea, bieţii paria sufereau mai puţin decât alţi locuitori săraci ai oraşului, pentru că se găseau în fiecare noapte animale muribunde din care mâncau înainte ca vulturii să se abată asupra lor. Astfel de oraşe se mai găseau din belşug în India. Mr. Jobnekar era răbdător, dibaci, inteligent, cult şi, în ciuda accentului său ciudat, se dovedise a fi un bun orator. Într-un fel era un simbol al oamenilor paria ieşiţi din obscurantism. Maharajahul se mândrea cu el, aşa cum se mândreşte un tată cu un fiu deosebit de înzestrat. Până la Jobnekar, indienii paria nu avuseseră niciun lider şi jucaseră rolul unei mingi între politicieni şi sentimentalişti, dar între timp lucrurile se schimbaseră şi aceasta se datora lui Mr. Jobnekar care se purta ca un cruciat plin de dârzenie. Mătuşa Phoebe ţinea mult la omul acesta. Îi amintea de Job Simmons pe vremea când era tânăr în Wesaukee Country.

La vârsta de şaptezeci de ani mătuşa Phoebe descoperise India şi acum, la optzeci şi unu, continua să o descopere, găsind de fiecare dată lucruri noi, fascinante, de necrezut. Venise la Ranchipur o dată cu soţii Smiley, când aceştia se înapoiaseră în India după singurul lor concediu de douăsprezece luni în Iowa, care le păruse plictisitoare şi lipsită de farmec după ce epuizaseră bucuria revederii cu prietenii din Cedar Falls.

— Cum să vă explic, îi spunea Mrs. Smiley lui Ransome, petrecusem atâţia ani în India, încât prinsesem rădăcini în aceste locuri. Era ca şi când am fi aparţinut Indiei. În Cedar Falls nu aveam nimic de făcut, decât să ne ducem în vizită la prieteni şi la rude. Nu le plăcea că eram îndrăgostiţi de India. Cu timpul au ajuns chiar să se supere pe noi, pentru că socoteau America şi Cedar Falls drept cele mai frumoase locuri din lume. Nu-şi închipuiau că se mai putea găsi şi în altă parte ceva tot atât de minunat şi de pasionant. Când am plecat din India în concediu, ne bucuram de tot ceea ce vom vedea în Iowa, dar după câteva săptămâni abia aşteptam să ne întoarcem aici. Ne gândeam la şcoală şi la cei pe care îi lăsasem. Ciudat!

Când am venit pentru prima oară în Ranchipur, ne irita praful, murdăria, arşiţa şi chiar oamenii, dar cu încetul au început să ne placă. Cred că n-aş putea trăi în altă parte. I-am dus lipsa tot timpul vacanţei. Viaţa la Cedar Falls este atât de simplă, de măruntă. Casele, străzile, chiar şi râul, ne păreau mai mici decât ni le aminteam noi. Şi oamenii ni se păreau mohorâţi, plictisitori.

Când sosise timpul ca soţii Smiley să se înapoieze în India şi îşi făceau bagajele, mătuşa Phoebe venise de la ferma ei îmbrăcată cu tot ce avea mai frumos. Stătuse aproape toată după-amiaza la ei. Şi după multe ocolişuri trecuse la subiect. „Ştii ceva, Bertha? îi spusese ea. Mi-ar plăcea să merg cu voi în India.”

— Mi s-a tăiat respiraţia, povestea Mrs. Smiley lui Ransome. Avea şaizeci şi nouă de ani, dar se ţinea bine, era plină de viaţă, şi mai ales nu-i lipseau argumentele. „Aici mă plictisesc de moarte, îmi spunea bătrâna. Ferma pot s-o las băieţilor. Abia aşteaptă să scape de mine. Tot se plâng ei că le stau în drum şi că mă amestec în toate cele. Tot am să mor într-o zi, şi la urma urmei de ce n-aş muri în India? Să mă mai distrez şi eu puţin înainte de a-mi da duhul. N-am cunoscut niciodată aventura, aşa cum a cunoscut-o tata când a venit aici după pământ şi a găsit un ţinut în stare de sălbăticie, în care colcăiau pieile roşii. M-am simţit în Iowa ca într-o colivie. N-am fost mai departe de Chicago. Sunt zdravănă şi am şi ceva bani puşi deoparte. Aş putea să te ajut la gospodărie. Sunt tare ca piatra şi pot să muncesc cot la cot cu o femeie de patruzeci de ani. Ar fi pentru mine un fel de odihnă, o recreaţie.”

Când nepoata ei îi vorbise de căldura înăbuşitoare, de praful şi de bolile de acolo, bătrâna nu se lăsase impresionată. „Nu mă sperii de căldură, spusese ea. Nu cred că în India e mai multă arşiţă decât aici în timpul verii. Iar oamenii bătrâni nu se îmbolnăvesc prea uşor, sunt, în orice caz, mai rezistenţi decât tinerii. Nici de praf nu îmi pasă. Am să-mi plătesc cheltuielile şi n-o să vă fiu povară. Ba chiar am să vă fiu de folos.”

Nimeni nu fusese în stare să-i schimbe gândul, nici surorile, nici copiii ei şi nici chiar reverendul parohiei. Îi intrase în cap ideea asta şi nimic nu o mai putuse clinti.

— E ca şi când aş începe o viaţă nouă, spunea ea.

Aşa a şi fost. Rezistase arşiţei, murdăriei, bolilor. Bătrâneţea, în loc să-i uzeze organismul, părea să-i fi deschis din nou pofta de viaţă. Nu avea vârstă, pentru că ştia să-şi iubească aproapele şi pentru că toate îi trezeau curiozitatea. După cum spunea chiar ea, începuse o nouă viaţă, într-o ţară nouă laolaltă cu oameni noi. Soţii Smiley fiind ocupaţi cu şcoala, o lăsaseră să se îngrijească de gospodărie, învăţase puţin limba hindusă, astfel încât să poată vorbi cu indienii, şi puţin gujerati, spre a da ordine servitorilor. Aceştia o slujeau chiar mai bine decât pe nepoata ei, deoarece îi respectau vârsta înaintată şi vigoarea-i deosebită.

În ciuda omeniei şi a simplităţii ei, servitorii o priviseră la început cu neîncredere, ca şi pe soţii Smiley. Toţi erau creştini şi cunoşteau doctrina fraternităţii dintre oameni, dar niciunul nu o încercase faţă de albii din Occident. Treptat, neîncrederea lor dispăruse, apoi încetul cu încetul începuseră să înţeleagă că soţii Smiley şi mătuşa Phoebe nu doreau să-i exploateze. Ceea ce nu putuseră pricepe niciodată era personalitatea mătuşii Phoebe şi tot ceea ce determinase caracterul, credinţele şi atitudinea ei, atât de deosebite de ale celorlalţi europeni. Numai Mr. Jobnekar, care călătorise mult în America şi era înzestrat cu o vie inteligenţă, intuise calităţile ei şi chiar pentru el această intuiţie nu depăşea niciodată stadiul unor vagi impresii emoţionale, greu de definit, pentru că în mintea lui stăruia încă o oarecare confuzie, creată de o viaţă atât de diferită de cea cunoscută de el până atunci. Simplitatea, cinstea, cordialitatea mătuşii Phoebe erau calităţi deja întâlnite de el în centrul Statelor Unite, în decursul celor două veri când muncise la secerat în Iowa şi Kansas, spre a-şi câştiga existenţa şi a cunoaşte viaţa americană. În Statele din Est, asemuite de Mr. Jobnekar cu o falsă Europă,

calităţile acestea nu existau. Nu bănuia însă că în America însuşirile acestea, care alcătuiau fondul caracterului mătuşii Phoebe, erau pe punctul de a dispare. Ea ştia însă acest lucru mai mult instinctiv decât raţional. De aceea, poate, voise să vină în India. N-o mai lăsase inima să rămână în Iowa şi să asiste la declinul şi agonia unui fel de viaţă pe care îl iubise. În acest chip, la vârsta de optzeci şi unu de ani mătuşa Phoebe ajunsese să se afle la Ranchipur, în bucătăria mare şi răcoroasă a soţilor Smiley, într-o lume nouă, alături de prieteni noi, printre care Raşid Ali Khan, descendentul vitejilor lui Baber, Mr. Jobnekar, un paria, Ransome, jumătate englez jumătate american şi miss MacDaid, scoţiană născută în Surabaya. Se legăna în scaun, îşi făcea vânt şi zâmbea amuzată de gravitatea lui Raşid care se mişca încolo şi încoace ţinând discursuri politice furtunoase în vreme ce-şi întorcea clătitele.

— Vezi să nu fie prea fierbinţi, Mr. Raşid, îi întrerupse ea deodată puhoiul oratoric. Săptămâna trecută mi-au ars stomacul. Dumneavoastră, musulmanii, aveţi desigur, stomacul tăbăcit.

Era cum nu se poate mai fericită. Un singur lucru îi strica cheful, familia Simon. Reverendul Simon îi părea un flecar lipsit de sinceritate, iar Mrs. Simon o irita cu snobismul şi aerele ei.

13

Se aşezară în sfârşit la masă la unul din capetele bucătăriei, care privea spre curtea îngrădită în care soţii Smiley îşi ţineau mica lor menajerie. Pentru că nu aveau copii, pripăşiseră tot felul de animale: doi mistreţi, o gazelă şi o hienă domesticită ca şi un câine şi care nu mirosea de loc.

Toate animalele erau culcate în umbra a doi mangotieri, care le fereau de arşiţa soarelui; numai două manguste alergau încolo şi încoace pline de-o curiozitate stârnită de

aromele praznicului de sâmbătă.

La masă, două scaune rămăseseră neocupate.

— Cred că Miss MacDaid a fost reţinută la spital. Să-i păstrăm tacâmul, zise Mr. Smiley. Nu ştiu ce-o fi cu Maiorul.

Apoi începură cu toţii să vorbească despre vreme şi să se întrebe dacă vor veni ploile. Mr. Jobnekar le dădu asigurări. Ştia că vor veni, avea doar zece mii de ani de experienţă indiană. Faţă de el, atât Raşid cât şi Maiorul Safka erau nou-veniţi.

— Uitaţi-vă cum bate vântul. Vedeţi copacii? Frunzele se răsucesc. Şi praful se ridică în vârtejuri. Vântul se va înteţi, veţi vedea. Iar ploaia se va porni înainte de miezul nopţii.

Vântul se înteţea, dar nu răcorea atmosfera. Stârnea numai praful şi aducea căldura de afară în bucătăria cu pereţi răcoroşi.

Mrs. Smiley se ridică şi scoase din cuptorul indian minunatele merenguri cu lămâie. Învelişul auriu era apetisant.

— Sobele astea de gătit de modă veche sunt mai bune decât cele de azi, zise mătuşa Phoebe. Cuptorul dă o căldură egală. N-am mai făcut o pâine atât de bună ca aici de pe vremea când o coceam într-un cuptor în aer liber. Eram pe atunci copilă.

Un automobil apăru pe sub arbori. Se opri, iar Miss MacDaid şi Maiorul coborâră. Infirmiera-şefă era vioaie şi arăta proaspătă în ciuda căldurii. Îşi fardase însă prea tare obrajii ofiliţi. Maiorul era plin de voie bună.

— Eu n-am să pot rămâne, explică. Trebuie să-l văd pe tatăl lui Bannerjee. Bătrânul a suferit un atac de anghină pectorală, dar am să mă întorc.

— Este o ruşine, interveni Miss MacDaid. Nu-şi acordă o clipă de răgaz.

Îl urmări cu privirea până când se sui în maşină şi porni la drum. De la celălalt capăt al mesei Ransome îi urmărea reacţiile. Deodată îşi aminti de vorbele lui John Baptistul.

— Maiorul are înspăimântător de mult de lucru, spuse Miss MacDaid. I-ar trebui un asistent sau doi, pricepuţi în anghine sau în alte treburi de astea. Fac tot ce pot ca să-l ajut, dar puterile mele sunt limitate. Oh! Merenguri cu lămâie! Am uitat că azi avem merenguri. Are să plouă la noapte. Portarul mi-a spus-o şi el nu se înşeală. Am auzit că Mrs. Simon are zi de primire în după-amiaza asta.

„Barem dacă ar tăcea, reflectă Ransome. Ne duce cu vorba, ca să nu-i observăm tulburarea. E îngrozitor”.

— Sunt trei cazuri de holeră în oraşul de jos, continuă ea. A trebuit să ne ducem acolo azi de dimineaţă. Doi dintre pacienţi au şi murit, iar pe al treilea l-am adus la spital.

— Sper că molima n-are să se întindă, zise mătuşa Phoebe.

— N-are să se întindă. Cel puţin în condiţii normale. Suntem stăpâni pe situaţie.

— N-am să uit niciodată ce s-a întâmplat în 1912, interveni Mr. Smiley.

— Acum nu e acelaşi lucru. Păduchii răspândeau tifosul. Azi, procentul de curăţenie în Ranchipur este cu 85% superior celui de ieri.

— Anotimpul ploilor este foarte primejdios, zise Raşid. Se stinge ciuma şi apare tifosul.

— N-are rost să vă faceţi griji. Ranchipur e un stat modernizat. Maiorul face tot posibilul spre a zăgăzui molimele. Nu mai e ca altădată.

Vorbea mereu, sărea de la un subiect la altul fără nicio noimă, şi în tot acest timp îl urmărea cu gândul pe Maior. Îl vedea mai limpede decât pe oricine dintre cei aflaţi în acea clipă în jurul ei. Acum Maiorul se apleca poate asupra inimii acelui bătrân palavragiu, tatăl lui Mr. Bannerjee, şi ea continua să vorbească fără oprire deoarece ştia că iubirea ei era oarecum ridicolă. Se temea ca cineva, şi mai ales Maiorul, să nu-i descopere taina. Nu ştia, deşi se afla de multă vreme în Orient, că secretul ei era de mult cunoscut de toată lumea, până şi de micul paria care o

slujea.

Acum, unul câte unul, şi europenii aveau să fie la curent. Ransome o privea peste masă şi îşi dădea seama că John Baptistul îi spusese adevărul. Era uimit şi înspăimântat de orbirea crudă a naturii. Pentru prima oară de la război încoace, emoţia îl făcu să simtă un nod în gât.

14

De cealaltă parte a aleii, îşi făcea siesta Mrs. Simon. Când se trezi, era scăldată în sudoare, descurajată şi încolţită de griji. Uneori i se întâmpla să se întrebe cu spaimă: „De ce mă zbat atâta? Cu ce scop? De ce nu renunţ la luptă? Să mă odihnesc şi să mă bucur şi eu puţin de viaţă.” Dar nu era în stare să lenevească, oricât s-ar fi străduit. Ceva o îmboldea să se agite, aşa că uneori muncea tot atât de mult şi dormea tot atât de puţin ca şi soţii Smiley.

Întinsă pe pat năduşită, se gândea cu grijă la prăjituri, la ceai, la rochiile lui Fern şi Hazel, la starea vremii. Ca şi Mr. Jobnekar ştia că va ploua, dar din altă pricină, o dureau bătăturile.

„Doamne Dumnezeule, se ruga ea aproape cu voce tare, fă să nu plouă decât după plecarea musafirilor!” Dacă ploua mai devreme însemna că trebuia să-i primească în casă şi asta ar fi stricat toată petrecerea. Afară ar fi fost altceva. Peluza era mare, invitaţii ar fi jucat tenis şi badminton, aşa că lucrurile ar fi mers de la sine. În casă invitaţii s-ar fi plictisit şi ea şi-ar fi dat seama cu desperare că n-ar fi fost în stare să-i distreze cu nimic. Mai nădăjduia că mătuşa Phoebe n-are să se aşeze pe veranda casei soţilor Smiley ca să se uite la petrecerea ei. Era multă vreme de când nu-i mai invitase pe soţii Smiley. Îşi zicea că aceştia nu s-ar fi simţit la largul lor printre oaspeţii distinşi, veniţi să petreacă. Şi soţii Smiley erau fericiţi că nu mai trebuiau să se gătească şi să se prefacă încântaţi

de atmosfera din jur. În simplitatea lor, făcuseră întotdeauna mari eforturi ca să participe la ceaiurile lui Mrs. Simon. Se temeau că ar mâhni-o dacă nu s-ar duce.

Mrs. Simon mulţumea lui Dumnezeu, deoarece, cu un an sau doi în urmă, avusese tăria să apuce taurul de coarne şi să-l anunţe pe reverendul Simon că nu mai are de gând să-i invite pe soţii Smiley.

— Mi-e groază să-i văd stând ţepeni ca nişte pari şi să-i aud vorbind cu îngrozitorul lor accent din Middle West, îi spusese ea. Nici lor nu le plac primirile noastre. Vin parcă să ne amintească anume că suntem nişte simpli misionari.

— Şi nu suntem? îi răspunse reverendul Simon.

— Da, dar de altă factură. Suntem misionari moderni.

Aşa că soţii Smiley nu-i mai tulburaseră. Numai mătuşa Phoebe o mai plictisea, fiindcă părea să procedeze cu subtilitate şi în acelaşi timp cu ostentaţie, De îndată ce funcţionarii mărunţi şi Mrs. Hogget-Clapton soseau, ieşea şi ea pe verandă, se aşeza pe scaunul ei, se legăna, bea limonada şi îşi făcea vânt cu evantaiul ei făcut dintr-o frunză de palmier. Se saluta cu unii dintre oaspeţii soţilor Simon, căci cunoştea pe foarte puţini dintre aceştia şi continua să şadă acolo, mohorâtă, grotescă, amintindu-le tuturor că veneau la petrecerea unor misionari. S-ar fi zis că se înconjura de lucrurile cele mai vulgare. Rochia cea mai ieftină, limonada, scaunul-leagăn şi evantaiul din frunză de palmier achiziţionat în Cedar Falls, Iowa. Simon o bănuia că procedează aşa din pură răutate, dar n-o putea izgoni de pe propria ei verandă.

Toropită de căldură, Mrs. Simon lăsa gândurile să-i zboare la zvonurile referitoare la apropiata vizită a lordului şi a lady-ei Heston. Se întreba cât aveau să rămână în Ranchipur, dacă Ransome îi cunoştea şi dacă ea va avea ocazia să-i întâlnească. Posibilitatea aceasta ar fi fost exclusă, dacă Ransome nu i-ar înlesni să-i cunoască. Era la curent cu moravurile din Ranchipur şi ştia că niciunul dintre invitaţii ei – cu excepţia lui Ransome – nu puteau să-i vadă pe soţii Heston, decât defilând cu măreţie de-a

lungul străzilor într-unul din Rolls-Royceurile Maharajahului. Aceştia aveau să locuiască în vechiul palat de vară şi să se întâlnească numai cu miniştri, cu generalul, cu Ransome şi cu alţi câţiva indieni de seamă. Nici Mrs. Hogget-Clapton şi nici Mr. Buragge, directorul căilor ferate, n-aveau să fie invitaţi. Toate personajele cu adevărat distinse, îşi spunea ea, aveau să fie ignorate. În India britanică lucrurile s-ar fi petrecut altfel, şi în legătură cu aceasta chibzui cum să-l determine pe Mr. Simon să-şi ceară transferarea într-o lume mai civilizată. Prin civilizaţie Mrs. Simon nu înţelegea cultură, sensibilitate, spirit, artă, arhitectură sau ştiinţă. În acest domeniu concepţiile ei erau precise; în lumea imaginată de ea, mica burghezie suburbană deţinea rolul cel mai însemnat.

Vântul fierbinte bătea din ce în ce mai tare, agitând jaluzelele. Oftând, Mrs. Simon le ridică şi se uită la cerul fără nori, încins de soarele torid. „Cu cât mai târziu, cu atât mai bine”, gândi ea. Ştia însă că cerul torid şi fără nori în sezonul ploilor era foarte capricios şi că furtuna putea izbucni cu violenţă dintr-un moment în altul.

Îşi puse un capot, străbătu odaia şi deschise uşa:

— Fern! Hazel! strigă ea.

O singură voce îi răspunse din vastul hol de la parterul acestei vechi cazărmi. Desigur, glasul lui Hazel. Fern nu şi-ar fi dat osteneala să-i răspundă.

— Puneţi-vă vechile rochii de tenis şi duceţi-vă să vedeţi dacă pregătirile sunt gata!... Nu vă îmbrăcaţi rochiile noi. Să nu transpiraţi în ele înainte de sosirea invitaţilor!

Fetele constituiau pentru Mrs. Simon un veşnic subiect de mândrie, dar şi de iritare. Niciuna din ele nu corespundea vederilor ei şi n-ar fi fost în stare s-o ajute spre a-şi realiza ambiţiile. Fern la aproape douăzeci şi unu de ani, era cea mai frumoasă dintre ele. Semăna oarecum cu maică-sa, îi moştenise încăpăţânarea, dar o depăşea în vioiciune. În ciuda educaţiei primite, a faptului că îşi petrecuse aproape întreaga existenţă în India şi a

planurilor ambiţioase ale mamei sale, Fern rămăsese o foarte drăgălaşă fată dintr-un orăşel american. Dumnezeu şi natura o destinaseră să se legene într-un hamac şi să cânte din ukelele, dar împrejurările o făcuseră să trăiască în India, într-un stat hindus şi să întâlnească numai tineri englezi din mica burghezie, buni să se ţină tot timpul numai de glume şi păcăleli. Fern nu-i prea agrea, căci îi socotea limitaţi. Era fericită numai când se încuia în odaia ei şi citea revistele de cinema, trimise cu regularitate din America de o vară a ei, în schimbul câtorva daruri exotice din India – şaluri ieftine sau bucăţi de brocart pentru papuci. Când nu citea „secretele starurilor”, făcea planuri tulburi de evadare. Nu era clar în mintea ei unde să se ducă, dar Hollywood i se părea locul cel mai nimerit. Din lectura revistelor de cinema şi a romanelor ieftine îşi făcuse o filozofie a vieţii pe care se ferea s-o dezvăluie cuiva şi mai cu seamă maică-si. Se ştia frumoasă şi socotea că merită ceva mai bun decât traiul din Ranchipur. Visa să aibă blănuri, bijuterii, amanţi şi tot ceea ce poate oferi civilizaţia mecanizată. În singurătatea odăii ei reuşise să-şi construiască o viaţă închipuită, atât de bine organizată, încât trăia pe aripile ei mai bine de jumătate din orice zi. Viaţa aceasta imaginară ajunsese să capete treptat pentru ea proporţiile realităţii. Mrs. Simon n-o înţelegea şi pretindea că fiica ei „are draci”. Hazel nu avea nimic comun cu Fern. Era grăsuţă, avea o faţă rotundă ca luna şi se arăta întotdeauna voioasă ca şi tatăl ei. Căpătase mutra acelor americani din Middle West hrăniţi parcă numai cu poame. Spre deosebire de sora ei, era ascultătoare şi nu se plângea niciodată de nimic şi n-avea draci. Din nefericire, când Fern se afla de faţă, tinerii nu mai erau în stare să aprecieze virtuţile gospodăreşti ale lui Hazel.

„Oh, dacă cel puţin Fern ar avea firea lui Hazel şi Hazel ceva din frumuseţea lui Fern, bine ar mai fi”, gândea uneori Mrs. Simon. Toată ziua le cicălea. Pe Fern, pentru că era morocănoasă şi rece cu toţi pretendenţii tineri din Ranchipur, iar pe Hazel pentru că nu se ţinea dreaptă, se

hlizea cu rost şi fără rost şi mânca mult, compromiţându-şi silueta şi aşa destul de rubicondă. Nu-i dădea voie nici să transpire. Datorită acestei metode, Mrs. Simon reuşise să surpe toată încrederea lui Hazel în propriile ei posibilităţi. Cât era ziua de mare se străduia să-şi convingă fetele că măritişul este singura ţintă în viaţă.

Când coborî, în sfârşit, îmbrăcată într-o rochie de mătase înflorată, se făcuse ora cinci. În vreme ce încheia preparativele pentru ceai se uita mereu la cer. O găsi pe Fern singură în salon.

— Vine şi Mr. Ransome, spuse ea în treacăt.

— Eh? replică Fern fără chef.

— Sper că ai să fii drăguţă cu el.

— Probabil că nici n-are să se uite la mine.

— Ce te face să spui una ca asta?

— Nu exist în ochii lui. Când trece pe stradă nici nu mă observă.

— Până acum nici nu l-ai cunoscut prea bine. Ar trebui să fii şi tu mai amabilă cu el.

Fern tăcu câteva clipe, căci se pudra. Zăpuşeala era atât de mare, încât pudra părea să se topească. Maică-sa o urmărea cu privirile şi se întreba cum s-o dea pe brazdă. Fern îi ghicise planul.

— Te înşeli dacă îți închipui că m-aş mărita cu el, zise.

— De ce nu? E bogat şi de familie foarte bună.

— Tocmai din pricina asta n-are să se uite la mine.

— Nici tu nu eşti de lepădat. Ai destule calităţi.

— Oricum, nu este bărbatul pe care mi-l doresc.

— Şi mă rog, ce-ţi doreşti?

— Aş vrea să ajung ceva prin mine însămi, nu să fiu nevasta primului venit.

— Asta e tot ce poate o fată să-şi dorească.

— Acum s-au schimbat lucrurile, cel puţin în America. Cel care mă va lua de nevastă va fi ales de mine.

Adeseori, în închipuirea ei dădea interviuri, menite să apară într-o zi în revistele de cinema: „Blythe Summerfield, este adorată de soţul ei” – Blythe

Summerfield, languroasa copilă a Orientului" – „Blythe Summerfield cea mai elegantă vedetă a filmului". Îşi şi alesese un nume.

— În orice caz, caută să fii politicoasă cu el. Încearcă să fii şi tu o dată veselă ca Hazel.

— Dacă aş arăta ca Hazel, aş face şi eu pe vesela.

— Ar trebui să-ţi fie ruşine.

— Uite că nu-mi este. Şi nu înţeleg de ce te încăpăţânezi să organizezi petrecerile astea idioate. Aş prefera să rămân sus, în camera mea. Îi urăsc pe toţi oamenii ăştia din Ranchipur.

— Haide, Fern, nu-ţi da arama pe faţă.

Mrs. Simon văzu prin uşa întredeschisă pe primii musafiri care soseau. Mrs. Hogget-Clapton şi unul din tineri. Datorită unei serii de împrejurări, dar mai ales importanţei pe care şi-o dădea, Mrs. Hogget-Clapton domina netăgăduit mica societate burgheză din Ranchipur, singura pe care Mrs. Simon o recunoştea. Însoţitorul ei, Harry Loder, după cum ştia și Mrs. Simon, era îndrăgostit de Fern, deşi aceasta îl trata cu multă răceală. Loader, deşi avea numai treizeci şi trei de ani, părea mai vârstnic. Mrs. Simon nu-l situa pe acelaşi plan cu ceilalţi. Deşi era cam mătăhălos, avea o frumuseţe virilă, aproape brutală, care trezea în ea porniri ascunse. Câteodată, în ceasurile calde ale după-amiezii, când îşi făcea siesta şi se lăsa târâtă de propria-i imaginaţie, se întreba cam cum ar fi fost viaţa ei dacă în locul reverendului Simon s-ar fi aflat Harry Loder.

Acum, la vederea tânărului, simţi aceiaşi fiori de plăcere.

— Iată, vine Mrs. Hogget-Clapton şi cu Harry, se adresă ea lui Fern. Încearcă să fii amabilă cu el.

— Oh s-o ia dracul pe Mrs. H! izbucni Fern, Să-i ia dracul pe toţi şi pe toate!

Deodată o podidiră lacrimile şi alergă pe scări în sus, spunându-şi că părinţii ei nu aveau dreptul s-o oblige să trăiască într-un loc ca Ranchipur, unde nu se întâmpla

nimic de seamă.

— Nu le-am cerut să mă aducă pe lume, suspină ea, nu le-am cerut să mă aducă pe lume.

Se aruncă pe pat, plânse multă vreme, apoi se sculă, se spălă pe faţă cu apă încropită de zăpuşeala din aer, îşi făcu iarăşi buzele şi coborî încet scara, plimbându-şi mâna pe balustradă. Trecu pe lângă grupul de femei din salon şi ieşi afară pe peluză. Străbătu terenul de tenis, îndreptându-se spre chioşcul învăluit cu superbe begonii indiene. Când păşi pe prima treaptă a scării îşi revenise şi intrase în pielea personajului care o ajuta să îndure petrecerile maică-si. Acum nu mai era Fern Simon, ci Blythe Summerfield, languroasa fiică a Orientului care îşi primea admiratorii.

Invitaţii la petrecerile lui Mrs. Simon îi evocau lui Ransome turmele de oi stupide în mijlocul cărora trăise o vreme în munţii înalţi ai Nevadei. Când coioţii îşi făceau apariţia şi turma dădea semne de nelinişte, i se trezeau în minte comparaţii ciudate: „Oile sunt animale burgheze. Ar trebui să trăiască în suburbii, să facă parte din partidul conservator şi să fie veşnic victimele agenţilor de bursă.”

Când simt primejdia, sau sunt puse în faţa unor schimbări, oile se îmbulzesc, se împing, căutându-şi adăpost în mijlocul turmei. Ca şi oile, invitaţii la petrecerile oferite de Mrs. Simon erau lipsiţi de originalitate, de iniţiativă. La vederea lor ajungea să dispreţuiască seminţia umană şi termina prin a-i fi ruşine fiindcă încerca faţă de ea un sentiment de superioritate atât de pronunţat. Acesta era şi motivul pentru care refuza să accepte nouă invitaţii din zece.

Asemenea oilor, musafirii aceştia căutau puţină linişte şi destulă iarbă ca să poată supravieţui. Lumea ideilor, a acţiunilor îi alarma. Îl scârbea de moarte când auzea că această clasă socială, că această lume, rezultat al unui secol de dezvoltare industrială, invenţii mecanice, comerţ şi cămătărie, reprezintă ultima expresie a aspiraţiilor şi

împlinirilor umane. Uneori era ispitit să atribuie vlăguirea şi decadenţa lumii occidentale acestei clase de mijloc, meschină, josnică, sentimentală, naţionalistă şi, mai ales, confuză.

Colonia aceasta măruntă, adunată în grădina colbuită, neîngrijită a lui Mrs. Simon, dar în acelaşi timp izolată în mijlocul imensităţii nepăsătoare şi zdrobitoare a Orientului, îi părea mai dezgustătoare decât o cultură de microbi, pusă deoparte spre a fi cercetată la microscop. Plictisit numai la gândul că trebuia să participe la o asemenea petrecere, Ransome traversă aleea din faţa casei soţilor Smiley în jurul orei şase. Zăduful stăruia încă, iar soarele ardea ca arama încinsă, vântul însă bătea mai tare, luând proporţiile acelor uriaşe mişcări de aer prevestitoare ale musonului, şi zămislite undeva, departe, în Golful Arabiei ori în Oceanul Indian. Aerul era tot atât de fierbinte sub copacii grădinii lui Simon ca în orice punct din Ranchipur. Puţină răceală nu puteai găsi decât în gheţărie sau în curţile interioare ale marelui palat.

Pe peluza soţilor Simon găsi exact lumea pe care se aşteptase să o găsească. Nu se afla niciun indian în mijlocul acestor invitaţi, grupaţi în jurul meselor ori sub chioşcul acoperit cu plante agăţătoare. Lumea aceasta putea fi găsită la orice reuniune mondenă, de acelaşi calibru, din Anglia sau America. Numai că aici, pe fundalul acesta oriental, trăsăturile ei individuale sau colective păreau exagerate până dincolo de limitele fanteziei. Vocile erau mai ţipătoare, mai ascuţite, snobismul împins până la extrem, iar accentul cockney şi din Middle West, amestecat cu ceea ce se crede a fi un accent oxonian, la care se adăugau expresiile siropoase ale gazdei, făceau ca limbajul acesta să fie uneori de neînțeles pentru Ransome. Neobişnuit să frecventeze această societate, era incapabil să-şi însuşească subtilităţile expresiilor ei verbale. Aici, în această lume izolată şi ermetică, lipsită de duci şi de ducese, de bancheri milionari şi de prim-miniştri, precum şi de preşedinţi ai camerelor de comerţ, fiecare individ îşi

umfla propria-i importanţă, străduindu-se să ocupe golul lăsat de aceşti giganţi stăpâni ai societăţii. Mrs. Hogget-Clapton, o femeie plină, înfloritoare, îşi atribuise rolul unei ducese şi nu se mai oprea să pălăvrăgească – folosind un accent straniu, inventat de ea însăşi – despre rudele ei importante din Shropshire (aici în Ranchipur era uşor să-i prezinte în această lumină, căci nimeni n-ar fi fost în stare să descopere că în realitate erau nişte simpli şi oneşti crescători de vite). Mr. Buragge, care avea de-a face cu căile ferate, devenea un fel de lord Heston local. Mr. Hoskins, contabil-şef al Ranchipur Bank, apărea în postura unui ministru de finanţe combinat cu guvernatorul Băncii Angliei. Tinerii amatori de polo şi vânători de mistreţi puteau fi socotiţi aristocraţi, deopotrivă cu lorzii Lonsdale şi Derby. Pierduţi în mijlocul unui puternic stat indian, departe de pompa, de broderiile de aur şi de splendorile rococo de la Delhi, uitau ce înseamnă manierele şi ignorau civilizaţia, socotind că grosolănia se confunda cu rasa. Aceasta îi făcea să adopte un comportament care, în concepţia lor mic-burgheză, căpăta amprenta aristocraţiei.

Numai lui Mrs. Simon, în calitatea ei de soţie a unui misionar, nu-i rămânea să joace niciun rol mare. Singurul misionar care în concepţia ei ajunsese celebru era Livingstone. Condiţia ei pe plan monden nu s-ar fi ameliorat cu nimic dacă ar fi maimuţărit comportarea unei Mrs. Livingstone.

Ransome se învârtea în mijlocul acestei societăţi, o studia uluit că poate să mai existe o colectivitate atât de meschină, care să ignore splendorile vastei lumi înconjurătoare, măreţiile, tragediile, minunile şi murdăriile ei. Asemenea oilor, nu cunoşteau decât un singur simţământ, spaima. O spaimă veşnic prezentă. Spaima de a dispare, de a se prăvăli în cea mai deplină uitare. Îşi făceau curaj, devenind aroganţi şi în acelaşi timp comici. În concepţia lor, acest proces se tălmăcea prin expresia: „Să ne ţinem rangul!” Ca şi oile înfricoşate, se îmbulzeau unii într-alţii, cu excepţia lui Miss MacDaid, a soţilor

Smiley şi a mătuşii Phoebe, precum şi a celor două fete bătrâne, invizibilele Miss Dirks şi Miss Hodge, care conduceau Liceul de fete, fondat de Maharani. Toţi aceştia erau nişte renegaţi respinşi de turmă. Spectacolul acestei petreceri era pentru Ransome mai mult jalnic decât enervant. Behăielile arogante şi ifosele lor îi evocau nişte copii pierduţi în beznă şi care fluieră ca să nu le fie urât. Totuşi, erau şi compensaţii. Aici, în Ranchipur, toţi aceşti oameni îşi atribuiau un oarecare prestigiu şi o mare importanţă. Când se întorceau însă acasă, se pierdeau în mlaştina mediocrităţii suburbane.

Ransome îşi dădea seama că nu era de loc simpatizat de aceştia, dar era convins că pe cei mai mulţi îi impresiona foarte mult. Când străbătu peluza, un fior scutură adunarea. Bărbaţii se întoarseră să-l privească, femeile deveniră mai însufleţite, iar Mrs. Simon îi ieşi grăbită în întâmpinare, ţinându-şi cu o mână pălăria cu boruri mari, pe care vântul încerca să i-o smulgă de pe cap; exact ca în filme. „Dacă aş fi un simplu muritor, gândea el, un necunoscut sărac şi fără rude cu titluri de nobleţe, nici nu s-ar uita la mine.”

În acelaşi timp se desfăşura o partidă de tenis, dublu mixt; de o parte reverendul Simon, asudat, cu faţa congestionată, şi Mrs. Buragge, iar de cealaltă Hazel, surâzătoare, leoarcă de transpiraţie, în ciuda sfaturilor mamei sale, şi Hallet, un funcţionar mărunt. În chioşcul de la capătul terenului, Mrs. Hogget-Clapton trona în mijlocul unui grup de oaspeţi. Tolănită într-un larg fotoliu de răchită, îşi făcea graţios vânt cu evantaiul, jucând rolul unei ducese locale, care abia inaugurase un bazar. Era masivă, fără să fie grasă. Corpul ei robust, de lăptăreasă blondă, în loc să se smochinească o dată cu vârsta, creştea ca o pâine pusă la dospit. Cu treizeci de ani în urmă fusese foarte frumoasă şi chiar şi acum continua să se îmbrace în stilul edwardian, purtând rochii vaporoase şi pălării enorme, specifice garden party-urilor, pe care vântul premergător musonului le smucea în toate chipurile.

Soţie a unui funcţionar al Băncii imperiale, trăia de aproape trei decenii în India, ajungând în acest timp să folosească un limbaj ciudat, în care se amestecau engleza, hindustani şi un jargon de la est de Suez. În loc de whisky cu sifon, spunea *chota peg*; rostea *chit* când era vorba de o scrisoare şi *chips* când se referea la rupii. Când vorbea despre soţul ei, folosea termenul *burra-sahib*, iar restul lumii îl clasifica pur şi simplu în două categorii: *pukka* şi *nepukka*. Suporta brandy-ul mai bine decât oricine în Ranchipur, mai bine chiar decât Ransome. Pe soţul ei, reţinut de afaceri aproape tot timpul la Calcutta, Madras şi Bombay, îl vedea foarte rar. Când acesta se afla la Ranchipur, frecventa alte cercuri decât ale soţiei sale. Neavând copii şi nici alte ocupaţii, Mrs. Hogget-Clapton îşi petrecea tot timpul bând pe îndelete alcooluri tari, făcând vizite, ori cochetând cu tinerii englezi. Ransome, Miss MacDaid şi Maiorul Safka o porecliseră „Pukka Lil”.

15

După un oarecare timp, invitaţii lui Mrs. Simon, mai ales bărbaţii, începeau să dea semne de plictiseală, cu atât mai mult cu cât nu li se servea decât limonadă şi bere din ghimber. Jocurile şi clevetirile, mereu aceleaşi, deveneau treptat anoste. Mrs. Simon îşi dădea seama că îşi pierdea din prestigiul monden, oferind numai limonadă şi bere din ghimber, dar umbra Consiliului Misiunilor străine, care plutea în permanenţă asupra ei, cât şi prezenţa mătuşii Phoebe, îi aminteau că nu este decât soţia unui misionar.

Gazdă nervoasă, îşi sâcâia mereu musafirii, despărţindu-i tocmai când începeau să se înţeleagă mai bine şi plasându-i în alte grupuri, unde aproape că nu aveau ce-şi spune. Mrs. Simon suferea profund din cauza aceasta şi după fiecare petrecere nu se alegea decât cu iluzia că străbătuse un drum lung de la Unity Point, Mississippi, şi până azi. Acum se gudura ca un câine pe lângă Ransome,

conducându-l de la un grup la altul, ca şi când ar fi fost datoare să-l împartă egal între toţi, de vreme ce pusese mâna pe el. În tot acest timp, cu un ochi pândea cerul prevestitor de furtună, iar cu celălalt veranda soţilor Smiley, rugându-se în gând să nu apară mătuşa Phoebe, cu limonada, cu evantaiul, cu scaunul cu leagăn şi cu aerul ei de înger al judecăţii de apoi.

Când ajunsese cu Ransome la grupul format în jurul lui Mrs. Hogget-Clapton, se vorbea tocmai despre soţii Heston. Edwardiana Mrs. Hogget-Clapton furniza explicaţii în legătură cu lady Heston.

— E născută Edwina Doncaster, spuse ea. Tatăl ei, Ronald Doncaster, era bun prieten cu regele. Regele Edward, bineînțeles. Familia ei îşi avea obârşia, ca şi mine, în Shropshire. Mr. Ransome trebuie s-o cunoască.

Graţioasă, îi întinse nesigur o mână mare, albă şi moale, ca şi când ar fi vrut să-l tragă înlăuntrul cercului ei.

Puţin surprins, răspunse:

— Nu, îmi pare rău, nu o cunosc.

Minţise, ca să se pună la adăpost. Fusese foarte surprins când aflase că lady Heston era una şi aceeaşi persoană cu Edwina, pe care o cunoştea atât de bine. Când Mrs. Hogget-Clapton rostise acest nume (pescuit din Anuarul Curţii şi al Societăţii), îi reveni în minte un trecut uitat de peste cincisprezece ani. Atunci se îndepărtase de lumea din care făcea parte Edwina, și pe parcurs se străduise să o dea uitării. Acum o vedea din nou, pe fundalul Londrei postbelice, anturată de o lume elegantă şi în acompaniament de jaz. Purta toalete foarte luxoase – achiziţionate probabil pe credit – şi îşi făurise o reputaţie destul de îndoielnică.

Odinioară îşi închipuise că se îndrăgostise de ea, şi această răscolire a trecutului îi trezi un sentiment de caldă simpatie pentru fiinţa aceea tânără. Făcuse parte din lumea ei şi suferise de acelaşi rău, de aceeaşi boală psihică, atribuită de ziarişti unei singure generaţii, şi, mai acut, unor grupuri restrânse. Boala aceasta era însă mult

mai răspândită şi mult mai profundă decât se credea, iar el şi Edwina nu făceau decât să personifice simptomele exagerate ale acestui rău. Bătrânii nu-l puteau înţelege şi nici ghici, fiindcă trăiau legănaţi încă de iluziile unei securităţi, în realitate de mult pierdute. Tinerii, născuți cu boala o acceptau ca pe o stare normală.

Zâmbind politicos, Ransome se smulse pe nesimţite din grupul de prieteni ai vorbăreţei Mrs. Hogget-Clapton. Era dornic să se gândească la Edwina. Se întreba cum o fi arătând ea acum. Era convins că nu se schimbase cu nimic, că evoluase ca mai toate femeile din lumea şi din epoca ei.

Spre a se putea ocupa de trataţii, Mrs. Simon îl lăsase liber. Deodată Ransome o văzu pe fiica ei, Fern, apărând în preajma lui.

— Mr. Ransome, aş putea să vă vorbesc câteva clipe? rosti ea.

Până atunci n-o băgase de seamă. Abia în momentul acesta observă cât era de frumoasă. Emoţia, roşeaţa aşternută pe obraji o făceau şi mai fermecătoare. Încă sub impresia Edwinei, Ransome făcu fără să vrea o comparaţie între aceste două femei. Edwina nu avusese niciodată prospeţimea şi tinereţea lui Fern. Nu o văzuse nicicând emoţionată, înfrigurată. Roşise ea vreodată? se întrebă.

Reuşi să răspundă:

— Desigur, când doreşti.

— Aţi vrea să veniţi pe verandă? îngăimă ea îmbujorată. Este vorba de o chestiune personală… am să vă explic…

În vreme ce străbăteau peluza cu iarba îngălbenită de arşiţă, vântul porni să ridice vârtejuri de praf. Ploaia din ajun nu reuşise să ude bine pământul. Când trecură prin faţa casei soţilor Smiley, Ransome observă că mătuşa Phoebe se şi instalase pe verandă şi se uita ţintă la petrecere. Mr. Jobnekar încălecase pe bicicletă şi-i făcea prieteneşte semn cu mâna, în vreme ce străbătea fără să se jeneze grupurile de musafiri ai lui Mrs. Simon. Nimeni din cei aflaţi pe terenul de tenis nu-l salută pe Mr. Jobnekar. Îl ignorau cu desăvârşire; nu-i interesa nici în

calitatea lui de paria şi nici în aceea de lider a milioanelor de indieni.

Pe veranda casei soţilor Simon, adăpostită, la unul din capete, de perdele de anemone, se afla o canapea cu leagăn. Acolo îl conduse Fern.

— Ştiu, rosti ea după mari eforturi, că nu contez în ochii dumneavoastră. Pentru dumneavoastră nici nu exist.

Ransome o întrerupse, asigurând-o că îi remarcase prezenţa încă de la sosirea lui la Ranchipur. Nu-i putea spune însă că o socotise doar o copilă, şi că abia acum îşi dăduse seama că ea trecuse de stadiul copilăriei.

— Mă veţi crede poate nebună, dar nici n-am cui să mă destăinui. Dacă aş scăpa cuiva un cuvânt, în mai puţin de o jumătate de oră toată lumea din Ranchipur ar afla despre ce e vorba…

Apoi se avântă fără veste:

— Trebuie să plec din Ranchipur. Altfel înnebunesc.

În clipa aceea nu mai vorbea Blythe Summerfield, Perla Orientului, ci Fern Simon, o copilă exasperată, nefericită, frământată de dorinţa de-a se întoarce în ţara ei de baştină, pe care în închipuirea ei nu o părăsise niciodată.

— Oriunde pe lume m-aş simţi mai bine decât aici. Nu-i pot suferi pe oamenii aceştia. Aici nu ai nici ce să faci şi nici unde să te duci. Trebuie să plec.

Ransome îşi rotunji uimit ochii.

„Fata asta e de o calitate mai bună decât mi-am închipuit.” Nu ştia ce să spună. Expansivitatea şi nefericirea ei îl făceau să se simtă necuprins de bătrân. „Nu am decât treizeci şi opt de ani – cu vreo douăzeci mai mult decât ea”. Ştia însă că diferenţa se cifra la mai mult de două decenii.

— Vreau să mă informez de orarul vapoarelor, zise ea. Am ceva bani puşi deoparte. Dacă apuc să mă îmbarc la Bombay, n-au să mă mai poată ajunge din urmă, ca să mă oprească.

— Unde vrei să te duci?

— La Hollywood.

Ransome nu se putut stăpâni să nu zâmbească. Oarecum ruşinat, rosti cu severitate:

— Nu e atât de uşor.

— Când vrei un lucru cu tot dinadinsul, găseşti mijlocul să-l obţii. Sunt încă tânără şi mai frumoasă decât multe altele.

O preţui din priviri. Frumuseţea ei era într-adevăr remarcabilă. Dacă i s-ar da posibilitatea, poate că ar reuşi, cine ştie? Se simţea din ce în ce mai nenorocit. Cu cât îmbătrânea şi se izola de lume, cu atât mai vârtos îl supărau încercările oamenilor de a i se destăinui. Nu-i plăcea de loc să-şi asume responsabilitatea unor hotărâri de care se degajau alţii. Nu înţelegea ce anume îi determina să i se spovedească, să-i ceară povaţa. Fără să ştie de ce, încercă să-i schimbe gândurile. Îi repugna să se amestece în viaţa semenilor săi. Şi în vreme ce îi vorbea, nu înceta să reflecteze: „Pe semne că am îmbătrânit… că am ajuns un bătrân venerabil. Altădată aş fi încurajat-o să fugă, să alerge după aventură, să se bucure de viaţa asta atât de scurtă.”

În loc să se lase convinsă de argumentele lui, Fern izbucni deodată într-un plâns isteric, hohotit, cu sughiţuri. Îşi descărca astfel amărăciunea, destăinuindu-i tot ce suferea din cauza maică-si.

— Vrea să mă mărite cu unul din idioţii ăştia. Nici nu-şi dă seama că sunt prea snobi ca să mă ceară de nevastă. Nu pot să-i sufăr. Nu mai pot! Trebuie să mă ajutaţi. În afară de dumneavoastră, nu am la cine mă adresa în tot oraşul ăsta.

— Linişteşte-te mai întâi şi spune-mi ce vrei să fac. Ce cleveteli ar mai scorni pe seama noastră Mrs. Hogget-Clapton dacă ar da acum peste noi şi te-ar vedea în halul ăsta!

Fern îl scurtă aspru.

— Aş vrea să-mi împrumutaţi ceva bani. Nu am nevoie decât de vreo cincizeci de lire sterline.

— Nu e chiar atât de uşor, râse el. Nu mă refer la bani.

— Vi-i restitui. Vă făgăduiesc.

— Nu e vorba despre asta, draga mea. Nu te gândeşti în ce situaţie mă pui pe mine?

Fern îl scrută aspru.

— N-am crezut că şi dumneavoastră o să faceţi pe respectabilul, ca toţi ceilalţi. Izbucni iarăşi într-un plâns mai zgomotos ca niciodată. N-am să mă duc la Poona cu ea! Nu vreau să fiu nevoită să mai dau ochii cu oamenii ăştia îngrozitori!

Fără să vrea, Ransome începu să râdă. Râdea cu hohote, deşi se străduia să-şi zăgăzuiască veselia. Îşi dădea seama totuşi că trebuia să ia o hotărâre şi asta cât mai repede. Vântul creştea în intensitate şi cerul se acoperise cu nori negri. Foarte curând, invitaţii vor fi nevoiţi să-şi continue petrecerea în casă.

— Dacă te linişteşti şi te duci în odaia dumitale să te speli pe faţă, îți făgăduiesc să te ajut.

Suspinele ei încetară brusc. Fern îl privi cercetător cu ochii ei albaştri, limpezi.

— Îmi făgăduiţi?

— Îți făgăduiesc. Acum fii bună şi du-te sus.

— N-am să uit ce mi-aţi spus.

„N-are să uite”, îşi zise Ransome, izbucnind iarăşi în râs, la gândul că el – om serios, hârşit în toate – se lăsase şantajat de această Fern Simon, care nu-l interesa câtuşi de puţin. Deodată atenţia îi fu atrasă de gălăgia iscată în preajma terenului de tenis. S-ar fi zis că un dezastru se abătuse asupra petrecerii. Majoritatea femeilor alergau spre casă, ţinându-şi cu desperare pălăriile. Două sau trei se cocoţaseră pe mese. Mrs. Hogget-Clapton reuşise să se caţere anevoie pe parapetul chioşcului. „Tinerii” înarmaţi cu scaune şi cu rachete de tenis făcuseră un fel de semicerc spre a apăra retragerea femeilor, ameninţate de o primejdie deocamdată invizibilă pentru Ransome. O lăsă pe Fern şi alergă la celălalt capăt al verandei. Abia atunci descoperi cauza panicii. În mijlocul peluzei, hiena domesticită a soţilor Smiley se îndrepta domol spre

musafiri, aşteptând să i se arunce un biscuit.

Scuturat de un hohot de râs lăuntric, Ransome sări de pe verandă, spre a da o mână de ajutor. Jivina îl recunoscu şi alergă spre el, scheunând afectuos. Ransome o apucă de ceafă, o trase din preajma terenului de tenis şi o duse peste drum, la casa soţilor Smiley. Chicotind, strigă peste umăr musafirilor înlemniţi:

— Animalul ăsta e inofensiv. N-ar face rău nici unui copil.

Își dădu însă brusc seama că se purtase fără tact. „Tinerii” înarmaţi cu scaune şi rachete stăteau încă în formaţie defensivă, iar Mrs. Hogget-Clapton nu coborâse încă de pe parapetul chioşcului. „Ca oile, îşi spuse el râzând, la fel ca oile.”

Când trecu prin faţa verandei soţilor Smiley, mătuşa Phoebe se aplecă şi îi spuse ironic:

— Aş fi putut să mă duc eu după bietul animal, dar n-am fost invitată la petrecere.

Când se uită în sus, Ransome surprinse licărirea unei scânteieri în ochii ei albaştri şi abia atunci pricepu că mătuşa Phoebe lăsase dinadins deschisă portiţa ţarcului, astfel ca hiena îmblânzită să se poată duce la petrecere. În clipa aceea înţelese de ce bătrânica aceasta îi păruse atât de familiară, chiar de la prima lor întâlnire. Mătuşa Phoebe era aidoma bunicii lui, care-l silise pe MacPherson, poreclit „zece la sută”, s-o ia în căsătorie, ameninţându-l cu pistolul.

Abia vârî hiena în ţarc şi închise portiţa, că primele picături mari de ploaie începură să cadă. Aveai impresia că fiecare picătură conţinea cam jumătatea unui pahar cu apă. Terenul de tenis al soţilor Simon se golise, iar servitorii paria alergau de colo până colo spre a salva răcoritoarele. În vremea asta, Mrs. Simon, care încetase să se mai lupte cu vântul pentru a-şi păstra pe cap pălăria ca-n filme, răcnea dând porunci spre a acoperi vuietul crescând al furtunii.

16

Ploaia îl surprinsese pe Mr. Jobnekar în drumul său spre casă şi Ransome îl găsi adăpostit sub un mangotier în preajma distileriei de alcool. Îl luă în maşina lui, cu bicicletă cu tot, şi îi povesti păţania cu hiena şi bănuielile lui în privinţa vinovăţiei mătuşii Phoebe.

— Asta îmi place şi mie la mătuşa Phoebe, spuse Mr. Jobnekar. Nu e ca toată lumea. Ştie să facă glume tari. Ţine la oameni, dar nu-i place să-i vadă făcându-se ridicoli. Am cunoscut astfel de bătrâni – bărbaţi şi femei – în vestul Statelor Unite. Ştiam de la început că aveau să se poarte bine cu mine, deşi cei mai mulţi dintre ei nu văzuseră în viaţa lor un indian, cu excepţia pieilor roşii. Dar pentru ei asta nu avea nicio importanţă.

Trecură podul pe lângă Grădina zoologică şi lăsară în urmă statuia Reginei Victoria, cu inscripţia ei compusă de Disraeli, care domina partea oraşului rezervată în special indienilor paria. Cartierul acesta era alcătuit dintr-o reţea încâlcită de străzi şi fundături, dispuse fără nicio noimă şi vechi de peste o mie de ani. Toate răspundeau într-o piaţă centrală care cuprindea bazinul de apă şi fântânile rezervate locuitorilor paria. Nu trecuseră mulţi ani de când în piaţa aceasta se îngrămădeau hoiturile pe jumătate putrezite ale animalelor – bun comun al bieţilor paria. De atunci însă se schimbaseră multe. Cartierul era curat şi bine orânduit, mai curat chiar decât cartierele ocupate de castele hinduse. După cum explica Mr. Jobnekar, toate acestea se datorau Maharajahului şi mai ales energiei şi învăţămintelor soţilor Smiley. Când străbătură piaţa, îndreptându-se spre locuinţa lui Mr. Jobnekar, ploaia se rostogolea în cascade aburinde peste treptele rezervorului.

— Uită-te! rosti Jobnekar cu însufleţire. Există pe lume ceva mai minunat decât apa, această hrană a pământului?

Locuinţa lui Mr. Jobnekar se deosebea foarte puţin de celelalte care înconjurau piaţa. Avea un etaj în plus, iar

pereţii, văruiţi în trandafiriu, erau decoloraţi pe alocuri de ploaie. Perdelele de dantelă ieftină, atârnate la ferestre, o făceau să semene cu vilele negustorilor mărunţi din Nisa sau Toulon. În faţa casei vecine, o bătrână udă leoarcă curăţa cu grabă de pe pereţi un strat de bălegar de vacă, spre a nu-l muia prea tare ploaia, astfel încât să nu mai poată fi folosit drept combustibil.

Mr. Jobnekar nu-l lăsă pe Ransome să plece mai înainte de a-i oferi o ceaşcă de ceai. Coborâră din automobil şi după ce străbătură un culoar şi urcară o scară până la etajul întâi, intrară în odaia cea mai frumoasă. Acolo o găsiră pe Mrs. Jobnekar, făcând conversaţie cu Miss Dirks şi cu Miss Hodge, directoarele Liceului de fete.

Mrs. Jobnekar se ivi din umbra celuilalt capăt al odăii îşi le ură bun sosit. Era o femeie măruntă, cu ochi mari, negri şi pielea arămie. Purta un sari de bumbac albastru-deschis. Deşi nu ieşise niciodată din India, vorbea englezeşte la perfecţie datorită străduinţelor conştiincioase şi devotamentului celor două fete bătrâne care stăteau acum aşezate pe scaune din lemn la capătul odăii. După Mrs. Jobnekar se ţineau trei copii mici în vârsta de patru ani, trei şi doi ani. Ar fi fost totuşi greu să le precizezi cu exactitate vârsta, căci păreau mai degrabă nişte miniaturi fără vârsta, asemenea păpuşilor persane, ori a unor bibelouri de o extraordinară frumuseţe şi perfecţiune.

Ceaiul era servit. Miss Dirks şi Miss Hodge îşi goleau ceştile stând cocoţate ca nişte păsări ciudate lângă maşina de cusut. În casa aceasta, în care toată lumea obişnuia să se aşeze pe jos, făcând existenţa meselor inutilă, cele două domnişoare şi scaunele lor înalte şi ieftine aveau un aer oarecum grotesc.

— Mă duc să-ţi aduc un scaun, spuse Mr. Jobnekar lui Ransome. Îndeobşte le ţinem jos şi nu le aducem aici decât pentru musafiri.

Ransome se apropie de cele două profesoare şi le salută. În tot cursul şederii lui la Ranchipur nu le văzuse decât de două ori şi anume cu ocazia unor vizite la şcoală. Trăiau

foarte retrase, nu se împrieteneau nici cu băştinaşii şi nici cu europenii, nu primeau vizite şi ieşeau în oraş numai dacă obligaţiunile lor profesionale le-o cereau. Nu erau văzute nici la palat, nici în cercul lui Mrs. Simon, nici în casa lui Mr. Bannerjee, nici măcar la soţii Smiley. Locuiau într-un bungalow foarte curat, în faţa marii intrări a palatului, pe strada care ducea la Şcoala de ingineri.

La vederea lor, Ransome gândi: „Sunt făcute să trăiască într-un sat din nordul Angliei şi să ocupe o casă de granit pe care soarele să nu o lumineze decât de zece ori pe an.” Cu toate acestea se stabiliseră în India, sub un soare torid care ardea cumplit, zi după zi, de dimineaţa şi până la lăsatul nopţii, începând din octombrie şi până în iunie.

Miss Dirks era înaltă, slabă, cu părul cenuşiu. Purta o cască înfăşurată de o eşarfă ce îi atârna pe spate şi un taior de pânză albă, tot atât de practic şi de simplu ca şi costumul folosit de Maiorul Safka în sala de operaţii. Chipul ei zbârcit, tăbăcit, era lipsit de orice farmec, cu excepţia ochilor foarte frumoşi, dar întristaţi de o expresie plină de suferinţă. Miss Hodge era mai puţin uscată. Renunţase la cască, la eşarfă şi la taiorul alb atât de îndrăgite de Miss Dirks, şi arbora în schimb o pălărie albă, de fetru, împodobită cu un trandafir artificial, şi o rochie roz de organdi, cu garnituri de dantelă la piept şi la manşete. Faţa îi era tot atât de urâtă ca şi a tovarăşei ei, dar în loc să pară cioplită în granit, ai fi zis că este modelată grosolan din argilă. Ransome nu se tulbura uşor, dar în prezenţa acestor bătrâne domnişoare se simţea intimidat. Când dădu mâna cu Miss Dirks, avu senzaţia că se comportă ca un câine prietenos, întâmpinat cu politeţe de o femeie încredinţată că toţi câinii sunt dezagreabili şi miros urât.

În prezenţa lor, până şi Mr. Jobnekar încerca aceleaşi sentimente, dar în loc să se cufunde într-o tăcere silită, se manifesta ca o gazdă orientală, revărsându-se într-un potop de amabilităţi exagerate, care sunau cu atât mai fals cu cât eforturile erau mai mari. Când Mr. Jobnekar se

înapoie cu scaunele, o tăcere adâncă se lăsă asupra încăperii. Bietul om îşi înteţi eforturile spre a închega o conversaţie. Mrs. Jobnekar alergă să aducă ceai proaspăt. Gazda şi musafirii vorbiră despre vreme, despre şcoală, despre alarmantele cazuri de tifos şi holeră, semnalate în cartierele sărace. În cursul acestei conversaţii, Ransome ajunse la concluzia că Miss Dirks pierduse orice interes faţă de semenii ei. Miss Hodge, deşi era demodată şi foarte timidă, se avânta uneori în discuţii formulând câte o frază interminabilă, curmată brusc, ca îndată după aceea o umbră de roşeaţă să i se aştearnă pe obrajii gălbejiţi.

Conversaţia nu durase mai mult de cincisprezece minute, dar în tot acest timp lui Ransome nu-i scăpase neastâmpărul lui Miss Dirks, care abia aştepta să se ridice şi să plece. Era ca şi când el şi Mr. Jobnekar ar fi fost bolnavi de ciumă. „Le-am stricat vizita”, gândi Ransome. Dornic să facă un gest prietenos, le propuse binevoitor:

— Permiteţi-mi să vă conduc până acasă. Nu puteţi merge pe jos prin ploaia asta torenţială.

— Mulţumesc foarte mult, dar preferăm să mergem pe jos, replică Miss Dirks cu răceală. Am venit pregătite Am lăsat jos galoşii, umbrelele şi hainele de ploaie.

Ransome râse:

— Dar bine, astea nu sunt de niciun folos în timpul musonului, apoi regretă cele spuse, pentru că ea îi aruncă o privire tăioasă, lăsându-l să înţeleagă că nu accepta să fie luată peste picior.

Miss Hodge deschise gura să spună ceva, dar se răzgândi şi păstră tăcerea. Mrs. Jobnekar aduse nişte ghirlande de iasomie şi gălbenele, le stropi cu apă de trandafiri şi le puse în jurul grumazului celor două fete bătrâne, care se pregăteau de plecare. Le dădu apoi câte o jumătate de nucă de cocos şi câte o bucată de brocart pentru un sari. Miss Dirks şi Miss Hodge îşi împreunară palmele după obiceiul indian şi se înclinară către cei doi bărbaţi, apoi se îndreptară spre uşă. Miss Dirks o luase înainte. Din prag, Miss Hodge se întoarse şi, într-o

izbucnire de îndrăzneală, se adresă lui Ransome către celălalt capăt al odăii:

— Vă mulţumesc, Mr. Ransome, pentru invitaţie. Poate c-o vom primi altă dată. Vedeţi, am venit pregătite pentru ploaie. Şi, ştiţi, simţim nevoia să umblăm pe jos. Facem atât de puţină mişcare.

Mai întârzie o clipă, timidă, şovăitoare, până când vocea lui Miss Dirks răsună din josul scării înguste.

— Ce faci acolo, Elisabeth?

— Vin… vin! strigă miss Hodge, grăbindu-se să coboare.

Ransome avu impresia că lui Miss Hodge i-ar fi plăcut să mai stea.

De la fereastra dinspre piaţa potopită de ploaie le privi cum se depărtau ocolind pe cât puteau bălţile din jurul bazinului. Cotiră apoi pe strada care ducea spre vechiul palat părăsit. Miss Dirks trecu pe lângă cinema, ţinându-se dreaptă, ţeapănă, călcând energic şi deschizând drumul ca o călăuză. Capătul eşarfei atârna de cască asemenea unei cozi jumulite. Miss Hodge îi călca pe urme. Îşi puseseră ghirlandele peste hainele de ploaie şi ţineau în mână bucăţile de nucă de cocos şi fâşiile de brocart.

Spectacolul trist al acestor femei singuratice strecură în sufletul lui Ransome dorinţa bruscă de a face ceva spre a le înveseli viaţa, dar ce anume şi în ce mod nu ar fi putut încă să spună. Odată, de mult, vorbise despre ele cu Miss MacDaid şi ea clătinase din cap cu gravitate.

— Nu e nimic de făcut, aşa sunt ele. Şi dacă s-ar afla la Birmingham, ar trăi tot aşa ca aici, în Ranchipur. Îşi fac datoria. Oriunde s-ar afla nu şi-ar schimba felul de viaţă. Am încercat să mă arăt prietenoasă, dar n-am reuşit decât să le trezesc neîncrederea. Mă dezaprobă, cred, pentru că îi preţuiesc pe indieni tot atât de mult ca şi pe ceilalţi oameni. Ce vrei, îşi fac datoria, dar asta nu înseamnă că se simt ca la ele acasă.

În vreme ce stătea la fereastră şi urmărea cu privirea siluetele dizgraţioase profilate pe fundalul pieţei, Ransome pricepu deodată sensul vieţii lor. Cazul bătrânelor

domnişoare nu era unic şi nici măcar neobişnuit. În Occident se găseau puzderie de făpturi mărginite, resemnate, respectabile, câştigând doar atât cât să poată trăi de la o zi la alta, făpturi incolore lipsite de foc lăuntric. Din rândul acestora se recrutau acei capi de familie care intrau la serviciu dimineaţa la opt şi se întorceau acasă seara la opt, muncind din greu, naivi, devotaţi patronului care le oferea un salariu de mizerie, neîndestulător pentru familia lor ajunsă în pragul inaniţiei. Ransome avu astfel revelaţia tragediei acestor două femei atât de singuratice. Nu trăiseră niciodată. Abia dacă respirau. Pentru ele India nu însemna nimic. Mediul în care crescuseră le făcuse să urască dragostea şi bărbaţii încă de la vârsta la care ar fi fost firesc să iubească.

Mrs. Jobnekar, cu copii agăţaţi de poalele ei, îi turnă încă o ceaşcă de ceai. Ransome se întoarse spre ea şi îi admiră graţia şi îmbinarea armonioasă dintre sari-ul de un albastru palid şi pielea-i arămie. Prin fereastra înaltă, dinapoia ei, care privea spre spaţiile largi, se vedeau tot felul de mangotieri, ruguri funebre şi mai departe porumbiştile şi holdele de mei, desfăşurându-se până la îndepărtatul şi măreţul Munte Abana, izolat în mijlocul câmpiei şi cu vârful încununat de albele temple Jain.

— Ce fiinţe ciudate, zise el referindu-se la Miss Dirks şi Miss Hodge.

— Sunt totuşi pline de bunătate, replică Mrs. Jobnekar. Dacă ai fi în nevoie, Miss Dirks s-ar da peste cap să te ajute şi n-ar accepta pentru nimic în lume să le vorbeşti despre faptele lor bune. Asemenea celor mai multe englezoaice, nu sunt în stare să-şi exteriorizeze sentimentele. Credeţi-mă, adăugă ea, întinzându-i ceaşca, ştiu cât sunt de milostive.

Mrs. Jobnekar zâmbea. Şi Ransome se întreba cum de era posibil ca această femeie, care nu ieşise niciodată din India, să înţeleagă mentalitatea acestor două fete bătrâne, care în inima lor nu-şi părăsiseră niciodată ţara. Faptul că Miss Dirks şi Miss Hodge luaseră ceaiul în casa unei familii

paria părea absurd, de neconceput. Mult timp după aceea continuă să şi le închipuie bălăcind cu picioarele prin băltoacele făcute de ploaia torenţială şi purtând peste impermeabile ghirlande de iasomie şi gălbenele stropite cu apă de trandafiri.

17

Miss Dirks umbla în tăcere, urmată la doi paşi de Miss Hodge. Cele două profesoare străbătură piaţa din faţa vechiului palat cu reputaţie atât de sinistră, trecură pe lângă bazin şi pe lângă Şcoala de muzică, din ce în ce mai zgomotoasă pe măsură ce se lăsa noaptea şi elevii soseau unul câte unul, lăsară în urmă marea poartă a palatului, unde muzica militară a Maharajahului dădea obişnuitul concert de seară şi ajunseră în sfârşit în faţa micului lor bungalow. Miss Dirks scoase cheia, descuie portiţa şi o lăsă pe Miss Hodge să intre cea dintâi.

Bungalow-ul nu mai era nou, şi arhitectura lui indescriptibilă, era acoperită cu desăvârşire sub plante agăţătoare şi viţă de passiflora, care păstra umezeală în timpul musonului, înrăutăţind reumatismul lui Miss Dirks. Clădirea construită cu douăzeci şi cinci de ani în urmă, anume pentru cele două profesoare, abia sosite atunci la Ranchipur, de un antreprenor indian, admirator al arhitecturii suburbane din Liverpool, nu era adaptată condiţiilor de climă locale, şi dacă ar fi fost învăluită în iederă americană în loc de passiflora agăţătoare, ar fi putut figura într-o suburbie englezească, şi n-ar fi surprins pe nimeni dacă pe fronton ar fi purtat inscripţia „Ascunzişul nostru”. Cu timpul casa devenise un fel de găoace ideală pentru cele două femei. Ca şi larvele de tricoptere, se înconjuraseră treptat, de-a lungul anilor, cu tot felul de fleacuri, până când casa ajunsese să arate ca un fel de bazar. Se aflau acolo nenumărate perne, şi fiecare locuşor era acoperit cu şerveţele şi milieuri de

dantelă, lucrate de Miss Hodge în serile fierbinţi când avea câteva clipe de răgaz. Se mai găseau broderii indiene, alămuri ieftine din Benares şi tot felul de fotografii nostalgice, frumos înrămate, cu peisaje din munţii Grampians din Cheddar Gorge şi din Windermere.

Când se văzură în casă, cele două domnişoare îşi puseră umbrelele la uscat, scuturară de apă impermeabilele şi le atârnară cu grijă în cuierul de stejar din hol, folosit de douăzeci şi cinci de ani. În ciuda umbrelelor şi a impermeabilelor, amândouă erau leoarcă de apă şi de transpiraţie, pentru că hainele acestea de ploaie, destinate climatului rece din Scoţia, deveneau nişte băi de abur ambulante în timpul musonului indian.

— Du-te repede să faci o baie, Elisabeth, zise Miss Dirks. Mă ocup eu de cină.

Miss Hodge protestă:

— Nu. Pregătesc eu masa, fă tu baie înaintea mea.

— Te rog, Elisabeth, fă ce-ţi spun eu.

Se dezlănţuiră apoi într-una din acele discuţii interminabile, înnoite zi de zi, şi având un substrat uşor egoist, fiindcă amândouă îşi revendicau fructele sacrificiului de sine. Odinioară, discuţiile acestea, mai puţin frecvente, fuseseră sincere, în sensul că cele două domnişoare erau pline de solicitudine una faţă de alta. Dar pe măsura trecerii anilor, discuţiile se alteraseră, luând aspectul unei false sincerităţi. Era ca şi când bătrânele fete s-ar fi întrecut să se martirizeze, spre a se umili reciproc cu etalarea propriilor lor sacrificii şi răni. Păreau să-şi spună: „Uite cât sufăr pentru tine, eu am cedat mai întotdeauna.”

Se ciorovăiră în jurul băii aproape zece minute. În cele din urmă câştigă partida Miss Dirks, mai dârză şi mai puternică decât Miss Hodge.

Dinspre marea poartă persană de peste drum ajungeau până la ele, prin ferestrele deschise, acordurile muzicii militare indiene cu sunetele ei sălbatice, barbare, stridente şi monotone pentru urechile occidentale ale celor două

profesoare. Cântecul câştiga în volum ca să se piardă apoi într-un fel de cacofonie cu care Miss Dirks nu reuşise niciodată să se obişnuiască. Când căldura şi umezeala o istoveau, sunetele acestea ciudate îi deveneau de nesuportat, mai ales în clipe de nostalgie pentru concertele de muzică militară de pe promenada din Bournemouth.

— Nu mai pot să îndur muzica asta! izbucni ea. Mă înnebuneşte. Am să cer să ni se dea alt bungalow.

— De ce nu ne-am duce vara asta două luni în Anglia, propuse Miss Hodge. Nu e prea târziu să ne rezervăm două locuri pe un vapor P&O. Avem destui bani.

— Nu mă mai întorc înapoi. Nu mă mai întorc niciodată acolo. Ţi-am spus-o de-o mie de ori.

Pentru câteva momente, ieşirea aceasta o reduse pe Miss Hodge la tăcere.

— Greşeşti, Sarah, reluă ea gânditoare. Puţină mişcare ţi-ar face bine. Am lipsit din ţară atâta vreme.

Tot sângele se scurse din obrajii lui Miss Dirks. Aruncă o privire furioasă lui Miss Hodge.

— Ai vrea într-adevăr să te întorci acolo, după toate câte s-au întâmplat? Trebuie să fii nebună! N-am să mai pun niciodată piciorul în Anglia.

Pe Miss Hodge o podidi plânsul. O înspăimântase nu numai explozia de mânie a prietenei ei, dar şi amintirea nedreptăţilor, a ruşinii, a minciunilor şi a dezamăgirii care avea încă putere să o tulbure, deşi trecuseră de atunci douăzeci şi cinci de ani. Murmură împăciuitoare:

— S-a scurs atâta timp de atunci!

— Chiar dacă s-ar fi scurs o sută de ani ar fi acelaşi lucru. N-am să mă mai întorc niciodată.

Miss Dirks se răsuci pe călcâie. Ieşi din odaie trântind uşa şi se încuie în camera ei în singurătate şi tristeţe. Încercă să-şi alunge din minte imaginea câmpiilor înverzite şi a minunatelor grădini din Anglia, pe care nu le bântuiau nici şerpii, nici musonii, nici cutremurele de pământ şi nici muzica aceea oribilă, sălbatică, barbară.

Miss Hodge nu încercă să se ducă după ea. Preferă sa intre în camera de baie.

De la o vreme încoace, un ciudat neastâmpăr îi invadase trupul istovit de ani, ridicând o bizară şi intangibilă barieră între ea şi Sarah. Era o senzaţie care o făcea să se simtă puternică şi nenorocită în acelaşi timp, dar mai straniu decât orice era faptul că în străfundul sufletului ei agrea această stare. Simţea astfel imboldul de a o irita pe Sarah, contrazicând-o pentru toate nimicurile şi să dea proporţii celor mai mărunte incidente. Alteori tendinţa aceasta se manifesta printr-un neostoit dor de aventură, de neprevăzut. Voia să sfărâme monotonia existenţei sale, să se bucure cu nesaţ de libertate, să se elibereze din încâlceala, din pânza de păianjen a obiceiurilor, a îndatoririlor şi a devotamentului care o apăsau tot mai greu şi mai dureros o dată cu trecerea anilor. În clipele acelea devenea parcă alt om, uita de tot ceea ce îi datora lui Sarah, uita că nu se aveau decât una pe cealaltă pe lume. Simţămintele acestea o potopeau uneori asemenea unor valuri puternice care o secătuiau de forţe. După trecerea fiecărui val, o copleşeau remuşcările pentru că o rănise sufleteşte pe Sarah, şi atunci încerca să-şi răscumpere vina, să-şi ceară iertare, dar nu prin cuvinte, ci prin tonul vocii, când discutau despre cele mai simple lucruri, cum ar fi, de pildă, starea vremii sau masa de seară, ori prin gesturi de solicitudine şi prin mici atenţii. Totuşi, după fiecare din crizele acestea se simţea tot mai îndepărtată de Sarah. Nu-i mai era cu putinţă să reînvie vechile simţăminte de afecţiune şi vechea înţelegere. De fiecare dată, prietenia lor pierdea teren şi fiecare din ele se simţea ceva mai singură. În ultima vreme se simţise atât de nenorocită şi de confuză, încât încercase momente de spaimă la gândul că e pe punctul de a înnebuni.

De astă dată, culcată în baie, asculta muzica sălbatică ce parvenea dinspre poarta cea mare, când deodată simţi că o potopeşte unul din valurile acelea imense. Gândul că Sarah se închisese în odaia ei ca să plângă o făcu să încerce

deodată un simţământ de triumf, de independenţă, de putere. Era ca şi cum ar fi gustat bucuria răzbunării. Dacă ar fi încercat să-şi explice toate acestea n-ar fi reuşit, pentru că în timpul crizelor îi era cu neputinţă să mai judece. În cursul atâtor ani, de când locuiau împreună, n-o văzuse niciodată pe Sarah plângând, dar ştia că uneori plânge deoarece îi auzise hohotele prin uşile închise.

Începuse să-i placă din ce în ce mai mult muzica asta serală tocmai fiindcă o enerva pe Sarah. O răscolea o bucurie sălbatică la gândul că Sarah îmbătrânea şi se topea pe picioare, în vreme ce ea era încă puternică. Plină de însufleţire, îşi imagina tot ceea ce i s-ar fi putut întâmpla dacă viaţa ei ar fi fost alta. Uneori, când ziua pe terminate pâlpâia înainte de a se stinge şi muzica sălbatică îşi înteţea sonorităţile, Miss Hodge avea senzaţia că se eliberează din trupul ei plinuţ şi fără fason şi că atinge înălţimi de un impresionant romantism, identificându-se cu eroinele romancierei Flora Annie Steel.

Ieşi din baie, se şterse cu prosopul, apoi se privi multă vreme în oglindă, studiindu-şi trăsăturile feţei, încercând să-şi orânduiască părul rar în diferite pieptănături, străduindu-se să-şi imagineze cum ar fi arătat în tinereţe dacă s-ar fi îmbrăcat mai îndrăzneţ, dacă ar fi avut un nas mai puţin borcănat, o bărbie mai pronunţată şi un ten mai puţin gras şi pătat, ba chiar trandafiriu şi plin de fineţe. În timp ce se îmbrăca, îi zbură gândul la Mr. Ransome şi la frumuseţea lui virilă. Îi părea rău că nu mai întârziase la Mrs. Jobnekar, ca să mai stea de vorbă cu el. Îi plăceau ochii lui albaştri, întunecaţi, de scoţian, fineţea trăsăturilor şi manierele lui frumoase. Faptul că Ransome avea o reputaţie de afemeiat şi de cheltuitor îl făcea şi mai atrăgător, îi deschidea parcă o fereastră spre lucrurile tainice, pline de mister, cu neputinţă chiar de închipuit.

Apoi se gândi ce s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi întâlnit-o niciodată pe Sarah, dacă s-ar fi măritat cu un funcţionar mărunt, mediocru (ce-ar fi putut să spere mai mult), ar fi avut o familie şi ar fi locuit la Birmingham într-o casă tip,

cu grădină în spate. Sarah o lipsise de toate lucrurile astea; o învăluise într-un fel de plasă împletită din devotament şi protecţie, dar nu-i dăduse nimic din ceea ce i-ar fi putut da funcţionarul acela mărunt dacă ar fi existat.

Odată cu căderea nopţii, muzica militară de peste drum încetă să mai cânte. Valul de independenţă, romantism şi amărăciune se goli ca un balon dezumflat. Era târziu, prea târziu! Nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să rămână cu Sarah până la sfârşitul vieţii. Va muri şi va fi îngropată aici, în pământul acesta înspăimântător, care nu era niciodată răcoros şi umed ca cel de acasă, ci arzător şi prăfuit. Cuprinsă de remuşcări începu să se îmbrace la repezeală. Voia să pregătească masa mai înainte ca Sarah să se calmeze şi să se apuce ea de treaba aceasta.

Îndată ce termină cu îmbrăcatul, trecu în bucătărie şi se îngriji ca cele două fete paria care le ajutau la gospodărie după orele de clasă să aranjeze cât mai frumos mâncărurile. Îşi puse apoi impermeabilul şi ieşi în grădină de unde aduse câteva rămurele de bougainvillea. Scoase din dulap cea mai frumoasă faţă de masă, aceea de dantelă, lucrată de ea, pe care n-o foloseau decât o dată pe an, când Maharani şi însoţitoarele ei veneau să bea un ceai. După ce încheiară pregătirile, bătu la uşa lui Miss Dirks şi o anunţă că masa era servită.

Miss Dirks apăru în sfârşit, cu ochii umflaţi, trasă la faţă, îmbătrânită. Inima şovăitoarei Miss Hodge se strânse iarăşi. Cu câteva minute mai înainte, în baie, mintea ei o luase razna, făcând speculaţii în jurul morţii lui Sarah şi a libertăţii pe care avea în sfârşit să şi-o câştige. Acum se cutremura la gândul că îi putuse trece prin cap asemenea idee. „Ce m-aş face dacă i s-ar întâmpla ceva lui Sarah? Ce s-ar alege de mine?”

Spectacolul oferit de Miss Dirks şi de Miss Hodge ca şi tragedia pe care o implica existenţa lor, îl afundă pe Ransome într-una din acele crize de melancolie, ce reveneau din timp în timp ca o boală recurentă. Mr.

Jobnekar îi vorbise apoi despre eforturile depuse de el în slujba celor obidiţi, zguduindu-l astfel şi mai mult. Omul acesta mărunt la statură se aşezase pe un scaun înalt, incomod şi, deşi nu se simţea de loc la largul său, o făcuse numai din politeţe faţă de musafir. După plecarea celor două profesoare, îl întreţinuse îndelung şi elocvent, în vreme ce ochii îi sclipeau de exaltare şi nădejde. La Bombay îşi găsise un nou discipol, creştin ca şi majoritatea celor din lumea paria. Ori de câte ori întâlnea un nou tovarăş de luptă, avea senzaţia că se trezea din somn într-o dimineaţă răcoroasă şi senină, scăldată în razele unui soare strălucitor. Omul cel nou se numea Mr. Bikam, din Provinciile Unite.

— Facem progrese, spunea Mr. Jobnekar plin de însufleţire. Realizăm progrese în întreaga Indie, şi toate acestea mai repede decât ne-am fi aşteptat. Isuse Hristoase, au început, în sfârşit, să li se deschidă şi oamenilor noştri ochii. Acum ne organizăm aşa cum am văzut că se organizează lumea în Occident. Şi pe plan economic şi pe plan tehnic. Doamne, nu va trece multă vreme şi vom avea inginerii noştri care vor construi uzine metalurgice, filaturi şi stăvilare. Englezii ne-au învăţat multe, şi acum învăţăm şi de la americani. Am început să ne trezim. India e mare, şi ca să o trezeşti îţi trebuie timp.

„Nu învăţaţi prea mult, altfel riscaţi să vă autodistrugeţi, aşa cum fac japonezii”, fusese Ransome ispitit să i-o spună. Dar se abţinuse, din respect faţă de credinţa în izbândă şi faţă de entuziasmul lui Mr. Jobnekar. Invidia pe oamenii capabili să aibă o credinţă, aşa cum era de pildă Mr. Jobnekar şi Raşid. Aceştia credeau într-un viitor minunat, aproape mistic, şi căruia i se dedicau cu trup şi suflet. Pentru ce se munceşte în Anglia, în Franţa, ori în America? Care este ţinta oamenilor de pe aceste meleaguri? Bani şi onoruri, dar aceasta nu reprezintă totul. Nu poţi trăi fără o credinţă. Oamenii lipsiţi de credinţă duc o existenţă seacă, lipsită de orice sens.

Scoase brusc pipa din gură şi îl întrerupse pe Mr.

Jobnekar.

— Asta nu o vor pricepe niciodată duşmanii Rusiei. Credinţa! Nu sunt în stare să înţeleagă că această credinţă stimulează mai mult pe om decât producţia masivă de ciorapi de mătase ori de ace... credinţa constituie cel mai exaltant lucru pe lume, singurul care face ca viaţa să merite a fi trăită.

Ce om sau ce popor avea credinţă în Europa? Năzuinţele acestora nu se ridicau deasupra setei de bani şi a procurării unei securităţi materiale mic-burgheze. Lumea occidentală era obosită. Nu exista om sau popor suficient de puternic şi de tânăr spre a săvârşi un efort.

Apăsat de vechea lui depresiune nervoasă, se ridică de pe scaun.

— Trebuie să plec, spuse el.

Ori de câte ori îl cuprindea această criză psihică, fugea de lume. Numai singurătatea îl mai putea uşura.

Mrs. Jobnekar îi aduse o ghirlandă de iasomie şi gălbenele şi i-o petrecu pe după grumaz. Gestul acesta îl mişcă profund pe Ransome, cu atât mai mult cu cât Mrs. Jobnekar nu se aşteptase la vizita lui, astfel încât să fi împletit din timp o ghirlandă. Mrs. Jobnekar şi surorile ei nu încercau să-i imite pe europeni. Ele aveau acea integritate care întovărăşeşte credinţa.

Ransome putea preciza momentul în care simţise primul simptom al acestei boli. Se întâmplase într-o seară, în Flandra, puţin timp după aniversarea vârstei de douăzeci de ani, şi cu două zile înainte de a fi rănit a doua oară. Era într-o seară senină, albastră, de vară, într-unul din acele amurguri lente, atât de deosebite de înnoptările repezi de la Ranchipur. Şedea pe pământ, rezemându-se cu spinarea de peretele unei case lovite de bombardamentul din ajun. Asculta, fără să-şi dea seama, huruitul îndepărtat şi exploziile proiectilelor germane, care spulberau sistematic satele înşiruite printre dealurile de dincolo de Boschaepe. Se îndopase cu brânză şi cu bere flamandă şi stătea relaxat, gândindu-se cu plăcere că mai avea o noapte de

răgaz înainte de a trebui să se întoarcă în prima linie. Războiul nu-l mai înflăcăra de mult. Avea oroare de acest măcel întunecat şi înspăimântător.

Se gândea la satul Nolham, liniştit şi plin de grădini, se întreba ce-or fi făcând părinţii lui la ora aceea şi de ce treabă avea să se apuce el după încheierea războiului. Se va înapoia acasă şi se va ocupa de una din ferme, va studia câţiva ani la Oxford, ori va cutreiera Canada sau Africa de Sud în căutarea unei lumi noi, în care să-şi făurească altă viaţă, eliberându-se de toate constrângerile de acasă. Un sunet vesel şi ascuţit de fluier îl trezi din visări. Întoarse capul şi văzu coborând strada, dinspre Ypres, douăsprezece companii din Regimentul Midland, care veneau să întărească liniile belgiene. Unităţile acestea se aflau în localitate de vreo zece zile, poate chiar mai mult. În tot acest timp le văzuse de mai multe ori, fără să-i atragă în mod deosebit atenţia. De data aceasta avu impresia că le vede cu alţi ochi.. Nu erau oameni ci maimuţe, un întreg regiment de maimuţe, lipsit însă de umorul grotesc al maimuţelor.

Se apropiară de el, mărşăluind, apoi îl depăşiră. Niciunul din aceşti oameni nu era mai înalt de cinci picioare. Groteşti, îndârjiţi, bravi, dar în acelaşi timp rahitici şi deformaţi. Defilau prin faţa lui, rânduri-rânduri, legănându-şi ritmic braţele în sunetele fluierului. Simţi atunci pentru ei o afecţiune şi o milă profundă. I se părea că vede prin uniformele lor jerpelite, prin pielea aspră a trupurilor lor pipernicite, prost hrănite, strâmbe, scofâlcite de ani întregi de trudă în mine şi fabrici, până în inima lor şi chiar dincolo de ea, până în măruntaiele timpului. Abia acum pricepea de ce regimentul acesta era alcătuit numai din pitici, născuţi în fumul şi murdăria uzinelor, în umezeală şi întunecimea minelor, în foamete, mizerie, greve, lăcomie omenească şi în ipocrizia neagră a secolului al XIX-lea. Pe niciunul dintre ei nu-l ajutase norocul, după cum nu-i ajutase nici pe părinţii lui, urcând din generaţie în generaţie, şi aşa ieşiseră din pântecele timpului,

regimente întregi de oameni schilozi, degeneraţi, nenorociţi. Cum nu era pe deplin conştient, i se părea că numărul lor creşte, că vin milioane de oameni, nu numai din Midland ci şi din Franţa, din Germania, din America, din Italia, din întreaga lume occidentală, o mare de oameni în plină mişcare. Câteva clipe, spălăcitul peisaj flamand, colinele îndepărtate, cerul însuşi, părură invadate de oameni mărşăluind.

Sunetul fluierului se îndepărtă şi muri, iar Ransome se trezi din visare, îngreţoşat şi apăsat de gânduri negre. „Cred că am năluciri”, îşi zise, dar în inima lui ştia că visurile acestea oglindeau adevărul. În noaptea aceea – cu atât mai preţioasă, cu cât era ultima lui noapte liniştită, înainte de prăpădul care avea să urmeze – nu dormise de loc, iar a doua zi de dimineaţă se înapoiase în linia întâi cuprins de o toropeală şi desperare faţă de care lipsa de confort, primejdia şi mizeriile aproape că nu mai existau. Două zile mai târziu se avântase la atac, în fruntea oamenilor săi, într-o misiune extrem de periculoasă şi se alesese cu un glonte în coapsă. Peste alte două luni, fusese decorat pentru fapta lui vitejească, dar nimeni nu ştiuse că Ransome pornise la atac nu din eroism şi convingere, ci pentru că sperase să fie ucis, să nu mai îndure ruşinea de a fi om, de a mai constitui a miliarda parte din ceea ce constituia „occidentul civilizat”.

În cursul convalescenţei, depresiunea nervoasă continuase să-l supere. Când tatăl său venise spre a-i propune să-l mute la o unitate ferită de primejdii, la care avea dreptul după ce fusese rănit de două ori şi decorat cu „Victoria Cross”, uimise pe toată lumea primind. Se săturase de măcelul acesta orb. Dacă avea să mai ucidă vreodată în viaţă, avea să o facă numai pentru o raţiune valabilă.

18

Sfârşitul războiului nu-i vindecă neurastenia. Crizele reveneau sporindu-şi de fiecare dată intensitatea. Lui Ransome nu-i mai era posibil să reia viaţa normală, să-şi găsească un loc în lumea civilizată a Angliei. Încercă pe rând tot felul de ocupaţii fără să se poată opri însă la niciuna. Se lansă în afaceri, mai târziu, obţinu un post la Ministerul Afacerilor Externe, apoi se dedică vieţii de fermier, undeva în Sussex. De fiecare dată se întâmpla acelaşi lucru; la un moment dat îl copleşea apatia şi dezgustul şi nu-i mai era cu putinţă să-şi dea silinţa, ori să mai păstreze vreun interes faţă de acele îndeletniciri. Era mereu conştient de ceea ce se întâmpla în lumea de afară, îl rodea o boală care nu era numai a lui ci a întregii naţiuni, a întregii civilizaţii. Atunci se avântă într-o viaţă de petreceri şi desfrâu, ca şi când în acest chip i-ar fi fost posibil să se vindece, să se regenereze. Câtva timp, remediul acesta îşi dădu roadele, dar Ransome îşi câştigă foarte curând un renume de om stricat, de iresponsabil. Într-o dimineaţă, când se trezi după un chef monstru, se îmbarcă pentru America, ţara de baştină a mamei lui. De atunci nu mai pusese piciorul în Anglia.

Nu ştia prea bine ce căuta în America. Cu timpul, după ce s-a însurat şi şi-a petrecut câţiva ani dincolo de ocean, şi-a dat seama că răspunsese chemării sângelui, poruncilor ancestrale. Fugise din Anglia nu numai pentru că nu mai putea suferi Europa, dar pentru că spera să găsească în America o naţiune şi o ţară mai puţin obosite. Îşi dădea vag seama că simţea nevoia să se întoarcă la izvorul unui lucru pe care-l cunoscuse foarte bine cândva, în copilărie. Aceasta se lega de amintirea bunicii lui, acea fiinţă scundă şi energică, pe care o vedea nu în postura contesei de Nolham, ci a faimoasei Mrs. „Zece la sută” MacPherson; aşa că se înapoiase în cele din urmă la Grand River, singurul oraş din Statele Unite cunoscut de el cu adevărat.

19

Era o fată de şaptesprezece ani când plecase din Grand River, laolaltă cu tatăl ei, în căutarea aurului. Se înapoiase la Grand River numai după ce se măritase cu MacPherson şi ajunsese fabulos de bogată. Atunci clădise casa aceea mare, cu turnuri, de lângă râul Ohio. Acolo se născuse mama lui Ransome şi fratele acesteia, şi tot acolo se întorcea bunica lui, indiferent de aventurile minunate şi de oamenii străluciţi întâlniţi la New York, Londra sau Paris. Aici se înapoiase şi după ce soţul ei, ambasador la Curtea de la Saint James, ieşise la pensie. Şi era firesc să fie aşa, pentru că nu-i plăcea nimic pe lume mai mult decât oraşul Grand River şi casa cu turnuri.

Multă vreme după moartea ei, Ransome şi-o amintea cu o limpezime ieşită din comun, datorită mai ales faptului că moartea acesteia survenise în ziua în care el împlinise douăzeci de ani şi fusese rănit a doua oară în Flandra. Cu cât înainta în vârstă şi suferea mai mult, cu atât o înţelegea mai bine. O preţuia pentru simplitatea şi integritatea ei, calităţi rareori întâlnite la alţi oameni. Această integritate o făcea să se înapoieze de fiecare dată la Grand River, unde cunoştea pe toată lumea. Acolo se simţea la ea acasă, cu atât mai mult cu cât era înconjurată de oameni pe care îi înţelegea şi îi iubea. Acolo se afla în lumea ei, se tocmea cu negustorii, le spunea tuturor pe nume şi, dacă avea chef, putea oricând să-şi scoată de la gât perlele ei celebre, să coboare în bucătărie şi să prepare prăjituri şi clătite mai bine decât cei mai rafinaţi bucătari-şefi.

Dintre toţi nepoţii ei, îl prefera pe Ransome, fiindcă era cel mai nevârstnic şi fiindcă părinţii lui îi îngăduiau să-şi petreacă vara, an după an, în casa cu turnuri din Grand River. Vacanţele acestea erau pentru el prilej de mari încântări dar şi de suferinţe, pentru că se bucura de o libertate necunoscută în Anglia, dar în acelaşi timp era victima ironiilor celorlalţi băieţi, neplăcut impresionaţi de hainele lui veşnic curate şi de elegantul său accent

dobândit la Eton. Mult mai târziu, înţelesese cât de neobişnuită fusese copilăria aceasta, petrecută între un colegiu britanic şi un oraş în plină dezvoltare din Middle West. Uneori (în cursul unor amare şi clinice autoexaminări) ajungea la concluzia că în această ciudată experienţă îşi aflau rădăcinile suferinţele lăuntrice, defetismul şi neurastenia de mai târziu. Şocurile inerente acestor schimbări dintr-un mediu într-altul şi nevoia de a se adapta unor condiţii diametral opuse erau greu de suportat.

Mrs. MacPherson îl iubea şi îl răsfăţa. După moartea bătrânului MacPherson, îl luase cu ea, se purta cu el ca şi cu un om mare, avea încredere în el şi îi povestea seara, când cinau împreună în sufrageria vastă, îmbrăcată în lemn, păţanii din extraordinara ei viaţă. Câteodată îi istorisea întâmplări din acel orăşel de mineri din Nevada, unde, la vârsta de douăzeci de ani, deschisese o pensiune şi dormea cu pistolul sub pernă. Alteori îi vorbea despre rege, despre ambasadori şi despre primi-miniştri cunoscuţi de ea. Murise la optzeci şi doi de ani, şi în ultima vară petrecută împreună (aceasta se întâmplase în anul începerii războiului) îi destăinuise lucruri de care nu-i pomenise până atunci şi pe care poate că nu le povestise nimănui. Era ca şi când şi-ar fi dat seama că i se apropia sfârşitul şi simţea nevoia să vorbească despre fapte a căror amintire s-ar fi pierdut altfel pe vecie. Printre acestea se afla şi povestea căsătoriei ei.

Avea nouăsprezece ani când tatăl ei murise într-un accident, lăsând-o singură printre căutătorii de aur din Nevada. Nu avea bani, dar cum ştia să gătească foarte bine, deschisese o pensiune pentru mineri, care se arătase a fi deosebit de rentabilă. Printre mineri se afla şi un băiat tânăr, frumos, cu părul negru, scoţian din Pennsylvania, care se îndrăgostise nebuneşte de ea. Ea îi împărtăşise iubirea. Acesta avea să fie singurul om din viaţa ei.

— Aşezarea asta omenească era foarte restrânsă, îi istorisise ea. Cincizeci sau şaizeci de case nenorocite,

orânduite de-a lungul unei prăpăstii stâncoase. Nu se aflau acolo decât şapte femei, toate uşuratice. Dacă vei avea noroc, băiete, te vei îndrăgosti, ca şi el, de-o fată care să aibă norocul meu… Dar să nu-ţi faci iluzii prea mari. Aşa ceva nu se întâmplă decât odată la zece mii. Nu era nicio biserică pe acolo, iar cel mai apropiat preot se afla tocmai la Sacramento, adică la vreo trei sute de mile distanţă. Aşa că n-am mai aşteptat să găsim o faţă bisericească. Ar fi fost o neghiobie. Dacă l-ai fi cunoscut pe unchiul tău pe când era tânăr, ţi-ai fi dat seama că nicio femeie în toate minţile n-ar fi lăsat să-i scape ocazia. Numai o nesăbuită ar fi procedat altfel…

Într-o zi a constatat însă că va avea un copil şi atunci i-a propus să lase mina pentru o lună şi să ducă la Sacramento, ca să se cunune.

—Nu prea avea chef să plece, adăugă ea. Avea o presimţire. Dacă îşi va continua săpăturile, îmi repeta el, va da sigur peste un filon bogat. Ceva îi spunea că era aproape de aur. Mă tot amâna de la o săptămână la alta. Eram însă hotărâtă să mă mărit înainte de a naşte copilul. Aşa era şi el. Când îi intra ceva în cap, nu se lăsa până nu termina ce avea de făcut. De aceea a şi izbândit în tot ce a început. Nu ceda până nu i se făcea pe voie. Şi când mi-a făcut mie curte, la fel s-a purtat. În sfârşit, trecuse o lună, trecuseră două, dar când a trecut a treia, am hotărât să iau taurul de coarne. Într-o dimineaţă mi-am împachetat boarfele şi, înarmându-mă cu pistolul, m-am dus la mină. Lucra acolo. L-am găsit foarte tulburat fiindcă dăduse de urme de aur şi simţea că se apropie de grosul filonului. Am îndreptat gura pistolului spre el şi i-am spus: „Jamie MacPherson, plecăm la Sacramento să ne cununăm.” La început s-a uitat la mine de parcă nu şi-ar fi crezut ochilor, apoi s-a pornit pe un râs atât de nebun, încât a trebuit să se aşeze jos. N-am mai văzut om să râdă cu atâta poftă. Se frângea de mijloc de atâta râs. „Termină-ţi treaba pe ziua de azi şi pregăteşte-te de drum. Plecăm.” Am plecat acasă, şi-a împachetat lucrurile şi, râzând într-una, am pornit

spre Sacramento călare pe catâri. Am făcut până acolo cam două săptămâni. Aproape că nu existau drumuri. În tot timpul acestei călătorii nu am lăsat arma din mână. El se topea însă de râs. Mai târziu mi-a spus că nu m-a iubit niciodată atât de mult ca atunci când l-am ameninţat cu pistolul. Ştiam că voia să se însoare cu mine, dar mai ştiam că avea să mă amâne de pe o zi pe alta. În sfârşit am făcut nunta, apoi ne-am înapoiat la mină. În curând am născut un băiat, pe unchiul tău Edward. Îl ştii cât e de tenace şi de răbdător. Aşa şi trebuia să fie, după hurducăturile pe care le-a înghiţit până la Sacramento şi înapoi. Două zile după naşterea băiatului, bunicul tău a dat peste filon. Am crezut c-o să plesnească de bucurie. Avea şi de ce. Nu sunt mulţi acei care se pot lăuda că au un băiat şi o mină de un milion de dolari. Nu cred că i-a părut vreodată rău că s-a însurat cu mine. I-am adus noroc, şi adeseori l-am scos din mari încurcături. Oricum ar fi, l-am iubit toată viaţa ca în prima zi, şi îl iubesc încă şi acum. Câteodată, mă trezesc în miez de noapte, mă gândesc la el şi la mine, la zilele acelea îndepărtate şi am senzaţia că le retrăiesc.

20

Cu cât înainta în vârsta, Ransome îşi aducea aminte cu mai multă tărie de bunica lui decât de maică-sa, de la care începuse procesul de degenerescență al familiei. Mama sa prefera Europa oraşului Grand River. Se măritase cu un englez, împotriva voinţei materne şi, treptat, îşi pierduse orice caracter spre a deveni anexa unei tradiţii. Murise de mult şi Ransome şi-o amintea destul de vag – o fiinţă palidă, dezrădăcinată şi care, pe măsură ce trecea timpul, părea tot mai tristă. Către sfârşitul vieţii începuse să bea pe ascuns.

După război, Ransome se înapoiase în America spre a o întâlni pe bunica lui, sau cel puţin ceea ce fusese şi reprezentase ea. Fusese însă decepţionat, căci nimic din

ceea ce constituise atmosfera creată de ea nu mai exista. Descoperise atunci că ceea ce dădea culoare oraşului şi ceea ce crezuse el despre oraş se datora numai personalităţii puternice a bătrânei doamne. Nu găsi în oraşul acela simplitatea, egalitatea, integritatea şi spiritul ei de dreptate, ci o palidă imitaţie a Europei, un loc lipsit de orice caracter, unde oamenii nu erau preţuiţi, ca odinioară, pentru originalitatea şi calităţile lor, ci pentru banii lor. Întâlni aceeaşi oboseală, aceeaşi nelinişte, aceeaşi disperare înecată în băutură, aceeaşi mizerie printre lucrători ca şi în Europa. În oraşul acesta, cu o vechime doar de o sută şi ceva de ani, descoperea boli specifice unor oraşe europene vechi de mii de ani. Senilitatea aceasta care lovea adolescenţa îi părea dureroasă, grotesca, exagerată şi oarecum înspăimântătoare. Oamenii nu mai aveau decât un singur crez: fabricile de automobile şi bursa.

Atunci făcuse un act de nebunie şi se însurase.

Trecuseră ani de atunci. De când se afla aici în Ranchipur, i se întâmpla să uite că fusese vreodată însurat, atât de tulbure şi neînsemnată devenise căsătoria. Se însurase cu Mary Carstairs, fiindcă îşi închipuise că e îndrăgostit de ea şi fiindcă voise să se stabilească la Grand River. Împreună cu soţia lui se instalase în vechea casă cu turnuri, zăvorită şi goală de la moartea bătrânei Mrs. MacPherson. Încercase zadarnic să reînvie trecutul. Mai târziu înţelesese că nereuşita lui se datora faptului că rămăsese un străin, un paria faţă de societatea nevestei lui. După ce se plictisise fizic de ea îşi dăduse seama de superficialitatea, de spiritul ei mărginit, de snobismul, de ambiţiile-i mărunte şi de insensibilitatea ei nemărginită. Se înşelase un timp în privinţa ei, dar această orbire nu putea să dureze la infinit. În cele din urmă ajunsese şi ea să nu vadă în el decât un pedant plictisitor; nu-i ierta că refuza să o ducă în Anglia, în lumea lui, care, văzută de la distanţă, i se părea atât de strălucitoare. Într-o bună zi Ransome plecase fără veste şi soţia lui ceruse divorţul. Era

ca şi când toate acestea n-ar fi existat niciodată. Foarte repede ea se măritase cu fiul directorului unei fabrici de automobile. Bineînțeles, nu mai locuia în casa cu turnuri, demolată între timp, ci într-o casă copiată după un castel francez: decorată de specialiştii din New York.

Ransome plecase din Grand River în Far West, unde i se cununaseră bunicii. Sperase să găsească o ţară noua, dar se înşelase. Găsise o lume puţin deosebită de cea pe care abia o părăsise cu atâta grabă. Oamenii vorbeau despre scopuri înalte, despre democraţie, dar în realitate acestea încetaseră să mai existe. Pieriseră o dată cu cele două sau trei generaţii care se scurseseră până atunci. Aproape de oraşul în care bunica lui ţinuse o pensiune, se aflau nişte mine de cărbuni. Minerii familişti, soţiile şi copiii lor fuseseră împuşcaţi de gangsteri importaţi din Est şi plătiţi de un baptist cuvios şi atât de bogat, încât împărţea milioanele cu amândouă mâinile, dar nu lucrătorilor săi înfometaţi şi istoviţi de muncă, ci operelor de binefacere şi fundaţiilor filantropice, menite să-i ascundă lăcomia, ipocrizia şi necinstea aflate la temelia uriaşei sale averi.

Alocuri, întâlnise câte un bătrân sau câte o bătrână care cunoscuseră acea atmosferă atât de particulară vestului american, dar de neconceput în Europa. Nimeni însă nu le mai dădea atenţie acestor oameni socotiţi excentrici, demodaţi şi chiar comici. Ransome credea că simplitatea lor ar fi putut zămisli ceva minunat. De aceea se şi simţise atras de mătuşa Phoebe şi de soţii Smiley. Oamenii aceştia îl făceau să se gândească la bunica lui.

Ransome se considera mai mult american decât englez. De altfel, se simţise întotdeauna străin de Anglia. Se răsculase împotriva rigidităţii formulelor ei de viaţă, a inegalităţii economice şi a sistemului castelor, aproape tot atât de sever stratificate ca şi în India. Nu se considera european, dar nu era nici unul din acei americani încrezători numai în panaceurile americane. Nu se înşela cu bună-ştiinţă, aşa cum fac americanii, şi nici nu se lăsa stăpânit de mitul succesului şi al bogăţiei.

În realitate plutea între două lumi. Nu era decât un liberal înăcrit şi demodat, pierdut într-o lume bolnavă, sfâşiată de violenţe, de cruzimi, de revoluţii. Nu rămânea decât un idealist singuratic, un dezamăgit, un om scârbit de ipocrizia, lăcomia şi josniciile semenilor. Mai mult decât orice, îl dezgusta însă propria lui neputinţă. Treptat, ajunsese la concluzia că nu mai avea niciun rost pe lume, că îl paralizase propriul său pesimism şi că era tot atât de nefolositor societăţii ca şi acei sfinţi *sadus*, care stau goi pe treptele din Benares.

La Ranchipur găsise o linişte momentană. Ajunsese pe punctul de a accepta acea moarte în care hinduşii se cufundă încă din timpul vieţii. După un timp însă, tentaţia aceea morbidă încetase, aşa că primejdia trecuse. Se salvase, smulgându-se din urzeala amărăciunii şi a desperării datorită faptului că descoperise ura. Îşi dăduse seama că numai ura şi violenţa pot vindeca marile dureri, redându-i tăria sufletească de care avea atâta nevoie.

Pe Ransome îl atrăsese însă de la început capacitatea lui Raşid de a urî. Musulmanul acesta viguros cobora dintr-o stirpe care refuza să identifice credinţa cu blândeţea supusă şi cu renunţarea la orice rezistenţă. Ura şi zelul său pentru reforme nu degeneraseră, ca la creştini, în controverse teologice şi oprelişti în domeniul moralei individuale. Raşid, potrivit credinţei sale islamice, socotea lăcomia, ipocrizia şi înşelătoria drept păcate mult mai grele decât adulterul, poligamia sau perversiunile. Biserica creştină, gândea Ransome, după ce profitase în repetate rânduri de pe urma crimelor săvârşite împotriva umanităţii, se dezinteresa acum de acestea şi se preocupa mai mult de chestiuni sexuale şi morbide. Raşid era puternic fiindcă avea un crez. El personifica noul islam, izvorât din concepţia lui Mohamed. Ransome nu credea în nimic, fiindcă în lumea creştină nu mai exista credinţă, însă începuse să cunoască ura şi îşi închipuia că în felul acesta putea să fie salvat.

21

În drum spre casă se opri la Şcoala de muzică. Dacă scăpa de pisălogelile lui Mr. Das, putea să asculte singur cântăreţii. Aceştia nu-i vorbeau niciodată.

Jemnaz Singh şi cei doi discipoli ai săi cântară din nou pentru el. De data aceasta fără acompaniament de tunete şi de trăsnete. Afară, ploaia cădea ropotind continuu, înfrângând violenţa vântului. Întovărăşit de ropotul ploii, Jemnaz Singh cânta un imn de mulţumire lui Krişna, zeul care izgonise foametea şi seceta. Frumos, cu trăsături fine, încadrate de strălucitul turban rajput şi de *acican*-ul său, intona acel imn vechi de peste o mie de ani, cu vorbe greu de înţeles pentru Ransome, cu atât mai mult cu cât Jemnaz Singh cânta în limba războinicilor din neamul rajput. Ransome asculta cu nesaţ, fermecat de pacea care cobora asupra spiritului său. Cântecul preamărea veşnicia: „Naţiunile se nasc şi mor, tronuri se ridică şi se surpă, averi uriaşe se adună şi se risipesc peste noapte. Numai pământul şi oamenii nu au sfârşit.”

Se întunecase când plecă de la şcoala de muzică. În jurul grumazului purta ghirlande de gălbenele şi iasomie. Nu-i părea de loc ridicol spectacolul oferit de un european împodobit cu ghirlande de flori şi aflat la volanul unui Buick vechi de peste cinci ani, care goneşte prin ploaie. De îndată ce te-ai deprins cu noul şi ai încetat de a mai fi un simplu turist, nimic nu-ţi mai pare caraghios în India. India este atât de veche, atât de vastă, adăposteşte atâtea popoare, atâtea credinţe şi moravuri, încât toate sunt înghiţite şi amestecate fără nicio discriminare, aşa după cum hinduismul a absorbit cu încetul pe Isus, pe Mahomed şi pe Buddha.

Lângă podul îngust de lângă Grădina zoologică, Ransome trebui să aştepte până ce trecu, greoi, unul din măreţele Rolls-Royceuri ale Maharajahului. În maşina împroşcată cu noroi roşiatic stăteau, nemişcaţi ca nişte

manechine de ceară, o femeie frumoasă, blondă, fără vârsta şi un bărbat gras cu faţa congestionată. Lumina izvorâtă din plafonieră cădea din plin asupra lor. Femeia se uită în trecere la vechiul Buick, fără ca expresia chipului ei să sufere vreo schimbare. Bărbatul nici nu-l observă; căci era preocupat de nişte cifre pe care le nota pe o bucată de hârtie.

„Soţii Heston, gândi Ransome. Au fost să vadă stăvilarul.”

Dacă n-ar fi ştiut că este ea, n-ar fi recunoscut-o. Nu fiindcă s-ar fi schimbat mult. Chipul ei însă părea mort, ca o mască realistă lucrată cu dibăcie. Părul frumos aranjat semăna cu o perucă, iar toaleta de mătase albă, era atât de perfectă, de neatinsă, încât nu părea să fie purtată de o femeie în sezonul musonului indian. Neştiind că Ransome se afla la Ranchipur, nici nu se gândise că el ar putea fi omul împodobit cu o ghirlandă de gălbenele care conducea un vechi Buick cu vopsea scorojită. Poate că nici nu şi-l mai amintea. Multe lucruri li se întâmplaseră amândurora de când se văzuseră ultima oară.

„Ea e, reflectă el, exact aşa cum îmi închipuiam că arată”.

Când vru să pornească motorul, acesta se înecă, oprindu-se iarăşi. Fără să mai apese starterul, rămase multă vreme acolo, lângă postamentul statuii de fontă a Reginei Victoria, cu umbrela şi cu mica ei poşetă. Râul nu mai era acum un canal verde, liniştit, care reflecta mozaicul stelelor; acum clocotea galben, tulbure, lovind cu valurile lui din ce în ce mai înalte treptele joase ce duceau la mormântul bogat ornamentat al lui Krişna. Imaginea redeşteptării lui violente îl fascina ca de fiecare dată. Apele vor înghiţi treaptă cu treaptă şi se vor ridica până la nivelul drumului şi a templului lui Krişna. Toată noaptea le va auzi mugind în întunericul umed şi cald. Se povesteşte că, odinioară, e mult de atunci, în timpul domniei Maharajahului cel Rău, râul nu se oprise la nivelul drumului, ci se tot ridicase până ce înecase templul lui

Krişna, iar apele vuitoare, purtând pe culmile lor arbori smulşi şi cadavre de animale şi oameni, măturaseră întreg oraşul Ranchipur. „Trebuie să fi fost un spectacol splendid şi sălbatic, când natura dezlănţuită nimicise tot ceea ce construiseră bietele mâini omeneşti”, gândi Ransome. După aceea veniseră pe rând foametea, epidemiile şi moartea. Se uită la statuia bondoacă a reginei şi se întrebă: „Dacă s-ar mai întâmpla o dată nenorocirea asta, marea regină, stăpâna întregului imperiu, ar fi înecată ca şi templul lui Krişna.”

Dar aceasta nu putea să se mai repete. Maharajahul temându-se de un nou dezastru, rectificase cursul râului, cu foarte pronunţate meandre, care străbătea acum liniştit inima oraşului, asemenea unui cobra traversând poteca unei grădini. Lui Ransome îi reveniră în minte clipele de odinioară, petrecute împreună cu Edwina – abia se terminase războiul – şi aceste gânduri îl făcură să se simtă deodată trist şi foarte bătrân. O plăcuse întotdeauna şi într-o vreme fusese chiar îndrăgostit de ea. Privind acum în urmă, spre trecutul acesta atât de îndepărtat, îşi zise că alta ar fi fost viaţa lor dacă ar fi avut altă ascendenţă şi ar fi trăit în altă epocă. Poate că s-ar fi iubit adânc, s-ar fi cununat şi şi-ar fi găsit acel echilibru în zadar căutat de fiecare din ei. Ştia însă că stările lui de melancolie şi excesele de desfrâu ar fi făcut din el un soţ rău, iar ea ar fi fost o nevastă nestatornică, datorită educaţiei, capriciilor şi lipsei de simţ moral. Cum ar fi putut să-şi rămână credincioşi unul altuia când nu credeau în nimic? Se mulţumiseră cu o plăcere trecătoare, fără scrupule şi fără remuşcări în cursul a două week-end-uri, apoi se plictisiseră unul de celălalt şi totul se terminase Rămăseseră prieteni buni, dar nu mai vorbiseră niciodată de aventura lor, pentru că nu li se părea vrednică de ţinut minte. Şi acum, când se gândea la aceasta, avea impresia că ei doi nu fuseseră niciodată singuri. Trăiseră întotdeauna înconjuraţi de multă lume, ca şi cum le-ar fi fost frică de singurătate. Din pricina Edwinei şi a celor de

acelaşi fel cu ea, precum şi a lui însuşi, fugise în cele din urmă din Anglia şi din Europa. Şi el şi Edwina erau bolnavi… dar nu mai bolnavi decât toţi ceilalţi, fie ei milionari, politicieni, bancheri…

„Făceam parte din tineretul aurit, gândi el. Deschideam drumul tineretului modern. Şi acum iată în ce hal am ajuns.”

Treptat, vuietul apelor galbene care se repezeau turbate sub cerul umed al asfinţitului păru să-l hipnotizeze. Se gândi că ar fi extrem de uşor să se lase să alunece de pe pod în vârtejurile furioase şi să piară pentru totdeauna. Nu i s-ar mai găsi niciodată cadavrul. Crocodilii ar avea grijă de el. Acum ar fi momentul potrivit. Peste o zi sau două, dacă ploile vor continua, râul va colcăi de şerpi, de gunoaie plutitoare, de stârvurile animalelor care scăpaseră de ghearele vulturilor şi de colţii şacalilor pentru a fi devorate de crocodili. Trecuseră luni de zile de când nu-l mai bântuise gândul sinuciderii ca acum. Cât de frumos şi de simplu ar fi să cadă peste parapetul podului şi să piară. Acasă nu i-ar duce, desigur, nimeni lipsa – nici Mary, ferită de toate în castelul ei franţuzesc din Grand River, nici fraţii şi nici tatăl lui. Chiar şi aici, în Ranchipur, foarte puţini l-ar regreta, poate că Raşid, soţii Smiley, Jobnekar şi poate chiar Maharajahul, dar după o săptămână sau două, moartea lui şi-ar pierde orice însemnătate chiar şi în ochii acestora, pentru că nu făcea parte din viaţa lor şi nici nu le era necesar pentru viitorul Indiei, aşa cum ar fi fost Raşid sau Mr. Jobnekar. Chiar şi pierderea soţilor Smiley ar fi constituit o catastrofă pentru toţi nenorociţii din Ranchipur. Nu mai avea, logic, nicio scuză să nu se omoare, în afară de faptul că nu-şi mai dorea moartea.

Prin pâcla gândurilor, împletite cu vuietul râului, surprinse clinchetul unor clopoţei de argint şi tropotul unor copite de cal. O tonga trecu pe lângă el şi o voce veselă îi strigă un cuvânt de salut. Tonga, vopsită în roşu şi împodobită cu bucăţi de oglindă, străbătu huruind podul, în trapul calului, apoi se pierdu în ploaie şi în înserare.

Recunoscuse glasul şi silueta voluminoasă a lui Raşid, ghemuit sub acoperământul jos al tongei. Raşid sarazinul, războinicul, născut prea târziu şi prea devreme, se înapoia de la serviciu acasă, unde îl aşteptau nevasta şi cei şapte copii, atât de frumoşi. Ransome se însenină brusc, apăsă cu piciorul pe starter şi porni la drum, lăsând în urmă statuia Reginei Victoria.

Acasă, John Baptistul, ajutat de prietenii săi, pusese la loc pe şopron ţiglele aruncate de maimuţe. Acum stăteau cu toţii îmbulziţi înăuntru, pălăvrăgeau şi cântau din fluier.

În casă îl aşteptau două scrisori, una de la Mr. Bannerjee, care îl poftea joia viitoare la un dineu unde urmau să vină lordul şi lady Heston. Cealaltă scrisoare, cu sigiliul Maharajahului – alcătuit dintr-un turban, o stea şi un iatagan – îl anunţa că este invitat la palat unde avea să cineze în compania aceloraşi distinşi oaspeţi. Terminase tocmai cititul când noaptea se lăsă peste grădină fără veste, ca o cortină. Ransome aprinse lumina. Pe pereţii sufrageriei se şi iviseră pete de umezeală. O clipă i se păru că râul începuse să mugească şi că se auzea până în casă. Peste acest vuiet îndepărtat plutea firul muzical izvorât din fluierul lui John Baptistul. Rămase multă vreme neclintit, ca şi când ar fi încercat să prindă alt sunet, mai slab decât celelalte, atât de slab încât abia dacă exista în afara imaginaţiei lui. Era sunetul plantelor care creşteau, al rădăcinilor ce-şi făceau loc prin pământ, al mugurilor care plesneau, al plantelor agăţătoare ce se răsuceau pline de vitalitate – glasul unui întreg şi vast continent care învia sub ropotul ploii.

22

La palat urma să aibă loc ultimul dineu de gală, înainte de încheierea sezonului ploilor, care avea să permită iarăşi oamenilor de seamă să circule încoace şi încolo în trenurile acelea prăfuite, străbătând câmpiile roşiatice, arse de soare, ale Indiei. Printre aceste personaje nu puteau fi

întâlnite nici soţii Smiley, nici mătuşa Phoebe, nici Miss Dirks ori Miss Hodge, şi nici chiar Raşid Ali Khan sau Mr. Jobnekar. Oamenii aceştia modeşti nu frecventau staţiunile climaterice răcoroase, plasate în creierul munţilor, deasupra norilor care inundă câmpiile. În locurile acelea se desfătau numai viceregii şi milionarii, generalii şi maharajahii, pe scurt, oamenii din tagma lordului şi a lady-ei Heston. Dineul acesta de gală nu ar fi fost fixat atât de târziu în cursul anului, dacă nu ar fi fost vorba de vizita soţilor Heston şi de dorinţa Viceregelui, care stăruise pe lângă prietenul său, Maharajahul, să facă o primire princiară celor doi oaspeţi.

Nimeni nu se aştepta să petreacă la acest dineu. Nici Maharajahul, nici Ransome, nici Heston însuşi, şi nici chiar Raşid, a cărui extraordinară vitalitate îi îngăduia să se bucure de tot ceea ce îi oferea viaţa, dar mai puţin decât toţi bătrâna Maharani şi lady Heston. Pentru Maharani era o adevărată corvoadă să se împodobească, să se comporte cu amabilitate o noapte întreagă, lucruri care de multă vreme îşi pierduseră pentru ea orice farmec. Lady Heston era cu atât mai indiferentă, cu cât curiozitate pe care i-o trezise mai înainte exotismul strălucitor al Indiei avusese tot timpul să se tocească. Singura persoană care se bucura anticipat nu fusese invitată la ceremonie.

Acesta era Miss Hodge. Încă de la şapte şi jumătate se instalase pe veranda bungalowului ei, din faţa fastuoasei porţi a palatului şi, în aşteptarea sosirii primului echipaj, broda îmbujorată de emoţie. În aceeaşi seară, cu puţin înainte, muzica militară o iritase, făcând-o să se certe fără rost cu Miss Dirks, din pricina portiţei grădinii pe care ea dorea să o ţină deschisă, spre a putea urmări sosirea oaspeţilor. Era evident – după cum susţinuse şi Miss Dirks – că întunericul nu-i va permite să desluşească chipurile invitaţilor. Dar argumentul acesta nu avea niciun fel de valoare în ochii lui Miss Hodge, care cunoştea toate vehiculele din Ranchipur, începând cu tonga închiriată pe câte treizeci de zile de către Mr. Jobnekar şi terminând cu

Rolls-Royceul purpuriu al Maharajahului folosit numai pentru oaspeţi de onoare, ca soţii Heston de pildă. Miss Hodge putea să-şi imagineze cum arătau personajele din vehiculele respective. De data aceasta, cearta lipsită de orice savoare se terminase fără a atinge punctul culminant, fără lacrimi şi fără o împăcare, ceea ce făcea ca totul să pară neisprăvit, fără sare.

Miss Hodge stătea pe verandă, afectând un aer de superioritate şi încercând să uite totul. În străfundul sufletului ei încerca un simţământ ruşinos de triumf. Câştigase încă o victorie; portiţa grădinii rămăsese deschisă, aşa că putea vedea din plin intrarea palatului. Miss Hodge tot o boscorodea pe Miss Dirks, dar nu cu glas tare, căci aceasta stătea în salon, la fereastră, şi nu o putea auzi. Era însă atât de înfierbântată de recenta discuţie, încât îşi mişca buzele, formând cuvinte fără să-şi dea seama. Îşi spunea astfel că Sarah susţinuse o absurditate când stăruise ca portiţa să fie închisă, spre a nu permite trecătorilor să se uite în grădină.

Asta era curată neurastenie. Ai crede că nu i-ar fi cerut să lase pur şi simplu portiţa deschisă, ci să se plimbe goală prin faţa cinematografului din piaţa mare. E de-a dreptul ridicol, morbid şi disproporţionat, îşi zise Miss Hodge. Dacă i s-ar fi adus argumente serioase, ar fi cedat fără să protesteze. Rareori o contrazisese pe Sarah, şi Sarah ştia foarte bine acest lucru. De data aceasta era limpede că ea, Miss Hodge, avusese dreptate. De aceea, după încheierea discuţiei ieşise din casă, coborâse pe aleea din grădină şi deschisese portiţa. Chiar dacă Sarah ar fi ieşit ca s-o închidă, ea ar fi deschis-o iarăşi. Nu se cuvenea să cedeze de fiecare dată. Din când în când trebuia să-şi impună voinţa.

Dar Sarah nu închisese portiţa. Se uitase numai la Elisabeth şi, fără să scoată un cuvânt, îşi luase o carte. Acum se răzbuna, afectând un aer obosit şi demn, politicos şi rece, iar dacă Elisabeth ar fi încercat să lege o conversaţie, Sarah i-ar fi retezat-o cu tonul ei îngheţat. Cu

toate acestea, Miss Hodge era încântată fiindcă reuşise să se impună. Simţea chiar o exaltare şi un fel de palpitaţii din pricina asta. Din clipa în care coborâse în grădină şi deschisese portiţa, inima îi bătea mai tare, iar obrajii i se îmbujoraseră.

Peste drum, dincolo de arcul monumental al portalului, se ridica masa uriaşă a palatului, scăpărând de lumini şi conturându-se masiv pe fundalul văzduhului frământat de furtună. La un moment dat ploaia încetase, vântul căzuse, iar printre norii care se fugăreau sfâşiindu-se apăreau petice de cer înspicat cu stele. Intrarea era străjuită de doi ostaşi din garda călare a Maharajahului. Acoperiţi cu turbane şi cu uniforme roşii, brodate cu aur, stăteau tăcuţi, imobili, pe caii lor negri, ţinând la verticală lăncile împodobite cu fanionul auriu al înălţimii-sale Maharajahul, într-o nemişcare tot atât de totală ca şi cei care le purtau. Aceştia erau războinici de profesie, din neamul sikhs, care nu se bărbiereau niciodată şi îşi ţineau bărbile lungi şi negre frumos împletite şi strânse sub bărbie.

De douăzeci şi cinci de ani Miss Hodge îi vedea zi de zi, fără să se sature de spectacolul corpurilor lor suple şi drepte, de chipurile lor înguste şi mândre, de frumoasele lor tunici roşii brodate cu aur. Sufletul ei romantic era răscolit de oamenii aceştia minunaţi, sălbatici şi bărboşi. Nu-şi dădea seama de ce o fascinau, şi fiindcă era oarecum ruşinată de furtuna simţămintelor trezite de prezenţa lor, nu încerca să descopere cauzele reale ale stării ei sufleteşti. Emoţiile ei erau stimulate şi de reminiscenţele-i literare – Flora Annie Steel, de pildă – la care se adăugau reacţiile glandulare. Câteodată, când Miss Dirks nu era de faţă, se aşeza la una din ferestrele de la etaj, dădea perdelele la o parte şi rămânea în contemplarea cavaleriştilor sikhs. De câte ori îi privea astfel, se simţea uşor excitată, inima începea să-i bată mai tare şi bucuria îi umplea sufletul. Era ca şi când ar fi luat un drog. Şi cum drogurile duc la obişnuinţă, tot aşa Miss Hodge nu se mai putea lipsi de spectacolul războinicilor sikhs. Deşi toţi

semănau între ei – erau voinici, înalţi, supli, cu profil de vultur – ajunsese cu timpul să-i deosebească. Şi cum nu le cunoştea numele cu rezonanţe sikhs, le atribuise nume englezeşti, alese de ea. Favoriţii ei se numeau John, Geoffrey, William, Herbert şi Cecil. Pe unii îi cunoscuse adolescenţi, dezvoltându-se până la vârsta maturităţii. Câţiva dispăruseră. Când apăreau alţii noi, îi studia cu grijă, ori de câte ori intrau în post, şi după ce îi analiza cu toată obiectivitatea, îi înlătura sau îi primea printre favoriţi. Cecil fusese marele ei preferat. Când părăsise regimentul, spre a se înapoia acasă, în nord, Miss Hodge încercase săptămâni de-a rândul un simţământ de apăsare sufletească ori de câte ori îşi îndrepta privirile spre poarta palatului. Sperase la început că e bolnav, sau că plecase în concediu şi că într-o zi se va înapoia. Însă aşteptarea fusese zadarnică. Nu reuşise niciodată să afle ce i se întâmplase.

În vreme ce se uita la cei doi călăreţi, neclintiţi sub marile felinare de aramă frumos lucrate, oaspeţii începură să apară. Recunoscu mai întâi silueta masivă a lui Raşid Ali Khan, ghemuită în vesela şi mica tonga împodobită cu bucăţi de oglindă. Alături de el se afla soţia sa, Mrs. Raşid, îmbrăcată în alb. Miss Hodge identifică şi demodatul automobil franţuzesc al Dewan-ului, şi Buikul vechi de cinci ani al lui Ransome, care aparţinuse pe vremuri lui monsieur Descans, inginerul elveţian, şi Fordul mânjit de noroi al Maiorului Safka, şi Packardul folosit îndeobşte de General, şi Austinul liliputan condus de Mr. Bannerjee flancat de frumoasa lui soţie, şi la urmă zări, înfiorată de plăcere, somptuosul Rolls-Royce purpuriu aducând pe lordul şi lady Heston. Lumina înăuntru era aprinsă, aşa că putu să-i desluşească bine pe pairul milionar şi pe eleganta lui soţie. Ştia despre el tot felul de lucruri. Ştia că lady Heston era născută Edwina Doncaster, că făcuse parte din „tineretul aurit” şi că într-o vreme se numărase printre prietenii Prinţului de Wales. Toate amănuntele astea puteau fi găsite la rubrica „Curtea şi Societatea”. Miss

Hodge era la curent cu toate naşterile şi decesele anunţate în ziarul *Morning Post*, care sosea la Ranchipur o lună sau două după ce ieșise de sub teascurile tipografiei. În felul acesta era la curent cu toate evenimentele intervenite în sânul acestei lumi pe care n-o cunoştea decât din citite şi din auzite. Mr. şi Mrs. Jobnekar sosiră cei din urmă, hurducaţi în tonga lor închiriată. După ce mai aşteptă un timp, Miss Hodge se întoarse către fereastră:

— Cred că au venit cu toţii, Sarah. Şi soţii Heston, și Mr. Ransome, şi soţii Raşid, şi cei doi Bannerjee şi perechea Jobnekar.

Cum nu primi niciun răspuns din partea lui Miss Dirks, îşi zise:

„Te pomeneşti că are de gând să nu îmi mai vorbească niciodată. Cred că depăşeşte măsura.”

Când se întoarse şi se uită la Miss Dirks, o văzu stând cu ochii închişi. Cartea cu noile metode de predare a algebrei îi căzuse în poală. Cu mâna ei slabă, bătrâna domnişoară îşi apăsa stomacul.

Înspăimântată, Miss Hodge sări în picioare şi o strigă:

— Sarah! Sarah!

Miss Dirks deschise ochii. Părea să se înapoieze de undeva, de departe.

— Da, Elisabeth! Iartă-mă, eram cufundată în gânduri.

— Nu te simţi bine?

— Sunt puţin obosită. Asta-i tot.

Se îndreptă de spate şi îşi ridică volumul.

— Să-ţi fac un ceai, se oferi Miss Hodge.

— Nu e nevoie.

— Ba da. N-ai să mă opreşti să-ţi fac un ceai.

Se duse la bucătărie şi puse apa la fiert. Tremura cuprinsă de remuşcări, ruşinată de biruinţa ei meschină în privinţa portiţei deschise. Voia să facă amendă onorabilă, să-şi ceară iertare, să astupe prăpastia care se deschisese între ele.

Miss Dirks nu adormise. Se gândea cu ochii închişi şi se lupta cu durerea.

De la o vreme se simţea din ce în ce mai rău. Ştia că ar fi fost zadarnic să o combată cu puterea voinţei sau să pretindă că nu exista. Durerea era acolo, în permanenţă, uneori slăbea, alteori revenea la atac furioasă. Chiar când durerea o mai lăsa, Sarah nu mai credea că îşi va regăsi vreodată sănătatea şi puterea. De câteva săptămâni se gândea să se ducă la doctor, dar cum în Ranchipur nu mai era niciunul în afara Maiorului Safka, nu se putuse hotărî să se dezbrace şi să se lase examinată goală de un medic care era nu numai bărbat, ci şi indian, nu numai tânăr, dar şi frumos. Ar fi fost posibil să se ducă la Bombay, dar şi acolo toţi doctorii erau bărbaţi. Pe de altă parte, în întreaga Indie de vest n-ar fi putut găsi un chirurg mai priceput decât Maiorul Safka. Nu avea însă curajul să apară în faţa lui. Numai gândul acesta o îmbolnăvea şi mai tare. Mai bine să moară.

Durerea era cumplită, dar ar fi fost capabilă s-o îndure, aşa cum îndurase în viaţă şi alte lucruri mai rele; se simţea însă prea obosită, prea tulburată şi prea înfricoşată. Nu avea unde să se ducă, nici cui să se destăinuie. Dacă i-ar vorbi lui Elisabeth, aceasta şi-ar pierde cumpătul, s-ar lăsa cuprinsă de istericale şi i-ar înrăutăţi starea, făcând tărăboi, copleşind-o cu atenţii exagerate, nedorite, neîngăduindu-i să-şi uite boala nici când durerea i s-ar mai alina.

După o vreme, Miss Hodge se întoarse cu ceaiul. Băutura nu-i uşură durerea aceea îngrozitoare, care îi rodea măruntaiele, dar o făcu parcă ceva mai fericită, fiindcă gestul acesta îi ştersese oarecum ruşinea resimţită faţă de încăpățânarea copilărească a prietenei ei.

23

Palatul era o imensă clădire plasată în mijlocul unui parc vast, amenajat cu mult timp în urmă, astfel încât să amintească vegetaţia bogată şi neorânduiala studiată a marilor domenii britanice. Turnuri, domuri şi foişoare

răsăreau cu luxuriantă fantezie deasupra puzderiei de galerii, arcade şi balcoane dispuse într-un stil care includea influenţe nord africane, persane şi indiene. Ziua, văzut de un european, palatul îl izbea ca un coşmar arhitectural; dar noaptea, sub cerul albastru indian stropit cu stele, părea, datorită sutelor de ferestre luminate a giorno, un castel fermecat şi fabulos din legendele arabe. Asperităţile zidurilor de piatră şi cărămidă se îndulceau sub catifeaua umbrelor, şi silueta masivă a palatului se înălţa deasupra copacilor în nopţile cu lună asemenea oraşului magic din „povestea pescarului”.

Parcul, cu ficuşii bengalezi, mangotierii, eucalipţii şi palmierii care ţineau locul ulmilor, stejarilor şi cedrilor din grădinile britanice, nu era mai puţin fantastic decât palatul. La început, grădinarul scoţian, angajat de către Maharani, se străduise cu încăpăţânare şi eroism să aclimatizeze plante, arbuşti şi copaci englezeşti în pământul sărac şi roşiatic, dar India nu-i acceptase şi aceştia se ofiliseră cu încetul şi muriseră sub soarele arzător.

Până şi micul lac pardosit cu ciment, astfel ca apa preţioasă să nu se piardă în timpul sezonului uscat, nu ispitea cerul arămiu să se admire în oglinda răcoroasă şi limpede a unor ape ce aminteau iazurile englezeşti, străjuite cu rogoz şi cu stânjenei, ci îi oferea spectacolul unui înveliş lichid de un verde palid, mort. Alocuri, lacul era acoperit cu pete de petrol, menite să distrugă ţânţărimea purtătoare de malarie. În anul acesta de mare secetă, când musonul întârziase să-şi facă apariţia şi apa era mai preţioasă decât vinul, micului lac îi fusese îngăduit să se evapore şi să lase la vedere fundul îmbrăcat într-o crustă de ciment, cel mai urât travesti al unui lac. Bărcile de agrement, mici şi foarte împodobite, rămăseseră pe uscat.

Ransome nu se împăcase niciodată cu înfăţişarea acestui parc al cărui travesti era subliniat de prezenţa cârdurilor de maimuţe sfinte. Dar, pe măsură ce încetase a mai fi un

turist şi începuse să cunoască India, reuşise să înţeleagă că acest fantastic palat nu era numai la locul său în mediul ambiant, ci reprezenta un triumf al arhitecturii; nu avea de pildă acel aspect deprimant, singuratic şi golaş al casei lui din Belgrave Square, a cărei clasică faţadă georgiană abia reuşise să o ascundă după o perdea de arbuşti înfloriţi și de plante agăţătoare; nu semăna nici cu palatele guvernamentale din Delhi, menite să facă impresie asupra indienilor, dar care nu reuşeau decât să aibă înfăţişare unor edificii din Regent Street, înălțate în mijlocul splendidelor ruine ale imperiului mogul. Palatul, cu toate fanteziile, extravaganţele şi multitudinea lui de stiluri, aparţinea Indiei, ca şi când ar fi fost zămislit din excesul de vitalitate al pământului indian. Era ca şi când mangotierii şi ficuşii bengalezi care înlocuiseră stejarii şi ulmii uscaţi ar fi încolţit din însăşi glia acestei ţări. Dacă ai fi plantat în pământul roşiatic sămânţa din care cresc palatele din India, desigur că ar fi ţâşnit acest fantastic edificiu, un gigant printre palate. Ransome înţelesese în cele din urmă că imensa clădire era nu numai potrivită cu ambianţa, dar şi de o rară măreţie.

Palatul fusese astfel clădit încât să ferească pe locatari de căldurile mari din partea locului. Avea uşi şi ferestre enorme, tavane foarte înalte şi şapte mari curţi interioare cu boschete, copaci şi fântâni arteziene ce susurau zi şi noapte. Palmieri africani înlănţuiţi de orhidee şi liane, se înălţau către lumina care cădea din galeriile de marmură descoperite. În centrul fiecărei curţi se afla câte un bazin de marmură, încrustată cu flori de jad, de calcedoniu şi de alte pietre semipreţioase, orânduite în desene inspirate de arabescurile din străvechile palate ale mogulilor din Agra şi Fatepur-Sikri. În bazine înotau jucăuş peşti aurii. Miliarde de păsări din India, cu pene extravagant colorate, se zbenguiau în colivii poleite, atârnate de ramurile palmierilor asiatici. Deasupra acestora colcăiau mari roiuri de albine, aninate de streşinile de marmură. Minusculele vietăţi înaripate se buluceau unele peste altele într-o

încâlceală de nedescris, iar când cele de deasupra mureau, le luau locul cele nou-născute, aflate în mijlocul roiului. În întregul Ranchipur nu mai exista o altă grădină atât de umeda şi de răcoroasă. Deschisă noaptea către cerul spuzit de stele, nu lăsa în schimb niciodată soarele să pătrundă până la ea.

În jurul acestor curţi deschise erau orânduite puzderie de camere. Etajele doi şi trei erau ocupate de apartamentele regale şi de odăile rezervate suitei. La parter se aflau o serie de vaste încăperi, folosite doar pentru adăpostirea unui straniu conglomerat de mobile şi obiecte de artă. Erau aruncate ca într-un depozit fără niciun plan şi fără a se face vreo deosebire, scrinuri, broderii şi vase minunat lucrate, toate provenite din vechiul palat al Maharajahului cel Rău. Piesele acestea erau amestecate cu hidoase obiecte de artă modernă. Picturi din Şcoala de la Munchen atârnau deasupra unor nepreţuite pocale şi vase de jad, de agată sau de cuarţ trandafiriu colecţionate de Maharani. Tapiserii persane din epoca lui Akbar împodobeau pereţii, distonând cu perdelele de Nottingham de la ferestre.

Multe din scumpeturile acelea fuseseră aduse de Maharani, cu ocazia primei sale călătorii în Europa. Le cumpărase de la expoziţiile care prezentau publicului orori făcute la maşină. Odinioară rămăsese impresionată de complicaţia meşteşugită a acestor obiecte, dar mai târziu, după ce se deprinsese cu Europa şi începuse să-şi formeze un gust propriu, înţelesese cât de urâte erau lucrurile cumpărate fără niciun discernământ. Le înghesuise atunci claie peste grămadă cu comorile din palat, uitându-le în încăperile acelea mari pe care nimeni nu catadicsea să le viziteze vreodată.

Se mai aflau acolo şi daruri de la invitaţii ei, contemporani cu Regele Edward, precum şi ofrande primite de la societăţile din India, cărora ea sau Maharajahul le făcuseră odinioară unele servicii. La unul din capetele galeriei, care străbătea întreg palatul, se afla

un vestiar rezervat pentru pălăriile vizitatorilor. În încăperea aceasta erau adunate câteva obiecte care îl făceau întotdeauna pe Ransome să râdă. Lângă un tablou de Landseer care înfăţişa doi copoi şi un terrier, trona un magnific zeu chinezesc din bronz, o Psyche de alabastru de o factură modernă, achiziţionată probabil de la un negustor ambulant de pe străzile din Napoli, şi un covor de rugăciune mogul cu un desen şi un colorit de o rară frumuseţe.

24

Oaspeţii sosiră unul câte unul. Urcau scara cea mare de marmură albă şi pătrundeau într-un salon albastru ca nopţile indiene. Pe pereţii împodobiţi cu stele de argint erau atârnate picturile mogule din faimoasa colecţie a bătrânei Maharani. Tavanul era foarte înalt, iar ferestrele mari, care priveau spre parc şi spre Muntele Abana din zare, erau acoperite cu plase albe, menite să împiedice intrarea liliecilor giganţi şi a maimuţelor sfinte, guralive şi curioase. În centrul încăperii atârna un candelabru de cristal, orbitor de luminos. Printre ramurile lui zumzăiau puzderie de albine. Exact dedesubt stăteau suveranii din Ranchipur şi îşi primeau oaspeţii.

Maharani purta un sari alb, brodat cu fir de argint, după moda mahrattă. O trenă uriaşă era petrecută printre picioarele ei mici şi se târa pe pardoseală în timpul mersului. Singurele-i bijuterii cu care se împodobea erau smaraldele. Purta smaralde şi în urechi, şi la gât, şi la încheietura mâinii, şi pe degete, ba chiar şi la picioare. Spre a-şi satisface pasiunea ei pentru smaralde, Maharani le colecţionase achiziţionându-le din toate colţurile pământului, de pe Fifth Avenue şi de pe Bond Street, din Place Vendôme şi din Moscova, din Jaipur şi din Pekin. În noaptea aceasta nu se înfăţişa în postura acelei doamne bătrâne, viclene, spirituale, răutăcioase, şi câteodată

rabelaisiene, care arăta tot atât de pasionată după pocher ca şi un jucător profesionist într-o tabără de căutători de aur. Acum avea înfăţişarea unei femei scăpărător de inteligentă care, în pofida firii ei încă pe jumătate sălbatică, rămânea totuşi o mare regină. Deşi era mărunţică, delicată şi perfect modelată, ca o statuetă de Tanagra, îți dădea o impresie de maiestuoasă prestanţă. Se ţinea dreaptă şi umbla cu uşurinţa şi supleţea femeilor care n-au purtat niciodată pantofi scumpi, cu tocuri înalte, opere ale pantofarilor parizieni. Ransome o privea din prag, aşa cum stătea sub strălucirea candelabrului zumzăind de albine, şi reflecta: „Iat-o pe ultima regină!". În Occident reginele se străduiau să arate ca nişte mici burgheze, gândindu-se că numai astfel îşi mai puteau salva tronul.

Bătrânul Dewan sosise deja. Veniseră şi Raşid cu modesta şi arămia lui soţie, şi Mr. Bannerjee cu recea şi frumoasa lui Mrs. Bannerjee, şi Maharajahul însuşi cu aerul lui obosit şi îmbătrânit, dar plin de demnitate; suveranul era îmbrăcat în alb, iar turbanul său roşu, specific Ranchipurului, era împodobit cu un mare diamant înconjurat cu smaralde. Se mai aflau câţiva ofiţeri de stat-major, aghiotanţii şi cele două principese de Bewangar, intimele Maharanei. Din tot acest grup, Mrs. Bannerjee atrase mai cu seamă atenţia lui Ransome. Stătea în picioare, rezemată de zid, lângă una din ferestrele acelea înalte cu reţelele lor contra liliecilor gigantici. Era nemişcată, impasibilă şi frumoasă, ca una din acele femei din miniaturile care împodobeau încăperea. Pentru o indiană era înaltă şi cu pielea foarte albă. Pe chipul ei plutea o expresie insolentă, dispreţuitoare, provocatoare şi iritantă, o pasivitate şi o indiferenţă care o făcea să domine orice adunare.

De multă vreme Ransome se simţea fascinat de ea, mai mult decât de orice altă femeie întâlnită în India. Mrs. Bannerjee nu-şi dădea nicio osteneală pentru aceasta, dar frumuseţea ei îl vrăjea, învingând oboseala mare care îl

copleşise. Aerul ei distant, nepăsător, de parcă ar fi suportat plictisită viaţa, îi trezise curiozitatea. I se părea inaccesibilă. Avea impresia că Mrs. Bannerjee îşi bate joc de el, dar că în acelaşi timp îi făgăduieşte o aventură foarte deosebită de acele cu care el era obişnuit. Nu putea fi vorba de dragoste, pentru că erau prea străini unul faţă de celălalt şi tot aşa aveau să rămână oricât de intim ar fi devenit contactul lor fizic. Era ca şi cum s-ar fi îndrăgostit de o minunată statuie de gheaţă. Cu toate acestea, ori de câte ori o vedea, se simţea răscolit, i se trezea dorinţa perversă de a o cuceri, de a o umili, de a o viola şi de a-i strivi orgoliul. Era sigur că aceasta l-ar fi scos din letargie, dar nu ştia cum să ajungă acolo. De mai multe ori încercase să găsească mijlocul de a cuceri îngheţata culme de munte pe care părea să trăiască. Îi vorbise despre mişcarea *Swadeshi*, de care ea se ocupa, despre filozofie, despre iubire, despre animale – pechinezi, papagali, ibiși, lebede, urşi – colecţionate în grădina ei, căutând astfel un subiect susceptibil să intereseze pe această femeie superbă, lipsită de bucuria de a fi avut copii. Nu izbutise să obţină în schimb decât un răspuns politicos şi distrat care îl lăsase să înţeleagă că nu-i era posibil să ajungă până la ea, nici în domeniul gândurilor sau al simţurilor, nici pe tărâm emoţional sau de climat. Câteodată Ransome o identifica pe Mrs. Bannerjee cu India. Când India va renaşte, se va trezi şi ea la viaţă. Dar niciunul nici altul nu aveau să asiste la acel fenomen, fiindcă între timp amândoi aveau să moară. Uneori, când îneca singurătatea în alcool, îşi spunea: „Dincolo de această strălucire aparentă nu există nimic. Este pur şi simplu o femeie frumoasă, leneşă şi proastă.”

Mrs. Bannerjee vorbea numai când era întrebată şi nu se simţea stingherită, ca europencele, de tăcerile prelungi. Stătea nemişcată, îi privea pe cei din jur, îi asculta, cufundându-se uneori într-o meditaţie care depăşea puterea de înţelegere a altora, păstrând pe chip o expresie de plictiseală şi nepăsare, de neconceput pentru

interlocutorii ei. Cu toate acestea părea mai completă decât toţi ceilalţi. Câteodată rămânea cu privirea fixă, goală, deconcertând cu ochii ei negri şi mari, paralizând prin simpla ei prezenţă conversaţiile, elanurile umane din jur, şi dându-le o coloratură vulgară, plină de stupiditate.

Când îl văzu în noaptea aceea pe Ransome fixând-o, îl privi o clipă printre genele ei lungi, înclină uşor capul într-un arogant salut, şi după ce se aşeză pe un divan, scoase dintr-o cutie de jad un pan de frunze de lămâi şi betel şi începu să le mestece. Ransome avea impresia că toate indiencele aveau înfăţişarea unor rumegătoare când se delectau cu acel pan; Mrs. Bannerjee nu intra însă în tagma acestora. În vreme ce o privea, simţi din nou acea tulburare lăuntrică, manifestată printr-o senzaţie de căldură şi de sufocaţie. „Mă urăşte fiindcă nu sunt şi eu indian”, reflectă el. În aceeaşi clipă, observă la celălalt capăt al încăperii prezenţa soţilor Heston, profilaţi pe fundalul costumelor strălucitoare de curte ale celorlalţi invitaţi. Lordul, strâns în fracul lui negru, avea o privire atât de tulbure şi era atât de congestionat, încât arăta ca un taur furios. Alături de el, soţia sa părea neînchipuit de fragilă şi de palidă. După cincisprezece ani, Ransome o vedea pentru prima oară aşa cum era în realitate. Era îmbrăcată în alb, ca şi Maharani, dar în loc de smaralde, purta o garnitură de diamante, smaralde şi rubine, aproape tot atât de splendide ca şi ale Suveranei.

Privită pe fundalul de un albastru-închis al peretelui şi învăluită în văpaia strălucitoare a luminii revărsată din candelabrul de cristal, lady Heston era albă şi în acelaşi timp de o paloare aurită, care o făcea să fie tot atât de frumoasă ca şi Mrs. Bannerjee, dar într-un mod cu totul deosebit. Pe când la femeia indiană un foc misterios mocnea undeva, sub gheaţă, Ransome îşi dădea lesne seama că în fiinţa Edwinei se stinsese orice flacără, chiar dacă ar fi existat vreodată aşa ceva. Aerul ei plictisit îl izbise de la prima vedere – era un fel de moarte a oricăror reacţii faţă de orice şi de oricine. Părea să fi trecut prin

atâtea, încât, afară de bijuterii şi de toalete nimic nu mai avea puterea s-o mişte sufleteşte. Surâsul pe care-l adresă bătrânei Maharani era trist, fără căldură lăuntrică; un surâs bătrân ca şi timpul.

— Înălţimea-voastră a fost foarte bună cu noi, rosti ea. Nu ştiu ce ne-am fi făcut fără dumneavoastră.

Şi vocea ei era obosită, incoloră.

— Să nu mai vorbim despre aceasta, replică Maharani, într-un râs plin şi gutural. Suntem fericiţi să facem tot ce ne stă în putinţă pentru prietenii Viceregelui.

Flăcările din privirile acesteia şi vocea ei plină de vitalitate îl făcură pe Ransome să reflecteze: „Are de două ori vârsta Edwinei dar e mai tânără decât ea.”

Până şi felul de a vorbi al Edwinei părea oarecum automat. Vorbea cu o graţie, cu o politeţe şi cu un farmec, care păreau să se fi tocit după atâtea secole de folosire. Erau momente în care oboseala aceasta aparentă căpăta aproape semnificaţia unei insulte.

Se întoarse şi îl văzu pe Ransome. Privirea ei goală întârzie câteva clipe asupra lui. Apoi interesul îi fu trezit treptat-treptat de această apariţie desprinsă dintr-un trecut pe care-l cunoştea foarte bine.

— Dumneata eşti, Tom? Mi s-a vorbit despre un personaj numit Ransome, care ar trăi la Ranchipur, dar nu mi-am închipuit că eşti chiar dumneata.

— Mă întrebam dacă ai să-ţi aduci aminte de mine.

— A trecut mult de atunci – şapte sau opt ani.

— Peste zece.

— Va să zică am atins o anumită maturitate, zise ea.

— Nu chiar, dar pe aproape…

Edwina se însufleţi, ca şi când această bruscă întâlnire cu cineva din lumea ei, i-ar fi făcut să-i bată inima mai repede. Fusese o lume restrânsă, intimă, veselă şi nebună, dar în orice caz prietenoasă, şi atât de deosebită de hoardele de personaje pline de importanţă, dar bizare şi plictisitoare pe care, de când se măritase cu Heston, le vedea zi de zi, dar numai pentru câteva momente şi pe

care le uita tot atât de repede.

— Ce învârteşti pe aici?

O clipă Ransome şovăi. Până atunci nimeni nu-i pusese o asemenea întrebare, şi pentru moment nu ştiu ce să răspundă.

— Nimic deosebit; câte puţin din toate: pictez, beau, hoinăresc.

— Nu pare prea interesant.

— Nici nu este.

— Aş vrea să-l cunoşti pe Albert.

— L-am întâlnit o dată sau de două ori, e mult de atunci; pe vremea aceea mă gândeam să ajung un mare om de afaceri. Cred că nici nu-şi mai aminteşte de mine.

Lordul Heston nu-şi aminti; de altfel nu-şi amintea decât de cei care i-ar fi putut fi de folos, ori de pe urma cărora ar fi putut să câştige ceva; un grup mic care se restrângea an de an până când ajunsese să nu mai cuprindă decât o mână de bancheri, familia regală, un număr ceva mai mare de politicieni fără scrupule şi doi sau trei indivizi mai puternici decât el, pe care îi respecta fiindcă aveau averi mai mari decât a lui. În afara acestor inşi nu-şi mai dădea osteneala să fie politicos cu lumea. Celor care nu făceau parte din rândurile acestor mărimi abia dacă catadicsea să le mormăie un plictisit bună ziua.

Sosi apoi şi Generalul, urmat prea îndeaproape, pentru demnitatea şi tihna sa, de către cei doi paria, Mr. şi Mrs. Jobnekar, care arătau mai degrabă ca nişte şoareci cu ochi scânteietori. Îl mai întâlnise cândva pe lordul Heston, dar nu se simpatizau, fiindcă egoismul şi vanitatea lor erau la fel de agresive.

„Cât de groteşti sunţ amândoi, gândi Ransome. Heston e însă rău şi primejdios. Generalul aduce cu Marele Auk. Dar imperiul s-a clădit, acum nu mai au nevoie de el. Este rândul lui Heston să distrugă această creaţie.”

25

„Mica” sufragerie spre care oaspeţii erau îndrumaţi era o încăpere imensă, albă, cu ferestre înalte, încoronate de arcuri plasate de o parte şi de alta a camerei ca şi în salonul albastru, şi acoperite cu plase, în care din când în când se prindea câte un mare liliac ce se zbătea şi chiţăia până ce îl elibera unul dintre servitori. Ferestrele din stânga răspundeau spre una din curţile interioare, lăsând să se audă susurul unei fântâni arteziene străjuită de arbuşti de betel. Ferestrele de vizavi se deschideau spre parc, şi dincolo de acesta spre marele rezervor şi spre piaţa mărginită de o parte de localul cinematografului, iar de cealaltă de vechiul şi sinistrul palat. Ploaia încetase de câtăva vreme şi luminile din piaţă se oglindeau în apele rezervorului.

Ospăţul era pregătit după moda indiană, aşa cum dorise Heston, cu mâncări specifice din Ranchipur. Printre care: curry cu langustă, guave zaharate şi măduvă de palmier. Pe terasa-acoperiş din cealaltă aripă a palatului se afla o orchestră organizată de Maharani, alcătuită din treizeci de muzicanţi, în ciuda tradiţiei, care nu îngăduia decât grupuri de doi sau trei instrumentişti. Aceştia cântau din lăute şi tobe, viori indiene şi flaute, boluri acordate după ridicarea sau coborârea nivelului apei dinăuntrul lor, precum şi un armoniu dintre acelea aduse odinioară în India de misionari spre a întovărăşi imnurile executate de coruri şi care devenise cu timpul instrumentul tradiţional indian folosit atât pentru dansurile fetelor cât şi pentru cântecele de slavă, închinate lui Siva şi lui Krişna. Sunetul muzicii plutea pe deasupra acoperişurilor palatului cu nenumărate turnuri pătrunzând în sufrageria de marmură albă.

Ransome se văzu plasat între Mrs. Bannerjee şi Mrs. Jobnekar, având astfel în faţă pe Edwina Heston şi pe bătrânul Maharajah. Apropierea lui de Mrs. Bannerjee îl excita uşor, dar nici de astă dată nu înregistră vreun succes. Ea mânca în tăcere, cu eleganţă şi cu puţină

lăcomie, fără să ia în seamă lumea din jur. Îşi muia mâinile gingaşe când în orez, când în sosul langustei, când în garnitura dulce, preparată din nucă de cocos. Mrs. Jobnekar era amabilă şi vorbăreaţă, dar Ransome era atât de tulburat de prezenţa frumoasei Mrs. Bannerjee în preajma lui şi de a Edwinei de vizavi, încât nu mai era atent, iar când Mrs. Jobnekar îi punea câte o întrebare, trebuia să se smulgă din gânduri pentru a-i da un răspuns inteligibil. Pe la mijlocul dineului observă că Edwina se uita la el din când în când, îndelung, gânditoare, dar când întâlnea privirea lui se întorcea brusc spre Maharajah.

Își reaminti cum se întâlneau odinioară, când ea venea la ferma din Sussex. Pe atunci Edwina avea aceeaşi frumuseţe de porţelan alb şi auriu, dar totodată era plină de viaţă, violentă, pătimaşă, ca şi când şi-ar fi dat seama că nu va mai avea timp destul spre a îmbrăţişa toată exaltarea, dragostea şi aventura pe care i le puteau oferi viaţa. „A ajuns exact aşa cum mi-am închipuit că are să ajungă”, îşi spuse el iarăşi. Aceasta nu era numai tragedia ei, ci şi a lui – trăiseră prea intens. Acum, în preajma maturităţii nu-i mai încălzea nimic.

Se avântaseră cu sânge rece în tot felul de experienţe, ca până la urmă să constate deziluzionaţi cât de superficiali fuseseră. Relaţiile lor nu avuseseră nimic romantic și acum îşi dădea seama – ce-i drept prea târziu – că niciunul dintre ei nu cunoscuse dragostea; căci fără romantism şi fără sentimente nu poate exista iubire, ci numai curiozitate şi dorinţe senzuale, ale căror satisfacţii trec repede. Dacă vrei să iubeşti şi în acelaşi timp să faci ca iubirea să dureze, trebuie să fii puţin drogat de ceva care probabil nu există în realitate, altfel nu-ţi rămâne decât să te droghezi din obişnuinţă sau în mod deliberat, încercând să te autohipnotizezi, ca să fii la înălţimea unei nopţi ca aceasta, cu muzică barbară, sălbatică, venind din depărtare, cu murmur de ape sub palmieri şi cu ţipete de lilieci încurcaţi în plasele de la fereastră. „Nici eu şi nici Edwina n-am avut noroc, gândi Ransome cu amărăciune.

Am dat cu piciorul la romantism şi la sentimentele de iubire şi iată unde am ajuns”.

Înainte vreme nu se gândise niciodată la aceste lucruri, dar acum se văzu aşa cum arăta odinioară când se înapoiase din război, înveninat, nefericit, lacom de femei, de plăceri şi de experienţe multiple, ca şi când ar fi vrut să recâştige tot ceea ce pierduse în timpul acelor trei ani, cei mai buni şi mai romantici din viaţa lui. Nimeni nu i-ar fi putut reda aceşti ani şi nimeni nu l-ar fi putut învinovăţi că încercase să ia înapoi ceea ce îi aparţinea de drept. Căutase plăcerea şi experienţa oriunde puteau fi găsite, sub orice formă i s-ar fi înfăţişat şi cu acea străveche teamă lăuntrică, cu acel simţământ bizar că viaţa este prea scurtă şi că nu-ţi mai rămâne de trăit decât o oră sau două. Bătrânii nu cunoscuseră aceste stări sufleteşti, iar cei tineri nu aveau să le cunoască. Şi el şi Edwina trecuseră însă prin toate acestea. Rănile din coapsă şi din spate nu contau; carnea creşte la loc şi câteodată nu mai rămâne nici cicatricea. Dar cu spiritul este altfel; odată, e mult de atunci, citise într-o carte un pasaj care-i reveni în minte:

Damnaţiunea este cel mai neînsemnat lucru; supliciul rezervat celui blestemat să sufere chinurile iadului este afundarea neîncetată în viciu şi în crimă, înăsprirea şi depravarea continuă a sufletului, care se scufundă în mod necesar în rău, clipă de clipă, într-o progresie geometrică, pe vecii vecilor.

Acesta era de altfel şi cazul lui şi al Edwinei.

Deodată auzi vocea lui Heston ridicându-se deasupra murmurului conversaţiilor, al sunetului îndepărtat al muzicii şi chiar a amabilelor sporovăieli ale micuţei Mrs. Jobnekar, pe care el le asculta neatent. Heston striga la Maharani, şi Ransome se întreba dacă nu cumva bătrâna îl provocase, aşa cum obişnuia să procedeze şi cu Generalul.

— E o insultă intolerabilă! urlă Heston.

Când Ransome surprinse sclipirea din ochii bătrânei doamne, îşi zise că lordul nu va reuşi să o impresioneze. Metodele folosite de el în vest îşi pierdeau aici orice

eficacitate, cel mult o amuzau pe Înălţimea-sa.

Faţa lui Heston era umflată. „E bolnav, gândi Ransome. Se întâmplă ceva cu el. Un om sănătos n-ar striga în felul ăsta.” Ochii albaştri proeminenţi ai lordului aveau o expresie ternă, ca şi când ar fi fost acoperiţi de o peliculă. Ransome se întrebă dacă Heston nu făcea şi Edwinei asemenea scene.

Cina se sfârşi brusc. Maharani, în fruntea celorlalţi, părăsi încăperea, făcând să sclipească smaraldele de pe sari-ul ei alb, cu trena-i lungă desfăşurându-se între picioarele-i mici, acoperite cu smaralde adunate din cele patru colţuri ale lumii.

26

În încăperea cu pereţi albaştri, programul distractiv începuse. Lakshmi Bai, una dintre cele mai mari cântăreţe din India, stătea pe o mică estradă, cu picioarele încrucişate sub ea şi cu spatele spre una din marile ferestre. Purta un sari albastru cu fire de argint. Nu mai era tânără şi nici frumoasă, deşi nu s-ar fi putut spune că e urâtă. Dar nici vârsta şi nici înfăţişarea nu aveau vreo însemnătate faţă de talentul ei. Nu era o femeie pe care s-o priveşti şi s-o asculţi, ci o operă de artă în care fiecare detaliu, oricât de mărunt, contribuia la desăvârşirea întregii sale fiinţe – buzele roşii, unghiile lăcuite, piciorul acoperit cu bijuterii ce răsăreau de sub sari-ul albastru cu fire de argint, mâinile ei frumoase, mai delicate şi mai sensibile decât ale oricărei europene, stilul impecabil cu care ciupea coardele lăutei. Mâinile acestea îl fascinau pe Ransome şi însăşi Edwinei, care stătea acum în preajma lui, i se trezise prima oară interesul – avu el impresia – pentru această fiinţă deosebită care, asemenea ei, atinsese aceeaşi perfecţiune semidecadentă.

În această încăpere numai el şi Edwina păstrau tăcerea, priveau şi ascultau, spre deosebire de indieni, care

socoteau muzica drept un simplu fundal al conversaţiei, precum şi de General şi de Heston, cu totul indiferenţi la acest spectacol. Şi cum stătea lângă Edwina, Ransome avu revelaţia perfecţiunii ei, a rasei, a comportării, a veşmintelor, a părului, a manierelor ei graţioase şi a felului cum stătea, puţin lăsată pe spate, ascultând şi privind în jur. Deodată avu impresia că descoperise esenţa existenţei ei. „E ultima expresie a ceea ce în curând nu va mai exista pe această lume, gândi el. Nu se mai potriveşte nici cu timpurile şi nici cu obiceiurile de acum.” Edwina nu era ca Heston, un fel de ciupercă grosolană, crescută peste noapte din cloaca îmbâcsită a acestor vremuri; era produsul câtorva secole de huzur, de privilegii şi responsabilităţi câştigate şi moştenite din generaţie în generaţie. Acum, însăşi epoca şi civilizaţia căreia îi aparţinea se apropia de sfârşit, aşa că nu mai era loc nici pentru ea, nici pentru el. Amândoi erau molipsiţi de acea descompunere care roade tot ce ajunge la o prea mare îmbătrânire. Nici bunica lui, din acea vastă casă cu turnuri din Grand River, nu fusese în stare să-l salveze. Erau putrezi încă de la rădăcină şi Ransome înţelese deodată că nimicirea lor avea să vină tocmai datorită lui Heston şi brutalilor săi zei.

Lakshmi Bai termină cântul, şi după ce părăsi încăperea îşi făcu intrarea o mică orchestră care se aşeză în faţa estradei. Apoi apărură două dansatoare. Ca şi cântăreaţa, nu erau tinere, ba chiar una din ele părea bătrână de-a binelea. Erau mamă şi fiică, venite încă de mult de la templul din Tanjore şi intrate în serviciul bătrânului Maharajah. Dar nici vârsta şi nicio oarecare tendinţă spre îngrăşare nu le strica frumuseţea dansului. Dacă ar fi tinere şi atrăgătoare, reflectă Ransome, perfecţiunea lor te-ar distra; te-ar captiva mai mult trupurile lor decât figurile arhaice, milenare, rafinate acum până la decadenţă, pe care le executau în timpul dansului. Şi de astă dată numai Ransome şi Edwina le urmăreau evoluţiile. După un timp, prima dintre balerine, apoi şi a doua,

observând că mişcările lor stârnesc interesul, începură să danseze cu şi mai multă însufleţire. Mimară legendele lui Krişna şi Gopis, precum şi poveştile lui Rama şi Sita. Exhibiţiile lor erau însă lipsite de orice realism, deoarece fiecare incident, fiecare mişcare deveniseră, prin trecerea mileniilor, un arabesc, un filigran delicat şi unic. Era o expresie a artei pure, dincolo de care nu mai exista decât decadenţă, distrugere şi un nou început.

După ce dansatoarele plecară, o dată cu mica orchestră, Edwina rămase câteva clipe cu ochii închişi şi cu capul rezemat de spătarul scaunului.

— Când plecaţi din India? o întrebă Ransome.

— La sfârşitul săptămânii. Ne îmbarcăm pe „Victoria”, la Bombay.

— Păcat că reîntâlnirea noastră a trebuit să fie atât de scurtă.

Ea scăpă un râs uşor ca un suspin.

— Asta e viaţa.

Edwina îi vorbi despre vizita lor în India, despre venirea lor la Ranchipur, despre caii de rasă Kathiawar, despre arşiţă şi despre praf, despre obositoarele şi nesfârşit de monotonele dineuri oficiale.

— Nu înţeleg cum de-ai reuşit totuşi să te păstrezi atât de proaspătă, de parcă abia ai fi ieşit din locuinţa dumitale de la Londra în plin sezon monden.

Ea râse iarăşi.

— Foarte simplu. Nu este decât o chestiune de bani. Am adus cu mine două cameriste, iar una dintre ele este o excelentă coafeză. Am un trai foarte diferit de vremurile din trecut, când îmi făceam singură părul şi nu-mi permiteam o vizită la coafor decât o dată la trei săptămâni.

— Atunci arătai tot atât de bine ca şi acum.

— Eram mai tânără. Coafura nu avea prea multă importanţă.

— Nu are nici acum.

Ea îl privi cu ironie, apoi râse.

— Oricum ar fi, prefer situaţia actuală. De când mă ştiu

mi-a plăcut luxul şi tot ce se poate obţine cu bani mulţi.

Ransome fu ispitit s-o întrebe: „Chiar tot?” dar nu avu curajul. Nu redeveniseră atât de intimi încât să rişte o astfel de întrebare indiscretă. Îşi dădea totuşi seama ca Edwina îi vorbea aşa cum nu i-ar fi vorbit niciunuia dintre cei de faţă. Între ei exista la urma urmei o anumită legătură, siguranţa bizară că aparţineau aceleiaşi lumi restrânse, ajunse în pragul agoniei şi pe care amândoi trebuiau s-o apere până la capăt, deşi ştiau că la sfârşitul drumului îi aştepta înfrângerea şi ruina. Celelalte persoane din încăpere nu puteau înţelege acest simţământ. Treptat, Ransome încercă o adevărată exaltare la gândul că o vedea iarăşi, că avea în preajma lui pe cineva căruia nu trebuia să-i explice, să-i analizeze, să-i justifice ceva, o fiinţă care ştia cu precizie cât erau de deznădăjduiţi, de nefolositori, de corupţi.

— Într-una din zilele acestea ar trebui să vii să iei ceaiul la mine, îi spuse. Locuiesc într-o veche casă în stil georgian, igrasioasă. Ai să găseşti o mare dezordine şi o droaie de pânze aruncate la întâmplare. Cu toate acestea, cred că are să-ţi placă.

— De ce rămâi aici în timpul musonului?

— Nu ştiu nici eu, zâmbi Ransome. Aici sau în altă parte, mi-e totuna.

— Am să încerc să vin la dumneata. Dar va trebui să găsesc un moment potrivit. S-au făcut atâtea pregătiri pentru noi…

Îl cântări din ochi ca şi cum s-ar fi întrebat: „Merită să luăm totul de la început? Am putea câştiga ceea ce am pierdut?”

Ransome nu-i spuse: „Vino cu soţul dumitale”, fiindcă nu voia să-l vadă pe Heston în casa lui, nerăbdător, plictisit, nimicindu-i simţămintele care-l legau de Edwina.

— Atunci, pe joi, zise el.

— Fie şi joi, acceptă ea, aprinzându-şi o ţigară. Eşti şi dumneata invitat la dineul de la Mr. Bannerjee?.

— Când? Poimâine? Da.

Ransome încercă un simţământ de mulţumire când văzu că Edwina se bucură.

— Ce fel de om este acest Mr. Bannerjee? întrebă ea. Vreau să spun… sufleteşte. Pe dinafară pare un tip sâcâitor şi aduce a chinez.

— Ar trebui să scriu o carte întreagă ca să ţi-l pot zugrăvi – o carte simbolică. Este un indian rătăcit undeva între Orient şi Occident.

Edwina păstră tăcere câteva clipe, apoi întrebă:

— Dar tipul de-acolo cine e? Acela care seamănă cu un Apolo turnat în aramă palidă?

Fără să se uite la personajul indicat de Edwina, Ransome înţelese numai după descriere că era vorba despre Maior. Acesta tocmai se întreţinea cu Maharani, aşa cum i se poruncise, pentru ca suverana să nu se plictisească.

Îi istorisi tot ceea ce ştia despre chirurg. Edwina îl asculta distrată ca şi Mrs. Bannerjee şi în tot acest timp nu-l pierdu din ochi pe Maior. Ransome îi lăudă meritele, dar după câteva momente îşi dădu seama că spusele lui nu-i trezeau interesul. Pe Edwina nu o preocupau virtuţile Maiorului. Ochii ei albaştri aveau o expresie concentrată, ca şi când ar fi cântărit calităţile fizice ale frumosului şi impecabilului medic brahman. Ransome simţi deodată că-l încolţeşte furia şi gelozia, fiindcă într-un fel o simţea scăpându-i. „Nu mi-am închipuit că este atât de stricată”, reflectă el.

— Are un aer foarte romantic, zise Edwina.

— Te înşeli. Este un chirurg şi un om de ştiinţă cu mult sânge rece, adăugă Ransome cu brutalitate. Pentru el dragostea nu este decât o împerechere, un act care trebuie cercetat cu detaşare ştiinţifică.

Imediat însă îşi dădu seama că spusese exact contrariul a ceea ce ar fi trebuit să-i spună, ca să-i ucidă interesul. „Târfa”, gândi el.

Nu-i mai auzi însă replica, deoarece cuvintele ei fură acoperite de mugetul unor ape care se prăbuşeau din

înălţime, ca şi când o imensă cascadă s-ar fi revărsat asupra palatului. Ploaia începuse iarăşi.

Ea râse şi vorbi tare, încercând să întreacă zgomotul ploii.

— Torentul acesta nu aduce de loc cu modestele burniţe din Anglia. N-am putea trece în altă cameră? Nu pot să sufăr să strig şi toată lumea să asculte ce spun.

— Am putea vizita şi celelalte camere. Cred că are să te amuze. Înălțimea-sa nu va avea nimic împotrivă. Am să-i cer permisiunea.

Maharani vorbea tocmai cu Dewan-ul despre noua aripă pe care intenţiona să o adauge la Şcoala superioară de fete. Când Ransome îi ceru îngăduinţa de a o conduce pe lady Heston prin camerele de jos, ea surâse.

— Desigur. Umblaţi pe unde vreţi, zise, şi în vreme ce Ransome se îndepărta, adăugă: Îți urez noroc! apoi se întoarse spre Dewan, reluându-şi convorbirea. Remarca ei îl izbi neplăcut pe Ransome. Era ca şi cum Maharani ar fi spus: „Cunosc eu tipul acesta de englezoaice, senzuale, decăzute, înclinate spre promiscuitate.” Era indispus fiindcă tonul bătrânei doamne echivala cu o insultă adusă Edwinei. Apoi îşi zise că Maharani avea poate dreptate, şi că n-ar fi neplăcut să se întâmple ceea ce aceasta îi sugerase. N-ar fi fost numai un act agreabil, ci ar fi corespuns unei necesităţi. Trebuia să se întâmple.

Aşadar îi spuse unui aghiotant că ştia foarte bine drumul şi că nu avea nevoie să fie călăuziţi.

27

Străbătură şirul de saloane pustii de la parter, marea sală a Durbar-ului, îmbrăcată toată în frunze de aur şi lemn de santal, şi ajunseseră până la curţile interioare, peste care se prăvălea puhoiul ploii. Se opriră într-una din încăperile mai mici, în care stăteau claie peste grămadă comori de artă şi monstruozităţi. La început Ransome se

simţi nervos şi excitat, de parcă n-ar fi fost un om uşuratic, cu o bogată experienţă în domeniul dragostei, ci un simplu adolescent, timid şi neştiutor, care descoperă pentru întâia dată dorinţa. Vorbeau acum din ce în ce mai puţin, ca şi când o continuare a conversaţiei ar fi fost nu numai lipsită de sens, dar ar fi cerut şi un efort prea mare faţă de zgomotul puternic al ploii. După un timp se treziră umblând în tăcere. Abia dacă mai scoteau câte un cuvânt, absenţi, fără interes şi fără convingere, când Ransome îi arăta câte o capodoperă de artă sau vreun obiect indescriptibil de urât. În cele din urmă ajunseră într-o odaie mică de la capătul unei aripi a palatului, plasată dedesubtul camerei în care cu puţin înainte cântase orchestra bătrânei Maharani.

— Să ne aşezăm o clipă şi să fumăm o ţigară, propuse Edwina. Zăpuşeala asta m-a istovit.

Se aşezară împreună pe un divan şi, după ce-şi aprinseră câte o ţigară, tăcerea se lăsă asupra lor grea, de nesuferit.

— Te gândeşti la acelaşi lucru ca şi mine? întrebă Ransome.

— Desigur, nătărăule! râse ea.

Pentru prima oară, după mulţi ani, se simţi învăluit de un val de romantism.

— Eşti foarte frumoasă, rosti. Mai frumoasă ca niciodată.

— S-au scurs mulţi ani de la Tipton Farm. De atunci şi până acum, am parcurs amândoi un drum foarte lung.

— Întâlnirea noastră în acest palat al Maharajahului are ceva providenţial. Nu ţi se pare? Ceva care îşi găseşte expresia în întreaga seară – muzica, dansatoarele, ploaia… Toate mă îndeamnă…

— Ca în Elinor Glyn, râse ea.

— Nu vorbi aşa.

— Chiar şi blana asta de tigru, zise Edwina izbind cu vârful pantofului blana întinsă pe podea.

— Eşti o căţea în călduri. Iar blana asta e de panteră, nu de tigru.

Înlăuntrul lui dorinţa creştea năvalnic.

Ea râse din nou.

— În plin muson – pe zăpuşeală şi cu acompaniament de ploaie. Totul este sălbatic şi provocant.

Ransome se ridică, închise uşa, împinse un scrin în faţa ei şi, după ce stinse lumina, se apropie de Edwina pe întuneric.

— Aşteaptă, zise ea. Nu fii atât de grăbit. Să-mi termin ţigara.

28

Sus, într-unul din saloanele mai mici, Heston încerca să-l convingă pe bătrânul Maharajah să-i vândă un armăsar de Kathiawar şi trei iepe, dar lucrurile nu avansau de loc.

Pasiunea lui pentru cai dăinuia de multă vreme, chiar din copilărie, când nu lipsea de la niciuna din cursele Grand National. Pe vremea aceea stătea pierdut în mijlocul mulţimii şi urmărea sosirea celor bogaţi, puternici şi eleganţi. Când avea o zi liberă, parcurgea cu bicicleta mari distanţe spre a ieşi la câmp liber, unde se delecta la spectacolul tunicilor roşii care săreau peste gardurile vii. Câţiva ani mai târziu, pe când vindea cuţite şi pânzeturi în Extremul Orient, credinţa că va avea într-o zi caii săi proprii îi stimula pofta de muncă. Caii de curse confereau proprietarilor lor un prestigiu pe care niciun Simpson din familia lui nu-l dobândise vreodată. Era hotărât să devină proprietarul unui grajd cu cai pur-sânge şi soţul celei mai frumoase şi mai elegante femei din Anglia. Dar ca să obţină asemenea lucruri trebuia să aibă o avere uriaşă.

Visul i se împlinise. Acum avea cai şi o soţie care rivaliza cu orice femeie din Imperiul britanic în ceea ce priveşte poziţia socială, însuşirile fizice şi eleganţa. Străbătuse un drum lung, Albert Simpson din Liverpool. Pe parcurs îşi cumpărase şi caii, şi grajdul de curse, şi soţia, şi titlul. Acum avea de gând să cumpere şi patru cai Kathiawar, cei

mai frumoşi din lume.

Se pare însă că bătrânul Maharajah nu era înclinat să se târguiască. În orice caz nu înţelegea metodele pe care lordul Heston le folosise odinioară, când vindea cuţite negustorilor chinezi din statele malaieze. Suveranul era dispus să-i vândă lui Heston trei iepe şi un armăsar Kathiawar, dar nu aceia pe care îi alesese lordul după ce vizitase de două sau de trei ori grajdurile. Cunoscător versat, acesta alesese cel mai frumos armăsar şi cele mai frumoase iepe din lume. Acum era furios fiindcă nu i se făcea pe voie şi în acelaşi timp nedumerit, deoarece întâlnea pentru prima oară o rezistenţă pe care banii lui nu o puteau înfrânge. Pe măsură ce discuta cu Maharajahul, mânia îi creştea, stimulată de exasperantele lui descoperiri.

Se simţea umilit ori de câte ori avea de-a face cu un om mai bogat decât el, iar această umilinţă căpăta proporţii şi mai mari când împrejurările îl forţau a se târgui cu un astfel de om. Era conştient că amabilul bătrân din faţa lui ar fi putut să-l cumpere atât pe el cât şi toate întreprinderile lui legate de comerţul de iută, cauciuc şi muniţii, toate jurnalele şi vapoarele sale, plătind bani gheaţă, şi încă i-ar mai fi rămas o imensă avere. Îl supăra şi mai tare faptul că bogăţiile bătrânului Maharajah existau în realitate, într-o formă concretă, şi nu constau din poliţe, acţiuni şi tot felul de valori angajate într-un mecanism foarte complicat, pe care uneori nici Heston nu-l mai pricepea. Averea lordului putea creşte cu un milion de lire într-o zi şi să scadă cu un milion în ziua următoare, aparent fără motive bine justificate. Dar Maharajahul din faţa lui era la adăpost de scăderile de la bursă, de crahuri şi încurcături financiare, fiindcă nu depindea de acea gigantică, dar nesigură şi failibilă structură, denumită, în Occident, marea finanţă. Avea senzaţia că încerca să ducă tratative cu un ţăran bătrân şi încăpăţânat, stăpân pe pământurile lui şi cu un ciorap plin de bani sub saltea. Ca şi acel ţăran, Maharajahul se eschiva cu dibăcie, şi acest

lucru îl făcea pe Heston să-şi piardă încrederea în sine. Omul acesta se îmbolnăvea când se simţea inferior altuia.

Înălțimea-sa nu striga şi nici nu bătea cu pumnul în masă. Nu se înfuria şi nici nu afirma că valoarea cailor săi era de patru ori mai mare decât în realitate. Nu-şi pierdea cumpătul. Îşi păstra zâmbetul, demnitatea şi vorbirea suavă, nici nu discuta despre valoarea cailor săi, pentru că în concepţia lui aceştia nu aveau preţ.

— Nu pot să vă vând armăsarul şi iepele, spuse el. Nici nu vă puteţi închipui cât m-am ataşat de caii mei. Eu însumi i-am crescut. Dacă i-aş vinde, ar însemna să renunţ la rodul a cincizeci de ani de îngrijire şi selecţie. Sunt cei mai frumoşi cai Kathiawar din lume, poate cei mai frumoşi dintre toate rasele de pe pământ. Eu cel puţin aşa-i socotesc, şi de aceeaşi părere este şi prietenul meu, Mohammed Beg, care se ocupă de treizeci de ani de grajdurile mele. Dacă vi i-aşi da, i-aş frânge inima. Şi aceasta mă opreşte mai mult decât orice.

Heston îşi zdrobi țigara de foi cu un gest violent, care părea să spună: „Să-l ia dracu pe prietenul dumitale Mohammed Beg! Să vă ia dracu pe toţi!”. Rosti apoi cu voce tare:

— Sunt gata să vă plătesc oricât îmi veţi cere. Sunt dispus să vă clădesc o şcoală sau o întreagă reţea de căi ferate. Aş face o donaţie pentru săracii şi flămânzii oraşului.

— Vedeţi, noi nu avem nici săraci şi nici flămânzi.

— Vă plătesc orice preţ.

S-ar fi zis că întreaga patimă a lui Heston pentru cai se concentrase treptat asupra minunatului armăsar Asoka şi a iepelor, şi că nu ar mai fi putut trăi fără aceştia.

— Nu este vorba de bani. Dumneavoastră, lord Heston, sunteţi proprietar de grajduri; ar trebui să mă înţelegeţi.

— Nu vreau să mă înapoiez în Anglia cu nişte cai de categoria a doua.

Maharajahul nu-şi pierdu răbdarea.

— În grajdurile mele nu există cai de categoria a doua.

De aceasta nu trebuie să vă fie frică. Dacă vă veţi înapoia în Anglia cu cei pe care sunt dispus să vi-i vând, veţi constata că sunt tot atât de buni ca şi cei mai buni cai din ţara dumneavoastră.

Heston fu pe punctul de a-i da o ripostă aspră, dar se abţinu, fiindcă în prezenţa acestui bătrân avea impresia că pământul îi fuge de sub picioare. Era destul de viclean spre a-şi da seama că Maharajahul îi aflase slăbiciunea. Încetul cu încetul ajunsese la concluzia că bătrânul suveran citea în inima lui ca într-o carte deschisă şi că în chipul acesta ştia despre el mai mult chiar decât Edwina sau decât el însuşi. Multe din acestea Heston ar fi preferat să le păstreze ascunse.

— Trebuie deci să mă resemnez şi să iau iepele şi armăsarul pe care Înălţimea-voastră este dispusă să mi le vândă, spuse el.

— Sunt sigur că vă vor satisface pe deplin. Veţi vedea că sunt nişte animale minunate, frumoase, inteligente şi capabile să reziste la cele mai grele încercări. Ar fi interesant dacă i-aţi încrucişa cu cei mai buni cai de curse pe care îi aveţi. Vă rog să mă anunţaţi când şi cum doriţi să vi-i expediez. Mohammed se va ocupa de toate. Nu vă cer decât să nu-i porniţi la drum acum, pe căldurile acestea. Le-ar face rău.

— Acesta este deci ultimul cuvânt al Înălţimii-voastre?

— Aş fi ţinut mult să vă fiu pe plac. Îmi pare foarte rău că nu vi-l pot da pe Asoka; nu mă îndur să zdrobesc inima lui Mohammed. Apoi adăugă molcom: Permiteţi-mi să vă ofer în dar celălalt armăsar şi iepele. Mi-ar face mare plăcere.

Sângele năvăli în obrajii lui Heston.

Abia se stăpâni să nu răcnească, furios: „Păstrează-ţi caii şi du-te dracului cu ei cu tot! Nu accept daruri de la orice indian împuţit!” Nu era însă sigur dacă Maharajahul făcuse oferta din sinceră generozitate sau dacă nu fusese gestul jignitor, condescendent, al unui rege faţă de un negustor. Mânia lui confuză, neputincioasă era răscolită nu

numai de blândețea vorbirii Maharajahului, dar mai ales de amintirea tatălui Edwinei, mort cu câţiva ani în urmă. Omul acesta, un biet falit, îl tratase întotdeauna cu o condescendenţă tot atât de politicoasă. Câteodată şi Edwina îl trata în acelaşi chip. Edwina care-i datora totul şi căreia îi plătise toate datoriile înainte de a se căsători cu ea.

— Vă mulţumesc, zise el, dar nu pot primi darul. Şi aşa aţi fost prea bun.

— Cum doriţi, rosti Maharajahul cu amabilitate, vă asigur că oferta mea a fost cu totul sinceră.

Tonul şi ţinuta Maharajahului îl făcu să înţeleagă pe Heston că refuzul fusese interpretat drept un gest lipsit de eleganţă. Acest mic episod îl pusese oarecum în poziţia ciudată a unui mărunt prăvăliaş, ori a unui cămătar, care evaluează totul în viaţă în funcţie de şilingi şi de pence. Şi aceasta îl făcu să se simtă stingherit ca şi un copil răzgâiat.

29

Heston dădu greş şi în ceea ce priveşte al doilea scop al călătoriei sale.

Dewan-ul era un om foarte bătrân cu o barba lunga, albă şi frumoasă. Îmbrăcat întotdeauna în alb, evoca pe unul din legendarii patriarhi din Vechiul Testament. Nimeni nu-i cunoştea cu exactitate vârsta, dar se ştia că în ultimele cinci decenii jucase un rol important în politica indiană şi că îşi păstra încă vigoarea şi limpezimea minţii. Cu douăzeci şi patru de ani mai înainte, când Maharani îl izgonise pe Dewan-ul brahman, stârnind un scandal monstru, actualul Dewan fusese însărcinat ca prim-ministru al Maharajahului de Ranchipur. În această funcţie îl ajutase să construiască, să introducă reforme, să instaureze armonia şi ordinea, să ajute la sporirea prosperităţii supuşilor săi. Bătrânul Maharajah îşi

îndeplinea misiunea asumată cu cinste şi fără compromisuri, Dewan-ul în schimb era machiavelic. Convins că scopul scuză mijloacele, izbutea să-şi atingă scopul prin viclenie, presiuni şi intrigi, ori de câte ori Maharajahul, cu mijloacele sale ortodoxe, dădea greş. În mândria lui de indian era dornic să obţină aceleaşi realizări ca şi suveranul său, dar îi lipsea încrederea acestuia în corectitudinea oamenilor, iar pe deasupra ţesea intrigi pentru că avea înclinaţie pentru asemenea lucruri. Aşa că, de cincizeci de ani de când înfăptuia lucruri mari, o făcuse în special pentru a se distra.

Era un hindus cucernic, deşi nu s-ar fi putut spune că ar fi în excesele ortodoxiei. S-ar fi putut cel mult sugera că este un purist, deoarece îşi afla suportul moral în însăşi începuturile religiei sale, când aceasta era încă simplă, puternică, pură şi neîntinată de superstiţiile şi defetismul nenumăraţilor zei, începând cu Vişnu şi terminând cu simbolurile falice înălţate pe altare de nămol la răscruce de drumuri. Nu se hrănea cu carne şi ducea o viaţă simplă, împărţindu-şi ziua, ca şi străvechii greci, în ore de muncă şi de odihnă, în exerciţii intelectuale şi fizice. I se întâmplase să se ridice şi să părăsească consfătuiri politice importante, fiindcă vorbitorii îşi lungiseră prea mult expunerile şi între timp sosise ora în care obişnuia să se izoleze şi să cugete. Astfel, în ciuda adâncii sale bătrâneţi, păstra încă o vigoare deosebită şi strălucirea spiritului.

Pentru el Heston nu era decât un nou prilej de a se amuza. De îndată ce acest englez îi aminti de filaturile din Bombay, Dewan-ul pricepu ce avea să i se ceară. Se prefăcu însă că nu-l înţelege, spre a-l sili pe Heston să renunţe ia ocolişuri şi să-şi dea pe faţă jocul brutal. Bătrânul Dewan cunoştea perfect chestiunea filaturilor, mai mult chiar decât aflase Heston în cursul investigaţiilor sale, dar afectă o totală ignoranţă şi o profundă mirare când acesta îi vorbi despre primejdioasa concurenţă pe care japonezii o făceau pe piaţa indiană. Îl forţa astfel pe Heston să-şi dezvăluie bateriile şi să-i ceară îngăduinţa de

a se folosi de influenţa sa în tratativele cu Khojas şi Parses din Bombay, spre a-i determina să-şi reducă pretenţiile.

Bătrânul patriarh îl ascultă liniştit, surâzător, în vreme ce lordul se străduia să-i explice avantajele care ar rezulta, dacă i s-ar permite să preia filaturile şi să le reorganizeze după cele mai noi metode.

— Aş da de lucru la mii de filatori indieni, care astăzi mor de foame, susţinu Heston. Dar nu pot să-mi asum această sarcină dacă nu mi se dă posibilitatea să cumpăr filaturile pe un preţ rezonabil.

Dewan-ul înclina din cap după fiecare argument al lui Heston, chiar şi după ameninţările lui, dar nu se angaja cu nimic şi nici nu-l încuraja, aşa că până la urmă, după şovăiri, Heston se văzu nevoit să pună punctul pe i.

— Poate că v-ar interesa o colaborare? Aş avea grijă să fiţi deplin satisfăcut.

— Cum? întrebă Dewan-ul.

— O parte din beneficiile filaturilor, sau ceva asemănător.

Bătrânul patriarh îşi ajunsese ţinta. Îl obligase pe acest puternic milionar din Occident să-i propună a-l mitui ca pe orice biet negustoraş din bazar. Cu o sclipire în ochii lui negri, replică:

— Vedeţi dumneavoastră, poziţia mea nu-mi permite să mă amestec în afaceri. Surâsul lui părea să spună: „Poate că nu m-aş da înapoi de la o colaborare, dar propunerea dumitale nu-mi pare îndeajuns de practică. Cunosc o mie de plasamente mai bune.”

— Nu sunteţi deci dispus să-mi daţi o mână de ajutor? rosti lordul.

— Dacă se va ivi prilejul voi pune o vorbă bună în sprijinul dumneavoastră. Fiţi sigur că nu voi uita.

Heston era însă conştient că nu realizase nimic, aşa cum nu ajunsese la niciun rezultat nici cu bătrânul Maharajah. Pentru a doua oară nu fusese în stare să cumpere ceea ce râvnise. Sosise la Ranchipur cu gândul de a încheia o afacere, călătorise cinci sute de mile înfruntând arşiţa şi

praful ca să dea greş pe tot frontul.

Fierbea de furie când se întoarse în salonul albastru şi o găsi pe Maharani luându-şi rămas bun de la oaspeţi. Edwina şi Ransome tocmai intrau şi observându-i, lordul reflectă: „Ah, iar şi-a găsit un tip de teapa ei. Îmi va da de lucru. Câteva zile nimeni nu-i va mai ajunge la nas.”

Se îndreptă spre ea şi, fără să adreseze un cuvânt lui Ransome, îi spuse:

— Mergem acasă.

— Sunt la dispoziţia ta.

Înainte de a se despărţi, Ransome izbuti să şoptească Edwinei:

— Va să zică te aştept joi la ceai.

— Dacă am să pot, surâse. Are să fie destul de greu.

Era calmă şi senină, din nou albă şi aurie ca un porţelan, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Când Ransome îşi luă rămas bun de la Maharani, aceasta îl privi o clipă cu ochii ei sclipitori în care juca o lumină amuzată, îndeajuns ca să exprime fără cuvinte: „Ştiu ce-aţi făcut în camerele de jos.” Deodată Ransome simţi că-l năpădeşte ruşinea. Maharani îl făcuse să se simtă neînsemnat şi grotesc. În concepţia ei tot ceea ce se petrecuse la parter echivala cu o poveste comică, dar mediocră şi murdară.

30

După plecarea oaspeţilor, Maharani îşi concedie aghiotanţii, doamnele de onoare şi prietenele – cele două principese de Bewanagar – apoi rămase pentru câteva clipe singură cu soţul ei. Era unul din acele rare momente în care, eliberându-se de ceremonialul regal, deveneau bărbat şi nevastă, pereche umilă, care ar fi putut trăi în cartierul paria. Bătrâna doamnă părea să se fi despuiat de toată măreţia şi orgoliul cu care fusese împodobită până atunci. În loc să vorbească englezeşte, franţuzeşte sau

hindustani foloseau dialectul mahrata, acel limbaj pe care-l cunoşteau amândoi încă de pe vremea îndepărtatei lor copilării, petrecută în satele prăfuite şi arse de soare din Deccan.

— Cum o duci cu guta?

— În noaptea asta m-am simţit ceva mai bine.

Se aşeză totuşi pe un scaun, spre a-şi alina durerea din genunchi şi din tălpi.

— Trebuie să plecăm la Karlsbad la sfârşitul săptămânii viitoare. Nu-i bine să mai rămâi aici pe căldurile astea.

— Dacă ploile mai ţin mult, putem pleca.

— N-ai cedat, cred, în privinţa cailor?

— Nu. N-am cedat.

— Viceregele ne trimite câteodată nişte indivizi foarte ciudaţi.

— Are şi el obligaţiile lui. Ce vrei să facă?

— Acest Heston e cea mai îngrozitoare pramatie pe care am văzut-o vreodată.

Bătrânul tăcu o clipă. „Nesuferit om!” reflectă el.

Maharani râse.

— În vreme ce se târguia cu tine ca şi când ar fi avut de-a face cu un bunya, nevastă-sa, la parter, se dezlănţuia ca o căţea în călduri.

Maharajahul păru amuzat.

— Cu cine? întrebă.

— Cu Ransome.

— Ransome! Încă un nefericit. Poate că i-a făcut plăcere.

Maharani râse iar.

— Nu i-a făcut.

Plecară fiecare în apartamentul său, iar salonul albastru rămase pustiu. Din când în când se auzea ropotul turbat al ploii şi bâzâitul albinelor sălbatice din jurul candelabrului de cristal. Ceva mai târziu veni un servitor paria care eliberă un liliac uriaş prins în reţeaua de la fereastră şi stinse luminile.

31

În hol, Mr. Bauer, infirmierul Maharajahului, aştepta, stând lângă un fotoliu cu rotile. Blond, spătos, de vreo treizeci şi cinci de ani, Mr. Bauer avea sarcina de a-l îngriji pe Maharajah. I se încredinţase această funcţie cu cinci ani în urmă, când Înălțimea-sa îl văzuse dând lecţii de înot pe plaja de la Ouchy. Ca orice indian iubitor de frumos, Maharajahul prefera un infirmier agreabil şi bine făcut, unui ins plicticos şi urât. Bauer era liniştit, conştiincios, amabil şi tot atât de frumos ca armăsarul Asoka. În toţi aceşti ani îşi îndeplinise corect sarcinile, dar câteodată Maharajahul se temea ca infirmierul să nu se plictisească la Ranchipur, cu atât mai vârtos cu cât Mrs. Bauer nu părea să se integreze în ambianţa monotonă a acestei localităţi.

Trecură împreună, Mr. Bauer împingând fotoliul Maharajahului, printr-un întreg şir de coridoare până ce ajunseră în cele din urmă în acea aripă a palatului cu vederea spre oraş. Acolo, în anticameră, aşteptau Maiorul Safka şi Raşid Ali Khan. Brahmanul şi musulmanul stăteau unul lângă altul, fumau şi întreţineau o conversaţie.

Maharajahul le făcu semn şi le spuse:

— Domnilor, vă rog să mă aşteptaţi puţin. Mr. Bauer are să mă aşeze în pat şi pe urmă am să vă primesc. Vom sta puţin de vorbă. După cum vedeţi, sunt cam obosit.

Patul de argint era plasat lângă una din ferestrele care priveau spre parc şi spre oraş. După ce elveţianul îl culcă şi orândui plasele de la ferestrele din preajma patului, se adresă Maharajahului:

— Înălţimea-voastră mai doreşte ceva?

— Da, Bauer. Spune doctorului să intre.

— Bună seara, Înălţimea-voastră

— Bună seara.

Peste câteva clipe doctorul Safka pătrunse în cameră.

— Guta Înălţimii-voastre pare să fi fost mai clementă noaptea asta.

— Da. Mă dor mai puţin genunchii.

— N-ar fi trebuit să staţi în picioare toată seara.

— Am stat doar cât a fost nevoie. Am obligaţia să fiu politicos cu lumea.

— Aveţi dreptate. Totuşi, Înălţimea-voastră ar putea să mai încalce protocolul.

Bătrânul Maharajah zâmbi:

— Nu e chiar atât de uşor. Dacă am schimba locurile, doctore, mi-ai da dreptate… Schiţă un gest. Din păcate treaba asta nu e posibilă. Dumneata ai fi capabil să-mi ţii locul, dar eu n-aş fi în stare să-l ţin pe-al dumitale.

— Înălţimea-voastră are nevoie de-o schimbare. Ar trebui să plecaţi la Karlsbad.

— Am să plec de îndată ce îmi va fi cu putinţă.

Maiorul îl examină, iar după ce se asigură că medicamentele erau aşezate pe măsuţa de lac de lângă pat, în ordinea prescrisă de el, se înclină şi voi să plece.

— Un moment, doctore!

— Da, Înălţimea-voastră!

— Ia loc. Aş vrea să-ţi vorbesc câteva clipe.

— Da, Înălţimea-voastră.

— Este vorba de ceva serios.

— Da, Înălţimea-voastră.

— De ce nu te-ai însurat până acum, doctore?

Maiorul Safka surâse:

— Nu ştiu nici eu. Reflectă o clipă, ca şi când până atunci nu s-ar fi gândit la această chestiune. Când am studiat în Anglia n-am găsit nicio partidă potrivită, iar când m-am întors aici, am fost atât de ocupat, încât nici nu am avut timp să mă gândesc la însurătoare. Acum m-am deprins să trăiesc singur.

— Atunci, cum te descurci? Aprinde-ţi o ţigară, ca să te simţi mai în largul dumitale.

Maiorul Safka zâmbi iarăşi:

— Mulţumesc Înălţimea voastră. Îşi aprinse ţigara. Eh, la început am dus-o cam greu, dar până la urmă, am scos-o la capăt. Şi activitatea mea profesională a suferit un timp,

apoi am găsit o fată – aceasta s-a întâmplat acum trei ani. De atunci toate merg ca pe roate.

Maharajahul aştepta continuarea. Maiorul îi intui curiozitatea.

— Este vorba de Natara Devi, zise el, una dintre dansatoarele de la şcoală. Înălţimea-voastră o cunoaşte, micuţa aceea din nord cu ochi albaştri şi păr foarte negru.

Maharajahul zâmbi:

— E foarte drăguţă, dar dansatoarele sunt costisitoare. Trebuie să-şi pună bani deoparte pentru bătrâneţe.

Maiorul Safka râse puţin stingherit.

— Nu este pretenţioasă… câte-un fleac din când în când. Cred, Înălţimea-voastră, că mă iubeşte cu adevărat.

— Şi dumneata o iubeşti?

Câteva clipe Maiorul rămase gânditor.

— Nu m-am gândit niciodată la asta. Nu… Nu cred. E o fată drăguţă.

— Atunci nu ţi-ar fi prea greu dacă te-ai despărţi de ea.

— Nu, nu-mi este indispensabilă… Natara Devi. Orice femeie drăguţă şi cumsecade ar putea să-i ţină locul.

— Dacă ţi-aş găsi o soţie potrivită, ai accepta să te însori?

— Da… dacă mi-ar plăcea. Numai că e cam greu. Sunt brahman, dar nu îndeajuns de ortodox. Nu sunt prea zelos în ceea ce priveşte practicile religioase. Mama mi-a vorbit adeseori despre căsătorie, dar n-a fost în stare să-mi găsească o partidă convenabilă. De fiecare dată ni se punea în cale câte-un obstacol. Să vedeţi, nu mi-ar fi posibil să trăiesc lângă o femeie prea religioasă şi nici n-aş putea pretinde a-şi schimba convingerile pentru mine. Am unele idei, pe care cele mai multe femei indiene şi familiile lor nu le-ar accepta pentru nimic în lume.

— Da, e adevărat, zise Maharajahul. Cunosc însă o fată care cred că ţi s-ar potrivi. Tatăl ei este un bun prieten al meu. E un mare cărturar din Bombay, iar soţia lui e o americană din San Francisco. S-au cunoscut pe când lucrau împreună la muzeul din oraş. Şi acestei fete a fost

greu să i se găsească un soţ potrivit, fiindcă şi ea este pe jumătate indiană şi pe jumătate americană.

— Drăguţă? întrebă maiorul.

— Foarte drăguţă. Tocmai soţia care ţi-ar trebui.

— Prea bine, Înălţimea-voastră. Nu am nicio obiecţie. Dar s-ar putea să nu mă placă. În ceea ce mă priveşte, nu sunt prea pretenţios.

— Atunci am să-i scriu tatălui ei. La toamnă, când am să mă întorc din Europa, am să-i invit aici.

— Foarte bine, Înălţimea-voastră. Maiorul Safka se ridică de pe scaun. Puteţi conta pe mine!

— Pricepi de ce mă interesează acest lucru?

— Cred că da, Înălţimea-voastră.

— O fac, fiindcă avem nevoie de cât mai mulţi indieni ca dumneata. Sper c-ai să ai o droaie de copii.

Maiorul surâse:

— Sper şi eu, Înălţimea-voastră. Nu văd de ce nu i-aş avea.

— Vrei să-i spui lui Raşid să intre? Noapte bună, doctore. Şi-ţi mulţumesc pentru tot ceea ce ai făcut pentru mine.

Pe chipul Maiorului se aşternu, pentru prima dată, o expresie gravă.

— Este de datoria mea, Înălţimea-voastră. Am cea mai importantă misiune… să vă păstrez sănătos, pentru noi toţi, pentru Ranchipur… pentru întreaga Indie.

— Noapte bună. Ştiu că nu eşti bogat şi nici fata nu este. Voi avea eu însă grijă de asta.

Maiorul Safka plecă, şi în vreme ce străbătea nesfârșitele coridoare, nu se gândea la Natara Devi, ci la vârstnica şi la puţin frumoasa Miss MacDaid. Ea avea să sufere din pricina căsătoriei lui şi doctorul regreta acest lucru, fiindcă o simpatiza mult. Infirmiera cunoştea legătura lui cu Natara Devi, dar nu se formaliza, deoarece cunoştea şi înţelegea concepţiile orientale; acolo căsătoria era tratată cu toată seriozitatea. Bătrâna domnişoară va fi geloasă şi tristă, dar va încerca să-şi ascundă aceste

sentimente. Se va crea o situaţie dificilă care le va stânjeni colaborarea. Maiorul Safka aprecia însă munca sa, mai presus de orice considerente bune sau rele care ar putea să le afecteze relaţiile. Deodată îi veni în minte aproape fără să vrea explicaţia comportării sale de până acum; dacă înlăturase atâta vreme gândul unei căsătorii, o făcuse numai pentru Miss MacDaid. Infirmiera-şefă va înţelege poate că el voia să se însoare numai spre a avea copii, mulţi copii, şi acest lucru n-o va amărî. În vreme ce-şi conducea maşina prin ploaie, ajunse la concluzia că cel mai potrivit lucru ar fi să-i explice totul la momentul oportun.

O găsi pe Natara Devi aşteptându-l în bungalow-ul său. Natara era micuţă, subţire, pielea ei avea culoarea cafelei cu lapte palide. Întrupa un adevărat poem. Pentru o oră sau două, Maiorul uită de India şi de Miss MacDaid, de Maharajah şi de indienii paria. Acest interval de timp nu aparţinea Maiorului Safka, chirurgul sau liderul politic, ci unui bărbat puternic şi tânăr care iubea viaţa şi plăcerile trupeşti. Aceste lucruri erau însă de scurtă durată şi Safka ştia că omul datorează trupului său unele satisfacţii, care să precumpănească grijile şi suferinţele. Natara Devi îl făcea să uite toate supărările. Aşa ceva numai în somn i se mai putea întâmpla.

În zori, ea pleacă prin ploaie, în mica ei tonga roşie, împodobită cu spărturi de oglindă şi cu pene stropite cu noroi şi se îndreptă spre casa ei de lângă vechiul palat de lemn.

Maharajahul se întreţinu multă vreme cu ministrul poliţiei. Vorbiră în hindusani despre diferite afaceri de stat, despre schimbările care se puteau aduce în administrarea fermei de la închisoare, despre unele planuri în vederea stabilirii triburilor sălbatice din creierul munţilor pe pământurile statului. Bătrânul suveran avea o mare încredere în onestitatea lui Raşid Ali Khan, aşa că-i cerea adeseori sfatul, deşi îl ştia violent, încăpăţânat, dar

şi de o inteligenţă sclipitoare. Mai ştia că Raşid nu va pricepe niciodată – fiindcă era arab, afghan şi turc – că în India trebuie să acţionezi pe îndelete, uneori chiar cu o încetineală exasperantă. Ori de câte ori însă consilierii săi hinduşi, chiar şi cei mai luminaţi la minte, întârziau prea mult realizarea unor progrese, datorită planurilor lor excesiv de complicate, Raşid găsea întotdeauna mijlocul de a săvârşi reforme, cu eficienţa şi cu energia care-l caracterizau. Maharajahul se străduise în timpul celor cincizeci de ani de domnie să stabilească un echilibru între impetuozitatea musulmană şi complexitatea concepţiilor hinduse. Nu era o formulă nouă. Akbar, care domnise în India cu înţelepciune şi autoritate, descoperise acest lucru cu trei sute de ani înainte. Şi în vreme ce Raşid stătea cu toată greutatea lui pe scaunul delicat, cu podoabe aurite, şi îşi expunea planurile referitoare la triburile din munţi, Maharajahul atacă subiectul care-l preocupa.

— Vezi dumneata, zise el, sunt foarte bolnav. Numai Maiorul ştie cât de rău mă simt. Dacă starea mea nu se ameliorează, trebuie să iau unele măsuri în eventualitatea morţii.

— Sănătatea Înălţimii-voastre nu este încă primejduită.

— Oricum, Raşid, trebuie să mă gândesc şi la această posibilitate, cu atât mai mult cu cât urmaşul meu nu este decât un băiat de cincisprezece ani. Despre asta am vrut să-ţi vorbesc. Înălţimea-sa Maharani va fi regentă. Presupun că va mai trăi mulţi ani, căci e mai norocoasă decât mine. A ştiut întotdeauna să-şi înfrumuseţeze viaţa. Aş putea să spun că a rămas tot atât de tânără ca şi în ziua când am luat-o de nevastă. Vreau să-i las ei puterea politică. A trudit alături de mine cincizeci de ani. Ştie mai bine ca oricine ce am vrut să realizez, şi idealurile ei coincid cu ale mele. Dar sarcina aceasta este prea grea pentru Maharani, oricât ar fi ea de viguroasă. Va avea nevoie de cineva care s-o ajute, aşa că m-am gândit la două persoane. Prima este Dewan-ul…

Maharajahul observă umbra de nemulţumire care se

aşternu pe chipul onest al spătosului musulman. Raşid şi Dewan-ul nu se puteau suferi. Maharajahul ştia acest lucru, şi voia să folosească această antipatie în speranţa că va obţine un echilibru în ceea ce priveşte aprecierea lucrurilor, energia şi metoda. Maharani va şti să-i stăpânească pe amândoi. Bătrânul avea de gând să-i acorde suficiente împuterniciri, astfel ca ea să poată ţine piept neînțelegerilor şi certurilor lor, intrigilor Dewan-ului şi onestităţii mândre, dar lipsite de tact a lui Raşid.

— Cealaltă persoană eşti dumneata, continuă Maharajahul. Voi trei veţi şti să guvernaţi cu înţelepciune şi fermitate Ranchipurul. Te crezi în stare?

Raşid se încruntă.

— Nu-mi plac metodele Dewan-ului.

Maharajahul zâmbi:

— Nici Înălțimii-sale Maharani nu-i plac. În privinţa asta o vei avea de partea dumitale.

— Şi Înălţimea-sa Maharani este iute la mânie.

— Aşa eşti şi dumneata, Raşid. Dewarn-ul va fi elementul moderator.

— Desigur accept, Înălţimea-voastră, dar trebuie să mă gândesc la dificultăţile care mă aşteaptă.

Bătrânul râse.

— Vei întâmpina dificultăţi cu grămada. Nepotul meu nu va fi o piedică. În ceea ce priveşte conducerea Ranchipurului, are aceleaşi idealuri ca şi mine. Cred că va prelua efectiv puterea politică la vârsta de douăzeci şi unu de ani. Mai înainte aş vrea să facă înconjurul lumii, numai aşa are s-o cunoască bine. Aş vrea să capete simţul proporţiilor, să afle cât de puţin important este Ranchipurul, şi în acelaşi timp marea lui importanţă. Şi mai vreau să cunoască oameni de toate felurile, de toate culorile şi de toate rasele. Poate că ai să-l însoţeşti?

— Dacă Înălţimea-voastră mi-o cere…

Maharajahul păstră câteva clipe tăcere. Se lupta cu durerea care-i paraliza parcă picioarele.

— Foarte bine. Vom vorbi despre asta mai târziu, în

amănunt. Poate mâine... Să zicem la ora trei, dacă eşti liber.

— Voi fi liber, Înălţimea-voastră.

Bătrânul Maharajah se ridică anevoie în capul oaselor.

— Vino aici şi dă-mi mâna.

Când Raşid Ali Khan se apropie de pat şi dădu la o parte vălul care-l ferea pe Maharajah de ţânţari, acesta îi luă mâna.

— Îți mulţumesc, Raşid, pentru tot ce-ai făcut pentru Ranchipur.

Nu fusese un gest după canoanele hinduse. În simplitatea sufletului său, Maharajahul nu se mai gândea însă nici la caste, nici la religie şi nici la rasă. El şi Raşid luptau pentru aceeaşi cauză, deci Raşid era fratele său. Pentru el nu avea importanţă dacă Raşid era musulman sau creştin, hindus sau evreu, budist sau păgân.

32

În vastul hol de la parter, Raşid Ali Khan îşi găsi soţia care-l aştepta stând dreaptă într-un imens scaun de inspiraţie renascentistă. Era o femeie scundă, liniştită, sfioasă şi parcă întotdeauna mirată fiindcă era soţia unui personaj atât de însemnat şi de impetuos. Pentru ea, Raşid era Dumnezeu, umanitatea, lumea întreagă. Nu făceau excepţie decât cei şapte copii ai lor. În timp ce Raşid conducea tonga mică şi roşie prin potopul de ploaie în drum spre casă, îi istorisi nevestei sale cum Maharajahul îşi exprimase intenţia de a-l numi co-regent alături de Maharani şi de Dewan. Când isprăvi, ea exclamă:

— Ai să fii un om încă şi mai mare, Raşid!

Vorbiră apoi despre recepţie şi despre soţii Heston, care-i intrigaseră pe amândoi. Când ajunseră la poarta casei lor, Mrs. Raşid spuse:

— În vreme ce te aşteptam, am văzut-o pe rusoaică. Ştii, camerista Înălțimii-sale. Maharani. Colinda încăperile de la parter. Nu bănuia că sunt acolo. Umbla din cameră în cameră ca şi când ar fi căutat ceva. Ce crezi că înseamnă asta?

— Nu ştiu, râse Raşid. Cu bătrâna noastră Maharani te poţi aştepta la orice.

33

Când Maharajahul rămase singur, nu putu să doarmă. Stătea în capul oaselor, rezemat de perne şi lupta împotriva durerii. Treptat, morfina îl mai linişti, lăsându-i cugetul liber, dar obosit şi puţin confuz.

Aşa cum stătea în dormitorul imens ale cărei ferestre priveau spre oraş, nu-l înspăimânta proximitatea morţii. Aproape o dorea, atât era de vlăguit. Se simţea ca un om obosit care vrea să doarmă. Îşi cercetase inima şi conştiinţa şi constatase că nu are să-şi facă reproşuri. Simplu şi bun cum era, se văzu în adevărata-i lumină, fără calităţi strălucite şi fără haruri extraordinare; un om care luptase din răsputeri pentru propăşirea poporului. Aşa cum zăcea acolo, ştia că datora numai împrejurărilor şi nu meritelor sale bogăţia fabuloasă, prestigiul şi puterea de care se bucura de atâta vreme. Dacă nu ar fi fost aceste împrejurări n-ar mai fi fost decât un simplu şi biet bătrân dintr-un sat pierdut în vastele şi prăfuitele ţinuturi ale Deccanului.

Nu abuzase nici de bogăţiile sale, nici de putere şi nici de prestigiul dobândit. Îşi folosise averea spre a construi şcoli, biblioteci, spitale, atâta de necesare în Ranchipur, înlăturase pentru totdeauna foametea şi inundaţiile, ridicase fabrici şi ateliere menite să aducă bunăstarea poporului, iar puterea şi-o folosise pentru a se război cu vechile prejudecăţi care rodeau ca nişte boli incurabile imensul trup al Indiilor, şi pentru a alunga pe preoţii

pungaşi şi pe brahmanii paraziţi. Făcuse tot ce-i stătea în putinţă spre a smulge pe cetăţenii paria din cartierele lor puturoase, în care superstiţia îi întemniţase atâta vreme. Nu fusese nici bigot, nici tiran şi nici desfrânat, deşi soarta i-ar fi oferit cu prisosinţă prilejul să fie toate acestea la un loc. Obţinuse aceste realizări nu în calitate de prieten al bisericii, ci de duşman al ei, urmând poveţele unui englez care-l îndemnase să lupte împotriva meschinăriei, corupţiei şi superstiţiilor nelipsite în viaţa oricărei secte, şi în locul lor să impună o credinţă superioară, care să nu-şi aibă izvorul în idoli ori în zei invizibili şi nesiguri, ci în însăşi umanitatea, aşa cum făcuse marele Akbar.

Avusese prieteni devotaţi, cunoscuse fiinţe nobile, admirabile, Raşid şi Miss MacDaid, tânărul doctor Safka şi soţii Smiley, Mr. Jobnekar şi atâţia alţii, care îi răsplătiseră cu prisosinţă încrederea ce le-o acordase. Mai erau şi cele două englezoaice, ciudatele Miss Dirks şi miss Hodge, atât de reci, greu de înţeles, singuratice şi lipsite de feminitate, dar în acelaşi timp dedicate datoriei şi care nu ezitaseră să-şi pună toată viaţa, cu o statornicie unică, în slujba lui şi a femeilor din Ranchipur. Deşi nu schimbaseră decât câteva cuvinte în cursul celor douăzeci şi cinci de ani de când bătrânele domnişoare sosiseră la Ranchipur, acestea îi înţeleseseră şi îi împărtăşiseră idealurile.

Mai presus de orice, o avusese întotdeauna în preajma lui pe Maharani. Ştiuse de la început că este mai inteligentă, mai înzestrată decât el, dar mai ştiuse că este mai pătimaşă, mai inegală, şi că sub demnitatea şi frumuseţea ei suavă se ascundea ceva ce rămăsese sălbatic şi nesupus. Se sfădiseră adeseori fiindcă Maharani era violentă şi încăpăţânată, dar nu se putuseră lipsi unul de celălalt. Aproape cincizeci de ani trăiseră împreună. Încercaseră dezamăgiri şi umilinţe, satisfacţii şi triumfuri. Asistaseră împreună la morţile succesive ale fiilor lor, corupţi şi detracaţi în chip tragic de educaţia primită în Occident. Luptaseră împreună, neostoit, pentru a dura aceeaşi operă, cu o uimitoare comunitate de interese, el

pentru că John Lawrence îl învăţase cu mult timp în urmă să fie un vrednic suveran, ea fiindcă aroganţa şi orgoliul ei nativ o îndemnau să dorească trezirea Indiei, înapoierea la o viaţă ca cea din timpul lui Asoka şi Akbar. De aceea se şi străduise ea să elibereze femeile din Ranchipur din lanţurile ignoranţei şi ale superstiţiilor. Şi deşi era o femeie cucernică, renunţase la credinţa ei spre a emancipa femeile paria. Maharajahul ştia că acum, la bătrâneţe, soţia lui îşi găsise o credinţă mai mare decât aceea care se închina la zei, se supunea ritualurilor şi superstiţiilor.

Acum, când îşi arunca privirea înapoi peste cei cincizeci de ani, viaţa şi caracterul ei îi păreau de necrezut. O vedea cu ochii minţii aşa cum arăta la treisprezece ani, când coborâse din munţi spre a se mărita cu el. Nu folosea pe atunci decât dialectul mahratta şi nu era în stare să citească sau să scrie. Era însă orgolioasă, crudă, sălbatică, şi în acelaşi timp timidă ca un pui de panteră. Şi în ultima vreme îşi mai manifesta violenţa şi orgoliul, dar îşi pierduse cu desăvârşire timiditatea. Acum nu o mai iubea pentru frumuseţea şi nobleţea ei, ci pentru umanitatea de care dădea dovadă. O admira pentru că era plină de curiozitate, de ironie şi de spirit, fiindcă îl făcea să râdă în momente în care, dacă ar fi fost singur, n-ar fi putut nici să zâmbească. O adora fiindcă rămăsese pentru totdeauna tânără. Era bucuros că va muri înaintea ei, fiindcă fără ea viaţa n-ar mai fi avut nicio savoare.

În vreme ce zăcea pe întuneric şi asculta ropotul ploii, care aducea fertilitate şi prosperitate în Ranchipur, evoca pe rând chipuri din trecut, fără legătură ori discriminare, cu o limpezime cum nu i se mai întâmplase din copilărie – chipuri de oameni care-l slujiseră, buni sau răi, proşti sau vicleni, demni de încredere sau gata oricând să trădeze; chipul văduvei Maharajahului cel Rău pe care el îl moştenise, o femeie ciudată, îndemânatică, jefuită de puterea şi de bogăţiile pe care le-ar fi folosit mai bine decât soţul ei, chipurile miniştrilor care-l serviseră timp de cincizeci de ani, chipurile fiilor săi morţi, atât de entuziaşti

şi străluciţi, ucişi de civilizaţia occidentală. Mai limpede însă decât toate celelalte îi apărea chipul guvernatorului şi învăţătorului său John Lawrence, trimis odinioară de conducătorii englezi spre a-i da educaţie, într-o vreme când el nu era decât un copil de doisprezece ani, care nu ştia nici să citească şi nici să scrie, şi nu putea vorbi decât limba războinicilor mahratti.

John Lawrence avea o figură blândă, prelungă, ochi albaştri foarte limpezi şi o mustaţă blondă, stufoasă; un chip care-i inspirase încredere de îndată ce-l văzuse. Era pe atunci doar un copil abia coborât din munţi, unde păzise vacile. Acum, la bătrâneţe, îşi amintea perfect ce simţăminte încercase atunci, cât fusese de timid, de înspăimântat şi de bănuitor, când îl despuiaseră de boarfele de păstor şi-l îmbrăcaseră în cele mai strălucitoare mătăsuri şi brocarturi, când îl scoseseră din coliba lui lipită cu pământ şi-l aduseseră în splendorile palatului de lemn, care acum străjuia pustiu piaţa din faţa cinematografului. Spre a-şi înfrânge timiditatea şi temerile îşi spusese: „Sunt un războinic şi fac parte dintr-un popor de războinici. Trebuie să mă port cum se cuvine în faţa acestor oameni cu piele palidă care vin de peste mări.” Pe vremea aceea nu auzise încă vorbindu-se despre Europa şi abia dacă ştia că dincolo de marginile Indiei se afla o mare atât de vastă, încât depăşea închipuirea cea mai fecundă. Observase tăcut şi bănuitor modul în care mâncau, vorbeau, se plimbau şi cugetau oamenii palizi. Se gândea atunci: „Sunt un rege şi un războinic, nu trebuie să-mi fie ruşine când mă aflu în faţa lor.” Cunoscuse şi clipe de neagră desperare, când ar fi vrut să se înapoieze în munţii lui golaşi, ca să păzească vacile şi caprele. John Lawrence îl smulsese din starea aceea de tristeţe, de dispreţ, de suferinţă. Era sigur că fără Lawrence ar fi ajuns unul dintre acei principi răi, depravaţi, extravaganţi, tiranici şi nebuni, aşa cum erau destui dintre aceştia în India. Când chipul lui John Lawrence apăruse printre celelalte feţe care-l înconjurau, copilul de doisprezece ani îşi dăduse

imediat seama că putea să se încreadă în el pentru totdeauna.

John Lawrence îl învăţase să citească şi să scrie nu numai în englezeşte şi în hindustani, dar şi în franţuzeşte. John Lawrence îi deschisese ochii asupra întregii lumi, nu numai a Orientului, dar şi a Occidentului. Ştia acum prea bine că englezul acesta, care privea omenirea cu detaşare şi fără patimă, nu cu ochii unui britanic, ci ca un om oarecare, dezvăluise copilului indian, a cărui lume începuse şi se terminase înlăuntrul graniţelor sălbaticului Deccan, virtuţile şi viciile guvernămintelor, ale vastelor imperii, ale popoarelor, până când aceasta ajunsese să deosebească limpede şi simplu ceea ce era bun şi drept. John Lawrence îi demonstrase că e un om simplu ca toţi ceilalţi, căruia soarta îi încredinţase o mare responsabilitate. Inteligenţa şi bunătatea lui John Lawrence însămânţase bunătate şi umanitate în copilul care într-o zi trebuia să devină suveranul absolut a douăsprezece milioane de oameni. John Lawrence îl făcuse să înţeleagă că religiile se bazau în special pe superstiţii izvorâte din frica oamenilor de rând şi de neputinţa lor în faţa naturii. John Lawrence dăduse drept exemplu băiatului pe marele Akbar, musulmanul acela dominator, înţelept şi drept, care visase pentru supuşii lui lucruri la care aceştia nu puteau să ajungă pentru că nu erau vrednici de ele.

Îl vedea şi acum perfect de bine pe învăţătorul său stând în faţa lui la masa cea mare, în camera aceea din vechiul palat de lemn, sau în grădina casei locuită acum de Ransome, unde John Lawrence locuise cu plinuţa sa nevastă şi cu cei opt copii ai lor. Maharajahul avea impresia că din Occident nu mai veneau oameni pe măsura lui John Lawrence. Cei de acum erau ca Heston, lacomi, lipsiţi de scrupule, răi, sau ca Ransome, pervertiţi, sterili şi istoviţi. Ştia că Ransome era un om bolnav, dar boala lui era boala Europei, Heston era însă rău şi avea un alt soi de boală, care venea tot din Occident.

Abia acum pricepu că Lawrence fusese animat de aceleaşi simţăminte ca şi Miss MacDaid, Mr. Jobnekar, Maiorul Safka şi soţii Smiley – idealuri pe care guvernatorul i le transmisese lui, căci John Lawrence iubise India. Se înapoiase în Anglia, dar, ca şi în cazul lui Miss MacDaid, inima lui rămăsese în Orient, aşa că în cele din urmă se întorsese ca să moară în casa în care Ransome locuia actualmente. Bătrânul Maharajah vedea acum acestea cu toată limpezimea. John Lawrence făcuse din copilul de treisprezece ani, pe jumătate sălbatic, un instrument pe care-l modelase şi-l ascuţise pentru a fi folosit în slujba Indiei multiubite, un om şi un conducător care avea să-i îndrăgească visurile şi să meargă mai departe pe drumul îndeplinii lor. Pentru o clipă îi veni să râdă. Englezii care, ca şi Heston, se interesau de India numai în funcţie de beneficiile pe care le puteau trage de pe urma acestei ţări, făcuseră o mare greşeală trimiţându-i un guvernator de talia lui John Lawrence.

Suspină. Se gândi că englezii nu mai trimiteau în India oameni ca John Lawrence, sau poate, reflectă el, nu mai existau oameni care să-l egaleze. Dacă ar mai fi fost mulţi ca el, câte amărăciuni, câte conflicte, câte suferinţe n-ar fi fost evitate. În ziua deşteptării ei, India ar fi putut deveni cea mai bună prietenă a Angliei. Dar visul acesta nu avea să se înfăptuiască niciodată din pricina meschinăriei omeneşti.

Efectul morfinei se făcea simţit, aducându-i somn. Ar fi vrut să trăiască spre a vedea o Indie unită, mândră, eliberată de sărăcie, superstiţie şi ignoranţă, în sfârşit o mare naţiune. Dar ca să vadă acestea, i-ar fi trebuit să trăiască mai multe vieţi, şi el se simţea bătrân şi obosit şi câteodată îl încolţea descurajarea.

Pe jumătate adormit, întinse mâna spre a-l suna pe Mr. Bauer, dar îşi aminti că infirmierul elveţian adormise, poate de câteva ore, aşa că nu se mai îndură să-l trezească.

Dar Mr. Bauer nu dormea. Nici nu se mai afla în camera

lui. Îmbrăcat din cap până-n picioare, deşi era trei de dimineaţă, deschise încetişor uşa ca să vadă dacă Maharajahul dormea liniştit, apoi o închise şi plecă mai departe.

34

„Rusoaica aceea” pe care Mrs. Raşid o văzuse umblând prin saloanele de la parter ale palatului era fiica unui profesor din Moscova. Acum o servea pe Maharani, ocupând poziţia neoficială de confidentă, damă de companie şi de pălăvrăgeli, paznică a fabuloaselor bijuterii, şi a vastei garderobe a Maharanei, interpretă şi intermediară. Curând după revoluţie, Maharani o găsise la Kurhaus Park din Karlsbad fără un ban, părăsită şi descurajată. Curiozitatea şi umanitatea bătrânei doamne o apropiaseră de refugiată. Înălţimea-sa dorea să aibă o relatare directă şi trăită asupra ceea ce fusese revoluţia. În timpul unui strălucit dineu stropit cu şampanie, Maria Lişinskaia îi înfăţişase un tablou oarecum superficial, pentru că asta era firea Mariei – şi foarte amar, pentru că în această răsturnare socială pierduse totul – şi tatăl, şi logodnicul, şi căminul, şi banii. Dar amărăciunea ei nu ţinuse mult. Înainte de sfârşitul dineului, conştientă de prilejul care i se oferea, devenise încântătoare şi de o veselie care, paradoxal, era sinceră.

Buna ei dispoziţie, filozofia indiferenţei (chiar dacă nu avea ce mânca astăzi, norocul o va servi în ziua următoare, cum de altfel se şi întâmpla), spiritul de independenţă şi umorul ei cinic o cuceriseră pe Maharani. Afară de aceasta era şi foarte deşteaptă. Când era cazul, pentru galerie, se adresa Înălțimii-sale în cel mai umil mod, creând iluzia unei abjecte supuneri; de îndată ce rămâneau singure, Maria devenea o adevărată prietenă, amuzantă, plină de umor, trează în faţa spectacolului vieţii, muşcător de ironică şi înclinată spre intrigi. Maharani descoperise în

sfârşit o europeană pe care o putea înțelege. Maria Lişinskaia nu era deschisă şi sinceră ca majoritatea europenilor. Nu personifica Ambiţia, nici Desfrâul, nici Sentimentalismul, nici Statornicia, nici măcar o combinaţie a câtorva din aceste elemente. În fiinţa ei se amestecau toate acestea şi încă multe altele. Firea ei schimbătoare şi contradicţiile ei o amuzau pe Maharani. Câteodată era sălbatică, altădată supercivilizată, uneori corectă şi sigură pe ea, alteori neînchipuit de şovăielnică. Putea să fie demnă de încredere sau cu desăvârşire falsă, se arăta uneori de un cinism comic, iar alteori exprima tot sentimentalismul şi un fel de melancolie romantică, fiindcă în adâncul sufletului ei era o asiatică şi nu o europeană. Aceste trăsături o făceau pe Maharani să o înţeleagă. Descoperise în Maria dama de companie pe care o căuta de treizeci de ani. O fiinţă care să o întovărăşească la teatru, la cazinouri sau în cluburile de noapte, când se aflau în Occident, şi care să-i împărtăşească magnifica izolare, când se înapoiau în uriaşul palat de la Ranchipur. Aici, în Orient, avea pe cineva în preajma ei cu care putea să flecărească în dormitorul regal, cineva care înţelegea tot atât de bine idiosincraziile indienilor, cât şi ale europenilor; în Occident avea o fiinţă capabilă să-i explice comportamentul europenilor şi totdeodată pricepută să se tocmească în numele ei cu hotelierii, cu bijutierii, cu croitoresele. Maria Lişinskaia înţelegea gustul orientalilor pentru tocmeală şi se avânta în acest joc cu toată plăcerea. Deşi ştia că Maharani ar fi putut să cumpere cu bani gheaţă cele mai elegante hoteluri la care trăgeau o săptămână sau două, fără ca prin aceasta să-şi consume fondurile băneşti, mai ştia de asemenea că-i făcea mult mai multă plăcere Înălţimii-sale dacă se tocmea pentru costul camerelor, ori dacă descoperea vreo greşeală în notele de plată. Când frecventau magazinele cu bijuterii din Place Vendôme, Maharani făcea planul de campanie, iar Maria Lişinskaia îl ducea la îndeplinire, contribuind uneori cu unele iniţiative sclipitoare, astfel încât bijutierul încolţit de

cele două femei se pomenea – fără să ştie nici el cum – vânzând pe nişte preţuri ridicole cele mai frumoase pietre scumpe din prăvălie, uneia dintre cele mai bogate femei din lume. Şi în Maria mocnea uluitoarea vitalitate a Orientului. Ca şi Maharani, putea să joace cărţi până în zori la Cazino, iar a doua zi, către ora prânzului, să meargă la târguit, fără să manifeste cele mai uşoare semne de oboseală.

Câteodată, când nervii bătrânei doamne erau surescitaţi la culme şi simţea nevoia să se descarce pe cineva, o avea, spre norocul ei, la îndemână pe Maria Lişinskaia.

Când Maharani se întoarse în apartamentul ei, o găsi pe Maria Lişinskaia întinsă pe un chaise-long şi citind un roman de Mauriac. Rusoaica avea în jur de treizeci şi cinci de ani, nu era nici urâtă, nici frumoasă, dar se remarca printr-un fel de voluptate atrăgătoare şi prin ochii ei verzi, tătăreşti, uşor bridaţi. Uneori Maharani o găsea că seamănă leit cu Raşid Ali Khan şi această asemănare era nu numai fizică, dar se manifesta şi prin neobosita lor vitalitate. Maharani obişnuia să-i spună: „Străbunii dumitale trebuie să fi coborât din Himalaia spre Rusia, pe o parte a munţilor, în vreme ce strămoşii lui Raşid au coborât în India pe cealaltă parte.” Asemănarea înceta aici, pentru că Maria Lişinskaia nu avea niciunul din idealurile lui Raşid şi nici credinţa lui în viaţă. Ea nu credea în nimic. Era oportunistă, dezamăgită, lipsită până şi de propria-i ţară.

Când Maharani intră, rusoaica lăsă cartea, se ridică în picioare şi, după ce căscă, spuse:

— Ei, cum a fost?

— Îngrozitor… răspunse Înălţimea-sa în franţuzeşte.

— Şi soţii Heston?

— Îngrozitori… îngrozitori!

Cameristele paria începură să o dezbrace pe Maharani, să-i maseze faţa, să-i ungă cu briliantină părul negru şi frumos. Bătrâna doamnă deschise o cutie mică de aur, scoase o nucă de betel şi începu să o mestece.

Maria Lişinskaia o ajută să-şi desprindă de la gât podoabele grele de smarald şi le orândui una câte una în cutiile lor.

— În ce chip, îngrozitori? întrebă ea.

— Heston e un rege al banului, un huligan şi o brută, iar ea… este una dintre acele târfe elegante ale Angliei. La un moment dat a dispărut cu Ransome. Au lipsit aproape toată seara. Au pretextat că au vrut să vadă cum arată camerele de la parter.

— Da? o încuraja Maria. Şi ce s-a întâmplat?

— Dumneata, ce crezi? întrebă Maharani. N-am mai auzit însă până acum că treaba asta se cheamă „a vedea nişte camere”.

— Aveam impresia că femeile nu prea au trecere la Mr. Ransome, zise Maria.

— Ce vrei să spui cu asta?

Maharani o privi cu ascuţime. Ţinea la Ransome, şi Maria Lişinskaia era geloasă pe el, ca şi pe toţi aceia cărora Maharani le arăta o oarecare simpatie.

— O, nimic… mai nimic! răspunse ea cu un aer absent, dându-şi seama că vorbele ei displăcuseră bătrânei doamne.

Era un fel de joc care intervenea adeseori în cursul flecărelilor lor.

— Este obosit, zise Maharani.

— Asta am vrut să spun şi eu, rosti Maria, încântată că i se oferea prilejul să repare greşeala. A făcut de toate în viaţă.

— Poate.

Bătrâna doamnă îşi dădea amuzată seama că micile ei clevetiri treziseră curiozitatea Mariei şi că imaginaţia bogată a rusoaicei fusese stimulată şi o luase razna, clădind tot felul de presupuneri, unele mai decoltate decât altele.

— Îți place Ransome? întrebă Maharani.

— Nu ştiu nici eu, răspunse Maria. Abia dacă-l cunosc. Este chiar frumos… într-un anumit fel. Înălţimea-voastră

ştie sigur că lucrurile s-au petrecut aşa?

— Cum vrei să ştiu sigur? Poţi şti sigur asemenea lucruri doar dacă stai ascuns sub patul celor doi amorezi.

— Nu se citea pe feţele lor când s-au înapoiat?

— Englezii nu lasă să se citească aşa ceva. Se comportă ca şi cum ar fi băut un pahar cu apă. De ce nu te duci jos să te convingi personal? Dacă au făcut treaba asta, numai într-una din odăile de la parter a putut să se întâmple.

— Oh, n-aş putea face una ca asta.

Maharani ştia însă că îndată ce se va culca, Maria Lişinskaia va cerceta toate camerele de la parter ca să vadă cum stau lucrurile. Deodată, bătrâna doamnă înţelese că Maria nu se deosebea cu nimic de lady Heston şi de Ransome. Obosită, dezgustată, plictisită, sceptică, rusoaica ajunsese să nu se mai preocupe decât de plăcerile trupeşti. Când ai pierdut totul nu-ţi mai rămâne decât viciul şi senzualitatea. „Ce s-ar face Maria dacă Mr. Bauer ar pleca?” reflectă Maharani.

— Înălţimea-voastră a hotărât data plecării noastre la Karlsbad? întrebă rusoaica.

Bătrâna doamnă ştia că va pleca din Ranchipur la sfârşitul săptămânii, dar nu voia să-i facă Mariei bucuria de a o informa. Umbra soţilor Heston plutea încă asupra ei creându-i o ciudată senzaţie de iritaţie.

— Depinde de ploi, răspunse ea. Dacă mai ţin aşa, vom putea pleca mai repede. Înălţimea-sa nu va accepta să părăsească Ranchipur până nu va şti sigur că se aşează temeinic pe ploaie şi că hrana populaţiei este asigurată.

În acest timp Maria reflectă: „Când vom ajunge în Europa, îl voi sili pe Harry să mă ia de nevastă. Atunci n-are să mă mai poată lăsa şi viaţa noastră se va desfăşura calmă şi îndestulată pe lângă Înălţimile-lor. Vor avea grijă de noi până la moarte.” Câteodată era sătulă de dezrădăcinarea ei şi de viitorul nesigur.

— Cred că Înălţimea-voastră vrea să se culce imediat, zise cu glas tare.

— Nu sunt obosită, rosti Maharani, spunându-şi apoi în

gând: „Noaptea asta vrea să şi-o petreacă împreună cu Bauer.”

Era ispitită să o reţină pe Maria Lişinskaia şi să-i ceară a-i face un timp lectură. O încânta s-o vadă tulburată de dorinţe nesatisfăcute.

— Ai putea să-mi citeşti puţin.

Citi expresia de dezamăgire de pe chipul Mariei şi se înduioşă o clipă. „Am s-o reţin puţin, iar după un timp am să pretextez că mi-e somn şi am s-o las să plece.”

— Ai putea să-mi citeşti câteva pagini din cartea aceea franceză… Aceea clasică…

— Les Liaisons Dangereuses?

— Da, asta. M-au interesat întotdeauna concepţiile francezilor asupra acestor lucruri. Sunt ca şi chinezii, francezii ăştia. M-am gândit mult la ei. Au câte un fel de a se exprima şi câte o atitudine pentru fiecare aspect al vieţii în parte.

Când Maharani, unsă cu tot felul de creme şi uleiuri, se adânci în perne, Maria Lişinskaia se aşeză lângă pat şi începu să citească, acompaniată de murmurul monoton al ploii. Citea pagină după pagină, subliniind pasajele care analizau iubirea şi dorinţa, descriau intrigi, gelozii şi împăcări. Toate acestea erau zugrăvite cu o artă pătimaşă. Fiecare cuvânt devenea un afrodisiac, fiecare virgulă – un stimulent al dorinţei. Pe sub streaşina genelor ei lungi, Maharani o urmărea amuzată şi satisfăcută. Observă că respiraţia Mariei Lişinskaia devenea gâfâitoare. La unele pasaje se încurca, de parcă slovele scrise i-ar fi jucat în faţa ochilor. Picături de sudoare apăreau pe fruntea ei lată, măslinie. Abia dacă mai înţelegea sensul cuvintelor citite. În clipa aceea era tulburată de pasiunea ei pentru corpul alb, atletic, al lui Mr. Bauer. Băiatul acesta era chipeş, reflectă Maharani, avea un corp superb, dar inteligenţa lui lăsa de dorit. În vreme ce asculta distrată cuvintele care o torturau pe Maria, se întreba cum era posibil ca această femeie să se îndrăgostească de un ins atât de stupid şi de servil, oricât ar fi fost el de frumos. Se gândi o vreme la

grozăvia de a fi sclavul propriului tău trup şi de a suferi, ca Maria Lişinskaia, din pricina poftelor stârnite de un oarecare profesor de înot.

Abia asculta cuvintele care o chinuiau pe Maria, o privea cu detaşare şi cu o ciudată satisfacţie. Erau momente în care simţea nevoia să fie crudă, spre a-şi linişti sufletul frământat de amărăciunile vieţii, de exasperări, de umilinţe şi decepţii. Odinioară o regină ar fi putut să-şi aducă un sclav sau un condamnat şi să-l chinuiască până când i s-ar fi liniştit nervii surescitaţi. Acum aşa ceva nu mai era cu putinţă. Trebuia să folosească mijloace ocolite şi complicate. Ştia că n-ar fi putut adormi dacă n-ar fi martirizat-o în acest chip pe Maria. După o oră sau două de lectură simţi somnul coborând asupra ei. Se întoarse pe o parte şi spuse:

— Destul, Maria. Aş mai dori ceva.

— Da, Înălţimea-voastră.

Glasul abia i se mai auzea. Istovită, îşi trecu batista peste obraz.

— Du-te prin camerele de jos şi încearcă să descoperi ce s-a întâmplat în realitate.

— Da, Înălţimea-voastră.

— Şi întoarce-te să-mi spui şi mie. Dacă mă găseşti dormind, să nu mă trezeşti.

— Da, Înălţimea-voastră.

Rusoaica era palidă şi moale ca o rufă udă şi stoarsă.

Cu ochii pe jumătate închişi, Maharani o urmări până când aceasta ieşi din încăpere. Îşi revărsase asupra Mariei Lişinskaia a mia parte din răzbunarea pe care orgoliul şi patima ei ar fi dorit s-o reverse asupra Europei, pentru umilinţele îndurate aproape o jumătate de secol.

35

Năucită, gata să leşine, Maria Lişinskaia coborî împleticindu-se scara, străbătu coridorul, apoi colindă

cameră după cameră căutând vreun indiciu. „Poate că am să găsesc vreun semn în camera cealaltă şi apoi am să mă pot duce la Harry, bolborosea ea. Oh! Doamne, fă să găsesc mai repede o urmă, ca să mă duc apoi la el!”

Şi, în vreme ce cutreiera zadarnic cameră după cameră, o cuprinse spaima la gândul că Harry, iritat de întârzierea ei şi sătul de aşteptare, ar putea să treacă în odaia lui, învecinată cu a Maharajahului, în care ea nu îndrăznea niciodată să intre. „Oh, Doamne, fă-l să mă aştepte! continuă ea cu glas tare. Să ia dracu toate camerele astea goale şi nelocuite. Oh, Doamne, fă să rămână acolo până când am să mă pot duce la el!” Ajunse în sfârşit în ultima încăpere. Nu rămase mult acolo, fiindcă nu-i trebui mai mult de o privire spre a-şi da seama de ceea ce se întâmplase. Divanul era în dezordine, blana de panteră fusese aruncată într-un colţ, câteva mucuri de ţigară zăceau strivite pe jos. „Căţeaua! Dobitocul! Să-mi dea atâta bătaie de cap! Nici nu s-au ostenit să pună lucrurile la loc”, reflectă ea.

Alergând, făcu drumul întors, străbătu toate camerele şi interminabilul coridor, trecu pe lângă Mrs. Raşid fără să o vadă măcar, şi ajunse în sfârşit la apartamentul bătrânei Maharani. Deschise încet uşa dormitorului, dar când o auzi pe Înălțimea-sa respirând uşor, o crezu adormită şi trase uşa la loc.

Maharani o observă printre genele-i negre, iar când uşa se închise, adormi cu sufletul liniştit.

36

Furios, nerăbdător şi agitat, Mr. Bauer o aştepta. „Mulţumescu-ţi, Doamne, că mai e acolo!” Maria nici nu observă cât era de furios. Când liniştea se aşternu în fine asupra ei, îndrăzni să-i vorbească iarăşi de căsătorie. Culcată lângă el, îl ameninţă că se va omorî, dacă nu o va lua de soţie. Mr. Bauer, potolit şi el acum, căscă somnoros,

fără să se lase impresionat de ameninţările ei.

Nu avea de gând să se însoare cu ea. Pentru nimic în lume nu s-ar fi însurat cu o rusoaică dezechilibrată, care-i amintea mereu de sinucidere şi se plângea fiindcă nu se mai sătura de îmbrăţişările lui. Avea alte planuri. Când se va înapoia în Europa anul acesta, se va căsători cu Lina Storrel. Femeia asta era voinică, econoamă şi demnă de încredere. În timpul şederii sale în Europa îi va face primul copil, apoi se va înapoia în India însoţind pe Înălţimea-sa. În anul următor va avea destui bani ca să cumpere via de lângă Montreux. Acum, când se simţea liniştit şi sătul, avea numai dispreţ pentru Maria Lişinskaia. De ce nu voia să înţeleagă femeia asta că ceea ce făceau din când în când era util sănătăţii, mai ales într-o ţară atât de caldă? De ce ţinea să transforme treaba asta în roman, în căsătorie?

Mr. Bauer ştia ce voia. Era un ţăran primitiv, fără nimic bolnăvicios în el şi foarte puţin influenţat de civilizaţie. În vreme ce se îmbrăca, Maria Lişinskaia suspina, spunând că are să se arunce pe fereastră. Dar el nu-i dădea nicio importanţă. Îşi punea nepăsător hainele, ştiind că Maria n-are să provoace niciodată vreun scandal de pe urma căruia ar putea să-şi piardă slujba comodă oferită de pronia milostivă. Ştia că va fi întotdeauna gata să vină ori de câte ori ar chema-o.

37

În vreme ce Ransome conducea maşina încet, de-a lungul drumului bătut de vijelie, şi se îndepărta de palat, riscă să intre în şanţ din cauza ploii care-l orbea. Farurile vechiului Buick nu slujeau decât spre a-i dezvălui în ultimul moment prezenţa vreunui copac sau a vreunui rond de flori culcate la pământ de potop. În apropiere de pod, abia scăpă să nu se răstoarne în micul lac cu albie betonată. Apa îl umplea treptat, iar micuţele luntre de

agrement, cu baldachine aurite, nu mai stăteau culcate pe uscat, ci începeau să se legene şi să plutească, de parcă ar fi căpătat viaţă. Ploaia evoca un perete gros, prin care maşina trebuia să-şi facă drum.

Ransome conducea încet, aproape instinctiv. Nu se gândea decât la primejdia de a intra în vreun copac, ori de a se prăbuşi în lac. Era ca odinioară, pe front, când conducea maşina fără lumini. Şi, în timp ce mânuia volanul dirijat de instinct, deveni brusc conştient de acea depresiune pe care o resimţea ori de câte ori îşi risipea forţele sau îşi petrecea nopţile fără să doarmă. Era o impresie ciudată, uitată de multă vreme şi accentuată de conștiința propriei lui inutilităţi şi desperări. Şi trupul şi sufletul îi erau apăsate de o necuprinsă oboseală.

Nu-i era câtuşi de puţin jenă fiindcă avusese naivitatea să creadă că, îmbrăţişând pe Edwina, atât ea cât şi el ar fi putut să retrăiască trecutul. Asemenea extaze erau pierdute pentru totdeauna şi nu se mai puteau repeta pentru că amândoi erau prea vârstnici şi prea experimentaţi. Nu le mai rămăsese nimic din înflăcărarea şi din îndrăzneala de odinioară. Nu înseamnă că eşti îndrăzneţ când nu rişti nimic, când ştii că gesturile tale nu impresionează pe nimeni şi nici măcar pe tine. Singura plăcere pe care le-o dăruise ultimul lor contact se reducea la acele momente prețioase de excitare animalică și de anticipare care precedaseră actul. Restul era numai o rutină plată şi plicticoasă. Nu-l mai satisfăcea nici faptul că-şi astâmpărase ura împotriva lui Heston, luându-i nevasta. Dacă Heston ar fi aflat aceasta, ar fi fost altceva, dar Ransome era sigur că Edwina va avea grijă ca soţul ei să nu bănuiască nimic. Făcând speculaţii în jurul acestei teme, ajunse chiar să se întrebe dacă Heston s-ar formaliza în cazul că i-ar ajunge la cunoştinţă cele întâmplate. Rapida şi recea depravare a îmbrăţişării Edwinei şi uşurinţa neruşinată a întregii ei comportări dovedeau o experienţă vastă, dobândită în cursul a nenumărate „escapade amoroase”, furate în grabă, prin colţuri dosnice,

pe bordul iahturilor, pe plaje sau pe pernele automobilelor. Din clipa în care o văzuse intrând în salon, încununată de lumina revărsată din candelabrul năpădit de albine, înţelesese că Edwina era „moartă”, definitiv sfârşită. Heston ştia probabil de mai multă vreme acest lucru.

Singur, umblând cu maşina prin ploaie, încerca un simţământ de dezgust şi repulsie, ca şi când Edwina ar fi fost mai vinovată decât el de triviala şi scârboasa lor nebunie, „Îmi fac iluzii, cugetă. Iar încerc să judec lucrurile din afară.” Dar propriile sale demonstraţii nu-l puteau convinge. Instinctul lui era mai adânc şi mai puternic decât orice argument. Ceea ce se întâmplase avea o semnificaţie mai rea pentru ea decât pentru el. N-ar fi trebuit să fie aşa, din nefericire însă aceasta era realitatea. Ştia că mai devreme sau mai târziu – dacă nu cumva se şi consumase acest lucru – ea va fi victima sigură a propriei sale depravări. Abisul pe care-l întrevăzu în această clipă avea în el ceva infernal. Fapta lor nu se întemeiase pe vreun simţământ curat, ci numai pe curiozitate. Nu fusese decât un gest animalic, o împerechere între doi câini hoinari, fără nicio necesitate reală.

Amintirea acestei aventuri scârboase făcu să-i apară în faţa ochilor chipul bătrânei Maharani, conturat mult mai limpede decât al Edwinei. Venerabila suverană părea să ştie totul despre fiecare, nu numai prin intermediul clevetirilor şi intrigilor care-i ajungeau la ureche prin milioane de căi tainice, ci pătrunzând ea însăşi în cele mai ascunse colţuri ale gândurilor şi caracterelor omeneşti. Maharani îmbrăca o dublă personalitate: pe prima o cunoscuse la masa de pocher; cealaltă Maharani era o mare regină care-şi îndeplinea cu măreţie îndatoririle. Ransome le înţelegea pe amândouă. Mai exista însă şi o a treia, invizibilă şi complexă, tainică şi sălbatică, supracivilizată şi înzestrată totuşi cu o uimitoare intuiţie. Uneori, în cursul conversaţiilor, o văzuse schimbându-se sub ochi lui dintr-o înţelegătoare şi rafinată europeană, într-o sălbatică principesă a munţilor, într-o fiinţă

insondabilă, lipsită de scrupule şi capabilă de cele mai cumplite cruzimi. În asemenea momente îl fascina şi-l alarma; îl năpădea atunci o frică inexplicabilă. Numai ea ştia ce se întâmplase în camera de la parter. Poate că în clipa de faţă discuta despre aceasta cu rusoaica ei obositoare şi arogantă. Nu-i prea păsa că li se va descoperi isprava, iar Edwinei cu atât mai puţin. Ideea că Maharani aflase acest lucru îl stingherea totuşi; încerca un simţământ de ruşine şi de teamă. Era ridicol, dar asta nu-l împiedica să se simtă ca un copil prins asupra unei fapte urâte.

„Poate că sunt bolnav, îşi zise iarăşi. Poate că aştept prea multe de la fiecare experienţă, de la fiecare om… mai mult decât poate da cineva.”

Mugetul râului îl vesti că se apropia de pod. Farurile vechiului Buick luminară brusc silueta greoaie a statuii Reginei Victoria bătută de furtuna sălbatică, dar stând neclintită pe piedestalul ei şi ţinându-şi ferm în mâna-i grăsuţă de metal umbrela şi poşeta. Trecu de locuinţa lui Mr. Bannerjee, apoi zări o geană de lumină la una din ferestrele casei lui Raşid. Ajunse în sfârşit la poarta grădinii sale, gândindu-se cât era de dezolantă casa lui, mai igrasioasă şi mai goală decât un mausoleu georgian. Dacă nu i-ar fi eşuat căsnicia, acum nu s-ar mai fi întors în casa pustie din Ranchipur – nici nu i-ar fi călcat de altfel piciorul în oraşul acesta – ci ar fi locuit în marele castel cu turnuri al bunicii sale din Grand River. Opri maşina în faţa clădirii şi pentru prima oară observă că, în ciuda ordinelor severe date lui John Baptistul de-a ţine casa în întuneric spre a nu atrage ţânţarii, dormitorul era puternic luminat. De aceea, în loc să intre prin uşa ce dădea în alee, ocoli prin întuneric veranda, până când ajunse în dreptul ferestrei luminate.

În propria lui cameră se afla o femeie aşezată într-un fotoliu. Purta o manta de ploaie, ieftină, udă leoarcă, precum şi o pălărie fără formă. Vizitatoarea se afla cu spatele spre fereastră. Fiindcă auzise zgomotul motorului

lăsase din mână revista *Tatler* pe, care o citise până atunci şi stătea cu privirile aţintite spre uşă.

38

În faţa vechiului palat de vară, lordul şi lady Heston coborâră din Rolls-Royce-ul cel purpuriu şi urcară apoi în tăcere treptele scării de marmură acoperită cu un covor roşu. Ajunşi sus, se despărţiră spre a se îndrepta fiecare spre camerele lor. În ultimul moment lady Heston se întoarse spre soţul ei şi-i spuse cu un ton detaşat.

— Noapte bună! Apoi adăugă: Te simţi bine? Nu cumva ţi-e rău?

— Mă simt foarte bine, răspunse el. Mă plictiseşte doar căldura asta cumplită şi blestemaţii ăştia de indieni. Aş pleca mâine de aici. La Bombay nu poate fi mai rău. Cel puţin seamănă cu Europa. Aici ai impresia că te afli într-un azil de nebuni.

— Plecăm când vrei, zise ea. Sunt sătulă de India. Să n-o mai văd în faţa ochilor.

Într-adevăr, nu mai putea suferi India. În vreme ce se dezbrăca lenevos, lăsând gândurile să-i rătăcească încolo şi încoace, ajunse la concluzia că ar fi făcut mai bine dacă n-ar fi venit de loc pe tărâmurile acestea. Singurele amintiri cu care va fi să se aleagă vor fi cât se poate de neplăcute – arşiţă, praf, mirosuri urâte, dineuri oficiale obositoare, funcţionari plictisitori şi mai plictisitoarele lor soţii şi fiice, unele mai urâte decât altele. Trebuia totuşi să existe şi o Indie capabilă să trezească interesul, dar pe aceasta nu o cunoscuse. Exista totuşi o astfel de Indie, numai aşa se explica faptul că un om inteligent şi neastâmpărat ca Tom Ransome stătea aici de aproape cinci ani. În unele momente avea impresia că intuieşte o asemenea Indie, dar ori de câte ori încerca să se apropie de ea, aceasta părea să se îndepărteze. Când stătea de vorbă cu indieni – ceea ce evita pe cât posibil, fiindcă

cerea prea mari eforturi – constata că interlocutorii ei studiaseră la Oxford şi că se străduiau să-şi ascundă toate trăsăturile lor indiene. Deveneau pur şi simplu europeni, vorbeau despre meciuri de crichet, despre cluburi de noapte şi despre cai, asemenea europenilor pe care ea i-ar întâlni la orice dineu din Londra. Atunci avu revelaţia că nu numai India, dar şi multe aspecte ale propriei ei existenţe îi rămăseseră ascunse. Era ca şi când ar fi fost întotdeauna protejată de ambianţa de lux, de convenienţe, de maniere, în sfârşit de acele privilegii care erau actualmente apanajul Edwinei Heston, dar care aparţinuseră şi înainte Edwinei Doncaster. În ciuda faptului că-şi pierduse jumătate din viaţă fără să aibă un gologan în buzunar, ignorase sărăcia tocmai fiindcă se găsiseră în permanenţă oameni care să-i ofere creditul lor, să-i satisfacă dorinţele, să-i pună la dispoziţie bani, care, după câte ştiau chiar ei, nu aveau să fie niciodată restituiţi.

O clipă, invidie viaţa monotonă a tuturor acelor oameni mărunţi care contribuiau la administrarea Indiei. Ajunsese chiar să-şi dorească a împărtăşi existenţa obscură a familiilor de mărunţi funcţionari care populau suburbiile tuturor metropolelor din lume. Traiul lor nu putea fi mai monoton decât al ei, dar monotonia vieţii lor avea un caracter diferit. Deodată se simţi îngrozitor de singură, ca şi cum ar fi fost un fel de duh rătăcit în lume, dar fără niciun contact cu aceasta, o umbră fără consistenţă şi absolut ireală. Singurul lucru real era trupul ei şi plăcerile pe care le găsea în a-l împodobi, în a-l păstra tânăr, în a se sluji de el în dragoste.

Dragostea aceasta carnală o făcu să se gândească iarăşi la Tom Ransome şi să-l admire, fiindcă odinioară, deşi se aflase în plină criză, renunţase la existenţa care i se cuvenea prin naştere şi se străduise să-şi găsească altceva. Dacă găsise sau nu ceea ce căutase, n-ar fi putut să spună, dar Ransome avea totuşi meritul că nu-şi precupeţise eforturile, ceea ce era mare lucru. Pentru ea era acum prea târziu să încerce o evadare, presupunând că bunele ei

intenţii ar dura până a doua zi de dimineaţă. Nu-şi făcea iluzii asupra ei însăşi, prefera existenţa ternă cu Heston unor eforturi care i-ar fi fost necesare spre a se elibera. Îşi aminti deodată ceea ce îi spusese Tom în camera aceea de la parter, o expresie în jargon american pe care n-o înţelesese decât după ce i-o explicase.

— Dumnezeule! exclamă el, eşti un „curcan rece”.

După ce îşi puse capotul încredinţă brăţările cameristei şi-i spuse:

— Noapte bună, Parker! Asta e tot.

— Doamna are un aer obosit.

— Sunt puţin ostenită. Căldura şi umezeala. Abia aştept să mă duc la Cannes.

După plecarea lui Parker, o cuprinse deodată, fără niciun motiv o senzaţie de singurătate, de spaimă. O îngrozea India, imensitatea, violenţa, zăpuşeala, praful, milioanele de oameni şi de animale, şacalii, vulturii şi toată acea duşmănie pe care o simţea în jurul ei şi pe care i-o arătau parcă şi animalele şi oamenii şi climatul, adică însăşi firea. O înfricoşa ropotul puternic al ploii care cădea pe acoperişul vechiului palat şi se revărsa în torente pe streşinile inundate. Ce-ar fi să se întâmple ceva care s-o reţină aici? Ce-ar fi dacă ar trebui să rămână pe veci în ţara asta nesănătoasă, îngrozitoare? Avu brusc senzaţia că nervii ei sunt pe punctul de a ceda. Îi veni să strige, să urle, să se tăvălească pe jos. O împingea ceva să fugă din palat şi să plece chiar în noaptea aceea la Bombay, un oraş care avea cel puţin o oarecare asemănare cu Europa, o Europă obosită, plicticoasă, dar deosebită de India această ostilă, înspăimântătoare.

Își strânse dinţii şi îşi reveni. „Cred că sunt pe punctul de a face o criză de nervi. Niciodată nu m-am simţit în halul ăsta. De vină e căldura.” Se aplecă asupra casetei ei de voiaj, o deschise şi luă un somnifer. Abia după ce înghiţi o doză dublă, se aşeză în pat şi trase în jur vălul ce-o apăra de ţânţari, se simţi mai liniştită. Medicamentul începuse să-şi facă efectul. O cuprinse un fel de somnolenţă

voluptoasă. Se simţea atât de bine încât nu mai dorea să plece. Ar fi vrut să zacă aşa până la sfârşitul săptămânii, când trebuia să se ducă la Tom, să ia ceaiul în compania lui. Adâncindu-se în perne, se lăsă pradă gândurilor voluptoase provocate de imaginea lui Ransome.

Îi plăcea zvelteţea lui musculoasă, părul aspru, negru, linia viguroasă a cefei, nasul drept, buzele-i pline „E un exemplar unic, gândi ea. Este înzestrat nu numai cu o inteligenţă superioară, dar şi cu un fizic desăvârşit. De ce oare majoritatea atleţilor sunt imbecili, iar majoritatea oamenilor inteligenţi au burtă?” Dar când încercă să-şi închipuie viaţa interioară a lui Tom, constată că nu știa nimic; nu avea nici cea mai vagă idee. Tom Ransome întâlnit în seara asta era aidoma celui cunoscut odinioară la Londra. Când stătuseră de vorbă, evocaseră trecutul şi trecuseră în revistă prietenii de altădată. Dacă era atât de plăcut, de amabil, de vrednic de a fi iubit, merita poate să continue această aventură. Poate că va descoperi la el acel ceva care cu siguranţă trebuia să existe, deşi ea nu-l găsise niciodată şi nici nu-i dăduse de urmă. „Poate că eu sunt de vină, cugetă. N-am găsit acest lucru pentru că am fost prea superficială.”

Nu se gândi: „Aş putea să fiu fericită cu Tom”. Chestiunea fericirii sau a nefericirii nu o mai preocupase de mulţi ani, decât sub aspect fizic. Nu mai căuta să se amăgească. Dacă fericirea existase vreodată pentru ea, o întâlnise în noaptea aceasta când se dusese la palat pentru a participa la un plicticos dineu oficial, şi îl regăsise în schimb pe Tom Ransome. Acesta îi oferise o rapidă împerechere, în mica încăpere de la parter. Singurele plăceri pe care le mai încerca rezultau din asemenea întâlniri cu oameni încântători şi din satisfacţiile perverse resimţite ori de câte ori îl înşela pe Heston. Îşi zise cu răceală: „Sunt o târfă care se complace în promiscuitate! Ei şi! Asta sunt şi n-am ce-i face!”

După asemenea aventuri, rar i se întâmpla să mai dorească a-şi reîntâlni partenerul ocazional. Când îl

revedea se comporta în aşa fel încât acesta, răcorit, renunţa să mai încerce a continua intimitatea abia începută. Era o adevărată minune ca un bărbat să-i pară destul de seducător spre a-i trezi dorinţa de a-şi relua legătura. Acuma îl voia din nou pe Tom nu numai pentru plăcerile oferite de el, sau pentru că era un neîntrecut amant, ci fiindcă îi lăsase o senzaţie de neîmplinire. Nu ştia ce gândea Tom despre ea. Poate că în acest moment îşi amintea despre ea cu dezgust, ca despre o târfă. Complexele, crizele lui ocazionale de virtute şi de remuşcări i-l făceau simpatic. O năpădise chiar un vag simţământ de ruşine. Ceea ce o uimi şi îi spori totodată dorinţa de a-l vedea, măcar pentru a se justifica în faţa lui, ori cel puţin spre a-i dovedi prin farmecul ei că nu era ceea ce credea el.

În momentul acela observă că uşa care răspundea în apartamentul lui Heston se deschise, lăsând să se strecoare, o dată cu o rază de lumină, şi pe Heston, care intră purtând halatul atât de detestat de ea. Tot Edwina i-l dăruise de Crăciun cu patru ani mai înainte, crezând că are să-i placă. Reuşise dincolo de speranţele ei cele mai optimiste Veşmântul curăţat de nenumărate ori se tocise până la urzeală, dar Heston nu se mai putea lipsi de el. Spunea că îi poartă noroc. Desenul ţesăturii înfăţişa cai – cai alergând la curse, cai sărind garduri şi şanţuri, cai ridicaţi în două picioare, cai alergând spre potou.

Fără să scoată un cuvânt, lordul se apropie de pat. Ridică vălul şi se aşeză. Ea vru să-i spună: „Pleacă, te rog, cel puţin în noaptea asta.” Dar îşi dădu imediat seama că el nu intenţiona să rămână. Avea un aer abătut, bolnav. În colţul fălcilor lui grele văzu micile noduri ale muşchilor care se încordau ori de câte ori avea de gând să-i facă o scenă de gelozie.

— Edwina, cine este acest Ransome? întrebă el.

— Îl cunoşti foarte bine. E fratele lui Nolham. Ţi l-am prezentat acum câţiva ani.

Nici nu-i trecea prin minte că el ar putea bănui adevărul.

Întotdeauna Heston îi făcea asemenea scene, şi mai ales când era vorba de oameni ca Ransome, care îi creau un complex de inferioritate. Nu se sinchisea de prieteniile Edwinei cu sportivii. Snob impenitent, ura pe toţi aceia care se născuseră având la dispoziţie lucruri pe care el le râvnea şi nu avea să le obţină niciodată. „Aşa funcţionează sistemul nostru de caste”, gândea ea adesea.

— După câte văd, sunteţi buni prieteni.

— Îl cunosc foarte bine. Ne-am împrietenit la Londra îndată după război. Nu l-am mai văzut de aproape cincisprezece ani.

Fălcile lui Heston se contractară şi mai tare.

— Şi cum s-a învârtit în tot timpul ăsta?

— Nu ştiu. A rătăcit prin lume. Acum s-a stabilit aici.

— De bunăvoie?

— Aşa i-a plăcut.

— Atunci nu-i întreg.

— Nu cred. A încercat să-şi refacă viaţa.

— Cum adică, să şi-o refacă?

— Nu-i o poveste prea interesantă. Te-ar plictisi.

Heston scoase din tabacheră o ţigară şi şi-o aprinse. Edwina fu ispitită să-i spună: „Te rog nu fuma aici.” Dar se răzgândi. „Dacă-l las să-şi facă gustul, pleacă mai repede.” I se făcuse somn.

— Un afurisit de radical, presupun.

— Tot ce se poate.

— Ar face mai bine să stea la el în ţară şi să facă treabă acolo. Cum dracu îi găseşti pe toţi nătărăii ăştia?

Edwina râse în taină de prostia lui. Nu avea nicio preferinţă pentru radicali, intelectuali sau alţi inşi în genul acesta. Inteligenţa, ideile lor nu o atrăgeau. Lucrul era cât se poate de simplu. „Este caraghios cât de greu înţeleg bărbaţii adevărul”, gândi ea.

Era obosită, dar nu fizic, ci psihic, de aceste scene repetate de atâtea ori. Ştia dinainte toate întrebările şi răspunsurile şi mai ştia că-l biruia întotdeauna cu ascuţimea minţii ei.

Reproşurile lui continuară amare, exasperante. Edwina le auzise de atâtea ori, încât nu se mai ostenea să le asculte, ci îşi depăna propriile ei gânduri: „Ce-ar fi să-mi iau un amant indian? Asta l-ar sătura.” Şi în timp ce el vorbea fără să se oprească, Edwina trecu mintal în revistă pe toţi indienii ce-i fuseseră prezentaţi. Cel mai bine şi-l amintea pe Maiorul acela cu nume ciudat, despre care Ransome spunea că este chirurgul-şef din Ranchipur. Îi văzu limpede umerii largi, pielea deschisă la culoare, ochii albaştri. Da, ar fi amuzant. Se întrebă, cam cum ar fi să facă dragoste cu un indian. Reveni la Heston şi observă că obrazul lui căpătase culoarea homarului şi că ochii i se acoperiseră parcă de o peliculă. O clipă îşi zise că acesta băuse prea mult, dar îşi dădu imediat seama că la beţie nu arătase niciodată aşa. Odiosul halat îi atrase iarăşi atenţia şi la un moment dat avu impresia că toţi caii aceia căpătaseră viaţă. Îi vedea ca prin ceaţă mişcându-se, sărind, coborând, zburdând, şi spectacolul acesta închipuit o enerva la culme. Îndeobşte nu-şi pierdea cumpătul şi nu riposta la exploziile lui de gelozie. Acum însă nu o înfuria Heston, ci halatul lui cu acei înspăimântători cai în plină mişcare. Deodată se auzi zicând:

— De ce te legi numai de oameni ca Tom Ransome? Îi urăşti fiindcă sunt gentlemeni? Fiindcă ştii că le eşti inferior?

Heston încremeni cu ochii la ea, cu gura lui mare pe jumătate deschisă. Era atât de uimit încât nu găsea cuvinte să răspundă. După un timp reuşi să bâiguie:

— Ce vrei să spui?

— Nimic deosebit.

— Nu ştiu de unde ţi-au venit ideile astea tâmpite. Află că sunt mândru de originea mea. Nu mi-e ruşine de numele meu, Albert Simpson. Sunt mândru că mi-am croit singur drum în viaţă. Sunt mândru de tot ce-am clădit. Am realizat în orice caz mai multe decât gentlemenii dumitale atât de jalnici şi de servili.

Răspunsul ei îl uimi iarăşi.

— Da, ai perfectă dreptate, dacă asta preţuieşti tu mai mult. Şi, mai înainte ca el să-i poată răspunde, continuă: Ce vrei de la mine, Albert? Dacă nu-ţi convenea o nevastă anturată de bărbaţi, trebuia să te fi însurat cu o femeie respectabilă şi mediocră din mica burghezie şi nu cu mine. Câteodată îmi spun că m-ai luat pentru că mă numesc Edwina Doncaster şi că sunt ceea ce sunt. Ai vrut să arăţi oamenilor că poţi obţine orice pe lume. Numele meu se bucura de o publicitate ieftină prin revistele ilustrate şi reprezenta pentru dumneata un fel de consacrare; erai încântat să apari alături de mine. În realitate nu m-ai dorit pe *mine*. Niciodată nu ne-am înţeles şi nici nu am simţit cea mai mică simpatie unul pentru celălalt. Doar ideea că-ţi aparţineam îți flata vanitatea. Când te-ai însurat cu mine, niciun gentleman autentic n-ar fi catadicsit s-o facă.

Un răstimp, Heston se uită la vârful ţigării sale de foi, fără să vorbească. Ea îi cunoştea reacţiunile. Acum se concentra, numărând până la zece, înainte de a răspunde. În felul acesta nu risca să scape cuvinte ireparabile. Redevenea omul de afaceri, deosebit de viclean. Edwina îl văzuse uneori stând de vorbă cu alţi oameni de afaceri. Presupunerile ei erau exacte, dar mai era şi ceva în plus. Pentru întâia oară de la căsătoria lor i se oferise lui Heston prilejul de a afla adevărul, şi aceasta îl înfricoşa. Şovăi o clipă, întrebându-se dacă n-ar fi preferabil să continue a trăi în ignoranţă, în îndoială. Apoi, ca un om care se hotărăşte, după unele ezitări, să se arunce într-o apă îngheţată, îşi încleştă dinţii şi se avântă:

— Atunci, de ce te-ai măritat cu mine?

— Fiindcă tata şi cu mine n-aveam un sfanţ în buzunar, iar pe deasupra înotam şi în datorii. Fiindcă mi-ai asigurat o rentă respectabilă, fiindcă mi-am închipuit că ar fi amuzant să mă ştiu colosal de bogată şi fiindcă – ăsta-i adevărul – puţin îmi păsa cu cine am să mă mărit. Câteva clipe păstră gânditoare tăcerea, apoi adăugă: Renta a fost hotărâtoare. Însemna că, orice s-ar întâmpla, independenţa mea va fi asigurată.

Heston o privi lung, înţelegând pentru prima dată duritatea de necrezut a femeii cu care se însurase. Tăcut, se ridică şi zdrobi vârful ţigării de foi pe jumătate fumată pe tăblia de marmură a desuetei mese de toaletă victoriene. Gestul, de o brutalitate concentrată, o făcu să-şi spună: „Aşa ceva ar face şi cu mine dar îi este frică. A încetat să mai fie marele şi temutul lord Heston. Nu mai e decât bietul, vanul şi stângaciul Albert Simpson, pe care-l intimidează atât de mult înalta societate.”

Heston voi să spună ceva, dar se mărgini să rostească:

— Noapte bună!

Părăsi încăperea, închizând uşa în urma lui. Edwina îşi dădu seama că-i rănise vanitatea. Până acum îl socotise invulnerabil. Descoperise deci punctul slab al marelui lord Heston, provenit din vulgarul Albert Simpson, şi acest lucru o bucura. Se răzbuna pentru tot ceea ce suferise din partea lui. Duritatea, aroganţa, vulgaritatea, lipsa de sensibilitate, felul lui brutal şi rece de a face dragoste dovedeau o comportare care s-ar fi putut asemui cu modul lui de a bea un pahar de brandy, repede, fără fineţe tehnică ori înţelegere. Poate că de acum înainte are s-o lase în pace. Oricare ar fi situaţia, renta ei îi va asigura un trai îndestulat.

Efectul somniferului trecuse. Edwina aprinse lumina de pe noptieră şi începu să citească o carte intitulată Suferinţele Indiei. Pe copertă scria că lucrarea explica toate problemele Indiei, dar pe ea nu o mulţumiră cu nimic aceste pretinse explicaţii. Era atât de agasată, încât se trezi parcurgând pagini întregi fără să aibă cea mai slabă idee despre ceea ce citea. Printre rândurile scrise îi apărea figura chirurgului indian cu ochi albaştri, cu dinţi albi şi frumoşi. Un bărbat cu adevărat frumos şi atrăgător. Asta îl va da gata pe Albert.

În cele din urmă renunţă la citit. Se ridică, luă încă un somnifer şi îşi aprinse o ultimă ţigară. Când se urcă iarăşi în pat, auzi un ciocănit în uşă.

— Cine-i acolo? întrebă.

— Bates, doamnă, răspunse o voce.

— Intră.

Din cauza căldurii, pielea jilavă a valetului părea şi mai albicioasă ca de obicei. Intră respectuos, arătând oarecum cadaveric. Nici lui nu-i pria climatul.

— Ce este? întrebă ea.

— Cer iertare Înălţimii-voastre, că o deranjez. Mă tem însă că Înălțimea-sa lordul nu se simte bine.

— Ce spui, Bates?

— Nu ştiu despre ce e vorba, my lady, dar cu siguranţă că Înălțimea-sa lordul are febră. Am încercat să-i iau temperatura, dar nici nu a vrut să audă de asta. Înălţimea-voastră îl ştie bine! Niciodată nu recunoaşte că se simte rău.

— Ce-ar fi să chemăm un doctor?

— Nu vrea să audă nici de asta. Spune că nu poate exista vreun doctor priceput printre indienii ăştia.

Umbra unui surâs apăru pe chipul lui Bates, care adăugă:

— Înălţimea-sa lordul a folosit termeni mai tari decât mine, dar asta a vrut să spună.

Edwina detesta zâmbetul lui Bates, care încerca parcă să spună: „Dumneata şi cu mine ştim câte parale face pramatia asta.” Ei nu-i plăcea această familiaritate. Îl urau amândoi pe Heston, dar atâta vreme cât se aflau în compania acestuia, nu se cuvenea să şi-o mărturisească.

O clipă rămase tăcută, gânditoare.

— Mulţumesc, Bates. Dacă mâine are să se simtă tot atât de rău, chem un doctor. Cred că voi izbuti să-l conving.

— Mulţumesc, my lady.

— Noapte bună, Bates.

După plecarea lui, se gândi că este un servitor rău, nu din incapacitate sau prostie, ci fiindcă îl preocupa mai mult propria sa bunăstare, decât a celor pe care-i servea. „Îmi aminteşte de servitorii din romanele detective cu mistere şi crime săvârşite în case de raport.” La prima vedere valetul părea discret şi dedicat profesiunii sale. Dar

instinctul Edwinei o prevenea să nu-i acorde încredere. Întrevederea îi lăsase un gust ciudat, repulsiv, ca şi cum Bates ar fi socotit-o complicea lui. Nu se trădase prin nimic, nici prin vreo privire, cuvânt sau gest, dar era convinsă că valetul dorea moartea lui Heston, că acest gând îi plăcea; apoi, mai ştia că şi ea s-ar bucura.

Edwina nu dorea totuşi moartea soţului ei. Deşi nu o voia, nu se putea împiedica să nu reflecteze cât de simplă i-ar deveni viaţa în cazul morţii lui şi cât de plăcută ar fi libertatea înfrumuseţată de toţi banii pe care lordul avea să i-i lase prin testament, în afara rentei iniţiale, orice i-ar fi spus ea şi oricum l-ar fi tratat.

Stinse în sfârşit lumina, dar multă vreme nu putu să adoarmă. Zgomotul ploii şi bâzâitul insectelor care înnegreau vălul alb o iritau. Şi deodată, în vreme ce plutea între somn şi veghe, o cuprinse pentru a doua oară spaima îngrozitoare pe care i-o trezea India. Când o fură somnul avu un vis straniu. Căuta cu desperare ceva, dar nu ştia ce. O apăsa o îngrijorare cumplită, rătăcea pe o câmpie învăluită de praf, pe străzi urât mirositoare şi în cele din urma printr-o junglă în care avea impresia că aude plantele, copacii, ferigile, lianele, crescând în jurul ei şi îngropând-o. Şi, în clipa în care ştiu că va găsi ceea ce căuta dincolo de lanţul munţilor din zare, se trezi ţipând.

39

În vreme ce Ransome stătea pe verandă şi se uita pe fereastră în casă, o întreagă procesiune de femei defila prin mintea sa, femei de toate felurile şi de toate condiţiile, revenite dintr-un trecut de deznădejde şi nepăsare. Cu toate femeile acestea făcuse dragoste la întâmplare, ici şi colo, ori de câte ori se oferea ocazia, pe cuprinsul a jumătate din Orient. Care din ele, se întrebă Ransome, venise la Ranchipur, înfruntând ploaia spre a-l readuce la pământ? Care dintre ele îl socotise demn de atenţia ei? Îşi

aminti stânjenit de soţia plantatorului din Malaya, cuprinsă de o criză de isterie când aflase că voia s-o părăsească, de târfa aceea de rusoaică din Şanhai, care se jurase că nu-l va abandona niciodată, de tânăra englezoaică din Colombo care aflase poate că el îşi încetase peregrinările şi se stabilise la Ranchipur. Putea să fie oricare din acele femei pe care nu şi le mai amintea fără să facă un efort. În microscopul Ranchipurului nu-i rămânea decât alternativa de a se însura cu ea, lucru care însă îi repugna cu desăvârşire. Toate aceste amintiri şi speculaţii se perindară prin mintea lui în mai puţin de o secundă; îl fulgeră până şi gândul că din toată grămada ar fi preferat-o pe rusoaică, dar bineînțeles nu aici în Ranchipur.

Se îndreptă spre uşă şi, la auzul paşilor lui, femeia întoarse capul. Abia atunci Ransome văzu, cu uşurare, că în realitate era Fern Simon.

Vechea ei rochie de tenis, udă leoarcă, i se lipea de corp. Pentru prima dată observă că Fern avea nu numai un chip drăgălaş, dar şi un trup fermecător. Ea îl privi zâmbind, parcă ruşinată.

— Hello! rosti cu tonul degajat al unei femei de lume, care vine la rendez-vous. Numai că vocea îi era nesigură, ca şi vocea unei actriţe nesigură pe rolul ei şi înfricoşată să nu-şi uite replicile.

— Hello, răspunse el. Ce e cu dumneata aici?

— Am fugit de acasă şi nu mă mai întorc niciodată.

Ransome zâmbi, reflectând în acelaşi timp: „Uite ce încurcătură îmi cade pe cap.” Vorbi apoi cu glas tare:

— Nu se poate să faci una ca asta.

— De ce nu?

— Pentru că nu pot să-mi iau o asemenea răspundere.

Abia atunci îşi dădu seama că tremurul vocii şi nesiguranţa gesturilor ei erau datorite fiorilor de frig care o făceau să se cutremure. În ciuda căldurii din casă îi clănţăneau dinţii. Vechea lui teamă faţă de frigurile palustre îl năpădi iarăşi, dar nu pentru el, ci pentru fată.

— Ai să te întorci imediat acasă, îi spuse. Te conduc eu.

Fern nu se clinti. Cu picioarele puţin îndepărtate şi înfipte parcă în pământ, dădea impresia că este gata să reziste forţei, dacă s-ar ivi cazul. Aerul ei de sfidare şi hotărâre îl amuză o clipă. Se gândi că fata nu era atât de proastă pe cât părea. În vreme ce o privea, îşi dădu seama că dacă ar încerca s-o silească să plece în actuala ei stare sufletească, Fern ar fi capabilă să se arunce pe jos, să ţipe şi să plângă ca un copil, şi aceasta nu era câtuşi de puţin de dorit.

— Ar trebui să-ţi schimbi îmbrăcămintea cu ceva uscat, zise el. Nu se poate să mai stai aşa, tremuri.

— Ce să îmbrac?

— Ceva de-al meu. Nu am în casă veşminte de damă.

Fern nu ridică obiecţii, dar sfiala ei începuse să se topească şi deodată se simţi intrată bine în rolul lui Blythe Summerfield, Perla Orientului. Schimbarea hainelor îi va da timp să-şi câştige stăpânirea de sine. Era o minunată idee pentru un scenariu – eroina îndrăgostită acceptă să se schimbe în veşminte bărbăteşti, şi în secvenţa următoare apare îmbrăcată ca un băiat. Aşteptă până ce Ransome îi aduse un prosop, un şort şi o cămaşă.

— Şi acum, îi vorbi el ca unui copil, du-te în camera de baie, usucă-te, freacă-te zdravăn, îmbracă chestiile astea, apoi te duci la dumneata acasă. O privi atent: N-ai avut niciodată malarie? Acum nu ai febră?

— Nu… nu ştiu de ce tremur. N-aş putea spune că mi-e frig,

„Doamne, reflectă Ransome, pe o astfel de copilă nu poate s-o treacă fiorii din alte motive”.

În lipsa ei se duse după o sticlă de brandy şi luă două pahare, apoi atârnă în cuier haina de ploaie şi pălăria pleoştită. În tot acest timp râdea în sinea lui, gândindu-se la spectacolul pe care l-ar fi oferit el în rolul lui Casanova şi Fern în al fecioarei. Se gândi cu perversă plăcere la mutra pe care ar face-o Edwina aflând această întâmplare. Ar amuza-o; şi-ar imagina chiar comicul întregii scene. Îşi aduse apoi aminte de John Baptistul şi veselia i se stinse

brusc. Dacă acesta ştia că fata se află aici, nu va păstra noutatea pentru sine, iar clevetitorii lui prieteni flautişti vor împărtăşi vestea prietenilor lor. Şi aceştia altor prieteni, aşa că mai devreme sau mai târziu toată lumea din Ranchipur va fi informată.

Ransome lăsă pe masă sticla şi paharele şi după ce ieşi pe verandă, se uită spre cabana grădinarului, folosită de John Baptistul. Nu văzu în bezna de acolo niciun semn de viaţă. „Doarme ca un animal, gândi. Nu ştie nimic de treaba asta.” O clipă îi trecu prin minte să străbată grădina prin ploaie ca să se asigure, dar şovăi, fiindcă n-ar fi putut să facă nici doi paşi prin ploaie fără să se ude până la piele. Renunţă deci la această idee şi se înapoie în casă. „Să-l ia dracu”, îşi zise.

Când Fern ieşi din camera de baie, nu mai tremura. Cămaşa de tenis era prea mare, dar şortul o prindea de minune fiindcă Ransome avea talia subţire. Costumul îi dădea un fel de eleganţă, o degajare pe care nu le avusese în îmbrăcămintea ei de târg atât de lipsită de gust. Îi pierise aerul acela demodat de fiică a unui misionar dintr-o comunitate mic-burgheză. Ransome descoperi în ea posibilităţi pe care le caracteriza cu entuziasm „aproape nelimitate”. Apoi, strunindu-şi exaltarea, îşi zise: „Să ne păstrăm calmul… Să ne păstrăm calmul”.

Rosti cu glas tare:

— Înghite pilulele astea şi bea puţin alcool, iar când vei ajunge acasă să mai iei două şi alte două mâine-dimineaţă. Pune cutia în buzunarul cămăşii.

Fern luă paharul cu brandy amestecat cu apă şi zise iarăşi:

— Nu mă simt de loc rău, afară de asta detest gustul chininei.

— N-are a face. Fă ce-ţi spun.

O clipă ea îl privi cu o expresie de mirare oglindită în ochi-i albaştri. Apoi, asemenea unui copil ascultător, înghiţi cele două pilule, dându-le pe gât cu o duşcă de brandy şi strâmbându-se uşor.

— Nu mai sunt un copil.

— Nimeni nu spune asta, dar nu trebuie să te joci cu frigurile.

— N-am niciun fel de friguri. Emoţia mă făcea să tremur.

Ransome luă haina de ploaie şi pălăria.

— Acum ai să te duci acasă.

Ea se aşeză brusc pe scaun şi repetă:

— Nu mă duc acasă. Nu pot... N-am să mă mai duc niciodată acasă.

— De ce nu?

— Când am plecat, am lăsat un bilet în care am scris că plec definitiv. Acum nu pot să mă mai întorc acasă. După chestia asta nu mai pot da ochii cu mama.

Ransome zâmbi:

— Nu e bine să laşi astfel de bilete, căci s-ar putea să-ţi schimbi gândul.

— Să nu râdeţi de mine!

— De ce aş face-o? Oricum, biletul acela nu are nicio însemnătate. Nimeni n-are să-l găsească mai devreme de mâine-dimineaţă. Îl rupi mai înainte ca cineva să dea de el.

Deodată ea începu să plângă, aşa cum plânsese în după-amiaza petrecerii oferită de mama ei.

— Nu pot, suspină ea. Nu pot să mă duc înapoi. Sunt sătulă de viaţa asta groaznică.

Suspinele îl alarmară pe Ransome, dar îşi spuse că zgomotul lor nu va ajunge totuşi până la cabana în care John Baptistul dormea, fiindcă îl acoperea ropotul ploii. Spectacolul unei femei plângând îl tulbura, îi trezea dorinţa de a o lua la fugă. Fugise şi în alte ocazii, când unele femei cuprinse de istericale voiau să obţină mai multe decât voia el să ofere. În seara aceasta era cu totul nevinovat. Nu dădea decât poveţe, care probabil n-aveau să fie luate în seamă. Nu avea chef să fugă din Ranchipur, mai ales silit de o fată cu care nu avea nicio legătură.

— Mama vrea să-l iau de bărbat pe Harry Loder, şi eu nici nu mă gândesc, suspină Fern.

Ransome se trudi să-şi amintească trăsăturile tipului

care răspundea la numele de Harry Loder. Treptat chipul acestuia îi reveni în faţa ochilor. Harry Loder era tânărul acela mare, bovin, care-i păruse deosebit de antipatic. Avea o mutră vulgară şi bea peste măsură. Va să zică Harry voia să se însoare cu Fern! Vestea îl miră. Snobul Harry Loder care încerca să imite pe militari avea de gând să ia în căsătorie pe fiica unui misionar. Abia mai târziu ghici şi motivul. Fern era cea mai frumoasă europeană din Ranchipur, una dintre cele mai frumoase fete din India, şi Harry Loder o dorea. Acesta ar fi fost singurul mijloc ca s-o aibă. Când se va sătura de ea, o va neglija şi îşi va găsi alte femei. În tot acest timp nu va uita, şi n-o va lăsa nici pe Fern să uite, că-i făcuse o mare favoare însurându-se cu ea, fiica unui misionar oarecare. Poveşti ca acestea se repetaseră de nenumărate ori în India. Nu, nu trebuia să se mărite cu Harry Loder. Pentru nimic în lume.

Pentru întâia oară după atâta amar de vreme i se trezise spiritul cavaleresc din tinereţe. Odinioară îl avusese exagerat, nebunesc, ceea ce îi adusese multe necazuri, dar în ultimul timp se ferise a mai da frâu liber acestui avânt, fiindcă îi anihila bunul-simţ şi-l îndemna să facă prostii. În lume nu mai era loc pentru cavalerism. Cei care-l mai arborau arătau ca nişte idioţi.

— Nu, declară el, evident, nu-l poţi lua pe Harry Loder. Dar te-a cerut?… După toate regulile?…

— Da. Mi-a spus mai întâi mie, apoi a discutat şi cu mama. Aşa a aflat şi ea. De-acum înainte viaţa acasă are să fie mai nesuferită ca niciodată.

Ransome deveni prudent.

— În chestia asta nu pot să fac nimic. Nu e treaba mea.

Fern încetă să mai plângă şi se uită la Ransome cu acea expresie de hotărâre care-l impresionase şi mai înainte.

— Ba da, puteţi. Apoi, întorcând privirile în altă parte, adăugă: Dacă aţi avea curaj… Când am venit aici, am crezut că aveţi.

Lui Ransome îi veni să râdă.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Dacă m-aţi lăsa să stau la dumneavoastră în noaptea asta… iar ai mei m-ar găsi mâine-dimineaţă aici, toată lumea ar afla de escapada mea. Harry Loder n-ar mai vrea să se însoare cu mine, iar mama ar trebui să mă expedieze din Ranchipur ca să scape de clevetirile oamenilor. Nu vă daţi seama? Aş putea să plec şi să-mi trăiesc viaţa pe care mi-o doresc. Nu m-aş mai întoarce niciodată. După un moment adăugă: Nu-mi pasă de tot ce vor spune oamenii de aici despre mine.

Era limpede. Fern ştia ce voia. Lui Ransome îi trecu pofta de râs. Simţi chiar o mare admiraţie pentru hotărârea ei fermă.

— Şi eu cum m-aş descurca în toată treaba asta? o întrebă.

Răspunsul sosi atât de repede, încât Ransome îşi dădu deodată seama că Fern se gândise dinainte la toate întrebările şi la toate răspunsurile.

— Pentru dumneavoastră n-ar avea mare importanţă. V-aţi trăit viaţa şi aţi trecut prin atâtea, încât n-ar avea cum să vă mai umbrească reputaţia. Aşa că nu înţeleg ce v-ar deranja…

Vorbele ei rostite atât de direct îl făcu să aibă revelaţia bruscă a tot ce gândea despre el acea lume măruntă, pe care o dispreţuia într-atâta. Pentru toţi snobii aceia linguşitori nu era decât un desfrânat, un cheltuitor, un mojic, un om fără valoare şi capabil de orice. Discutaseră desigur despre el faţă de Fern. Erau totuşi dispuşi oricând să-l primească în mijlocul lor şi chiar să răspundă cu grăbire la cel mai mic surâs al lui. Deodată îl cuprinse o mânie cumplită, nu împotriva fetei, ci a lumii din care făcea ea parte: „Lingăii ăştia josnici, îşi zise, au îndrăzneala să mă judece.”

— Ce anume te-a făcut să ai asemenea idee despre mine? o întrebă.

Răspunsul ei îl descumpăni, spulberându-i mânia.

— Aveam impresia că nu vă sinchisiţi de ceea ce unii numesc prosteşte respectabilitate. Ştiu că prea puţin vă

pasă de ceea ce oamenii gândesc ori spun despre dumneavoastră. Nu sunteţi de-ai lor. Vedeţi, dacă aţi accepta să mă ajutaţi aţi face un gest nobil.

— Unde ai citit toate astea?

— Nicăieri. Am cugetat. Deodată îşi uită lacrimile şi adăugă înviorată: n-aţi observat că eu *vă înţeleg*? Eu ştiu ce gândiţi şi ce vă place. Urâţi modul lor de viaţă, după cum îl urăsc şi eu. Vreau să fiu eu însămi. Să obţin tot ce se poate obţine de la viaţă. Dispreţuiesc respectabilitatea şi toate prostiile astea.

Deci. Aşa îl socotea Fern. Odinioară, se scursese mult timp de atunci, aşa şi fusese el în realitate. Deodată îl năpădi ruşinea, când se văzu cât este de obosit, de descurajat.

— Toate astea sunt bune şi frumoase, zise, dar nu-s aşa de simple precum par. Trebuie să ai curaj… mai mult curaj decât mine ca să poţi ieşi la liman. Cred că nimeni nu are destul curaj.

— Nu m-am aşteptat să fie uşor.

— Atunci de ce ai venit tocmai la mine? Dacă asta doreai, puteai să te duci la oricare dintre tinerii aceia!

Fern se plecă, luă o ţigară de pe masă şi încercă să şi-o aprindă, dar chibritul era umed, aşa că dădu greş. Îmbujorată de ruşine, făcu o nouă tentativă şi, după ce reuşi, începu să fumeze stângaci, ca o fată bătrână care fumează pentru prima oară. În vreme ce aştepta răspunsul ei, Ransome o examina din ochi, mişcat, fermecat de tinereţea ei.

— Sunteţi singurul la care mă puteam duce. Fiindcă numai dumneavoastră sunteţi în stare să mă înţelegeţi şi să nu abuzaţi de mine. După o scurtă tăcere adăugă: Afară de aceasta îmi sunteţi simpatic. Câteodată îmi spun că sunteţi singura persoană de aici pe care nu o urăsc.

Ransome înţelese că Fern luase ţigara numai spre a-şi da aere de femeie de lume şi spre a-şi face curaj.

— Dar nu mă cunoşteai îndeajuns.

— Ba da.

Ransome zâmbi.

— Omul tare şi discret... misterios, rece şi foarte diferit de ceilalţi.

— Nu mă ironizaţi. Mă trataţi ca şi când aş fi un copil. Nu mai sunt un copil şi nici nu vreau să mai fiu. Vreau să fiu femeie.

O clipă Ransome se simţi zdruncinat.

— Nu mi-ai arătat cu nimic până acum că ţi-aş fi simpatic. Nu ştiu să-mi fi adresat vreodată vreun cuvânt.

Dar se întrerupse, fiindcă în această direcţie îl pândea o primejdie.

Părul fetei începu să se usuce şi să se orânduiască în bucle blonde în jurul căpşorului. Fără să vrea, îi admira trupul, supleţea feciorelnică, picioarele lungi şi sprintene, frumuseţea gleznelor. Evident, veşmintele astea îi veneau bine. Dar situaţia începea să pară grotescă – tocmai el, dintre atâţia bărbaţi, rezista la atâta graţie, la atâta prospeţime, oferite cu atâta bunăvoinţă. Îşi turnă încă un pahar de brandy şi deodată se simţi cuprins de ameţeala. „Poate că aventura mea cu Edwina a fost providenţială, reflectă. Poate că m-a împiedicat să mă fac de râs faţă de fata asta. Ciudată mai este şi viaţa.” Îşi spuse că trebuia s-o trimită grabnic acasă, dar ispita – deşi el era hotărât să nu-i cedeze – îi părea plăcută şi exaltantă. Îl făcea să se simtă aşa cum nu se mai simţise de multă vreme: tânăr şi mai presus de satisfacţiile carnale imediate.

Băgă de seamă că şi ea îşi golise paharul de brandy. „Nu trebuia să-i dau atât de mult alcool, gândi. Poate că este prima dată în viaţă când bea ceva tare.”

Fern reluă:.

— Îmi plăceţi de multă vreme. Adeseori v-am urmărit cu privirile când treceaţi pe stradă. În fiecare sâmbătă, când veneaţi în vizită la soţii Smiley, vă pândeam de la fereastră. Mi-aţi plăcut întotdeauna. Numai că dumneavoastră m-aţi tratat ca pe un copil. Nici nu vă osteneaţi să-mi vorbiţi.

„Nu se poate spune că am de-a face cu o copiliţă, gândi

el. Ştie ce vrea şi nimic în lume n-o va opri din drumul ei.” Al doilea pahar de brandy îl făcu să reflecteze. „La urma urmei, de ce nu? Ce importanţă ar avea? Viaţa este atât de scurtă şi de mizerabilă.”

Rosti însă cu glas tare:

— Acum am să te duc acasă, până nu e prea târziu.

Până atunci stătuse sprijinit de masă. Se îndreptă brusc de spate, îşi puse paharul pe masă ca să dea mai multa greutate cuvintelor sale.

— Nu mă izgoniţi! Lăsaţi-mă să mai stau.

Ransome se sprijini iarăşi de masă.

— Dacă rămâi, ce-ai să te faci după aceea? N-am de gând să mă însor cu dumneata.

— Nici eu nu doresc aşa ceva. Nu vreau să mă leg de mâini şi de picioare.

— Atunci cum crezi că ar trebui să se termine toată treaba asta?

Răspunsul îi veni cu uimitoare repeziciune.

— Va trebui să plec din Ranchipur, cu voia sau fără voia mamei. Mă voi duce în America şi-mi voi încerca norocul. M-aş opri la Hollywood. Sunt sigură că am să reuşesc.

— Nu e chiar atât de uşor. E destul de complicat să-ţi deschizi drum spre reuşită.

— Sunt gata să fac orice.

Fără să scoată un cuvânt, o fixă pătrunzător cu privirile. Ea întoarse ochii.

— Da, sunt gata să fac orice. Şi când spun orice, înseamnă orice. Niciun sacrificiu nu e prea mare, dacă obţii în schimb libertatea… de a face ceea ce vrei să faci. În fond n-aş da mare lucru, totul se consumă în mai puţin de un minut. Orice s-ar spune, corpul nu prezintă importanţă. Nu reprezintă eul tău.

Pe Ransome îl cuprinse iarăşi ameţeala: „Imposibil, reflectă el. Nu-mi vine să-mi cred urechilor. Culmea este că odinioară gândeam şi eu la fel.”

— Experienţa aceasta poate să fie îngrozitoare, zise. Nu-ţi imaginezi cât de îngrozitori sunt uneori bărbaţii.

— De aceea am şi venit aici. Şovăi, ca şi când şi-ar fi adunat tot curajul, apoi se avântă: De aceea am şi vrut s-o fac cu dumneata prima dată. Ştiam că nu veţi fi ca ceilalţi. Doream să încep cu cineva care să-mi placă. Mă înţelegeţi? Ce se va întâmpla după aceea nu are importanţă. Nu vă cer prea mult.

Ransome se gândi, străbătut de un uşor tremur: „Doamne, iată o situaţie pe care nici Sfântul Anton nu ar fi visat-o!” Spuse cu voce tare:

— Da, înţeleg… înţeleg prea bine, de aceea ai să te duci imediat acasă. Dacă nu vrei, am s-o chem pe mama dumitale.

Îi aduse haina de ploaie şi i-o ţinu ca s-o îmbrace.

— Hai!

Dar ea nu se clinti; începu să plângă iarăşi.

— Nu, vă rog, lăsaţi-mă să stau aici. Nu mă siliţi să plec acasă.

Ransome se simţi brusc istovit. Avu senzaţia că-l cuprinse vechea lui oboseală. Ştiu că în curând va accepta iarăşi compromisuri, va tărăgăna lucrurile, va face făgăduieli pe care nu le va ţine niciodată. Aşa procedase şi pe verandă în ziua petrecerii oferite de Mrs. Simon, iar acum se vedea şi mai angajat în această afacere.

— Va trebui să-mi dai timp de chibzuială.

Când se auzi rostind aceste cuvinte îi veni să râdă.

— Nu mă pot duce înapoi, zise Fern. Mama s-ar trezi din somn şi m-ar întreba unde am fost. Ar auzi zgomotul maşinii.

Ransome se aşteptase la acest argument.

— Nu. Nu ne vom apropia prea mult de casă. O să oprim la oarecare depărtare şi te voi duce la soţii Smiley. Vei dormi acolo în noaptea aceasta, dimineaţa în zori treci drumul şi te strecori în casa dumitale, iar biletul îl vei rupe înainte de a-l găsi cineva.

— Nu mă duc la soţii Smiley. Mrs. Smiley mă urăşte.

— N-o cunoşti pe Mrs. Smiley. Nu ştie ce înseamnă ura. Nu are timp pentru aşa ceva.

Plângând, Fern se ridică de pe scaun.

— Nu mă siliţi să plec! Nu vreau să plec! Nu plec decât dacă îmi promiteţi că o să mă mai vedeţi și că-mi veţi arăta mai multă înţelegere.

— Promit.

— Şi mă veţi ajuta.

— Te voi ajuta.

— Căci tot ce v-am spus nu este adevărat. Nu-mi sunteţi numai simpatic. Îmi sunteţi mai mult decât atât. Începu să-şi pună haina de ploaie. Cred că vă iubesc. Dacă nu v-aş iubi nu m-aş duce acum acasă.

— Oh! Dumnezeule!

40

De-a lungul drumului apa curgea umplând gropile, iar într-un loc se întinsese pe şosea sub forma unui lac în miniatură, prin care străvechiul Buick, cu farurile voalate de o perdea de ploaie, se avânta, stropindu-i pe amândoi de sus şi până jos. Stăteau pe banchetă, unul lângă altul, în tăcere, fiindcă din clipa mărturisirii lui Fern între ei se ridicase o barieră ciudată, alcătuită în parte din jenă combinată cu un fel de paralizie care le luase parcă graiul. Comedia încetase. Ransome renunţase la rolul de sfătuitor înţelept şi era conştient că nici Fern nu-şi mai juca rolul, ci era extrem de serioasă. Nu ştia ce fel de rol jucase ea, fiindcă ignora existenţa lui Blythe Summerfield, Perla Orientului, dar era sigur că ea ieşise din pielea personajului pe care şi-l crease singură, înainte de a veni în casa lui Ransome.

Câtva timp el căută cu toată seriozitatea ceva de spus, convins că printr-o conversaţie banală ar readuce relaţiile lor la normal. Nu-i venea însă nimic în minte care să nu pară plat, ridicol şi să-i trădeze totodată intenţiile, cu atât mai mult cu cât înţelesese că fata nu era de loc proastă. Felul ei direct de a i se adresa făcea imposibil în acest

moment un schimb de fraze convenţionale. Fern stătea puţin îndepărtată de el, ghemuită în colţul ei, tristă şi, deşi nu-i arunca nicio privire, era conştient de prezenţa ei şi ştia exact cum arăta în şort şi în cămaşa lui de tenis – cochetă, dezirabilă şi într-o oarecare măsură sălbatică. Era ciudat cu câtă limpezime o vedea acum. Cu câteva ore mai înainte n-ar fi putut spune cum arăta dacă cineva l-ar fi întrebat despre aceasta.

Ceva mai sus de distileria de alcool, opri maşina.

— Ar fi bine să ne continuăm drumul pe jos. Nu riscăm ca zgomotul maşinii să trezească pe cineva.

— Pot să mă duc singură, zise ea. Nu vreau să vă ude ploaia şi pe dumneavoastră.

— N-are nicio importanţă. De aici mă duc direct acasă. Îți mai este frig?

— Nu mi-a fost niciun moment frig. N-am avut nimic.

„Va să zică asta a fost! gândi el. Poate că m-am lăsat prostit.” Şi în vreme ce se bălăcea prin ploaie alături de Fern, avu pentru un moment viziunea limpede, ca şi când un proiector şi-ar fi îndreptat lumina asupra lui, lăsându-l oarecum şocat, fiindcă descoperise că, în tot acest răstimp de o oră sau două cât stătuse împreună cu ea, o parte din el îi cercetase cu de-amănuntul, la rece – grumazul, sânii, şoldurile, părul ei blond – imaginându-şi cum ar fi fost o experienţă cu ea. „M-am senilizat, gândi el. Am ajuns un hodorog bătrân.” Îşi reproşa că în aprecierile lui nu se gândise niciodată la sufletul ei. „Ar trebui să-mi fie ruşine de mine, şi când te gândeşti că nu am decât treizeci şi cinci de ani. Poate că numai senzualitatea mă mai stârneşte. S-ar zice că numai cu atât am mai rămas.”

Casa soţilor Smiley era cufundată în întuneric, dar nu le fu greu să găsească uşa şi să intre. Numai Ransome se lovi la cap de un ghiveci cu petunii atârnat de o bârnă de către mătuşa Phoebe. Uşa nu se încuia niciodată, iar ferestrele rămâneau întotdeauna deschise. Ziua sau noaptea oricine putea pătrunde în casă. La început unii încercaseră să abuzeze de acest privilegiu, dar după un timp se

răspândise vestea că soţii Smiley nu aveau niciun obiect de valoare în casă, care să merite a fi furat, aşa că în cele din urmă fuseseră lăsaţi în pace.

Ransome cunoştea locurile chiar şi pe întuneric. O lăsă pe Fern într-un colţ al holului, apoi, ajutându-se de lumina brichetei, străbătu un coridor până ajunse la uşa dormitorului soţilor Smiley. Ciocăni. Nu se temea că are să-i sperie. Aceştia erau obişnuiţi să fie sculaţi din somn la orice oră din noapte, când boala sau moartea se abătea peste indienii paria, sau peste oamenii din castele inferioare. Bătu a doua oară în uşă, apoi vocea adormită a lui Mr. Smiley întrebă:

— Cine este?

— Eu, Ransome. Pot să vă văd câteva momente?

— Sigur. Numai o clipă, zise Smiley cu glas treaz, dezmorţit.

Uşa se deschise şi Mr. Smiley apăru într-un halat de bumbac, urmat de Mrs. Smiley în chimono. Părul ei era făcut coc în creştetul capului.

Mrs. Smiley aprinse lumina.

— Îmi pare rău că vă trezesc, zâmbi Ransome, dar împrejurările sunt oarecum deosebite.

Îi puse la curent cu fuga de acasă a fetei, explicându-le şi faptul că aceasta voia să-şi petreacă noaptea în casa soţilor Smiley. Făcu astfel încât povestea să pară plauzibilă. Bineînțeles, se feri să le spună că o găsise în dormitorul lui. Pretinse că o găsise rătăcind prin ploaie.

Soţii Smiley nu dădură semne de mirare. Nici după ce o văzură pe Fern stând jenată la capătul holului şi purtând îmbrăcămintea lui Ransome.

— Ce mai faci, Fern? zise Mrs. Smiley, întâmpinând-o ca pe o foarte bună prietenă.

Situaţia nu era plăcută pentru Fern, care-i dispreţuise pe soţii Smiley, considerându-i bigoţi, imbecilizaţi de muncă şi meschini. Dar, Mr. Smiley, care nu luase niciodată în seamă aerele de superioritate ale fetei, netezi calea firească a lucrurilor, de parcă Fern ar fi trecut

drumul ca să împrumute o ceaşcă de făină.

— Am să te instalez în camera de lângă dormitorul nostru. Acolo nu va avea de ce să-ţi fie frică.

— Nu mi-e frică, zise Fern, şi în clipa aceea Ransome văzu că ea nu era decât un copil.

Soţii Smiley îl poftiră pe Ransome să rămână puţin şi să accepte o gustare. Ransome se simţea ca şi cum ar fi fost un străin prins de-o furtună sălbatică, iar casa soţilor Smiley ar fi fost o cabană de pionieri pierdută în vestul îndepărtat. Nu se arătară miraţi, nu puseră întrebări şi erau cât se poate de ospitalieri. Apoi o uşă se deschise pe culoar şi apăru corpul mătuşii Phoebe.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea. Nu pot să vă ajut cu ceva?

— Nu, zise Smiley. Nu s-a întâmplat nimic.

Dar mătuşa Phoebe îl zărise pe Ransome şi pe fata acelei „sărmane albe”, Mrs. Simon, purtând haine de bărbat. Ieşi deci curioasă în cămaşa ei de noapte, cu guler înalt şi cu mâneci lungi, cu părul ei alb prins în papiote de hârtie. Voia să ştie ce se întâmplă. Ransome se aştepta să i se pună întrebări indiscrete, aşa că socoti mai înţelept să o şteargă. Dar, mai înainte de a pleca, îi ură lui Fern noapte bună. Fata îl privi drept în ochi, atât de direct încât se simţi puţin jenat şi se mărgini să răspundă: „Mulţumesc”. Ransome ghici că Fern dorea să-l facă a înţelege că între ei nu se terminase totul şi că el nu va scăpa de ea cu preţul unei simple făgăduieli.

41

Când coborî din maşină în dreptul verandei casei lui, posomorât şi ud leoarcă, îşi dădu seama cu toată limpezimea cât fusese de aproape să săvârşească o faptă care i-ar fi făcut imposibilă şederea la Ranchipur. După ce se uscă, frecându-se cu un prosop, şi goli sticla de brandy, revăzu cu mai multă claritate momentul în care îl

cuprinsese ameţeala şi căzuse într-un fel de nepăsare faţă de tot ce ar fi putut spune lumea despre el: „Să-i ia dracu pe toţi! În viaţă numai treaba asta contează! Dacă nu profit de toate ocaziile care mi se oferă, într-o zi, după ce voi îmbătrâni, voi avea motive să le regret.”

Ajunsese să nu mai aibă regrete decât pentru lucrurile bune sau rele pe care nu le săvârşise în viaţă. Acestea erau însă în urzeala existenţei sale ca nişte găuri lăsate de un ţesător netrebnic şi care stricau bogăţia ansamblului; din păcate nu mai exista posibilitatea de a repara găurile. O treabă odată isprăvită era isprăvită pentru totdeauna. Partea proastă era că unele elemente considerate actualmente ca foarte importante – onoarea, responsabilitatea, teama de clevetirile lumii – îşi vor pierde într-o zi toată greutatea. „Poate că oamenii puternici sunt aceia care, deşi ştiu toate acestea, le calcă totuşi în picioare”, gândi Ransome. Cât despre el, nu socoti că dăduse dovadă de tărie de caracter când o văzuse pe Fern cu un ceas mai înainte, stând în faţa lui provocatoare şi gata să i se ofere. Într-o zi, toate aceste considerente morale se vor şterge şi el va rămâne doar cu părerea de rău că a refuzat o aventură, care ar fi putut să fie minunată, luminoasă. Gândul acesta îi reaminti viu filozofia Maiorului Safka, chirurgul – cum că trupul care-ţi procură atâtea suferinţe are datoria să-ţi ofere în schimb şi tot felul de satisfacţii senzuale.

„La dracu! reflectă el ameţit de băutură. Moralistul şi gentlemanul din mine îmi vor paraliza pornirile şi vor strica tot”. Nici desfrâul dezlănţuit în care se cufundase cu nepăsare de atâtea ori nu fusese în stare să-i ucidă instinctele lui bune. Acestea erau veşnic prezente şi, chiar dacă uneori adormeau, se trezeau brusc tocmai când le-ar fi dorit mai puţin, şi îl sileau să joace un rol de care se străduise a se elibera, conştient, cu un stăruitor efort de voinţă.

Stinse lumina, se urcă în pat şi, după ce trase în jur vălul care-l ferea de ţânţari, reflectă înciudat: „N-am făcut

niciodată dragoste, bucurându-mă total, cu brutalitate, ca mai toţi oamenii. Am fost întotdeauna conştient de ce se întâmplă, mă priveam oarecum din afară, şi observam cât sunt de uşuratic, de neruşinat şi de ridicol.” Poate va veni o zi când va fi în stare să-şi învingă toate îndoielile acestea şi să-şi găsească drumul drept. În acea zi va ajunge nu numai să-şi elibereze trupul, dar să şi asiste la moartea a tot ce este rău în el. Îşi dădea seama de aceasta, deşi era sub imperiul beţiei.

Agitat, chinuit de insomnie, de zăpuşeală şi de bâzâitul miilor de insecte atrase de lumină, nu avea nici consolarea de a crede că simţămintele lui nobile îl determinaseră să aibă o comportare corectă. Acum, sincer cu sine însuşi, ştia că plecarea lui Fern în rolul de *virgo intacta* nu era datorată cinstei lui sufleteşti, ci aventurii dinainte cu Edwina. Dacă nu s-ar fi culcat cu Edwina, poate că plictiseala şi exigenţele inferioare ale propriului său trup l-ar fi îndemnat să facă ceea ce îi cerea copila aceea ciudată. Da, era ciudată şi chiar fascinantă. În firea ei, în naivitatea, în revolta ei, exista ceva care merita a fi descoperit.

„Comic, cugetă el iarăşi, tocmai Edwina – recea şi depravata Edwina o salvase pe Fern, fără ca să fi ştiut măcar acest lucru.” O salvase din ce primejdie? auzi el ecoul propriei sale minţi. O salvase de ceva, care într-o zi nu prea îndepărtată, i se va întâmpla fetei, ceva care la urma urmei ar fi putut avea semnificaţia unei eliberări. „Eu cel puţin, gândi el, aş fi făcut-o pe Fern să guste cu plăcere această nouă experienţă.”

În momentul acela avu impresia că cineva străbătea veranda prin faţa ferestrei sale. În realitate nu văzuse vreo figură întunecată şi nici nu auzise paşii unor picioare goale. În neastâmpărul insomniei sale simţise doar o prezenţă.

Sări din pat, apucă o lanternă electrică şi se repezi pe verandă. Lumina căzu asupra cortinei de ploaie. Fascicolul de raze se sfărâma risipindu-se în cascada de apă, dar

chiar şi aşa era destul de puternic spre a-i permite lui Ransome să desluşească silueta brună a unui fel de stafie, care alerga goală, străbătând grădina şi îndreptându-se spre cabana grădinarului.

„A dracului treabă!” exclamă el cu voce tare. Se întoarse apoi în dormitor, râzând cu poftă. „Regret că m-am păcălit cu Fern. Mai devreme sau mai târziu tot am să fiu învinuit că am făcut-o”.

În zadar ar fi căutat să-l ameninţe sau să-l cumpere pe John Baptistul. Nici răsplata şi nici represaliile nu l-ar fi impresionat pe servitor. Prea era savuroasă întâmplarea ca să n-o împărtăşească prietenilor săi flautişti, atât de însetaţi de bârfeli. Povestea avea să sporească prin repetare ca şi cercurile ce apar pe suprafaţa unui lac liniştit în care arunci o piatră. Când va ajunge, din gură în gură, la urechea vreunei Hogget-Clapton, va căpăta proporţii nebănuite. Ransome cunoştea Ranchipurul. Pukka Lil va fabula, afirmând că Ransome a îmbătat-o pe Fern ca s-o violeze.

„Puteam tot atât de bine să fi făcut cu adevărat treaba asta, lua-o-ar dracu s-o ia! Asta dovedeşte că...” Nu reuşi să-şi termine ideea pentru că beţia şi osteneala îi înceţoşau mintea. Avea impresia că noaptea aceea în care Edwina – albă şi rece, palidă şi aurie – îşi făcuse apariţia în sala palatului nu avea să se mai termine.

Înainte de a aţipi, ridică puţin capul şi trase cu urechea. De data asta nu mai era o simplă închipuire, ci o realitate incontestabilă. Ropotul ploii torenţiale începuse să fie depăşit de vuietul râului.

Apoi gândul îi fugi din nou la Edwina. „Cred că numai pentru aşa ceva sunt necesare prostituatele.”

42

La soţii Smiley acasă, Fern stătea ruşinată, în vreme ce Mrs. Smiley şi mătuşa Phoebe aducea cearşafuri, o cămaşă

de noapte din bumbac şi se străduiau să o facă a se simţi cât mai bine. Îi vorbeau despre ploaie, despre dificultatea de a se păstra cearşafurile uscate pe o astfel de vreme, dar nu făcură nicio aluzie la Ransome, la îmbrăcămintea lui Fern, sau la plimbarea prin ploaie în miez de noapte. O dată sau de două ori, mătuşa Phoebe o cercetă cu privirile ei pătrunzătoare. Expresia ochilor nu era însă nici ostilă, nici acuzatoare, ci curioasă şi oarecum intrigată. Reflecta mai degrabă un fel de admiraţie, puţină mirare şi o mare curiozitate. Era ca şi când bătrâna ar fi rostit: „Zău, nu mi-aş fi închipuit pentru nimic în lume să ai în tine atâta curaj.”

Stângace, paralizată de stânjeneală şi sfiiciune, fata se uita la cele două femei vârstnice, care nu ştiau ce să mai facă, pentru ca Fern să se simtă ca la ea acasă. Mătuşa Phoebe aduse o sticlă cu apă şi o puse pe măsuţa de lângă pat. Mrs. Smiley aranja vălul contra ţânţarilor şi în tot acest timp se plângea de umezeala care putrezea ţesăturile mai înainte chiar de a fi întrebuinţate. Ceru apoi mătuşii Phoebe să aducă ac şi aţă, pentru a ţese găurile apărute în răstimpul scurs de la ultima folosire.

Din când în când, Fern spunea: „Oh, mulţumesc, Mrs. Smiley,” sau „Este perfect, nu vă mai osteniţi atâta!” ori „Pot şi eu să fac atâta lucru. Lăsaţi-mă să vă ajut!” Abia în acele momente începuse să-şi dea seama de adevăratele calităţi ale lui Mrs. Smiley.

Pentru prima dată, femeia aceasta încetase să mai fie pentru ea un fel de umbră cenuşie, un exponent al misionarilor obositori şi posomorâţi de totdeauna. O permanentă ameninţare instalată în casa de peste drum. O dovadă vie şi omniprezentă că Fern nu era decât fiica unor misionari condamnaţi pe vecie să trăiască într-o atmosferă „misionară”. O vedea acum brusc pe Mrs. Smiley în postura unei fiinţe reale, plină de vioiciune, care încerca probabil aceleaşi pasiuni, slăbiciuni şi desperări ca ea însăşi. Confuz, fără să priceapă bine, fiindcă era foarte tânără şi lipsită de experienţă, ghici totuşi că Mrs. Smiley

reuşise de multă vreme să facă ordine în pasiunile şi dezamăgirile ei, subordonându-le raţiunii, desprinzându-se din încâlceala vieţii şi limpezindu-şi nelămuririle. „Trebuie să fie plăcut, gândi ea, să fii atât de senină şi atât de stăpână pe tine.” Nu era necesar s-o *cunoşti* pe Mrs. Smiley ca să-i descoperi calmul, siguranţa. Aceste trăsături de caracter se reflectau în gesturile, în zâmbetele ei, în uşurinţa şi îndemânarea cu care cârpea vălul contra țânțarilor.

În înfăţişarea lui Mrs. Smiley, Fern desluşi, mai ales acum când nervii ei erau ascuțiți la culme, îndemnul care o făcuse să intre în dormitorul lui Ransome. Nu se dusese acolo fiindcă era stricată ori perversă, nici împinsă de curiozitate şi nici fiindcă s-ar fi îndrăgostit de Ransome. Totul se datora nu atât romantismului, cât necesităţii imperioase de a evada din mijlocul acelei lumi false şi tulburi, create deliberat de tatăl şi de mama ei, o societate măruntă, în care se simţea întemniţată şi nenorocită. Năzuise să facă ordine în existenţa ei, și pentru aceasta nu găsise decât o singură cale, să fugă la Ransome şi să-l lase să-i facă ceea ce orice femeie trebuie să accepte mai înainte de a fi în stare sa pătrundă înţelesul adânc şi bogăţia nesfârşită a vieţii.

Mrs. Smiley şi mătuşa Phoebe se retrăseseră, lăsând-o singură în întuneric. Îmbrăcată într-una din cămăşile de bumbac ale stăpânei casei, stătea întinsă pe pat, dar nu putea să adoarmă. Alcoolul şi emoţia îi stimulau mintea, făcând-o să înţeleagă pentru prima dată cu uluitoare limpezime că dintre multiplele motive care păreau să o fi determinat a se duce la Ransome, unul singur era valabil şi anume acela care aparent izvora din imaginaţia romantică. Se ridică în capul oaselor şi îşi zise: „Îl iubesc! Aşa trebuie să fie când eşti îndrăgostită!” Simţământul acesta nu semăna câtuşi de puţin cu ceea ce văzuse ea prin reviste ilustrate sau la cinema.

Ştia că-l iubeşte fiindcă se simţea „altfel” decât până acum, nu numai faţă de Ransome, dar şi faţă de ea. Nu mai

vedea în el eroul romantic, sumbru, melancolic, misterios care ţine discursuri ca personajele masculine fabricate în romane şi în filme. El îi vorbise simplu, cu o perfectă onestitate, se arătase mai înţelegător, mult mai drăguţ decât şi-l închipuise ea în scenele pe care le inventase în timp ce mergea prin ploaie spre casa lui. Nimeni nu-i mai vorbise până acum cu atâta seriozitate, de parcă ea ar fi fost o fiinţă matură. În lumea ei nimeni nu se mai exprimase astfel, căci toţi pretindeau a fi ceea ce nu erau, iar tot ce ziceau sau făceau devenea fals, complicat, enervant. Parcă ar fi trăit cu toţii încolţiţi de o necurmată teamă faţă de săraci, de clevetiri, de convenienţe şi de încă un milion de alte lucruri, astfel încât toate gesturile şi gândurile lor păreau împrumutate, distorsionate, nesănătoase. Ea însăşi, în rolul lui Blythe Summerfield, inventase o lume tot atât de mincinoasă ca şi a mamei şi a tatălui ei, a lui Mrs. Hogget-Clapton, ori a celorlalţi tineri. Făurise chiar un rol pentru Ransome, în care el trebuia să fie dur, de nepătruns, cinic, brutal. Dar nici acesta nu era cel adevărat. Şi acum, singură în beznă, simţi că se înroşeşte faţă de tot ce făcuse şi spusese în vreme ce se afla cu el, fiindcă foarte multe din ele fuseseră false şi ridicole. Îşi aminti deodată cât de cumsecade se arătase faţă de ea.

Mai ştia că dacă lucrurile s-ar fi petrecut aşa cum dorise ea n-ar fi avut nicio remuşcare, niciun simţământ al păcatului, fiindcă ar fi fost *cinstit* într-un fel pe care ea nu putea să şi-l explice limpede. „Îl iubesc, îşi repeta. Deci aşa arată dragostea.” Sentimentul acesta era mult mai plăcut, mai cald, mai răscolitor decât toate stupizeniile visate până atunci.

Ransome nu-i mai apărea sub aspectul unei umbre tainice, ieşite dintr-o lume, ori dintr-o viaţă despre care ea nu ştia nimic, ci era o realitate tangibilă. Nu se temea de el. Îl *cunoştea*. Fără să ştie cum, descoperise tot felul de amănunte legate de fiinţa lui – cum îi creştea părul des şi negru pe fruntea-i bronzată, uşoru-i zâmbet dezamăgit şi

aproape trist care-i umbrea uneori chipul în mijlocul unei fraze, sunetul precis al vocii lui plăcute, mângâietoare şi pe care putea s-o audă acum cu perfectă claritate, deşi se afla departe de el, în întunericul solitar al unei case străine. Descoperise până şi forma mâinilor lui foarte frumoase şi chiar felul cum tremurau uşor, când Ransome ridica paharul.

O clipă, redeveni Blythe Summerfield şi se surprinse rostind cu glas tare: „Mâinile lui, scumpele lui mâini.” Dar aceasta o făcu să se înroşească iarăşi şi să se ruşineze, fiindcă îşi trădase realitatea abia descoperită.

Dar mai presus de toate îl iubea fiindcă aflase ceva ce nici nu-şi închipuise până atunci – că Ransome era tot atât de nefericit ca şi ea.

Începu să înţeleagă acum de ce era el atât de prietenos cu soţii Smiley, de ce le călca atât de des pragul şi de ce venea atât de rar în vizită la mama ei. Chiar când intra la Mrs. Simon în casă, nu era el în realitate acolo, ci trimitea în locul său o făptură amabilă, politicoasă, care se prefăcea că ia în serios pe toţi nerozii de acolo. „El şi Mrs. Smiley ştiu ceva pe care noi îl ignorăm”, gândi ea. Şi deodată avu intuiţia existenţei unei alte lumi, care, simţea vag, era aceea căreia şi ea îi aparţinea – o lume bogată în sentimente, în care suferinţa avea profunzime, ambiţia – măreţie şi plăcerea – consistenţă.

Nu mai era o fetiţă. Când în sfârşit adormi, i se păru că noaptea care începuse o dată cu fuga ei de acasă prin ploaie avea să dureze în veci. Pentru prima oară i se întâmpla ceva remarcabil. Pentru întâia oară descoperise că viaţa nu este numai ceva împărţit de ceasornic în secunde, în minute, în ore. Uneori viaţa nu se clintea zile ori ani de-a rândul, apoi brusc te făcea să trăieşti ani întregi în câteva ore. Ce gânduri năstruşnice…

43

Când Mrs. Smiley se înapoiase în dormitorul ei, lumina ardea încă pe noptieră, dar Mrs. Smiley adormise pe locul său din marele pat dublu, folosit atât iarna cât şi vara. Ea nu-l trezi, ştiind că avea nevoie de fiecare minut de somn.

Se urcă în pat uşurel, ca să nu scârţâie arcurile şi să-l deranjeze. Nu simţea nevoia să-l trezească şi să-i vorbească despre Fern, fiindcă ştia deja totul despre fata aceasta şi era sigură că şi el ştia totul. Nu era nici locul şi nici timpul să analizeze împreună toate faţetele acestei poveşti, să facă speculaţii sau presupuneri, ori să inventeze lucruri. Ar fi putut să jure că Fern era nefericită şi cunoştea şi motivul. Înţelegea şi de ce Fern se dusese la Ransome, preferându-l altor persoane din Ranchipur. De asemenea era sigură că nu se întâmplase nimic între ei, fiindcă Ransome era un gentleman, chiar dacă el nu se preţuia prea mult.

Ştia toate acestea, chiar dacă ei nu i se întâmplase nimic pasionant în viaţă. În realitate era capabilă să ghicească tot ceea ce se petrece, fiindcă avea o înţelegere înnăscută faţă de suferinţele şi nebuniile omeneşti.

Toate acestea erau posibile poate şi datorită faptului că Mrs. Smiley era lipsită cu desăvârşire de egocentrism. N-avea nici cea mai mică idee despre ceea ce reprezenta ea. Nu avea timp să se ocupe de propria ei persoană, pentru că nu găsea niciodată timp să se studieze. Se folosea de oglindă doar câteva clipe dimineaţa, spre a-şi orândui părul astfel încât să nu-i cadă în laţe peste frunte. În oglindă nu-şi vedea propriul chip ci numai mâinile şi părul, iar părul acesta îl privea cu detaşare, ca şi când n-ar fi fost decât o plăcintă sau o bucată de pâine. Nu fusese egocentrică nici în copilărie, fiindcă venise pe lume cu un fel de umilinţă înnăscută, simţământ pe care îl accentuase faptul de a fi fost conştientă că aparţinea unei familii cu nouă copii. Nu se socotise niciodată neglijată, exploatată sau insultată de cineva. Fată tânără la Cedar Falls, nu se considerase niciodată nepreţuită fiindcă era trecută pe planul al doilea de colege mai frumoase, mai isteţe, mai

îndrăzneţe decât ea. Avea un fel de plăcere, de satisfacţie, să-i privească şi să-i asculte pe alţii şi se simţea deplin fericită când alţii aveau bucurii. În felul acesta devenise confidenta tuturor acelora care se aflau în preajma ei. Deşi era încă tânără, nu o mai şoca, nu o mai impresiona nimic. Treptat, dobândise o înţelepciune superioară multor oameni care trăiau cu patimă şi violenţă, cădeau în aceleaşi păcate, săvârşeau aceleaşi greşeli şi aceleaşi neghiobii.

Deşi îşi găsea rareori admiratori, nu avusese timp să se compătimească, fiindcă era întotdeauna ocupată şi veşnic interesată de spectacolul oferit de alţii. Simţea adeseori o cinstită şi simplă milă faţă de fiinţele mult mai strălucitoare şi seducătoare decât ea, fiindcă i se părea că frumuseţea, însuşirile lor deosebite le aduceau numai nefericire şi suferinţe. Liniştită, ca un şoricel în ungherul său, nu cunoscuse nici gelozia, nici invidia, nici amărăciunea, nici dezamăgirea, şi în acest chip ajunsese să se socotească mai norocoasă decât alţii.

Apoi apăruse întâmplător Mr. Smiley, rezervat, umil, privit cu ochi răi de rudele ei fiindcă era baptist şi îndrăznise a face curte unei fete dintr-o familie congregaţionalistă din Cedar Falls. Mr. Smiley, cu nevinovăţia, corectitudinea şi timida sa căldură, era singurul care vedea oamenii şi lucrurile aidoma cu ea. De aceea, în pofida împotrivirii a lor săi, ea îl luase de soţ, devenind baptistă, apoi misionară, şi mai târziu plecase împreună cu el în India. Nu se duseseră acolo îmboldiţi de credinţă, de fanatism sau exaltare, ci fiindcă urmau cea mai naturală cale şi anume o carieră, care corespundea în totul firii lor. Trăind pururea pentru alţii şi niciodată pentru ei înşişi, nu aveau niciun fel de avut care li s-ar fi putut fura, nicio mândrie susceptibilă a fi rănită, nici pretenţii greu de realizat şi nici ambiţii imposibile. Aici stătea secretul lor, pe care Ransome îl descoperise cu vremea.

De când se căsătorise cu Mr. Smiley nu se simţise

niciodată singuratică şi nici lui nu i se întâmplase acest lucru. Ea nu pretindea că se luaseră din pasiune, cu atât mai mult cu cât ştia că niciunul din ei nu era capabil de efuziuni, de sentimentalisme. Se căsătoriseră fiindcă amândoi erau smeriţi, fiindcă se înţelegeau, fiindcă vedeau pe ceilalţi oameni prin aceeaşi prismă şi fiindcă îşi găseau fericirea cea mai adâncă slujind pe semenii lor. Ignora voluptăţile cărnii şi nici nu se străduia să şi le închipuie. Se mulţumea cu blândeţea, căldura şi calmul soţului ei.

În vreme ce încerca să adoarmă, se întreba cum ar putea s-o ajute pe Fern Simon. Bănuia de multă vreme că fata se simţea singuratică şi nefericită, dar cunoscându-i firea, nu încercase să se apropie de ea. Acum, când Fern venise la ea, sau mai precis, când Ransome i-o încredinţase, îi era mai uşor.

Adormi în sfârşit. În zori o trezi un ciocănit în uşă, şi când se uită să vadă cine este, găsi pe coridor pe unul din elevii lui Mr. Smiley. Făcea parte din casta olarilor şi venise s-o anunţe că mama şi fratele său se îmbolnăviseră de tifos. Se mai declaraseră alte patru cazuri în cartierul olarilor.

Se îmbrăcă şi plecă împreună cu el. Pe drum reflectă obosită. „Iar se lasă biruiţi. Acolo unde s-a declarat tifosul, există desigur şi păduchi”. Mr. Smiley şi cu ea trebuiau să înceapă o nouă campanie, aşa cum mai făcuseră de atâtea ori. La un moment dat fu ispitită să creadă că toată strădania, toată munca lor era zadarnică. În acelaşi timp se simţea îngrijorată. Patru cazuri noi într-un cartier, într-o singură noapte, era prea mult.

Înainte de a fi părăsit casa, o trezise pe Fern şi o trimisese la casa ei de peste drum.

44

Ploile schimbaseră ca prin minune întregul decor precum şi întreaga viaţă din Ranchipur. În câteva ore,

plantele agăţătoare din grădina lui Ransome îşi răspândiseră în toate părţile mlădiţe lungi şi proaspete, verzi ca lăptucile, şi care se insinuau pretutindeni cu o tărie şi persistenţă disproporţională cu aparenţa lor fragilă. Se strecurau prin crăpăturile zidurilor de piatră şi de chirpici în conductele de apă şi chiar prin ferestrele deschise. Se înfăşurau pe stâlpii verandei, pe scaunele din grădină, pe bătrânii banyani şi chiar pe pompa care deservea vastul şi adâncul puţ. Se întortocheau şi se vârau peste tot, se agăţau, într-un fel de extaz şi de voluptate vegetală, de tot ceea ce găseau în drum. Pe marginile şi chiar în mijlocul potecilor se ridicau lăstari noi, hrăniţi numai de potopul cald al ploii. Până şi prăfuitele şi obositele gălbenele şi nalbe întineriseră. Frunzele şi mugurii scăpaţi de arşiţa soarelui se deschideau văzând cu ochii. Bătrânul banyan şi imenşii mangotieri apăreau în întreaga splendoare pe care le-o conferea verdele întunecat al frunzişului spălat de ploaie. Frunzele nu se mai îngălbeneau şi nici nu mai păleau din cauza fierbinţelii soarelui. În grădina palatului, albia prăfuită a lacului se umpluse cu apă şi pe suprafaţa lui se legănau micile şi frivolele bărci de plăcere, colorate vesel în purpuriu şi-n auriu. Vastele ronduri de flori, agonizânde la începutul săptămânii trecute, creşteau cu o extravaganţă şi cu o vigoare necunoscută în grădinile umedei Anglii.

Dincolo de casa cu multe ferestre a lui Mr. Jobnekar, vastele câmpii de pe care se ridicase recolta de grâu își schimbaseră culoarea din brun auriu în verde smarald, ca şi când o imensă mantie ar fi fost aruncată peste întregul ţinut cuprins între marginea cartierului indienilor paria, tainicii munţi Abana şi oraşul mort El-Kautara. În grădina Misiunii americane petuniile, garoafele şi orhideele mătuşii Phoebe, suspendate în vechi cutii de tinichea şi coşuri de bambus de ramurile copacilor din care se scurgeau picături de apă, creşteau şi înfloreau cu atâta vigoare, încât bătrâna doamnă, îmbrăcată într-o haină de ploaie şi înarmată cu un metru, stătea în fiecare dimineaţă

în ploaie ca să măsoare lungimea mlădiţelor. În descrierea musonului din scrisoarea pe care o va trimite la Cedar Falls va putea să adauge ca în fiecare an: „Nu exagerez de loc, le-am măsurat chiar eu. Cresc cu câte zece centimetri în douăzeci şi patru de ore.” În acest fel altera cu bună-ştiinţă adevărul, adăugând cinci sau şase centimetri de la sine putere. În grădina bungalow-ului locuit de Miss Dirks şi Miss Hodge, din apropierea intrării palatului, plantele agăţătoare îmbuibate de apa ploii invadaseră ferestrele, astfel încât lumina zilei care pătrundea în casă căpătase o culoare verde palidă, aşa că cele două fete bătrâne păreau că mănâncă, dorm, brodează şi corectează caietele de teză stând sub apă ca două sirene virginale, dar răscoapte.

Şi şerpii începeau să-şi facă apariţia – pitoni, cobra, *craits*, vipere, mai întâi amorţiţi, apoi cu un apetit crescând – năpădeau grădinile, câmpiile, malurile râului, sporind sarcinile lui Miss MacDaid cu numeroase cazuri de muşcături de şarpe, tratate prin tăieri şi înlăturarea cărnii infectate şi prin injecţii cu ser. Dacă aveau inima sănătoasă, victimele muşcăturilor de cobra sau de viperă puteau fi salvate. Mureau însă cu siguranţă toţi cei muşcaţi de mici şi scârboşi *craits*.

În toate casele şi chiar în vastul palat, pete mari de mucegai se întindeau pe pereţi. Toată ziua se ţinea focul aprins pentru uscarea cearşafurilor jilăvite peste noapte. Insectele se înmulţeau cu miliardele, astfel încât cei care se trezeau în timpul nopţii şi aprindeau lumina găseau plasele contra țânțarilor acoperite cu un strat atât de compact de gângănii, încât ajungeau să amintească nişte linţolii. Ziua, se vârau în nori deşi pe după tablouri, sub perne, sub mobile, servind drept hrană micilor şopârle ţipătoare care vieţuiau în trestia de pe acoperişuri.

În bazar şi în piaţa din faţa vechiului palat de lemn, vânzătorii de zaharicale şi siropuri pieriseră o dată cu mulţimea de trecători. Afacerile nu se mai încheiau sub cerul liber, sub soarele fierbinte, ci în cămăruţe mici şi întunecate ca nişte caverne, grele de umiditate. Treptele

marelui rezervor erau pustii cu excepţia unei ore sau două când ploaia înceta şi piaţa se umplea deodată de adevărate procesiuni de dhobies care se duceau la rezervor spre a-şi spăla hainele. Ploile veniseră cu atâta putere şi furie, încât îngroşaseră râul şi umpluseră rezervorul astfel încât în patru sau cinci zile, apele începuseră să înece malurile. Niciunul din bătrânii din Ranchipur nu-şi amintea să mai fi văzut asemenea ploi. Se abătuseră cu atâta repeziciune şi violenţă, încât curând după sărbătorirea lor, oamenii au început să se îngrijoreze şi să vorbească despre legendarul potop, care avusese loc sub domnia Maharajahului cel Rău.

Dar rectificarea albiei râului se dovedise bine inspirată şi potopul de apă strunită străbătea întreg oraşul şi ieşea în câmpiile verzi din preajma Muntelui Abana. Treptele templului lui Krişna dispăruseră sub puhoiul gălbui, iar la picioarele templului apele aduseseră ramuri rupte, stârvuri de animale şi tot felul de rămăşiţe, astfel încât Raşid Ali Khan, observând acest lucru în drumul său de la serviciu spre casă, ordonase unui măturător înarmat cu o prăjină lungă să stea acolo ziua şi noaptea şi să împingă gunoaiele în râu. Ciudat, un hindus nu s-ar fi preocupat de aceasta, însă Raşid, deşi era musulman, socotea că este ruşinos a lăsa să zacă pe treptele unui templu atâtea murdării şi leşuri de animale.

Una după alta, familiile importante părăsiră oraşul, refugiindu-se în staţiunile climaterice din munţi, unde nu găseai nici mucegai, nici şerpi şi nici insecte. Plecaseră astfel generalul, ofiţerul comandant şi familia sa, Mr. Burgess de la Bancă, împreună cu Mrs. Burgess, cu mătuşa şi cu sora sa, doi nepoţi, doi fii, patru copii ai acestora, toţi cu soţiile lor, precum şi şapte strănepoţi. La palat, Maria Lişinskaia şi Maharani alegeau bijuteriile şi sari-urile de care Înălțimea-sa va avea nevoie la Karlsbad, Londra şi Paris. Maharajahul însuşi dădu ultimele ordine în vederea îmbarcării pe Victoria, care avea să ridice ancora de la Bombay în sâmbăta următoare. Nu arăta niciun interes pentru această călătorie, fiindcă nu dorea să plece.

Se simţea obosit, bolnav şi dorea să moară la Ranchipur, printre supuşii săi. Maharani şi Maiorul îl convinseseră în cele din urmă să plece. Fuseseră extrem de stăruitori şi izbucniseră în râs când bătrânul Maharajah le spusese că în horoscopul lui era scris că nu va apuca sfârşitul anului. Ei râseseră, dar el ştia mai bine.

Rămăsese şi Ransome în vechea şi umeda lui casă, fiindcă spectacolul musonului îi dădea întotdeauna o stare de exaltare. A doua zi după cina de la palat, se trezise din somn deprimat şi parcă bolnav. Îi trebuise mult timp ca să reconstituie întâmplările din noaptea trecută. Nu mai voia să vadă pe nimeni – nici pe Edwina, nici pe Fern, nici chiar pe John Baptistul. Când acesta îi adusese ceaiul, nu dăduse niciun semn că ar fi ştiut ce se întâmplase în noaptea trecută. Era tăcut ca de obicei, iar Ransome nu-i puse nicio întrebare, gândindu-se că e mai bine să nu dea proporţii incidentului din ajun, în speranţa că John Baptistul nu-i va acorda importanţă şi va crede că toate europencele se comportă ca Fern Simon.

După ce-şi bău ceaiul, se bărbieri şi se îmbrăcă, îşi făcu planul activităţii pe ziua aceea. Va ieşi din Ranchipur cu maşina singur şi va vizita străvechiul oraş El-Kautara. Numai aşa putea evita lumea, fiindcă la Ranchipur nu exista altă posibilitate de a se izola. Oamenii nu conteneau să vină în vizită. Pe stradă era cu neputinţă să eviţi prietenii şi cunoştinţele. Uşile şi ferestrele rămâneau întotdeauna deschise. În timpul musonului nu era chip să te închizi în casă, să stai singur.

Lordul Heston nu fu în stare să-şi pună în practică hotărârea de a părăsi oraşul în cursul dimineţii, fiindcă se simţea prea rău.

La opt, Bates o trezi cu mare greutate din somn pe Edwina şi îi spuse că Înălțimea-sa lordul era atât de bolnav, încât nu se mai putea preface că se simte bine. Ostenită, cu mintea înceţoşată încă de somniferele luate în ajun, spre a putea dormi, asculta glasul servitorului, încercând să-şi reamintească faptul că se afla la Ranchipur

şi nu în locuinţa ei din Hill Street.

Când se trezise din somn, îi explică Bates, Înălţimea-sa lordul Heston nu se simţise în apele lui. Era „buimac”, spuse Bates, şi fiindcă nu părea a fi în stare să se mai împotrivească la ceva, servitorul îi luase temperatura şi constatase că avea şapte grade peste normal.

— Mă tem, my lady, zise Bates, că s-a molipsit de frigurile astea orientale.

„Nu te temi de loc, abia aştepţi”, fu ea ispitită să-i spună.

După ce se smulse din somnolenţă cu preţul unui mare efort, Edwina replică:

— Cred că ar trebui să trimitem după doctor, dar nu ştiu pe cine să chem şi nici pe cine să trimit să-l caute.

— Dacă my lady ar scrie un bilet pentru Înălțimea-sa Maharani, aş putea să-l expediez cu unul din servitori.

— Trebuie să-mi văd mai întâi soţul şi după aceea să trimit o notă. Du-te la el, Bates, vin şi eu îndată.

După ce se machie, îşi aranjă părul şi îşi puse *peignoir*-ul, se simţi mai bine, deşi avea senzaţia că creierul îi era învăluit într-un strat gros de vată. Când ridica braţele i se păreau grele ca de plumb şi străine de parcă nu i-ar fi aparţinut ei. Intra pentru întâia oară în camera lui Heston şi când îl văzu în dormitorul imens, victorian, îmbrăcat în roşu, aproape că-i veni să râdă. Stătea culcat grotesc într-un imens pat de lemn de teck, încrustat cu sidef. Aspectul lordului îi produse brusc un simţământ de dezgust. S-ar fi zis că-l vedea pentru prima dată în adevărata lui lumină. Aşa cum zăcea acum, pe jumătate inconştient, lipsit de scânteia, vitalitatea şi energia care îi însufleţea de obicei corpul lui mare, de huidumă şi îi transformau greutatea în forţă, părea buhăit, inert, greu, cu muşchii obrazului fleşcăiţi şi bărbia căzută. Se transformase pur şi simplu într-un morman de carne scârbavnică.

Atunci îi reveni în minte, destul de vag, ceea ce se întâmplase în ajun la palat şi cearta ulterioară din dormitorul ei; şi deodată o năpădi o mare ruşine şi scârbă

faţă de ea însăşi, nu fiindcă legăturile ei cu Ransome ar fi fost imorale – nu avea nicio mustrare de conştiinţă de pe urma aventurilor extraconjugale – ci datorită faptului că trăise aproape zece ani alături de această scârboasă grămadă de carne, care zăcea prostrată în patul de lemn de teck încrustat cu sidef, alături de acest om căruia îi aparţinuse de atâtea ori cu totală indiferenţa. Ceilalţi bărbaţi cu care avusese relaţii erau cel puţin frumoşi, într-un fel sau altul. Se gândi imediat la Ransome şi la trupul lui zvelt şi puternic, în ciuda băuturii şi a desfrâului. Uitându-se în jos, la Heston, îşi zise: „Indiferent dacă trăieşte sau moare, n-am să mă mai culc niciodată cu el.” Îi dorea însă cu neruşinare moartea, fiindcă ştia că atât timp cât ea va trăi, îl va vedea ca acum, înfrânt de boală, greu, umflat, congestionat, cu gura căscată; şi ori de câte ori îl va vedea, îşi va aminti că-şi prostituase lui corpul suplu şi elegant. Căci numai cu el, cu soţul ei, se prostituase. Cu toţi ceilalţi o făcuse din plăcere, câte odată din dragoste. Numai Heston o plătise.

În vreme ce stătea aplecată deasupra patului, simţea că Bates o pândeşte, ros de curiozitate să vadă cum se comportă. Pentru el ar fi trebuit să ia o atitudine care, deşi nu l-ar înşela, l-ar face totuşi să creadă că intenţiile ei sunt bune. Era totuşi conştientă că, în felul său, servitorul ştia multe despre ea.

— Albert! Albert! Sunt eu, Edwina! rosti cu tonul unei soţii devotate.

Ochii lui tulburi, de un albastru palid, se întredeschiseră, dar nu făceau decât să privească în spaţiu, dincolo de ea, fără să se concentreze. Heston scoase un mormăit slab, şi pleoapele i se închiseră. Edwina făcu o nouă încercare, dar fără niciun succes.

— Am să-i scriu un bilet Înălțimii-sale, Bates, zise ea. Am să ţi-l aduc. Dumneata să rămâi aici, de veghe.

Ajunsă în odaia ei luă mapa de scrisori, un flacon cu săruri şi începu să scrie. Dar după ce aşternu pe hârtie titulatura „Înălţimea-voastră”, înţelese că nu trebuia să se

adreseze lui Maharani, ci lui Ransome. Îşi dădu deodată seama că bătrâna doamnă îi inspira frică – dar de ce, n-ar fi putut să spună. Poate că era ceva în fiinţa ei, în comportamentul, în manierele, în demnitatea sau mai degrabă în şiretenia privirii ei care o făcea să se simtă stânjenită şi oarecum ruşinată. O văzu în gând aşa cum îi apăruse în noaptea trecută, stând sub candelabrul strălucitor, roind de albine, cu o nuanţă de batjocură în ochi. A intuit fapta noastră, gândi Edwina. Resimţi şi dispreţul bătrânei doamne care părea să spună: „Prin naştere aţi moştenit un rang care implică mari responsabilităţi. Aveţi o poziţie în societate pe care trebuie s-o păstraţi, sunteţi o părticică din acea civilizaţie la a cărei dezvoltare strămoşii dumneavoastră au contribuit, dar nu v-aţi dovedit vrednică de aceasta, după cum nici alţii nu s-au dovedit. Aţi avut o misiune şi i-aţi dat cu piciorul”.

Înțelese deodată cât de urâtă era impresia pe care o făcuse lui Maharani, ea, o englezoaică din rasa cuceritorilor, a neguţătorilor. Nu, nu-i putea scrie ca să o roage a-i trimite pe încântătorul Maior „cutare”. Înălțimea-sa va ghici imediat. Va citi zâmbind biletul şi va conchide că lady Heston nu este altceva decât o târâtură. Lui Ransome în schimb îi putea cere orice. Şi acesta ar fi bănuit-o, dar de el nu se sinchisea. Ca şi ea, Ransome renunţase la unele tabu-uri, aşa că o putea înţelege; afară de aceasta nu era indian. Era destul de inteligentă spre a nu avea prejudecăţi faţă de indieni, cu toate acestea îi păreau bizari, de neînțeles. Când o năpădeau astfel de gânduri, îşi zicea că sunt vestigii ale acelei legende care clama superioritatea britanică, atât de ridicată în slăvi de Heston. Atâta îi mai rămăsese, încheieturile şi plăcile cornoase din fanoanele unei balene. „Poate că într-o zi, reflectă ea, toţi englezii vor fi ca mine, numai cu fanoane, în loc de braţe şi de picioare, în loc de degete şi de mâini.” Încercând să se justifice în proprii ei ochi, gândi: „Poate că într-o zi acest Maior cutare mă va ajuta să descopăr India,

poate că va fi capabil să distrugă ultimele mele prejudecăţi.”

„Dragă Tom, îi scrise ea lui Ransome, de azi-dimineaţă Albert este serios bolnav, şi are nevoie de un doctor bun. Nu ştiu de ce suferă. Aseară la palat am cunoscut un tip încântător, un Maior, nu ştiu cum îl cheamă, care după câte am auzit (fraza asta trebuia să sune foarte inofensiv) este un excelent medic. Ai putea să-i trimiţi vorbă să treacă pe aici? Sunt foarte plictisită fiindcă plănuisem să plecăm astăzi la Bombay. Am uitat că n-aveai de unde să ştii. Nu te-am minţit în noaptea trecută. Am luat hotărârea abia după ce ne-am întors acasă. Nu vom mai putea prinde vaporul *Victoria* şi Dumnezeu ştie când vom fi în stare să părăsim India.

Dacă ai o clipă liberă, treci să mă vezi. Am nevoie de cineva care să-mi risipească gândurile negre. Mă vei găsi probabil în pat. Pe o vreme ca asta n-am altceva de făcut, mai ales că am vizitat deja uzina de apă, închisoarea, azilul etc. Aş prefera să prânzim împreună. Am un bucătar bun. În orice caz te voi vedea mâine-seară la dineul oferit de Mr. Bannerjee. Am de gând să mă duc; dacă Albert nu se va simţi *prea* rău. Este în orice caz mai plăcut decât să stau acasă şi să citesc despre India. Oricum, joi voi putea veni la tine.

Edwina.

"

După ce termină scrisoarea, nu o mai reciti. Sigilă apoi cu grijă plicul, spre a se feri nu numai de ochii inchizitoriali ai lui Bates, cât şi din pricina sinistrelor poveşti care circulau la Simla, în legătură cu marea curiozitate a indienilor prin mâna cărora mesajul ar putea să treacă.

45

Un servitor de la palat îi dădu lui Ransome biletul în clipa în care acesta se pregătea să se urce în maşină pentru a pleca la El-Kautara. După ce-l citi, dădu un bacşiş servitorului şi-i porunci să comunice lady-ei Heston că va veni îndată. Nu avea însă de gând să-şi schimbe planul. Nu va face o vizită Edwinei şi nici nu va prânzi în compania ei. Noaptea trecută îi acceptase cu plăcere prezenţa şi regăsise pentru câteva clipe tinereţea pierdută, dar în momentul acesta o nouă întâlnire era ultimul lucru pe care şi l-ar fi putut dori. Brandy-ul băut în noaptea din ajun îi făcuse rău şi actualmente încerca un simţământ confuz, în care se amestecau în părţi egale remuşcarea şi satisfacţia prilejuite de comportarea sa faţă de Fern. Numai rezolvând cum se cuvine această chestiune putea să-şi recâştige liniştea sufletească. Aventura sa cu Fern făcea s-o dorească mai puţin pe Edwina, ca şi când ea n-ar mai fi fost decât o poveste veche, prea des repetată.

Edwina nu se înşelase, Ransome tălmăcise uşor adevăratul sens al scrisorii, în prefăcuta nepăsare cu care se referise la Maiorul Safka şi la aluzia privitoare la *cunoaşterea* Indiei în locul unei lecturi despre această ţară. Biletul îi stârni mânia, nu din cauza neruşinării ei – care îl lăsa indiferent ca şi când ar fi avut de-a face cu o maşină, nu cu o femeie – ci pentru că nu voia ca ea să se amestece în viaţa Maiorului. Avea încredere în prietenul său, dar nu putea să uite că, adeseori, indienii îşi pierd cu desăvârşire capul când o europeană le acordă atenţie, în special o femeie frumoasă ca Edwina, care avea să-i dea cu piciorul când se va sătura de el. Se mai gândi şi la biata Miss MacDaid. Dacă Maiorul avea să se prindă în momeala Edwinei, nu numai munca lui s-ar resimţi, dar şi Miss MacDaid ar înnebuni de supărare.

În aceeaşi clipă îşi aminti de hoarda de maimuţe din grădină şi zâmbi. „Nu! Jos mâinile, nu permit să tragi cu praştia în Jehova!”

Oricum, nu putea face nimic. În întreg Ranchipurul, în

toată India, nu exista un doctor mai priceput decât Maiorul şi ar fi absurd să-l ţină departe de un om atât de important ca lordul Heston. Era cu neputinţă să lase sănătatea unui rege al marii industrii pe mâna unui biet omuleţ ca doctorul Pindar. În vreme ce rupea scrisoarea îşi zise: „N-ar fi trebuit să vină niciodată în India. Nu se integrează în cadrul ăsta. Nu creează decât complicaţii. Are să se sfârşească rău. Este ca şi când ai pune în contact nişte elemente chimice antagoniste.”

La spital nu găsi nici pe Maior şi nici pe Miss MacDaid. Plecaseră la vechile cazărmi de lângă închisoare, pentru a le amenaja în vederea spitalizării noilor cazuri de holeră şi de tifos. Ransome îi găsi la etajul al doilea, umblând prin holul răsunător, dând instrucţiuni unei cete de servitori care spălau, dezinfectau încăperile şi instalau paturi. Văzu de îndată că amândoi erau plini de însufleţire şi ghici motivul. Îi stimula perspectiva activităţii îndârjite care avea să-i reţină zi şi noapte. Asemenea epidemie nu se mai întâlnise de mulţi ani, şi Miss MacDaid ştia că această plagă va dura, că Maiorul îi va aparţine numai ei, că el va dormi la spital şi că o va uita până şi pe Natara Devi. Cu o groasă ţigară de foi în colţul gurii, Maiorul râdea şi vorbea tare. Vederea lor trezi brusc invidia lui Ransome.

Îl puse pe Maior la curent cu scopul vizitei sale.

— Mă duc numaidecât, zise Maiorul. Miss MacDaid poate isprăvi şi singură treaba de aici. Nu putem lăsa pe un barosan ca Heston să cadă bolnav şi să moară în Ranchipur. Înălțimea-sa şi Viceregele nu ne-ar ierta pentru nimic în lume; nu mai vorbesc de acţionari.

— Nu mi-am închipuit că epidemia este atât de gravă, zise Ransome.

— Nu e chiar atât de gravă, spuse Miss MacDaid. S-au declarat totuşi unsprezece cazuri noi în dimineaţa aceasta şi dacă vrem să-i punem capăt, trebuie s-o sugrumam cât mai e în faşă. Se întoarse spre Maior: Cred că va avea nevoie de o infirmieră.

— Probabil de două sau chiar trei.

Miss MacDaid îşi încreţi fruntea.

— În împrejurările actuale, va trebui să se mulţumească numai cu una. Ar fi bine s-o trimiteţi pe Miss de Souza, vorbeşte cel mai bine englezeşte.

— Am să-i spun să se pregătească şi să se ducă acolo.

— Oricum, e foarte plicticos, zise Miss MacDaid. Aveam destul de lucru, fără să ne mai cadă şi treaba asta pe cap. Ar fi putut să se ducă la Bombay şi să se îmbolnăvească acolo.

La vechiul palat de vară, unde Maiorul se anunţă personal prin Bates, Ransome rămase să-l aştepte în hol. Se aşeză pe o sofa umplută cu păr de cal, care era plasată în faţa unui oribil portret mucegăit al Maharajahului, pictat de un elev al şcolii de artă din Bombay. Nu avea poftă s-o vadă pe Edwina, fiindcă ştia perfect de bine că ea nu avea nevoie de reconfortări şi nici de consolări. Era cel mult contrariată fiindcă pierduse vaporul care trebuia s-o ducă în Europa. Trecură douăzeci de minute, apoi o jumătate de oră. „Cred că este în conversaţie cu tânărul ei doctor”, reflectă. Portretul din faţa lui începuse să-l calce pe nervi. Era o creaţie absurdă în care un stil indian, folosit instinctiv, se amesteca hibrid cu ceea ce artistul credea că este ultima expresie a picturii moderne din Occident. Sub stratul ei de mucegai, pânza nu avea decât calitatea de a fi oarecum comică, deoarece împletirea dintre cele două stiluri nu reuşise să creeze decât un efect grotesc şi copilăresc. Pictura, reflectă Ransome, era asemenea lui Mr. Bannerjee, care nu ştia să facă diferenţa între teorie şi practică.

Ransome studia încă portretul, când uşa se deschise şi Edwina apăru, proaspătă, încântătoare, într-un chimono de un verde lăptucă.

— De ce n-ai poftit înăuntru? întrebă ea. Abia acum am aflat că eşti aici.

— Mi-am zis că n-am ce căuta acolo. E rău bolnav?

— Da. Maiorul Safka nu ştie încă despre ce este vorba.

(Îi descoperise deci numele! Făcuse progrese! Nu mai

era Maiorul „cutare”! Căţeaua!)

— Ce încurcătură! zise el după câteva clipe. Cred că va trebui să amânaţi plecarea.

— Da, cel puţin două sau trei săptămâni.

Ransome zâmbi.

— Ai să vezi şi tu cum arată un muson, în realitate.

— Rămâi să iei masa cu mine?

— Nu.

— De ce?

— Nu sunt în apele mele. (Nu-i ajunge oare Maiorul? O să se ocupe destul de ea!)

— Mi-ai fi de ajutor. Am nevoie de o încurajare.

— Nu, nu pot.

— Ai vreun motiv special? Îţi promit că am să fiu cuminte.

(De ce dracu nu-l lăsa în pace? De ce se încăpăţâna să-l răscolească, să reînvie trecutul? De ce venise la Ranchipur?)

— Nu mă împiedică nimic special. Sunt însă un biet neurastenic, care simte nevoia să fie singur. Am draci.

— Aş putea să-ţi ofer ceva de băut.

Ransome o privi furios.

— N-ai înţeles ce ţi-am spus? Sunt bolnav. Un biet nenorocit care nu-ţi poate fi de niciun folos. Vreau să fiu singur. Şi la urma urmei nu înţeleg de ce naiba ai venit aici.

— Nici eu nu ştiu. Nu eu am vrut. De-acum înainte n-am să te mai plictisesc. Când ai să fii mai bine dispus şi ai să crezi că ai să mă poţi suporta, dă-mi de veste. Mi-e îngrozitor de urât.

Ransome se abţinu să nu-i dea o ripostă tare: „Oh, fii sigură că n-are să-ţi fie urât în compania Maiorului Safka, acest superb mascul care are să te viziteze în fiecare zi. Ştiu ce urmăreşti.” Îşi aprinse o ţigară, apoi rosti:

— Am să-ţi dau de veste. Eventual chiar mâine.

— Poţi să-mi împrumuţi ceva cărţi.

— Trimite un servitor şi îi dau tot ce doreşti.

— Mulţumesc.

Edwina plecă, lăsându-l să cugete asupra scurtei lor conversaţii, alcătuită dintr-un şir de hiatusuri semnificative. Nu ceea ce spuseseră, ci tăcerile avuseseră importanţă. „Ne-am înţeles al dracului de bine. Ne înțelegem bine, fiindcă suntem amândoi nişte porci.”

Câteva clipe după plecarea Edwinei îşi făcu şi Maiorul apariţia. Ransome îi aruncă o privire pătrunzătoare încercând să citească pe chipul lui dacă Edwina ajunsese la vreun rezultat; dar Maiorul era impenetrabil.

— Ei? exclamă Ransome.

— Nu ştiu ce poate să fie. E prea devreme ca să formulez un diagnostic. Mă gândesc la trei sau patru boli. Nu ştiu care din ele poate să fie.

— Grave?

— Eh, destul de grave – malarie, febră tifoidă, tifos exantematic sau chiar ciumă.

— Cum a putut să se molipsească de aşa ceva?

Maiorul zâmbi.

— Se mai întâmplă ca şi înalţii lorzi britanici să fie muşcaţi de purici. Scoase din buzunar o nouă ţigară de foi şi spuse: Ştii ceva despre antecedentele lui?

— Nu. Nu ştiu nimic.

— Aş pune rămăşag că este alcoolic. Asta o să-i complice situaţia.

Când Ransome străbătu cu maşina piaţa din faţa cinematografului, ploaia încetase pentru o clipă şi totul în jur părea să reînvie. Oamenii ieşiseră din prăvălii şi din case spre a se bucura de răgazul dintre ploi – servitorii mergeau după comisioane, femeile se îndreptau spre bazar, negustorii scoseseră la lumină marfa, spălătoresele se grăbeau să ajungă la marele rezervor. Ransome părăsi piaţa, coti pe lângă Şcoala de muzică şi apucă pe drumul Şcolii de ingineri. Acum i se zicea Beaconsfield Avenue, dar nimeni nu folosea acest nume. I se spunea numai drumul Şcolii de ingineri. Apoi, ca şi când Dumnezeu ar fi

tras lanţul unui gigantic duş, ploaia începu să potopească iarăşi pământul. Înaintea sa, la o oarecare distanţă, Ransome o zări pe Miss Dirks, în haina ei de ploaie şi cu pălăria bărbătească pe cap. târându-şi picioarele prin apă. „Am să opresc şi am s-o întreb pe biata bătrână dacă vrea s-o duc cu maşina acolo unde are treabă, reflectă Ransome. Dacă mă refuză, nu mă voi simţi obligat să o poftesc şi altă dată.”

Miss Dirks era probabil cufundată în gânduri în vreme ce îşi târa picioarele prin ploaie, fiindcă în clipa când opri în preajma ei şi o strigă, bătrâna domnişoară tresări şi-l privi aproape fără să-l recunoască, de parcă ar fi venit de foarte departe.

— Pot să vă duc cu maşina? întrebă.

Miss Dirks răspunse fără să surâdă:

— Bună dimineaţa. Nu, mulţumesc. Îmi place să umblu pe jos. Mă mişc atât de puţin…

(Atunci umblă sănătoasă! Al dracului să fiu dacă te mai invit vreodată.)

În vreme ce vorbea, faţa ei se înroşise atât de tare, încât Ransome se întrebă dacă nu cumva Miss Dirks reacţiona astfel în faţa oricărui bărbat. Apăsă cu piciorul ambreiajul gândindu-se să plece spre El-Kautara, când ea i se adresă iarăşi:

— Ciudat, mă gândeam tocmai la dumneavoastră. Tuşi, apoi adăugă: Aş putea să vă fac o vizită după-amiază?

În primul moment, Ransome vru să găsească un pretext, dar mila şi curiozitatea îl biruiră. Ceva în legătură cu fiinţa ei îi trezi simţămintele sale de englez. Deveni conştient de legătura sa de sânge cu această tristă domnişoară bătrână şi simţi deodată apriga lor singurătate din acest oraş potopit de ape, în care nimic nu era ceea ce părea să fie. Amândoi rămâneau nişte exilaţi, şi aceasta îi apropia sufleteşte.

— Desigur, răspunse el. Dar ca să nu vă mai obosiţi, aş putea să vin eu la dumneavoastră.

— Nu. E mai bine la dumneavoastră acasă, obiectă ea

grabnic. La mine n-am putea fi singuri… Tuşi iarăşi: Să vedeţi, este vorba de o chestiune personală.

— Bine… cum doriţi. La ce oră? Vreţi să poftiţi după-amiază, la un ceai?

— Da. Cu plăcere. Nici n-aş putea să lipsesc dimineaţa de la şcoală.

— Vă aştept la ora cinci.

Roşeaţa din obraji ei dispăru, lăsând să se aştearnă o paloare de moarte…

— Sunteţi prea bun, replică. Bună ziua.

Stângace, se răsuci pe călcâie şi plecă mai departe.

Drumul care ducea la Muntele Abana era desfundat de ploaie. Pe sub podurile noi, clădite de inginerul elveţian, apele galbene se scurgeau umflate, gata să le înece. „Podurile ar fi trebuit să aibă o înălţime mai mare, gândi el. Dacă ar veni o inundaţie, ar juca rolul unor zăgazuri.”

În vreme ce înainta încet pe drum, imensul munte apăru profilându-se prin ploaie. Avea forma unei gigantice piramide ridicate în plină câmpie. Pelerinii se împuţinaseră de când începuse musonul, iar marea scară ce ducea spre creasta încoronată cu temple nu mai era năpădită de gloata cucernicilor jaini, veniţi din toate colţurile Indiei, care urcau şi coborau într-o nesfârşită procesiune de culori. În acest sezon, preoţii din vârful munţilor duceau o existenţă solitară – o viaţă plăcută, gândi Ransome, dacă n-ar trebui s-o trăieşti în compania atâtor preoţi.

Era nevoit să conducă încet, fiindcă noroiul era adânc şi maşina risca în orice clipă să derapeze de pe şosea. După două ceasuri sosi în dreptul marii porţi ruinate al lui El-Kautara. Era construită din piatră, roşie şi împodobită cu sculpturi mogule, pe jumătate acoperite de iederă şi de alte plante mărunte crescute între crăpăturile zidului. Oraşul acesta mort şi tăcut, aşezat la picioarele muntelui, era înconjurat de ziduri groase şi de un şanţ larg, pe jumătate prăbuşit şi acoperit de ape. Ransome îşi imagină o clipă cum arăta oraşul acesta odinioară, când pieţele şi moscheile erau pline de viaţă, când pe străzi forfoteau

neguţători şi soldaţi, curtezane şi dansatoare, cai şi elefanţi. Dar iluzia nu dură mult. Numai moartea şi ruinele mai dăinuiau, iar pământul şi le revendica necruţător.

Printre dărâmăturile care acopereau străzile şi piaţetele fusese deschis un drum destul de larg spre a permite unui automobil să treacă. Pe acest drum se angajă Ransome conducând încet, ocolind cu grijă gropile adânci pline cu apă, scobite ici şi colo de intemperii. În curţile clădirilor şi printre zidurile palatelor şi caselor crescuseră haotic smochini sălbatici şi ficuşi bengalezi, spărgând acoperişuri, dând la o parte ţiglele aduse odinioară din nord, de la Delhi, Agra şi Lahore.

În ritmul în care se desfăşura istoria în India, El-Kautara nu era un oraş străvechi. Nu trecuse mai mult de un secol şi jumătate de când ultimii supuşi ai Marelui Mogul se întorseseră din drum spre a privi pentru ultima oară zidurile pustii. Istoria oraşului începuse să se piardă în negura trecutului. Nimeni nu ştia de ce fusese abandonat şi lăsat să moară. Aceasta era India, gândi Ransome. Înghiţea totul, şi ambiţia omenească şi credinţele popoarelor şi oraşele şi pe cuceritori, înghiţea şi faima şi gloria. Numai reputaţia lui Akbar şi a urmaşilor săi supravieţuise, urmaşi care în ritmul desfăşurării evenimentelor în Orient păreau să fi trăit până mai ieri. Asoka, Marele Alexandru şi ceilalţi potentaţi trecuseră deja în legendă, devenind jumătate zei, jumătate oameni, ca Rama şi Krişna. În copacii din curţile pustii atârnau ciorchini de lilieci, care aşteptau să vină noaptea spre a se avânta în nouri înfometaţi peste câmpii spre Ranchipur. Ici şi colo, de sub fragmente de acoperişuri rămase încă în picioare, chipuri patibulare, încadrate de şuviţe de păr unsuros, aruncau priviri sinistre asupra lui Ransome care, în timp ce străbătea străzile goale, străjuite de arcuri ruinate, avea senzaţia că este pândit de mii de ochi. Toţi aceştia erau bhili, acea populaţie sălbatică originară din munţii de dincolo de Abana, care, îndată după venirea ploilor, coborau în vale şi îşi căutau adăpost pentru ei,

pentru copii şi pentru capre, în ruinele moscheilor şi ale templelor.

Ransome se opri în sfârşit în piaţa mare în faţa ruinelor unei uriaşe moschei. Stătu multă vreme acolo, pătruns de un simţământ de linişte, eliberat de indispoziţia de până atunci. În singurătatea aceea încerca o amărăciune şi un fel de plăcere sinistră trezită de spectacolul care părea să-i spună: „Vezi? Aici a existat odată un mare şi puternic oraş. Acum a pierit, aşa cum vor mai pieri şi alte oraşe sortite nimicirii.” Părea să mai spună întregii lumi – dictatorilor, politicienilor, bancherilor, mărimilor zilei: „Priviţi! Iată unde vă va duce lăcomia, nebunia, ura! Priviţi! Tot ceea ce aţi clădit se va prăbuşi într-o zi în ruine, care vor ajunge cuibul liliecilor, al panterelor şi al sălbaticilor."

46

După ce se îmbrăcă şi toată lumea se retrase, chiar şi Bates, Edwina intră în camera lui Heston, se aşeză pe un scaun şi rămase acolo multă vreme, privindu-l şi cugetând. Nu stătea aproape de pat, ci în celălalt capăt al odăii, astfel încât să-şi poată vedea soţul cu toată obiectivitatea şi eliberată de orice prejudecăţi. Lordul nu se clintise la intrarea ei şi nici nu dădea semn că ar fi fost conştient de prezenţa ei în cameră. Zăcea umflat, greoi, cu faţa buhăită şi mult mai congestionată decât acum trei sau patru ore. Maiorul Safka recomandase Edwinei să nu pătrundă în camera lui Heston până când nu va preciza diagnosticul bolii acestuia. Putea să fie ciumă, spusese el, şi aceasta i-ar fi primejduit viaţa. Dar ei nu-i păsa, fiindcă în adâncul sufletului avea convingerea – asemenea multor soldaţi în timpul luptelor – că nimic nu o va atinge. Edwina era fatalistă ca un jucător de cărţi. Dacă i-ar fi sortit să se îmbolnăvească de ciumă, s-ar îmbolnăvi oricât s-ar feri.

Se înapoiase în dormitorul lui Heston, fiindcă acesta, deşi era bolnav şi inconştient, părea să exercite asupra ei o

îngrozitoare fascinaţie. Ceva mai mult, simţea o plăcere perversă să-l contemple neputincios, doborât, învins pentru prima oară. Şi în vreme ce stătea acolo, îşi zicea: „Iată unde ai ajuns, puternic lord Heston! Zdrobeai pe toată lumea, cu trufia, cu brutalitatea ta! Credeai că totul poate fi cumpărat! Acum nu mai eşti decât neînsemnatul şi vulgarul Albert Simpson, fiul unui mărunt antreprenor de construcţii din Liverpool! Te-ai crezut întotdeauna mai mare decât erai! N-ai fost niciodată dezinteresat. Nu te-au preocupat decât câştigul şi măririle. Ai împins la ruină bărbaţi şi femei care au avut încredere în tine, numai fiindcă ai fost însetat de arginţi şi de putere. Oh, ai dăruit mulţi bani pentru opere de binefacere, cărora ziarele le-au făcut multă reclamă. Dar generozitatea aceasta a fost numai aparentă, căci nu te-a costat nimic. Oamenii care nu te cunoşteau cu adevărat îşi închipuiau că eşti darnic. Tu nu o făceai însă decât pentru a-ţi ascunde firea, pentru a-ţi acoperi escrocheriile şi pentru a-ţi reduce la tăcere criticile duşmanilor. Ai fi fost gata să-ţi trădezi ţara, dacă această faptă ţi-ar fi adus un gologan în plus şi ţi-ar fi sporit puterea. Odinioară ai vândut arme şi proiectile turcilor, ajutându-i să ucidă la Gallipoli tineri soldaţi din ţara ta, de o mie de ori mai buni decât tine, şi care înfruntau moartea în vreme ce tu stăteai acasă şi adunai bani, exploatând tragica situaţie a propriului tău popor şi publicând articole violente în gazetele tale, spre a înteţi războiul. Nu mai departe decât acum două săptămâni, la Delhi, ai scris un articol destinat a fi publicat în toate ziarele din concernul Heston, menit să sporească nemulţumirea, amărăciunea şi să împingă lumea în război. Te-a costat o mulţime de bani ca să-l trimiţi telegrafic din Delhi, dar asta nu avea importanţă, fiindcă izbucnirea unui nou război te-ar fi despăgubit cu prisosinţă, asigurându-ţi beneficii de miliarde. Nu ştii că eu l-am citit mai întâi. Sunt multe lucruri pe care nu le ştii despre mine, dar pe care eu le ştiu despre tine. Împreună cu Bates aş putea să-ţi scriu biografia, a cărei publicare ar ajunge ca să fii băgat la

puşcărie, ori la casa de nebuni. Oh, eşti foarte viclean… Gazetele, minele, uzinele, vapoarele tale alcătuiesc un lanţ nesfârşit pe care-l foloseşti pentru a recolta beneficii în dauna muncitorilor, a acţionarilor, a întregii umanităţi. N-ai avut prieten fără să-l fi cumpărat. Şi pe propria ta soţie ai cumpărat-o. Dar ai făcut un târg prost – probabil cel mai prost târg din viaţa ta. Ce se va fi petrecut odinioară, pe vremea când erai un simplu copil, de te-a făcut să-ţi doreşti toate aceste lucruri pentru care ai fost gata să sacrifici tot ceea ce a fost bun în tine? Te-ai gândit tu oare la aceasta pe vremea când vindeai cuţite ieftine şi ceasuri în Malaya? Cine ţi-a rănit vanitatea? Cine ţi-a băgat în cap ideea că puterea şi banii sunt singurele lucruri pe lume vrednice de a fi râvnite? Ce te-a făcut să crezi că poţi cumpăra totul în viaţă, şi iubirea şi fidelitatea şi respectul şi rasa? Ce zace în sufletul tău? Ce poate simţi un om ca tine? Ce senzaţii ai când eşti lipsit de scrupule, înrăit, singur, când urăşti pe toţi acei care nu sunt gata să-ţi lingă cizmele? Nu poţi explica acest lucru, fiindcă nici tu nu eşti în stare să-ţi analizezi simţămintele. N-ai fost niciodată în stare. Şi această imposibilitate se datoreşte faptului că eşti asemenea celor născuţi cu cele mai oribile diformităţi fizice; aceştia nu sunt capabili să ştie ce înseamnă a fi teafăr, tânăr şi frumos. În creierul, în inima ta se ascunde cu siguranţă o diformitate oribilă, cu atât mai îngrozitoare cu cât nu poate fi văzută. Trebuie să fi fost un copil monstruos-invidios, calculat, gata să şterpelească banii oricui, chiar şi a mamă-si. Asta te-a şi distrus. Căci eşti un om terminat, Albert Simpson. Şi lumea a terminat cu tine. Eşti scârbit de tine, istovit, uzat de tot ceea ce ai plămădit cu atâta viclenie şi ambiţie. Ai să mori secerat de o boală scârboasă în India pe care ai urât-o atâta. Nimeni pe lume nu are să te regrete, nici nevasta, nici valetul, nici secretarul pe care l-ai trimis înainte la Bombay. Minunatul vagon personal care, socoteai tu, te va face să pari mai mare decât ceilalţi oameni, se va întoarce fără tine. Poate că cenuşa ta va fi cărată în Anglia de unul dintre acele

vapoare iuţi şi frumoase, ori poate va rămâne aici. Eşti un om terminat. Dracu să te ia! Nu vei mai părăsi viu patul ăsta oribil în care te culcai cu mine ca o brută. Niciodată nu vei mai striga la servitorii tăi ca la nişte câini. Nu-mi va mai fi niciodată ruşine de oameni fiindcă te-am cunoscut. Te-ai purtat înspăimântător cu mine, cu sufletul meu. Oh, te-am lăsat să faci tot ce vrei, fiindcă eram obosită şi nu-mi păsa. Ai fi putut să mă ajuţi. Ai fi putut să vezi de ce aveam nevoie – oh, era atât de puţin spre a fi salvată! Dar n-ai înţeles. N-ai avut niciodată vreme. Te-ai mărginit să mă îngropi în aur. Acum eşti un om sfârşit. Ai să mori, ai să putrezeşti şi în câţiva ani nimeni nu are să-şi mai aducă aminte de tine. Nu ai măcar un moştenitor pe care să-l laşi în urma ta. Mă bucur că nu ţi-am dăruit un copil, astfel ca sângele tău blestemat să continue a trăi în urmaşi. Sunt fericită că am avut grijă de asta. Eşti un om terminat şi nimănui nu-i pasă. Haide, varsă-ţi balele şi horcăie ca un animal vulgar ce eşti. Ai crezut într-o vreme că ai să-mi înfrângi mândria şi ai să faci din mine o fiinţă tot atât de grosolană ca tine, dar n-ai reuşit. În schimb am reuşit eu. Chiar şi noaptea trecută când te-am expediat învins în odaia ta. Nu erai bun, nu aveai simţ moral şi nici idealuri, aşa că nimeni nu te putea lovi în afară de mine. Îți cunoşteam părţile slabe şi ştiam unde să te lovesc. M-ai silit să mă folosesc de acest avantaj şi nu regret. Îmi pare rău că n-am fost mai crudă; oh, dacă ai şti de câte ori te-am înşelat, şi întotdeauna am făcut-o cu oameni superiori ţie – mai buni, mai decenţi, mai frumoşi. Fiecare din ei se pricepea să facă mai bine dragoste decât tine. Oamenii sfârşesc întotdeauna prin a căpăta mutra fiinţei cu care se identifică, Albert. Ai fost un porc şi acum semeni cu un porc care zace acolo, horcăind şi înecându-se în propriul său scuipat. Ai să mori. S-a terminat cu tine; lumea întreagă, chiar şi copilaşii de pe uliţele Indiei şi ale Chinei vor avea o viaţă mai fericită, mai bună, fiindcă tu vei fi mort.”

Deodată simţi impulsul sălbatic de a străbate odaia şi de

a-l scuipa în faţă, dar nu făcu acest lucru, căci în acelaşi moment îşi dădu seama că un astfel de spectacol ar fi extraordinar de comic. „Ce se întâmplă cu mine? gândi ea. Poate că am să mă îmbolnăvesc şi eu. N-ar trebui să stau în camera asta. Dar chiar dacă ar fi să mă molipsesc, ce importanţă ar avea? Nici n-ar trebui să-mi pese. De ce să mă sinchisesc atât de mult de scârboşenia asta de Albert? De ce să mă las cuprinsă de toate istericalele?”

Își părăsi soţul şi se înapoie în propria ei cameră. Se aruncă pe pat şi se trezi plângând fără zgomot. Lacrimile i se scurgeau de-a lungul obrajilor şi făceau o mică şi urâtă pată pe perna trandafirie de *crêpe de Chine*. Nu pricepea de ce începuse să plângă, desigur nu din cauza lui Heston şi nici de frica morţii. Niciodată n-o înfricoşase moartea aşa cum o înfricoşa bătrâneţea ori perspectiva de a-şi pierde netezimea albă a pielii sau strălucirea părului ei blond. Nu-şi amintea să mai fi plâns de pe vremea copilăriei. Şi acum hohotele ei erau aceleaşi, se datorau nervilor sau poate nu aveau niciun fel de motiv; în orice caz o relaxau asemenea unei performanţe satisfăcătoare, împletită cu un fel de voluptate şi melancolie.

„N-am avut niciodată crize de nervi, reflectă ea. De vină este numai ţara asta blestemată şi climatul ei afurisit. Ploaia înspăimântătoare, zăpuşeala şi mai ales plictiseala.”

Treptat se calmă. Se ridică şi se privi în oglindă. Părul în dezordine, ochii roşii şi umflaţi o izbiră neplăcut. În vreme ce-şi cerceta imaginea, se întrebă: „Eu să fiu fiinţa asta? Nu se poate.” Oglinda îi oferea chipul unei femei care-şi pierduse eleganţa, prospeţimea şi frumuseţea şi care arăta mai degrabă ca o creatură cu părul despletit, ajunsă în pragul maturităţii. Speriată, puse oglinda pe masă.

„Ce-ar fi să nu mai pot scăpa de aici? Ce-ar fi dacă m-aş vedea silită să rămân pe vecie în această ţară îngrozitoare? Dacă ar fi să-mi pierd frumuseţea ce-aş mai putea oferi bărbaţilor?”

„Nu! cugeta ea. Trebuie să mă grăbesc. Să mă bucur de toate cât mai îmi este cu putinţă.” Se întrebă dacă Maiorul

Safka îşi făcuse despre ea aceeaşi impresie pe care şi-o făcuse şi ea privindu-se în oglindă. Voise să arate cât mai bine, fiindcă ea îl găsise pe Maior mai captivant decât toţi bărbaţii cunoscuţi până atunci. Dacă n-ar fi fost el şi-ar fi făcut bagajele şi ar fi plecat imediat la Bombay. Pe Albert puteau să-l ia toţi dracii! Să-l ia dracii şi pe Maior! Se aplecă asupra noptierei, spre a-şi suna camerista. Avea de gând să-i ordone să înceapă a strânge imediat bagajele. Dar îşi lăsă gestul neterminat. Nu putea să facă aşa ceva. Nici chiar lui Albert.

47

Miss Dirks întârzie la ceai, nu fiindcă n-ar fi plecat la timp de la şcoală. În drum însă se oprise de mai multe ori prin prăvălii, la bibliotecă şi chiar la muzeu, sub pretext că ar fi căutat câteva motive persane noi, susceptibile a fi folosite de tinerele eleve în broderiile şi acuarelele lor. Când sosise pentru prima dată la Ranchipur, oamenii – chiar şi indienii, care găsesc rareori motiv de mirare – întorceau capul după ea pe stradă, nu numai fiindcă înfăţişarea ei stranie era atât de asexuată, ci fiindcă se deosebea de ceilalţi oameni prin aerul hotărât şi prin privirea dreaptă; datoria este un stăpân puţin cunoscut de indieni, care abia îi admit existenţa. De la o vreme, Miss Dirks nu le mai atrăgea atenţia pentru că devenise un fel de parte integrantă a peisajului, cum ar fi de pildă statuia Reginei Victoria de pe pilonul principal al podului Grădinii zoologice.

Nu-i fusese uşor să accepte a bea un ceai în compania lui Ransome. De vreo şase ori fusese pe punctul de a-şi pierde curajul şi de a se întoarce din drum. Nu făcuse însă acest lucru fiindcă avea un simţ al datoriei care căpătase proporţii de obsesie. Îşi luase angajamentul să ia ceaiul împreună cu Mr. Ransome, care îi aştepta sosirea. Ca să-şi respecte cuvântul, ar fi fost în stare să treacă prin foc sau

prin apă, ar fi înfruntat o bătălie sau chiar ciuma.

Pentru întâia oară după douăzeci şi cinci de ani făcea vizită unui european şi pentru prima dată în viaţă intra în casa unui bărbat. Cu un an sau doi mai înainte, pe când se simţea mai ţeapănă decât un cal, i-ar fi fost mai uşor să facă acest pas, dar acum, când se simţea slăbită şi obosită, erau momente când, umblând prin ploaie, încerca senzaţia bizară a unui animal dornic să se ghemuiască la adăpostul unui desiş de bambus şi acolo să moară în linişte, singură, lăsând lumea să se frământe roasă de griji. Îi venea să se arunce pe jos şi să renunţe la viaţă, ca o biată iapă bătrână şi credincioasă, incapabilă să mai facă un pas în plus. Şi în vreme ce-şi târa picioarele încălţate în bocancii ei grei, tentaţia devenise o obsesie, un fel de lux pe care cei de seama ei nu şi-l puteau îngădui decât în cer. Oboseala părea să o târască departe, în trecut, dincolo de toţi anii aceştia de singurătate, până în copilăria ei, şi acum ar fi fost o foarte bătrână femeie, atât de bătrână încât uita tot ceea ce se întâmplase în ajun, dar îşi amintea cu limpezime toate evenimentele din tinereţe. Ea nu mai era Miss Sarah Dirks, distinsa şi capabila directoare a Şcolii superioare de fete înfiinţată de Maharani, o fiinţă care-şi îndeplinise sarcinile în cele mai grele şi descurajatoare împrejurări, ci pur şi simplu Sally Dirks, stângacea şi urâta fiică a negustorilor de postav din Nolham, care se ducea la castel spre a da o mână de ajutor la bazarul anual organizat în beneficiul orfelinatului.

Perspectiva de a lua ceaiul în compania lui Ransome îi umplea sufletul de o vagă emoţie, ca şi cum ar fi fost o tânără fată de şaptesprezece ani şi nu o bătrână istovită, trecută de cincizeci de ani. Revedea cu remarcabilă claritate toate amănuntele serbării, castelul, marea peluză străjuită de tejghele mici, răpăielile ploii care întrerupeau veşnic desfăşurarea petrecerii, şi în mijlocul acestei scene mama lui Ransome, lady Nolham, în rochia ei de dantelă, cu o pălărie mare, agitându-se de colo până acolo, fără niciun rost, neţinând seama de nimic, răspunzând distant

la saluturile oamenilor din oraş. Îşi aducea tot atât de bine aminte de chipul copilaşului de trei sau patru ani agăţat de mâna mamei. Era drăgălaş, avea un păr închis la culoare, inelat; cel mai tânăr membru al familiei, care crescuse între timp, devenind Tom Ransome de azi.

Era absurd, îşi spuse ea, să se tulbure atât de mult la gândul că avea să facă vizită unui bărbat atât de tânăr încât putea fi băiatul ei. Încerca să se elibereze de acest sentiment, dar, în ciuda argumentelor ei, se simţea exact aşa cum fusese la şaptesprezece ani, palidă, timidă, lipsită de graţie, fiica unui negustor de pânzeturi dintr-un sat, tolerată să pătrundă în parcul castelului cu prilejul bazarului anual şi al expoziţiei horticole. Trei sute de ani, castelanii se preocupaseră conştiincios de soarta oamenilor din sat.

La cinci şi jumătate sosi în sfârşit la destinaţie. Inima îi bătea sălbatic. Îl găsi pe Ransome aşteptând-o pe verandă şi bând brandy. „Seamănă cu tatăl său, gândi. Dar băutura a început să-şi lase urmele.” Părea obosit şi maturizat înainte de vreme. Obiceiul de a bea îl moştenise probabil de la mamă-sa. În ultima scrisoare primită din Nolham, sora ei îi scria că lady Nolham (aşa se zvonea prin sat) era nefericită şi bea pe ascuns.

O clipă crezu că nu va avea puterea să urce cele cinci trepte ale verandei, nu numai fiindcă se simţea istovită şi bolnavă, ci şi pentru că purta pe umerii ei povara unui potop de amintiri, care se abătuseră asupra ei îndată ce-l văzuse pe Ransome.

El se arătă plin de bunătate şi îi puse o pernă în fotoliul adânc, după ce o ajută să-şi scoată mantaua de ploaie. Făcu aceasta cu graţie şi cu o sinceră plăcere. „Au fost întotdeauna nişte adevăraţi gentlemeni”, gândi ea. Se comporta exact ca tatăl său. Ea şi-l amintea foarte bine pe bătrânul lord Nolham când intra în prăvălia tatălui ei ca să-şi mai omoare vremea. Avea aceeaşi privire de calmă şi resemnată desperare. Era un bărbat foarte frumos şi purta favorite ca lordul Lonsdale.

— Sper că nu v-am deranjat prea mult cu vizita mea? Sunetul propriului ei glas îi dădu o oarecare siguranţă.

El râse plăcut, arătându-şi dinţii foarte albi. Miss Dirks simţi o mare compătimire pentru acest frumos tânăr, care se distrugea cu bună-ştiinţă datorită vieţii desfrânate pe care o ducea.

— N-am nimic altceva de făcut, spuse el. Şi nici nu am avut vreodată. Aici, la Ranchipur, viaţa nu este de loc complicată mai ales când nu ai nicio treabă, cum este cazul meu.

John Baptistul apăru aducând ceaiul, în tăcere, dar observând totul cu ochii lui mari, bovini.

— Să-l torn în ceşti? întrebă Miss Dirks.

— Vă rog. În ceea ce mă priveşte nu beau niciodată.

Ea îşi umplu ceaşca. Mâinile ei mari, osoase, tremurau de slăbiciune şi nervozitate.

— Am auzit că pictaţi, grăi ea.

Ransome râse iarăşi.

— Nu, nimic serios. N-am talent. Îmi omor vremea.

Conversaţia se urni greu, cu multe pauze. Ransome constată că timiditatea o făcea pe Miss Dirks să se bâlbâie. Uneori îi era greu să-i desluşească vorbele. Situaţia era neplăcută fiindcă fiecare aştepta ceva. Miss Dirks să îşi exprime motivul vizitei, iar Ransome să afle despre ce este vorba. Discutară despre ploi şi despre holeră, despre şcoală şi despre iminenta plecare a Maharajahului. După un timp, Ransome începu să simtă acea oboseală care îl cuprindea ori de câte ori se întreţinea cu oameni lipsiţi de sinceritate, ori care îşi ascundeau gândurile. În asemenea cazuri avea impresia că se duela cu un adversar aproape invizibil, sau că încerca să găsească ceva care trebuie să existe, dar pe care nu-l putea dibui. În tot acest timp Miss Dirks stătea ţeapănă, autoritară, ca şi cum ar fi dirijat o clasă de elevi. Ransome mai observă că muşchii feţei ei se contractau uneori cu o bruscă violenţă, şi atunci o paloare cadaverică îi acoperea obrajii.

John Baptistul se înapoie spre a ridica serviciul de ceai.

Miss Dirks se hotărî în sfârşit să intre în subiect.

— De când n-aţi mai fost la Nolham? întrebă ea.

La pomenirea acestui nume, Ransome puse paharul pe masă.

— La Nolham? Oh, de cel puţin zece ani. Cunoaşteţi Nolhamul?

— Nu vă amintiţi cumva de Mr. Dirks, postăvarul?

— Bătrânul „Dacy” Dirks? Cum să nu. Oh, înţeleg. Sunteţi rude, nu-i aşa?

— Da, sunt fiica lui. N-a avut decât doi copii. Sora mea a rămas la Nolham şi se ocupă de prăvălie.

În sfârşit gheaţa se rupsese şi Miss Dirks se simţi deodată eliberată de sfiala ei. Vorbeau ca şi când ar fi fost nişte vechi prieteni. Ea încercă o vie nevoie de a plânge.

— De ce nu mi-aţi spus până acum? întrebă el.

— Să vedeţi. Vă cunoşteam foarte puţin. Nu credeam că v-ar putea interesa cu adevărat. Am crezut că... Şovăi câteva clipe, nenorocită, apoi adăugă: M-am temut că o să mă socotiţi prezumpțioasă.

— Trebuia să-mi fi spus. N-am făcut niciodată o apropiere între numele dumneavoastră şi Nolham. Nici nu mi-a trecut prin minte. Tatăl dumneavoastră a murit pe când eram încă un copil, şi nu m-am mai întors la Nolham de când fratele meu a preluat moştenirea.

— În toamna asta se împlinesc douăzeci şi unu de ani de la moartea tatălui meu.

— Exact. Aveam pe atunci vreo optsprezece ani. Îmi amintesc înmormântarea. Am fost împreună cu tata. Mă găseam acasă, în concediu.

— Da. A murit după ce am venit eu aici.

— Aveţi veşti din Nolham?

O umbră se aşternu câteva clipe pe chipul ei sever.

— Nu prea primesc veşti, replică. Vedeţi, am cam pierdut obişnuinţa de a scrie acasă. Sunt mulţi ani de când n-am mai primit nicio scrisoare de acolo.

După douăzeci şi cinci de ani, se gândea încă la Nolham, la pajiştile verzi din jur, la gârla mică străjuită de trestii.

Acolo se simţea la ea acasă. Aici în India se socotea printre străini.

— Ştiu, rosti el. Pierzi contactul. Au trecut trei sau patru ani de când n-am mai primit nicio ştire de acasă. Ultima am căpătat-o de la Banks, agentul imobiliar, despre nişte lucruri pe care mi le-a lăsat moştenire tata.

— Bătrânul Morgan Banks? Mai trăieşte?

— Nu, nepotul său… Vă amintiţi, acela cu părul roşu.

Conversaţia se înviorase deodată, ca prin minune. Retrăiau vechile relaţii familiare de care amândoi se rupseseră de atâta vreme. Nu se schimbaseră cu nimic sentimentele care legau castelul de sat. Era ca şi cum niciunul din ei n-ar fi plecat vreodată din Nolham, şi s-ar fi întâlnit ca din întâmplare tot acolo, la Peacock Tea Room, şi nu pe veranda unei case din Ranchipur.

Vorbiră despre lumea din sat, despre schimbările intervenite după plecarea lor. Râvna bătrânei domnişoare avea ceva jalnic, care-l întrista. Obrajii ei se înroşiseră; însufleţită, îi mărturisi:

— Nu vă puteţi închipui de câte ori am dorit să vorbesc cu dumneavoastră despre Nolham, dar n-am îndrăznit. Elizabeth – aşa se numeşte miss Hodge – n-a fost niciodată în Nolham. Este originară din Birmingham. Nu-şi poate imagina cum arată Nolhamul.

Ransome uitase cu desăvârşire că ea venise să-l vadă pentru o chestiune „personală”. Deodată Miss Dirks se mohorî iarăşi.

— Vai, dar nu pentru asta am venit. Doream să vă vorbesc despre altceva – mai precis, despre Maiorul Safka.

— Este un bun prieten al meu.

— Tocmai de aceea. De câteva luni mă simt foarte rău. Se înroşi, apoi adăugă: Va fi poate nevoie de o operaţie. Aş vrea să ştiu ce părere aveţi despre el.

— Nu există un chirurg mai bun în întreaga Indie.

Chipul ei se împurpură din nou.

— Nu m-am referit la asta. Îi recunosc reputaţia profesională. Doream să ştiu ce fel de om este.

Ransome sesiză abia după câteva clipe ridicolul întrebării. Îi veni să râdă, dar izbuti să se rezume la un surâs încurajator.

— Oh, este un gentleman desăvârşit, zise. Un om fără egal. Fermecător şi în acelaşi timp uman. Spre a înlătura orice echivoc, adăugă: Este foarte înţelegător, şi atitudinea lui faţă de asemenea lucruri este absolut ştiinţifică şi profesională.

— Mă sfătuiţi deci să mă adresez lui?

— Este singurul om din India la care vă puteţi duce cu toată încrederea. Nu trebuie să vă simţiţi jenată faţă de el. Ştie să se poarte cu oamenii.

(Dumnezeule mare! Iată-mă şi sfetnic al fetelor bătrâne, cu boli femeieşti.)

— Bine, replică Miss Dirks. Trebuie să recunosc că nu am auzit pe nimeni vorbindu-l de rău. Aveam doar unele rezerve fiindcă este indian. Indienii mi-au părut întotdeauna ciudaţi.

— Este de aceeaşi rasă cu dumneata şi ca mine. Până şi ochii îi are albaştri.

— Ştiu… ştiu, zise Miss Dirks. Totuşi mi-au părut întotdeauna diferiţi de noi.

Ransome socoti că Miss Dirks va pleca, dar ea întârzia să facă acest lucru. Temporiza, vorbind despre grădină şi despre John Baptistul. În cele din urmă spuse:

— Voiam să vă mai întreb ceva. Despre alt subiect… despre Miss Hodge.

— Aş fi încântat să vă fiu de folos.

Chipul lui Miss Dirks se coloră iarăşi.

— Suntem prietene de foarte mulţi ani. Cu timpul s-a învăţat să depindă de mine – poate mai mult decât ar trebui. A ajuns până acolo încât gândeşte prin mine, cu excepţia – Miss Dirks ezită o clipă, apoi se avântă pe panta destăinuirilor – cu excepţia unor momente de revoltă. În asemenea împrejurări îşi pierde orice judecată, orice echilibru. Aminteşte de o fiinţă care încearcă să umble după ce a zăcut în pat ani de-a rândul. Miss Dirks îşi

frământă poşeta uzată pe genunchi şi îşi plecă ochii: în ultima vreme aş spune că starea ei s-a înrăutăţit. În unele momente am impresia că s-a cam… scrântit la cap. Începu să vorbească rapid, ca şi când s-ar fi zorit să-şi descarce sacul: Vedeţi, am pierdut orice legătură cu prietenii şi cu rudele de acasă. Şi ea este în aceeaşi situaţie. Sunt îngrijorată; dacă va trebui să sufăr o operaţie şi mi s-ar întâmpla ceva, nu ştiu ce s-ar alege de Elisabeth.

Ochii i se umplură deodată de lacrimi, care nu se scurseră însă pe obraji în jos. Durerea mistuitoare şi slăbiciunea o făceau să plângă. Cu un teribil efort, îşi zăgăzui lacrimile mai înainte ca acestea să înceapă a se revărsa. Ransome o asculta reflectând: „Barem de mi-ar spune tot ce are pe inimă. Să-şi verse tot focul”. Dar era prea târziu. Miss Dirks, ca şi Miss Hodge, deveni nehotărâtă, dar într-un chip diferit.

— Dacă mi se întâmpla ceva, continuă ea, Elisabeth va rămâne singură pe lume. Toţi banii pe care-i am îi las ei. Nu e prea mult; destul însă spre a-i asigura o existenţă confortabilă – toate economiile mele şi partea ce mi s-a cuvenit de pe urma prăvăliei din Nolham. După cum v-am spus, am fost numai două moştenitoare, şi tata ne-a lăsat averea la amândouă. Sora mea… s-a măritat cu Tom Atwood, fiul farmacistului. Poate vi-l amintiţi!

— Desigur. Perfect.

— Ea a vrut să-mi cumpere partea mea şi eu i-am vândut-o. Dar să revin de unde am plecat… nu ştiu ce se va face Elisabeth dacă va rămâne aici, singură printre străini. E nervoasă, superficială. M-am întrebat dacă nu mi-aţi putea recomanda dumneavoastră pe cineva care să-i fie un fel de curator, să se ocupe de banii ei, să vegheze să nu fie înşelată. M-am adresat dumneavoastră, fiindcă sunteţi singurul care m-aţi putea ajuta. Nu numai că nu cunoaştem pe nimeni aici. Dar dumneavoastră sunteţi singurul care ne-aţi putea înţelege. Dacă mi s-ar întâmpla ceva, aş prefera ca Elisabeth să plece în Anglia. Sper că nu mă veţi socoti pretenţioasă.

— N-aş putea să-mi asum această sarcină. Nu sunt ceea ce se cheamă un om stabil, în stare să-şi asume asemenea responsabilităţi. N-ar fi exclus să plec într-o zi din Ranchipur şi să nu mă mai întorc. Aş putea să mă adresez însă notarului familiei mele. Va face acest lucru pentru mine. Şi dumneata vei fi sigură că banii prietenei dumitale se vor afla pe mâini bune.

Lacrimile se iviră iarăşi în ochii albaştri ai bătrânei domnişoare:

— Sunteţi prea bun. Nu ştiţi ce piatră mi-aţi luat de pe inimă. Mă simt răspunzătoare faţă de Elisabeth. Câteodată îmi reproşez că am adus-o aici, făcând-o să piardă orice legătură cu ai săi de acasă. Am fost întotdeauna cea mai voinică şi m-am bucurat de o sănătate de fier. Nu mi-am închipuit niciodată că soarta mă va lovi întâi pe mine. Credeţi-mă, nici nu mi-a trecut prin minte că aşa ceva ar putea să mi se întâmple. Sunteţi foarte bun. Ne-aţi netezit calea.

— Puteţi avea toată încrederea în el. Va proceda aşa cum trebuie.

— O parte din bani sunt depozitaţi la „Lloyd´s” în Bombay, iar restul în Anglia. Sunt destui aici în India ca să se poată întoarce acasă fără griji. Şovăi iarăşi: Desigur, nu este chiar atât de simplu. Dacă mi s-ar întâmpla ceva, ar fi foarte posibil ca Elisabeth să aibă o mare depresiune nervoasă, pentru un timp cel puţin. Mă întrebam dacă nu aţi binevoi să vă ocupaţi de ea, ca să fie tratată cu bunătate şi să se poată întoarce nestingherită în Anglia. Îmi dau seama că vă cer foarte mult. Dar nu am altă persoană căreia să mă adresez. De multă vreme mă roade grija asta, apoi m-am gândit la Nolham…

— Sunt sigur că nu este cazul să vă temeţi în ceea ce priveşte sănătatea dumneavoastră, zise el. Sunt sigur că toate se vor îndrepta, dacă vă veţi adresa Maiorului. Puteţi să-i acordaţi toată încrederea.

Ransome îi ghicise gândurile, deşi ea nu le exprimase cu claritate, poate fiindcă nici ea nu le înţelesese prea bine şi

nici nu găsise cuvinte potrivite. În desperarea ei, se cramponase de rămăşiţele unui mecanism, ale unei civilizaţii aproape dispărute, de care amândoi se lepădaseră de multă vreme. Venise din sat spre a cere ajutor la castel. Culmea ironiei, apelase la singurul membru al familiei care se revoltase împotriva tradiţiei şi refuza să mai accepte responsabilităţile aferente rangului său. Era bucuros fiindcă miss Dirks venise la el, dar în acelaşi timp se simţea ruşinat fiindcă această situaţie îi procurase o satisfacţie cu reminiscenţe feudale. Era măgulit şi oarecum tulburat fiindcă fusese investit cu rolul patriarhal de stăpân al castelului. Îi reveni brusc în minte marea casă cu turnuri din Grand River, precum şi bunica sa. Era sigur că în asemenea împrejurări aceasta ar fi acceptat să se ocupe de Miss Hodge. Ar fi dat o mână de ajutor lui Miss Dirks, nu dintr-un spirit medieval, ci pur şi simplu din umanitate. Dacă bunica lui s-ar fi aflat aici, le-ar fi ajutat pe cele două domnişoare bătrâne şi singuratice cu mai multă eficienţă decât el. În ciuda dificultăţilor, nici el, Ransome, şi nici Miss Dirks nu putea să uite relaţiile dintre castel şi sat.

— Cred că am făcut rău stând izolate, zise ea. Câteodată Elisabeth propunea să facem câte o vizită sau să poftim lume la ceai, dar până la urmă, pentru un motiv sau altul, nu făceam nimic. Şi acum de fapt nu cunoaştem pe nimeni.

În timp ce Miss Dirks vorbea, gândul lui Ransome zbura în chip firesc de la bunica sa la mătuşa Phoebe şi de la aceasta la soţii Smiley. Pricepu astfel ce avea de făcut. Soţii Smiley erau cei mai potriviţi spre a se ocupa de Miss Hodge, dacă avea să se întâmple ceva cu Miss Dirks. O sarcină în plus pentru ei nu mai conta. O vor face cu simplitate şi bunăvoinţă, ca şi când Miss Hodge ar fi o vecină de peste drum care căzuse bolnavă. Se trezi spunând:

— Poate că nu este prea târziu. Cred că ar fi bine ca Miss Hodge să facă cunoştinţa câtorva persoane plăcute.

Când auzi expresia „persoane plăcute”, Miss Dirks se

crispă. Deşi îi observă expresia feţei, Ransome continuă:

— Sunt sigur că nu vi se va întâmpla nimic rău. Dar dacă ar interveni complicaţii, Miss Hodge nu s-ar mai simţi singură. Poate că n-ar fi rea ideea să invit mai multă lume la un ceai. N-ai vrea să vii şi dumneata cu Miss Hodge?

Miss Dirks nu răspunse imediat. Ori de câte ori se punea chestiunea unor contacte cu oameni străini, o spaimă ciudată o împietrea.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, spuse ea în sfârşit. Faţa ei aparent atât de aspră se făcu palidă: Mă tem însă că va fi imposibil. Multă lume n-are să mai vrea să vină dacă va auzi că suntem şi noi invitate.

— Cum vă puteţi închipui aşa ceva?

Miss Dirks îi aruncă o privire directă, cercetătoare, ca şi când ar fi încercat să aprecieze dacă Ransome ar fi fost în stare să înţeleagă ceea ce avea să-i spună. Deopotrivă cu Fern Simon, citi pe chipul lui ceva care o încuraja să vorbească.

— Nu ştiu dacă mă înţelegeţi, unele persoane au răspândit zvonuri urâte pe seama lui Miss Hodge şi a mea.

El surâse.

— Nici nu-mi trece prin minte să invit asemenea oameni. Şi eu mă feresc de ei. Mă gândesc să chem câţiva prieteni de ai mei – soţii Smiley, mătuşa lui Mrs. Smiley, Miss MacDaid, Maiorul Safka şi poate Raşid Ali Khan cu soţia sa. Raşid ar putea fi extrem de util lui Miss Hodge.

Paloarea pieri de pe chipul interlocutoarei. Miss Dirks ezită o clipă, când auzi numele celor doi indieni. Apoi zise:

— Da, ar fi foarte plăcut. După aceea, am invita poate şi noi lumea la un ceai. Cred că Elisabeth ar fi încântată. De câţiva ani doreşte să arate cât de frumos a aranjat în casă.

— Perfect. Atunci rămâne hotărât. Am să vă anunţ ziua când ne vom întâlni cu toţii.

Miss Dirks se ridică şi îşi luă haina de ploaie. Când Ransome o ajută să se îmbrace, observă că tremura toată, datorită efortului pricinuit de această vizită.

— Am să vorbesc cu prietenul meu Maiorul ca să vă

consulte. Sunt sigur că va fi oricând gata să vă primească. Să nu vă fie teamă de el. Este extrem de bun şi înţelegător.

— Sunteţi foarte amabil. Vă mulţumesc pentru sprijinul dat.

— N-am făcut mare lucru. Trebuie să ne mai vedem în curând, să vorbim despre Nolham. Mi-aţi trezit dorul de casă.

În acelaşi moment îşi dădu seama că n-ar mai fi trebuit să reia acest subiect. Trezise în sufletul ei nostalgia pentru acel târguşor pe care spiritul ei nu-l părăsise niciodată, iar trupul ei nu va mai avea să-l vadă.

Miss Dirks îşi stăpâni un oftat.

— Da, şi pe mine mă cuprinde câteodată dorul de casă, de pajiştile verzi, de gârlă, de prăvălia tatei.

Nu-l lăsă s-o conducă cu maşina până la locuinţa ei. Plecă singură prin ploaie, lăsându-l în compania sticlei cu brandy şi a sifonului. După ce Miss Dirks dispăru după colţ, gândurile lui Ransome se înapoiară la Nolham. Imaginile de acolo îi reveneau în minte cu o extraordinară claritate. Vorbind despre bătrânul, „Dacy” Dirks, despre Morgan Banks, despre Tom Atwood farmacistul, populase pajiştile, piaţa centrală şi cârciuma cu tot felul de personaje vii, forfotind în acest cadru pe care nu-l părăsiseră niciodată. Toate acestea rămăseseră destul de departe, astfel încât se şterseseră multe din asperităţile pe care el le urâse odinioară atât de mult. Teribila superioritate victoriană a tatălui său, aroganţa şi snobismul fratelui său mai mare, nefericirea tulbure şi lipsa de autoritate a mamei lui, ai cărei bani îngăduiau păstrarea intactă a castelului Nolham, posomorâta rigiditate a vieţii de acolo, atât de artificială și de monotonă în comparaţie cu atmosfera liberă de la Grand River. Orânduirea strictă a castelor era respectată până şi de personalul bucătăriei. Toate acestea nu mai aveau acum nicio importanţă. Mişcat sufleteşte, nu mai vedea decât virtuţile unui sistem în care nu se integrase niciodată – stabilitatea, pacea deplină, acel simţ al obligaţiilor

acceptate deopotrivă şi de castel şi de sat. Dar şi această ambianţă începea să dispară. Un socialist reprezenta acum Nolham-ul în Parlament, iar domeniul ancestral fusese vândut, bucată cu bucată, reducându-se la două ferme şi la imensul şi inutilul parc din jurul castelului. Enorma avere a mamei sale, smulsă odinioară de bunicul lui din munţii Nevadei, se dovedise neîndestulătoare pentru păstrarea integrală a domeniului.

Dintre toate chipurile din vremea copilăriei sale, acel al bătrânului „Dacy” Dirks se profila cel mai limpede, poate datorită faptului că în jurul lui se ţesuse o reputaţie sinistră, aproape ameninţătoare. Parcă îl vedea în pragul prăvăliei sale, în neschimbata-i jachetă cu coadă şi cu cravata lui albă, uitându-se cu mânie spre cârciuma *Ulciorul şi iepurele*, de peste drum, unde atâţia tineri falnici, îşi ruinau sănătatea. „Este extraordinar, gândi Ransome, cât de bine am ghicit ambianţa din care provenea Miss Dirks, în ziua aceea când mă aflam la Mr. Jobnekar. Şi aceasta fără să am la dispoziţie niciun indiciu.”

Bătrânul „Dacy” aparţinea confreriei din Plymouth. Casa lui era lipsită de orice veselie. Încăperile din spatele prăvăliei, unde „Dacy” locuia cu familia lui, erau fără îndoială tot atât de posomorâte şi de lipsite de soare ca şi dugheana însăşi. În zilele de sabat nu se citea decât Biblia. Fetele lui nu aveau voie a se împrieteni cu băieţi de vârsta lor. Li se spunea că toţi bărbaţii, cu excepţia lui „Dacy”, erau un fel de animale de pradă şi că dragostea era o regretabilă necesitate, ca mersul la privata din dosul casei, de pildă. Schilodită sufleteşte, şovăitoare, îmbâcsită de prejudecăţi, părăsise verdele şi tihnitul Nolham spre a veni în India, de cealaltă parte a globului, fără a fi cunoscut alte plăceri decât satisfacţia tiranică, posomorâtă, de a-şi fi făcut datoria.

Căci avea să moară. În tot timpul convorbirii cu bătrâna domnişoară, Ransome ştiuse că în faţa ceştii cu ceai se afla o femeie deja moartă. Greşea însă presupunând că ea nu

era conştientă de acest lucru.

48

În vreme ce Miss Hodge umbla grăbită prin ploaie, străbătând piaţa din faţa cinematografului, îşi aminti că Sarah nu făcuse niciun comentariu în legătură cu fularul cel nou cu care se dusese la şcoală. Extraordinar! Era posibil să nu-l fi remarcat, fiindcă de la o vreme îi scăpau multe lucruri. Totuşi fularul acesta, cumpărat cu doi ani în urmă de la magazinele armatei şi marinei din Bombay, îl purtase doar de trei ori; o dată la Durbar-ul lui Maharani şi de două ori cu ocazia distribuirii premiilor la şcoală… Era într-adevăr extraordinar şi în acelaşi timp foarte binevenit.

Când Miss Dirks se despărţise de ea în piaţă, în faţa cinematografului, zicând că are comisioane de făcut şi că nu se va înapoia acasă înainte de şase, Miss Hodge, şmecheră, îşi continuase drumul spre Şcoala de ingineri, pe lângă bazinul de apă, până când prietena ei se pierduse în mulţime. Apoi se oprise brusc, făcuse stânga împrejur şi, asemenea unei autentice piei roşii, pornise înapoi pe acelaşi drum, apoi cotise pe strada ce traversa bazarul.

Căzuse iarăşi pradă unuia din acele „valuri” de rebeliune împotriva lui Sarah, un „val” atât de violent, încât îndrăznise să-şi pună chiar fularul cel nou, cu riscul de a se trăda. De fapt însă nici nu-i mai păsa. Dacă Sarah i-ar fi cerut explicaţii, i-ar fi răspuns aşa cum se cuvine şi şi-ar fi continuat drumul fără să renunţe la proiectul ei. Căci nu mai era un copil şi nici sclava lui Sarah. Se plictisise să stea numai cu prietena ei, când Ranchipurul era plin de atâţia oameni interesanţi.

Din bazar, coti pe strada moscheii şi ajunse la poarta vechiului palat de vară, trecu printre sentinele – doi frumoşi flăcăi sikhs îmbrăcaţi în roşu şi aur, pe care nu-i mai văzuse până atunci – intră în parc şi se angajă pe aleea acoperită cu băltoace, care ducea spre palat. Dar la

jumătatea drumului uită de mica ei rebeliune. Avea de înfruntat o dificultate nemaiîntâlnită până atunci şi care-i crea o stare de confuzie şi de sfială lesne de înţeles. Cum procedezi când vrei să faci o vizită unei persoane găzduită în palat? La Durbar era foarte simplu. Stăteai la coadă împreună cu alte persoane şi intrai când îți venea rândul.

Cum procedai însă la o vizită neoficială, ca aceasta?... Nu intri la palat ca în orice casă. Ciocăneşti la uşă sau suni? Nu trebuie să te anunţi? O clipă fu ispitită să facă drumul întors, dar, dându-şi seama că datorită şovăielilor risca să fie udată până la piele de ploaia torenţială, îşi căută un adăpost sub porticul intrării principale. Ajunsă acolo, trebui să ia o hotărâre, fiindcă un servitor, în livrea purpurie cu galoane de aur, observându-i sosirea îi ieşi în cale ploconindu-se până la pământ şi întrebând-o ce putea face pentru *memsahib*.

Îmbujorată, zguduită de emoţie, urcă treptele şi căută o carte de vizită în poşetă, dar mâinile îi tremurau atât de tare, încât scăpă poşeta pe jos, iar conţinutul acesteia se risipi pe scară.

După ce servitorul i-o înapoie, Miss Hodge reuşi să găsească o carte de vizită şi, luându-şi inima în dinţi, i-o dădu spunând:

— Lady Heston, vă rog.

Nu mai folosise cărţi de vizită de peste douăzeci şi cinci de ani. Dar când îi venise ideea escapadei îşi amintise că avea astfel de cărţi, tipărite odinioară la Stebbins în Birmingham. Ştia perfect şi unde le pusese – în cutia de lemn de teck, alături de jurnalul ei intim şi de câteva eseuri asupra dominioanelor, pentru care primise un premiu la vârsta de şaptesprezece ani. Dar când deschisese caseta, constatase stupefiată că toate cartonaşele erau îngălbenite şi mucegăite de umezeala a douăzeci şi cinci de musoane indiene. Din fericire, cărţile de vizită fuseseră aşezate în teancuri frumos rânduite în cutii speciale de carton, astfel încât găsise, la mijlocul lor, câteva mai curate decât cele de la margini. Din lotul acesta

alesese două destul de arătoase, nemucegăite şi doar puţin îngălbenite pe margine. Păreau să fi fost făcute dinadins aşa – „Albul fildeşului cu degradeu în alb curat”, gândi ea. Erau scrise cu litere de tipar: „Miss Elisabeth Hodge, Heathedge School.” Ştersese însă cu grijă Heathedge School şi scrisese în loc: „Asistentă principală, Liceul de fete al Maharanei, Ranchipur.”

Nu mai călcase pe la Heathedge School din epoca aceea îngrozitoare, când atât ei cât şi lui Sarah li se ceruseră în mod tainic să demisioneze. Vederea acestui nume îi trezise în suflet umbra acelui vag simţământ de greaţă pe care îl încercase când Miss Hillyer le concediase din biroul ei. Nici acum nu înţelegea prea bine de ce li se ceruse să plece, iar Sarah nu-i dăduse niciodată explicaţii. Îi spusese să nu mai pună întrebări idioate, să-şi păstreze demnitatea şi să nu încerce a mai rămâne acolo unde nu mai era dorită. Simţământul acesta de greaţă trecuse însă repede, fiindcă afacerea aceea se întâmplase într-o epocă foarte îndepărtată şi se încheiase definitiv. Afară de aceasta, în clipa de faţă o copleşea emoţia legată de vizita ei la lady Heston.

Chiar şi în clipa aceasta, când aştepta în marea anticameră de la intrarea palatului, nu-i trecea prin minte că lady Heston ar putea să fi ieşit în oraş, sau că nu ar vrea să o primească. În lungii ani de singurătate, impuşi de împrejurări firii ei sociabile, Miss Hodge ajunsese să trăiască cea mai mare parte din timp într-o lume fantezistă, populată de cele mai extraordinare aventuri. De pildă, avea de-a face cu ducese şi cu episcopi, îşi imagina scene şi conversaţii pe care le purta cu încântătoare dezinvoltură, trezind admiraţia celor mai distinse şi elegante personaje. După ce părăsea adunarea, episcopul se întorcea spre ducesă şi o întreba: „Cine este această inteligentă persoană, atât de bine informată asupra Indiei?” Nesfârşitele ei dialoguri erau pline de „i-am spus” şi „atunci ducesa mi-a răspuns”. Aşa că în momentul de faţă aştepta reîntoarcerea servitorului fără să-şi facă

niciun fel de griji. În închipuirea ei, trăise întreaga vizită de la început până la sfârşit şi ştia exact cum se va desfăşura. Îi sporea încrederea până şi înfăţişarea camerei, cu covorul ei roşu turcesc, cu mobilele îmbrăcate în pluş, cu tablourile mucegăite, înfăţişând privelişti aproape invizibile încadrate în aur, cu palmieri plasaţi pe suporturi din lemn de teck. Era aidoma cu sala parohială a bisericii Sfânta Maria din Birmingham.

49

Lady Heston luase dejunul în pat – miel cu garnitură de curry, cartofi fierţi, morcovi tari cu cremă, un pudding palid şi păstos, papaia cu gust de cantalup veşted şi cafea slabă. De când plecase din camera soţului ei, nimic nu se mai întâmplase, cu excepţia sosirii infirmierei – o femeie urâtă, negricioasă, originară din Goa, cu sânge portughez, care vorbea o ciudată engleză fonetică, bâlbâită. Femeia aceasta îi păruse îngrozitor de plictisitoare. Răspundea la numele de Miss de Souza, ca una din acele dansatoare americane de revistă de la Palladium. Servitorul trimis la Ransome după cărţi se topise în ploaie. Exasperată, Edwina încercase să citească pe rând, *India dezvăluită, Problemele Imperiului* şi *Haosul indian*, aduse de Bates din camera lui Heston. Dar le abandonase pe rând, fiindcă niciuna din ele nu reuşise să satisfacă dorinţa ei de a cunoaşte viaţa indiană. Volumele acestea nu-i descriau pe indieni cum erau ei în realitate, ci cum erau văzuţi de unii profesori anglosaxoni. Mai conţineau şi o imensă cantitate de statistici, care, pentru mintea ei eliberată de prejudecăţi şi lipsită de o cultura vastă, reprezenta un balast ce dovedea un singur lucru: India nu mai reprezenta o bună investiţie ca odinioară. Fiecare autor, după câte îşi putuse da ea seama, părea să-i contrazică pe toţi ceilalţi. Fiecare îşi formula propria lui teorie în ceea ce priveşte complicatele probleme ale Indiei.

După ce aruncase dezgustată cărţile pe podea, Edwina încercase să adoarmă spre a-şi mai omorî timpul. Dar soluţia aceasta nu dădu rezultate, şi după o oră se ridică din pat şi începu să se plimbe dintr-un colţ în altul al încăperii. „Abia acum înţeleg de ce animalele din parcurile zoologice se învârtesc agitate prin cuşcă.” Ferestrele îi ofereau o privelişte monotonă a micului parc din jurul palatului. Numai copaci, plante agăţătoare, tufişuri bătute de ploaie, nimic altceva decât o vegetaţie vorace, fără nicio prezenţă umană, măcar câţiva culii sau un dhobi, care să mai animeze peisajul. Până şi efortul cerut de plimbarea aceasta în susul şi josul camerei începuse s-o înăbuşe. Eleganta şi proaspăta Edwina, care părea să nu transpire niciodată, era acum leoarcă de năduşeală.

În jurul orei cinci îşi chemă camerista şi se îmbrăcă, dornică să facă ceva, indiferent ce, chiar să se şi plimbe pe străzile din Ranchipur, inundate de ploaie. Ar fi vrut să cheltuiască nişte bani, aşa proceda când o copleşea plictiseala. Dar nu-şi amintea să fi văzut nimic prin bazarurile din Ranchipur, ceva care să merite a fi cumpărat. Văzuse numai mătăsuri artificiale, baloturi de bumbac ieftin, brelocuri de argint şi obiecte de jad lipsite de valoare. Din nefericire nu-şi luase cu ea o îmbrăcăminte adecvată. Ca să iasă în potopul acesta, i-ar fi trebuit o manta de ploaie ceruită şi cizme bărbăteşti. În locul acestora, nu avea decât o haină de ploaie din mătase şi pantofi de sport de la Greco. Camerista încercă să-i schimbe hotărârea, când Edwina o trimise după aceste obiecte. Dar protestele femeii de serviciu rămaseră sterile. Lady Heston nu renunţă la plimbare. Chiar dacă ar fi fost să iasă goală pe străzi – lucru care nu ar fi tulburat-o prea mult— tot ar fi făcut-o, numai ca să scape de obsedanta monotonie a întunecatelor încăperi victoriene. Era atât de plictisită, încât avea impresia că simte fiecare nerv din complicata reţea nervoasă ce-i străbătea trupul.

Dar tocmai când se pregătea să iasă, un servitor îi aduse două cărţi de vizită pe care citi: „Miss Elisabeth Hodge,

Asistentă principală, Liceul de fete al Maharanei.” Le privi o clipă nehotărâtă. „De ce nu? reflectă ea. Poate că are să mă distreze. Tot e mai bine decât nimic.” Porunci servitorului s-o poftească pe Miss Hodge în salon. După plecarea lui se simţi ceva mai înviorată. „Dacă Tom are de gând să facă pe prostul, cugetă, nu-mi rămâne decât să-mi găsesc altă distracţie.”

Ordonă cameristei să aducă ceaiul.

Când Edwina intră în salon, o găsi pe Miss Hodge stând pe marginea unei sofale de pluş. Durdulie, îmbrăcată fără gust, cu fularul de la magazinele armatei şi marinei înfăşurat în jurul gâtului, bătrâna domnişoară cerceta cu ochii ei miopi mobilele, tablourile, acea fantastică adunătură de obiecte scumpe şi de nimicuri, aduse din cele patru colţuri ale lumii în vechiul palat de vară. La auzul zgomotului uşii, vizitatoarea se ridică repede şi înaintă timidă şi îmbujorată în întâmpinarea gazdei.

— Sunt Miss Hodge de la Liceul de fete.

— Îmi pare bine, răspunse Edwina. Sunt lady Heston. Luaţi loc, vă rog.

— Da, zise Miss Hodge, aşezându-se iarăşi pe marginea sofalei. V-am văzut o dată sau de două ori în maşina dumneavoastră. V-aş fi recunoscut oricând după fotografii. Tuşi, apoi continuă: Sper că nu v-am deranjat venind aşa, fără ceremonie. Dar în această după-amiază, pe când mă întorceam de la şcoală spre casă, mi-am zis că v-ar face poate plăcere să staţi de vorbă cu câţiva compatrioţi. Ştiu că oaspeţii înălţimii-sale Maharajahul nu prea au ocazia să ia contact cu membrii coloniei britanice, aşa că mi-am spus: Poate că lady-ei Heston i-ar place să cunoască şi alte faţete ale Ranchipurului.

Discursul acesta, repetat de nenumărate ori în vreme ce umbla prin ploaie, îl turna acum cu o uimitoare volubilitate, dintr-o răsuflare, ca o poezie recitată de un copil.

— Sunteţi foarte amabilă, zise Edwina. Adevărul este că tocmai mă îmbrăcasem ca să ies…

Miss Hodge se ridică imediat, de parcă ar fi fost gata să se retragă.

— Oh, să nu vă închipuiţi că mă reţineţi, continuă lady Heston. Voiam să plec în oraş fiindcă eram extraordinar de plictisită şi nu aveam nimic altceva de făcut.

— S-ar fi cuvenit poate să vă fi anunţat vizita mea în scris.

— Găsesc că este foarte amabil din partea dumneavoastră că v-aţi gândit oricum la mine.

Miss Hodge îşi frământa poşeta, neştiind ce să mai spună. În sfârşit, îi veni în minte că vremea ar fi un subiect interesant.

— Presupun că aveţi pentru prima oară de-a face cu musonul.

— Da. Sunt pentru întâia dată în India.

— Cred că vi se pare foarte interesantă?

Edwina fu pe punctul de a spune: „Nu! O găsesc îngrozitoare!”, dar îşi dădu seama că nu trebuia să rostească aşa ceva în faţa vizitatoarei. Poţi spune aşa ceva convivilor la un dineu din Londra, sau generalilor indieni, ori chiar Viceregelui însuşi, dar nu lui Miss Hodge pentru care India reprezenta totul în viaţă – absolut totul. Se mărgini să spună:

— Da. Dar am văzut prea puţin din ţara asta. Ar putea fi interesantă dacă aş cunoaşte-o mai bine. Dar pare să fie extrem de dificil.

— Sper că aţi văzut instalaţiile de alimentare cu apă, o întrerupse Miss Hodge. Sunt cel mai bine executate din India. Apoi…

— Da, am văzut şi azilul şi închisoarea şi distileria… dar nu despre asta vorbeam. Aş prefera să cunosc indieni, să aflu cum trăiesc, ce gândesc, să le analizez sentimentele.

În vreme ce vorbea, se gândea la Maiorul Safka. În acea lungă şi plictisitoare după-amiază se gândise mult la el. În mijlocul tiradei îi veni să râdă de spectacolul oferit de ea şi de Miss Hodge. „Bine că nu poate să-mi citească în suflet. Ar constata că a făcut vizită unei messaline”, gândi ea.

În primul moment, Miss Hodge simţi imboldul să răspundă: „Trebuie să vă mărturisesc că nici eu nu am fost în stare să-i înţeleg pe indieni. Ştiu despre ei tot atât de puţin ca şi în ziua sosirii mele aici.” Dar de undeva, din străfunduri, ţâşni o altă Miss Hodge, nebănuită, oportunistă, una din acele bizare Miss Hodge care se substituia celei adevărate, punea stăpânire pe fiinţa şi pe trupul acesteia şi o făcea să rostească lucruri cu totul uimitoare:

— Cred că aş putea să vă fiu de folos. Atât eu cât şi Miss Dirks, directoarea liceului şi o foarte bună prietenă a mea, cunoaştem multe dintre familiile elevelor noastre. Suntem aici de douăzeci şi cinci de ani şi în acest răstimp am reuşit să aflăm foarte multe despre indieni – cum trăiesc, ce gândesc, ce simt.

— Douăzeci şi cinci de ani? Ce interesant! Cred că vă duceţi din când în când în Anglia?

— Nu, n-am fost niciodată acasă. Şi Miss Hodge devie de la realitate şi se angajă într-una din acele conversaţii pe care le întreţinea îndeobşte cu ducese şi episcopi, în vreme ce făcea baie, ori când stătea în pat, seara înainte de a adormi. Am intenţionat sa ne ducem de câteva ori în Anglia, dar, de fiecare dată a intervenit în ultimul moment ceva care ne-a împiedicat. Este aproape imposibil să te rupi de India când Orientul ţi-a intrat în sânge. Este o lume fascinantă… stranie, colorată şi atât de diferită.

(În momentul acela episcopul se întorcea spre ducesă şi îi spunea: „Cine este această interesantă persoană care pare să ştie atât de multe despre India?”)

— E un adevărat noroc că aţi reuşit să cunoaşteţi atât de bine India, zise lady Heston. Eu n-am făcut altceva decât să particip la dineuri oficiale şi să vizitez instalaţiile de alimentare cu apă. Am cunoscut puţini indieni… pe Mr. Raşid şi pe un doctor… Maiorul Safka.

— Oh, da, desigur zise Miss Hodge. Un bărbat încântător şi un extraordinar chirurg. Ne putem socoti foarte norocoşi fiindcă îl avem între noi aici la Ranchipur.

— Azi de dimineaţă a venit să-l consulte pe soţul meu. Ştiţi, lordul Heston este bolnav.

— Pe când? De aseară? întrebă Miss Hodge, pentru că întregul Ranchipur ştia că soţii Heston cinaseră la palat, mai ştia şi tot ce vorbiseră, precum şi ora la care părăsiseră recepţia. După cina de la palat?

— Da, are un fel de friguri.

— Vai, sper că nu e nimic grav. Pe aici sunt atâtea boli înspăimântătoare… În Anglia nici nu visam că ar exista asemenea boli înfiorătoare.

Edwina gândi: „Nădăjduiesc să fie cea mai gravă şi mai înfiorătoare cu putinţă. Nădăjduiesc să fie cea mai respingătoare din întreaga serie.” O cuprinse iarăşi o poftă aproape isterică de a râde cu hohote. În loc de aceasta se mărgini să spună cu glas tare:

— Maiorul Safka nu ştie încă precis despre ce este vorba. Plănuisem să plecăm în noaptea asta la Bombay, dar faţă de această situaţie, Dumnezeu ştie când vom mai putea părăsi Ranchipurul.

În îmbelşugatul piept a lui Miss Hodge, inima prinse să-i bată cu putere. Poate că lady Heston va fi nevoită să îşi prelungească şederea câteva săptămâni. Poate că vor ajunge să se cunoască foarte bine. Lady Heston era încântătoare şi te făcea să te simţi în largul tău. Cine ştie… toate erau cu putinţă…

— Da, zise ea, câteodată bolile acestea durează luni întregi.

„În acest caz îl las şi mă întorc singură în Anglia”, gândi Edwina. Adăugă cu glas tare:

— Sunteţi foarte bună fiindcă vreţi să mă familiarizaţi cu lumea de aici. Mi-ar face mare plăcere să văd casa dumneavoastră, să vizitez şcoala, să-mi prezentaţi câţiva indieni dintre cunoştinţele dumneavoastră.

— Desigur, dar mulţi dintre ei nu vorbesc englezeşte.

— Atunci cum vă înţelegeţi? Aţi învăţat dumneavoastră limba lor?

— Da, replică Miss Hodge cu modestie. Vorbesc

hindustani şi puţini gujerati. Vedeţi, hindustani este un fel de limbă universală în India, iar gujerati era vorbirea din Ranchipur.

— Ce inteligentă trebuie să fiţi!

Apoi o tăcere bruscă se aşternu între ele. Miss Hodge se simţi ca o balenă eşuată pe o plajă, zbătându-se zadarnic şi înghiţind apă. Până şi Edwina îşi dădu seama că posibilităţile acestei conversaţii erau oarecum limitate. De multă vreme nu-şi mai supraveghease într-atât comportarea, şi efortul o istovise. Aşa i se întâmpla şi când inaugura câte un bazar la Barbury House. Lady Heston era amuzată de neîndemânarea vizitatoarei, care avea talentul să se avânte în toate fundăturile unei conversaţii şi să se dea cu capul de perete. Cu toate acestea, Miss Hodge o interesa, o interesa mai mult decât şi-ar fi închipuit că este posibil. În vreme ce stătea vizavi de această grăsuţă persoană cu fularul ei de mătase, avu deodată impresia că Miss Hodge îi era tot atât de străină ca şi oricare indian. Nu avea nici cea mai vagă idee de modul cum trăia bătrâna domnişoară, de concepţiile, de simţămintele care o agitau sub aspectul ei atât de banal şi sub chipul atât de prost fardat. Şi, în vreme ce o studia, îi reveni cu mai multă putere ca niciodată dorinţa încercată şi în noaptea trecută de a duce o existenţă senină, ordonată. Miss Hodge trăia probabil într-o casă mică, asemenea unui cuib de păsărele, şi viaţa ei se desfăşura într-o admirabilă monotonie şi pace. Edwina îşi spuse că nu i-ar strica să se desprindă pentru un timp din spectaculara dezordine a propriei sale existenţe şi să trăiască măcar un timp în pielea lui Miss Hodge.

Un servitor aduse ceaiul, care avu semnificaţia binefăcătoare a unei ploi căzută în pustiul conversaţiei lor.

— Nu doriţi o ţigară? întrebă lady Heston, întinzându-i o tabachere încrustată cu aur şi platină.

Miss Hodge, care nu fumase în viaţa ei, luă o ţigară sub impulsul unei forţe necunoscute. Sobra Miss Hodge, de la Liceul de fete, murise, se volatilizase, dar când se văzu cu

ţigara în mână se simţi deodată confuză, neajutorată. Aşa că o lăsă pe masă şi spuse:

— Am s-o fumez după ce am să-mi termin ceaiul.

— Mie îmi place să fumez la ceai, zise lady Heston. Ador savoarea fumului combinată cu aceea a pâinii şi untului. Se scuză pentru calitatea inferioară a ceaiului şi adăugă: Un ceai cu adevărat bun nu-l poţi bea decât în casele englezeşti.

— Aş fi încântată să vă prepar un ceai bun, cu felii de pâine tăiate subţiri şi cu unt, zise Miss Hodge. Avem o pâine minunată. O coace pentru noi una din fete. A învăţat reţeta de la Mrs. Smiley… soţia unuia dintre misionarii americani.

— Poate că îmi veţi permite să vin la dumneavoastră într-o zi şi să bem câte un ceai. N-am gustat o pâine cumsecade de când am pus piciorul în India.

Miss Hodge se auzi spunând:

— Oh, aţi binevoi să veniţi? Aş fi fericită.

Vorbise aproape fără să îşi dea seama, dar abia terminase fraza că îşi aminti de Miss Dirks şi aceasta o înspăimântă. O fermecase însă lady Heston, aşa că frica i se topi repede. Avea senzaţia că se află într-o poveste cu zâne. De atâţia ani visa să arate unor vizitatori cât de frumos îşi decorase bungalow-ul şi ce bun ceai putea să le servească. Şi iată că dorinţa ei se împlinea tocmai cu lady Heston. În clipa aceea toate celelalte lucruri îşi pierdură importanţa. N-o mai înspăimânta nici perspectiva unei înfruntări cu Sarah.

— Sper că mă veţi invita cât de curând, zise lady Heston.

Încă sub imperiul fascinaţiei exercitată de Edwina, Miss Hodge se repezi spunând:

— În orice zi doriţi, lady Heston.

— Aş putea veni mâine sau vineri.

Miss Hodge, îngrozită, fiindcă i se înfundase, replică:

— Poate că ar fi preferabil vineri. Joi are loc împărţirea premiilor la şcoală şi n-ar fi exclus să fim reţinute până târziu.

Oricum, până vineri mai avea o zi de răgaz. În acest timp va putea s-o îmblânzească pe Sarah.

— Da. Vineri ar fi cel mai bine.

Isprăviseră ceaiul și Miss Hodge înţelese că venise timpul să se retragă, dar datorită emoţiei şi fricii de a da ochii cu Miss Dirks îşi cam pierduse cumpătul şi nu reuşea să-şi imagineze un mod elegant de a încheia conversaţia. Edwina, observând şovăielile vizitatoarei care nu ştia să-şi pregătească o ieşire convenabilă, făcu încă un efort şi îi puse diferite întrebări despre şcoală, despre colonia britanică, despre Maharani, astfel încât conversaţia căpătă caracterul unui interogatoriu luat lui Miss Hodge. Când lady Heston începu să se simtă cu desăvârşire istovită, se auzi un ciocănit în uşă şi camerista ei îşi făcu apariţia.

— Doctorul a venit din nou, my lady, zise ea.

Miss Hodge, bucuroasă de întrerupere, se ridică uşurată şi spuse:

— Cred că a sosit momentul să mă retrag. Trebuie să mă duc acasă.

— A fost foarte amabil din partea dumneavoastră că v-aţi gândit la mine.

— Deci vă aşteptăm vineri în jurul orei cinci.

— Perfect, zise Edwina. Mi-ar face plăcere să întâlnesc la dumneavoastră câţiva indieni… indieni autentici, nu de aceia care au studiat la Oxford.

— Da… da, zise Miss Hodge. Voi aranja aceasta.

Dar cum avea să aranjeze nici ea nu ştia.

— La revedere, zise Edwina.

— La revedere.

Tremurând, roşie la faţă, Miss Hodge se retrase de-andăratelea spre uşă. Nu mai avea altă scăpare. Trebuia să dea ochi cu Sarah. În orice caz reuşise să evite a-şi fuma ţigara. O lăsase pe masă. Lady Heston, se pare, nici nu observase acest lucru.

50

În ciuda ploii, porni spre casă pe drumul cel mai lung, ocolind prin cartierul celor din casta paria, în loc să treacă direct prin bazar. Nu-i mai păsa dacă fularul ei se va murdări. O văzuse pe lady Heston în carne şi oase, îi vorbise, iar aceasta acceptase invitaţia de a lua ceaiul în bungalow-ul ei – lady Heston despre care citea în permanenţă în rubrica săptămânală „Curtea şi înalta Societate”, încă pe vremea când Edwina, pe atunci o copiliţă, se ducea la Windsor, ca să stea cu naşa ei, bătrâna şi buna regină. Lady Heston se arătase binevoitoare, prietenoasă, şi îi vorbise cu simplitate, ca şi cum ar fi fost una dintre vecinele ei de pe Agatha Terrace din Birmingham. „Nu, îşi zise Miss Hodge cu hotărâre, nu există ceva mai minunat pe lume decât o doamnă din înalta nobilime britanică.”

Nu-i mai era scârbă de Ranchipur. Nu o mai supărau zăpuşeala, ploaia, monotonia. În sfârşit se întâmplase ceva. Ceva care aducea cu visurile-i zănatice stârnite de ostaşii sikhs, când îi privea pe înserat în acompaniamentul muzicii lor ciudate. Acum, când stabilise legătura cu lumea din afară, totul avea să se schimbe pentru ea şi pentru miss Dirks. Existenţa lor urma să devină mai interesantă, iar bungalow-ul va fi întotdeauna plin cu invitaţi distinşi şi fascinanţi. În cele din urmă, Sarah îi va mulțumi fiindcă a dat dovadă de atâta inițiativă. Oricum, Sarah avea nevoie de o schimbare. Atât şi nimic mai mult. Devenise bizară fiindcă trăise prea multă vreme în singurătate. Hm, nu-i venea să creadă că lady Heston va veni la ceai ca orice altă persoană.

În timp ce mergea spre casă îşi închipuia întreaga petrecere, se vedea servind ceaiul în vreme ce Sarah stătea deoparte, fermecată de graţia lady-ei Heston. Sarah se va pricepe să întreţină o conversaţie mult mai interesantă decât ea. Ea îşi va rezerva rolul de gazdă. Şi ţigările… să nu uite a cumpăra mâine ţigări de la bazar. Va pune cea mai frumoasă faţă de masă, va tăia pâinea în felii

subţiri, o va unge cu unt proaspăt de bivoliţă şi va servi totul în porţelanurile ei cumpărate de la East India Company. Sarah va obiecta că este riscant să folosească un serviciu atât de pretenţios, dar ea va reuşi să-i schimbe părerea. Apoi va spăla personal ceştile în loc să le încredinţeze fetelor.

Dar când coti pe strada Şcolii de ingineri, entuziasmul o părăsi brusc. O trecură iarăşi fiorii şi o încolţi teama. Părea că şirurile arborilor de piper, zidurile bungalow-urilor, clubul indian îi şopteau în vreme ce trecea prin preajma lor: „Acum mergi acasă. În curând vei avea de-a face cu Sarah. Fiecare pas te apropie de ea. Ce-ai să-i spui?”

Când urcă treptele verandei constată că Sarah se şi înapoiase din oraş. O văzu prin uşa de sticlă la masa ei de lucru, citind şi corijând compoziţiile pentru împărţirea premiilor cu tema: „Ce-mi place mai mult în Ranchipur.” Miss Hodge îşi atârnă haina de ploaie şi pălăria în vestibul şi intră în odaie, comportându-se ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Sarah ridică privirile de pe caiete şi o întrebă:

— Unde naiba ai fost?

Miss Hodge avusese de gând să-i răspundă: „Am făcut o vizită lady-ei Heston”, şi s-o lase astfel fără replică. Se auzi însă spunând:

— Am fost la plimbare. Adăugă apoi oarecum incisiv: M-am plictisit să stau tot timpul închisă în casă.

— Eşti udă până la piele!

— Oh, nu face nimic.

— Du-te numaidecât şi fă o baie, apoi pune ceva uscat pe tine.

— Da, am să mă duc.

Încerca să afişeze un aer degajat, plin de siguranţă, aşa cum o văzuse pe lady Heston, dar în sinea ei simţea cu teamă că Sarah îi citeşte în suflet. Îşi dădea seama de aceasta după felul cum o privea. Deşi era udă leoarcă, se aşeză pe o canapea, luă ziarul *Morning Post* şi începu să-l frunzărească. Era vechi de aproape o lună dar în India

timpul are o importanţă relativă.

Adăpostită după jurnal, ştia că Sarah se prefăcea a fi adâncită în corijarea temelor scrise de fetele din ultima clasă, dar că în realitate se gândea la altceva. Mai ştia că Sarah ridica din când în când privirile de deasupra caietelor şi încerca să-i vadă faţa spre a descoperi ce ispravă făcuse. Miss Hodge se simţea scăpărător de abilă și o încerca un simţământ de triumf. Începuse chiar să-şi imagineze cum ar arăta numele tipărit în rubrica „Curtea şi înalta Societate”. Nota ar suna cam aşa… „Miss Elisabeth Hodge din Ranchipur City, India, este oaspetele lordului şi lady-ei Heston la Barbury House.”

Dar vocea lui Sarah îi întrerupse visarea.

— Elisabeth, fă ce-ţi spun. Du-te şi pune-ţi un capot uscat pe tine, apoi treci şi prin bucătărie să vezi dacă fetele au pregătit cina. Trebuie să termin de corectat temele astea.

Miss Hodge se înroşi în obraji, aruncă ziarul, se ridică de pe canapea şi dădu buzna în bucătărie. Oricum, Sarah ar putea să nu o sâcâie atâta, dându-i porunci ca şi când ar fi un copil sau o simplă institutoare obligată să supravegheze masa de seară. Foarte bine, îşi va păstra îmbrăcămintea udă, se va îmbolnăvi de malarie, iar Sarah va avea remuşcări.

În bucătărie constată că totul mergea ca pe roate. În vreme ce deschise dulapul cu provizii şi scoase ceaiul, zahărul, muştarul şi sticla cu sos, hotărî să nu comunice lui Sarah vestea decât în timpul cinei, când o va prinde într-o dispoziţie mai bună. Când închise dulapul, văzu pe fereastră un servitor care venea pe potecă. Îl recunoscu numaidecât; era servitorul lui Mr. Ransome. Inima ei începu să bată mai tare. Ce voia? Ce-ar fi să vină cu o invitaţie de la Mr. Ransome? Atâtea lucruri se întâmplaseră astăzi. Dacă va fi o invitaţie, o va înfrunta pe Sarah şi se va duce chiar şi fără aceasta.

Tremurând de nerăbdare, ieşi în fugă din bucătărie şi întâmpină servitorul pe verandă. Ploconindu-se, acesta îi

dădu un bilet pentru miss Sarah Dirks şi îi spune că va aştepta răspunsul. O înnebunea gândul că nu putea desface biletul, dar Sarah era foarte severă în asemenea cazuri. Când i-l dădu lui Sarah, aceasta îl ţinu în aşa fel, încât Miss Hodge să nu-l poată citi peste umărul ei. Miss Dirks se ridică şi, luând mesajul cu ea, ieşi în prag.

— Da, spune-i lui Mr. Ransome că totul este în regulă, se adresă ea servitorului.

Foarte palidă, se întoarse în cameră şi vorbi prietenei sale:

— Mr. Ransome ne-a invitat la ceai.

— Oh, Sarah, aş vrea atât de mult să merg, exclamă Miss Hodge, veselă ca un copil.

— Desigur, vom merge amândouă, zise Miss Dirks.

O clipă, miss Hodge rămase fără grai. Nu-i venea să-şi creadă urechilor. Sarah îi vorbise astfel, ca şi când invitaţia n-ar fi avut nimic extraordinar. Ai fi zis că de douăzeci şi cinci de ani încoace obişnuiau să se ducă la ceaiuri de două sau trei ori pe săptămână. Miss Dirks se aşeză iarăşi la masa de lucru şi îşi reluă corectatul. Fără să se uite în sus, se adresă lui Miss Hodge:

— A mai invitat şi pe soţii Smiley, pe Miss MacDaid, pe Mr. şi Mrs. Raşid şi pe soţii Jobnekar.

— În ce zi?

— Vineri, zise Sarah fără să ridice ochii.

— Vineri... vinerea *asta*?

— Da, poimâine.

Miss Hodge se simţi ameţită şi confuză. Tăcerea ei o făcu pe miss Dirks să ridice privirile de deasupra caietelor.

— Ce-i cu tine? Ce te holbezi aşa la mine?

— Nu pot să merg vineri, zise miss Hodge.

— De ce naiba nu poţi? Miss Dirks îşi pierdu brusc răbdarea şi se ridică în picioare. De ce naiba nu poţi să mergi? Şi ce naiba ai? De ce te tot învârţi după coadă şi nu-ţi schimbi rochia asta udă? Arăţi de parcă ai fi înghiţit un os de peşte.

Miss Hodge o privea încremenită şi cu gura căscată.

— De ce nu poţi? Ai amuţit sau ai surzit?

— Nu pot pentru că am invitat-o pe lady Heston la un ceai.

— La un ceai? Cred că ţi-ai pierdut minţile, Elisabeth. Nici nu o cunoşti.

— Ba o cunosc. I-am făcut o vizită azi după-amiază. A fost atât de drăguţă…

Deodată Miss Hodge izbucni în plâns. Pe de o parte fiindcă se simţea jignită şi dezamăgită, pe de alta fiindcă citea în ochii albaştri şi reci ai lui Sarah că se pusese într-o situaţie ridicolă. Se făcuse pur şi simplu de râs.

— Cine naiba te-a pus să te duci la ea?

— Voiam s-o cunosc. Nu-ţi închipui cât a fost de drăguţă şi de bună cu mine!

— Va trebui să amâni invitaţia.

— Nu o pot amâna pe lady Heston.

— De ce nu?

— Fiindcă nu pot. E imposibil.

— Totuşi, va trebui să o faci.

— Spune-i lui Mr. Ransome că vom trece pe la el în altă zi.

— Nu se poate.

— De ce nu? A fost întotdeauna atât de amabil şi de bun. Nu se va supăra.

— Nu pot fiindcă eu l-am rugat să organizeze această petrecere.

— Tu l-ai rugat?…

Miss Hodge era atât de uimită, încât încetă o clipă să mai plângă.

— Da, mi-am zis că e bine să cunoaştem mai multă lume.

Şocul produs de această nouă declaraţie o amuţi pe Miss Hodge.

— Stai jos, Elisabeth, zise Miss Dirks, şi scrie-i lady-ei Heston. Explică-i cum stau lucrurile şi va înţelege. Spune-i să vină în altă zi… în oricare alta. Nu are să se supere. Două fete bătrâne ca noi nu sunt prea interesante pentru ea.

— N-are rost să vorbeşti urât despre lady Heston. Nu, nu pot să fac treaba asta.

— Şi de ce mă rog?

Miss Hodge băgă de seamă că prietena ei începea să se înfurie şi aceasta o îngrozi. Rareori îşi pierdea Sarah cumpătul. Nu i se întâmplase aşa ceva decât o dată, sau de două ori de când stăteau împreună. Dar când se mânia, era cumplit de crudă – în asemenea cazuri o servea şi inteligenţa ei mult mai ascuţită decât a lui Miss Hodge.

— Nu pot fiindcă este atât de singură. O plictiseşte singurătatea.

Sarah râse cu răutate şi cruzime.

— Lady Heston, plictisită de singurătate! Ţi-ai pierdut minţile, Elisabeth. Îți închipui că are s-o amuze un ceai în compania a două fete bătrâne şi nesărate? Nu ştiu, zău, ce este cu tine de la un timp.

— N-am s-o amân pe lady Heston pentru o ceată de indieni şi de misionari.

În tăcerea grea care se lăsă asupra lor, Sarah o săgeta cu o privire atât de îngheţată, de îngrozitoare, încât lui Miss Hodge îi veni să leşine. Era privirea năprasnică a unei femei inteligente şi sensibile care suportase ani de-a rândul mediocritatea, prostia, stupiditatea şi superficialitatea, consecinţă a unei afecţiuni încolţită într-un moment de slăbiciune şi singurătate, acum două decenii şi jumătate. Privirea ei încărcată de dispreţ oglindea pentru prima dată o mânie rece. De douăzeci şi cinci de ani încoace, de când cu acel nenorocit scandal, o înconjurase cu atâta bunătate pe Elisabeth Hodge, o protejase, îi acoperise toate neghiobiile şi tâmpeniile. Acum toate acestea îi deveniseră de nesuportat. Rosti cu o voce teribilă, implacabilă:

— Treci imediat la masă şi scrie un bilet lady-ei Heston! Ştiam că eşti neroadă, stupidă şi nebună, dar nu mi-am închipuit că eşti o snoabă care linge tălpile.

Pe miss Hodge a apucară brusc dracii. Se uită o clipă ca hipnotizată la Miss Dirks, cu ochii ei mari, albaştri măriţi

de groază, cu gura căscată şi cu bărbia atârnând grea, apoi începu să urle:

— Snoabă! Linge tălpi! Nu sunt snoabă! Nu sunt linge tălpi! Şi n-am s-o amân! Acum ştiu! Mă urăşti! Mă urăşti! Întotdeauna m-ai urât!

Ţipând, fugi din odaie şi trânti uşa după ea. Miss Hodge nu suspina potolit încercând să-şi stăpânească nervii, aşa cum făcea Miss Dirks. Ţipa. Voia să afle toată lumea cum era tratată, cum suferea, cât de crudă era Miss Dirks. Voia să afle şi fetele paria din bucătărie, şi sentinelele sikhs de la poarta cea mare de vizavi, şi trecătorii de pe stradă.

După plecarea lui Miss Hodge, Miss Dirks se ridică şi închise uşa şi ferestrele, astfel ca oamenii de pe trotuar să nu mai audă zbieretele. Apoi se aşeză iarăşi şi îşi acoperi faţa cu mâinile. Îi tremura tot corpul şi dorea să moară, acum, imediat. I se părea că nu mai are putere să continue. Iar mâine va trebui să se ducă la spital, să se dezbrace în faţa Maiorului care o va vedea goală şi o va pipăi.

51

Din clipa în care camerista îl anunţă pe doctorul Safka, Edwina o uită cu desăvârşire nu numai pe Miss Hodge, dar şi dorinţa de a cunoaşte viaţa celor umili, precum și invitaţia la ceai. Până şi ultimele cuvinte de bun rămas fuseseră rostite mecanic, cu o graţie izvorâtă nu din inimă, ci dintr-o veche deprindere. Era acea amabilitate distantă, pe care o acorda servitorilor şi inferiorilor. Acum o preocupa numai Maiorul Safka. Imaginaţia i-l înfăţişa atât de frumos şi pur, de blând şi inteligent, de voios şi puternic, încât Miss Hodge dispăru din mintea ei aşa cum dispare un simplu vis. Toată după-amiaza se frământase în căldura patului, gândindu-se la el cu un fel de abandon pervers, izvorât din plictiseală. Până la urmă, închipuirea ei îl făcuse mai ispititor, mai misterios, mai excitant decât ar putea un om să fie în realitate. În vreme ce ploaia

ropotea monoton pe acoperiş şi pe reţelele de bambus de la fereastră, ea îl înzestrase cu toate calităţile pe care puteau să le trezească o mare pasiune. Era conştientă acum că Maiorul Safka era bărbatul pe care nu numai că-l căutase, fără să-l găsească, vreodată, dar nici nu ştia cu precizie cum avea să arate. În reveriile ei de peste zi ajunsese să vadă în el un amant atât de desăvârşit trupeşte şi spiritualiceşte, încât ajunsese să uite că este Edwina Heston, că posedă un corp care era un simplu instrument şi un spirit detaşat, senzual, calculat, repede săturat de orice nouă aventură. Acum se simţea o femeie adevărată, al cărei trup şi spirit se îmbinaseră într-un extaz luminos, plin de strălucire.

Când uşa se deschise şi Maiorul își făcu apariţia, Edwina simţi o uşoară dezamăgire, ca şi când acestuia i-ar fi lipsit ceva din splendorile cu care închipuirea ei îl înzestrase. Acum nu-l mai vedea în postura amantului cu care îşi petrecuse, în închipuire, întreagă după-amiază, ci pur şi simplu în aceea a unui medic de familie venind să vadă pe soţia unui bolnav şi care ignora tot ceea ce se întâmplase între ei de-a lungul nesfârşitelor ore în care ea, întinsă în pat, se delectase evocându-l prin ceţurile somnolenţei. Ca şi răsfăţatul Ransome, simţea aceeaşi dorinţă lacomă de a poseda fiinţa aleasă. „Dacă nu va fi al meu, îl voi regreta tot restul vieţii,” reflectă ea.

Maiorul Safka rămase în picioare.

— Nu pot sta decât o clipă, spuse. Nu ştiu încă de ce anume suferă soţul dumneavoastră. Pot să afirm că este o afecţiune gravă. Nu trebuie să vă mai apropiaţi de el. Starea lui este atât de serioasă, încât i-am cerut infirmierei să-şi ţină faţa acoperită până ce voi putea da un diagnostic precis. Am trimis o probă din sângele lui la institutul din Bombay. Va ajunge la destinaţie prin poştă, iar rezultatul îl vom afla probabil mâine-seară. Le-am cerut să-mi răspundă telegrafic.

— Ce credeţi că poate să fie, domnule Maior? îl întrebă ea făcând acelaşi efort, ca şi faţă de Bates, de a părea că

este îngrijorată de soarta soţului ei. Făcea acest lucru fiindcă îşi dădea seama că are de-a face cu un idealist. Umanitatea, bunătatea lui i se citeau pe chip, în glas, în privire. Ştia că n-ar fi putut să-l seducă dacă acesta ar fi avut o părere proastă despre ea. În vreme ce-i vorbea, o fulgeră un gând smintit, venit din neant: „Poate că în el am găsit fiinţa pe care o caut. Poate că el este cel care mă va mântui.”

Maiorul nu-i spuse cam ce boală ar putea să fie.

— Este inutil să vă alarmaţi. Ceea ce pot să vă afirm este că soţul dumneavoastră nu va fi în stare să părăsească palatul câteva săptămâni.

— Câte săptămâni?

Ea, care până mai adineauri era atât de plictisită încât nu ştia cum să plece mai repede, ar fi dorit acum ca el să fi spus luni de zile în loc de săptămâni. Zăpuşeala, ploaia, monotonia pieriseră. Simţi că o cuprinde un tremur, aşa că îşi puse mâinile la spate.

— Patru sau cinci săptămâni cel puţin. O privi drept în ochi şi adăugă: Îmi pare foarte rău pentru dumneavoastră. Ranchipur trebuie să vă pară ucigător de monoton.

Deodată ea se simţi foarte tânără şi foarte fericită.

— Nu, nu este de loc aşa.

— Acum, trebuie să plec. Miss MacDaid mă aşteaptă la cazarmă.

Ea îi spuse repede:

— Nu doriţi un whisky sau o ceaşcă de ceai?

Nu putea să-l lase să plece atât de grabnic. Voia să-l vadă în altă postură decât în rolul lui profesional de doctor. Va avea grijă să schimbe cumva lucrurile, va îndruma raporturile lor pe alt plan.

Maiorul zâmbi pentru prima oară, iar farmecul şi simplitatea acestui surâs o dădură gata.

— Dacă ceaiul este pregătit, accept cu plăcere o ceaşcă.

— E cam rece, dar trimit imediat să aducă altul.

— N-are importanţă, îl beau şi aşa. Nu am vreme de pierdut.

Graţie instinctului şi îndelungatei sale experienţe, Edwina citi în surâsul şi în privirea acestuia că uitase pentru o clipă de atribuţiile sale medicale şi că văzuse în ea o femeie.

„Nu trebuie să forţez lucrurile. Nu sunt în Europa. Iar acesta este un fel de om cum n-am mai cunoscut vreodată. Nu trebuie să-mi dezvălui de la început intenţiile. Îl voi lăsa să creadă că sunt altceva decât în realitate... să îşi închipuie că sunt o femeie decentă.”

Stăpânindu-şi vocea şi privirile, Edwina îi turnă o ceaşcă de ceai călduţ şi bău şi ea una, deşi nimic nu o dezgusta mai mult decât ceaiul răcit. Cinci minute vorbiră vesel, fără constrângere. Marea vitalitate a Maiorului făcea din el un tovarăş extrem de plăcut. În timpul conversaţiei, îi cerceta cu lăcomie mâinile lui mari şi sensibile, umerii laţi şi musculoşi, faţa frumoasă, nasul sculptural şi buzele pline. Îl studia cu multă atenţie, astfel încât să-i păstreze cu limpezime imaginea în minte şi după plecarea lui. Inteligenţa şi experienţa ei infailibilă îi permiseseră să descopere în fiinţa lui toate însuşirile pe care sperase să le găsească.

După ce îşi termină ceaiul, Maiorul luă de pe masă ţigara lăsată de Miss Hodge.

— Trebuie să plec, zise. Voi veni iarăşi mâine de dimineaţă. Am făcut tot ce am putut ca să cobor temperatura soţului dumneavoastră. Nu ne rămâne decât să aşteptăm până se vor preciza simptomele.

Părăsi încăperea fără să-i spună că în cursul dimineţii descoperise un fapt tulburător. În grajdurile regale şobolanii mureau ca muştele, iar unul dintre grăjdari era pe moarte. Avea ganglionii umflaţi, limba uscată şi arsă de febra mistuitoare.

52

Când Fern părăsi în zori casa soţilor Smiley şi traversă aleea înapoindu-se acasă, îşi găsi odaia în perfectă ordine şi biletul exact acolo unde-l lăsase, prins de pernă cu un ac aşa cum văzuse la cinema. Dar biletul ca şi multe alte lucruri îi părură schimbate. Vederea lui o umplu de ruşine, ca şi când ar fi fost o altă Fern, cu totul deosebită de aceea care, cu câteva ore înainte, părăsise casa. Avea impresia că un copil prostuţ prinsese biletul de pernă, apoi fugise în ploaie; un copil pe care-l vedea limpede de parcă ar fi fost o altă persoană. Dar pe acea Fern care se strecurase în casă printr-o fereastră în lumina umedă a zorilor nu o putea desluşi de loc. Nu o mai recunoştea, nu-şi mai dădea seama nici cum arăta şi nici ce viitor o aştepta. Nu se schimbase prea mult, dar schimbarea aceasta pe care o suferise îi părea foarte bizară. Înainte vreme, când îşi promitea să „plece pentru totdeauna”, trăia numai pentru ea însăşi. Ea era buricul pământului. Totul exista în funcţie de ea, restul era vag, ireal, cu excepţia evenimentelor în care era angajată şi ea. Acum, de câteva momente, avea senzaţia că ieşise din ea şi că se privea de la distanţă. Aceasta o făcea să încerce un straniu simţământ de exaltare, de maturitate, de forţă. Pentru prima oară vedea pe ceilalţi oameni aşa cum sunt ei în realitate şi nu aşa cum şi-i închipuise ea, nişte biete umbre, care n-o puteau atinge pe vremea când era oarbă la tot ceea ce nu o privea pe ea personal. Îl „văzuse” pe Ransome şi pe Mrs. Smiley pentru întâia dată, şi de-acum înainte se socotea capabilă să „vadă” şi alţi oameni. Adormi aproape îndată şi se trezi doar la auzul glasului maică-si, chemând-o la masă. Dădu un răspuns oarecare, apoi, acoperindu-şi cu braţul capul, îşi adânci obrazul în pernă şi adormi la loc.

La parter, Mr. Simon, Mrs. Simon şi Hazel, cu ochii încă umflaţi de somn, fiindcă se trezea greu dimineaţa, luau micul dejun. Mrs. Simon decretă că Fern făcea pe „bosumflata” din cauza „afacerii Harry Loder”, dar când Fern îşi făcu apariţia, cu puţin înaintea prânzului, nu era nici bosumflată, nici pusă pe ceartă. Când maică-sa o

anunţă că Mr. Simon hotărâse să plece cu toţii, sâmbăta viitoare, la Poona, Fern răspunse liniştit:

— Va trebui deci să începem a ne face bagajele.

În cursul după-amiezii şi al întregii seri, până se retrase la culcare, se arătă uimitor de blajină, de amabilă şi de politicoasă, astfel încât Mrs. Simon, în vreme ce stăteau împreună, ca o familie unită, în salon, după cină, începu să facă planuri de nuntă pentru fata ei. Dar nu cuteză să vorbească încă de aceasta, ca să nu trezească încă mânia lui Fern. Numai după ce se urcă în pat şi îşi văzu soţul adormind, Mrs. Simon simţi că încep să o roadă bănuielile. Fern era prea potolită ca să nu pregătească ceva. În dimineaţa următoare, pe când Fern o ajuta să strângă paturile şi cearşafurile, Mrs. Simon constată că temerile ei erau întemeiate. Oprindu-se brusc din lucru, Fern îi declară cu hotărâre:

— Mamă, n-am poftă să merg la Poona.

— Nu vrei să mergi la Poona? Ce vrei să spui cu asta?

— Spun că vreau să rămân acasă. Mi-e greaţă de Poona.

— Acasă, pe vremea asta îngrozitoare? *Nimeni* nu rămâne în Ranchipur în epoca musonului.

Fern fu pe punctul de a-i răspunde că douăsprezece milioane de oameni rămâneau în Ranchipur, şi pe lângă aceştia şi câţiva europeni printre care Ransome, miss MacDaid şi soţii Smiley, dar se abţinu fiindcă era hotărâtă să îşi atingă scopul fără a da mamei sale ocazia de a isca o ceartă pentru o chestiune care nu avea nicio legătură cu scopul ei. Aşa se întâmpla întotdeauna. Mrs. Simon avea talentul de a escamota chestiunea esenţială ori de câte ori se angaja în discuţii.

— Şi, mă rog, de ce nu vrei să mergi la Poona? N-ai întâlnit acolo persoane agreabile? Nu s-au arătat toţi binevoitori faţă de tine? Hazel se topeşte după Poona.

— Prefer să rămân aici. La Poona totul este aiurea. Şi oamenii, şi lucrurile, în sfârşit… toate sunt aiurea.

Mrs. Simon o privea năucită, perplexă. Rosti fără să înţeleagă prea bine obiecţiunile lui Fern:

— Nu-mi place felul cum vorbeşti. Oamenii de aici nu înţeleg expresiile astea vulgare, care sună atât de urât în gura ta şi te fac să pari comună. Nu ştiu de unde te-ai pricopsit cu jargonul ăsta oribil.

Nu lipsi mult ca Fern să îşi piardă cumpătul. O înfuria dezinvoltura cu care maică-sa vorbea despre noţiunea de comun, ca şi cum ar fi cunoscut înţelesul acestui cuvânt. Fern învăţase în chip misterios, peste noapte, ce era în realitate comun. Într-un fel ştiuse întotdeauna aceasta, dar noţiunile nu-i erau îndeajuns de limpezi. Ştia acum cu precizie ceea ce este comun şi ceea ce nu este, şi aceasta o făcea să se ruşineze şi să simtă un fel de greaţă faţă de tot ceea ce făcuse până atunci. Maică-sa, gândi ea, îl considera pe Harry Loder şi pe Mrs. Hogget-Clapton ca pe nişte personificări a tot ce era rafinat şi distins, şi nimic n-ar fi putut să-i schimbe această convingere.

— Nu-mi pasă dacă unii mă socotesc comună sau nu.

— Ei bine, mie îmi pasă, şi tatălui tău de asemenea. Ne-am străduit să-ţi dăm o educaţie rafinată. Oricum, ideea ta este ridicolă. De ce nu încerci să fii plăcută, apropiată, ca Hazel?

— Pentru că eu nu sunt ca Hazel.

În realitate voise să spună: „Nu sunt şleampătă ca ea, nu-mi plac nici sentimentalismele ieftine şi firea ei idiot de blajină.”

— Hazel, continuă maică-sa, n-a încercat niciodată să spulbere fericirea propriei ei familii.

Fericirea – unde se află ea? Fern ştia acum că această fericire nu existase niciodată. Desigur, nu era fericită. Taică-său era un biet om zăpăcit şi amărât, sâcâit şi plictisit de nevastă-sa. Cât despre fericirea lui Hazel, este ca şi cum ai vorbi despre fericirea unei vaci dintr-o cireada. Iar maică-sa era roasă de invidie, de ură, de ambiţii spulberate, astfel încât era mai nefericită decât toţi ceilalţi membri ai familiei la un loc.

— Nici să nu-ţi treacă prin minte că ai să rămâi aici, reluă Mrs. Simon. Auzi, o fată de vârsta ta, singură la

Ranchipur! Ce are să creadă Harry?

— Ştiu ce are să creadă Harry, zise Fern.

— Ce?

— Va încerca să-mi facă ceea ce mi-ar face dacă aş fi măritată cu el.

— Harry Loder este un gentleman.

— Nu-l mai amesteca în treaba asta. Ţi-am spus că nu m-aş mărita cu el chiar dacă ar rămâne ultimul bărbat de pe pământ.

În acest timp şi-l imagina stând alături de Ransome, ca şi când ar fi fost puşi într-o expoziţie – primul, îngust la minte, brutal, încântat de sine; celălalt, amabil, înfrânt, deznădăjduit. „Ransome are nevoie de mine, gândi ea. Aş putea să fac atât de multe pentru el.”

— Afară de asta nu voi fi singură.

— Cum adică? Toţi cunoscuţii noştri pleacă.

— Rămân soţii Smiley. Aş putea să stau la ei.

— Soţii Smiley? Mrs. Simon scăpă din mână pătura pe care o împăturea şi i se muiară picioarele, ca şi când ar fi primit o lovitură cumplită. Soţii Smiley! Trebuie să fii nebună! Eram sigură că pregăteşti ceva, toată ziua ai fost foarte mieroasă.

— Nu sunt nebună. Soţii Smiley nu vor avea nimic împotrivă să aibă grijă de mine.

— Dar oamenii ăştia… ne urăsc.

Fern repetă aproape instinctiv cuvintele lui Ransome:

— Soţii Smiley nu urăsc pe nimeni. Nu au timp să urască.

Obrajii lui Mrs. Simon se învineţiră. Era un semn rău şi Fern îl cunoştea. Altădată s-ar fi simţit ruşinată şi chiar înfricoşată de aceste manifestări ale maică-si, dar acum nu le mai lua în seamă. În adâncul sufletului ei simţea că Ransome ar înţelege-o chiar dacă alţii ar fi de altă părere. Ochii de marmură albăstrie ai lui Mrs. Simon se umeziră. În curând va începe să plângă, apoi se va arunca pe cea mai apropiată sofa şi va începe să ţipe că nimeni nu o iubeşte, că soţul ei este un imbecil şi fetele nişte

nerecunoscătoare. Va înceta să mai fie femeia plină, matură, în vârstă de patruzeci şi unu de ani, ca să devină un copil răzgâiat şi răutăcios.

— Ţii partea soţilor Smiley… împotriva propriei tale mame, strigă ea. Te-ai unit cu femeia aceea împotriva fiinţei care te-a adus pe lume.

— Nu-s de partea nimănui. Şi nici nu aş avea cum să fiu. Soţii Smiley nu au nimic de împărţit cu nimeni.

Mrs. Simon încetă să mai geamă şi o privi bănuitoare.

— De unde ştii atât de multe despre soţii Smiley?

— Am reflectat asupra lor. Nu e greu să-i înţelegi.

— Da. Te crezi foarte deşteaptă. Mai deşteaptă decât mama ta, decât tatăl tău şi decât toţi ceilalţi. Ei bine, fetiţo, am să-ţi spun şi eu câteva lucruri despre aceşti. Smiley.

— Ce? întrebă Fern.

— Nu fii obraznică! O groază de lucruri… au trimis în America scrisori în care ne-au criticat. Sunt geloşi pe noi fiindcă avem prieteni din lumea bună. Începu să se vaiete iarăşi: Le ţii partea după ce au făcut tot ce au putut ca să ne umilească.

— N-au făcut nimic ca să ne umilească. Pur şi simplu nu ne-au acordat nicio importanţă.

— Nu mai vorbi ca imbecilul de taică-tău. Ce-ar crede Mrs. Hogget-Clapton dacă ai rămâne la Smiley? Ah, după câte am făcut pentru tine…

De data aceasta Fern păstră tăcerea. Continua să împăturească cearşafuri şi pături şi să le aşeze în dulapul de teck. Ştia că pentru moment nu era nimic de făcut Orice ar fi spus, n-ar fi putut zăgăzui potopul verbal al maică-si, fiindcă aceasta era hotărâtă să îşi continue până la capăt argumentările. Nu, nu avea niciun rost. În discuţiile cu Mrs. Simon nu puteai obţine nici cel mai mic rezultat. Mrs. Simon te copleşea cu tânguielile şi cu lacrimile ei şi până la urmă obţinea victoria. O clipă, Fern se gândi că fusese o proastă fiindcă nu rămăsese la Ransome. Ar fi trebuit să se urce în patul lui şi să ţipe dacă el ar fi încercat s-o dea

afară. Ştia acum mai mult ca niciodată că aceasta era singura scăpare; nu exista o cale mai bună. În orice caz patul ar fi fost preferabil decât să se mărite cu Harry Loder. O încolţi groaza la gândul că, dacă n-ar fi fugit la Ransome şi dacă nu i-ar fi cunoscut pe soţii Smiley, ar fi putut într-o zi să cedeze din plictiseală şi să răspundă „da” lui Harry Loder. Acum, aceasta ar fi fost cu neputinţă.

Se ferea să o privească pe maică-sa de teamă că-i va face greaţă faţa ei veştejită, buhăită şi ochii ei roşii de plâns. Îi auzea însă suspinele, fornăiturile şi felul cum îşi sufla nasul. Abia acum îşi dădu seama că îşi ura mama, că o urâse încă din copilărie, fără însă a înţelege aceasta. Când îşi spunea odinioară: „Nu vreau să ajung ca mama”, o făcea fiindcă în mintea ei de copil ştia că mama ei este neroadă, egoistă, vulgară şi lipsită de scrupule. Este îngrozitor să-ţi urăşti mama, dar şi mai îngrozitor să-ţi fie ruşine de ea. Chiar dacă va scăpa într-o zi, chiar dacă se va mărita cu un om ca Ransome, mama ei va fi veşnic prezentă, se va vârî pe gâtul lor, cu neruşinare şi vulgaritate.

Fiindcă Fern încetase să mai vorbească, Mrs. Simon se lăsă să cadă pe o sofa ca şi când ar fi doborât-o emoţiile. Dar Fern continua să trebăluiască, de parcă ar fi fost singură în cameră. Ştia că activitatea o oţelea. În cele din urmă, Mrs. Simon se ridică şi părăsi încăperea, trântind cu atâta violenţă uşa, încât bucăţi de ipsos căzură din tavan.

Fern ştia unde avea să se ducă maică-sa. Era o simplă rutină. Se va încuia în camera ei, va trage storurile şi va avea ceea ce Mrs. Hogget-Clapton numea o „migrenă”, expresia rafinată a durerii de cap. Nu va coborî la dejun și va sta izolată toată ziua. Abia târziu, în noapte, va descuia uşa și va îngădui soțului ei să o consoleze.

Plecată asupra sertarului, Fern reflecta: „Oricum, azi am scăpat de prezenţa ei.” Apoi începu să plângă. Potolit, fără suspine, şi fără să-şi jeluiască propria-i soartă, aşa cum făcea maică-sa. Plângea, fiindcă lumea făurită de maică-sa era atât de urâtă. Fiindcă se simţea obosită, dar nu fizic,

căci avea vigoarea tinereţii, ci psihic, datorită mamei sale, lui Mrs. Hogget-Clapton, lui Harry Loder şi celor deopotrivă cu ei. Lacrimi mari i se rostogoleau pe obraji şi cădeau peste rufăria pe care o împăturea.

Prânzul se desfăşură într-o atmosferă îngrozitoare. Afară ploaia cădea fără întrerupere, iar aburii stârniţi de zăpuşeală se strecurau în casă pe sub ferestrele cu ghilotină. Fern nu scotea un cuvânt. Hazel era cu ochii în lacrimi, aşa cum se întâmpla ori de câte ori mama se afla într-una din crizele ei de desperare, iar Mr. Simon citea revista *Missionary News*, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Îndeobşte, crizele soţiei sale îl copleşeau de ruşine. Prânzul nu era mai vesel decât în celelalte zile ale anului, dar absenţa lui Mrs. Simon se făcea totuşi simţită. Ea avea talentul să ţină familia strâns legată, dând iluzia unei intimităţi, a unei afecţiuni familiale, care în realitate lipseau cu desăvârşire. Felul în care întreţinea conversaţia era uneori mai obositor decât tăcerea. Stăruia pe lângă soţul ei şi pe lângă fete să mănânce cât mai mult. Odinioară, în Mississippi, locul ei de baştină, i se băgase în cap că la mesele de prânz şi seara oamenii trebuie să se comporte cu „eleganţă”, căci acestea aveau totuşi semnificaţia unor ceremonii, ca şi praznicele de nuntă sau de după înmormântare, când se impune folosirea unor formule verbale şi a unor conversaţii bine codificate. Indiferentă faţă de hrană în sine, nu era câtuşi de puţin preocupată de calitatea mâncărurilor servite la masă, dar era încredinţată că dai dovadă de rafinament dacă te comporţi ca şi când felurile prezentate ar fi delicioase şi dacă întreţii o conversaţie, chiar când nu ai ce spune. Convorbirile în timpul mesei erau pentru Mrs. Simon mai necesare decât sarea şi piperul. Lipsiţi de sporovăielile ei, ceilalţi membri ai familiei se simţeau oarecum stânjeniţi, pentru că niciunul dintre ei nu era în stare să creeze aceeaşi ambianţă.

După încheierea prânzului, Fern se retrase în camera ei şi se culcă. Simţea nevoia să doarmă după emoţiile

istovitoare din ultimele douăzeci şi patru de ore. În jurul orei şase o trezi huruitul unui automobil sub fereastra ei. Fiindcă puteai să numeri pe degetele unei singure mâini maşinile din Ranchipur, se ridică din pat şi trecu la fereastră, închipuindu-şi că Ransome venise în vizită la soţii Smiley. Era dornică să-l revadă măcar de la distanţă. Dar, spre deziluzia ei, constată că era doar automobilul lui Mrs. Hogget-Clapton, care cobora tocmai în faţa casei lor. Maşina era atât de mică, încât un străin care ar fi văzut pe Mrs. Hogget-Clapton stând lângă vehiculul ei, ar fi putut să se întrebe dacă Mrs. Hogget-Clapton purtase până atunci maşina pe braţe, sau dacă maşina o purtase pe ea. Fiindcă automobilele erau foarte rare în Ranchipur, prestigiul ei nu putea decât să câştige când era văzută coborând din maşina care se legăna şi se lăsa sub greutatea ei, asemenea unei ducese ce descinde dintr-un Rolls-Royce, spre a-şi lua dejunul la Claridge.

În vreme ce o privea de la fereastra ei, de la etaj, Fern reflectă: „Cineva a informat-o.”

După ce aşteptă puţin, Mrs. Hogget-Clapton fu poftită în dormitorul lui Mrs. Simon. Vizitatoarea era singura persoană din Ranchipur care se bucura de privilegiul de a fi admisă în preajma lui Mrs. Simon în timpul uneia din crizele acesteia.

53

Un timp, Fern stătu pe marginea patului, gândindu-se cum să se apere în caz că Mrs. Hogget-Clapton aflase întreaga afacere. Nu-i era de loc frică. Se simţea mai degrabă calmă şi deasupra tuturor acestor mărunţişuri. Curând uită chiar de Mrs. Hogget-Clapton şi, trecând la altă ordine de idei, se gândi să trimită o scrisoare verişoarei ei din Biloxi, zicându-şi că în sfârşit avea ce să-i scrie; ceva tot atât de pasionant ca şi poveştile acesteia despre plimbările câmpeneşti, despre partidele de înot şi

despre tinerii pe care şi Fern ar fi vrut să-i cunoască, tineri adevăraţi, nu snobi ca cei de aici.

„Dragă Esther”, începu ea să scrie. Dar când ajunse la pagina a doua, constată că ceva nu era în ordine şi că rândurile aşternute pe hârtie nu erau la înălţimea aventurii ei cu Ransome. După ce o reciti, îşi dădu seama că totul suna trivial, copilăresc şi oarecum stupid. În realitate nu fusese deloc aşa. Până şi descrierea lui Ransome şi a propriilor lor sentimente căpătau cu totul alt sens. Ransome apărea în postura unui soi de aventurier romantic, din filme, iar simţămintele ei pentru el nu se deosebeau cu nimic de descrierile palpitante pe care le creiona Esther ori de câte ori făcea cunoştinţa vreunui tânăr fermecător. Nu găsea în restrânsul ei vocabular cuvinte care să-i exprime sentimentele tainice, care să tălmăcească noua ei concepţie asupra lumii şi al adevăratului sens al libertăţii şi independenţei. Acum o vedea pe maică-sa în adevărata ei lumină şi aceasta o înarma cu o putere de care devenea conştientă ori de câte ori se afla în aceeaşi încăpere cu maică-sa. Dar nu putea să scrie asemenea lucruri verişoarei sale, căci aşternute pe hârtie păreau idioate şi complicate. Se simţi deodată mai vârstnică, mai înţeleaptă şi mult superioară lui Esther. Esther cunoştea numai băieţi de vârsta ei, care erau „straşnici”, „atrăgători” sau „formidabili”. Era extraordinar la cât de mulţi tineri dintre cunoştinţele ei li se potriveau aceste trei adjective. Niciunul din ele nu corespundea lui Ransome, şi Fern, luând pentru prima dată în consideraţie această chestiune, se îndoi că Esther ar înţelege alte adjective. Constată că în foarte multe privinţe era mai coaptă decât Esther. Poate că aceasta se datora vieţii ciudate, izolate, nefireşti pe care o ducea în Ranchipur. Iar Ransome era un bărbat, nu un băieţandru ca tinerii despre care scria Esther.

După cea de-a patra tentativă, renunţă la ideea de a mai scrie lui Esther despre dragostea ei pentru Ransome. Cu trei zile înainte i s-ar fi părut foarte amuzant să-i scrie lui

Esther că avea un candidat, chiar dacă acesta era Harry Loder, dar acum acestea păreau cu totul lipsite de seninătate. Rupse cu grijă ciornele în bucăţi mici, astfel ca mama ei să nu le poată reconstitui. Atunci auzi un ciocănit în uşă, şi una din servitoare îi spuse că *memsahib* o poftea în dormitorul ei.

În momentul intrării sale în camera întunecată, Fern îşi dădu seama că maică-sa „aflase” totul. Mrs. Simon stătea pe pat, sprijinită de perne, cu o compresă udă pe frunte şi gemea înfundat. Fern nu-i vorbi. Tremura puţin. Se aşeză pe un scaun şi aşteptă.

— Vreau să-mi spui adevărul, Fern, rosti maică-sa.

— Da.

— Este adevărat ce mi-a destăinuit Mrs. Hogget-Clapton?

— Nu ştiu ce ţi-a destăinuit.

— Că ai fost la Mr. Ransome, noaptea… după ce s-a întunecat!

O clipă, Fern şovăi. Îşi dăduse imediat seama că povestea îşi făcuse drum şi luase amploare, aşa cum se întâmpla îndeobşte în Ranchipur, şi că nu avea niciun rost să tăgăduiască. Era inutil să spună că nu fusese decât o dată la Mr. Ransome şi că nu se întâmplase nimic. În actuala ei stare sufletească, Mrs. Simon nu s-ar fi mulţumit cu asemenea explicaţii. Răspunse deci liniştit:

— Da. Este adevărat.

— Ah, Dumnezeule! gemu iarăşi Mrs. Simon. Cum ai putut să faci aşa ceva? Cu un om cu reputaţia lui! Toată lumea din Ranchipur are să afle.

„Nu se gândeşte de loc la persoana mea, reflectă Fern. O preocupă numai suferinţa ei.” Adăugă cu glas tare:

— Da, Mrs. Hogget-Clapton va avea grijă să răspândească vestea.

— Cum îndrăzneşti s-o vorbeşti de rău pe Lily Hogget-Clapton? A făcut bine că a venit să-mi spună.

— Cum a aflat?

— A aflat prin servitori. Dar nu asta are importanţă.

54

Pentru întâia oară Mrs. Simon ii zicea „Lily” lui Mrs. Hogget-Clapton, şi aceasta o înfurie pe Fern. Cuvântul „Lily” scotea şi mai mult în relief snobismul meschin al maică-si. Fern avu brusc viziunea celor două femei, legate de o cauză comună şi în clipa aceea pricepu că nu erau decât nişte cochete în declin, conştiente de pierderea feminităţii lor şi geloase pe ea fiindcă era mai drăguţă şi cu mulţi ani mai tânără decât ele. Într-o străfulgerare o văzu pe maică-sa cu Ransome, gudurându-se, scuturându-şi buclele, aruncându-i ocheade, vorbindu-i cu accent „sudic”, şi în clipa aceea îşi dădu seama că mamă-sa visase întotdeauna să-l cucerească pentru ea însăşi. În faţa ochilor îi apăru deodată imaginea cumplită a ceea ce ar fi putut să fie maică-sa dacă nu ar fi devenit soţia unui misionar, fapt care o obligase să se încadreze în rolul unei femei respectabile. În acelaşi timp însă era o dezamăgită, o înăcrită, întemniţată în reţeaua unor convenienţe pline de ipocrizie. Parcă le vedea pe cele două femei – maică-sa şi Mrs. Hogget-Clapton – şoptindu-şi aţâţate, morbide, furioase, criticând-o şi pe ea şi pe Ransome. Tabloul era oribil, scârbos. În clipa aceea ştiu că va reacţiona şi că lovitura ei le va răni adânc pe amândouă. Se auzi spunând:

— Da, este adevărat! Cât se poate de adevărat. Am trăit cu Tom Ransome, îl iubesc şi mă iubeşte!

Lovitura ei căzu în plin. Când văzu efectul pe care-l avusese asupra maică-si, regretă că nu era de faţă şi Mrs. Hogget-Clapton.

Mrs. Simon scăpă un strigăt, zvârli compresa umedă şi se aşeză pe marginea patului. Cămaşa ei de noapte roz-pal, împodobită cu dantele, părul răvăşit, gras, ud din cauza compresei, aminteau înfăţişarea acelor femei „întreținute” pe care Fern le văzuse în film.

— Nu ne mai rămâne decât să fugim din Ranchipur… cu

toţii. Ne-ai pătat buna reputaţie, ţi-ai necinstit părintele, pe Hazel şi pe mine, care te-am născut, care ţi-am dăruit viaţa… Ah, şi cât am visat să te văd căsătorită onorabil, cu un soţ de treabă!

Fern nu scotea un cuvânt. Stătea pe scaun, tremurând înspăimântată, şi zicându-şi în sinea ei: „Am făcut-o! Cum am să ies din încurcătura asta?”

Maică-sa suspină de câteva ori, apoi se opri brusc:

— Cum ai făcut ca să ieşi din casă şi să te întorci fără ştirea noastră?

— Am plecat îndată după ce v-aţi dus la culcare şi… Un val de nepăsare îi mătură ultimele ezitări. Am stat la soţii Smiley, iar în zori am trecut drumul şi am intrat în casă mai înainte ca să se fi trezit cineva.

În vreme ce vorbea, văzu chipul drăguţ, dar ofilit al mamă-si, înăsprindu-se, fălcile încleştându-se, buzele întredeschizându-se şi dezgolind dinţii ei exagerat de mici.

— Soţii Smiley! exclamă ea. Va să zică asta era? Mrs. Smiley nu este decât o pezevenghie! Am bănuit tot timpul acest lucru. Dumnezeu ştie ce orgii se mai petrec în casa aceea unde intră şi ies tot felul de indieni murdari. Oh, am auzit eu ce le poate pielea indienilor ăstora… Maică-ta nu-i o proastă, aşa cum ţi-ai închipuit tu!

Mrs. Simon, suferindă de totdeauna, se transformă brusc într-o femeie straşnic de activă. Începu să umble dintr-un capăt în celălalt al odăii, vânturându-şi faldurile cămăşii. Deodată se opri din mers şi începu să şi-o scoată peste cap, rămânând o clipă goală, neruşinată.

— Ştiu ce am de făcut, zise ea în vreme ce îşi căuta ciorapii şi *dessous*-urile. Am să mă duc personal la acest Ransome. Nu mai există decât o singură cale, ca să limpezească situaţia. Şi anume, să se însoare cu tine.

Fern sări ca împinsă de un arc.

— Nu! Nu! Nu mă mărit cu el. Nici el nu vrea să se însoare cu mine. Mi-a spus-o verde. Nu trebuie să te duci la el. Nu! Nu trebuie!

Mrs. Simon îşi pusese cămaşa şi îşi trăsese un singur

ciorap. Se opri din îmbrăcat.

— Nu vrei să te măriţi cu el? Bine, o să vedem noi. Cum de am putut să am asemenea fată… o… o…

— Da, zise Fern, o târfă!

Rostise cuvântul scâlciat, pentru că nu-l auzise încă rostit în lumea ei sau la cinema.

Mrs. Simon îşi reluase îmbrăcatul.

— Mă duc direct la Ransome, zbieră ea, cât priveşte aceşti Smiley, voi avea eu grijă şi de ei!

Gura i se strâmbă, înăsprindu-se, iar ochii ei albaştri se făcură mai duri ca marmura, la gândul că, în sfârşit, îi avea pe soţii Smiley în mână.

Fern izbucni în plâns:

— Te rog, nu te duce Te rog! Nu este adevărat nimic din tot ce ţi-am spus. Am minţit.

— Ah, nu încerca să mă duci cu vorbe, fetiţo. Are să se însoare cu tine. Îți garantez.

Fern se aruncă în genunchi şi încercă să se agate de picioarele maică-si, dar Mrs. Simon se smuci, eliberându-se.

— Nu te duce! strigă Fern. Fac tot ce vrei. Îți făgăduiesc!

— De-acum înainte să nu-mi mai adresezi un cuvânt. Ai merita să te izgonesc din casă. Dar n-am s-o fac. Oh, nu! Abia ai aştepta… să ajungi pe stradă…

Fern zăcea pe jos, cu faţa la podele şi gemea surd, în vreme ce Mrs. Simon îşi îmbrăca rochia, trăgând-o cu furie pe cap. Deodată, în loc să-şi vâre braţul pe mânecă, îl strecură pe sub căptuşeală, aşa că se trezi legată fedeleş, în vreme ce vorbele ei străbăteau surd şi confuz prin ţesătura stofei.

Fern continua să zacă pe podea, dar între timp se mai liniştise şi se uita la maică-sa, care stătea în faţa mesei de toaletă şi se farda cu o furie rece. Scena aceasta avea ceva atât de oribil, încât Fern simţi că-şi recapătă calmul şi demnitatea, ca şi când femeia aceea ce-şi pudra nasul în

faţa oglinzii se afla la o distanţă enormă. Îi părea pur şi simplu o străină cu care nu avea nimic de-a face. Fern încercă o uşurare. Acum totul se terminase între ele şi nu vor mai putea pretinde niciodată că au vreo afecţiune una pentru cealaltă.

Se ridică de jos şi spuse potolit:

— Foarte bine, fă ce vrei, dar o să-ţi pară rău. M-am săturat. Te urăsc!

Dar în sufletul ei înfricoşat îşi dădu seama că nimic, niciun fel de ameninţare n-o va putea opri pe maică-sa. Abia acum observă că maică-sa o avea în mână. „Acum Ransome va fi obligat să se însoare cu ea, gândi Mrs. Simon, pe lângă el Harry Loder este un nimic. Fratele lui Ransome ar putea să moară şi Ransome să devină conte. În cazul acesta îmi voi legăna bătrâneţile într-un splendid castel. Mama unei contese! N-am visat niciodată ceva atât de mare.” Fern desluşi o nuanţă de triumf în mânia maică-si.

Fără să scoată vreun cuvânt, fata părăsi încăperea, gândindu-se să plece la Ransome şi să-l prevină. Acum învăţase, cu amărăciune, că iubirea maternă poate să fie o simplă iluzie, care uneori ascunde ca o mantie numai egoism, răutăţi, vanităţi. De douăzeci de ani de când venise pe lume se lăsase înşelată de o amară comedie.

Mrs. Simon abia îi observă plecarea. Înainte de a-şi pune pălăria se aşeză şi începu o scrisoare către Consiliul Misiunilor menită să ducă la distrugerea şi la rechemarea soţilor Smiley. După ce o termină, se urcă în maşină şi, umflată de răutate şi triumf, se duse la gară unde puse scrisoarea la cutie, astfel încât să prindă expresul de Bombay şi vaporul de sâmbătă către Genova. Nu avea de unde să ştie că săptămâni întregi de acum înainte poşta nu va mai pleca din Ranchipur.

55

În vreme ce se îmbrăca pentru cină, Ransome mai bău încă două pahare cu brandy. Oamenilor din jur şi în special străinilor le era foarte greu să-şi dea seama dacă era beat. Trebuia să-l cunoşti foarte bine ca să observi că atinsese un moment în care se arăta un pic prea politicos, un pic prea ironic, un pic prea prevenitor şi prea interesat şi atent faţă de ceea ce i se spunea. Ransome ştia însă aceasta. Era momentul în care veşnicele lui momente de melancolie şi depresiune îl părăseau. Când nu se mai simţea paralizat şi incapabil de acţiune sau de a lua hotărâri, pentru că în sufletul său avea convingerea că nicio hotărâre sau activitate nu prezenta prea mare importanţă. Nu însemna că băutura îi întărea voinţa sau credinţa; alcoolul nu făcea decât ca lipsa acestora să pară neînsemnată, trivială. Graţie băuturii lumea căpăta o nouă strălucire, iar grijile nu-l mai tulburau şi nici nu-l mai chinuiau fiindcă încetau să mai existe. Schimbarea se făcea lent. Indiferenţa, ironia, sarcasmul, amărăciunea, care-l stăpâneau atâta vreme cât era treaz se topeau fiind înlocuite de o nepăsare binevoitoare, care devenea molipsitoare, datorită farmecului său extrem de primejdios pentru alţii. Beat, cunoştea fericirea şi acesta era singurul motiv pentru care bea.

În vreme ce-şi făcea nodul de la cravată, îşi dădea seama că este beat şi aceasta îl încânta pentru că, orice s-ar întâmpla, la cina oferită de Mr. Bannerjee nu se va plictisi, nu-şi va pierde răbdarea şi nici nu se va face dezagreabil altora. Mr. Bannerjee pregătea cocteiluri pentru oaspeţii săi deoarece socotea că este galant şi corespundea modei din Europa. Dar el personal nu se atingea de ele niciodată datorită convingerilor sale religioase.

Din cauza aceasta nu avea de unde să ştie că toate cocteilurile aveau un gust de apă *dentifrice* şi că pe deasupra nu erau niciodată servite din belşug. Până acum nu-l plictisise niciodată gândul de a merge la Mr. Bannerjee, fiindcă acolo totul părea puţin absurd, iar în centrul acestei ambianţe trona în permanenţă Mrs.

Bannerjee, a cărei frumuseţe rece îl stimula în tot timpul nopţii. De data aceasta nu se ducea la petrecere cu dragă inimă, fiindcă ştia că va participa şi Edwina. „Edwina, gândi el, cu maniera ei de a vedea totul prin prisma europenilor şi cu nesfârşita ei blazare. Edwina va impune tuturor convivilor un fel de constrângere socială. Atmosfera însăşi va fi îmbâcsită de monotonie şi plictiseală.”

În ultimele două zile, reuşise s-o evite. N-o văzuse decât o dată şi atunci pentru foarte scurt timp, în holul palatului, înainte de a se duce cu maşina la El-Kautara. Acum, datorită stării lui de beţie, ştia bine de ce o ocolise. Edwina îi crea o proastă dispoziţie. O ura fiindcă apropierea ei îl obosea. Dar dacă ar fi fost la mijloc numai această ură, nu l-ar fi deranjat prea mult. În acelaşi timp însă o găsea atrăgătoare, datorită calmei ei nepăsări, depravării amabile şi perfecţiunii eleganţei. Toate aceste însuşiri, la care se adăugau umorul, frumuseţea, extravaganţele ei, îl cuceriseră odinioară; ceva mai mult, datorită lor se putuse elibera un timp de morbideţea propriei lui firi. Acum aceste însuşiri nu-l mai impresionau. Edwina avea mai puţină influenţă asupra lui decât alcoolul pe care-l bea; dar prezenţa, vocea, surâsul ei obosit continuau totuşi să-l excite. Ransome îşi dădea acum seama că o ura, fiindcă Edwina îl făcea să se simtă sordid, fiindcă într-un fel ea era propria lui oglindă. Aceasta îl şi înspăimânta. Încercase un vag sentiment de frică îndată după acea împerechere mecanică – punctul culminant al păcătoasei lor aventuri de la palat. Starea de depresiune nervoasă, care urmase acelui act, îi permisese să întrevadă pentru o clipă un abis al negării şi al deznădejdii mult mai cumplit decât beţia, drogurile sau moartea. Orice era preferabil acelei lucidităţi crude care îi permitea să-şi analizeze propria lui descompunere lăuntrică.

Acum, deşi se simţea ameţit de băutură, regreta că nu scornise un pretext spre a lipsi de la cină. Gol până la brâu din cauza zăpuşelii, John Baptistul umbla de colo până colo

aducându-i hainele, periind invizibile fire de praf, aruncându-i priviri furişe, vag fascinate de spectacolul oferit de stăpânul care se îmbăta încet, aproape pe nesimţite.

John Baptistul era foarte priceput în a-l iscodi cu privirile. Ransome nu fusese niciodată în stare, oricât de repede s-ar fi întors, să-l surprindă pe servitor privindu-l direct. Era însă în permanenţă conştient că acesta îi studia fiecare mişcare, fiecare nouă expresie a feţii. Aproape că simţea ochii băiatului aţintiţi asupra lui, în vreme ce stătea cu spatele, şi adeseori ar fi dorit să cunoască şiragul de gânduri pe care imaginea sa le stârnea în capul rotund şi negricios a lui John Baptistul. În cele din urmă încetă să se mai examineze în oglindă şi, întorcându-se spre servitor, rosti brusc:

— Ce vezi? La ce te uiţi?

Dar John Baptistul nu se lăsa niciodată prins în greşeală. Faţa lui deveni rece, opacă. În franţuzeasca lui dulce din Pondicherry, răspunse:

— Nu înţeleg. Numai pe dumneavoastră vă văd, sahib.

— Dar ce vezi? M-am schimbat atât de mult? De ce te holbezi?

— Nu văd nimic deosebit, zise John Baptistul.

Ransome înţelese că nu-i va fi niciodată posibil să afle ce se petrece în capul servitorului său. Poate că John Baptistul urmărea cu interes chipul în care se îmbăta un om. Poate că se bucura, ori poate că acest lucru îl întrista. N-ar fi fost exclus ca John Baptistul să-l vadă aşa cum nu reuşea el să se vadă nici în momentele lui de autoflagelare, şi anume în postura unui om zdrobit, nefolositor, depravat, căruia merita să-i fii devotat numai fiindcă serviciul era bun şi uşor, iar de pe urma lui se putea câştiga bine. Poate că îşi spunea: „Încă un european care n-are s-o mai ducă mult.” De cinci ani îl avea în serviciul său, dar nu avea nici cea mai mică idee despre ceea ce băiatul gândea despre el… Şi deodată se simţi copleşit de ruşine. În cele din urmă termină cu îmbrăcatul. Când se întoarse spre a-şi pune

jacheta, o zări pe Fern stând în pragul uşii. Purta aceeaşi veche haină de ploaie şi aceeaşi pălărie de fetru; alergase, dar de data aceasta obrajii nu-i erau îmbujoraţi, ci era palidă şi avea un aer înfricoşat. Ransome îşi dădu brusc seama că apariţia ei îl bucura. Îl fulgeră gândul că ar fi mult mai agreabil să stea cu Fern, toată seara aici, dar ştia că aşa ceva era cu neputinţă în Ranchipur.

— Bună!... zise el. Pofteşte înăuntru.

Se adresă apoi servitorului.

— Sunt gata. Poţi pleca.

John Baptistul trecu pe lângă Fern, ieşi pe verandă, apoi străbătu în fugă grădina, îndreptându-se spre cabana sa.

— S-a întâmplat ceva îngrozitor, zise Fern.

Nu mai plângea ca data trecută.

— Ce?

— Mama a descoperit totul.

Ransome izbucni în râs. În starea lui actuală, nimic nu mai avea importanţă. Era cel mult comic.

— Eram sigur că are să afle, zise el, dar nu atât de repede.

— Mrs. Hogget-Clapton i-a spus. Şi ea a aflat totul de la slugi.

„Ticălosul, gândi Ransome, nu şi-a pierdut timpul în zadar.”

În ciuda plăcutei neguri a beţiei, era conştient că Fern se schimbase. Părea mai vârstnică. Până şi uşoara rotunjime a obrajilor ei, care o făceau mai degrabă drăguţă decât frumoasă, părea să fi dispărut. Acum nu mai era cuprinsă de istericale.

— Mai mult decât atât. Ne-am certat îngrozitor, mi-am pierdut cumpătul şi i-am spus mamei că este adevărat că am venit de mai multe ori la dumneata şi că trăim împreună.

Lui Ransome îi veni iarăşi să râdă, pentru că îşi imagina cearta şi înţelegea de ce Fern mărturisise un fapt care nu se petrecuse în realitate niciodată. Trecu dintr-odată la un alt subiect.

— Tatăl dumitale are puşcă? întrebă Ransome.

Ea îl privi uluită.

— Nu e cazul. Tata n-ar face niciodată aşa ceva.

Ransome râse cu poftă.

— Atunci, mama dumitale foloseşte puşca?

— Nu văd nimic de râs, zise Fern. Este îngrozitor.

— Râdeam, fiindcă mi-o închipuiam pe mama dumitale sosind aici cu o puşcă. Oricum, noi ştim că nu este adevărat

— Asta nu schimbă cu nimic lucrurile. Nu înţelegeţi că ea vrea să fie adevărat?

— De ce?

— Ca să vă silească să mă luaţi de nevastă. Acum înţelegeţi?

Ransome înţelese. Fern nu trebuia să se umilească, explicându-i comportamentul maică-si. Mrs. Simon era capabilă să accepte compromiterea fiicei sale, dacă actul incriminat era săvârşit de fratele unui conte.

— A şi uitat de Harry Loder.

— Da, zise el trezindu-se oarecum din beţie. Există o diferenţă între candidaţi. În fond are dreptate.

— Aţi face mai bine să plecaţi imediat de acasă. Mama e în drum spre dumneavoastră.

Ransome se aşeză pe un scaun şi îl potopi iar râsul. Era prea turmentat ca să se mai poată controla şi stăpâni. Fern îl privi câteva clipe, apoi ochii i se umplură de lacrimi.

— Nu râdeţi… vă rog… vă rog! Implorarea din glasul ei îl trezi puţin. Nu e de loc de râs, zise ea cu o voce stinsă. Nu vedeţi? Nu-i de râs. Faceţi ca lucrurile să fie şi mai îngrozitoare.

— Nu, zise el. Nu-i de râs. Îmi pare rău, am fost…

— Ştiu, replică ea. Dar, vă rog, plecaţi în noaptea aceasta la Bombay.

— Şi cu dumneata ce are să se întâmple?

— Nu importă. Nu-mi pasă. Pot să-mi port de grijă.

Ransome remarcă o umbră de dojana în glasul ei.

— Dumneata ce ai să faci?

— Am să înfrunt furtuna. Mi-e totuna.

Ransome păstră o clipă tăcerea. Ar fi dorit ca în momentul acesta să fie lucid. Deodată zise:

— Ce-ar fi dacă ne-am căsători?

— Nu m-aş mărita cu dumneavoastră nici pentru un milion de dolari.

— Bun. Dacă este aşa!

Era însă prea beat ca să înţeleagă adevăratul sens al cuvintelor ei. Chipul lui oglindea o expresie de profundă jignire. Credea desigur că ea nu vrea să-l ia de bărbat fiindcă era un beţiv şi un om de nimic. Fern ar fi vrut să-i explice că numai mândria o făcuse să vorbească aşa, dar aceeaşi mândrie o împiedica să se explice.

— Ascultă, zise el. Nu trebuie să te întorci acasă. Nu se poate. Te expui unui nou scandal.

— Dacă aş dispune de ceva bani, aş avea mâinile libere.

— Ai dreptate. Păcat. Nu, nu poţi să te întorci acasă. Du-te la soţii Smiley.

— Nici asta nu se poate. Le-am dat şi până acum destulă bătaie de cap. I-am vorbit mamei şi despre ei.

Ransome râse.

— N-a fost prea înţelept din partea dumitale.

— N-am ştiut ce fac.

— Nu-ţi cer să rămâi la ei. Asta n-ar face decât să înrăutăţească situaţia. Îi veni o idee: De ce nu te-ai duce la Raşid?

— Nu pot. Nu-l cunosc de loc.

— Eu îl cunosc. Este ministrul poliţiei, are nevastă şi şapte copii. E un om deosebit de respectabil.

— Dar e indian.

— Ce are a face? Merită toată cinstea.

Fern îşi aminti despre tot ce-i spusese maică-sa despre „murdarii de indieni” care frecventau casa soţilor Smiley.

— Poate că aveţi dreptate. Dar i-aş da ocazie mamei să facă un scandal monstru… nu vă închipuiți de ce este capabilă. Ar fi în stare să se ducă la Delhi – la Vicerege, chiar. Nimic nu o poate opri.

Ransome înţelese sensul adevărat al cuvintelor ei şi îi veni iarăşi să râdă. Era de-a dreptul absurd modul în care o simplă escapadă a unei şcolăriţe romantice risca să devină o afacere extraordinară, un incident susceptibil să tulbure liniştea Indiei, un scandal de proporţii internaţionale, care ar putea deveni un act istoric. Pentru prima dată înţelese profunzimea problemei indiene, precum şi infinitele complicaţii pe care meschinăria, gelozia, frica, îngustimea minţii şi prejudecățile oamenilor mărunţi riscau în orice moment să le trezească. În ciuda beţiei sale pricepu, pentru prima dată, adevăratele simţăminte ale indienilor şi sinistra calitate a umilinţelor şi a insultelor aduse lor de nişte indivizi de mâna a doua, cum ar fi Mrs. Hogget-Clapton şi Mrs. Simon. O fată de origine europeană nu putea să scape de o mamă uşuratică, refugiindu-se în casa unuia dintre cei mai onorabili şi loiali oameni, pentru că acesta era un indian.

— Da, rosti el posomorât. Trăim într-o lume scârboasă… într-o lume abjectă.

Dar pe Fern n-o preocupau nici politica, nici filozofia şi nici problemele umanităţii. Avea alte probleme.

— Nu-mi rămâne altceva de făcut decât să mă întorc acasă. Nu-mi mai este frică de ea. Cred mai degrabă că acum ei îi este frică de mine. Ştiu bine, dar dumneata trebuie să pleci. Trebuie! Înţelegi?

Ransome îşi dădu seama că fata nu mai avea încredere în el. Venise la el sperând că va găsi un ajutor, dar el nu fusese în stare să-i fie de niciun folos, fiindcă era beat şi aiurit, fiindcă în adâncul sufletului său era indiferent la tot ceea ce se întâmpla, fiindcă refuza ca de obicei să accepte orice responsabilitate, fiindcă situaţia aceasta nu-i părea câtuşi de puţin serioasă, ci comică, nespus de comică.

— Nu ştiu, răspunse el fără convingere. Atunci, du-te acasă. Mâine… când lucrurile au să se mai schimbe…

— Da, da… Nu vă faceţi griji pentru mine. Este numai vina mea. Nu ştiu ce mi-a venit, cred că înnebunisem. Îmi pare rău că am fost o proastă.

Ransome o privi îndelung, pentru ultima oară. O vedea prin ceaţa beţiei cât e de tânără, de încântătoare, de serioasă şi în acelaşi timp îşi dădu seama că ea nu mai aştepta niciun ajutor din partea lui. De data aceasta rolurile se inversaseră.

— Nu, nu eşti proastă, zise el. Nu eşti proastă de loc.

Apoi gândi: „Aş vrea să rămânem pe veci împreună.” Dar acum era prea târziu.

Deodată ea îşi luă rămas bun şi ieşi din casă şi se pierdu în ploaie. Ransome rămase multă vreme pe scaunul său, uitându-se la uşă. În cele din urmă îşi aminti de dineul lui Mr. Bannerjee. Se ridică şi mai luă un brandy spre a-şi îngropa gândurile sumbre care-l stăpâneau şi spre a căpăta puterea de a se duce până la cabana lui John Baptistul ca să-l concedieze, fiindcă vorbise mai mult decât trebuie şi îşi trădase astfel stăpânul. Îşi asumase o sarcină dezagreabilă, cu atât mai mult cu cât nu cunoştea fondul sufletesc al servitorului. Pe de altă parte se obişnuise cu el şi ajunsese să-i poarte chiar un fel de afecţiune. Dar când ajunse la cabană o găsi pustie. John Baptistul nu plecase pentru totdeauna, fiindcă puţinele-i lucruri şi mica lui ladă de lemn în care încăpeau toate erau încă acolo. „Mă cunoaşte mai bine decât mă cunosc eu pe mine, gândi Ransome. A dispărut fiindcă ştie că mâine n-am să-l mai izgonesc. E sigur că nu mi-aş da osteneala să caut un nou servitor şi că mâine voi vedea lucrurile cu alţi ochi şi voi aprecia că pălăvrăgelile lui au fost lipsite de importanţă şi au reflectat o mică slăbiciune umană. Este încredinţat că mâine nu-i voi atribui lui vina, ci lui Mrs. Simon, lui Pukka Lily şi tuturor celor de o seamă cu ele.”

56

Mrs. Simon sosi cam la cinci minute după plecarea lui şi găsi casa pustie. Furia, indignarea, aţâţate cu grijă pe tot drumul până la gară şi înapoi, dispărură, măturate de

curiozitate. De trei ani năzuia să vadă interiorul acestei case şi acum îşi putea satisface, în fine, această dorinţă. Străbătu cameră cu cameră. Intră până şi în dormitorul lui. Priveliştea patului, a periilor şi a pipei îi trezi un fior de voluptate, pe care Mr. Simon va fi nevoit să i-l potolească ceva mai târziu. O dezamăgi simplitatea şi sobrietatea casei, care nu se potrivea de loc cu ceea ce îşi imaginase ea despre interioarele unui gentleman britanic. Nu se asemăna cu casele locuite de asemenea oameni în filme, şi nici cu vila lui Lily Hogget-Clapton.

După ce examină totul, se urcă în maşină şi nu se opri decât la soţii Smiley, cărora le făcu un scandal îngrozitor spre a-şi mai potoli nervii. Uluiţi la început, cei doi Smiley încercară să-i dea explicaţii, în termeni simpli, omeneşti, dar pricepură în curând că argumentele lor ar fi depăşit înţelegerea lui Mrs. Simon. Se mărginiră deci să nu mai scoată o vorbă. Doar mătuşa Phoebe îi răspunse în cele din urmă în propriul ei limbaj. Nemaiputând suporta tirada lui Mrs. Simon, o făcu „albă săracă”, „curvă”, apoi o pofti să treacă strada şi „să nu-i mai calce piciorul pe aici”.

PARTEA A DOUA

1

Casa lui Mr. Bannerjee era unică în felul ei în Ranchipur. Construită din lemn şi stuc avea un aspect foarte ciudat. Cu şaptezeci şi cinci de ani în urmă fusese plănuită şi clădită cu economie sub directa supraveghere a lady-ei Streetingham, excentrica soţie a Rezidentului în timpul domniei Maharajahului cel Rău. Clădirea avea menirea să adăpostească pe oaspeţii distinsei doamne. Extrem de sociabilă şi de o considerabilă bogăţie, se măritase cu un individ plictisitor. Exilată de îndatoririle soţului într-un stat barbar, obişnuia să invite pe toate persoanele cărora le făcea cunoştinţă, oferindu-le să se bucure de ospitalitatea ei oricât le-ar fi făcut plăcere. Acesta era motivul pentru care ridicase o casă asemănătoare unui han înconjurat de numeroase dependinţe, destinate servitorilor.

Casa propriu-zisă, datorită ciudatei sale forme, avea un farmec bizar. Octogonală, cu o verandă la parter şi cu un balcon înconjurând întreg etajul doi, avea un acoperiş plat la care se putea ajunge cu o scară. În nopţile fierbinţi oaspeţii puteau să se folosească de această terasă după moda orientală, stând în aer liber sub cerul albastru înspicat cu stele scânteietoare. Înapoia clădirii fusese construită, ca un fel de coadă diformă, o baracă adăugită după ce corpul principal al clădirii devenise neîncăpător spre a adăposti pe toţi aventurierii şi paraziţii care acceptau invitaţiile bogatei şi excentricei soţii a Rezidentului. Edificiul acesta nu întârziase să ajungă un fel de han în care cine voia intra şi ieşea, aşa că în cele din urmă îşi câştigase o notorietate atât de spectaculară, încât dusese la rechemarea Rezidentului însuşi. Pe atunci, casa aceasta contribuise la scăderea prestigiului europenilor mai vârtos decât orice alt element intrat în istoria Ranchipurului. Aspectul verandei, dubios ornamentată de

ciudaţii oaspeţi ai lady-ei Streetingham, zvonurile despre destrăbălările şi beţiile care aveau loc înăuntrul zidurilor clădirii, iar la sfârşit asasinarea unui servitor şi a unui oaspete, precum şi sinuciderea altui invitat – la care se mai adăugară şi alte isprăvi – creaseră casei o asemenea legendă, încât mulţi ani după ce rămăsese goală nu-şi mai găsise niciun locatar. Până şi cei mai prăpădiţi culii nu treceau prin faţa ei fără ca umbra unui zâmbet dispreţuitor să le apară pe buze. Pentru oamenii din Ranchipur, această casă înfăţişa spectacolul viu a ceea ce însemna civilizaţia europeană.

În acele vremuri, ştirilor le trebuiau multă vreme spre a-şi face drum de la Ranchipur şi până la palatul guvernamental din Calcutta, şi o vreme şi mai lungă spre a se face crezute de către deţinătorii puterii politice, care trebuiră să se încline în cele din urmă în faţa evidenţei. Nimeni nu-şi închipuise însă că faptele petrecute în casa oaspeţilor, construită de bogata şi excentrica soţie a Rezidentului, puteau fi atât de grave. Sinuciderea şi asasinatele puseseră capăt nu numai şederii Rezidentului şi a soţiei sale în Ranchipur, dar şi petrecerilor la casa de oaspeţi. Din nefericire, răul era făcut, şi treizeci de ani după aceea, legenda orgiilor de acolo circulase, scandalizând opinia celor douăsprezece milioane de locuitori ai bogatului stat Ranchipur, creând o stare de spirit efervescentă, complicaţii fără număr şi o permanentă şi sufocantă agitaţie. Într-o oarecare măsură legenda casei de oaspeţi fusese de mare folos bătrânului Maharajah în eforturile sale pentru luminarea poporului şi pentru a-i reda mândria de odinioară, fiindcă îi permisese să tocească şi să compromită acea misterioasă armă denumită de europeni prestigiu. În felul acesta îi învăţase pe băştinaşii din Ranchipur să cunoască ce înseamnă egalitatea. Slăbise de asemenea şi autoritatea guvernământului central, care constatase că oaspeţii lady-ei Streetingham făcuseră foarte grea sarcina guvernării poporului din Ranchipur, astfel încât acesta şi Maharajahul lor obţinuseră mână liberă

spre a se conduce. Dornic de linişte, guvernământul central îşi ridicase braţul de deasupra acestora și-i lăsase să trăiască după bunul lor plac.

Casa începuse să cadă în ruină, când Maharajahul o preluase spre a o amenaja drept reşedinţă pentru bibliotecarul său, Mr. Bannerjee. Firea bibliotecarului nu se deosebea mult de a lady-ei Streetingham. Extrem de ospitalier şi de puţin dificil în alegerea oaspeţilor, avea din fericire gusturi mult mai convenţionale. Soţia Rezidentului era mulţumită dacă invitaţii ei aveau o înfăţişare omenească şi dacă rămâneau destul de sobri spre a-i putea fi parteneri la whist.

Mr. Bannerjee, pe de altă parte, se comporta ca un foarte monden amfitrion din Mayfair. Foarte snob, era liderul unei societăţi care nu era nici indiană, nici europeană, ci un amestec al amândurora. Educat la Oxford, dobândise mai mult prin observaţie şi instinct decât prin contact un snobism care, în esenţa lui, nu era britanic, ci mai mult decât atât, avea o puritate tipic englezească. Snobismul lui era ca un fel de pojghiţă peste părţile mai umbroase ale firii sale de indian. Ca şi petrecerile organizate el, omul acesta reprezenta un straniu amestec de elemente pe care nu reuşise niciodată să le unească într-un fel armonios. În calitatea lui de lider al societăţii cosmopolite din Ranchipur, primise sarcina din partea Maharajahului să invite pe cei mai importanţi oaspeţi ai acestuia la diverse dineuri sau cel puţin la o partidă de tenis. Societatea britanică suburbană dirijată de Lilly Hogget-Clapton afecta un mare dispreţ faţă de acest personaj, deşi în sufletul lor membrii ei erau roşi de furie şi gelozie fiindcă granguri de nivelul lordului şi al lady-ei Heston erau întotdeauna oaspeţii bibliotecarului, dar foarte rar ai lor. Pe de altă parte, adevăraţii indieni nu aveau încredere în Mr. Bannerjee şi în manierele lui oxoniene și îl dispreţuiau fiindcă nu se hotăra de ce parte a barierei să se plaseze. Dar Mrs. Bannerjee îşi crease o lume şi o poziţie proprie. Lumea sa semăna oarecum cu

acea societate care folosise casa lui drept club în epoca lady-ei Streetingham. Această lume denumită „Clica lui Mr. Bannerjee” îl făcea să fie conştient de situaţia sa aparte, îl umplea de mândrie şi-l îndemna să adopte în Ranchipur o atitudine stranie în care timiditatea şi aroganţa se aflau în conflict perpetuu. Pe deasupra era foarte bogat, aşa cum se cuvine unui lider al lumii mondene, fiindcă bătrânul Mr. Bannerjee, tatăl său, îi încredinţase toată averea, după ce se retrăsese dintr-o extraordinar de prosperă companie de asigurări din Calcutta, spre a se consacra meditaţiei. Mr. Bannerjee avea de asemenea o soţie frumoasă. Dar toate acestea, inclusiv poziţia lui proeminentă, autoritatea şi chiar puterea de care dispunea nu-l făceau fericit fiindcă multe lucruri din viaţa lui trebuiau să rămână neştiute de lumea din afară.

Mai întâi era vorba de propria lui nehotărâre, de slăbiciunea de caracter şi de dubla-i personalitate. Numai un atotvăzător ar fi putut să-şi dea seama de acestea, fiindcă numai un personaj cu asemenea puteri ascunse ar fi putut să ştie că Mr. Bannerjee, molaticul şi oarecum arogantul amfitrion care organiza petreceri şi partide de tenis şi era capabil să întreţină o conversaţie despre teatrele din Londra şi despre cursele de cai de la Paris, era acelaşi ins care ieşea în zori din casa octogonală, se strecura printre barăcile dărăpănate până la capătul cel îndepărtat al grădinii, unde tăia gâtul unui ţap în faţa unei mici şi monstruoase statui a lui Kali mânjită deja de sângele a sute de sacrificii. Nimeni în afară de el nu cunoştea momentele de groază pe care le încerca atunci când, în mijlocul unui dineu monden şi cosmopolit, încremenea îngheţat de frică fiindcă într-o secundă de inimaginabilă oroare vedea chipul zeiţei Kali, aducătoare de nenorociri, apărând deasupra capului unuia dintre invitaţi şi acuzându-l că îşi trădează sângele, rasa, credinţa. Numai Kali ştia că Mr. Bannerjee rămăsese fără copii nu fiindcă soţia sa era stearpă, ci fiindcă tăcutul

dispreţ pe care ea i-l arătase încă din primele zile ale căsătoriei era atât de mare, încât el nu fusese niciodată în stare să-şi exercite drepturile maritale. Mrs. Bannerjee nu destăinuise nimănui acest lucru. Nu-i vorbea decât foarte rar soţului ei. După cum foarte rar le vorbea şi oaspeţilor europeni alături de care era silită să stea uneori datorită împrejurărilor. Dispreţul acesta tăcut, înspăimântător, manifestat faţă de toţi, fără nicio discriminare, nu scăpase lui Ransome, căruia îi trezise dorinţa perversă de a o umili. Mr. Bannerjee nu resimţea faţă de acest dispreţ decât un fel de înfricoşare, care îl reducea la impotenţă.

2

Ransome frecventa adeseori casa lui Mr. Bannerjee, fiindcă acolo, ca şi la palat, mai putea întâlni oameni înzestraţi cu o oarecare inteligenţă. Ori de câte ori îşi făcea apariţia în Ranchipur un om de ştiinţă, un scriitor, un arhitect sau orice alt personaj dornic să cunoască muzica, pictura, sculptura sau istoria Indiei, se ştia că putea fi văzut în casa bibliotecarului. De când Mr. Bannerjee se instalase în Ranchipur, cu treisprezece ani în urmă, bătrânul Maharajah îşi făurise iluzia că oaspeţii cu vază ai statului puteau găsi la Mr. Bannerjee o ambianţă tipic indiană. În realitate, invitaţii acestuia găseau o atmosferă care nu era nici indiană nici europeană, ci pur şi simplu o petrecere care, potrivit concepţiei oarecum fanteziste a amfitrionului, amintea una din acele reuniuni mondene din Park Lane, contemporane cu Eduard al VII-lea.

Ransome îl simpatiza şi îl compătimea în acelaşi timp pe Mr. Bannerjee fiindcă îi înţelegea şovăielile şi suferinţele sufleteşti, puţin diferite de ale lui. Mai era şi prezenţa frumoasei şi frigidei Mrs. Bannerjee, care mesteca pan, pălăvrăgea şi chicotea în vreun colţ cu câte o prietenă, întărâtându-l, lăsându-l dezorientat şi nesatisfăcut. Nu se

simţea însă în largul său în casa lui Mr. Bannerjee, şi nu-şi amintea să se fi distrat bine la vreuna din petrecerile acestuia. N-ar fi putut să spună ce anume îl deprima, dar în orice caz acest ceva avea un substrat sinistru. Din clipa în care intra în casă şi până pleca, se simţea stânjenit, ca şi când în loc să fie Ransome, omul care cutreierase întreaga lume, cunoscuse tot felul de oameni și ştia să se adapteze oricărui mediu, era un simplu copil, intimidat de prima lui petrecere. La început se simţise stingher şi oarecum plictisit, dar când aceste senzaţii se repetaseră, ajunsese să caute explicaţia acestor impresii destul de greu de analizat. Îşi închipuise la un moment dat că-l tulburase într-un chip oarecare mistic însăşi faima casei, cu amintirea celor două asasinate, a sinuciderii, a beţiilor şi a desfrâului, conferită de spiritele celor morţi care putrezeau acum în mormintele lor. Mai era pe deasupra şi personalitatea lui Mrs. Bannerjee, atmosfera aceea de amară nefericire conjugală, precum şi nevăzuta şi stăruitoarea prezenţă a bătrânului Mr. Bannerjee, tatăl bibliotecarului, care se afla poate dincolo de un zid sau poate ascuns după un paravan. Nimeni din Ranchipur nu-l văzuse pe bătrân, cu excepţia soţilor Bannerjee, a Maiorului Safka sau a doi sau trei servitori.

Odată sau de două ori, Ransome văzuse în grădina împrejmuită din dosul casei, în care Mrs. Bannerjee îşi ţinea animalele favorite, o robă albă dispărând printre tufişurile prăfuite. Dar faţa şi silueta bătrânului Bannerjee nu le putuse desluşi niciodată. Din când în când, bibliotecarul pomenea de taică-său, în treacăt, ca şi când n-ar fi fost nimic tainic în comportarea lui. De câte ori menţiona numele bătrânului, pe chipul fiului se citea o expresie de respect şi veneraţie. Bibliotecarul îi spusese că bătrânul Mrs. Bannerjee hotărâse în ultimii ani să renunţe la toate plăcerile lumeşti, spre a se dedica contemplaţiei, cugetărilor adânci şi a se pregăti astfel pentru viaţa viitoare. Respectul, veneraţia din glasul fiului îl impresionau pe Ransome, nu fiindcă ar fi avut o

consideraţie deosebită pentru religia hindusă, ci fiindcă îi părea extrem de bizară comportarea fiului, un rafinat om de lume, care se lăsa atât de mişcat de izolarea şi de misticismul bătrânului. O dată, o singură dată, îl întrebase oarecum nepoliticos:

— Ce mai este şi această contemplaţie? Ce obiect are această contemplaţie care depăşeşte înţelegerea noastră? De ce trebuie să se izoleze spre a se dedica contemplaţiei?

— Este greu de explicat, replicase Mr. Bannerjee politicos, dar rece. Este ceva cu neputinţă de priceput, dacă nu-l intuieşti singur.

Apoi schimbase brusc subiectul. Ransome îşi dăduse seama că primise o uşoară dojana şi totodată observase că Mr. Bannerjee se arătase oarecum înfricoşat. Faţa lui se crispase, ochii-i ocoliseră privirea lui Ransome, iar în totul arăta ca un iepure speriat.

Ransome nu socotea că atmosfera de mister sinistru, care plutea deasupra casei, avea de-a face cu sacrificiile tainice, ori cu orgiile ascunse, aşa cum obişnuiau ziariştii de mâna a doua să descrie riturile hinduse. Era convins că originea acestei ambianţe avea un caracter mai puţin senzaţional şi o altă explicaţie, pe care o resimţea din ce în ce mai mult ca pe un lucru real, aproape tangibil. Era prezentă peste tot. Dacă aveai ochi pătrunzători, urechi agere şi un oarecare fler, o simţeai ori de câte ori intrai în casă. Plutea ca o mireasmă subtilă, dar coruptă, în jurul lui Mr. Bannerjee şi a soţiei sale. Stăruia în toate încăperile. Uneori ieşea brusc la lumină, făcându-şi simţită existenţa printr-o intonaţie, printr-o privire înfricoşată, care o făcea până şi pe Mrs. Bannerjee să se transforme – în timp ce-i vorbeai – dintr-o fiinţă rece, distantă, dar reală, familiară chiar, într-o făptură neînțeleasă, înspăimântată, sălbatică. Această metamorfoză, remarcase Ransome, nu se limita la soţii Bannerjee, ci se manifesta în nenumărate cazuri la mai toţi indienii pe care-i cunoscuse. Chiar şi pe dârza, mândra şi independenta Maharani o văzuse schimbându-se brusc, misterios, în vreme ce el îi vorbea. În casa soţilor

Bannerjee impresia aceasta era şi mai acută, deoarece Mr. Bannerjee fiind un bengali şi având pretenţia de a fi un indian luminat format după tiparuri europene, contrastul era şi mai izbitor, iar misterul ieşea şi mai pregnant în evidenţă.

Ransome se convinsese treptat că acest ceva contribuia la separarea dintre indieni şi europeni, rupând legăturile lor de intimitate, uscând prieteniile cele mai apropiate, lăsându-le sterpe şi goale. Scriitorii se refereau la acest fenomen numindu-l vulgar „misterul Indiei”, dar Ransome era prea inteligent ca să accepte aceste teorii, după cum nu putea accepta nici ieftinele şmecherii ale fakirilor. Nega existenţa misterelor pentru că descoperise că în cele din urmă misterele hinduse, chiar şi cele mai ezoterice, aveau explicaţii destul de simple. După un timp începuse să pună întrebări indienilor pe care îi socotea mai apropiaţi, dar nu realizase decât foarte puţine progrese, până în ziua când se adresase Maiorului Safka. Nu avea niciun rost să ceară lămuriri lui Ali Khan. Musulmanii nu înţelegeau acest lucru. Inimosul şi sincerul Raşid era de părere că acest mister care-i făcea pe hinduşi atât de laşi, de trădători, de nestatornici îşi avea originea în neînțelegerile şi tulburările dintre musulmani şi hinduşi. Pe musulmani îi irita şi intriga mai mult chiar decât îl intrigau şi iritau pe Ransome însuşi.

Dar Maiorul Safka era un hindus, un brahman eliberat; îl eliberaseră poate chiar strămoşii lui care, în loc să se încline în faţa misterului şi a spaimei, luptaseră împotriva acestora. Medicul se eliberase poate şi datorită credinţei lui în ştiinţă şi în superioritatea inteligentei umane asupra răului din natură, înmagazinat în trupurile misterioşilor zei.

— Aceasta este marea racilă a Indiei, spunea Maiorul Safka. Ai putea s-o numeşti răul hindus. Înăbuşă, paralizează, asfixiază. Este asemenea duhorilor care plutesc asupra cartierelor sărace, când sunt bântuite de ciumă ori de variolă.

Discutaseră adeseori despre această chestiune, uneori pe veranda lui Ransome, alteori în biroul Maiorului, la spital. Câteodată Miss MacDaid intra, îi asculta câteva clipe, apoi se strâmba dispreţuitor, învinuindu-i că îşi pierd vremea, vorbind despre lucruri fără rost. Numai educaţia, curăţenia şi o hrană îndestulătoare ar putea salva India, obişnuia ea să spună.

Maiorului îi plăcea să discute despre această chestiune şi ori de câte ori ataca acest subiect lucrurile i se limpezeau în minte. De fiecare dată îl făcea şi pe Ransome să înţeleagă lucrurile mai bine, mai clar.

— Acest rău îşi are originea în misticism, iar manifestările lui sunt tot mistice. Ca să înţelegi acest lucru, trebuie să cunoşti întreaga istorie a religiei hinduse – originile, ascensiunea, declinul ei. Nu ştiu să mai fi existat ceva asemănător de-a lungul istoriei, decât poate credinţele stranii, ezoterice din evul cel mai întunecat al Europei, când pustnicii se retrăgeau în peşteri dedicându-se contemplaţiei, ca acel şarlatan bătrân, tatăl lui Bannerjee. Oameni inteligenţi intrau în mânăstiri pentru că numai acolo puteau păstra vie flacăra culturii şi a civilizaţiei. Un fel de nor plutea asupra Europei în acele vremuri… un nor pe care l-aş putea numi credinţă şi religie, în ciuda grosolăniei şi a superstiţiilor, vremuri în care creştinismul devenise un nefast amestec de credinţe în care găseai învăţămintele lui Hristos îmbinate ciudat cu păgânismul crud, cu superstiţii izvorâte din ţinuturile mlăştinoase ale Germaniei, peste care se suprapuneau raţionamentele şi superstiţiile romane şi greceşti. Acest nor pătrundea în fiecare casă şi îşi punea pecetea pe viaţa fiecărui om. Nu scăpau de influenţa lui decât cei ce se închideau în mânăstiri sau trăiau ca animalele în peşteri. Armate de vrăjitori, de demoni, de strigoi bântuiau minţile şi existenţa până şi a celor mai inteligenţi oameni, făcându-i să trăiască sub teroarea unei credinţe care glorifica răul nu binele. Aceasta s-a petrecut în cursul căderii unui mare imperiu, a prăbuşirii unei întregi

civilizaţii.

Maiorul reluă după o pauză:

— După cum vezi, un agent de asigurări retras din afaceri, cum e de pildă bătrânul Bannerjee, simte că-l cotropeşte frica; spre a scăpa de păcate se izolează de lume și devine sfânt tocmai fiindcă viaţa lui nu a fost deloc sfântă. Banii agonisiţi de el n-au provenit din afaceri curate şi, la un moment dat, omul nostru este cuprins de frică; nu ştie de ce îi este frică, dar îl stăpâneşte totuşi acest simţământ. Şi Bannerjee fiul este înfricoşat, în ciuda manierelor lui rafinate, a limbajului său distins; este un laş şi din când în când simte pogorând asupra lui o groază nelămurită, datorită unei mase imponderabile de lucruri aflate dincolo de înţelegerea sa.

Deodată, Maiorul izbucni în râs:

— Uneori şi pe Maharani o cuprinde frica. Mi s-a întâmplat să o văd uitând că are o minte luminată, că a înfiinţat un liceu pentru fete şi că a făcut să se voteze o lege care îngăduie femeilor hinduse să divorţeze. Dar aceasta nu contează. Câteodată acel „ceva" pune stăpânire şi pe ea, readucând-o la starea de sălbăticie de odinioară, supunând-o superstiţiilor, ca pe vremea când au adus-o aici după ce a coborât din munţi. Deasupra Indiei pluteşte ca un nor… o religie care nu a suferit reforme, o religie născută din natură – asemenea tuturor credinţelor – şi care a cunoscut o ascensiune fantastică, intrând apoi în declin ca orice religie sălbatică, împănată de imagini idolatre şi de tabu-uri ce slăvesc principiul răului şi al nimicirii deopotrivă cu cel al binelui şi al credinţei. Poate că în manifestările ei este mai sălbatică şi mai înfricoşătoare decât a fost vreodată creştinismul păgân al evului mediu. Şi aceasta nu se întâmplă fiindcă oamenii sunt diferiţi de cei din alte colţuri ale lumii. Această religie a fost zămislită nu de indivizi, ci de India însăşi… de pământul, de soarele, de cerul ei, de însăşi viaţa crudă şi nepăsătoare a Indiei. În ţara aceasta soarele arde nemilos, câmpiile sunt aride, uraganele nimicitoare, fertilitatea şi liniştea au o existenţă

scurtă, şerpii şi fiarele sălbatice bântuie, inundaţiile, seceta, cutremurele se ţin lanţ, iar natura este mai ostilă ca oriunde. Pe continentul acesta suprapopulat şi adeseori suprafertil, pe cât este Africa de pustie, de sterilă, colcăie viaţa… o viaţă însă care cuprinde în esenţa ei tot ce poate fi mai ameninţător, mai rău, mai destructiv.

Maiorul devine grav, solemn.

— Vedeţi, aceasta e… India, suspină el. De aceea a fost întotdeauna torturată, chinuită… de aceea conducătorii s-au arătat întotdeauna neînchipuit de măreţi şi de barbari… de aceea mizeria şi molimele ei depăşesc pe cele ale altor naţiuni. Este o ţară în care sălbăticia cunoaşte exagerări incredibile, cruzimea este mai crudă, iar frumuseţea mai frumoasă ca în nicio parte a lumii. Din toate acestea s-a născut credinţa, a atins culmi nebănuite, apoi a intrat în declin, slăvind principiile crude ale distrugerii. Pretutindeni în lume natura a fost ostilă omului până când acesta a reuşit graţie inteligenţei sale să o supună. În India însă natura a rămas un monstru ce nu poate fi câtuşi de puţin îmblânzit. Trebuie să o adori sub aspectul zeiţei Kali, tocmai fiindcă această adorare pare lipsită de logică. Miss MacDaid are în parte dreptate. Îi putem educa pe indieni, le putem hrăni mulţumitor copiii, putem încerca să zăgăzuim molimele, dar până în cele din urmă tot natura va ieşi învingătoare. Aici, în Ranchipur, am străbătut un drum lung, dar la sfârşit vom fi înfrânţi de India însăşi, de acest continent imposibil de cucerit.

Maiorul reluă:

— Mr. Bannerjee nu este înfricoşat de nişte simboluri ridicate la rangul de zeităţi, ci de ceva mult mai sălbatic şi mai profund. Este înspăimântat de India însăşi. Zeii sunt doar nişte umbre. Seceta, musonii, cutremurele de pământ, lepra, ciuma, tifosul, arşiţa soarelui şi cerul sterp se află la temelia spaimelor lui. Mr. Bannerjee nu străluceşte prin inteligenţă şi îşi închipuie că zeiţa Kali este aceea care îl îngrozeşte. Este conştient, pe bună dreptate, că în ciuda educaţiei sale dobândită la Oxford şi

a conversaţiilor sale despre Londra şi Paris, rămâne un indian şi orice ar face nu va scăpa de India.

Suspină iarăşi, apoi adăugă:

— Poate că şi noi vom fi înfrânţi. Nu cred că este atât de simplu, precum crede Miss MacDaid. Oricum, facem o încercare. Dar nu este de loc uşor, când un întreg popor trăieşte sub stăpânirea fricii, nu a unei credinţe. Dumneavoastră europenii sunteţi pe moarte fiindcă v-aţi pierdut credinţa. Câteodată cred însă că e mai bine să nu crezi în nimic decât să ai o credinţă ca a noastră. Noi trebuie să ne înfrângem frica, negaţia, vidul. De aici provine şi superioritatea amicilor noştri musulmani. Nu-i înspăimântă nimic, nici cerul şi nici pământul... nici India nu-i îngrozeşte. Mai mult ca oricare alţii, au reuşit aproape să o supună, dar până în cele din urmă şi ei au fost înfrânţi. N-a fost cucerită nici de englezi. Şi ei nu sunt decât nişte toleraţi până într-o zi când India, cu toate forţele ei rele şi bune, se va răsuci în somn şi-i va da peste cap, aşa cum i-a dat şi pe Asoka, şi pe Alexandru, şi pe moguli, şi pe tătari, şi pe chinezi.

Vocea şi ochii Maiorului oglindeau o tristeţe şi o descurajare pe care Ransome le desluşise şi la alţi indieni. Dar alături de acestea citi şi un fel de mocnire a unui triumf şi a unei mândrii izvorâte poate din conştiinţa că făcea parte din acest vast, necucerit şi tragic continent. Maiorul nu avea nici optimismul robust al lui Raşid Ali Khan, atât de mândru de sângele său de cuceritor, şi nici vioiciunea veselă, de pasăre, a lui Mr. Jobnekar, de curând eliberat din sclavia apăsătoare a atâtor secole. Maiorul era mai inteligent decât oricare dintre ei, şi pe deasupra mai era înzestrat şi cu instinctul şi sensibilitatea unei rase şi a unei caste a căror vechime putea fi anevoie cuprinsă în unităţile noastre de timp.

Erau momente când şi pe Maior îl încolţea frica. Şi aceasta sporea fascinaţia pe care o exercita asupra lui Ransome. Maiorul era un copil, dar în acelaşi timp bătrân ca vremea. Părea să găsească viaţa prea dureroasă pentru

a o suporta altfel decât aruncându-se în vârtejul ei şi pierzându-se în spaima şi confuzia iscată. Căci Maiorului nu-i va fi niciodată posibil să se retragă în adânca negare a vieţii contemplative.

Ransome plecă pe jos până la Mr. Bannerjee fiindcă era beat şi fiindcă avea ferma convingere că un contact direct cu vijelia şi cu ploaia îl va elibera de deprimanta impresie lăsată de meschinăria şi răutatea trezită în mintea lui de povestea cu Fern. Fumurile beţiei îl făceau să creadă că ploaia îl va spăla în ciuda mantalei sale impermeabile şi a pălăriei de fetru pe care o purta. „Vreau să fiu curat, rosti el cu glas tare, vreau să mă spele de toate.”

Apoi gândi iarăşi: „Dacă va ploua tot atât de tare şi la întoarcere, am să-l rog pe Maior să mă ia cu maşina lui.”

Nu voia să-l aducă acasă Edwina. Îl încrâncena până şi ideea că putea să stea două minute alături de ea, pe bancheta aceluiaşi automobil. Ştia foarte bine că Edwina, odată ajunsă în faţa uşii lui va voi să intre să stea de vorbă şi să bea un cocteil. Fiindcă era un copil al nopţii, îi plăcea să doarmă ziua şi se trezea pe deplin numai după lăsatul serii. Ziua părea adeseori obosită şi oarecum ofilită, dar noaptea arăta întotdeauna proaspătă, vioaie, plină de viaţă. S-ar fi zis că întunericul îi conferea vitalitatea şi fascinaţia. Edwina va dori să intre şi să pălăvrăgească, şi Ransome ştia cum se va termina aceasta. Vor bea alcooluri şi vor sta de vorbă până când conversaţia îi va plictisi, apoi vor repeta isprava de la palat, din noaptea aceea a dineului, fără niciun alt motiv decât pentru a satisface perversa atracţie care îi împingea unul spre celălalt, de parcă i-ar fi constrâns o forţă născută din saţietatea şi epuizarea lor. Iar dimineaţa se vor simţi îngreţoşaţi, murdăriţi, decăzuţi. Mergând beat prin ploaie, văzu pentru prima dată, cu toată limpezimea, tot ceea ce îi apropia. Îmbrăţişarea lor – rezultat al unei oboseli şi al unei spaime împărtăşită de amândoi – avea semnificaţia unui gest de sfidare adresat întregii lumi. Semănau cu nişte copii nesuferiţi şi răi care dădeau cu tifla. Acum ştia perfect

acest lucru. Aşa se întâmplase şi în noaptea aceea la palat când săvârşiseră un act care avea semnificaţia unui sfidător exhibiţionism, fiind conştienţi că orice ar fi făcut şi oricum ar fi făcut, lumea va continua să îi accepte pentru că amândoi erau fermecători şi fiindcă cei mai mulţi oameni erau vanitoşi şi meschini, ca Mrs. Hogget-Clapton şi îngrozitoarea mamă a lui Fern. Se poate spune că în epuizarea şi în depravarea Edwinei exista ceva strălucitor, uluitor… da… ceva curat chiar. Aceasta făcea ca puterea corupţiei ei să fie atât de nimicitoare. Dumnezeu îi dăruise prea multe, odinioară, la începutul existenţei ei.

Când ajunse la jumătatea drumului, ploaia încetă câteva momente şi un soare palid apăru deasupra orizontului, scăldând întreaga fire într-o lumină urâtă, sulfuroasă. Casele, zidurile, până şi verdele proaspăt spălat al copacilor părea să absoarbă, apoi să reflecte această strălucire gălbuie, ireală. Era aceea lumină tremurătoare cu care Dumnezeu va ilumina sfârşitul lumii – o aură bolnăvicioasă, galbenă, leproasă, evocând descompunerea şi stârnind spaima. Acum cădea în plin pe casa octogonală a lui Mr. Bannerjee, atingând până şi siluetele oaspeţilor, pe care Ransome putea să le vadă prin ferestrele deschise. Ciudata senzaţie că acest edificiu era stăpânit de o putere drăcească îl izbi mai tare ca oricând. Avu impresia că această lumină se potrivea casei. Când ajunse pe aleea noroioasă, soarele dispăru brusc după orizont, lăsând o atmosferă umedă, apăsătoare, verzuie, îmbibată de acea stranie şi sinistră fertilitate care o infecta în timpul ploilor, astfel încât aerul însuşi părea mai dens, mai bogat în umezeală, iar plantele şi copacii păreau să trăiască extrăgându-şi hrana numai din aer, fără să mai aibă nevoie de rădăcini sau de pământ. Când puse piciorul pe prima treaptă a verandei, lumina gălbuie dispăru, astfel încât sinistra şi străvechea clădire se cufundă în întuneric. În dreptunghiurile de lumină ale ferestrelor văzu mai multe siluete: soţii Bannerjee, Edwina, Miss MacDaid, Maiorul Safka şi Miss Murgatroyd stând de vorbă şi bând

cocteiluri. Păşind pe primele trepte, Ransome observă că aspidistrele sterile şi gumierii care ornamentau veranda înfloriseră în chip miraculos. Printre frunzele de un verde-închis scoseseră ca prin farmec capul crăiţe, nalbe, begonii, garoafe, desfăşurându-se într-o orgie de culori. Era un spectacol nebunesc, delirant în lumea plantelor care jigni simţul de grădinar al lui Ransome. Apoi înţelese. Acest ciudat aranjament floral era opera bătrânului Bannerjee, care socotise desigur că dineul acesta prezenta un mare eveniment în viaţa socială a fiului său. La seratele de gală împodobea gumierii şi sterilele aspidistre cu flori ale unor plante mult mai bogate, mai exuberante, fixându-le pe fiecare cu fire de aţă, legate cu grijă. De data aceasta, gândi Ransome, ornamentaţia fusese făcută în cinstea Edwinei. Până şi în pustnicia şi în meditaţiile sale, bătrânul Bannerjee rămânea un snob.

În casa lui Mr. Bannerjee nu era nevoie ca servitorii să anunţe sosirea oaspeţilor. Era destul să se audă zgomotul unor paşi pe verandă, ca să se stârnească un cor de scheunări, mârâieli, ţipete şi lătrături, scoase de pekinezii lui Mr. Bannerjee, de nenumăraţii papagali, mai mici sau mai mari, închişi în colivii ori instalaţi pe leagăne minuscule de-a lungul întregii verande – un cor care, asemenea ciumei, molipsea toate păsările, animalele şi copiii care trăiau în grămada de barăci înghesuite în fundul grădinii. Casa şi grădina lui Mr. Bannerjee era un fel de Indie miniaturală, suprapopulată, confuză, zgomotoasă, colcăind de viaţă. În casă, Mr. Bannerjee, foarte corect şi elegant în costumul său alb, croit în Savile Row, turna cocteiluri Edwinei, lui Miss MacDaid şi Maiorului. Într-un colţ, pe un divan, stătea Mrs. Bannerjee şi confidenta ei, Miss Murgatroyd. Cele două femei erau oarecum izolate de primul grup, de care le despărţea nu numai distanţa, dar şi o atmosferă de detaşare psihică, de parcă o invizibilă barieră le adăpostea în colţul lor, inviolabil ca şi India.

Miss Murgatroyd era o fată bătrână, slabă, de vreo

patruzeci de ani, care deţinea funcţia de asistentă de bibliotecar pe lângă Mr. Bannerjee. Nu aparţinea nici lumii indiene, nici celei europene din Ranchipur. Nu se măritase niciodată, pe de o parte fiindcă nu era bogată şi nici atrăgătoare, pe de altă parte fiindcă nu se găsise niciun bărbat amator să se însoare cu o eurasiatică aşa cum era ea. S-ar fi găsit poate un eurasiatic care să o placă dar Miss Murgatroyd avea un profund dispreţ pentru toţi eurasiaticii şi câteodată chiar faţă de ea însăşi. Deşi toată lumea din Ranchipur îi cunoştea taina – orice om cu cel mai slab spirit de observaţie ar fi putut să-şi dea seama după strania culoare a părului ei, după fondul întunecat al tenului, după ochii ei albaştri conturaţi cu un alb gălbui, după mâinile ei subţiri de indiană, care toate îi trădau originea – Miss Murgatroyd trecea prin viaţă având iluzia că nimeni nu-i cunoştea obârşia. Obişnuia să spună că părinţii ei muriseră când era încă o copilă şi că tatăl ei fusese magistrat în prezidenţia Madrasului. Se îmbrăca numai în veşminte europene, care nu o avantajau de loc, ci îi scoteau în evidenţă urâţenia. Într-un sari ar fi putut să treacă drept indiană şi ar fi păstrat o oarecare autenticitate şi demnitate. Îmbrăcămintea europeană îi dădea aspectul unei apariţii de mascaradă, plină de falsitate. Acelaşi efect dezastruos l-ar fi avut orice fată bătrână, de origine anglo-saxonă şi de vârstă mijlocie, care ar fi apărut într-un sari şi cu multe brăţări la un bal mascat. Nu numai că purta veşminte europene, dar şi le alegea cu un prost gust fantastic, abordând rochii care ar fi stat bine numai celor mai palide şi vaporoase blonde. Acum stătea într-o atitudine căutată lângă frumoasa şi exotica Mrs. Bannerjee, şi purta o rochie de tafta de un albastru palid, ornamentată cu ghirlande mici şi cu bucheţele de flori.

Ransome nu o vedea decât la bibliotecă sau la soţii Bannerjee. Între aceste limite se desfăşura viaţa ei. Timidă, sperioasă, servilă, îi trezea lui Ransome o senzaţie de scârbă, datorită nu atât spectacolului oferit de Miss

Murgatroyd însăşi, cât cruzimii omeneşti şi prejudecăţilor care deformaseră atât caracterul cât şi personalitatea ei, aşa cum o boală deformează un trup sortit să fie sănătos şi plin de vigoare. Pentru frumoasa Mrs. Bannerjee, euroasiatica nu era decât un fel de sclavă care-i făcea comisioanele, îi purta pachetele, o linguşea, îi ţinea isonul, râzând prin colţuri împreună cu ea – aşa cum făcea acum – îi aplauda cu amară satisfacţie sarcasmele cu care Mrs. Bannerjee îi trata pe toţi cei din preajma sa. Miss Murgatroyd, reflecta Ransome, se răzbuna prin intermediul lui Mrs. Bannerjee pe toţi indienii şi europenii care o umileau, ca şi când numai prin intermediul acesteia şi-ar fi putut satisface amorul propriu, necesar existenţei sale.

Relaţiile dintre cele două femei, îşi spunea Ransome, nu se întemeiau pe simpatie. Mrs. Bannerjee o găsea utilă, iar Miss Murgatroyd n-ar fi putut trăi fără suportul moral pe care i-l asigura legătura cu Mrs. Bannerjee. În câteva rânduri Ransome le studiase, urmărindu-le comportamentul în timpul câtorva recepţii şi partide de tenis. Ajunsese astfel la concluzia că Mrs. Bannerjee, mândra bengaleză, o tortura pe timida eurasiatică. Pe de altă parte o bănuia pe Miss Murgatroyd că este un fel de cal de bătaie asupra căreia Mrs. Bannerjee îşi revărsa ura trezită de tot ceea ce purta pecetea europeană. Vârstnica domnişoară îi îndura cruzimile şi uneori părea să le accepte cu un fel de plăcere, căci îi dădeau iluzia de a fi un personaj cu oarecare importanţă. Veneraţia ei pentru Mrs. Bannerjee nu se deosebea de veneraţia pe care cea mai urâtă şi mai anostă elevă din şcoală o poartă celei mai frumoase şi mai înzestrate colege. Când Ransome se apropie de divan, Mrs. Bannerjee abia făcu un gest leneş, în vreme ce Miss Murgatroyd sări în picioare, întâmpinându-l cu un adevărat torent verbal:

— Oh, bună seara, Mr. Ransome. S-a scurs atâta vreme de când nu ne-am mai întâlnit. Speram să vă revăd în seara aceasta. Îmi era însă teamă că aţi plecat în munţi.

— Nu, zise Ransome, nu mai plec.

Deşi era beat, simţi că îl năpădeşte iarăşi greaţa. Spectacolul oferit de Miss Murgatroyd, ochii ei saşii, puhoiul ei de vorbe îl făceau să dispreţuiască întreaga rasă umană. Ea amintea un căţel maltratat îndeobşte de stăpânii săi care dă din coadă şi se târăşte pe burtă foarte prietenos, dar înfricoşat totodată că se va alege cu un picior în spate. Efuziunea manifestată de Miss Margatroyd era datorită bunăvoinţei lui, manifestată în scopul de a răscumpăra crudul ostracism şi umilinţele suferite de aceasta. El îi arătase întotdeauna o atenţie exagerată, ca şi când l-ar fi interesat persoana ei. Îi vorbea când alţii o ignorau; îi ura ostentativ „bună seara”, când alţii ieşeau din cameră fără să-i arunce o singură privire. Nu-i păsa că Murgatroyd era eurasiatică, îl indispunea doar faptul că era atât de plictisitoare.

Mrs. Bannerjee îi spuse bună seara, apoi continuă să mestece o foaie de betel, ca şi când ar fi fost nerăbdătoare să fie lăsată în pace. Miss Murgatroyd îl tot asalta cu efuziunile ei până când Ransome, exasperat, murmură ceva despre un cocteil şi le părăsi spre a se duce la Edwina, care se retrăsese din grupul celorlalţi, spre a-l aştepta.

— Crezi că ai să mai poţi bea încă un cocteil? întrebă Edwina.

— De ce nu? zâmbi el. Unul mai mult sau mai puţin nu contează.

— Într-una din seri ai să întreci măsura şi ai să cazi în nas. Numai atunci are să-şi dea seama lumea cât eşti de beat. Oricum, străduieşte-te să vorbeşti cu şir când eşti cu mine.

— Sunt oare atât de beat?

În timp ce discutau, Ransome auzi dinspre divanul dinapoia Edwinei o răbufnire de şoapte şi chicoteli şi îşi dădu brusc seama că Mrs. Bannerjee şi Miss Murgatroyd vorbeau pe seama lui şi a Edwinei. Era sigur că ele ştiau ce se întâmplase în camera de jos de la palat. Numai un

neghiob şi-ar fi putut închipui că lumea din Ranchipur nu va afla toată povestea în mai puţin de douăzeci şi patru de ore. Mâine, isprava lui cu Fern va face şi mai mare vâlvă şi va lua proporţiile unei melodrame, încheiată cu violarea lui Fern Simon. În vreme ce vorbea cu Edwina, Ransome reflecta: „Poate că Fern a avut dreptate. Poate că ar fi mai cuminte să părăsesc Ranchipurul.” Şi pentru întâia oară simţi că nu mai poate suferi Ranchipurul cu intrigile şi cu sporovăielile lui, mai rele chiar şi decât cele de la Grand River, când căsnicia lui cu Mary începuse să se clatine.

— Cum se mai simte soţul tău? o întrebă cu glas tare pe Edwina.

— La fel ca şi până acum... delirează. Cred că ar fi trebuit să stau acasă, la căpătâiul său. Numai că Maiorul mi-a interzis acest lucru. Oricum, n-o să încep chiar din clipa asta să îndeplinesc asemenea servicii, mai ales dacă vom fi siliţi să rămânem aici săptămâni întregi.

Deodată Ransome se simţi îndeajuns de beat spre a formula o întrebare pe care voia s-o i-o pună încă de la început.

— Îți pare rău?

Edwina evită să-i răspundă direct la întrebare.

— Fiindcă sunt silită să rămân aici? Nu! M-am învăţat cu gândul. Voi avea ce povesti mai târziu la Londra. În lipsă de alte subiecte, l-aş putea oricând ataca pe acesta.

Ransome era conştient că Edwina ocolea un răspuns precis. Era însă hotărât să n-o lase să scape, aşa cum reuşea ea mai întotdeauna.

— Nu. Am vrut să spun altceva. Te-am întrebat dacă îți pare rău de soţul tău.

— Nu-mi pare rău.

— Eram sigur.

— N-am pretins niciodată contrariul. Nu-i aşa?

El râse.

— Altminteri ai fi riscat să pari mai umană.

— Ce e cu tine în seara asta? De ce eşti atât de incisiv? În general beţia te face mai agreabil.

În timpul acestei conversaţii, Ransome putu să audă vocile lui Mr. Bannerjee, a lui Miss MacDaid şi a Maiorului vorbind despre holeră, despre creşterea înspăimântătoare a apelor râului, iar ca fundal chicotelile lui Mrs. Bannerjee şi a lui Miss Murgatroyd, care stăteau deoparte, la distanţă, ca şi când nu ar fi avut nicio legătură cu această petrecere. Acoperind uneori murmurul glasurilor, se auzea ropotul monoton al ploii, vuietul râului şi răcnetele stăruitoare ale unuia dintre leii întemniţaţi în Grădina zoologică de peste pod.

— Şi doctorul?... întrebă Ransome.

— Pare să-şi cunoască meseria.

Nici ochii şi nici vocea ei nu-i trădau adevăratele gânduri.

— Am impresia că ai început să cunoşti India şi din experienţă, nu numai din cărţi, nu-i aşa?

Ea nu-i dădu imediat replica, dar când o făcu, îl privi drept în ochi.

— Ce rost au înţepăturile astea?

— Ce?

— Poate fiindcă eşti beat. Tot ce e urât, femeiesc, în firea ta iese la suprafaţă.

— Te rog să mă scuzi.

— Nu mai face pe mărinimosul şi pe ironicul. N-o faci pentru că eşti gelos.

— Nu... da... poate că sunt.

— Nu! Nu eşti gelos în adevăratul sens al cuvântului. Mult mai complicat.

— Posibil.

— În domeniul acesta mă cam pricep.

Ransome răspunse cu un zâmbet. Edwina puse mâna pe braţul lui.

— Ascultă, Tom, noi doi am jucat feste unei lumi întregi. N-are raţiune să ne războim tocmai acum.

În ciuda fumurilor beţiei, Ransome îşi dădu seama că Edwina făcea apel la generozitatea lui, şi că deocamdată renunţase la duritatea ei. Gândi: „Edwina cea

strălucitoare, Edwina cea norocoasă, Edwina cea lipsită de inimă… prezumpțioasa Edwina este înfricoşată."

Adăugă cu glas tare:

— Da. E mai bine să ne sprijinim reciproc. Nu ne avem decât unul pe celălalt.

— Atunci lasă-mă să-mi găsesc plăcerea acolo unde pot. Nu mai fi răutăcios.

— Perfect. Fă cum crezi. Îmi este indiferent. Nu-mi făceam griji pentru tine. Poţi să-ţi strângi oricând bagajele şi să te îmbarci; cu asta vei pune capăt la toate. Mă gândeam numai la răul pe care l-ai putea lăsa în urma ta.

— Câteodată te porţi oribil, ca un porc.

— Poate că ăsta este rolul meu adevărat.

Ea voi să-i răspundă, dar se stăpâni. Ransome aşteptă câteva clipe, dar când tăcerea ei se prelungi, o întrebă:

— Ce voiai să spui?

— Nu! Nu mai spun nimic. Tot nu m-ai înţelege. Ai face glume pe seama mea şi ai zice că sunt sentimentală. Nu mă mai înţeleg nici eu.

Maiorul se apropie de ei, şi Ransome observă imediat licărirea din ochii Edwinei. Se întrebă dacă ea nu mai putea ascunde impresia pe care i-o făcea Maiorul, dacă se comporta ca o neruşinată, sau dacă nu cumva el era singurul care îi putea desluşi simţămintele. Nimeni altul n-ar fi putut să observe cum sângele începuse să circule mai repede sub pielea ei palidă şi nici căldura care îi îndulcise brusc glasul. Numai el putea distinge licărul din ochii ei albaştri atât de frumoşi, ochi care, gândi el cu amărăciune, păstrau încă o nuanţă de inocenţă în ciuda a tot ceea ce văzuseră şi care păreau să aştepte ceva imposibil sau poate inexistent. Deodată intui o faţetă necunoscută a sufletului ei şi aceasta îl mişcă profund, stârnindu-i melancolia. N-o văzuse niciodată într-o asemenea lumină şi aceasta îl făcu să tragă concluzia: „Nu, nu e bine să devii sentimental, nu te ajută cu nimic.”

Nu, nu exista scăpare. Ransome era mai apropiat de Edwina decât de oricare alt om din Ranchipur, ori din

lumea întreagă. În această privinţă erau legaţi unul de altul fără posibilitatea de a se mai desprinde. Lui Ransome îi părea însă rău de Maior, pe care îl iubea şi îl respecta. Ajunsese să-l gelozească, fiindcă până în momentul de faţă era singurul om din câţi cunoscuse vreodată care nu-l dezamăgise. Însă orice s-ar întâmpla trebuia să rămână de partea Edwinei. „Dacă n-aş fi fost beat, gândi el, n-aş fi fost în stare să înţeleg expresia din ochii ei.”

Atunci o remarcă pe Miss MacDaid. Stătea de vorbă cu Mr. Bannerjee, dar era limpede că nu auzise nimic din ceea ce i se spunea. Se uita peste umărul măruntului său interlocutor, la Edwina şi la Maior. În timp ce-i pândea faţa ofilită, urâtă şi acoperită ridicol cu un strat de fard trandafiriu, Ransome îşi dădu seama că ea ghicise ceea ce se întâmpla şi că suferea cumplit.

3

Ransome avea impresia că dineul nu se mai termina. Ceva – în ciuda străduinţelor sale nu reuşea să afle ce anume – alterase efectul pe care băutura îl avea în general asupra lui. Continua să creadă că nimic nu avea importanţă, că nimic nu-l mai interesa, dar această cunoaştere în loc să-l dispună, îl umplea cu un fel de dureroasă desperare. Era într-o stare sufletească foarte apropiată de sinucidere. Simţământul acesta era mai cumplit decât suferinţa şi desperarea care-l asaltau când era treaz. Plasat între Edwina şi Miss Murgatroyd, nu auzea nici comentariile tăioase ale uneia şi nici efuziunile celeilalte; era însă în permanenţă conştient de ropotul ploii şi de mugetul râului care-i răsunau în ureche. „Cred că de astă dată am băut prea mult, îşi zise el. Mă tem că Edwina a avut dreptate. Poate că aşa încep crizele de delirium tremens.” Acoperind vuietul râului, se auziră iarăşi răgetele leilor din Grădina zoologică. De data aceasta nu răgea unul ci trei, patru sau cinci dintre leii trimişi

Maharajahului de către împăratul Abisiniei. Răgetele lor aveau ceva sinistru, ceva care-l umplea de spaimă şi anxietate. Adeseori, noaptea, îl trezeau din somn răgetele leilor, dar îndeobşte era vorba doar de un singur leu, sau de maximum doi; niciodată însă nu auzise un asemenea cor de răgete, înzestrate ciudat cu o frumuseţe înspăimântătoare.

Edwina nu-i mai dădea nicio atenţie, vorbea peste masă cu Maiorul sau cu Mr. Bannerjee, a cărui mică faţă nepaleză era luminată de bucurie la gândul că primise în casa sa pe una dintre cele mai elegante pairese ale Angliei. Cina se sfârşi brusc, Mr. Bannerjee se ridică de pe scaun, apoi doamnele părăsiră sufrageria. Ransome le vedea printr-un fel de ceaţă. Era dezgustat de festa pe care i-o jucase beţia, cu atât mai mult cu cât nu se mai simţise niciodată într-o astfel de stare.

Când se răsuci politicos în scaunul său şi se uită la Mr. Bannerjee, descoperi pe chipul acestuia o expresie de groază. Alţii n-ar fi observat-o, şi nici chiar Ransome nu i-ar fi înţeles semnificaţia dacă nu ar fi văzut-o de mai multe ori plutind pe faţa amfitrionului său. Mr. Bannerjee era înfricoşat de ceva necunoscut lui Ransome, care putea să fie vuietul ploii şi al râului, ori mugetele nefireşti ale leilor. Mr. Bannerjee nu mai era vioiul şi mondenul personaj îmbrăcat într-un impecabil costum alb din Bond Street, ci un ţăran înspăimântat, desprins din junglele îndepărtate ale Bengalului de Nord. Ransome se uită la Maior, iar acesta îi zâmbi.

— Are o întâlnire cu zeiţa Kali, îi şopti acesta. Se teme de răzbunarea ei din cauză că ne-a servit nişte găini la masă.

Ransome făcu un efort desperat spre a-şi reveni în fire. „Niciodată în viaţă n-am păţit o asemenea ruşine. Pentru prima dată în viaţă mă văd prin ochii altuia. Mă privesc prin ochii lui Safka şi vai, ce jalnic spectacol ofer.”

Maiorul se plecă peste masă spre el şi îi zâmbi:

— Nu arăţi bine. În locul dumitale n-aş mai bea brandy,

îi spuse.

— Mi-e cam rău, zise Ransome, cred că ai dreptate.

După o scurtă pauză, Maiorul reluă:

— Aş vrea să spun ceva, dar nu ştiu cum să încep. Ransome nu-i răspunse, aşa că el continuă: Nu vreau să mă crezi nici obraznic nici pedant. Întinse mâna peste masă şi şi-o puse prieteneşte peste a lui Ransome. Ascultă-mă, amice, dacă aş putea să-ţi fiu vreodată de folos, nu mă ocoli. Ştiu că invitaţia aceasta sună foarte sentimental, mi-a trebuit multă îndrăzneală ca s-o spun, dar acum am făcut-o. Vream doar să ştii.

Ransome îşi desprinse privirile de cele ale Maiorului, se uită la paharul de brandy şi murmură:

— Eşti prea bun. Te-am înţeles. Dar nu poţi face nimic, şi nimeni n-ar putea face ceva.

În acelaşi timp, cugetă amar: „Ce spectacol frumos oferi acum Generalului şi tuturor acelor funcţionari britanici, care nu vorbesc decât despre prestigiu! I-am făcut de râs pe toţi… pe toţi. Prestigiu, rahat!”

Maiorul îşi retrase mâna şi îşi aprinse o ţigară.

— Am pentru dumneata două ştiri rele. Poţi să le suporţi acum, sau preferi să le amâni pe mâine?

— Pot să le suport, zise Ransome posomorât. Despre ce este vorba?

— Prima este în legătură cu biata noastră Miss Dirks.

— Da, cred că ştiu ce este.

— Ei, cele mai rele presupuneri ale dumitale sunt adevărate. Dacă ar fi venit la mine acum câteva luni, aş fi putut să fac ceva pentru ea, acum totul este zadarnic. Nici nu poate fi vorba de operaţie. Ar însemna s-o ucid. Poate că ar fi mai bine…

Deodată, Ransome izbucni într-un râs isteric de beţiv. Hohotele lui sunau mai jalnic decât nişte gemete. În vreme ce râdea o văzu pe biata Miss Dirks aşa cum stătuse în ziua aceea pe veranda lui, ţinându-şi în poale mâinile ascunse sub jachetă, pălind, apăsându-se pe stomac când durerea începuse să o copleşească. O voce lăuntrică îi

răsuna până la creier, făcându-l să o plângă: „Biata Miss Dirks! Biata fiică a bătrânului «Dacy» Dirks! N-a avut niciodată vreo bucurie! Biata Miss Dirks! Ştia că era ca şi moartă!” Continuă să râdă conştient că Maiorul îl observa, nu alarmat, ci înţelegându-i oarecum groaznica-i veselie de beţiv. „Oh, Doamne! Biata Miss Dirks!”

Criza încetă brusc, încheindu-se într-o tuse prelungă. Ransome bău un pahar cu apă şi spuse:

— Îmi pare rău. N-am putu să mă stăpânesc. Ştii de ce a venit la dumneata atât de târziu?

— Cred că ştiu.

— Nu te înşeli. A amânat atâta fiindcă nu concepea să se dezbrace în faţa unui bărbat. Biata bătrână moare fiindcă „Dacy” Dirks şi toate generaţiile de strămoşi înguşti la minte i-au băgat în cap că bărbaţii sunt desfrânaţi, răi şi că se cuvine a-ţi fi ruşine de trupul tău. Biata fată bătrână moare torturată lent, din cauza imbecilităţii a o mie de pastori nonconformişti… o mie de creştini pervertiţi. Luciditatea îi reveni brusc. I-ai dat ceva ca să n-o mai doară?

— Nu va mai avea dureri. I-am dat tot ce trebuie… şi chiar mai mult… să ia cât va crede de cuviinţă.

— Nu le va lua aşa cum i-ai indicat. Poate că nu le va lua de loc. E în firea ei.

— Ştiu, zise Maiorul. Este o englezoaică încarnată. A suferit agonia asta zi şi noapte, săptămâni de-a rândul.

— Şi cealaltă veste? întrebă Ransome. Nu poate să fie mai groaznică decât asta.

Auzi iar răgetele leilor. De data aceasta mult mai apropiate, ca şi cum ar fi venit de la ferestre.

— Este foarte rea, dar nu atât de îngrozitoare ca prima. Heston are ciumă.

După un moment de stupoare, Ransome întrebă:

— Eşti sigur?

— Nu există nici cea mai mică urmă de îndoială. Am trimis o probă de sânge la Bombay. Răspunsul telegrafic a sosit în această după-amiază.

— De unde o fi luat-o?

Maiorul îi dădu acelaşi răspuns ca şi în dimineaţa aceea, pe coridorul vechiului palat de vară, numai că de astă dată nu zâmbi.

— Chiar şi puternicilor lorzi britanici li se mai întâmpla să fie muşcaţi de păduchi. Apoi adăugă: Cred că l-au pişcat când s-a dus în grajd ca să vadă caii Înălţimii-sale Maharajahul. Este o epidemie printre şobolani. Doi grădinari au şi murit.

Ransome simţi câteva clipe ceva care se putea asemui cu spaimele lui Mr. Bannerjee faţă de puterile monstruoase ale naturii.

— I-ai spus şi ei? întrebă Ransome.

— Nu. Am socotit că este mai bine să afle de la dumneata, un vechi prieten. Aruncă o privire pătrunzătoare asupra lui Ransome. Crezi că are s-o tulbure rău?

Ransome era destul de lucid spre a cugeta mai adânc înainte de a răspunde. Ca printr-un fel de pâclă, înţelese că vorbele lui ar putea să pună pe veci capăt planurilor Edwinei de a-l cuceri pe Maior. Nu trebuia să-i spună lui Safka decât adevărul. Apoi ca prin vis auzi: „Lasă-mă să-mi găsesc plăcerea acolo unde pot... Să nu ne duşmănim tocmai noi.” În acelaşi timp revăzu neaşteptata expresie de nevinovăţie din ochii ei și gândi: „N-am să joc eu rolul lui Iehova.” Spuse cu voce tare:

— Nu ştiu. E o situaţie destul de delicată. Heston s-a purtat cu ea ca o brută. A îndurat de la el mai mult decât îşi poate închipui cineva. Într-un fel cred că ea a avut o purtare foarte frumoasă faţă de el. A fost...

Fraza lui rămase neterminată. Masa începu să se clatine, făcând să cânte paharele ciocnite între ele. Perdelele de la ferestrele din faţa lui se agitau ca şi când ar fi fost bătute de vânt deşi nu se simţea nicio adiere. Apoi pământul se cutremură şi două miniaturi persane căzură de pe pereţi, urmate de bucăţi de gips din tavan. „Cred că am început să-mi dau sufletul” gândi el. Apoi

desluşi pe chipul Maiorului o expresie de indescriptibilă uimire. Luminile se stinseră. Din camera alăturată se auziră ţipetele isterice ale lui Miss Murgatroyd, acoperind hărmălaia papagalilor mari şi mici şi a pekinezilor. Maiorul intră cel dintâi în acţiune. De peste masă strigă lui Ransome:

— Haide, trebuie să scoatem femeile din casă.

Bâjbâind prin întuneric, răsturnând scaune, pahare, Ransome îl urmă spre salon. În drumul său prin beznă, călcă peste portretul unui mogul căzut de pe perete. Când simţi călcâiul sfărâmând sticla şi strivind delicata operă de artă, sări în lături de parcă ar fi călcat pe un şarpe.

În bezna celeilalte camere, Miss Murgatroyd stătea în genunchi şi continua să zbiere, dar nu în explozii isterice, ci la intervale regulate, ca şi cum urletele pe care le scotea i-ar fi trezit un fel de voluptate. Miss MacDaid se străduia s-o pună pe picioare şi s-o tragă spre adăpostul ceva mai sigur parcă al verandei, dar Miss Murgatroyd se împotrivea urlând, ca şi când infirmiera-şefă ar fi vurt să o ducă la tortură. Din celălalt capăt al odăii, Ransome putea să le vadă siluetele profilându-se în cadrul vag luminat al uşii. Deodată, Miss MacDaid o plesni cu toată forţa peste faţă pe eurasiatică.

— Haide, nebuna dracului! Dacă mai vine o zguduitură, cade casa pe noi.

Palma trasă de Miss MacDaid îşi avu efectul. Miss Murgatroyd se lăsă trasă pe verandă. Urmă apoi o clipă de o extraordinară tăcere tulburată doar de vaietul râului şi de căderea ploii, dar în curând leii reîncepură să ragă, iar din încâlceala de barăci din fundul grădinii se ridicară strigăte şi jelanii, contopite toate într-un urlet unic de spaimă şi deznădejde.

Cu preţul unui mare efort, Ransome rezistă ceţoasei tentaţii de a lăsa totul să se ducă de râpă, în speranţa că un al doilea şoc va urma repede şi îi va distruge pe toţi. Era ca şi cum fiziceşte şi-ar fi stăpânit slăbiciunea trupului şi s-ar fi pălmuit, aşa cum Miss MacDaid o pălmuise pe

Miss Murgatroyd spre a o readuce într-o stare normală.

Prin beznă strigă numele Edwinei şi tot prin beznă primi răspunsul rostit cu o voce, nu înfricoşată, ci stranie şi încordată.

— Eşti teafără? întrebă.

— Da, i se răspunse. Extraordinar cutremur, nu-i aşa?

— Cred că nu s-a terminat.

— Şi acum ce facem?

— Nu ştiu. Să decidă Maiorul.

Maiorul îi adunase pe toţi şi îi îndemna să părăsească veranda şi să îşi caute adăpost sub porticul de la intrare, singurul loc unde s-ar fi aflat nu numai în siguranţă, dar şi feriţi de îngrozitorul potop al ploii.

— Unde sunt soţii Bannerjee? întrebă el deodată.

Nimeni nu părea să ştie. Chiar dacă Miss Murgatroyd ar fi ştiut ceva, era incapabilă să răspundă. Nu mai ţipa, ci se mărginea să geamă înspăimântată.

— Pentru Dumnezeu, taci odată! o repezi Miss MacDaid. Îmi ajung urletele din fundul curţii.

Maiorul o zgâlțâi pe Miss Murgatroyd.

— Unde este Mrs. Bannerjee?

— Nu știu, bolborosi ea printre suspine. Nu ştiu.

Aproape în acelaşi moment, Mrs. Bannerjee îşi făcu apariţia coborând pe scară, cu o străveche lanternă cu parafină şi înconjurată de o haită de pekinezi gălăgioşi. Se mişca încet, ca şi când nu ar fi existat niciun pericol şi niciun motiv să se grăbească. Umbla dreaptă cu un fel de demnitate pe care înainte Ransome nu i-o bănuise. Chipul ei, luminat de jos în sus, îi reliefa trăsăturile-i frumoase şi dădeau un nou modelaj pometţilor înalţi, ochilor uşor bridaţi, nasului fin cizelat. Până și în aceste momente de grea cumpănă, Ransome o studie gândindu-se la ceea ce Miss MacDaid îi spusese odată… că pe lângă frumuseţea unui indian cei mai frumoşi europeni par nişte pudinguri.

În vreme ce Mrs. Bannerjee traversa camera, un nou zgomot veni dinspre balconul de la etaj… un strigăt de jale şi de spaimă, vocea lui Mr. Bannerjee aflat în plină

rugăciune. Dar în curând aceasta fu acoperită de alt zgomot, mai slab la început, asemenea şuieratului îndepărtat a milioane de şerpi, apoi din ce în ce mai puternic şi mai desluşit, crescând în volum, până ce grupul de sub portic avu certitudinea că aude un huruit de ape dezlănţuite. În aceeaşi clipă zăriră cu toţii, prin obscuritate, o linie albă, îngustă de spumă de înălţimea unui om, care părea să absoarbă din bezna adâncă fiecare rază palidă de lumină izvorâtă din luna ascunsă cu desăvârşire după nori, lumină care în alte împrejurări n-ar fi fost aparentă, dar care acum părea fosforescentă. Se apropia de ei cu iuţeală, doborând îndepărtatul zid de chirpici al grădinii, în vreme ce şuieratul se schimbă într-un muget care îneca strigătele de jale, urletele leilor, lătratul pekinezilor şi mormăielile înspăimântate ale lui Mrs. Bannerjee.

Ransome o împinse pe Edwina în casă. Miss MacDaid îi urmă, purtându-şi singură de grijă, iar Maiorul o înşfăcă pe Miss Murgatroyd ca pe un sac de făină şi începu să strige:

— Luaţi-o pe scări în sus. Aducțiunea! S-a rupt barajul!

Ransome ajunse cel din urmă la scară. Când puse piciorul pe prima treaptă, zidul de apă izbi străvechea casă. O clipă, pereţii tremurară ca şi când i-ar fi zguduit un al doilea cutremur. „S-a sfârşit cu noi, gândi el. Casa nu va mai rezista şi la asta.” Dar rezistă. Apa năvăli pe ferestre, pe uşi, şi urcă până la mijlocul scării pe urmele refugiaţilor.

Afară, zidul de apă mătură grădina şi acoperi barăcile din fund, înăbuşind strigătele și vaietele de desperare sub zgomotul infernal făcut de bârnele şi de zidurile sfărâmate. Apoi urletul începu să slăbească transformându-se într-un şuier tot mai îndepărtat. Dinspre oraş se ridică un bocet îngrozitor, în care se îmbinau glasurile tuturor acelora care văzuseră moartea venind peste ei de-a lungul pieţii celei mari din faţa vechiului palat de lemn.

De pe palierul de sus al scării nu se mai auzea niciun

zgomot. Groaza redusese la tăcere până şi câinii lui Mrs. Bannerjee, care se ghemuiseră în prejma ei. Ţinând încă lanterna, aceasta se rezemase de perete. Miss Murgatroyd zăcea leşinată la picioarele ei şi acum arăta ca o grămadă de tafta albastră, de ghirlande şi de bucheţele. Maiorul şi Miss MacDaid, cu o expresie de groază pe chipurile lor, se priveau, încordându-şi auzul. Ransome ştia că nu se gândeau la propria lor siguranţă, ci la spital, la neputincioşii lor bolnavi de acolo, la distrugerea a tot ceea ce reprezentase până atunci raţiunea propriei lor existenţe. Şi Edwina stătea rezemată de un perete în faţa lui Mrs. Bannerjee. Nu se uita la niciunul din cei prezenţi, ci părea că priveşte dincolo de capetele lor, prin pereţi. În ochii ei albaştri licărea o lumină ciudată, iar buzele, cu colţurile ridicate, schiţau parcă involuntar un zâmbet.

Deplin lucid, eliberat de negura beţiei care-i tulburase până atunci mintea, Ransome, deşi era martor la un dezastru, nu putea să nu remarce melodramatica frumuseţe a tabloului oferit de refugiaţii de pe palierul soţilor Bannerjee – Mrs. Bannerjee şi Edwina faţă în faţă, prima atât de brună, cealaltă blondă şi fragilă, câinii ghemuiţi la picioarele stăpânei lor, patetica grămadă de tafta albastră a ţipătoarei rochii purtată de Miss Murgatroyd, Maiorul şi Miss MacDaid privindu-se îngroziţi. Întreaga scenă era luminată de flăcăruia galbenă a lanternei.

Afară, liniştea nopţii se aşternuse iarăşi. Cu excepţia câtorva strigăte izolate, ţâşnite în inima oraşului, dincolo de pod, dar care pieriră foarte repede, nu se mai auzea decât ropotul ploii şi zgomotul râului. Leii tăcuseră definitiv. „Bietele animale! gândi Ransome Au murit înecate în cuştile lor.” Liniştea aceea coborâtă atât de brusc asupra firii era mai înspăimântătoare decât vacarmul de cutremur şi de potop.

— Oh, Doamne! rosti Miss MacDaid cu un ton ciudat, lipsit de expresie. Trebuie să ajungem la spital, într-un fel sau într-altul.

De pe veranda de la etaj se auzi iarăşi vocea lui Mr. Bannerjee, ridicând rugi în limba bengaleză către toţii zeii hinduşi.

Multă vreme după catastrofă, când Ransome avea să evoce noaptea aceea, amintirile aveau să-i pară rupte de realitate, poate datorită faptului că dezastrul se produsese într-un moment în care beţia îl făcuse să vadă lumea într-o lumină ireală, fantastică, poate şi din cauză că totul se întâmplase atât de repede, încât nici mintea şi nici trupul său nu avuseseră timpul să înţeleagă, să sesizeze gravitatea situaţiei. Într-un fel beţia îl avantajase faţă de ceilalţi în sensul că fiecare zgomot, fiecare impresie a catastrofei nu-l izbise direct, ci se amortizase, ajungând la el printr-un văl gros, printr-un strat de vată, creând un spaţiu între momentul impactului şi momentul realizării lui. Aceasta făcuse să nu fie înspăimântat; dar se mai adaugă şi alt element. Din întregul grup de refugiaţi, numai lui nu-i era frică de moarte – ceva mai mult, o trata cu indiferenţă. Înregistrase calm, cu un fel de detaşare, și şocul cutremurului, şi potopul, şi strigătele deznădăjduite ale nenorociţilor din încâlceala de barăci din fundul grădinii, şi vaietele îndepărtate din piaţă, şi sfârşitul tragic al leilor, ca şi când toate acestea ar fi făcut parte integrantă dintr-o piesă la care asistase de la o mare distanţă. Acesta era motivul pentru care – în mijlocul panicii generale – încercase o senzaţie de durere, aproape de groază, când călcâiul lui zdrobise sticla tabloului înfăţişând pe Jehangir şi pe curtenii săi practicând nobilul sport al vânătorii cu ajutorul şoimilor. Din aceeaşi cauză fusese în stare să aprecieze frumuseţea teatrală a scenei de pe palierul de sus. Datorită beţiei sale, Ransome nu fusese capabil să corespundă situaţiei, acţionase cu încetineală şi se mărginise la un rol de executant, în vreme ce Maiorul preluase conducerea grupului.

Abia după ce a trecut efectul şocului, şi Miss MacDaid începu să vorbească, Ransome izbucni în râs, având însă grijă în prealabil să-şi întoarcă spatele spre grup, astfel

încât să nu poată fi văzut la lumina lanternei purtata de Mrs. Bannerjee. Era un râs scăpat de sub control, ca şi hohotele acelea ilare care-l cuprinseră când Maiorul îl informase că Miss Dirks era pe moarte; numai că râsul acesta avea o altă semnificaţie, fiind stârnit de amintirea ridicolei comportări a vârstnicei Miss Murgatroyd, care urlase metodic, până când Miss MacDaid îi trăsese o palmă, reducând-o la tăcere; râdea de Mrs. Bannerjee care coborâse încet scara înconjurată de câinii ei în plin cutremur; râdea de vocea jalnică, înspăimântată, a lui Mr. Bannerjee; râdea de tabloul pe care i-l înfăţişau toate aceste personaje fugind de frica potopului – vrednica Miss MacDaid, capabilul Maior, Mrs. Bannerjee cu toţi câinii ei, Edwina „una din cele mai elegante pairese ale Angliei”, Miss Murgatroyd, bibliotecara euroasiatică, purtată pe sus ca un sac de făină. Oricare ar fi fost tainele, desperarea, tulburările lor, voiau mai presus de orice să trăiască, orice s-ar întâmpla. Totul era mai mult decât caraghios. În adâncul fiinţei sale era conştient că scena aceasta îi dăduse o mare satisfacţie. Dacă înecul şi cutremurul acesta ar fi cuprins lumea întreagă… ar fi avut prilejul să vadă bancheri şi oameni politici, milionărese şi lideri sindicali, jurnalişti şi dictatori alergând spre a-şi căuta salvarea în Washington şi Whitehall, pe Quai d´Orsay, în Quirinal şi pe Unter den Linden… grozav ar fi fost să-i urmărească… Cine ştie dacă profeţii din Vechiul Testament nu aveau dreptate? Toate astea erau pline de mare haz şi puteau face pe oricine să râdă.

Simţi că Maiorul îl zguduie de umăr.

— Miss MacDaid şi cu mine vom încerca să mergem la spital, zise Safka. Va trebui să ai grijă de ceilalţi. Bannerjee nu e bun de nimic.

— În regulă, spuse Ransome. Dar e o nebunie. N-o să puteţi ajunge acolo.

Apoi gândi: „Nu trebuie să li se întâmple ceva rău. În momentul de faţă sunt cei mai preţioşi oameni din Ranchipur, din întreaga Indie.” Adăugă cu glas tare:

— Nu aveţi dreptul să vă asumaţi un asemenea risc.

— Nu vom risca nimic. Dă-mi o mână de ajutor pentru Miss Murgatroyd.

O ridicară împreună şi o duseră într-o odaie lipsită de mobilier, cu excepţia unei sofale indiene şi a mai multor perne. Edwina îi urmă o dată cu Mrs. Bannerjee, care ţinea lanterna.

— Am să mă ocup eu de ea, spuse Edwina spre surpriza lui Ransome. Aduceţi-mi puţină apă sau puţin brandy, dacă se mai poate găsi aşa ceva!

Mrs. Bannerjee, ţinându-şi lanterna, îi conduse pe scări în jos până în hol, unde găsiră un servitor aproape gol, care gemea şi tremura tot. Mrs. Bannerjee îi porunci în gujerati să înceteze văicărelile şi să caute câteva lumânări.

Apa, adâncă de vreo treizeci de centimetri, acoperea pardoseala încăperii şi, în vreme ce ei stăteau pe treptele de jos, uitându-se la stricăciuni, un nou val de apă, dar nu prea înalt, năvăli pe uşă.

— Nu veţi putea trece, zise Ransome.

— În orice caz, vom încerca, spuse Miss MacDaid.

— Dacă nivelul nu se mai ridică, cred că vom putea ajunge la pod.

Miss MacDaid îşi ridică rochia de seară până peste genunchi şi îl urmă pe Maior în verandă, în vreme ce Ransome îi lumina cu lanterna. Jumătate din portic se dărâmase, luat de ape, şi o parte din acoperiş atârna în gol. Fordul Maiorului zăcea răsturnat pe o rână într-un morman de ierburi şi de sfărâmături provenite de la viitură. Aspidistrele şi gumierii pieriseră o dată cu o mare parte din balustradă. Maiorul se uită la automobilul său şi zâmbi

— Asta e!

— Vă însoţesc, zise Ransome.

— Nu! Mai mult ne-ai încurca. Nu ne-ai fi de niciun folos şi ne-ai da bătaie de cap!

Miss MacDaid se răsti:

— Nu mai face pe prostul!

Ransome pricepu că ea nu-i dorea prezenţa, fiindcă această expediţie trebuia să rămână a ei şi a Maiorului. Un al treilea ar fi stricat totul.

— Nu e neapărată nevoie să vii nici dumneata, se adresă Maiorul infirmierei-şefe.

— Nimeni nu mă poate sili să rămân aici. Fără mine n-ai face mare scofală, spuse cu un ton de exaltare în glasul ei adânc, în vreme ce o expresie plină de însufleţire i se aşternu pe chipul sulemenit.

„Maiorul îi va aparţine numai ei, gândi Ransome. Infirmiera avea să-i fie de mare folos. Îi era indispensabilă.”

Îi urmări cu privirea până se îndepărtară, Maiorul mergând înainte şi ducând lanterna, Miss MacDaid în urmă, cu rochia ridicată până în brâu şi legată într-un nod la spate. De pe veranda de sus se auzea vocea monotonă a lui Mr. Bannerjee psalmodiind cu ton ascuţit, asemănător bâzâitului albinelor din marile candelabre de la palat.

Apa murdară le ajungea până la piept. Maiorul şi infirmiera trebuiră să lupte împotriva ei, deşi curentul slăbise foarte mult și doar câte un mic val, încununat de spumă, îi dădea uneori cu câte un pas înapoi. Ransome îi urmări cu privirea până ce lanterna dispăru la capătul aleii, înapoia a ceea ce mai rămăsese din zidul înconjurător al grădinii.

Când se întoarse, o văzu pe Mrs. Bannerjee stând pe trepte alături de servitorul plângăreţ, care găsise lumânări şi încă o lanternă. Când se apropie de scară, ea îi spuse:

— Aţi face bine să căutaţi sticla de brandy în sufragerie. O puteţi găsi în dulapul cu băuturi, dacă nu cumva l-a luat apa.

Ransome găsi brandy-ul şi când se întoarse, ea adăugă:

— N-ar fi rău dacă aţi lua şi cărţile de bridge din birou. Le găsiţi în sertarul de sus. Vorbea ca şi când nu s-ar fi abătut asupra lor un cutremur şi o inundaţie, iar serata s-ar fi desfăşurat potrivit planurilor ei.

Biroul fusese mutat din loc de forţa apei, dar stătea încă

în picioare, şi în sertarul de sus Ransome găsi cărţile de joc, nu prea ude. „Am impresia că am înnebunit, reflectă el. Poate că toţi am înnebunit.”

Dădu cărţile de joc lui Mrs. Bannerjee, apoi luă lanterna din mâna servitorului.

— Mă duc în fundul grădinii. Poate că cineva are nevoie de ajutor.

Şi pe când se bălăcea în apa de pe verandă, microcosmosul său începu să se lărgească; nu se mai limita la oamenii din casă şi la soarta lor, ci includea întreg Ranchipurul. Mai întâi de toate se gândi la Fern. Era încântat că ea plecase acasă în loc să se ducă la Raşid. Misiunea se afla la circa trei mile depărtare şi era plasată pe un teren mai înalt, aşa că fusese desigur ferită de inundaţii. Fern ar fi trebuit să fie acum în siguranţă, dacă violentul cutremur nu ar fi dărâmat casa veche, făcută din piatră, peste locatarii dinăuntru. Abia acum îşi dădu seama că locuința lui Mr. Bannerjee rezistase zguduirii seismice fiindcă era uşoară şi clădită din lemn, ceea ce îi clădea o oarecare flexibilitate. O casă de piatră s-ar fi prăbuşit.

Deodată, înţelese pentru întâia dată că era înfricoşat, dar nu de soarta lui, ci de a lui Fern. Ei nu trebuia să i se întâmple nimic. Ideea că s-ar putea să n-o mai vadă vreodată îi păru de nesuportat. Fără ea viaţa lui în Ranchipur nu ar mai fi fost posibilă.

Luptând împotriva apei, ajunse pe locurile de la capătul grădinii în care mai înainte se aflase încâlceala de baraci. Ţinând felinarul deasupra capului, încercă să găsească vreun semn după care să se ghideze, dar fiindcă nu reuşi să dea peste aşa ceva, crezu că greşise drumul. Marele ficus bengalez, care creştea între clădirile de lemn, se mai afla acolo, dar nicio urmă de casă, nici măcar un stâlp sau vreo bârnă nu se ridica din apa noroioasă. Apoi înţelese că ceea ce nu voise să creadă era adevărat. Casele, cu toţi locatarii lor, bărbaţi şi femei, copii, prunci, bunici şi străbunici, un întreg sat în miniatură fusese măturat şi târât în curentul nebun al râului dezlănţuit de către primul

val de apă.

Ransome se afla acum acolo, singur, îngrozitor de singur, cu apa până la brâu şi ţinând lanterna deasupra capului. Moartea era acolo, dar nu-şi trăda prin vreun semn prezenţa. Nu vedea în jur decât o mare de apă murdară, bătută de ploaie şi acoperită cu tot felul de gunoaie şi crăci rupte. Abia atunci observă că deasupra oraşului norii căpătaseră o culoare gălbuie, trandafirie, reflectând văpăile unor incendii. Apoi limbile flăcărilor începură să se vadă printre mangotieri, în direcţia piaţetei. Într-o străfulgerare se gândi la soţii Smiley şi la Raşid. La soţii Jobnekar şi la fragila lor casă zugrăvită în trandafiriu şi clădită în partea de jos a oraşului, lângă fântâna celor din casta paria. Se gândi şi la Miss Dirks şi la Heston. Prima murea de cancer în micul ei bungalow, iar celălalt de ciumă în vechiul palat de vară. Se gândi şi la Maharajah şi la Maharani, aflaţi în vastul şi noul palat, cu nenumărate turnuri şi turnuleţe, unele mai fragile decât altele.

„Trebuie să plec de aici, gândi el. Să aflu ce li s-a întâmplat.” Luptându-se din răsputeri, înaintă prin apă şi reveni în casă. Dar când ajunse pe verandă i se păru că apa luminată de oraşul în flăcări, începuse iarăşi să se umfle. Când trecu prin salon, impresia aceasta deveni certitudine. De la plecarea lui şi până acum nivelul apei se ridicase acoperind încă o treaptă. Se întoarse în uşa casei, legănă lanterna şi strigă cu putere pe Maior şi pe Miss MacDaid, dar nu primi niciun răspuns. Vocea lui nu putea să străbată prea departe prin cortina de ploaie.

4

În cabina cea mică agăţată de buza barajului aproape de stăvilarele de siguranţă, nu stăteau niciodată mai mult de doi gardieni. Dar în noaptea dezastrului nu se afla acolo decât unul, pentru că jobedar-ul şef se dusese în oraş spre a-şi petrece noaptea cu soţia. Escapada asta nu-i salvase

viaţa, căci se înecase împreună cu întreaga familie când valul cel mare le strivise casa. Gardianul rămas la post era un om timid şi negricios, care la primul şoc al cutremurului ieşise afară din cabină, în ploaie, şi o luase la fugă de-a lungul barajului. Dar într-acolo nu găsi un loc sigur, căci aproape în acel moment auzi înaintea sa, acoperind ropotul ploii, urletul apelor care se avântau prin barajul fisurat, iar când se întoarse şi alergă în direcţia opusă, auzi acelaşi zgomot refăcându-se din beznă. Înspăimântat, dându-şi seama că nu mai există scăpare, se aruncă cu faţa în jos şi începu să implore protecţia lui Șiva, a lui Krişna, a lui Rama şi chiar a lui Kali, zeiţa morţii, dar în vreme ce se ruga, barajul de sub el se prăbuşi şi gardianul se cufundă în abis, târât de un puhoi de ape clocotitoare, învălmăşite cu stânci care se prăvăliră peste uzina electrică, zidită la câteva sute de picioare mai jos. Apoi porţile de siguranţă trosniră, gemură şi se prăbuşiră la rândul lor, astfel încât întregul lac, lung de şapte mile şi lat de trei, porni să se reverse la vale, vuind sălbatic.

Uzina electrică cu cei treizeci şi unu de muncitori ai săi fu pur şi simplu acoperită, măturată, iar mai târziu nu mai avea să se găsească acolo nimic altceva decât o mare groapă, care să marcheze vechiul amplasament. Imensul puhoi de apă năvăli de-a lungul văii largi plate, măturând două sate şi o sută de ferme, luând bărbaţi, femei şi copii, vite cornute şi măgari, ţapi și maimuţe sfinte. Urmând cursul râului, cu apele deja umflate, înecă regiunile joase şi luă cu asalt înălţimile. Când ajunse la marginea oraşului, lovi cazarma splendizilor soldaţi siks, atât de admiraţi de Miss Hodge, şi înecă jumătate din cei pe care nu apucase să-i omoare sau să-i rănească marele cutremur. Puhoiul linse înfometat distileria şi fabrica de produse chimice, distrugând maşinile scumpe aduse de Maharajah din Germania. Se revărsă apoi ceva mai îmblânzit, fiindcă ajunsese într-o zonă mai înaltă, după ce trecuse peste terenurile de tenis ale casei Simon, şi peste grădina soţilor Smiley, luând cu el şi hiena şi cerbul lătrător şi porcii

sălbatici din mica îngrăditură din fundul curţii. Se repezi peste drumul Şcolii de ingineri, ocolind terenurile înalte pe care se ridica marele palat, se prelinse pe lângă marginea bungalow-ului locuit de Miss Dirks şi Miss Hodge, se avântă peste bazinul din piaţa cea mare, învecinată cu vechiul palat de lemn şi mătură mulţimea înspăimântată de bărbaţi, femei şi copii care îşi căutaseră refugiu în preajma bazinului după ce ieşiseră din cinema şi din casele zguduite de cutremur, năvăli peste bazar, strivind una câte una barăcile de lemn, ca pe nişte castele din cărţi de joc, străbătu parterul vechiului palat de vară la etajul căruia lordul Heston zăcea chinuit şi umflat de ciumă, se abătu peste cartierul de jos al castei paria topind casele din chirpici ca şi când ar fi fost făcute din nisip, cotropi Grădina zoologică înecând animalele sălbatice în cuştile lor, înghiţi rugurile funebre, apoi se avântă iarăşi în câmp deschis – tăvălug de apă şi case, de cadavre şi copaci dezbrăcaţi.

Invadând câmpia, tăvălugul urmă cursul râului spre Muntele Abana. Oprit câteva secunde de cele două poduri cu arcuri prea joase, ajunse în sfârşit la valea îngustă prin care râul şi făcuse drum prin cercul de munţi şi acolo se poticni, zăgăzuit de un baraj creat din propria-i îngrămădire de sfărâmături şi copaci, de cadavre de bărbaţi, femei şi copii şi animale, cărat în pântecele lui de-a lungul a douăzeci de mile. Umflându-se din ce în ce mai mult din cauza stăvilarului de sfărâmături, torentul de apă se opri iarăşi un timp, apoi începu să se reverse înapoi spre oraşul ruinat, hrănindu-se necontenit din ploaia teribilă şi din torentul huruitor al râului. Până când asupra întregii văi înecate şi asupra oraşului lovit de moarte se aşternu tăcerea.

5

În momentul dezastrului, Maharani plictisită şi mai ales

enervată din cauza zăpuşelii, juca bezique cu Maria Lișinskaia. Partida nu era interesantă, fiindcă Maharani avea de-a face cu o adversară slabă, pe care o putea învinge uşor, aşa că jocul nu-i oferea nicio plăcere. O plictisea şi jocul de cărţi şi Ranchipurul şi Maria Lişinskaia. Maria se săturase de muson. Era palidă, arăta bolnavă şi îşi pierduse toată vioiciunea.

„Cred că s-a certat cu Mr. Bauer, gândi bătrâna doamnă, sau poate că este numai obosită.” Oricum, Maria trecuse de prima tinereţe. Maharani încerca să ghicească cam ce vârstă avea rusoaica. Nu-i puse însă întrebarea: „Câţi ani ai, Maria?” fiindcă ştia că Maria ar răspunde cu o minciună la o chestiune atât de directă.

— Câţi ani aveai când s-a terminat războiul? o întrebă ea pe ocolite.

Maria, luată prin surprindere, mărturisi repede:

— Douăzeci şi unu.

Maharani calculă la iuţeală că rusoaica avea acum treizeci şi nouă de ani, vârstă la care nu mai putea pretinde că este tânără şi proaspătă, mai ales după ce dusese o viaţă atât de frământată. Erau momente când Maria arăta mai tânără decât vârsta ei, dar alteori părea mult mai bătrână. Avea o înfăţişare foarte schimbătoare, constată bătrână doamnă. În asemenea clipe, când firea ei asiatică biruia pe cea europeană, devenea mai bătrână decât timpul, bătrână, înfricoşată, deznădăjduită.

— Doriţi să vă citesc ceva? întrebă Maria.

— Nu mulţumesc. Mă duc la culcare.

Maria îşi aprinse o ţigară şi începu să facă o pasienţă. Dar în vreme ce orânduia cărţile de joc pe masă, o schimbare extraordinară se produse în palat. Atmosfera păru să fi devenit insuportabil de grea, de sufocantă; se lăsase brusc o tăcere atât de profundă, de parcă pământul ar fi încetat să se mai învârtească. Cu mişcări tot mai lente, Maria punea pe masă carte după carte, până când deodată se opri ca şi când ar fi intuit un mare pericol. Trăgea cu urechea, asculta încordată şi aştepta ceva, în

vreme ce o expresie de groază i se oglindi în ochi. Obrajii ei galbeni-pământii se făcură albi ca ceara. Maharani, care stătea în faţa ei, îşi încleştă instinctiv mâinile de braţul fotoliului.

Bătrâna doamnă ştia ce avea să urmeze. Ca prin vis se văzu transportată cu cincizeci de ani în urmă, în acel mic şi prăfuit sat din Deccan pe care-l părăsise spre a deveni Maharani în Ranchipur. Simţea în aer ceva care îi aduse în faţa ochilor minţii priveliştea întregului sat prăvălindu-se, acoperind uliţele cu dărâmături, moloz şi nori de praf. Auzi iarăşi ţipetele nenorociţilor îngropaţi sub sfărâmăturile caselor prăbuşite… În aceeaşi clipă podeaua păru să se ridice dedesubt. Bucăţi de ipsos se desprinseră din tavan şi reţelele de la fereastră, în care se prindeau lilieci gigantici, prinseră să se legene. Apoi unul câte unul, turnurile şi turnuleţele vastului palat începură să se năruie. Luminile se stinseră brusc. Stând în beznă, auziră turnurile prăvălindu-se peste acoperişuri, la intervale rare, oribile, care făceau aşteptarea şi mai îngrozitoare. Ţipetele ei acoperiră vaietele de groază, care se ridicau de prin toate colţurile palatului.

— Încetează cu răcnetele! o repezi cu brutalitate bătrâna doamnă. Ce sunt ţipetele astea? Nu ajută la nimic.

În glasul Maharanei răsuna un timbru de o autoritate implacabilă şi o profundă scârbă. Nu simţea decât scârbă pentru această femeie înfricoşată, cuprinsă de istericale în faţa morţii, lipsită de orice urmă de demnitate, fără de care omul devine inferior animalelor.

În sfârşit, zguduirile şi zgomotele turnurilor care se prăbuşeau încetară.

— S-a terminat, spuse Maharani după o clipă. Palatul rezistă. Du-te şi adu-mi lanterna electrică. Şi nu mai face pe nebuna!

Nu primi niciun răspuns, însă. Deşi era beznă, Maharani îşi dădu seama că Maria Lişinskaia îi executa ordinele. În curând, dama ei de companie se înapoie, precedată de un mic cerc de lumină. Vaietele din palat păreau să fi căpătat

un ritm, descrescând şi crescând iarăşi, destul de tare încât să acopere vuietul apelor care coborau spre oraş venind dinspre barajul sfărâmat.

Bătrâna doamnă îşi luă lanterna.

— Vino! porunci ea. Să mergem la Înălțimea-sa.

Pe Maria n-o mai înfricoşa acum propria ei soartă. „Oh, Doamne, de nu i s-ar fi întâmplat ceva lui Harry! Apără-l, Doamne, pentru mine!”

Timbrul aspru al vocii Maharanei, autoritatea şi tonul de comandă al vorbirii ei, avuseseră pentru Maria efectul unei palme peste obraz, eliberând-o în acelaşi timp de frica de până atunci. Deodată se simţi calmă, resemnată, asiatică. Şi pe când străbăteau holul de-a lungul ferestrelor cu arcuri largi, călcând peste sticle sfărâmate şi bucăţi de ipsos căzute din tavan, se văzu cu o completă obiectivitate, poate prima dată în cursul frământatei ei existenţe. „Cum de am ajuns aici… eu, Maria Lişinskaia, născută tocmai la Kiev? Ce caut în holul acestui palat indian, umblând pe urmele unei Maharani în timpul unui cutremur de pământ?” îşi dădu seama că nu mai era înfricoşată, nu fiindcă ar fi fost curajoasă, ci fiindcă se simţea obosită, atât de obosită încât îi pierise şi pofta de a mai trăi; era obosită de tot ceea ce i se întâmplase până acum, obosită de mistuitoarea ei pasiune pentru Harry Bauer, atât de obosită încât vedea totul cu perfectă limpezime, de parcă ar fi fost de pe acum moartă. Nu-i mai rămăsese decât trupul, iar acum trupul acesta – ca şi spiritul ei – era obosit şi uzat.

În definitiv, cine era acest Harry Bauer, de mersese până acolo încât i se dăruise… ea, Maria Lişinskaia, atât de spirituală şi de inteligentă, cu o copilărie încărcată de evenimente şi de personaje importante care nu l-ar fi acceptat pe Harry Bauer decât cel mult în postura de servitor? Cine era individul ăsta? Nu era altceva decât un animal frumos, cu un corp admirabil, dar lipsit de duh, de sensibilitate, de creier, de cultură. Pe fundalul acelor necontenite vaiete, se văzu aşa cum ar fi privit un film;

stând în apartamentul din Moscova al tatălui ei lângă o masă rotundă acoperită cu o cuvertură de pluş violet, care cădea până în podea; pe masă se afla o lampă cu abajur verde, aşa cum folosesc studenţii, iar alături stătea tatăl ei, cu capul lui rotund de tătar plecat asupra unei cărţi – Nicolae Mihailovici Lişinski, care ştia mai multe despre chimia organică decât oricare altul din Rusia, un lider al liberalilor, care fusese prea slab şi prea inteligent, crezuse prea mult în bunătatea omenirii şi îşi închipuise că libertatea şi educaţia sunt suficiente pentru a transforma pe oameni în îngeri. Apoi uşa se deschidea, și mama ei îşi făcea intrarea, venind de la teatru, cu fardul încă pe obraz, întrebând dacă Leonid a plecat cu bine din staţia centrală… Leonid care avea să fie ucis în Carpaţi, fiindcă batalionul lui primise cartuşe necorespunzătoare puştilor, iar baionetele, mânuite cu tot curajul din lume, nu puteau fi de niciun folos împotriva proiectilelor Skoda şi a mitralierelor germane… Leonid, care ar fi trebuit să fie tatăl copiilor ei, și care ar fi putut să stea acum lângă o masă cu lampa verde, aşa cum stătuse şi tatăl ei odinioară. Unde se afla acum tatăl ei? În vreo groapă, la marginea Kievului… Şi maică-sa, moartă de pneumonie din cauza lipsei de hrană şi combustibil necesar încălzirii… mama ei care fusese atât de veselă, de drăgălaşă, de inteligentă, de nepăsătoare.

Trecuse prin multe. Înainte vreme, când ameninţa că se va sinucide, ştia în adâncul sufletului ei că nu o va face, fiindcă nu avea nici curajul şi nici indiferenţa trebuincioasă; îi lipsise curajul şi atunci, la Praga, când bătuse cu biciul un rotofei şi vârstnic comis-voiajor, şi mai târziu în noaptea aceea de groază în camera cu pluşuri roşii, cristale şi oglinzi, în hotelul acela din Leipzig. Acum însă o putea face. E uşor să treci la fapte când te simţi obosit, atât de obosit încât nu ştii dacă ai să ajungi la capătul coridorului. Ar fi minunat să nu se mai trezească, să nu mai fie nevoită să înceapă o nouă zi… să doarmă doar. Un somn veşnic, să se cufunde în nefiinţă.

Tonul aspru al glasului Maharanei, strigând în gujerati, o smulse din starea de amorţire în care căzuse. În cercul de lumină izvorât din lanterna bătrânei doamne se aflau două slujnice paria, care se văicăreau trântite cu faţa la pământ. Furioasă, dispreţuitoare, Maharani le lovi cu piciorul ei gol împodobit cu diamante şi le apostrofă în gujerati. Una din cele două femei ridică puţin capul şi, când se văzu în prezenţa regalei făpturi, uită de spaimă, dădu un ghiont tovarăşei sale, apoi se ridică în genunchi ploconindu-se de nenumărate ori.

Dincolo de cele două slujnice, drumul părea barat de o grămadă de moloz şi de pietre, rămăşiţe ale unui turn care se prăbuşise străbătând acoperişul. După un moment însă Maharani reuşi să-şi facă drum urcându-se peste dărâmături, astfel încât în curând se văzură în coridorul care ducea în apartamentele Maharajahului. Maharani împinse cu forţa uşa anticamerei, trecu repede pe lângă sentinelele înveşmântate în uniformele lor cu roşu şi aur şi care făceau de pază de o parte şi de alta a uşii dormitorului ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Înăuntru, bătrânul Maharajah stătea rezemat de spătarul unui fotoliu, lângă fereastră, şi privea oraşul. Harry Bauer se afla în preajma lui şi îl sprijinea cu un braţ petrecut pe după corpul bătrânului. Când fostul maestru de înot se întoarse cu faţa spre noile-venite şi Maria Lişinskaia îi văzu faţa frumoasă, dar lipsită de inteligenţă şi umerii pătraţi, uită de moartea pe care şi-o dorise: „Mulţumescu-ţi, Doamne! îşi spuse ea. Trăieşte! Mulţumescu-ţi ţie, Doamne!”

În întreaga încăpere nu-l mai vedea decât pe el. Maharajahul, cu faţa sa bătrână întoarsă spre ele, şi cu privirea aceea tragică, încercată de groază, nu exista pentru rusoaică. Din depărtare se auzeau destul de slab vaietele oamenilor din piaţă, care vedeau moartea venind spre ei. Ce-i păsa Mariei de vaietele lor, ce-i păsa de moarte? Nu auzi nici strigătul Maharajahului nici strigătul soţiei sale, după cum nu-l văzu nici pe bătrân căzând la

pământ, în ciuda puterii lui Harry Bauer. „Mulţumescu-ţi ţie, Doamne! murmură ea pervers. Trimite-mi-l la noapte în mijlocul groazei şi al dezastrului, pentru că el este tot ce mi-a mai rămas!”

Abia acum îşi dădu seama că ceea ce căuta la el nu era nici senzualitatea şi nici satisfacţia fizică; era ceva mai complicat şi în acelaşi timp mai simplu. O atrăgea vigoarea lui intactă, incoruptibilă, străveche ca timpul şi totuşi etern nouă. Tânărul acesta păstra în el forţa pământului însuşi, simplitatea şi frumuseţea acestuia. Se ridicase din pământ, şi în pământ avea să se întoarcă, fără a se lăsa tulburat de îndoieli, de teorii, de idealuri, neschimbat şi neschimbător. Era antiteza spaimei şi a oboselii, fiindcă aparţinea eternului pământ. Fără el ar fi fost pierdută, ca şi moartă.

6

După ce trecu primul val de apă, Miss Dirks se târî la Miss Hodge pe sofa. Bâjbâind prin întuneric, îşi făcu drum până la dulapul în care ţinea sticla cu brandy. Peste cinci minute, miss Hodge, înviorată de palmele aplicate uşor peste obraji şi de un păhărel de brandy, deschise ochii.

— Unde mă aflu? exclamă ea începând deodată să plângă.

Miss Dirks o mângâie pe cap.

— N-ai păţit nimic. A fost o inundaţie şi un cutremur de pământ. Cred că s-a întâmplat ceva la baraj. Nu mai plânge şi linişteşte-te.

— Fac tot ce pot, rosti Miss Hodge printre suspine. Sunt o proastă. A fost atât de stupid din partea mea să leşin.

— Nu chiar atât de stupid. Oricine ar fi putut să leşine. În odăi apa este de vreo cincisprezece centimetri.

— A stricat ceva? S-a spart serviciul de ceai cumpărat de la East India Company?

— Nu ştiu, zise Miss Dirks. Hai, linişteşte-te.

Continua s-o mângâie pe cap. Miss Hodge închise ochii şi simţi că o cuprinde din nou ameţeala. Totodată o năvăli o mare fericire, fiindcă, pentru prima oară după atâţia ani, Sarah o mângâia astfel pe păr. Aceasta o făcea să se simtă ca un copilaş învăţat să fie mângâiat şi răsfăţat şi care a fost lipsit multă vreme de dezmierdări. Stătură aşa multă vreme, luminate slab de flăcăruia albastră a lămpii cu alcool, folosită de Miss Dirks în vremuri normale pentru experienţele ei de chimie. Fuseseră amândouă atât de aproape de moarte, încât acum, când trecuse primejdia, se simţeau purificate, uşurate, conştiente că în aceste preţioase momente de linişte se apropiaseră iarăşi sufleteşte una de alta. Dispăruseră toate neînțelegerile, toate acele valuri de emoţie care o urcau tot mai sus pe Miss Hodge spre culmile nemulţumirii, meschinăriei şi neurastenici, care le alterase atâta vreme prietenia.

— Ce-i zgomotul ăsta bizar? întrebă Miss Hodge.

— Se jeluiesc indigenii, zise Miss Dirks. Ştii prea bine. Pentru cel mai neînsemnat lucru îi apucă istericalele. După un timp adăugă, ca şi când ar fi reflectat mai adânc asupra acestei chestiuni: Nu au niciun autocontrol. Din orice îşi pierd cumpătul. Asta e marele lor cusur: sunt molâi. Te simţi ceva mai bine?

— Da… mult mai bine. Ah, sunt atât de proastă. N-am reuşit niciodată să înfrunt greutăţile. Am fost întotdeauna o povară. Toată viaţa mea am stat pe capul cuiva.

Începu iarăşi să plângă. Miss Dirks vru să-i răspundă dar, înjunghiată de o durere paroxistică, rămase fără glas. Mai înainte de a-şi fi revenit, o auzi pe Miss Hodge vorbindu-i.

— Aş dori să-ţi spun ceva, Sarah. Toată ziua am vrut să-ţi vorbesc. Mi-e ruşine de felul cum m-am comportat în legătură cu invitaţia la ceai. Am să-i scriu un bilet lady-ei Heston chiar în noaptea aceasta, şi în drum spre şcoală am să-l las la palatul de vară.

— În momentul de faţă cred că nu mai are nicio importanţă. După cele ce s-au întâmplat, nimeni nu se va

mai gândi la vizite. Mâine nici nu cred că se vor ţine cursuri la şcoală. Poate că nu se vor mai ţine niciodată.

— De ce? Atât de grozav a fost?

— Noi ne aflăm pe un teren ridicat, şi cu toate astea suntem jumătate sub apă… a mai fost apoi şi un cutremur.

— Cutremur de pământ?

— Da. Atunci ai leşinat.

— Mă tem că a făcut multe stricăciuni.

— Mă duc să văd.

Cuprinsă iarăşi de istericale, Miss Hodge o apucă de mână.

— Nu. Nu. Nu te duce! Nu mă lăsa!

În loc de răspuns, Miss Dirks se mărgini să rostească:

— Elisabeth.

— Da?

— N-ai regretat niciodată, nu-i aşa? Faptul că ai venit aici cu mine?

— Nu, Sarah, nu. Am dus o viaţă mult mai interesantă decât mi-aş fi putut închipui. În orice caz mult mai interesantă decât la Birmingham.

— N-am avut intenţia să te supăr când ţi-am spus lucrurile acelea urâte.

— Ştiu, draga mea.

— Nervii sunt de vină. De la o vreme o duc foarte rău cu nervii. Voiam să ştii, asta-i tot.

— Am ştiut, zise Miss Hodge.

Apoi Miss Dirks tăcu, încurcată. După un lung timp, rosti simplu:

— Acum mă duc.

— Nu… nu. Nu mă părăsi!

— Nu fi caraghioasă, Elisabeth. Ai să stai aici. N-aş avea linişte dacă n-aş şti ce s-a întâmplat la şcoală şi ce s-a ales din toate cărţile acelea frumoase primite din ţară. Ar fi îngrozitor să se fi stricat, fiindcă nu au fost urcate la etaj.

— Mi-e frică. Mi-e frică.

— N-are de ce să-ţi fie frică. Ai să rămâi aici. Într-o jumătate de oră sunt înapoi.

— Şcoala trebuie să fie în întuneric.

— Am cheile mele. Şi cunosc locurile.

— Mi-e frică, murmură Miss Hodge.

— Dacă vrei să-mi fii de ajutor, stai cuminte şi aşteaptă-mă până mă întorc. Nu mai este nicio primejdie. Apa a trecut.

Se ridică şi, cu acea hotărâre care o caracteriza, îi dădu un sfat practic:

— Dacă-ţi mai este frică, bea puţin brandy. La nevoie bea cât ai să poţi. N-are să-ţi facă rău dacă ai să te îmbeţi şi tu în noaptea asta.

Se ridică şi Miss Hodge de pe sofa.

— Merg cu tine. Nici nu mă gândesc să te las să pleci singură.

Miss Dirks îşi îmbrăca tocmai vechia-i haină de ploaie.

— Nu, draga mea, rosti ea ferm. M-ai încurca. Ai leşina iarăşi şi atunci ce m-aş face cu tine?

Deodată Miss Hodge simţi că o cuprinde ameţeala. Se lăsă iarăşi pe sofa, fiindcă nu o mai ţineau picioarele.

— Nu pleca. Nu pleca, repeta ea.

Miss Dirks îi turnă încet printre buze un întreg pahar de brandy, apoi o mângâie pe cap.

Miss Hodge începu să plângă.

— Iartă-mă, Sarah. Fiindcă te-am supărat atât de mult.

— N-am ce să-ţi iert, draga mea. Te înţeleg foarte bine. Acum stai culcată şi nu te mai agita. Nici n-ai să ştii când am plecat şi când m-am întors. Încearcă să dormi.

Apoi dispăru mai înainte ca Miss Hodge, ameţită, să-şi fi dat seama. Aceasta încercă să se ridice de pe sofa, dar slăbiciunea o făcu să cadă la loc.

— Sarah! Sarah! i strigă ea. Aşteaptă-mă! Aşteaptă-mă!

Încercă iarăşi să se ridice şi de astă dată izbuti. Clătinându-se puţin, trecu în vestibul, îşi puse haina de ploaie, ieşi, apoi coborî scara bungalow-ului. În vreme ce păşea pe trepte în jos, apa i se urcă încet până la genunchi. De obicei, noaptea îi era frică de şerpi, dar acum, în grabă, uită de ei.

— Sarah! Sarah! strigă ea în noapte. Sarah! Aşteaptă-mă! Aşteaptă-mă, Sarah!

Se opri în poartă. Apa îi ajungea până la mijloc. Îşi încordă auzul, dar nu-i ajunseră la ureche decât vaietele îndepărtate de la palat. Strigă din nou, sălbatic:

— Sarah! Unde eşti? Aşteaptă-mă! Sunt eu, Elisabeth! Sarah! Aşteaptă-mă!

Din beznă nu primi niciun răspuns. Ascultă iarăşi cu încordare, blestemându-şi slăbiciunea, prostia, incompetenţa, dar nu-i ajunse la ureche decât gâlgâitul apei sumbre, stăvilită la est de Muntele Abana şi care acum începuse iarăşi să se ridice. Norii de deasupra erau luminaţi de văpaia unor incendii izbucnite undeva, în centrul oraşului.

7

La şcoala serală din dosul bazarului, soţii Smiley adunară pe cei douăzeci şi şapte de băieţi din clasă şi îi duseră pe acoperişul noii aripi. Clădirea nouă, din beton cu armătură de fier, deşi se clătinase, lăsând să-i apară crăpături în pereți, rămăsese în picioare și acolo, pe acoperiş, nu-i mai ameninţa pericolul, chiar dacă un al doilea şoc ar fi urmat după primul. De acolo, de sus, auziră mugetul apei care venea spre ei şi urletele de groază din piaţa vechiului palat de lemn. Le ajunseră la urechi zgomotul puhoiului năvălind spre ei prin străzile bazarului, doborând vechile case de lemn, pe măsură ce se apropia. Mrs. Smiley se lăsă în genunchi, închise ochii şi începu să se roage. Trecuseră luni de zile de când nu mai ridicase rugi către cer fiindcă nu avusese niciodată răgaz şi fiindcă ştia că într-un fel sau în altul Dumnezeu o va înţelege şi o va ierta. Acum nu se ruga pentru ea sau pentru Mr. Smiley, ci pentru cei douăzeci şi şapte de băieţi înspăimântaţi, buluciţi în jurul ei şi care aveau toată viaţa înainte. În orice caz, viaţa lor va fi mult mai bună decât

viaţa părinţilor lor, pentru că ea şi Mr. Smiley munciseră pentru ei. Se mai ruga fiindcă ştia că numai un miracol dumnezeiesc ar fi putut să-i salveze, şi ea credea cu adevărat în Dumnezeu, sau cel puţin în vagul principiu că în cele din urmă binele va învinge răul. Când valul de apă izbi şcoala serală, clădirea grea şi masivă se zgudui, noi crăpături apărură în acoperiş sub picioarele refugiaţilor, în vreme ce din bezna din jur le ajungea la ureche huruitul zidurilor care se prăbuşeau, pârâitul bârnelor ce susţineau casele mici din bazar, doborâte şi măturate de puhoi. Şcoala însă rezista ca o stâncă în mijlocul ruinelor, un refugiu pentru cei douăzeci şi şapte de băieţi din castele indiene cele mai de jos, pentru Mr. şi Mrs. Homer Smiley din Cedar Falls, Iowa.

După ce mugetul puhoiului se pierdu în depărtare, Mr. Smiley se aplecă precaut peste marginea casei, ca să vadă ce mai rămăsese din străzile, atât de familiare, după trecerea potopului. Mrs. Smiley, conştientă că miracolul se produsese, deschise ochii şi se ridică în picioare.

— Acum ce ne facem. Homer?

În adâncul fiinţei lui Mr. Smiley se trezi un impuls, un instinct, o forţă adormită de când se născuse. Era senzaţia fizică încercată de toţi acei care se deşteaptă din somn, fără să se simtă toropiţi sau mahmuri, ci învioraţi, plini de încredere, de vigoare şi cu o mare forţă lăuntrică. În sângele umilului şi blândului Mr. Smiley se trezi la viaţă o întreagă procesiune de străbuni, a căror prezenţă o ignorase până atunci... Jed Smiley războinicul indian, şi bunicul Smiley care şi-a făurit o fermă bogată în mijlocul sălbăticiilor, și Morgan Downs care l-a însoțit pe Daniel Boone în timpul aventuroaselor lui peregrinări prin Kentucky, toate acele eroice tovarășe de viață precum și neînfrânții și viguroșii lor urmași, capabili să reziste la cele mai grele încercări, înzestrați cu talentul de a supraviețui dezastrelor, plini de resurse lăuntrice și curajoși până la temeritate. Toți se aflau în sângele său, și acum se treziseră la viață. În trupul plăpând, incolor, încărcat de

ani al lui Homer Smiley, eroismul și setea de aventuri ieșeau la lumină.

Eroismul nu-i lipsise niciodată – însă un eroism modest, dârz, lipsit de trufie, care-l făcuse să lupte împotriva murdăriei, a ignoranței, a bolilor. Dar primejdiile noi care-l încolțeau acum puteau fi înfrânte cu prețul unui alt fel de eroism, și acum, fără să-l caute, Mr. Smiley simți cu o adevărată încântare, cu exaltare chiar, că acel eroism spectacular care cerea un cap limpede și resurse lăuntrice deosebite spre a învinge cele mai imposibile obstacole era prezent și îi răspundea la apel. Sângele începu să circule mai repede în trupul său mic, dar vânjos, și deodată se simți tânăr și puternic, mai tânăr și mai puternic decât fusese vreodată la optsprezece ani. Când auzi vocea soției sale, chemându-l prin beznă și ploaie, își dădu seama că nu era singur. Desluși în glasul ei obosit și slab același eroism trezit la viață. Împreună vor fi capabili să înfrunte potopul, cutremurele și toate asalturile dușmănoase ale naturii. Nu avea importanță faptul că ar putea să fie înfrânți și nimiciți, de vreme ce vor cădea împreună, luptându-se plini de încredere unul față de celălalt. Și pentru întâia oară în molcoma lui existență, Mr. Smiley încercă emoțiile pasiunilor puternice, mărețe, exaltante, și acea purificare sublimă pe care toate acestea le implicau… Blânda, calma afecțiune pe care o avusese întotdeauna față de Bertha Smiley, lăsase locul unor simțiri magnifice, orbitoare, dar nu lirice, ci cu totul sălbatice. În mijlocul întunecimii și al dezastrului, Mr. Smiley descoperi că este bărbat în toată puterea cuvântului, un bărbat tot atât de viril, de zgomotos, de violent ca și Rașid sau ca frumosul Maior. Fără să-și fi dat seama, toată viața așteptase acest moment.

Când răspunse soţiei sale, aceasta desluşi în tonul lui cel nou, care se deosebea atât de mult de cel dinainte, că se putea bizui pe el şi că va găsi oricând în persoana lui un ghid şi un protector.

— Cel mai înţelept lucru este să ne refugiem pe un teren

mai înalt, zise el. Am să cobor la parter, ca să văd cum se prezintă situaţia. Rămâi aici cu copiii şi bagă de seamă să nu facă vreo năzbâtie.

Reintră în clădirea şcolii, apoi coborî scara. În încăperile de la parter apa era adâncă de aproape un metru, dar pentru moment nu-i pândea nicio primejdie. Când se întoarse pe acoperiş se adresă soţiei sale:

— Mă duc să fac o mică recunoaştere. (Vorbea ca şi când s-ar fi pregătit să iasă din incinta unei fortificaţii, spre a se avânta într-o regiune sălbatică, bântuită de piei roşii.)

Dar Mrs. Smiley ridică obiecţii (întocmai ca soţia unui pionier).

— Nu. Ai putea să te rătăceşti şi să te pierzi de noi. Riscul va fi acelaşi dacă te însoţim, în loc să rămânem aici, sus. În orice caz, vom fi împreună. E mai bine aşa.

Trebuise să strige ca să se facă auzită, acoperind ropotul ploii şi plânsetele copiilor de sub supravegherea ei.

Soţilor Smiley le fu destul de greu să-i urmeze pe cei douăzeci şi şapte de băieţi, dintre care şase sau şapte erau paralizaţi de frică. Aceştia nu se clintiră până ce Mr. Smiley nu le spuse că îi va lăsa singuri şi se prefăcu chiar a-şi pune în practică ameninţarea. Tertipul acesta îi puse în mişcare chiar şi pe cei mai şovăielnici, care se temură că vor fi părăsiţi de această pereche de europeni vârstnici, care păreau să nu se teamă de nimic. Mr. Smiley deschidea drumul, iar Mrs. Smiley încheia coloana, ca un credincios câine de stână. Bâjbâiră pe scări în jos, până ce apa le ajunse la genunchi, apoi ieşiră în ceea ce mai rămăsese din biata stradă. Era atât de întuneric, încât nu puteau vedea la o depărtare mai mare de trei sau patru paşi. Mersul se dovedi totuşi mai puţin anevoios decât îşi închipuise Mr. Smiley, deoarece puhoiul dusese cu el dărâmăturile, curăţind drumul. Nu înaintau pe firul străzii, fiindcă nu mai existau semne după care să se călăuzească, și chiar dacă acestea ar fi rămas în picioare, nu ar fi putut fi văzute. Mr. Smiley era nevoit să se folosească de

propriul său simţ de orientare, resursă la care până atunci nu fusese niciodată nevoit să apeleze. Ştia perfect ce avea de făcut. Spre a ocoli bazarul, trebuia să urmeze o rută circulară de după palatul de vară şi Liceul de fete, apoi să o ia pe drumul Şcolii de ingineri şi să iasă pe înălţimile pe care fusese clădit marele palat.

Convoiul înainta cu jalnică încetineală, nu numai datorită faptului că băieţii se poticneau în dărâmături sau alunecau în gropi, ci mai ales din cauza spaimei care îi încolţiseră, făcându-i astfel foarte greu de stăpânit. La un moment dat Mrs. Smiley întinse instinctiv mâna, spre a-şi recâștiga echilibrul compromis, şi se apucă de un obiect albicios care plutea în preajma ei, constatând în ultimul moment că se agăţase de coapsa unui cadavru care plutea dus de ape. Mr. Smiley abia scăpă să nu apuce un mic piton încolăcit pe o grindă împinsă de curent. Din cinci în cinci minute, Mrs. Smiley făcea apelul elevilor spre a se asigura că niciunul dintre ei nu se rătăcise. Nu se bizuia pe ei, deoarece cunoştea slăbiciunea caracterului hinduşilor, incapabili să-şi domine spaima şi desperarea şi oricând gata să se întindă pe pământ, ca acele cămile masculi care refuză să mai trăiască. Băieţii aceştia erau atât de îngroziţi, încât se comportau ca nişte copilaşi iresponsabili şi nu ca nişte flăcăiandri care aveau să atingă – peste câţiva ani – vârsta maturităţii. Niciunul dintre şcolarii aceştia nu se simţea răspunzător faţă de soarta camarazilor săi şi cu atât mai puţin faţă de propria-i soartă. Mr. Smiley şi soţia sa erau conştienţi că răspundeau în faţa lui Dumnezeu de existenţa tuturor acestor douăzeci şi şapte de vieţi. De aceea Mrs. Smiley continua să înainteze bâjbâind, împiedicându-se, gâfâind, udă până la piele şi cu mâinile însângerate, împingându-şi elevii de la spate, având grijă de fiecare, strigându-le necontenit numele şi ameninţându-i când îi vedea că îşi pierd cumpătul la vederea şerpilor şi a înfiorătoarelor cadavre plutitoare.

Deodată auzi din capul coloanei glasul lui Mr. Smiley

care îi striga peste umăr:

— Suntem pe calea cea bună. Cred că am trecut pe lângă palatul de vară fără să-l observ. Am ajuns însă aproape de liceu. Iată-l. Stă încă în picioare.

La vreo zece metri în stânga lor se ridica în noapte marea clădire, dărâmată în parte.

Când aceştia trecură pe lângă liceu, Miss Dirks stătea pe treptele de la intrare. Auzind glasul lui Mrs. Smiley care îi ameninţa şi îi încuraja pe băieţi în limba gujerati, făcându-le pentru a zecea oară apelul, se simţi ca un câine de stână părăsit de stăpân. Aşa cum stătea cu mâna pe clanţa uşii de la intrarea preţioasei sale şcoli, fu ispitită să se ataşeze convoiului şi să-i ajute pe soţii Smiley a-şi păstori elevii. În ciuda durerii care o înjunghia, simţi că o invidiază pe Mrs. Smiley. Şi-ar fi dorit şi ea să-şi fi adunat fetele – multe din ele erau înecate poate în clipa aceasta – şi să le fi escortat, aşa cum îşi escortau soţii Smiley elevii paria, şi să le fi împins de la spate spre a le salva de la moarte. O clipă fu ispitită să-i strige, să se alipească micului convoi care se îndrepta spre liman, să se încadreze iarăşi în marea desfăşurare a vieţii, sa reclădească ca odinioară, tot ce fusese nimicit în aceste ore de grea cumpănă. Dar se răzgândi. Era prea bătrâna şi prea obosită. Nu mai avea puterea şi nici răbdarea să se avânte într-o nouă şi cumplită luptă. „Cum pot să-mi mai treacă asemenea gânduri prin cap, când sunt cu un picior în groapă?” reflectă ea.

Păstră deci tăcerea şi rămase lipită de uşă, ca şi când ar fi vrut să se ascundă de mica procesiune şi să nu o mai vadă. „Nu! Aşa e mai bine, cugetă ea. Şi pentru Elisabeth va fi mai uşor. Este cea mai rapidă şi mai uşoară cale.” Dornică totuşi în adâncul sufletului ei să alerge pe urmele micului convoi, stătea nemişcată, în întuneric, ascultând glasul lui Mrs. Smiley care-şi încuraja şi îşi ameninţa mica turmă de băieţi. Vocea ei se îndepărta şi slăbea din ce în ce mai mult, până când nu se mai auzi decât zgomotul ploii şi clipoceala apei care începuse din nou să crească,

atingându-i picioarele.

Dincolo de liceu, Mr. Smiley, continuându-şi marele ocol, ieşi în sfârșit în drumul Şcolii de ingineri. Ajuns acolo, constată că nivelul apei începuse să crească rapid şi că scăpaseră de înec ca prin urechile acului. Bâjbâind prin întuneric, se trezi deodată în faţa zidului înconjurător al grădinii palatului, exact cum îşi propusese, şi acest succes îl făcu să exalte. N-ar fi putut să spună cu precizie în ce punct al împrejmuirii se afla, dar după ce cugetă câteva clipe, îşi zise că cel mai nimerit lucru era s-o ia la dreapta, spre a ajunge la poarta cea mare, unde muzica militară a Maharajahului cânta în fiecare seară, îndată după asfinţit. Instinctul lui de pionier nu-l înşelă nici de data aceasta şi după ce merseră un timp de-a lungul zidului, ajunseră la poarta cea mare, care se înălţa pierzându-şi culmea – i se păru lui – în bezna nesfârşită. Strigă în hindustani pe ostaşii din gardă, dar nu primi niciun răspuns. Când se apropie de nişele în care stăteau de obicei sentinelele sikhs, constată că erau goale. Opri o clipă convoiul şi făcu din nou apelul elevilor, spre a se convinge că niciunul din ei nu se pierduse pe drum. Se pregătea să dea semnalul de plecare, când o auzi pe Mrs. Smiley chemându-l:

— Ascultă, strigă cineva!

Răzbătând prin ropotul ploii şi acoperind vaietele îndepărtate, se auzi glasul unei femei care striga într-una:

— Sarah! Ascultă-mă! Sarah! Sarah!

Mr. Smiley recunoscu imediat vocea lui Miss Hodge.

— Ne întoarcem s-o căutăm? întrebă Mrs. Smiley.

Mr. Smiley se văzu pus în faţa unei teribile dileme. Pe drumul Şcolii de ingineri, aflat pe un teren relativ înalt, apa se ridicase până la brâu. Cinci minute mai târziu ar fi trecut peste capul celor mai scunzi dintre băieţi. Nu-i trebui multă gândire.

— Nu. Ducem întâi copiii la palat, apoi mă întorc după ea.

Pusese în talgerele balanţei pe deoparte viaţa unei fete bătrâne, pe de alta existenţa a douăzeci şi şapte de băieţi

paria care abia începeau să trăiască.

— Grăbiţi-vă! le strigă el în gujerati, făcându-i să intre pe sub măreţul şi tăcutul portal şi zorindu-i să parcurgă cei cinci sute de iarzi de alee şerpuită, care-i mai despărţea de liman.

În vreme ce mergeau anevoie pe aleea inundată, unul dintre cei mai mici băieţi se lăsă gemând în apă, ca şi când i-ar fi fost totuna dacă va fi să moară. Mrs. Smiley nu l-ar fi observat, dacă nu i-ar fi atras atenţia băiatul care-l ţinuse de mână. Făcându-şi drum până la copilul căzut în apă, îl înşfacă de umăr şi îl puse pe picioare. Apoi îi trase o palmă şi, apucându-l de mână, îl târî după ea în ciuda gemetelor şi suspinelor lui.

La un moment dat terenul începu să urce în pantă pronunţată, iar apa să se facă din ce în ce mai mică, până când reuşiră în sfârşit să calce pe un pământ acoperit cu noroi, dar eliberat de ape. Urmând drumul pietruit, ajunseră destul de uşor până la uriaşa masă a palatului pe jumătate ruinat, lipsit acum de turnuri şi turnuleţe şi care se ridica în faţa lor, vizibil numai fiindcă era mai opac decât întunericul din jur. Când se văzură în siguranţă, sub adăpostul îndoielnic al porticului dărâmat în parte, din faţa intrării, Mr. Smiley urcă scările şi îi conduse spre sala de onoare. Dar abia după câţiva paşi găsi drumul blocat de grămezi de piatră şi moloz – tot ce mai rămăsese din turnul cel mare. Pricepu numaidecât ce se întâmplase. Marele turn se prăbuşise blocând sala de onoare, strivind foile de aur şi panourile din lemn de santal din sala Durbar-ului. Slabul parfum al ţepuşelor de santal plutea în aerul liber, iar dintr-o îndepărtată parte a palatului se auzea un cor de vaiete şi jeluiri. Deodată, în apropierea lui se iscă o mare zarvă şi o ceată de guralive maimuţe sfinte trecură în fugă spre una din anticamere.

Mr. Smiley se asigură pentru ultima oară că niciun băiat nu lipsea, apoi se adresă soţiei sale:

— Acum mă întorc să văd ce pot face pentru cele două fete bătrâne.

— Nu! Nu te duce! Nu te duce! se pomeni Mrs. Smiley strigând.

Deodată tăcu ruşinată de propria ei ieşire. Ştia că Mr. Smiley *trebuia* să plece, că nimic nu-l putea opri şi că ea nu avea dreptul să-l împiedice. În adâncul sufletului ei nu dorea câtuşi de puţin să-l oprească. Dacă Mr. Smiley ar fi renunţat să se ducă, şi-ar fi pierdut aura de glorie pe care în ochii ei i-o conferise salvarea copiilor. Propriul ei trup protestase, trupul acela care până acum fusese întotdeauna docil şi indiferent, un fel de maşină pusa în slujba spiritului. Spiritualiceşte îl iubise întotdeauna pe Mr. Smiley, dar acum îl dorea trupul ei, care îi slăvea destoinicia, bravura, hotărârea. Pentru ea Mr. Smiley era acum un alt om, şi deodată şi ea avu bizara senzaţie că este o nouă Mrs. Smiley. Impresia aceasta o exalta şi o intriga totodată. În bezna şi în confuzia din jur, auzi un glas cântând înlăuntrul ei, un fel de exaltare, fiindcă împreună cu soţul ei învinseseră cutremurul, potopul şi toate ororile beznei şi ale ploii. Îl auzi spunând:

— Trebuie să mă duc, draga mea.

Glasul lui păstra aceeaşi blândeţe de totdeauna.

— Ai dreptate, trebuie să te duci, dar să ai grija de tine! răspunse ea dându-şi în acelaşi timp seama că vorbele şi vocea îi erau inadecvate şi banale pe lângă ceea ce simţea în adâncul sufletului ei.

Mrs. Smiley îşi dădu brusc seama că Mr. Smiley o căuta prin beznă, şi întinzând mâna îl apucă de braţ şi îl trase spre ea. Se îmbrăţişară repede, apoi el dispăru în ploaie. După felul cum o sărutase, ea îi ghici simţămintele şi aceasta o făcu să încerce o nouă exaltare, mai minunată decât toate experienţele ei de până acum. Deodată începu să plângă, impresionată de revelaţia că era o femeie în toată puterea cuvântului şi nu numai un simplu instrument al lui Dumnezeu. După un timp, lacrimile încetară şi Mrs. Smiley căzu în genunchi şi începu să se roage, de astă dată implorând pe Dumnezeu să-i apere bărbatul.

Aşteptă aproape două ore, când rugându-se, când

ocupându-se de băieţii paria, care stăteau îngrămădiţi lângă ea, unii adormiţi, alţii tremurând şi scâncind. La fiecare cinci minute se ducea până afară şi striga în noapte:

— Homer! Homer!

De fiecare dată o înspăimânta sunetul izolat al vocii ei înăbuşite de zgomotul ploii.

După un timp, văicărelile care se auzeau din cele mai îndepărtate locuri ale palatului încetară, şi asupra nopţii se lăsă o tăcere tulburată doar de clipocitul apei, care se ridica necontenit, înghiţind treaptă cu treaptă scara de la intrare. Parfumul ţepuşelor din lemn de santal plutea în aer şi la un moment dat, în ciuda speranţelor, dorinţelor şi credinţei sale, Mrs. Smiley începu să se teamă că soţul nu i se va mai întoarce, şi în mintea ei începu să se întrebe cum se va comporta fără el mai ales acum, după ceea ce i se întâmplase. Şi deodată, din beznă, auzi vocea soţului ei strigând-o:

— Bertha! Bertha!

Vocea lui era slabă şi răguşită din cauza extenuării. Deodată Mrs. Smiley simţi că leşină, copleşită de o mare bucurie.

Aproape simultan, el se lăsă să cadă pe lespezile de marmură.

— Mi-a fost imposibil să mă apropii de ele. A trebuit să înot ca să mă pot salva. Este îngrozitor. Acum apa este plină de şerpi.

Apoi leşină cu capul în poalele ei. În acelaşi timp apăru din întuneric, în holul ruinat, un om alb care se clătina, un european, pe care Bertha Smiley nu-l mai văzuse până acum. La lumina unui fulger desluşi faţa prelungă, palidă, cu nas lung şi ochi înguşti ai unui ins înveşmântat bizar într-o jachetă ca acelea purtate de reprezentanţii britanici la Durbar-urile Maharajahului. Bărbatul se poticni de unul dintre băieţii paria şi căzu fără să mai facă vreun efort spre a se ridica. Era Bates.

8

Frământată de o întreagă gamă de emoţii care includeau mânia, exaltarea, triumful, lubricitatea refulată și confuzia, Mrs. Simon ieşi din casa lui Ransome, se urcă în Fordul ei demodat şi porni spre bungalow-ul lui Mrs. Hogget-Clapton. Locuinţa acesteia era situată la o oarecare depărtare de oraş şi anume la marginea câmpului de instrucţie. Mrs. Simon îşi găsi prietena singură, stând posomorâtă într-un vast fotoliu, înveşmântată într-un larg *pegnoir* roz pal, garnisit cu danteluţe. Nu purta corset. Mrs. Hogget-Clapton medita asupra absenţei şi singurătăţii în care o lăsase soţul ei, plecat ca de obicei la Delhi, fără a se gândi că ea rămăsese să se înăbuşe în atmosfera din Ranchipur. Nu îşi turnase de băut pentru că atinsese limita saturaţiei după ce se întorsese de la Mrs. Simon, căreia îi împărtăşise senzaţionalele „noutăţi”. Când atingea punctul de saturaţie, orice picătură de brandy în plus i-ar fi sporit tristeţea şi greaţa. Întreg Ranchipurul ştia că în momentul în care Mrs. Hogget-Clapton atingea limita de saturaţie devenea foarte vorbăreaţă şi gâlcevitoare, iar ciudatul accent pe care şi-l inventase îi scăpa de sub control, lăsând loc limbajului ei nativ cockney. În acele momente înceta să se mai exprime în pukka şi i se întâmplase adeseori să întrebuinţeze expresii ca: „lua l-ar dracu!” şi „rahat cu perje”.

În ciuda stării ei de saturaţie se lumină puţin la vederea lui Mary Lou Simon coborând din Fordul ei demodat.

— Trebuie să rămâi la masă şi să-mi ţii companie, spuse ea schimonosindu-se, ca şi când ar fi fost o adolescentă cu chip de fetiţă. Am o migrenă îngrozitoare.

Mrs. Simon acceptă imediat invitaţia şi trimise un servitor spre a-l anunţa pe reverendul Simon să n-o aştepte cu masa. Se simţea întotdeauna extrem de flatată când Lily Hogget-Clapton îi solicita compania. Acum venise cu un sac de noutăţi palpitante – în legătură cu depravarea

soţilor Smiley, cu neruşinata comportare a lui Fern, şi mai presus de toate cu descrierea interiorului casei lui Ransome, care o „intrigase” atât de mult pe Mrs. Hogget-Clapton. Piesa de rezistenţă care avea s-o dea gata pe amfitrioană va fi însă vestea apropiatei căsătorii a lui Fern cu Ransome. De fapt, deborda de subiecte menite s-o stârnească pe soţia lui Hogget-Clapton, fie că era saturată ori ba.

Toate astea amfitrioana le aşteptase clocotind de nerăbdare încă de la cinci după-amiază. O întreagă sticlă de brandy nu-i fusese îndeajuns spre a-i potoli neastâmpărul. Mrs. Simon îi propuse de la început să treacă în salon, deoarece acolo riscau mai puţin să fie auzite de desculţii aceia de servitori.

Încăperea aceasta era pe atât de încărcată pe cât de goale arătau camerele lui Ransome. Erau adunate acolo, claie peste grămadă, tot felul de fleacuri, bronzuri de Benares, fotografii, perne, obiecte de artă de o valoare îndoielnică, la care se adăuga o fotografie colorată în mărime naturală a lui Mrs. Hogget-Clapton – pe atunci în prima ei tinereţe – când îşi făcea debutul pe scenă în *Cotoiul încălţat*. Toate aceste nimicuri erau aşezate aiurea, într-o totală dezordine, ceea ce făcea ca încăperea să semene grozav cu harababura din capul amfitrioanei în momentul în care vizitatoarea ei o găsise pe verandă.

Pierdute în mijlocul acestei colecţii heteroclite de obiecte ieftine, cele două prietene stăteau vârâte una într-alta, în vreme ce Mrs. Simon istorisea pe nerăsuflate îngrozitoarele lucruri pe care le descoperise de când nu se mai văzuseră – cu două ore înainte. Harry Loder le găsi în plin conciliabul ceva mai târziu, şi anume în clipa în care Mrs. Simon îi vorbea despre scrisoarea trimisă Consiliului Misionarilor din Iowa, cu scopul de a-i „aranja” pe soţii Smiley odată pentru totdeauna.

Loder era un bărbat spătos, de vreo treizeci şi unu de ani, mai mult bovin decât musculos, cu păr negru, ochi căprui şi un ten strălucitor, care în ciuda beţivăniilor lui

rămânea proaspăt şi trandafiriu, în loc să devină de o albeaţă păstoasă, aşa cum li se întâmpla celor mai mulţi europeni din India. Omul acesta supravieţuise căldurii, climatului, exceselor alcoolice, numai datorită vitalităţii lui de animal. Plesnea de sănătate, nu scânteia prin inteligenţă şi era de o vitalitate agresivă, grosolană. Avea un fel de frumuseţe animală, care le epata pe cele două femei ori de câte ori îl vedeau. Acum, când dădu năvală în cameră, prezenţa lui le electriză, făcându-le să se întreacă în cochetării. Abia acum, după ce săriseră pragul celor patruzeci de ani, erau în stare să-l aprecieze pe Harry Loder, care în noaptea aceasta era mai impresionant, mai agitat, mai roşu la faţă şi mai încărcat de virilitate explozivă ca niciodată.

După ce constată că năvala lui de taur furios îşi făcuse pe deplin efectul, se adresă gazdei:

— Vă rog să-mi scuzaţi intrarea intempestivă, dar voiam să o văd pe Mrs. Simon. Apoi se adresă numai lui Mrs. Hogget-Clapton: Îmi pare rău că trebuie să vă spun, dar este vorba de ceva foarte important.

În clipa aceea amândouă prietenele îşi dădură seama că şi el aflase.

— Vă ascult, zise Mrs. Simon. Nu vă jenaţi. Mrs. Hogget-Clapton ştie totul.

Acum, la vederea lui Harry Loder, hotărârea ei de a-l avea pe Ransome drept ginere începu să slăbească. La urma urmei, chiar dacă nu era atât de bogat ca Ransome şi nici de o familie la fel de bună, se găseau destule argumente care pledau în favoarea lui… În primul rând era mai uşor de prins în cursă. De fapt l-ar fi dorit pentru ea (recunoştea pe jumătate acest lucru), dar în lipsă de aşa ceva… s-ar alege cu el Fern…

— Vreau să vă vorbesc despre Fern, rosti el umflându-şi nările şi respirând greu.

— Ah, da, despre Fern, replică Mrs. Simon cu voce scăzută, potrivită circumstanţelor. Mi-a vorbit şi Mrs. Hogget-Clapton despre această chestiune.

Își scoase batista, deşi ochii nu-i erau de loc umezi, și se prefăcu a plânge... Inima ei zvâcni excitat, când Harry Loder începu să zbiere aproape ca un gentleman din Sud:

— Am să-l împuşc pe ticălos! Cum şi-a permis...

— Nu! zise Mrs. Hogget-Clapton cu acea înţelepciune tipică turmentaţilor. Nu poţi să faci una ca asta.

— De ce nu pot? răcni el.

— Trebuie să te gândeşti cu cine ai de-a face, reluă Mrs. Hogget-Clapton, căreia începuseră să i se limpezească ideile. Nu e un soldat de rând, nici măcar un ofiţer inferior.

— Şi ce dacă este fratele unui împuţit de conte?

— Căpitane Loder!

— Vă rog să mă iertaţi. Enervarea m-a făcut să-mi pierd cumpătul.

Excitată de spectacolul oferit de acest bărbat în toată legea, stârnit de o oarbă gelozie, Mrs. Simon uită până şi de Fern.

— La noi în Sud, vorbi ea cu afectat accent sudic, oamenii de felul lui Ransome sunt numiţi „amanţi ai negreselor”.

În clipa aceea, ca o răzbunare a lui Dumnezeu, cutremurul se abătu zgomotos, datorită mai ales vacarmului stârnit de toate acele bronzuri şi pseudo-obiecte de artă care începură să cadă în jurul lor. Cele două femei izbucniră în urlete şi continuară să urle chiar şi în vreme ce Loder le târî pe verandă, unde Mrs. Hogget-Clapton găsi cu cale să leşine. În vreme ce prietena ei şi Harry Loder se străduiau s-o readucă în simţiri, potopul se porni să mături valea, mai jos de ei, mugind şi şuierând atât de tare, încât acoperi corul vaietelor îndepărtate. În clipa în care Mrs. Hogget-Clapton ridică puţin capul şi gemu uşor, Harry Loder îşi aminti că în asemenea momente locul său nu era aici, alături de aceste femei coapte şi isterice, ci la cazarmă, unde n-ar fi fost exclus să se fi întâmplat cele mai mari nenorociri.

— Şi-a revenit, se adresă el lui Mrs. Simon. Acum trebuie să vă părăsesc şi să mă întorc la cazarmă.

— Nu, nu! Nu se poate! strigă Mrs. Simon. Cum să ne părăseşti tocmai acum?

— Acolo e locul meu, răspunse Loder. Staţi aici şi am să mă întorc de îndată ce-mi va fi posibil.

Mrs. Hogget-Clapton începu să strige că nu se cuvenea să fie lăsate singure, dar Mrs. Simon, impresionată de bărbătească energie a ofiţerului, interveni cu hotărâre:

— Nu, Lily. Lasă-l să plece. Apoi se întoarse spre Loder: Du-te! Du-te! Fă-ţi datoria!

Abia după plecarea sa, Mrs. Hogget-Clapton pricepu bizarele şi înfiorătoarele vaiete din oraşul de jos.

— Ce s-a întâmplat? întrebă.

— Zbiară mulţimea, îi explică Mrs. Simon, apoi se întoarse iarăşi spre locul în care se aflase Harry Loder şi adăugă: Du-te! Locul dumitale e la cazarmă!

Dar ofițerul plecase deja.

9

La volanul astmaticului şi demodatului său Morris, Harry Loder înfrunta ploaia, înaintând când pe drum, când peste câmpurile îmbibate de apă. Cunoştea atât de bine drumul, metru cu metru, încât îl plictisea până la îngrețoșare, chiar şi acum, în plină nenorocire. Însă în vreme ce conducea, simţi că îl încolţeşte frica, dar nu frica de moarte, necunoscută încă lui, ci un fel de spaimă neagră, animalică, de neînțeles, acelaşi fior de panică încercat de o gazelă în plină junglă, când simte în preajmă o prezenţă necunoscută, dar ameninţătoare. Groaza aceasta odioasă era provocată de ploaia aceea blestemată, interminabilă, de asaltul vegetaţiei luxuriante, de friguri, de şerpi, de acea tăcere umedă, care precede cutremurele, de ura care îl împresura de pretutindeni. Îl înfricoşau până şi proprii lui soldaţi indieni, atât de supuşi şi de maleabili sub mâna lui de fier, dar în acelaşi timp atât de evazivi, de insolenți şi atât de puţin loiali în adâncul sufletului lor. Îl

înspăimânta şi peisajul care abia se mai contura prin perdelele tot mai dese de ploaie îl înfricoşau până şi copacii care-şi plecau degetele lor rămuroase peste fascicolele de lumină ale farurilor, ameninţând parcă să-l smulgă din maşină.

De multă vreme nu o mai ducea bine cu nervii; însă abia acum îşi dădea seama. Încercase pentru prima oară asemenea senzaţii acum trei ani. Dar starea aceasta rea era mult mai veche. O resimţise, în ciuda aspectului sănătos a tenului său, încă din clipa în care păşise pe acest pământ. Urâse mirosurile acestui pământ, îl scârbiseră până şi parfumul de iasomie, aromele mirodeniilor, pe care alţi oameni cu sănătatea ruinată de multă vreme le găseau nostalgice şi agreabile. Urâse ţara aceasta blestemată şi mai presus de toate îi urâse pe indienii înşişi. Nu întâlnise printre aceştia niciunul care să-i inspire încredere. Nu-i înţelegea. Hinduşi sau musulmani erau făcuţi toţi din acelaşi aluat. Dacă te arătai prietenos, deveneau aroganţi şi nesuferiţi, dacă îi tratai milităreşte indivizii aceştia aveau un fel de a se comporta care te făcea să te simţi inferior, de parcă ai fi fost un animal pe jumătate sălbatic. De zece ani încoace urâse ţara aceasta, peisajele ei şi oamenii care o locuiau. Îi era dor de Devonshire şi ar fi preferat să se afle în Birmania, care era cel puţin verde și luxuriantă, sau la Şanhai, ori în cel mai nenorocit loc din afara Indiei. Nu-i ruinase sănătatea, punctul vulnerabil al celor mai mulţi albi. Îl lovise pe la spate, subtil, slăbind nervii unui om fără nervi. Nici vânătorile de mistreţi sau de pantere, nici plăcerea de a ucide pe care o avea în sânge, plăcerea expertului dornic să arunce cu lancea, ori să-şi atingă ţinta trăgând cu o carabină de mare calibru nu-l putea face să uite această oribilă şi nedefinită teamă care îl rodea de atâta vreme. O dată, pe când cutreiera înălţimile de dincolo de Muntele Abana, aflându-se la vânătoare de pantere, suferise o uşoară criză de malarie şi avusese un vis înspăimântător. Se făcea că ucidea pantere, una după alta, până când se adunase în faţa sa o uriaşă

grămadă de stârvuri, şi începuse să-l doară braţul şi să nu mai poată ţine arma în mână. Bestiile continuau totuşi să vină spre el, sărind peste culmea mormanului de carcase, până ce nu mai fusese în stare să tragă. Una din pantere se aruncase asupra lui şi îl doborâse la pământ. În acest vis India se afla în fiecare panteră.

Şi în vreme ce conducea din ce în ce mai repede pe drumul noroios frica aceasta reuşi să depăşească până şi furia pe care i-o stârnise Ransome, fiindcă reuşise să o aibă pe Fern Simon înaintea lui. Furiei acesteia, izvorâtă din gelozie şi vanitate rănită, îi dăduse o nouă interpretare, socotind-o virtute ultragiată şi simţ al onoarei, definiţii scornite de acea ipocrizie dezgustătoare a oamenilor care se ghidează după ceea ce numesc ei „codul onoarei”. Uitase că încercase să facă acelaşi lucru fetei, dar că nu reuşise fiindcă aceasta nu-l acceptase. Vanitatea lui rănita îi provocase un fel de durere fizică. Nu putea concepe ca fata unui misionar de rând să-l prefere pe un beţivan ca Ransome unui om cu prestigiul lui, la picioarele căruia cădeau toate femeile. În ciuda mâniei a spaimei sale, îşi dădu seama că Mrs. Hogget-Clapton avusese dreptate. Nu-l putea împuşca pe Ransome. Curviştina aceea mică nu merită acest sacrificiu! La urma urmei, trebuia să se gândească la viitorul său. Ceea ce i se întâmplase lui Fern nu mai avea nicio importanţă. Acum nu o mai dorea, dar vanitatea lui cerea o reparaţie. Nu, nu-l va împuşca pe Ransome, dar cu prima ocazie îi va trage o bătaie soră cu moartea.

În luminile farurilor zări îngrăditura albă a hipodromului şi îşi dădu seama că nu mai avea de parcurs decât puţin drum până la cazarmă. În acelaşi timp auzi strigăte sălbatice şi ţipete, care-i treziră iarăşi frica nedefinită şi atât de chinuitoare. „Poate că s-au răsculat! Poate că-i ucid pe ai noştri!” Simultan luminile farurilor cotiră, luminând în plin asupra locului unde ar fi trebuit să se afle cazarma, numai că acum nu se mai vedea nicio clădire, ci doar un morman de dărâmături din care apăreau ici şi colo

capetele rupte ale unor bârne. Auzi strigătele sălbatice ale soldaţilor indieni care alergau de colo până colo ca nişte furnici prin ploaia deasă, încercând să dea la o parte grămezile de piatră şi de moloz. „Acolo trebuie să fi fost popota, gândi el. Cred că se aflau cu toţii la popotă. Au fost prinşi sub dărâmături… şi Cruikshank, şi Culbertson, și Bailey, şi Sampson.” Apoi soldaţii alergară spre el, orbiți de faruri, strigând cuvinte neînțelese lui. „Blestemată ţară! Afurisită ţară!” şi deodată izbucni într-un hohot de plâns.

Fără să oprească motorul, sări din maşină şi strigând în hindustani:

— Unde e locotenentul Bailey? Unde sunt ceilalţi ofiţeri?

Cei trei soldaţi care alergaseră spre el nu mai strigau, ci stăteau încremeniţi, amuţiţi, în lumina farurilor. În sfârşit unul dintre ei, sergentul Pashat Singh, rosti cu un glas sugrumat în hindustani:

— Acolo sunt. Toţi sahibii sunt acolo. Casa a căzut pe ei.

Apoi începură să bolborosească tot felul de cuvinte neînțelese şi să se ploconească într-un mod foarte nesoldăţesc, de parcă s-ar fi simţit într-un fel responsabili de acest dezastru.

Loder începu să zbiere:

— Puneţi-vă pe treabă, porcilor! Puneţi-vă pe treabă Scoateţi-i pe toţi de acolo!

Răcnea şi înjura spre a-şi acoperi propriile-i suspine, pentru că oamenii săi nu trebuiau să ştie că el, un militar britanic, era în stare să plângă cu hohote. Deşi se străduia să şi le stăpânească, nu reuşea, fiindcă aceste hohote reprezentau un paroxism fizic, care-l făcea să se cutremure din cap până-n picioare asemenea unor spasme, iar între aceste paroxisme tremura în uniforma lui udă leoarcă. „Doamne, ajută-mă să mă stăpânesc! Doamne, ajută-mă!” se ruga el mintal. Nu se mai simţise în aşa hal decât odinioară, pe când avea patru ani şi se afla în casa unchiului său din Surrey. Atunci îl înspăimântase un dulău care sărise în patul lui, noaptea.

Când alergă spre grămada de pietre, îşi dădu seama că

nu avea niciun rost să se grăbească, pentru a ajunge acolo… Cruikshank, și Bailey, şi Culbertson, şi Sampson… nimeni nu putea să fi rămas viu sub mormanul acela de pietre, de bârne şi de moloz.

Ajutat de Pashat Singh începu să smulgă pietre din grămadă, tăiate odinioară din inima eternului Munte Abana. Le smulgea sălbatic, la întâmplare, blestemând şi suspinând, şi deodată dădu peste pian, acel biet şi plăpând pian degradat de căldură şi de umezeală, la care Cruikshank obişnuia să cânte seara după cină. „Poate că tocmai cânta la pian, gândi el. Poate că îl voi găsi aici”. Şi deodată descoperiră corpul bietului Cruikshank dedesubtul pianului distrus. Trupul îi era strivit, însângerat, fără viaţă. Încleştându-şi pumnii, Loder îi ridică spre cerul din care se revărsa ploaia, ameninţându-l şi strigând:

— Blestemată ţară! Blestemată şi ticăloasă ţară!

10

După plecarea lui Loder, cele două femei vârstnice rămaseră ghemuite una lângă alta pe podeaua verandei. Mrs. Hogget-Clapton suspina isteric, iar Mrs. Simon încerca să o reconforteze. În cele din urmă, tăcură amândouă, epuizate de emoţiile puternice prin care trecuseră. Acum stăteau nemişcate şi ascultau cu încordare zgomotele îndepărtate, provenite din oraşul lovit de moarte, şi care ajungeau până la ele înăbuşite de ropotul ploii oribile, de parcă ar fi încercat să descopere prin intermediul acestora ce se întâmplase.

— Mă întreb ce s-o fi întâmplat băieţilor… şi lui Hazel şi lui Mr. Simon, rosti Mrs. Simon cu voce scăzută.

— Mulţumesc lui Dumnezeu că Herbert nu-i aici, spuse Mrs. Hogget-Clapton. Nervii lui n-ar fi putut să suporte.

— Trebuie să mă duc acasă. Cred că am să pot conduce maşina.

Mrs. Hogget-Clapton începu să plângă din nou, ca o beţivă.

— Nu mă părăsi. Nu se cuvine să mă părăsiţi.

— Împrumută-mi şoferul dumitale.

— Nu pot să mă mişc. Nu mă pot ridica în picioare. Strigă-l dumneata. Trebuie să fie în casa servitorilor.

Mrs. Simon bătu din palme, dar nu primi niciun răspuns, aşa că începu să strige numele primului servitor, la început slab, apoi din ce în ce mai tare, pe măsură ce sporea spaima:

— Dalji! Dalji! repetă ea de câteva ori, dar când văzu că nimeni nu-i răspunde, tăcu, copleşită de o spaimă mai îngrozitoare decât cea provocată de cutremur.

Lângă ea „ducesa”, soţia directorului băncii din Ranchipur, originară din Shropshire, care îşi crease un accent propriu, începu să strige iarăşi, de data aceasta în jargonul cockney. Nu mai era „ducesa”, ci pur şi simplu o femeie vulgară, care avusese o oarecare frumuseţe odinioară, când Mr. Herbert Hogget-Clapton se însurase cu ea din pasiune, din slăbiciune şi din naivitate, ruinându-şi întreaga carieră. De la o vreme o lăsa la Ranchipur, fiindcă acum, de când frumuseţea ei pierise şi pasiunea lui se răcise, îi era ruşine s-o mai ia cu el la Delhi. Cele două femei vârstnice, prima din Unity Point, Mississippi, şi cealaltă din Putney stăteau încleştate una de alta, părăsite, înspăimântate, uitate.

11

Zidurile străvechi dar solide ale palatului de vară se crăpară la primul şoc al cutremurului, dar un timp rămaseră în picioare datorită propriei greutăţi, clătinându-se înainte de a se prăbuşi, aripa estică înăuntru şi aripa vestică în afară, strivind porticul de la intrare şi rondurile de muşcate şi de cannacaee. Zidul estic o acoperi pe Miss De Souza, infirmiera, pe cele două cameriste înfricoşate

ale Lady-ei Heston şi patru servitori indieni; zidul de vest strivi pe cele două sentinele sikhs şi pe portarul de serviciu la intrare. Servitorii care scăpaseră teferi ieşiră din casă şi fugiră înspre bazar, dar acolo îi prinse tăvălugul apei, ucigându-i şi amestecându-i cu rămăşiţele caselor dărâmate şi cu alte cadavre aduse de puhoi. În ceea ce mai rămăsese în picioare din întregul palat, numai lordul Heston se mai afla în viaţă, în patul lui din lemn de teck, împodobit cu încrustaţii de sidef. Un perete şi o parte din acoperiş se prăbuşiră, astfel că ploaia torenţială pătrundea biciuindu-i faţa, udându-i aşternutul, trezindu-l pentru o clipă din delirul care timp de patrusprezece ore îl făcuse să se zvârcolească în pat şi să urle la fantomele care îl chinuiau, acum chircindu-se, acum încercând să se arunce pe podea, pentru că febra şi durerile erau atât de violente, încât ajunsese să se zbată ca un nebun. Cu două ore înainte de cutremur ganglionii de la vintre începuseră să se umfle, buboaie înspăimântătoare îi apăruseră la subsuori şi în gâtlej, şi o dată cu ele îl năpădiseră nişte dureri cumplite, care răbufneau până şi prin obstacolul de morfină pe care Maiorul încercase să-l ridice între el şi chinurile bolii, atât de violente, încât îl readuceau într-o stare de semiluciditate, făcându-l uneori să-şi dea limpede seama de propria lui nenorocire şi agonie.

Acum, când ploaia năprasnică îl trezea lent, în scurte ţâşniri de conştientă, se gândi mai întâi că se afla în splendida sa locuinţă din Hill Street şi că o ţeava de apă se spărsese într-o cameră de deasupra lui. Încercă să-l strige pe Bates, dar delirul îl înşfacă iarăşi, aruncându-l din nou în lumea oribilă a acelor groaznice plăsmuiri. Dar, o dată cu fiecare val de revenire la conştientă, mintea lui se limpezea tot mai mult, şi cum valurile acestea aveau o existenţă din ce în ce mai lungă, reuşi în cele din urma să înţeleagă, după vâlvătaia răspândită de oraşul în flăcări, că se afla într-o situaţie stranie, într-o cameră devastată, bizară, că apa ce-i biciuia obrazul izvora nu dintr-o ţeavă spartă ci se prăvălea din văzduh, dintr-un văzduh îmbâcsit

de nori, care reflectau lumina vâlvătăii de pe pământul de dedesubtul lui. Norii strălucitori păreau să-l apese cu toată greutatea lor pe pat, în vintre şi la subsuori îl rodea o durere mistuitoare, iar din depărtări îi ajungeau la ureche vuietele sufletelor zvârcolindu-se în chinuri.

Încercă din nou să-l strige pe Bates, dar de data aceasta constată că niciun sunet nu-i ieşea printre buze. Gura îi era plină cu un fel de substanţă cleioasă care îl sufoca ori de câte ori încerca să vorbească. Treptat, înţelese că nu putea scoate niciun cuvânt fiindcă acea ciudată substanţă era propria lui limbă, atât de umflată, încât îi umplea întreaga cavitate bucală. Înnebunit, încă în delir, se gândi cuprins de o cumplită oroare: „Sunt mort. Am şi ajuns în iad.”

Apoi delirul milostiv interveni pentru un timp cu orori mai blânde decât ororile provocate de durerile acelea groaznice, în plină stare de luciditate, şi de limba-i monstruos de umflată. Se zvârcoli şi se zbătu până când efectul morfinei prinse iarăşi să scadă, într-un fel de valuri din ce în ce mai îndepărtate, eliberându-i luciditatea până când încercă din nou să-l strige pe Bates, fără ca gura lui să scoată vreun sunet. În sfârşit, cu puţin înainte de miezul nopţii, efectul morfinei dispăru cu totul, limpezindu-i cu desăvârşire mintea, dar lăsându-l pradă unor dureri care-l făceau să-şi înfigă unghiile în carne, ca şi când ar fi încercat s-o sfâşie în speranţa că va putea găsi puţină alinare şi că va putea evada astfel din teribila agonie. Zvâcnind o dată cu fiecare bătaie a viguroasei sale inimi, durerea se apropia şi se depărta în spasme, iar în intervale Heston începu să înţeleagă cu crescândă limpezime unde se afla şi cum ajunsese aici. În tot acest timp voia să strige: „Unde sunteţi? De ce m-aţi lăsat în iadul ăsta?” Apoi îşi aminti de tocmeala sa cu Maharajahul pentru cai, de târguielile sale cu Dewan-ul pentru fabrici şi mai ales de cearta lui cu Edwina. Încercă iarăşi să strige, dar de astă dată nu pe Bates, ci pe Edwina: „Nu e cu putinţă să mă părăsească aici în halul ăsta, gândi el. Nu mă urăşte chiar atât de mult. N-o cred în stare de aşa ceva.” Dar gâtlejul i

se contractă iarăşi, iar muşchii fălcilor începură să se încleşteze cu desperare, fără să scoată însă vreun sunet din cauza limbii lui umflate.

Apoi, pe jumătate delirând, pe jumătate conştient, începu să îşi retrăiască fragmentar întreaga lui viaţă – acele zile de vacanţă când, copil fiind, pleca la Liverpool pe bicicletă spre a urmări cu privirile pe gentlemen-ii care săreau călări peste garduri şi peste şanţuri, ziua sfadei finale cu tatăl şi cu mama sa, când fugise la Londra, fără să mai încerce de atunci a-i mai vedea, zilele tinereţii sale, petrecute în Macassar şi Borneo, şi apoi cele din statele malaieze, când făcea tot felul de planuri şi visuri asupra viitorului, analizând oamenii, studiindu-i cu şiretenie, în vreme ce vindea cuţite şi ceasuri ieftine. Între crizele de dureri chinuitoare, ca nişte împunsături de cuţit şi momentele de delir, retrăia acele simţăminte de triumf, amestecate cu amărăciune şi dispreţ pentru semenii săi, simţăminte pe care le încerca ori de câte ori înşela pe vreunul din ei sau dădea vreo mare lovitură. În cele din urmă ajunse la această călătorie finală în India, atât de urâtă lui – această Indie, care nu putea deveni o adevărată piaţă de schimb, fiindcă o serie de imbecili din birourile administraţiei Indiei refuzau să-i trateze pe indieni cu asprime, aşa cum ar trebui trataţi toţi aceia după urma cărora vrei să scoţi mari profituri – această Indie, pe care o ura atât de mult, deoarece cuprindea oameni ca Maharajahul şi ca şiretul Dewan. Toate acestea îi treceau prin creier, amestecate, confuze, o dată cu imaginile atât de dureroase şi cu fiorii de frig provocaţi de ploaia care-l udase până la piele. Deodată, într-o străfulgerare de luciditate, gândi: „Nu trebuie să mor. Nu trebuie să mor până nu voi duce până la capăt tot ceea ce vreau să fac, până nu voi îngenunchea la picioarele mele această lume blestemată”… Nu voia să moară până ce nu va cumula mai multe averi, mai multă putere şi nu va umple paginile ziarelor sale cu noi articole menite să-i zdrobească pe bolşevici şi pe acei slăbănogi nenorociţi care strigau

cerând pace. Ce rost avea pacea? Se alesese cineva cu vreun profit de pe urma păcii? E destul să priveşti dezbaterile acestei blestemate Ligi a Naţiunilor… „Trebuie să ies de aici… Trebuie să plec!” reflecta el cuprins de frenezie. Se ridică în capul oaselor cu preţul unui desperat efort, apoi încercă iarăşi să articuleze numele lui Bates, în ciuda limbii sale hidos de umflate. Se târî anevoie spre marginea patului, mistuit de o suferinţă cumplită, ca şi cum un cuţit cu lama dinţată i-ar fi sfâşiat vintrele, şi vâslind din umeri, se lăsă să cadă pe podea. Muşchii i se contractară săgetaţi de o durere îngrozitoare. Apoi paroxismul trecu şi nu mai rămaseră decât zvâcnirile sângelui pompat de inima lui puternică, de taur, ce nu-i îngăduia să moara. Obsesia îi reveni înnebunitoare: „Trebuie să ies de ici… să scap din locul ăsta îngrozitor, din ţara asta blestemată.” Târându-se cu mâinile şi cu genunchii, se luptă să ajungă la uşă.

Biciuit de ploaie, înainta centimetru cu centimetru pe covorul roşu, turcesc. Căzu de două ori, săgetat în vintre, în subsuori, şi în gâtlej de nişte înţepături ca de cuţit, provocate de acei viermi, de acele oribile fiinţe microscopice care-l devorau; în cele din urmă izbuti să ajungă la uşă şi, cu o tresăltare a monstruoasei sale vitalităţi, se ridică încet, până ce reuşi să apuce clanţa aurită a uşii. Dar uşa nu se mişcă, fiindcă era blocată de tone de piatră, de moloz, de bârne şi de corpurile strivite ale lui Miss de Souza şi ale cameristelor Edwinei. O zgudui sălbatic, bolborosind, înăbuşit de limba-i umflată şi de eforturile sale de a striga: „Ajutor! Scăpaţi-mă! Sunt lordul Heston, marele şi puternicul lord Heston. Vă plătesc oricât veţi cere. Vă dau tot ce am, numai scoateţi-mă de aici! Ajutor! Scăpaţi-mă!”

Dar limba lui rămânea mută. Se umflase atât de mult, încât începuse să-l sufoce. Cuprins iarăşi de un delir sălbatic, avu brusc viziunea mutrei lui Bates, rece, vânătă, umezită, încărcată de ură şi de dispreţ. Deodată clanţa se desprinse de uşă, şi Heston se prăbuşi greoi, într-un

paroxism de durere. Capul lui încins de febră se lovi de colţul marmurei de pe spălătorul victorian. Scăpat în sfârşit de dureri şi de frigurile delirului, căzu pe covorul roşu, turcesc, atât de ud, şi rămase nemişcat sub ploaia torenţială, înroşită de limbile de flăcări ale oraşului incendiat.

12

Cartierul rezervat celor din casta paria avu cel mai mult de suferit, fiindcă era situat în partea cea mai de jos a oraşului, pe malul râului şi în faţa rugurilor funebre, aşa că primi în plin nu numai şocul puternic, masiv, al valului de apă, ci şi tăvălugul caselor dărâmate şi al cadavrelor luate de puhoiul dezlănţuit.

La prima zguduire a cutremurului de pământ, Mr. Jobnekar îşi luase soţia şi pe cei trei copilaşi – gingaşi ca nişte păpuşi – şi ieşiseră în piaţetă, unde se adunase deja o mulţime de oameni. Dar mai înainte de a putea scoate o vorbă de încurajare pentru cei din jur, îi ajunse la ureche mugetul îndepărtat al puhoiului, îmbinat cu acel ciudat şi parcă înăbuşit strigăt de spaimă care se ridica deasupra oraşului, nu într-o multitudine de voci izvorâte din mii de gâtlejuri, ci ca un singur glas, de parcă întreaga aşezare omenească ar fi scos un urlet desperat în faţa prăpădului care se abătea asupră-i.

Mr. Jobnekar, mai spontan, mai inteligent, mai educat decât cei din jur, sesiză înţelesul acestui zgomot şi strigă:

— Vine puhoiul! Vine puhoiul! Urcaţi-vă pe acoperişuri!

Strigătul acesta, repetat de nenumărate voci, se întinse de la mulţimea de oameni din piaţă până în cartierul castei paria, unindu-se cu urletul de groază provenit din partea de sus a oraşului. Luând în braţe pe doi din copii, şi urmat de Mrs. Jobnekar, care îl căra pe prâslea, alergă spre mica lor casă trandafirie, cu perdele împodobite cu dantele de Nottingham, pătrunseră înăuntru şi, urcând câte două

trepte deodată, ajunseră pe acoperiş. După ei se năpustiră şi vecinii luând cu asalt scara şi urlând de spaimă. Mulţimea cuprinsă de panică invadă acoperişul plat, până ce ajunse să se îmbulzească atât de cumplit, încât copiii începură să fie striviţi sub picioarele oamenilor maturi. Mr. Jobnekar abia avu timp să-şi tragă soţia după el, şi între ei să-i adăpostească pe cei trei copii, când puhoiul se abătu mugind sălbatic asupra piaţetei, măturând casă după casă, strivind sub greutatea apei, a dărâmăturilor şi a cadavrelor purtate de curentul puternic pe puţinii bărbaţi, femei şi copii care mai rămăseseră în piaţeta propriu-zisă. În acel moment, Mr. Jobnekar îşi pierdu orice speranţă. Într-un ultim gest de protecţie se strădui să-şi cuprindă nevasta şi copiii în braţele sale întinse, apoi se întoarse cu spatele spre puhoi, ca şi când ar fi vrut să facă zid din corpul lui. Când muntele de apă izbi casa, aceasta se clătină, pârâi, gemu, şi, aproape simultan, una din extremităţile ei se prăbuşi, trăgând în adâncuri ciorchinii de oameni înnebuniţi de spaimă. Apoi cedă şi restul clădirii, lăsându-se în jos cu relativă încetineală, asemenea unui animal rănit de moarte, care cade în genunchi înainte de a se prăbuşi la pământ, apoi se cufundă o dată cu soţii Jobnekar şi cu cei trei copii îngroziţi şi plânşi, sub asaltul impetuos al torentului. Când apele se închiseră deasupra capului său, Mr. Jobnekar continua să-şi strângă în braţe copii, de parcă ar fi vrut să-i reconforteze, să-i liniştească, în vreme ce gândurile îl străfulgerară pentru ultima oară: „Nu trebuie să mor! Mai am atâtea de făcut!”

Când puhoiul se avântă peste câmpiile dinspre Muntele Abana, nicio casă nu mai rămăsese în picioare în cartierul castei paria.

13

Trecuseră douăzeci şi trei de ani de când lucrările barajului se terminaseră, dar nimeni nu bănuia că această

minune arhitectonică şi tehnică a Indiei avea un defect ascuns. De douăzeci şi trei de ani, mândrul Maharajah, şiretul Dewan, Raşid, Ministrul poliţiei, Mr. Jobnekar, consilierii de stat, precum şi cei mai umili cetăţeni din Ranchipur avuseseră o încredere neclintită în marele baraj. Crezuseră în el aşa cum credeau în inelul de munţi din jur, în neschimbătorul deşert de dincolo de masivul muntos, în sfântul şi eternul Munte Abana încununat de temple albe profilate pe cerul de bronz. În sufletul tuturor – cu excepţia poate a Dewan-ului, tot atât de bătrân ca şi timpul – dăinuise un fel de credinţă mistică, aproape copilărească, în miracolele săvârşite de maieştrii ingineri din Occident... lucrări pe care indienii nu le puteau concepe şi nici executa. Nu ridicaseră inginerii aceştia baraje uriaşe în nord şi mari poduri peste Gange şi Brahmaputra? Şi care dintre aceştia ar fi meritat o încredere mai deplină decât amabilul şi reputatul Aristide de Groot, care clădise – se spunea – baraje, poduri şi uzine în Elveţia şl Austria, în Italia şi Suedia, în Brazilia şi în China?

După ce nouă mii de oameni îşi pierduseră viaţa în marea inundaţie, se mai găsiră totuşi inşi în Ranchipur care să-şi aducă aminte de acest Aristide de Groot, privit pe atunci de unii cu o vagă neîncredere. Circulaseră multe zvonuri pe seama lui, unele probabil imaginare. Se spunea că n-ar fi elveţian şi n-ar fi avut nici altă naţionalitate, că în realitate era un apatrid, un aventurier şi un şarlatan. Şi-l aminteau ca pe un individ oacheş, bondoc, care la sosirea sa în Ranchipur vorbea curent vreo douăsprezece limbi, şi care îşi însuşise dialectele hindustani şi gujerati cu o remarcabilă uşurinţă şi iuţeală. Inspirase multora încredere, iar compania lui era foarte căutată, cu atât mai mult cu cât acest om părea lipsit de orice prejudecăţi în ceea ce priveşte rasa, credinţa sau culoarea pielii. Limba lui era mai ascuţită decât a unei vipere Russell. Câteva personaje cu mintea ceva mai vie, printre care Dewar-ul şi bătrâna Maharani, nu-i puteau uita ochii aceia reci ca ai

unui veninos şarpe Krait, ochi care vedeau în toţi oamenii doar nişte eventuale victime ale lui Aristide de Groot. Dar limba lui de viperă fusese destul de ademenitoare spre a convinge nu numai pe bunul şi naivul Maharajah, dar şi pe un om de lume ca Viceregele, că aveau de-a face cu un mare inginer.

Când îngrozitoarea veste a dezastrului ajunse la urechea Dewan-ului, aflat pe atunci la Poona împreună cu întreaga şi numeroasa lui familie, acesta îşi trecuse degetele prin barba lungă şi albă, reflectând posomorât: „Barajul avea desigur defecte neştiute. Abia mi-l mai amintesc pe acest de Groot. Nu-i pot însă uita ochii. În ochii aceştia se ascundea întreaga tragică lăcomie a europenilor.”

Acum, în vreme ce stătea în grădina sa răcoroasă, îşi spunea că ar fi trebuit să se bizuie mai mult pe instinctele care nu-l înşelaseră niciodată. Regretele acestea tardive erau însă inutile. După ce cugetă o dimineaţă întreagă, amintirea ochilor aceia ca de Krait îl făcu să conchidă: „Oamenii de felul lui de Groot ar trebui stârpiţi ca şerpii. Dacă nu vor fi stârpiţi, se va termina cu Occidentul. Lumea occidentală se va distruge singură.” Aşa cum stătea acolo, neînchipuit de bătrân şi de înţelept, se gândi cu plăcere la ascuţimea minţii lui. Dar răscolirea vechilor lui bănuieli nu mai putea readuce la viaţă cele nouă mii de victime – bărbaţi, femei şi copii – şi nici să salveze de la distrugere opera constructivă creată de Maharajah cu preţul a cincizeci de ani de luptă şi de sacrificii.

Defectul ascuns al barajului nu va putea fi dovedit decât într-o înaltă instanţă de judecată, unde Aristide de Groot se va înfăţişa înconjurat de o armată de avocaţi corupţi şi plini de bani. Oricând omul acesta va putea să invoce în apărarea sa un argument greu de răsturnat: prăbuşirea barajului şi consecinţa sa imediată – inundația – au fost posibile datorită şocurilor violente ale cutremurului. Totuşi, după inundaţie, când marele lac de acumulare se va goli, lăsând la vedere pereţii sfărâmaţi ai barajului, se va putea constata că întreaga construcţie fusese făcută în

grabă şi după metode cu totul depăşite, compoziţia betonului fusese necorespunzătoare, iar cantitatea de beton armat insuficientă. Ceva mai mult, se folosise nisip maritim, nepotrivit scopului, deoarece conţinea sare, dar care nu necesitase mari cheltuieli de transport, fiindcă marea era aproape. Va fi cu neputinţă să se facă dovada că unul din aceste elemente contribuise hotărâtor la producerea dezastrului. Verdictul cel mai sever ce se putea spera ar fi constatat că Aristide de Groot fusese un constructor incapabil, dar aşa ceva nu l-ar fi impresionat din cale-afară pe de Groot, care avea şi alte săgeţi la arc şi care uitase probabil de multă vreme că exercitase vreodată profesia de inginer constructor.

Guvernul britanic dezvălui dedesubturile ascensiunii lui Aristide Groot, după epoca aceea ceţoasă şi relativ mizeră, când construise marele baraj din Ranchipur. Membrii comisiei de ancheta constataseră că de Groot nu se mai ocupa de construcţii hidro-energetice de foarte multă vreme şi că în realitate nici nu obţinuse vreodată diploma de inginer. În ultimii ani avea mari interese în afacerile petroliere, în operaţiile de import-export, în fabricarea de muniţii şi în alte combinaţii dubioase. Exploatând mizeria unor naţiuni falimentare şi îndeletnicindu-se cu comerţul armelor aducătoare de moarte, acumulase o avere fabuloasă dar foarte greu de depistat. Se pare că o parte din capitalurile sale erau plasate la New York, Londra, Paris şi Amsterdam, iar restul undeva în Suedia. Guvernul britanic mai descoperise că acelaşi sinistru personaj cu ochi vicleni de Krait şi cu limbă ascuţită ca vipera Russell avea marele talent de a crea vaste pieţe de desfacere pentru puştile, proiectilele, tunurile şi mitralierele fabricate de el, şi că tot el aprinsese războaie, revoluţii şi mari turburări interne în diferite ţări de pe glob. Mai scosese la iveală şi faptul că de Groot escrocase cu două milioane de lire sterline guvernul de facto al Chinei, în baza unui contract de furnituri militare, că introdusese prin contrabandă arme în Afganistan, că avea legături

ascunse cu regimul hitlerist şi că investise mari capitaluri într-o organizaţie subterană, care se ocupa cu traficul de stupefiante.

Foarte repede, Aristide de Groot deveni „omul misterios”, atât de iubit de gazetarii în căutare de veşti senzaţionale. Ascunzându-şi ochii după paravanul unor ochelari negri, faimosul personaj părăsi pe furiş castelul său în Compiègne, spre a-şi petrece vacanţa în Peru. Nu se ostenise să fugă fiindcă s-ar fi temut de mânia autorităţilor. Guvernul britanic constată că Aristide de Groot era oarecum invulnerabil, deoarece avea prieteni foarte suspuşi: „bărbaţi de stat”, senatori şi bancheri din lumea veche şi din lumea nouă. Era, aşadar, protejat cu prisosinţă. Guvernul britanic mai constatase, oarecum stupefiat, că cinci dintre cele mai importante personaje din Londra, printre care lordul Heston şi rivalul său în domeniul presei, lordul Skillington, îşi petreceau weekend-ul cu Aristide de Groot, fie pe iahtul acestuia, fie în castelul său de lângă Compiègne sau în vila de la Biarritz. Guvernul ajunsese chiar la concluzia că tragedia de la Ranchipur constituia una dintre fărădelegile minore ale lui de Groot. Şi nici în legătură cu aceasta nu se putea face mare lucru, atâta vreme cât lordul Skillington (care supravieţuise lordului Heston) scria într-unul din faimoasele sale articole: „Nu putem îngădui forţelor de stânga să opereze în libertate în ţara noastră.” Îndată după această filipică, lumea înţelese că ar fi oportun să se facă mai puţin zgomot în jurul lui Aristide de Groot. La scurt timp acesta se înapoie din Peru şi îşi regăsi soţia – pe care o cunoscuse odinioară într-un bordel din Trieste – în superbul lor castel Luis al XIII-lea, înălţat nu departe de poarta unde Jeanne d´Arc căzuse prizonieră.

La urma urmei nu avea mare importanţă pentru creştinătate – preocupată de lecuirea propriilor ei răni – că nouă mii de băştinaşi fuseseră striviţi şi înecaţi în câteva minute, şi că Ranchipur, cel mai bine guvernat stat din răsărit fusese devastat de un dezastru pentru o întreagă

generaţie. Nenorocirea aceasta se petrecuse undeva departe, deşi distanţa părea cu mult mai mică astăzi decât acum o jumătate de secol. Rămânea totuşi destul de îndepărtat, astfel încât să nu mai sporească povara ameninţărilor internaţionale, conferinţelor, războaielor civile, alianţelor secrete, intrigilor, lăcomiilor, fanatismelor, amărăciunilor şi urii care apăsa deja umerii civilizaţiei occidentale.

Barajul care fusese un fel de simbol al încrederii Occidentului în desăvârşirea tehnică, onestitatea, spiritul de organizare şi superioritatea Occidentului, simbolul acesta întrupat de baraj se fisurase de multă vreme şi apoi se prăbuşise.

PARTEA A TREIA

1

Pe şubredul balcon de lemn ce înconjura etajul al II-lea al casei lui Mr. Bannerjee, Edwina şi Ransome aşteptau grăbitul răsărit indian al soarelui. De acolo puteau vedea, printre ramurile ficuşilor bengalezi şi ficuşilor plângători, o parte din oraşul inundat, aflat pe terenurile joase dintre locul în care se găseau ei şi marele palat. Cele mai multe incendii fuseseră stinse la repezeală de torentele de ploaie şi de puhoi, dar trei sau patru dintre cele mai importante clădiri – magazinul cel mare, palatul de justiţie, birourile administraţiei – continuau să ardă cu încăpăţânare, aruncând în văzduh bruşte vâlvătăi, care îşi reflectau ameninţător purpura flăcărilor pe norii groşi de fum de deasupra. Vaietul straniu al întregului oraş, unit parcă într-o singură voce, dispăruse lăsând loc unei tăceri adânci, sfâşiată uneori de câte un îndepărtat şi solitar strigăt de groază cumplită, asemănătoare cu sufletul şacalilor ieșiți noaptea din junglă spre a-şi începe vânătoarea.

— Mă duc să-ţi caut un şal, zise Ransome la un moment dat. E o prostie să stai aşa decoltată. Te udă până la piele. Nu ştii ce înseamnă ploile musonului. Acoperişurile nu servesc la nimic. Umezeala pătrunde peste tot.

Vorbea cu simplitate, ca şi când nu ar fi urmărit spectacolul morţii unui mare oraş, ci ar fi asistat la un film; sunetul propriului său glas îl izbi oarecum neplăcut, parcă ar fi fost de prost-gust să vorbească în asemenea momente.

De pe una din sofalele indiene luă un şal de caşmir cu care învălui umerii ei albi, acoperindu-i totodată rochia albă şi bijuteriile, apoi tăcură iarăşi, rămânând cu privirile aţintite asupra oraşului. Uneori, când jeturile de flăcări de pe clădirile incendiate se înălţau brusc în văzduh, purpura strălucitoare reflectată de nori ilumina suprafaţa apelor,

dezvăluind tot felul de lucruri înfiorătoare, care pluteau pe întinderile ei.

„De mâine toate mortăciunile astea vor începe să pută, gândi Ransome. Mâine va fi îngrozitor, şi poimâine, și răspoimâine… Ploaia şi căldura vor agrava situaţia.”

Dar şacalii, vulturii şi mai ales crocodilii, scoşi de puhoi din mâlurile împuţite ale râului, aveau să-şi găsească hrană din belşug. Reptilele puteau înota acum pretutindeni, chiar şi în inima oraşului.

Apoi vântul se stârni sfâşiind pentru o clipă norii, iar în bezna catifelată a cerului înseninat stelele apărură iarăşi, acele stele indiene atât de diferite de cele din alte părţi, mai strălucitoare ca oricând datorită aerului limpezit de ploaie. Dar în curând stelele dispărură iarăşi şi nu se mai văzu decât plafonul jos, al norilor roşii ca sângele. Înlăuntrul casei, Mr. Bannerjee îşi reluă jelaniile care aminteau vaietele înspăimântătoare ale unui animal rănit.

— M-a plictisit stârpitura asta cu văicărelile lui, exclamă Edwina. Nu se poate ceva mai enervant.

Venise în India dornică să i se întâmple ceva remarcabil, şi acum, în vreme ce stătea pe balcon, îşi dădu seama că i se întâmplase ceva îngrozitor, asemenea unei răzbunări a soartei, ceva care depăşea imaginaţia cea mai fecundă. Nu murise, dar n-ar fi fost exclus să piară peste câteva zile, ore sau chiar minute. Înainte vreme nu dăduse mare importanţă clădirilor, dar acum, casa lui Mr. Bannerjee, deşi rezistase dublului şoc al cutremurului şi al potopului, îi părea extrem de fragilă, de neînsemnată, de ridicolă, faţă de dezastrul din jur. Prin asociaţie de idei, gândul îi fugi brusc de la casă la propria ei fragilitate şi inutilitate. I se părea oarecum comic să asiste la aceste spasmuri ale naturii, înveşmântată într-o rochie albă şi subţire de *crêpe* şi purtându-şi jumătate din bijuterii. Oarecum amuzată, prinse să facă speculaţii asupra chipului în care o femeie ar trebui să se îmbrace mai potrivit pentru o astfel de ocazie. „Un şort şi o cămaşă de mătase ar fi şi elegant şi practic, reflectă ea.

Și în Hill Street şi la Cannes şi în somptuoasele vile de la țară, i se întâmplase să stea întinsă pe pat, plictisită de lectură, pe jumătate adormită, şi să facă speculaţii lenevos, cu voluptate, asupra emoţiilor pe care le-ar resimţi dacă s-ar vedea pusă faţă în faţă cu moartea şi i s-ar spune că nu mai are decât câteva ore de trăit. Dezvoltând această idee, se întreba ce ar face dacă în starea de plictiseală şi de indiferenţă în care se afla, s-ar fi găsit deodată în faţa morţii, dar nu singură, ci în compania unui bărbat atrăgător. „Un singur lucru ne-ar rămâne de făcut ca să ne omorâm timpul, reflectă. Orice altă ocupaţie ar fi plictisitoare.”

„Actul amorului în asemenea împrejurări, îşi zise, ar căpăta o savoare nouă, ar ţâşni dintr-o necesitate atavică, existentă în adâncul firii noastre.” Privirile i se mutară asupra lui Ransome, care stătea rezemat în coate de parapetul fragil de lemn, profilul lui conturându-se pe fundalul norilor roşiatici. „Este un bărbat extrem de atrăgător… În domeniul acesta este desigur unul dintre cei mai atrăgători bărbaţi”, gândi ea ca şi altă dată. Ciudat! Acum prezenţa lui nu-i mai stârnea nicio emoţie. Nimic pe lume n-ar fi putut să-i împiedice a face dragoste. Acum trei nopţi, la palat, nu şovăiseră s-o facă, dar în momentul de faţă ideea aceasta nici nu-i mai trezea interesul; realitatea era altfel decât îşi imaginase ea. Reflectă logic: „Cum m-aş fi comportat, dacă în locul lui ar fi fost alt bărbat dintre cei pe care i-am cunoscut?” Dar, trecându-i în revistă, constată că niciunul nu i-ar fi trezit interesul în asemenea împrejurări. În orice caz, niciunul dintre aceştia nu-i mai reţinea atenţia. Ţinea mai mult la Tom Ransome decât la oricare din ei, şi afecţiunea ei pentru Tom persista, supravieţuind plictiselii, saturației, luxurii, trândăviei. Reflectă iarăşi: „Poate că ar trebui să scap de Albert şi să mă mărit cu Tom. În felul ăsta vieţile noastre, ale amândurora, ar căpăta o nouă semnificaţie.” Dar aproape simultan îşi dădu seama că nu era de loc pregătită pentru o nouă căsătorie şi că în orice caz nu o dorea în sensul

asigurării unei existenţe liniştite. Mai avea multe aventuri în perspectivă. Nu-l iubea pe Ransome. Pentru el avea doar afecţiune.

Deodată se trezi dorind ca Tom să fi plecat prin beznă şi prin apă împreună cu Miss MacDaid şi să fi lăsat în locul lui pe Maior. Acest gând o uimi o clipă. „Va să zică, aşa stau lucrurile, îşi zise. Aici am ajuns.” Cu un fel de decadenţă voluptoasă, lăsă gândurile să-i fugă la tânărul doctor. Îl evocă lacom, aşa cum îl evocase în orele de neastâmpărată plictiseală, mai înainte ca acea fantastică Miss Hodge să vină în vizită. El era bărbatul ales! „Dacă ies nevătămată din toate acestea mă voi bucura un timp de toată libertatea, reflectă ea. Lumea va fi atât de confuză, încât nimeni nu se va mai preocupa de ceea ce fac. Nici nu voi mai fi soţia lordului Heston, ci o femeie oarecare. Pentru un foarte scurt timp nu mă voi deosebi cu nimic de soţiile acestor mărunţi funcţionari.”

Îl revăzu cu toată limpezimea pe Maior, cărând pe grăsuţa, isterica şi zgomotoasa Miss Murgatroyd pe scări în sus, ca pe un sac cu făină. Îi revăzu umerii laţi, faţa frumoasă şi întunecată, ochii albaştri şi zâmbetul lui care reflecta un ciudat amestec de vitalitate animalică, de voioşie, de tristeţe şi melancolie tragică. Tom, datorită beţiei sale, nu fusese de niciun folos.

Maiorul nu putea fi strivit de tăvălugul puhoiului ca toţi acei oameni îngroziţi care ţipaseră în fundul grădinii, deoarece capitolul nu se încheiase încă. Pentru aceasta, şi numai pentru aceasta, îşi zise cu un misticism pe jumătate isteric, venise în India împotriva voinţei ei, împotriva sfaturilor tuturor. Numai pentru aceasta venise aici în cel mai nepotrivit sezon, împinsă de ceva care trebuia să se întâmple. Acum două zile, chiar acum o oră, i-ar fi fost indiferent dacă ar fi trăit sau dacă ar fi murit, dar acum voia cu desperare să trăiască fiindcă trebuia să se îndeplinească acel ceva pe care îl căutase veşnic şi care îi apăruse în sălbaticul ei coşmar acum câteva nopţi. Nu, el nu trebuia să moară, fiindcă avea menirea s-o salveze. În

făptura lui va găsi acel ceva după care alergase atâta vreme. Deodată îşi dădu seama că nu era atrasă numai de frumuseţea lui, ci de alte calităţi – calmul, îndrăzneala, curajul cu care se avântase prin apele dezlănţuite însoţind pe Miss MacDaid, acea sinistră fată bătrâna. O mai atrăgea ceva oglindit pe chipul său, un fel de strălucire în care se împleteau bunătatea şi mila, înțelegerea şi forţa, însușiri neîntâlnite la bărbaţii pe care-i cunoscuse mai înainte.

„N-am cunoscut niciodată un bărbat cumsecade, cu excepţia lui Tom, dar şi el este ros de descurajare şi amărăciune. Toţi ceilalţi au fost ieftini, comuni, perverşi sau slăbănogi. Ori oameni ca Albert.” Şi din nou îşi dădu seama de existenţa unei alte lumi, care existase întotdeauna, în afara experienţei şi înţelegerii ei. Descoperirea aceasta fu o lumină strălucitoare, care o făcu deodată să nu-l mai vadă nici pe Tom, nici dezastrul, nici potopul şi nici celelalte orori. Dar această bruscă revelaţie dispăru repede, atât de repede încât nici nu avu timpul s-o prindă, nici s-o păstreze, aşa că redeveni Edwina Heston, plictisita, inteligenta, recea, cinica şi senzuala Edwina Heston – o bogată şi elegantă târfă.

Când nu mai putu suporta tăcerea nefirească, se adresă în şoaptă lui Ransome:

— Crezi că au reuşit să treacă?

El nu-i răspunse imediat, ceea ce o făcu să gândească: „Mă dispreţuieşte fiindcă l-am scandalizat. Mă socoteşte o neruşinată, dar nu are dreptate. Este cu totul altfel, numai că nu-l pot face să priceapă că nu mi-am reluat vechile moravuri.”

— Dacă au izbutit să ajungă la spital şi clădirea se află încă în picioare, cred că au scăpat, zise Ransome. După un moment adăugă: Cred însă că şansa lor este de una la o mie.

Cu puţin înainte de răsăritul soarelui după ce ploaia începuse iarăşi, Mrs. Bannerjee, calmă, frumoasă, cu o sclipire de oţel în ochi, se apropie încet de ei.

— Socrul meu a suferit un atac de congestie cerebrală. Cred că e pe moarte.

Ransome îi oferi serviciile sale, dar ea îl refuză.

— Nu puteţi face nimic. L-a doborât emoţia. Este bătrân. Mai bine că s-a întâmplat aşa. Dacă Maiorul Safka s-ar fi aflat aici, ar fi putut face ceva, dar asta i-a fost soarta. În horoscopul lui scria că va muri într-un dezastru. O clipă păstră tăcerea, dar, în ciuda întunericului, Ransome îşi dădu seama că zâmbeşte. Soţul meu boceşte, adăugă ea. Nu trebuie să-l luaţi prea în serios. Asta îl uşurează.

Apoi dispăru, dar după plecarea ei avu impresia că-i desluşise în glas un accent de mândrie şi de triumf, de parcă ar fi spus: „N-aţi reuşit să cuceriţi India. Nimeni n-a reuşit s-o cucerească vreodată… şi cu atât mai puţin voi, europeni palizi şi debili.” Şi Ransome își reaminti iarăşi lungile expuneri ale Maiorului despre cruzimea Indiei.

În vreme ce la orizont cerul ascuns sub nori se zugrăvi în trandafiriu şi în cenuşiu, Tom se întoarse spre Edwina:

— Ar fi bine dacă ai încerca să dormi puţin. Nu cred că ne vom mai bucura mult de odihnă şi de confort…

— Nu. Acum n-aş putea să dorm… aş vrea să văd cum arată împrejurimile în revărsatul zorilor. Aş dori să ştiu dacă palatul de vară a fost luat de ape.

Ea nu-şi îndreptă privirile asupra lui, fiindcă se temea că Tom îi va citi în ochii minciuna. În sinea ei, puţin îi păsa dacă palatul de vară fusese măturat de puhoi. Despre spital voia să ştie dacă rămăsese intact.

Deodată se simţi eliberată, ca şi când ar fi ajuns purificată la capătul unor grele încercări. „Numai de-ar rămâne oraşul acesta izolat pe vecie, reflectă ea. Să nu mai fiu nevoită să mă înapoiez în Europa.”

Se uită încă o dată la Ransome, şi acum în lumina zorilor îi desluşi limpede expresia tristă a ochilor. Avu impresia că descoperă pe chipul lui o tragică amărăciune, nemaiîntâlnită până acum, nu acea amărăciune trivială care-l făcea să vorbească despre toate persiflant, dispreţuitor, ci ceva mai adânc, de parcă un spirit superior

şi o mare inteligenţă s-ar fi irosit în zadar şi el era conştient de această irosire nesăbuită. Poate că suferea şi acum, dar nu pentru el, ci pentru nenorociţii surprinşi în oraşul înecat de ape, pe care nu-i cunoscuse şi nu-i văzuse poate niciodată. Îşi zise că expresia aceasta inedită a chipului său nu era câtuşi de puţin nouă; îi părea doar stranie fiindcă înainte vreme nu fusese capabilă s-o desluşească. „Maiorul acesta pe care abia l-am cunoscut m-a făcut să văd lucrurile cu alţi ochi”, reflectă ea. Îşi aminti apoi ruşinată că Tom nu-i vorbise niciodată decât despre trivialităţi, ca şi când ar fi socotit-o nevrednică de ceva mai bun. Nu-l cunoscuse niciodată sub acest aspect. Aproape că nu ştia nimic despre el. Deodată simţi o puternică afecţiune pentru Tom, o emoţie clară, curată, lipsită de complicaţii, cu totul diferită de simţămintele pe care le încercase faţă de el mai înainte. În acelaşi timp resimţi o înspăimântătoare singurătate de parcă Tom şi Maiorul s-ar fi aflat la un nivel mult superior, pe care ea nu l-ar putea niciodată atinge şi pe care nici aceştia nu-i vor permite să-l atingă, ca şi cum între cei doi bărbaţi ar fi existat un fel de înţelegere ca s-o ţină pe veci departe de ei. Pentru prima dată în întreaga-i existenţă o părăsise aroganţa, lăsând în loc numai umilinţă şi frică, o frică mult mai mare decât toate spaimele încercate în timpul cutremurului şi a potopului, o frică de ceva necunoscut, nedefinit, care se afla în drumul ei.

Ransome se întoarse spre ea.

— Iată, turnurile marelui palat s-au prăbuşit.

Se făcuse destulă lumină, ca să se poată vedea silueta imensei clădiri de pe înălţimile de pe celălalt mal al râului. Lumina aceasta era cenuşie, murdară fiindcă norii grei şi joşi invadaseră iarăşi cerul şi interceptaseră razele soarelui răsare. Dar, pe măsură ce creştea în intensitate, devenea tot mai clar că din întregul oraş rămăseseră numai ici şi colo câteva clădiri mai importante pe jumătate dărâmate. Din balconul casei lui Mr. Bannerjee puteau să vadă în depărtare ruinele Şcolii de muzică, ale Liceului de

fete şi ale Şcolii de ingineri. După ce lumina crescu îndeajuns, Edwina arătă un punct abia vizibil prin cortina cenuşie de ploaie.

— Nu-i palatul de vară?

— Ba da.

— S-a prăbuşit.

— Nu de tot. Poate că Heston mai trăieşte.

În acelaşi timp el îşi aminti un lucru pe care îl uitase până în acel moment, şi anume confidenţa Maiorului că Heston avea ciumă. „Mai bine ar fi căzut palatul pe el”, reflectă Ransome. Apoi gândul îi fugi la biata Miss Dirks, fiica bătrânului „Dacy” Dirks, şi o clipă se întrebă dacă până acum el nu trăise un fel de coşmar. Memoria îi reveni printr-un fel de ceaţă. „Toată confuzia aceasta este datorită beţiei mele”, gândi. Nu era posibil ca un om de talia lui Heston să se molipsească de ciumă. Nu era de conceput ceva mai crud decât suferinţele singuraticei, sărmanei şi conştiincioasei Miss Dirks.

Apoi o auzi pe Edwina spunând:

— Spitalul… unde este spitalul?

— Nu poţi să-l vezi de aici, replică el. Este după copacii aceia.

Şi când se uită la Edwina, o văzu că întorsese capul, aşa încât el să nu-i poată vedea chipul.

2

Multă vreme contemplară în tăcere priveliştea dezolantă. Fascinat de spectacolul oferit de cadavre, copaci şi şerpi plutind pe ape, şi zguduit de evenimentele ireale pe care le trăiseră, năucit de grozăviile pe care le vedea, Tom reflectă: „Aşa se întâmplă şi în timp de război. Când se produc catastrofele, trebuie să intervină ceva în făpturile umane normale spre a le ucide sensibilitatea.” Războiul nu-l tulburase însă atât de mult. Nesfârşitul şi dementul măcel nu făcuse decât să-l scârbească.

— Doamne! N-a mai rămas nimic din întregul oraş, auzi o voce înapoia sa.

Când întoarse capul, văzu faţa bucălată, verde-gălbuie, buhăită de somn a lui Miss Murgatroyd. Rochia ei de tafta albastră, cu ghirlande şi bucheţele din boboci de trandafir, era mototolită şi murdărită de noroi până la genunchi. Îl izbi ciudăţenia faptului că vechea ei spaimă dispăruse. Faţa-i urâtă, pământie, nu trăda nicio emoţie.

— Nu-ţi mai este frică? întrebă el.

— Oh, nu! Sunt sigură că vom fi salvaţi.

Ea îi zâmbi cu acea prostească admiraţie care făcea să i se contracteze stomacul. Pentru el şi pentru Edwina îşi reluase rolul de englezoaică purisimă, de fiică a miticului magistrat din Madras. În vreme ce o privea, Ransome înţelese din plin adâncimea singurătăţii şi a morbidului său egotism. Nu mai era înfricoşată, devenise insensibilă la întreaga tragedie, fiindcă era în siguranţă atât ea cât şi Mrs. Bannerjee, care o trata cu atâta cruzime. O bucura poate şi faptul că şi el, care îi arăta atâta bunăvoinţă, scăpase de asemenea cu bine. Aceşti doi prieteni, singurii pe care îi avea pe lume şi pe care îi cunoştea de atâţia ani, erau izolaţi de inundaţii laolaltă cu ea în casa lui Mr. Bannerjee.

— Bătrânul Mr. Bannerjee este pe moarte, rosti ea radios, ca şi când vestea aceasta ar fi făcut-o mai interesantă.

— Ştiu, zise Ransome. Poate că i-am putea fi utili cu ceva lui Mrs. Bannerjee.

— Oh, nu, replică Miss Murgatroyd. Mrs. Bannerjee m-a rugat s-o las singură. Altminteri mai mult aş încurca-o.

Evident, Mrs. Bannerjee nu se comportase cu atâta amabilitate. „Oh, Doamne! reflectă Ransome. Asta înseamnă că ne va sta pe cap.”

— Ar fi cu putinţă să bem câte un ceai? rosti brusc Edwina. Ne-ar prinde bine.

Ransome se uită la Miss Murgatroyd, care era o inimă a casei.

— Cred că da, spuse ea. Mrs. Bannerjee are un primus în camera ei. Noaptea îşi prepară câte un ceai. Mă duc să-l caut.

Plină de importanţă şi dornică să se facă utilă, se răsuci pe călcâie şi intră în holul de la etaj.

— Sper că bătrânul domn n-are să moară, zise Ransome.

— Da. Altfel ne-ar spori complicaţiile.

— Mai rău. Tânărul Bannerjee va dori să incinereze cadavrul înainte de asfinţit, astfel încât să poată arunca cenuşa în râu. Bătrânul visa să moară la Benares. Avea de gând să se ducă acolo luna viitoare, să se aşeze pe mal şi să aştepte moartea. Dar a avut ghinion cu inundaţia asta…

Edwina surâse.

— De ce zâmbeşti?

— Ştiu că nu se cuvine, dar nu mă pot stăpâni de-a nu ne vedea stând aici pe balcon şi făcându-ne griji în legătură cu soarta cadavrului lui Mr. Bannerjee senior.

Tânguirile lui Mr. Bannerjee fiul erau acum mai puţin violente, de parcă l-ar fi istovit emoţiile din timpul nopţii. Văicărelile lui scăzuseră în intensitate, reducându-se la un fel de melopee joasă, monotonă, care creştea şi scobora uşor când la nivelul unui simplu geamăt, când al unui murmur îndepărtat ca şi bâzâitul albinelor noaptea, în marile candelabre de la palat.

— Aş vrea să am o fotografie a lui Bannerjee în momentul acesta şi s-o trimit încadrată Uniunii foştilor studenţi din Oxford.

În vreme ce rosti aceste cuvinte îşi dădu seama că surâsul şi remarca Edwinei izvorâseră mai mult din oboseala şi isteria provocate de emoţiile nocturne din ajun, emoţii de care nici el şi nici ea nu se lăsaseră copleşiţi în acele momente. Acum însă simţi brusc nevoia să râdă, să facă observaţii ironice în faţa morţii şi a tragediei. Acum, după ce efectul cocteilurilor şi al brandy-ului dispăruse, începuse să-l doară capul şi să se gândească cu oarecare nostalgie la sticla de brandy pe care o salvase din sufrageria inundată. În acel moment se înapoie Miss

Murgatroyd.

— Primusul e în regulă. Am găsit şi ceai, dar nu avem apă.

— Cum? n-avem apă? exclamă spiritual Ransome.

— Ştiţi ce-am vrut să spun, nu dispunem de apă potabilă, răspunse Miss Murgatroyd. Arătă cu mâna puhoiul, apoi adăugă: Dacă am folosi apa asta ne-am putea îmbolnăvi de holeră, de tifos sau mai ştiu eu de ce.

— Adu-mi ibricul, zise el.

Când Miss Murgatroyd îi aduse ibricul, Ransome se apropie de burlanul prin care curgea apa de pe acoperiş în grădină şi-l sfărâmă. Apa curată, provenită din ploaie, ţâşni din burlanul spart şi umplu la repezeală ibricul

— Poftim, zise, el. Avem apă berechet. Se poate găsi şi ceva de mâncare?

— Bucătăria este înecată, dar am văzut o cutie cu biscuiţi în odaia lui Mrs. Bannerjee.

— Bine. Adu-o aici când va fi ceaiul gata şi anunţ-o pe Mrs. Bannerjee. Poate că şi bătrânul domn ar dori o ceaşcă de ceai.

— A terminat cu dorinţele, zise Miss Murgatroyd.

Plecă fericită, plină de importanţă şi foarte încântată că putea fi de folos unor reprezentanţi ai rasei cuceritorilor, al căror sânge diluat se amesteca în vinele ei cu sângele unei femei din casta indiană cea mai de jos.

— Acoperişul casei este din tablă zincată? întrebă deodată Edwina.

— Nu, este un fel de terasă pardosită cu plăci de piatra.

— Atunci e perfect. Va putea arde trupul acolo sus.

— Crezi că asta l-ar fi oprit? Este atât de înspăimântat, încât ar fi fost în stare să dea foc la întreaga casă şi să ne ardă şi pe noi, dacă nu ar fi avut altă soluţie.

Din lăuntrul casei, vaietele lui Mr. Bannerjee răbufniră cu o energie înnoită, isterice, mai zgomotoase decât la începutul inundaţiei. Ransome ascultă câteva momente, apoi rosti:

— Cred că bătrânul şi-a dat sufletul.

Miss Murgatroyd apăru în prag, arătând ca o chelneriţă urâtă în costum de bal mascat. Ducea o tavă cu un ceainic, cu două ceşti şi cu o farfurie cu biscuiţi.

— Vreţi să ţineţi tava asta o clipă, până aduc o măsuţă? zise ea.

Ascultător, Ransome luă tava: „Se pare că tot e bună la ceva biata femeie”.

Miss Murgatroyd se înapoie îndată cu măsuţa ieftină de bambus şi apoi puse tava, ca în vremuri normale.

— Cum doreşte să ia, Înălțimea-voastră, ceaiul?

— N-am nicio preferinţă. Numai ceai să fie, zise Edwina.

— Bătrânul Mr. Bannerjee a murit, rosti Miss Murgatroyd cu vioiciune.

3

În ziua aceea nu-i mai văzură nici pe Mr. Bannerjee nici pe soţia sa, ci numai pe Miss Murgatroyd. Încântată că avea ocazia să slujească şi să aduleze pe cineva, se afla intr-un continuu du-te-vino, relatându-le desfăşurarea ceremoniei funebre. Aproape de ora prânzului, Lady Heston se retrase într-unul din dormitoare spre a dormi puţin. Ransome, după ce goli sticla de brandy, se duse în altă odaie pentru a se culca. Nu era cazul să se gândească a lua masa, fiindcă nu aveau ce mânca. Când se trezi din somn, Ransome se înapoie pe balcon, dar dezolantul spectacol nu se schimbase cu nimic, cu excepţia a două sau trei incendii care erau pe sfârşite. Apa curgea încet la vale, purtând pe suprafaţa ei tot felul de resturi. Cât vedeai cu ochii nu se zărea nicio fiinţă omenească şi niciun semn de viaţă, cu excepţia vreunui piton încolăcit în jurul unei bârne plutitoare sau a unei crăci de copac şi a ciorovăielilor îndepărtate ale maimuţelor sacre, refugiate în copaci undeva în direcţia casei lui Ransome. Ceva mai târziu îşi făcu apariţia şi Edwina.

— Aici în Ranchipur nu sunt bărci? întrebă ea.

— Nu sunt prea multe. Şi cele care existau le-a luat desigur apa.

— Nu pari prea tulburat.

— Tot nu putem face nimic. Nu suntem în Europa. Ştii bine.

— Nu se iau niciun fel de măsuri?

— Puţin probabil să se ia. Depinde de cine a scăpat cu viaţă. Cred că mai toţi sunt năuciţi. Am putea conta pe Raşid, pe ofiţerii din regimentul indian şi pe câţiva mahratti. Gujeratii nu-mi inspiră nicio încredere în asemenea împrejurări. Cred că la ora actuală toţi se comportă ca Bannerjee, ori încearcă să-şi salveze propriile bunuri.

— Şi eu care îmi închipuiam că are să fie o plictiseală…

Ransome, care începuse să simtă de asemenea un fel de neastâmpăr, îşi aduse aminte de cărţile de joc salvate de Mr. Bannerjee mai înainte ca apa să acopere totul.

— Am putea să facem o pasienţă, zise el zâmbind.

— Gluma ta nu are niciun haz.

— Nu, vorbesc foarte serios.

Ransome luă cărţile şi un timp începură să facă pasienţe pe măsuţa de bambus pe care Miss Murgatroyd le servise ceaiul. Era prea mică, nu numai pentru un joc dublu, dar chiar şi pentru un joc. Amândoi trebuiau să stea în picioare pentru că nu aveau scaune. După ce Edwina repetă de mai multe ori „valet de roşu pe regina de pică” şi „opt de pică pe nouă de roşu”, zvârli cărţile pe masă şi exclamă brusc:

— Mi-e silă de comportamentul acesta tipic britanic.

— Ce vrei să spui?

— Vorbim cu atâta nepăsare de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Aş vrea să ştiu ce s-a petrecut cu cele două cameriste ale mele, cu Albert şi chiar cu Bates, cu Maiorul şi cu infirmiera aceea.

— Aş putea să înot până la palatul de vară şi la înapoiere să dau o raită şi pe la spital.

— Nu face pe imbecilul.

— Pasienţa, draga mea, este un joc cu mai multe

sensuri.

— Aş fi preferat ca locuinţele indiene să aibă mai multe mobile. M-am săturat să stau în picioare, ori aşezată într-o rână. Alte poziţii nu au?

— Se mai aşează şi pe podea. La parter sunt scaune câte vrei, pentru oameni de seama noastră.

Pe măsură ce se scurgea după-amiaza, exasperarea Edwinei sporea.

— N-ai nimic omenesc în tine? spuse ea deodată. Nu te interesează ce s-a întâmplat prietenilor tăi?

Pe chipul lui se aşternu brusc paloarea.

— Vorbeşti ca o toantă! o repezi el.

Pe Edwina o potopi iarăşi ruşinea.

Apoi Miss Murgatroyd reapăru, aducând ceai proaspăt. Astfel ei aflară că se făcuse ora patru. Pe tavă nu mai erau decât patru biscuiţi umezi.

— Asta e tot ce-a mai rămas, zise Miss Murgatroyd.

— Am face bine să-i raţionalizăm, răspunse Ransome.

— Oh, apa va scădea şi va veni careva spuse Miss Murgatroyd.

Deodată Ransome înţelese de ce nu mai era nici speriată şi nici plictisită. I se întâmplase ceva deosebit. Pentru prima dată în viaţa ei cenuşie de bibliotecară i se întâmpla ceva.

— Nu vrei să iei ceaiul cu noi? întrebă el politicos.

— Nu. Am băut o ceaşcă în compania lui Mrs. Bannerjee. Oferi o ceaşcă lui Ransome, apoi îi spuse: În curând au să-l ardă pe bătrânul Mr. Bannerjee pe acoperiş. Adăugă, chicotind uşor: Hinduşii ăştia fac lucruri cu adevărat extraordinare.

Încreţoşat, Ransome simţi că i se contractează iarăşi stomacul. În acelaşi timp din lăuntrul casei se auzi zgomotul făcut de nişte lemne pe care le spărgea cineva. Ransome se întoarse spre uşă încordându-şi auzul!

— Mr. Bannerjee şi servitorul smulg duşumelele ca să-şi procure lemne de foc.

— Servitorul are familie? întrebă Ransome.

— Da. Nevastă şi patru copii.
— Ce li s-a întâmplat?
— Se aflau în cabanele din fundul grădinii.

După plecarea lui Miss Murgatroyd zgomotul făcut de spargerea lemnelor continuă multă vreme. Când întunericul începu să se lase, zgomotul încetă, iar în locul lui se auzi un vag tropăit de picioare goale, urcând şi scoborând scara care ducea spre acoperiş. Tropăitul continuă până când afară se întunecă de-a binelea, apoi de pe acoperiş prinse să se ridice iarăşi vaietele, puternice acum, ale lui Mr. Bannerjee fiindcă avusese timp să-şi odihnească vocea.

După un timp apăru pe acoperişul de deasupra lor o văpaie, care ilumina frunzele copacilor din jur. Văpaia creştea necontenit, însoţită de trosniturile lemnelor aprinse. „Cred că ar fi înţelept să stau aproape de apă reflectă Ransome. Căci n-ar fi exclus să ia foc casa.” Dar nu se clinti, fiindcă îl copleşise un fel de apatie care transforma totul, răsturna valorile, făcea ca totul să pară zadarnic. Edwina dispăru iarăşi spre a încerca să se culce, şi Ransome rămase singur pe balcon.

Observă apoi că nu numai cadavrul bătrânului Bannerjee era ars. Ici şi colo, pe porţiunile de teren neinundat se zăreau focuri mici, firave, care se ridicau timid parcă spre furtună, flăcări ale superstiţiilor, dar poate şi ale credinţei, care se înălţau pretutindeni unde fuseseră găsite cadavre de prieteni, de mame, de copii, de soţi şi de soţii. Maiorul şi Mrs. Bannerjee aveau dreptate. Nimeni nu va reuşi să cucerească India.

În timp ce asculta zgomotele provenite de pe acoperişul de deasupra sa, Ransome observă o flacără ridicându-se de pe acoperişul palatului deteriorat, mică la început ca o gămălie de ac, apoi din ce în ce mai mare, până când înţelese că şi acolo era incinerat un cadavru. Vântul, care sufla spre casa lui Mr. Bannerjee, împingea fumul peste ape, şi Ransome avu la un moment dat impresia că percepe un uşor parfum din lemn de santal. „Poate că este

Maharajahul, gândi. Strivit probabil de dărâmăturile vreunui turn. Asta ar fi cea mai îngrozitoare calamitate.” Acum mai mult decât oricând Ranchipurul ar avea nevoie de simplitatea şi de curajul bătrânului Maharajah.

În jurul orei zece – Ransome n-ar fi putut să spună cu exactitate când, pentru că în toată zăpăceala aceea ceasul i se oprise – văpaia de pe acoperişul de deasupra capului său începu să moară. Casa nu luase foc datorită însuşirilor magice ale micilor lespezi de piatră, aduse odinioară de pe muntele sacru Abana, spre a acoperi terasa casei clădită de desfrânata lady Streetingham pentru adăpostirea netrebnicilor ei oaspeţi. Încetaseră şi vaietele, poate fiindcă Mr. Bannerjee îşi pierduse în sfârşit vocea. Când se întunecă de-a binelea, Ransome intră în casă şi o chemă în şoaptă pe Edwina. Ea era trează şi îi răspunse dintr-una din camerele care răspundeau în hol.

— Intră, zise ea. Nu dorm. Dar nu mai puteam să stau în picioare. Cred că puţină lumină şi o ceaşcă de ceai nu ne-ar strica.

Din pragul uşii care dădea spre acoperiş, Ransome o chemă cu glas scăzut pe Miss Murgatroyd. Aceasta apăru, întrupându-se parcă din întunericul adânc şi îşi făcu drum, bâjbâind, spre el.

— Ne-aţi mai putea da puţin ceai?

— Nu mai este alcool.

— Dar puţină lumină?

— S-a terminat şi parafina. Mr. Bannerjee a consumat tot alcoolul şi parafina pentru a aprinde focul.

— Lua-o-ar dracu de treabă! zise Ransome. Şi din întunericul care învăluia patul dinapoia lui, auzi râsul înăbuşit al Edwinei.

Toată noaptea şi-o petrecură dormind, stând de vorbă sau priveghind. Afară ultimul mare incendiu se stinsese, aşa că sub ochii lor nu se mai înfăţişa magnificul spectacol dinainte, ci numai un fel de beznă catifelată şi zgomotul oribil şi monoton al ploii. Când se revărsă de ziuă, nu se mai vedea decât panorama neschimbată a apelor, a

cadavrelor şi a sfărâmăturilor purtate pe suprafaţa ei, precum şi siluetele clădirilor arse. În jurul orei opt, Edwina strigă:

— Uite! Uite! Ce-i acolo?

Când Ransome întoarse capul, văzu una din micile bărci de plăcere a Maharanei, aurită pe toate părţile, făcându-şi drum printre ramurile joase ale unui uriaş ficus bengalez. Era condusă de cineva, a cărei figură rămânea încă invizibilă, pentru că baldachinul bărcuţei se încurcase în ramurile copacului şi vâslaşul se lupta s-o elibereze, ascuns pe jumătate de frunziş.

Deodată reuşi să se desprindă dintre ramuri, şi atunci văzură silueta unui bărbat alb îmbrăcat într-un şort, şi o cămaşă. O clipă îşi pierdu echilibrul şi fu pe punctul de-a cădea în apa murdară, dar şi-l recâştigă, iar în clipa în care începu iarăşi să vâslească, observară că nu era băiat.

— Dumnezeule! Este Fern! exclamă Ransome.

— Cine a această Fern?

Întrebarea îl miră o clipă pe Ransome, deoarece avea impresia că Edwina se afla în Ranchipur de săptămâni, de luni de zile chiar şi că ar fi trebuit s-o cunoască pe Fern. Apoi îşi aminti zguduit că nu trecuseră decât cinci zile de la sosirea ei.

— Este fiica unui misionar american.

Barca se apropiase îndeajuns spre a le permite să vadă că una din lopeţi era vopsită în roşu şi în aur şi că aparţinea neîndoios ambarcaţiei, dar că cealaltă vâslă fusese improvizată dintr-o prăjină şi o bucată de scândură. Abia acum recunoscu Ransome veşmintele pe care i le împrumutase în noaptea când fugise de acasă. Ea nu-i strigă, nu-și întrerupse nici măcar vâslitul spre a le face semn cu mâna. Continua să mânuiască viguros, cu regularitate, lopeţile, stânjenită oarecum de vâsla improvizată şi luptând împotriva curentului lent, dar puternic. Bărcuţa, fragilă şi oarecum ridicolă, se apropia tot mai mult.

— Este foarte drăguţă, zise Edwina. Şi foarte tânără.

Ransome nu-i răspunse.

4

Fern părăsi furioasă casa lui Ransome, gândindu-se să se ducă direct la ea acasă. Când luă bicicleta, lăsată la adăpost lângă verandă şi se aşeză în şa, constată că până şi vehiculul acesta îi făcuse figura. Unul din cauciucuri era spart, şi descoperirea aceasta o făcu să izbucnească în plâns. Însemna că avea să parcurgă două mile pe jos, înfruntând ploaia. Ar mai fi fost o soluţie. Să se întoarcă din drum şi să-l roage pe servitorul lui Ransome să-i repare cauciucul, dar nu se putu hotărî de teamă să nu dea iarăşi ochii cu Ransome. Părăsi deci casa, spunându-şi că n-are să-l mai vadă niciodată, orice s-ar întâmpla. Mergând pe lângă bicicletă şi împingând-o, ajunse la capătul aleii, având surpriza să constate că nu mai era supărată, ci numai abătută şi obosită, mai obosită ca niciodată. O obosise nu numai Ranchipurul, dar şi tatăl, mama, Hazel şi toţi ceilalţi pe care-i cunoştea, chiar şi Ransome. Fiindcă era foarte tânără gândi: „Ce bine ar fi să mor. Ar fi atât de uşor. Nu mai am pentru ce trăi. Aş vrea să mă întind aici pe marginea hipodromului şi să mor de foame, de sete şi de frig.” Ştia însă că în atmosfera caldă, sufocantă a Ranchipurului în sezonul musonului, ar putea să zacă acolo zile întregi, fără să i se întâmple nimic. Din nenorocire noaptea bântuiau şerpii, iar reptilele acestea o înspăimântau la culme. Mai ales acum colcăiau peste tot. Pe înserat îi puteai întâlni traversând drumurile… pitoni, vipere Russel, kraiti şi cobre.

Cauciucul dezumflat îi schimbase brusc starea sufletească, aşa că nu mai era supărată pe Ransome, ci îi era milă de propria ei soartă. Şi acum, când îşi târşia picioarele prin noroiul clisos, i se năzări că el o tratase ca pe o cantitate neglijabilă. Nu o luase niciodată în serios, iar în noaptea aceasta se comportase mai rău ca niciodată.

Când venise să-l prevină, îl găsise beat, iar el se purtase ca şi când ar fi avut de-a face cu un copil sau cu o idioată. Era pentru prima dată că întâlnea un om beat (i se întâmplase să-i vadă de câteva ori pe „tinerii ei prieteni” ameţiţi oarecum de băutură, dar atunci îi păruseră exagerat de veseli şi oarecum prostănaci), dar spectacolul oferit de Ransome o înfricoşase şi îi făcuse scârbă. Avea impresia că este mai mult smintit decât bolnav, deoarece făcea atâta haz de lucruri înspăimântătoare pentru ea şi care o făceau atât de nenorocită. Era de neconceput nepăsarea lui faţă de perspectiva unui scandal, a unor scene şi a unor frământări în care avea să fie desigur amestecat.

De ce spusese ea acea oribilă minciună, de ce declarase că trăia cu el? Nu numai că făcuse jocul maică-si, dar când încercase să retracteze totul se plasase în postura unei fiinţe proaste şi ridicole.

În vreme ce trecu pe lângă grădina lui Raşid Ali Khan, îşi zise revoltată: „Am să intru şi am să rămân aici. Aşa am să-i aranjez pe toţi. Ce rău are să le pară!” Aproape îndată îşi dădu însă seama că o asemenea soluţie era imposibilă, fiindcă cel care va suferi cel mai mult va fi desigur Raşid Ali Khan, un om care nu-i făcuse niciodată rău. Îl cunoştea abia din vedere şi n-ar fi putut să spună dacă îi plăcea sau nu. Nici nu ştia dacă îi plac sau nu indienii, pentru că nu-i cunoscuse niciodată cu excepţia sălbaticilor bhils care fuseseră convertiţi şi lucrau la Misiune. Aceştia erau însă aborigeni, nu indieni adevăraţi. Îşi mai spuse că aceştia trebuiau să fie destul de cumsecade de vreme ce lui Ransome îi plăceau aşa de mult, căci chiar în mânia şi în dezamăgirea ei nu mergea până acolo încât să-l acuze că e un om superficial şi lipsit de inteligenţă. În ciuda beţiei lui şi a tuturor celorlalte cusururi, îl socotea extrem de înţelept. Se gândi apoi că nu-l va mai vedea niciodată şi aceasta o făcu din nou să plângă. Aşa că acum era orbită nu numai de ploaie, dar şi de propriile ei lacrimi. În acelaşi timp, îi reveni acel cald simţământ, încercat în bezna nopţii după ce se dusese la culcare în casa soţilor Smiley. Deşi

era tânără şi lipsită de experienţă, ştia în adâncul sufletului ei că îl iubea, că nu-l va uita niciodată şi că inima îi va bătea mai tare ori de câte ori îşi va aminti de el, chiar şi atunci când va fi o femeie bătrâna.

Bălăcind prin noroi, ajunse la colţul distileriei, dar când să cotească spre casă, zări luminile unui automobil care venea în urma ei. Se gândi într-o sclipire: „Trebuie să fie mama. Se întoarce din oraş acasă.” Fără să ezite, stinse lanterna bicicletei şi se aruncă în şanţul drumului. Ştia acum că îi era mai puţin frică de şerpi decât de o întâlnire cu maică-sa. Mai mult decât probabil, mama ei se întorcea de la Ransome. Îl găsise desigur acasă şi îi spusese să se însoare neapărat cu fiica ei. Înspăimântată, aşteptă în şanţ până ce maşina trecu pe lângă ea. Recunoscuse străvechiul Ford apoi, datorită poate spaimei, îngrijorării, sau condiţiilor mizerabile în care se afla, îi veni deodată să verse.

Când porni iar la drum îşi spuse că fiecare pas o apropia de casă, de maică-sa, care în clipa aceasta destăinuise întreaga poveste soţului ei şi lui Hazel. Umbla totuşi automat, aproape fără niciun efort conştient în ce altă parte să se ducă. Suspinând, împleticindu-se, îşi continuă drumul până când luminile Misiunii apărură prin perdeaua de ploaie. La vederea lor o fulgeră o nouă idee. Nu se va mai înapoia acasă, se va duce la soţii Smiley şi le va cere s-o ascundă. Le pricinuise destul necaz până acum. Scrisoarea aceea îngrozitoare, cu acuzaţii atât de dezgustătoare fusese deja trimisă. Ceva mai rău nu li se putea întâmpla. Hotărârea aceasta o linişti. Soții Smiley o vor înțelege. În orice caz îi vor oferi un adăpost până când îşi va veni în fire după emoţiile provocate de vizita ei la Ransome.

5

Soţii Smiley nu erau acasă. Când ajunse la uşă, o văzu

numai pe mătuşa Phoebe, singură în salon, şi îşi aminti că la ora aceea soţii Smiley se aflau desigur la şcoala serală. Şovăi o clipă, căci mătuşa Phoebe o înfricoşa oarecum, nu fiindcă ar fi fost aspră şi antipatică, ci datorită înţelepciunii şi vârstei ei foarte înaintate, care o făceau parcă să ştie totul. Ochii pătrunzători ai bătrânei şi bunul ei simţ o înspăimântau şi o intimidau pe aceea ce mai rămăsese din Blythe Sommerfield, Perla Orientului.

Dar şi de data aceasta, ca şi în şanţ, îşi zise că era preferabil să rişte orice, decât să dea ochii cu maică-sa, şi se mai gândi că era imposibil să colinde toată noaptea prin ploaie Ranchipurul. Aşa că îşi rezemă bicicleta de parapetul verandei şi ciocăni în uşă. Mătuşa Phoebe ridică privirile de deasupra lucrului său de mână şi strigă:

— Intră!

La vederea lui Fern, o expresie de surpriză se oglindi în ochii bătrânei, dar şi-o stăpâni imediat fiindcă o impresionaseră ochii umflaţi şi desperarea de pe chipul lui Fern.

Fern era atât de tulburată, încât izbucni fără nicio introducere:

— Nu mă pot duce acasă. Îmi permiteţi să rămân un timp la dumneavoastră?

Copleşită de compătimire faţă de propria ei persoană, care îi apăru în postura unei orfane lipsită de adăpost, izbucni în lacrimi.

— Doamne! Ce s-a întâmplat? întrebă mătuşa Phoebe sărind de pe scaunul ei cu leagăn. Îşi petrecu braţul pe după umărul lui Fern: Eşti udă leoarcă. Mă duc să-ţi aduc nişte îmbrăcăminte uscată şi apoi să-mi spui despre ce e vorba.

Rămasă singură, Fern se aruncă pe o canapea şi începu să plângă zgomotos, cu sughiţuri, fără să se mai reţină.

Mătuşa Phoebe se întoarse cu o rochie aparținând lui Mrs. Smiley, precum şi cu un mare prosop. Atinse blajin umărul lui Fern.

— Haide, haide! Şterge-te bine şi pune pe dumneata

lucrurile astea ale Berthei. Pe urmă să-mi spui ce te-a adus aici.

Fern n-avea chef nici să se usuce şi nici să-şi schimbe veşmintele. Simţea doar nevoia să plângă, să-şi păstreze pe ea hainele ude până va căpăta pneumonie şi va muri. Dar ceva nedefinit în comportarea serioasă a bătrânei o făcu să se simtă oarecum ridicolă, aşa că îi dădu ascultare.

În vreme ce-şi schimba veşmintele, suspinele ei isterice se opriră, astfel că Fern trecu iarăşi în defensivă. Dar nu era chip să se împotrivească hotărârii mătuşii Phoebe, care o întrebă direct:

— Ascultă-mă, fetițo, ai ceva pe suflet, şi ca să te uşurezi, descarcă-ţi sacul. Bănuiesc eu cam despre ce este vorba, dar poţi să-mi spui şi restul. Nu-ţi garantez că am să te pot ajuta, dar spovedania te linişteşte.

— Pot să vă spun tot? se auzi Fern rostind. Mă lăsaţi să vă înşir toată povestea?

Își dădu brusc seama că din întregul Ranchipur numai aici, în casa soţilor Smiley, putea găsi o înţelegere faţă de comportarea ei atât de nechibzuită. Numai cei din familia Smiley erau capabili s-o asculte fără s-o judece, fără să-i dea sfaturi, sau fără să râdă de ea. Nu-i plăcea rochia urâtă de bumbac a lui Mrs. Smiley pentru că era prost croită şi prea lungă, dar veşmântul acesta îi împrumuta un fel de încredere, ca şi când i-ar fi transmis calităţile Berthei Smiley. Se trezi astfel istorisindu-i mătuşii Phoebe tot ce i se întâmplase, ce o îmboldise să acţioneze aşa, de ce îşi ura mama (recunoscu acest lucru), de ce fusese a doua oară la Ransome. În tot timpul acesta mătuşa Phoebe păstrase tăcerea, mărginindu-se doar să scoată din când în când un fel de cloncănit, singurul ei mod de a-şi manifesta interesul sau dezaprobarea faţă de unele incidente stupide.

Când Fern încheie istorisirea celei de-a doua vizite la Ransome, mătuşa Phoebe găsi cu cale să intervină:

— Nu s-a comportat ca un gentleman. Pare de necrezut. Poate că beţia a fost de vină.

— Asta e, zise Fern, gata să-i găsească o scuză. Nici

vorbă că ăsta e motivul. De altfel, n-aş fi venit iarăşi la dumneavoastră… după tot necazul pe care vi l-am pricinuit data trecută, când mama a trimis scrisoarea aceea Consiliului Misionarilor.

— Nu-ţi face griji pentru chestia asta, spuse mătuşa Phoebe. Nu este prima oară că scrie asemenea scrisori. Afară de asta, răul nu învinge niciodată binele. Sunt o femeie bătrână şi ştiu că până la urmă adevărul triumfă. Nenorocirea maică-ti este că n-a avut parte de o creştere bună. Toate femeile din Sud sunt la fel. Nu sunt învăţate decât cum să înhaţe mai repede un bărbat. Nu sunt în stare să se preocupe de altceva.

— Acum nu ştiu ce să fac, unde să mă duc, spuse Fern.

Mătuşa Phoebe se ridică în picioare.

— Cel mai potrivit lucru este să gustăm ceva, zise. Am luat cu toţii masa de seară şi îmi închipui că bucătarul a plecat, dar am să găsesc eu ceva de mâncare. Şi pe mine m-ar ispiti o gustărică. Când mi se face foame, obişnuiesc să pun ceva în gură. Ne pregătim câte o ceaşcă de cafea, câteva ouă şi nişte cartofi prăjiţi.

O luă pe Fern de mână şi o duse la bucătărie.

Mâna mătuşii Phoebe era bătrână, slabă, noduroasă şi bătătorită, după munca grea depusă în cursul celor şaptezeci de ani. Dar Fern o găsi catifelată şi mângâietoare. Era pentru prima dată în cei nouăsprezece ani ai ei că Fern încerca o experienţă asemănătoare, şi aceasta făcu să-i vină iarăşi a plânge.

Bătrâna continua să pălăvrăgească spre a o scuti de efortul de a mai spune ceva.

— Nenorocirea este că nu te potriveşti de loc cu mediul din Ranchipur, zise ea. Chiar şi noi, oamenii mai vârstnici, ne deprindem greu cu căldura, murdăria şi noroaiele de aici. În general, îmi place atmosfera asta, dar câteodată mă apasă pe nervi şi mă face certăreaţă. Atunci spun lucruri urâte până şi Berthei şi lui Homer. Climatul ăsta nu ni se potriveşte, dar este al dracului de interesant.

Mătuşa Phoebe începu să trebăluiască, lăsând-o şi pe

Fern s-o ajute, fiindcă ştia că cel mai nimerit lucru pentru ea era să aibă ceva de lucru. În timp ce Fern făcea treabă, tensiunea isterică de până atunci începu să se potolească, şi la un moment dat îşi spuse că mai are ceva să-i destăinuiască bătrânei, şi anume cel mai important lucru din viaţa ei – iubea pentru întâia oară. Dacă se gândea mai bine, n-ar fi găsit pe nimeni în Ranchipur mai potrivit să-i împărtăşească secretul decât pe mătuşa Phoebe sau poate pe Bertha Smiley. În privinţa acesteia nu era sigură că ar fi înţeles-o deplin. În mătuşa Phoebe, care era atât de bătrână, avea cea mai mare încredere. Era ca şi când mătuşa Phoebe ar fi trăit atât de mult, încât ar fi completat un ciclu şi ar fi redevenit tânără.

Simţea nevoia să vorbească cuiva despre Ransome. Încercarea ei de a se destăinui în scris verişoarei din Biloxi se încheiase cu un eşec, fiindcă niciun cuvânt aşternut pe hârtie nu avea să fie înţeles cum se cuvine, iar dacă ar înţelege totuşi ceva, i-ar da o coloratură ieftină, trivială. Îşi aminti brusc cuvintele de dispreţ ale mătuşii Phoebe faţă de Mrs. Simon – femeile astea din Sud nu sunt învăţate decât cum să înhaţe un bărbat. „După ce ne vom aşeza la masă am să-i vorbesc despre el”, gândi ea. O învălui iarăşi acea căldură ciudată şi în aceeaşi clipă simţi că inima îi dă ghes să se dedice salvării lui din ghearele beţiei, ale desperării.

Când se aşezară în cele din urmă în jurul gustării copioase alcătuită din ouă, cartofi, pâine prăjită, ceai şi turtă dulce, mătuşa Phoebe, ca şi când ar fi înţeles totul cu anticipaţie, îi spuse blând:

— Păcat de Mr. Ransome. Un bărbat atât de simpatic. Este foarte rău când un om ca el cade la patima beţiei. În general, beţivii nu merită nicio atenţie, fiindcă nu sunt buni de nimic. Am avut un frate ca acest… ca Ransome, am vrut să spun – a murit din cauza beţiei la cincizeci de ani.

Inima lui Fern se încălzi iarăşi. Fu pe punctul de-a se destăinui bătrânei, dar limba i se încleştă, iar cuvintele îi muriră pe buze. O împiedicase să vorbească ceva din

afară, aproape tangibil, poate tăcerea aceea ameninţătoare care plutea în atmosfera fierbinte şi umedă. Era ca şi când ar fi început să vorbească, dar ceva mai puternic decât voinţa ei o întrerupsese, ceva foarte important, cum ar fi de pildă o comunicare pe care natura voia să i-o facă ei şi mătuşii Phoebe. Observă că şi mătuşa Phoebe era conştientă de aceeaşi intruziune; s-ar fi zis că o fantomă pătrunsese în încăpere şi le poruncea să fie atente. Bătrâna se uită la Fern şi începu să-i spună ceva, dar în aceeaşi clipă păru să fi venit sfârşitul lumii. Dalele din pardoseală prinseră să joace sub tălpile lor, apoi se dislocară. Masa porni să salte, iar ceaiul se vărsă pe faţa de masă albă. Se auzi zgomot de pietre şi de bucăţi de tencuială căzând, iar în aceeaşi clipă luminile se stinseră, ca urmare a distrugerii centralei electrice de către valul de apă eliberată din încătuşarea barajului despicat de cutremur.

În întunericul lăsat brusc asupra lor, Fern auzi glasul mătuşii Phoebe care rosti cu voce comic de egală:

— Cred că a fost un cutremur.

Dar, paralizată de frică, Fern îşi pierduse glasul.

— Stai pe loc, zise bătrâna. Cred că am o lanternă electrică în dulap.

Fern o auzi foindu-se ca un şoarece, călcând pe dalele sparte, undeva în întuneric, şi apoi zgomotul uşii dulapului care se deschidea, urmat de apariţia în încăpere a unui slab fascicol de lumină, izvorât dintr-o lanternă electrică, alimentată de o baterie pe jumătate consumată. Dibuise şi câteva lumânări, dintr-un stoc mai mare, procurat de mătuşa Phoebe, care n-avea încredere în lumina electrică distribuită de centrala electrică aflată la zece mile depărtare şi care se putea opri la simpla apăsare a mâinii unui indian mânat de o simplă curiozitate.

— Ar trebui să ieşim din casă, zise mătuşa Phoebe. Aşa făcea întotdeauna sora mea Doris din Long Beach când venea câte un cutremur. Dar nu mă prea trage inima să ies în ploaie. Cred că ar fi mai înţelept dacă ne-am duce să

vedem ce s-a întâmplat în restul casei. Judecând după praf şi miros, am impresia că mai toată casa s-a dărâmat.

Calmul bătrânei, care putea tot atât de bine să fie şi indiferenţă, o făcu şi pe Fern să-şi revină. „Ce s-o fi întâmplat la noi acasă? reflectă ea. Dar la Ransome? Unde o fi el acum?” Apoi îşi aminti că plecase să cineze la familia Bannerjee. „Oricum, casa lor nu e din piatră. Construcţiile de lemn par să reziste mai bine la cutremure”, gândi ea repede.

Jumătate din casa soţilor Smiley – partea din faţă, cu ferestrele spre drumul distileriei – se prăbuşise. Rămăseseră intacte numai trei dormitoare şi o vastă şi goală încăpere folosită înainte drept depozit şi care nu suferise modificări când restul casei fusese transformată din cazarmă în misiune. Cutremurul, oarecum şugubăţ, distrusese o parte din clădire şi lăsase cealaltă în picioare, dar şi aceea puţin şubrezită. Bătrâna, urmată de Fern, se uită la dărâmături şi scăpă ciudatul ei cloncănit la vederea ruinelor acestei case pe care o păstrase întotdeauna curată ca un palat.

— Am avut noroc că ne-am aflat în bucătărie şi nu în salon, se adresă ea lui Fern.

În aceeaşi clipă atenţia le fu atrasă de un zgomot bizar care se apropia din depărtare – pare-se dinspre oraş – un vuiet nedefinit de ape şi de strigăte omeneşti, care începu să tulbure liniştea adâncă de după cutremur. Bătrâna şi fata stăteau cu câte o lumânare în mână, ascultau înfricoşate noile zgomote, cu atât mai înspăimântătoare cu cât erau mai puţin bruşte, mai puţin imediate, dar atât de misterioase.

Mătuşa Phoebe îşi recâştigă cea dintâi cumpătul.

— Ce dracu o mai fi? exclamă ea. De nu li s-ar fi întâmplat ceva Berthei şi lui Homer. Şcoala serală este o clădire nouă şi solidă.

— Parcă ar fi nişte ţipete, rosti Fern. M-aş duce să văd dacă s-a întâmplat ceva la noi acasă.

O încolţise o frică adâncă, răscolitoare, pentru că din casa de peste drum nu se auzea niciun zgomot. Dacă mama ei sau Hazel s-ar fi aflat acolo ar fi ţipat, fiindcă era în firea lor. Una din ele ar fi trecut drumul, oricât de mult i-ar fi urât pe cei din familia Smiley. De aici, de la fereastră, nu putea să desluşească nimic în întunericul adânc… nimic altceva decât torentele de ploaie şi ramurile vaste ale unui ficus bengalez care se înălţau spre cerul negru.

Casa familiei Simon se prăbuşise ca şi cazarma, transformându-se într-o grămadă de pietre, bârne şi moloz. Când Fern şi mătuşa Phoebe ajunseseră la faţa locului, norul de praf stârnit de dărâmarea clădirii începuse să fie subţiat de ploaia torenţială. Tăcute, abia ţinându-se pe picioare, bătrâna şi fata dădură ocol casei prăbuşite, slujind-se de lanterna electrică pe jumătate consumată. Din când în când strigau cu glas slab, tremurat, căutând prin ruine un semn de viaţă. Deodată Fern simţi că un teribil calm coboară asupra ei, calmul care urmează unui şoc îngrozitor. Mintea ei deveni nefiresc de rece şi de limpede. Scena la care asista părea ireală. Conştiinţa ei o respingea ca pe un coşmar imposibil. Nu era firesc ca ea şi mătuşa Phoebe să umble prin ploaie, căutând prin ruinele casei dărâmate vreo urmă a tatălui, a mamei, a sorei ei. Corul de vaiete care venea dinspre oraşul îndepărtat nu avea nicio legătură cu viaţa adevărată – ţinea de un vis urât.

Deodată i se păru că, dacă i-ar striga pe nume destul de tare, ei ar putea să apară vii şi nevătămaţi printre perdelele de ploaie, venind poate dinspre terenurile de tenis sau de peste drum. Începu să-i cheme cu vocea tremurândă, isterică:

— Tată! Mamă! Hazel!

Dar glasul ei era înăbuşit de torentele de ploaie, şi la ureche nu-i ajunseră decât jelaniile nefireşti care veneau dinspre oraşul lovit de nenorocire.

O auzi pe mătuşa Phoebe spunând:

— Poate că nu erau acasă. Poate că sunt în altă parte, în siguranţă.

Un gând cumplit, nebunesc străbătu creierul fetei. „Poate că au murit cu toţii. Poate că am rămas liberă!” Deodată simţi că o copleşeşte ruşinea. Pentru ultima oară strigă în beznă:

— Hazel, Hazel!

Era imposibil ca urâta şi stupida Hazel să fi murit. Apoi avu senzaţia că pământul se deschide sub picioarele ei şi că bezna o înghite, în vreme ce corul de vaiete scăzu treptat în intensitate, până dispăru cu totul.

Când îşi recăpătă cunoştinţa, se văzu întinsă pe podeaua sfărâmată a bucătăriei şi învăluită într-un cearşaf. Avea pe limbă un gust de brandy, ceea ce o făcu să se gândească imediat la Ransome şi la prima ei vizită în casa lui. Mătuşa Phoebe stătea în picioare lângă ea.

— Nu te speria, copila mea. Ai leşinat şi te-am târât până aici. Asta e tot. Hai, mai bea un strop. Am întotdeauna puţin alcool la îndemână pentru împrejurări mai deosebite.

Fern trase o duşcă de brandy tare şi ieftin, tuşi puţin, apoi îi reveni cu încetul amintirea a tot ce i se întâmplase. Realitatea crudă îi apăru în lumina ei adevărată. Impresia de coşmar pe care o avusese până acum dispăruse. Fern îşi dădu seama că zguduirea pământului se petrecuse şi că era foarte probabil ca mama, tatăl şi Hazel să fi murit. Lacrimile îi împăienjeniră ochii, apoi începură să i se scurgă pe obraz. Fără voia ei scăpă un geamăt.

Bătrâna îi luă mâna într-a ei.

— Nu mai plânge, zise. Nu ajută la nimic. Ai face mai bine să-ţi pui îmbrăcămintea asta uscată. N-am putut să te îmbrac singură. Abia am reuşit să te aduc până aici şi să-ţi scot lucrurile ude de pe tine.

— Nu mai plâng. Promit. Nu ştiu ce se întâmplă cu mine.

De afară, din beznă, se auzi o voce slabă strigând. Câteva clipe, ropotul de ploaie înăbuşi glasul, voalându-l, punându-i surdină. Fern se ridică în capul oaselor şi trase cu urechea. Vocea se auzi iarăşi, ascuţită, tremurată,

isterică, dar mai clară de data aceasta, atât de clară, încât Fern o recunoscu. Era a maică-si. Ţinându-şi cearşaful în jurul trupului, sări în picioare. A treia oară vocea se auzi foarte limpede. Mama ei striga în noapte. Încercând să acopere zgomotul ploii.

— Burgess! Burgess! Hazel! Fern!

— Mă duc s-o chem aici, zise mătuşa Phoebe.

— Merg şi eu cu dumneavoastră. Merg şi eu! Merg şi eu!

Învăluită în cearşaf, o urmă pe bătrână în ploaie.

Ghidându-se cu ajutorul slabei lanterne electrice, se îndreptară spre locul de unde se auzea glasul lui Mrs. Simon. O descoperiră stând pe alee, la o oarecare distanţă de casă, dar când se apropiară, observară că nu era singură. Agăţată de ea, se lăsa târâtă planturoasa Mrs. Hogget-Clapton.

La revederea luminii, Mrs. Simon strigă isteric:

— Cine e? Tu eşti, Burgess?

— Eu sunt, mamă, răspunse Fern.

— Dar ei unde sunt? Unde este tatăl tău? Unde este Hazel? Oh, Doamne! Ce li s-a întâmplat?

Mrs. Simon se repezi la Fern şi o cuprinse în braţe, plângând.

— Oh, scumpa mea! Sunt sigură că au murit! Sunt sigură că au murit!

Mrs. Hogget-Clapton, lipsită de sprijinul braţului ei, alunecă în noroiul de pe alee şi rămase acolo stând pe şezut, învăluită în *peignoir*-ul ei de satin roz-pal, împodobit cu dantelă, dar ud leoarcă, bolborosind şi văicărindu-se.

6

Rămasă singură cu Mrs. Hogget-Clapton pe veranda bungalowului pustiu, Mrs. Simon aşteptase multă vreme, ascultând gemetele năucitei sale prietene şi trăgând cu urechea la zgomotele care veneau dinspre oraş. La început n-ar fi putut să spună ce aştepta, dar după un timp

inteligenţa ei începuse să lucreze şi ajunsese la concluzia că ar putea să stea acolo până la sfârşitul lumii, fără ca să le vină nimeni în ajutor. Treptat, înţelese că prietena ei era beată şi deci cu totul inutilă. Rareori i se întâmpla s-o viziteze pe Mrs. Hogget-Clapton atât de târziu şi niciodată nu-i fusese dat s-o vadă în aşa hal. Acea porţiune din Mrs. Hogget-Clapton care îşi păstra îndeobşte destulă sobrietate spre a permite iluzia unei relative demnităţi sucombase acum suplimentului de intoxicaţie datorită groazei. O clipă, Mrs. Simon o urî cu toată fiinţa ei, pentru că într-o asemenea criză se dovedea atât de stupidă şi de vlăguită, fiindcă devenise o simplă povară şi fiindcă era molâie şi idioată. Instinctul ei o îndemna să plece şi s-o lase singură, acolo pe podeaua verandei, dar experienţa îi spunea că un asemenea gest nu se cuvenea. O pălmui de două ori, cu singurul rezultat de a o fi făcut să sporească volumul gemetelor. O luă atunci de un braţ, şi trăgându-i-l peste umăr, ca şi când ar fi vrut să salveze o femeie aflată pe punctul de a se îneca, o ridică în picioare.

— Încearcă să-ţi revii, Lily, strigă. Trebuie să plecăm de aici!

Dar Mrs. Hogget-Clapton se mărginea să geamă şi să rămână grea şi inertă. Acum, în mijlocul catastrofei, Mrs. Simon nu mai era impresionată de importanţa lui Mrs. Hogget-Clapton, care se topise în chip misterios. Nu-i mai era teamă s-o cheme pe numele ei mic – Lily – în prezenţa ei, aşa cum o numea în absenţa acesteia. De data aceasta începu s-o apostrofeze cu vorbe de-a dreptul urâte. Nu mai făcea niciun efort spre a-şi ascunde mânia.

— Haide, trezeşte-te, beţiva dracului! strigă. Trebuie să mă duc acasă.

Dar în clipa în care Mrs. Hogget-Clapton părea să se prăbuşească, slăbuţa şi delicata Mrs. Simon simţi că-i cresc puterile. Renunţând la cochetăria şi la feminitatea ei exagerată, deveni deodată dură. Pe jumătate cărând-o, pe jumătate trăgând-o, reuşi s-o coboare pe trepte, apoi s-o îmbrâncească, în ciuda gemetelor ei, pe bancheta din

spate a străvechiului Ford. Mrs. Hogget-Clapton căzu pe podea şi încremeni acolo cu unul din picioarele ei groase atârnând afară din maşină. Dar Mrs. Simon i-l împinse furioasă înăuntru şi trânti uşa, închizând-o. Apoi, fără să-i mai arunce o privire peste umăr, se aşeză la volan şi demară.

Între timp incendiile începuseră să se întindă în oraş, şi văpaia lor reflectată lumina întreg drumul până la distilerie. La cotitura distileriei, plasată pe un teren ceva mai jos, Fordul împrăştie un jet de spumă când se cufundă cu vreo treizeci de centimetri în apă. Drumul era invizibil, dar Mrs. Simon se putea călăuzi după şirul de smochini de Jawa, aliniaţi de o parte şi de alta. Conducând de-a lungul lor, străbătu încă o jumătate de milă, câteodată pe porţiuni neinundate, alteori printr-o apă care acoperea aproape roțile. „Dacă apuc să ajung la marginea hipodromului, ne vom afla pe un teren mai înalt”, gândea. Erau tocmai pe punctul de a ajunge în acest loc, când apa intră în carburator, făcând Fordul să se oprească.

Încercă în mai multe rânduri să pună motorul în funcţie, înjurând, folosind cuvinte auzite odinioară, în copilărie, rostite de comis-voiajorii aşezaţi în nopţile fierbinţi pe veranda hotelului din Unity Points, Mississippi, proprietatea tatălui ei, vorbe pe care le reţinuse aproape fără să-şi dea seama.

În acelaşi timp începu să plângă, mai mult datorită exasperării decât fricii. „Nu putem sta aici toată noaptea, reflectă ea. Apa ar putea să se ridice. Trebuie să ajung neapărat la Misiune, şi mai sunt nevoită să târăsc după mine şi pe beţiva asta. După afacerea asta nu va mai îndrăzni să-şi dea aere faţă de mine.”

După ce renunţă la orice speranţă de a mai pune Fordul în mişcare, coborî din maşină. Deşi o înspăimântau şerpii, intră cu picioarele în apa călduţă, murdară, împuţită, scârboasă care-i ajungea până deasupra genunchilor Deschise portiera din spate.

— Haide, ieşi de acolo, tâmpito! strigă.

La lumina incendiilor, o văzu pe Mrs. Hogget-Clapton zăcând în aceeaşi poziţie în care căzuse la început. Îşi dădu seama că singurul mijloc de a o scoate din maşină era s-o tragă de picioare. Adunându-şi toate puterile, reuşi, după o serie de smucituri şi de opinteli, să o aşeze pe şezut, pe planşeul maşinii şi cu picioarele atârnând afară. Poziţia aceasta era ceva mai bună, conchise Mrs. Simon şi, făcând un ultim efort, i se adresă cu ton mângâietor, ca unui copil.

— Haide, Lily, fă o mică sforţare! Pune picioarele pe pământ şi încearcă să te ridici.

Gemând, Mrs. Hogget-Clapton se execută ca prin ceaţă, dar tocul înalt al papucului ei împodobit cu pene de struţ se prinse în rama scării şi doamna plonjă în apă, cu faţa în jos... Şocul apei şi poate spaima de înec o dezmetici puţin şi îi restitui o fărâmă din acea voinţă la care renunţase cu puţin timp înainte, spre a se cufunda într-un fel de voluptate provocată de beţia-i femeiască. Zbătându-se, reuşi să se ridice în picioare şi să strige cleios:

— Unde sunt? Unde mă aflu? Cum am ajuns aici?

— Te afli pe drumul distileriei, tâmpito! Trebuie să mergem în continuare pe jos. Fordul a rămas în pană.

Ajutată de Mrs. Simon, Mrs. Hogget-Clapton reuşi să umble, jeluindu-se, nesigură pe picioare, până ce ajunseră pe un teren mai ridicat şi neinundat. Apoi începu iarăşi să geamă şi să se poticnească la fiecare zece sau cincisprezece metri. În cele din urmă reuşiră să treacă de hipodrom şi să ajungă la capătul aleii care ducea la Misiune. Acolo, istovită şi cuprinsă de desperare, începuse să strige, fiind auzită de Fern şi de bătrâna mătușă Phoebe, aflate în acea clipă în bucătăria locuinţei pe jumătate ruinată a soţilor Smiley.

În vreme ce Fern continua să vâslească pe deasupra grădinilor inundate, aflate între ficusul bengalez şi casa lui Mr. Bannerjee, nu ridicase de loc privirile. Din clipa în care fusese pe punctul de a se răsturna, când încercase să-

şi elibereze luntrea dintre ramurile copacului, îl văzuse pe Ransome stând pe balcon alături de o femeie necunoscută. Acum se simţea intimidată nu numai de Ransome, dar şi de prezenţa acelei străine. „Are să aibă impresia că alerg după el”, reflectă Fern. S-ar putea să refuze să se lase salvat. Poate că va dori să rămână pe loc. Dintr-o singură privire fata îşi putuse da seama că străina era foarte drăguţă. Fern era atât de preocupată de Ransome, încât nici nu se gândea s-o salveze pe străină sau pe membrii familiei Bannerjee. Numai la el se gândise, când găsise bărcuţa aceea rătăcind pe ape, lângă distilerie. Numai la el se gândise când intrase până la piept în puhoi spre a trage luntrea la mal. Numai pentru el încropise din două bucăţi de lemn, găsite de mătuşa Phoebe, acea vâslă ciudată, folosită acum. Pe maică-sa o cuprinseseră istericalele la auzul intenţiei exprimate de Fern de a merge în ajutorul lui Ransome.

— Îți interzic să pleci în barca aceea nenorocită, strigase Mrs. Simon printre lacrimi, frământându-şi mâinile. N-am suferit destul? N-am pierdut destul, ca să te mai pierd şi pe tine?

Fern nu-i dăduse însă nicio atenţie şi continuase să prindă în cuie cele două scânduri. După ce isprăvise de meşterit vâsla, plecase înveşmântată în hainele pe care Ransome i le dăduse în noaptea când ea dormise la soţii Smiley.

La urma urmei Fern nu era liberă. Maică-sa încă trăia, iar în inima ei Fern ştia că ar fi preferat să-şi piardă mama decât tatăl şi pe Hazel. Dar ceva se petrecuse cu ea în noaptea aceea tragică, de groază. Ştia că, deşi maică-sa scăpase cu viaţă, nu mai depindea de ea şi se considera eliberată pe vecie. Mai făcuse o descoperire asupra vieţii… depărtarea, evadarea nu aveau nimic de-a face cu libertatea. Libertatea exista în lăuntrul tău, indiferent de locul în care te-ai fi aflat. Nu evadase, nu fugise, se afla încă în Ranchipur, cu toate acestea era liberă, mai liberă decât dacă ar fi reuşit să ajungă la Hollywood, fără să fi

trăit tragedia din ultimele ore. Se dovedise mai puternică decât maică-sa, fiindcă reuşise să-şi păstreze cumpătul, deşi era bolnavă, nenorocită, înspăimântată. În timpul acestui dezastru ea îşi cucerise demnitatea, pe când maică-sa îşi pierduse şi acel rest de demnitate pe care o mai păstra înapoia înfăţişării ei de ingenuă perpetuă, cu chip prostuţ alb-trandafiriu. Chiar când apăruse îmbrăcată în şortul şi în cămaşa de tenis a lui Ransome, iar la vederea lor maică-sa scăpase un strigăt gutural ca şi când ar fi fost rănită de moarte, Fern nu se lăsase impresionată. Ar fi fost stupid să poarte alte veşminte în expediţia în care se angajase. Până şi în plină tragedie mama ei găsise cu cale să protesteze.

— Ce va zice lumea când te va vedea îmbrăcată aşa? Ce vor spune băştinaşii? Nu vor mai avea niciun respect pentru noi.

Fern observă că maică-sa omisese să adauge: „Ce va spune Mrs. Hogget-Clapton?”

În clipa aceea Mrs. Hogget-Clapton zăcea pe spate, grăsuţă, inertă, goală sub un cearşaf, în patul dublu al soţilor Smiley. *Peignoir*-ul ei de mătase de un roz-pal şi împodobit cu dantelă atârna acoperit de noroi pe un scaun din bucătărie spre a se usca în faţa focului. Leşinată, ridicolă, Mrs. Hogget-Clapton sforăia. Ameninţarea relativă la părerea pe care avea să şi-o facă Mrs. Hogget-Clapton încetase pe veci să mai aibă vreun efect.

Tocmai când Fern se pregătea să pornească în expediţie, Raşid Ali Khan şi Harry Loder apărură ca din neant. Spătosul musulman purta zdrenţele unei uniforme de ofiţer găsită în ruinele cazărmii în vreme ce căuta cadavrele militarilor. Pantalonii erau prea strâmţi pentru el, iar braţele lui musculoase ieşeau până deasupra încheieturilor din mânecile tunicii croite pentru un om pe jumătate cât el. Harry Loder nu mai arăta ca spilcuitul dandy şi jucător de polo din armata indiană, bujorii din obraji îi pieriseră şi tremura uşor, de parcă l-ar fi cuprins frigurile.

La vederea lor, înfricoşata Mrs. Simon începu să plângă

iarăşi.

— Nu v-ar strica puţin brandy, propuse mătuşa Phoebe.

— O duşcă nu ne-ar face rău, răspunse Loder cu o voce care nu părea să fie a lui.

În vreme ce mătuşa Phoebe se duse după sticla cu brandy, el le spuse că toţi ofiţerii, cu excepţia lui, pieriseră şi fuseseră deja îngropaţi de soldaţii din regiment. Apoi Mrs. Simon începu să strige cuprinsă de istericale şi să le implore ajutorul spre a găsi cadavrele soţului ei şi al lui Hazel. Raşid Ali Khan, cu un ton brusc (ton incalificabil, avea să cugete Mrs. Simon mai târziu, pe care musulmanul n-ar fi trebuit să aibă îndrăzneala de a-l folosi faţă de o europeană), îi spuse că nu era timp pentru morţi atâta vreme cât se mai aflau oameni vii care trebuiau salvaţi.

Mătuşa Phoebe se înapoie după ce găsise sticla de brandy golită de ultima picătură de băutură, ascunsă printre cearşafurile lui Mrs. Hogget-Clapton şi le spuse că făcuse o greşeală şi că în casă nu se mai găsea strop de brandy. Apoi, cu o ciudată detaşare, interlocutorii îşi schimbară diferite veşti. Nici isteriile lui Mrs. Simon nu-i putură opri. Soţia lui Raşid şi cei şase copii erau în siguranţă, deoarece casa fusese clădită după un plan american şi rezistase cutremurului. Erau însă izolaţi din cauza inundaţiei şi dispuneau de foarte puţină hrană. Îndată ce se luminase de ziuă, Raşid îşi lepădase hainele, se aruncase în apă şi înotase străbătând puhoiul până la terenurile neinundate. Îşi va salva mai târziu familia, le explică el. Sosise la cazarmă gol, aşa cum îl făcuse maică-sa, dar păstrând încă demnitatea nealterată a unui dreptcredincios.

Acum, le spuse el, trebuia să găsească bărci sau să construiască plute. Se impunea să descopere ce anume blocase trecătoarea de lângă Muntele Abana, împiedicând apele să se scurgă.

Lui Fern, ofiţerul nu-i mai apăru în postura unei brute trufaşe, care încerca s-o înghesuiască prin colţuri spre a o pipăi şi a-i fura un sărut. Părea mai degrabă un individ

bolnav şi înfricoşat. Îi asculta fără să scoată un cuvânt. Nu le spuse nimic despre mica şi plăpânda luntre ascunsă în livada de guave pe jumătate înecate de ape, din apropierea distileriei, de teamă să nu i-o ia. Fern era hotărâtă să afle dacă Tom Ransome rămăsese în viaţă. După aceea nu aveau decât să ia luntrea sau orice ar fi avut nevoie. Acum nu-i mai era teamă de Harry, uitase şi de vechea ei antipatie pentru el. Loder, pe de altă parte, nici nu părea să fie conştient de prezenţa ei. Fern se temea ca nu cumva unul dintre acei ce-i cunoştea taina să fie tentaţi să trădeze. Mătuşa Phoebe era însă ocupată cu bucătarul paria, care venise în zori, iar acum prepara ouă şi pâine prăjită pentru cei doi bărbaţi. Mrs. Simon se mărginea să bolborosească isteric, hipnotizată de propriile ei pierderi.

Raşid spuse că va pleca la Philkana, spre a aduce de acolo elefanţi. Automobilul lui Harry rămăsese în pană de benzină la jumătatea drumului dintre cazarmă şi Misiune. Încercaseră să pună în funcţie vechiul Ford al lui Mrs. Simon, imobilizat lângă distilerie, dar rezervorul nu mai avea destulă benzină spre a merita efortul reparării motorului. Rezervoarele de carburanţi de la cazarmă fuseseră distruse, iar marele depozit de benzină din oraş, chiar dacă nu se dărâmase, se afla sub apă. Civilizaţia mecanizată nu le mai putea fi de niciun folos. Nu le mai rămăseseră decât elefanţii, care umblau desigur de colo până colo în îndoielnicul lor adăpost de la Philkana. Elefanţii puteau străbate peste tot, la nevoie chiar înota, înfruntând inundaţia. Numai cineva capabil să înoate o milă sau două prin puhoiul de ape ar putea ajunge la *jobedari*, spre a le da poruncă să-i aducă, şi acest cineva era numai Raşid. Cu ajutorul elefanţilor ar porni la vale, până la Muntele Abana, spre a descoperi ce anume zăgăzuia apele. Harry credea că este o barieră alcătuită din dărâmături şi cadavre. În vreme ce Ministrul poliţiei va înota până la Philkana, Harry se va duce la depozitul de muniţii al armatei spre a-şi procura dinamită.

Fură aduse apoi ouăle, iar Raşid şi Harry Loder se

aşezară la masă şi începură să se înfrupte, fără să mai vorbească. Abia dacă mai răspundeau la câte o întrebare a mătuşii Phoebe referitoare la spital sau la Liceul de fete al Maharanei. Ei însă ştiau tot atât de puţin ca şi bătrâna despre partea oraşului de dincolo de râu.

Fern, înspăimântată la gândul că maică-sa ar fi capabilă să-şi vină în fire şi să le vorbească despre existenţa luntrei de plăcere, îi asculta şi îi observa pe amândoi. Era fascinată în special de spectacolul oferit de Harry Loder, obosit şi palid, cu tunica murdărită de noroi şi de moloz. El nu-i aruncase nicio privire, şi în vreme ce-l studia, Fern avu impresia că în fiinţa lui murise ceva, dar că în acelaşi timp altceva, nemaivăzut până atunci la el, căpătase viaţă. Lucrurile acestea nu le putea defini, fiindcă nimeni nu o învăţase, experienţele îi erau limitate, cât şi cunoştinţele de altfel. Avea însă impresia că desluşea pe chipul lui aceeaşi expresie bizară, implacabilă, pe care o descifrase şi pe chipul acelei ciudate Miss Dirks. Ori de câte ori o întâlnea din întâmplare prin bazar ori în piaţa cea mare, Miss Dirks avea întotdeauna un aer zorit, şi în acelaşi timp absent, care o făcea să treacă pe lângă fete ca şi când ar fi trecut pe lângă un copac sau prin preajma unei stânci.

Îndată ce terminară ouăle şi băură cafeaua, Raşid se ridică de la masă, arătând oarecum absurd în tunica aceea magnifică, dar atât de nepotrivită pentru el şi în pantalonii aceia strâmţi. Dintre toţi oamenii, gândea mătuşa Phoebe, tocmai Raşid ajunsese să poarte uniforma cuceritorilor.

— Mă întorc de îndată ce obţin veşti noi, zise Harry. Cum staţi cu merindele? se adresă el mătuşii Phoebe.

— Două sau trei zile ne descurcăm noi. N-am lăsat niciodată casa fără provizii. Vă pregătesc o masă bună şi data viitoare, când veţi veni pe aici.

Harry Loder se uită la Fern pentru întâia dată, dar oarecum ciudat, de parcă ar fi privit prin ea.

— Ai face bine să nu umbli prin împrejurimi, zise el. Nu mai există niciun fel de poliţie. Nu ştii ce se poate întâmpla. Indigenii bhils ar putea să coboare din munţi ca

să prade. Se întoarse apoi spre mătuşa Phoebe şi o întrebă cu autoritate: Aveţi pe aici vreo armă?

— Nu, replică mătuşa Phoebe. N-avem nevoie de arme.

— În Ranchipur nu mai există provizii. Dumnezeu ştie ce poate să survină. Scoase un revolver din buzunarul dinăuntru al tunicii: Poftiţi, ţineţi-l la dumneavoastră. Am să trimit şi o gardă.

Păstră câteva clipe tăcerea, apoi se uită la mâinile lui mari şi musculoase, zgâriate şi însângerate încă după lupta lui cu pietrele dislocate şi cu bârnele rupte.

— Din nenorocire, adăugă, nu mă mai pot bizui nici pe proprii mei soldaţi… cei care au mai rămas.

În clipa aceea Mrs. Simon începu să plângă zgomotos.

— Ce spui? strigă ea. Nu se poate să pleci şi să ne laşi aşa. Nu ne lăsa singure! Ar putea să ne omoare sau să ne facă cine ştie ce…

În locul lui Harry îi răspunse Raşid, cu bruscheţe şi cu oarecare dispreţ:

— Nu veţi păţi nimic, doamnă. Puteţi mulţumi cerului că nu avem de-a face decât cu nişte gujerati, care nu sunt cei mai răi.

După plecarea lor, mătuşa Phoebe îşi prinse revolverul la brâu pe deasupra şorţului, apoi începu să adune de pe masă farfuriile şi să facă socoteala proviziilor care mai rămăseseră. Mai trecuse prin asemenea încercări. În copilărie văzuse de două ori preria în flăcări şi auzise poveşti despre raidurile şi masacrele săvârşite de pieile roşii pe vremea tatălui ei. Acum nu se aştepta să fie lăsată în pace, numai cu Fern, cu Mrs. Simon şi cu beţivana de Mrs. Hogget-Clapton în întreaga casă. Sufletul ei bătrân era încolţit de teamă la gândul primejdiilor pe care le aveau de înfruntat Bertha şi Homer Smiley. Dar nu avea pe lângă ea decât pe Mrs. Simon, isterică şi inutilă, pe Mrs. Hogget-Clapton, zăcând beată în patul Berthei şi pe biata Fern, care nu se gândea decât cum să ajungă la omul pe care nimic nu-l mai putea salva din ghearele alcoolismului, cel mai bun lucru era să-şi găsească mult de lucru.

Când bărcuţa aceea caraghioasă ajunsese sub balconul pe care stătea Ransome, Fern nu se mai gândea la Harry Loder, ci la faptul că a doua oară se făcea poate ridicolă. Nu-i fu chip să privească în sus, spre Ransome, care îi dădea indicaţii cum să-şi plaseze barca, în vreme ce stătea aplecat peste balustradă, ţinând în mână o coardă de mătase luată de la unul din halatele lui Mrs. Bannerjee, cumpărate din Jermyn Street. Acum, după ce-i reuşise operaţia de salvare, ar fi lăsat luntrea acolo şi ar fi plecat aiurea. În vreme ce prindea capătul corzii şi îl lega de una din colonetele subţiri, aurite, ale baldachinului, se simţea nenorocită nu atât datorită lui Ransome cât femeii din preajma lui… femeia aceea frumoasă, înveşmântată în alb şi împodobită cu diamante şi smaralde, o femeie din altă lume, despre care Fern nu ştia nimic în afară de faptul că reprezenta înşelător realitatea, aşa cum de fapt este ea văzută de către cineaştii din Hollywood.

Doamna aceasta făcea parte din lumea lui. Fiinţele acestea deosebite se înţelegeau aproape fără să-şi vorbească. Între ei nu existau acele pauze şi echivocuri penibile care-l făceau pe Ransome să surâdă şi pe ea, Fern, să se îmbujoreze şi să-l iubească în acelaşi timp, fiindcă era atât de bun şi se străduia atât de mult s-o ajute cu înţelepciunea şi experienţa lui. Femeia o tulbura… femeia aceea, cu veşminte şi bijuterii insolent de frumoase, femeia aceea, care lui Fern nu-i părea plictisită şi oarecum vârstnică, ci de o drăgălăşenie şi de o perfecţiune incomparabilă. Nu bănuia că aici, în Ranchipur, ea, Fern, îmbrăcată în vechiul şort şi cămaşă de tenis avea o prospeţime şi un farmec pentru care femeia ar fi făcut bucuros schimb, punând la bătaie toate rochiile scumpe, toate bijuteriile şi toate bunurile ei materiale.

Pentru prima oară fu nevoită să privească în sus, fiindcă Ransome o striga acum după ce bărcuţa fusese bine legată, şi îi întindea mâna spre a o ajuta să se caţăre pe balconul de la etaj. Fern îi văzu faţa, şi în clipa aceea sufletul îi tresaltă de bucurie, fiindcă citise în ochii lui

plăcerea pe care i-o făcuse apariţia ei. Îşi dădu seama că era încântat s-o vadă, că se simţea mândru de ea şi că în acelaşi timp era amuzat de ciudăţenia întregii scene. Pentru întâia dată înţelese ea – deşi nu se pricepea să analizeze emoţiile şi gândurile umane – ce anume o făcea să-l iubească atât de mult. Erau bunătatea şi surâsul acela care apărea şi dispărea cu atâta uşurinţă şi iuţeală, amintind o lumină care se aprinde şi se stinge, o strălucire care iluminează adâncimi neînțelese încă, dar susceptibile a fi presimţite.

Mâna şi braţul lui erau puternice; aveau mai multă putere decât îşi închipuia ea că poate ascunde un trup atât de zvelt. O trase peste marginea balconului, dar ajunsă acolo, se desprinse din mâinile lui şi sări peste balustradă. Se simţea neajutorată şi extrem de stingherită.

— Eşti o fată foarte îndemânatică, îi spuse Ransome.

Deodată Fern simţi că o potopeşte mânia, fiindcă o trata iarăşi ca pe o fetiţă, umilind-o tocmai în prezenţa acestei străine, care îi privea cu atâta atenţie. Lacrimile prinseră să i se scurgă pe sub pleoape şi desigur că i-ar fi înecat ochii dar, cu un mare efort, demn de tăria de caracter a lui Miss Dirks, reuşi să şi le stăpânească. Deodată, moartea tatălui ei şi al lui Hazel căpătă pentru întâia dată forţa unei realităţi inexorabile, care făcu s-o năpădească un val de autocompătimire. Până acum totul îi păruse nefiresc, de parcă s-ar fi întâmplat la cinema. De data aceasta adevărul îi apăru în toată cruzimea lui. Îşi dădu seama că orice s-ar întâmpla, nu-i va mai vedea niciodată. Iar Ransome cuteza să-i zâmbească şi să-i spună că este o „fată foarte îndemânatică”.

— Dă-mi voie să te prezint lady-ei Heston, adăugă el.

— Îți rămânem foarte îndatoraţi, declară lady Heston cu încântătoare amabilitate. Ai dat dovadă de mult curaj. Fără dumneata am fi pierit aici de foame şi de plictiseală.

— De unde naiba ai făcut rost de luntrea asta? întrebă Ransome.

— Am găsit-o lângă distilerie. Mătuşa Phoebe m-a ajutat

să fac o vâslă. Nu avea decât una.

Deodată se simţi iarăşi mândră şi aproape fericită. Apoi biata Miss Murgatroyd apăru în prag purtând rochia aceea *style*, din tafta albastră, murdărită de noroi, şi la vederea ei Fern se simţi sigură pe ea şi încrezătoare în propriile-i forţe, fiindcă înfăţişarea lui Miss Murgatroyd la acea oră ar fi redat încrederea oricărei femei.

Miss Murgatroyd strigă cu minunare:

— Pentru numele lui Dumnezeu, cum ai ajuns aici?

— Cu o barcă, replică Fern.

Miss Murgatroyd se răsuci pe călcâi şi alergă în casă strigând:

— Mrs. Bannerjee, Mrs. Bannerjee! Suntem salvate!

În vreme ce Miss Murgatroyd împărtăşea soţilor Bannerjee noutatea, Ransome şi lady Heston o rugau pe Fern să le dea ultimele veşti. Ea le vorbi despre moartea tatălui ei şi a lui Hazel, precum şi despre pieirea ofiţerilor striviţi sub dărâmăturile cazărmii. Zâmbetul se şterse de pe chipul lui Ransome.

— Îmi pare foarte rău, draga mea, rosti el luând mâna lui Fern într-a lui.

În momentul acela inima ei se încălzi, dar îndată simţi că o cuprinde ruşinea la gândul că putea fi atât de fericită, în vreme ce tatăl şi sora ei zăceau morţi sub ruinele clădirii Misiunii.

— Dar palatul de vară? întrebă lady Heston. I s-a întâmplat ceva?

— Nu ştiu.

— Dar spitalul?

— E în picioare. Aşa mi-a spus Raşid Ali Khan.

— Unde e Raşid? întrebă Ransome.

— A plecat înot de la el de acasă. S-a dus după elefanţi.

— Dar familia lui?

— Nevătămată. Pe toţi ai lui i-a lăsat acasă.

— Şi soţii Smiley?

— Nu ştiu. Mătuşa Phoebe e în siguranţă.

— Cei de la spital sunt în viaţă? întrebă deodată Edwina.

— Nu ştiu.

Ransome, ghicind adevăratul sens al întrebării Edwinei, interveni:

— Dar doctorul şi Miss MacDaid?

— Nu ştiu.

— Au încercat să plece de aici la spital, când a început inundaţia.

Urmă o tăcere bizară, şi animaţia pieri. Fern, încurcată şi intimidată, deveni iarăşi conştientă de oribila şi tragica realitate. „Mâine viaţa va intra pe făgaşul ei real, şi poimâine, şi răspoimâine va fi tot aşa, gândi ea. Astăzi însă nimic nu e real. Pare că nimic nu s-a întâmplat.”

— Cred că cel mai înţelept lucru este să plecăm de aici şi să căutăm să ajungem pe un loc înalt şi uscat. Dacă mai vine un nou cutremur, n-ar fi exclus ca întreaga casă să se prăbuşească. Se întoarse spre Fern. Dar casa mea? Cred că ai trecut pe lângă ea.

— Veranda şi bucătăria de vară s-au dărâmat. Casa este acoperită pe jumătate de apă, dar a rămas încă în picioare. Servitorul dumitale stătea pe acoperiş. (Va să zică John Baptistul nu fugise. În tot timpul acesta stătuse ascuns în casă.) Cel mai bine ar fi să vă duceţi la soţii Smiley. Mătuşa Phoebe m-a rugat să vă spun. Se pricepe grozav să se ocupe de oameni. Mama este acolo cu Mrs. Hogget-Clapton.

— Am să iau barca, zise Ransome. Nu vom putea merge decât câte doi deodată. Nu este loc pentru mai mulţi. Ai dormit cumva?

— Am dormit. Dar nu prea mult.

— Atunci să te odihneşti puţin, până vin să te iau. Întâi să le duc pe celelalte femei.

— Nu pot să dorm.

— Stai întinsă pe o sofa. Puţină odihnă nu ţi-ar strica. O luă de braţ: Haide! Fă cum îți spun. Încercările nu s-au terminat – abia încep.

Fern nu voia să se culce. Nu era obosită. Se simţea doar tulburată şi atât de excitată, încât avea impresia că nu va

mai putea dormi niciodată. Dar îi plăcea că Ransome se ocupa de ea, chiar dacă era obosită sau nu. Era atât de bine să fie singură cu el, măcar câteva clipe. Se bucura că-l putea îndepărta de această lady Heston şi de superioritatea ei. Deşi nu avea experienţă, intuise că vorbirea şi manierele lady-ei Heston erau lipsite de sinceritate, de spontaneitate, fiind doar rezultatul obişnuinţei şi al educaţiei. Pe lady Heston părea că nu o interesase decât ceea ce se întâmpla la spital. Fern era curioasă să ştie de ce o preocupa atât de mult tot ce era în legătură cu spitalul.

Într-una din încăperi se afla o sofa indiană destul de tare, pe care Fern se culcă.

— Îmbrăcămintea dumitale e udă, spuse Ransome. Ar trebui să ţi-o scoţi.

— Nu e prea udă. Baldachinul m-a ferit de ploaie.

— Am să-ţi aduc vreo două şaluri.

Plecă, lăsând-o fericită şi liniştită. Se întoarse cu două şaluri de Kaşmir, şi o înveli cu grijă şi gingăşie. Apoi îi puse ca din întâmplare mâna pe frunte.

— Ai trecut prin grele încercări, draga mea. Ar fi bine să dormi puţin.

Fără să-şi dea seama, Fern ridică mâna şi i-o atinse pe a lui, dar el şi-o retrase repede, ca şi când l-ar fi durut.

— Acum dormi ca o fetiţă cuminte, îi vorbi el de parcă ar fi avut de-a face cu un copil.

7

Edwina îl aştepta pe balcon.

— De-am avea mai multe ştiri, îi spuse ea de îndată ce-l văzu.

Vorbele Edwinei îi stârniră mânia, fiindcă păreau să-i lumineze neruşinata profunzime a egoismului ei.

— Vom afla mai multe noutăţi de îndată ce vom scăpa de aici, dar mă îndoiesc că vom afla atât de repede ce i s-a

întâmplat Maiorului.

— N-am spus asta. E urât din partea ta că te gândeşti la aşa ceva.

— Ba ai spus-o şi ar trebui să-ţi fie oarecum ruşine, dacă nu pentru faptul în sine, cel puţin pentru uşurinţa cu care te trădezi. Vrei să ajungi prima la mal?

— Mi-e perfect indiferent când am să plec, afară numai dacă vrei să rămâi singur cu fetişcana asta.

— Ce vrei să spui?

Edwina râse:

— N-ai să pretinzi că nu s-a întâmplat nimic între voi.

— N-am să pretind nimic. Dar dacă ţie îți place să te comporţi ca o curvă din Piccadilly, nu înseamnă că toate femeile sunt la fel.

— Foarte bine. Faci cum vrei. Dar dacă am văzut vreo fată suferind din amor, apoi tipesa ta este aceea. Când îi vorbeşti, faţa ei se aprinde ca un foc de artificii. Presupun însă că îți place să fii tratat ca un Dumnezeu.

Edwina puse mâna pe braţul lui cu dezarmantă blândeţe, şi Ransome avu iarăşi impresia că în faţa lumii întregi ea se străduia să apară mai păcătoasă decât era în realitate.

— Nu ştiu dacă îți aminteşti, zise ea, dar din cauza asta s-a rupt odinioară legătura dintre noi... n-am acceptat niciodată să te tratez ca pe un Dumnezeu, ci numai ca pe un tip tot atât de stricat ca şi mine.

— Doamne! Ce gânduri îți trec acum prin cap!

De data aceasta se simţea ruşinat, şi ruşinea se datora unei împrejurări petrecute acum două zile. Se gândise atunci cât de mult ar fi amuzat-o pe Edwina dacă el i-ar fi povestit despre hotărârea lui Fern de a-l seduce, şi cât ar fi râs Edwina la ideea că ea însăşi salvase indirect virtutea lui Fern, deoarece cu puţin timp înainte făcuse dragoste, o dragoste mecanică, lipsită de pasiune, într-una din camerele acelea uitate ale palatului. Acum această chestiune nu-i mai părea de loc amuzantă. Ideea de a repeta Edwinei povestea îl dezgusta, îi făcea greaţă. „Sunt

mai netrebnic decât mi-am închipuit”, gândi el. Nu se socotea un ticălos fiindcă ar fi fost îndrăgostit de Fern. O astfel de idee îi părea cu totul absurdă, şi dacă ar fi fost sigur că ea îl iubeşte, ar fi făcut orice spre a pune capăt acestui sentiment. Oricare ar fi fost adevărul, Fern merita ceva mai bun, în orice caz un bărbat mai tânăr, mai proaspăt, mai curat. Se simţea totuşi foarte tulburat, fiindcă nu era în stare să-şi definească simţămintele faţă de ea.

Apoi, îl fulgeră gândul că Fern venise în ajutorul lui. Pentru el şi numai pentru el, mătuşa Phoebe meşterise vâsla aceea grosolană. Nu o făcuse pentru ceilalţi oameni, pe care abia îi cunoştea. „Asta e! gândi el. Sunt un dobitoc! De la început am fost un dobitoc!”

8

Restul zilei şi-l petrecu făcând naveta între casa lui Mr. Bannerjee şi răspântia distileriei. Nu era o sarcină uşoară să înfrunte cu bărcuţa aceea fragilă curentele puternice care o împingeau de colo până colo, să faci ocoluri mari, spre a evita pâlcurile de copaci din parcurile Maharajahului şi nesfârşitele şiruri de smochini de Java plantaţi de-a lungul Drumului distileriei. De la punctul de debarcare putea să vadă în depărtare ruinele clădirii Misiunii proiectându-se pe fundalul întunecat al marilor ficuşi bengalezi. Unul câte unul, refugiaţii coborau din mica luntre, mergeau apoi de-a lungul drumului şi, după ce coteau pe câmpia noroioasă, ajungeau la limanul patronat de mătuşa Phoebe. Transportă mai întâi pe Miss Murgatroyd, apoi pe Mrs. Bannerjee cu cei trei pechinezi ai ei, cu câteva bijuterii şi cu inevitabila cutie de aur în care îşi ţinea indispensabilul ei pan, iar în urma ei pe lady Heston în rochia-i albă de la Paris, cu un şal de Kaşmir înfăşurat pe umeri.

Ploaia bătea în rafale, prăvălindu-se uneori de parcă s-ar fi deschis zăgazurile norilor joşi şi supraîncărcați. Erau apoi momente când caraghioasa bărcuţă era ameninţată de violenţa vântului ca şi de bulboanele apelor. Fusese construită cu mult timp înainte spre a plimba oaspeţii la marile serbări ale Maharajahului pe oglinda calmă a lacului presărat cu petale de flori şi iluminat de focuri de artificii. Acum fiecare zvârcolire a curenţilor, fiecare acroşaj de ramurile vreunui copac dezrădăcinat, luat de valuri, riscau să răstoarne luntrea acoperită cu baldachinul ei aurit provocând o nenorocire ireparabilă.

În timpul traversării, Miss Murgatroyd chiţăise isteric, ori chicotise până când Ransome – resimţind acelaşi gol în stomacul său îngreţoşat – îi spusese cu asprime să nu se mai foiască atâta, dacă nu voia să ţină companie cadavrelor care pluteau în jurul lor. Mrs. Bannerjee îşi păstrase calmul şi demnitatea, mestecând tot timpul drumului în tăcere frunzele de betel, asemenea unei blajine şi indiferente vaci sfinte; rumega plină de siguranţă şi de încredere în ea, ca şi când această Indie torturată, zdrobită, muribundă era adevărata Indie căreia îi aparţinea. S-ar fi zis că acum, o dată cu distrugerea faimosului mondenism al Ranchipurului, Mrs. Bannerjee se simţea iarăşi la ea acasă. Numai pechinezi erau foarte supărători, fiindcă scheunau şi lătrau la toate cadavrele, dărâmăturile şi şerpii care treceau încet pe lângă barcă.

Aşezat în faţa ei, Ransome nu mai simţea nevoia de a o cuceri, de a o umili. În vreme ce o privea mestecând indiferentă, i se părea cu totul, straniu că o dorise vreodată. Acum o admira într-un chip cu desăvârşire abstract pentru calmul, pentru nepăsarea şi chiar pentru umorul pe care-l arătase ascultând jelaniile soţului ei. Însă în niciun caz nu o mai socotea o femeie dezirabilă. Mrs. Bannerjee devenise un fel de curiozitate lipsită de sex şi de umanitate. Frumuseţea ei fină, dar atât de bizară, ochii ei mari strălucitori, perfecţiunea mâinilor palide, cu unghiile lăcuite – nimic din acestea nu se schimbaseră, în afară

poate de faptul că emoţia le sporise calităţile. Abia ieri o dorise din plictiseală şi perversitate. Astăzi îi părea stranie şi chiar repulsivă, fiindcă era lipsită de umanitate.

La locul debarcării de lângă distilerie o găsiră pe credincioasa Miss Murgatroyd, cu rochia ei de tafta albastră udă leoarcă şi cu poalele fustei mânjite de noroiul roşcat de pe câmp. Purta pe cap un şal. Când Ransome o debarcase pe Miss Murgatroyd, aceasta se prefăcuse că porneşte spre Misiune, dar după plecarea lui se înapoie la mal spre a o aştepta pe iubita şi pe nepreţuita ei Mrs. Bannerjee.

În tot timpul traversării Edwina se arătase foarte prost dispusă. Acum, după ce marile emoţii se terminaseră, părea iarăşi plictisită, posomorâtă şi mai ales victima unei mistuitoare nerăbdări. În vreme ce mica luntre îşi făcea drum printre copacii şiroind de ploaie, făcea, iritată, scurte observaţii. Nu o preocupa decât noroiul, faptul că era udă până la piele, imposibilitatea de a şti ce se întâmplase la spital şi neputinţa de a discuta despre aceasta cu Ransome, fiindcă în timpul nopţii el se îndepărtase oarecum de ea; nu mai era acelaşi Tom pe care îl întâlnise în prima noapte la palat. În vreme ce-l examina pe furiş, fiindcă nu voia să-i întâlnească privirea, avea impresia că până şi chipul lui se schimbase, că trăsăturile i se subţiaseră în chip misterios, şi că muchia bărbiei lui încăpăţânate se ascuţise. Această schimbare a lui o mâniase. „Dacă Maiorul mai este încă în viaţă, gândi ea posomorâtă, va fi al meu în ciuda oricăror opoziţii. Nu voi da socoteală nimănui. După ce va fi al meu voi vedea ce mai am de făcut; apoi mă voi întoarce în Anglia şi îmi voi relua viaţa infectă de acolo.” Trebuia să fie al ei după toate acele ceasuri irosite în considerente asupra persoanei lui. Chiar dacă nu va fi decât un biet personaj, un indian nestatornic şi intrigant, un nou amant, cu nimic deosebit de lunga procesiune a înaintaşilor săi – tot trebuia să-l aibă, fiindcă numai omul acesta putea s-o vindece de boala pe care ea însăşi avusese perversiunea să şi-o provoace.

Trebuie s-o strivească, s-o supună, s-o umilească. Va fi, gândi ea cinic, ca un fel de purgaţie înainte de a se elibera. În acelaşi timp simţi că o încolţeşte ruşinea. „N-aş fi crezut că aşa ceva ar fi putut să mi se întâmple”, gândi.

— Ar fi trebuit să accepţi un sari de-al lui Mrs. Bannerjee, îi spuse Ransome.

— Nu. Până şi rochia asta e mai potrivită decât un sari. Ce m-aş face cu tot materialul acela drapat în jurul meu? N-aş vrea decât o baie caldă şi câteva veşminte uşor de purtat… o cămaşă şi un şort, cum purta fata aceea.

— Te referi la Fern Simon? rosti Ransome calm.

— Da, dacă acesta e numele ei.

— Ştii prea bine că este.

— Să n-o luăm iarăşi de la început.

— Nu are rost să fii geloasă pe ea, zâmbi Ransome. N-ai niciun drept. Nu te-am lăsat să crezi altfel… nici măcar în noaptea aceea la palat.

— Nici eu…

— Toate acestea par triviale şi stupide, dacă ţinem seama de împrejurările actuale.

Lăsă din mână una din lopeţi şi arătă un cadavru despuiat, prins cu capul în jos în ramurile unui copac neemba.

— Pentru acela nimic nu mai are importanţă, adăugă el.

În acelaşi moment îşi dădu seama că şi el se comportase ca un imbecil pedant, care caută efecte melodramatice. În concepţia Edwinei, izvorâtă din însăşi educaţia şi din viaţa-i aventuroasă, cadavrul unui hindus din casta de jos nu avea mai mare importanţă decât stârvul unui ţap sau al unei vaci. Datorită simţului ei de castă, atât de firesc în Anglia, spectacolul acela nu putea s-o impresioneze mai mult decât l-ar fi impresionat pe orice brahman ortodox. Odinioară, priveliştea aceasta l-ar fi lăsat şi pe el indiferent, fiindcă îi depăşea înţelegerea, iar într-o anumită măsură păstrase încă această concepţie. Chiar şi acum n-ar fi putut să spună dacă nu era mai bine pentru omul acela să fie mort decât viu. Moartea lui nu prezenta

probabil importanţă nici pentru societate şi nici pentru individ însuşi.

— Din nefericire pentru tine, eşti un sentimental incorigibil, zise Edwina. După un moment adăugă: Faci parte din acea categorie de oameni care devin sentimentali când aud vorbindu-se despre oraşe, despre armate, despre istorie. Dacă te-ar preocupa mai mult propria ta soartă n-ai mai intra în atâtea încurcături.

Ransome ştia că Edwina vorbise din instinct căci, deşi era inteligentă, nu strălucea printr-un intelect deosebit. Cu toate acestea ceea ce spunea ea era adevărat, atât de adevărat, încât aruncă deodată o lumină puternică asupra lui şi asupra întregii sale vieţi. Edwina avea dreptate. Fusese întotdeauna un universalist. Încă de la început căzuse în eroarea lui Descartes. Separa individul de umanitate şi asta îl făcea sentimental şi ceva mai puţin uman.

Trecură de zidul golaş al distileriei, apoi vârî botul bărcuţei în noroiul roşu al malului.

Ransome sări afară din luntre, luă mâna Edwinei şi deodată începu să râdă.

— Ce-i de râs? întrebă Edwina.

— Mutrele voastre. Lumea este mai minunată decât mi-am închipuit.

— Da, are mult haz. Nu sunt sigură însă că ni se potrivesc şi rolurile.

— De ce?

— Nu cred că vom fi la înălţimea lor.

Se întoarse şi arătă spre Misiune.

— Acolo te duci, zise el. Spune-i mătuşii Phoebe că i te dau în primire. Vin şi eu după ce-i aduc şi pe ceilalţi pe uscat.

Apoi porni iarăşi cu barca pe ape. După ce pluti câtva timp, lăsă vâslele şi întoarse capul uitându-se după Edwina. Ea îşi aruncase pantofii şi umbla cu picioarele goale prin noroi. Poalele lungi şi murdare ale rochiei de *crêpe-de-Chine* şi le ridicase, legându-le la brâu de

cingătoarea încrustată cu pietre semi-preţioase. Picioarele îi erau goale până la coapse. Şalul de Kaşmir şi-l pusese pe cap.

„Poate că nici nu era cazul s-o dau în primirea mătuşii Phoebe, gândi el zâmbind. Cred că bătrâna o va înţelege pe deplin. Apoi reflectă iarăşi: Nu se poate spune că nu ştie ce vrea… Oho! Ştie bine ce vrea.”

9

Când ajunse iarăşi în preajma casei descoperi silueta lui Mr. Bannerjee, care îl aştepta deja stând în balcon. Era limpede că acesta suferise o mare transformare. Dispăruseră orice urme ale modei din Bond Street. Purta un dhoti alb drapat peste umăr, în stil bengalez, iar părul negru, care îndeobşte strălucea de briliantină, era acoperit acum cu un strat de cenuşă. Pe braţul lui gras ducea o mare cutie de lac în care Ransome ghici de îndată că se aflau rămăşiţele pământeşti ale bătrânului Mr. Bannerjee.

„Bătrânul gentleman, reflectă el, în ciuda tuturor greutăţilor, pleacă spre Gange.” Ranchipurul inundat nu era destul de sfânt spre a primi cenuşa agentului de asigurări retras din afaceri.

În timp ce bărcuţa se apropia de balcon, Mr. Bannerjee o văzu şi îndată începu să geamă şi să se bată peste piept cu mâna liberă. Veşmântul nu-i venea de loc bine şi undeva, între Calcutta şi Oxford, pierduse obişnuinţa de a-l purta cum trebuie, căci dhoti-ul îi tot aluneca de pe umărul său gros, astfel că trebuia să-şi întrerupă din când în când bătutul cu pumnul în piept spre a-şi trage veşmântul la loc pe umăr. Bond Street reuşise mai bine decât bazarul din Havrah să ascundă rotunjimile pline ale siluetei lui Mr. Bannerjee. Braţele lui grase, prinse ca într-un chimono, îi dădeau înfăţişarea, gândi Ransome, unei primadone trecută de prima tinereţe.

În clipa în care baldachinul micii bărci atinse balconul,

jelaniile şi bătaia cu pumnii în piept încetară, iar Mr. Bannerjee, urmărit parcă de răzbunarea lui Kali, se aruncă în luntre cu cutia lui de lac cu tot.

— Uşor, strigă Ransome. Ai să răstorni barca.

Se înfuriase brusc, se înfuriase atât de tare încât, dacă nu s-ar fi temut că luntrea ar fi putut să se dea peste cap, i-ar fi aplicat lui Mr. Bannerjee un picior în fund. Mânia aceasta îi lămuri motivul antipatiei pe care o avusese atâta vreme faţă de acest om. Nu-l putea suferi pe Mr. Bannerjee fiindcă era un imbecil lipsit de demnitate şi fiindcă în acelaşi timp era un laş şi un escroc. Mânia fusese stârnită şi de faptul că desluşise aroganta convingere a lui Mr. Bannerjee că el, Ransome, era un personaj lipsit de importanţă, care nu avea decât rostul să-l transporte pe Mr. Bannerjee şi cenuşa bătrânului său tată. Când îşi purta costumele din Bond Street, Mr. Bannerjee era slugarnic şi adeseori chiar umil. Acum încerca să adopte comportamentul soţiei sale. Dar era înfricoşat, atât de înfricoşat, încât albul gălbui al ochilor lui scotea în evidenţă culoarea pământie a feţei. O fiinţă atât de înfricoşată nu-şi putea îngădui să fie şi arogantă.

— Stai odată! zise Ransome. Dacă răstorni barca nu voi încerca să te salvez. Mi-ai dat şi aşa destulă bătaie de cap.

Mr. Bannerjee nu-i răspunse. Spaima îl făcuse aproape să-şi piardă puterea de a vorbi, avu Ransome impresia. Cu o mână se ţinea de marginea bărcuţei; cealaltă era încleştată pe cutia de lac în care ţinea cenuşa. După ce se îndepărtă de balcon, ochii lui Mr. Bannerjee se închiseră ca şi când ar fi intrat în transă. Spectacolul acesta îi reaminti lui Ransome o frază rostită odinioară de Maior – bengalezii sunt irlandezii Indiei. Era ciudat că aceeaşi rasă putea să producă doi oameni atât de deosebiţi unul de celălalt, ca Mr. şi Mrs. Bannerjee.

Când trecură pe lângă casa lui Raşid Ali Khan, silueta lui Mrs. Raşid înconjurată de copii de toate vârstele apăru la una din ferestrele largi de la etaj. În dialectul urdu, ea îi spuse că era în siguranţă împreună cu toţi copiii şi că mai

putea rezista încă o zi. Ransome îi răspunse în hindustani că va veni să-i ia fie în noaptea aceasta fie în primele ore ale dimineţii următoare. Când trecură pe lângă microcosmul inundat al locuinţei sale, îl zări aici pe John Baptistul stând gol în ploaie pe acoperişul crăpat al casei. Vorbele servitorului rostite în franceza lui ciudată răzbătură prin pânzele de ploaie până la Ransome.

— Argintăria este în siguranţă. Am urcat-o la etaj, laolaltă cu hainele lui sahib.

— Fă bine şi intră în casă. Vin să te iau ceva mai târziu.

— Foarte bine, sahib.

Băiatul se lăsă pe un burlan în jos, aidoma unei maimuţe şi sări pe fereastră în casă.

La distilerie, Mr. Bannerjee, cufundat încă în gânduri, deschise ochii doar atât ca să coboare pe mal, dar fără să rostească un cuvânt de mulţumire sau de recunoştinţă. Ransome puse mâna pe lopeţi şi rămase câteva clipe uitându-se după indian în vreme ce acesta îşi târşea picioarele goale prin noroi şi se îndrepta spre mătuşa Phoebe şi spre îndepărtata Misiune, ducând cu el cenuşa.

Când se înapoie la locuinţa lui Mr. Bannerjee, servitorul pe care nu-l mai văzuse de când adusese felinarul de furtună îl aştepta pe balcon. Omul stătea în picioare şi se uita spre oraşul înecat. Din poziţia în care se afla nu văzu barca apropiindu-se. Era uscăţiv, urât şi foarte negricios. În mijlocul peisajului devastat părea să fi rămas singura fiinţă vie, căci până şi păsările şi maimuţele sfinte părăsiseră regiunea inundată, ca şi când ar fi intuit că asupra acesteia trebuia să se abată urgia naturii.

Servitorul nu se clintea, de parcă ar fi fost în transă, iar în imobilitatea chipului său, Ransome găsi ceva tulburător. Avea în faţa sa un bărbat care pierduse totul – soţie, copii, poate părinţii şi bunicii. (Căci grădina din fund cuprindea un întreg sat, precum şi altare închinate lui Kali, Șiva şi Rama.) Omul acesta îi inspiră compătimire şi respect. Uscăţiv, urât, cu o siluetă copilărească, arăta ca un fragil monument al răbdării şi stoicismului, profilat pe cerul

ameninţător şi întunecat al musonului. Acest om era însăşi India, mai mult decât oricare altul, mai mult decât Mr. Bannerjee, Maiorul Safka, Raşid Ali Khan sau însuşi bătrânul Maharajah. El reprezenta însăşi indestructibila Indie, a cărei viaţă continua datorită nesfârşitelor împerecheri şi se asemuia cu colcăiala unor albine atârnate ciorchine de streşinile de marmură ale marelui palat. Era însăşi viaţa, trecând de la o copilărie înfometată la o maturitate în care plăcerile animale şi superstiţiile abia se deosebeau de condiţiile de trai ale zgomotoasei puzderii de maimuţe sacre.

Un moment, Ransome rămase ca vrăjit în luntrea purtată de apă. Se străduia să descopere ce reprezenta omul acesta, care erau nevoile, sufletul, mintea, esenţa lui. Se întreba ce semnificaţie avea propria lui persoană pentru acest ins uscăţiv, întunecat, ori neclintit, pentru care Imperiul Britanic era ca şi inexistent, şi a cărui imaginaţie nu depăşea limitele oraşului distrus, ignorând până şi pustietăţile de la El-Kautara şi muntele sacru Abana. Nu era un animal, fiindcă avea înfăţişare umană. Ce însemna pentru el faptul de a se fi trezit în câteva secunde îngrozitor de singur într-o lume care cu puţin timp înainte fusese trainică şi sigură? Ce gândea el acum, în vreme ce stătea nemişcat ca şi statuia bondoacă a bunei şi bătrânei Regine, şi contempla oraşul mort? Ce însemna pentru el realitatea şi ce însemna spiritul? Cum era posibil să ajungă până la sufletul acestei forme obscure, aproape ireală?

Treptat, se trezi în fiinţa lui Ransome o pornire spre abnegaţie, care-i crea aceeaşi ciudată senzaţie încercată odinioară, pe când stătea rezemat de zidul murdărit de noroi al casei aceleia pe jumătate năruită din Belgia. Era un impuls bizar, cu implicaţii vag senzuale, de a se desprinde de realitate – tocmai el, onorabilul Thomas Ransome, nefericitul, egoistul, inteligentul, dezamăgitul, neuroticul, desperatul. Era un fel de dorinţă de a se integra el însuşi – cu tot sufletul, inteligenţa şi

personalitatea lui cunoscute sub numele de Thomas Ransome – în acel amestec denumit umanitate; o dorinţă tot atât de intensă ca şi setea de a cunoaşte pe acest om care stătea acolo, profilându-se pe cer, de a cunoaşte şi pe fraţii săi, negri sau albi, galbeni sau bruni, dorinţa de a pătrunde cu mintea nesfârşita, inexplicabila răbdare şi resemnare a tuturor celor de o seamă cu el. O secundă, exact intervalul de timp cât norii se deschiseseră spre a dezvălui soarele strălucitor pe care îl ascunseseră până atunci, Ransome avu revelaţia unei eliberări şi a unei păci profunde.

Deodată senzaţiile şi viziunea aceasta dispărură.

În secunda în care această experienţă încetă, omul întunecat de pe balcon se întoarse şi îl privi luminat de razele strecurate prin marginea dantelată a norilor. Pentru Ransome, copacii din jur încetară de a fi luminoşi, strălucitori, rămânându-le doar înfăţişarea lor de ficuşi bengalezi şi ficuşi plângători sub ale căror ramuri stătuse de atâtea ori, bând cocteiluri prost preparate, la partidele de badminton ale lui Mr. Bannerjee. Omul acela urât şi întunecat nu-i mai era apropiat sufleteşte, atât de apropiat încât fusese pe punctul de a-i fi descoperit tainele, ci pur şi simplu servitorul gujerati al lui Mr. Bannerjee, murdar şi ineficient, care bombănea ori de câte ori îl certa stăpânul său. Când bărcuţa ajunse sub balcon, Ransome îl strigă în hindustani:

— Unde este memsahib?

— Memsahib doarme, răspunse omul în gujerati, mimând somnul cu un gest de o extraordinară frumuseţe.

„Las copilul să doarmă, reflectă Ransome. Cred că de două zile n-a închis ochii.” Apoi îl invită pe om în bărcuţă, mimând invitaţia.

La început omul refuză, dar în cele din urmă se supuse poruncii repetată aspru.

În acea limbă scâlciată vorbită de băştinaşi, îl întrebă dacă nu vrea să ia ceva cu el.

— Nu, nimic, sahib.

Nu avea decât pânza zdrenţuită pe care o purta legată peste mijlocul slab şi petrecută apoi printre picioarele lui subţiri.

Porniră la drum. În vreme ce vâslea, Ransome încercă să-i vorbească folosindu-se de puţinele cuvinte gujerati pe care le cunoştea, dar servitorul părea fie năucit, fie idiot. Nu putu să scoată de la el decât câteva gesturi animalice, o pantomimă fără niciun înţeles pentru Ransome.

La distilerie omul sări din barcă, apoi se lăsă să cadă în genunchi şi îşi plecă fruntea în noroi într-o exagerată plecăciune.

— Unde-ai să te duci? întrebă Ransome.

Dar omul nu-i răspunse. Observând că soarele se afla în asfinţit, Ransome se întoarse şi luă vâslele. În semn de respect, omul aşteptă până ce luntrea se depărtă de mal cam o sută de iarzi apoi, răsucindu-se pe călcâie, porni drept înainte peste câmpia vastă şi noroioasă, îndreptându-se spre lumina galbenă, sulfuroasă, care tivea îndepărtata zare. Când bărcuţa se pierdu, ascunzându-se parcă printre coroanele copacilor înecaţi pe jumătate, silueta subţire, încovoiată şi aproape neagră a servitorului era încă vizibilă, dar se micşora din ce în ce mai mult, spre a se topi apoi în înfiorătoarea nemărginire a peisajului indian.

10

Ransome trecuse de locuinţa lui şi de casa lui Raşid Ali Khan, când întunericul se lăsă brusc. S-ar fi zis că în câteva clipe copacii, clădirile, punctele de reper atât de cunoscute, s-ar fi topit într-un fel de beznă, de parcă apele s-ar fi ridicat, acoperind totul. Alarmat, opri o clipă vâslitul. „Nu trebuie să mă rătăcesc, gândi el. Dacă se trezeşte singură în casă are s-o cuprindă frica.” Aşa cum procedase adeseori în timpul războiului, se concentră, ordonând trupului său să trezească un al şaselea simţ care

să-l călăuzească spre locuinţa lui Mr. Bannerjee. Nu se vedeau stele după care să se poată orienta, nici copaci şi nici case, şi chiar dacă ar fi putut desluşi coroanele copacilor, aceştia mai mult l-ar fi încurcat, deoarece fuseseră plantaţi cu mult timp înainte, fără ordine sau sistem. Socotind că vâsla improvizată de Fern îl trăgea spre stânga, porni iarăşi la drum, uitându-se din când în când peste umăr, într-un zadarnic efort de a descoperi vreo urmă care să-l asigure că nu se rătăcise.

Ploaia, care se oprise în preajma asfinţitului, pornise iarăşi să se reverse în cortine de apă care se prăvăleau cu atâta violenţă, încât stârniseră o perdea de stropi minusculi deasupra puhoiului, reducând la zero vizibilitatea. Zece minute vâsli înspăimântat de orbirea şi de neajutorarea sa. Cel de al şaselea simţ, care odinioară îl servise atât de eficient, acum dădea greş. De mai multe ori intră orbeşte printre ramurile unor copaci şi deodată avu impresia că, în ciuda eforturilor sale, barca fusese luată de curent, aşa că vâslele deveniseră practic inutile. Fără să-şi dea seama, ieşise din zona apelor lente şi nimerise în plin curent al puhoiului, care se făcea din ce în ce mai simţit.

„M-am rătăcit, gândi. Mă vor lua apele ca pe toţi ceilalţi.” Nu voia să moară şi se luptă un timp până ce băgă de seamă că vâslitul nu mai folosea la nimic, cu atât mai mult cu cât fiecare mişcare putea să-l împingă la moarte. Deodată încetă orice efort şi se lăsă dus de curent. „Ei, dacă aşa mi-e scris să termin, gândi el liniştit, este cu atât mai bine.”

Acum, în vreme ce bâjbâia prin întuneric, n-ar fi putut sa spună dacă luntrea era dusă cu rapiditate sau dacă se legăna pe marginea curentului principal. Deodată un mănunchi de frunze îi atinse faţa. Întinzând brusc mâinile, apucă o ramură şi se crampona de ea cu putere. Pericolul cel mai mare trecuse. În cel mai rău caz îşi va petrece noaptea aici, ud până la piele şi copleşit de oboseală, iar când se va lumina de ziuă va putea să-şi dea seama unde se afla. Apoi îşi aminti de coarda de mătase de la halatul

cumpărat din Bond Street de Mr. Bannerjee şi, căutând pe bâjbâite, o găsi pe fundul bărcuţei. Un capăt îl legă de o creangă mai rezistentă a copacului. Acum va putea să doarmă în siguranţă, deşi se afla în mijlocul beznei ameninţătoare şi a vuietului apelor.

Aşteptă vreme îndelungată, treaz încă, deşi îl apăsa oboseala acumulată de-a lungul a două zile de nesomn. Îi era foame, şi, în ciuda căldurii umede, începuse să-l străbată fiori de frig. „Trebuie să ajung la ea într-un fel sau altul”, gândi iarăşi. Când Fern se va trezi o va înspăimânta casa aceea stranie cu legendele ei sinistre şi cu spectrul bătrânului Mr. Bannerjee bântuind coridoarele întunecate. Apoi încetul cu încetul avu o senzaţie pe care nu o mai încercase de la război, simţământul unei prezenţe în preajma lui, în bezna aceea care plutea peste copacii foşnitori şi peste toate victimele dispărute în îngrozitoarea catastrofă. Odinioară, simţământul acesta îl înspăimântase mai tare decât toate proiectilele şi gloanţele. Simţământul acesta îi cuprindea treptat întreaga fiinţă aidoma unei ape foarte reci, care se ridică centimetru cu centimetru, înfrângându-i luciditatea, inteligenţa, judecata. Odinioară, e mult de atunci, simţise prezenţa invizibilă şi intangibilă a miilor de cadavre care zăceau zdrobite şi sfâşiate în fertilele noroaie flamande din jurul său. Atunci spaima îi îngheţase sângele şi făcuse să i se încrânceneze pielea. Frica aceea fusese mai înspăimântătoare decât orice, fiindcă depăşea raţiunea şi credinţa lui copilărească în imposibilitatea nemuririi. Era ca şi cum nişte spirite nevăzute ar fi plutit, deasupra noroaielor, rostind cu un ton de mustrare: „Nu suntem morţi. Nu există moarte!”

Dar acum nu era înspăimântat. În vreme ce stătea singur în luntre, înconjurat de beznă, ştia că spiritele erau acolo, născute nu din imaginaţia lui, aşa cum îşi închipuise atâta vreme, ci reale, dar posedând o substanţă care nu putea fi nici văzută, nici percepută de simţurile lui imperfecte. Acum nu-l năpădea spaima, ci încerca o pace şi o înţelegere deplină.

N-ar fi putut să spună cât rămăsese istovit şi zguduit de fiori în bărcuţa care sălta pe ape, pentru că în întunericul acela noţiunea de timp părea să nu existe. La un moment dat însă avu impresia că un fel de lumină străbate bezna. Razele din ce în ce mai aparente se difuzau confuz în întreaga atmosferă, permiţându-i să întrevadă formele vagi ale copacilor negri din jurul său. Lumina aceea cobora parcă din nori, reflectând probabil vreun nou incendiu izbucnit în inima oraşului. Treptat lumina spori până când îi permise să desluşească nu prea departe acoperişul falic, bogat sculptat al templului lui Siva şi foarte aproape ceea ce se mai putea vedea din statuia bondoacă a Reginei Victoria. Numai capul statuii rămăsese deasupra apelor şi în jurul gâtului ei scurt se adunase o ghirlandă de ierburi şi de flori putregăite, grămădite de curentul râului. Pe jumătate înecată, rămânea oarecum dârză, neînvinsă, pe pilonul central al podului sfărâmat.

Pe măsură ce lumina trandafirie sporea, întrevăzu pe cerul luminat silueta în filigran a coloanei uriaşului şi bătrânului smochin de Java din apropierea terenului de badminton şi îşi dădu seama că dacă va putea ajunge la ramurile lui, restul va fi o simplă joacă de copil. Nu avea rost să încerce a folosi vâslele aşa că desprinse coarda şi, agăţându-se din cracă în cracă, acoperite care mai de care cu tot felul de gunoaie, reuşi să se târască de-a lungul şirului de ficuşi bengalezi care mărgineau drumul hipodromului. Înainta foarte încet fiindcă baldachinul aurit se încurca mereu în ramuri. După eforturi care duraseră parcă ore întregi reuşi să ajungă sub coroana smochinului şi acolo, leoarcă de sudoare, aşteptă câteva clipe spre a se mai odihni. Frigurile îl părăsiseră. Folosind vâslele pentru ultima sută de iarzi, sosi destul de repede la balconul casei moarte şi, după ce se căţără peste parapet, legă zdravăn luntrea cu ajutorul corzii halatului lui Mr. Bannerjee.

11

Casa era tăcută, mai tăcută chiar decât dezolarea de afară şi o clipă Ransome gândi: „Poate că a plecat, poate că a venit cineva şi a luat-o.” Ideea aceasta îl supără, făcându-i un fel de gol în stomac. La lumina slabă care reflecta văpaia de afară îşi făcu drum de-a lungul holului, până ajunse în camera în care o lăsase pe Fern.

Nu plecase. Dormea încă sub reţeaua care proteja patul, întinsă ca un copil, cu un braţ îndoit deasupra capului, cu părul blond scurt şi inelat, ciufulit de umezeală.

Istovit şi încurcat, stătu în picioare multă vreme, uitându-se în jos la ea, în lumina slabă care pătrundea prin fereastră. Deodată, fără nicio raţiune, lui Ransome i se păru că Fern era foarte departe de el şi de copilărie. În însăşi tinereţea ei era ceva fără vârstă, ceva care-l mişcă profund şi, în starea de oboseală, de sete şi de foame în care se afla, i se ridică un nod în gât. Încercă în clipa aceea un fel de ruşine şi de invidie pentru tinereţea ei, pentru frageda ei tinereţe care-i crea un fel de aură. O invidia de asemenea şi pentru romantismul pe care-l desluşea în ființa ei, dar atât de necunoscut lui. Într-o străfulgerare se gândi cât de minunat ar fi fost dacă ar fi avut şi el o tinereţe ca a ei, dacă ar fi crezut în oameni, aşa cum credea ea. Asemenea simţăminte nu cunoscuse niciodată şi nici nu le va mai cunoaşte pentru că era prea târziu. În acelaşi timp era însă conştient de tragismul inerent tinereţii ei, înţelegea încercările care o aşteptau, se gândea cât de puţin cunoştea ea lumea aceasta, cât de îngust era adevărul dintre realitate şi ţesătura acelei lumi false, zămislită de propria ei imaginație. Ce i se va întâmpla când va trece dintr-o lume în alta?

Dar fiorii începură iar să-l scuture. Trecu în camera lui Mr. Bannerjee şi scotoci la lumina slabă până găsi un dhoti. După ce se dezbrăcă şi se uscă, ştergându-se cu o cuvertură de pat, îşi puse dhoti-ul şi se întoarse în camera în care dormea Fern. În acelaşi moment se produse undeva, departe, o mare explozie, care făcu să se zguduie

şi să crape casa de lemn. Urmă altă explozie şi apoi încă una. Bucăţi de ghips căzură din tavan asupra lui. „Raşid şi Harry Loder aruncă în aer dărâmăturile”, reflectă. Până a doua zi de dimineaţă apele aveau să scadă.

Pe divanul tare de sub plasă fata se mişcă, dar nu se trezi. „Ce obosită trebuie să fie”, îşi zise el.

Incendiul din oraş era pe sfârşite şi lumina purpurie începea să scadă. Din mai multe perne Ransome îşi făcu un pat şi, punându-și gluga dhoti-ului pe cap, aşa cum făceau milioane de oameni care dormeau noapte de noapte pe străzile oraşelor din India, se culcă pe podea lângă divanul ei, astfel încât Fern să nu fie înfricoşată când va fi să se trezească.

Nici nu-i trecu prin minte că, petrecându-şi noaptea alături de ea, ar putea să provoace un nou scandal. Lumea veche, lumea cancanurilor, a geloziilor mărunte, a ambiţiilor, lumea cluburilor şi a „tinerilor”, a lui Pukka Lil şi a partidelor de tenis organizate de Mr. Simon fusese măturată, lăsând în loc altă lume, care cel puţin pentru un timp va fi sălbatică, primitivă, desperată.

12

La Misiune, mătuşa Phoebe avea de lucru până peste cap. Nu dispunea de niciun servitor care s-o ajute, pentru că în zori trimisese pe singurul băiat de serviciu care se întoarse la lucru să-i aducă veşti despre soţii Smiley. Băiatul plecase fără chef şi nu se mai înapoiase. Refugiaţii nu-i erau de niciun ajutor. Când îşi analiză cu toată obiectivitatea oaspeţii, acum în mijlocul dezastrului, constată că Mrs. Hogget-Clapton era nu numai o beţivă înveterată, ci şi o neghioabă. Şi Mrs. Simon era o neghioabă, dar de alt calibru. În timpul crizei era absolut inutilă, nu făcea altceva decât să suspine şi să-şi frământe mâinile (bineînțeles când nu dormea), iar pe deasupra vorbea fără încetare de „pierderea ei” – pierderea, gândi

cu tristeţe mătuşa Phoebe, a unui soţ şi a unei fete pe care-i maltratase şi le făcuse viaţa atât de amară, încât pentru aceştia moartea fusese o adevărată mântuire. Mrs. Bannerjee nu muncise niciodată şi nu ştia cum să se descurce. Toată ziua stătea nemişcată şi mesteca foile de pan cu liniştea indiferentă a unui yogi. Mătuşa Phoebe nu o găsea frumoasă. Pentru ea Mrs. Bannerjee nu era altceva decât o femeie leneşă, lipsită cu desăvârşire de sentimente. Miss Murgatroyd, în ciuda observaţiilor ironice şi a meschinelor cruzimi pe care i le trântea Mrs. Bannerjee, umbla de colo până colo, încercând să se facă utilă: dar şi ea era o neghioabă, poate cea mai neghioabă dintre celelalte femei.

„Cel mai bun lucru este să nu le las să mă încurce”, gândi mătuşa Phoebe. Dar ele nu încetau să se ţină după ea, fie în cămară, fie în dormitoare. Convinse că se aflau în securitate numai în prezenţa bătrânei femei, nu mai conteneau să intre şi să iasă din bucătărie. Mrs. Hogget-Clapton, de pildă, dorea aspirină, iar Mrs. Simon voia ceva care s-o ajute să doarmă.

În ciuda acestor necazuri, bătrâna se distra de minune. Nu se mai distrase atât de bine de pe vremea incendiilor care mistuiau preriile şi a tornadelor pustiitoare. Absenţa veştilor de la soţii Smiley o tulbura oarecum, dar nu prea mult, căci avea credinţa fermă în atotputernicia lui Dumnezeu, care se va îngriji să-i ocrotească nepotul şi pe soţia acestuia. Dacă El avea să-şi ridice mâna de deasupra lor înseamnă că avea motivele Lui. Fiindcă era bătrână şi avusese o viaţă simplă, legată de pământ, ajunsese să posede la optzeci şi doi de ani o înţelepciune şi o cunoaştere a lumii pe care nimeni altul, nici chiar hinduşii nu erau capabili să o aibă. Ea ştia că ceea ce li se putea întâmpla soţilor Smiley sau ei însăşi nu avea nicio însemnătate în mersul firii. Avea însemnătate doar faptul că trăiseră cinstit şi că după moarte nu li se va putea reproşa nimic. Această convingere o însenina mai mult decât orice. Dacă totuşi oamenii trebuiau să piară, mătuşa

Phoebe socotea regretabil că Dumnezeu nu lua mai degrabă pe proşti şi nevolnici, ca Mrs. Hogget-Clapton, Mrs. Simon şi perechea Bannerjee. Liniştea ei sufletească se datora deopotrivă şi faptului că mintea îi era preocupată de mii de lucruri mărunte şi că mâinile ei aveau necurmat ceva de făcut. Nimeni nu cunoştea mai bine decât ea mângâierea pe care ţi-o poate da munca. În întreaga ei viaţă nu avusese timp să se gândească la propria-i persoană şi nici să se „delecteze”, cu suferinţele ei sufleteşti. După sosirea la Ranchipur avusese momente de trândăvie, momente în care fusese ispitită să facă feste, ca atunci, de pildă, când dăduse drumul bietei şi bătrânei hiene domestice ori când, spre a o necăji deliberat pe Mrs. Simon, apărea pe verandă şi se balansa în scaunul ei cu leagăn, bând limonadă şi făcându-şi vânt cu evantaiul din foi de palmier. Singurul cusur pe care-l găsea vieţii din Ranchipur era faptul că se întâmpla adeseori să nu aibă destulă treabă. Acum însă îşi găsea de lucru cu nemiluita. Să încheie inventarul cămării, să facă socoteala cât vor dura proviziile, să gătească, să aibă grijă ca niciunul dintre refugiaţi să nu primească mai mult decât tainul său, să găsească aspirină pentru Mrs. Hogget-Clapton şi să prepare ceai de margosa pentru liniştea nervilor lui Mrs. Simon.

Trebăluia, încinsă la brâu, pe deasupra şorţului, cu revolverul primit de la Harry Loder, pe de o parte fiindcă nu ştia ce-ar putea face cu el, pe de alta fiindcă o stimula gândul că arma aceasta i-ar fi eventual utilă. Nu-şi închipuise că va avea nevoie de ea până într-o după-amiază când văzu în amurg trei bhils, înalţi, slabi, negricioşi, apropiindu-se pe câmpia noroioasă. Veneau direct spre casă şi ea îi urmărea cu privirea în tăcere, ca şi când ar fi pândit mersul a trei piei roşii prin prerie, în copilăria ei. Nu socoti necesar să-i alarmeze şi pe ceilalţi, aşa că hotărî să afle mai întâi ce vor.

Coborâseră din munţi ca să jefuiască şi rămaseră foarte miraţi când găsiră în uşa casei, pe care o socoteau goală, o

femeie bătrână înarmată cu un revolver (pe care mătuşa Phoebe îl scoase din toc în timp ce ei se apropiau). Nu înţelegea limba lor, dar când îi spuseră prin semne că voiau să intre în casă şi să mănânce ceva, ea le replică printr-o viguroasă pantomimă că nu aveau voie să intre şi că nu puteau găsi nimic de mâncare. Erau negri la faţă, ameninţători la înfăţişare, acoperiţi cu zdrenţe şi cu piei de capră. Părul lung, negru şi unsuros le cădea pe umeri. Nu posedau arme de foc, dar fiecare purta câte o suliţă lungă.

Se sfătuiră între ei, pălăvrăgiră, apoi ar fi încercat poate să pătrundă cu forţa, dacă în mijlocul consfătuirii lor Mrs. Hogget-Clapton n-ar fi apărut în bucătărie şi la vederea lor n-ar fi scăpat un ţipăt ascuţit care-i atrase şi pe ceilalţi refugiaţi. Înfăţişarea lui Mrs. Hogget-Clapton învăluită ca o mumie în cearşafuri (fiindcă mătuşa Phoebe şi Mrs. Smiley erau prea mărunte, iar îmbrăcămintea lor nu ar fi încăput-o), băgă spaima în ei. Taciturni, se întoarseră şi plecară prin noroiul roşiatic în direcţia oraşului.

Mrs. Hogget-Clapton, gata să leşine iarăşi, ţipa cerând brandy, dar în casă nu se mai găsea nicio picătură de alcool. Miss Murgatroyd şi Mrs. Simon vorbeau în acelaşi timp; prima prezicea cele mai îngrozitoare orori despre violuri şi schingiuiri, iar a doua se văita într-una:

— Ce-o să se întâmple cu noi acum? Ştiu de ce sunt în stare aceşti… bhils. Ştiu de ce dau târcoale Misiunii. Ani de-a rândul au aşteptat să ne taie gâtul. Deodată îşi aminti de Fern şi începu să urle: Unde este Fern? Ce i-au făcut? De ce nu s-a întors încă?

Mătuşa Phoebe o privi acru.

— Fern este în siguranţă, nu-ţi face griji. După câte o cunosc eu pe Fern, este o fată cu scaun la cap.

În prag apăru atunci o făptură mai ciudată şi mai exotică decât cei trei bhils. Lady Heston cu poalele rochiei albe de seară ridicate şi legate la brâu, cu braţele acoperite de bijuterii, cu picioarele mânjite până la genunchi cu noroi roşiatic. Plină de o demnitate oarecum comică, rosti:

— Sunt lady Heston. Apoi se întoarse spre mătuşa

Phoebe: Presupun că dumneavoastră sunteţi mătuşa Phoebe. Tom Ransome mi-a spus să vin direct la dumneavoastră.

— Da, replică mătuşa Phoebe, brusc intimidată, aşa este. V-a îndrumat bine. Poftiţi înăuntru. Amintindu-şi manierele elegante, adăugă: Vă prezint pe Mrs. Simon şi pe Mrs. Hogget-Clapton.

— Încântată, zise lady Heston, desprinzându-şi poalele rochiei din centura de pietre semi-preţioase şi lăsându-le să cadă până pe podea.

Pentru Mrs. Hogget-Clapton, prezentarea aceasta avu un efect mai puternic decât un clondir cu brandy. I se oferise în sfârşit ocazia s-o cunoască pe lady Heston. Îşi recâştigă aplombul, îşi corijă ţinuta ca şi când s-ar fi aflat în prezenţa unui personaj de sânge regal şi îşi regăsi graiul:

— Nu v-aţi întâlnit cu ei? o întrebă rotunjindu-şi ochii albaştri, limpezi. Nu v-au atacat?

— Cine? întrebă lady Heston.

— Cei trei bhils.

— Ce sunt aceşti bhils?

— Nişte sălbatici… oameni negricioşi cu suliţe.

— Oh, aceştia sunt? Da, i-am văzut.

— Şi nu v-au atacat… când v-au văzut cu toate bijuteriile acestea pe dumneavoastră? întrebă Mrs. Simon, zguduită de emoţie.

— Nu. Nu m-au văzut.

— Şi ce a făcut… vreau să spun, ce aţi făcut! se bâlbâi Mrs. Hogget-Clapton, care fusese pe punctul de a face o gafă. Copleşită de emoţie, uitase că deţinea, graţie soţului ei, o poziţie oficială, şi fusese cât pe aci să-i acorde lady-ei Heston titlul de „Înălțimea-voastră”.

— Nu mi-a plăcut mutra lor. M-am ascuns într-un şanţ până au trecut.

— Oh, într-un *mullah*, exclamă Mrs. Hogget-Clapton. Cât aţi fost de dibace!

Mătuşa Phoebe simţi imediat o deosebită simpatie

pentru noua-venită. Nu-i putea suferi pe neghiobi şi se mira întotdeauna de numărul mare de indivizi care atingeau vârsta maturităţii, rămânând aceiaşi neghiobi incorigibili. Orice s-ar spune, lady Heston nu făcea parte din categoria acestora.

— Ar fi bine să vă schimbaţi rochia cu o îmbrăcăminte uscată, propuse mătuşa Phoebe.

— Da, mulţumesc. Aş face şi o baie.

— Este pe aici un chatee…, interveni Mrs. Hogget-Clapton.

— Avem un butoi mare, din piatră, plin cu apă curată. Am să vă încălzesc puţină apă, zise mătuşa Phoebe. Veniţi cu mine.

Mrs. Hogget-Clapton chicoti, brusc conştientă de aspectul ei de mumie înfăşurată în cearşafuri.

— N-avem nimic de îmbrăcat niciuna din noi. Cutremurul m-a prins în *negligé*. Acum e pus la uscat. Dar lucrurile se usucă greu în atmosfera umedă a musonului.

Mrs. Simon amuţise parcă. Stătea nemişcată şi se uita la averea înmagazinată în brăţările lady-ei Heston. Aşa arăta în visurile ei o ducesă. Uitase până şi de cadavrul lui Mr. Simon şi al prostuţei Hazel, strivite sub tonele de piatră şi de moloz. În vreme ce o contempla pe lady Heston, aceasta îşi scoase bijuteriile.

— Ce pot face cu ele?

— Daţi-mi-le mie, zise mătuşa Phoebe. Le ascund în ciorap.

O scânteiere jucăuşă îi licări în ochi – aceeaşi expresie de şiretenie amuzantă pe care Ransome o desluşise pe chipul ei încreţit, când mătuşa Phoebe dăduse drumul hienei în grădina lui Mrs. Simon.

— Orice s-ar întâmpla, rosti ea, nimeni n-are să mă caute pe mine sub fuste.

După ce plecă, însoţită de lady Heston, Mrs. Simon exclamă scandalizată:

— Ce limbaj! Când îți spuneam eu…

— Şi în faţa lady-ei Heston!

— Cum e în stare să vorbească astfel… în clipele astea când orice ni se poate întâmpla?

Tocmai atunci apăru în prag Mr. Bannerjee, cu cenușă pe cap şi cu cutia de lac sub braţ. La vederea lui amândouă femeile scăpară câte un strigăt, dar după ce-l recunoscură îi întoarseră spatele şi îşi făcură de lucru cu *peignoir*-ul lui Mrs. Hogget-Clapton, care era aproape uscat. Îmbrăcat în costume europene, Mr. Bannerjee arăta destul de jalnic. Dar în dhoti-ul său acoperit de cenuşă, elegantul şi cosmopolitul Mr. Bannerjee aducea grozav cu cel mai împuţit sadhu.

Îndată după sosirea sa, se arătă extrem de pisălog. Dând dovadă de o ortodoxie exagerată, ceru să i se rezerve un colţ pe maşina de gătit din bucătărie, şi un set de ustensile în care să-şi prepare hrana pentru el şi pentru Mrs. Bannerjee spre a nu fi contaminaţi de mâna mătuşii Phoebe, pentru ei o paria pângăritoare.

13

În sala de baie, lângă *chattee*, mătuşa Phoebe şi lady Heston se înţeleseră de îndată. Mătuşa Phoebe îi aduse un combinezon de bumbac, (cum lady Heston nu mai văzuse din vremea epocii ei de mizerie când trăia în pensiunea din Florenţa împreună cu falimentarul ei tată) şi o rochie de stambă cum nu purtase niciodată. Două bucăţi de pânză cusute împreună de o croitoreasă gujerati, care o meşterise stând chircită pe podeaua verandei.

Mătuşa Phoebe se simţea intimidată, nu fiindcă lady Heston era elegantă, ori prea bogată, sau fiindcă era fina unei regine, ci pur şi simplu fiindcă avea titlul de „lady”. În toată viaţa ei, mătuşa Phoebe nu avusese niciodată prilejul să se adreseze cuiva folosind cuvântul „lady”, şi deşi ştia destul de vag că există titluri nobiliare, i se părea caraghios să spună cuiva lady Heston sau lady Smith ori lady Jones. Timiditatea ei era izvorâtă din imposibilitatea

graiului său de a rosti cuvântul „lady” aşa că în cursul conversaţiilor lor i se adresa folosind doar expresia „dumneavoastră”.

Lady Heston o întrebase din prima clipă:

— Cine sunt cele două femei din bucătărie?

— Cea învăluită în cearşafuri este Mrs. Hogget-Clapton, îi explicase mătuşa Phoebe, soţia unui director de bancă. Cealaltă este Mrs. Simon, nevasta celuilalt misionar.

— Nu are cumva o fată cu numele de Fern?

— Da, zise mătuşa Phoebe. Biata femeie şi-a pierdu soţul şi pe cea de a doua fiică. Amândoi au pierit în timpul cutremurului.

— Oh, îmi pare foarte rău.

Pentru un moment oroarea nefirească a realităţii le reveni în minte, luându-le parcă graiul.

Urmă o lungă tăcere, până când lady Heston, care se despuiase fără ruşine de toate obiectele ei de îmbrăcăminte, rămânând cu desăvârşire goală lângă *chattee*, reluă:

— Nu ştiţi dacă s-a întâmplat ceva la spital?

— Nu. Nimeni nu ştie nimic. Am trimis un băiat după veşti, dar nu s-a mai întors.

— Nici eu nu ştiu dacă soţul meu se mai află în viaţă. Era bolnav… în vechiul palat de vară.

„Biata femeie”, gândi mătuşa Phoebe, dar aproape îndată îşi zise că epitetul acesta nu se potrivea deloc lady-ei Heston. Orice i s-ar întâmpla acestei bizare doamne, care stătea goală, spălându-se cu apa rece din *chattee*, nu va fi niciodată o biată femeie. Aşa că se grăbi să adauge:

— Sper ca până mâine situaţia să se mai îmbunătăţească.

Apoi mătuşa Phoebe ieşi, lăsând-o pe lady Heston să se îmbrace în rochia ei de stambă. Peste puţin timp aceasta apăru în bucătărie. „Este uimitor cât de diferit pot să arate doi oameni care poartă acelaşi fel de îmbrăcăminte”, reflectă mătuşa Phoebe. În rochia de stambă, care nu-i venea cu mult mai bine decât lui Mrs. Smiley, pentru care

fusese croită, lady Heston arăta totuşi mai elegantă, sau ceea ce mătuşa Phoebe îşi închipuia că este eleganţă, deoarece acest subiect nu o preocupase niciodată îndeosebi.

— Dacă vă pot fi cumva de folos, să-mi spuneţi ce trebuie să fac. Nu sunt prea îndemânatică, dar aş vrea să vă dau o mână de ajutor. Nu fug de nicio muncă.

Mătuşa Phoebe se pregătea să-i spună că se putea descurca şi singură şi că n-avea niciun rost ca lady Heston să-şi strice mâinile ei atât de frumoase, cu unghii lăcuite. Înainte însă de a putea rosti vreun cuvânt, lady Heston reluă:

— Vă vorbesc cu toată seriozitatea. Vreau realmente să vă ajut, să fac ceva.

În ochii ei albaştri apăru umbra unei expresii pe care mătuşa Phoebe în înţelepciunea ei o înţelese, o expresie care o uimi. O secundă rămase tăcută, apoi rosti:

— Aţi putea curăţa cartofi.

Dar când îi puse în faţă un căzănel cu cartofi şi un cuţit şi văzu că lady Heston habar n-avea cum se curăţă cartofii, îi luă cuţitul în mâna ei bătătorită de muncă şi îi spuse:

— Uite, aşa se face.

— Îmi pare rău, zise lady Heston, dar sunt atât de nepricepută în treburi de astea.

Pe chipul ei apăruse o expresie copilărească, aproape inocentă, acea expresie pe care şi Ransome o descoperise în beţia lui la petrecerea oferită de Mr. Bannerjee, cu puţin înainte de cutremur.

În vreme ce se îndrepta spre soba de bucătărie, mătuşa Phoebe gândi: „Asta e. Treaba asta vrea s-o facă”. Cartofii îi vor îngălbeni mâinile albe, iar apa îi va crăpa unghiile atât de frumoase, cu toate acestea lady Heston dorea să facă acest lucru mai mult decât orice pe lume.

Împreună pregătiră cina pentru Mrs. Hogget-Clapton, pentru Mrs. Simon şi pentru Miss Murgatroyd. La celălalt capăt al maşinii de gătit, Mr. Bannerjee prepara o mâncare de orez cu şofran. În sfârşit, lăsase deoparte cutia lui de

lac.

14

Lady Heston şi Mrs. Simon, înarmate cu revolverul mătuşii Phoebe, făcură de pază noaptea. Puţin timp după miezul nopţii reverberaţiile unor explozii îndepărtate, venite dinspre Muntele Abana, zguduiră casa şi făcură pe toţi ceilalţi să intre în bucătăria luminată de o lumânare, unde cele două femei baricadaseră cu scaune şi mese uşa dinspre verandă. Mătuşa Phoebe ghici îndată cauza exploziilor. Restul nopţii se scurse fără incidente. Niciun bhils nu-şi mai făcu apariţia şi singurele zgomote care se auzeau dinspre câmpia mocirloasă era ropotul monoton al ploii, urletul vreunui şacal şi din când în când râsetul sinistru al câte unei hiene.

Pe măsură ce se depăna noaptea, cele două femei prinseră să vorbească ba de una, ba de alta. La început schimbară doar câteva observaţii ocazionale, dar cu totul neinteresante, deoarece Mrs. Simon era încă năucită, iar lady Heston se simţea plictisită şi nefericita. Dacă Miss Hodge îi păruse suportabilă, nu putea spune acelaşi lucru despre Mrs. Simon. Înţelegea servilismul şi snobismul bătrânei domnişoare. Lady Heston participase ani de-a rândul la atâtea bazare de caritate şi la atâtea expoziţii horticole, încât ştia să folosească formule mecanice, dar pline de amabilitate, care umpleau de încântare pe femeile mediocre, de felul lui Miss Hodge şi Mrs. Hogget-Clapton. Mrs. Simon era cu totul diferită. Snobismul ei american, ostil formalismelor, era mai degrabă expresia unei atitudini individuale, şi nu de castă, ceea ce o derută oarecum pe lady Heston. Răspunsurile stereotipe, care ar fi satisfăcut-o pe Miss Hodge, nu o mulţumeau pe Mrs. Simon. Amândouă erau vulgare şi plictisitoare, dar în chip diferit. Mrs. Simon era ofensivă şi susceptibilă, în vreme ce bătrâna domnişoară ar fi acceptat cu recunoştinţă orice

cuvânt binevoitor. Mrs. Simon voia mai mult decât nişte simple formule de politeţe. Pretindeau un fel de intimitate şi relaţii pe picior de egalitate, singurele tolerabile în concepţia ei.

Pentru prima oară în viaţă lady Heston se simţi oarecum stânjenită. „Orice s-ar spune, reflectă ea, prefer manierele noastre. Fiecare om îşi cunoaşte lungul nasului.” Mrs. Simon avea îndrăzneala să-i pună întrebări directe în legătură cu lordul Heston şi cu boala lui, ori să-i ceară părerea despre Ranchipur, despre Maharani, ori despre Ransome. Nu aştepta un simplu răspuns de complezenţa, ci îşi închipuia că este îndrituită să primească destăinuiri intime, aşa cum era ea obişnuită să le furnizeze, adică pline de sinceritate şi o simplitate adeseori uluitoare.

Când aduse vorba despre Ransome, o făcu oarecum pieziş, ca un crab care-şi trage prada lateral. Aluziile ei referitoare la intimităţile care ar fi existat între el şi Fern dădu de gândit Edwinei, care ajunsese la concluzia că Ransome îi ascunsese în mod deliberat adâncimea relaţiilor sale cu tânăra fată. Mrs. Simon vorbi lady-ei Heston cu ciudată detaşare despre soţul şi despre fiica ei, amândoi decedaţi:

— Oricum, mâine va trebui să-i înmormântăm.

Plasată de cealaltă parte a mesei, cu o singură lumânare între ele, lady Heston rămase scandalizată, simţământ pe care n-ar fi crezut că ar mai fi capabilă să-l încerce. În ochii ei femeia aceasta părea să-şi piardă treptat orice urmă de umanitate. Nimic pe lume, nici soţul şi fiica, amândoi morţi, şi nici fata rămasă în viaţă nu păreau să existe decât în funcţie de propriul ei ego. Auzind-o, ai fi zis că biata Hazel şi reverendul Simon făcuseră dinadins să moară sub dărâmături spre a o necăji pe Mrs. Simon. Şi în vreme ce stătea pasivă şi se mărginea să răspundă. „Da”, „Nu”, sau „Ce groaznic!” avu revelaţia că, în ciuda experienţei sale, cunoştea foarte puţine despre lume, despre nimicnicia, cruzimea, ambiţiile mărunte şi geloziile ei. Până acum le ignorase, fiindcă se ferise să aibă contact

cu ele. De data aceasta, vrând-nevrând, trebuia să le suporte, fiindcă îi erau impuse de această femeie între două vârste, aspră şi egoistă, aflată de cealaltă parte a mesei. Examinând-o, încercă un resentiment profund şi totodată un fel de milă – resentiment faţă de vulgaritatea lui Mrs. Simon şi milă pentru josnicia şi duritatea ei, care-şi aveau desigur originea în copilăria acesteia.

În vreme ce-o asculta, gândul îi fugi la Albert, şi prin comparaţie acesta îi păru mai puţin îngrozitor decât îşi închipuise până atunci. Greşelile, viciile lui aveau cel puţin o oarecare măreţie. Răul săvârşit de el se remarca prin amploare şi prin uriaşele lui consecinţe. Egoismul şi ambiţia lui aveau un fel de grandoare diabolică. Apoi o uită cu desăvârșire pe Mrs. Simon. „A murit desigur… dacă nu din cauza cutremurului, datorită bolii, reflectă ea. N-am să-l mai văd niciodată şi am să fiu în sfârşit liberă.” După un moment gândi iarăşi: „Dar cum am să-mi folosesc această libertate? Unde-am să mă duc? Ce mai aştept eu de la viaţă?”

Şacalii lătrară iarăşi, de data aceasta foarte aproape, poate chiar la marginea grădinii. O fulgeră brusc gândul absurd că aventura aceasta ar fi trebuit să aibă un oarecare romantism emoţional, dar că, datorită unor cauze necunoscute, îi lipsea această calitate; totul era respingător şi dezolant de gol începând cu casa aceasta pe jumătate devastată, continuând cu lumea comună, insipidă pe care o întâlnise şi terminând cu simţămintele ei pentru Tom. Nicio clipă nu fusese înfricoşată. Un timp încercase o oarecare emoţie, dar aventura îşi pierduse treptat savoarea şi acum era plată şi sălcie. Lipsa de confort, urâtul, plictiseala, înăbuşiseră orice simţăminte profunde. Din toate acestea nu se desprindea decât figura Maiorului, dar poate că şi acesta murise.

Apoi observă că femeia aceea ciudată, măruntă şi comună din faţa ei plângea, dar nu zgomotos, isteric, ci potolit, lacrimile scurgându-se pe obrajii ei prost fardaţi. Bolborosea acum fără să se mai preocupe dacă lady

Heston o mai asculta sau nu.

Mrs. Simon rostea sacadat:

— Aş fi putut să mă port mai frumos cu el… să-i fi arătat mai multă bunătate. Dar acum… n-am să mai pot… fiindcă a murit.

Lady Heston băgă de seamă că asprimea de pe chipul lui Mrs. Simon pierise. Lacrimile i se scurgeau pe obrajii flasci, lăsând dâre în stratul gros de pudră. Îşi continua destăinuirile vorbind bizar, în surdină:

— L-am necăjit de multe ori. Am necăjit-o şi pe Hazel, dar altfel. Am crezut întotdeauna că am să pot răscumpăra, repara nedreptăţile pe care i le-am făcut… dar acum e prea târziu. L-am împins să acţioneze împotriva voinţei lui şi adeseori îl oboseam cu exigenţele mele. Adevărul este că nu voiam să-l supăr. Voiam să-l ajut. Era tipul omului care nu se putea descurca singur în viaţă. Îşi şterse cu batista obrazul mânjit şi adăugă: Era un om slab, dar avea suflet bun. Aş fi vrut să-l cunoaşteţi.

În vreme ce se uita la interlocutoarea ei, lady Heston încerca o oroare rece faţă de supărarea femeii, de jalnica şi egoista calitate a spovedaniei acesteia. Ar fi vrut să plece, să-i întoarcă spatele, să stea cu altcineva de vorbă. Era chiar puţin înfricoşată, fiindcă surescitarea nervoasă a lui Mrs. Simon trăda o stare vecină cu nebunia. Dar nu avea unde să plece şi nici cui să se adreseze. Deodată îşi aminti că făcea de gardă şi aceasta aproape că o făcu să zâmbească; în rochia ei de stambă, stătea în bucătărie, ţinând un revolver în poală şi jucând rolul unei sentinele. Afară nu se vedea decât nesfârşita câmpie acoperită cu noroi roşu, peste care umblau încolo şi încoace tot felul de şacali şi hiene şi poate cete rătăcitoare de sălbatici, ca aceia pe care-i văzuse cu puţin timp înainte. O potopi brusc mânia la gândul că Ransome o trimise înainte în loc să-i permită să rămână cu el. „A făcut-o fiindcă se săturase de mine, reflectă. Voia să rămână singur cu fata aceea. Poate că era prima lui ocazie. Dacă el a avut-o pe fată, de ce nu l-aş avea şi eu pe frumosul meu doctor?”

Îngrozitoarea femeie din faţa ei, această vulgară, stranie şi răvăşită fiinţă continua să-i vorbească spunându-i lucruri pe care ea nu voia să le audă, care n-o interesau de loc şi aproape o făceau să se ruşineze.

— Nu m-am purtat bine cu el, aşa cum ar fi trebuit… nu mi-a cerut niciodată nimic, însă deşi îi ghiceam dorinţele, îl respingeam fără să stau la gânduri, vorbea Mrs. Simon.

La un moment dat, lady Heston fu pe punctul de a o apostrofa: „Ce mă importă pe mine toate acestea? De ce mi le torni fără să te mai opreşti!” Dar nu reuşea să scoată un cuvânt. Ar fi vrut să spună: „Puţin îmi pasă de bărbatul dumitale. Nu l-am văzut în viaţa mea”. Dar continua să tacă şi să examineze cu privirile faţa gălbejită a interlocutoarei, care-şi pierduse orice cochetărie şi arăta îmbătrânită, flască şi lipsită de vlagă.

— Dacă aţi şti cât am fost de nenorocită. Nu vă puteţi închipui ce înseamnă să fii obligată să trăieşti în acest Ranchipur… veşnic, veşnic. Lumea de aici te face să fii meschină, rea, bizară, oribilă.

Poate că printre lacrimile ei Mrs. Simon desluşi pe chipul lady-ei Heston o expresie de dezgust, căci adăugă:

— Lăsaţi-mă, vă rog, să vă vorbesc. N-am pe nimeni căruia să mă destăinuiesc.

„Cred că în Anglia i-aş fi răspuns că ar trebui să se abţină şi să dea dovadă de mai multă decenţă… dar nu sunt în Anglia”, reflectă lady Heston. Nu! Acum se afla în mijlocul Indiei, într-o lume nimicită, înspăimântătoare.

— Vedeţi, zise Mrs. Simon, abia acum încep să-mi dau seama de ceea ce s-a întâmplat. Mai înainte nu reuşeam să realizez. Totul îmi părea ireal. Nu-mi venea să cred. Abia acum ştiu că este mort şi că zace sub mormanul acela de pietre. Pentru prima oară ştiu că nu-l voi mai vedea niciodată.

Şacalii începură iarăşi să urle sinistru, şi deasupra corului lor se ridică râsul sălbatic al unei hiene.

„A murit, reflectă lady Heston. Întreg ţinutul este plin de morţi, iar şacalii şi hienele sfârtecă leşurile.” Apoi îşi

aminti brusc de stolurile imense de vulturi pe care-i văzuse în depărtare de pe balconul casei lui Mr. Bannerjee zburând în rotogoluri largi, din ce în ce mai joase, nu avântându-se fulgerător asemenea uliilor sau şoimilor, ci lăsându-se leneş în jos, fiindcă victimele erau moarte şi deci nu era cazul să se grăbească. „Am să mă trezesc din visul acesta şi am să constat că nu mi-a călcat niciodată piciorul prin India.” Ştia însă că urletele şacalilor erau reale, tot atât de reale ca şi amărăciunea ieftină şi chipul mohorât al femeii îngrozitoare care făcea de pază împreună cu ea.

15

Era adevărat ceea ce spusese Mrs. Simon. Nici catastrofa, nici moartea soţului şi a fiicei sale nu-i păruseră reale decât în clipa în care se trezise parcă în tăcerea adâncă a bucătăriei pe jumătate ruinată. În clipa aceea realitatea îi apăruse brusc, şi Mrs. Simon înţelese adevărul ca şi când ar fi asistat la moartea lor lentă în propriile lor paturi. Înainte de aceasta, şocul cutremurului, deprinderea ei de a dramatiza totul, confuzia, spaima, emoţia îi tociseră oarecum raţiunea şi îi distorsionaseră aspectul lumii înconjurătoare, astfel încât propria-i stăruinţă şi eroismul cu care o salvase pe Lily Hogget-Clapton lăsaseră în umbră toate celelalte nenorociri. Apoi desluşise ceva în ochii englezoaicei din faţa ei care o făcuse să se schimbe cu totul. Ce anume, nu ar fi putut să spună. Dar în privirea aceea se citea un fel de răceală, de onestitate care roseseră pojghiţa de tupeu şi isterie, până când în cele din urmă începuse să plângă potolit şi să verse primele lacrimi reale din ultimii douăzeci de ani. Pentru întâia oară, după aproape două decenii, se simţi ca odinioară în copilărie – cufundată într-o ambianţă plină de dulceaţă, căldură şi linişte. Lacrimile de pe obrajii ei nu erau vărsate pentru bărbatul grăsuţ, de vârstă mijlocie, care zăcea strivit sub

grămada de pietre de dincolo de alee, ci pentru tânărul de douăzeci şi unu de ani şi pentru ea însăşi, aşa cum arăta cu mulţi ani în urmă. În lacrimile ei se mai amesteca regretul pentru tot ceea ce nu existase între ei şi ar fi putut să existe, nostalgia unei lumi care se prăbuşise, dar care, paradoxal, în mintea ei rămăsese totuşi în picioare. Îşi plângea totodată viaţa ei ruinată, cu atât mai mult cu cât îşi dăduse brusc seama că îmbătrânise, că era mai bătrână decât ar fi trebuit să fie la patruzeci şi trei de ani, dar că o uzaseră grijile, invidia, gelozia meschină. Se simţea mai bătrână cu o sută de ani decât această femeie frumoasă şi rece din faţa ei, care în realitate era numai cu doi sau trei ani mai tânără decât ea. Dar, în ciuda lacrimilor şi regretelor, nu se putu stăpâni să nu reflecteze: „Nu este drept, nu este drept ca ea să fi avut totul şi eu nimic.”

La un moment dat se trezi spunând:

— Simt nevoia să vă vorbesc. Nu am pe nimeni aici în Ranchipur căruia să mă pot destăinui.

Își pierduse încrederea până şi în Lily, pentru că lumina în care o văzuse acum în urmă îi spulberase orice respect, orice iluzii le-ar mai fi avut pentru ea. Şi din cauza aceasta, plângea. Îngropându-şi faţa în mâini, se plecă asupra mesei şi o clipă avu senzaţia că va leşina sau că va muri, dar în loc să i se întâmple aşa ceva, adormi încetişor în lumina slabă a lumânării.

„Mulţumescu-ţi ţie, Doamne!” gândi lady Heston, ruşinată totuşi puţin de cruzimea ei.

Noaptea se scurgea încet, ca şi când n-ar fi avut sfârşit. Multă vreme Edwina stătu ţeapănă pe scaunul tare de lemn, ţinând pistolul lui Harry Loder pe masa din faţa ei. De partea cealaltă a mesei, Mrs. Simon dormea lăsată pe tăblia albă, cu capul îngropat în braţele-i grăsuţe. Era un somn adânc ca şi moartea, născut din toate spaimele, isteria şi oboselile din ultimele patruzeci şi opt de ore. Edwina nu simţea nevoia să doarmă; s-ar fi zis că nu va mai dormi niciodată. La un moment dat se ridică şi începu să umble prin bucătăria strălucitor de curată a mătuşii

Phoebe. Deschise sertarele, examină ibricele şi străvechea maşină indiană de bucătărie cu o serie de focare minuscule, şi treptat încăperea aceasta începu s-o farmece. Era atât de mică, de curată, şi avea acel farmec propriu unei case de păpuşi. Acesta era regatul mărunt al ciudatei, dar înţeleptei şi foarte realistei bătrâne. Între aceste ziduri domnea o ordine scrupuloasă şi o organizare desăvârşită. „Cred că e tare nostim să ai o asemenea bucătărie – o bucătărie care să-ţi aparţină, în care să te simţi ca o regină şi în care să găteşti cu metodă şi eficienţă mâncăruri de trei ori pe zi pentru o întreagă familie.” Şi iarăşi se pomeni dorind viaţa tihnită şi senină a celor mulţi, o viaţă calmă, plăcută, minunată chiar în ciuda monotoniei sale. Abia acum avu revelaţia că niciodată – nici măcar în epoca de sărăcie lucie din pensiunea aceea din Florenţa – nu gustase bucuriile unei existenţe banale, dar calme şi senine. Până şi în cele trei cămăruţe cu vederea spre Arno, în care locuise împreună cu tatăl ei, nu o părăsise senzaţia că duce o viaţă hoinară, ca ţiganii cu sălaşul. Tot timpul aştepta o întorsătură a norocului care să-i permită a se înapoia în ambianţa de lux impersonal şi de datorii, o lume strălucitoare, minunată chiar, dar lipsită de siguranţa zilei de mâine, de calm şi de armonie. „Iată ce mi-a lipsit, gândi ea, în vreme ce examina bucătăria atât de bine orânduită a mătuşii Phoebe. Am avut întotdeauna parte de o viaţă dezordonată. Nu-mi amintesc să fi trăit vreodată altfel.”

Se învăţase să creadă – fără a primi o educaţie în acest sens – că i se datorau anumite privilegii, fireşti celor din lumea ei, că cei din jur aveau obligaţia să-i pună totul la picioare. Datorită acestei concepţii, nu reuşise niciodată să cunoască siguranţa calmă şi satisfacţiile bătrânei femei cu chip de pasăre, către care tot felul de refugiaţi – hinduşi, europeni şi americani deopotrivă – îşi căutaseră limanul, după oribila catastrofă. Abia acum înţelese adâncimea satisfacţiilor morale ale mătuşii Phoebe, care putea oricând să încerce un simţământ de împlinire la gândul că îşi făcuse pe deplin datoria. În felul acesta anihilase frica,

urâtul, dezordinea, scăpase până şi de groaza morţii. Aceasta însă nu însemna că nu încercase niciodată aceste simţăminte. „Sunt inteligentă, gândi lady Heston. Sunt zdravănă ca un taur. Cu toate acestea nu am fost folositoare nimănui. Aş putea să fac însă o încercare. Să caut ceva, mai minunat decât tot ce am cunoscut până acum. Poate că într-o zi se va citi şi în ochii mei acea expresie de pace desăvârşită pe care am descoperit-o în privirile acestei bătrâne serviabile, a acelei caraghioase şi dezagreabile scoţiene care conduce spitalul, ajutându-l pe Maior.”

Asemenea unei şcolăriţe, începu – în liniştea bucătăriei mătuşii Phoebe – să-şi ţească visuri despre o nouă existenţă. Catastrofa frânsese linia firească a vieţii ei. Împrejurările o eliberaseră, îi ofereau o nouă şansă, poate ultima. În momentul de faţă Albert era probabil mort, aşa cum prevăzuse ea în acea dimineaţă – păreau să se fi scurs ani de atunci – când stătuse câteva clipe cu el, în aceeaşi odaie, şi îşi dăduse pentru prima oară seama cât de mult îl ura şi îl dispreţuia. Da, era probabil mort (faptul o lăsa rece, insensibilă) şi ea rămăsese liberă, eliberată nu numai de prezenţa lui, dar şi de viaţa pe care o trăise până atunci. Nu va mai fi obligată să se înapoieze în casa din Hill Street, ori în Anglia. Va putea să devină altă persoană. Se va duce la Maharani, la mătuşa Phoebe însăşi, la bătrână Miss MacDaid şi la Maior şi le va spune: „Iată-mă, sunt voinică şi sănătoasă. În nenorocirea şi moartea care a lovit toată lumea, vreau să fiu utilă. Spuneţi-mi doar ce am de făcut.”

Deodată o cuprinse o exaltare nemaicunoscută. Da, aşa va proceda! Va lucra în spitale. Va munci cot la cot cu Maiorul. Într-un fel, se va lăsa antrenată de acel simţământ, de acea emoţie despre care îi vorbise şi Tom, şi care le insufla tuturor puterea de a lupta pentru o Indie trezită la viaţă, care se scutura din amorţire şi se ridica spre a-şi recâştiga străvechea demnitate şi măreţie. După o viaţă senzuală, netrebnică, de trândăvie, se va purifica şi

se va mântui. Camera îi păru deodată strâmtă, înăbuşitoare, aşa că se îndreptă spre uşă, dădu la o parte scaunele şi mesele, şi după ce o deschise, ieşi în noaptea indiană.

Pentru câteva momente cerul se înseninase ici şi colo, iar printre norii răsfiraţi, apăruseră pete de cer albastru-safir, încrustate cu stele sclipitoare. Se lăsase o linişte deplină, străbătută doar de ţipătul vreunui şacal sau de câte un huruit îndepărtat, care o tulbura de parcă ar fi prevestit o nouă catastrofă. Înaintea ei, dincolo de gardul de peri spinoşi şi de zidul de chirpici dărâmat în parte, se desfăşura câmpia indiană, acel vast platou întins până în Golful Bengal şi care ar fi putut înghiţi Anglia, Franţa, Germania, mai mult de jumătate din Europa, şi tot ar mai fi rămas pustiuri destule. Câteva mile mai departe, lângă bariera de cadavre şi dărâmături pe care Harry Loder şi Raşid se străduiau s-o distrugă, se înălţa masa întunecată a Muntelui Abana, cu albele lui temple jain lucind uşor în lumina cerului indian. În vreme ce stătea acolo, încerca pentru prima oară în încărcata şi confuza ei existenţă un simţământ de singurătate şi nimicnicie, care avu asupra spiritului ei înfierbântat efectul unei băi cu apă rece şi limpede. Odată cu această singurătate coborî asupra ei o pace profundă şi deodată o cuprinse spaima – de ce anume n-ar fi putut nici ea să spună, afară numai dacă nu era revelaţia propriei sale insignifianţe.

Apoi din tăcerea dinapoia ei ţâşni un zgomot asemenea ţipătului unui şacal: vocea înspăimântată a lui Mrs. Simon.

— Lady Heston! Lady Heston! unde sunteţi? Unde sunteţi?

Visările, pacea, singurătatea dispărură lăsând-o exasperată, mânioasă. Se întoarse spre figura plinuţă, profilată pe lumina slabă a lumânării şi încadrată în deschizătura uşii, şi şopti cu asprime:

— Aici sunt! Linişte, îi treziţi pe ceilalţi.

— Oh, ce frică mi-a fost! Am crezut că v-au răpit acei îngrozitori bhils.

Norii acoperiră iarăşi cerul, iar ploaia porni din nou să se reverse. Plăpânda şi alba fosforescenţă a templelor îndepărtate se topi în întuneric. Edwina reintră în casa cu storurile trase, spre a asculta în continuare spovedaniile lipsite de ruşine ale lui Mrs. Simon.

16

În dormitorul lui Mrs. Bannerjee, Fern se trezi îndată ce primele mijiri ale zorilor apărură deasupra oraşului distrus. Dormise mult, greu, şi când deschise ochii şi își ridică braţul cu care-şi acoperise până atunci fruntea nu ştiu unde se află. Plutind încă între vis şi realitate, încercă un cotropitor simţământ de oroare faţă de ceva nedefinit. Era asemenea groazei resimţite în cursul unui coşmar din care nu se putea trezi. Apoi în lumina slabă, cenuşie, a zilei născânde, îşi dădu seama de vălul care o înconjura şi de tăria straniului pat, împletit din chingi late, pe care era întinsă. Se ridică în capul oaselor, dădu la o parte vălul, şi în aceeaşi clipă îşi aminti tot ce se întâmplase. Groaza provocată de cutremur, expediţia cu luntrea aceea roşie-aurie, odioasa scenă cu maică-sa, apoi episodul cu Ransome beat, zeflemisind-o nu numai pe ea, dar şi pe el însuşi.

În lumina cenuşie văzu o siluetă înfăşurată într-un dhoti, zăcând pe podea la picioarele ei, şi deodată, încolțită de spaimă, se gândi că trebuie să fie un cadavru necunoscut. Fascinată, îl privi câteva clipe, dar când văzu că trupul dinăuntrul dhoti-ului respiră şi se mişcă, se aplecă asupra lui şi abia atunci observă o mână ieşită de sub cearşaf, o mână pe care o cunoştea foarte bine şi pe care o găsise atât de frumoasă, şi în acea clipă simţi că-i vine să leşine. „Nu, nu trebuie să fac asta, gândi ea. Nu. Nu trebuie să leşin.” Stăpânindu-se, îngenunche şi ridică uşor pânza, astfel încât să poată vedea chipul de dedesubt. Faţa nu i-o

putu zări fiindcă era ascunsă sub încheietura braţului, dar îi recunoscu perfect capul cu ceafa aceea puternică, netedă şi acoperită cu un păr aspru, inelat şi întunecat, un cap pe care-l cunoştea atât de bine, fără să-l fi analizat anume vreodată. Vederea lui o răscoli, făcând-o să plângă. Uşor, se strecură lângă el şi rămase acolo, apropiindu-şi obrazul de părul lui inelat.

Când Ransome se trezi şi întoarse capul, o privi cu o expresie de uluită încântare în ochii săi întunecaţi. Apoi, cu încetul, zâmbetul acela fermecător, care o făcea să se topească, îi lumină faţa obosită. Ransome o cuprinse cu braţul şi o trase la pieptul lui. Când obrazul ei îl atinse pe al lui, Fern îşi dădu seama că el plângea.

Afară, în lumina crescândă a zorilor, râul zăgăzuit până atunci începuse să vuiască iarăşi, pentru că Harry Loder îşi îndeplinise misiunea, înlăturând bariera de cadavre şi dărâmături.

17

Când părăsiră odaia şi ieşiră pe fragilul balcon de lemn, se luminase de ziuă, iar inundaţia dispăruse. Bărcuţa aurită, atârnată de balustradă cu coarda halatului cumpărat de Mrs. Bannerjee în Bond Street, se legăna ca un om beat după o noapte de chef. Pentru prima oară putură vedea urmele dezastrului produs de inundaţie. Din sătucul de la capătul grădinii nu mai rămăsese nimic. Îngrămădeala de cabane şi de altare fusese măturată de ape. Lângă un zid dărâmat, zăceau trei cadavre, al unui bărbat, al unei bătrâne şi al unui copil. În ramurile de jos ale unui mare ficus bengalez era agăţat alt cadavru, prins acolo de ieftinul dhoti de bumbac, purtat de bărbat în timpul vieţii. În alt copac atârna suspendată grotesc carcasa unui măgar mort. În întregul peisaj numai două structuri rămăseseră în picioare, templul falic a lui Șiva şi statuia bondoacă a Reginei Victoria. Jumătate din pod se

prăbuşise, dar pilonul care suporta monumentul bunei regine rămăsese intact şi ea se sprijinea încă pe el ţinându-şi cu fermitate umbrela şi poşeta. Ierburi şi crengi formau un fel de eşarfă în jurul gâtului ei scurt, atârnând înapoi, aşa cum fuseseră târâte de curent.

— Putem merge pe jos, zise Ransome. Cel mai bine ar fi să ne ducem la soţii Smiley. Nu e posibil să traversăm râul.

Coborâră scara casei pustii şi pe jumătate dărâmată şi porniră de-a lungul aleii, pe lângă maşina răsturnată a Maiorului, îndreptându-se spre drumul hipodromului. Pretutindeni nu se vedeau decât dărâmături şi un mâl roşu atât de adânc şi de vâscos, încât le imobiliza aproape picioarele, încercând parcă să-i tragă în pământ laolaltă cu ceilalţi morţi. Trecură pe lângă casa lui Raşid, unde o văzură pe Mrs. Raşid şi pe cei şapte copii ai ei, ocupaţi să scoată pe verandă mobile şi covoare ude. Apoi lăsară în urmă propria casă a lui Ransome, rămasă încă în picioare, dar cu jumătate de acoperiş dărâmat şi cu o gigantică crăpătură desfigurându-i faţada belgraviană. Ajunseră apoi în câmp deschis, unde le fu mai uşor să meargă, deoarece inundaţia trecuse şi pe acolo, lăsând drumul asfaltat gol şi lucios.

Umblau în tăcere, zăpăciţi încă şi neputând să creadă că li se întâmplaseră atâtea. Ransome abia vedea peisajul devastat din jurul lor. I se părea că se mişcă fără niciun efort, aproape fără să cuprindă cu mintea realitatea acestor clipe şi grotescul tablou pe care-l înfăţişau – Fern îmbrăcată în şortul şi cămaşa lui de tenis, iar el însuşi în dhoti-ul bengalez al lui Mr. Bannerjee. Insolitul care în împrejurări ordinare conta atât de puţin în India încetase acum cu desăvârşire. În clipa de faţă înţelegea adevărata semnificaţie a figurii de stil folosită de poeţii care scriau despre „cântul inimilor”. I se întâmplase ceva, ceva ce căutase toată viaţa, fără să îşi dea seama. Constată că pierduse acel îngrozitor fond sufletesc alcătuit din introspecţii, auto-compătimiri şi plictiseli iremediabile, care-i înăbuşise înainte orice satisfacţii. Totul se

întâmplase cu uşurinţă, fără plan, fără procese de conştiinţă, ci cu naturaleţe şi cu un fel de frumuseţe simplă, asemănătoare exploziei verzi a plantelor saturate de apă după primele ploi ale musonului. O clipă vechiul său „ego” reapăru aşa cum avea să se mai întoarcă când şi când, îndată ce prima exaltare va trece. „Sunt în sfârşit un om, gândi. O făptură omenească deopotrivă cu acele binecuvântate de Dumnezeu cu harul simplităţii.” Desfrâul, experienţele pline de promiscuitate nu făcuseră din el un bărbat în toată puterea cuvântului. Acest rezultat îl dobândise datorită acelui lucru simplu, pur şi încântător, aflat la îmbinarea dintre vis şi realitate, care se întâmplase în casa pe jumătate dărâmată şi cu reputaţie atât de proastă, locuită de Mr. Bannerjee. Era un simţământ nou, pătruns de un fel de strălucire care părea să-l orbească, dar care-i insufla totodată o extraordinară încredere şi o formidabilă putere fizică.

Fern păşea alături de el, cu mâna ei într-a lui. Ransome nu îndrăznea s-o privească de teamă că întreaga lui exaltare, frumuseţea simplă a ceea ce se întâmplase şi chiar Fern însăşi ar putea să se topească în aer asemenea unei iluzii. Şi în vreme ce mergea, buzele lui repetau o rugăciune izvorâtă însă din adâncul raţiunii sale. „îți mulţumesc, Doamne! Îți mulţumesc!” Ştia că, orice i s-ar întâmpla în viitor, cunoscuse un moment pe care foarte puţini oameni aveau prilejul să-l împărtăşească. Era un simţământ de plenitudine, de împlinire. În fine, era un bărbat. Cei mai mulţi bărbaţi mureau fără să cunoască vreodată semnificaţia acestui cuvânt. Şi totul se petrecuse în mijlocul dezolării şi al morţii.

Fern mergea alături de el repetându-şi necontenit în gând: „Sunt fericită! Sunt fericită! Îl iubesc!” Fără să fi avut trista experienţă a lui Ransome, ştia şi ea că se afla printre aleşii lui Dumnezeu. Nici nu-şi mai amintea că tatăl şi sora ei muriseră, că prăpădul domnea peste tot şi că ar fi trebuit să fie posomorâtă. În lumea aceasta lovită de dezastru nu mai existau decât două făpturi – ea şi Tom

Ransome.

Când le apăru în faţa ochilor casa soţilor Smiley, zăriră printre copaci siluetele roşcate-cenuşii ale unor elefanţi.

— Raşid trebuie să fie acolo; şi Harry Loder.

Dar când ajunseră la Misiune, nu-l găsiră pe Harry Loder, ci numai pe Raşid Ali Khan. Îmbrăcat încă în uniforma care-i venea atât de rău, şi înconjurat de Edwina şi de mătuşa Phoebe, de Mrs. Simon şi de Mrs. Hogget-Clapton, de perechea Bannerjee şi de vreo şase hinduşi din casta de jos, veniţi nu se ştie de unde, Raşid arăta jigărit, istovit şi tocmai le istorisea moartea lui Harry Loder.

Harry reuşise să arunce în aer bariera, folosindu-se de dinamită, dar intervenise ceva, Raşid nu ştia ce anume, ceva care se petrecuse în întuneric, în mijlocul operaţiilor, tăind retragerea lui Harry Loder dinspre barieră, astfel că după producerea exploziei, uriaşa masă de cadavre şi dărâmături o pornise la vale de-a lungul trecătoarei înguste târând o dată cu ea şi pe ofiţer.

Spătosul musulman le spusese povestea aceasta cu simplitate, iar după ce termină, adăugă câteva cuvinte:

— Şi-a dat viaţa ca s-o salveze pe a altora. Nu era inginer şi nu se pricepea la treburi de astea. Faptele lui au fost ale unui soldat şi ale unui erou.

Urmă câteva momente de tăcere, apoi Raşid, războinicul, musulmanul, inamicul Imperiului Britanic, spuse cu ton firesc:

— A fost un englez adevărat, care şi-a făcut cu prisosinţă datoria.

În timp ce-l asculta, Fern înţelese deodată semnificaţia expresiei de pe chipul lui Harry Loder, când el stătuse aici, în această cameră, cu o zi în urmă, fără s-o vadă pe fată, de parcă aceasta nici n-ar fi existat. Nu se deosebea de expresia din ochii lui Miss Dirks când stătea pe veranda casei lui Ransome, bea ceai şi vorbea nostalgic despre Nolham. Expresia aceea era a unor oameni deja morţi. Fern nu avea însă de unde să cunoască visul urât pe care el îl avusese cu mult înainte, sus în munţi. Se făcea că

omora panteră după panteră, până când braţul obosit de atâtea eforturi amorţise, iar ultima panteră, care personifica India, sărise asupra lui, doborându-l la pământ.

În clipa aceea Mrs. Hogget-Clapton, îmbrăcată în *peignoir*-ul ei uscat, dar murdar încă de noroi, începu să plângă. Iar Mrs. Simon o luă în braţe şi o duse în altă cameră. Amândouă îl cunoscuseră bine pe Harry Loder. În ajun, la vederea corpului său masiv de taur, li se stârniră simţurile. Loder murise ca un erou. Dorinţele lor trupeşti se mai potoliseră. Împreună aveau să plângă un om pe care nu-l cunoscuseră în intimitate niciodată.

După plecarea lor, Raşid spuse:

— Acum va trebui să traversez râul. Apoi se adresă lui Ransome: Ar fi bine să mergi cu mine. Cred că Înălțimea-sa Maharani va dori să te vadă.

Dar mătuşa Phoebe nu voia să-l lase să plece până nu-l trată cu o ceaşcă de cafea, pâine prăjită şi cu ultimele două ouă ce se mai găseau.

— Nu se cuvine să trimiţi un om la treabă având stomacul gol, zise ea.

În vreme ce aşteptau gustarea, Ransome scrise un bilet în franţuzeşte pentru John Baptistul, apoi trimise pe unul din băieţii paria, cu bicicleta mătuşii Phoebe, până la locuinţa sa spre a-i aduce haine curate. Văzându-l pe Mr. Bannerjee în aceeaşi cameră, înţelese brusc cât de ridicol trebuia să pară în dhoti-ul său bengalez care-i aluneca mereu de pe umeri, atârnând aiurea. Abia atunci o zări şi pe Edwina, stând într-un colţ, îmbrăcată în rochia de stambă a lui Mrs. Smiley. Privirile lor se întâlniră şi ea îi surise obosit. „Edwina ştie ce s-a întâmplat, reflectă el. Sunt sigur de aceasta.”

Acest lucru îl înţelesese şi mătuşa Phoebe. Amândouă citiseră adevărul pe chipul lui Fern încă din momentul în care aceasta intrase împreună cu el în odaie.

Ransome încercă s-o privească pe mătuşa Phoebe în ochi, dar expresia ochilor ei era prea neutră ca să fie convingătoare.

Relatarea lui Raşid asupra morţii lui Harry Loder îi scutise pe Fern şi pe Ransome de clipa penibilă pe care intrarea lor ar fi stârnit-o printre ciudaţii oaspeţi ai mătuşii Phoebe. În loc să-i întâmpine cu o ploaie de priviri echivoce, abia îi observaseră, fiindcă atenţia lor era reţinută de istorisirea lui Raşid. Închipuirea acestora ar fi mers foarte departe, dar în situaţia actuală nu putuseră ghici adevărul, aşa cum făcuseră Edwina şi mătuşa Phoebe. În drumul său de la casa lui Mr. Bannerjee până la Misiune, starea de extaz şi eliberare încercate de Ransome îi permiseră să creadă că vechea lume a clevetitorilor meschini dispăruse, dar acum îşi dădu seama că aceasta continua să existe. Era prezentă încă şi va dura atâta vreme cât vor supravieţui oameni de seama lui Mrs. Simon, a lui Mrs. Hogget-Clapton şi a lui Miss Murgatroyd. Persoanele acestea aveau exasperanta putere de a altera frumuseţea actului săvârşit în casa lui Mr. Bannerjee. De îndată ce emoţia lor stârnită de moartea lui Harry Loder se va stinge, vor începe să vorbească despre lucruri neînțelese lor, vor întina, vor complica şi le vor pângări iubirea, împroşcându-i cu ipocrizia şi falsa lor respectabilitate. Îi reveni în minte vizita pe care Fern i-o făcuse înaintea dineului de la Mr. Bannerjee, desperarea ei, beţia lui, şi imposibilitatea de a cere un sprijin lui Raşid Ali Khan şi soţiei acestuia. Dar toate acestea păreau acum foarte îndepărtate, iar acel Ransome nu mai exista. Extenuarea care urmează marilor şocuri, eforturilor intelectuale îndelungate, responsabilităţilor greu de suportat, părea să-i fi copleşit pe toţi. Mr. şi Mrs. Bannerjee se retraseră în tăcere, urmaţi de Miss Murgatroyd, supusă şi obosită. Nu mai rămaseră în bucătărie decât spătosul Raşid, Edwina, Fern şi mătuşa Phoebe, aplecată asupra maşinii de gătit. Până şi trupul ei uscăţiv şi ţeapăn părea să se mai fi încovoiat puţin. În tăcere se aşezară la masă.

— Dar ţie ce ţi s-a întâmplat? îl întrebă Edwina. Până acum nu ne-ai spus nimic despre tine.

Ransome nu replică imediat. Nu voia să răspundă înainte de a fi tălmăcit adevăratul sens al întrebării ei: dacă era pusă din simplă curiozitate, dacă ascundea incorijibila-i maliţiozitate, sau dacă nu avea decât rostul de a-i pune într-o situaţie neplăcută pe el şi pe Fern. Privirile lui pătrunzătoare desluşiră nevinovăţia din ochii ei. Edwina cunoştea adevărul, dar nu-i pusese întrebarea în scopul de a-l plasa într-o situaţie penibilă.

— Nu mi s-a întâmplat mare lucru, replică el. Pe drumul de întoarcere s-a lăsat întunericul, aşa că m-am rătăcit pe nesimţite. Mi-am petrecut cea mai mare parte din noapte în luntrea legată de un ficus bengalez.

Se uită la mătuşa Phoebe, care stătea cu spatele spre el. Ea nu întoarse capul şi în clipa aceea el ştiu oarecum plăcut surprins că ea aproba ceea ce se întâmplase. Se gândi apoi la bunica sa şi la refuzul ei de a-l mai aştepta pe reverendul care întârzia să vină, precum și la cavalcada ei de trei sute de mile prin munţii Nevadei, deşi era însărcinată; dar toate aceste eforturi avuseseră costul de a determina legitimarea copilului înainte de a naşte. Amândouă bătrânele aveau o forţă, o măreţie care, îi păru lui, nu se mai găsea în lumea de azi. Calităţile lor erau reale şi eterne, iar nu „moderne” şi efemere ca moralitatea unor oameni de o seamă cu el şi cu Edwina. Înfăţişarea mătuşii Phoebe, atât de bătrână, dar atât de înţeleaptă şi de sigură pe sine, care trebăluia aplecată asupra maşinii de gătit, îl făcu să se simtă deodată foarte tânăr, ca un băieţandru care a săvârşit o năzbâtie.

Ransome, Raşid şi Fern începură să mănânce. Spre uimirea sa, Ransome o văzu pe Edwina ridicându-se de pe scaunul ei tare de lemn, spre a o ajuta pe mătuşa Phoebe să le servească ouăle fierte şi cafeaua. Edwina, care ani de-a rândul nu ridicase nici măcar un deget spre a se îmbrăca. Se uită la ea, şi în ochii ei albaştri zări umbra unui zâmbet. Şi Edwina era obosită, iar povara nenorocirilor care-i apăsau umerii era prea mare spre a-i îngădui să surâdă, dar expresia de înţelegere din ochii ei

avea o semnificaţie clară – ea ştia cât de caraghios îi părea lui acest spectacol. Dar în privirea ei descoperi ceva înduioşător. Edwina părea să spună: „Vezi? Şi eu pot fi de folos. Nu sunt o proastă fără niciun rost pe această lume.” Apoi Ransome îşi aminti înfăţişarea ei din ajun, când îşi făcea drum prin noroiul roşcat de pe câmp, ţinându-şi poalele rochiei albe de seară ridicate şi legate de brâu. În clipa aceea îl fulgeră o mare bucurie la gândul că oamenii aflaţi în cele mai grele situaţii se pot comporta atât de onorabil, chiar când aceştia se numesc Edwina şi Ransome.

De cealaltă parte a mesei, Raşid strigă deodată:

— Uitaţi-vă! Sosesc Homer şi Bertha!

Prin uşa deschisă văzuse o mică procesiune care venea peste câmp dinspre cazarma dărâmată a trupelor sikhs. În frunte mergea Homer Smiley, urmat de douăzeci şi unu de băieţi paria de la şcoala serală. Bertha Smiley încheia coloana ca un câine de turmă.

Aduceau veşti bune. Podul de cale ferată îngustă construit peste râul Ranchipur, cam la două mile mai sus de oraş, rămăsese încă în picioare. Furia puhoiului şi năvala dărâmăturilor aduse de ape îl zguduiseră zdravăn, slăbindu-i fundaţiile, dar în starea actuală putea fi încă folosit de pietoni.

Mătuşa Phoebe şi oaspeţii ei fură atât de bucuroşi că îi vedeau pe soţii Smiley teferi, încât uitară o clipă de catastrofa prin care abia trecuseră. Perechea Bannerjee, Miss Murgatroyd, Mrs. Simon şi Mrs. Hogget-Clapton apărură la rândul lor, atraşi de strigătele de bun venit ale celorlalţi, iar Ransome avu prilejul să asiste la extraordinarul spectacol oferit de Mrs. Simon sărutând-o pe Mrs. Smiley, în vreme ce şiroaie de lacrimi i se scurgeau pe obraji. Până şi Mrs. Simon se arăta mai umană decât îşi închipuise el vreodată.

După ce ascultă povestea soţilor Smiley, Raşid îi întrebă:

— Ce veşti aduceţi de dincolo de râu?

— Maharajahul a murit, explică Homer Smiley. Spitalul

este intact. Palatul de vară s-a prăbuşit. Şcoala de ingineri şi tribunalul au ars. Înălțimea-sa Maharani sa instalat într-un cort, în parc. A trimis vorba că vrea să-l vadă pe Raşid şi pe Ransome, dacă mai sunt încă în viaţă.

— Şi Maiorul? întrebă Ransome, fără să se uite la Edwina.

— Maiorul şi Miss MacDaid sunt teferi. El a fost cât pe ce să se înece, dar a scăpat printr-un miracol. Dumnezeu a găsit cu cale să salveze pe omul acesta de care avem acum cea mai mare nevoie.

Ransome nu se uită nici de data aceasta la Edwina.

Băiatul paria care plecase după hainele lui Ransome se înapoie cu un mesaj din partea lui John Baptistul. Acesta spunea că va rămâne să păzească locuinţa. Sălbaticii bhils, declară băiatul, coborâseră din munţi şi prădau casele fără stăpân.

— Nu trebuie să rămână zise Ransome. Nimic din ceea ce se află acolo nu merită să fie păzit. În ceea ce mă priveşte, se poate lua orice din casă.

După ce îşi îmbrăcă hainele, plecă împreună cu Raşid, călare pe elefanţi, spre a traversa râul. Câţiva dintre prietenii lor îi conduseră o parte din drum. Înainte de a se despărţi de ei, lui Ransome îi veni o idee. Îl chemă pe Homer şi ii spuse:

— Ar fi bine să-i pui pe băieţii dumitale să dezgroape din dărâmături cadavrul lui Mr. Simon şi al fiicei sale. Pe căldura aceasta, cu cât îi veţi găsi mai repede, cu atât mai puţin oribil.

18

Călări pe elefanţi, Ransome şi Raşid umblară prin ploaie aproape trei mile, străbătând câmpia devastată. Stăteau ţepeni înapoia mahouts-ilor plasaţi pe umerii uriaşelor animale. Înaintau încet, anevoie, deoarece mâlul roşiatic se lipea de picioarele pahidermelor. Aceşti mahouts, toţi

musulmani, păreau nepăsători faţă de tot ce se întâmplase. Stăteau foarte drepţi, dând cu voce tare diferite comenzi elefanţilor.

Când trecură pe lângă casa lui Mrs. Hogget-Clapton, patru sălbatici bhils ieşiră din clădire, cărând tot felul de obiecte din bronz de Benares. La vederea lor Ransome porunci convoiului de elefanţi să-i urmărească un timp, dar băştinaşii soioşi şi cu părul vâlvoi o luară la fugă spre râu. Unul dintre ei ducea o statuetă din marmură de Napoli, reprezentând-o pe Psyche, altul purta două perne brodate, luate de pe sofa, iar cel de-al treilea căra fotografia lui Mrs. Hogget-Clapton în prima ei tinereţe.

În cele din urmă ajunseră la pod. S-ar fi zis că structura de fier plutea pe râu, căci apele ajunseseră până la linia ferată. Elefanţii trebuiau să treacă râul înot, căci le-ar fi fost imposibil să păşească pe traversele goale ale podului. Raşid şi Ransome coborâră de pe pahiderme şi îşi continuară parte din drum mergând pe jos. De cealaltă parte a râului dădură peste rămăşiţele unui mic sat. Nu mai rămăsese în picioare decât un zid pe trei sferturi dărâmat, şi două temple ruinate, care dovedeau că în locul acela trăiseră până în ajun câteva sute de persoane.

Merseră de-a lungul drumului care lega oraşul de barajul sfărâmat, făcându-şi anevoie loc printre dărâmăturile şi gunoaiele lăsate de apa care se retrăsese. Ici şi colo atârnau de perii spinoşi, aliniaţi deoparte şi de alta a drumului, cadavre scălâmbăiate groteşti, care începeau să se umfle datorită căldurii umede. Cei doi bărbaţi umblau grăbiţi, în tăcere, şi pe măsură ce se apropiau de oraş îi întâmpina tot mai persistent, prin perdelele de ploaie, un miros dulceag, greţos, care trezi în memoria lui Ransome imagini înfăţişând noroaie, stârvuri sfâşiate, intrate în descompunere, văzute toate în altă parte a lumii. Îşi dădea acum seama de ce Raşid se grăbea atât de mult, umblând ca un zănatic. În curând, întregul oraş nu va fi decât un imens lazaret încărcat cu holerici şi cu nenorociţi paralizaţi de calamitatea căzută pe capul lor

şi abili doar să se vaite. Jumătate din personajele investite cu autoritate, având experienţă sau talent de a organiza, pieriseră în dezastru. Harry Loder şi ceilalţi ofiţeri muriseră. Dewan-ul se afla în Poona. Maharajahul decedase. Trebuiau găsite de urgenţă mijloace, astfel ca toată mulţimea aceasta de stârvuri aduse de pe ape să fie distruse mai înainte de a se dezlănţui epidemii de holeră, de tifos, şi chiar de ciumă, susceptibile să provoace orori mai cumplite decât cutremurul şi inundaţia la un loc. Undeva, printre dărâmăturile palatului de vară, trebuia să se afle şi leşul marelui şi puternicului lord Heston, care începea să se umfle şi să se descompună în căldura umedă. Cadavrul acesta trebuia găsit spre a i se acorda onorurile cuvenite, mai înainte ca vulturii să dea peste el şi să-l sfâşie.

Stoluri mari zburau deasupra lor, coborând în cercuri domoale asupra câmpiei şi periferiilor oraşului. Ici şi acolo, de o parte şi de alta a drumului, ciorchini de păsări răpitoare se băteau între ele, trăgeau, sfârtecau şi se ghiftuiau din stârvurile risipite peste tot. Niciodată Ransome nu mai văzuse atâţia vulturi la un loc. Veniseră desigur din lăcaşurile lor îndepărtate, din munţi, din ruinele orașului mort ElKautara. Spectacolul acesta nu-l mai revolta. Ar fi vrut să fie cu mai mulţi vulturi, milioane de vulturi, care să se abată asupra puzderiei de cadavre şi să le distrugă până la ultimul

La marginea oraşului întâlniră primii oameni în viaţă, vreo şase femei, trei bărbaţi şi un copil, adunând dintre dărâmăturile caselor frânturi de lemne spre a ridica un rug funebru. Copilul căpătase o bâtă recomandându-i-se să izgonească vulturii care dădeau târcoale la trei cadavre aliniate lângă un zid pe jumătate năruit, rămăşiţă a unei case. Micul grup încetă să mai adune lemne şi se uită după ei până ce unul dintre bărbaţi recunoscu pe Ministrul poliţiei, grotesc îmbrăcat în uniforma cuceritorilor. Spre a-şi arăta respectul, oamenii se aruncară cu faţa la pământ, atingând cu fruntea noroiul.

Ceva mai departe, în vreme ce treceau pe lângă o casă prăbuşită, o femeie veni în fugă şi, jeluindu-se în dialectul gujerati, se cramponă de genunchii lui Raşid. Spătosul musulman încercă s-o dea la o parte, dar femeia se agăţase de el, văitându-se cumplit.

— Bărbatul şi copilul ei sunt bolnavi, explică el lui Ransome. Ne roagă să-i salvăm.

Vorbi în gujerati femeii, care ploconindu-se într-una îi conduse spre uşa casei ruinate. Acolo, pe podea zăceau într-o murdărie indescriptibilă un bărbat şi un copil. Raşid îi privi o clipă, se plecă asupra copilului, apoi se întoarse şi vorbi iarăşi femeii în gujerati. Aruncându-se la pământ, ea începu să urle, asurzindu-i.

Raşid întoarse repede faţa, şi în ochii lui albaştri, frumoşi, de războinic, Ransome citi o nemaiîntâlnită expresie de oroare, de spaimă şi de compasiune.

— Au holeră, rosti el. Holera s-a declarat. Copilul a şi murit. Iar pentru bărbat nu se mai poate face nimic. E prea târziu.

În vreme ce se îndreptau spre palatul cel mare, Ransome simţi că-l încolţeşte groaza. O groază cum nu mai încercase decât în primele lui zile de front. Acum îi era frică de moarte. Îl năpădise o spaimă fizică la gândul că ar putea fi prins între zidurile acestui oraş dărâmat, în care nu se aflau decât morţi şi muribunzi. Recea lui indiferență faţă de viaţă şi de moarte pierise. După primul val de spaimă, se întrebă cu un fel de minunare: „De ce? De ce mă înspăimântă atât de mult moartea!” Apoi înţelese. Se simţi iarăşi ciudat de tânăr, ca şi când s-ar fi născut a doua oară. „Fern! cugetă el! Trebuie să o trimit de aici – cât mai repede! Azi, mâine!"

Un câine prăpădit, care stătea pe coadă, urlă, iar la trecerea lor se opri, îi adulmecă, apoi se luă după ei. Îi mai urmă un câine flămând, şi încă unul, până când se înfiripă înapoia lor o adevărată coloană de animale. Mirosul dulceag al morţii se făcea tot mai tare. După ce trecură pe lângă ruinele Şcolii de muzică, văzură în depărtare

spitalul, aproape intact, iar dincolo de poarta cea mare, marele palat, văduvit de turnuri şi de turnuleţe şi cu o imensă gaură căscată în locul în care se afla înainte sala Durbar-ului.

19

În parcul palatului, florile, tufişurile, plantele agăţătoare, copacii se dezvoltaseră sălbatic, renăscute parcă după potopul musonului. Viţele îşi şi aruncaseră tentaculele peste aleea devastată, ca şi când ar încerca să pună iarăşi stăpânire peste pământul smuls cu câteva mii de ani în urmă din ghearele junglei. Micul lac avea atâta apă încât se revărsa peste margini, dar bărcuţele de plăcere dispăruseră, luate de primul val al puhoiului. Pe unul din maluri se înălţa pavilionul în care Maharani îşi instalase curtea. Era un imens cort cu numeroase încăperi, folosit de Maharajah ori de câte ori pornea cu suita la vânătoare de lei, tigri şi pantere, în munţii Kathiawar. Fusese ridicat pe o vastă şi permanentă platformă de piatră, destinată corturilor care adăposteau puzderia de invitaţi în timpul jubileurilor, durbar-elor şi a altor solemnităţi oficiale.

La intrare făceau de gardă doi soldaţi sikhs în uniforma lor roşie cu aur. Chipurile lor frumoase erau impasibile de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, iar jumătate din ei n-ar fi pierit în dezastru. La apariţia Ministrului poliţiei prezentară arma permiţând lui Raşid şi lui Ransome să intre într-una din încăperile marelui cort. Un aghiotant se ridică şi le veni în întâmpinare. Chipul lui era cenuşiu, iar ochii plini de tristeţe.

— Înălţimea-sa Maharani vă aşteaptă încă din zori, rosti el. În clipa aceasta are în audienţă pe Maiorul Safka şi pe Mr. Gupta inginerul-şef al oraşului.

Străbătură încă o încăpere şi pătrunseră în sfârşit în cel mai vast compartiment. Pe una din porţi, pânza de cort

fusese ridicată destul de sus spre a îngădui luminii să intre, dar în acelaşi timp spre a împiedica ploaia să pătrundă înăuntru. În clipa aceea Ransome intui cheia enigmei în faţa căreia se văzuse pusă bătrâna Maharani. Când se ridicase perdeaua de la uşă şi intrase împreună cu Raşid, avusese senzaţia că printr-un adevărat fenomen sărise înapoi peste câteva secole şi se afla acum în epoca lui Akbar sau a lui Asoka.

Tot ce fusese european în decorul din jurul bătrânei doamne dispăruse acum cu desăvârşire. În fundul încăperii, pe o estradă, stătea Maharani pe o pernă din brocart de Benares, ţinându-şi picioarele încrucişate. În jurul ei, pe pardoseala de piatră şi pe pereţi erau întinse covoare de rugă mogule şi persane. Era îmbrăcată în veşminte cenuşii, culoarea de doliu în Ranchipur, dar nu purta niciun fel de bijuterii. Lui Ransome, care o vedea în clarobscurul izvorât de sub marginile cortului, i se păru că nu fusese niciodată atât de frumoasă. Întreaga ei fiinţă emana un aer de autoritate, de demnitate şi de o tragică măreţie, la care se adăugau o frumuseţe oarecum arhaică, delicată şi în acelaşi timp viguroasă ca a unei miniaturi mogule. „Iată o autentică regină mahrattă, reflectă el. Trăieşte în cort, poate hotărî războiul sau pacea, este impunătoare şi neînvinsă.”

În timp ce se îndreptau spre ea, se pomeni că nu o salută după moda europeană, aşa cum procedase întotdeauna, ci împreunându-şi mâinile şi înclinându-se adânc, aşa cum îl văzuse pe Raşid că face. Observă că se mai aflau acolo Maiorul, Mr. Gupta şi Nil Kant Rao, şambelanul palatului, un viguros mahratt cu mustăţi răsucite trufaş în sus. La vederea acestuia Ransome gândi: „Mulţumescu-ţi, Doamne, că a scăpat cu viaţă! Este un bărbat destoinic!” Înapoia lui Maharani, în umbră, stătea bătrâna principesă de Bewanagar şi alături de ea rusoaica, ţinându-şi incomodată picioarele încrucişate.

— Mă bucur că vă văd, zise Maharani. Avem multe de făcut. Numai voi aţi mai rămas. Ceilalţi, care ar fi putut să

ne fie de folos, sunt fie plecaţi, fie morţi. Cu excepţia colonelului Ranjit Singh care îi izgoneşte acuma pe sălbaticii bhils.

La intrarea lui Ransome şi a lui Raşid, bărbaţii, care stătuseră jos, se ridicaseră în picioare şi acum, în vreme ce Maharani isprăvi de vorbit, Ransome observă că Maiorul se apropiase de el şi deodată simţi mâna acestuia strângând-o cu putere pe a lui. Era ca şi când ar fi spus: „Ne-am adunat aici ca să ne ajutăm reciproc şi să salvăm acest popor. Ne bizuim pe dumneata. Avem încredere în dumneata.” O secundă, Ransome se simţi uluit, apoi răspunse la strângerea de mână, în vreme ce un nod i se ridică parcă în gât. Strânsoarea mâinii puternice, dar delicate, a chirurgului, nu însemna numai „îți sunt prieten”. Însemna de asemenea: „Eşti de-ai noştri, ne încredem în dumneata. Iată de ce Înălțimea-sa Maharani a trimis anume după dumneata.” Era pentru întâia oară în cursul acestor ani singuratici petrecuţi în Ranchipur că i se spunea aşa ceva. Şi în momentul acesta ştiu cu precizie ceea ce înainte bănuise doar şi anume că îi iubea pe toţi aceşti oameni, pe bătrâna Maharani, pe Maior, pe spătosul Raşid, atât cât era el capabil să iubească.

Apoi bătrâna doamnă porunci unuia din servitori să aducă un scaun pentru Ransome, dar el refuză.

— M-am aşezat de nenumărate ori direct pe pământ. Pot să stau şi eu ca şi ceilalţi.

După aceea Maharani le expuse planul ei. Micul grup adunat în jurul ei va constitui un fel de consiliu de război. Fiecare dintre persoanele componente, spuse bătrâna doamnă, le alesese după o lungă chibzuinţă. Toţi aceştia, împreună cu colonelul Ranjit Singh, erau singurii care ar fi putut face faţă catastrofei. Lor li se vor adăuga soţii Smiley şi Miss MacDaid. Din nefericire, Miss MacDaid nu putea părăsi spitalul. Pe umerii ei atârna responsabilitatea organizării administrative şi îngrijirea bolnavilor şi răniţilor. După ce le termină acest prim şi sumar discurs, Raşid interveni:

— Înălţimea-voastră, cred că mai întâi de toate trebuie să ne informăm asupra situaţiei generale şi anume să cunoaştem adevăratele proporţii ale dezastrului. Avem puţin timp la dispoziţie. Holera a şi izbucnit în oraş. Şi în curând va urma febra tifoidă şi tifosul.

Unul după altul, fiecare membru al micului grup spuse ceea ce ştia, ceea ce văzuse şi ceea ce auzise. Pentru prima dată le apăru în faţă întregul tablou al catastrofei, un tablou mai îngrozitor decât cea mai cumplită realitate pe care şi-ar fi putut-o imagina.

Telefonul şi telegraful nu mai funcţionau. Nu mai aveau curent electric. Motoarele aflate încă în stare bună vor deveni inutile într-o zi sau două pentru că autorităţile nu mai dispuneau decât de foarte puţin combustibil, depozitat în rezervoarele palatului. Calea ferată care urma firul văii şi făcea legătura între oraşe şi lumea din afară, fusese măturată de ape. Drumurile dispăruseră, cu excepţia aceluia care ducea la oraşul El-Kautara. De aici încolo nu mai puteau fi folosite decât potecile care străbăteau munţii până în deşerturile şi mlaştinile sărate de dincolo de lanţul muntos, poteci pe care puteau circula încet şi anevoie doar elefanţi şi care trase de boi. Grânarele din mijlocul oraşului erau pe jumătate distruse, iar orezul, meiul şi celelalte cereale depozitate vor începe să fermenteze, astfel încât peste două sau trei zile nu vor mai fi de niciun folos. Puţurile peste care trecuse puhoiul nu mai erau decât surse de infecţie, de boli, iar oamenii trebuiau preveniţi să nu le utilizeze. Cadavre intrate în putrefacţie erau răspândite pretutindeni. Toate trebuiau adunate în grămezi şi arse, indiferent de prejudecăţile religioase. La nevoie se va folosi forţa.

Două ore membrii consiliului – alcătuit din reprezentanţi ai musulmanilor, ai mahrattilor, ai hinduşilor şi ai europenilor – discutară spre a face oarecare ordine în acest teribil haos. Luară câteva hotărâri, care nu constituiau încă decât un început. Mr. Gupta, inginerul-şef, avea să se ocupe cu repararea podurilor şi drumurilor, cu

înlăturarea dărâmăturilor şi cu strângerea de lemne necesare marilor ruguri destinate arderii cadavrelor. Colonelul Ranjit Singh va folosi ceea ce mai rămăsese din trupele sikhs şi din poliţia dezorganizată a lui Raşid, spre a zăgăzui jafurile şi a închide puţurile infectate, plasând câte un om de pază la fiecare din ele, cu sarcina de a împiedica pe localnici să le utilizeze. Soţii Smiley şi mătuşa Phoebe aveau să asigure adăpostirea şi aprovizionarea orfanilor şi a copiilor paria. Maiorul şi Miss MacDaid se vor ocupa de spital şi de jugularea epidemiei care începuse deja să se răspândească. Raşid primi sarcina de comandant suprem, lui revenindu-i obligaţia de a supraveghea executarea ordinelor, de a fi prezent oriunde va fi nevoie, de a strânge provizii din satele şi districtele înconjurătoare şi de a restabili legăturile cu lumea din afară – lucru care la ora actuală părea aproape imposibil. Ransome avea să-l ajute instalând un cartier general spre care să aflueze informaţiile şi de la care să pornească ordinele necesare. La acest centru se vor putea adresa toţi sinistraţii, cu sau fără ştiinţă de carte, spre a cere hrană şi adăpost. Ransome va fi ajutat de nepotul lui Nil Kant Rao, şambelanul palatului, care-i va servi drept interpret, şi va avea la dispoziţie şase tineri paria drept curieri. Lui Nil Kant Rao, posesorul acelor mândre mustăţi mahratte, îi revenea misiunea să distribuie din anemicele provizii existente raţii de orez şi grâne locuitorilor înfometaţi. Deasupra tuturora, bătrâna Maharani deţinea puteri dictatoriale, de monarh absolut, având drept de viaţă şi de moarte asupra tuturor supuşilor săi.

Înainte de închiderea şedinţei consiliului perdelele din pânză de cort de la unul din capetele pavilionului se ridicară, şi colonelul Ranjit Singh îşi făcu intrarea. Dădu un scurt raport. Sălbaticii bhils fuseseră izgoniţi de pe malul estic al râului. Douăzeci şi trei dintre aceştia fuseseră aliniaţi de-a lungul unuia din zidurile dărâmate ale Şcolii de ingineri şi împuşcaţi spre a servi pildă altora. „Douăzeci şi trei de bieţi aborigeni, pe jumătate goi,

coborâţi din munţi”, gândi scandalizat Ransome. Îl auzi pe Ranjit Singh rostind în hindustani:

— Regret, Înălţimea-voastră, că a trebuit să aplic această măsură extremă, dar era necesar. I-am prins în localul Liceului de fete cu două tinere parsee pe care le duseseră cu forţa acolo. Fetele au fost internate la spital. Ele sunt fiicele unui parsee care ţine un birt pe drumul Şcolii de ingineri.

Ransome înţelese atunci ce se întâmplase. Statul era izolat. Modernismul atât de lăudat pierise într-o singură noapte, de parcă nici n-ar fi existat. În pavilionul ei mobilat cu vestigiile de mult dispărutului Imperiu mogul, Maharani devenise iarăşi despotul, conducătorul unui stat revenit la o stare de semisălbăticie. Iar nepotul şi moştenitorul ei învăţa la Eton să devină un adevărat gentleman.

20

După plecarea celorlalţi, Maharani făcu semn lui Ransome să se apropie.

— Este vorba despre prietenii dumitale, perechea Heston.

— Ea a scăpat cu viaţă. Nu ştiu ce i s-a întâmplat lui.

— A murit, zise Maharani. Trebuie să i se aducă şi ei la cunoştinţă. Întrebarea este, ce vom face cu rămăşiţele lui. Heston e un om de seamă. Chiar şi într-o astfel de situaţie ne poate crea mai târziu complicaţii.

— Da.

Maharani îi aruncă o privire pătrunzătoare…

— Lady Heston trebuie să plece de aici.

— Da, Înălţimea-voastră. Cred că este dornică să plece, dar nu ştiu cum am putea să-i procurăm mijloacele necesare.

— Prezenţa ei aici îmi displace.

— Înţeleg.

Câteva clipe, Maharani rămase gânditoare. Pe chipul ei Ransome citi o tristeţe fugitivă, ca şi când trupul i-ar fi fost

bătrân şi obosit; dar spiritul oglindit în ochii ei era neînfrânt, veşnic viu. „Toată viaţa a aşteptat clipa aceasta, gândi. Acum este regină şi dispune de puteri absolute.” O anumită perioadă nici autoritatea Imperiului Britanic nu o va putea atinge. Îi fu recunoscător fiindcă avusese încredere în el, fiindcă îl socotise demn să-l cheme laolaltă cu Raşid, cu Nil Kant Rao şi cu Maiorul Safka. De ce se bizuia pe el? De ce nu vedea în el un om de nimic, un aventurier? Îi plăceau bărbaţii frumoşi. Întotdeauna se înconjurase de asemenea exemplare umane. Ransome ştia că este destul de frumos, că arăta în orice caz mai bine decât Homer Smiley, reverendul Simon sau oricare din europenii din Ranchipur, dar aceasta nu justifica încrederea care i se acorda.

— Şi ceilalţi europeni ar trebui să plece. Nu mă refer la Miss MacDaid, la Miss Dirks, la soţii Smiley… ci la ceilalţi care nu-şi au locul aici.

— Întrebarea este cum să poată pleca.

Ransome era uimit nu numai de competenţa ei în problemele de stat, cât şi de pătrunderea de care dădea dovadă în aprecierea acelor europeni pe care abia avusese ocazia să-i vadă.

— Vom găsi noi o cale, zise. Prezenţa lor aici nu numai că ne încurcă, dar ne poate crea neajunsuri serioase.

Ransome remarcă în momentul acela chipul rusoaicei, aşezată înapoia bătrânei doamne. Nu-i era simpatică Maria Lişinskaia, deşi o cunoştea foarte puțin. Nu-i plăcea felul cum trăgea cu urechea, nici ochii ei de un verde palid, atât de iscoditori, şi nici rictusul amar al gurii lascive. Avea în priviri un fel de foame desperată, o lăcomie care-l indispunea.

Ca şi când i-ar fi citit gândurile, bătrâna regină vorbi peste umăr rusoaicei:

— Du-te după cutia de aur – aceea cu rubine – şi adu-mi-o.

După plecarea ei, ochii lui Maharani se îngustară, în vreme ce rosti brusc:

— Eşti un om mai de nădejde decât îți închipui.

Nu ştiu ce să răspundă la această extraordinară remarcă. Se mărgini să rostească un laconic:

— Posibil.

— Poţi să ne fii de ajutor.

— Doresc să vă fiu de ajutor, Înălţimea-voastră.

— Asta e tot. Voiam să ştii de ce te-am chemat să ne sprijini.

Cu toate acestea, nu-şi dădea seama de ce fusese ales, dar nici nu îndrăznea s-o întrebe. Erau prieteni, însă în momentul acela nu cuteza să-i vorbească familiar, aşa cum se întâmplase în cursul unora din partidele de pocher jucate odinioară în palatul azi ruinat. Ceva se schimbase, şi schimbarea aceasta era subtilă, nedefinită. Avea desigur o oarecare legătură cu cortul acesta luxos şi cu noua ei autoritate. Era ca şi când o forţă nevăzută l-ar fi transportat cu câteva sute de ani în urmă, în plină epocă a împăraţilor moguli. În acelaşi timp era conştient de absurditatea ţinutei sale – şort şi cămaşă de tenis – în prezenţa magnificei regine mahratte.

— Am impresia că împuşcarea sălbaticilor bhils îți pare o măsură barbară, rosti Maharani.

— Nu, zise el.

Răspunsul său politicos era mai degrabă îndoielnic decât sincer, şi ea îi înţelese numaidecât reticenţele.

— Aceasta e India, grăi Maharani. Trebuie să fim recunoscători fiindcă majoritatea oamenilor de aici sunt gujerati – un neam paşnic. În special europenii să mulţumească proniei.

Maria Lişinskaia se înapoie cu cutia de aur. Maharani o deschise şi scoase câteva seminţe de cardamon şi începu să le mestece.

— Încearcă s-o găseşti pe Miss Dirks, spuse ea. A dispărut.

— Dar cealaltă?

— Miss Hodge? Au salvat-o soldaţii sikhs. Se refugiase pe acoperişul bungalow-ului ei. Dar femeia aceasta nu este

decât o prostănacă absolut inutilă. Numai Miss Dirks avea capul pe umeri.

21

Lui Ransome i se dădu un birou în clădirea jobedar-ului, din preajma porţii celei mari din faţa casei locuită de Miss Hodge şi de Miss Dirks. În marile nişe nu mai făceau de sentinelă, călări pe cai negri, ostaşii sikhs în uniformele lor purpurii cu aur. Prezenţa lor era acum necesară în alte părţi. Trebuiau să facă de gardă lângă puţurile infectate, să împuşte pe jefuitorii bhils şi să vegheze ca ordinul Maiorului, referitor la arderea cadavrelor, să fie executat întocmai. La un moment dat Ransome fu ispitit să treacă drumul, spre a vedea ce se întâmplase cu Miss Dirks şi cu Miss Hodge, dar după ce aruncă o nouă privire asupra bungalow-ului, constată că este pustiu. Un strat gros de noroi acoperea mica verandă, iar la ferestre atârnau perdele udate de ploaie, care fâlfâiau în bătaia vântului.

După puţin timp apăru nepotul lui Nil Kant Rao, un tânăr de vreo douăzeci de ani, mărunt, zdravăn, musculos, care aducea mai degrabă cu un poliţai din Bombay. Micul lui turban mahratta, aşezat agresiv pe o parte, îi dădea un aer de îndrăzneală şi nepăsare. Părea dezgheţat, fusese educat în şcolile din Bombay şi vorbea engleza şi gujerati tot atât de bine ca hindustani şi mahratta. Trebuie să cunoşti multe limbi ca să te descurci mulţumitor în India.

Numele său, explică el arătându-şi dinţii albi într-un zâmbet larg, era Gopal Rao. Se declară gata să facă orice. Dezastrul, pare-se, nu-l îngrozise peste măsură; îl găsise mai degrabă excitant şi atitudinea aceasta ridică oarecum moralul lui Ransome. „Maharattii, reflectă el studiindu-l pe tânăr, sunt cei mai dârji oameni din lume. Crescuţi într-un deşert arzător sunt deprinşi să facă faţă oricăror lipsuri, dezastre şi cataclisme.” Gopal Rao era tânăr, aşa că pentru el oroarea îşi pierdea din intensitate.

Nu avură mult de aşteptat. Vestea deschiderii birourilor de lângă poarta cea mare se răspândi în chip misterios, aşa cum se întâmplă în India, şi în curând o mulţime de nenorociţi care supravieţuiseră inundaţiei şi cutremurului se înşiruiră de-a lungul drumului Şcolii de ingineri. Unii voiau să-şi regăsească rudele şi prietenii pierduţi. Alţi cereau hrană şi adăpost. Un giuvaergiu se plânse că prăvălia îi fusese jefuită de un agent al poliţiei. În vreme ce îşi depăna nesfârşita poveste în care apărea şi o prostituată pasionată după fleacuri de argint, ceilalţi oameni din rând îşi pierdură răbdarea şi începură să protesteze. Un bogat îşi oferi rezervele de grâu păstrate în propria lui gospodărie. Cerealele, uscate şi în perfectă stare, ar fi putut servi populaţiei până ce alt grâu va fi adus din districtele înconjurătoare, numai că omul acesta dorea ca provizia cedată de el să fie distribuită numai populaţiei parsee. Abia îşi terminase povestea că prin fereastra cu drugi de fier le ajunse la ureche zgomotul unui mare scandal. Când Ransome şi Gopal Rao ieşiră în stradă spre a vedea despre ce este vorba, găsiră doi bunyas care, crezând că se întorseseră timpurile dinaintea Maharajahului cel Bun, dăduseră cu brutalitate la o parte un zidar şi un olar spre a le lua locul în rând. Lumea începuse să se certe în jurul vechilor privilegii de castă. Fuseseră aplicate lovituri de o parte şi de alta, iar unul dintre bunyas începuse să geamă, spunând că va trebui să se supună unor rituri de purificare fiindcă fusese pălmuit de un făuritor de cărămizi.

Mahrattul Gopal Rao, plin de dispreţ faţă de celelalte rase şi cu totul lipsit de respect faţă de ierarhia castelor, restabili liniştea, refăcând la repezeală rândul. Îi pocni pe certăreţi şi îi înjură în trei dialecte. După ce se făcu în sfârşit linişte, le spuse că moartea Maharajahului nu schimba cu nimic lucrurile şi că Maharani, aflată încă în viaţă, îi continua dispoziţiile în sensul că în Ranchipur toţi supuşii erau egali şi că aveau acelaşi drept de a ocupa un loc în rând. Gopal Rao şi Ransome se înapoiară în casă,

fără însă a reuşi să-l împiedice pe unul dintre cei doi bunyas să se plângă de cheltuielile necesitate de îndeplinirea ritului purificării.

Către ora prânzului Ransome, ridicând privirile de deasupra mesei de lucru, zări în prag extraordinara siluetă a unui individ îmbrăcat în impecabilul costum al valeţilor londonezi. Bărbatul avea o faţă prelungă, mohorâtă, nasul lung, ochii albaştri spălăciţi şi păr de culoarea paiului. Purta o haină de dimineaţă şi pantaloni boţiţi şi mânjiţi cu noroi. În mână purta o cutie mică, metalică.

Când Ransome îi vorbi, observă că individul tremura.

— Pofteşte înăuntru! îi zise el. Ce pot să fac pentru dumneata?

— Sunt valetul lordului Heston. Bates este numele meu. M-au trimis la dumneavoastră, sir. Am umblat pretutindeni, dar n-am dat decât de indieni, care habar n-aveau pe ce lume sunt. În caseta asta se află hârtiile personale ale Înălţimii-sale lordul Heston şi bijuteriile Înălţimii-sale lady Heston. Pot să vi le dau în primire, sir?

Ransome băgă de seamă că omul era înspăimântat şi că probabil nu mâncase nimic şi nu avusese niciun adăpost de două zile. Spectacolul oferit de acesta era jalnic şi în acelaşi timp comic. Ransome îi spuse lui Gopal Rao să continue lucrul, iar el îl trase pe Bates într-un colţ al încăperii.

Valetul începu de îndată să-i toarne povestea păţaniilor sale. În noaptea cutremurului, ieşise să ia puţin aer şi ajunsese până la Şcoala de ingineri, când lumea păruse să se prăbuşească în jurul lui. Şocul, explică el, îl aruncase la pământ, dar se ridicase şi o luase la fugă, în ce direcţie n-ar fi putut să spună. Însă din fericire se îndepărtase din calea puhoiului. Mai erau multe lucruri pe care nu şi le mai amintea.

„Şocul, repetă, fusese oribil”, iar oamenii înspăimântaţi, întâlniţi de el, nu-i înţelegeau spusele şi nici el nu le înţelegea limbajul. Ore întregi rătăcise de colo până colo, iar în cele din urmă nimerise sub o arcadă, care, avea să

descopere el mai târziu, era marele portic al palatului. Acolo găsise un grup de băieţandri indieni şi doi misionari americani. Schimbase câteva cuvinte cu ei, dar aceştia nu prea erau vorbăreţi.

În dimineaţa următoare încercase să-l caute pe Înălțimea-sa lordul, dar inundaţia îl împiedicase să ajungă la palatul de vară, aşa că se refugiase în ruinele Şcolii de ingineri, unde cel puţin era ferit de ploaia aceea oribilă, fără sfârşit. A treia zi, când apele scăzuseră, îşi făcuse drum până la palatul de vară şi acolo, căţărându-se pe dărâmături, reuşise să parvină la al doilea etaj, unde îl găsi pe Înălțimea-sa.

— Era mort, rosti el mohorât. Zăcea singur pe podeaua dormitorului. Se pare că a murit din cauza frigurilor pe care le avea. Nu ştiu ce au devenit infirmiera şi cameristele Înălţimii-sale lady Heston. Poate că trăiesc. S-ar putea să fie însă îngropate sub ruine. Înălţimea-sa lordul avea o înfăţişare groaznică. Ar trebui îngropat. Dar m-am gândit să văd mai întâi dacă Înălțimea-sa lady Heston este în viaţă. Îi întinse cutia neagră de metal. Nu ştiu ce să fac cu lucrurile astea. Pot să vi le las dumneavoastră, sir?

— Nu. Cred că este mai bine să le duci lady-ei Heston. Trăieşte. Cugetă câteva clipe, apoi adăugă: Poate că ţi-e foame.

— N-am mâncat nimic de două zile, sir.

— Cel mai potrivit lucru este să te duci la lady Heston.

Îi spuse că o va găsi la Misiunea americană şi îl îndrumă, schiţându-i chiar pe o foaie de hârtie drumul pe care trebuia să-l urmeze ca să ajungă la podul rămas în picioare.

Bates îi mulţumi, apoi se privi cu milă.

— Mă tem că nu sunt tocmai prezentabil, sir.

— Nu te îngriji de asta. Lady Heston va înţelege.

Valetul era pe punctul de a se retrage, când Ransome îl opri.

— Aşteaptă. Aş vrea să trimit prin dumneata un mesaj lady-ei Heston.

Aşternu la repezeală câteva rânduri pe o bucată de hârtie pe care o împături şi o dădu lui Bates. Apoi adăugă brusc:

— Mai stai puţin.

Scrise încă un bilet adresat lui Fern.

— Pe acesta să-l înmânezi tinerei domnişoare pe care ai s-o găseşti la Misiune. Asta e tot.

Îl conduse apoi pe Bates până la arcada marii porţi şi îi arătă drumul. Câtva timp urmări cu privirile silueta sumbră, cu umeri căzuţi, a lui Bates, îmbrăcat în haina lui de dimineaţă. „Ce-o fi zicând el despre toate acestea?” reflectă Ransome, stăpânindu-şi râsul.

Când se înapoie în birou îl găsi pe tânărul asistent expediind destul de rapid unul câte unul pe solicitanţii înşiruiţi într-un rând tot mai lung, în ciuda încercărilor sale de a le satisface cât mai repede nevoile. Acţiona cu energie şi hotărâre, spre admiraţia lui Ransome. „În treaba asta se descurcă mai bine decât mine, reflectă. S-au gândit să mă folosească fiindcă sunt european şi fiindcă îşi închipuie că toţi europenii sunt eficienţi.” Se aşeză pe un scaun lângă mahratt şi spuse:

— Continuă! Eu am să ţin registrele.

22

După ce trecu podul de cale ferată, Bates se rătăci. Trăind parcă un cumplit coşmar, trecu printre mii de câini vagabonzi şi de vulturi, printre morţi şi printre muribunzi, printr-o regiune îngrozitor de devastată, până ce reuşi să ajungă la drumul asfaltat. De mai multe ori localnicii, văzându-l în costumul european purtat de oficialităţi la Durbar, ieşiră în fugă din casele lor dărâmate, ori săriseră din şanţurile de pe marginea şoselei şi, aruncându-se cu faţa în noroi, îi cerură hrană şi protecţie, dar Bates, neînțelegându-le păsărească, îşi continuă cu încăpăţânare drumul, eliberându-se cu câte o lovitură de picior ori de

câte ori vreo femeie îi îmbrăţişa genunchii într-o isterică implorare.

Era slăbit de foame şi de oboseală. Haina, îmbibată de ploaie, părea insuportabil de grea, dar Bates nu se îndura s-o arunce. Valetul lordului Heston nu-şi îngăduia să umble pe stradă, chiar şi într-un oraş ruinat şi izbit de dezastru, îmbrăcat numai în cămaşă, pantaloni şi bretele. De aceea continua să-i suporte greutatea, poticnindu-se pe drum, speriind stolurile de vulturi care se ridicau zburând domol la apropierea sa, pentru ca imediat după trecerea lui să se reîntoarcă la festinul lor.

Umbla năucit, nesigur, descriind lungi zigzaguri, copleşit de o oroare, aflat aproape la marginea delirului Erau momente când simţea dorinţa sălbatică de a se lăsa să cadă lângă drum şi să rămână acolo. Dar instinctele erau mai puternice decât propriul său corp şi îl mânau înainte. Trebuia s-o găsească pe lady Heston şi să-i predea cutia de metal. Numai după aceea se va întinde pe pământ spre a se odihni şi va dormi, va dormi la nesfârşit. Iar când se va trezi va constata poate că totul nu fusese decât un coşmar şi că lordul Heston nu va mai fi un cadavru umflat, ci un personaj viu şi nevătămat, roşu la faţă şi iritabil ca întotdeauna. Apoi lordul se va înapoia cu el în Anglia, acolo îi va da preaviz de plecare, apoi el, Bates, se va duce la Manchester unde va trăi tot restul vieţii alături de sora sa, într-o vilă confortabilă. Nu va mai părăsi niciodată Manchesterul; nici la Londra nu se va mai duce. Şi, în vreme ce se poticnea pe drum, întrevăzu vila, exact aşa cum avea să fie, şi în momentul acela îi păru mai superbă decât paradisul.

Ar fi trebuit să plece mai de mult din serviciul Înălțimii-sale lordul şi să nu fi venit în această ţară înspăimântătoare. Îşi dădu bine seama acum că făcuse o mare greşeală. Îl amăgiseră descrierile din ziare asupra romantismului, splendorilor şi cromatismului Indiei, Perla Coroanei Britanice. În realitate fusese cu totul altfel. Nu găsise decât arşiţă, praf şi mizerie, iar toate acestea îl

făcuseră pe lordul Heston mai iritabil ca niciodată, iar pe soţia sa peste măsură de agitată şi plictisită. Palatele guvernamentale erau lipsite de confort şi nu dispuneau de încăperi corespunzătoare pentru servitorii care se respectă. Instalaţiile de baie şi closetele nu funcţionau niciodată cum trebuie.

La un moment dat, în vreme ce traversa podul de cale ferată, cu apele umflate ale râului rostogolindu-se pe dedesubt, fusese pe punctul de a se prăbuşi. Căzând în genunchi, rămăsese acolo multă vreme năuc, pradă unor ameţeli teribile, ţinând strâns într-o mână cutia de metal şi sprijinindu-se cu cealaltă de una din şine. Îşi reveni treptat, dar restul podului îl parcurse târându-se pe genunchi şi în mâini. Trebuia să predea cutia şi apoi să ajungă la vila lui din Manchester.

Dar între distilerie şi cazarma soldaţilor sikhs, nu mai putu înainta. Alunecând în noroi, căzu pe o parte şi leşină. Acolo îl găsi Mr. Smiley ţinând cutia de metal în mâna-i încleştată. Mr. Smiley şi doi băieţandri paria îl cărară până la Misiune, întins pe un oblon de fereastră. Nu mai aveau brandy ca să-l aducă în simţiri, dar Mr. Smiley îi smulse de pe trupul descărnat veşmintele ude, iar mătuşa Phoebe îl înfăşură în cearşafuri fierbinţi, aşa că după puţin timp Bates deschise ochii şi bău puţin lapte fierbinte de capră. Când fu în stare să vorbească, îşi ceru hainele şi, după ce scoase din buzunarul pantalonilor câteva chei şi două scrisori jilave, rugă pe Mr. Smiley să predea pe una din ele lui Fern. Mai ceru apoi să vorbească lady-ei Heston între patru ochi. Înainte ca Mr. Smiley să plece, îl rugă să pună cutia de metal lângă el.

Când lady Heston intră în odaie, purtând rochia de stambă a lui Mrs. Smiley, observă de îndată că aspectul ei îl şocase pe valet. Dacă ar fi fost în starea lui normală, ar fi putut eventual să-şi ascundă expresia care i se aşternuse pe chip, dar în slăbiciunea sa, dezaprobarea se citea limpede de parcă ar fi exprimat-o prin viu grai. „Ar fi preferat să mă vadă în rochie de seară şi cu toate

bijuteriile pe mine, deşi ne aflăm la mijlocul după-amiezii”, gândi Edwina. Dar la rândul ei rămase uluită de aspectul lui jalnic. La intrarea Edwinei, se ridică în capul oaselor pe patul său de campanie şi se acoperi cu cearşaful de bumbac până la gât, lăsând la vedere unul din braţele-i subţiri, cu muşchi noduroşi, moştenire a unor generaţii de strămoşi subnutriţi. O şocase de asemenea urâţenia lui palidă, dar mai presus de toate, hidoşenia obosită a braţului său sfrijit. Edwina încercă să surâdă.

— Ei bine, Bates?

— A fost îngrozitor, Înălţimea-voastră… oribil.

— Ştiu, Bates. Ar trebui să fim recunoscători proniei că am scăpat.

— Înălțimea-sa a murit, my lady.

— Da, ştiu.

— Am găsit bijuteriile Înălţimii-voastre. Cred că sunt toate aici. V-aş rămâne recunoscător dacă aţi binevoi să le controlaţi.

Bates vârâse deja cheia în broasca minusculă a casetei de metal. Edwinei nu-i rămase decât s-o răsucească şi să ridice capacul.

Toate erau acolo în cutiuţele lor – toate diamantele, smaraldele, rubinele, pe care şi le adusese în India, în afară de cele ascunse de mătuşa Phoebe sub fustele ei. Când deschisese caseta şi le contemplase strălucirea, devenise brusc conştientă de inutilitatea lor şi de irealul întregii situaţii. La ce-i puteau ele folosi acum, în această lume pustiită? Menirea lor era să fie purtate la balurile din Londra şi la cazinourile din Cannes şi Le Touquet. Localităţi atât de îndepărtate, încât păreau să nici nu mai existe.

— Da. Spuse ea, toate sunt aici.

— Şi infirmiera a murit, grăi el, şi cele două cameriste. Cred că nici n-au ştiut ce se întâmplă cu ele.

Edwina avu o clipă viziunea unui Bates corect, oarecum pompos în seara în care ea se certase cu Albert. Atunci, vicleanul şi insinuantul Bates îi aruncase o privire care

lăsa să se înţeleagă că amândoi vor întâmpina cu bucurie moartea lui Albert.

— Am un bilet pentru dumneavoastră de la Mr. Ransome, spuse el, înmânându-i-l.

O slăbiciune bruscă îl făcu să-şi lase capul pe pernă. Grijuliu, îşi trase cearşaful până la bărbie, ascunzându-şi de data aceasta braţul slab şi noduros.

— Plec, ca să te las să dormi, zise ea. Aici ai să te simţi bine. Bătrâna Mrs. Smiley va avea grijă de dumneata.

— Mulţumesc, murmură el cu voce stinsă. Îmi pare rău, my lady, că nu vă pot fi de folos.

— Nu-ţi face griji pentru asta, Bates. Îndată ce ai să te restabileşti, te vom trimite acasă.

— Acasă? întrebă Bates.

— Da… în Anglia.

— Şi Înălţimea-voastră?

— Nu ştiu, Bates. Nu te mai gândi la asta.

Valetul mai făcu un efort.

— Şi hârtiile Înălţimii-sale lordul sunt în casetă. E tot ce-am putut găsi. Sper să nu lipsească nimic. O secundă o privi cu vechea lui viclenie. Le-am adus pe toate, adăugă el, aşa cum le-am găsit în sertar. Nu ştiu care din ele sunt mai importante.

— Mulţumesc, Bates.

Părăsi încăperea, luând biletul şi caseta, apoi trecu în camera alăturată, în care soţii Smiley dormeau noaptea, folosindu-se de patul lor dublu, atât de uzat. Misiva lui Ransome era scurtă. O informa asupra sarcinii pe care o primise şi o întreba cum să procedeze cu cadavrul lui Albert. Trebuia să ia o hotărâre înainte de a se înnopta. Dorea să fie îngropat sau ars? O sfătuia să nu prefere îngropăciunea. În Ranchipur nu existau cimitire. În cazul incinerării cadavrului, va putea duce în Europa cenuşa adunată.

Apoi deschise iarăşi caseta şi scoase cutiuţele cu bijuterii. Dedesubtul lor găsi documentele legate cu grijă. Când desfăcu sfoara, privirea îi căzu asupra unui nume

familiar, scris de mâna lui Albert. Citi: „Henri de Rochefort” şi se gândi: „Cum de a aflat Albert despre el?”

Cercetând hârtiile observă că numele acesta era inclus într-o listă, după cum urmează:

Henri de Rochefort
Perry Molton
Boxerul francez (?)
Austriacul de la Monte Carlo
Tom Blashford
Fratele lui Nolham (?)

Semnificaţia listei era limpede. Toţi aceştia, cu excepţia unuia, fuseseră amanţii ei. Dar cum prinsese Albert de veste? Multă vreme rămase cu privirile aplecate asupra listei; o legăna o voluptuoasă reverie.

Rochefort de la ambasadă o satisfăcuse deplin. Aventura lor, molatică, rafinată, foarte latină, durase mai mult decât celelalte; apoi Henri devenise gelos şi se făcuse extrem de complicat. O ameninţase că se va sinucide când ea pusese capăt legăturii. Exasperată, îi tăiase elanul, spunându-i cu brutalitate că era priceput să facă dragoste, dar că ea nu-l iubise niciodată. Vorbele ei nu erau riguros adevărate, dar aceasta îl făcuse să se simtă într-o postură ridicolă. Afirmaţia ei îi zdruncinase credinţa-i tipic latină, că nu poţi face dragoste cu cineva dacă nu eşti animat de un anumit romantism. O insultase, atribuindu-i epitetele de căţea englezească depravată până în măduva oaselor. Acuzaţia o lăsase rece, fiindcă în acest domeniu era o realistă lipsită de orice pretenţii. Astfel afacerea se încheiase fără scandal.

Perry Molton nu contase. Venise de două ori în camera ei, fiindcă se întâmplase ca odaia lui să fie vizavi de a ei la Barbury House. Era frumos, potrivit concepției englezeşti, şi avea un trup de atlet, dar în ambele ocazii nu se comportase extraordinar de vajnic. În dimineaţa următoare ea trebuise să facă un efort spre a-şi aminti dacă faptul se

consumase cu adevărat. Fusese doar o aventură trecătoare, legată de o petrecere mondenă, şi care nu avusese mai multă însemnătate decât o strângere de mână. Perry se arătase jalnic de stângaci şi de stupid.

Albert n-ar fi trebuit să pună un semn de întrebare în dreptul boxerului francez. Întâlnirile lor avuseseră loc de repetate ori în acea mică şi hidoasă vilă din Eze. Aventura aceasta o mulţumise pe deplin. Chiar şi acum, după atâţia ani, amintirea îmbrăţişărilor lui făceau să-i bată mai repede inima şi să i se îmbujoreze obrajii. Numele lui – ea ar fi fost oricând gata să i-l spună lui Albert – era Louis Simon. Avea un corp echilibrat, ca o maşină frumoasă, era neobosit şi plin de brutalitate. Avea în el ceva primitiv, viguros, ceva legat de pământ, însuşiri pe care nu le mai găsise la niciun alt om şi care o făceau să se simtă asemenea unei ţărănci trăgând o grapă pe ogor. Acum, în vreme ce stătea în camera soţilor Smiley, îşi dădea seama că experienţele ei în compania lui Louis nu se reduceau la nişte depravate contacte carnale, ci reprezentau însăşi viaţa, fecunditatea, izvorul noilor generaţii. Iubirea, creaţia şi actul amorului pot fi în acelaşi timp brutale şi tandre, generatoare de mari satisfacţii şi adeseori de o rară cruzime. Zâmbi inconştient, în vreme ce-i veniră în minte cârdurile de femei care încercaseră să-i câştige dragostea, fiindcă era atât de frumos şi avea maniere atât de captivante. Oriunde s-ar fi dus pe Coasta de Azur, admiratoarele îi cădeau la picioare. Dintre toţi tinerii pe care-i cunoscuse, numai pe Louis îl regreta. Dar toată povestea aceasta intrase în domeniul trecutului. Îşi aminti, uşor înfiorată, că la un moment dat fusese pe punctul de a-şi pierde capul – aceasta i se întâmplase pentru prima oară în viaţă – şi nu lipsise mult ca să nu renunţe la totul şi să fugă împreună cu el. „Dacă aş fi făcut aceasta, gândi ea, viaţa mi-ar fi oferit satisfacţii mai reale. Aş fi aspirat miresmele pământului şi aş fi gustat bucurii care aşa mi-au rămas necunoscute.” Ştia însă că Louis i-ar fi fost necredincios, aşa cum fusese de altfel chiar şi în perioada

aceea scurtă de şase săptămâni, când îl întâlnea tainic în acea vilă mică şi hidoasă. Într-o zi s-ar fi plictisit de ea, ar fi părăsit-o şi... Nu! Ea procedase întotdeauna astfel încât să rămână stăpână pe situaţie. În cele din urmă îl părăsise fiindcă se temea de şantaje, de violenţe şi de alte lucruri nedefinite pe atunci. Frica aceasta îi uşurase actul despărţirii. Îi dăruise două sute de lire sterline, în bancnote, şi îl îndemnase să-şi cumpere o maşină cu care s-o plimbe după înapoierea ei de la Londra. Dar ea nu se mai întorsese şi nici nu-l mai văzuse vreodată. Acum amintirea lui era mai dureroasă decât însăşi despărţirea de atunci, fiindcă îşi dădea seama că pierduse nişte satisfacţii pe care nu le va mai întâlni, oricât ar alerga după ele. Nu mai ştia ce se întâmplase cu el. Poate că deschisese un *bistro* la Marsilia sau la Toulon, poate că-şi pierduse frumuseţea corpului său de marmură şi, o dată cu venirea maturităţii, se îngrăşase, se însurase cu vreo brunetă planturoasă, care-i făcuse vreo şase copii tot atât de bruneţi. Acesta era destinul lui... să prăsească şi iar să prăsească animale superbe ca şi el, care se vor dezvolta la rândul lor şi vor oferi satisfacţii tari, impudice, unor partenere care, asemenea ei, se născuseră îmbătrânite gata, dar însetate de voluptăţi.

Apoi austriacul de la Monte Carlo. Pe listă, în dreptul acestuia, Albert nu făcuse niciun semn. Fusese foarte sigur că Edwina se culcase cu austriacul, dar se înşelase. Ea îşi amintea chipul şi corpul lui, deşi îi uitase numele. Făcuse tot ce-i stătuse în putinţă spre a-l seduce, fiindcă era superb şi avea un aer ciudat, oarecum decadent. Mersese până acolo încât, folosindu-se de un pretext oarecare, îl determinase să vină la o întâlnire. Dar nimic nu se întâmplase. El n-o iubea şi nici nu o dorea. Într-o zi, Edwina aflase că austriacul nu se simţea atras de femei, şi aceasta o copleşise de umilinţă şi de furie, fiindcă se făcuse ridicolă în faţa lui.

Urmase Tom Blashford. Un om insignifiant. Încă o aventură de week-end ca şi în cazul lui Perry Molton.

Apoi fratele lui Nolham… Tom Ransome. Albert n-ar fi trebuit să pună un semn de întrebare în dreptul numelui său. Trăise cu Tom mai înainte de-a fi auzit de Albert. Tom – ştia ea prea bine mai ales acum – fusese singurul om care o făcuse să cunoască puţin ce înseamnă dragostea. Nu era brutal, iar satisfacţiile oferite de el nu aveau tăria acelora dăruite de Louis. Firea lui se asemuia prea mult cu a ei, şi inima lui părea putredă; altminteri era încântător. Simpatic şi exasperant de înţelept, cum nu fusese niciunul dintre bărbaţii cunoscuţi de ea.

Lista era incompletă. Mai fuseseră mulţi alţii, unii pe jumătate uitaţi, alţii, ca Louis, încă vii în mintea ei, dar niciunul atât de viu ca acesta. Stranie mai este şi viaţa. După atâţia ani îl regăsea pe Tom Ransome în Ranchipur. De acum înainte părea că nu o va mai aştepta decât monotonia şi oboseala.

Suspină, apoi îi trezi iarăşi mirarea faptul că Albert cunoscuse atât de multe despre ea, dar nu se trădase niciodată. După câte îl cunoştea, nu putea concepe că fusese pur şi simplu un soţ complezent. Explicaţia părea să fie alta. Snobismul lui era mai profund decât îşi închipuise ea în dimineaţa aceea faimoasă când stătuse în odaia lui de dormit şi îi contemplase cu ură corpul umflat şi neputincios întins în patul acela din lemn de teck, încrustat cu sidef. Ar mai fi fost şi altă raţiune; o cunoştea mai bine decât bănuia ea, mai bine decât se cunoştea ea însăşi, şi îşi dăduse seama că nimic n-ar fi putut-o corija, aşa că prefera a trece cu vederea o stare iremediabilă. Poate că şi el avusese escapadele lui, poate că întreţinuse amante. Dar Edwina se îndoia de acest lucru, căci, după câte ştia ea, Albert nu îşi permitea să îşi piardă un timp preţios pe care orice amantă i l-ar fi cerut. Afară de aceasta, pretindea foarte des să se culce cu ea. Poate că frecventa bordelurile sau agăţa femei din Jermyn Street. Poate că ea însăşi nu-l mai îndestula. Poate că se folosise de ea din simplă convenienţă sau poate că îi era necesară ca hrana sau băutura. Edwina ştia că Albert avea concepţii foarte

britanice şi mai ales foarte mic-burgheze, aşa că fusese mai întotdeauna un materialist convins; pentru el femeile constituiau o necesitate, nu-şi făcea din ele un titlu de glorie. Mai ştia aceasta după felul în care făcea dragoste. Erau momente când, în timpul actului sexual, mintea lui era ocupată cu alte lucruri, cu coloane de cifre ori cu diverse planuri pentru vreo mare lovitură.

„Poate că la urma urmei eu am fost cea păcălită, gândi cu amărăciune în vreme ce stătea pe patul uzat al soţilor Smiley. Poate că se folosea de mine arătându-mă în lume, în afara orelor sale de lucru, apoi mă aducea acasă şi graţie mie îşi satisfăcea poftele şi își astâmpăra nervii spre a-i rămâne mintea limpede pentru afacerile sale.”

Deodată o cuprinse o furie sălbatică la ideea că el o trăsese pe sfoară şi că, în ultima noapte când se certaseră atât de rău, el ştia în sufletul său că avusese ultimul cuvânt şi că până la urmă victoria fusese a lui. Dar acum el era mort şi ea nu va putea descoperi niciodată adevărul spre a-şi vindeca rănile mândriei terfelite.

„De fapt, gândi ea, am avut ceea ce am meritat. Lui nu-i rămânea decât să divorţeze de mine sau să mă trateze aşa cum m-a tratat.” Însă Albert n-ar fi conceput să facă faţă unui divorţ sau oricărui alt scandal care ar fi riscat să-i pericliteze preţioasa sa poziţie, o poziţie pentru cucerirea căreia se luptase încă din clipa în care începuse să se ridice din suburbiile lui din Liverpool. Mai era la mijloc şi vanitatea care nu i-ar fi permis să anunţe lumii, prin intermediul unei acţiuni de divorţ, că femeia cumpărată de el nu-l găsise pe gustul său, şi că nu reuşea s-o satisfacă. Probabil că bănuiala lui în legătură cu Ransome fusese picătura care făcuse să se reverse paharul şi că în ultima noapte, după ce se certaseră şi el plecase din camera ei, se gândise pentru prima dată să divorţeze şi aşternuse pe hârtie lista aceasta de bărbaţi cu care Edwina avusese aventuri. Este foarte probabil că, după ce încheiase lista, îşi spusese că umilinţa de a se înfăţişa în faţa unei instanţe de divorţ era preferabilă ruşinii de a şti că o lume întreagă

era informată de infidelităţile Edwinei şi că aceşti şase bărbaţi făceau haz pe seama coarnelor sale de soţ înşelat. Albert bănuia probabil că mai erau şi alţi inşi la mijloc pe care nu-i descoperise încă.

Bates, reflectă ea, trebuie să-l fi informat, pentru că valetul acesta o cunoştea foarte bine şi ştia mai multe despre ea decât aflase Albert vreodată. Poate că în acea noapte îl încolţise pe Bates, îl ameninţase sau îl mituise ca să-i spună tot ce ştia despre ea. De aceea probabil fusese Bates atât de mieros şi de insinuant când venise să-i spună că Albert era bolnav. Dacă Albert ar fi trăit, s-ar fi dus la Bates şi i-ar fi adus această învinuire, iar până la urmă ar fi descoperit adevărul. Acum însă nu mai avea nicio importanţă. Ce rost ar mai fi avut o scenă atât de dezagreabilă? Bates va pleca în curând în Anglia, şi astfel va ieşi din viaţa ei pentru vecie. Apoi se gândi că Bates, chiar dacă o trădase sau nu, cunoştea lista amanţilor ei. O plasase deasupra teancului de hârtii când îl legase cu sfoară. Albert se arătase stupid şi bădăran, lăsând asemenea piese la îndemâna servitorului.

Deodată se simţi foarte obosită şi foarte plictisită de întreaga afacere. Rupse lista în bucăţi mărunte, le vârî în buzunarul rochiei de stambă a lui Mrs. Smiley, apoi începu să cerceteze şi celelalte hârtii. Cele mai multe nu aveau pentru ea nicio însemnătate. Găsi astfel câteva note pentru un articol destinat ziarelor lui Heston. Nici nu-şi dădu osteneala să le citească. Frunzărind restul lotului, ajunse la testament.

Îi păru foarte bizar că Albert îl purta asupra lui. Poate că, în ciuda fanfaronadelor sale, ştia că este un om bolnav şi se temea că nu va mai apuca să vadă Anglia. N-ar fi fost exclus să fi avut de gând să-l modifice, astfel încât după moartea lui să nu-i mai lase nimic. Albert fusese destul de viclean în legătură cu contractul de căsătorie, pe care-l întocmise în sensul că, în afara drepturilor ei la dotă, să nu-i lase un cent în plus, dacă el ar muri. Asta era situaţia; în ultima noapte hotărâse să divorţeze de ea şi s-o şteargă

din testament. Ar fi putut să adauge un rând sau două, cerând lui Bates şi vreuneia din cameristele ei să semneze în calitate de martori. Nu era obligatoriu ca martorii să cunoască conţinutul unui testament ori să fie incluşi în vreun codicil al acestuia. În vreme ce ţinea documentul în mână, Edwina gândi: „Poate că a şi făcut-o.” Dar când îşi aruncă la repezeală privirea asupra încheierii testamentului, nu văzu nicio urmă de codicil. Începu atunci să-l citească grabnic, rând cu rând.

Documentul era lung şi conţinea un şir de legate ostentative unor şcoli şi spitale. În timpul vieţii, se arătase destul de cărpănos cu asemenea organizaţii şi le oferise daruri numai dacă simţea nevoia să le cumpere respectul. Dar acum, fiindcă nu-şi putuse lua banii cu el în groapă, devenise generos. Urmau apoi câteva dispoziţii referitoare la ziarele sale. Ajunse în sfârşit la legatele personale – cinci mii de lire sterline acelui frate mic-burghez de care îi era atât de ruşine încât nu-i permisese niciodată Edwinei să-l vadă, două mii de lire sterline pentru două bătrâne domnişoare absolut necunoscute ei, poate nişte mătuşi sau vere de ale lui şi cinci sute de lire sterline lui Bates – Bates care îl trădase, îşi bătuse joc de el şi îl urâse.

Restul întregii averi i-l lăsase ei.

Era de necrezut. Îşi închipuise ea că îi va lăsa ceva, dar nu totul, va avea deci câteva sute de mii de lire sterline, poate două milioane sau chiar mai mult. Testamentul zăcea în poalele ei, şi o clipă simţi o ciudată şi indescriptibilă oroare. Bucata aceasta de hârtie o făcea una dintre cele mai bogate femei din lume, dar gândul acesta nu-i făcea nicio plăcere, aproape că nici nu o impresiona.

„Renta mi-ar fi fost de ajuns, reflectă. Ce să fac cu tot bănetul ăsta?”

Printr-o simplă întâmplare norocoasă totul era al ei. Se trezi gândindu-se iarăşi la pensiunea aceea florentină, la zilele când nu-şi putea permite luxul de-a se coafa decât odată pe lună, la epoca aceea tristă când purta rochiile

vechi, urâte, ale prietenelor ei bogate. Pe atunci un noroc ca acesta ar fi fost de domeniul cele mai nebuneşti fantezii şi ar fi schimbat cu desăvârşire viaţa ei şi a tatălui ei. Nu. Nu ar fi trebuit să se mărite cu Albert. Ar fi fost mai cinstită, mai puţin curvă.

Încercă să-şi închipuie ce ar fi simţit atunci, dar efortul se încheie într-o senzaţie de mare plictiseala. Acum nu mai dorea nimic pe lume din aceea ce ar fi putut cumpăra pe bani. Era prea târziu.

„Poate că ar fi trebuit să-i dobândesc prin muncă. Acum trebuie să mă gândesc ce să fac cu ei.”

El intenţionase să divorţeze şi s-o şteargă din testament, dar hotărârea lui venise prea târziu. Ţara aceasta oribilă, monstrul acesta cu bolile şi spaimele, cu splendorile şi cu mizeriile, cu ospitalitatea şi cruzimea lui, îl nimicise prea devreme. Apoi, îi apăru amara ironie a testamentului – în lumea asta mare, Albert nu găsise pe nimeni căruia să-i lase această fantastică avere strânsă prin vicleşug, lipsă de scrupule şi ambiţie, în afară de ea, care-l dispreţuise întotdeauna şi care-l înşelase de atâtea ori încă de la începutul căsniciei lor. Câteva momente se strădui să găsească pe cineva căruia el i-ar fi putut lăsa în mod legal întreaga-i avere, dar nu află pe nimeni. Îşi dădu brusc seama că ea nu se înşelase; omul acesta nu avusese niciun prieten.

Se trezi vorbind tare, ca şi când Albert ar fi fost încă viu şi s-ar fi aflat cu ea în cameră, în loc să aştepte a fi înmormântat înaintea asfinţitului pentru motive sanitare.

— N-am nevoie de averea asta. Ce să fac cu ea? Apoi gândi: „S-ar putea să nu mă mai întorc în Anglia.”

Acum îşi dădea seama că singurul lucru pe care-l dorea nu putea fi cumpărat cu bani, aşa cum îl cumpărase odinioară pe Louis Simon, boxerul.

Vârî hârtiile şi bijuteriile înapoi în casetă, închise capacul şi îl încuie, strecurând apoi cheile în buzunarul în care ţinea bucăţile hârtiilor rupte. Traversă încăperea şi se opri în dreptul oglinzii ponosite, în faţa căreia, în fiecare

dimineaţă, se pieptăna Bertha Smiley.

Oglinda aceasta modestă nu se potrivea de loc cu oglinda de pe masa ei de toaletă, din Hill Street, care avea în compoziţie nuanţe trandafirii, spre a-i flata înfăţişarea tenului. Mercurul cu care era căptuşită oglinda lui Mrs. Smiley era pătat şi cojit pe alocuri datorită căldurii şi umezelii, iar întreaga ei suprafaţă avea o nuanţă de un gălbui bolnăvicios ca fierea. Când se văzu oglindită, simţi un adevărat şoc, căci în faţa privirilor ei se afla o femeie obosită, palidă, cu laţe atârnându-i pe frunte şi care părea mai vârstnică decât în realitate.

„Într-o zi sau două, gândi, despărţirea aceasta îşi va pierde tot efectul. Cred că astăzi de dimineaţă am atins limita.” Dar la ce anume atinsese limita n-ar fi putut să spună.

Dar tocmai când se simţea mai copleşită de înfrângerea ei, auzi sunetele unui cântec, o muzică ireală, un imn cântat de un cor. Undeva în grădină, foarte aproape, nişte oameni cântau prohodul, aşa cum auzise în mica biserică de lângă casa ei din Anglia, în care îşi petrecuse copilăria. Erau patru sau cinci voci, acompaniate de o mică orgă. O clipă Edwina gândi: „Cred că am înnebunit. Mă tem că am halucinaţii auditive.” Se îndreptă totuşi spre fereastră pentru a se convinge că nu-şi pierduse raţiunea.

Acolo, sub copaci, stăteau în ploaie, în jurul unui mormânt proaspăt acoperit cu pământ, Mrs. şi Mr. Smiley, mătuşa Phoebe şi fata aceea pe nume Fern. Cântau cu voci tremurate, acompaniate la o mică orgă americană de un creştin paria. Atunci Edwina înţelese; grupul de oameni participa la înmormântarea rămăşiţelor misionarului şi ale fiicei sale.

23

Dincolo de alee, pe terenul de tenis, unde tinerii ofiţeri veneau odată să joace tenis, Mr. Smiley şi băieţandrii paria

ridicaseră un mare rug, alcătuit din bârne şi dărâmături de mobile scoase din ruinele locuinţei familiei Simon. Găsiseră cadavrul lui Hazel şi al reverendului Simon în ceea ce fusese odată sufrageria, pentru că tocmai luau cina, în vreme ce Mrs. Simon se afla la Mrs. Hogett-Clapton, iar Fern împingea prin ploaie bicicleta stricată înapoindu-se de la Ransome. Când i se adusese la cunoştinţă această veste, Mrs. Simon fusese apucată de istericale şi numai datorită puterii de convingere a lui Mrs. Smiley şi a cuvintelor aspre ale mătuşii Phoebe se abţinuse să nu traverseze în fugă aleea şi să nu se arunce peste cadavrul soţului şi al fiicei sale. După ce se mai calmă, Mr. Smiley îi spusese că are de gând să ardă cadavrele şi totodată să oficieze un serviciu religios. Aceasta îi provocase un nou atac de isterie. Începuse să strige, protestând astfel împotriva incinerării, sub cuvânt că este un obicei păgân. Dar când Mr. Smiley îi explicase că în Ranchipur nu existau sicrie, nici lemn şi nici tâmplari de sicrie, şi că ambele cadavre trebuiau să dispară cât mai repede, ea cedase din nou şi căzuse într-un fel de tânguire monotonă, care avea să continue tot restul zilei.

În cele din urmă rămăşiţele lui Mr. Simon şi ale bietei Hazel, înfăşurate în cearceafuri, fuseseră aşezate deasupra rugului. Istovit şi tulburat, Mr. Smiley citise slujba morților, iar când isprăvise, dăduse foc grămezilor de lemne îmbibate cu ulei, astfel încât cadavrele misionarului baptist şi al fiicei sale arseseră ca şi când n-ar fi fost decât nişte simpli hinduşi. Ploaia se revărsase în torente, apoi trecuse, ca după un timp să revină din nou în rafale, dar lemnele erau vechi şi uscate, iar uleiul le ajuta să ardă repede, aşa că până la urmă nu mai rămăsese decât o grămăjoară de cenușă înmuiată de ploaie. Cu aceasta Mr. Smiley umpluse smerit două borcane de sticlă, folosite îndeobşte de mătuşa Phoebe pentru conservele ei, iar după un al doilea scurt serviciu le îngropase în grădina soţilor Smiley, sub copacii de care atârnau orhidee, petunii şi muşcate agăţătoare.

Mrs. Simon nu luase parte la niciuna din cele două slujbe şi se mărginise să geamă pe patul ei de campanie, instalat în camera de *debarras*, dar Fern fusese prezentă de la început şi până la sfârşit şi chiar cântase, plină de emoţie, prohodul.

Mr. Smiley nu-i permisese să asiste la arderea cadavrelor, şi Fern îi fusese recunoscătoare pentru aceasta. Dorise să fie de faţă, fără să-şi dea prea bine seama de ce, dar având sentimentul, oarecum confuz, că biata Hazel şi tatăl ei s-ar simţi mai puţin singuri dacă ar fi ea acolo. Milostivul Mr. Smiley îi înţelesese gândurile, aşa că îi spusese:

— Nu are niciun rost să fii prezentă, Fern. N-a mai rămas nimic din aceea ce a fost Hazel şi tatăl dumitale. Restul este numai cenuşă. Hinduşii cunosc aceasta mai bine decât noi.

Ajutat de câţiva băieţandri paria, Mr. Smiley îşi îndeplinise trista misiune, lăsând-o pe Fern singură s-o îmbărbăteze pe maică-sa. Fata nu era prea dornică să rămână cu Mrs. Simon fiindcă nu prea ştia ce să-i spună. Era ciudat, gândea ea, că Mrs. Hogget-Clapton cea mai bună şi mai intimă prietenă a mamei sale, nu rămăsese să o consoleze. Aceasta era singura persoană pe care Mrs. Simon accepta să o vadă în timpul repetatelor sale migrene, iar acum Mrs. Hogget-Clapton, îmbrăcată în murdarul ei *peignoir* şi legănându-se pe tocurile ei înalte, plecase întovărăşită de doi elevi ai lui Mrs. Smiley, spre a vedea ce se alesese din locuinţa ei.

Fern fu deci nevoită să intre în marea încăpere în care maică-sa zăcea gemând pe patul ei de campanie cu o cârpă udă pe frunte.

Deschise încet uşa, nădăjduind că o va găsi pe maică-sa dormind şi că astfel va putea să scape de corvoadă, dar ţâţânile scârţâiră şi Mrs. Simon, luându-şi cârpa de pe frunte, încetă o clipă să geamă şi se uită curioasă spre uşă. Când o văzu pe Fern, îi spuse jalnic:

— Vino aici, fiica mea, şi aşază-te lângă mine.

Stânjenită şi oarecum în silă, Fern se execută.

Se aşeză pe marginea patului, cât mai departe de mama ei. Într-un fel îi era milă de ea fiindcă în ultimele două zile îmbătrânise atât de mult. Înfăţişarea-i proaspătă, care făcea întotdeauna pe cunoscuţi să spună „nu puteţi fi mama unei fete de douăzeci de ani”, dispăruse acum cu desăvârşire. Se prăbuşise deodată, pungindu-se la faţă, arătând înspăimântător de obosită. „Acum ea e cea care a rămas singură, gândi Fern. Fără tata nu mai este nimic – nici măcar soţia unui misionar. Ce-o să se facă de acum încolo?” O clipă întrezări aproape cu spaimă un tablou al mamei sale, rămasă singură, zdrobită, neavând cui să mai facă sânge rău, decât poate lui Fern, care nu avea însă de gând să accepte un astfel de tratament. Mai mult decât atât, va fi lipsită de un soţ care să se culce lângă ea. Fern, maturizată de ultimele-i experienţe, îşi dădea seama că prezenţa unui bărbat era indispensabilă mamei ei, deşi asemenea lucruri nu erau niciodată amintite între cei din lumea lor. Ce se va alege de ea? Într-un fel era încă tânără – avea numai patruzeci şi doi de ani, şi aşa cum stătea acolo pe marginea patului, Fern îşi aminti fragmentele unei conversaţii dintre maică-sa şi Mrs. Hogget-Clapton pe care o surprinsese întâmplător acum câţiva ani. Se afla în holul de la etaj, uşa dormitorului mamei sale era deschisă şi le auzise vocile – pe atunci nu avea decât paisprezece sau cincisprezece ani. Mrs. Hogget-Clapton spunea: „Herbert are camera lui. Nu s-a mai apropiat de mine de aproape trei ani. Cred că este impotent, fiindcă nu ştiu să fie altă femeie din Ranchipur care să mă poată înlocui. Dacă ar exista o astfel de creatură, servitorii ar fi auzit imediat.”

Urmaseră câteva momente de tăcere, apoi auzise vocea mamei sale spunând: „Desigur, soţii noştri sunt foarte diferiţi. Nu mi-l închipui pe Elmer dorind să aibă cameră separată. Dacă s-ar întâmpla asta, nu ştiu ce m-aş face. M-aş simţi foarte singură.”

Pe atunci, Fern, lipsită de experienţă, nu înţelesese

semnificaţia vorbelor rostite de cele două femeii dar simţise instinctiv că era ceva ruşinos şi chiar vulgar. Acum, după ce se scurseseră atâţia ani, înţelegea pe deplin sensul acelei conversaţii şi se întreba plină de compătimire dacă maică-sa nutrise vreodată pentru soţul ei sentimentele pe care ea le avea faţă de Ransome. Ar fi îngrozitor dacă i s-ar întâmpla ceva. Când se gândea la el, nu-l desemna sub numele de, Tom ci de „Ransome” şi uneori chiar „Mr. Ransome”. În cele două sau trei ocazii când se aflaseră împreună nu i se adresase niciodată pe nume, evitând astfel o clarificare care o stânjenea. De dimineaţă, când stătuseră culcaţi unul lângă altul pe podeaua casei lui Mr. Bannerjee ea îi spusese „dragul meu” şi „scumpule”.

Maică-sa se întoarse spre ea, deschise iarăşi ochii, o privi lung şi spuse:

— De acum înainte vom sta împreună, orice s-ar întâmpla. Eşti tot ce mi-a mai rămas pe lume.

Pe Fern o încolţi o senzaţie de oroare. Se socotise definitiv eliberată. Nici nu-i trecuse prin minte că zguduirea seismică avea să-i afecteze propria viaţă. Se pomeni spunând:

— O ai pe Mrs. Hogget-Clapton. Credeam că am să o găsesc aici, cu dumneata.

— Nu, zise Mrs. Simon. Între noi s-a terminat totul.

— Ce s-a întâmplat?

— În noaptea inundaţiei am găsit-o beată în casa ei.

Va să zică aşa stăteau lucrurile cu Mrs. Hogget-Clapton. De aceea era ea uneori atât de bizară, de zăpăcită. Mrs. Hogget-Clapton bea în taină. În momentul acela îşi aminti cu uimire cât de neînchipuit de inocentă fusese în noaptea aceea când se dusese la Ransome acasă, ca să-l aştepte. Fusese o idioată. Nu e de mirare că o tratase întotdeauna ca pe un copil. Beţia lui Mrs. Hogget-Clapton nu avusese decât un rol neînsemnat în lumea aceea care, după cum îşi dădea Fern acum seama, fusese atât de ireală, încât atinsese limitele fantasticului. Mamă-sa ştiuse tot timpul despre ce era vorba, dar tăcuse numai din snobism.

— Nu-ţi închipui prin câte am trecut în noaptea inundaţiei. Am făcut totul pentru ea. I-am salvat şi viaţa, dar nu mi-a fost câtuşi de puţin recunoscătoare.

Se auzi un ciocănit în uşă, şi Fern se duse să o deschidă. În prag o aştepta mătuşa Phoebe, cu un bilet de la Ransome. Închise din nou uşa, desfăcu hârtia împăturită şi o citi cât mai departe de mama ei, dar şiretlicul nu sluji la nimic, fiindcă ochii aceia albaştri ca sticla ai lui Mrs. Simon o urmăreau pe sub cârpa udă.

Mesajul era scurt. Îi scria ce atribuţii primise şi adăuga că nu se va putea înapoia la soţii Smiley în cursul acestei zile şi poate nici în cele care vor urma. O sfătuia să rămână la Misiune. Oraşul era deja infectat de holeră şi de febră tifoidă, iar duhoarea era oribilă. *„Nici să nu te gândeşti să vii aici*, scria el*. Mai ales acum. Nu concep să ţi se întâmple ceva*.” La citirea acestor rânduri o mare fericire se revărsă asupra ei, spulberându-i şi grijile şi tristeţea şi descurajarea.

Din celălalt capăt al încăperii auzi glasul lui Mrs. Simon:

— Ce este, Fern? Nu mai sta aşa, fără să scoţi o vorbă.

— E un bilet pentru mine, zise ea.

— Despre ce? De la cine?

Pe Fern o fulgeră un gând: „Am să-i spun. Am să-i spun tot ce s-a întâmplat. Acum sunt liberă. Viaţa mea îmi aparţine.” Rosti deci cu glas tare:

— Este de la Mr. Ransome.

— Oh! exclamă Mrs. Simon. Ce vrea?

— Vrea să stau aici la Misiune şi să nu mă duc în oraş.

— Desigur, are toată dreptatea.

„Mama mă depăşeşte, gândi ea. L-a şi acceptat ca ginere.”

Se îndreptă spre pat:

— N-am să rămân aici. Plec în oraş.

— Trebuie să fii nebună. Nu poţi să mă laşi aici, singură, cu soţii Smiley. N-ai dreptul să-ţi pui viaţa în pericol, tocmai acum. Numai tu mi-ai mai rămas. Cum de ţi-a venit ideea asta?

— Mă duc fiindcă s-ar putea să fie nevoie de mine la spital sau în alt loc, grăi Fern cu mult calm. Afară de asta mă duc ca să fiu cât mai aproape de el.

Mrs. Simon se ridică pentru întâia dată în capul oaselor:

— Eu nu însemn nimic pentru tine? Nu te gândeşti că ai o mamă?

Fern încercă un simţământ de triumf. „Nu mă mai impresionează, reflectă. Nu mai mi-e frică de scenele ei. Nu mă mai impresionează de loc”. Adevărat. Era liberă.

— Sigur că mă gândesc la dumneata, zise. Dar de dus, tot mă duc. Acolo e locul meu. Orice s-ar întâmpla, trebuie să fiu lângă el. Nu ştie să-şi poarte de grijă.

— Fern, îți dai seama ce faci? Vrei să creadă toata lumea că nu eşti decât o femeie de stradă?

— Nu-mi pasă ce cred oamenii despre mine – puţinii care au mai rămas. Ceea ce mi s-a întâmplat schimbă totul. Nu-mi pasă de dispensele de căsătorie, sau de orice alte oprelişti. Poate că într-o zi vor conta, astăzi însă nici nu vreau să ştiu că există.

Maică-sa voi să-i vorbească, dar Fern, pornită pe panta confidenţelor, reluă;

— Te-am minţit în ziua aceea când ţi-am spus că trăiesc cu el. Te-am minţit, fiindcă eram nefericită şi înfricoşată. Dar acum nu mai e minciună. S-a întâmplat. S-a întâmplat azi de dimineaţă. Îl iubesc mai mult decât orice pe lume. Sunt în stare să fac orice pentru el – mă auzi? Orice!

Mrs. Simon îşi acoperi cu mâinile faţa. Era prea obosită, prea bătrână ca să mai facă una din scenele ei melodramatice. Îşi îngropă faţa în mâini şi grăi:

— Fern, copilul meu! Fetiţa mea!

Ce urmărise maică-sa prin gestul şi prin vorbele acestea, nu-i era tocmai limpede lui Fern. Nu ştia dacă luase lucrurile în tragic, dacă îi făcea un reproş sau dacă era încântată. Dar, cunoscându-i firea, înţelese că Mrs. Simon nu interpreta acest act decât ca un preludiu al căsătoriei, iar această căsătorie avea să rezolve multe probleme ale maică-si. I se va plăti o rentă şi va avea un viitor asigurat,

mai strălucit decât ar fi visat vreodată.

— Vino aici şi stai lângă mine, o pofti Mrs. Simon.

Când Fern se aşeză contrariată pe marginea patului de campanie, maică-sa îi luă iarăşi mâna.

— N-aş fi vrut să se întâmple în felul acesta, dar sper să fii fericită.

Fern ştiu în clipa aceea că maică-sa n-are s-o mai sâcâie. O văzu parcă de la o mare înălţime, cât era de copilăroasă şi de superficială. De acum înainte va trebui să-i poarte de grijă, să-i spună ce să facă. Capitularea ei totală, prăbuşirea ei fuseseră prea bruşte, aşa că o lăsase pe Fern nehotărâtă şi puţin speriată. Deodată Mrs. Simon izbucni în plâns. Ce o făcea să plângă, durerea sau bucuria? Fern n-ar fi putut să spună.

În acel moment Mrs. Simon nu se mai gândea la Fern sau la Ransome şi la nimic în legătură cu ei. Brusc, revăzu cu ochii minţii un stejar uscat de care atârna muşchi spaniol, în revărsarea lunii, dincolo de strălucirea argintie a fluviului Mississippi. Adunarea religioasă se terminase, şi în drumul lor spre casă săriseră un gard şi se întinseseră pe pământ sub copac. Acolo se întâmplase, în linişte, fără să rostească un singur cuvânt. Când se îndreptaseră spre gard şi îl săriseră, o făcuseră ca şi când ar fi fost o singură persoană. Totul se terminase repede, într-o izbucnire de pasiune adolescentină, stârnită de cântecele religioase şi de isteria adunării. Fuseseră împinşi de ceva mai puternic decât ei, mai puternic chiar decât biserica baptistă şi decât învăţămintele primite în micul lor colegiu de provincie. După aceea nu-i lovise mânia lui Dumnezeu. Îşi continuaseră existenţa înspăimântaţi că vor avea un copil, aşa că până la urmă fuseseră căsătoriţi fără zgomot, mai devreme decât plănuiseră. Nimeni, cu excepţia lui Homer şi a ei, nu aflase vreodată despre asta şi nici ei nu mai încercaseră a doua oară acea senzaţie.

Deodată, Mrs. Simon îşi luă mâinile de pe faţă şi se uită la Fern.

— Ce te faci dacă vei avea un copil?

— Nu m-am gândit la asta. S-ar putea să am.

— Ai face bine să te măriţi imediat.

Fern nu-i răspunse, fiindcă înţelesese că era inutil să se aştepte ca mama ei să vadă lucrurile la fel ca ea. Orice s-ar întâmpla, chiar dacă ar avea un copil, nu i-ar cere lui Ransome să se însoare cu ea. Nu voia ca lucrurile să se petreacă aşa. Refuza să strice farmecul acestui act. Aşa că îi spuse mamei sale:

— Ai face mai bine să te întinzi puţin şi să te odihneşti. Încearcă să dormi.

— Nu pot dormi. Nici ochii nu mi se închid.

Mrs. Simon se întinse totuşi pe pat şi reîncepu să geamă. În curând însă gemetele încetară şi Fern văzu că adormise. Într-un chip straniu, misterios, devenise mai vârstnică şi mai înţeleaptă decât maică-sa. După puţin timp se ridică încet de pe marginea patului de campanie, se aşeză pe un scaun cu leagăn şi tot atât de repede, datorita oboselii ei profunde, închise ochii şi aţipi.

Abia după multă vreme o trezi o uşoară atingere pe umăr. Când deschise ochii, îl văzu pe Mr. Smiley stând în faţa ei.

— Îmi pare rău că te-am deşteptat din somn, copila mea, zise. Dar trebuie să oficiem ultima slujbă a morţilor. E nevoie de mine la şcoală şi s-ar putea să nu mă întorc la noapte, nici mâine şi poate nici poimâine. Mama dumitale ar vrea să asiste?

— Nu, zise Fern. Las-o să doarmă.

Aşa că, împreună cu Bertha Smiley şi mătuşa Phoebe care purta cenuşa în borcanele de sticlă, ieşiră în curte şi le îngropară sub ficusul bengalez. Totul se termină foarte repede. „Nu a fost decât un simbol, gândi Fern, iar Mr. Smiley a oficiat slujba cu atâta bunătate şi tact, încât a reuşit s-o înfrumuseţeze. Acum trei zile erau amândoi în viaţă, cugeta ea. Acum trei zile stăteam cu ei de vorbă”.

24

Homer Smiley le călăuzi peste câmpie, apoi pe lângă cazarma regimentului sikh şi în cele din urmă peste podul pe jumătate ruinat, până ce ajunseră în oraş. Era însoţit de Fern Simon şi de lady Heston, care porniseră la drum pline de încăpăţânare, fără să ţină seama de protestele micului grup adăpostit la Misiune şi împotriva obiecţiilor ridicate de bunul Mr. Smiley, care socotea că Fern şi lady Heston nu puteau decât să încurce lumea în oraşul lovit de nenorocire. Cunoştea voinţa mătuşii Phoebe şi fermitatea propriei sale soţii, dar cu acestea rareori era pus în situaţia de a se mai târgui. În schimb nu întâlnise niciodată o încăpăţânare mai neclintită decât a lui Fern şi a lady-ei Heston, aşa că faţă de atitudinea lor cedă de îndată.

Lui Mrs. Simon, care adormise sleită de puteri şi de suferinţă, nu-i spuseseră nimic. Mătuşa Phoebe îşi luase sarcina să-i potolească criza de isterie când se va trezi şi va constata că Fern plecase spre oraşul lovit de molime.

Mr. Smiley le deschidea drum prin noroaiele roşiatice, urmat în tăcere de cele două femei. În apropiere de podul căii ferate avură o primă întâlnire. Mrs. Hogget-Clapton apăru fără veste de după ruinele cazărmii regimentului sikh. Mergea nesigur, ajutată de escorta ei de băieţandri paria. Îşi schimbase *peignoir*-ul cu o rochie scurtă de creton înflorat, şi purta cu dezinvoltură o umbrelă roşie de mătase şi o poşetă, având aerul că abia deschisese o expoziţie de horticultura, sub torentele de ploaie. Umbrela nu-i prea era de folos, fiindcă o legăna când într-o parte când în alta, îngăduind ploii să-i ude rochia înflorată. Din sacoşă ieşea gâtul unei sticle de brandy.

La vederea ei, Mr. Smiley se încruntă, dar cu fermitatea unui martir îşi continuă neabătut drumul. Mrs. Hogget-Clapton nu-i observă din primul moment, dar după ce-i recunoscu începu să strige şi alergă spre ei:

— M-au jefuit, mi-au furat până şi maşina de cusut, pălăriile şi portretul meu în mărime naturală.

Stăteau cu toţii acolo în ploaie, ascultând-o cu politeţe şi

cu falsă simpatie, în vreme ce ea le înşira toate fleacurile din bronz de Benares şi toate pernele brodate de pe sofa, de care o deposedaseră sălbaticii bhils.

— Am să dau statul în judecată, strigă ea cherchelită. Toate obiectele colecţionate ani de-a rândul. Nu m-a ocrotit nimeni. Este o adevărată insultă! O jignire care mi s-a adus! Portretul meu în mărime naturală! Să vedeţi ce-o să se întâmple când va afla Herbert despre asta.

Micul grup de băieţandri paria stăteau în jur şi o urmăreau fascinaţi. Unul dintre ei chicotea din când în când. În mijlocul recitalului, Mr. Smiley reuşi să şoptească în gujerati celui mai vârstnic din băieţi:

— Dacă se întâmplă să cadă pe drum, s-o duceţi pe sus. Trebuie să ajungă teafără la Misiune.

Mr. Smiley încercă apoi s-o încurajeze pe Mrs. Hogget-Clapton, dar lady Heston, pierzându-şi răbdarea, îi vorbi cu voce joasă, aspră:

— Avem alte lucruri mai bune de făcut, nu ne putem pierde toată ziua stând de vorbă cu nebuna asta.

Aşa că o părăsiră, lăsând-o să se uite după ei, oarecum tulburată şi surprinsă, fiindcă abia târziu o recunoscuse pe eleganta lady Heston, căreia la început nu-i dăduse nicio importanţă. Spre a repara această eroare, făcu marele efort de a flutura din mână către micul grup care se îndepărta.

A doua întâlnire o avură în vreme ce traversau podul de cale ferată, înfruntând primejdiile. Se ţineau de mâini, făcând un lanţ, spre a se feri să nu cadă în apele repezi, tumultuoase, în caz că unul din ei ar fi ameţit pe drum. Când ajunseră pe pământul ferm şi se uitară în sus, văzură în faţa lor pe Miss Hodge înconjurată de un grup de săteni care-i vorbeau cu toţii deodată.

Confuză, tulburată, bătrâna domnişoară nu pricepea că oamenii îi cereau hrană, veşti despre copiii lor şi adăpost. Erau localnici din casta de jos, cu care avusese puţine contacte şi care se exprimau într-o mare varietate de jargoane. Dar chiar dacă ar fi vorbit în gujerati sau în

hindustani, ea tot nu i-ar fi înţeles, fiindcă era paralizată de frică şi de oroarea a tot ceea ce văzuse de când fugise din spital, iar acum în urmă de spectacolul oferit de podul îngust, spânzurat nesigur deasupra apelor furioase şi pe care trebuia să-l treacă spre a ajunge la adorata ei lady Heston.

Nu pricepea că oamenii aceia murdari din casta de jos le confundau, atribuindu-i caracterul şi personalitatea lui Miss Dirks. Toţi ştiau că, dacă ar fi solicitat ajutorul lui Miss Dirks, aceasta nu le-ar fi refuzat protecţia ei. De altfel le văzuseră atâta vreme pe Miss Dirks şi pe Miss Hodge împreună, încât ajunseseră să le socotească drept o singură manifestare, drept un fenomen unic. Continuau deci să o implore, aruncându-se cu faţa la pământ şi îmbrățișându-i genunchii, fără a ţine seamă de eforturile ei de a se elibera. Pentru ei, Miss Hodge era ultimul vestigiu vizibil al marelui Imperiu Britanic. Dar Miss Hodge, singură, lipsită de Miss Dirks, era mai neputincioasă, mai inutilă decât o vrabie întemniţată într-o odaie.

Patruzeci şi opt de ore nu apucase să doarmă, iar în ultimele douăzeci şi patru de ore stătuse cocoţată pe acoperişul bungalowului, sub torentele de ploaie, urmărind cu groază apele mari care cărau pe lângă ea vite moarte, şerpi, cadavre şi tot felul de rămăşiţe. Din când în când încerca să străpungă întunericul cu strigătele ei, dar glasu-i ce rostea necurmat numele lui Sarah răguşise, pierzând treptat din tărie. În cele din urmă, la lumina slabă a zorilor, văzuse una din bărcuţele acelea de plăcere, care pluteau pe lacul de lângă palat, apropiindu-se şi având la rame pe unul din acei încântători soldaţi sikhs. N-ar fi putut să spună care anume, fiindcă toţi semănau atât de bine, încât nu-i putea deosebi. Deşi acesta vâslea direct spre ea, Miss Hodge încercase să-l strige, dar când deschisese gura nu fusese în stare să scoată niciun sunet. În ciuda slăbiciunii şi spaimei de peste noapte, simţise că o năpădeşte un val de emoţie, unul din acele valuri care o făceau să devină o altă fiinţă şi tulburau existenţa ei

liniştită, dar monotonă, alături de Sarah.

El îi vorbi în hindustani. Dar când Miss Hodge încercase să se ridice, recăzuse brusc pe acoperişul în pantă domoală. Aşa că înaltul soldat sikh se plecase, o luase cu uşurinţă în braţe şi o urcase în bărcuţa împodobită ţipător. O clipă, Miss Hodge simţise că-i vine să leşine din cauza slăbiciunii şi a emoţiei; când corpul ei veşted de femeie vârstnică simţise atingerea pieptului zdravăn al soldatului sikh, şi muşchii puternici ai braţelor sale trăgând-o spre el, avusese senzaţia că este răpită. Inima încetase să-i mai bată. Închisese ochii în vreme ce lumea, potopul, oraşul ruinat începeau să se învârtă în jurul ei. Când deschise ochii, zăcea în fundul bărcuţei, iar soldatul sikh privea drept înainte cu ochii lui negri şi vâslea spre ruinele marelui palat.

Apoi se petrecuse ceva extraordinar cu Miss Hodge. În sufletul ei se trezise deodată un vicleşug de prostituată. Deşi era conştientă, se prefăcea a fi leşinată şi îl examina furiş pe sub pleoapele-i pe jumătate lăsate. Îl vedea cu alţi ochi, aşa cum nu mai privise niciodată vreun bărbat Se uita cu lăcomie la barba lui neagră şi lucioasă, la ochii negri şi ageri, la buzele roşii, senzuale, la umerii laţi, la pieptul şi la braţele-i puternice, conturate acum ca şi cum ar fi fost gol de către tunica de bumbac leoarcă de apă şi lipită de corp. Ochii ei cuprinşi parcă de o sălbatică nebunie îşi plimbau privirile de la cochetul său turban şi până la picioarele-i zdravene şi goale, iar ceea ce nu vedea îşi închipuia cu o înspăimântătoare lubricitate. O clipa simţi o uşoară ruşine, dar aceasta fu măturată de un puternic val de voluptos abandon. Era ca şi cum corpul ei grăsuţ şi bondoc s-ar fi transformat ca prin farmec, devenind străin ei şi înspăimântând-o cu noua lui splendoare. Cuprinsă în vârtejul acelei emoţii bolnăvicioase o fulgeră un gând rău, vicios. „Este vina lui Sarah, gândi ea cu amărăciune. Este numai vina ei fiindcă n-am cunoscut asemenea plăceri, nu m-a lăsat să le cunosc.”

Ar fi dorit ca opera aceasta de salvare să se prelungească la infinit într-o orgie de emoţii sălbatice. Soldatul sikh nu se uita de loc la ea ci numai înainte, făcând excepţie doar când întorcea capul spre a se asigura că vâslea spre locul ales de el. Când Miss Hodge vedea muşchii gâtului său puternic simţea că-i vine iarăşi să leşine. În ceea ce-l priveşte pe soldat, în locul bătrânei domnişoare, putea tot atât de bine să fie un sac cu grăunţe. Valurile ciudatei senzaţii o potopeau, rupând-o de lume şi prăvălind-o în văpaia extazului. Deodată bărcuţa se lovise uşor de ceva şi încetase să se mai mişte. Soldatul sikh îi spusese în hindustani că ajunseseră la marele palat. Ea încercase să se ridice, dar nu putuse, aşa că încă o dată soldatul sikh o luase în braţele lui vânjoase lipind-o de pieptu-i puternic. În clipa aceea Miss Hodge simţise că lumea aceea devastată prinde să se învârtească în jurul ei într-un fel de haos asemănător începutului creaţiei.

25

Când universul din jurul ei redeveni real şi când la auzul glasului domol al lui Mr. Smiley Miss Hodge deschise ochii şi-l văzu aplecat deasupra ei şi înconjurat de un nor de chipuri întunecate, simţi o mare dezamăgire. Ar fi dorit ca în locul slăbănogului misionar american să se fi aflat un soldat sikh sau cel puţin lady Heston. El îi dădu să bea un păhărel de rachiu de palmier cu apă (găsit în bucătăria palatului pe jumătate ruinat apoi îi spuse:

— Nivelul apelor a început să scadă. În curând veţi putea merge la spital.

Rachiul de palmier limpezi puţin capul lui Miss Hodge.

— Nu vreau să merg la spital. Unde este Sarah Dirks? am să mă întorc la bungalow.

Mr. Smiley îi răspunse că nu ştia unde se află Miss Dirks. Atunci Miss Hodge, făcu un efort, îi istorisi în fraze rupte cum Miss Dirks alergase prin ploaie, ca o nebună,

spre a salva câteva cărţi aflate la şcoală şi de curând sosite din Anglia. În mintea ei încâlcită, avea impresia că fuga lui Sarah se petrecuse cu mulţi ani în urmă, coincizând oarecum cu fuga din Anglia. Mr. Smiley se grăbi să o asigure că zguduirea seismică avusese loc doar cu două zile în urmă.

Mr. Smiley o ascultă, apoi încercă cu răbdare să-i explice tot ce se întâmplase. În tot acest timp se gândea însă cu regret, dar şi oarecum ruşinat, că pierise Miss Dirks şi nu această biată şi stupidă fiinţă cu chip rotund ca un pudding. El nu se îndoia că Miss Dirks se prăpădise. După socotelile lui, bătrâna domnişoară se dusese de la bungalov la Liceul de fete cam tot atunci când el, Bertha şi băieţii ajunseseră la zidul ce înconjura parcul marelui palat. Ei înşişi scăpaseră de apele năvalnice în ultimul moment printr-un adevărat miracol. Miss Dirks, care se îndrepta spre centrul oraşului, se înecase mai mult ca sigur.

Nu-i spuse însă nimic despre aceasta lui Miss Hodge. Se gândi doar că mai întotdeauna scapă cei slabi şi incompetenţi, fiindcă în general acestora li se poartă de grijă. Oameni cu simţul datoriei ca şi Miss Dirks îşi asumă riscuri şi pier.

După ce apele se retraseră, îi spuse soţiei sale că o va duce pe Miss Hodge la spital şi că după ce va afla unele noutăţi se va înapoia cât mai repede.

Atunci Miss Hodge se ridică în capul oaselor.

— Unde e lady Heston?

— Nu ştiu. Era invitată la Mr. Bannerjee.

Miss Hodge se porni pe plâns.

— Trebuia să ia ceaiul cu noi. Acum cred că nu va mai putea să vină.

Aceasta o făcu să îşi aducă aminte de cearta ei cu Sarah în legătură cu cele două invitaţii la ceai, care se izbeau cap în cap, apoi mintea i se încâlci din nou şi o cuprinse brusc obsesia de a se înapoia la bungalow, pentru că lady Heston se afla deja acolo şi o aştepta. Aceasta îi dădu lui Mr.

Smiley un indiciu asupra modului cum trebuia să se poarte cu ea. Plin de răbdare, îi explică din nou că datorită inundaţiei îi fusese cu neputinţă lady-ei Heston să ajungă până la bungalow. Era foarte probabil s-o găsească la spital împreună cu Miss Dirks.

Mr. Smiley nu încerca să se degajeze de responsabilitatea sa în legătură cu Miss Hodge, însă ştia că are foarte multe de făcut şi că nu-i va fi posibil s-o târască după el oriunde avea de mers. Cei de la spital îi vor purta cel puţin de grijă.

Îi mai dădu un păhărel de rachiu. Când Miss Hodge se simţi capabilă să se ţină pe picioare, consimţi să-l însoţească până la spital. Împreună porniră pe alee, făcându-şi loc printre tufişurile şi florile care peste noapte se transformaseră într-o adevărată junglă.

La spital o găsiră pe Miss MacDaid destul de proaspătă în costumul ei curat de infirmieră, precum şi pe Maior, cu capul bandajat şi cu un surâs trist pe buze. Deşi apele abia se retrăseseră de la primul etaj al clădirii principale, aceştia se şi aşternuseră pe treabă, punând lucrurile în ondine cu ajutorul servitorilor din spital care nu pieriseră în cursul inundaţiei. În centrul oraşului numai spitalul rămăsese în picioare, destul de zguduit şi el, dar putând totuşi servi de adăpost şi de refugiu. De jur împrejur însă nu era decât devastare. Pământul bătrân fusese văduvit de orice vestigiu al vieţii clocotitoare dinainte.

Miss Hodge nu se linişti nici la spital. Când auzi că cei de acolo nu aveau nicio veste de la lady Heston sau de la Miss Dirks, îşi manifestă dorinţa de a pleca în căutarea lor. Începu să strige, repetând până la saţietate:

— Lady Heston trebuia să vină la ceai. Apoi schimbă brusc refrenul şi începu să spună: Nu! Trebuia să mergem la Mr. Ransome. Asta e. Trebuia să mergem la Mr. Ransome. Ce păcat, tocmai acum când reuşisem s-o conving pe Sarah să mai ieşim în lume.

De data aceasta Miss MacDaid îşi pierdu răbdarea şi, înşfăcând-o pe Miss Hodge de umerii ei grăsuţi, o zgudui

cu violenţă, încercând s-o trezească la realitate. Pe obrazul lui Miss MacDaid nu se mai afla nici urmă de cosmeticale. Faţa îi era cenuşie, înfricoşătoare. Arăta bătrână, dar dârză şi extrem de viforoasă.

— Te-ai smintit de tot! zbieră ea. Avem alte lucruri de făcut decât să ne gândim la invitaţiile dumitale la ceai. Se adresă apoi Maiorului: Dă-i ceva s-o liniştească, apoi am s-o duc în camera mea.

Maiorul îi dădu un sedativ, apoi reuşiră s-o urce pe scări până sus şi îi amenajară un culcuş pe podeaua camerei ocupată de Miss MacDaid în nopţile când prezenţa ei era necesară la spital. În patul lui Miss MacDaid zăcea o femeie din casta de jos, pe care o scăpaseră de la maternitate cu puţin înainte de năvala apelor. Acum, în plin dezastru, îşi ţinea copilul în îndoitura braţului şi urmărea întreaga scenă cu ochii ei întunecaţi şi calmi. Pruncul era de sex masculin, viguros şi sănătos şi asta îi era de ajuns.

Miss Hodge dormi un timp, dar aproape de prânz se trezi cu mintea mai confuză ca niciodată din cauza drogurilor. Nu ştia unde se află, cum de ajunsese aici şi nici ce se întâmplase, iar când încercă să se adreseze femeii din pat în dialectele hindustani şi gujerati, aceasta se mărgini a o privi cu teamă, fiindcă nu vorbea decât dialectul din regiunea ei şi nu înţelegea nimic din ceea ce spunea Miss Hodge.

Treptat, bătrâna domnişoară începu să raţioneze ceva mai coerent şi în curând îi trecu prin minte că are de făcut două lucruri şi anume: să scape din locul acesta şi s-o găsească pe lady Heston. Lady Heston avea nevoie de ajutorul ei. Nu ştia încotro să se îndrepte în Ranchipur şi nu cunoştea decât limba engleză. După un timp se ridica din culcuşul ei de pe podea, deschise uşa şi porni în jos pe coridorul pustiu. Nici pe scară nu întâlni ţipenie de om. Apoi străbătu curtea spitalului, trecu printre ruinele caselor şi ale prăvăliilor din bazar, ajungând la podul de pe drumul hipodromului, cu statuia Reginei Victoria şi cu

templul lui Șiva. Podul era rupt, iar apele tumultuoase se buluceau prin spărtură. Numai statuia Reginei şi templul acela asemănător cu o casetă de bijuterii mai rămăseseră în picioare.

Se duse la podul care lega marele palat de cazarma soldaţilor sikhs, dar şi acela era sfărâmat, aşa că îşi continuă drumul de-a lungul râului, fără să ştie limpede ce avea de făcut. În oraş nimeni nu-i dădu vreo importanţă. Oamenii veniţi din satele şi districtele înconjurătoare, cu totul necunoscuţi ei, se mărgineau să-i arunce o privire distrată. Abia când ajunse în periferiile oraşului, localnicii o recunoscură şi începură să se jeluiască, s-o anime şi să-i îmbrăţişeze genunchii. Ea reuşi de câteva ori să se elibereze şi să îşi continue drumul. Nici nu observa corpurile prosternate la picioare, iar strigătele de desperare le auzea ca prin vis. Ştia doar că trebuia să o găsească pe lady Heston şi că perseverând va izbuti să dibuiască un loc pe unde să poată trece râul cu ape furtunoase. Îmbrăcămintea ei era udă leoarcă şi mânjită până la brâu cu murdărie şi cu noroiul acela roşiatic, dar Miss Hodge continua să meargă, aşa că după vreo oră de luptă cu elementele naturii reuşi să ajungă la podul căii ferate. Când se văzu acolo, nu mai avu curajul să-l traverseze. Atunci o împresură mulţimea aceia de oameni care se jeluiau implorându-i ajutorul. Deodată Miss Hodge îşi dădu seama că lady Heston se afla în preajma ei şi că îi vorbea. Nu era însă lady Heston pe care o vizitase la palatul de vară, acea fiinţă elegantă, mondenă, desprinsă parcă din pozele revistelor săptămânale, ci o femeie ciudată, într-o rochie de stambă şi care arăta îmbătrânită, stoarsă de vlagă, cu o înfăţişare neîngrijită. Miss Hodge o privi câteva clipe în ochi, în vreme ce mintea ei năucită prinse să lucreze: „Este aceeaşi femeie şi cu toate acestea nu este ea. I s-a întâmplat ceva.” Deodată o încolţi o mare sfială copleşitoare, ca şi în după-amiaza aceea la palatul de vară, când acceptase ţigara şi nu ştia cum să se descurce cu ea.

Observă că Mr. Smiley spunea ceva lady-ei Heston şi deodată o năpădi un val de mânie:

— Nu-l credeţi, strigă ea. Ştiu ce vă spune. Vă spune că nu v-am putut primi la ceai, fiindcă a trebuit să mergem la Mr. Ransome. Nu e adevărat. Minte. Nu e decât un misionar. Afară de aceasta, Sarah a murit, nu mă mai poate brutaliza.

Lady Heston o cuprinse cu braţul pe după umăr.

— Ştiu că minte, îi vorbi ea domol. Acum vino cu mine. Merg la spital. Voi avea grijă de dumneata. Nu te mai preocupa de asta.

Gloata cu chipuri întunecate din jurul lor amuţi o clipă la auzul exploziei verbale a lui Miss Hodge, apoi începu iarăşi să se lamenteze, acoperind până şi vocea lui Mr. Smiley, care încerca să-i asigure că vor primi tot ajutorul necesar. Apoi mica procesiune porni iarăşi la drum, înotând prin noroi şi prin murdărie, printre casele dărâmate, printre câinii înfometaţi şi printre vulturi.

26

În clădirea anexă a porţii celei mari, Ransome şi tânărul Gopal Rao lucrau fără preget, făcând doar câte o mică pauză pentru a mânca orezul garnisit cu curry, trimis de la pavilionul bătrânei Maharani. Chiar şi hrana aceasta trebuiau s-o consume cu schimbul, deoarece coada înfometaţilor şi a celor lipsiţi de adăpost se lungea în preajma porţii celei mari, părând să nu se mai termine. Gopal Rao trebui să-şi întrerupă chiar de mai multe ori prânzul, spre a servi drept interpret lui Ransome, care nu cunoştea decât hindustani şi puţin gujerati. Mâncau într-o încăpere mica şi întunecoasă din loggia jobedar-ului, fiindcă Ransome nu voise să-i chinuiască pe bieţii de înfometaţi, arătându-le mâncarea cu orez. Orice s-ar fi întâmplat, el şi Gopal Rao trebuiau să mănânce, aşa cum erau datori să facă şi Miss MacDaid, şi Maiorul, şi

Maharani, şi Raşid, şi colonelul Ranjit Singh, şi soţii Smiley, fiindcă fără hrană n-ar fi fost în stare să poarte pe umeri povara refacerii acestei lumi devastate.

Şirul de refugiaţi se perinda fără întrerupere prin faţa mesei. Ransome avea impresia că şirul nu avea să se mai termine niciodată. Printre aceştia se aflau kazhis şi kolas, nagas şi modhs, mochis şi pomlas, dhohias şi vasawas, naikas şi chiar trei nomazi bhils şireţi, atraşi de speranţa că ar putea să obţină gratuit orez. Gopal Rao cerea fiecăruia să-şi spună numele şi casta; Ransome îi trecea într-un mic registru, dar de ce făcea acest lucru n-ar fi putut să spună. Singura explicaţie ar fi fost că această operaţie părea să aducă puţină ordine în îngrozitorul haos, dar mai presus de toate procura o mare satisfacţie doctorului Mukda, arhivarul, un pasionat al statisticilor. Totodată afla lucruri necunoscute lui până atunci, detalii aparent neînsemnate din viaţa acestor oameni, care se înmulţeau ca viermii – deosebirile de caste, cu indescriptibila lor varietate de caste şi subcaste izvorâte din bizarele credinţe religioase, începând cu hinduismul degenerat şi terminând cu practicile vrăjitoreşti ale populaţiei bhil. Pe măsură ce ziua se apropia de sfârşit, putea să-şi dea seama de complicaţiile de necrezut ale problemelor care aşteptau a fi dezlegate – deşi părea imposibil un asemenea tur de forţă – de către oameni ca bătrânul Maharajah, Maiorul Safka şi Miss MacDaid, care se luptau spre a aduce lumină acestor oameni.

Mai toţi erau bolnavi, rahitici, îndobitociţi, desperaţi, şi în acelaşi timp cufundaţi într-un fel de resemnare mută. În vreme ce-l asculta pe Gopal Rao vorbind cu ei, Ransome ajunse treptat la concluzia că aceştia nu veneau aici, la poarta cea mare, fiindcă sperau să găsească o uşurare a nevoilor lor, ci datorită faptului că această impunătoare arcadă sarazină personifica pentru ei însăşi autoritatea Maharajahului. Vestea că bunul lor părinte trimisese oameni la poarta cea mare spre a le purta de grijă, îi făcuse să vină buluc din toate cartierele oraşului devastat

şi chiar satele învecinate, asemenea unor copii înfricoşaţi. Toţi aceştia nu prea ştiau ce voiau, în afară de faptul că cereau în gura mare hrană. Puţini dintre ei aflaseră că bătrânul Maharajah murise.

Pe măsură ce orele se scurgeau într-o ambianţă sufocantă de baie cu aburi, Ransome se simţea atât de fascinat, încât îl apucase după-amiaza uitând adeseori de Edwina, de Maior, de Miss MacDaid şi chiar de Fern. De cinci ani de când trăia în Ranchipur, oamenii aceştia nu existaseră pentru el, şi chiar dacă fusese uneori conştient de prezenţa lor, nu-i apăruseră decât ca nişte siluete stranii, care se dădeau la o parte când trecea cu maşina şi se uitau la el prin perdelele norilor de praf, în vreme ce în ochii lor negri, aprinşi, nu exprimau decât o foame nestinsă şi privaţiuni cumplite. Ranchipurul pe care-l cunoscuse el – palatul, grupul lui Mr. Bannerjee şi grupul restrâns de luptători care-şi dedicaseră viaţa renaşterii Indiei – era extrem de mic şi de limitat. Treptat, începuse să desluşească sub pojghiţa aceasta subţire mizeria care domnea în straturi alcătuite din ignoranţă, foame şi superstiţii. Nenorociţii care treceau prin faţa micii mese, unul câte unul, certându-se, înjurându-se, mânaţi de aceeaşi grabă şi spaimă, deveneau în sfârşit pentru el nişte fiinţe omeneşti.

În preajma lui, Gopal Rao, tânărul mahratt, îşi continua lucrul cu toată eficienţa, în vreme ce o expresie de dispreţ se citea în ochii lui negri şi pe buzele-i pline şi roşii. Gopal Rao era un războinic. Acum un secol ar fi condus o ceată de călăreţi mahratta peste şesurile golaşe, spre a jefui bogăţiile din celelalte părţi ale Indiei.

„Trebuie să-mi perfecţionez dialectul gujerati, să învăţ mahratta şi, dacă se poate, alte două sau trei limbi”, gândi Ransome. Dar ce însemnătate aveau două, trei, cinci sau chiar zece limbi în colcăiala de furnicar a complexei Indii. Până şi isteţul Gopal Rao, care stăpânea vreo şase limbi, se poticnea uneori în câte un dialect obscur. Creaturile acestea nenorocite aveau nevoie de lumină şi de una sau

maximum două limbi comune. Ransome îşi aminti de băieţii şi fetele educaţi de soţii Smiley şi de transformarea lor – ochii le deveniseră mai strălucitori, trupurile mai viguroase şi mai drepte. Aceştia aveau să vadă lumea în altă lumină. Dar ce reprezentau eforturile susţinute ale soţilor Smiley şi ale Maiorului Safka, ale lui Miss MacDaid şi ale lui Raşid, precum şi ale bătrânului şi istovitului Maharajah, care murise acum în urmă? Faţă de imensa întindere a Indiei era mai puţin decât o pietricică aruncată în valurile mării.

Deodată înţelese un lucru la care nu se gândise până acum, dar care, în subconştientul, în sufletul său, fusese întotdeauna prezent, şi anume convingerea calmă că va rămâne să trăiască în India, că îl captiva Orientul, aşa cum o captivase şi pe Miss MacDaid încă din copilăria ei. Europa îi părea ceva îndepărtat, pe jumătate mort, sau în orice caz agonisind lent. Nu va mai revedea Europa în veci. Gândul acesta nu-i trezi nicio umbră de regret.

Cu gesturi de automat, continua să înscrie în micul lui registru un lung şir de nume al unor oameni din casta de jos, notate însă fonetic, fiindcă habar n-avea cum ar fi trebuit să fie aşternute în scris respectându-se ortografia europeană. Din când în când, Gopal Rao îşi întorcea ochii negri, pătrunzători, spre el, şi îi cerea în englezeşte câte o lămurire. Mâine, Ransome avea de gând să renunţe la activitatea aceasta în favoarea tânărului mahratt şi să găsească o ocupaţie în care să fie mai util. De mâine îndemânaticul Gopal Rao va şti să se descurce şi singur. Situaţia se va agrava în curând, oamenii famelici se vor înmulţi, fiindcă nu vor putea fi aduse provizii dacă drumul din munţi nu va fi reparat, spre a îngădui autocamioanelor să treacă. O sută de care cu boi şi o ceată de elefanți plecaseră după hrană. Dar mersul lor era încet şi până la înapoierea acestora sute de oameni riscau să moară de foame sau să piară seceraţi de holeră.

Încetul cu încetul deveni conştient că trupul său flexibil, care rezistase la cheltuieli de energie, începea să se

resimtă după nenorocirile şi încercările din ultimele trei zile, după lipsa de hrană şi de somn, după spaimele şi încordarea aceasta continuă. Îl durea capul, gura îi era uscată, şi îi venea să se întindă pe pământ, în loggia jobedar-ului, să se culce, să doarmă şi să nu se mai trezească. Nu-şi închipuise vreodată că poate exista o asemenea oboseală, care să-l pătrundă până în măduva oaselor.

„Poate că am holeră, tifos sau ciumă, cugetă el posomorât. Poate că am să mor.” Dar n-ar fi vrut să piară, şi perspectiva morţii îl făcu să se gândească iarăşi la Fern. Acum, în starea de istovire în care se afla, exaltarea se spulberase, lăsând locul unei ruşini amare faţă de ceea ce se întâmplase. Ce va face cu Fern? Cu ce drept îi schimba mersul vieţii? Dacă va avea un copil? Niciunul din ei nu se gândise la asta.

— Pomlaşii, zise Gopal Rao, făuresc mături şi coşuri.

Prin uşa deschisă Ransome zări un grup ciudat de oameni trecând pe sub arcada cea mare cu frumoasa ei lanternă de aramă cizelată – Smiley, Fern, Edwina şi Miss Hodge. Toţi arătau murdari şi jerpeliţi, ca ultimii inşi din casta de jos care aşteptau la rând. Veşmintele lor fine, bijuteriile, fundalul educaţiei lor, superioritatea – unde erau toate acestea acum? Dar prestigiul? Prestigiul însă izvora din inimă şi nu putea fi impus. Mr. Smiley îl dobândise graţie operei sale de binefacere. Poate că şi Miss Hodge avea un oarecare prestigiu. Dar Fern şi Edwina? Edwina avea privirile rătăcite şi părea epuizată.

Apoi observă ceva extrem de ciudat – Edwina o ţinea de mână pe miss Hodge ca şi când ar fi avut de-a face cu un copil. Edwina şi Miss Hodge! Era de necrezut.

Ransome se ridică şi se îndreptă spre ele şi îi spuse lui Gopal Rao:

— Continuă fără mine. Am să mă ocup eu de aceştia.

Tânărul mahratta îi aruncă o privire scurtă. Durase mai puţin de o secundă, dar în ochii lui negri citise o expresie ciudată de ostilitate, ca şi când acesta ar fi spus: „Da, sunt

europeni de-ai tăi. Nu concepi să stea la coadă ca ceilalţi.”

Privirea aceasta îl ului pe Ransome. Pe Gopal Rao îl socotise prieten, aşa cum îi socotea de altfel pe toţi indienii. Ar fi vrut să-i spună: „Nu este ce îți închipui, crede-mă, nu este.” Dar nu avu timp. Printre oamenii aliniaţi în rând se iscase iarăşi mare zarvă, dar acum se afla acolo un poliţist mahratta care făcea ordine. Umbla în sus şi în jos de-a lungul cozii şi lătra dând ordine ca un agresiv fox-terrier. Asta era treaba care-i plăcea cel mai mult.

27

Mr. Smiley îi explică lui Ransome că erau în drum spre spital şi că trecuseră pe la poarta cea mare spre a-i aduce veşti. Aşteptau, totodată, să afle şi de la el unele noutăţi.

— Nu trebuia să veniţi, se adresă Ransome lui Fern şi Edwinei. Ar fi trebuit să rămâneţi la Misiune.

— Vrem să căpătăm de lucru, zise Fern. Acolo noi nu avem nimic de făcut.

Îl surprinse faptul că fata folosea cuvântul „noi”, deoarece între ea şi Edwina existase o duşmănie instinctivă. Nu făcu însă niciun comentariu asupra acestei chestiuni. Se mărgini să spună:

— Aici nu-i de voi. Aţi fi fost în mai multă siguranţă la Misiune.

Deodată se gândi cu teamă la reacţia Maiorului şi a lui Miss MacDaid. S-ar putea ca Maiorul să nu aibă nimic împotriva prezenţei lor la spital, dar Miss MacDaid nici nu va voi sa audă de Edwina. Citise acest lucru în ochii infirmierei-şefe în noaptea petrecerii din casa lui Mr. Bannerjee.

Se uită la Edwina. Aceasta o ţinea încă de mână pe Miss Hodge şi răspunse la privirea lui cu o expresie de sfidare. Era pentru prima oară că desluşea aşa ceva în ochii ei şi aceasta îl făcu să tresară. Se gândi ca şi Miss Hodge: „S-a

întâmplat ceva cu ea”. Dar privirea ei nu-i altera bănuiala că Edwina se ducea la spital numai spre a-l întâlni pe Maior.

— Aveţi vreo veste de la Miss Dirks? se adresă el lui Miss Hodge.

Bătrâna domnişoară se mărgini să-l privească absentă câteva clipe, apoi întoarse capul şi se uită idolatră la Edwina.

— Cred că s-a rătăcit, zise Mr. Smiley. Se îndrepta spre şcoală tocmai când nivelul apelor a început să crească a doua oară.

Edwina o arătă pe Miss Hodge cu o înclinare a capului Şi se adresă în şoaptă lui Ransome.

— S-a ţicnit rău.

Va să zică asta era. Miss Dirks plecase cu bună ştiinţă spre a înfrunta potopul dorind să moară şi ştiind că Miss Hodge se va ţăcăni. Acum el rămăsese cu Miss Hodge pe cap.

— Vrei să-i porţi puţin de grijă, se adresă el Edwinei, până voi găsi timp să mă ocup de ea?

— Nu-mi rămânea altceva de făcut, zise Edwina. Nu vrea să se mai despartă de mine.

Înainte de a pleca cu întregul ei grup, Edwina îi spuse că ar prefera ca Heston să fie incinerat.

Când îşi luară rămas bun, Fern prinse mâna lui Ransome şi o strânse, fără să-i vorbească. Vizita aceasta ciudată, lipsită de sens nu adusese nimic pozitiv. Ar fi putut tot atât de bine să nu treacă pe la el. Câteva clipe rămase în uşă şi se uită după jigăritul grup. Când se întoarse spre a intra în logie, văzu un elefant făcându-şi loc printre dărâmăturile care acopereau drumul Şcolii de ingineri. Era animalul favorit al decedatului Maharajah. Transporta un howdah îndoliat în care stătea bătrâna Maharani, legănată în ritmul mişcărilor elefantului. Se înapoia după o inspecţie în oraşul ruinat.

Deodată Ransome simţi nevoia imperioasă de a bea un pahar de alcool. O duşcă zdravănă de brandy l-ar fi întărit,

ar fi izgonit oboseala şi i-ar fi limpezit capul. Dar în logie nu se găsea picătură de brandy. Şi probabil că în întreg Ranchipurul nu mai exista aşa ceva, exceptându-se propria lui casă. N-ar fi fost însă exclus ca şi sticlele acelea să se fi spart.

28

Când Maiorul Safka şi Miss MacDaid părăsiseră casa lui Mr. Bannerjee, se luptaseră cu apele dezlănţuite spre a ajunge la podul hipodromului. Cu o mână Maiorul ţinea o lanternă de furtună, iar cu cealaltă o sprijinea ferm pe Miss MacDaid. În apropiere de pod curentul deveni atât de puternic, încât fu nevoit să dea drumul mâinii ei spre a se putea agăţa amândoi de parapetul podului. Vuietul apelor şi corul de vaiete care se ridicau dinspre oraşul lovit de dezastru erau atât de puternice, încât Maiorul şi infirmiera-şefă trebuiau să strige unul la altul pentru a se face auziţi. Pas cu pas străbătură podul, trecând de statuia Reginei Victoria spre templul lui Șiva, dar când ajunseră pe celălalt mal, Maiorul călcă într-o gaură săpată în drum, îşi pierdu echilibrul şi, făcând un salt înainte, căzu în apă. Lanterna de vânt se stinse, iar Miss MacDaid rămase în picioare, singură în puhoiul repede care-i veni până la brâu.

— Maiorule! strigă ea. Maiorule! Unde eşti?

Nu-i răspunseră decât urletul apelor şi vaietele îndepărtate. Strigă din nou, dar în zadar. Era ca şi când Maiorul s-ar fi prăbuşit de pe marginea pământului într-un hău fără sfârşit, cufundat în beznă şi bătut de ploaia torenţială.

Câteva clipe Miss MacDaid se simţi atât de înspăimântată, încât îi veni să verse, dar îşi recăpătă brusc calmul, stăpânirea de sine şi limpezimea cugetului. Agăţată de balustrada podului, gândi la rece: „A dispărut! E mort! După o secundă reflectă: De ce nu m-aş duce şi eu după el?” Ceea ce nu făcuse posibil în viaţă va fi posibil

după moarte. Era bătrână şi foarte istovită. O istoviseră nu atât eforturile făcute în timpul primejdioasei traversări a podului cât îndelungaţii ani de muncă, crizele de malarie şi mai ales desperarea care o cuprinsese în timpul cutremurului, când îşi dăduse seama că toată munca ei fusese nimicită de un singur spasm al naturii. Stând dreaptă, cu ochii închişi şi cu apa învârtejindu-se în jurul ei, cugetă: „De ce nu m-aş duce după el? De ce să nu mă bucur şi eu în sfârşit de odihnă şi de pace?” În faţa morţii îşi dădu seama de o mulţime de lucruri pe care până atunci nu avusese timp să le ia în consideraţie, şi anume că era obosită şi prea bătrână spre a mai relua lupta dusă în cei douăzeci şi cinci de ani din urmă. Mai presus de toate ştia că în ultima vreme muncise zi şi noapte fără să se menajeze. Mânată nu de visul încolţit în sufletul ei în ziua în care Maharajahul venise după ea la Bombay, ci de dorinţa de a se afla în preajma Maiorului, de a-i vedea chipul înfrumuseţat de zâmbetul care-i înflorea în ochi, apoi părea să-i cuprindă întreaga fiinţă, întregul corp, umerii laţi, mâinile fine, picioarele drepte şi lungi. Pentru el continuase lupta, pentru el făcuse eforturi supraomeneşti, își uzase corpul slab şi adăugase noi riduri pe chipul obosit. Iar acum tot ceea ce realizase ea fusese măturat de ape, iar Maiorul murise. „De ce să nu mor şi eu? De ce să nu cunosc odată pacea eternă?”

Totul se întâmplase repede, în mai puţin de o secundă. Dacă ar fi fost o sentimentală, ar fi dat drumul balustradei şi ar fi lăsat curentul apei să o ducă şi pe ea. Dar Miss MacDaid era plămădită din alt aluat. Ştiuse întotdeauna că este urâtă, dar puternică, mai ştiuse că, deşi iubirea ei pentru Maior era sublimă şi sinceră, exhibarea acesteia o punea într-o lumină ridicolă. Iar acum, după ce prima tentaţie trecuse, îşi dădu perfect de bine seama că o moarte uşoară (moartea prin înec este uşoară) nu era scrisă în destinul ei. Ea trebuia să muncească veşnic, fără încetare. Apoi îi veni în minte cam cum ar arăta oraşul după ce apele se vor retrage, iar în locul lor se vor instala

mizeria, bolile şi moartea. După dispariţia Maiorului nu va mai rămâne decât ea spre a feri poporul din Ranchipur de cruzimile aceleia ce se numeşte India. Miss MacDaid se socotea mai puternică decât Maiorul însuşi. Cunoştea toate capcanele pentru că participase la acest joc toată viaţa ei.

După câtva timp se desprinse de balustradă şi luptându-se cu apele reuşi să ajungă în strada care ducea la spital. Când se îndepărtă de pod, curentul râului scăzu în intensitate, dar chiar aşa o târî până în dreptul zidului înconjurător de piatră al Grădinii zoologice. Îşi continuă drumul luptându-se centimetru cu centimetru, conştientă că apa se ridica iarăşi şi că ea trebuia să se grăbească. Acum nu mai avea timp să se gândească la Maior. La un moment dat simţi că pământul i se ridică sub tălpi şi că apa devine din ce în ce mai leneşă. Cunoştea fiecare centimetru de drum, fiecare copac, fiecare piatră. Prin beznă şi prin ploaie se călăuzi din reper în reper până ce din întuneric îi apăru în faţă masa opacă a spitalului – cea mai mare parte din el încă în picioare.

— Îți mulţumesc, Doamne! rosti ea cu voce tare.

Urcă treptele şi pătrunse în holul atât de familiar. Acolo se lăsă pe un scaun. Apa îi ajungea până la glezne. Când îşi reveni o strigă pe Mrs. Gupta şi curând după aceea apăru în capătul de sus al scării interioare lumina slabă a unei lumânări, apoi îi auzi vocea.

Asistenta coborî grăbită treptele şi când ajunse în hol îi spuse lui Miss MacDaid că spitalul scăpase de distrugere printr-o adevărată minune. Cea mai mare parte din clădire stătea încă în picioare, dar rămăseseră fără lumină electrică. Pacienţii fuseseră transportaţi la etaj. Una dintre femei era pe punctul de a naşte.

— Unde este Maiorul? întrebă Mrs. Gupta.

Miss MacDaid fu ispitită să-i spună: „Se luptă cu apele. Va întârzia puţin.” Era însă prea onestă, aşa că declară adevărul.

— A dispărut pe podul hipodromului. A murit. Adăugă apoi repede: Unde aţi instalat-o pe femeia aceea?

Nu mai avea timp nici să se gândească la Maior. Se înhămase iarăşi la muncă şi ştia că aceasta avea s-o mai liniştească. Deşi era istovită, se ridică repede şi o urmă pe Mrs. Gupta în susul scării cu trepte puţin înalte.

29

Naşterea era grea şi de data aceasta Maiorul nu se afla acolo spre a se face apel la cunoştinţele şi îndemânarea lui. Asistată de Mrs. Gupta, Miss MacDaid se trudi până ce luminile cenuşii ale zorilor apărură asupra oraşului, reuşind să aducă pruncul pe lume. Dar îndată după aceea mama avu hemoragie, aşa că lupta, în loc să se fi terminat, fu reluată şi mai aprig. Pe deasupra mai erau şi ceilalţi pacienţi – peste cincizeci – care cereau apă, hrană, bandaje şi mai presus de orice prezenţa lui Miss MacDaid sau a vreuneia dintre infirmierele capabile să-i liniştească, eliberându-i de spaime. Îndeobşte o chemau pe Miss MacDaid fiindcă era destul s-o vadă ca să se calmeze. S-ar fi zis că nu aveau încredere în oamenii de aceeaşi rasă cu ei. Apariţia câtorva tinere infirmiere şi chiar a lui Mrs. Gupta nu-i liniştise şi nu pusese capăt vaietelor. Aşa că Miss MacDaid fu nevoită să întrerupă în două rânduri îngrijirile acordate lăuzei care pierdea sânge şi să treacă prin saloane spre a se arăta şi a-şi calma pacienţii înnebuniţi de groază.

În vreme ce trecea prin sălile mari, o tăcere adâncă se lăsa în jurul ei, de parcă nimbul de lumină făcut de flăcăruia lumânării ar fi avut proprietăţi magice. Bolnavii din paturile lor calde, cu aşternuturi răvăşite, o urmăreau amuţiţi cu ochii lor mari şi negri. Unii suspinau uşor sau vorbeau în şoaptă, dar după plecarea ei şi după dispariţia nimbului lumânării spaimele şi jelaniile începeau iarăşi.

Acum, în vreme ce umbla printre ei, se simţea profund mişcată de încrederea pe care i-o arătau oamenii şi totodată o copleşea ruşinea, o ruşine cumplită, la gândul

că într-un moment de slăbiciune, pe pod, fusese ispitită să-i abandoneze spre a se bucura şi ea de odihnă veşnică şi de o neîntreruptă pace. Şi amintirea Maiorului o făcea să se ruşineze. Era înfricoşată ca nu cumva spiritul acestuia, sau orice ar fi rămas din el, să-i fi cunoscut slăbiciunea şi s-o fi socotit nedemnă. O asemenea slăbiciune ar fi depăşit înţelegerea lui. Orice s-ar întâmpla, de acum înainte va trudi până la ultimul strop de energie, până în pragul mormântului.

Când se înapoie, hemoragia încetase în sfârşit, dar femeia deja anemiată de lipsa de hrană, căpătase o paloare de stafie. Miss MacDaid îşi dădu de îndată seama că pacienta ei abia dacă mai păstra o scânteie de viaţă. Trimise pe Mrs. Gupta după un pahar cu brandy şi după o seringă, apoi se aşeză pe pat şi, luând mâna umedă şi rece într-a ei, începu s-o fricţioneze. Femeia tremura atât de tare, încât patul vibra scârţâind.

În vreme ce ţinea strâns biata mână subţire, începu să vorbească rar, cu voce joasă lăuzei, folosind dialectul gujerati cu multă grijă, astfel încât femeia care cunoştea numai limbajul castei ei să fie în stare s-o înţeleagă. Aşa se lupta Miss MacDaid ori de câte ori pacienţii ei erau osândiţi să moară de holeră sau de ciumă, dar acum o mâna o forţă aparte, lăuntrică. Femeia aceasta trebuia să trăiască. Voinţa şi vitalitatea lui Miss MacDaid vor învinge apatia lăuzei, o vor face să renunţe la dorinţa ei de a muri. Infirmiera-şefă voia s-o scape de la moarte spre a-şi răscumpăra momentul de slăbiciune încercat pe pod, la picioarele statuii bătrânei regine. Dacă va reuşi să readucă la viaţă această femeie aproape moartă, însemna că nu va mai fi cazul să se simtă copleşită de ruşine.

Plecându-se asupra femeii rosti în gujerati:

— Ai un băiat minunat, frumos ca luna, puternic ca şi panterele ce bântuie munţii de dincolo de vârful Abana, iute ca leoparzii şi isteţ ca elefantul cel mare al Maharajahului. Nu uita bucuria pe care ai s-o faci bărbatului tău dăruindu-i un fiu atât de minunat. După ce

perioada de purificare se va termina, va aşeza ghirlande pe umerii tăi şi îți va împodobi părul negru cu florile roşii ale cotonierului mătăsos. Şi printre toţi acei gandhies din neamul tău vei fi cea mai onorată şi mai onorabilă dintre soţii. Haide, deschide ochii tăi negri şi uită-te la fiul tău care-ţi va aduce cinstiri, glorie şi bogăţii.

Nu avea importanţă că pruncul era numai pielea şi osul şi mai urât decât cea mai urâtă maimuţă sacră, ori că bărbatul ei avea să fie gelos şi s-o rupă în bătăi peste o lună sau două. N-avea nicio importanţă faptul că praznicul se va reduce la puţin orez cu şofran şi la câteva prăjituri de orez îndulcit, spurcate de muşte. Nu avea importanţă faptul că ghirlandele vor fi împletite din muşcate ofilite şi din iasomie veştejită şi că florile de cotonier mătăsos vor atârna muiate de căldură. Nu avea importanţă nici faptul că acest copil, numai pielea şi osul, odată ajuns la maturitate, o va sili – cum era obiceiul – să îşi radă capul de femeie văduvă, să şi-l acopere cu cenuşă şi să trudească din greu, ca o sclavă, pentru propria lui soţie. Lăuza trebuia să trăiască. Pentru aceasta renunţase Miss MacDaid la toate bucuriile, plăcerile şi suferinţele încercate de celelalte femei. Pentru aceasta se înapoiase în Orientul imens, viermuitor. Femeia trebuia să trăiască!

— Ştii ce însemnează să ai un băiat frumos? rosti ea. Să vezi că toţi cei din neamul tău se închină până la pământ când treci pe stradă, şi că tatăl bărbatului tău îți va aduce toate onorurile. Tobele vor cânta şi întregul sat va dănţui şi se va veseli.

Se pleca din ce în ce mai mult asupra femeii în agonie, străduindu-se să o readucă la viaţă, să-i infuzeze în corpul uscat, subnutrit, ceva din acea teribilă vitalitate cu care biruise căldura şi intrigile, prăpădul şi bolile.

La un moment dat femeia deschise încet ochii imenşi, băgaţi în fundul capului şi se uită la Miss MacDaid parcă de la o mare distanţă. Buzele ei se mişcară puţin, iar Miss MacDaid ştiu că femeia încerca să surâdă, că surâdea poate pentru prima dată într-o viaţă în care avusese parte

numai de mizerie şi de foame. Apoi buzele obosite ale femeii se mişcară şi, deşi niciun murmur nu scăpă printre ele, Miss MacDaid îşi dădu seama că ea rostea în urâtul ei dialect cuvântul magic: „Fiul meu!” Încetişor, îi eliberă mâna şi apropie copilul de sânii căzuţi şi gălbejiţi ai femeii. Ochii acesteia se închiseră iarăşi obosiţi, dar pe buzele ei vinete continua să plutească umbra unui surâs. Miss MacDaid îşi zise triumfătoare: „Am câştigat Acum se va lupta ca să trăiască.”

Când se întoarse spre a lua din mâna lui Mrs. Gupta seringa şi paharul cu brandy, constată că nu aceasta se afla în preajma ei, ci însuşi Maiorul cu desăvârşire gol. O simplă pânză îi acoperea şoldurile, iar capul îi era bandajat grosolan. Stătuse acolo multă vreme şi o ascultase în vreme ce Miss MacDaid, aplecată asupra femeii din casta de jos, se străduia s-o readucă la viaţă folosind un limbaj poetic pe înţelesul ei. În ochii lui albaştri se citea o expresie ciudată, de uimire, ca şi cum pentru întâia dată ar fi înţeles cu adevărat măreţia bietei Miss MacDaid.

Ea nu-l văzuse niciodată gol ca acum, şi priveliştea aceasta o surprinse la început, apoi făcu să i se ridice un nod în gât. Pielea netedă a trupului său, pieptul minunat, frumuseţea umerilor musculoşi, abdomenul, braţele, luceau ca aurul în lumina slabă a lumânării. Abia acum îşi dădu ea seama cât de frumos putea să arate corpul omenesc, care nu fusese pentru ea până atunci decât un obiect care trebuie pansat, operat sau adormit. Era o frumuseţe care depăşea tot ceea ce văzuse ea până atunci. Nu putea fi nimic rău, nici ridicol, în a iubi ceva atât de minunat. Dar acum nu mai putea fi vorba de dragoste pentru că ceea ce vedea nu era un trup adevărat, ci o fantomă, căci Maiorul era mort, luat de puhoiul care-l măturase de pe podul hipodromului.

Nici când el o atinse, punându-i uşor mâna pe umăr, nu-i veni să creadă în ceea ce vedea, ci simţi că o cuprinde ameţeala şi deodată avu senzaţia că ea, Miss MacDaid, calul de povară, este gata să leşine.

Maiorul începu să vorbească explicându-i ceea ce se întâmplase şi, în vreme ce-l asculta, infirmiera-şefă ajunse treptat la convingerea că el se află în viaţă. Acum, când îi urmărea cuvintele, încercă pentru prima dată în viaţa ei atât de muncită o încredere mistică în miracolul săvârşit.

— Cred că vârtejul m-a împins spre zidul înconjurător al Grădinii zoologice, până ce m-am trezit în crăcăna unui copac, spuse el.

Își bandajase rana de la cap cu propria lui cămaşă, iar după ce prinsese putere, se dezbrăcase şi se avântase spre spital, când înotând, când luptându-se cu apa care-i ajungea până la piept, făcându-şi loc printre şerpi, cadavre şi dărâmături, până ce ajunsese în dreptul ruinelor Şcolii de muzică, lângă marele bazin, şi astfel se putuse orienta.

— Am întâlnit-o pe Mrs. Gupta în hol şi am venit direct aici. Mă temeam să nu ţi se fi întâmplat ceva. Ştiam că dacă scăpaseşi cu viaţă, aveam să te găsesc aici. Apoi adăugă calm: Ar fi bine să te duci prin saloane. La vederea dumitale bolnavii se vor mai linişti. Am să mă ocup eu de femeia asta.

— Ar fi bine să mă laşi să-ţi bandajez capul ca lumea.

— După ce termin aici.

Miss MacDaid trecu iarăşi prin saloane, de data aceasta oprindu-se la fiecare pat de unde-i ajungea la ureche un scâncet sau un geamăt, alinând spaimele, uşurând durerile, dar în tot acest timp abia ştiind ce face. Avea senzaţia că pluteşte pe un ocean de glorie. Da – un ocean de glorie. Se petrecuseră două miracole – miracolul care salvase viaţa lui şi miracolul corpului acela tânăr şi auriu. Abia acum ştia ea ce înseamnă adevărata frumuseţe. Aceasta îi schimbase toate concepţiile. Era un simţământ nebunesc, bizar, o adorare fără dorinţe carnale. Maiorul împlinea tot ceea ce pierduse ea în viaţă, compensa propriile ei umiliri şi complexe de inferioritate. Faptul că era bătrână nu avea importanţă, ea nu se mai simţea ridicolă. Acum adora ceva definit; amorul ei vag, absurd, dorinţele-i imprecise se transformaseră acum în ceva dur,

cu contururi bine determinate, ca şi când trupul acela frumos ar fi fost turnat din aur în loc să fie făcut din carne. În vreme ce se apleca asupra paturilor, pe rând, potolind spaimele şi suferinţele, îl vedea pe Maior aşa cum îi apăruse în faţa ochilor, când ea se întorsese aşteptându-se s-o vadă pe urâta şi buboasa Mrs. Gupta. Avea viziunea corpului său gol, lucind în lumina lumânării, şi a ochilor săi albaştri de brahman, care se uitau la ea cu o expresie atât de ciudată şi de caldă. Privirea aceea îi grăia tot ceea ce Miss MacDaid tânjea de atâta vreme să audă; că Maiorul avea încredere în ea. Că o preţuia, că în ciuda vârstei şi a urâţeniei ei dragostea lor nu avea nimic ridicol. Că o respecta şi o iubea. Înconjurată de acest ocean de glorie, simţea încolţind în sufletul ei o pace adâncă, asemenea acelor femei care se întorc de la un amant satisfăcute, pacificate, renăscute.

30

Către sfârşitul după-amiezii, Maiorul văzu la fereastra de la etaj mica procesiune care venea pe aleea principală, printre dublul şir de plante hibiscus mânjite cu noroi – mai întâi Fern cu Mr. Smiley, apoi Miss Hodge agăţată ca un copil de mâna unei femei pe care nu o recunoscu din primul moment. Întreaga lui atenţie se concentra asupra siluetei în rochie de stambă, şi numai după ce se apropie reuşi s-o identifice pe lady Heston, pe care, până atunci, nu o văzuse decât imaculată, albă ca porțelanul şi acoperită cu bijuterii. O clipă, sosirea lor la spital îl contrarie, fiindcă povara acestora avea să-i sporească multiplele complicaţii care se acumulau pe măsură ce constata că pacienţii, aduşi la spital unul câte unul, prezentau noi cazuri de tifos şi de holeră declarate în oraş. Bolnavi ori accidentaţi, cu capete sparte, picioare rupte, trupuri sfârtecate, zăceau peste tot, chiar în hol sau în camera de raze X. Cei mai mulţi mureau, fiindcă nu

fuseseră trataţi la timp. Dar până îşi dădeau sufletul trebuiau totuşi îngrijiţi. Niciuna din cele patru personaje nu-i putea fi de folos – nici fata aceea prostuţă a misionarului american, nici biata Miss Hodge, care se ţicnise atât de rău, nici răsfăţata lady Heston, deprinsă numai cu luxul. Poate că Smiley i-ar fi putut da o mână de ajutor, dar şi el avea nenumărate probleme pe cap.

Se gândi totuşi că era mai bine să-i primească personal, decât să lase această corvoadă pe seama infirmierei sale. Plecă de la fereastră, coborî scările şi îi întâmpină în pragul intrării principale.

Fu o întâlnire ciudată. Fără veste, scundul Smiley întinse braţele spre Maior şi îl sărută ca şi când ar fi avut de-a face cu un copil pierdut şi regăsit, tocmai când se credea că ar fi murit. Maiorul îl strânse la piept luându-l aproape pe sus. Smiley nu era de loc greu. Safka avu senzaţia că ridicase un nor, atât de străveziu şi de slab era misionarul.

— Lady Heston a venit spre a asista la înmormântarea soţului ei, explică Mr. Smiley. Iar Fern s-a gândit că ar putea fi de folos.

— Şi eu pot munci, interveni lady Heston. Sunt foarte rezistentă.

— Şi eu, se auzi ca un ecou glasul lui Miss Hodge, care continua să se ţină de mâna Edwinei. Sunt tare ca un taur.

O clipă Maiorul aruncă o privire pătrunzătoare lady-ei Heston. Ochii lor se înfruntară. Pe chipul ei plutea o expresie dârză, plină de sfidare, care părea să spună: „Crezi că sunt nevolnică. O creatură răsfăţată, deprinsă doar cu luxul. Nu este aşa. Corpul meu este tot atât de oţelit ca şi al tău. Iar dacă aş vrea, aş putea să fiu tot atât de abilă ca şi tine.”

Privirea ei elocventă îl uimi atât de mult, încât păstră câteva clipe de tăcere. Nu se aşteptase ca dintre toţi oamenii pe care-i cunoscuse, lady Heston să fie cea mai încrezătoare în forţele ei. Era normal pentru o femeie de seama ei să îşi închipuie că este cea mai frumoasă, cea mai luxoasă şi cea mai senzuală, cum era şi adevărat, dar ca să

afirme că putea fi în acelaşi timp puternică şi capabilă şi îndemânatică părea cel puţin ciudat. Chipul obosit al maiorului căpătă culoare.

— Mă duc să o caut pe Miss MacDaid. Cu ea trebuie să vorbiţi. Nu pot să vă ofer scaune, fiindcă nu se găseşte aşa ceva pe aici. Au fost ridicate, ca să avem cât mai mult loc pentru pacienţi.

Îi lăsă să aştepte printre bolnavi, şi în cele din urmă reuşi să o găsească pe Miss MacDaid în salonul rezervat lehuzelor. Infirmiera-şefă dirija două femei paria care curăţau noroiul şi încercau să facă încăperea cât mai locuibilă. În vreme ce urmărea activitatea celor două servitoare, Miss MacDaid îl asculta cu atenţie. Dar când auzi despre ce e vorba, se întoarse spre el şi-i vorbi cu brutalitate, comportându-se exact aşa cum bănuia Maiorul.

— Mai mult au să ne încurce. Ce ştiu ele să facă? Mai bine trimite-le înapoi, la Misiune.

Şi el se gândise la fel în primul moment, dar acum nu mai era atât de sigur că ar fi fost soluţia cea mai bună.

— Toate trei nu sunt bune de nimic, continuă Miss MacDaid. Niciuna nu cunoaşte dialectul hindustani, cu excepţia lui Miss Hodge, care, după dispariţia lui Miss Dirks, mai mult ne-ar sta în drum.

Maiorul nu cedă pe tot frontul.

— Să le punem la încercare. Dacă ar putea măcar să spele podelele sau să care apă prin saloane… Avem o nevoie desperată de ajutoare.

Ea se îmbună puţin.

— Poate că ai dreptate. Vin imediat.

Spuse ceva în gujerati celor două femei de serviciu, apoi îl ajunse din urmă şi ieşiră împreună din sală.

— Englezoaica nu mi-a făcut o impresie bună, reluă ea. Este una din acele creaturi care degeaba fac umbră pământului.

Miss MacDaid îi aruncă o privire furişă. Chipul Maiorului era însă impenetrabil.

31

În preajma asfinţitului, Ransome şi Smiley, care între timp vizitaseră cartierul paria transformat în ruine, veniră la spital spre a pofti pe lady Heston să participe la funeraliile marelui lord Heston. O găsiră făcând baie unui copil bunya de vreo zece ani, căruia Maiorul îi operase o tumoră cu două zile înainte de inundaţie. La apariţia lor ea se uită în sus spre ei şi le spuse:

— Mai am puţin şi termin. Maximum două minute.

La revederea ei şi la auzul vocii sale, Ransome simţi o poftă absolut ilogică de a izbucni în râs. Fără să se mai întoarcă spre ei, lady Heston reluă:

— Este neapărat necesar să asist şi eu?

— Nu are să ţină mai mult de un minut, replică Mr. Smiley. Doar să citesc slujba morţilor.

— Foarte bine.

Edwina ridică de pe fruntea băiatului părul negru care-i cădea pe ochi, apoi îşi şterse obrazul cu un prosop umed. Se ridică, puse la o parte ligheanul şi prosoapele.

— Mergem? rosti ea.

Împreună trecură pe lângă marele bazin şi străbătură străzile ruinate ale bazarului, ajungând în parcul vechiului palat de vară transformat într-o masă de dărâmături. Oraşul părea pustiu. Ici şi colo oameni scăpaţi din dezastru umblau prin dărâmături, încercând să scoată din ruinele prăvăliilor tot felul de fleacuri, clopoţei de argint şi stofe care nu apucaseră să fie jefuite de indigenii bhils. Nu se mai vedeau însă bolnavi şi muribunzi văitându-se în pragul caselor năruite. Din loc în loc, printre ruine, se ridicau limbi de flăcări şi fum de deasupra marilor ruguri funerare unde zeci de corpuri grămădite laolaltă erau incinerate în acelaşi timp. În preajma fiecărui rug se afla câte o mică gardă alcătuită din soldaţii sikhs ai colonelului Ranjit Singh, cu misiunea de a împiedica rudele jeluitoare de a se arunca ele înşile în flăcări. Era o scenă de iad, gândi

Ransome, impresionat de mormanele de cadavre, de flăcări, de contorsionările celor care se văicăreau. Aminteau un tablou din *Infernul* lui Dante. Împuţeala care îmbâcsea atmosfera nu mai provenea de la cadavrele în plină putrefacţie, ci de la cărnurile arse.

Raşid şi Ranjit Singh lucraseră repede. Coreligionarii lui Raşid, musulmanii, provocaseră unele tulburări, fiindcă socoteau arderea cadavrelor potrivnică credinţei lor. Deoarece nu erau mulţi la număr, bătrâna Maharani îngăduise ca musulmanii morţi să fie îngropaţi într-un teren aproape de Turnul tăcerii al populaţiei parsee. Turnul însuşi era acum negru de vulturii ghiftuiţi, care băteau din aripi şi îşi curăţau penel, căci populaţiei parsee i se acordase dreptul să execute riturile credinţei lor, cu condiţia ca leşurile să fie cărate imediat în Turn. Lângă ceea ce rămăsese din porticul palatului de vară, fusese înălţat pentru lordul Heston un rug alcătuit din bârne smulse din ruine. În vreme ce micul grup străbătea aleea, numeroşi culii aşteptau ca lady Heston să dea foc grămezii. Deasupra zăcea cadavrul, învăluit într-un giulgiu, ca şi celelalte leşuri. Ransome avusese grijă de asta, fiindcă rămăşiţele lordului Heston nu ofereau o privelişte plăcută. Când se apropiară de rug, Edwina văzu că lințoliul era improvizat din cearșafurile trandafirii de *crêpe-de-Chine* care o însoţeau în toate călătoriile. O mare monogramă brodată „E.H.” se vedea limpede la unul din colţuri. Edwina reflectă cu amărăciune. „S-ar fi bucurat dacă ar fi ştiut că va fi învăluit în cearșafurile trandafirii din patul meu.”

De altfel întreaga operaţie funebră avea un aer de improvizaţie, fiindcă asistenţa era alcătuită numai din culii care stăteau în jur şi se uitau la văduvă cu un fel de curiozitate animală. La Londra, gândi Edwina, ar fi avut loc mari funeralii cu un serviciu religios oficiat la Sf. Margareta sau Sf. George, în prezenţa tuturor acelora care profitaseră de pe urma relaţiilor lor cu decedatul în timpul vieţii acestuia şi toată acea lume ipocrită, mâncată de

molii, care pretindea că decedatul lord Heston rămânea chiar după moarte un personaj important, onorabil, un stâlp al Imperiului Britanic. Ar fi stat în strane, ştiind în adâncul inimii lor că răposatul fusese un nebun, un criminal, dar nu ar fi trădat prin niciun semn aceste simţăminte, pentru că, într-un fel, fiecare dintre aceştia era angajat în acel joc pe care Heston îl jucase în timpul vieţii cu mai multă şiretenie şi cu mai mult succes decât ei. Edwina îşi dădu brusc seama că acea gigantică ipocrizie era un adevărat sistem, o contribuţie majoră adusă de lumea anglo-saxonă civilizaţiei occidentale, o contribuţie tipic britanică. Toţi ar fi pretins că nu văd viciile, abuzurile, slăbiciunile altora, pentru ca propriile lor cusururi să nu fie descoperite. Atâta vreme cât le acceptai jocul puteai să procedezi după bunul plac şi să scapi cu faţa curată. Nici Albert nu se sinchisise de câţi amanţi avusese ea, atâta vreme cât societatea nu aflase nimic despre ei. Sub învelişul acesta se aflau straturi de corupţie putredă de care sau habar nu aveai, sau întorceai capul ca să nu le vezi. Dacă nu respectai jocul şi rămâneai cinstit, te sfâşiau aşa cum îi sfâşiaseră pe Byron şi pe Oscar Wilde, pe Shelley şi pe Hastings, precum şi pe mulţi alţii.

„Iată de ce am scăpat cu faţa curată atâta vreme, gândi ea. În altă parte a lumii n-ar fi fost cu putinţă aşa ceva.”

Această forţă se născuse dintr-un cinism mult mai profund decât ar fi putut să conceapă sau să-l născocească lucizii şi cinicii francezi. În toate ziarele din Anglia, chiar şi în acelea care l-au combătut şi l-au urmărit cu ura lor, se vor publica articole elogioase şi fantastice necroloage. Gazetele controlate de Heston vor reproduce, în lungi coloane înconjurate cu negru, fotografii şi omagii aduse de oameni pe care răposatul îi înşelase şi îi insultase în tot timpul vieţii sale, dar care îl urau tot atât de mult ca şi Bates. Numai că niciunul din aceştia nu va şti dacă lordul murise cu adevărat. Vor apărea manşete despre „Dispariţia lordului şi al lady-ei Heston. Dezastrul din Ranchipur, etc.” Dar toţi aceştia vor fi măcinaţi de îndoieli.

Bărbaţii şi femeile care trudiseră pentru el nu se vor putea bucura în adâncul inimii lor că lordul murise. Nu puteau decât să spere că veştile vor fi confirmate.

O secundă, buzele ei schiţară un zâmbet. „Ce biografie a lui Albert aş putea să scriu împreună cu Bates! reflectă ea. Am venit la slujba aceasta funebră, gândi iarăşi, pentru a salva aparenţele şi a împiedica faţada căsniciei noastre să se năruie.” În sinea ei, puţin îi păsa ce avea să se întâmple cu grămada aceea de cărnuri putrede, învăluite în scumpele cearșafuri trandafirii.

Ţărâna să se întoarcă în ţărână. Când grămada va dispare, oamenii vor aduna cenuşa rămasă, o vor pune într-o cutie metalică de biscuiţi Hunter Palmer şi o vor trimite fratelui său, acel personaj şters pe care ea nu primise niciodată îngăduinţă să-l vadă, fiindcă nu se cuvenea ca eleganta Edwina Heston să bănuiască măcar sordida vulgaritate a originii mic-burgheze a soţului ei.

În vreme ce Mr. Smiley citea slujba, Edwina simţi mâna lui Ransome cuprinzând-o pe a ei. Era un gest drăguţ, reflectă ea, un simbol al acelei amare înţelegeri care existase întotdeauna între ei. Încerca să o asigure de simpatia lui și să-i insufle curaj, nu fiindcă lordul Heston murise şi ea rămăsese văduvă, (Edwina ştia că Ransome nu-şi făcea iluzii în această privinţă) ci ca un fel de consolare faţă de toţi anii irosiţi alături de Albert, faţă de nebuniile săvârşite de ea până atunci, faţă de uscăciunea şi ipocrizia vieţii ei. Deodată, Edwina își dădu seama că Tom renunţase de mult la o astfel de viaţă, fiindcă se scârbise de ea, fiindcă refuza să se mai preteze în continuare la jocul acela plin de ipocrizie. Poate că îi lipsea tăria de caracter, poate că era neurastenic, căzut la darul beţiei, defetist. Oricum ar fi fost nu i se putea reproşa lipsa de onestitate şi de previziune. Refuzase pur şi simplu să participe la jocul lor murdar.

Mr. Smiley termină slujba, iar Tom i se adresă Edwinei:.

— Vrei să aprinzi rugul? Aşa se obişnuieşte aici. Ruda cea mai apropiată face acest lucru.

— Da, rosti ea, prost dispusă.

Unul dintre culii care aşteptaseră acest moment dădu lady-ei Heston un exemplar al ziarului *Times of India*, răsucit într-un fel de torţă, pe care Tom o aprinse cu bricheta lui. Edwina aruncă peste rug jurnalul cuprins de flăcări. Flăcările acestea şovăiră câteva clipe, apoi prinseră să cuprindă lemnele şi să se întindă lacom spre corpul învăluit în cearșafuri trandafirii din *crêpe-de-Chine*.

Ea urmări un timp progresele focului, apoi se întoarse spre Tom şi întrebă ca un copil:

— Acum pot să plec?

Îi răspunse Mr. Smiley:

— Este cel mai înţelept lucru pe care-l puteţi face.

Edwina avea o mare simpatie pentru Mr. Smiley. Îi aruncă o privire rapidă şi îi zâmbi. Omul acesta avea în el ceva simplu, lipsit de complicaţii, o siguranţă în propriile puteri.

— Unul din băieţii mei, zise Mr. Smiley, va avea grijă de cenuşă.

Aşa că marele lord Heston rămase singur cu culii şi cu focul devorator, purificator.

32

Când se aflau la jumătatea drumului, traversând bazarul, o întâlniră pe Miss Hodge. Venea alergând spre ei, faţa ei plinuţă fiind răvăşită de o spaimă copilărească.

— De ce m-aţi părăsit? strigă. Apucă mâna lady-ei Heston şi scânci: V-am căutat peste tot.

Ransome o văzu pe Edwina luând-o la braţ pe Miss Hodge şi spunându-i cu blândeţe:

— Nici nu ne-a trecut prin minte să te părăsim. Ne-am gândit că nu ţi-ar place să mergi cu noi.

Buzele bietei Miss Hodge tremurau de parcă ar fi fost gata să o podidească plânsul. Apoi zâmbi fericită că umbla la braţ cu prietena ei lady Heston, ca şi când ar fi fost două

şcolăriţe.

Când ajunseră la spital, Ransome şi Mr. Smiley se despărţiră de ele spre a se duce la cortul bătrânei Maharani. Miss MacDaid le aştepta îmbufnată, având să le încredinţeze noi sarcini – îmbăierea pacienţilor, luarea temperaturii, golirea ploştilor.

— V-am pregătit o cameră pentru dumneavoastră, Miss Hodge şi pentru Fern Simon, într-unul din saloanele rezervate pacienţilor, le spuse ea cu asprime. Nu este prea încăpător şi are numai paturi indiene. Ar fi bine să le curăţaţi bine înainte de a vă culca în ele.

33

Avionul grăbi izbucnirea crizei. Sosi în dimineaţa următoare dinspre Muntele Abana. Apăru brusc, scânteie o clipă în lumina soarelui tocmai deasupra templelor albe care încoronau creasta masivului muntos. Oamenii de pe străzi – culii, măturărese, soldaţi, poliţişti, apoi inşi înfometaţi, bolnavi, muribunzi – se uitară spre cer urmărindu-i zborul. Câţiva începură să strige, alţii păstrară tăcerea, dar în sinea lor fiecare era animat de acelaşi gând: „Lumea din afară nu ne-a uitat.”

Avionul ajunse repede deasupra oraşului ruinat şi descrise două cercuri înainte ca să aleagă un lan de mei, din preajma Turnului Tăcerii al populaţiei parsee, drept teren de aterizare. Hurui lăsându-se din ce în ce mai jos, până ce roţile trenului de aterizare atinseră noroiul roşcat şi se cufundară adânc. O clipă, împotmolirea roţilor ameninţă să provoace o capotare a avionului, dar acesta îşi recâştigă echilibrul şi se opri în sfârşit, în vreme ce mulţimea alerga anevoie prin noroi, îndreptându-se spre el. Aviatorul era musulman. Când ieşi din carlingă, întrebă în hindustani de lordul şi de lady Heston. Le spuse că fusese trimis de la Delhi spre a-i evacua din Ranchipur.

Un funcţionar al serviciului de contribuţii se oferi să-i

dea explicaţii. Ceilalţi oameni erau nişte inşi neînsemnați din castele de jos, care habar nu aveau despre nişte personaje atât de importante. Slujbaşul era un tip mărunt, gălbejit, vorbăreţ, plin de el, care ştia tot ce se întâmpla în Ranchipur.

— Marele sahib a murit, zise. Memsahib se află la spital, dar omul cu care ar trebui să vorbiţi este sahib Ransome.

Îl conduse apoi pe aviator spre casa jobedar-ului din preajma porţii celei mari.

Din clipa în care Gopal Rao intră surescitat anunţându-l că fusese văzut un avion, Ransome ştiu de ce venea... poate şi după veşti, dar cu siguranţă pentru a o lua pe Edwina. Se gândise la posibilitatea sosirii unor mesageri călări pe cai, pe elefanţi sau aduşi în care trase de boi, dar niciun moment nu se gândise la un avion. Chiar şi acum ideea aceasta îi părea ruptă de realitate: era ca şi cum o monstruoasă invenţie a viitorului desprins dintr-un roman de Wells apăruse brusc în culmile văzduhului, tocmai deasupra cortului bătrânei regine maharatta. În casa jobedar-ului şi în luxosul cort al Maharanei lumea trăia ca în secolul al XV-lea, nu ca în al XX-lea, reflectă Ransome. Iar când cochetul aviator musulman se prezentă în faţa lui, spunând că venise să o ia pe lady Heston, bănui numaidecât că Edwina nu va accepta să plece cu avionul. Totodată îşi aminti de ostilitatea şi dispreţul nutrit faţă de lady Heston de către Maharani şi de dorinţa exprimată de aceasta de a o expedia cât mai repede din Ranchipur. Dacă bătrâna doamnă dorea acest lucru, Edwinei nu-i rămânea decât să plece. În calitatea ei de regentă, aceasta deţinea puteri absolute. La nevoie ar putea ordona să fie legată fedeleş şi cărată la bordul avionului. Ransome nu ştia de ce ajunsese să presupună că Edwina va prefera să rămână în Ranchipur, în gaura aceasta pestilenţială. Presupunerea lui era dictată de un al şaselea simţ, sau era pur şi simplu instinctivă. De când venise de la Misiune, Edwina se înstrăinase parcă de el, se închisese în ea, îi devenise aproape ostilă. Numai în clipa în care mâna lui o atinsese

pe a ei, în vreme ce stăteau lângă rugul funebru, simţise că vibrează ceva din vechea lor simpatie şi înţelegere.

În vreme ce-i spuse aviatorului că va pleca îndată spre a o aduce pe lady Heston, o pronunţată cută i se adânci între sprâncene. Dădu ordin să i se dea pilotului ceva de mâncare şi băutură, apoi plecă la spital. Acolo o găsi pe Edwina îmbrăcată în costumul albastru purtat de infirmierele începătoare şi făcând ordine în camera pe care o locuia împreună cu Miss Hodge şi cu Fern. Când o văzu măturând pe sub patul indian, cu somieră împletită grosolan din sfoară groasă, abia se stăpâni să nu izbucnească în râs. Miss Hodge îşi făcea de lucru pe aproape.

Închipuindu-și că un atac bruscat ar avea mai multe şanse de reuşită, intră în chestiune.

— A sosit un aeroplan pentru tine. Poţi să pleci imediat şi să iei orice bagaj vrei.

Ea se îndreptă de spinare şi rezemă mătura de perete.

— Cine l-a trimis?

— Viceregele, presupun. Un personaj de importanţa ta nu este lăsat la voia întâmplării.

— Da, s-ar putea să ai dreptate. Nu ştiu însă dacă am să plec.

— Ar fi bine să nu te mai codeşti. Ai fi o neroadă dacă ai rămâne aici.

Miss Hodge începu să strige cuprinsă de istericale:

— Sa nu pleci. Să nu mă laşi singură.

Când Ransome se uită la bătrâna doamnă, observă că plânge. Ochii ei erau roşii, umflaţi şi arăta mai buhăită, mai ţăcănită şi mai hidoasă ca niciodată.

Edwina se întoarse spre ea şi îi vorbi cu blândeţe, ca şi când s-ar fi adresat unui copil:

— Nu. N-am să te părăsesc. Am să-ţi port de grijă. Se adresă apoi lui Ransome: îmi trebuie puţin timp d gândire.

— Ai fi o neroadă dacă ai rămâne, repetă el. Deja arăţi ca dracu.

— Mulţumesc. Ştiu cum arăt. Mi-am văzut faţa azi

dimineaţă, în oglindă. De ce vrei să scapi de mine?

— Ai crea mai multe complicaţii decât ar fi cazul.

— Nu te înţeleg prea bine. La ce te referi… la el?

— Poate şi la altele.

— Nu-l deranjez cu nimic. Abia dacă îl văd. În halul în care mă aflu numai atrăgătoare nu m-ar putea găsi.

— Mai sunt şi altele.

— Ce anume?

— Maharani vrea să se descotorosească de tine cât mai repede cu putinţă.

— De ce?

Ransome zâmbi uşor.

— Nu te place.

— Am remarcat.

— Ştie tot ce se întâmplă. Bănuieşte probabil şi de ce vrei să rămâi.

— Nu are nicio legătură cu asta… în orice caz, nu e faptul determinant.

— Ar putea să-ţi poruncească să pleci.

Edwina reflectă câteva clipe asupra acestei chestiuni.

— Iar dacă refuz, mă face pachet şi mă expediază, rosti ea. Nu poate să mă bage la închisoare.

— Nu sunt atât de sigur. Actualmente dispune de puteri absolute. A urmărit acest lucru de ani de zile. Îi urăşte pe europeni… în special pe femeile europene.

Deodată îşi dădu seama că se avântase pe un drum greşit. Faţa ei oglindi o expresie de încăpăţânare, de asprime.

— Cred că şi tu mă socoteşti inutilă.

— Nu. Socotesc însă că ai proceda mai înţelept dacă te-ai înapoia în lumea ta şi ţi-ai relua viaţa dinainte. Acolo e locul tău. E prea târziu ca să te mai schimbi, chiar dacă ai vrea.

— Eşti un porc.

— Ai putea să te molipseşti de holera sau de tifos şi să mori. Bolile astea sunt mai primejdioase pentru europeni.

— Dacă rămân, o fac pentru motive pe care nu le-ai

putea înţelege.

— Se poate.

Uitaseră de Miss Hodge. Bătrâna domnişoară stătea în preajma lor şi-i asculta fascinată. Chiar şi în nebunia ei era conştientă că nu mai auzise vreodată oameni vorbindu-şi atât de brutal, de amar. Nu era una din acele conversaţii pe care şi le imagina între cei din înalta societate. Niciuna din eroinele ei nu folosise expresia „porcule”. Biata ei faţă plină exprima o mare tulburare.

— Nu poţi să pui o vorbă bună pentru mine la Maharani?

— Aş putea.

— Du-te la ea. Până te înapoiezi, voi lua şi eu o hotărâre. Dacă nu mă mai vrea aici, plec. Puse mâna pe braţul lui şi adăugă: Poartă-te cinstit cu mine, Tom. Nu vreau să mă înapoiez în Anglia… Mi-e frică să mă întorc acolo. Vreau să rămân aici.

În ochii ei albaştri apăru expresia aceea copilărească, aproape inocentă, pe care Ransome o desluşise, deşi era beat, și în noaptea aceea când participaseră la dineul oferit de Mr. Bannerjee.

— Încearcă să te lupţi pentru mine, Tom… măcar de data aceasta.

Ransome ştiu ce ar fi trebuit să-i răspundă – că îi cunoştea motivele, că acestea erau ieftine, sentimentale, că se comporta ca eroina unui roman de duzină, că avea de gând să o trimită de îndată în lumea aceea crâncenă, aprigă, din care făcea parte. Dar mai ştia că nu avea inima şi nici dreptul să-i spună toate aceste. Se mărgini să răspundă cu blândeţe:

— Am să încerc. Ţi-o jur. Dar e absurd.

— Mulţumesc, exclamă ea şi îl sărută brusc pe obraz.

Când el se întoarse, ca să plece, Miss Hodge îşi recapătă deodată graiul.

— Spune-i, se adresă ea surescitată Edwinei, spune-i…

— Ce să-i spun?

— Despre soldatul sikh.

— Ce e cu soldatul sikh? întrebă Ransome.

— Nimic, replică Edwina. Am să-ţi spun când ai să te întorci. Acum du-te. Să faci ce mi-ai făgăduit.

— Nu ţi-am făgăduit nimic, răspunse Ransome. Să bagi însă bine la cap un singur lucru. Faptul că eşti văduva marelui lord Heston nu mai are acum nicio însemnătate, şi cu atât mai puţină însemnătate are faţă de bătrâna doamnă.

34

O găsi pe Maharani în cort, dar ea nu îl primi în încăperea audienţelor împodobită cu covoare şi tablouri, ci în propria-i cameră, unde stătea pe podea, singură cu bătrâna principesă de Bewangar. Maharani arăta obosită, cu cearcăne mari, negre, sub ochii strălucitori. Nu purta bijuterii, cu excepţia a două picături de diamant la urechi. În înfăţişarea ei se desluşea o dârzenie, un fel de implacabilitate pe care nu le observase decât o dată sau de două ori în toţi aceşti ani de când o cunoscuse. Erau momente când îşi pierdea cumpătul şi devenea pe neaşteptate o tigroaică.

Maharani îl privi lung, apoi rosti:

— Ei, ce doreşti?

— În privinţa, lady-ei Heston, Înălţimea-voastră.

Nu era nevoie să spună despre avion. Ca de obicei ea afla tot ce se întâmpla şi aceasta foarte repede. Era informată despre avion, ştia de unde venea, cine îl trimisese, şi chiar faptul că pilotul era musulman şi se numea căpitanul Yussef Baig.

— A sosit fără nimic, rosti ea cu amărăciune. N-a adus nici hrană, nici bandaje, nici anestezice, nimic, în afară de două scaune goale pentru englezul acela şi pentru soţia lui.

— Se va înapoia cu toate aceste lucruri, Înălţimea-voastră. Maiorul şi Miss MacDaid fac o listă pentru pilot.

— Ce este cu lady Heston?

— Nu vrea să plece. Doreşte să rămână aici.

Ochii ei negri se îngustară puţin, aşa că părură să se concentreze în două puncte de foc.

— De ce nu vrea să plece?

Ransome ridică din umeri. Un zâmbet uşor se aşternu pe faţa ei frumoasă, dar obosită şi atât de bătrână. În clipa aceea el ghici că Maharani ştia totul chiar şi felul cum Edwina se uitase la Maior în noaptea recepţiei de la Mr. Bannerjee. Poate că remarcase acest lucru încă din prima noapte, în timpul dineului de gală de la palat. Atât de puţine îi scăpau ei.

— Va să zică asta e? rosti ea.

— Nu cred că este singurul motiv.

Înțelese că şansele lui sporeau. Zâmbetul şi acea scânteiere de umor atât de omenesc erau elocvente. Ştia că mai presus de toate Maharani era profund umană.

— Nu vreau să rămână aici, zise ea. Nu este decât o... Ezită o clipă şi adăugă: „o târfă”.

Ransome nu negă acest lucru. Cunoscând ceea ce ştia Maharani, era inutil să încerce a-i schimba convingerea.

— Acum lucrează la spital, explică el. E foarte necesară.

— Ce fel de lucru?

— Cele mai grele şi mai murdare munci.

Umbra aceea uşoară de umor şi înţelegere apăru iarăşi în ochii ei.

— Presupun că Miss MacDaid a avut grijă de asta. Oricare din fetele de la liceu ar fi putut fi tot atât de utilă.

Ransome observă că Maharani nu avea de gând să cedeze. Dar expresia ochilor ei negri se îndulci puţin. Şi lui Ransome îi veni o inspiraţie. Ştia că Maharani luptase pentru a educa femeile Indiei, pentru a le elibera, pentru a le ridica din ţărână. Dacă ar putea să o facă a vedea în Edwina o colaboratoare, o simpatizantă a acestei mişcări.

— Munceşte ca un bărbat, spuse, apoi adăugă brusc: Îşi ura soţul. S-a bucurat de moartea lui. A trecut prin multe de la venirea ei aici.

Înțelese că Maharani îi cântărea argumentele, dar că nu

voia să lase a i se citi gândurile.

— De ce vrei să rămână? întrebă.

„Ştie şi asta”, reflectă el, apoi adăugă cu glas tare:

— Nu am niciun interes să rămână. Am făcut tot ce am putut spre a o convinge să plece.

— Atunci de ce îmi ceri să cedez?

Ransome ştiu că întrebarea era pusă astfel încât să-l încurce. O clipă păstră tăcerea, apoi reluă:

— Este o poveste lungă, Înălţimea-voastră. Legătura noastră a început de multă vreme. Acum nu mai este nimic între noi… decât, cel mult, o veche prietenie. Cred că din cauza aceasta am insistat. Şi datorită poate şi faptului că lady Heston este o femeie cu mult caracter.

— Caracter! pufni bătrâna doamnă.

Ransome nu se lăsă intimidat.

— Da, Înălţimea-voastră. Caracter. Uneori l-a folosit într-un mod greşit, dar caracterul a rămas acelaşi.

Bătrânei Maharani nu-i displăcură vorbele lui. Ransome avu premoniţiunea că printr-un fel de miracol va reuşi să o facă pe Edwina simpatică în ochii interlocutoarei.

— Ce părere are Maiorul? întrebă ea.

— Nu ştiu. Nu l-am văzut decât o clipă. Am vorbit despre lista medicamentelor de care are nevoie.

Gânditoare, Maharani îşi mută privirile aiurea.

— Întreabă-l pe Maior, zise. Dacă este de acord, o autorizez să rămână. Dar nu-mi asum nicio răspundere asupra a ceea ce i s-ar putea întâmpla. Am să-i scriu Viceregelui o scrisoare în acest sens – că nu am putut-o sili să plece.

— Atunci pot conta pe îngăduinţa Înălţimii-voastre?

— Ce ţi-am spus până acum?

— Mulţumesc, Înălţimea-voastră.

Se înclină şi dădu să plece, dar ea îl opri.

— Vreau să-ţi mulţumesc, Ransome, pentru tot ce faci. Raşid şi colonelul Singh mi-au spus că ai lucrat toată noaptea. Când mai apuci să dormi?

— Am dormit destul acum două zile.

— Aranjează chestiunea aceasta, apoi du-te şi te culcă. Avem nevoie de dumneata. Pari foarte obosit.

— Vă mulţumesc, Înălţimea-voastră.

— Spune-i Maiorului că i-l trimit pe Bauer. Este infirmier, aşa că îi va fi de folos.

— Foarte bine, Înălţimea-voastră.

Ransome făcu o plecăciune indiană, apropiindu-şi vârfurile degetelor de la ambele mâini, apoi se retrase, surescitat – în ciuda oboselii sale – deoarece câştigase pe jumătate bătălia. În anticameră trecu pe lângă rusoaică. O salută.

— *Bon jour*, rosti el.

Nu o cunoscuse personal, dar formalismul în aceste momente îi părea lipsit de sens. Maria Lişinskaia era agitată. Ea îi zâmbi vag, aruncându-i o privire pătrunzătoare cu ochi-i verzi ca de pisică. Trecu pe lângă el, apoi intră în camera bătrânei Maharani.

35

Rusoaica era supărată şi dezamăgită fiindcă nu putuse asculta convorbirea dintre Ransome şi Înălțimea-sa. Acum va trebui s-o descoasă pe Maharani, să-i scoată cuvintele cu cleştele, să-i pună întrebări subtile şi să facă aluzii fine, toate acestea cu multă greutate şi prudenţă, fiindcă bătrâna era mai şireată decât o vulpe şi îi descoperea uşor intenţiile. Poate că va face în aşa fel încât să nu-i spună nimic.

Pentru Maria Lişinskaia întreaga lume se dăduse peste cap din clipa în care îl văzuse pe bătrânul Maharajah murind în braţele lui Harry. De atunci nu-l mai zărise pe infirmier decât o dată şi numai pentru o clipă. Acum nu mai putea să-l poftească în cameră, deşi erau momente când dorinţele ei deveneau atât de aprige, încât i se încingea tot trupul, o cuprindea ameţeala şi orice zgomot, orice miros, îi încrâncena nervii. O exasperau şi ropotul

ploii pe acoperişul triplu al cortului, şi duhoarea aceea oribilă a morţii care plutea deasupra parcului, adusă de vânt dinspre oraş, şi ţipetele şacalilor şi ale hienelor, şi vaietele îndepărtate care continuau zi şi noapte. Toate aceste zgomote îi stârneau şi mai mult dorinţele.

Niciodată nu mai suferise în aşa hal. Nici în Rusia înainte de fugă, nici în timpul rătăcirilor ei prin Germania, când se vindea oricui pentru puţină hrană şi pentru câte o biată hanţă cu care să-şi acopere corpul. De vină, îşi spunea ea, era ţara aceasta blestemată, climatul infernal, lumea aceasta smintită, voluptoasă, crudă, cu lingamuri expuse pretutindeni, în temple, în casele ţăranilor, pe margine de drum. Oriunde te-ai fi întors, vedeai în faţa ochilor numai acel lingam, simbol al creaţiei, al voluptăţii, al dorinţelor, al plăcerilor stranii. Nu întâlneai decât pe Șiva şi pe Kali, zeiţa morţii.

Când dădu la o parte perdelele şi se înfăţişă lui Maharani, aceasta o privi, apoi rosti scurt:

— Ce veşti?

— Niciuna.

Bătrâna doamnă deschise o cutie cu betel şi grăi cu nepăsare:

— Îl trimit pe Harry Bauer la spital.

Inima Mariei Lişinskaia încetă să mai bată.

— Acolo îl vor folosi, continuă Maharani. Aceia nu răzbesc cu lucrul.

„De acum înainte n-am să-l mai văd, gândi Maria Lişinskaia. Sau poate că va fi mai uşor. Aş putea să mă duc acolo, la el”.

Maharani o cercetă cu privirile.

— Vechile cazărmi şi ceea ce a mai rămas din Şcoala de muzică sunt pline cu bolnavi de holeră. Maiorul i-ar putea încredinţa unul din aceste spitale improvizate. Bauer se pricepe la dezinfectante şi va şti cum să se ferească de contaminare. Va fi de mare folos.

Faţa palidă a Mariei Lişinskaia se făcu lividă. Avu brusc viziunea oraşului ei natal din Ucraina, când oamenii – era

mult de atunci – mureau de holeră ca muştele, cădeau pe stradă, în prăvălii, zvârcolindu-se, negri la faţă. „N-am noroc, gândi. N-am avut niciodată noroc. Chiar dacă mă lupt, tot nu realizez nimic. Nu mai e nimic de făcut... nimic.” Adăugă cu glas tare:

— Dacă i se întâmplă ceva, mă omor.

Pentru prima oară recunoştea în faţa bătrânei Maharani că îl iubea pe Harry Bauer.

— N-are să i se întâmple nimic. E tânăr, puternic, viguros.

Maharani alegea cu grijă cuvintele, imaginându-şi scenele pe care le crea în mintea chinuită a bietei Maria Lişinskaia. Mai ştia că oamenii tineri şi viguroşi erau loviţi cei dintâi de holeră.

Rusoaica simţi deodată că se înăbuşă. Cortul începu să se învârtească în jurul ei. Abia izbuti să bâiguie:

— Cu voia Înălţimii-voastre, mă duc să mă culc puţin. Mă simt foarte rău.

— Desigur. Du-te.

Maria Lişinskaia plecă orbită de frică şi de dorinţe, fără să ştie că Maharani o tortura fiindcă era prost dispusă. Bătrâna doamnă era furioasă deoarece dăduse dovadă de slăbiciune cedând dorinţei lady-ei Heston, datorită influenţei pe care Ransome o avusese asupra ei. Îi plăceau bărbaţii asemenea lui Ransome, iar în inima ei le ura pe toate femeile, chiar şi pe acelea pe care se străduise toată viaţa să le ajute. Acum îmbătrânise. Nu mai putea decât să tragă cu coada ochiului şi să tânjească după aventurile unor femei ca lady Heston şi Maria Lişinskaia. Era cu atât mai dureros pentru ea, cu cât în trupu-i bătrân bătea o inimă încă tânără.

36

La spital, Maiorul încerca să doarmă în patul instalat în mica încăpere din preajma holului, singura în care se

putuse izola. Îl trimisese acolo Miss MacDaid.

— Te comporţi ca un om fără minte, îi spusese ea cu asprime. Doctorul Pindar şi cu mine ne vom descurca singuri cinci sau şase ceasuri. Dumnezeu ţi-a salvat o dată viaţa. S-ar putea să n-o mai facă şi a doua oară Aşa că fă bine şi odihneşte-te puţin.

Patruzeci şi opt de ore Maiorul muncise fără preget. Se ocupa nu numai de spitalul propriu-zis, de vechile cazărmi şi de Şcoala de muzică pline cu holerici, dar avea sub controlul său şi dezinfectarea şi paza puţurilor, participa la conferinţele cu Raşid, Singh şi Maharani, găsindu-şi timp şi pentru un mare număr de intervenţii chirurgicale, executate la lumina slabă a două lumânări. Nu puteau folosi mai mult de două deodată, deoarece nu le mai rămăsese decât o cutie sau două de lumânări, şi nu se ştia când vor putea face rost de altele, sau de gaz pentru iluminat. Dar, în ciuda operaţiilor săvârşite de el, mulţi pacienţi pieriseră victime ale infecţiilor şi ale gangrenelor.

Acum îi era imposibil să doarmă. Capul, încă bandajat, îl durea îngrozitor, iar grijile nu încetau să-i asalteze creierul istovit. Din când în când apărea în faţa ochilor săi obosiţi imaginea lady-ei Heston, dar nu aşa cum o văzuse în noaptea aceea la palat sau la dineul oferit de Mr. Bannerjee, ci cum arăta când o zărise venind pe alee, purtând rochia de stambă a lui Mrs. Smiley, ostenită, murdară de noroi, neîngrijită, ori acolo în hol, când ea îl privise cu acel aer de sfidare. Femeia pe care o văzuse la palat şi la perechea Bannerjee nu avusese puterea să-l stârnească. Trăise în Europa. Avusese numeroase femei europene, nu numai târfe, dar şi doamne din înalta societate. Totul se desfăşurase repede, poate prea uşor pentru gustul său fastidios. Nu i se întâmplase să se culce cu o europeană fără să resimtă un fel de repulsie faţă de duritatea, de asprimea lor sufletească, o repulsie care-l tulbura şi îi ascuţea supărător nervii. În concepţia lui, iubirile adevărate şi chiar iubirile contrafăcute trebuiau să cuprindă o doză masivă de voioşie, de voluptate, de

încântare, pe care Natara Devi i le oferea cu prisosinţă.

Femeile europene nu înţelegeau un lucru elementar – orientalii, oricât ar fi ei de virili, au un sistem nervos foarte delicat şi o mare sensibilitate. Un mascul britanic este în general stupid, insensibil şi adeseori bestial. De aceea poate prostituatele din Anglia sunt atât de neruşinate – creştinismul în Occident a făcut din iubire şi chiar din căsătorie, ceva ruşinos, murdar.

Când băuse împreună cu ea o ceaşcă de ceai în palatul de vară, atunci după plecarea lui Miss Hodge, lady Heston se agitase fără rost, comportându-se ca o prostituată. Maiorul îi înţelesese imediat intenţiile ascunse sub paravanul cuvintelor ei alese. Ştiuse că ar fi putut-o avea acolo, pe sofa, deşi soţul ei murea în camera învecinată, şi un moment fusese ispitit s-o facă pentru că totul s-ar fi petrecut repede şi uşor. Adevărul este că nu o dorise prea mult. Două lucruri îl reţinuseră, pe de o parte faptul că era o europeană cu vază, care ar fi putut să se cramponeze de el şi să facă scandal în cazul că el ar fi dorit să întrerupă legătura, pe de altă parte socotise că nu merita să îşi complice existenţa; l-ar fi mulţumit mai mult o noapte petrecută în compania unei târfe din Jermyn Street care-şi făcea cu plăcere meseria.

Categoric, femeia din palatul de vară, cu tenul ei neted, strălucitor, admirabil fardată şi cu veşminte de la Paris, nu-l interesa de loc. Fusese prea perfectă, prea artificială pentru firea lui caldă şi atât de sinceră. Ştia că actul lor sexual nu ar fi fost înfrumuseţat nici de râsete şi nici de voioşie, ci numai de o foame vicioasă aşa cum socoteau probabil toţi aceia care învăţaseră că iubirea reprezenta un păcat, dar cu toate acestea nu se puteau abţine de la aşa ceva. Bizarul amestec de ipocrizie şi duritate pe care-l întâlnise în Occident avea o oarecare subtilitate, era ca şi când ura oamenilor faţă de acest act le procura prin ricoşeu o plăcere vicioasă şi invertită care îi înfricoşa şi îi revolta în acelaşi timp. Aşa ceva el nu va înţelege niciodată. În Orient nici viciile şi nici perversităţile nu

provocau un simţământ de amărăciune, de corupţie şi de ruşine.

Femeia cu păr mătăsos şi cu bijuterii nu-l impresionase, dar femeia obosită, îmbrăcată în rochia veche a lui Mrs. Smiley îi trezise interesul. Căci, deşi arăta mult mai vârstnică decât prima, era mult mai umană. Când aceasta îl privise cu dispreţ aproape că se îndoise dacă avea de-a face cu aceeaşi femeie pe care o văzuse în casa soţilor Bannerjee. Mintea lui obosită conchise că fiinţele umane aveau mai multe faţete decât îşi închipuiau psihologii. S-ar fi zis că în persoana lady-ei Heston se aflau două, trei sau chiar mai multe femei. Poate că şocul provocat de dezastru şi de moartea oribilă a soţului eliberase pe una din acestea.

De la sosirea ei la spital avusese comportarea unei alte femei decât a aceleia care în palatul de vară îşi ascunsese mâinile la spate spre a nu li se vedea tremurul. Oh, el observa multe lucruri de acest fel. Era în natura lui să le vadă. Iar educaţia sa de doctor şi de chirurg îi ascuţise talentul. Ea îşi dăduse probabil seama de acest lucru, căci nu se poate spune că femeia de la palatul de vară ar fi fost stupidă. Cealaltă, de când sosise la spital, abia îi remarcase prezenţa. În fiinţa ei murise ceva. Îşi dădea seama că este vie numai când o scânteiere îi lumina ochii albaştri. Poate că era exagerat să gândească astfel despre lady Heston; încă nu era ceva mort, ci numai ceva eclipsat, ceva amorţit temporar. Simţi dorinţa, parţial profesională, de a sta de vorbă cu ea în scopul de a descoperi ce zăcea la rădăcinile acestui mister, dar faţă de această nouă femeie se simţea intimidat. De cealaltă nu se temuse, fiindcă nu încercase în prezenţa ei decât un dispreţ şi o oarecare milă. Ştia că lady-ei Heston i se încredinţase de către Miss MacDaid cele mai grele şi mai revoltătoare sarcini, în speranţa că nu va avea tăria sau voinţa de a le duce la îndeplinire, dar ea le acceptase fără să se plângă, deşi el era sigur că în noaptea trecută, când Miss MacDaid dăduse lady-ei Heston bandajele desfăcute de pe o rana

gangrenată, englezoaica dispăruse câteva clipe, probabil ca să vomite. Era ca şi când Miss MacDaid în asprimea şi neîndurarea ei îi aruncase provocarea, iar lady Heston o primise, deşi ştia că va avea de luptat cu handicapuri şi cu alte obstacole ridicate în calea ei. Fern Simon, pentru care Miss MacDaid avea de asemenea un mare dispreţ, scăpase mult mai uşor.

Apoi o uită pe lady Heston şi alte grijii începură să-l asalteze. Se gândea deznădăjduit cât de greu era să-i ajute pe oamenii de aceeaşi rasă cu el, mai ales în aceste vremuri grele, când ei păreau să fi abandonat orice voinţă de a mai lupta. Capitulau şi mureau fără să se împotrivească, poate fiindcă fuseseră întotdeauna subnutriţi şi viaţa avea pentru ei prea puţină însemnătate. Se asemănau oarecum cu muncitorii din vest, din acele oribile uzine şi oraşe miniere, care îl şocaseră cumplit, atât pe el cât şi pe Miss MacDaid. Apoi holera… era destul de greu să o stăvileşti în condiţii normale, dar acum, când grămezi de cadavre zăceau peste tot, puţurile erau poluate, iar fructele mangotierilor se copseseră şi erau vândute pe străzi… oamenii se vedeau siliţi să consume fructele de mangotier fiindcă altceva nu se mai găsea de mâncare. Mangotierii creşteau peste tot. Fructele treceau din mână în mână. Mare parte din ele circulau prin mâinile unor bărbaţi şi ale unor femei deja infectaţi de boală, care aveau să cadă ceva mai târziu în plină stradă, să se înnegrească la faţă şi să moară. Nu-i puteai face pe măturătorii ignoranţi să spele fructele în permanganat, înainte de a le mânca. Mai era şi febra tifoidă care se înrăutăţea pe zi ce trece, fiindcă oamenii furau apa din puţuri îndată după căderea nopţii, sau o luau din băltoacele de pe stradă. Deodată începu să picotească. Dar tocmai când era pe punctul de a adormi în murmurul ropotului de ploaie, auzi de pe coridor vocile lui Ransome şi a lui Miss MacDaid.

— Doarme. Nu pot să-l trezesc, spunea ea.

— Cât are să mai doarmă?

— Nu ştiu. N-am de gând să-l deranjez. Îl las până se trezeşte.

— Ai dreptate. În momentul de faţă este cel mai important om.

Somnoros, Maiorul coborî din pat, trecu la uşă şi o deschise.

— Nu dormeam. Ce s-a întâmplat?

Miss MacDaid se uită furioasă la Ransome, apoi pufni plină de indignare. Nervii tuturora, chiar şi a lui Miss MacDaid, acest bătrân cal de povară, începuseră să cedeze.

Ransome îi comunică ceea ce Maharani ii spusese în legătură cu rămânerea lady-ei Heston în Ranchipur.

— Dumneata trebuie să hotărăşti, zise el.

Maiorul, luptându-se cu somnolenţa, nu dădu imediat un răspuns.

— Ar fi cum nu se poate mai stupid să i se permită a rămâne aici, interveni Miss MacDaid.

Maiorul îi aruncă o privire.

— Până acum a lucrat bine, nu-i aşa? A fost de un real folos.

Onestă, Miss MacDaid conveni:

— Da, trebuie să recunosc. Munceşte mult şi cu spor… Dar nu aceasta-i chestiunea.

Maiorul se simţea confuz. Deodată avu impresia că va adormi în picioare, acolo, pe prag. Îl biruia somnul.

— Să rămână, zise el. Când s-o sătura, poate oricând să plece.

În momentul acesta se gândise la femeia îmbrăcată în rochia de stambă a lui Mrs. Smiley. Pe cealaltă ar fi expediat-o imediat.

37

Ransome o găsi pe Edwina în camera ei. Când îi spuse veştile, ea replică încântată:

— Perfect. Doream să rămân. Acum poate să plece altcineva în locul meu. Iar acest altcineva va fi Bates.

— O să iasă scandal… să trimiţi un servitor când atâtea personaje importante ar dori să plece.

— Care sunt acele personaje importante?

— Maharani va voi să trimită un curier.

— Înseamnă că mai rămâne un loc pentru Bates. Vechea ei aroganţă i se citi iarăşi în priviri. Oricum, este avionul meu. L-au trimis pentru mine. Şi eu pot să mă folosesc de el aşa cum găsesc de cuviinţă. Bates este bolnav. N-ar fi drept să nu-l trimit pe el. N-a vrut niciodată să vină în India. A urât-o.

Ransome ridică din umeri.

— Nu-mi pasă cine va ocupa al doilea loc.

— Ar fi bine să-i trimiţi imediat vorbă. Pilotul avionului va dori să zboare înainte de a se lăsa întunericul peste mlaştinile Suratului.

— Nu ştiu pe cine să trimit. N-am niciun servitor la dispoziţie.

— Trimit eu pe cineva. Eşti însă sigură că vrea să plece?

— Absolut sigură.

— Unde e Fern? întrebă el brusc.

— Nu ştiu. O ajută pe Miss MacDaid să facă inventarul medicamentelor existente şi să întocmească lista acelora de care are nevoie. Îl privi drept în ochi şi îl întrebă: Va să zică s-au aranjat lucrurile, nu-i aşa? Vreau să spun, între tine şi ea.

— Da..

— Mi-am închipuit. Pari un alt om. Apoi îl întrebă brusc: De ce nu te însori cu ea?

— N-are niciun rost. Nici chiar după cele ce s-au întâmplat.

— Aşa ceva ţi-ar trebui… o fată ca asta.

— E prea tânără. Oricum, nu ştii nimic despre ea.

Edwina nu-i răspunse direct. Făcu o grimasă comică.

— Păcat că nu am şi eu pe cineva. Din nefericire, o femeie nu se poate mărita cu un bărbat mult mai tânăr

decât ea.

Apoi ea îi spuse să plece, fiindcă trebuia să se întoarcă la treburile ei. Îi reaminti să trimită după Bates.

— Cred că va trebui să mulţumesc bătrânei, rosti ea.

— Da. Ar fi cazul. Cred că i-ar face plăcere.

Plecă oarecum intrigat. Nu ştia ce să creadă. Nu reuşea să-şi imagineze de ce Edwina voia să rămână în Ranchipur, afară numai dacă pusese la cale un nou subterfugiu spre a-l aduce pe Maior în patul ei. O ştia capabilă de orice, şi mai ştia că ea avea o vastă experienţă în acest domeniu.

38

Plecarea avionului se dovedi însă mai puţin simplă decât îşi închipuise Ransome. Trimise după Bates, apoi se duse la Maharani, care hotărî ca Gopal Rao să plece în calitate de mesager al ei, tocmai când Ransome avea mai multă nevoie de tânărul mahratt în cadrul serviciului pe care-l organizase. Pe de-altă parte, Miss MacDaid se împotrivi îmbarcării lui Bates, mai înainte ca acesta să fi fost examinat de doctorul Pindar, asistentul Maiorului.

— Nu-l putem lăsa să plece decât după ce ne vom convinge că boala lui este inofensivă. Altfel îi vor interzice să coboare din avion.

Când se înapoie în casa jobedar-ului, Ransome constată că vestea rămânerii lady-ei Heston la Ranchipur făcuse repede înconjurul întregului oraş. În prima încăpere se îmbulzeau vreo doisprezece oameni, care strigau la Gopal Rao, cerând să li se acorde autorizaţia de a pleca la Bombay pe bordul avionului. Printre aceştia se aflau doi bancheri parsees, un cămătar pathan, directorul fabricii de pânzeturi, Chandra Lal, cel mai bogat negustor din Ranchipur şi Mr. Bannerjee, care apăruse purtând sub braţ lădiţa de lac cuprinzând cenuşa tatălui său. Toţi, cu excepţia lui Mr. Bannerjee, trebuiau să plece, pretindeau ei, din cauza multiplelor lor afaceri. Vorbeau cu toţii

deodată şi menţionau sume atât de uriaşe, încât tot aurul din lume n-ar fi putut acoperi imaginarele lor tranzacţii. Trei dintre ei îl trăseseră deoparte, într-un colţ, sub pretextul că vor să-i spună confidenţial motivul care-i determina să plece, dar de fiecare dată confidenţele se dovediseră a fi nişte simple încercări de a-l mitui. Pe Mr. Bannerjee nu-l mânau afacerile. Voia să transporte cât mai repede cenuşa tatălui său la Gange. Când încercările lor de mituire fură respinse, se arătară intrigaţi şi jigniţi.

Ciudat, gândi Ransome, cât de grăbiţi erau să plece negustorii şi cămătarii aceştia, la care se adăuga şi un maniac religios. Poate datorită faptului că banii şi religia merg mână în mână.

Dar la mijloc nu erau numai banii. În balanţă mai atârna greu şi frica. Spaima se oglindea pe toate feţele. Pe chipul rotofeiului Mr. Bannerjee groaza se citea în albul gălbejit al ochilor săi. Acum Ransome îl ura. Îl urâse încă din clipa când omul acesta se lăsase să cadă ca un pietroi de pe balconul casei sale în mica luntre de plăcere. Îl dispreţuia fiindcă era copleşit de groaza superstiţiilor. Pe Mr. Bannerjee îl înfricoşa holera, îl înfricoşa Ranchipurul, ploile, zeiţa Kali, India însăşi. Deodată Ransome cedă ispitei de a-l înspăimânta şi mai mult. Îl apostrofă plin de duritate:

— Dacă îți închipui că ai să scapi de Kali, fugind din Ranchipur, te înşeli. Kali, zeiţa morţii, se află pretutindeni.

Avu satisfacţia să vadă o expresie de cumplită teroare în ochii fostului lider al societăţii cosmopolite din Ranchipur.

Când indivizii auziră că Bates urma să ocupe locul rămas liber, începură să cârtească împotriva favoritismelor şi să strige că în India indienii trebuie să se bucure de întâietate. Europenii puneau stăpânire peste toate. Indienii erau împinşi deliberat în umbră. Bombăneau ameninţând cu revolta şi îi aruncau priviri crunte, de ură neputincioasă, până când Ransome, exasperat, începu să urle isteric.

— Ieşiţi afară! Ieşiţi cu toţii! Dacă nu ieşiţi mai repede,

pun soldaţii sikhs să vă azvârle afară în brânci! Sunteţi ultimii care aţi dori să plece englezii din India. Aţi luptat împotriva lui Ghandi. Aţi luptat împotriva lui Jobnekar. Dacă am pleca noi, ar izbucni revoluţia şi voi aţi pierde multe rupii. Afară! Ieşiţi cu toţi afară!

Intimidaţi, ieşiră afară, dar nu se îndepărtară. Rămaseră acolo, adăpostiţi sub bolta porţii mari, bombănind şi sporovăind.

În vreme ce Ransome strigase la ei, pilotul musulman, descendentul lui Baber, Genghis Khan şi Akbar, stătuse în colţul încăperii, cu o ţigară atârnându-i în colţul gurii, sub mustaţa mică, frumos tunsă. Pe chipul lui plutea un zâmbet foarte elocvent. Când rămase în cameră numai cu Gopal Rao şi Ransome pilotul rosti, zâmbind încă:

— Când un musulman zbiară, zece hinduşi tremură.

Gopal Rao se ridică de la masă. Ochii lui negri ardeau. Musulmanul continua să surâdă:

— Fac excepţie mahrattii şi poate sikhşii şi rajputşii.

Rao se reaşeză la masă, dar rosti:

— A fost o vreme când strigătul unui maharatt făcea să se năruie un întreg imperiu.

„N-ar fi exclus ca strigătul să se audă iarăşi, reflectă Ransome. Acum mocneşte sub cenuşă”.

— Câinii de afară sunt doar bunyaşi… gujeraţi şi parseaşi, reluă Gopal Rao.

Ochii negri ai pilotului musulman se îngustară.

— Viitorul este al tău şi al meu, prietene, grăi el

39

Nu numai bunyaşii înspăimântaţi voiau să părăsească oraşul lovit de dezastru. În vreme ce Ransome, pilotul şi Gopal Rao îl aşteptau pe Bates să vină de la Misiune, îşi făcu apariţia colonelul Ranjit Singh, aducând veşti noi. Cetăţenii din Ranchipur începuseră să fugă spre satele şi districtele din jur. Soldaţii sikhs, scăpaţi cu viaţă nu aveau

acum numai misiunea de a păzi puţurile ci şi pe aceea de a constitui o barieră împrejurul oraşului, deoarece Maharani nu dorea ca molima să se întindă în localităţile învecinate, şi mai departe, în porturile de pe ţărmul mării. Ranchipurul suferea de ajuns. Nu era nevoie să fie decimat întregul stat, iar molima să treacă hotarele, întinzându-se şi în restul Indiei. Întregul oraş fusese cuprins de o panică grozavă, care se răspândea ca un imens incendiu. Familii întregi încercaseră să fugă, luându-şi cu ele tot avutul. Avuseseră loc tulburări grave, iar şapte oameni fuseseră împuşcaţi în vreme ce încercau să străpungă cordonul de soldaţi, spre a se refugia din oraş.

— Au tras din ordinul lui Maharani, spuse colonelul posomorât. Toţi cei împuşcaţi au murit. Nu-i vor mai da de lucru Maiorului la spital.

Ransome nu răspunse. Avu însă brusc viziunea amară a soldaţilor lui Ranjit Singh, trăgând câte un glonţ suplimentar, spre a se asigura că răsculaţii au murit. Viaţa era încă ieftină în India. Milioane de fiinţe vii ţâşneau din milioane de morţi, aşa cum ţâşnesc ciupercile din lemnul putred.

Aprovizionarea începuse să funcţioneze. Mei, grâu, şi orez soseau din satele învecinate şi dinspre porturile maritime. Raşid avusese grijă de asta. Care trase de boi veneau până la cinci mile de oraş circulând anevoie pe drumurile desfundate de ploi. Acolo grânele erau depozitate, până ce veneau culii şi alte care cu boi din oraş spre a le lua. Maiorul spusese că această cloacă infectă trebuia izolată, iar Raşid cu poliţia lui mahratta şi colonelul Ranjit Singh cu soldaţii săi sikhs aveau grijă ca ordinile sale să fie executate. India nouă lupta împotriva celei vechi; India care adoptase tot ce e mai bun din Occident, se războia cu India viermuitoare, care fugea împanicată din calea foametei şi a bolilor. Ideea că o minoritate trebuie să sufere pentru binele majorităţii era cu totul nouă în India. Era o lecţie pe care trebuiau să o înveţe şi negustorii intimidaţi dar gata oricând să cârtească, şi

ceilalţi afacerişti, precum şi preoţii şi superstiţioşii ca acel Mr. Bannerjee.

Colonelul Ranjit Singh, plecă, iar curând după aceea apăru un mesager cu un bilet semnat de Miss MacDaid. La spital aveau o nevoie desperată de stimulente. Infirmiera-şefă făcea apel în scris la Ransome, care mai deţinea probabil în pivniţa sa singurele sticle de brandy sau de whisky existente încă în Ranchipur. Nu putea să i le trimită pe toate?

Ransome scrise la repezeală un bilet în limba franceză, poruncind lui John Baptistul să trimită lui Miss MacDaid cele două duzini de sticle cu alcool care se mai aflau în pivniţă. Scoase apoi o cheie din buzunar şi o înmână o dată cu biletul său mesagerului, zorindu-l să plece la drum. Îl urmări apoi cu privirea, dar nu fără regret. De patru zile nu mai pusese pe limbă strop de alcool şi avea momente când întregul său corp cerea imperios un păhărel cât de mic de băutură. În sfârşit faptul era consumat. Minunatul său brandy franţuzesc va fi turnat pe gâtlejul măturăreselor şi al gujeraţilor din clasa de jos, care nu vor fi niciodată în stare să aprecieze liniştea sufletească şi satisfacţia pe care această băutură o aduce cunoscătorilor. Vor tuşi pe jumătate înăbuşiţi când brandy-ul le va arde cerul gurii şi, dacă vor avea putere suficientă, îl vor scuipa în semn de protest.

Bates apăru către sfârşitul după-amiezii, cărat de patru culii pe o targă improvizată dintr-un oblon luat de la Misiune. Avea febră şi era îmbrăcat în hainele sale de valet, acum ceva mai arătoase. Întârzierea lui se datorase în parte mătuşii Phoebe care ţinuse să i le curețe atât cât fusese posibil. Valetul, spunea ea, nu se cuvenea să ajungă la Bombay arătând ca şi cum abia ar fi ieşit dintr-o cocină de porci. Doctorul Pindar îl examinase. Constatase că Bates avea pleurezie şi că i se ridicase temperatura, dar că va putea călători, învelit în câteva pături. Dacă li se va permite să aterizeze la Bombay, pilotul şi pasagerii vor fi desigur puşi la carantină spre a se stabili că niciunul nu

suferă de holeră sau de ciumă. Doctorul Pindar fusese de părere că valetul făcea totuşi o imprudenţă călătorind cu avionul în aceste condiţii, dar Bates stăruise să plece, iar lady Heston intervenise cu atâta energie în favoarea lui, încât mărunţelul doctor Pindar fusese nevoit în cele din urmă să cedeze.

Acum erau gata de drum. Pilotul, Ransome, Bates şi doctorul se îndreptă spre terenul de aterizare din preajma Turnului Tăcerii. În coada procesiunii veneau negustorii şi bancherii parsees şi bunya, urmaţi de Mr. Bannerjee cu cenuşa tatălui său. Toţi sperau că Bates va muri până la avion şi că vreunul din ei va putea să-i ia locul în carlingă. Indienii bombăneau şi sporovăiau, în vreme ce umblau prin noroi. Încins de febră, Bates zăcea pe oblonul său. Abia observa clădirile ruinate din jur şi grămezile de cenuşă rămase de pe urma incinerării cadavrelor. În sfârşit avea să se înapoieze la Manchester, în vila aceea din prefabricate, în care avea să trăiască de acum încolo, îngrijit de sora sa, rămasă fată bătrână. Părăsea pentru totdeauna ţara asta mizerabilă. Se ducea acasă unde îl aşteptau pajiştile verzi, fripturile de berbec, rubricile sportive, cârciuma din colţ şi zilnicul *Evening News*. Nu se gândea că o lasă pe lady Heston în oraşul acesta ruinat, bântuit de molime. Înălţimea-sa lady Heston avea o îndelungată experienţă şi era capabilă să îşi poarte singură de grijă. În orice caz, era mai capabilă decât fusese vreodată lordul Heston. Afară de aceasta, la spital, se plecase asupra lui şi îi spusese cu hotărâre: „Nicio grijă, Bates. Şi eu vreau să pleci. Să nu te laşi. Mr. Ransome are să se ocupe de mine.” Bineînțeles, puţin îi pasă lui de ce avea să i se întâmple ei şi banilor ei! Nu se poate spune totuşi că nu fusese loaială. Poate că habar n-avusese că scârbosul acela bătrân ştia totul despre amanţii ei. Acum, după ce găsise lista în caseta cu bijuterii nu mai avea nicio îndoială în această privinţă. Dacă ar şti lady Heston ce sume mari plătea lordul pentru fiecare nume. Nu va afla niciodată câţi bani adunase el, Bates, de pe urma

aventurilor ei amoroase. El avusese mare noroc fiindcă lady Heston se gândise să-l înlăture, spre a rămâne cu acest Ransome, care stătea acum în preajma ei. În orice caz, Ransome era mai bine decât toţi tipii cu care se culcase ea până atunci. Poate că şi acesta era o secătură, dar avea maniere de gentleman.

Avea noroc fiindcă se înapoia în paradis – în acel Manchester, locuit de oameni cumsecade, care nu erau nici bogaţi şi nici puternici. Închise ochii şi îşi descleştă dinţii, ca să nu mai resimtă zguduirile oblonului. Fiecare pas pe care-l făceau culii îi înfigea parcă un cuţit în piept.

40

Dar când ajunseră la terenul de aterizare, constatară că nu era chip să pună avionul în mişcare. Pilotul pusese în funcţie motoarele, dar roţile erau adânc înfipte în noroi. Gopal Rao luă comanda câtorva oameni din mulţimea de curioşi adunaţi în jur şi, ajutat de ei, împinse aparatul până la şoseaua asfaltată, îndreptată ca o săgeată spre locul unde se aflase până atunci construcţia marelui baraj. Când să-şi ia în sfârşit zborul apăru în goana mare un mesager cu o scrisoare pe care o încredinţă pilotului. Lady Heston scria secretarului particular al lordului Heston, informându-l că avea de gând să rămână la Ranchipur şi recomandându-i să aibă grijă de Bates. Totodată îi dădea dispoziţie să telegrafieze rudelor celor două cameriste, Harris şi Elsie – fratele lui Harris se afla în Nottingham, iar sora lui Elsie în Putney. Cadavrele celor două cameriste fuseseră incinerate, aşa cum se procedase şi cu lordul Heston, dar ea va avea grijă ca cenuşa lor să ajungă cât mai repede în Anglia, astfel ca Harris şi Elsie sa se poată odihni în cimitir alături de neamurile lor.

Apoi avionul porni huruind de-a lungul şoselei asfaltate, se ridică de la sol şi în curând dispăru în norii joşi care pluteau deasupra templelor albe de pe Muntele Abana.

Negustorii bunya şi parsees, precum şi Mr. Bannerjee, purtând încă sub braţ lădiţa cu cenuşă, urmăriră îndelung cu privirile aparatul, până ce acesta pieri, apoi, bombănind, porniră înapoi spre oraş, trecând pe lângă Turnul Tăcerii. Acum n-ar mai fi putut scăpa din oraş decât folosindu-se de vreun car cu boi şi mituind sentinelele sikhs.

În bazar, Ransome părăsi mica procesiune spre a se duce la spital. Era istovit. Somnul îi închidea aproape ochii. În vreme ce mergea, se poticnea, deşi nu întâlnea niciun obstacol în cale. Dar înainte de a se culca, trebuia să o vadă pe Fern şi să se asigure că totul este în regulă. Mintea lui obosită era obsedată de grija pe care o purta tinerei fete. Ştia că trebuie să se ocupe de Fern până ce aceasta va reuşi să scape din oraşul muribund şi să se înapoieze în America, la acea viaţă uşoară şi sănătoasă, la care avea dreptul prin naştere. În cele două zile scurse după ce ea îl trezise din somn, acolo, pe podeaua dormitorului lui Mr. Bannerjee, avusese timp să cugete asupra acestor lucruri. Ştia acum ce avea de făcut. Ea va pleca în America, iar el va rămâne aici în Ranchipur, poate pentru ca să moară în ultima casă georgiană acoperită de plante agăţătoare cu flori roşii.

În prag se întâlni cu Maiorul Safka, înviorat după câteva ore de somn, care pleca împreună cu infirmierul Maharajahului decedat, elveţianul Harry Bauer, spre Şcoala de muzică pe jumătate ruinată, unde avea să-i încredinţeze spre îngrijire pe numeroşii bolnavi aliniaţi pe podele în rânduri dese. În hol o întâlni pe Edwina şi îi spuse că avionul îşi luase zborul, ducându-l pe Bates spre prima etapă a lungii lui călătorii spre Europa.

Edwina părea surescitată. În ochii ei albaştri scânteia o nouă lumină.

— Acum pot să-ţi vorbesc deschis despre Miss Hodge, spuse ea..

— Ce mai e şi cu Miss Hodge? întrebă el doborât de oboseală.

— Voia să-ţi spună ceva. Crede că a fost violată de doi soldaţi sikhs, care au salvat-o.

Mânia îl smulse pe Ransome din amorţeală.

— Ridicol! Nu este decât o bătrână nebună.

— Îi e frică să nu aibă un copil. Edwina clipi ştrengar din ochi. Câteodată plânge ca o fetiţă. Dar în cea mai mare parte din timp îşi vorbeşte singură. Cred că o încântă ideea.

— Acum unde este?

— Acolo, duce în locul meu o găleată cu lături.

Istovit, Ransome îşi apăsă cu mâna ochii.

— N-o lăsa să bată toba cu povestea asta. Ar putea să iasă vreo încurcătură.

— Am să-i spun să păstreze secretul între noi două.

— În regulă. După o clipă întrebă: Ce facem cu ea?

— Am să mă îngrijesc eu de ea. Nu te preocupa şi de asta. Face tot ce-i spun.

— Cred că te plictiseşte cumplit.

— Nu. Mă ajută la lucru. Are stomacul mai solid decât al meu. Îmi ţine găleata şi săpunul când mă duc să vomez. Edwina îi luă mâinile într-ale ei. Ţara asta e un adevărat iad. Toţi sunt ţicniţi. Abia acum am început să-i înţeleg. Am început să mă lămuresc şi în privinţa lui Șiva şi a simbolului său. A zăpăcit-o până şi pe Miss Hodge.

Apoi Edwina se înapoie în salonul cu bolnavi în care Miss Hodge o aştepta plină de răbdare, cu un zâmbet tâmp pe chipul ei, şi ţinând un lighean, un săpun şi un prosop de bumbac. Ransome rămase o clipă privind-o uluit şi legănându-se uşor pe picioare. Edwina, fragilă ca un porţelan, devenise un cal de povară ca Miss MacDaid.

Ransome o găsi pe Fern în camera pe care aceasta o împărţea cu lady Heston şi cu Miss Hodge. Abia îşi schimbase uniforma de stambă albastră şi îşi peria părul blond şi scurt, privindu-se într-un ciob de oglindă găsit undeva. La auzul paşilor lui călcând pe prag, se întoarse şi veni repede spre el, dar când ajunse aproape de uşă, se opri intimidată şi îmbujorată la faţă. Ransome întinse

braţele şi o trase tandru spre el. Stătură aşa multă vreme, în tăcere, ea rezemându-şi capul pe umărul lui. Apoi se uită în sus, spre Ransome:

— Arăţi foarte obosit.

— Şi sunt. Să stăm puţin jos.

Se aşezară amândoi pe unul din paturile cu somieră de frânghie împletită. Ea îi ţinea încă mâna.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă.

— Nimic. Ce să se întâmple?

Deodată, fără să-şi poată explica, simţi o schimbare în fiinţa lui, ca şi când ar fi fost departe de ea, şi o umbră s-ar fi lăsat, întunecându-le intimitatea de până atunci. În ciuda simplităţii ei, îşi dădu seama cât de complicat era acest lucru. Nu găsea cuvinte ca să-l facă să înţeleagă.

Ransome îi zâmbi.

— Te simţi bine aici?

— Da. Foarte bine.

— Ai dormit puţin?

— Da.

— Nu crezi că ar fi mai bine să te înapoiezi la Misiune?

— Nu… Aici sunt foarte fericită. Faţa i se lumină. Chiar şi Miss MacDaid a spus că-i sunt de ajutor. Se uită la Ransome şi văzu că ochii i se încinseseră: Ai putea să dormi aici, adăugă ea.

— Nu! Trebuie să mă duc înapoi. Dar încăperea începu să se învârtească în jurul său. Pereţii păreau să se retragă, să se învăluiască în ceaţă, apoi să dispară. De la o foarte mare distanţă auzi vocea lui Fern spunând:

— Aşa. Acum stai bine. Încearcă să dormi.

Apoi vocea ei se topi, şi încăperea, oraşul, lumea întreagă pieriră într-o mare tăcere, iar el simţi că se scufundă în uitare, într-o pace profundă.

Fern stătu multă vreme pe marginea patului, uitându-se la el oarecum înfricoşată de acest somn atât de adânc, încât seamănă cu moartea. Apoi îşi aduse aminte că trebuia să-l lase singur şi să plece la Miss MacDaid. Inima ei era tristă fiindcă îi părea că într-un fel Ransome se

îndepărtase de ea, alunecând iarăşi în lumea de dinaintea dezastrului, lumea aceea cu clicile, snobismul şi meschinăria ei, care îi depăşea înţelegerea şi o făcea să se simtă atât de nenorocită. Noul ei univers, cu mizeriile şi ororile lui, îi părea mult mai plăcut, fiindcă era mai direct, mai simplu, mai limpede, mai uşor de înţeles şi îi permitea să se adapteze mai uşor acestui fel de viaţă.

Şi, cum stătea lângă Ransome, un lucru îi deveni foarte clar – şi anume că trebuia să-l salveze nu de lumea aceea veche şi rea, în care într-o zi trebuia să se reîntoarcă, şi nici de oameni ca lady Heston, ci de el însuşi, de acel *alter ego* pervers, amăgitor care era duşmanul său cel mai mare. Acolo, în casa lui Mr. Bannerjee, izbutise o clipă să-l izgonească pe acest duşman. Dacă voia să-l salveze pe Ransome, trebuia să-l izgonească pe vrăjmaş fără preget, ori de câte ori se ivea.

În cele din urmă, înfricoşată ca nu cumva Miss MacDaid să o socotească leneşă, neglijentă şi să o trimită înapoi la Misiune şi la mama ei, se resemnă să-l lase pe Ransome singur.

O găsi pe infirmiera-şefă în biroul ei. Tiranica femeie o privi cu asprime:

— Te-ai săturat?

Fern nu se lăsă intimidată şi nici brutalizată. Ripostă cu îndrăzneală:

— De ce să mă satur?

— De-a curăţa murdăria şi de-a munci din greu?

— Nu, zise Fern. Nu m-am săturat.

— Vrei să continui?

— Da.

— Ştii la ce te expui?

— Da.

— Poţi să te molipseşti de holeră, de tifos, sau de febră tifoidă.

— Da.

— S-ar putea ca zilele acestea să ţi se ofere mijlocul de pleca la Bombay. Ai putea să te duci la Misiune şi să

aştepţi până atunci în deplină siguranţă.

— Misiunea este ultimul loc la care aş vrea să mă duc. Vreau să mă fac utilă. Am să rămân aici până la sfârşit, când toate vor fi puse iarăşi în ordine.

Vorbise cu atâta încăpăţânare şi hotărâre, încât o clipă o reduse pe Miss MacDaid la tăcere. Faţa tăbăcită şi consumată a infirmierei-şefă oglindi o mare uimire. Îşi închipuise că fata aceasta este o adolescentă prostuţă şi uşuratică. O judecase pare-se greşit, şi lucrul acesta o descumpăni.

— De ce? o întrebă ea brusc.

Dar Fern nu căzu în cursa care i se întinsese. Nu răspunse: „Pentru că nu vreau să plec atâta vreme cât Ransome rămâne aici”. Rosti simplu:

— Nu ştiu de ce. Vreau să rămân. Atâta tot.

În mintea lui Miss MacDaid încolţi o idee. „Poate că am făcut o bună achiziţie, reflectă ea încântată. Poate că prinde gust de munca asta şi rămâne definitiv. De ce nu?” Adăugă cu glas tare:

— Am de lucru pentru dumneata. Ai făcut vreodată curăţenie într-o casă?

— Da.

— Curăţenie adevărată. Să freci cu peria prin colţuri, să dezinfectezi, să ai grijă să nu rămână pete.

— Da, rosti Fern.

Dar nu era tocmai adevărat. Mama ei fusese întotdeauna o proastă gospodină. Cu vreo paisprezece bhils aflaţi la Misiune şi care trebăluiau pentru ea, curăţenia casei se făcea la repezeală şi de mântuială. Nu-şi învăţase fetele decât să-şi caute soţi printre tinerii ofiţeri.

Miss MacDaid, amintindu-şi de Mrs. Simon, se uită cu oarecare îndoială la Fern.

— Vreau să spun, curăţenie de spital.

— Da. Pot s-o fac.

— Voi trimite pe Harry Bauer să ia în primire ceea ce a mai rămas din Şcoala de muzică. Acolo, dumneata vei supraveghea curăţenia şi întreţinerea ei. Vei avea la

dispoziţie vreo şase măturărese – dacă bineînțeles nu-şi vor lua tălpăşiţa. Vorbeşti gujerati?

— Câteva cuvinte. Dar pot să învăţ. Iar dacă nu mă vor înţelege, pot să le arăt prin gesturi ce au de făcut.

— Păcat că n-ai învăţat limba asta. Ai trăit aici toată viaţa.

Fern nu-i răspunse fiindcă nu avea ce răspuns să-i dea. Avu doar o rapidă viziune a ceea ce fusese ea cu mulţi ani, cu secole în urmă. Perla Orientului, cititoare pasionată a revistelor de cinema şi veşnic îmbufnată. Obrazul i se înroşi, fiindcă această Miss MacDaid, cu dizgraţioasele ei tălpi plate, începuse să o înfurie, şi în acelaşi timp pentru că îi era ruşine de propria ei comportare de până atunci.

— Am să merg acum cu dumneata, ca să începi treaba, zise Miss MacDaid. Ai face bine să-ţi iei toate lucrurile de care ai nevoie. De acum înainte vei sta acolo. Se uită cu asprime la fată: Înţelegi că prin asta îți acord o mare încredere?

— Da, replică Fern. Înţeleg.

Ar fi vrut însă să strige: „Lasă-mă să mai stau aici până se trezeşte, ca să-i pot vorbi. Trebuie să-l readuc pe drumul cel bun. Să-l salvez.” Ştia însă că Miss MacDaid n-ar ţine seamă de acest motiv pe care l-ar socoti grotesc.

Plecă repede de lângă infirmiera-şefă şi se înapoie în camera în care dormea Ransome. Zăcea aşa cum îl lăsase, cu un braţ acoperindu-şi capul. Paloarea lui o surprinse şi o înspăimântă. „S-ar putea să nu-l mai văd niciodată, gândi ea străfulgerată de groază. Unul din noi ar putea să moară.” Oricare din ei era ameninţat să fie răpus de holeră, să cadă brusc în mijlocul străzii. Apoi o năpădi ruşinea fiindcă fusese atât de melodramatică. Începu să-şi strângă puţinele lucruşoare pe care şi le luase cu ea – şortul, cămaşa de tenis, un costum suplimentar de elevă infirmieră, un capăt de lumânare, câteva chibrituri umede, periuţa de dinţi dăruită de Miss MacDaid, un sul de tifon pentru baie şi dezinfecţie. În sfârşit, luă de pe poliţa de deasupra patului lady-ei Heston ciobul de oglindă pe care-l

folosiseră până atunci împreună. După ce îl izbi cu putere de pervazul ferestrei, rupându-l în două, alese bucata cea mai mică. „Are să-i ajungă”, îşi zise ea.

Zgomotul spargerii ciobului nu avu niciun efect asupra lui Ransome. Şireată, sperase că îl va trezi şi că îşi va putea lua rămas bun, dar el continua să zacă, nemişcat ca un mort. Respira doar rar şi greu. „Când se va deştepta din somn, gândi ea cu amărăciune, va deschide ochii asupra lady-ei Heston.” Femeia aceasta îl va trage înapoi, îl va face să se identifice iarăşi cu vechiul său *ego*, îl va târî din nou în lumea aceea stranie, îndepărtată, pe care ea, Fern, nu o cunoscuse şi nici nu avea să pătrundă în mijlocul ei vreodată.

Îi venea să plângă, dar îşi stăpâni lacrimile şi, plecându-se îl sărută pe frunte. Dar atingerea buzelor ei nu avu mai mult efect decât spargerea oglinzii; sperase şi de data aceasta că îl va trezi poate cu sărutul ei.

Își strânse lucruşoarele, părăsi încăperea şi se înapoie la Miss MacDaid.

— Sunt gata, îi spuse.

Plecară împreună spre marele bazin. Se lăsase înserarea, în curând întunericul avea să coboare asupra firii. O parte din peretele bazinului se dărâmase, prăbuşindu-se în apă. În apropiere, femei chincite pe treptele joase spălau rufele. Liliecii uriaşi se înapoiaseră din ruinele oraşului mort El-Kautara şi zburau în sus şi în jos, aproape de suprafaţa apei. Acum nu-i mai speria vacarmul de la Şcoala de muzică şi nici luminile de la cinema. Toate acestea dispăruseră. În această oră, când înnoptarea se lăsa repede, în atmosferă plutea o linişte adâncă, liniştea din preajma morţii.

Fern şi Miss MacDaid mergeau fără să vorbească. Fata trebuia să se grăbească spre a putea ţine pasul neobositei scoţiene. Când ajunseră la capătul bazinului, un gând înfricoşător o săgetă pe Fern.

Spărsese o oglindă şi aceasta va aduce nenoroc. Îşi spuse repede că o spărsese deliberat, nu accidental, şi că

blestemul nu va avea efect. „Poate că este şi mai rău dacă ai făcut-o dinadins”, reflectă ea repede. Pe furiş, rămase puţin în urma lui Miss MacDaid, şi, după ce se asigură că aceasta nu o observă, aruncă în bazin ciobul de oglindă. Cineva îi spusese odată: „Spărturile să le arunci în apă.”

În tăcerea nopţii, ciobul căzând în apă făcu să se audă o uşoară clipocire, care nu scăpă lui Miss MacDaid. Aceasta se întoarse brusc:

— Ce-a fost asta?

— Nu ştiu, replică Fern. Poate un peşte.

41

Câteva ore Ransome dormi adânc, zăcând nemişcat ca un mort. Apoi, tulburat de răbufnirile conştiinţei care reveneau în valuri sub forma unor vise cumplite, începu să se frământe în somnul lui greu, ca un om în delir. O parte a cugetului său îl zguduia parcă, prevenindu-l: „Trezeşte-te! Ai de lucru! O mulţime de oameni depind de tine!” Altă parte îl trăgea înapoi în adâncurile uitării, ale tăcerii, ale nefiinţei, în care fusese scufundat până atunci. Confuzia acestei lupte era sporită de coşmaruri şi de viziuni stranii – zeul Șiva şi simbolul său, colcăiala de reptile, de cadavre, de miasme şi de moarte. La un moment dat îi apăru Heston însuşi, înfăşurat în „solemnul giulgiu al morţii” numai că giulgiul era alcătuit din cearşafurile trandafirii ale soţiei sale, cu monogramele acelea aplicate îmbinate cu simbolul lui Șiva, în chip de podoabă, peste pântecele mortului.

În cele din urmă, mintea conştientă câştigă victoria şi Ransome se trezi încet, buimăcit. Se întunecase. Afară, ploaia cădea în torente. În lumina slabă a unui capăt de lumânare desluşi chipul lui Miss Hodge şi al Edwinei. Edwina pusese lumânarea lângă ciobul de oglindă în faţa căruia îşi meşterea ceva la păr. Abia mai târziu îşi dădu seama că îşi răsucea capetele şuviţelor blonde în jurul unor bucăţele din *Times of India*, întins pe patul ei. În timp

ce zăcea scăldat în propria-i sudoare o urmărea prin ochii întredeschişi cu câtă precizie şi pricepere îşi vedea de treabă. Rupea o bucăţică de hârtie, o răsucea dându-i o formă potrivită, apoi înfăşura părul blond în jurul ei şi îl prindea cu un ac de păr. „De unde naiba şi-o fi făcut rost de ace, gândi el. Poate de la Miss MacDaid. Pe semne că a început să se înţeleagă mai bine cu bătrâna infirmieră. În orice caz, nu pentru mine îşi dă atâta osteneală”. Pe măsură ce-şi prindea papiotele în păr, capul ei atât de perfect, de admirabil modelat, devenea din ce în ce mai grotesc, făcând-o să semene cu o femeie de serviciu angajată cu ziua, într-o sâmbătă noaptea. Învăţase desigur şmecheria asta odinioară, pe când era atât de săracă, încât costul unui bigudiu metalic devenea prohibitiv pentru bugetul supraanemic al tatălui ei. Apoi reflectă pentru întâia oară, că acum, după moartea lui Heston, Edwina ajunsese una dintre cele mai bogate femei din lume.

În lumina slabă a capătului de lumânare putu să-şi facă o idee de cum arăta chipul ei în oglinda decolorată. Trăsăturile se adânciseră din cauza oboselii, cearcăne albăstrui apăruseră pe pielea delicată de sub ochi. Edwina lucra foarte concentrată, plecând puțin capul, astfel încât să se vadă bine în frântura de oglindă.

Vizavi stătea pe marginea patului ei Miss Hodge, ţinându-şi în poală mâinile împreunate şi uitându-se în gol cu o expresie fericită întipărită pe faţa ei grăsuţă. Scena aceasta avea în ea o linişte familială. „E mai bine pentru biata Miss Hodge că s-a ţăcănit, gândi el. Acum e fericită.” Era extraordinar cât de repede uitase ea de existenţa lui Miss Dirks, alături de care îşi petrecuse cea mai mare parte din viaţă. „Poate că în toţi anii aceştia s-a simţit asuprită, poate că a trebuit să-şi ascundă adevărata ei fire.” Era foarte greu să trăieşti în prezenţa bietei Miss Dirks, pe a cărei faţă, săpată parcă în granit, era scris cu litere mari cuvântul „Datorie”. Trebuia fie să te laşi strivit, fie să îți iei câmpii. Poate că în toţi aceşti ani biata Miss Hodge îşi dorise un alt mod de viaţă.

În timp ce o privea, buzele ei începură să se mişte, apoi o auzi vorbind:

— Atunci episcopul mi-a spus: „Dragă Miss Hodge, ai trecut prin extraordinare încercări. Eşti o martiră. Fără îndoială ai să fii decorată.” Mi-a mai spus: „Eşti o a doua Florence Nightingale, da, da, asta eşti.” Eu i-am spus: „Dar tot ce am făcut eu în timpul dezastrului nu se poate compara cu isprăvile prietenei mele Edwina Heston. I-am ţinut găleata cu lături în timp ce ea a ieşit afară ca să vomite.” Apoi ducesa a venit şi a zis: „A vomat? Asta îmi aminteşte de vremea când eram însărcinată cu Penelope – fiica mea cea mai mică.” Eu i-am zis: „Ştiu de asta! S-a întâmplat cam pe vremea când soldatul sikh m-a atacat... împotriva voinţei mele. Mai târziu n-am mai dat atâta importanţă la treaba asta.” Atunci episcopul a spus: „Vai, prin ce încercări grele ai mai trecut. Am să-i vorbesc arhiepiscopului. Nu mă îndoiesc că are să-i vorbească regelui despre decorarea dumitale. Atacată de un soldat sikh! Ce părere aveţi despre asta, ducesă?” Ducesa a zis: „Întotdeauna i-am spus ducelui că e bine să iei lucrurile aşa cum se prezintă.”

Apoi miss Hodge se uită în sus şi zâmbi unei fiinţe văzute numai de ea:.

— Ce zici, Sarah, n-a fost frumos din partea ducesei că a încercat să-mi uşureze situaţia?

Ransome o asculta fascinat, dar monologul se încheiase şi glasul lui Miss Hodge se stinsese. Bătrâna domnişoară se uită în jos, la propriile-i mâini împreunate în poală şi zâmbi iarăşi. „Un surâs tâmp, cugetă Ransome. Nu ştie poate că Miss Dirks a murit. Poate că mintea ei refuză să accepte acest fapt.”

Edwina continua să se ocupe de buclele ei, fără să arunce măcar o privire peste umăr spre biata Miss Hodge. „Poate că m-am ţăcănit şi eu, gândi Ransome. Poate că Miss Hodge nu vorbeşte de loc şi eu îmi închipui numai toate elucubraţiile astea. Am nevoie de un pahar de alcool. Un brandy m-ar înzdrăveni. D-aia am şi dormit atât de

prost. Aveam nevoie de puţină băutură.” Nu poţi suprima alcoolul, aşa, dintr-odată, mai ales după ce te-ai deprins să goleşti o sticlă pe zi.

Edwina îşi încheiase operaţia, şi, în vreme ce se întorcea de la oglindă, Ransome se ridică în capul oaselor, lăsându-şi picioarele în jos şi rămânând aşezat pe marginea patului.

— Ei? exclamă el.

Edwina îl privi liniştită, ca şi când aspectul capului ei n-ar fi avut nimic extraordinar.

— Vrei să bei ceva? îl întrebă ea. Ştiu unde e sticla. Pot să fur puţin alcool pentru tine.

— Nu.

O clipă întreaga sa fiinţă se răsculă împotriva voinţei lui. Începu să tremure.

— Nu! repetă. Un singur pahar n-ar avea niciun efect. Mai mult mi-ar face rău.

— Fern a luat o jumătate de oglindă. Nu trebuia să o spargă. Are să ne poarte ghinion.

— Unde e acum?

— A plecat la Şcoala de muzică pentru a-l ajuta pe infirmierul acela elveţian.

— N-ar fi trebuit să o trimită. Acolo sunt internaţi holericii.

— Ea a vrut să plece. Trebuie să recunoaştem că prietena ta are curaj.

— Este ciudat cât de mulţi oameni îl au când este nevoie de aşa ceva. O arătă pe Miss Hodge cu o înclinare a capului. Ai auzit-o?

— Da. Aşa vorbeşte cea mai mare parte din timp.

— Crede că Miss Dirks este încă în viaţă.?

Edwina încuviinţă. Dar rostirea acestui nume o trezi pe Miss Hodge din reveria în care căzuse. Uitându-se în sus, grăi cu convingere:

— Miss Dirks? S-a dus la Liceu ca să vadă ce este cu noile cărţi sosite din Anglia. Se va întoarce repede. Vă puteţi bizui pe ea. Pentru întâia oară îl recunoscu pe

Ransome: Ne-a părut rău din cauza invitaţiei dumneavoastră la ceai, pentru vinerea trecută. Trebuia să o primim însă pe lady Heston. Vedeţi, este o bună prietenă a mea. Nu puteam să o amânăm aşa, pe nepusă masă.

— În regulă. Înţeleg, zise Ransome. Ne întâlnim cu altă ocazie… poate săptămâna viitoare.

Zâmbind, asemenea unei amfitrioane care a reuşit să-şi pună în ordine angajamentele mondene Miss Hodge se cufundă iarăşi în reveria ei.

— Ai un pieptene? întrebă Ransome pe Edwina. Cred că sunt tare ciufulit.

— Eşti, răspunse Edwina, dându-i un pieptene rupt pe jumătate, care se afla lângă ciobul de oglindă.

— Avionul se va înapoia mâine sau poimâine, spuse el privindu-se în oglindă. Te-ai hotărât definitiv dacă rămâi sau nu? În timp ce vorbea îl surprinse neplăcut propria-i înfăţişare. Ochii lui întunecaţi păreau de două ori mai mari ca de obicei. Obrajii îi erau palizi.

— Rămân, zâmbi ea. Am început să am succese. Chiar şi pe lângă Miss MacDaid. Mi-a împrumutat acele ei de păr. Apoi adăugă: De ce mă urăşte atât de mult?

— În primul rând fiindcă urăşte tot ceea ce reprezinţi tu. În al doilea rând, din motive pe care le ghiceşti cred şi singură.

— Îmi dau seama. Dar nu l-am plictisit cu nimic. Nici nu l-am văzut cel puţin.

— Mai bine aşa. Bătrâna infirmieră are o mare slăbiciune pentru el. Puse pieptenul pe poliţă, apoi îşi îndreptă haina ca şi când s-ar fi pregătit să plece la un dineu de gală. Acum o şterg.

— Unde pleci?

— Cât e ceasul?

— Nu ştiu exact. În jur de nouă.

— Mă duc la pavilionul lui Maharani. În drum am să trec şi pe la Şcoala de muzică.

Edwina păstră o clipă tăcerea.

— Aseară eram atât de obosită, încât n-am putut să

dorm. Am stat trează mai toată noaptea. Şi mi-a venit o idee.

— Ce idee?

— De ce nu ne-am căsători?

Ransome zâmbi.

— Da. E o idee. Şi eu m-am gândit la asta, o dată sau de două ori.

— Acum sunt o femeie foarte bogată.

— De unde ştii că nu a lăsat averea altcuiva?

— Nu. Am citit testamentul. Acum e la Misiune. Am cel puţin două milioane de lire sterline.

— Ei şi?

— Cum ei şi! Nu ştiu ce dracu să fac cu toţi banii ăştia.

— Am să reflectez asupra ofertei tale.

— Nu e cel mai comic lucru care ar putea să se întâmple. Îl privi lung. Te-ai întrebat probabil dacă am să mă comport cum se cuvine.

— Mi-am pus şi întrebarea asta. E firesc, nu-i aşa?

— Ei bine, am să mă comport exemplar. Sau, cel puţin aşa sper.

— Căsnicia nu este soluţia cea mai proastă.

— Ştiu. Asta spun şi eu.

Ransome observă că Edwina încerca să-l pătrundă cu privirile, ca şi când ar fi vrut să-i citească gândurile. Voia probabil să afle ce e cu Fern.

— Oricum, vom putea lua o hotărâre definitivă numai după ce se va mai normaliza situaţia. Numai la douăzeci de ani tinerii ard de nerăbdare să se culce împreună.

Ea zâmbi trist.

— Ai dreptate. Nu mai suntem de douăzeci de ani.

Apoi Ransome plecă, spunându-i că va veni să o mai vadă de îndată ce îşi va face puţin timp liber.

42

După plecarea lui Ransome, Edwina încercă să o

convingă pe Miss Hodge că e bine să se dezbrace şi să se întindă în pat. Bătrâna domnişoară se cramponase de ideea de a rămâne trează până când Miss Dirks se va înapoia de la Liceu.

— Întotdeauna am aşteptat-o, spuse. Ne aşteptam una pe cealaltă.

— Va înţelege că te-ai culcat numai fiindcă ai avut foarte mult de lucru astăzi. Se va supăra pe mine când va vedea că te-am lăsat să veghezi atât de târziu.

— Bine, conveni Miss Hodge. Nu vreau să se supere pe dumneata. Sarah e teribilă când se supără. Începu să-şi dezbrace uniforma albastră. A fost foarte supărată pe mine din cauza invitaţiei la ceai. Ştii ce mi-a spus că sunt?

— Nu, zise Edwina. Ce ţi-a spus?

— Că sunt o linge-tălpi. Şi asta din pricina dumitale.

Se pornise iarăşi să sporovăiască şi nu se mai putea opri. Îi înşiră Edwinei fragmente din povestea vieţii ei şi a lui Miss Dirks. După ce Edwina stinse preţioasa luminare şi se întinse pe patul tare, Miss Hodge continuă să vorbească pe întuneric. Povestea nu era de loc interesantă. Cuprindea o droaie de amănunte neinteresante, de certuri meschine, de incidente mărunte. Dar acum, în beznă, şi pe fundalul ropotului de ploaie, Edwina auzi povestea celor întâmplate la Heathedge School cu mulţi ani în urmă. Miss Hodge îi vorbi cu simplitate despre gelozia celorlalte profesoare, despre bârfelile şi intrigile lor, despre propria ei nefericire. Nici acum, după treizeci de ani, nu înţelegea ce se întâmplase şi nici de ce li se ceruse să plece. O urmase pur şi simplu pe Miss Dirks până aici, la capătul pământului.

Edwina, prea obosită ca să poată adormi, se trezi ascultând-o nu ca pe o biată nebună care îi vorbea despre răutatea unei profesoare, toate fete bătrâne, refulate, dintr-o şcoală din Anglia, ci ca pe un copil care istorisea cruzimile barbare săvârşite de alţi copii, în curtea unei şcoli oarecare.

Asculta cu un fel de uimire vorbele rostite de Miss

Hodge cu glasul ei de copil.

— Dumneata poţi să înţelegi ceva, lady Heston? Ce rău am făcut? De ce ne-au dat afară? Sarah nu mi-a vorbit niciodată despre asta. Spunea că tot n-aş pricepe nimic.

Edwina îi răspunse din celălalt pat:

— Da, înţeleg. Femeile acelea erau rele. Vă persecutau pe amândouă. Dar nu era vina lor. Procedau aşa fiindcă duceau o viaţă meschină, mediocră, fiindcă fuseseră învăţate să facă rău, de oameni care profesau religia creştină. Să nu o învinuieşti pe Miss Dirks. A avut perfectă dreptate când a plecat de acolo şi a venit aici.

— Oh, sunt sigură că Sarah a avut dreptate. Întotdeauna are dreptate. Şi e atât de mândră – câteodată prea mândră, după părerea mea. Când are să vină am să-i vorbesc despre toate. Sunt sigură că acum nu are să se mai supere.

— Acum să faci şi dumneata bine să te culci, zise Edwina. Când are să vină, am să te trezesc, ca să poţi sta de vorbă cu ea.

— Îmi promiţi?

— Promit.

Miss Hodge tăcu. Peste puţin timp Edwina îi auzi respiraţia grea. Ea însă nu putea să adoarmă şi încetul cu încetul începu să reconstituie povestea şi caracterul lui Miss Dirks, aşa cum reieşea din naraţiunea adeseori plină de divagaţii a lui Miss Hodge. S-ar fi zis că pentru câteva clipe Miss Dirks se ridicase din morţi, şi Edwina o văzu cum era în viaţă, severă, sclavă a datoriei, dar în adâncul sufletului ei sentimentală, gata să sară în ajutorul semenilor ei, fără să-şi facă din aceasta un titlu de glorie şi fără să-şi dea seama de propriul ei martiraj, fiindcă aşa o lăsase Dumnezeu. Edwina îi înţelegea şi exilul voit, şi nostalgia pentru pajiştile verzi ale Angliei, şi mândria care clocotea în sufletul ei, neîngăduindu-i să se înjosească ripostând calomniilor, şi răutatea perversă a micului grup de fete bătrâne de la Heathedge School.

Simţea numai tristeţe şi milă pentru viaţa întunecată a

celor două vârstnice domnişoare, o minuna devotamentul lor şi mai presus de orice se gândea cu uimire la culmile suferinţelor pe care le încearcă în cursul existenţei lor unii oameni. Edwina se bucurase întotdeauna de libertate, de acea lumină intelectuală şi spirituală care o ferise de influenţele false ale preoţilor şi evangheliştilor. Aceştia nu avuseseră puterea să o pervertească, aşa cum pervertiseră existenţa bietelor Miss Hodge şi Miss Dirks, cât şi existenţa bietelor fecioare care predau diferite materii la Heathedge School, evitau bărbaţii, nu ştiau ce înseamnă să se tăvălească la umbra unor tufişuri noaptea pe lună, în braţele vreunui tânăr viguros de la oraş sau de la ţară, şi nu fuseseră niciodată ceea ce Dumnezeu le rostuise să fie – femei care să iubească şi să fie iubite.

„Nu! Până şi deprinderile mele de târfă sunt mai normale decât deprinderile lor. Șiva cu simbolul său sunt preferabile castităţii şi sterilităţii propovăduite de Biserica creştină.”

Povestea bietei Miss Hodge o îngreţoşa. Din fericire, nimic din toate acestea nu mai contau pentru bătrâna domnişoară. Îşi pierduse minţile, dar era fericită, şi Edwina dorea să-i menţină această stare sufletească euforică chiar dacă ar trebui să se îngrijească de ea şi să o călăuzească toată viaţa. Miss Hodge merita să se bucure de fericirea ei, chiar dacă aceasta izvora din nebunia grefată pe ceva ireal.

43

Când Ransome trecu pe lângă biroul Maiorului observă că uşa era deschisă şi că puţină lumină răzbătea până în coridor. Gândindu-se să ureze bună seara prietenului său, băgă capul pe uşă. Îndată ce acesta îl văzu, nu-l mai lăsă să plece. Deşi în ultimele zile Maiorul avea atât de mult de lucru încât abia apuca să se odihnească pe furate, arăta vioi, părea într-o condiţie fizică excelentă şi întreaga lui

fiinţă emana un aer de satisfacţie.

— Ia loc, îl pofti. Şi să stăm puţin de vorbă.

Ransome acceptă invitaţia şi se aşeză pe un scaun.

— Nu vrei să bei ceva? îl îmbie de la început Maiorul. Pot să te tratez cu un pahar. În fond sunt sticlele dumitale.

— Nu, mulţumesc.

— N-are rost să faci nazuri. Ştiu ce înseamnă să fii brusc privat de alcool. Uite, ai şi început să tremuri.

— N-am nevoie, zise Ransome. Nu-mi trebuie.

— Bine, replică Maiorul. Dacă te răzgândeşti, să-mi spui.

— N-am să uit.

Pentru prima dată îi era ruşine fiindcă ajunsese un băutor înveterat. Îşi dăduse seama abia în ultimele douăzeci şi patru de ore că fusese un beţivan, că această patimă i-o cunoştea şi Maiorul, şi Mrs. MacDaid, poate chiar Raşid, soţii Smiley şi însăşi Fern. Acum de când ştia acest lucru, se simţea şi mai ruşinat. Era limpede că toţi îi aflaseră năravul, poate încă de la sosirea lui în Ranchipur, dar îl priviseră cu îngăduinţă şi făcuseră haz, ca şi când ar fi avut de-a face cu un copil la care ţineau mult. Fuseseră generoşi şi binevoitori, chiar când el se arătase plictisitor şi pus pe scandal. „Singurul mijloc ca să pun capăt acestei situaţii este să mă las de băut dintr-o dată, ca acum gândi el. Dumnezeu, sau poate altcineva, mi-a oferit această şansă. Nu depinde decât de mine ca să nu o las să-mi scape.”

— Lucrurile s-au mai îmbunătăţit, zise Maiorul.

— Cum?

— Modul în care ne-am organizat a dat rezultate. Fiecare om şi-a făcut datoria. Toţi au muncit umăr la umăr, până la ultimul soldat sikh, şi până la ultimul poliţist. N-am crezut că va fi cu putinţă aşa ceva.

— Şi holera?

— Molima se va termina de la sine. Nu ne rămâne decât să continuăm lupta. Dar nu acesta este esenţialul. Altceva are mare însemnătate. Maiorul îl bătu uşor cu palma peste genunchiul care tremura. Spiritul, rosti el, spiritul cel nou

începe să dea rezultate. Îți dai seama, omule, ce s-a realizat? Îți dai seama că musulmanii, hinduşii, europenii, mahrattii, sikhşii, gujeratii, sweeperii au trudit cot la cot pentru binele comun?

— Adevărat, zise Ransome. Nu m-am gândit la asta.

— Nu te-ai gândit fiindcă nu eşti indian. Fiindcă nu bănuieşti ce bariere au trebuit să fie doborâte. Nu-ţi închipui ce-ar fi însemnat un asemenea dezastru în Ranchipur acum douăzeci şi cinci de ani. Atunci indivizii de seama lui Bannerjee, a neguţătorilor bunya, la care s-ar fi alăturat preoţii, ar fi câştigat bătălia şi ne-ar fi pus pe noi la pământ. În primul rând trebuie să-i mulţumim bătrânului Maharajah. A luptat cincizeci de ani, până a murit.

Continua să vorbească surescitat, satisfăcut. Reuşiseră să închidă puţurile. Aduseseră provizii din districtele înconjurătoare. Izbutiseră să reţină în oraş pe împanicaţii care, dacă ar fi fugit, ar fi împrăştiat holera până în cele mai îndepărtate sate, poate şi în restul Indiei. Se lucra la refacerea căii ferate, chiar şi acum în plin muson, la lumina unor focuri mari.

Apoi intră Miss MacDaid. Pe chipul ei obosit şi prelung de cal desluşi aceeaşi expresie de triumf. Mişcat profund de abnegaţia ei, reflectă: „Merită să se bucure de această recompensă.”

Orientul pe care ea îl iubea de mult renăştea. Aceasta era adevărul. Contribuiseră a o dovedi. Nimeni nu va mai putea spune că indienii se duşmănesc între ei, că sunt cuprinşi de panică şi de desperare în faţa dezastrelor. Simţi deodată că se cuvenea să plece cât mai repede, să-i lase singuri pe amândoi. Ransome avu impresia că prezenţa lui era indezirabilă, fiindcă el nu participase cu nimic la această biruinţă. Încercă totuşi şi el aceeaşi bucurie ca şi în clipa când – acum două zile – se prezentase în faţa lui Maharani, şi Maiorul îi strânse mâna.

— Dar dificultăţile nu s-au sfârşit, rosti realista scoţiană. Abia au început.

Când Ransome se ridică să plece, Maiorul îi puse o întrebare.

— Ai văzut-o pe lady Heston?

— Da.

— Vrea să rămână în continuare?

— Da. E hotărâtă să rămână.

Maiorul se uită în tăcere la Ransome, ca şi când ar fi vrut să spună ceva, dar nu era prea sigur dacă prietenia lor era suficient de strânsă spre a face faţă unor întrebări oarecum penibile. Miss MacDaid tăie nodul gordian.

— De ce vrea să rămână? interveni ea. Care e adevăratul motiv?

Ransome şovăi o clipă.

— Drept să vă spun, nu ştiu nici eu.

Îi treceau prin minte tot felul de motive, chiar şi gândul că Edwina dorea să rămână, sperând nebuneşte să câştige dragostea Maiorului. Ransome nu mai era însă sigur de aceasta chiar dacă îndrăznise să i-o spună.

— Nu ştiu. Este o femeie extraordinară. Cinstit vorbind, v-a fost într-adevăr de folos?

Tot Miss MacDaid îi răspunse:

— Da. Ne-a fost de folos. Şi nu e proastă de loc.

— N-a fost niciodată.

Apoi Ransome plecă de la spital. Când se văzu iarăşi prin ploaie, se simţi foarte singur şi oarecum invidios pe cei doi pe care-i lăsase să se bucure de succesul lor, în cabinetul Maiorului.

În drum spre Şcoala de muzică fu oprit de două ori de soldaţi sikhs, care făceau de gardă la puţuri. De fiecare dată, după ce-l recunoscuseră, îi prezentară arma, ca şi când ar fi fost un înalt personaj. Ajunsese în dreptul bazinului, adică la jumătatea drumului, când un vânticel fierbinte, care sufla în timpul scurtelor înseninări dintre două răbufniri de ploaie, prinse să aducă dinspre clădirea Şcolii de muzică pe jumătate ruinată, o duhoare dulceagă, greţoasă, care nu vestea prezenţa morţii, ci a holerei. Era un miros necunoscut până în clipa aceea lui Ransome, dar

care îi părea acum mai îngrozitor decât mirosul de carne arsă. Această duhoare vestea viaţa cuprinsă treptat de ghearele morţii. Lângă capătul marelui bazin Ransome se întâlni cu o ceată de măturători care scoteau din clădirea şcolii cadavrele celor decedaţi în timpul zilei şi le îngrămădeau pe un mare rug, din preajma templului lui Rama argintat de lumina lunii capricioase. Întorcând înfiorat capul, trecu repede pe sub arcada crăpată a intrării principale a şcolii.

Înăuntru domnea întunericul, iar holul, care răsuna înainte de vacarmul sutelor de tobe, ţitere şi orgi, era acum tăcut. Domnea în schimb, mirosul acela îngrozitor de holeră. După ce trecu pragul, Ransome văzu lungile şiruri de morţi întinşi pe pardoseală şi aşteptând să fie căraţi afară şi arşi. Preoţii, muezinii, rudele nu mai protestau împotriva arderii. Dezastrul îi depăşise. Toate cadavrele erau acum arse, fie că morţii erau musulmani, hinduşi, parsees, sau oricare alţii. Toţi erau îngrămădiţi fără deosebire.

În timp ce străbătea coridorul principal îndreptându-se spre micul teatru unde Jemnaz Singh, cu turban pe cap şi înveşmântat în atchcan-ul purpuriu cu dungi trandafirii şi verzi ca veninul, cântase odinioară pentru el, se întrebă dacă toţi aceşti morţi sau muribunzi justificau simţământul de triumf încercat de Maior şi de Miss MacDaid. Apoi înţelese că leşurile nu însemnau nimic pentru ei. Spiritul oamenilor îi interesa, şi de aceea încercau să-l salveze, fiindcă spiritele lor reunite cereau marele spirit al Indiei şi al întregului Orient.

În faţa lui zări în sfârşit o uşoară dungă de lumină strecurându-se pe sub o uşă. O deschise şi pătrunse în cămăruţa pe care şi-o amenajase Harry Bauer. Fostul maestru de înot îşi instalase un pat improvizat dintr-o bancă luată din vreuna din sălile de clasă. Era îmbrăcat în alb şi când se întoarse cu faţa spre uşă, înfăţişarea lui, obrajii palizi, ochii albaştri, părul blond, avură efectul unui şoc asupra lui Ransome. În mijlocul mizeriei, a murdăriei şi

a tuturor acelor oameni întunecaţi la piele, în ameţitoarea vâltoare şi cruzime a Indiei, Bauer – văzut în lumina slabă a lumânării – părea neînchipuit de tânăr şi de pur. „Arată ca o victimă pregătită pentru sacrificiu”, gândi Ransome.

— Bună ziua, rosti Bauer în franceză, aşa cum este vorbită în Elveţia. Intraţi.

Ransome îl mai văzuse pe infirmier, dar de la distanţă și fără să fi avut prilejul să-i vorbească. Elveţianul exhibă ca prin minune un pachet de ţigări.

— Fumaţi? rosti el.

Suferinţele provocate de abstinenţa lui Ransome de alcool erau sporite de lipsa ţigărilor din ultimele zile.

— Eşti fericit fiindcă ai ţigări, replică el.

— Am destule. Pot să vă ofer şi dumneavoastră un pachet.

Scoase de sub pat o cutie pătrată, în care se aflau instrumentele lui de bărbierit, un prosop, un pachet de cărţi de joc uzate, câteva cărţi despre gimnastică şi vreo douăsprezece pachete de ţigări ieftine. Întinse lumânarea spre Ransome, oferindu-i astfel foc.

— Aici, la spital, aveţi nevoie de ceva? îl întrebă Ransome.

— De toate avem nevoie. Nu ni s-a dat nimic din ceea ce ne-ar fi trebuit, zâmbi Bauer.

— Facem tot posibilul să vă procurăm cele necesare. Sperăm că în cursul zilei de mâine avionul se va înapoia cu provizii şi medicamente.

— Holericii nu au nevoie de mare lucru şi nici nu se poate face cine ştie ce pentru ei…

— Cred că ai dreptate.

Deodată, Ransome simţi că îl cuprinde o panică nebună. Ar fi vrut să întrebe unde se află Fern, dar nu îndrăznea. Poate că şi ea fusese lovită de molimă. N-ar fi fost imposibil să fi şi murit. Începu să tremure, ruşinat la gândul că Bauer îl vedea în halul ăsta. Spera însă că criza lui va trece neobservată.

— Aveţi febră? îl întrebă elveţianul.

— Nu. Nu am nimic.

— Pot să vă ofer un gin cu tonic. Se recomandă în asemenea cazuri.

Corpul lui Ransome cerea imperios băutura, dar el se mărgini să spună:

— Nu. Are să-mi treacă. Apoi întrebă repede: Unde este Miss Simon?

— În capătul holului. În momentul de faţă e de serviciu.

— Mă duc să o văd, spuse Ransome. Mulţumesc pentru ţigări şi pentru amabilitatea de a-mi oferi băutură.

— N-aveţi pentru ce, replică Harry Bauer.

Pe când traversa holul, Ransome reflectă: „Elveţianul acesta ştie să-şi poarte de grijă”. Dintre toţi părea să se fi organizat cel mai bine. Îşi procurase ţigări, gin, cărţi de citit şi cărţi de joc. Nu-i mai apărea în postura unei biete victime pregătită pentru sacrificiu, o fiinţă curată, antiseptică, imună ci un ţăran înţelept şi grijuliu, preocupat în special de propriul său confort.

Se opri în mijlocul holului, în vreme ce nişte culii scoteau cadavrul unei femei dintr-o sală de clasă. Mirosul acela îngrozitor îi dădu brusc lovitura de graţie. Se rezemă de un perete şi începu să vomeze. După ce îşi mai reveni, se îndreptă spre camera din capătul holului, unde o găsi pe Fern stând dreaptă pe un pat improvizat din bănci. Arăta palidă şi obosită, iar la vederea lui începu să plângă tăcut. Lacrimile i se prelingeau pe obraji. Ransome se aşeză lângă ea, o cuprinse cu braţul şi o trase spre el.

— Plângi, rosti el. Are să-ţi facă bine.

— Nu plâng fiindcă mi-e frică, replică ea. Totul este atât de îngrozitor. Şi este îngrozitor fiindcă nu putem face nimic. Nenorociţii mor pe capete. Nu mă tem de muncă sau de miros. Mă doare însă că mor fără să-i pot ajuta cu ceva. Ăsta-i adevărul. De moarte nu mi-e frică.

Ransome îşi lipi obrazul de al ei. „Nu am s-o mai las niciodată singură, gândi el. Niciodată.” Apoi rosti cu glas tare:

— Eşti o fată extraordinară. Numai că locul tău nu este

aici. Ar trebui să-te întorci la Misiune.

— Nu. Nu pot să fac aşa ceva. Şi nici nu vreau. Mi-ar fi imposibil să stau acolo şi să nu fac nimic. Încetase să mai plângă şi se lăsă în braţele lui, stând cuminte ca un copil. Are să fie foarte bine, spuse ea. Câteodată însă mă simt atât de singură. Mă bucur că te pot avea lângă mine, cel puţin pentru o clipă. Tăcu, apoi adăugă încet, cu un glas plin de dulceaţă:

— Nu mă părăsi, Tom. Să nu pleci, să nu mă mai laşi singură.

— Am să stau cu tine cât am să pot.

— Nu m-ai înţeles bine. Am vrut să spun altceva; să nu te îndepărtezi sufleteşte de mine, aşa ca în noaptea trecută.

El desluşi adevăratul sens al cuvintelor ei şi îşi dădu seama cât de mult o costase să rostească vorbele acestea. Păstră însă tăcerea.

— Am să pot înfrunta orice, dacă n-ai să mai faci acest lucru, grăi ea.

Se străduia să caute cuvinte, fiindcă nu era meşteră în a se exprima? El interveni, dându-i o mână de ajutor:

— Ştiu ce vrei să spui. N-am să te mai părăsesc.

— Îmi promiţi?

— Îți promit.

Fern ştiu în clipa aceea că Ransome se înapoiase definitiv la ea, că era alături de ea aşa cum fusese în acea dimineaţă în casa lui Mr. Bannerjee, şi tot aşa ca atunci, la Misiune, când îşi luase rămas bun. „Acum pot să-i vorbesc”, reflectă ea. Se desprinse din braţele lui şi-l întrebă:

— Ce mai face lady Heston?

— Bine. Chiar acum câteva clipe m-am despărţit de ea.

— Ştii, mi-e foarte simpatică. Poate că e ridicol, dar mi-e realmente simpatică.

— Eram sigur că are să-ţi placă.

Uşa se deschise, lăsând să se strecoare silueta ştearsă, slăbuţă, a lui Mr. Smiley. Înapoia lui apărură feţele

negricioase ale câtorva băieţandri paria.

— Hello, Smiley! exclamă Ransome. Intră!

— Am adus lui Fern câteva ajutoare, explică el. Şase băieţi. Îi las aici. Să-i folosiţi cum veţi crede de cuviinţă.

Fern se ridică în picioare. În întreaga ei fiinţă se petrecuse o extraordinară transformare.

— Mulţumesc Mr. Smiley. Îi vom folosi. Ştiţi însă cât de respingătoare-i holera. Poate că n-are să le placă ceea ce vor avea de făcut.

— Nu se vor da înapoi de la treabă. Sunt feciori de măturători. Se întoarse spre ei şi îi îndemnă în englezeşte: Intraţi!

Băieţandrii pătrunseră sfioşi în cameră. Se opriră apoi, privindu-i cu ochii lor mari, negri şi atât de sperioşi. Mr. Smiley le dădu instrucţiuni în dialectul gujerati.

— Veţi face tot ce vi se va porunci de către mem-sahib. Toţi trebuie să muncim ca să curăţim oraşul. Mă bizui pe voi. Şi mem-sahib Smiley v-a acordat toată încrederea.

— Da, Mr. Smiley, răspunse unul din băieţandri în englezeşte.

Ceilalţi cinci înclinară din cap în semn de încuviinţare.

— Am să revin mâine, zise Mr. Smiley. Se adresă apoi lui Fern şi lui Ransome: Noapte bună. Acum mă duc la Raşid. Vreau să-i cer un săculeţ de orez pentru copiii de la orfelinat.

Plecă repede. Era atât de palid, de obosit, de străveziu, încât evoca o fantomă.

— Trebuie să mă duc şi eu la treburile mele, zise Ransome. Mâine, de îndată ce îmi fac puţin timp liber, trec pe la tine.

Ar fi vrut să o cuprindă în braţe şi să o sărute în loc de rămas bun, dar îi era imposibil să facă acest gest cu şase băieţandri de faţă, care-i priveau cu ochii lor mari şi sperioşi. Se mărgini deci să-i strângă mâna şi să-i spună în şoaptă:

— N-am să te mai părăsesc. Îți promit.

44

Afară, rugul fusese aprins, şi în lumina focului Ransome desluşi silueta dreaptă şi uscăţivă a colonelului Ranjit Singh, care vorbea ceva cu soldatul sikh aflat în post. Când Ransome se apropie de Ranjit, acesta îi spuse:

— Ce-a fost mai rău a trecut.

Ransome se uită la cerul de cobalt.

— În noaptea asta văd că s-a mai lăsat răcoarea. Poate că ploaia asta mizerabilă se va opri un timp.

— Sunt în drum spre Înălțimea-sa. Mergi şi dumneata într-acolo?

— Da. Te însoţesc.

După ce se asigură că focul se înteţise, colonelul se întoarse spre Ransome.

— Haidem! Înălțimii-sale nu-i place să aştepte.

Când se apropiară de bazin, Ransome remarcă o umbră strecurându-se pe lângă şirul de copaci aliniaţi de-a lungul apei. Când se uită mai bine, distinse chipul unei femei îmbrăcată în veşminte europene.

— Ia te uită, îi şopti colonelului. Cine să fie?

Ranjit se opri şi urmări cu privirile silueta femeii. Aceasta se strecura de la un copac la altul, şi când ajunse în preajma rugului aprins, o luă la fugă, spre a străbate cât mai repede spaţiul descoperit până la treptele Şcolii de muzică pe jumătate ruinată.

— Este rusoaica, răspunse repede Ranjit Singh.

— Ce caută la holerici?

Colonelul râse sarcastic.

— Infirmierul Înălţimii-sale Maharajahul este acolo. Elveţianul.

— Ah, da.

Va să zică asta era, gândi Ransome. Fiecare indian din Ranchipur le cunoştea probabil legătura. Un timp merseră în tăcere.

— Ar fi bine să nu-i spunem despre asta Înălţimii sale

Maharani, propuse Ransome.

— Nu. Sigur că nu.

Ransome avu brusc viziunea lui Harry Bauer, alb şi foarte curat, stând în mijlocul camerei luminată slab de lumânare. Silueta Mariei Lişinskaia, fugind de la un copac la altul, umbră printre umbre, şi apoi ultima şi isterica ei avântare până la clădirea şcolii, în lumina rugului funerar, emana un aer de corupţie.

45

După plecarea lui Ransome, Miss MacDaid şi Maiorul începură să lucreze iarăşi la organizarea aprovizionării şi la întocmirea de liste cu necesarul spitalului, pe care urmau să le trimită la Bombay cu avionul, îndată după înapoierea lui Gopal Rao. Şi în vreme ce se trudeau căutând soluţii, simţământul de triumf încercat de ei până atunci prinse să scadă în intensitate şi să-i cotropească iarăşi frica şi desperarea. Pentru prima dată de la izbucnirea dezastrului erau pe punctul de a se lăsa copleşiţi de descurajare. După o ultimă verificare a cantităţilor de medicamente existente, constatară că unele articole erau pe terminate, iar altele ca şi inexistente. În aceste condiţii era o imposibilitate să trateze fiecare caz de holeră, de febră tifoidă, ori de omniprezenta variolă.

— Doctorul Pindar trebuie să se odihnească puţin, spuse Maiorul deodată. Astăzi după-amiază a leşinat la Şcoala de muzică.

Nu mai aveau bicarbonat de sodiu, şi nici clorură de calciu şi abia dacă mai dispuneau de vreo sută de pastile de permanganat (ceea ce reprezenta o cantitate ridicol de mică, dacă se ţinea seama că aceasta trebuia să fie consumată pentru un singur bolnav în patruzeci şi opt de ore). Nu mai aveau caolin, nici aspirină şi nici clor pentru dezinfectarea puţurilor. Avionul va aduce din toate câte ceva în ziua următoare, dar cantităţile acestea vor fi egale

cu zero faţă de necesar. Afară de aceasta, chiar dacă aprovizionarea ar fi îndestulătoare, n-ar putea să le administreze decât Maiorul, Miss MacDaid şi doctorul Pindar.

— Mâine va trebui să învăţăm pe Fern Simon, pe lady Heston, pe Mrs. Gupta şi pe Bauer să aplice tratamente. Miss Hodge nu ne poate fi de vreun ajutor.

Mijloacele de care dispuneau nu erau de mare folos pacienţilor deja loviţi de molimă. Singura speranţă era să se asigure o sterilizare eficientă, în vederea prevenirii extinderii bolilor, şi de execuţia acestei sarcini erau responsabili Ransome, Raşid şi colonelul Ranjit Singh. Maiorul şi Miss MacDaid aveau alte ocupaţii.

Din fericire, cazuri noi de ciumă nu se mai declaraseră după moartea lordului Heston şi a grăjdarilor palatului, poate – presupunea Maiorul – datorită faptului că şobolanii fuseseră înecaţi în timpul inundaţiei.

În timp ce stăteau acolo, aplecaţi deasupra hârtiilor, nu îndrăzneau să se privească în ochi, spre a nu se lăsa să li se citească teroarea care începea să-i stăpânească. Nu era vorba de spaima şi oroarea încercate în timpul dezastrului – spaima aceea fusese simplă, primitivă, firească – ci de o groază lentă, ca şi aceea cunoscută de Miss MacDaid în anul când murise biata Miss Eldridge, cu care venise de la Bombay. Ceea ce aveau acum de combătut era insidios, oribil, mai puternic decât ei, decât splendidul spital de odinioară şi decât organizaţia pe care o duraseră. Se apropia pe la spate şi te ataca lateral, după ce stătea mult timp la pândă. Şi mai ales lovea pretutindeni.

— Înălţimea-sa Maharani ar trebui să plece cu avionul, spuse deodată Miss MacDaid.

— Nici nu poate fi vorba de aşa ceva. I-am sugerat odată ideea asta, dar m-a refuzat. Pentru prima dată s-a supărat pe mine. Aici se află poporul meu şi aici trebuie să rămân, mi-a spus.

— Poate că vor trimite alte avioane cu medicamente – mă refer la guvernământul indian.

— Da, presupun că vor trimite. Raşid crede că în două sau trei zile şi calea ferată are să fie repusă în funcţiune. Maiorul deschise un sertar al biroului şi vârî înăuntru un teanc de hârtii. Ai face bine să te culci puţin. Cine urmează acum să facă de gardă?

— Lady Heston.

Miss MacDaid nu-l privi în ochi, dar îl auzi spunând:

— Mă duc să dau un ocol prin saloane; să mă asigur că toate sunt în regulă.

Ea voi să spună ceva, dar se abținu, păstrând tăcerea. Își adună hârtiile și se ridică în picioare. Îl întrebă:

— Când crezi că se va înapoia avionul?

— În preajma prânzului. Nu-și pot asuma riscul să zboare noaptea în timpul musonului.

— L-ai văzut pe Homer Smiley?

— Da. A venit după lăsatul serii. La misiune toate sunt în regulă, cu excepția lui Mrs. Hogget-Clapton, care a avut o criză de isterie când a auzit că servitorul lady-ei Heston i s-a rezervat un loc în avion, în vreme ce ea, soția directorului unei bănci imperiale, a rămas pe loc. Smiley vrea să o trimită și pe ea și pe Mrs. Simon la Bombay.

— Ar fi preferabil pentru toată lumea.

Maiorul știa că această mică bârfeală o servise pe Miss MacDaid, fiindcă îi mutase gândurile pe alt făgaș, făcând-o să uite câteva clipe spaimele și oroarea care o asaltau. Bănuia ce se ascunde în sufletul ei – Miss MacDaid se temea că va eșua. Isprăvile ridicolelor Mrs. Hogget-Clapton și Mrs. Simon le trezea întotdeauna hazul.

— O plâng pe mătușa Phoebe, fiindcă trebuie să le suporte pe amândouă.

Miss MacDaid se pregăti de plecare.

— Mă duc să o trezesc pe lady Heston, astfel ca Mrs. Gupta să se poată odihni puțin. Dacă se întâmplă ceva, nu ezita și cheamă-mă!

46

Miss MacDaid era fericită. Nu încerca un simțământ de triumf, așa cum i se întâmplase la un moment dat în biroul Maiorului, când fusese și Ransome de față; fericirea ei de acum era cu totul calmă. Era încântată fiindcă avea enorm de lucru, întrucât întreaga povară a răspunderii atârna pe umerii ei și ai Maiorului, fiindcă între ei exista o intimitate pe care n-o împărtășeau cu nimeni din afară. Nici fragila Natara Devi, cu mica ai tonga roșie împodobită cu clopoței roșii, amuțiți pentru totdeauna, n-ar fi putut susține, înainte de a muri, că îl avusese pe Maior așa cum îl avea acum Miss MacDaid.

„Natara Devi, reflectă infirmiera-șefă cu austeră satisfacție, n-a fost decât un corp frumos modelat, cu tonuri calde, o mașină care furniza plăceri Maiorului.” Natara Devi, își spunea ea, nu-l cunoscuse deloc. În vreme ce străbătea coridorul întunecat își zicea că femeile de teapa Natarei Devi și a lady-ei Heston nu contau câtuși de puțin. Nu reprezentau decât un boț de carne lipsită de spirit. Nu erau decât niște prostituate de rând. O soție ar fi însemnat altceva. Numai o soție l-ar putea cunoaște atât de intim cât îl cunoștea ea.

Abia acum, după ce-și repetase stăruitor aceste concluzii, reuși să se mai elibereze de povara grea a invidiei pe care o purtase bietei Natara Devi, înainte de moartea acesteia; abia acum reușea să-și uite regretele-i amare provocate de natura ingrată, care nu o înzestrase cu tinerețea fermecătoare și cu frumusețea dansatoarei ori a lady-ei Heston.

„Acum când lady Heston se arată în adevărata ei lumină, cugetă Miss MacDaid, acum când nu se mai poate folosi de artificiile pe care i le procurau cremele de frumusețe, rochiile scumpe, bijuteriile, el nu o va mai deosebi de celelalte femei. Va constata că frumusețea ei era datorată tuburilor și borcanelor.” Apoi chicoti în sinea ei: ”Deja nici

nu o mai bagă în seamă. Vremea ei s-a dus.”

Dar biata Miss MacDaid, în ciuda experiențelor sale în legătură cu suferințele oamenilor, cu bolile și cu mizeriile lor, cunoștea foarte puțin sufletul omenesc. Nu avusese niciodată timp să citească romane – abia dacă frunzărise vreo trei sau patru în toată viața – dar se asemăna în felul ei cu acei romancieri romantici care nu sunt capabili să înțeleagă contradicțiile bizare ale realității. Concepea iubirea ca și acei producători de filme care socotesc că emoțiile erotice nu sunt posibile decât între parteneri tineri și frumoși, puși în valoare de operatori experți în planuri și profile. În vreme ce străbătea coridorul, îndreptându-se spre lady Heston pe care trebuia să o trezească din somn, își spuse că femeia aceasta nu mai reprezenta nici un pericol. Lady Heston, cu chipul ei palid, cu părul neîngrijit, arătând mai bătrână decât adevărata ei vârstă și îmbrăcată în uniforma albastră de elevă infirmieră, ca orice fată paria, nu putea să mai atragă pe un mascul ca Maiorul Safka. „Nu, îşi repetă Miss MacDaid, relaxându-şi fălcile încleştate. S-a terminat cu târfa. Acum nu-l mai poate nenoroci.”

Împinse uşa şi, în lumina ce pătrundea prin fereastră de la rugul în flăcări, o văzu pe lady Heston în pat. Plecându-se asupra ei, o zgudui cu brutalitate. Lady Heston se trezi imediat şi se aşeză pe marginea patului.

— A sosit timpul s-o schimbi pe Mrs. Gupta, spuse Miss MacDaid. Eu am să te înlocuiesc la cinci.

În lumina roşie a văpăii de afară desluşi papiotele care acopereau capul lady-ei Heston. Vederea acestora avu asupra lui Miss MacDaid efectul unui nor negru, prevestitor de furtună, apărut fără veste la orizont într-o zi senină.

— Ai face bine să-ţi scoţi chestiile alea din păr, o repezi ea. Ai să sperii pacienţii.

— Sigur că le scot, replică lady Heston începând să desprindă bucăţile de hârtie.

Operaţia ceru mult timp, dar Miss MacDaid aşteptă,

supraveghind-o ca o profesoară severă. Dar în sufletul ei prinse să încolţească alarma pe măsură ce papiotele erau înlăturate şi lăsau părul moale şi buclat, în loc să arate lăţos şi neîngrijit, aşa cum se aşteptase Miss MacDaid. Efectul fu şi mai zdrobitor când lady Heston îşi trecu uşor degetele prin păr şi îl lăsă să cadă într-un fel de aură strălucitoare în jurul chipului ei gingaş şi palid. Ai fi zis că întinerise deodată cu zece ani.

Cutele amare şi adânci reapărură în colţurile gurii lui Miss MacDaid, care rosti aspru:

— Hai odată! Biata Mrs. Gupta are şi ea nevoie de puţină odihnă. Nu este atât de rezistentă precum pare.

Lady Heston îşi îmbrăcă uniforma albastră de pânză aspră şi o urmă pe Miss MacDaid, încheindu-şi pe drum nasturii.

Când infirmiera-şefă coti, ieşind în coridorul principal, o găsiră pe Mrs. Gupta palidă, istovită, făcând de gardă. Miss MacDaid o trimise la culcare, apoi o conduse pe lady Heston prin saloanele ticsite cu morţi şi cu muribunzi.

Era într-adevăr extraordinară însuşirea infirmierei-şefe care umbla de la un bolnav la altul, îi examina în lumina slabă a unui fitil aprins muiat într-un vas mic cu untdelemn, purtat în mână, vorbind în acelaşi timp despre fiecare, cunoscându-i antecedentele şi starea bolii. Lady Heston se uita cu un fel de uimire la faţa ei mare, tăbăcită şi atât de urâtă. „Scoţiana asta, reflectă ea, trebuie să fie un fel de vrăjitoare, de ţine minte atâtea.”

Uneori Miss MacDaid se oprea la câte un pat şi îşi însemna ceva într-un carnet aflat asupra ei. La doi sau trei pacienţi, care gemeau sfâşiaţi de dureri, le făcu injecţii în braţ sau în coapsă. Apoi treceau mai departe, urmărite de privirile mute a sute de ochi. Cei mai mulţi pacienţi aveau febră tifoidă, câţiva friguri negre, iar aproape jumătate din ei erau victime ale inundaţiei şi cutremurului, de pe urma cărora se aleseseră cu membre fracturate, cu capul spart, cu grave leziuni interne. Spre a uşura munca celor care făceau de gardă, în timp ce ea îşi îngăduia câteva ore de

somn, Miss MacDaid prinsese cu acul pe pieptul ieftinelor dhotis de bumbac şi ale sari-urilor purtate de pacienţi bucăţi de carton ori de hârtie cu numere şi cu instrucţiuni sumare referitoare la tratamentele prescrise.

După ce se înapoie în salonul cel mare, Miss MacDaid explică lady-ei Heston:

— Ai grijă să nu adormi, căci la fiecare cincisprezece minute trebuie să treci prin saloane. Este foarte important să te vadă, astfel încât să nu-şi închipuie că sunt uitaţi sau abandonaţi. Când le intră asta în cap, se întorc pe o parte şi mor. Înmână apoi lady-ei Heston o hârtie pe care scrisese cinci numere: Dacă vreunul din aceştia se trezeşte şi strigă, să mă chemi. Nu-l trezi pe Maior. Dacă va fi nevoie, îl voi trezi eu. Îi dădu altă hârtie cu patru numere scrise: Toţi aceştia vor muri. Trebuie să-i veghezi în permanenţă, fiindcă ei nu te vor striga. Am avut grijă să nu se mai deştepte din somn. După ce vor muri, să chemi oamenii să-i ridice. Ceilalţi pacienţi nu vor observa mare lucru pe întunericul ăsta. Deodată se uită cu asprime la lady Heston: Ai văzut vreodată un om mort? Ştii cum arată după ce mor?

— Până a veni aici n-am văzut morţi. Dar cred că am să-mi dau seama.

O clipă Miss MacDaid păstră tăcere, apoi rosti:

— Ai să-ţi dai seama. Nu e prea greu. Important este să nu dormi şi să mă chemi dacă se întâmpla ceva. Mă bizui pe dumneata. Ţi-am încredinţat o mare responsabilitate pentru o începătoare, dar nu am avut de ales. Trebuie să mă odihnesc şi eu puţin dacă vreau să mai rezist. Nu mi-e îngăduit să cad la pat. La cinci vin să te schimb Se întoarse ca să plece, dar se opri. Vrei să o trimit pe Miss Hodge ca să te ajute?

— Nu.

— Nici ca să-ţi ţină companie?

— Nu. Prefer să o las să doarmă, biata de ea.

— Noapte bună.

— Noapte bună.

După plecarea lui Miss MacDaid, lady Heston se aşeză la masa pe care pusese opaiţul. Se mai aflau acolo o cană mare din pământ, cu apă fiartă şi răcită, acoperită cu un filtru de hârtie, un pahar, un ceas deşteptător, un sul de tifon, un carnet cu creionul respectiv şi cele două bucăţi de hârtie cu numerele scrise de Miss MacDaid. Acum era trează, dar mintea îi rămăsese totuşi buimacă, amorţită parcă. Citi numerele de pe prima hârtie – 7, 114, 83, 28, 51. Aceştia erau pacienţii grav bolnavi, dar care mai puteau fi salvaţi. Dacă strigau sau se deşteptau din somn, ea trebuia să o cheme pe infirmiera-şefă. Pe cealaltă hârtie erau scrise numerele 211, 72, 13, 96. Aceştia erau sortiţi să moară. Pentru ei nu mai exista speranţă. Zăceau amorţiţi de droguri, fiindcă Miss MacDaid le făcuse câte o injecţie ca să nu ţipe sau să-i tulbure pe ceilalţi. Aceştia trebuiau vegheaţi până ce vor muri, apoi să fie scoşi din salon şi trimişi spre a fi incineraţi.

„Să nu încurc lucrurile, gândi. Trebuie să-mi păstrez capul limpede şi să nu fac vreo greşeală”. Ca să fie sigură, luă creionul şi în capul listei scrise cuvântul „morţi”, iar în capul celeilalte cuvântul „muribunzi”. În vreme ce scria îşi zise: „Aşa trebuie să te simţi când eşti Dumnezeu.”

Până acum trei zile nu întâlnise niciodată moartea. O dată sau de două ori în viaţa ei moartea îi ieşise în cale, dar de fiecare dată reuşise să o evite. Mulţi prieteni de ai ei, mai tineri sau mai vârstnici, muriseră în timpul războiului. Mureau însă mulţi oameni pe atunci, iar aceasta se întâmpla departe, în noroaiele Belgiei, la Amiens, sau la Chemin des Dames, iar în nebunia şi zăpăceala războiului toate acestea păreau oarecum ireale. Moartea lor se reducea la o simplă telegramă – „Ministerul de Război are regretul să vă anunţe…” Aproape că semăna cu refuzul de a răspunde la o invitaţie. *V.R.S.R. Vă rugăm să răspundeţi. Comunicaţi dacă puteţi veni la întâlnire.* Apoi tatăl ei murise de congestie cerebrală, la Viena. Când o întrebaseră dacă vrea să vadă cadavrul, ea refuzase. Morţii cu morţii. Cei iubiţi dispăreau. Ceea ce rămânea era

numai cenuşă. Chiar şi Albert. Nu-i văzuse cadavrul, ci numai un obiect inform, învăluit – slavă Domnului – în cearşafurile ei trandafirii de mătase. Albert urâse moartea. N-ar fi conceput să moară vreodată. Animalul din el ar fi vrut să trăiască la infinit. Vitalitatea lui fantastică părea să-l ferească de moarte. Chiar dacă ar fi fost drogat, corpul lui ar fi opus o mare rezistenţă. Nu era deopotrivă cu aceşti bieţi indieni subnutriţi, care nu se luptau cu moartea, ci închideau pur şi simplu ochii şi mureau ca şi când ar fi avut de gând doar să adoarmă.

În ultimele trei zile văzuse moartea făcând ravagii în jurul ei. Văzuse cadavre duse de ape, în timp ce stătea cu Ransome pe balcon şi aştepta să treacă inundaţia, zărise corpul acelui hindus uscăţiv, atârnând de ramurile unui copac şi ţinut acolo sus doar de sărmanul lui dhoti de bumbac. Văzuse şi cadavrul inform al lui Albert învăluit în cearşafurile ei. Şi leşuri zăcând pe stradă, unele sfârtecate, zdrobite, în timpul cutremurului şi inundaţiei, altele contorsionate şi de un roşu vânăt, consecinţă a îngrozitoarei morţi prin holeră. Nu văzuse numai morţi, ci și moartea însăşi strecurându-se prin saloanele neîngrijite, spre a smulge fiinţă după fiinţă din mâinile Maiorului și ale lui Miss MacDaid.

Vederea atâtor morţi o năucise. Abia acum înţelesese că oameni ca Miss MacDaid, care văzuse sute, poate mii de fiinţe umane murind, nu se mai temeau de nimic pe lume. Poate din această cauză o femeie atât de curajoasă şi de bună ca Miss MacDaid mai putea găsi în sufletul ei loc pentru dispreţ, enervare şi chiar asprime. Dacă oamenii de seama infirmierei-şefe şi a Maiorului ar fi dat dovadă de slăbiciune, ar fi eşuat, ar fi fost înlăturaţi, zdrobiţi şi aruncaţi la gunoi. Edwina se gândi cu mândrie: „Cred că şi în firea mea se află ceva asemănător. Am înfruntat totul – şi murdăria şi mirosurile puturoase, şi mizeria, şi moartea. Nici măcar nu mă simt istovită”.

Într-adevăr, acum după ce se trezise pe deplin, nu mai simţea niciun fel de oboseală, ci doar o adâncă linişte

lăuntrică, nebănuită până atunci, şi o satisfacţie bizară – o satisfacţie pe care o căutase toată viaţa. Le câştigase respectul. Nu mai voma la vederea unui pat murdărit, ori la mirosul îngrozitor al gangrenei. Dacă nu se mai gândea anume la aceasta, nu mai simţea nici duhoarea de carne arsă, mirosul dulceag şi atât de greţos al holerei, pe care briza umedă şi leneşă îl aducea uneori dinspre Şcoala de muzică şi îl făcea să pătrundă în spital prin ferestrele cu ecrane alcătuite din reţele fine de sârmă. În ceva mai mult de şaptezeci şi două de ore, crescuse în jurul ei o carapace care o proteja aşa cum îi proteja şi pe Maior şi pe Miss MacDaid. Nimic nu putea să o mai atingă acum, nici bolile şi nici putreziciunea din jur. Infirmiera-şefă şi Maiorul scăpaseră neatinşi mulţi ani de-a rândul. Poate că exista ceva, un fel de forţă mistică ce proteja pe oamenii deopotrivă cu ei – călugăriţe, doctori, infirmiere, care luptau împotriva epidemiilor, trăiau printre leproşi şi în regiuni bântuite de tifos exantematic şi de holeră.

Deodată îşi aminti de îndatoririle ei, de rondul pe care trebuia să-l facă la fiecare sfert de ceas prin întregul spital, până când Miss MacDaid va veni să o schimbe. Se uită la ponositul şi vechiul ceas deşteptător şi constată că mai erau patru minute până ce va trebui să plece în control, ducând oala smălţuită cu apă rece de la pat la pat. În acelaşi timp avu senzaţia că cineva o ţine sub observaţie. Când întoarse capul, întâlni – în lumina văpăii de afară, care pătrundea prin fereastră – privirea unui bolnav de febră tifoidă, instalat într-un pat strâmt din preajma mesei.

Faptul că silueta din pat era atât de mică şi de slabă o făcu în primul moment să creadă că are de-a face cu un copil. Ochii erau mari, negri, fără vârstă, dar înfundaţi în orbitele unei femei care arăta bătrână şi uscată. Pielea întunecată, îngălbenită de boală, era întinsă ca o hârtie peste oasele fine ale capului. Edwina o privi o clipă, fascinată de delicateţea acelei feţe, apoi, scuturată de un fior, avu impresia că femeia era moartă. Dacă acel cap n-ar fi avut păr, Edwina şi-ar fi închipuit că vede un craniu alb.

Era faţa unei femei care de când se născuse nu mâncase niciodată pe săturate. „Moartea vine să o ia, reflectă ea. V.R.S.R. *Vă rog să răspundeţi*”. De câte ori nu scrisese ea aceste iniţiale în imensa şi îndepărtata metropolă londoneză…

Apoi observă că buzele acelea purpurii se mişcau. Nu înţelegea ceea ce femeia încerca să-i spună, fiindcă nu-i auzea vocea decât sub forma unui murmur asemenea foşnetului unor frunze moarte. Mâna slabă, numai pielea şi osul, şi neînchipuit de bătrână, se mişcă dezordonat, ca şi când ar fi fost lovită de paralizie, şi se ridică spre buze, într-un gest prin care toţi ţăranii şi muncitorii din lume arată că le e foame şi sete. „Biata femeie, doreşte apă”, gândi Edwina. Ridicându-se repede, dădu la o parte filtrul de hârtie de deasupra cănii de pământ şi turnă apă în paharul de pe masă, umplându-l până la margine.

Trecu lângă marginea patului bolnavei, pe care o ridică încet cu o mână, în vreme ce cu cealaltă îi ţinu paharul. Fiinţa aceea era mai uşoară decât un copil. Prin pânza de bumbac a sari-ului umezit de sudoare simţea fierbinţeala arzătoare a trupului cuprins de febră. Femeia bău cu lăcomie şi, după ce goli paharul, se lăsă înapoi cu toată greutatea pe braţul lady-ei Heston. Deschizând ochii, se uită la englezoaică şi încercă să surâdă. În privirea ei înfrigurată de boală se citea o expresie atât de umilă, de rugătoare, încât lady Heston simţi că o podideşte plânsul. „Să nu mă priveşti aşa, ar fi vrut ea să-i spună. Sunt sora dumitale. Amândouă suntem femei şi Dumnezeu ne-a făcut pe amândouă”. Dar nu-i vorbi, fiindcă ştia că bolnava n-ar fi înţeles. Nu putu decât să-i zâmbească. De pe buzele pacientei se auzi iarăşi acel murmur slab, ca foşnetul de frunze. Închise ochii, apoi îşi lăsă liniştită capul pe perna umedă.

„Cele patru minute trebuie să fi trecut”, gândi lady Heston. Puse paharul pe masă, apoi ridică unul din vasele acelea de piatră pe marginea mesei şi ţinu dedesubt una din cănile mari, smălţuite. Vasul era greu şi trebui să facă

o sforţare ca să-l poată mânui astfel încât să controleze scurgerea apei. Se lupta cu vasul de piatră, când auzi o voce:

— Stai, lasă-mă pe mine să fac treaba asta.

Întorcându-se, văzu chipul Maiorului. Se afla în preajmă şi mâna lui i-o atinse pe a ei când îi luă vasul. O clipă, Edwina se simţi cuprinsă de o fericire ameţitoare. Rezemându-se de masă, îşi reveni, reuşind să se stăpânească.

— Mulţumesc, rosti. E destul de greu.

Câteva momente tremurase, ca şi atunci când Miss Hodge plecase, lăsându-i singuri în salonul acela sumbru din palatul de vară. Dar simţământul acesta se linişti curând, şi ea se îndepărtă uşor de el, stând apoi dreaptă, aşa cum, ar fi stat şi sărmana Mrs. Gupta cu faţa ei plină de coşuri.

— A sosit timpul să faceţi primul rond, îi zâmbi el. Am să vă însoţesc.

Maiorul umplu cu apă încă o cană de pământ şi le ridică apoi pe amândouă.

— Nu, zise ea. Lăsaţi-mă să duc şi eu una. Îmi face plăcere.

El o privi şi umbra unui surâs i se aşternu pe chip. Edwina îşi dădu seama că nu era un zâmbet ironic, ci ceva mult mai simplu şi mai cald, era ca şi cum s-ar fi amuzat văzând o fetiţă jucându-se de-a spitalul.

— Nu trebuie să mă priviţi aşa, rosti ea mânioasă.

El o înţelese, aşa că nu-i răspunse.

— În orice caz veţi avea nevoie de listele acestea, adăugă ea, înmânându-i hârtiile cu numerele scrise de Miss MacDaid.

Apoi Edwina luă una din căni din mâna lui şi porniră la drum.

Mânia ei bruscă se topise şi îl urmă docilă ca şi când ar fi fost experimentata Mrs. Gupta, care era atât de obişnuită cu aceste practici, încât ajunsese să se plictisească. De altfel nici Maiorul nu-i mai dădu nicio

atenţie, de parcă ea ar fi fost într-adevăr urâta, dar blânda Mrs. Gupta. El trecea de la pat la pat, oprindu-se la fiecare, în vreme ce ea umplea cu apă ceştile smălţuite, aflate pe câte o mică poliţă la căpătâiul fiecărui bolnav. Câţiva dintre aceştia dormeau, iar vreo doisprezece delirau. Cei mai mulţi dintre ei zăceau însă cu ochii lor mari şi negri deschişi, privindu-i plini de răbdare, în vreme ce lady Heston şi Maiorul treceau prin faţa lor.

La fiecare din paturile menţionate pe lista „muribunzi” el se oprea, lua pulsul, apoi punea mâna pe fruntea dogorită de febră. În tot acest timp Maiorul nu dădu nicio atenţie lady-ei Heston, cu excepţia unei singure explicaţii pe care i-o furniză, ca şi când ar fi încercat să se scuze.

— Faptul că le pui mâna pe frunte nu serveşte decât spre a le da puţin curaj. Ei ştiu că sunt brahman şi secole de-a rândul au fost învăţaţi să se dea la o parte din calea noastră, ca să nu ne polueze cu umbra lor.

De pe lista având în cap menţiunea „morţi” trei pacienţi erau încă în viaţă, dar al patrulea, care avea o gangrena, zăcea nemişcat şi rigid. Lady Heston înţelese imediat că nu mai era cazul să-i umple ceaşca. Era un bărbat negricios, foarte slab, cu ochii pe jumătate închişi, aşa cum îi ţinuse în timpul comei produse de acul milostiv al lui Miss MacDaid. Era ciudat cum de reuşise să-şi dea seama – datorită eventual unui al şaselea simţ – că omul acesta era mort. Poate că era ceva deosebit în felul cum îşi ţinea capul, asemenea unei flori uscate pe o tulpină, sau a rigidităţii unghiului pe care-l făceau picioarele sub abati-ul murdar. Lady Heston ştiuse imediat. Şi de acum înainte avea să ştie întotdeauna.

Îl văzu pe Maior aşezând opaiţul pe poliţă şi aplecându-se asupra mortului. Cu degetul ridică uşor pleoapa şi îşi petrecu apoi unghia peste globul galben al ochiului, dar nu obţinu nicio reacţie. Se întoarse spre lady Heston.

— Chemaţi, vă rog, oamenii să-l care.

După ce se înapoie cu doi măturători somnoroşi, care duceau o targă, îşi continuă rondul, însoţindu-l pe Maior.

În peregrinarea lui de la pat la pat, era urmărit de ochii întunecaţi ai pacienţilor, asemănători unor ochi de animale bolnave. Expresia lor de nesfârşită oboseală păstra încă o scânteie de încredere mută. Maiorul şi lady Heston îşi terminară rondul. Pe când se înapoiau, Maiorul se opri brusc.

— Ascultaţi! o îndemnă el.

În tăcerea nopţii, printre gemetele care se mai ridicau ici şi colo din paturile cu bolnavi, Edwina auzi firul modulat al unui cântec executat din fluier, şi ropotul monoton, distant, al unor degete brune care ţineau ritmul pe o tobă.

— Iată un semn bun, spuse Maiorul.

— Da?

— Înseamnă că viaţa îşi reia cursul.

După ce se înapoiară la masa din salonul principal, Maiorul o întrebă politicos:

— Pot să rămân cu dumneavoastră o clipă?

— Desigur, dacă vă face plăcere. Dar ar fi mai bine poate să vă odihniţi puţin.

— Aseară m-am culcat devreme. Acum n-am nevoie de somn ci de ceva care să-mi ajute să mă simt iarăşi o fiinţă omenească normală. În ultimele trei zile n-am fost decât o maşină.

Ea înţelesese ceea ce voia el să spună şi se simţi bizar de mişcată. Cuvintele lui ar fi trebuit să sune astfel: „Aş vrea să întreţin o conversaţie – sau chiar să păstrez tăcerea – în compania unei femei ca dumneavoastră, nu ca Miss MacDaid sau Mrs. Gupta”. Edwina se gândi iarăşi la modul cum acest om îşi orânduise viaţa în compartimente etanşe.

Maiorul se aşeză picior peste picior la un capăt al mesei şi zâmbi lady-ei Heston. Apoi i se adresă cu voce joasă, spre a nu tulbura liniştea pacienţilor:

— Trebuie să vă spun că sunteţi o fiinţă minunată. Nu e deloc uşor ceea ce faceţi şi cu atât mai lăudabil este faptul că o faceţi pentru întâia oară.

— Nu sunt chiar atât de minunată, replică ea. De două sau de trei ori am fost pe punctul de a lăsa totul baltă. Dar acum criza a trecut. Nimic nu mă mai impresionează. Nici nu mi se mai face greaţă. Este ciudat cât de repede te obişnuieşti cu toate.

— În curând vor sosi infirmiere de la Bombay. Vor începe să ne ajute şi unele femei din Ranchipur. Atunci veţi putea pleca.

„Nu, nu vreau să plec, gândi ea, nici nu-mi trece prin minte să plec. Vreau să rămân! Vreau să rămân!” Adăugă cu glas tare:

— Am să rămân atâta vreme cât veţi avea nevoie de mine… adică atâta vreme cât voi putea fi utilă.

Maiorul păstră câteva clipe tăcerea şi, luând o sticlă de alcool, muie o bucată de tifon şi îşi şterse degetul cu care-l atinsese pe mort. Arăta obosit şi mult mai slab, dar slăbiciunea aceasta îi sporea frumuseţea. Emana o bărbăţie pe care ea n-o mai întâlnise vreodată – nu era bărbăţia stângace a europenilor, sau bărbăţia brutală, crudă a boxerului pe care-l cunoscuse odinioară, parcă într-o altă viaţă, ci o bărbăţie fină, delicată, comparabilă cu supleţea unui arc de oţel.

Fără a o privi, continuă să-şi şteargă cu grijă şi delicateţe degetele, dezinfectându-le cu alcool.

— Sunteţi o femeie uimitoare.

Fiindcă el nu mai adăugă niciun cuvânt, lady Heston găsi cu cale să răspundă, oarecum fără rost:

— Englezii sunt remarcabili prin excentricitatea lor.

— N-am vrut să spun ceva atât de banal. O privi lung, apoi adăugă: Să nu credeţi că sunt un sentimental. Dar astăzi oamenii reuşesc foarte greu să se înţeleagă. Nu mai suntem copii, nici dumneavoastră, nici eu.

— Nu.

— Am impresia că sunteţi foarte inteligentă.

— Poate.

— La început îmi făcusem altă idee.

Ea se văzu o clipă aşa cum arăta în noaptea aceea, la

palat, sub candelabrele zumzăitoare de albine, când plictiseala o făcuse să se arunce în braţele lui Tom, acolo, în camera aceea sufocantă, de la parter.

— N-aveţi niciun motiv ca să vă faceţi o idee mai bună, spuse ea calm.

— Ceea ce încerc să vă spun este oarecum greu de exprimat – mai ales faţă de dumneavoastră. Ştiu că aveţi multă experienţă.

— Da, adevărat.

— Vă par naiv?

— Nu.

Lady Heston îşi zise că Maiorul nu fusese niciodată naiv, nici chiar în copilărie. Dar acum devenea vulnerabil. Maiorul îi oferea deschis, din toată inima, prietenia şi admiraţia lui. L-ar fi rănit sufleteşte dacă l-ar deziluziona. Femeia care se aflase în ea în ziua aceea posomorâtă, când s-au revăzut la palatul de vară, ar fi fost capabilă să-i rănească, nu inteligenţa-i scăpărătoare, ci sensibilitatea lui umană, care, după cât începuse ea să înţeleagă, juca un rol atât de important în viaţa indienilor. Chiar şi la bieţii suferinzi ori la muribunzii din castele de jos întâlnise aceeaşi sensibilitate cu care erau înzestraţi doar europenii cei mai aleşi. „Încep să cunosc India şi pe indieni”, reflectă ea.

— Vă amintiţi după-amiaza aceea când mi-aţi oferit ceai la vechiul palat de vară? o întrebă el.

Lady Heston îşi îndreptă privirile spre listele pe care figurau cuvintele „morţi” şi „muribunzi”.

— Mi-am spus atunci că sunteţi extrem de atrăgătoare, de fascinantă. Atunci mi-am dat seama ce doreaţi. Ştiam că pot obţine orice. Nu aveam decât să întind mâna. De aceea am rămas acolo şi am acceptat ceaşca aceea de ceai călduţ… Am fost tentat. Tot timpul aţi încercat să mă faceţi să cred că sunteţi lipsită de experienţă – ezită o clipă – şi respectabilă, fiindcă v-aţi spus că acesta este mijlocul cel mai uşor de a mă induce în eroare şi de a obţine de la mine tot ce aţi fi voit.

Ea ridică repede ochii de pe liste, copleşită de ruşine şi gata să protesteze împotriva acestei insinuări, dar îşi zise aproape imediat. „Nu! Ar însemna să mint. Asta ar strica totul. Ar socoti că o are din nou în faţa lui pe femeia care i-a oferit un ceai călduţ. Şi fiinţa aceea nu-şi are locul aici”. Lady Heston nu voia să mai aibă de-a face cu ea.

— Daţi-mi voie, zise el. Nu fac mare caz de respectabilitate. Prefer însă adevărul. Am fost tentat, în după-amiaza aceea, să obţin o dată sau de două ori ceva care ar fi fost extrem de agreabil. Dar n-am făcut-o, fiindcă ştiam că se află ceva deosebit dincolo de obrajii aceia îmbujoraţi şi de mâinile tremurânde. Şi am avut dreptate. Acum ştiu că am avut dreptate. Aveam de ales între o monedă falsă şi una veritabilă. Înţelegeţi ce vreau să spun? Dacă aş fi luat ceea ce mi-aţi oferit atunci, nu ne-am fi bucurat de ceea ce avem acum. V-aş fi considerat o femeie ieftină. Nu v-aş fi dăruit decât corpul meu, ceea ce pentru un medic ori pentru un chirurg este foarte uşor de dăruit, fiindcă pentru ei nu este decât o maşină fără nicio semnificaţie. Dar dacă aş fi făcut treaba asta. Nu s-ar fi petrecut nimic bun. Nu am mai fi avut ocazia să ne cunoaştem.

Lady Heston îşi îndreptă iarăşi privirile asupra mesei. În inima ei se învârtejeau ciudat ruşinea şi triumful. Niciun om nu-i vorbise vreodată astfel, şi ea încercă iarăşi acel sentiment de confuzie şi spaimă care o potopise în acel teribil coşmar de după cearta cu Heston – când căuta desperată prin junglă, peste câmpiile nesfârşite, prin îmbulzeala marilor oraşe un lucru pe care nu-l putea defini. O secundă îl întrezări, apoi îl pierdu iarăşi, rătăcindu-se prin negură.

— Să nu credeţi că sunt un om complicat, ca atâţia alţii, rosti el. Relaţiile umane sunt însă adeseori bizare, iar mie îmi place să le limpezesc. Cei mai mulţi oameni trec prin viaţă şi mor fără să ştie că au trăit, şi fără să cunoască măreţia care poate exista în relaţiile dintre fiinţele umane. Măreţia aceasta o poţi însă desluşi numai după ce te

desprinzi de meschinăriile vieţii cotidiene. Aceasta este ţinta tuturor religiilor. Toate tind spre acest ideal. Asta am vrut să spun când am declarat că respectabilitatea nu are nicio importanţă. Respectabilitatea este apanajul oamenilor stupizi, slabi, ipocriţi.

Îşi schimbă poziţia, rezemându-se cu spatele de masă şi încrucişându-şi braţele puternice pe pieptul lui lat.

— Am vrut să ştiţi ceea ce simt... fiindcă am o părere atât de frumoasă despre dumneavoastră, încât am socotit că pot să vă vorbesc deschis, cu riscul de a mă face ridicol. Şi acum ori de câte ori ne vom întâlni, ori de câte ori ne vom vedea, ori de câte ori ne vom gândi unul la altul, vom şti că suntem prieteni, că ne cunoaştem foarte bine. Este mare lucru să cunoşti chiar o singură persoană în decursul unei vieţi. Îşi desfăcu braţele şi luă una din mâinile ei într-a lui: Poate că în inima dumneavoastră râdeţi de mine.

— Nu... nu.

— Poate că mă puneţi pe picior de egalitate cu unul din acei ghicitori ieftini care împânzesc bazarele. Pot să vă spun că aţi descoperit o taină. Ştiţi despre ce vreau să vorbesc. Dădu drumul mâinii ei, apoi adăugă: Acum trebuie să plec. Aş vrea să dorm puţin. O atinse pe umăr: E timpul să faceţi rondul. Aţi întârziat cu zece minute, dar vina este a mea. Noapte bună.

În şoaptă, ea îi ură noapte bună, apoi el se îndepărtă. Câtva timp lady Heston stătu nemişcată. Sufletul îi era profund tulburat. Îşi aminti că trebuie să-şi facă rondul, se sculă de pe scaun şi, ridicând unul dintre urcioarele de piatră, umplu două căni mari cu preţioasa apă fiartă, şi porni prin saloane.

De data aceasta abia vedea figurile bolnavilor. Numai la paturile muribunzilor se opri câte puţin, căutând un semn de viaţă în imobilitatea trupurilor vlăguite. Când ridică lampa sus, deasupra patului, nu mai avu nicio îndoială. Acum ştia cum arată moartea. Nu mai era nevoie să atingă cu unghia globul ocular, aşa cum procedase doctorul. Tăcută, coborî scara şi îi trezi din somn pe hamali

După ce aceştia luară cadavrul şi plecară, lady Heston trecu la fereastră şi îşi aruncă privirile asupra oraşului. Focul cel mare care mistuise un morman de cadavre începuse să se stingă; nu mai rămăsese decât o grămadă imensă de cărbuni aprinşi, care împrăştiau o căldură puternică, albă, dar puţină lumină. Ploaia se oprise şi luna se ridicase dincolo de marele bazin, aşternând între spital şi vechiul palat de lemn o cărare de aur, traversată încolo şi încoace de necurmatul zbor al marilor lilieci, veniţi dinspre oraşul mort al mogulilor, de la poalele muntelui sacru. Sunetele îndepărtate şi slabe ale unui fluier acompaniat de o tobă veneau dinspre celălalt mal al râului.

Frumuseţea şi cruzimea acestei scene pătrunse până în adâncurile fiinţei ei, asemenea unui cuţit care cauterizează o rană. Toate acestea îl zămisliseră pe el!

Prin faţa privirilor Edwinei trecură siluetele negre ale hamalilor, ducând pe femeia moartă de-a curmezişul grădinii distruse spre Şcoala de muzică, spre a o lăsa acolo, lângă alte cadavre, care urmau să fie arse de îndată ce se va construi un nou rug.

Zăpuşeala era îngrozitoare. Lady Heston se întoarse de la fereastră, îşi şterse sudoarea de pe faţă cu o bucată de tifon, iar după ce se aşeză la masă îşi turnă un pahar cu apă şi îl bău. Luă lista de „morţi” şi cu creionul trase o linie peste numerele 72 şi 13. În clipa aceea avu iarăşi senzaţia că era înzestrată cu o putere dumnezeiască.

„Treburile par să meargă bine reflectă. Acel ceva care m-a adus în India lucrează acum pentru mine. Trebuie să rămân aici până la sfârşit, chiar dacă va fi să nu mai văd Anglia vreodată”. Dacă ar fi fost să plece mâine, pe unul din avioanele care veneau din lumea de dincolo de Muntele Abana, ceea ce îi mai rămăsese din viaţă n-ar mai fi avut niciun sens. Aparţinea acestui pământ, se simţea legată de moartea, de murdăria, de mizeria şi de frumuseţea de aici.

Apoi îi ajunse iarăşi la ureche acel murmur slab, ca foşnetul unor frunze veştede agitate de briză, iar când ridică privirile întâlni iarăşi ochii răbdători, de căprioară,

ai femeii muribunde din pat. Buzele ei purpurii se mişcară, formulând cuvântul care în gujerati înseamnă apă. Degetele ei uscate apărură iarăşi de sub sari şi se apropiară semnificativ de buze.

Liniştită, lady Heston se ridică şi luă cana de sticlă, deodată o puse iarăşi jos, fulgerată de oroare. Dăduse de băut femeii din paharul de pe masă, în loc să-i fi turnat apă în propria ei ceaşcă. Apoi şi ea băuse din acelaşi pahar.

Şoaptele muribundei continuau să se audă. Lady Heston luă unul din urcioarele emailate, trecu lângă patul bolnavei, îi turnă apă în ceaşcă, apoi i-o duse la gură, zicându-şi: „Am făcut-o!” Se întrebă dacă exista vreun mijloc spre a-şi dezinfecta interiorul corpului.

Când se întoarse de la patul muribundei auzi un geamăt dinspre un pat de la celălalt capăt al salonului. Ghidându-se după acest geamăt, dădu peste bătrânul care se trezise din somnul artificial şi milostiv dăruit de Miss MacDaid. Trupul lui se zbătea cuprins de dureri convulsive. Lady Heston alergă după lumină şi se uită la număr. Văzu cifrele înscrise pe lista „muribunzi”. Porni grăbită pe scări în jos, spre a o trezi pe Miss MacDaid.

Când se înapoiară, infirmiera-şefă înfipse acul în pulpa negricioasă şi slabă a bătrânului, apoi se întoarse spre lady Heston:

— Omul ăsta e terminat. Trece-i numărul pe cealaltă listă.

Lady Heston nu pomeni lui Miss MacDaid despre incidentul cu paharul, fiindcă nu voia ca infirmiera-şefă să o judece aspru pentru neghiobia şi lipsa ei de grijă. Încerca o uşoară senzaţie de greaţă, dar nu-i mai era frică, fiindcă ceea ce i se întâmpla nu mai depindea de ea.

47

În cortul de vânătoare, Maharani se aşezase cu picioarele încrucişate sub ea, pe o mică estradă, având

alături pe bătrâna principesă de Bewanagar. În faţa ei stăteau în semicerc Raşid Ali Khan, colonelul Ranjit Singh, Homer Smiley, Nil Kant Rao şi Ransome. Unul câte unul, musulmanul, sikh-ul, americanul, mahratt-ul şi englezul îi raportau modul cum acţionaseră şi rezultatele obţinute. Cuvintele lor împrospătau curajul şi insuflau noi forţe în inima frumoasei şi bătrânei femei, aşezată pe o pernă din brocart de Benares. Maharani arăta obosită, uzată, dar aceasta nu scădea cu nimic măreţia chipului ei, ale cărui trăsături erau accentuate de clarobscurul datorat flăcăruii opaiţului.

Toată viaţa şi-o dedicase luptei împotriva superstiţiilor, intrigilor, prejudecăţilor. Se războise umăr la umăr cu răposatul Maharajah, fără să aibă însă drept suport simplitatea şi credinţa lui. Se luptase pentru plăcerea de a se lupta, fără a fi convinsă în adâncul sufletului ei că vor câştiga bătălia pentru eliberarea, renaşterea şi independenţa nu numai a ţării lor, dar şi a întregii Indii. Spre deosebire de Maharajah, nu avusese niciodată încredere în bunătatea şi energia supuşilor ei şi nici în victoria finală. Ca şi neînchipuit de bătrânul Dewan, acţionase fără scrupule, câteodată cu cruzime, adeseori cu ură. Dar întotdeauna cu dârzenia şi bravura mahratti-lor din a căror naţie făcea parte. Îi urâse pe europeni şi văzuse întotdeauna în ei nişte invadatori vulgari, stupizi şi lipsiţi de sensibilitate. În ciuda convingerilor ei, admitea prietenia marelui Vicerege, delicateţea şi inteligenţa unor bărbaţi ca Ransome şi bunătatea unor oameni ca soţii Smiley. I se întâmplase să cadă pradă descurajării, ori să dea dovadă de răutate şi invidie ca atâţia prinţi din India. Avusese chiar momente de cumplită demoralizare. Cu puţin înainte ca aceşti oameni să se înfăţişeze în faţa ei, fusese ispitită să renunţe la luptă şi să fugă, să zboare cu avionul şi să se retragă în cea mai deplină securitate, la Bombay, poate chiar în Europa. Istovită, avusese o clipă convingerea că toate eforturile ei şi ale răposatului soţ rămăseseră sterile. Câteva clipe se simţise prea bătrână şi

prea bolnavă ca să mai poată relua lupta.

Dar reuşise să înfrângă acea cumplită tentaţie. Acum, când se uita la bărbaţii aceştia şi le asculta cuvintele, o cuprindea ruşinea la gândul că avusese un moment de slăbiciune. Toţi erau oameni deosebiţi, chipeşi, cu excepţia lui Mr. Smiley care precumpănea lipsa frumuseţii cu minunatele lui calităţi sufleteşti. Maharani ştia să-i aprecieze pe oamenii aleşi. Şi nu se puteau îndoi nici de devotamentul lor. Nu era vorba de devotamentul unor amanţi, ci de ceva mai presus de aceasta, ceva bazat mai puţin pe raţiune şi capabil să reziste la cele mai mari încercări. Maharani mai ştia că dacă acest devotament i l-ar fi arătat bărbaţi mai puţin frumoşi şi mai puţin puternici, i-ar fi plăcut şi ei mai puţin. Devotamentul acesta era oarecum aparte, inatacabil, strălucitor, splendid, dar o încânta şi mai mult fiindcă i-l arătau nişte bărbaţi de seama vigurosului Raşid, a zveltului şi manieratului Ranjit Singh, dârzului Nil Kant Rao, morbidului şi frumosului Ransome. Toţi aceştia împlineau gustul ei sălbatic pentru frumuseţe şi măreţie. O regină trebuie să fie slujită de oameni ca aceştia.

Toţi se străduiseră pentru ea şi pentru India, fără să doarmă şi fără să se plângă, înfruntând murdăria, mizeria şi primejdia, o primejdie mai cumplită şi mai insidioasă decât cea pe care o întâlneşti în lume. Sarcina lor păruse irezistibilă, dar victoria se profila totuşi în zare. După ce va pleca dintre cei vii, ei vor rămâne aici şi vor continua lupta. Vor reclădi şcoli, poduri, calea ferată, chiar şi marele baraj. Maharani îşi va vinde toate bijuteriile şi va dona statului banii. Idealul pentru care ea şi răposatul Maharajah se străduiseră atât de mult, abia căpăta formă, desprinzându-se din sânul timpului indian, dar traducerea lui în viaţă trebuia să continue şi să câştige forţă graţie luminii şi credinţei unor oameni ca aceştia. India, necuprinsa, sălbatica, bogata Indie se mişca, se trezea.

Aşa cum stătea ea acolo avea impresia că vede printre bărbaţii din jurul ei chipul aceluia care murise cu douăzeci

de ani mai înainte în casa ocupată actualmente de Ransome. Îl vedea acum aşa cum îl văzuse atunci când coborâse din satul ei, o copilă de treisprezece ani, timidă şi mândră, dar deja femeie destinată a se mărita cu tânărul Maharajah de Ranchipur. Acum, deşi îmbătrânise, îi vedea totuşi cu multă limpezime chipul lui bun şi inteligent, plin de blândeţe şi de o înţelepciune atât de calmă şi de înţelegătoare, încât părea mai degrabă o înţelepciune orientală decât europeană. Da, făcuse şi el parte din acest consiliu de bărbaţi puternici care o slujeau şi o admirau; datorită lui se aflau acum adunaţi aici în acest cort de vânătoare. Datorită lui Maharajahul se luptase cu atâta energie spre a-şi elibera supuşii şi a-i civiliza. Datorită lui ea trona astăzi aici şi conducea statul cu înţelepciune, înţelegere şi curaj. Omul acesta iubise atât de mult străvechea şi splendida Indie, încât în cele din urmă se înapoiase să moară la Ranchipur, în grădina lui, pe înserat, la ora când vacile se înapoiază acasă învăluite într-un nor de praf roşiatic, când aerul miroase a iasomie şi a balegă de vită, a fum şi a mirodenii, când şacalii ies din ascunzişurile lor şi încep să urle la luna plină, iar flautele şi tam-tam-urile prind să se audă prin sate. Odinioară mai fuseseră şi alţi englezi deopotrivă cu el – de pildă John Lawrence, savantul, îndrumătorul, care cunoştea India. Aceştia erau din ce în ce mai rari. Abia dacă se mai găsea din când în când câte unul.

Bărbaţii vorbeau acum între ei, dar Maharani nu-şi dădea osteneala să-i asculte pentru că ştiau bine ce au de făcut, mai bine chiar decât ea. Gândurile ei evadau acum spre Europa, spre cazinouri, spre marile magazine ale bijutierilor, spre marile dineuri de gală, spre expoziţiile organizate spre a ajuta dezvoltarea comerţului, spre marile hoteluri şi staţiuni balneare şi climaterice. Toată lumea aceasta îi părea acum foarte îndepărtată, mai îndepărtată decât o socotise odinioară, când, tânără fiind, sfidase legea vedică și traversase oceanul cel negru. Europa o fascinase aşa cum un cortegiu strălucitor fascinează un copil. Dar

acum era sătulă de toate acestea. De multă vreme înţelesese falsitatea acestei lumi, lăcomia, tragicul ei materialism, desperarea cu care se crampona de cea mai infimă speranţă, dictatorii şi degenerescența ei. Soarta îi era pecetluită. În curând se va autodistruge. Oameni ca lordul Heston o duceau la pierire. Salvarea Europei ar fi fost o sarcină mult mai grea decât contopirea divizatei, a sfârşitei Indii, într-un tot armonios şi mândru. Europa era însă obosită, în vreme ce Estul se trezea odihnit şi înviorat după un lung somn.

Nu! Nu va mai pleca în Europa. Va muri fără să o mai vadă. Nu se va mai duce la Poona sau la Ootacamund. Va rămâne aici şi va înfrunta teribilul muson, regenerator al firii, apoi iarna cu norii ei de praf, care se rostogoleau dinspre câmpiile uscate, când spre ocean, când spre Muntele sacru Abana. Mai era mult de lucru, mai aveau multe de clădit. După moartea ei va lăsa o mulţime de lucruri neterminate, dar urmaşii vor găsi fundaţiile gata şi nu le va rămâne decât să continue construcţia.

Pe când plutea pe aripile reveriei, observă că draperiile cortului sunt date la o parte în calea Maiorului, care intră grăbit. Se îndreptă direct spre Maharani, se înclină adânc împreunându-şi vârfurile degetelor şi ceru scuze fiindcă întârziase. Invocând faptul că fusese reţinut la spital.

Bătrâna doamnă se încruntă prefăcându-se supărată, aşa cum o regină avea datoria s-o facă, dar încruntarea se şterse repede când el îi zâmbi cu îndrăzneală, lăsând-o să înţeleagă că îi cunoştea jocul. Nu se putea supăra pe Maior, fiindcă era tânăr, frumos şi afectuos. Proprii ei fii pieriseră în chip tragic în Occident, iar Maiorul le luase într-un fel locul.

Aduse veşti referitoare la zăgăzuirea epidemiei, având grijă să le coloreze uşor în trandafiriu, fiindcă îşi dăduse seama cât este ea de obosită. Stătu apoi de vorbă cu ceilalţi bărbaţi, iar când aceştia se retraseră, Maharani îi ceru să rămână, pe de o parte fiindcă prezenţa lui o dispunea întotdeauna şi o făcea să se simtă mai tânără, iar

pe de alta fiindcă era dornică să discute ceva cu el, apoi să mai clevetească puţin.

După plecarea consilierilor, o trezi pe prietena ei, bătrâna principesă, care adormise stând în capul oaselor pe perna ei.

— Du-te şi te culcă, Sita.

Somnoroasă, bătrâna principesă se retrase. Maharani se adresă apoi doctorului în dialectul mahratta, limba ei maternă şi a lui prin adopţiune.

— Avem multe lucruri de discutat – neoficial. În primul rând, Înălțimea-sa Maharajahul mi-a spus înainte de a muri că ai de gând să te însori.

— Da, Înălţimea-voastră.

— Nu ţi-ai schimbat gândul?

— Nu, Înălţimea-voastră.

— Câţi ani ai?

— Treizeci şi şase.

Mormăi ceva gânditoare şi adăugă:

— Dacă vrei să faci copii zdraveni, trebuie să te pui pe treabă.

Maiorul zâmbi.

— Vârsta nu contează, atâta vreme cât masculul este puternic şi poate încă să procreeze. Fiecare din noi nu este decât receptacolul sămânţei. Ne mărginim să o trecem mai departe.

— Hm! Ştiinţa voastră cuprinde multe teorii, pe care orice om le poate răsturna prin propria lui experienţă. Deschise o casetă de aur încrustată cu rubine şi scoase nişte seminţe de cardamon pe care începu să le mestece. Când situaţia se va mai limpezi, am să trimit după fată şi după părinţii ei. Îl privi şiret: Nu te impresionează neplăcut faptul că este numai pe jumătate indiană – că cealaltă jumătate este europeană… sau americană?

— Nu, Înălţimea-voastră, nu amestecul raselor face din euro-asiatici o problemă, ci amestecul de indivizi de proastă calitate – englezi care trăiesc din expediente şi femei din castele de jos. Înălţimea sa Maharajahul mi-a

vorbit despre fată.

Maharani îl privi iarăşi cu şiretenie.

— Cred că nu eşti adeptul căsătoriilor din dragoste..

— Nu, Înălţimea-voastră… dar cu anumite limite. Doresc să-mi cunosc soţia înainte de a mă însura cu ea. Este un lucru corect pentru amândoi.

— În Occident mulţi fac prostii datorită căsătoriilor din dragoste. Nimic nu este mai trist decât o căsătorie în care pasiunile se tocesc şi mor. Este o fată drăguţă. Dacă aş avea băieţi, aş alege-o drept soţie pentru unul din ei.

— Sunt convins că Înălţimea-voastră este un bun judecător.

— Acum să vorbim despre Ransome, spuse ea. Lucrează bine?

— Da, Înălţimea-voastră, îşi îndeplineşte sarcinile cum nu se poate mai bine. Şi nu sunt de loc uşoare. Abia dacă are timp să doarmă.

— Şi cu băutura cum o duce?

— După câte ştiu n-a mai pus o picătură de alcool în gură de aproape patru zile.

— Asta nu dovedeşte nimic. Acum whisky-ul este greu de procurat.

— Nu este de loc greu, Înălţimea-voastră. Avea pivniţa plină cu sticle de brandy. Le-a donat pe toate spitalului. Eu însumi i-am oferit un pahar, dar m-a refuzat. I-am spus că oricând va simţi nevoia de alcool va putea să-mi ceară, dar a continuat să mă refuze.

Maharani rămase gânditoare câteva clipe, stând nemişcată ca un Buda în lumina gălbuie a lămpii.

— Ţin mult la el, zise ea. Are un fond bun şi am putea face din el un om de nădejde.

— Este un defetist, Înălţimea-voastră, dar un om de treabă în felul lui. De altfel este şi bolnav. Cred că a fost întotdeauna bolnav.

— Dacă mi-ar sta în putinţă, aş vrea să-l ajut… Sunt momente când mă face să mă gândesc la bătrânul guvernor al Înălţimii-sale Maharajahul. Omul acesta a

murit înainte de a te fi născut dumneata, aşa că nu-ţi poţi da seama ce fel de om a fost. Aparţinea unei alte epoci. Cred că vremurile de acum l-au îmbolnăvit pe Ransome. Deschise iarăşi cutia de aur încrustată cu rubine. Crezi că ar accepta o slujbă oficială?

— Nu ştiu, Înălţimea-voastră.

— Ar putea să ne fie de ajutor. Ce ştii despre fata misionarului? Este adevărat că a violat-o?

— Nu ştiu, Înălţimea-voastră. După cât îl cunosc, nu-l cred capabil de aşa ceva. Nu este în firea lui.

Ochii ei negri se îngustară puţin.

— În noaptea dineului de gală de la palat s-a întâmplat ceva între el şi lady Heston.

— Da, Înălţimea-voastră.

— Ce părere ai despre asta?

— Niciuna.

— Păcat de el. Asemenea plăceri sunt cu totul sterile.

— Amândoi sunt nefericiţi. Nefericiţi şi bolnavi.

— De ce vrea lady Heston să rămână aici? Nu are nicio raţiune.

— Nu ştiu, Înălţimea-voastră, dar cred că încearcă să găsească ceva – şi acest ceva nu are un nume – ziceţi-i realitate, dacă vreţi – dar şi termenul acesta este incomplet.

— Dumneata i-ai îngăduit să rămână. O admiri?

— Da, Înălţimea-voastră.

Maharani se încruntă nemulţumită.

— De ce?

Maiorul ezită o clipă.

— Iertaţi-mă Masaheb, dar are multe din calităţile Înălţimii-voastre.

Cutele de pe fruntea bătrânei doamne se adânciră.

— Cum adică?

— Nu ştie ce înseamnă frica. Are în ea ceva de neînfrânt. Îi plac bărbaţii frumoşi. Este independentă şi are caracter. În ultimele două zile i s-a făcut rău de nenumărate ori, din cauza muncii de la spital, dar a continuat să ne ajute.

Acesta este cel mai sigur test, socotesc eu. Nu se înşală pe ea însăşi şi nici nu fuge de greu. Cred că pe vremuri a luat-o pe un drum greşit.

În vreme ce vorbea, se uita pe furiş la Maharani şi remarca încântat că expresia aspră a chipului ei se îndulcea şi că era din ce în ce mai mulţumită. Fiindcă o cunoştea foarte bine, îşi dădea seama că în adâncul sufletului ei se bucura pentru că o înţelesese atât de bine şi îi descoperise calităţi pe care ea le credea ascunse altora. De aceea uneori îndrăznea să-i ţină piept şi chiar s-o contrazică.

— Din cauza ei ai întârziat în seara asta?

Falsa umilinţă pe care o afectă, nu o păcăli pe Maharani.

— Da, Înălţimea-voastră, rosti el cu voce joasă.

— Asta ar putea pune piedici în calea căsătoriei dumitale.

— Nu, Înălţimea-voastră, lady Heston nu e făcută pentru prăsilă. Căsătoria este o afacere de stat. Trebuie încheiată pentru binele comunităţii.

— Mă bucur că nu eşti un neghiob Când are să plece?

— La aceasta nu pot să vă răspund, Înălţimea-voastră.

— Trebuie să plece înainte de sosirea celeilalte.

— Desigur.

— Mă bizui pe dumneata. Altfel ar fi neplăcut pentru noi toţi.

— Înţeleg, Înălţimea-voastră.

— Şi încă ceva. Mi s-a vorbit despre o bătrâna doamnă care locuieşte cu soţii Smiley.

— Da, mătuşa lui Mrs. Smiley.

— Mi s-a spus că a făcut lucruri mari, deşi e foarte bătrâna. Se ocupă de bucătăria orfelinatului şi a dat adăpost unor refugiaţi.

— Este o femeie extraordinară.

— Mi-ar făcea plăcere să o văd.

— Pot să v-o trimit dacă veţi binevoi să hotărâţi când anume.

— Mâine la trei. Cum se numeşte?

— Mrs. Bascomb… Mrs. Phoebe Bascomb.

— Scrie-l pentru mine. Mi-e greu să ţin minte asemenea nume.

Maiorul luă o bucată de hârtie. Scrise numele şi i-o înmână.

— Se poate circula pe podul căii ferate?

— Da. S-au pus nişte scânduri peste linii.

— Când pleci, spune aghiotantului să trimită după ea trăsura trasă de boi a înălţimii-sale Maharajahul.

— Poate să vină şi singură, Înălţimea-voastră. Este foarte sprintenă.

— Nu! Prefer să-i trimit trăsura. Am s-o folosesc şi eu de acum încolo. Legănările elefanţilor îmi strică digestia. Miss Dirks… i-au găsit cumva cadavrul?

— Nu, înălţimea voastră.

— Este adevărat că era condamnată să moară?

— Da, Înălţimea-voastră.

Maharani păstră câteva clipe tăcerea.

— Era o femeie de nădejde. N-am înţeles-o niciodată, dar era o fiinţă deosebită. Va trebui să-i ridicăm un monument de îndată ce lucrurile se vor normaliza. Dar cealaltă… Miss Hodge?

— A înnebunit, Înălţimea-voastră.

— Unde e? Cine-i poartă de grijă?

— Lady Heston.

— Lady Heston?

— Da. Biata Miss Hodge nu vrea să se mai despartă de ea.

Maharani clătină din cap şi scoase un fel de cloncănit, cam ca acela pe care-l făcea mătuşa Phoebe când era emoţionată sau mirată.

— Englezii sunt foarte ciudaţi… plini de neprevăzut.

— Sunt sentimentali, Înălţimea-voastră, dar le este ruşine să recunoască.

— Va trebui să fixăm o pensie pentru Miss Hodge.

Maharani îşi adună casetele şi lucrurile din jurul ei.

— Acum ar fi bine să pleci. Ai nevoie de odihnă.

— Vă mulţumesc.

Ea se ridică şi se îndreptă încet spre altă încăpere.

În vreme ce slujnicele o dezbrăcau, o masau şi îi frecau obrazul şi fruntea cu uleiuri parfumate, Maharani întrebă pe prima cameristă:

— Unde este rusoaica? Nu s-a întors încă?

— Nu, Masaheb.

Maharani se înfurie brusc. Voia să i se facă lectură, astfel încât să uite pentru puţin timp nenorocirile abătute asupra oraşului. Ar fi dorit chiar s-o tortureze pe Maria Lişinskaia, ca să poată dormi apoi mai bine. „Am s-o concediez pe Maria Lişinskaia, gândi ea. Am să-i dau o pensie şi am s-o expediez înapoi în Europa.” Rusoaica o obosea din ce în ce mai mult cu crizele de isterie şi cu obsesiile ei. Nu-i mai făcea plăcere nici măcar s-o chinuiască. Şi aceasta era ultima legătură pe care bătrâna doamnă o mai avea cu Europa cazinourilor, a dineurilor de gală şi a magazinelor cu bijuterii. O va da afară pe Maria Lişinskaia. O va scoate din viaţa ei. Aşa se va elibera de Europa. Va redeveni indiană, cea mai pură indiană, aşa ca odinioară când, tânără fiind, îşi închipuise că are ceva de învăţat de la Europa.

48

Dar nu mai era nevoie s-o concedieze pe Maria Lişinskaia. Rusoaica plecase deja, de bunăvoie, căci trecuse pe lumea cealaltă spânzurându-se la lumina lunii, în asfinţit, cu propriul ei fular agăţat de unul din cârligele de fier de la poarta cea mare, pe care soldaţii sikhs le foloseau spre a-și sprijini lăncile. Acolo o găsi Ransome, când se întoarse de la pavilionul de vânătoare.

PARTEA A PATRA

1

De dimineaţă, cu puţin timp înainte de ora prânzului, trei avioane apărură din norii de ploaie care ascundeau muntele sacru. Aduceau baloturi, provizii, medicamente şi trei infirmiere. O femeie parsee, o anglo-indiană şi o englezoaică. Erau însoţite de Gopal Rao cu ochii lui plini de mulţumire şi dându-şi o oarecare importanţă fiindcă fusese primit de guvernatorul prezidenției Bombayului, căruia îi furnizase numeroase detalii în legătură cu dezastrul. De pe terenul de aterizare plecă direct la Maharani spre a o informa că aprovizionarea va continua pe calea aerului şi că, de îndată ce calea ferată va fi reparată, mari cantităţi de alimente şi medicamente vor sosi în oraş. Colonelul Ranjit Singh şi Raşid Ali Khan, zvelt, sălbatic ca un şoim şi amintind pe unul din călăreţii lui Baber, se aflau de faţă. Călări pe elefanţi, fuseseră pe Muntele Abana de unde aduseseră vestea că lucrările erau deja în curs în valea de dincolo de munte. Încheierea reparaţiilor la căile ferate era o chestiune de ore. Gopal Rao mai raportă că guvernământul Bombayului va trimite la Ranchipur pe şeful Institutului de boli tropicale asistat de doi specialişti. Toţi aceştia urmau să sosească a doua zi la bordul unui avion. Toate veştile erau bune şi pentru un moment o scânteie de triumf lumină chipul obosit al Maharanei, al colonelului şi al lui Raşid Ali Khan.

Gopal Rao şi colonelul Ranjit Singh plecară, dar Raşid Ali Khan, în calitatea lui de Ministru al poliţiei, rămase în urmă, reţinut de penibila anchetare a sinuciderii Mariei Lişinskaia. Pentru aceeaşi afacere veniseră şi Ransome, Maiorul, şi, în cele din urmă şi Harry Bauer. Elveţianul nu mai arăta atât de proaspăt, curat şi pus la punct cum îl văzuse Ransome în noaptea din ajun. Costumul lui alb de dril era şifonat şi murdărit, iar pe chipul său plutea un fel

de tristeţe, ca şi când strălucitoarea-i sănătate ar fi început să pălească şi o umbră s-ar fi lăsat asupra lui. Pe unul din obraji avea două lungi zgârieturi.

Maiorul declară că Maria Lişinskaia pierise, incontestabil, datorită propriei ei voinţe. Îşi legase un capăt al fularului în jurul gâtului, pe celălalt îl agăţase de un cârlig, apoi răsturnase cu piciorul scaunul pe care se urcase. Fără îndoială dorise să moară pentru că fularul se întinsese şi când o găsiseră, fără viaţă, tălpile ei atingeau pământul. Rusoaica ar fi putut să se salveze, opina el. Când Ransome îi găsise cadavrul, acesta nu se răcise încă. Moartea, declară Maiorul, survenise cu câteva minute înainte. Jobedar-ul dormise în camera lui şi nu auzise nimic.

Apoi Ransome declară că o văzuse ceva mai devreme, în seara din ajun, pe când trecea pe lângă marele bazin în compania colonelului Ranjit Singh. Istorisi cum o văzuse strecurându-se de la un copac la altul, umbră printre umbre, şi cum se avântase nebuneşte, în cele din urmă, printre cadavre şi intrase în spitalul de boli contagioase amenajat în clădirea Şcolii de muzică. Şi colonelul Ranjit Singh o recunoscuse, dar căzuseră de acord să păstreze tăcerea.

Când veni rândul lui Harry Bauer, acesta se arătă reticent, dificil, şi vorbi morocănos, iritat. Cu ochii plecaţi, rostea cuvintele cu voce joasă:

— Nu ştiam că are să vină. Dorea să mă vadă, am stat puţin de vorbă, apoi a plecat.

Explicaţia nu îl satisfăcu pe Raşid.

— Era amantă dumitale, nu-i aşa? rosti Ministrul poliţiei.

— Da.

— De câtă vreme?

— De aproape doi ani. A început la Karlsbad. N-am iubit-o niciodată, dar aici era o legătură comodă. La un moment dat am încercat să-i pun capăt. Ei îi intrase în cap să se mărite cu mine. Şi eu nu voiam acest lucru. Am să mă însor cu o fată din Vevey, după ce am să mă înapoiez

acasă. I-am spus toate astea, dar a fost zadarnic. Mereu mă ameninţa că are să se sinucidă, dar n-am crezut-o. Cred că era puţin ţicnită. Aş fi rupt-o de mult cu ea, dar se ţinea după mine. Dădea mereu năvală în camera mea. Câteodată se urca şi în pat, peste mine. Continua să privească în jos. Ridica numai din umeri. Ce puteam să fac? Sunt un om zdravăn, aici clima este fierbinte, se consumă tot felul de mirodenii. Şi spuneam: „Fie! La urma urmei, de ce nu?”

— Asta e tot? Când a venit ultima oară, aţi vorbit în linişte?

— Da.

— Miss Simon spune că v-a auzit certându-vă şi pe ea strigând deodată: „Am să te omor şi am să mă omor şi eu.”

— Da, adevărat.

— Te-ai certat cu ea?

— Nu. S-a repezit la mine.

— Din cauza asta ai zgârieturi pe faţă?

— Da.

— Din ce v-aţi luat la ceartă?

Harry Bauer păstră o clipă tăcerea, apoi rosti cu voce joasă:

— Voia să mă culc cu ea. A făcut nişte lucruri îngrozitoare. Şi spunea nişte vorbe cumplite.

— Pentru că ai refuzat-o?

— Da. Îmi părea că este urât şi indecent. Nu era locul pentru aşa ceva. Cu toţi morţii şi muribunzii în jurul nostru. N-am vrut. Nici n-aş fi putut să fac. Ea mă dezgusta.

„Asta era deci, reflectă Ransome. Îi jignise pudoarea lui de elveţian corect.”

— Mi-a făcut scârbă! Şi i-am spus-o. A încercat să mă omoare. S-a repezit la mine ca o panteră… şi atunci am lovit-o.

— Da!

— Cred că asta i-a dat ideea. Când am lovit-o a încetat să mai strige la mine. S-a retras într-un colţ al odăii și şi-a îngropat faţa în palme.

— Nu ţi-a mai spus nimic?

— A stat tăcută mult timp, apoi a început să plângă… dar nu isteric, furios, ca altădată, ci aproape neauzit. După ce a plecat şi am rămas singur, ăsta a fost singurul lucru care m-a alarmat. Era prea potolită.

— Şi ce ţi-a spus?

Faţa lui netedă, frumoasă, dar atât de stupidă, oglindi o mare nedumerire.

— Vorbea cu glas scăzut. Nu-mi amintesc bine ce spunea. Şi-a acoperit cu mâinile faţa şi a zis: „Ce se întâmplă cu mine? Am înnebunit?” Apoi a zis: „Îmi pare rău că te-am lovit. Iartă-mă. N-am să pot muri dacă n-ai să mă ierţi.” Atunci i-am zis: „În regulă. Te iert, dar între noi s-a terminat. Nu vreau să te mai văd în faţa ochilor. Eşti îngrozitoare.” Ea şi-a luat mâinile de pe obraz şi mi-a zis: „Foarte bine. N-ai să mă mai vezi. N-am să te mai supăr. N-am să mai supăr pe nimeni, nici chiar pe mine însămi. Ar fi trebuit s-o fac de mult – de foarte mult – dinainte de Leipzig şi Dresda.” Apoi a zis: „Adio. Sper că într-o zi, corpul tău frumos, singurul lucru pe care-l divinizezi, va suferi tot atât de mult ca şi mine.”

Pe măsură ce se apropia de sfârşitul poveştii, vocea lui scădea treptat.

— Ai fi zis că îşi vorbea numai ei. Pentru nimic în lume nu mi-am închipuit, că are să facă aşa ceva. Tot timpul spunea că are să se omoare, dar până ieri am crezut că sunt simple vorbe, fiindcă nu a încercat niciodată să se omoare.

Nu ridică privirile nici când ajunse la sfârşit.

— Tot ce vreau este să fiu lăsat să plec liniştit. Vreau să părăsesc locurile astea. Vreau să mă înapoiez în Elveţia, să mă însor şi să duc o viaţă tihnită. N-ar fi trebuit să vin aici.

Un moment se aşternu tăcerea. O întrerupse Raşid:

— Cui trebuie să anunţăm moartea ei, Înălţimea-voastră? Are rude, prieteni?

— Nu ştiu să aibă. Ai putea să te uiţi prin hârtiile ei. Obişnuia să-mi spună că toate neamurile şi prietenii ei au

murit.

Raşid se întoarse spre elveţian.

— Asta e tot. Poţi să pleci. De îndată ce mi se va oferi posibilitatea, am să te trimit în Europa. Poate că ai să poţi călători cu unul din avioanele care se întorc la Bombay.

— Asta vreau şi eu repetă posomorât Harry Bauer. Să plec. Să plec din ţara asta blestemată şi să mă înapoiez acasă.

Arăta înfricoşat, ca un animal care simte că trupul lui este bolnav. În drum spre ieşirea din cort se poticni, şi puţin scăpă să nu cadă. O clipă stătu agăţat de draperiile de la uşă. Privirile lui Ransome se întâlniră cu ale Maiorului. În ochii lor se citea aceeaşi expresie de oroare.

Maiorul şopti englezului:

— Ar fi bine să-l însoţeşti. Să te asiguri că ajunge la Şcoala de muzică.

2

În drumul de la cortul de vânătoare la Şcoala de muzică, Ransome dădu braţul elveţianului, spre a-l ajuta să nu cadă. Când ajunseră în dreptul marelui bazin, Harry Bauer se rezemă de un zid şi începu să vomeze. În clipa aceea Ransome îşi dădu seama că elveţianul era un om terminat. Ajutat de un culi întâlnit pe stradă, reuşi să-l urce în camera pe care Bauer şi-o amenajase cu eficienţa unui soldat. Apatic, acesta stătea acum pe marginea patului, privind în gol, în vreme ce Ransome îl dezbrăca de haină şi îi desfăcea gulerul cămăşii. Elveţianul nu scotea niciun cuvânt. Abia după un timp reuşi să vorbească, făcând un mare efort. Îndreptându-şi spre Ransome pupilele dilatate, rosti sacadat în franţuzeşte:

— Vreau să plec. Vreau să plec acasă. Ajutaţi-mă să scap din ţara asta îngrozitoare.

Începu iarăşi să vomeze, cu violenţă, în vreme ce corpul său se cutremura din cap până în picioare.

După ce se mai linişti, Ransome îi spuse blând:
— Mă duc să chem doctorul.
În hol îl întâlni pe Maior.
— Am venit cât de repede mi-a fost cu putinţă, explică acesta, Bătrâna doamnă ţinea să îmi mai vorbească.
— Crezi că Bauer mai are vreo şansă?
— Mă tem că nu. Oricum, avioanele au adus medicamente ca să-l putem trata.
— Cine are să-i ţină locul?
— Nu ştiu.
— Eu am să i-l ţin.
— Este nevoie de dumneata în altă parte.
— Pot să se descurce şi fără mine. Gopal Rao e capabil să-mi preia sarcinile. Se uită iscoditor la Maiorul Safka. Ţin mult să mă ocup de asta.
— Ştii cât de mare este primejdia?
— Ştiu.
— Bătrânei doamne n-o să-i placă de loc.
— Eu vreau misiunea asta. Trebuie să o capăt.
— Bine. Cum doreşti. Acum du-te şi fă o baie, aruncă hainele astea şi spală-te pe mâini cu alcool. Elveţianul era de o curăţenie exemplară. Dar asta nu l-a salvat.

3

Gândul acesta îi venise în clipa în care îl sprijinea pe Harry Bauer, în preajma marelui bazin. Când îl văzuse vomând, ştiuse că elveţianul era un om terminat şi că în ziua următoare va muri. Spiritul său, amorţit parcă de omniprezenţa morţii, o accepta acum cu răceală şi fără emoţie. Braţele lui sprijineau corpul unui om care era deja mort, dar care va mai trăi câteva ore confuz şi năucit de boala care îl nimicea. Era încă o fiinţă din miile de fiinţe sortite morţii, încă o furnică din furnicarul pe care Dumnezeu îl sfărâmase cu patru zile înainte – o furnică a cărei moarte nu va avea pentru nimeni nicio însemnătate.

Numai rusoaica l-ar fi plâns pe Bauer, dar şi ea se spânzurase de un cârlig sub poarta cea mare. Moartea lui avea să treacă neobservată lumii din jur şi nu avea să-l afecteze decât pe elveţian însuşi. Pe acest ţăran egoist şi materialist, dornic să se întoarcă în ţara lui, să se însoare, să întemeieze o familie, să dobândească o proprietate, să lase în urmă un fiu care să poarte mai departe comunul nume Bauer, care să continue acel ego care fusese Harry Bauer, un ego zdrobit de călcâiul lui Dumnezeu foarte departe de viile orânduite în terase de lângă Vevey.

Dacă în locul lui Harry Bauer, Tom Ransome s-ar fi sprijinit de un străin în vreme ce îşi vomita sufletul vieţii pe marginea marelui bazin… n-ar fi fost decât încă o furnică, o furnică străină, dintr-o altă colonie, care fugise de acolo dornică să scape, dar se pierduse în marele muşuroi al Indiei. Acesta era adevărul. Azi, mâine sau poimâine Tom Ransome ar putea să fie strivit din nebăgare de seamă şi scos din rândurile celor în viaţă. Şi în vreme ce pe marginea bazinului Harry Bauer în hainele lui albe, dar atât de murdare, încetase să mai vomeze şi sughiţa anevoie sprijinit de Ransome acesta se văzu cu limpezime, poate pentru prima dată, şi priveliştea aceasta în care se împleteau inutilitatea, egoismul şi ipocrizia, făcea ca spiritul său să îşi întoarcă scârbit faţa în altă parte. Acum el ştia ce avea de făcut. Trebuia să se distrugă pe sine însuşi şi o dată cu fiinţa lui să distrugă şi propriu lui trecut cu toate îndoielile, şovăielile şi puzderia de gânduri zadarnice care îl paralizaseră sufleteşte de când se născuse. Trebuia să-l nimicească pe acel ce se numea Torn Ransome, să-l anihileze, să-l zdrobească, să-l facă una cu țărâna roşiatică a Ranchipurului. Trebuia să-l îngenuncheze, să-l umilească pe acest filozof confuz, pe acest liberal, pe acest Don Quijote modern capabil doar să îşi pună întrebări fără nicio importanţă pentru restul lumii. În această lume în care se regăsea el însuşi, ori în acea lume bătrână şi obosită pe care abia o părăsise, nu mai era loc pentru oameni de felul lui Tom Ransome. Un gram de

acţiune valora mai mult decât o tonă de gânduri inutile. Filozofia este luxul celor slabi – detaşarea de cele lumeşti este viciul celor leneşi. Va trebui să nimicească toate acestea, iar în cele din urmă să rămână tot atât de simplu., tot atât de gol ca şi servitorul lui Mr. Bannerjee, stând acolo pe balcon, în lumina slabă a asfinţitului şi plimbându-şi privirile peste ruinele oraşului Ranchipur.

De data aceasta viziunea nu-l părăsi şi nici nu se pierdu în obscuritate, astfel încât să scape înţelegerii sale; rămase în preajma lui în vreme ce-l căra pe elveţian la Şcoala de muzică şi chiar după ce îl dezbrăcă şi plecă în căutarea Maiorului. Acum, în vreme ce stătea în picioare lângă chatee şi îşi turna apă călduţă peste trupul gol, spălându-se astfel încât să economisească preţioasa coajă de săpun, viziunea îl însoţea în continuare, iar când se gândi la Maior ştiu că acesta desluşise ceva nou în ochii lui şi îl înţelesese. Acesta îl făcuse pe Ransome să simtă un nou val de prietenie caldă faţă de Maior, faţă de Raşid, faţă de soţii Smiley şi chiar faţă de bătrâna Maharani. Fusese prietenul lor, dar cu toate acestea fusese întotdeauna despărţit de ei printr-o vagă barieră care îl lăsa într-o totală izolare şi făcea ca prietenia să rămână sterilă. Acum lucrurile se schimbaseră. Îi *cunoştea*, ghicise ce se ascunde în inima lor, pătrunsese însăşi esenţa lor. În viitor va trebui să se cramponeze de această nouă înţelegere. Nu va mai permite viziunii să îi scape aşa cum se întâmplase din propria lui nimicnicie, şi de îndată ce se va socoti destul de puternic, va întoarce definitiv spatele sterilului şi neputinciosului său ego din acel trecut pe care-l va da definitiv uitării.

După ce se îmbrăcă, plecă în căutarea lui Fern, şi o găsi în biroul ocupat odinioară de directorul Şcolii de muzică, timidul Mr. Das, care se străduia să îşi ţină socotelile atât de încurcate după metodele contabilităţii europene. Când ajunse în prag, o văzu într-o nouă lumină, ca şi cum până atunci ea ar fi existat într-un fel de umbră care îi înceţoşa contururile, înzestrând-o cu calităţi şi caracteristici

izvorâte din imaginaţia care hrănea ego-ul fostului Tom Ransome. Văzu în ea ceea ce mătuşa Phoebe în simplitatea şi cu înţelepciunea ei, observase cu mult înainte, şi anume în noaptea când el o adusese pe Fern în casa soţilor Smiley.

— Harry Bauer e pe moarte, spuse el.

— Ştiu.

— Am venit să-i iau locul.

O clipă ea îl privi alarmată.

— Nu se poate. Eşti mult prea necesar.

— Nu sunt necesar de loc, trebuie să fac acest lucru.

Sângele îi circulă mai repede prin vine când observă că ea se bucură.

— Toate lucrurile sunt aranjate, zise el. Trebuie să mă pui şi pe mine la curent cu ce am de făcut. Mai înainte de toate am nevoie de niţel alcool ca să-mi spăl mâinile.

Ea îi dădu sticla de alcool fără să-şi ia ochii de la el.

— Astăzi sunt mai puţine cazuri, explică ea. Maiorul crede că epidemia este pe punctul de a fi zăgăzuită.

— Şi decesele…

— Ca şi înainte. Cei mai mulţi mor. Nouă din zece.

Chipul ei obosit şi tânăr reflecta o gravitate care amintea uneori expresia figurii mătuşii Phoebe.

— Din fericire mor repede, continuă Fern. Lasă loc pentru alţii.

El o cuprinse deodată cu braţele şi o strânse cu pasiune la piept. Această nouă Fern era pentru el mai preţioasă decât toate femeile cunoscute până atunci.

— Va fi mai bine dacă vom lucra împreună.

Cu o voce atât de înceată, încât abia se făcea auzită, Fern replică:

— Mi-e frică.

— De acum înainte toate lucrurile se vor aranja. Ştiu că va fi aşa.

Trebuia să-şi păstreze noua lui viziune, pentru a putea distruge tot ceea ce fusese el odinioară. De acum înainte nu va mai pleca, astfel încât să o lase singură şi

înfricoşată.

— Nu trebuie să dormi în camera lui Harry Bauer, îi spuse ea.

El o privi în tăcere, apoi rosti:

— Am să-mi instalez un pat în cabinet.

Ransome o văzu zâmbind pentru întâia oară de la cutremur încoace.

— Asta am şi vrut, zise ea. Am vrut să fii lângă mine. Este mult mai bine când te afli în preajma mea.

— Acum nimeni n-are să mai pălăvrăgească pe seama noastră.

— Nu-mi pasă de pălăvrăgeli. Îşi apropie obrazul de al lui: Mi-e ruşine.

— De ce?

— Fiindcă sunt fericită.

El nu-i răspunse imediat.

— Nu trebuie să-ţi fie ruşine, rosti după un timp. Aşa a trebuit să fie. Altfel lumea ar înceta să meargă înainte.

— Acum trebuie să ne facem rondul, spuse ea. Am să-ţi arăt ce avem de făcut. Vom constata, în primul rând, că mulţi dintre bolnavi au murit.

4

La ora cinci Harry Bauer îşi dădu sufletul. În tot cursul după-amiezii Ransome îşi sporise numărul vizitelor în mica încăpere pe care elveţianul şi-o amenajase cu atâta grijă, spre a-i administra soluţie de caolin, clorură de sodiu şi calciu. Era obsedat de hotărârea de a-l salva pe elveţian. Harry Bauer trebuia să se însănătoşească şi să se înapoieze în Elveţia, în mijlocul acelei lumi căreia îi aparţinea. Ransome înţelese la un moment dat voinţa de a insufla viaţă pe care Miss MacDaid o încerca asupra bolnavilor şi muribunzilor. Când se plecă asupra corpului

pe jumătate mort al lui Bauer şi îi şterse spuma de pe buzele-i purpurii, nu încetă să repete în gând: „Trebuie să trăieşti! Nu e îngăduit să mori!” Dar Harry Bauer zăcea fără să-i răspundă. Din când în când, crampe cumplite îl făceau să-şi ducă genunchii la gură. Maiorul ştia că nu mai există şansă de scăpare, fiindcă holera îşi alegea victimele mai ales dintre oamenii tineri, proaspeţi şi sănătoşi veniţi din Vest. Cu puţin înainte de ora cinci, când Ransome intră în cameră, observă numaidecât o schimbare în înfăţişarea elveţianului. Stătea nemişcat, cu capul lăsat pe spate şi cu gura larg deschisă. Nu părea să mai respire şi nu i se mai simţea pulsul. „A murit, gândi Ransome. Acum nu se mai întoarce acasă.”

Se duse după Fern, care cunoştea mai bine semnele morţii provocate de holeră. Plecându-se asupra lui, ea rosti încet

— Nu mai e nimic de făcut.

Ieşiră din cameră, lăsând cadavrul singur până la înapoierea Maiorului. Puţin timp după ora şase acesta sosi şi intră împreună cu Ransome în camera lui Bauer. Când Ransome atinse încheietura mâinii acestuia, simţi un rest de febră. Maiorul avea însă mijloace mai sigure. Trase în jos cearşaful şi îi spuse:

— Priveşte!

Corpul acela musculos – corpul lui atât de frumos, despre care Maria Lişinskaia spunea că este singurul lucru din lume îndrăgit de Harry Bauer nu mai era alb. Muşchii se coloraseră într-un brun-deschis, astfel încât se conturau ca pe o planşă anatomică în contrast cu cenuşiul celorlalte ţesuturi. În timp ce-i contemplau corpul, un picior se ridică încet, apoi se destinse lateral, ca într-un pas de balet.

— Mişcă, exclamă Ransome.

— Aşa se manifestă holera, replică Maiorul, acoperindu-l cu cearşaful. După cum vezi, trupul omenesc e un fel de maşină. Spiritul a zburat, dar muşchii continuă să lucreze ca şi o roată volantă care se învârteşte în jos.

5

La ora prânzului, Maiorul trimise un mesaj mătuşii Phoebe, anunţând-o că o trăsură trasă de boi avea să vină să o ia spre a o duce la Maharani. În biletul său nu cerea să i se dea un răspuns, şi acest procedeu care semăna a comandă o irita oarecum pe bătrână. După plecarea mesagerului supărarea ei spori la gândul că o asemenea vizită avea să-i fure patru sau cinci ore din zi, când orice minut era acum atât de preţios. După ce Bertha Smiley se întoarse de la orfelinat, mătuşa Phoebe îi împărtăşi vestea, apoi o întrebă:

— Ce crezi că înseamnă asta?

— Înseamnă că a auzit de dumneata, şi vrea să te cunoască. E o fiinţă foarte curioasă.

— Cred că trebuie să mă îmbrac cu lucrurile cele mai bune.

— Da… desigur.

— Să-mi pun rochia cea nouă? întrebă mătuşa Phoebe.. Şi gulerul de dantelă Battenberg.

— Da. Şi colierul de mărgean.

— Crezi că o să ne înţelegem?

— Îmi închipui că da. Ştie să fie foarte scorţoasă şi măreaţă, dar… Căută o comparaţie mai plastică şi o găsi: dar ştie să-ţi vorbească şi ca una din bătrânele dumitale prietene din Beaver Falls. Nu ai de ce să-ţi fie teamă.

— Nu mi-e teamă, zise mătuşa Phoebe. Poate însă că n-am să ştiu să mă port.

— E foarte uşor. Am să-ţi arăt. Să presupunem că dumneata eşti Maharani. Eu am să joc rolul dumitale. Apar în prag cu mâinile împreunate aşa, mă înclin, şi spun: „Bună ziua, Înălţimea-voastră.” Apoi ea va începe să-ţi vorbească. Îi place să vorbească, aşa că să n-o întrerupi prea mult. Are să-ţi pună, probabil, o grămadă de întrebări.

— Aş fi dorit să-mi fi dat mai mult timp ca să mă

pregătesc.

— Ai să te simţi la largul dumitale. Nu-i pasă cum eşti îmbrăcată sau dacă ai părul ondulat. Nu trebuie să uiţi însă a i te adresa cu formula: „Înălţimea-voastră." Ţine la acest lucru.

— Am să-mi aduc aminte.

Se îndreptă spre bucătărie, dar Bertha o opri.

— Pot să prepar eu prânzul. Homer este la orfelinat. Eu rămân aici până ai să pleci. Du-te şi pregăteşte-te. E atâta umezeală, încât n-ar strica să-ţi calci rochia.

Mătuşa Phoebe protestă un moment apoi cedă. Bombănind puţin, şi se îndreptă spre camera ei.

Acum, după ce primul şoc provocat de invitaţie trecuse, începu să se simtă oarecum surescitată. Surescitarea crescu în asemenea măsură, încât îngădui Berthei să pregătească prânzul ajutată de un băiat. Mrs. Simon şi Mrs. Hogget-Clapton se aflau încă în gazda soţilor Smiley, fiindcă niciuna din ele nu îndrăznea să doarmă în bungalow-ul lui Mrs. Hogget-Clapton. Cea mai mare parte din zi făceau ordine în casa acesteia, dar se înapoiau să mănânce şi să doarmă la Misiune. În vreme ce mătuşa Phoebe îşi scotea rochia din lada de eucalipt, mulţumea cerului fiindcă cele două femei puseseră capăt diferendelor şi erau iarăşi mai apropiate ca niciodată. Nu o deranja nici lenea sudistă a lui Mrs. Simon şi nici neglijenţa crasă a lui Mrs. Hogget-Clapton, dar o supăra prostia lor şi obiceiul de a sporovăi toată ziua, indiferent dacă aveau sau nu ce-şi spune. Le dispreţuia pentru spaima pe care le-o inspirau indienii, de când dezastrul şi epidemiile se abătuseră asupra lor. Propuseseră chiar mătuşii Phoebe să expedieze pe băiatul paria care o ajuta la bucătărie, spunând că ar fi putut să aducă holera din oraş.

Mătuşa Phoebe le dăduse un răspuns maliţios:

— N-ar fi de niciun folos. Şi europenii sunt agenţi purtători ai microbului holerei... poate chiar mai mult, fiindcă holera are preferinţă pentru sângele proaspăt european, spune Maiorul. Din cauza asta europenii mor ca

muştele.

În concepţia mătuşii Phoebe păstrarea curăţeniei era singura precauţie necesară. Dacă ţi-e scris să te molipseşti de holeră, nimic nu te poate scăpa. Poate că Dumnezeu hotăra aceasta sau poate că totul se întâmpla datorită unui accident; oricum ar fi fost nu puteai face nimic.

La început spaima lui Mrs. Hogget-Clapton fusese mai cumplită decât a lui Mrs. Simon, dar treptat panica le cuprinsese pe amândouă şi acum trăiau într-o perpetuă stare de isterie, sporită, în cazul lui Mrs. Hogget-Clapton, de sticlele de brandy din casa ei, care scăpaseră neatinse după jaful sălbaticilor bhils.

Mătuşa Phoebe îşi călca tocmai rochia când le văzu, pe geam, pe cele două femei venind spre Misiune, spre a lua masa, de-a lungul drumului distileriei. Ploua iarăşi şi amândouă purtau umbrele şi nişte sacoşe agăţate de umeri. Mătuşa Phoebe ştia că sacoşele acestea erau pline de tot felul de obiecte ieftine din colecţia de fleacuri a lui Mrs. Hogget-Clapton. De două zile încoace le cărau în reprize de la bungalow la Misiune. Într-un colţ al camerei de debara îngrămădiseră tot felul de obiecte de alamă, şaluri ieftine, sariuri, taburete încrustate şi perne brodate. Poliţia îi găsise maşina de cusut, un ceas deşteptător şi trei tăvi de aramă, iar aborigenii bhils care le furaseră, erau închişi acum într-o cameră mare cu gratii din philkana elefanţilor. Dar fotografia în mărime naturală a lui Mrs. Hogget-Clapton din prima ei tinereţe dispăruse fără urmă.

Acum, în vreme ce mătuşa Phoebe le urmărea cu privirile, observă silueta unui culi care mergea pe drum spre ele; lăsă jos maşina de călcat şi aşteptă să vadă ce se va întâmpla. Când culiul ajunse cam la douăzeci de iarzi de cele două femei împovărate de sacoşe, Mrs. Hogget-Clapton şi Mrs. Simon o luară peste câmpul noroios şi nu se opriră decât după ce se depărtară cam la cincizeci de iarzi de drum. De la această distanţă îl preveni pe culi, într-un stricat dialect hindustani, să nu se apropie de ele. Bărbatul le aruncă o singură privire, apoi îşi continuă

drumul spre oraş. După ce se îndepărtă, cele două doamne se înapoiară pe drum, îndreptându-se spre Misiune.

Mătuşa Phoebe chicoti, apoi reluă călcatul rochiei şifonate şi umede.

„Parcă ar fi o pereche de brahmani ortodocşi”, gândi ea.

După puţin timp le auzi umblând prin camera de debara, vorbind împreună şi descărcându-şi transportul de comori. Apoi tot pe fereastră, mătuşa Phoebe văzu pe un poliţist mahratta venind spre Misiune.

Era trimis de Gopal Rao şi aducea un bilet adresat lui Mrs. Hogget-Clapton. În cele câteva rânduri o informa că Mr. Hogget-Clapton aranjase ca soţia lui să poată pleca la Bombay cu unul din avioane. În afară de pilot mai erau două locuri libere. Mrs. Hogget-Clapton putea să ia cu ea pe oricine ar fi dorit. Când termină de citit biletul, aceasta se lăsă să cadă pe un scaun de bucătărie.

— Slavă Domnului, suntem salvate!

— Ce? Ce este? întrebă Mrs. Simon. Cum suntem salvate?

— ´Erbert a trimis un avion după noi. Ştiam că nu are să mă uite.

— Dumneata poţi pleca. Eu nu pot să plec... şi să o las pe Fern singură.

Dar mătuşa Phoebe, care nu voia să piardă un asemenea prilej, intră tocmai când ele vorbeau despre aceasta şi, mai înainte ca Mrs. Hogget-Clapton să fi putut răspunde, interveni cu hotărâre:

— Fern n-are să plece. Am să mă ocup eu de ea. Nu este cazul să-i porţi de grijă.

— N-aş putea să fac aşa ceva.

— Este singura soluţie. Presupune că te-ai molipsi de holeră, ai muri aici şi ai lăsa-o pe Fern orfană. Ar fi o treabă frumoasă, nu-i aşa? Să nu mai aibă pe nimeni pe lume.

— Are dreptate, Mary Lou, zise Mrs. Hogget-Clapton. Ţine seama că în curând are să se mărite. Trebuie să te gândeşti şi la dumneata, nu numai la Fern.

— Am să mai reflectez.

— Mai bine aţi face să vă pregătiţi bagajele, interveni mătuşa Phoebe. Avioanele trebuie să îşi ia zborul înainte de a se întuneca. Nu-ţi face griji. Mă înţeleg bine cu Fern. Bertha şi cu mine o vom supraveghea tot timpul.

— Trebuie s-o văd înainte de a pleca.

Mrs. Hogget-Clapton strigă ameţită de băutură:

— Ai de gând să te duci la spitalul de contagioşi? Îţi interzic acest lucru. Poţi să aduci infecţia cu dumneata. Nu te vor lăsa să aterizezi la Bombay. Nu poţi să faci una ca asta. Apoi, nu uita, Fern este logodită. Aşa partidă mai rar. Este cazul să reflectezi mai adânc.

— Ar fi bine să vă strângeţi lucrurile împreună, repetă mătuşa Phoebe domol.

— Am să mă mai gândesc, zise Mrs. Simon şi deodată începu să plângă. N-am mai zburat niciodată, exclamă ea.

— Nici eu, rosti Mrs. Hogget-Clapton, dar prefer să zbor decât să mor aici ca un şobolan într-o gaură. Soţii Smiley pot să-mi ţină în păstrare obiectele de alamă, nu-i aşa? se adresă ea gazdei. N-au să vă deranjeze.

— Sigur că nu, zise Bertha Smiley.

— O să avem mare grijă de ele, rosti mătuşa Phoebe.

— Este îngrozitor, exclamă Mrs. Simon suspinând. Nu înţeleg de ce Fern vrea să complice lucrurile, rămânând în acest oraş îngrozitor. De când s-a născut nu s-a gândit decât la ea.

— Haideţi, haideţi! le îndemnă mătuşa Phoebe. Dacă sunteţi gata până la ora trei, vă iau cu mine în oraş.

— Nu putem merge pe jos atâta drum, interveni Mrs. Hogget-Clapton.

— Nici nu trebuie, zise mătuşa Phoebe. Maharani îmi va trimite trăsura ei cu boi. Puteţi merge cu mine.

Apoi, ca şi când nu le-ar fi spus o veste senzaţională ci o nimica toată, părăsi încăperea.

După plecarea ei, Mrs. Hogget-Clapton şi Mrs. Simon, căreia i se uscaseră brusc lacrimile, trecură în camera de debara spre a se pregăti de călătorie. După ce închiseră

uşa, Mrs. Simon vorbi, exprimând nedumerirea amândurora:

— Cum îți explici că a primit o invitaţie din partea Maharanei?

Nu primi niciun răspuns. Mrs. Hogget-Clapton îşi rostogoli ochii şi se întoarse spre a alege din grămada de obiecte boarfele pe care dorea să le ia la drum.

— Aici la Ranchipur toate merg pe dos, rosti ea în cele din urmă. Îndată ce voi sosi la Bombay îi voi spune lui Herbert să demisioneze de la bancă şi să mă ducă înapoi în Anglia. Un om cu talentele lui îşi poate găsi o slujbă bună acolo. Dacă nu, nimic nu ne poate împiedica să ne stabilim în Shropshire şi să ducem o existenţă liniştită. Am acolo numeroase rude... persoane din lumea bună. Cred că mă înţelegi. N-am să-mi irosesc cei mai frumoşi ani din viaţă într-un loc ca Ranchipur. Ameţită de băutură, fornăi plină de indignare: Închipuieşte-ţi! Maharani o invită pe ştiuca asta bătrâna.

Pentru Mrs. Simon pregătirile erau destul de simple, fiindcă tot ce avusese pe lume zăcea îngropat sub grămada de pietre care fusese odată casa ei. Între ea şi Mrs. Hogget-Clapton avusese loc o reconciliere, dar acum, după ce isteria şi spaima din primele momente trecuseră, relaţiile lor se îmbunătăţiseră fiindcă împrejurările le siliseră să se arunce una în braţele celeilalte, datorită faptului că nimeni din Ranchipur, cu excepţia soţilor Smiley care le dădeau de mâncare, nu le acorda nicio importanţă. Împăcarea însă nu fusese însoţită şi de restaurarea prestigiului lui Mrs. Hogget-Clapton. Beţia ei demascată devenise în mâna lui Mrs. Simon o armă ameninţătoare. Pe de altă parte acum, după ce taina fusese dezvăluită, Mrs. Hogget-Clapton nu se mai închidea seara între patru pereţi pentru a se îmbăta ferită de ochii lumii. Acum se deprinsese să bea ori de câte ori îi venea poftă. Într-un fel această plăcere precumpănea pierderea ei de prestigiu. Acum Mrs. Simon o chema pe numele ei de botez, iar Mrs. Hogget-Clapton îi spunea în schimb Mary

Lou. De când Mrs. Simon prinsese să se înveţe cu gândul că va fi soacra fratelui unui conte, începuse să se socotească superioară prietenei ei. În realitate, în adâncul sufletului lor se urau de moarte, aşa cum se pot urî două femele care nu s-au plăcut niciodată şi care s-au privit întotdeauna cu neîncredere.

În vreme ce Mrs. Hogget-Clapton stătea nesigură pe un taburet şi scormonea prin bazarul ei de danteluri, Mrs. Simon zăcea pe pat şi plângea repetând necontenit:

— Nu pot pleca. Nu pot s-o las pe Fern singură. Este tot ce mi-a rămas pe lume.

Acum era mai conştientă ca niciodată de pierderea soţului şi a fiicei sale Hazel, fiindcă crizele ei de nervi nu mai aveau nicio audienţă, nimeni nu-i mai acorda importanţă, nimeni nu se mai obosea să o reconforteze şi să-i spună cuvinte de mângâiere.

Mrs. Hogget-Clapton continua să îşi aleagă lucruri din grămadă şi să le aşeze în vrafuri de o parte şi de alta a taburetului. Era o ordine aparentă, căci în realitate muta lucrurile de pe un vraf pe altul şi câteodată iarăşi pe grămada cea mare până când, cuprinsă de confuzie şi desperare, se ridică în picioare şi, uitându-se spre pat, strigă:

— Dă-o dracu. Mary Lou. Dă-mi o mână de ajutor la boarfele astea.

Dar Mrs. Simon se mărgini să geamă.

— Nu-mi cere în clipa asta să fac ceva.

Mrs. Hogget-Clapton se uită iarăşi spre pat şi rosti cu luciditatea brutală a beţivilor:

— Eşti singură şi ce-i cu asta? Nu mai ai pe nimeni. Cel mai bun lucru ar fi să-ţi strângi lucrurile şi să te duci înapoi la Unity Point, acolo unde sunt toate negresele tale, fiindcă îţi faci iluzii dacă îți închipui că Fern are să se mai întoarcă vreodată la tine. Fata asta are prea mult bun-simţ ca să facă asemenea prostie.

Mrs. Simon scăpă un strigăt surd şi îşi acoperi faţa cu mâinile, ca şi când ar fi lovit-o cineva, dar nici de data

aceasta nu avu cine s-o consoleze. Mrs. Hogget-Clapton îi întoarse pur şi simplu spatele, pierzându-se în interminabilii confuzie a „sortării” lucrurilor ei.

6

Trăsura trasă de boi sosi cu o jumătate de oră întârziere. Mătuşa Phoebe, Mrs. Hogget-Clapton şi Mrs. Simon o aşteptaseră stând pe scaunele tari de bucătărie. Mrs. Hogget-Clapton era înconjurată de legături şi pachete conţinând comorile ei. Cele două „prietene” nu-şi vorbeau, iar mătuşa Phoebe stătea între ele încercând mulţumirea senină atât de rar întâlnită în această lume, de a asista la năruirea totală a duşmanilor ei. Din când în când, Mrs. Simon fornăia şi îşi ştergea ochii cu batista. Purta o cască albă, colonială, a lui Mrs. Smiley şi cu un costum de *pongee* pe care i-l împrumutase Mrs. Hogget-Clapton înainte de a se insulta reciproc. Costumul era însă prea mare pentru ea şi îi dădea o înfăţişare ridicolă şi în acelaşi timp jalnică.

Când, în sfârşit, sosi trăsura trasă de boii de Mysore, cu coarnele aurite, mătuşa Phoebe constată că nu corespundea aşteptărilor ei. Fiindcă nu văzuse niciodată un astfel de echipaj, îşi închipuise că seamănă cu unul din acele cupeuri cu cai, care aşteptau trenurile în Beaver Dam, având destul loc şi pentru pasageri şi pentru bagaje. În loc de aceasta se pomeni cu un fel de tron montat pe patru roţi şi cu un loc în faţă rezervat vizitiului. Tronul era amplu, dar nu îndeajuns spre a cuprinde şezuturile celor trei doamne. Dacă Mrs. Hogget-Clapton şi Mrs. Simon voiau să prindă la timp avionul, trebuiau să se acomodeze situaţiei. Se suciră, se învârtiră, terminând prin a o plasa pe mătuşa Phoebe în mijlocul tronului, stâmtul ei şezut fiind aproape strivit între şezuturile ample ale celorlalte două pasagere. Peste ele îşi găsiră loc multiplele legături ale lui Mrs. Hogget-Clapton. Vizitiul rămase foarte

nemulţumit de această ciudată orânduire. Nu i se mai întâmplase să vadă trăsura regală folosită drept omnibus, şi cum întârziase, se mai temea şi de mânia bătrânei Maharani. Pe deasupra îl mai descumpănea şi bizarul jargon cu care doamnele i se adresau fie pe rând, fie toate deodată. Între timp ploaia se revărsa în torente astfel că, până ce femeile se instalară sub baldachinul pliant al trăsurii, rochia călcată cu atâta grijă de mătuşa Phoebe arăta ca o cârpă.

După ce pasagerele reuşiră cu chiu cu vai să se instaleze, vizitiul sări pe capră şi dădu bice boilor. Echipajul se urni, luând-o agale pe aleea Misiunii.

Boii erau nişte animale opulente, de rasă, conştiente parcă de faptul că părinţii lor, crescuţi în Mysore, trăseseră la jug tunurile lui Tippoo Sahib. Hrăniţi şi spălaţi bine, cu coarnele proaspăt poleite în fiecare dimineaţă, boii erau deprinşi să tragă doar pe bătrânul Maharajah în plimbările lui de seară. Nu li se mai întâmplase să care o încărcătură atât de stranie ca aceea alcătuită din mătuşa Phoebe, Mrs. Simon şi Mrs. Hogget-Clapton, cu toate pachetele ei. Acum se pomeneau zoriţi de un vizitiu înspăimântat că va întârzia să-şi aducă pasagerul, potrivit orarului, în faţa cortului bătrânei Maharani. Se avântară deci într-un trap vioi, care-i făcuse faimoşi, mugind şi gemând în vreme ce mergeau de-a lungul drumului asfaltat. Carul uşor se hâţâna, smucit încolo şi încoace, spre înfricoşarea lui Mrs. Simon şi a lui Mrs. Hogget-Clapton. Este adevărat că foloseau un echipaj al Maharanei. Dar aceasta o datorau numai îngăduinţei mătuşii Phoebe şi faptului că părăseau Ranchipurul poate pe vecie.

Trapul acompaniat de înspăimântătoarele mugete şi gemete ale boilor continuă până la podul căii ferate, unde vizitiul fu nevoit să le încetinească mersul, spre a se feri de riscul ca vreo scândură, prinsă defectuos în cuie, să sară din loc şi să strice trăsura. Nivelul râului scăzuse, dar se afla totuşi cam la două picioare sub planşeul podului.

Vederea apei spumegânde o ameţi pe Mrs. Hogget-Clapton. Năucită, închise ochii şi gândi parcă printr-un fel de ceaţă: „Dacă mi-e scris să mor, să nu văd cel puţin cum se apropie moartea.” Şi Mrs. Simon închisese ochii, adăugând gemetele ei la mugetele protestatare ale animalelor furioase. Numai mătuşa Phoebe stătea ţeapănă, cu două legături ale lui Mrs. Hogget-Clapton în braţe şi uitându-se cu încordare spre oraş. De patru zile era roasă de dorinţa de a vedea ce se întâmplase acolo, dar nu avusese niciun moment liber, spre a-şi putea satisface curiozitatea. Vizitiul îşi blestema boii, în vreme ce scândurile detaşate sau prost fixate scârţâiau şi bubuiau sub roţile trăsurii. Ajunseră în sfârşit pe pământul tare. Mrs. Simon deschise ochii.

— Slavă Domnului! exclamă ea, legându-se peste obraji cu o eşarfă indiană, de nu i se mai vedeau decât ochii.

Mrs. Hogget-Clapton o imită îndată.

De-a lungul drumului nu se mai zăreau cadavre, dar ici şi colo întâlneau schelete de măgari, vaci şi câini, curăţate de carne până la os de vulturii lacomi. În mijlocul noroaielor şi printre ruinele caselor, localnicii construiseră adăposturi rudimentare. Trecerea trăsurii regale atrase tot felul de curioşi, uluiţi de spectacolul oferit de boii cu coarne aurite ai Maharajahului trăgând trei europene îngropate sub un morman de pachete, dintre care două europene cu faţa acoperită, după moda femeilor musulmane. Din loc în loc întâlneau culii care curăţau gunoaiele lăsate de inundaţie printre dărâmături. Mrs. Hogget-Clapton uitase de frica ei şi acum se uita cu lăcomie în jur, gândindu-se, prin fumurile beţiei, că toate aceste detalii vor putea fi povestite cu mare succes după ce Herbert se va retrage din activitate şi se vor stabili definitiv în Anglia.

Trecură pe lângă Şcoala de muzică, unde nişte culii ardeau o grămadă de cadavre şi ajunseseră în sfârşit la poarta cea mare, unde cele trei pasagere care vorbeau atât de prost hindustani reuşiră să-l convingă pe vizitiu –

priceput doar în dialectul mahratt – să oprească puţin. Dar abia încetă trăsura să meargă şi boii să mugească şi să geamă, că Mrs. Simon începu iarăşi să plângă. Priveliştea Şcolii de muzică şi a arderii cadavrelor o îndureraseră, stârnindu-i în suflet un nou val de iubire şi devotament faţă de Fern. De data aceasta stărui că înainte de a pleca avea datoria să-şi ia rămas bun de la fiica ei. Mrs. Hogget-Clapton se arătă însă neînduplecată faţă de aceste sentimentalisme..

— Dacă te apropii de Şcoala de muzică, nu mai ai ce căuta în avion alături de mine.

Apăru apoi Gopal Rao, cu o scânteiere de veselie în tinerii săi ochi, şi începu să ridice unul câte unul legăturile şi pachetele care le îngropau. Mrs. Hogget-Clapton şi Mrs. Simon continuau să se certe în surdină, datorită eşarfelor care le acopereau gura şi faţa.

Mrs. Hogget-Clapton o repezi:

— Dacă îți închipui că am să stau aici şi am să inhalez microbi de holeră în vreme ce dumneata ai să te duci să-ţi vezi fata la spitalul de contagioşi, apoi află că te înşeli amarnic. Cu turmentată măreţie se adresă lui Gopal Rao: Băiete, unde este avionul?

O secundă, un val de mânie scapără în ochii lui negri, dar se stinse repede, şi Gopal Rao răspunse râzând:

— Este pe câmp. Dincolo de Turnul credincioşilor parsee.

— Cum putem ajunge acolo?

— Mă tem că va trebui să o luaţi la picior.

Era acum politicos, dar de o politeţe ironică, batjocoritoare. Îşi recâştigase calmul şi umorul său mahratt. Intuiţia lui indiană îi spunea că femeile acestea coapte erau nu numai groteşti, dar nu aveau nicio importanţă pe scara valorilor europene. Pe când el era un mahratta, descendent al unor viteji războinici. Manierele vulgare ale celor două europene nu-l puteau atinge.

— Nu pot să fac tot drumul ăsta pe jos, protestă ea. Uită-te la picioarele mele.

Exhibă un picior mic, încălţat cu un pantof prevăzut cu cel mai înalt şi mai frivol toc. Era limpede, ea nu se îmbrăcase pentru această plecare forţată, ci pentru a-şi etala eleganţa, când va sosi la Bombay.

— Doamnă, nu aveţi altă soluţie, zise Gopal Rao. Nu putem aduce avionul aici. Are nevoie de spaţiu ca să se poată ridica în aer.

— Ar fi carul cu boi, replică Mrs. Hogget-Clapton.

Dar când întoarse capul, trăsura o şi luase din loc cu mare viteză, trasă de boii care mugeau şi fornăiau mai tare ca niciodată, îndemnaţi la drum de biciul vizitiului înspăimântat la rândul său de ceea ce va spune Maharani.. Mătuşa Phoebe urmărea amuzată această scenă, şi poate că ar fi preferat să mai rămână puţin spre a o gusta din plin, dar vizitiul o şi pornise, fără să-i ceară consimțământul, fiindcă era dornic să o predea cât mai repede la cortul de vânătoare al Maharanei.

În acelaşi moment apărură în poartă două siluete. Lady Heston îmbrăcată în costum de infirmieră, însoţită de Miss Hodge. Umblau ţinându-se de mână ca două şcolăriţe. La vederea lor, Mrs. Hogget-Clapton se întoarse şi rosti:

— Bună ziua, lady Heston.

— Bună ziua, răspunse Edwina.

Încă surescitată, Mrs. Simon rosti aceeaşi urare:

— Bună ziua.

Mrs. Hogget-Clapton îşi zise că i se oferea o şansă unică. Se adresă Edwinei:

— Plecam tocmai cu avionul la Bombay. Am un loc liber. Pot să vă iau dacă doriţi.

Mrs. Simon deschise gura şi o închise la loc dinapoia eşarfei, fără să poată scoate un cuvânt. Era atât de uluită de trădarea prietenei sale, încât amuţise. Dar nu mai era nevoie să-şi pledeze cauza, căci lady Heston rosti:

— Mulţumesc pentru ofertă, dar rămân aici. Vă urez călătorie plăcută.

Apoi îşi continuă drumul însoţită de Miss Hodge.

Între timp Gopal Rao încredinţa bagajele la trei culii.

— Să mergem, spuse el. Avionul trebuie să ajungă la Bombay înainte de a se întuneca. Am să vă arăt drumul.

Fără alte comentarii porni înainte, urmat de cei trei culii care cărau bagajele. O clipă cele două femei se uitară după ei, apoi groaza pe care le-o inspira Ranchipurul, holera, moartea le făcu mai docile decât două viţele. Urmară deci mica procesiune umblând prin noroi şi prin murdărie în direcţia Turnului tăcerii. Mrs. Hogget-Clapton se clătina atât de tare pe tocurile înalte, încât sânii îi săltau şi se cutremurau la fiecare pas.

7

Maharani nu păru uimită de întârzierea cu care sosi mătuşa Phoebe. Răsturnând prevederile Berthei Smiley, ieşi în întâmpinarea mătuşii Phoebe şi îi strânse mâna. De undeva, servitorii aduseseră un scaun cu leagăn în care Maharani o invită pe bătrâna vizitatoare să ia loc. Apoi i-o prezentă pe principesa de Bewangar, care strânse de-asemenea mâna mătuşii Phoebe. Maharani nu se instală pe perna ei, ci pe un scaun Empire salvat din palat. Bătrâna principesă se aşeză pe un scaun pliant.

— E foarte frumos din partea dumitale că ai venit să mă vezi. Doream să te cunosc de multă vreme, dar viaţa îmi impune un program foarte încărcat.

— Înălţimea-voastră este foarte bună că a binevoit să trimită după mine, zise mătuşa Phoebe.

— Mi s-a părut că ai făcut multe pentru poporul meu în timpul dezastrului.

— Am făcut ce era necesar, Înălţimea-voastră, rosti simplu mătuşa Phoebe. Îmi pare foarte rău că am întârziat, dar nici vizitiul nu a sosit la timp, apoi au mai fost şi cele două femei. A trebuit să le aduc în oraş.

— Care două femei?

— Mrs. Hogget-Clapton şi Mrs. Simon.

Maharani se încruntă!

— Nu puteau să meargă pe jos

— Da, Înălţimea-voastră, dar voiam să mă asigur că au să plece.

Fruntea se descreţi şi pe chipul Maharanei apăru umbra unui zâmbet.

— Mrs. Hogget-Clapton, rosti ea. Nu este cumva soţia directorului de bancă?

— Da, Înălţimea-voastră.

— Şi cealaltă este soţia misionarului.

— Exact, Înălţimea-voastră.

— Da, a mai fost la palat. Mi-aduc aminte.

Se aşternu o tăcere, în cursul căreia mătuşa Phoebe, nervoasă, începu să se legene uşor. Un servitor apăru aducând ceai.

— Îți sunt foarte recunoscătoare dumitale şi soţilor Smiley pentru tot ce aţi făcut, zise Maharani.

Bătrâna principesă turnă ceaiul şi mătuşa Phoebe, cu o ceaşcă în mână, începu să se simtă mai la largul ei. O zărise de câteva ori pe Maharani de la distanţă, seara, în vreme ce aceasta trecea în Rolls Royceul ei, uitându-se drept înainte, fără să privească pe nimeni anume. Mătuşii Phoebe îi păruse întotdeauna distantă, ireală, ruptă de umanitate, asemenea unei zeiţe săpată în piatră. Acum o vedea în carne şi oase, iar socotind după chipul cum stătea cu grijă în scaunul ei Empire, poate că suferea chiar de sciatică.

— Sunt două femei foarte neghioabe, exclamă brusc Înălțimea-sa.

Mătuşa Phoebe înţelese la cine se referea Maharani.

— Da, Înălţimea-voastră, femeile de seama acestora sunt o pacoste în vremuri de criză, zise mătuşa Phoebe.

— Sunt foarte comune, rosti Maharani. Apoi, incapabilă să îşi mai ascundă curiozitatea, o întrebă; De ce ai părăsit America şi ai venit aici?

— Voiam să văd India, Înălţimea-voastră, şi când am ajuns aici, am băgat de seamă că îmi place foarte mult.

— Îți mai place… şi acum?

— Da, Înălţimea-voastră, chiar şi acum. La vârsta mea nimic nu mă mai poate înfricoşa.

— Ce vârstă ai?

— Voi avea optzeci şi doi în septembrie.

Conversaţia începea să se lege tot mai bine. Mătuşa Phoebe adora sinceritatea şi detesta prostia. Bătrânei Maharani nu-i plăceau ocolişurile. Punea întrebări directe.

— Spune-mi ceva despre dumneata... ceva despre viaţa dumitale din America.

— Nu-i mare lucru de povestit Înălţimea-voastră.

— Mi-ar plăcea să-mi vorbeşti despre familia dumitale, despre casa în care ai locuit, despre tinereţea dumitale.

Mătuşa Phoebe înţelese ce i se cerea. Maharani voia să cunoască America şi pe oamenii din mediul mătuşii Phoebe, aşa după cum aceasta dorea să cunoască India şi oamenii de seama Maharanei. Începu deci să-i vorbească despre Iowa, despre copilăria ei, despre părinţi şi bunici, apoi îi descrise ferma, iernile aspre şi verile tot atât de fierbinţi şi roditoare ca şi clima din Ranchipur în timpul ploilor musonului. Şi pe măsură ce vorbea, o părăsea orice urmă de nervozitate. După fiecare răspuns primit la întrebările ei, Maharani îşi dădea seama că bătrâna vizitatoare, care vorbea atât de timid în vreme ce se legăna uşor, era înzestrată cu înţelepciune şi simplitate, cu demnitate şi umor, cu bunătate şi înţelegere, dar peste toate acestea mai constată o nuanţă de nerăbdare şi chiar o oarecare maliţiozitate faţă de proşti şi de vanitoşi. Începeau să se înţeleagă din ce în ce mai bine, până când mătuşa Phoebe uită de instrucţiunile Berthei Smiley de a folosi numai formula „Înălţimea-voastră” şi de câteva ori îi zise simplu „dumneavoastră”.

După un timp, Maharani începu să-i vorbească despre propria ei copilărie şi tinereţe, despre asprimea vieţii în îndepărtatul, sălbaticul, prăfuitul şi roşiaticul platou unde se născuse şi pe care nu-l mai revăzuse de la vârsta de treisprezece ani. Şi ea se simţea la largul ei în prezenţa bătrânei doamne din Middle West-ul american. Mătuşa

Phoebe nu era nici linguşitoare, nici prezumpţioasă, şi era limpede că venise numai pentru un ceai şi pentru puţină conversaţie. Nu cerea favoruri şi nici nu dădea poveţe. Era comodă şi reconfortantă. În vreme ce mătuşa Phoebe se legăna şi pălăvrăgea, Maharani încerca faţă de ea aceleaşi simţăminte pe care i le nutreau şi Raşid, şi Ransome, şi Maiorul, şi regretatul Mr. Jobnekar. Câteodată bătrâna principesă chicotea şi o întrerupea pe prietena ei Maharani: „Nu, nu era chiar aşa," sau: „Greşeşti, Masaheb, asta s-a întâmplat în anul marii secete."

Mătuşa Phoebe se legăna, asculta, şi din când în când exclama: „Ei, interesantă poveste!" ori: „Cum se poate una ca asta?" La un moment dat se gândi că vizita ei se prelungea mai mult decât trebuie şi că ar fi fost necesar să se înapoieze la orfelinat spre a permite Berthei să se odihnească puţin, dar îşi aminti că nepoata ei îi spusese că trebuie să rămână până când Maharani îi va permite să plece.

Aproape de ora şase, Maharani se ridică în fine, îi strânse mâna şi îi spuse:

— Să mai vii pe la mine. Am să-ţi trimit trăsura cu boi.

— Vă mulţumesc, zise mătuşa Phoebe. Am să vin cu plăcere. Am petrecut o după-amiază minunată.

Dădu apoi mâna cu rotunjoara şi bătrâna principesă, iar după plecarea lor un aghiotant o conduse la trăsura cu boi. Se urcă pe tron şi, în vreme ce trăsura trasă de boii albi de Mysore cu coarne aurite o ducea spre casă, se gândea ce interesantă scrisoare va trimite acasă nepoţilor săi. Nu pricepea de ce unii oameni spuneau că indienii sunt diferiţi de europeni. Inima ei încerca o dulce căldură, fiindcă deşi era bătrână îşi găsise două noi prietene. În ultima vreme avusese norocul de a-şi face câţiva prieteni noi, printre care lady Heston şi Fern. „Data viitoare am să mă duc şi la spital, să le fac o vizită", gândi ea.

8

De când lucra la spital, era pentru prima oară că lady Heston ieşea în oraş. După sosirea noilor infirmiere, Miss MacDaid întâlnind-o pe coridor îi spusese:

— Nu arăţi prea bine. Ar trebui să ieşi, să iei puţin aer.

Edwina acceptase bucuroasă invitaţia. Era încântată să scape câteva momente din spital chiar dacă avea să se plimbe într-un oraş devastat. Avusese de gând să plece singură, pentru că erau multe lucruri la care dorea să se gândească în linişte dar tocmai când să iasă, Miss Hodge, împanicată, veni spre ea în fugă.

— Unde vă duceţi? De ce vreţi să mă părăsiţi?

Edwinei nu-i rămase decât să o ia pe Miss Hodge la plimbare, ţinând-o de mână ca pe un copil.

Nu s-ar fi putut spune că biata Miss Hodge o stingherea. Bătrâna domnişoară era pe deplin fericită dacă i se permitea să o însoţească în tăcere. Edwina ar fi dorit însă să fie lăsată singură câtva timp. De patru zile încoace nu avusese un moment de singurătate, cu excepţia primelor ore ale dimineţii, când veghea asupra celor două sute de bolnavi sau de muribunzi. Pentru prima dată în viaţă își dădea seama că izolarea, pe care înainte vreme nu punea mare preţ, era în realitate un lux inestimabil. O cameră proprie pe care să n-o mai împartă cu nimeni îi părea acum un fel de paradis. Nu-i plăceau femeile şi obligativitatea de a locui într-o cameră cu o altă reprezentantă a sexului ei, chiar dacă aceasta era prostuţa, şi inofensiva Miss Hodge, era pentru ea un adevărat chin împotriva căruia se răsculau instinctele, nervii, întreaga ei fiinţă. Uneori, în vreme ce stătea în salon şi făcea de gardă, încerca să fie rezonabilă. „Sunt oameni în lumea asta care în viaţa lor n-au avut o cameră proprie. Cred că majoritatea trăiesc în asemenea condiţii”. Dar raţionamentele acestea nu o uşurau de loc. Se stăpânise de pildă când Fern Simon îi furase o jumătate din preţiosul ei ciob de oglindă. Îşi păstra calmul ori de câte ori Miss Hodge o obosea cu prezenţa ei, privind-o fix în vreme ce îşi făcea unghiile sau

îşi potrivea părul, urmărind-o chiar şi atunci când se ducea la toaletă şi aşteptând-o afară plină de răbdare, aşa cum îşi aşteaptă un câine stăpânul. Se tempera de fiecare dată spre a nu da ocazia lui Miss MacDaid să o expedieze din spital. În această situaţie simţea şi mai mult lipsa singurătăţii. Acum, după venirea celor trei infirmiere, avea motive în plus să se teamă de a nu fi concediată. Nu concepea să părăsească spitalul. N-ar fi putut să trăiască într-un loc în care să nu-l vadă pe el, oricât de întâmplător, în timpul zilei sau noaptea. Câteodată, Maiorul trecea pe lângă ea pe scară ori prin saloane, fără să-i, dea nicio importanţă, ca şi când ar fi avut de-a face cu un scaun sau cu o masă. Din noaptea aceea când stătuseră de vorbă la fereastră în lumina răspândită de rugul funebru se uitase doar de două ori la ea, dar de fiecare dată Edwina citise în ochii lui că nu uitase nimic din ceea ce îi spusese. De fiecare dată corpul i se înfierbântase pentru o secundă şi ea întoarse capul, confuză, având impresia că întreaga încăpere se învârtea în jurul ei. Restul zilei şi-l petrecuse îndeplinind cele mai murdare servicii, mişcându-se parcă într-un fel de ceaţă care o făcea să nu-şi mai dea aproape seama de cele ce se întâmplau în jur. Acum, în vreme ce umbla pe străzile acoperite de ruine ori prin parcul Maharajahului, cu Miss Hodge păşind fericită în preajma ei, se gândea cu minunare la ceea ce i se întâmplase – la treizeci şi şapte de ani se îndrăgostise pentru prima oară. Faptul că încerca acest sentiment, după o viaţă atât de uşuratică, îi sporea minunarea. Câteodată o cuprindea desperarea, fiindcă nu găsea explicaţia unor căutări care rămâneau sterile. Acum însă ştia despre ce era vorba.

Încerca un simţământ deosebit de toate experienţele ei de până acum, ori de tot ceea ce îşi imaginase vreodată. Era ca şi un fel de manifestare a naturii, ceva asemenea deschiderii unei flori, petală cu petală, sub razele calde ale soarelui. Era ca şi când ceva din lăuntrul sufletului ei creştea, se dezvolta, în vreme ce sensibilitatea îi era acut conştientă de acest proces. În timp ce umbla, avea

senzaţia că trupul îşi pierduse greutatea; s-ar fi zis că plutea deasupra pământului înecat în noroaie. „Sunt tânără, gândi ea. Pentru prima oară mă simt tânără.” Încă de la vârsta de şaptesprezece ani fusese aruncată în vârtejul unei lumi realiste în care îşi dădeau întâlnire moartea, desperarea şi graba înfierbântată, o lume care nu avea timp pentru cei tineri, decât poate spre a-i îmboldi să se măcelărească între ei.

Se minuna cât de diferit era acest simţământ pe care îl încerca acum şi ce rol infim jucau de astă dată instinctele carnale, curiozitatea ori chiar dorinţele. Dispăruseră plictiseala aceea teribilă, setea după satisfacţii lubrice, pe care le cunoscuse în toate aventurile ei din trecut, chiar şi în prima pe care o împărtăşise odinioară cu Tom Ransome. Pentru întâia dată voia să se supună unei discipline, să îşi domine şi chiar să îşi umilească trupul. Dorinţa nu mai avea nicio importanţă. Acum îi era de ajuns să fie folositoare, să se afle alături de el şi cea mai mare fericire a ei ar fi fost să muncească în veci sub privirile lui, să se mulţumească doar cu un cuvânt bun. Îşi amintea vorbele lui: pentru un doctor şi pentru un chirurg corpul nu este decât o maşină şi nimic altceva. Simţurile aduc plăceri şi suferinţe, dar acestea nu au importanţă, important este ceea ce se află înlăuntrul sufletului fără de care nu este posibil un extaz perfect. Pălăvrăgelile plictisitoare ale lui Miss Hodge, pe care o târa ca pe o piatră, nu-i zăgăzuiau gândurile. Edwina ajunse la concluzia că această nouă cunoaştere, acest nou extaz era posibil numai graţie experienţelor, promiscuităţii şi faptului că trupul ei nu fusese altceva decât o maşină pe care o folosise cu sânge rece. În acest chip îşi salvase ceea ce era mai bun din ea. Nu se culcase decât cu bărbaţi pe care îi dispreţuise. Dispreţuise slăbiciunea şi introspecţiile paralizante ale lui Ransome, brutalitatea lui Heston, instinctele animalice ale lui Louis Simon – boxerul care îi oferise plăceri, dar pe care îl ura pentru imbecilitatea lui. Acum, în noua lume pe care şi-o crease, toţi oamenii aceştia abia dacă mai existau

în memoria ei, abia dacă îşi mai amintea vocile, modul cum făceau dragoste sau chiar înfăţişarea lor. Maiorul era primul om pe care îl respecta. Voia să fie asemenea lui, să se identifice cu el. Să muncească umăr la umăr cu el, să-i câştige respectul. Oboseala, plictiseala, dispăruseră pe vecie. Scăpase de spaima care o urmărise în ultimii ani, spaima de îmbătrânire, de a se urâţi, de a deveni lubrică, asemenea acelor femei din îndepărtata Europă care bântuiesc cluburile de noapte şi staţiunile climaterice întreţinând bărbaţi tineri. Acum era liberă, nu dorea decât privilegiul de a se afla în preajma lui, de a munci pentru el, de a-i vorbi din când în când.

În vreme ce se plimba cu Miss Hodge nu vedea nici dezolantele ruine ale oraşului, nu simţea nici căldura înăbuşitoare şi nici torentele de ploaie care se porneau să cadă la scurte intervale. Era conştientă doar de o strălucire trandafirie care părea să acopere tot cerul.

„Acum se împlineşte ceva, gândi. De aceea am venit în India… Ceva trebuia să mi se întâmple aici”.

Apoi observă trăsura cu boi, dezordinea din jur şi toate chipurile acelea stranii, Gopal Rao şi Mrs. Hogget-Clapton și Mrs. Simon, şi mătuşa Phoebe, şi culii, nenumăratele pachete şi boccele şi boii îndărătnici. Toate acestea îi apăreau printr-un fel de ceaţă. O auzi pe Mrs. Hogget-Clapton adresându-i câteva cuvinte şi îşi dădu seama că îi răspunse ceva, dar în acest moment, mai puternic decât toate, era acel simţământ care o ajutase să cunoască bogăţia vieţii şi comicul situaţiei acelei scene de sub arcada porţii celei mari. Totul îi părea acum mai palpitant. Se simţea asemenea unui copil care priveşte lumea pentru prima dată.

După ce trecu de micul grup, simţi că Miss Hodge o trage de mână.

— Uitaţi, ăsta e bungalow-ul nostru. Să intrăm, poate că Sarah s-a întors acasă.

Mânată de o uşoară curiozitate, ori poate fiindcă îi era indiferent încotro merge, Edwina deschise portiţa. În

vreme ce străbăteau poteca, îndreptându-se spre casă, Miss Hodge spuse:

— Doream să vă arăt cât de frumos ne-am aranjat bungalow-ul. Nici n-aţi crede că vă aflaţi în India. E ca şi cum aţi fi într-o vilă din Anglia.

Uşa era întredeschisă şi când Edwina o împinse, Miss Hodge strigă:

— Sarah! Sarah! Neprimind niciun răspuns, adăugă: Nu mai înţeleg nimic. Nu este în obiceiul ei să plece de acasă şi să lase uşa deschisă.

Edwina observă că în mintea rătăcită a lui Miss Hodge potopul nu atinsese bungalow-ul. Bătrâna domnişoară se aşteptase să găsească lucrurile aşa cum erau ele înainte de dezastru. Şi pernele, şi şerveţele de dantelă, şi fotografiile nostalgice, toate la locul lor.

Dar salonul era plin de noroi. Câteva fotografii căzuseră de pe pereţi şi zăceau sparte pe podea. Domnea un miros greţos de mucegai şi noroi uscat. Miss Hodge strigă iarăşi:

— Sarah! Sarah!

Deodată, din adâncurile minţii ei bolnave, ţâşni înţelegerea adevărului, şi luciditatea se instală pentru o clipă. Dădu drumul mâinii Edwinei şi se rezemă de uşă, în vreme ce o expresie de spaimă i se oglindi în ochi.

— Lasă, nu-ţi face sânge rău, zise Edwina. Într-una din zile venim aici şi facem ordine prin odăi.

Miss Hodge nu-i răspunse. Într-un târziu rosti cu voce joasă:

— Acum ştiu. Sarah a murit. Nu se va mai întoarce niciodată. Acum ştiu tot. A plecat în timpul inundaţiei ca să vadă ce s-a întâmplat cu cărţile de la şcoală. Biata Sarah! De ce nu mi-aţi spus că a murit?

Apoi alunecă de-a lungul uşii şi se prăbuşi pe podea leşinând.

Bungalow-ul nu fusese jefuit, fiindcă se afla în faţa porţii palatului, păzită în permanenţă de sentinele. Toate erau aşa cum le lăsase Miss Hodge când se refugiase pe coperiş. Se afla acolo şi sticla de brandy pe care Miss

Sarah Dirks o pusese pe masă după ce încercase să o îmbete pe Miss Hodge, astfel încât să poată fugi şi apoi să moară. Edwina mirosi gura sticlei, apoi turnă un pahar de brandy între buzele lui Miss Hodge. Când aceasta deschise ochii, clipele de luciditate trecuseră, din fericire.

— Unde sunt? întrebă ea cu glas slab.

— În propriul dumitale bungalow. Am venit să vedem în ce stare se află.

Miss Hodge se ridică în picioare.

— Îmi pare rău. Mi s-a mai întâmplat să leşin aşa, în copilărie. Umbra unui surâs apăru în colţurile buzelor ei cărnoase, o umbră de satisfacţie, de încântare chiar: Mă tem că am leşinat din cauza situaţiei mele interesante, adăugă ea. Socotesc că va trebui să stau de vorbă cu Maiorul. O umbră îi acoperi faţa: Credeţi că Sarah va înţelege că nu s-a întâmplat din vina mea?

— Sigur că va înţelege. Acum trebuie să ne înapoiem la spital.

Voia să o ia cât mai repede pe Miss Hodge de acolo. Se temea că acel teribil moment de luciditate să nu-i revină iarăşi. Ar fi fost păcat, fiindcă Miss Hodge era fericită în starea ei de nebunie.

Când trecură prin dreptul Şcolii de muzică, Edwina zise:

— Am să intru aici pentru o clipă. Aşteaptă-mă sub copacul acela.

— Lasă-mă să merg cu dumneata, zise Miss Hodge. Mi-ar face plăcere.

— E un spital de boli contagioase, plin de holerici.

— Nu-mi pasă. Nu mi-e frică. Sunt foarte norocoasă.

— Fă-mi plăcerea şi aşteaptă-mă aici.

— În regulă, zise Miss Hodge. Dacă îmi cereţi dumneavoastră aşa să fie.

Se aşeză pe marginea parapetului marelui bazin, sub un copac şi începu să se uite la mâinile ei, zâmbind liniştită.

În interiorul holului atât de puţin familiar ei, Edwina se trezi singură cu excepţia a trei cadavre de holerici învăluite în albele lor dhotis şi cu genunchii aduşi aproape

până la bărbie. Aproape de acestea se afla o mare baltă provenită de la ploaia care pătrunsese prin acoperişul deteriorat. Izbită de acest spectacol dezolant, se gândi aproape cu invidie.

— Aici este mai îngrozitor decât la spital! Aici au trimis-o pe Fern. Înseamnă că au avut mai multă încredere în ea decât în mine.

Avusese intenţia ca în trecere să-i spună lui Fern câteva cuvinte prieteneşti, dar acum nu ştia cum s-o găsească în această clădire atât de sinistră. Pe lângă ea trecu un măturător ducând o perie şi o găleată de tablă. El o privi curios şi când Edwina încercă să-i vorbească în englezeşte, acesta se mărgini să clatine din cap ca un surdomut şi să meargă mai departe fără să îşi schimbe expresia feţei.

Peste tot domnea duhoarea aceea îngrozitoare răspândită de holerici. „Fern trebuie să fie în camera aceea”, gândi Edwina. Dar când împinse uşa nu văzu în încăperea luminată slab de ziua ploioasă decât două rânduri de holerici, zăcând pe podea. Putoarea aceea oribilă răbufni până în hol şi Edwina se simţi brusc copleşită de frică şi de o greaţă cumplită. Când se întoarse spre a închide uşa, îl văzu pe Ransome venind de-a lungul coridorului slab luminat şi ocolind băltoaca.

El o recunoscu abia după ce se apropie de ea.

— Ce faci aici?

— Am avut o oră liberă. Voiam s-o văd pe Fern.

— Doarme. De când a sosit noua infirmieră, îi e mai uşor. Elveţianul a murit.

— Holeră?

— Da.

— De asta eşti aici?

— Nu, aici lucrez. Avem în primire spitalul acesta. Fern, noua infirmieră şi cu mine.

— Nu te invidiez.

— N-aş putea spune că e plăcut. N-ar fi trebuit să vii aici şi nu te sfătuiesc să mai rămâi. Te poţi molipsi de holeră pe tot felul de căi misterioase, necunoscute încă nouă.

— Şi tu?

— Am noroc în astfel de treburi. Apoi cred în dezinfectante. O luă de braţ. Haidem! Dacă vrei să stăm de vorbă, să ieşim afară, la aer.

Edwina îl însoţi, gândindu-se că Ransome se schimbase oarecum. N-ar fi putut spune în ce măsură, dar era cu totul diferit, mai puţin cinic, mai puţin negativ. „Poate fiindcă acum este treaz”, gândi ea.

Când ieşiră afară, el îi spuse că ceruse personal această slujbă. Presupunea că nu o va mai păstra multă vreme, fiindcă în curând nu vor mai avea nevoie de el la spital.

— Într-o zi sau două calea ferată va fi redeschisă şi vor începe să sosească tot felul de specialişti. Nu vor mai avea nevoie de amatori.

— Păcat... cel puţin în ceea ce ne priveşte. Este foarte plăcut să te ştii util. El nu-i răspunse, aşa că Edwina continuă: În zece minute trebuie să fiu la spital. Treci să mă vezi când vei avea puţin timp liber.

— Maiorul nu vrea să ne apropiem de spital. Nici tu n-ar fi trebuit să vii aici.

— La spital am să fac o baie în alcool.

Plecă spre a o lua pe Miss Hodge de sub copacul pipul şi îl lăsă pe Ransome să se întoarcă în împuţiciunea din clădire. Culii începură să care cadavrele şi să le îngrămădească peste un nou rug funebru.

— Ai văzut-o pe Fern? întrebă Miss Hodge.

— Nu. Dormea.

— Mr. Ransome mi-a plăcut întotdeauna. E atât de bun și de politicos. Ne-a invitat la ceai pe Sarah şi pe mine, vinerea trecută.

Când se apropiară de spital văzură două siluete mergând pe alee înaintea lor. Una era Mrs. Bannerjee, iar cealaltă Miss Murgatroyd, care nu mai purta rochia aceea de un albastru palid cu rozete, ci era îmbrăcată în costum de tenis. Amândouă dispărură în micul cabinet al lui Miss MacDaid, închizând uşa în urma lor.

După ce ajunseră în cameră, lady Heston şi Miss Hodge

se întinseră pe paturile lor indiene. În timpul musonului orice efort era istovitor şi drumul prin ploaie le făcuse să îşi simtă picioarele grele şi le sleise de puteri. Pe Edwina o durea capul; era o durere surdă, ca şi când ar fi avut în ţeastă o greutate care-i apăsa globurile ochilor. Zăceau acolo tăcute. Miss Hodge era atât de istovită, încât încetase să mai vorbească.

Când Miss MacDaid veni s-o cheme pe Edwina, îi spuse:

— Mr. Bannerjee are holeră. Avea tocmai de gând să plece cu unul din avioane spre a duce cenuşa tatălui său la Benares, dar a leşinat pe când ieşea din casă. Acum este în comă. Nu cred că mai are vreo şansă să scape.

Edwina se ridică, îşi spălă faţa cu apă călduţă şi îşi apăsă cu palmele fruntea care-i plesnea de durere. „Miss MacDaid a suportat ani de-a rândul climatul acesta imposibil, reflectă ea. Trebuie să fie tare ca un bivol.” Apoi gândul îi fugi la Mr. Bannerjee. „Sărmanul dobitoc!” Edwina avea impresia că mureau unul câte unul toţi locuitorii din Ranchipur.

9

Era mai cumplit decât îşi închipuie Ransome. Nu-l înspăimânta munca, ci duhoarea, murdăria, vărsăturile şi excrementele care însoţeau holera, această oribilă şi grotesca faţetă a morţii, care părea să continue chiar după ce spiritul părăsea corpul. Pentru un om mai puţin rafinat, sarcina aceasta ar fi fost mai uşoară.

Noua infirmieră era de mare ajutor. Era o femeie slabă, originară din Ulster, pe nume Miss Cameron şi care nu se deosebea mult de Miss MacDaid. Se instalase la repezeală şi fără multă tevatură în camera în care murise Harry Bauer, la o jumătate de oră numai după ce cadavrul lui fusese scos afară. Se aşternuse pe lucru în chip firesc, ca şi când s-ar fi născut şi şi-ar fi petrecut întreaga existenţă în mijlocul epidemiilor. Nu numai atât, dar se pricepea să

insufle celor din jur un ciudat simţământ de încredere şi siguranţă. În vreme ce Fern şi Harry Bauer se trudiseră cu mult avânt, dar fără pricepere, ea ştiuse încă de la început să organizeze spitalul, să planifice activitatea personalului medical, fără să-şi consume inutil timpul sau energia.

Ransome lucrase cu ea trei ore, în timp ce Fern fusese autorizată să doarmă. Apoi Miss Cameron îl expediase pe Ransome la culcare şi o luase pe Fern să o însoţească în vizitele ei prin saloane. Până la sosirea ei, Şcoala de muzică fusese doar un loc unde bolnavii de holeră erau izolaţi până mureau, un fel de anticameră a rugurilor funerare, care ardeau zi şi noapte aproape de treptele vestice ale marelui bazin. Dar acum toate se schimbaseră. Sosiseră medicamente şi o infirmieră care ştia să le administreze, aşa că pentru câţiva dintre pacienţii care zăceau potoliţi în murdăria de pe podea, începeau să licărească unele speranţe de salvare. Acum existau şi lumânări destule, aşa că încăperile Şcolii de muzică nu mai erau cufundate în întuneric. Era straniu, gândea Ransome, cât de mult conta puţină lumină în mijlocul unui dezastru. Bătrânul Maharajah obişnuia să spună că lumina şi focul au fost cele mai importante descoperiri ale omului care păşea pe treptele civilizaţiei. Pentru a aduce lumină în cele mai îndepărtate sate şi districte construise barajul, dărâmat mai târziu în chip atât de tragic.

După ce îşi mâncă porţia lui rece de orez şi curry, Ransome se întinse pe patul amenajat din mai multe bănci ale Şcolii de muzică aşezate paralel, apoi căzu deodată într-un somn atât de adânc, încât semăna mai de grabă cu o comă în care orice sensibilitate şi orice reacţii nervoase amorţesc aproape cu desăvârşire.

În vreme ce el dormea, Fern îşi făcea rondul însoţită de Miss Cameron, care o învăţa cum să administreze soluţia de caolin şi clorura de calciu şi de sodiu. Cantităţile de medicamente aduse cu avioanele erau mici, dar, folosite cu economie, puteau dura până ce va fi reluată circulaţia pe calea ferată. Fern era istovită din cauza muncii, a lipsei de

somn şi a subnutriţiei. Duhoarea nu o mai supăra, iar gemetele abia le mai auzea. Devenise un fel de maşină acţionată de o forţă lăuntrică şi de o vitalitate pe care nu şi le bănuise. Descoperirea acestor forţe îi crea un simţământ de exaltare, aproape de triumf. „Sunt puternică şi dârză, cugeta ea. Pot duce orice la bun sfârşit.” Nu se mai gândea la Blythe Summerfield, Perla Orientului, decât cu un fel de ruşine. Toate aceste fantezii rămăseseră departe, ca şi cum tânăra fată, care coborâse languros scara, spre a întâmpina pe oaspeţii mamei sale la acea faimoasă petrecere de adio, nu ar fi executat acest gest acum o săptămână, ci cu mulţi, cu foarte mulţi ani în urmă. Reflectă iarăşi asupra ciudăţeniilor vieţii, care nu trebuie măsurată potrivit rotirilor acelor unui ceasornic, ci în funcţie de evenimentele întâlnite. Ultimele zile petrecute la Ranchipur fuseseră mai pline, mai importante decât întreaga ei viaţă.

După ce îşi încheiară rondul, lungana infirmieră originară din Ulster îi spuse cu blândeţe:

— Acum ar fi bine să te duci la culcare. Am să fac eu în continuare de serviciu. Tura mea va fi mai lungă, fiindcă sunt odihnită. Am să-l trezesc pe soţul dumitale la miezul nopţii.

Fern fusese pe punctul de a răspunde: „Dar nu este soţul meu!” Se abţinu însă, spunându-şi: „E prea cumplit să-i explic cum stau lucrurile. Sunt prea obosită.” Afară de aceasta n-ar fi avut ce să-i explice. Noua infirmieră umblase prin tot spitalul amenajat în clădirea ruinată a şcolii şi aflase că ea, Fern, îşi împărţea odaia cu Tom. În orice caz, chestiunea aceasta nu avea acum prea mare importanţă.

Se înapoie în camera pe care odinioară Mr. Das o folosise drept birou personal, şi se îndreptă spre patul în care dormea Tom. Încet, ca să nu-l trezească, se aşeză pe marginea patului şi îl contemplă. Ştia acum ce avea de făcut. Va rămâne la Ranchipur, poate pentru totdeauna. Miss MacDaid îi va da toate învăţăturile. Va lucra prin

satele înconjurătoare şi se va împrieteni cu soţii Smiley, cu Miss MacDaid, cu Maiorul şi cu Raşid Ali Khan. Va fi o parte componentă a acelei lumi adevărate căreia îi aparţinea şi Miss MacDaid și Miss Cameron. Apoi îl va avea pe Tom alături de ea. Îi va purta întotdeauna de grijă. Deşi ştia că în felul acesta păcătuieşte, era recunoscătoare lui Dumnezeu, fiindcă acest dezastru îi schimbase hotărâtor viaţa. Încet, aproape cu timiditate, îi atinse mâna, şi pentru câteva clipe împărtăşi extazul pe care lady Heston îl cunoscuse atât de târziu.

Stătu astfel multă vreme, deplin fericită, fără să mai simtă mirosul morţii care îmbâcsea întreaga clădire, gândindu-se la ceea ce îi spusese Tom: „Aşa a fost scris să fie. Altfel viaţa s-ar fi oprit în loc.” Apoi reflectă: „Trebuie să dorm puţin, altfel nu voi fi în stare să muncesc.” Se întinse pe podea, lângă bănci şi adormi gândindu-se: „Sunt mai bătrâna decât el. Într-un fel am fost întotdeauna mai bătrână, aşa cum e de pildă mătuşa Phoebe. Poate că femeile sunt întotdeauna mai bătrâne.”

10

În puţinele clipe pe care şi le putea petrece singur, Maiorul era obsedat de lady Heston. Femeia aceasta îl tulburase mai mult decât ar fi dorit el, sau decât şi-ar fi închipuit, iar acest simţământ pe care i-l nutrea cuprindea şi curiozitate şi milă şi atracţie fizică. Toate acestea îl intrigau. Pentru prima dată cunoştea o femeie care nu însemna numai o plăcută convenienţă, dar de ce ajunsese la această concluzie n-ar fi putut să spună. Cert este că nu mai întâlnise până atunci o fiinţă atât de experimentă, de onestă şi în acelaşi timp de contradictorie. În ciuda realismului său, lady Heston îl lăsase perplex şi nesatisfăcut. În felul acesta se pomenea gândindu-se la ea de repetate ori şi înainte de a adormi, şi în timpul deplasărilor sale de la spital la Maharani, şi în cursul

inspecţiilor la Şcoala de muzică, ori în peregrinările prin oraş. Câteodată i se părea că avea de-a face cu un fel de monstruozitate pe care trebuia să o disece spre a o înţelege şi a-şi satisface curiozitatea.

Nu încerca să se înşele. O găsea mai atrăgătoare decât toate celelalte femei. Cu toate acestea erau momente când îi trezea respectul printr-un simplu gest, printr-o întoarcere a capului, printr-o expresie a ochilor, prin siguranţa şi aerul ei aristocratic care-i vădeau sângele albastru. O admira pentru onestitatea ei, pentru acea deziluzie pe care o citea în permanenţă în ochii ei albaştri, umbriţi parcă de o desperare necuprinsă. O plăcea pentru că în unele momente părea extrem de sceptică şi nu mai credea în nimic, nici chiar în plăcerile pe care i le putea oferi propriul ei corp. Foarte puţine femei şi chiar şi mai puţini bărbaţi aveau o asemenea construcţie sufletească. Pentru că lady Heston era înzestrată cu aceste însuşiri, el fusese capabil să-i vorbească aşa cum făcuse atunci în salon, cu puţin timp înainte de mijirea zorilor. Nu i-ar fi putut vorbi astfel nici lui Miss MacDaid, fiindcă aceasta în adâncul sufletului ei era o mare sentimentală. Deoarece era înzestrat cu multă experienţă în acest domeniu, ştia că acum ar fi putut să o aibă tot atât de uşor ca în acea după-amiază târzie la palatul de vară, numai că acum posesia trupului ei ar constitui o experienţă mai bogată ca niciodată. Maiorul era înclinat să privească dragostea sub aspectul ei ştiinţific, anatomic, dar în inima lui ştia că o asemenea legătură cu lady Heston ar reprezenta nu numai o posesiune oarecare, ci ar constitui o experienţă mai bogată decât cunoscuse el vreodată. Tocmai acest element – această bogăţie – îl alarma în special. Acest element neprevăzut, nedisecabil îşi făcuse apariţia. În Occident acest lucru era denumit iubire şi inspira romane, cântece, piese, poeme, filme, dar puţine dintre acestea înţelegeau că o disecare atentă, o analiză profundă, reducea totul la un amestec de substanţe chimice, de glande, de instincte, la care se adăugau frica de singurătate a omului şi nevoia

de a procrea, tot atât de imperioasă şi de necesară ca şi hrana, somnul şi respiraţia. Iubirea cuprinde toate acestea, dar şi ceva mai mult, acel element neprevăzut, acea cantitate – să-i zicem – care scapă analizei, element care îşi făcuse apariţia în momentul în care, ridicându-şi ochii, o văzuse pe lady Heston venind pe alee spre spital, îmbrăcată în acea rochie simplă de stambă a lui Mrs. Smiley.

Acest element neprevăzut şi neobişnuit îl punea în gardă fiindcă era susceptibil să-l ducă la cele mai absurde nebunii. Ar fi putut de pildă să-l orbească, să-l împiedice a-şi da seama că ea era prea bătrână, prea experimentată, că însăşi poziţia ei în lumea occidentală făcea imposibilă orice legătură statornică între ei. Ar fi putut să-l facă a uita ceea ce era şi ceea ce trebuia să rămână până va muri – un lucrător, un om de ştiinţă, un bărbat fără emoţii, care trebuie să îşi păstreze corpul liber ca o maşină perfectă, pentru opera pe care o avea de îndeplinit în Ranchipur, India şi poate într-o zi în întregul Orient. Acesta era motivul pentru care Maharani îl reţinuse spre a-i vorbi de necesitatea de a se însura. În înţelepciunea ei simţise pericolul, şi era gata să lupte pentru a-l scăpa de nebunia lui, în cazul că el n-ar fi fost în stare să se salveze singur. Părea straniu, dar propria-i viaţă nu-i mai aparţinea, aşa după cum nici Maharani nu mai putea dispune de propria ei viaţă. O parte a existenţei bătrânei Maharani aparţinea întregii lumi, aşa cum se întâmplă de altfel şi cu viaţa unei dansatoare celebre. Ea ştiuse întotdeauna să rămână regină şi să îşi stăpânească pasiunile.

Își punea totuşi o întrebare, aparent uşoară, o întrebare pe care şi Edwina, presupunea el, şi-o pusese în mai multe rânduri. „Este viaţa mea, n-am s-o trăiesc decât o dată. De ce să nu mă bucur de ea în compania fiinţei care-mi place? De ce să nu gust satisfacţiile pe care soarta mi le-a scos în cale? De ce să le întorc spatele şi să le reneg?” Dar altă voce îi răspunde: „Preferi să te distrugi cu bună ştiinţă!” În ciuda curajului ei, în ciuda onestităţii, în ciuda chiar a

acelei curiozităţi copilăreşti pe care Maiorul, asemenea lui Ransome, o descoperise în fiinţa Edwinei, exista în ea ceva corupt, rău, îmbătrânit, ceva datorit unei eredităţi mai vechi decât experienţa ei.

Îi era din ce în ce mai greu să reziste fiindcă ştia că de el depindea păstrarea acestei descoperiri pe care ea însăşi o făcuse, şi care în cele din urmă ar fi putut să o salveze şi chiar să dea vieţii ei un nou sens. Dacă el i-ar întoarce spatele, dacă ar izgoni-o în lumea din sânul căreia abia se desprinsese, Edwina s-ar pierde pentru totdeauna.

Apoi în mijlocul gândurilor sale fu ispitit deodată să râdă, fiindcă se văzuse parcă din afară. „Eşti un neghiob, un sentimental, un idiot. Ce are ea comun cu tine ori tu cu ea? Uit-o! Ai alte lucruri mai importante de făcut. Eşti un bărbat, nu un tăuraş care abia deschide ochii la lume.”

Era într-adevăr extraordinar cum elementul acesta imprevizibil putea să-i distrugă raţiunea şi bunul-simţ. Această forţă şi nu propria lui inteligenţă îl îndemnă, cu puţin înaintea miezului nopţii, să pună ceasul deşteptător să sune spre a-l trezi în preajma orei patru de dimineaţă astfel încât să o întâlnească ca să-i vorbească, în vreme ce ea stătea acolo la masă, veghind asupra morţilor şi muribunzilor. Ei şi numai ei îi putea vorbi aşa cum nu mai vorbise vreodată altcuiva, ştiind că ea va înţelege tot ceea ce îi va spune şi chiar şi ceea ce nu-i va spune. Salonul bolnavilor de febră tifoidă era singurul loc în care puteau rămâne singuri, fără a fi deranjaţi de Miss MacDaid şi de ţăcănita de Miss Hodge, de Mrs. Gupta şi de doctorul Pindar, precum şi de toţi ceilalţi oameni, sute sau mii, care veneau fără încetare spre a-i cere sprijinul. Ora aceea pe care o petrecuseră împreună fusese cea mai preţioasă oră din viaţa lui, nu pentru că Edwina era frumoasă, ori atrăgătoare, ci fiindcă se înţelegeau atât de bine, fiindcă pentru puţin timp singurătatea lor umană încetase să mai existe. Ea nu-i ceruse nimic, şi nici el, ei. Câteva clipe, spiritele lor se identificaseră.

11

La orele trei, bondocul doctor Pindar veni să o trezească pe Edwina. Încetase să mai plouă, noaptea era liniştită, aerul spălat avea limpezimea cristalului, nicio briză nu mişca frunzele copacilor plini de sevă. Ea se deşteptă încet, buimăcită de medicamentele pe care le luase spre a izgoni durerea care stăruia să-i apese parcă ochii. Durerea însă nu dispăruse, iar corpul îi era fierbinte; nu era o căldură umedă ca a musonului, ci o dogoare uscată, care izvora dinăuntrul trupului ei. O clipă nu îşi dădu seama unde se află. Abia după ce îşi concentră atenţia asupra bondocului doctor care stătea în faţa ei, ţinând un capăt de lumânare, îşi aminti totul.

Se ridică obosită şi îşi aprinse capătul de lumânare de la al lui.

— Du-te şi te culcă, doctore. Eu am să cobor imediat în salon.

Pindar îi dădu listele. Edwina îşi aruncă privirile asupra lor. „Sunt mai puţine cazuri în noaptea asta”, reflectă ea. Pe listă nu se aflau decât două cazuri desperate, şi trei la grupa stărilor grave. Mai toţi pacienţii care aveau gangrene muriseră.

— Miss MacDaid vă va schimba la şase, spuse el, apoi plecă.

Salonul era neschimbat. Ici şi colo, lângă pereţi, ardeau însă acum lumânări, spre a încuraja pe bolnavi şi a le mai ridica moralul. Aerul era atât de liniştit, încât flăcările plăpânde se înălţau drept ca într-un vacuum. Luă un creion şi îşi făcu unele notări pe lista „morţilor” şi pe cea a „muribunzilor”. În noaptea aceea era mai necesar ca oricând să nu facă greşeli. De pe locul ei de la masă se uita la patul cel mai apropiat. Femeia care-i ceruse pe muteşte apă nu se mai afla acolo. Patul era gol. „Acesta e primul

pat gol, reflectă ea. Înseamnă că lucrurile merg mai bine." Apoi îşi dădu seama că patul era liber fiindcă foarte mulţi pacienţi muriseră şi fuseseră luaţi de acolo.

Când ridică ulciorul de piatră spre a turna apă rece în căni, se clătină şi îl scăpă din mână. Din fericire vasul căzu pe fund, fără să se răstoarne, aşa că din preţioasa apă fiartă nu se pierdură decât câteva picături care îi stropiră picioarele. Se înfricoşă însă copilăreşte de neîndemânarea ei. Emoţia îi era cu atât mai mare, cu cât se temea ca nu cumva Miss MacDaid să apară pe neaşteptate şi să descopere incidentul.

Făcu o nouă încercare, reuşind de data aceasta să sprijine ulciorul de marginea mesei, şi să toarne apă într-una din căni. Începu apoi să umple ceştile emailate de pe micile poliţe. Dar fiecare mişcare îi provoca dureri de corp. Cana grea îi trăgea în jos braţul, forţa parcă încheieturile umărului, cotului şi mâinii. Deodată se abătu asupra ei o spaimă cumplită. Nu o îngrozea boala sau moartea, ci faptul că nu ar mai putea să muncească şi că orice greşeală a ei risca să fie speculată de Miss MacDaid, care abia aştepta să găsească un pretext spre a o da afară.

„Nu trebuie să mă îmbolnăvesc, gândi ea surescitată. Voi opune bolii forţa voinţei mele şi o voi înfrânge.” Amintirea imprudenţei săvârşite cu două nopţi înainte, când băuse apă din ceaşca femeii care murise îi revenise brusc. „Nu poate să fie asta, cugetă ea. Incubaţia febrei tifoide nu se face atât de repede.” Suferea desigur efectele oboselii, care se resimţeau acum după ce trecuseră emoţiile puternice din primele zile... „Mi-am consumat nervii zile de-a rândul. M-a susţinut o falsă energie.”

Își făcu rondul târându-şi picioarele, şi când se înapoie la masă, fierbinţeala aceea cumplită devenise insuportabilă. Avea senzaţia că întregul ei corp se transformase într-un cuptor. Pielea îi era uscată. Se gândi surescitată: „Trebuie să iau aspirină. Mă va face să transpir.” Luă trei din preţioasele tablete păstrate în sertarul mesei. „Nu trebuie să mă îmbolnăvesc, îşi repetă.

N-am fost bolnavă în viaţa mea. Nu sunt bolnavă. Nu sunt decât victima unei închipuiri.” Câteva momente se simţi – ca prin farmec – mult mai bine.

Limbile ieftinului ceas deşteptător începură să o fascineze. Le urmărea mişcarea lentă, inexorabilă, salturile uşoare, după trecerea fiecărui minut, care-i aminteau că se apropia timpul când va trebui să care cana aceea indescriptibil de grea de la un pat la altul. „Poate că va veni din nou să mă ajute, gândi ea. Numai de-ar veni în noaptea asta. Dacă l-aş vedea stând acolo, rezemat de masă, mi-ar da tărie. Aş putea să uit lucrul ăsta blestemat.” Deodată, începu să plângă, nu spre a se compătimi, ci de furie fiindcă trupul ei, această maşină, începea să o trădeze. Îşi îndepărtă privirile de deasupra ceasului îngrozitor, cu puterea lui de fascinaţie, cu acele de metal care se mişcau încet, circular, pe cadrul urât. Nu era chip să-l oprească. Înrămată parcă în glaful ferestrei, putea să vadă priveliştea îndepărtată a marelui bazin, pe care lumina aurie a lunii în descreştere aşternea o dâră poleită. Imaginea apei o mai linişti şi deodată se pomeni repetând în minte aceeaşi frază: „Doamne, fă-l să vină aici în noaptea asta, fă-l să vină la mine.” O încolţise o teamă bruscă: dacă nu apuca să-l vadă, se putea socoti pierdută. Ciudat! Se simţea atât de slabă, de neajutorată. Abia acum înţelese cât de cumplită, cât de nimicitoare poate fi singurătatea.

Auzi ca prin vată un geamăt slab. Se ridică şi trecu de la un pat la altul, până ajunse la o fată care era atât de slăbită, încât nu putea întinde mâna până la cana cu apă. Plecându-se asupra ei, Edwina îi sprijini capul şi îi duse ceaşca la buze Când termină de băut, fata se lăsă pe spate şi rămase nemişcată. Edwina se întoarse şi în clipa aceea îl văzu pe Maior stând la căpătâiul patului şi zâmbindu-i uşor în lumina plăpândă a lumânării.

— N-am mai putut să mai dorm, îi explică el. M-am gândit atunci să vin la dumneata, să mai stăm de vorbă.

Deşi o dobora oboseala, îşi dădu seama că el minţea.

Ştiu, înviorată de o răbufnire de vitalitate, că Maiorul venise fiindcă avea nevoie să o vadă, nevoie pe care o resimţea şi ea cu atâta acuitate. „Nu trebuie să afle că sunt bolnavă, reflectă Edwina. Îi surâse şi i se adresă cu simplitate.

— Sunt bucuroasă.

Se îndreptă spre capătul salonului. Acolo el se rezemă cu spatele de masă, aşa cum făcuse cu două zile în urmă

— Nu vă simţiţi obosită? o întrebă.

— Nu.

— Numai la ora asta putem fi singuri. Nu e adevărat ce am spus. Ceasul deşteptător m-a trezit. L-am pus să mă trezească.

— N-ar fi trebuit. E nevoie să vă odihniţi mai mult.

— Sunt mai multe feluri de odihnă. Faptul că stau cu dumneavoastră e mai odihnitor decât somnul… Tot ce am spus noaptea trecută este adevărat.

— Din noaptea aceea sunt foarte fericită.

Nu se mai simţea bolnavă. Cumplita-i fierbinţeală lăuntrică părea să fi scăzut ca prin minune. Nu o mai dureau oasele. Era deci adevărat – ceea ce presupusese ea – că apariţia lui o va face să nu mai fie bolnavă. Ridică privirile spre el fără teamă şi fără timiditate, cercetându-i chipul care părea să cuprindă acum toată frumuseţea de pe pământ. Faţa lui era mai obosită, mai trasă decât în noaptea aceea când îl văzuse pentru întâia dată la palat, dar aceasta îi conferea o nouă frumuseţe. Ochii lui cenuşii îi zâmbeau, iar buzele lui pline, senzuale îşi ridicaseră puţin colţurile. „Sunt fericită, gândi ea. Până acum n-am cunoscut fericirea. N-am să năzuiesc niciodată la mai mult.”

— Acum vă veţi putea odihni, spuse el. Mâine sosesc doi doctori şi trei noi infirmiere. Ar fi bine să vă întoarceți la Misiune.

Edwina simţi că o cuprinde desperarea:

— Dar vreau să rămân aici. Trebuie să muncesc, să continui munca.

— Veţi putea lucra mai departe. Veţi avea program numai dimineaţa. Acolo vă veţi bucura de mai mult confort. Veţi avea camera dumneavoastră.

— Nu mi-ar folosi la nimic. N-aş putea s-o izgonesc pe Miss Hodge.

La flacăra unei lumânări, Maiorul îşi aprinse una din acele preţioase ţigări provenite din provizia pe care Harry Bauer o ţinea în cutia de sub braţ. O clipă se uită la flăcăruia lumânării. Oferi ţigara Edwinei, iar el îşi aprinse alta.

— Vedeţi, spuse el. Nu vreau să vi se întâmple nimic rău. Sunt egoist. Doresc să vă ştiu în cea mai deplină siguranţă.

Elementul neprevăzut se ivise iarăşi. Din adâncurile cele mai ascunse ale minţii lui, se auzi o voce lăuntrică: „N-ar fi trebuit să vii aici.” Alte voci protestară: „Bucură-te de această plăcere. Numai neghiobii resping darurile zeilor.” Femeia aceasta era cealaltă jumătate a propriei lui fiinţe.

Edwina ţinea ţigara departe de buze, fiindcă nu-i putea suferi gustul. „Nu trebuie să observe, reflectă. Am s-o las să ardă singură”. Adăugă cu voce tare:

— Ce se va întâmpla cu noi? Ce e de făcut?

— Nu trebuie să vă îngrijiţi de asta. Aşa ne-a fost scris. Nu depinde de noi.

Ea ar fi vrut să strige: „Este prea târziu.” Dar păstra tăcerea, fiindcă trebuia să-şi zăgăzuiască lacrimile de fericire şi în acelaşi timp de slăbiciune.

„Nu importă, gândi ea. Nimic nu are importanţă.”

Din depărtare, de dincolo de marele bazin, le ajungea la ureche ropot de tobe, tobe mascule şi tobe femele, lovite de mâini cucernice. Apoi treptat sunetele unui fluier se alipiră ropotului de tobe. Edwina se uită la Maior, apoi la cărarea poleită de lună pe suprafaţa apei din bazin. Cărarea începea să se topească sub primele mijiri ale zorilor.

Şi el asculta muzica.

— Templul lui Vişnu salută o nouă auroră, rosti Maiorul.

Întinse mâna, cuprinzând-o pe a ei. Inima Edwinei ridică

osanale divinităţii: „Îți mulţumesc, Doamne. Îți mulţumesc pentru frumuseţea acestor zori. Pentru frumuseţea vieţii şi pentru tot ce ne înconjoară.” O clipă simţi că îi vine să leşine. Când se uită la chipul lui adorat, citi în ochii-i albaştri cenuşii o mare teamă.

— Sunteţi bolnavă, rosti el. Aveţi febră.

— Nu.

— N-ar trebui să mai staţi aici.

— Sunt obosită. Asta e tot.

— Oboseala nu provoacă asemenea febră. Am să fac eu de gardă. Ar fi bine să vă aşezaţi în pat.

— Nu. Nu am nimic. Absolut nimic.

Agitaţia lui crescuse ciudat. Stătea în picioare, ţinându-i mâna într-a lui.

— Trebuie să faceţi ce vă spun. Nu vreau să vi se întâmple ceva.

— N-are să mi se întâmple nimic. Am un organism tare. Iar norocul nu m-a trădat niciodată.

Maiorul nu-i răspunse. Se plecă şi o ridică de pe scaun.

— Am să vă duc până la pat.

Edwina nu-i rezistă. Nu avea niciun rost să i se mai împotrivească. Simţi braţele lui puternice cuprinzând-o şi îşi lăsă capul pe umărul său. O duse afară din salon, coborî scările şi străbătu coridorul până la mica încăpere pe care Edwina o împărţea cu Miss Hodge. Fusese o călătorie scurtă, dar ea ar fi vrut să nu se mai termine, să se legene în braţele lui şi să-i audă bătăile inimii. Spiritul şi creierul ei obosit repetau necontenit: „Îți mulţumesc. Doamne. Îți mulţumesc, Doamne. Acum nimic nu mai are importanţă. Am găsit ceea ce căutam. Acum ştiu ce înseamnă fericirea.”

După ce intră în odaie, Maiorul o aşeză cu grijă pe banca tare şi îi desfăcu nasturii ieftinei uniforme albastre.

— Mă duc s-o trezesc pe Miss MacDaid. Pentru ea nu va conta dacă va face de veghe un ceas în plus.

— Vino înapoi. Nu mă lăsa singură.

— Nu te las. Mă întorc imediat.

Maiorul plecă. În vreme ce zăcea pe spate în patul tare, Edwina simţi că încep să o străbată fiorii. Întregul ei corp tremura atât de tare, încât se zguduia patul şi scârțâia împletitura de sfoară. Miss Hodge tresări, gemu prin somn. Dar din fericire nu se trezi.

12

Miss MacDaid simţi că cineva îi clatină uşor umărul. Deschise ochii, şi în lumina slabă a zorilor văzu chipul Maiorului aplecat asupra ei.

— Da, exclamă ea din obişnuinţă. Ce s-a întâmplat?

— Lady Heston e bolnavă. Am trimis-o să se culce.

Infirmiera-şefă se ridică în capul oaselor, trăgându-şi până la bărbie cearşaful de bumbac. Nu fusese niciodată frumoasă, dar acum, în lumina slabă a zorilor, cu ochii ei umflaţi de somn, cu faţa aspră, cu obrajii căzuţi, neodihniţi, arăta îngrozitor de urâtă. Simţul datoriei o făcu să întrebe:

— Ce are?

— Nu ştiu încă. Febră… febră foarte ridicată! Aş crede că este malarie sau probabil febră tifoidă.

Cochetăria lui Miss MacDaid învinse simţul datoriei.

— Du-te la ea. Vin şi eu după ce mă îmbrac.

Nu se osteni să aprindă lumânarea. În lumina crescândă a zorilor se îmbrăcă, îşi spălă faţa cu apă călduţă şi îşi netezi părul rar. Simţea parcă prin ceaţă o mare satisfacţie fiindcă lady Heston fusese înfrântă. Femeia aceasta rezistase muncii grele, murdăriei, sarcinilor celor mai dezgustătoare, dar până la urmă nu fusese destul de tare. O doborâseră câteva milioane de microbi microscopici. „Acum a ieşit din cursă, gândi Miss MacDaid. Când se va vindeca nimic nu mă va mai putea împiedica să o trimit la Bombay. Odată ajunsă acolo se va simţi iarăşi aproape de lumea ei occidentală, va uita de toate ideile astea stupide de a rămâne aici pentru totdeauna.” Teoretic o admira pe

această femeie elegantă pentru chipul cum primise provocarea aşternându-se pe muncă, dar în mod practic o ura aşa cum nu urâse pe nimeni vreodată, mai mult chiar decât pe biata Natara Devi, pe care nu o văzuse de altfel decât de la distanţă, în timp ce trecea în mica ei trăsurică roşie. Natara Devi nu constituise niciodată o ameninţare precisă. Natara Devi nu fusese altceva decât un foarte frumos corp.

Acum lady Heston o înfricoşa iarăşi. În ultimele două zile surprinsese două schimburi de priviri între aceasta şi Maior, priviri care nu duraseră mai mult decât o fracţiune de secundă, dar care pentru ea aveau o semnificaţie teribilă, deoarece dovedeau o intimitate refuzată ei. În privirile acestea observase o nuanţă pe care ea o căutase cu însetare toată viaţa. Pentru o clipă, simţise că se transformă dintr-o femeie bună, muncitoare, dârză, într-un fel de demon, într-o vrăjitoare, într-o ucigaşă potenţială. De fiecare dată această experienţă o zguduise, îmbolnăvind-o, înspăimântând-o. „De ce să-l aibă ea? strigă cu amărăciune sufletul ei de virgină bătrâna. De ce să-l distrugă… tocmai ea care face parte dintr-o lume răsfăţată şi îndestulată cu prisosinţă de Dumnezeu?” O clipă reflectase cu inima strânsă: „Nu! Mai bine o ucid. Nu voi permite să se întâmple aşa ceva. În ochii lui Dumnezeu voi avea dreptate dacă o voi ucide.”

Apoi, revenindu-i luciditatea, îşi dăduse seama că ajunsese la marginea nebuniei şi că se asemuise cu un animal revoltat, gata să treacă la violenţe. Nu-i venea să creadă că în fiinţa ei puteau să coexiste asemenea patimi. Se adâncise deci în muncă încercând să uite şi pe lady Heston şi pe Maior. „Nu merită să le dau importanţă.” Apoi vocea înţelepciunii ei îi contrazise pornirea. „Amândoi au importanţa lor pentru că fac parte din lumea celor binecuvântaţi. Oriunde s-ar duce, orice ar face, toate privirile vor fi îndreptate spre ei. Se vor găsi întotdeauna oameni care să-i iubească şi să-i admire. Toată munca mea, tot devotamentul meu nu mă vor îndritui niciodată să aspir

la acest drept, la această putere; ei au totul fiindcă s-au născut cu acest privilegiu.” Dar era nedrept, striga inima ei. Apoi urmau momente în care îşi recâştiga oarecum calmul. „Poate că există o fărâmă de adevăr în prostiile referitoare la reîncarnare, ori la destinul care face ca unii oameni să se nască având totul la dispoziţie, în vreme ce alţii primesc atât de puţin?” Apoi, în mijlocul ocupaţiilor ei, gândurile îi fugeau la Maior şi la lady Heston pe care-i vedea într-o lumină nouă, ca şi când ei ar fi fost un zeu şi o zeiţă, iar ea Miss MacDaid o sălbatică ce privea spectacolul vieţii cu uimire şi cu o stranie umilinţă. Se pomeni atunci admirând-o pe lady Heston cu un fel de invidie maternă. Uneori, când se afla la hotarul dintre veghe şi somn, avea senzaţia că se identificase cu lady Heston şi că încerca bucuriile şi plăcerile celor aleşi.

Dar acum în lumina cenuşie a dimineţii se simţea mohorâtă, revoltată şi plină de dispreţ. „Nu cred că este atât de bolnavă încât să nu-şi fi putut termina tura. Dacă aş fi fost eu, aş fi stat la post. Am făcut lucrul ăsta de multe ori. Nu are destulă tărie în ea.” Ori poate că Maiorul îi poruncise să se ducă la culcare. Cine ştie ce s-a întâmplat între ei, în vreme ce erau singuri? Cum de observase că este bolnavă? Ce căutase în salon, la o oră când se presupunea că trebuie să doarmă?

Bătu din palme, chemând un servitor căruia îi ceru să-i aducă ceai, apoi trecu în salon, la masa unde Edwina şi Maiorul stătuseră cu puţin timp înainte. Acolo găsi cele două liste cu cifre, având în cap cuvintele „morţi” şi „muribunzi”, pe care lady Heston le scrisese ca să nu încurce lucrurile. Servitorul îi aduse ceaiul, şi în vreme ce îl bea, Miss MacDaid nu-şi lua privirile de la cele două hârtii. După ce îşi termină ceaiul, şi mai înainte de a face primul rond prin spital, luă un creion din buzunarul de la piept al imaculatului ei halat şi trecu, la sfârşitul listei cu însemnul „muribunzi”, următoarea notă: „Lady Heston, soţia primului baron Heston.” Luă apoi hârtia şi o ţinu deasupra flăcăruii lumânării pe terminate şi îi dădu foc,

lăsând-o să ardă până nu mai rămase decât cenuşa. Expresia de vrăjitoare din ochii ei se stinse. Luă ulciorul greu de piatră în mâinile ei puternice, capabile şi totuşi blânde. Umplu cu apă cele două căni şi începu să-şi facă rondul. La patul numărul 74 se opri puţin mirată fiindcă bătrânul care fusese trecut nu pe lista morţilor ci a muribunzilor, îşi dăduse sufletul neobservat. Zăcea cu capul plecat pe o parte, liniştit, cu gura deschisă, ca un om care sforăie în somn. Dar era mort. Miss MacDaid cunoştea aspectul caracteristic morţii. Era expertă în asemenea chestiuni. Moartea un însemna nimic pentru ea – dispăruse încă un om din acea colcăială de milioane, care după câte ştia ea erau mai fericiţi morţi decât vii – dar faptul că acesta se afla pe lista pe care o arsese, îi păru o prevestire.

13

Trei avioane sosiră în acea zi de dincolo de Muntele Abana, aducând pe colonelul Moti de la Institutul de boli tropicale, pe încă doi specialişti în acest domeniu şi noi provizii de permanganat, de cloruri şi de alte medicamente de care spitalul avea o nevoie desperată. Colonelul era un bărbat subţire, osos, de vreo patruzeci de ani, cu ochi negri pătrunzători, animaţi de o expresie mândră, plină de dârzenie. Era un sikh capabil, cu convingeri radicale, acuzat de unii că ar fi comunist sau chiar anarhist. India şi Orientul nu se puteau însă lipsi de serviciile lui, pentru că era un expert fără egal pe lume în domeniul bolilor tropicale. Era în acelaşi timp şi un cinic, care îşi petrecuse viaţa luptându-se cu molimele, căutând seruri care să prevină moartea şi întrebându-se în tot acest timp dacă nu este preferabil să-i laşi pe oameni să moară atunci când le suna ceasul. Era un vechi prieten al Maiorului, şi împreună se duseră la cortul bătrânei Maharani, spre a participa la o conferinţă cu Raşid Ali Khan şi cu colonelul Ranjit Singh,

ai cărui soldaţi sikhs erau necesari spre a impune măsurile necesare zăgăzuirii holerei şi febrei tifoide.

După ora două, fără să fi luat în prealabil prânzul, colonelul Moti şi asistenţii săi, un tânăr bengalez şi un tânăr malabrez din Trivandrum, se aşternură pe lucru fiecare în câte o parte a oraşului ruinat. Fiecare era însoţit de câte un mic detaşament de soldaţi sikhs şi de câte o ceată de măturători. În curând săpară şanţuri, prin care să se scurgă apa stătută şi dădură foc caselor dărâmate, astfel încât la un moment dat ai fi zis că un mare incendiu cuprinsese oraşul. În piaţa centrală, arsă până la pământ, unde cultivatorii de legume se înapoiaseră instalându-şi tarabe cu grămezi de mango, pepeni galbeni, lămâi, guave şi ridichi, echipele stropiră sau muiară totul în permanganat. Puţurile fură dezinfectate cu cloruri. Ori de câte ori apăreau cetele de muncitori, se ridicau vaiete şi proteste fiindcă erau destule proprietăţi, iar superstiţiile erau violate sau ignorate. Pretutindeni se adunau grupuri compacte de hinduşi care vociferau şi ameninţau să treacă la acte de violenţă, dar colonelul Moti şi asistenţii lui nici nu-i luau în seamă. Aceştia primiseră din partea Maharanei autorizaţia de a acţiona aşa cum vor crede de cuviinţă, iar zvelţii soldaţi sikhs, care-i apărau cu baionetele scoase, nu aşteptau decât să riposteze cu brutalitate şi eventual să împrăştie moartea.

Însuși colonelul fusese cuprins de un fel de frenezie mistică. Pentru prima dată i se acorda mână liberă să distrugă, să anihileze cuiburile de şobolani, de ţânţari şi de păduchi, să dărâme şi să ardă casele insalubre, să nimicească microbii de pe fructe, legume şi dulciuri. Această frenezie era alimentată şi de convingerea lui că în acest chip făcea să se năruie – în chip simbolic – străvechea ignoranţă, superstiţiile şi credinţele vetuste, care înlănţuiseră poporul său atâtea milenii. Ura lui împotriva şobolanilor, a păduchilor şi a microbilor era depăşită de ura sa cumplită împotriva preoţilor brahmani. Ori de câte ori se apropiau de el sau de oamenii lui spre a

protesta, îi scuipa şi le poruncea în hindustani să-şi vadă de drum. De treizeci de ani încoace visa să distrugă lumea veche, spre a îngădui uneia noi să se nască. Acum i se oferea această şansă şi uza de ea cu toată dârzenia.

În felul acesta un al doilea incendiu curăţa oraşul Ranchipur. Dădu foc ruinelor bazarului în douăsprezece locuri deodată, şi în curând întreaga zonă se transformă într-o imensă vatră cu jeratic. De acolo flăcările lacome se întinseră la vechiul palat de vară şi la dărâmăturile cinematografului. Incendiul înviorat de vânturile musonului mistui bătrânul palat de lemn, punând în acelaşi timp capăt unei istorii împănate cu acte de tiranie, otrăviri şi asasinate prin tortură. Focul se întinse până la râu, scutind numai spitalul aflat în mijlocul unei vaste grădini, şi Şcoala de muzică, plasată dincolo de marele bazin.

Aproape de ora şase nu rămaseră din oraşul ruinat decât grămezi de jeratic şi de cenuşă. La periferie, unde casele mai rare scăpaseră de incendiu, colonelul, cu îmbrăcămintea udă de transpiraţie şi de ploaie, continua furios lucrul stropindu-le cu petrol şi dându-le foc. Liceul de fete, ale cărui preţioase cărţi Miss Dirks încercase să le salveze, precum şi bungalow-ul lui Miss Dirks şi al lui Miss Hodge, cu toate pernele, fotografiile, şerveţelele de dantelă şi preţiosul serviciu de porţelan din India de Est căzură pradă flăcărilor.

Din uşa vărgatului cort de vânătoare plasat pe deal, în preajma marelui palat, bătrâna Maharani urmărea cu privirile operaţiile de distrugere, puţin înfricoşată la început, iar după ce înţelese deplin scopul acestei distrugeri, satisfăcută şi recunoscătoare faţă de fanaticul colonel Moti. Evident, nimicirea totală a oraşului era binevenită, dar Maharani n-ar fi avut curajul să ordone această măsură, fiindcă era reţinută încă de străvechile tradiţii, obiceiuri şi superstiţii, de care nu se putuse încă dezbăra. Şi în vreme ce stătea acolo, împreună cu bătrâna principesă de Bewanagar, ajunse treptat la concluzia că şi cutremurul şi inundaţia fuseseră în felul lor binevenite.

Bătrânul Maharajah dusese o luptă lentă, făcând adeseori compromisuri, din pură necesitate, cu vastul şi imponderabilul trecut. Acum totul fusese măturat şi un nou oraş se va ridica din pământul curăţat, purificat, un nou oraş cu temple din beton şi oţel, un nou oraş în care nu vor exista cartiere insalubre pentru populaţia paria şi nici cocioabe întunecoase, mediu prielnic proliferării ciumei şi febrei tifoide, care abia aşteptau să lovească prin surprindere ca veninoasele vipere Russell. Iar când se va reconstitui barajul, puţurile oraşului – focare de infecţie – vor fi închise pe veci, iar apa proaspătă şi curată va fi adusă din munţi prin conducte.

Spectacolul acestei distrugeri procură bătrânei Maharani o satisfacţie sălbatică, pură. Aşa distruseseră cei din poporul mahratta oraşe şi sate în cursul sângeroaselor raiduri. Aceasta îi şi făcea pe bengalezi să bage frica în copiii lor spunându-le: „Dacă n-ai să fii cuminte, au să vină mahrattii să te ia.”

Puţin timp după ce se lăsă întunericul, colonelul Moti îşi făcu apariţia la cortul de vânătoare şi după ce se înclină ceremonios ceru scuze „de formă”, fiindcă din greşeală dăduse foc oraşului. Maharani îl primi cu severitate, dar după câteva clipe îl lăsă să înţeleagă că nu o supărase falsitatea scuzelor sale şi că în realitate era încântată fiindcă el distrusese din greşeală ceea ce mai rămăsese din vechiul oraş. Îi plăcuse lipsa lui de scrupule şi măreţia ideilor aflate înapoia acestui paravan. Şi colonelului îi plăcuse flacăra care ardea în ochii ei negri, crescând în intensitate în timpul discuţiei lor.

Când Maiorul sosi în jurul orei nouă, îi găsi pe amândoi stând pe podeaua cortului, aplecaţi asupra unei foi mari şi albe de hârtie de orez, pe care colonelul Moti schiţa planurile unui nou oraş, ce urma să fie ridicat din cărămidă şi beton armat cu oţel, după moda americană, asemenea casei lui Raşid şi a şcolii serale pentru băieţii paria, care rezistaseră cutremurului, inundaţiei şi focului. Vor mai instala un sistem de drenaj care nu va mai permite

existenţa bălţilor, refugiu pentru insidioşii ţânţari anofeli, cel mai crâncen inamic al omului, spunea colonelul, pentru că malaria se răspândea încontinuu, ucigând rareori, dar subminând vitalitatea unui întreg şi mare popor.

Ochii lui scânteiau, oglindind entuziasmul visurilor sale.

— Vom construi un nou oraş, cum nu mai există şi nici nu a existat vreodată în India – un oraş care să reziste asediului epidemiilor. Peste o generaţie sau două se va zămisli un nou popor, o nouă rasă de indieni. Americanii au realizat asemenea lucruri în unele ţări, cum ar fi Cuba, Panama şi Filipine. Veţi vedea.

În timp ce oraşul ardea în vale, Maharani se lăsa cucerită de entuziasmul colonelului. Oboseala şi deziluziile ei se spulberau treptat. Acum ar fi vrut să trăiască în veci spre a putea duce la îndeplinire visul acestui nebun pornit pe distrugere. Ştia că îi vor trebui mulţi bani spre a se război cu hinduşii ortodocşi, şi chiar cu bătrânul Dewan, exponent al ideilor învechite, tradiţionale, dar Raşid, Maiorul, soţii Smiley vor fi alături de ea şi vor munci din răsputeri, fără să facă zgomot sau să arunce praf în ochii oamenilor.

Pe când Maharani asculta şi se uita cu atenţie la colonel, Maiorul fu molipsit la rândul său de entuziasmul lor. Ajunse chiar să uite de desperarea care-l încolţise în drumul său spre cort. Câteva clipe uitase de toate, chiar şi de Edwina care se afla probabil pe moarte. În acest scurt interval devenise şi el fanatic, impersonal, inuman, dedicat doar politicii şi ştiinţei, aşa cum fusese înainte de cutremur şi de inundaţie.

14

În vreme ce călărea pe bicicletă, mergând de-a lungul panglicii dramului asfaltat al Misiunii, luminat de văpaia reflectată a oraşului incendiat, Maiorul înţelesese deodată că pentru Edwina nu mai exista scăpare. De ce încolţise în

mintea lui această convingere n-ar fi putut să spună, şi nici nu încercă de altfel să-şi analizeze simţămintele. Ştia pur şi simplu acest lucru, de parcă i-ar fi spus-o arborii înşiruiţi de o parte şi de alta a drumului, casele năruite şi spiritele morţilor. În tot cursul zilei se frământase alternând între nădejde şi desperare, dezorientat, aproape năucit. În acest timp Edwina dormise liniştită ca un copil, dar mistuită de febră. De vreo şase ori Maiorul intrase în mica încăpere, în care grăsuţa Miss Hodge stătea ţeapănă pe un scaun incomod, uitându-se ore întregi la silueta de pe pat.

La un moment dat, bătrâna domnişoară ridicase privirile asupra Maiorului care tocmai intra în cameră. Înfăţişarea ei îl făcu să cugete cu răutate: „De ce n-au atacat-o pe ea microbii? Ar fi mai bine pentru ea dacă ar muri.” Dumnezeu, avea el impresia, începuse să facă prostii. Lovea pe Edwina, pe bietul Mr. Jobnekar şi pe Miss Dirks, şi lăsa în viaţă pe Miss Hodge, pe negustori şi pe preoţii brahmani. Dacă el sau chiar colonelul Moti ar ţine locul lui Dumnezeu, măcar pentru puţin timp, ar face o treabă mult mai bună.

La orele patru, când se duse să o vadă pe Edwina, aceasta se trezise, dar ochii îi erau înceţoşaţi de febră, iar obrajii îi ardeau. Pete de un roz palid începuseră să-i apară pe faţă, aşa că Maiorul putu să-i pună de data aceasta diagnosticul. La vederea lor gândi: „E bolnavă de două sau trei zile. S-a molipsit, desigur, inainte de cutremur.” Poate a adus boala din nord, dinspre câmpiile uscate de arşiţă. Când îl văzu, Edwina îi surâse.

— Te aşteptam, spuse ea întinzându-i mâna.

Maiorul i-o luă într-a lui şi se aşeză pe marginea patului. Nici ea şi nici el n-o băgau în seamă pe Miss Hodge, care începuse să umble încolo şi încoace prin cameră, schimbând locul cănii cu apă, ori netezind cuvertura de pe pat. Maiorul nici n-o vedea. Biata nebună nu avea pentru el nicio importanţă. Nimic nu mai avea importanţă, cu excepţia Edwinei. Care trebuia să se vindece.

— Nu ştiu cum de am luat boala asta, spuse ea. Poate că

paharul…

— Ce pahar?

Ea îi istorisi cum dăduse apă de băut din cana de pe masă femeii bolnave de febră tifoidă care era pe moarte şi cum, fără să se gândească, băuse şi ea din acelaşi pahar.

— S-a întâmplat în prima noapte în care ai venit să-mi dai o mâna de ajutor. Vorbele dumitale m-au făcut atunci atât de fericită, încât după aceea aproape că nu mai ştiam ce se întâmplă cu mine.

Maiorul încercă să o încurajeze, explicându-i că infecţia se produsese cu mult timp înainte, dar Edwina se agăţă cu tenacitate de ideea ei, spunându-şi pentru sine: „Aşa a trebuit să se întâmple… m-a trădat propria mea fericire.”

— V-aţi făcut vaccin antitific înainte de a veni în India? o întrebă Maiorul.

— Nu, replică ea. Ca să închid gura soţului meu, i-am spus că mi l-am făcut. Adevărul este că nu prea m-am sinchisit de vaccinuri. Sunt atât de neplăcute şi în afară de asta nu prea cred în asemenea lucruri.

Spiritul ştiinţific al Maiorului fu profund şocat.

— Aţi judecat greşit… şi aţi făcut o mare prostie, zise el.

— Am fost întotdeauna de părere că ceea ce ţi-e scris se împlineşte.

El nu-i răspunse. Îi strânse doar mai tare mâna. Edwina făcuse o mare greşeală, iar credinţa ei în fatalitate era de-a dreptul stupidă. Cu toate acestea o iubea tocmai pentru că era nepăsătoare, îi plăcea jocul în sine şi nu se plângea când îşi dădea seama că a pierdut. Ciudat era faptul că în cele din urmă se îndrăgostise de o femeie care reprezenta ceea ce el dezaproba mai mult.

— Ar fi trebuit să-i spui imediat lui Miss MacDaid, rosti el. Nu te-ai molipsit de la pahar. Poate că acesta a activat infecţia.

— Nu i-am spus nimic fiindcă îmi era ruşine de tâmpenia pe care o făcusem. Apoi îmi era frică să nu mă expedieze. După felul cum îmi vorbiseşi, n-aş mai fi conceput să plec şi să nu te mai văd.

Edwina se întoarse spre fereastra îngustă.
— Ce s-a întâmplat? întrebă ea. Ce arde?
— Arde întregul oraş. S-a dat foc dărâmăturilor.
— Locul ăsta este un mic infern.
— Incendierea oraşului are un scop bine gândit.
După un timp Edwina îşi întoarse din nou faţa spre el.
— Cât timp am să fiu bolnavă?
— Nu ştiu. Depinde de rezistenţa dumneavoastră. Febra tifoidă are o durată lungă.
Ea rămase gânditoare, apoi adăugă:
— Mă tem că am început să vă dau multă bătaie de cap.
— Nu-i adevărat.
— N-ar fi mai bine dacă m-aţi duce la Misiune?
— Poate... Numai că acolo nu va avea cine să vă îngrijească.
Gânditoare, Edwina păstră iarăşi câteva clipe tăcerea, apoi spuse:
— Miss Hodge ar merge cu mine. Şi ar putea să facă treburile cele mai dezagreabile. Nu pare să o deranjeze aşa ceva.
Miss Hodge, care-i ascultase, interveni:
— Da, aş fi încântată.
— Aici e demoralizant, zise Edwina. Cu totul altfel ar fi dacă aş putea să vă fiu de folos.
— Va trebui să vorbesc cu mătuşa Phoebe. Toată povara va cădea pe umerii mei.
— N-aş fi o povară prea mare. Mă voi sili să fiu o pacientă ascultătoare. I-ai putea explica lui Miss Hodge tot ce are de făcut.
Ideea era lipsită de sens, îşi zise Maiorul. Deşi avea foarte mult de lucru, i-ar fi mai uşor să o îngrijească aici la spital. La Misiune i-ar fi mai greu să se ducă. Va trebui să îşi rupă din timpul destinat odihnei spre a parcurge trei mile pe bicicletă. Pe de altă parte însă voia să-i procure o mulţumire. Şi mai voia să o vadă iarăşi sănătoasă. Ar fi o nenorocire dacă Edwina ar muri tocmai acum când abia începuse să trăiască.

— M-aş simţi mult mai fericită acolo, spuse ea iarăşi.

— Am să mă duc să discut cu mătuşa Phoebe, rosti Maiorul învăluindu-i mâna mică şi perfectă în mâinile lui. Acum trebuie să plec. Ar fi bine să încercaţi să dormiţi. Asta e cel mai bun lucru. Cu cât veţi dormi mai mult cu atât mai bine.

— Mulţumesc, dragul meu.

Edwina închise ochii şi rămase deplin liniştită. Când Maiorul socoti că ea adormise, îşi eliberă încet mâna şi se ridică să plece. Atunci ea deschise ochii.

— Aş vrea să-l văd pe Tom Ransome.

— Nu. Nu e indicat. Nu e bine să vină aici de la Şcoala de muzică. E prea periculos.

— În regulă.

— Acum plec.

Edwina închise iarăşi ochii şi după ce Maiorul se retrase, Miss Hodge se aşeză în preajma ei.

Era pentru prima oară în viaţă că Edwina se simţea cu adevărat bolnavă, dar în ciuda sfârşelii care o biruia, trupul şi spiritul ei nu voiau să cedeze. O căldură grea se lăsase ca o imensă pătură asupra spitalului şi, încetul cu încetul, flăcările care se ridicau deasupra oraşului incendiat îmbâcseau atmosfera cu fum. Febra o asalta, apoi se retrăgea în valuri violente. Nu exista nici gheaţă, nici cel puţin apă rece. Câteodată cădea într-un fel de toropeală, dar când mintea i se limpezea iarăşi, începeau să o muncească gândurile: „Aşa trebuie să fie purgatoriul.” Arşiţă, arşiţă, arşiţă pretutindeni, dar nu îndeajuns ca să o omoare. Apoi medicamentele o scăldau în sudoare, iar patul şi aspra cămaşă de noapte se udau atât de tare, încât Miss Hodge trebui să aducă altele uscate. Când se înapoie, frigurile începură să zguduie corpul Edwinei cu o violenţă înspăimântătoare. După ce trecură, ea rămase nemişcată, în vreme ce febra porni iarăşi să crească.

Nu-i trecea prin minte că ar putea să moară, fiindcă în mintea ei moartea nu fusese niciodată legată de propria-i persoană. Moartea putea să secere pe cei din jur, dar pe

ea o va ocoli. Îşi dădea seama ca prin ceaţă, că boala aceasta avea să ţină mult, poate săptămâni, ori chiar luni, dar aceasta nu părea să mai aibă vreo importanţă. Singurul lucru care-i muncea creierul obosit era hotărârea de a nu adormi, ca nu cumva în timpul somnului Maiorul să se înapoieze şi s-o vegheze, fără ca ea să ştie acest lucru. Nu îndrăznea să doarmă, ca să nu piardă câteva minute de fericire.

15

Maiorul trebuia să încerce un mare ocol din cauza incendiului care făcea impracticabile străzile din preajma bazinului. Când ajunse la marginea pieţii centrale, trebui să coboare de pe bicicletă şi să umble prin noroiul roşu de pe câmp până ce ajunse la podul căii ferate.

În vreme ce umbla şi se uita în jur. ajunse la concluzia că focul nu era accidental. Era sigur că ciudatul colonel Moti îl dezlănţuise în mod deliberat şi i se păru foarte bizar că un om capabil de cea mai severă autodisciplină în ştiinţă să dea dovadă de o atât de evidentă lipsă de scrupule în relaţiile cu societatea. Nu-l mai văzuse pe acest dârz doctor sikh de aproape doi ani şi găsea acum în el ceva primejdios, o însuşire care în acelaşi timp era foarte tulburătoare. În scurtele momente pe care le petrecuseră împreună după sosirea lui Moti, desluşise focul care ardea în ochii negri ai colegului său. În cursul acelei întâlniri fugitive, se schimbaseră mai mult urări de bun venit şi se discutase mai puţin despre o epidemie şi despre căile de luptă împotriva acesteia. Maiorul simţea o ruşine vagă de parcă s-ar fi făcut vinovat de neglijenţă, fiindcă îl lăsase pe Moti să se descurce, de atunci, singur. Acum, în vreme ce se analiza pe sine, îşi dădu seama că împărtăşea pasiunea lui Moti pentru mântuirea Indiei, dar că el era mai puţin înclinat spre politică şi că în orice caz avea mai multe scrupule. Moti simţea nevoia desperată de a acţiona, ca şi

când viaţa ar fi fost prea scurtă pentru tot ce avea de făcut. Omul acesta avea temperamentul unui fanatic.

În vreme ce mergea pe bicicletă de-a lungul drumului distileriei, înfruntând ploaia, avea în faţa ochilor chipul prietenului său – gura lui aspră, fruntea osoasă, barba deasă şi vizibilă, caracteristică celor din rasa sikh, chiar dacă s-ar fi bărbierit de trei ori pe zi, dar mai presus de toate, ochii lui negri scânteind de nerăbdare şi oglindind o severă intoleranţă faţă de prostia şi slăbiciunile semenilor săi. Moti n-ar fi dat niciodată dovadă de slăbiciunea de care Maiorul se făcuse acum vinovat. Pentru Moti femeile nu existau, nici chiar ca un fel de instrumente necesare spre a-i procura plăceri senzuale. Toată energia, toată forţa lui creatoare şi-o concentra în vârful unei flăcărui albastre, mai fine ca un vârf de ac, tot atât de nemiloasă ca şi sângeroasa Kali; şi el şi neînduplecata zeiţă doreau să distrugă vechiul pentru ca ceva mai bun şi mai frumos să poată fi creat din cenuşă. În fiinţa lui Moti nu existau elemente neprevăzute. Moti n-ar fi săvârşit niciodată nebunia de care se făcuse el vinovat.

Cu toate acestea, Maiorul nu-şi invidia prietenul. Când se gândea la scurtele momente de satisfacţie pe care le încercase în ultimele două sau trei zile, momente în care nu se mai simţise singur şi în care ego-ul său, cu toate pasiunile şi fanatismele lui fuseseră neutralizate, simţise un fel de milă faţă de viaţa atât de săracă a lui Moti.

Găsi pe mătuşa Phoebe şi pe Homer Smiley în bucătărie, dând de mâncare unui copilaş negru, pe care-l găsiseră rătăcind înfometat şi îngrozit printre ruinele aprinse ale unei mahalale. Copilul, din casta daji, rămăsese singur pe lume, după ce părinţii, fraţii şi surorile sale pieriseră cu toţii. Copilul înfuleca asemenea unui mic animal, uitându-se tot timpul pieziş, ca şi când s-ar fi temut să nu fie lovit de vreunul din cei de faţă.

Şi mătuşa Phoebe şi Mr. Smiley se uitară cu mirare la Maior. El le vorbi despre boala Edwinei şi le repetă aproape cu timiditate dorinţa exprimată de ea de a se

înapoia la Misiune.

— Dar este mai bine îngrijită la spital, zise Homer Smiley. Aici nu se poate bucura de niciun confort.

— Miss Hodge o va însoţi. A înnebunit de tot, dar este inofensivă şi ar putea să fie utilă. Devotamentul ei o face necesară.

Mătuşa Phoebe puse o nouă porţie de orez în farfuria copilului.

— Eu n-am nimic împotrivă, grăi ea. Poate că aici nu va găsi prea mult confort, dar dacă ţine să vină, o să aranjăm noi lucrurile într-un fel. Aş putea să-i cedez odaia mea, iar eu să mă instalez în camera de debara, acum după ce femeile celelalte au plecat.

— N-am vrut să spun că refuzăm să o primim, interveni Homer Smiley. Mă gândeam numai la ceea ce va fi mai bine pentru ea. Cred că mă înţelegi, nu-i aşa?

Maiorul tăcu o clipă, apoi reluă:

— Sigur că te înţeleg. Când am luat în considerare dorinţa aceasta a ei, mi-am spus acelaşi lucru. Nu ştiu însă dacă am judecat bine. Lady Heston nu este un pacient ca oricare altul. Nu este o simplă chestiune de tratament medical. Vrea să vină aici fiindcă îşi închipuie că va fi mulţumită în acest mediu. Iar în cazul ei mulţumirea sufletească are mare însemnătate.

— Rămâne să hotărăşti dumneata, doctore.

— Atunci am s-o trimit cât mai repede îmi va fi cu putinţă. Vă mulţumesc. Ştiam că vă cer un sacrificiu, dar mai ştiam că mă veţi înţelege.

Copilul termină brusc să mănânce, de parcă n-ar mai fi fost în stare să vâre o boabă de orez în gura lui mare şi urâtă. Spre surprinderea celor de faţă, îşi împreună mânuţele slabe şi se ploconi.

— Acum trebuie să vă las şi să mă duc la orfelinat, spuse Homer Smiley. După focul ăsta va trebui să dăm adăpost la şi mai mulţi oameni.

Plecă luând şi pe copil şi mergând alături de bicicleta pe care o împingea de la spate. Maiorul îi urmări cu privirea

până ce ieşiră din fascicolul de lumină care răzbătea pe uşă afară şi se pierdură în ploaie. Se întoarse apoi spre mătuşa Phoebe, care-i spuse:

— Am să-i port de grijă lady-ei Heston. Acum situaţia s-a mai îmbunătăţit la orfelinat. Acolo nu mai este atât de mult de lucru. Să ştii că îmi place mult.

Pentru prima oară de la dezastru încoace, băură câte un ceai, stând de vorbă despre lucruri mărunte, casnice. Apoi Maiorul se ridică şi îşi luă cu regret rămas bun, până a doua zi. Înainte de a-l lăsa să plece, mătuşa Phoebe îi spuse brusc:

— Să n-ai grijă. Mă voi ocupa de ea cu toată atenţia. Mă pricep în materie de febră tifoidă. În nouăzeci şi opt am avut o epidemie de febra tifoidă la Beaver Dam. Doi dintre fraţii mei şi un nepot s-au îmbolnăvit în acelaşi timp.

Maiorul plecă înviorat şi calmat după cele câteva minute petrecute în compania mătuşii Phoebe. Îl interesa seninătatea ei, fiindcă nu izvora din resemnarea orientalilor, ci din spiritul de acţiune al occidentalilor. Ea ajunsese la această seninătate nu datorită negativităţii contemplative, aşa cum se întâmplase cu Mr. Bannerjee tatăl, ci drept urmare a unei activităţi obiective şi altruiste. Era straniu dar totodată adevărat că nu putea exista o trainică pace lăuntrică şi o adâncă înţelepciune atâta vreme cât ego-ul îşi cerea dreptul la viaţă. Trebuie să fi trăit intens, ca mătuşa Phoebe, stând aproape veşnic trează, sau să fi negat, ca bătrânul Bannerjee, existenţa a tot ce este fizic şi material. Dintre aceste două formule, cea aleasă de mătuşa Phoebe era mai înţeleaptă. În orice caz era cea mai umană.

„Aş putea pleca împreună cu Edwina în altă parte a lumii, gândi el, în Malaezia, în Indochina sau chiar în China, şi să luăm totul de la început. Şi acolo aş putea fi util. Mi-aş continua lucrul, iar ea s-ar bucura de linişte.” Dar îşi dădu imediat seama că toate acestea erau lipsite de sens, aşa cum sunt, de pildă, romanele şi filmele occidentale. Nu ar putea să fugă împreună de aici, fără să

se distrugă şi ea şi el. Nu i-ar fi posibil să părăsească această Indie crudă şi magnifică, fiindcă îi intrase în sânge. Cambridge, Şcoala de medicină, ideile noi, până şi femeile cu care se culcase în occident nu izbutiseră să-l schimbe. El nu făcea parte din lumea Occidentală. Aparţinea acestei vaste ţări bântuită de secetă, de broaşte şi teribile inundaţii, de foamete şi de cutremure, o ţară cu temple multe şi cu jungle uriaşe care se desfăşurau până la porţile oraşelor. Şi când îşi aminti de nostalgia pe care o încercase în toţi acei lungi ani petrecuţi în vest îşi dădu seama că nu-i va fi cu putinţă să mai părăsească vreodată India. În lumina reflectată de oraşul incendiat, un şacal traversă drumul prin faţa lui, alergând elastic, iar frunzele smochinilor de Java începură să-i murmure prin ploaie: „Ea va muri, ea va muri.” Şi murmurul acela, constată el brusc înspăimântat, era o manifestare a unei voci dinlăuntrul său, a unei înţelepciuni tot atât de străvechi ca şi India însăşi. Această înţelepciune ancestrală îl avertiza că ea trebuia să moară, fiindcă aşa hotărâseră zeii, fiindcă aşa îi era scris şi lui şi ei. Ştiuse din primul moment când o văzuse sub candelabrul strălucitor, înconjurat de albine, din palat, că lucrurile se vor termina rău. Înţelese abia acum motivul comportamentului său de atunci. Deşi ea arăta excitant de frumoasă, senină şi puţin vicioasă, el îi întorsese brusc spatele şi evitase să se mai uite la ea în tot cursul serii. Trebuia să se termine rău. Poate că ar fi fost preferabil să nu se întâlnească niciodată. Dar această constatare nu-i uşura nici durerea şi nici dorinţa-i fizică.

Copacii de deasupra capului său continuau să murmure: „Va muri! Va muri! Va muri!”

Când se apropie de podul căii ferate, din adâncul sufletului său porniră să-l asalteze noi veşti. Ea trebuia să moară fiindcă era prea obosită spre a se mai lupta să trăiască. Simţise acest lucru în vreme ce stătea pe marginea patului şi îi vorbea. De aceea îi ceruse ea să-l vadă pe Ransome. Edwina era asemenea acelor nenorociţi famelici din castele de jos care nu fac niciun efort spre a

trăi, fiindcă le este mai uşor să moară.

16

În cursul dimineţii primul tren străbătu valea adâncă şi abruptă, înaintând cu precauţie de-a lungul căii ferate refăcute în grabă. Aducea hrană, medicamente, noi infirmiere şi doctori. Într-unul din vagoane se afla bătrânul Dewan, tot atât de imaculat în costumul lui de pânză fină de in bengalez, peste care își etala barba albă. Era întovărăşit numai de unul din fiii săi, de un nepot şi de un strănepot, iar la sosire îl întâmpină vechiul lui inamic din consiliu, Raşid Ali Khan, năucit după şaptezeci şi două de ore de activitate neîntreruptă. Amândoi plecară de îndată spre cortul Maharanei.

Bătrâna doamnă îl primi pe Dewan cu un amestec de teamă şi de plăcere. Era bucuroasă fiindcă el se înapoiase din munţi, spre a înfrunta apriga căldură a musonului. Viclenia şi înţelepciunea lui îi vor fi de mare ajutor. În acelaşi timp se temea, pentru că era sigură că Dewan-ul va începe să vorbească de îndată despre bani şi despre cheltuieli şi va încerca să frâneze eforturile ei de a reclădi oraşul Ranchipur mai înainte de a muri. Adevărul este că fusese cu totul cucerită de lipsa de scrupule şi de entuziasmul colonelului Moti în vreme ce discutaseră împreună, întocmind planuri pentru noul oraş. Dewan-ul era un indian de modă veche, unul dintre cei mai străluciţi exponenţi ai străvechii Indii, care căuta soluții în trecut, inspirându-se din credinţa şi cultura indiană. Înveşmântat în costumul său imaculat, participa la toate consiliile, împotrivindu-se cu încăpăţânare şi viclenie oricăror inovaţii aduse din Occident. Voia ca India să aparţină ei însăşi, să se întoarcă la izvoarele ei din care să îşi tragă puterea. Colonelul Moti reprezenta India nouă, dornică să adopte din Vest tot ce are bun şi să nimicească tot ce este îmbătrânit, reacţionar, negativist şi chiar unele lucruri

acceptabile, spre a porni totul de la zero. Simţămintele bătrânei Maharani erau mai simple, fiindcă aceasta era feminină, intuitivă, nerăbdătoare. Ar fi vrut să vadă un nou Ranchipur răsărind în fiinţă mâine, un oraş care să fie un model pentru întreaga Indie, şi mai presus de toate un exemplu pentru toţi acei europeni care pretind că India nu este capabilă să-şi rezolve propriile ei probleme. Maharani era animată de o imensă mândrie pe care voia să o manifeste prin realizări şi o îndrăzneală care nu ţinea seama de nimic, caracteristică ei. Bătrânul cu barbă albă rămase profund şocat de tabloul oferit de acest oraş, redus, datorită unei noi şi mari conflagraţii, la un imens morman de cenuşă fumegândă. Templele aveau zidurile înnegrite, blestematul palat de lemn fusese distrus, toate punctele de reper care legau pe oameni de trecut dispăruseră. Rămăseseră în picioare doar câteva clădiri urâte, construite potrivit unor planuri occidentale, şi care se ridicau triumfătoare deasupra ruinelor străvechii Indii – şcoala serală pentru băieţii paria, casa inamicului său Raşid Ali Khan, şcoala de ingineri şi clădirea lipsită de ornamente a spitalului. Restul nu mai exista.

Când Dewan-ul întrebă cum de se făcea că distrugerea fusese atât de totală, Maharani încercă să-i explice că cel de-al doilea incendiu, izbucnit accidental, se întinsese datorită vânturilor musonului. Dar ea îşi dădu imediat seama că bătrânul nu putea fi păcălit. Ochii lui negri, pătrunzători ca nişte burghie, se îngustaseră la auzul numelui colonelului Moti, şi Maharani îl văzu cum se înfioară. Moti, mai mult decât englezii, era duşmanul său şi chiar duşmanul Indiei. Dewan-ul se pricepea să-i ducă de nas pe englezi; oricât erau ei de stupizi, de încăpăţânaţi, şi de tenaci îi putea păcăli, dacă îi lua cu încetişorul.

De mai bine de şaizeci de ani lucra în felul său, potrivit unei străvechi diplomaţii, spre a-i împinge cu încetul pe englezi la ruină – aşa cum îl împinsese pe lordul Heston într-o cursă în noaptea aceea la palat. În acelaşi timp salva tot ce putea fi salvat din străvechea Indie. Până acum

strategia lui nu dăduse greş. Dacă ar mai trăi încă o sută de ani, ar apuca să vadă o Indie liberă şi intactă, o Indie tradiţională, demnă, încoronată de onoruri. Britanicii se vor autodistruge. Vor termina prin a fi înghiţiţi de India, aşa cum fuseseră înghiţiţi toţi invadatorii ei. Acum Moti şi alţi oameni de o seamă cu acesta se ridicau spre a distruge tot ce clădiseră cu atâta răbdare şi tenacitate adevăraţii indieni printre care se număra şi Dewan-ul. Moti şi ceilalţi radicali erau mai mult inamici săi şi ai Indiei, decât ai englezilor. Britanicii se mărginiseră să privească India drept o mare sursă de venituri, cea mai bogată sursă de venituri cunoscută vreodată în lume. Dar nu se atinseseră de sufletul şi de spiritul Indiei, fiindcă nu găsiseră necesar să îşi piardă vremea cu aşa ceva.

Dar Moti şi cu furioşii lui înţelegeau să nimicească sufletul Indiei aşa cum Moti nimicise ruinele oraşului Ranchipur.

Maharani se uita la bătrânul om şi îi citea gândurile pe chip. De multă vreme îi urmărea planurile viclene şi succesele; uneori îl ajutase, dar niciunul din ei nu lăsase să se vadă prin vreun semn că ar şti ceea ce se petrece în mintea celuilalt. „Este foarte bătrân, gândi ea. Are probabil nouăzeci de ani, ceea ce pentru un indian reprezintă o vârstă matusalemică. Nu va mai trăi mult. Dacă se va avânta în bătălie cu Raşid, cu Moti şi cu mine va pieri căci nu va rezista efortului. Păcat de el. A fost un bun luptător, dar acum e orb.”

Acum Maharani ştia ce avea de făcut. Ştiuse acest lucru încă după primele sale convorbiri cu Moti. În definitiv dispunea de puteri absolute. Avea chiar posibilitatea să-l demită pe Dewan, dacă acesta devenea supărător. În sfârşit ajunsese ceea ce îşi dorise toată viaţa să fie – o atotputernică regină mahratta. „Dar va muri, gândi ea. Nu va fi nevoie să-l demit.” Căldura şi şocul pe care îl resimţise în urma distrugerii vechiului Ranchipur îl vor scoate din luptă. Maharani mai ştia că Moti şi „furioşii” săi urmăreau în final să o distrugă şi pe ea şi pe toţi ceilalţi

prinţi, începând cu puternicul Nizam şi cu bogatul Baroda şi terminând cu ultimii prinţişori latifundiari. Dar mai înainte de aceasta ea va îndeplini ceea ce „furioşii” nu vor putea să îndeplinească prea uşor după ce vor pune mâna pe frâiele statului, fiindcă ea dispunea de o putere absolută înlăuntrul graniţelor Ranchipurului, o putere pe care ei nu o vor deţine niciodată. Şi deodată îşi aminti titlul pe care i-l dăduse Ransome şi pe care Maiorul se grăbise să i-l comunice – „Ultima Regină”.

Bătrânul Dewan nu protestă împotriva procedeelor lui Moti. Exceptând secunda aceea când tremurase uşor şi ochii lui negri se îngustaseră, nu dădu niciun semn că n-ar fi aprobat ceea ce se executase şi nici chiar fantasticul plan al unui nou oraş. Nu îşi va atinge scopul prin luptă deschisă; va acţiona în tăcere, ascuns, blocând fiecare plan, fiecare schimbare, fiecare schemă, până ce le va zădărnici în cele din urmă, aşa cum cele mai multe lucruri erau zădărnicite în India prin uzură şi energie… !

Dewan-ul plecă apoi să răscolească prin cenuşa propriei sale case, spunând că se va înapoia pe înserat, după ce se va mai răcori. Maharani ordonă să i se ridice un cort lângă al ei, astfel încât proprii ei spioni să o informeze asupra tuturor mişcărilor lui, să-i repete tot ce spunea şi poate şi ceea ce gândea. Ea mai ştia că oricâte precauţiuni ar fi luat, Dewan-ul va cunoaşte toate întrevederile ei cu Moti şi cu Raşid Ali Khan şi toate discuţiile purtate de ea cu aceştia. Avea nevoie de bătrân pentru un singur lucru – să-i mijlocească vinderea bijuteriilor. Nimeni pe lume n-ar putea să obţină un preţ mai bun în târgurile din Occident. Toate vor fi cumpărate de cocote şi de bogatele şi vulgarele soţii ale ariviştilor şi speculanţilor îngrăşaţi de pe urma declinului civilizaţiei occidentale. Pietrele ei preţioase aveau să se întoarcă în magazinele din Place Vendôme, Bond Street şi Fifth Avenue. Dar acum era o femeie bătrână, iar pasiunea ei pentru bijuterii murise. Nu o mai interesa nici măcar pe ce mâini vor cădea acestea. Pentru ea era important doar faptul că în schimbul lor va

obţine milioane de rupii necesare reconstruirii Ranchipurului şi transformării oraşului, a satelor şi a districtelor din jur, într-un laborator model care să servească drept exemplu restului Indiei şi întregului Orient. Maharani avea nevoie de oameni tineri, puternici, abili, ca Raşid, Maiorul şi colonelul Moti. Nu uitase nici ceea ce făcuse şi ceea ce avea să mai facă Homer Smiley, căruia îi rezerva – ca şi lui Ransome – un loc în transpunerea în viaţă a planurilor ei. După plecarea Dewan-ului trimise după aceştia, trecând peste opreliştea Maiorului, care spusese că este primejdios să-l cheme pe Ransome de la spitalul de holerici din Şcoala de muzică. După sosirea lor, propusese lui Mr. Smiley să părăsească Misiunea şi să accepte postul de Ministru al prosperităţii publice, avându-l pe Ransome drept adjunct. Această funcţie nu existase până atunci în Ranchipur. Colonelul Moti, care sugerase crearea ei, subliniindu-i importanţa şi necesitatea, cunoştea activitatea lui Mr. Smiley şi-l propusese pentru acest post, socotindu-l singurul capabil să-l ocupe, nu numai din Ranchipur, dar şi din întreaga Indie. Maharani trebuia să mai găsească un nou lider în locul bietului Mr. Jobnekar, dar acum acest lucru nu mai era atât de greu ca înainte, fiindcă măturătorii nu vor mai fi înghesuiţi în propriul lor cartier şi trataţi mai rău decât animalele. Oamenii aceştia erau inteligenţi şi îşi asimilau cu uşurinţă învăţătura primită. Ea mai trebuia să găsească pe cineva care să preia sarcinile lui Miss Dirks referitoare la educarea femeilor. Dar şi acest lucru era mult mai uşor azi, decât acum douăzeci şi cinci de ani. În India se găseau acum femei educate, capabile şi energice, cum era de pildă Mrs. Naidu, prietena înflăcăratului colonel Moti.

După ce rămase iarăşi singură, bătrâna Maharani trimise după Gopal Rao şi îi spuse că de acum înainte îi va fi secretar şi va lucra sub ordinele ei directe. Această soluţie o aranja de minune. Gopal Rao era tânăr, frumos, dibaci, plin de dârzenie şi înzestrat cu trăsături de caracter comune cu ale ei, dobândite desigur graţie sângelui lor

mahratt. El trebuia să-şi găsească în aceeaşi zi un înlocuitor, astfel încât să se poată prezenta la noul post. După ce îl concedie, Maharani se înapoie în apartamentul ei din cort simţindu-se iarăşi tânără şi plină de vigoare ca o tigresă. Bătrânul Dewan nu o mai tulbura. Înconjurată de o falangă de tineri, îl va putea înfrânge uşor. Se va folosi de forţa şi de şiretenia lor, astfel încât să-i dea serios de lucru. S-ar putea să fie „Ultima Regină”, dar în orice caz va fi o regină mare, care va rămâne înscrisă cu litere de aur în istoria Ranchipurului şi a Indiei.

17

Când Mr. Smiley plecă de la Maharani, o luă la picior spre Misiune, încărcat cu medicamentele furnizate de asistentul colonelului Moti. Acolo, pe alee, se întâlni cu un mic convoi alcătuit din lady Heston dusă pe o targa cărată de patru culii şi adăpostită sub o umbrelă de ploaie ţinută de Miss Hodge, care umbla pe lângă targă. Când le salută, lady Heston deschise ochii.

— Aţi fost foarte bun fiindcă mi-aţi îngăduit să vin la Misiune, zise.

Mr. Smiley o asigură că prezenţa ei nu deranja pe nimeni şi că se va simţi mult mai fericită aici decât la spital; apoi ea închise obosită ochii şi se abandonă legănării tărgii. Oasele o dureau, capul îi zvâcnea din cauza febrei şi treptat se scufundă într-o stare de inconştienţă, mai apropiată de moarte decât de somn.

În vreme ce Mr. Smiley mergea pe lângă convoi, inima îi cânta în trupul său uzat. În sfârşit nu va mai depinde de meschinăria, de economiile stupide, de criticile răuvoitoare şi calomnioase ale Consiliului misiunilor şi ale unor oameni ca Mrs. Simon. Acum scrisorile ei dezgustătoare, intrigile ei nu vor mai servi la nimic. El îşi va putea continua opera, fără să i se mai pună beţe în roate. Va avea în spatele său bogăţiile Ranchipurului. Acesta era singurul dar pe care l-

ar fi cerut cerului.

Era fericit şi datorită altor motive: în primul rând fiindcă va face plăcere soţiei sale şi mătuşii Phoebe şi în al doilea rând pentru că va avea un colaborator de talia lui Ransome. Acum îl va ajuta pe Ransome aşa cum ani de-a rândul îi ajutase pe oamenii din castele de jos. În vreme ce ascultase, împreună cu Ransome, planurile expuse de Maharani, se temuse că acesta va refuza sarcina ce i se încredinţa aşa cum îşi făcuse obiceiul să refuze tot ce i se oferea. De data aceea, Tom acceptase fără să stea la gânduri, dând dovadă de o hotărâre care-l uimise pe Mr. Smiley.

După ce părăsiseră împreună cortul şi se îndreptaseră spre Şcoala de muzică, Ransome i se adresase:

— Sper că nu te-a supărat acceptarea mea.

Mr. Smiley îi răspunsese:

— De ce să mă supere, dragul meu?

— N-am făcut niciodată nimic ca să merit această încredere. Cred că există cel puţin doisprezece inşi cu care ai fi preferat să lucrezi.

— Nu, nu m-am gândit la niciunul care ar putea să te înlocuiască.

Umblară un timp în tăcere, iar când ajunseră la marele bazin, unde drumurile lor se despărţeau, Ransome îi spusese brusc:

— Fern Simon va rămâne aici, în Ranchipur. Vrea să devină infirmieră. I-a intrat în cap să lucreze în districtele mărginaşe.

— Mă bucur, rosti Mr. Smiley. E o fată bună.

— Aş vrea să vă mai spun două vorbe, pe care n-am să le mai repet niciodată.

Se opriră în capul scării largi cu trepte joase, care cobora spre apă. O clipă, Ransome îşi aruncă privirile asupra unei femei care spăla bătând nişte rufe murdare pe pietrele de jos. Mr. Smiley îşi dădu seama că interlocutorul său făcea un mare efort. De două ori acesta înghiţise anevoie mai înainte de a vorbi.

— Acum cred că înţeleg ce urmăriţi – dumneata, Maiorul, Raşid şi bătrâna Maharani. Până acum nu eram deplin lămurit. Vreau deci să vă ajut.

— Perfect, exclamă Mr. Smiley, intuind jena lui Ransome. Sunt încântat.

— Mai e ceva.

— Da.

— Fern şi cu mine vrem să ne căsătorim.

— Ei, iată o surpriză plăcută, rosti Mr. Smiley. Foarte bine. Mă bucură mult ce-am auzit. Felicitări. Ah, ce surpriză am să fac soţiei mele şi mătuşii Phoebe.

Ransome se abţinu să-i spună că vestea asta nu o va prinde nepregătită pe mătuşa Phoebe.

— Nu ştiu dacă procedez aşa cum ar trebui, reluă el. Simţeam nevoia să vorbesc cuiva despre această chestiune şi mi-am zis că dumneata eşti persoana cea mai indicată. După cum ştii, nu mai sunt un om tânăr. Sunt cu mulţi ani mai vârstnic decât Fern.

— Dacă vă iubiţi, vârsta nu are importanţă.

— M-am gândit la asta, replică Ransome, dar am impresia că numai eu câştig din toată afacerea.

— Fern este o fată excepţională. Va fi o bună soţie

— Mă mai preocupă o chestiune – cum vezi îți fac o adevărată confesiune.

— Da?

— Fern şi cu mine am trăit deja împreună.

Expresia unei adânci mirări se aşternu pe chipul lui Mr. Smiley. Nu era şocat de această mărturisire, dar îl stingherea propria lui inocenţă, lipsa-i de experienţă faţă de un om ca Ransome, care ştia atât de multe despre femei. Mirarea lui se schimbă în perplexitate. Faţa, trasă, i se înroşi. Rosti încet:

— N-am ştiut... Tuşi cerându-i parcă scuze apoi adăugă: Cum era să ştiu? Nici nu mi-ar fi trecut prin cap.

O clipă încercă un simţământ bizar, de vinovăţie, ca şi când el însuşi ar fi păcătuit, fiindcă nu cunoscuse decât iubirea confortabilă, familiară, puţin excitantă, a Berthei

Smiley. O expresie visătoare licări în ochii lui, înapoia lentilelor ochelarilor.

— Nu încerc să mă scuz, zise Ransome. Cred că Fern a dorit acest lucru tot atât de mult ca şi mine. Totul s-a întâmplat într-un chip foarte ciudat... a fost, aş putea spune, ceva inevitabil. Cred că nici ea şi nici eu nu ne-am fi putut împotrivi acestei chemări.

— Nici nu-mi trece prin minte să mă erijez în judecător al faptelor voastre, spuse Mr. Smiley. Am prea puţină experienţă în acest domeniu. Dacă vă căsătoriţi, totul se îndreaptă, cu atât mai mult cu cât nu aţi făcut niciun rău nimănui.

— Câteodată, în asemenea circumstanţe, căsătoria poate fi mai păcătoasă decât păcatul originar.

Un surâs se aşternu pe chipul ridat al misionarului. Ransome se complica iarăşi tăind firul în patru.

— Nu cred că este atât de complicat pe cât îţi închipui, zise. E bine să laşi lucrurile să meargă de la sine.

Emoţia de acum a lui Mr. Smiley nu se deosebea mult de plăcerea unei bătrâne mătuşi care află că doi tineri se iubesc. Ţinea mult şi la Ransome şi la Fern, şi ar fi dorit să-l desdăuneze de nefericirile pe care le cunoscuseră, ar fi vrut să-i păstreze lângă el, iar dacă cei doi se vor căsători, să trăiască în casa mare şi galbenă a lui Ransome, iar sâmbăta să participe la agapele prieteneşti, împreună cu Raşid, cu Maiorul şi cu Miss MacDaid. Avea convingerea că această căsnicie va face ca viaţa să fie mai plăcută în Ranchipur.

— Ne poţi cununa? întrebă Ransome.

— Desigur. Oricând. La Misiune.

— Cred că ar fi bine să facem cununia cât mai repede. Ransome fu pe punctul să adauge: „Fiindcă nu ne-am luat măsuri de prevedere.” Dar se abţinu, gândindu-se că aceasta ar depăşi înţelegerea lui Mr. Smiley.

— Da. Cred că ar fi bine.

— Într-o zi sau două, ne încheiem misiunea la Şcoala de muzică. Nu vor mai avea nevoie de amatori ca noi. Aşa că

ne vom putea căsători.

— Când doriţi, zise Mr. Smiley. Luă mâna subţire a lui Ransome într-a lui: Mă bucur nespus de mult. Mi-ai dat o veste minunată. Adăugă zâmbind: Îmi permit să-ţi dau şi eu un sfat.

— Da?

— N-o lăsa pe Mrs. Simon să-i calce piciorul în casa voastră.

Ransome râse.

— Nicio grijă.

— Pot să-i spun soţiei mele şi mătuşii Phoebe?

— Nici vorbă. Trebuie să fie informate, ţinând seama că într-un fel au fost amestecate în toată treaba asta. După o secundă adăugă: Aş vrea doar să ştie că faptul nu s-a întâmplat în noaptea aceea când am adus-o la Misiune. Atunci nu am încercat să vă înşel. S-a petrecut mai târziu, în timpul inundaţiei – în noaptea în care m-am pierdut cu barca pe ape. S-a întâmplat în casa lui Mr. Bannerjee.

— Am înţeles, rosti Mr. Smiley. În vocea lui se desluşi o nuanţă de melancolie.

— Acum trebuie să plec, zise Ransome. Suntem încă puţini. Mâine trenul va aduce noi ajutoare. Oameni cu experienţă medicală.

Mr. Smiley îl bătu pe umăr, cu timidă prietenie, apoi îşi continuă drumul spre Misiune. Ransome se îndreptă spre Şcoala de muzică. „Ciudat, gândi el, deşi l-am socotit întotdeauna pe Smiley prietenul meu, nu l-am cunoscut niciodată cu adevărat.” Era ca şi când un zid i-ar fi despărţit pe amândoi în ciuda aparentei lor prietenii, a legăturii lor stranii, a voioaselor prânzuri de sâmbătă. Acest obstacol se năruise acum, lăsându-l să se apropie şi de Raşid, şi de Maior, şi de Fern. Izgonise demonul din el, şi în locul acestuia înflorise simplitatea născută din moarte, mizerie şi suferinţă. Lumea din jur şi chiar familiarii copaci pipul, marele bazin, căldura, ploaia, le privea acum cu alţi ochi. Trupul lui istovit cerea un strop de alcool, dar spiritul refuza să-şi mai creeze prin

intermediul brandy-ului o lume falsă, mai bună decât cea reală. Lumea din jur, oricât ar fi fost ea de nenorocită, rămânea o lume bună. Nu o mai văzuse în culori atât de strălucitoare, nu i se mai păruse atât de aventuroasă, decât pe vremuri, când era copil şi îşi vizita bunica din Ohio.

În timp ce mergea de-a lungul balustradei bazinului, o văzu pe Miss Murgatroyd venind spre el; dornic să o evite, avu intenţia să se întoarcă din drum şi să pornească spre spital, dar şi eurasiatica îl zărise, aşa că era prea târziu să mai încerce o asemenea manevră, cu atât mai mult cu cât vârstnica domnişoară nu era destul de rafinată spre a se preta la astfel de prefăcătorii. Se apropie de el cu vechea-i grabă isterică şi îi întinse mâna.

— Sunt foarte încântată să vă văd, Mr. Ransome, după toate aventurile prin care am trecut. Am auzit că vă faceţi cu vitejie datoria la spital.

— Da, zise el, silindu-se să pară sociabil. Am lucrat puţin. Într-un fel, Miss Murgatroyd făcea ca ororile de la spital şi de la Şcoala de muzică să pară fantastice. Dar dumneata unde ai fost în tot acest timp?

— Am stat cu Mrs. Bannerjee, replică ea repede. Aţi auzit probabil de Mr. Bannerjee.

— Am auzit că ar fi murit.

— N-a zăcut decât câteva ore

— Şi Mrs. Bannerjee?

— E foarte bine. Se pregăteşte să plece la Calcutta. Se va stabili acolo.

— Şi cenuşa bătrânului Bannerjee?

Miss Murgatroyd ezită o clipă, apoi chicoti:

— Mrs. Bannerjee a aruncat-o în râul Ranchipur, după lăsatul serii. A spus că apa asta e destul de bună pentru şmecherul acela bătrân. Îmi spunea că de acum înainte nu va mai fi nevoită să se plictisească într-un oraş atât de monoton ca Ranchipurul. Calcutta este mult mai veselă, mai excitantă.

Va să zică aşa stăteau lucrurile. Splendoarea de gheaţă

a lui Mrs. Bannerjee nu ascundea decât un mare gol. Fiinţa aceasta era de o mediocritate patentă. Misterioasele ei adâncimi se reduceau la o prăpastie de plictiseală. Tot farmecul, toată strălucirea ei nu erau decât rezultatul unui efort desperat de a se smulge din ambianţa monotonă din Ranchipur şi de a-şi crea o lume mai interesantă.

— Şi dumneata ce-ai să te faci? întrebă Ransome.

Miss Murgatroyd suspină.

— Am să rămân aici. Din păcate, am o slujbă. Dar existenţa de aici va fi neînchipuit de plictisitoare fără petrecerile oferite de perechea Bannerjee. Nu va mai fi niciun fel de viaţă.

Chicoti iarăşi isteric, dar în vocea ei se desluşea o adâncă tristeţe. „Sărmana femeie, gândi Ransome, nu i-a mai rămas nimic. N-o va mai avea nici pe Mrs. Bannerjee care s-o sâcâie.” Miss Murgatroyd ştia acest lucru şi continua să chicotească spre a nu izbucni în plâns. Încerca să-i facă pe soţii Bannerjee ridicoli, spre a-l amuza pe Ransome şi a-i deveni simpatică. Dădea din coadă ca un căţel bătut.

— Acum trebuie să mă duc la lucru, zise el. Când se va mai limpezi situaţia, vom organiza noi câteva petreceri. Poate vom pune bazele unui club de badminton.

Faţa pământie, plină de coşuri, a lui Miss Murgatroyd se îmbujoră brusc de plăcere.

— Ar fi minunat, exclamă. Apoi îl ameninţă sfios cu degetul: Am să vă reamintesc făgăduiala asta.

— Te cred, zise Ransome surâzând sardonic. Sunt sigur că ai să mi-o reaminteşti.

El vru să plece.

— Ce mai face lady Heston? întrebă Miss Murgatroyd iarăşi.

— E bolnavă.

— Da, am auzit. Transmiteţi-i, vă rog salutările mele. A avut o atitudine foarte curajoasă în timpul inundaţiei. Aducând un omagiu imaginarului ei părinte, magistratul din Madras, adăugă: În vremurile de criză poţi întotdeauna

să te bizui pe englezi.

Apoi Miss Murgatroyd plecă, iar Ransome se îndreptă spre şcoală, simţind acelaşi gol supărător în stomac.

18

La Misiune, Mr. Smiley trebui să păstreze ştirile pentru el, până ce mătuşa Phoebe o instală pe lady Heston în propria ei cameră, pe un pat aproape de fereastră, ca să aibă aer şi să poată privi – când nu dormea – grădina suspendată cu petunii şi orhidee a mătuşii Phoebe. După ce aceasta, ajutată de Miss Hodge, îi făcu o baie cu apă, lady Heston se uită pe fereastră şi spuse:

— Este mult mai plăcut aici. Nu mai am senzaţia de sufocare de la spital.

Apoi adormi îndată.

După ce mătuşa Phoebe se întoarse în bucătărie, lăsând-o pe Miss Hodge să facă de veghe, Mr. Smiley izbucni plin de nerăbdare:

— Ei, am câteva ştiri pentru dumneata.

— Ştiri bune? întrebă ea cu îndoială.

— Acum sunt o excelenţă! Ministru! Excelenţa-sa Homer Smiley.

Mătuşa Phoebe îl privi de parcă ar fi auzit o glumă proastă.

— Ce tot baţi câmpii? De când te ştiu tot ministru ai fost.

— Acum sunt altfel de ministru. Am încetat de a mai fi misionar.

— Dacă nu eşti misionar, atunci ce eşti? Vorbeşti ca Mrs. Simon.

— Sunt Ministru al prosperităţii publice. Aşa mi-a spus Maharani adineauri.

Îi explică înţelesul acestui titlu, în vreme ce mătuşa Phoebe, impresionată, îl ascultă cu atenţie şi cu un respect pe care nu-l acordase niciodată până atunci acestui om pe care îl socotise întotdeauna ca pe unul din copiii ei.

— Şi cu asta nu am terminat, zise el. Ransome a primit sarcina de Ministru-adjunct. După ce îi turnă şi vestea aceasta, adăugă: Şi mai am încă una. Ransome şi Fern se căsătoresc.

Se pare că această noutate o impresionă cel mai mult.

— Mă bucur, zise ea. Acum toate sunt în regulă; am fost însă puţin îngrijorată.

— Ce este în regulă?

— Nimic, rosti mătuşa Phoebe triumfătoare. Este un secret pe care numai eu îl cunosc.

Mr. Smiley păstră eroic tăcerea. „De ce să-i stric plăcerea? De ce să n-o las să creadă că numai ea ştie?”

— Acum ai face bine să alergi la orfelinat, zise mătuşa Phoebe. Deodată chicoti: Afurisiţii din Consiliul misiunilor n-au să-ţi mai facă zile fripte.

— De acum înainte voi avea câţi bani voi cere pentru şcoli, biblioteci şi laboratoare. Ransome şi cu mine vom face minuni.

— De acum înainte Ransome are să fie un om aşezat. Asta îi şi trebuia: o femeie a lui şi un cămin. Este cel mai singuratic om pe care l-am cunoscut vreodată. Are să-i prindă bine şi lui Fern. Au dovedit amândoi că nu sunt lipsiţi cu totul de inteligenţă. Pun rămăşag că Ransome are să se lase de băutură. Când au să se cunune?

— Mâine sau poimâine.

În vreme ce Mr. Smiley începu să strângă proviziile pentru orfelinat, ea păstră tăcerea. Când el dădu să plece, mătuşa Phoebe îi spuse:

— Nu pot să uit câte lucruri s-au întâmplat în ultimele zile.

După ce făcu această constatare, se întoarse calmă la bucătărie spre a prepara cina, precum şi supa prescrisă de Maior pentru lady Heston. În vreme ce trebăluia, reflectă cu uimire: „Este îngrozitor câte nenorociri au căzut pe capul acestei biete femei de câteva zile încoace. Cred că Miss MacDaid a pus-o la atâtea munci încât a dărâmat-o.” În concepţia ei, lady Heston de azi era o persoană cu totul

diferită de aceea care se ascunsese în şanţ în timp ce aborigenii bhils trecuseră pe lângă ea spre a jefui bungalowul lui Mrs. Hogget-Clapton, era cu totul diferită de femeia care stătuse goală, cu neruşinare, turnându-şi pe ea apă din chattee. Acum era subţire ca o trestie şi părea să fi pierdut orice scânteie de viaţă. Răscoli jarul din soba de gătit indiană, gândindu-se: „Mâine trenul ne va aduce un transport de făină albă. O să putem coace şi noi puţină pâine bună.”

19

Două zile mai târziu, Fern şi Ransome nu mai avură ce face la Şcoala de muzică. Misiunea lor se terminase o dată cu sosirea unui nou grup de medici şi de infirmiere. Fură deci chemaţi la spital, Fern spre a o ajuta pe Miss MacDaid în problema aprovizionării, iar Ransome spre a îndeplini diferite sarcini. Când Miss MacDaid o văzu pe fată îi spuse de îndată:

— Primul lucru pe care îl ai de făcut este să te culci… şi să dormi până te vei trezi. Abia atunci ai să ne poţi fi de folos. În starea de acum nu mai eşti bună de nimic.

În momentul în care părăsise Şcoala de muzică, oboseala coborâse asupra lui Ferm ca un fel de nor. Acum, după ce greul trecuse, epuizarea îi îngreuna pleoapele şi îi strivea parcă şalele dureroase. Era atât de istovită, încât în vreme ce mergea alături de Ransome, de-a lungul bazinului, îndreptându-se spre spital, nu era în stare nici să vorbească. Dar înapoia acestei cumplite oboseli încerca un simţământ ceţos de fericire, fiindcă totul se terminase fără ca să se năruie. Când Miss MacDaid îi spuse cu bruscheţe: „Ai făcut o treabă bună, dacă ţinem seama că habar n-aveai de meseria asta”, Ferm izbucni în lacrimi până ce infirmiera-şefă îi făcu o injecţie ca să o liniştească şi să o ajute să doarmă. Veterana ştia ce înseamnă o asemenea epuizare, care are efecte şi mai puternice

asupra celor tineri. La cincizeci de ani ea rezistase mult mai bine decât în cursul acelei epidemii care o secerase pe Miss Eldridge.

Cât priveşte Ransome, se prăbuşi pe un scaun în cabinetul Maiorului, cu picioarele întinse înainte şi cu ceafa rezemată de muchia spătarului. Închise ochii câteva clipe, apoi auzi glasul Maiorului.

— Arăţi dărâmat de tot.

— Nu. Nu sunt încă. Dar nu mi-ar strica puţin somn.

— Voiam să te văd. Este vorba de lady Heston. Doreşte să vii cu mine la Misiune. Nu ţi-am spus mai de mult. M-am gândit că e primejdios să te duci de la Şcoala de muzică direct la ea. Dacă mai eşti în stare să mergi, te iau cu mine la Misiune de îndată ce ai să te dezinfectezi.

Vocea Maiorului, gândi Ransome, avea un timbru ciudat. „O aud aşa fiindcă sunt obosit”, îşi zise. Dar când se ridică de pe scaun şi se uită la prietenul său, pentru întâia oară după intrarea acestuia în cabinet, îşi dădu seama că iluzia nu era datorită propriei sale epuizări. Glasul Maiorului era obosit, iar cuvintele le rostea molcom, ceea ce nu-i era în obicei. Ochii lui oglindeau o expresie de suferinţă, de înfrângere. Nu părea numai slăbit, epuizat. Era ca şi cum o lumină care părea de obicei să strălucească înlăuntru fiinţei lui, însufleţindu-i puterea – se micşorase sau se stinsese. Până acum radiase întotdeauna o încredere în sine, o siguranţă deplină, ca şi când zeii l-ar fi plasat deasupra slăbiciunilor şi suferinţelor omeneşti.

Ransome era obsedat de viziunea propriului său pat, patul acela mare, confortabil şi atât de vechi, pe care John Baptistul i-l pregătise fără îndoială – un pat în care s-ar fi lăsat să cadă, scufundându-se în uitare şi în pace, pentru prima oară după atâtea zile de trudă, poate chiar pentru întâia dată în viaţă. Nu mai voia să o vadă pe Edwina. Se temea de zâmbetul ei batjocoritor, de asprimea, de realismul ei.

— Este absolut necesar să mergem chiar acum? Întrebă.

Maiorul îşi aruncă o clipă privirile asupra hârtiilor din

faţa lui.

— Cred că da, spuse. Putem merge la Misiune, călări pe biciclete, folosind drumul cel mai scurt. Podul hipodromului a fost reparat.

— În regulă, rosti Ransome obosit. Apoi întrebă: Cum se simte?

— Nu prea bine.

— Cum adică?

Maiorul scoborî tonul, ca şi când şi-ar fi vorbit lui însuşi.

— Exact aşa cum ţi-am spus.

„Nu cred că este adevărat, reflectă Ransome năucit. Edwina nu poate să fie pe moarte. Tocmai Edwina dintre atâţia oameni.” Deodată se uită la Maior şi înţelese povestea în întreaga ei complexitate.

Deci iremediabilul se întâmplase… Lucrul de care el se temuse atât de mult se întâmplase. Abia acum înţelese suferinţa din ochii albaştri-cenuşii ai prietenului său, durerea omului care, după ce salvase atâtea vieţi omeneşti, se simţea incapabil să salveze pe fiinţa unică, pe cea mai importantă dintre toate. Maiorul fusese fascinat de Edwina, ca orice bărbat de rând. Zeii nu-i dăduseră o dispensă specială. Răutăcioşi, îl cruţaseră, spre a-l lăsa să cadă sub vraja Edwinei.

Deodată Ransome se simţi cuprins de un mare val de uimire şi dragoste pentru Maior. Spre a-i mărturisi sentimentele, se ridică de pe scaun, străbătu încăperea şi puse mâna pe umărul prietenului său.

— E o femeie extraordinară. Nu va muri. Nu poate să moară. Este indestructibilă. N-are să moară fiindcă nu vrea să moară.

— Mă tem că vrea, rosti Maiorul fără să-l privească în ochi. Asta e nenorocirea. A renunţat să mai lupte.

Ce i se întâmplase Edwinei? Ce anume putuse să o schimbe atât de profund? Îi cunoştea de atâta vreme tăria, perversitatea. Edwina se va lupta spre a trage pe sfoară moartea, şi aceasta numai din perversitate.

Maiorul se ridică şi spuse:

— Am face mai bine să plecăm. Fă un duş şi spală-ţi mâinile cu alcool. Eu am să iau bicicleta lui Miss MacDaid, iar dumneata ai s-o iei pe a portarului.

Tot drumul până la Misiune îl parcurseră în tăcere. Trecură pe lângă statuia bondoacă a Reginei Victoria, stând nezdruncinată pe piedestalul ei în ciuda dezastrului, lăsară în urmă Grădina zoologică acoperită încă de ape, casa soţilor Bannerjee, pustie acum, cu excepţia omului aceluia subţire şi negricios pe care Ransome îl salvase de pe balcon, ocoliră casa lui Ransome şi casa lui Raşid Ali Khan, unde patru din cei şapte copii se jucau sub ramurile unui ficus bengalez.

Îi întâmpină mătuşa Phoebe.

— S-a trezit. Am îndemnat-o să doarmă, dar a refuzat. Spunea că vrea să vă aştepte. Pare ceva mai înviorată.

— Temperatura? întrebă Maiorul.

— Aceeaşi. Nu a scăzut de loc.

— Nu mai poate dura mult aşa. Se întoarse spre Ransome. Intră dumneata mai întâi. Te aşteaptă.

20

Rezemată de perne, în patul mătuşii Phoebe, Edwina ţinea pe genunchi caseta de metal salvată de Bates. Arăta foarte slabă, şi numai petele roşii pe care febra i le făcuse în obraji îi mai colorau faţa. Purta una din cămăşile de noapte ieftine ale Berthei Smiley, iar rădăcina cărării pe care şi-o făcuse în păr era mai întunecată decât restul. Şuviţe drepte şi moi atârnau de o parte şi de alta a chipului ei. Înfăţişarea Edwinei îl izbi neplăcut pe Ransome „Nu trebuie să citească în ochii mei ceea ce simt”, gândi. Consecvent acestui raţionament îi vorbi cu falsă şi prostească veselie.

— După cum văd, ai intrat mesa.

Auzindu-i vocea, Miss Hodge sări de pe scaun în

întâmpinarea lui.

— Îmi pare aşa de bine că aţi venit, Mr. Ransome. Amândouă vă aşteptăm de mai multe zile. Poftiţi, luaţi loc pe scaunul meu, lângă pat.

Edwina se adresă bătrânei domnişoare:

— Adu-ţi aminte, Miss Hodge. Făgăduiseşi să o ajuţi pe mătuşa Phoebe după ce va veni Mr. Ransome.

— În regulă! În regulă! răspunse Miss Hodge voioasă. De la o vreme m-am făcut foarte uitucă. Bolnava noastră este mult mai bine astăzi, Mr. Ransome. Se va pune pe picioare până ce se va înapoia Miss Dirks.

Apoi ieşi foindu-se ca o găină şi închise uşa în urma ei. Ransome străbătu odaia şi se aşeză pe marginea patului. Luă mâna Edwinei într-a lui.

— De acum câteva zile voiam să vin să te văd.

— Arăţi obosit. Ţi-a fost greu la Şcoala de muzică?

— Destul de greu.

— Cum merg treburile cu Fern?

— Perfect. Ne căsătorim.

— Mătuşa Phoebe mi-a vorbit despre asta… mi-a atras atenţia să păstrez secretul. Suspină. Eşti un porc norocos.

— Da. Cred că am avut noroc. Dar a trebuit să treacă mult timp până şi-a întors norocul faţa spre mine.

Apoi se gândi: „Aş amuza-o dacă i-aş istorisi întreaga poveste. Ar mai înveseli-o.” Adăugă zâmbind:

— N-ai să crezi când am să-ţi povestesc cum am ajuns să ne iubim. Acum pot să-ţi spun. Ai jucat şi tu un rol. Fără să ştii, ai împiedicat căderea lui Fern în ghearele păcatului.

O expresie de interes se oglindi în ochii Edwinei.

— Cum? întrebă ea.

Ransome îi povesti cum se înapoiase acasă după prima noapte, în care el şi Edwina se iubiseră fără prea mare entuziasm, în camera aceea cu o blană de panteră pe podea, ca în romanele lui Elinor Glyn, şi cum o găsise pe Fern aşteptându-l, spre a i se dărui. Povesti cum fusese ispitit să o facă, dar că, datorită saţiului şi unui oarecare dezgust rezistase cu uşurinţă tentaţiei şi o determinase pe

Fern să plece şi să-şi petreacă noaptea la soţii Smiley. În vreme ce-l asculta, Edwina se încruntă uşor şi la un moment dat păru că se gândeşte la ea şi nu la spusele lui.

— Am fost amândoi nişte nesăbuiţi, rosti ea.

După ce Ransome îşi termină povestea, Edwina spuse:

— Ceva trebuie să se fi întâmplat între voi în noaptea când ai rămas singur cu ea în casa perechii Bannerjee. Cum a fost?

Oarecum ruşinat, Ransome îi povesti şi acest episod, sperând că şi Edwina va privi lucrurile prin prisma lui.

— Aici, în Ranchipur, poţi să te vezi pus în faţa celor mai fantastice situaţii. Da, da, este ultimul lucru care aş fi crezut că i se mai poate întâmpla unui ins ca mine.

Povestea nu o înveseli pe Edwina. Ransome avu chiar impresia că ea abia îl ascultase. Îşi aminti deodată că, în noaptea din ajunul cutremurului, se gândise, ameţit de băutură, că Edwina ar face mare haz dacă ar afla că prin depravarea ei salvase virginitatea unei fete pe care nu o cunoscuse niciodată. Acum Ransome îşi dădu seama că povestea lui nu era de loc veselă. Nici Edwina, care zăcea acum în pat, lângă el, nu o socotea veselă. Aventura aceea căpătase alt aspect, arăta ca plumbul transformat în aur, fiindcă şi lui şi Edwinei li se întâmplase ceva care le schimbase total optica. Poate că se umanizaseră, pierzându-şi cinismul inuman din trecut.

Deodată ea întoarse capul, uitându-se în altă parte.

— Trebuie să-ţi spun şi eu ceva, Tom. Este un fel de confesiune. Să nu iei în nume de rău, dacă nu te privesc în ochi. M-ar face să mă simt tare prost.

Ransome ghici ce avea să urmeze.

— Spune-mi aşa cum socoteşti tu că este mai bine, scumpa mea.

— E atât de caraghios ceea ce mi se întâmplă, dragă Tom. După ce am fost toată viaţa o târfă, şi am ajuns să arăt ca o sperietoare, m-am îndrăgostit la vârsta mea pentru întâia oară. Mă simt atât de ridicolă…

— Am bănuit că s-a întâmplat aşa ceva.

— E stupid să încerci un asemenea simţământ. Este ruşinos, aproape comic… să însemne atât de mult pentru mine o simplă conversaţie de cinci minute cu omul pe care-l iubesc. Aceste cinci minute au căpătat în ochii mei o importanţă mai mare decât tot ce mi s-a întâmplat până acum în viaţă…

Ransome nu rosti un cuvânt. Se mărgini să-i strângă uşor mâna, gândindu-se: „Şi el te iubeşte, fiindcă arăţi aşa… fără culoare în obraji, fiindcă porţi o cămaşă de noapte ieftină şi fiindcă se văd rădăcinile nevopsite ale părului. Acum eşti mai frumoasă decât înainte.” Expresia copilărească, inocentă, de pe chipul ei, era şi mai limpede acum, fiindcă nu o mai întuneca faţada aceea de falsitate şi dezamăgire. Imaginaţia ei dezvăluia fineţea feţei. Toate acestea vădeau delicateţea şi decadenţa unei rase nobile ajunsă la epuizare. Ochii ei albaştri păreau enormi. Ransome şi-o aminti aşa cum arăta la dineul acela îngrozitor oferit în casa Bannerjee. „Strălucitoare şi liberă… acum însă nu mai era liberă.”

Edwina vorbea încet, făcând eforturi, ca şi când ar fi fost foarte obosită:

— Toate acestea îmi inspiră cele mai stranii idei… câteodată am senzaţia că mă aflu într-o biserică. Am sentimentul că trebuia să se întâmple aşa… sentimentul acesta mi-a încolţit în suflet încă din copilărie şi m-a urmărit până la sfârşit. *A trebuit* să vin în India. *A trebuit* să mă opresc în Ranchipur. Până şi cutremurul era cuprins în acest program impus. Îl privi pentru prima oară în ochi de când începuse să vorbească: Este un simţământ binefăcător… îți dă un fel de satisfacţie, de plenitudine, ca şi când mi-aş fi trăit viaţa, iar ceea ce va urma nu va mai avea importanţă. Acelaşi simţământ trebuie să-l aibă şi un pictor când termină un tablou care-l satisface. Edwina îi strânse mâna, apoi reluă: Trebuie să vorbesc cuiva… iar noi ne-am înţeles bine încă de la început. Ne-am înţeles foarte bine, dar n-am fost în stare să ne ajutăm ca să putem ieşi din noroi. Au trebuit să vină alţii.

— Da. Ne-am înţeles întotdeauna chiar prea bine. Se ridică ţinându-i încă mâna într-a lui. Acum am să plec, dar am să revin mai târziu. Am terminat cu Şcoala de muzică, aşa că mă pot deplasa după voie.

Înfricoșată parcă de perspectiva plecării sale, Edwina îi spuse repede:

— Nu pleca! Nu sunt obosită. Ce mai ai de gând?

— Am să rămân aici în Ranchipur. Poate pentru totdeauna.

— Crezi că are să-i convină lui Fern? E încă foarte tânără.

— Este şi ideea ei. Vrea să se facă infirmieră.

— Miss MacDaid priveşte cu simpatie acest proiect?

— Presupun că da. Este destul de greu să-ţi dai seama dacă Miss MacDaid priveşte un lucru cu simpatie.

— Ştiuca asta bătrâna a făcut tot ce-a putut ca să mă dea gata, zâmbi Edwina, apoi adăugă: Dar nu-i aduc nicio învinuire. A făcut ce trebuia să facă.

Ransome îi vorbi despre noua sarcină pe care i-o încredinţase Maharani.

— Ai mare noroc, exclamă Edwina. Bătrâna Maharani este o minunată doamnă. Păcat că nu a putut să mă sufere. Nu mi-a acordat nicio şansă…

— Impresia pe care i-ai făcut-o în prima noapte nu a fost tocmai favorabilă. Mă îndoiesc să te fi displăcut în mod special. Nu agreează în general femeile, cu excepţia câtorva care sunt trecute de şaptezeci de ani. De câte ori m-a văzut, m-a întrebat despre tine.

— Am vrut să discutăm câteva chestiuni serioase. Poţi să deschizi caseta asta pentru mine?

El o deschise şi scoase câteva hârtii şi o cutie mică pe care Edwina o desfăcu. Înăuntrul cutiuţei se afla un inel cu un imens safir montat în platină.

— Nu cred că ai putut să faci rost de un inel pentru Fern. Oferă-i-l pe acesta. Mi-ar face plăcere să ştiu că l-aţi primit de la mine.

— Prea drăguţ din partea ta, scumpa mea. Este, ceea ce

se poate numi, un dar princiar.

— Îi plac safirele?

— Habar n-am. N-aş crede că ştie să deosebească o piatră preţioasă de alta.

— Aş dori să vină să mă vadă. Mi-ar plăcea să stau cu ea de vorbă.

— Am să-i spun. Sunt sigur că are să-i facă şi ei mare plăcere să vină.

— Nu mi-am redactat niciodată testamentul, nici cel puţin în ceea ce priveşte renta mea personală. De asta voiam să-ţi vorbesc. Acum, după ce am intrat în stăpânirea unei grămezi de bani, trebuie să fac ceva cu ei.

— Nu e momentul. Aşteaptă până ai să te restabileşti.

Edwina zâmbi.

— Nu! M-am hotărât să-mi schimb caracterul. Nu mai concep să ocolesc situaţiile care m-ar putea plictisi. Nu m-aş fi îmbolnăvit acum, dacă mi-aş fi dat osteneala să-mi fac vaccinul antitific. Întotdeauna am evitat mărunţişurile şi le-am lăsat pe seama altora.

Se lăsă iarăşi pe perne, ca şi când lunga ei expunere ar fi istovit-o.

— Ce-ai vrea să faci? întrebă Ransome.

Fără a mai încerca să se ridice de pe perne, Edwina replică:

— Aş vrea să fac o serie de legate, pentru ca să dispun aşa cum doresc de o parte din bani, în cazul că mi s-ar întâmpla ceva. Nu pot să mă ocup de toţi. Sunt prea mulţi şi nici nu ştiu cui aş mai putea să-i împart. Nu mă pricep în ceea ce priveşte chestiunile juridice. Vreau să aştern pe hârtie câteva legate, să-mi pun semnătura, iar tu să mă asişti şi să semnezi în calitate de martor.

— Nu sunt avocat. Raşid este expert în problemele juridice. Poate că va şti să te îndrumeze. Îi luă mâna într-a lui. Dar întreaga chestiune îmi pare lipsită de sens. Nu e nicio grabă.

Ea îi ignoră remarca, spunând:

— Poţi să scrii pentru mine ceea ce am să-ţi dictez?

— Da.

— Nu ştiu ce s-o fi întâmplat cu Elsworth… secretarul lui Albert. Nu mai am nicio veste de la el. Acum e la Bombay.

— El a trimis avionul. Cred că este foarte ocupat. Îmi închipui că nu-şi mai găseşte capul de când vestea morţii lui Heston a ajuns în Europa. Ştirea a întors pe dos o mulţime de oameni… ziarişti, membri din consiliile de administraţie, acţionari şi câţi alţii.

Tăcută, Edwina îşi aruncă privirile spre fereastră.

— Mi se pare ciudat că Albert se bucura de atâta notorietate. În realitate era atât de neînsemnat.

— Acum ar trebui să spui ce doreşti să scriu. Iar când va veni Maiorul să te vadă, am să trec totul pe curat, respectând formele legale. Ai vorbit destul.

— În primul rând Miss Hodge, zise ea. Aş vrea să-i asigur o existenţă confortabilă, cât timp va trăi. Sărmana creatură a avut o viaţă atât de îngrozitoare. Aş vrea să-i las douăzeci sau treizeci de mii de lire sterline.

Ransome scoase din buzunar un creion şi o bucată de hârtie pe care scrisese un raport referitor la actuala aprovizionare a Şcolii de muzică.

— Douăzeci de mii de lire sterline este o mare sumă de bani… mai mult decât îndestulătoare pentru ea. Afară de asta, şi Miss Dirks i-a lăsat toate bunurile ei. Aşa mi-a spus chiar ea. Şi Maharani îi va face o pensie.

— Nu fii obositor, Tom. Sunt banii mei şi, slavă Domnului am destui.

Ransome îşi zise că nu avea rost să se opună. Scrise deci: „Miss Hodge, douăzeci de mii.”

— Când viaţa se va întoarce la normal, biata femeie va avea nevoie de o infirmieră, de cineva care să o păzească. Ar fi îngrozitor să o interneze. Edwina păstră câteva momente tăcerea, apoi adăugă: N-ai putea să te ocupi tu de ea? Miss Hodge spune că nu vrea să se întoarcă în Anglia înainte de revenirea lui Miss Dirks. Nici nu cred că este bine pentru ea să o trimiţi în ţară, tocmai acum. Spune că nu are pe nimeni acolo, cu excepţia unor veri

îndepărtaţi, care nu vor voi desigur să se încarce cu o asemenea povară. Adevărul este că dacă ai trimite-o în Anglia, ar interna-o imediat. Aici nimeni n-are să-şi bată capul cu ea. Iar într-o zi îşi va da seama că Miss Dirks a murit.

— Da, s-ar putea aranja cumva.

— Vreau să mai las o sută de mii de lire sterline spitalului. Un fond de care să se poată dispune aşa cum se va crede de cuviinţă.

— Da.

— Cincizeci de mii de lire sterline soţilor Smiley. Edwina se uită la el. Crezi că este destul?

— Cred că da. Banii nu prea contează în ochii lor. Nu-i vor cheltui pentru propriile lor nevoi.

— Mai am o mătuşă bătrâna şi un văr tânăr în marina militară, pe care nu i-am văzut de aproape doi ani. Le las la fiecare câte cincizeci de mii. Numele lor sunt lady Sylvia Wellbank şi locotenentul Arthur Wellbank. Ea locuieşte într-o casă denumită Parmely Vicarage, lângă Salisbury. Aceeaşi adresă va servi pentru amândoi.

Închise ochii şi îşi întoarse capul puţin pe o parte.

— Mi se pare atât de bizar să joc oarecum rolul lui Dumnezeu, schimbând rosturile unor oameni, graţie faptului că în urmă cu un număr de ani, pe când eram săracă, m-am măritat cu Albert. Suspină. Am împărţit până acum o avere, fără să fi dispus decât de o mică fracţiune din total. Cred că este obositor să fii bogat. Nu m-au preocupat niciodată asemenea chestiuni. Era destul să cer ceva, ca să mi se aducă totul la picioare. Aş vrea să-ţi las şi ţie cincizeci de mii, sau… orice sumă vei dori. Râse. Fixează o cifră, Tom. Puţini oameni s-au bucurat de o asemenea şansă… Albert ar plesni de ciudă dacă ar şti că banii adunaţi de el prin înşelăciuni şi furtuni au ajuns în mâna unui gentleman. Ţinea atât de mult să fie un gentleman, dar, fireşte, nu poţi face o pungă de mătase dintr-o ureche de porc.

— Eu am destui bani. Bunica mea a avut grijă de asta.

Oricum, dacă redactez testamentul, va fi ilegal să mă trec printre beneficiari. Apoi îi veni o idee. De vreme ce vrei să împrăştii aceşti bani, ai putea să-i laşi Ministerului prosperităţii publice, Smiley şi cu mine am şti cum să-i folosim.

— Bun. Scrie o sută de mii pentru asta. Dacă vrei mai mult, spune.

— Nu! Cred că e destul.

Edwina se ridică iarăşi de pe perne.

— Nu pot să mă mai gândesc şi la alte legate. Sunt prea obosită şi mă doare îngrozitor capul. Cu restul banilor pot face ce vor. Albert are un frate pe care nu m-a lăsat niciodată să-l văd. Trăieşte într-o vilă din suburbiile oraşului Liverpool. M-ar amuza să văd cum îi va schimba viaţa cascada aceasta de peste un milion de lire sterline. Mulţi oameni se vor bate pentru banii ăştia.

Ransome se ridică şi strecură hârtia în buzunar.

— Mă duc să trec legatele pe curat. Acum nu te mai gândi la asta şi încearcă să te odihneşti.

Ransome îi luă caseta de metal de pe genunchi şi, sprijinind-o pe Edwina cu un braţ, îi aşeză pernele. Greutatea ei se redusese aproape la nimic. După ce se lăsă din nou pe perne, Edwina spuse:

— Caseta e plină de bijuterii. Poţi să i le dai lui Fern.

— Vorbeşti prostii.

— Vorbesc foarte serios. Fratele tău are copii?

— Nu.

— Dacă tu şi Fern veţi avea copii, fiul tău ar putea să devină conte de Nolham. Soţiei sale n-ar fi exclus să-i placă splendidele bijuterii lăsate de o târfă britanică, numită lady Heston, care a murit în Ranchipur în cursul dezastrului din 1936. Va avea ce povesti despre aceste pietre preţioase, spre a mai înviora atmosfera în timpul dineurilor plictisitoare. În Anglia suntem cu toţii nişte snobi. Ne plac asemenea poveşti. Suspină apoi adăugă: Nu mă mai contrazice. Sunt prea obosită. Scrie la testament că las toate bijuteriile mele lui Fern. Deschise ochii, zâmbi şi îl

privi deschis: Cred că acelaşi simţământ îl încearcă toţi cei care se pocăiesc, devin cucernici... (vocea ei slăbi) şi renunţă la toate bunurile lumeşti. Continuă în şoaptă: Este un simţământ foarte plăcut.

Ransome ieşi din odaie, apoi trecu în bucătărie. Maiorul se ridică repede şi îl privi cu o expresie de teamă, ca şi când el, medicul, ar fi căutat o încurajare din partea lui Ransome.

— Cred că vizita mea i-a făcut bine, zise Ransome. Mi-a cerut să-i scriu testamentul. I-am spus că nu are rost, dar ea ţine foarte mult la asta şi presupun că nu ar fi indicat să o contrazicem. Nu-mi pare atât de bolnavă pe cât am crezut.

Ştia însă că deosebit de gravă nu era boala în sine, ci apatia pe care o desluşise în Edwina, convingerea ei bizară că totul avea să se sfârşească, dorinţa ei, aproape graba cu care accepta acest fapt. Maiorul îşi închipuise că vizita lui Ransome avea să o ajute, socotise că omul acesta va juca rolul unui medicament miraculos care va da rezultate acolo unde el eşuase. Ransome îşi dădea seama că prietenul său o iubea pe Edwina. Era destul să-l privească în ochi spre a înţelege acest lucru. De la început se temuse că va interveni aşa ceva între ei doi şi încercase într-un fel să împiedice aceasta. Inevitabilul se întâmplase. Faptul în sine nu-l alarmase atât de mult, cât urmările lui. Ransome se temuse că Edwina îl va seduce şi îl va fascina pe Maior, iar după ce se va sătura de el va fugi în Anglia, în cinica securitate a lumii ei. Dar lucrurile se petrecuseră altfel. Înţelese deodată, mai bine decât ei doi, că nu exista soluţie, nu exista nicio cale de ieşire. Într-un climat mai potrivit, tăria şi vitalitatea propriului ei corp ar fi învins împotriva voinţei ei, dar aici, în India, totul se împotrivea acestei maşini denumită trup omenesc.

Maiorul ştia aceasta. Se citea totul în ochii lui albaştri-cenuşii, plini de suferinţă. Ransome înţelese abia acum de ce Maiorul îi spusese: „Asta e nenorocirea, nici nu încearcă să lupte.” Pentru prima dată moartea devenea pentru

Ransome o realitate. În timpul războiului şi apoi al cutremurului, moartea avusese un sens abstract. Moartea acelei umbre nefericite care se numea mama lui, şi chiar aceea a tatălui său pe care nu-l putuse suferi niciodată, nu avuseseră nicio importanţă. Nici moartea bunicii sale n-avusese pentru el un caracter de realitate, pentru că, deşi o iubise, ea era bătrână, iar sfârşitul îi fusese firesc ca şi un somn lung. Acum vedea totul limpede: Edwina era pe moarte şi nimeni nu o putea ajuta ori salva. „Totul e zadarnic, gândi. Totul se reduce la o teribilă zădărnicie.” Acum înţelegea de ce ea era pe moarte. Cu o lună mai înainte, nici el nu ar fi reacţionat altfel în faţa morţii.

21

Mătuşa Phoebe scoase dintr-un sertar cerneală, un toc şi hârtie de scris cu *en-tête*-ul „Misiunea Americană, Secţia Educativă, Statul Ranchipur”. Ransome se aşeză la masă şi se aşternu pe lucru, încercând cu desperare să îşi amintească frazeologia legală a testamentelor tatălui şi bunicului său… dispun să las moştenire… Suna caraghios, dar mai toată frazeologia legală suna caraghios, arhaic şi confuz. Când trecu pe lângă el, mătuşa Phoebe rosti cu voce joasă, dar cu un ton exagerat de firesc:

— Cine ar fi crezut?

Ransome înţelese ce voia să spună, şi se miră că în trupul ei bătrân şi uzat de muncă mai stăruia capacitatea de a se mira şi de a aprecia situaţiile romantice. Înţelese apoi că tocmai în asta dăinuia puterea ei şi că acesta era unul din motivele pentru care nu îmbătrânise niciodată şi rămăsese veşnic tânără. Uimirea şi încântarea erau simţăminte pe care nici el şi nici Edwina nu le încercaseră niciodată. Poate că erau apanajul puţinilor aleşi. Eventual puteau fi învăţate. În curând va reuşi poate şi el să le împărtăşească.

Mătuşa Phoebe frământa aluatul de pâine la celălalt capăt al mesei de bucătărie.

— Am împlinit optzeci şi doi de ani şi tot mai descopăr lucruri noi.

Din colţul în care stătea şi curăţa nişte tuberculi de discoreea, Miss Hodge rosti brusc:

— Lady Heston e o femeie atât de drăguţă! Este o adevărată doamnă.

22

Când Maiorul trecu pragul, Edwina deschise ochii şi îi zâmbi. Cu ton neutru, el îi puse câteva întrebări scurte. Adoptase un aer profesional, ca în acea după-amiază la palat, când ea se străduise să-l transforme în amant.

— Astăzi arătaţi mult mai bine, spuse, deşi ştia că rosteşte o minciună. Sunteţi înzestrată cu o extraordinară vitalitate.

— Întotdeauna am fost tare ca fierul.

— În cursul zilei de mâine aşteptăm o maşină de fabricat gheaţă. Aceasta va ajuta mult la continuarea tratamentului.

— Mi-ar plăcea să simt iarăşi răceala gheţii. Aş dori să dorm pe blocuri de gheaţă. Am impresia că n-am să mai simt niciodată destulă răceală, aşa ca să-mi fie bine.

Atitudinea Maiorului era din ce în ce mai ţeapănă. Părea că omul care îi vorbise în primele ore ale dimineţii, în timp ce ea era de gardă în salon, se retrăsese, lăsând în locul său un străin. În vreme ce îi vorbea, Maiorul se lupta cu spaima crescândă din sufletul său; nu era frica faţă de moartea care cobora asupra Edwinei, ci ceva mult mai rău. Era o groază pe care nu o mai încercase niciodată, dar pe care o recunoştea acum ca şi când ar fi fost o boală veche, recurentă, iar această recunoaştere îl înspăimânta şi mai mult. „Trebuie să-mi păstrez cumpătul, gândi. Dacă cedez sunt un om pierdut. Voi începe să plâng, să urlu. Să mă comport ca imbecilul de Bannerjee. Nu suntem plămădiţi

din acelaşi aluat. Eu sunt indian de modă nouă. Nu vreau să mă las târât. Nu mă las cuprins de spaimă.” Îşi înfipse unghiile în palme. Corpul lui puternic începu să tremure. Simţea parcă nevoia să strige după ajutor, să se arunce la pământ, să se vaite şi să ţipe, să se bată cu pumnii în piept şi să îşi smulgă părul, să se rostogolească prin ţărână şi să îşi acopere capul cu cenuşă şi cu balegă.

„Niciodată nu mi s-a întâmplat aşa ceva, gândi furios. N-am crezut că se putea ascunde în sufletul meu”… acea emoţie grozavă, ticăloasă care pierduse de atâtea ori India şi dăduse naştere la atâtea cruzimi şi la atâta masochism, la atâtea înfrângeri şi la atâtea desperări. Îşi înfipse şi mai adânc unghiile în palme şi îşi spuse: „Nu pot să-i trădez… tocmai eu dintre toţi indienii. Tocmai eu care am dovedit că nu există aşa ceva. Nu mi-e îngăduit să mă trădez pe mine însumi. Dacă mă voi trăda o singură dată, s-a zis cu mine. Nu va mai avea importanţă ce se va întâmpla după aceea. Voi fi deopotrivă cu Bannerjee şi cu toţi aceia care urlă isteric.” În sufletul său îşi blestemă rasa şi casta brahmană, ereditatea şi clima crudă, oribilă, care transforma pe oameni în neurastenici şi în dezechilibraţi. Blestema însuşi sufletul Indiei!

Temându-se de propriile-i reacţii, începu să vorbească iarăşi, fără a mai lăsa emoţia să-l stăpânească, şi cu un glas neutru, monoton, foarte firesc, care părea să izvorască nu din acea maşină ostilă, trădătoare, care se identifica acum cu propriul lui corp, ci părea să vină de la mare distanţă. Datorită mecanismului acestui slab și înfricoşat trup se auzi pe sine însuşi – oricare ar fi fost esenţa acestui ego – rostind monoton, ca şi când s-ar fi referit la o simplă călătorie la Bombay sau la Delhi.

— Ai depăşit apogeul crizei. Planul este pus la punct. După ce îți vei reveni sufleteşte vom pleca împreună. M-am gândit la toate. Vom pleca spre orientul îndepărtat… spre statele malaieze, ori undeva în India, unde nu ne cunoaşte nimeni. (Numai că nu exista porţiune în India în care Maiorul să nu fi fost cunoscut). Şi acolo vom începe o nouă

viaţă. Ne vom continua opera. Vom clădi o lume nouă. Vom recolta multe satisfacţii şi nu vom avea prea multe piedici de doborât.

Apoi Maiorul simţi atingerea mâinii ei pe a lui. O auzi spunând:

— Da, va fi perfect. Va fi minunat.

În clipa aceea corpul lui prinse iar să se înfioare, simţi îndemnul să se arunce la pământ, să renunţe la onoare şi la curaj, la dârzenie şi la forţă, şi să săvârşească un gest sălbatic de desperare, recunoscându-şi înfrângerea.

O auzi pe Edwina întrebându-l:

— Ce s-a întâmplat, dragul meu? Eşti bolnav? De ce tremuri?

Atunci îl copleşi ruşinea, ruşine faţă de el însuşi, faţă de admirabila şi nobila maşină brahmană, care era corpul său. Nu-i putea spune Edwinei ce anume îl făcea să tremure. Nu îndrăznea să-i permită a bănui… că tocmai ea, dintre toţi oamenii care trecuseră printr-un iad de chinuri, fără să se plângă câtuşi de puţin, era acum condamnată să moară. În momentul acela urî întreaga Indie şi propriul său trup care îl trăda.

Şi iarăşi auzi vocea aceea monotonă şi plată, venind de foarte departe: „Nu e nimic, eşti doar surmenat fizic. Are să treacă. Totul se va îndrepta.” Dar spaima aceea nu putea fi izgonită; se crampona de spiritul său, aşa cum o panteră dezlănţuită se cramponează cu ghearele de carnea dezgolită a victimei. Îşi avea izvorul în trecutul său, în trecutul bunilor şi străbunilor şi al celor mai îndepărtaţi strămoşi. Era ceva imposibil de înţeles pentru Edwina, chiar şi pentru Ransome, prietenul său, chiar şi pentru Raşid care nu era indian, ci un viguros arabo-turc, chiar şi pentru bătrâna Maharani cu sângele ei sălbatic şi mândru de mahratta. Era ceva mai străvechi, mai corupt decât tot ceea ce era stricat în sângele lor. Pe lângă el, toţi ceilalţi erau noi-veniţi în India.

Auzi vocea aceea îndepărtată spunând: „Să nu mai vorbeşti. Ai să oboseşti.” Apoi uşa se deschise şi Ransome

intră aducând hârtie, toc şi cerneală, iar după el venea mătuşa Phoebe, ştergându-şi făina de pe mâini. Spiritul Maiorului porni iarăşi să strige împotriva trupului cuprins de panică: „Nu acum! Oh, Doamne! Oh, Rama! Oh, Vişnu! Nu acum! Nu în faţa lor! Ei cred în mine! Nu în faţa lor!” Şi în adâncurile sufletului său auzi iarăşi urletele înfricoşate, copleşitoare ale răposatului Mr. Bannerjee.

Îl auzi pe Ransome spunând:

— Draga mea, am făcut cum m-am priceput mai bine. Am adus-o şi pe mătuşa Phoebe ca să fie martoră. Maiorul poate fi al doilea martor. Mă tem că mărturia lui Miss Hodge ar putea să fie invalidată.

În glasul lui Ransome exista ceva prefăcut, obosit, dar tocmai acest timbru lumină, într-o străfulgerare, înţelegerea Maiorului. Şi Ransome, prietenul său, suferea, era istovit. Se afla pe punctul de a-şi recunoaşte înfrângerea, dar ceva îl făcea totuşi să meargă înainte. Să pretindă că ar fi crezut în ceva de necrezut, şi astfel să ducă lupta până la sfârşit. Desperarea care îl rodea pe Ransome era mai puţin înspăimântătoare decât teroarea abisală şi deznădejdea care ameninţau să-l înghită pe Maior.

Calmul spectaculos al lui Ransome, care se comporta ca şi cum nimic tragic nu s-ar petrece, ca şi cum ar fi cerut Edwinei să semneze un document fără mare importanţă, îl întări brusc pe Maior. Se ridică şi se apropie de fereastră, prefăcându-se că l-ar interesa priveliştea, dar în acest timp îşi acoperi cu mâinile faţa şi îşi apăsă cu vârfurile degetelor tâmplele până ce durerea i se mai uşură puţin.

Continua să tremure când Ransome se aşeză pe un scaun şi începu să citească testamentul. La sfârşitul lecturii, acesta întrebă:

— E făcut bine aşa?

— Da. Deşi nu mă prea pricep în astfel de chestiuni.

Ransome îi întinse testamentul şi Edwina îl semnă, apoi dădu tocul mătuşii Phoebe şi după aceea Maiorului spre a-şi pune semnăturile. Scrisul mătuşii Phoebe era puţin

zgâriat, dar ferm. Al Maiorului era nesigur şi tremurat ca al unui bătrân.

Edwina se adresă apoi Maiorului:

— Când ai să vii să mă mai vezi?

— Deseară… după lăsatul nopţii.

Corpul lui împanicat nu putuse fi încă supus, aşa că vorbele sale fuseseră rostite anevoie, aproape înăbuşit.

— Aş vrea să-i spun câteva cuvinte lui Tom, între patru ochi.

Maiorul se întoarse spre Ransome:

— Te aştept dincolo. Vom pleca împreună.

De data aceasta îl cuprinsese iarăşi spaima la gândul că avea să străbată vasta şi neteda câmpie roşiatică şi că urma să treacă pe lângă râul tumultuos, pe lângă ficuşii bengalezi şi smochinii de Java, aliniaţi de-a lungul drumului, precum şi pe lângă templele ruinate. Toate acestea îl vor trage înapoi în abisul timpului, înapoi în lumea de coşmar în mijlocul căreia Mr. Bannerjee îşi petrecuse întreaga lui existenţă. Până ce va reuşi să îşi înfrângă spaima lăuntrică, trebuia să stea aproape de Ransome. Trebuia să se scuture de această isterie înainte de a da ochii cu neînfrânta Miss MacDaid care cunoştea mai bine decât ei toţi Orientul şi India. Ea îl va privi pătrunzător şi mai târziu, spre seară, îi va spune cu dispreţ: „Va să zică şi dumneata ai redevenit un hindus. Tocmai dumneata!” Şi pentru că Miss MacDaid îşi va relua vechile ei plimbări de după-amiază, îi va cere înapoi bicicleta.

Mătuşa Phoebe îl urmă, ieşind la rândul ei din cameră. Când se văzu singură cu Ransome, Edwina îl întrebă:

— Ce se petrece cu el?

— E obosit. Are tot dreptul să fie. N-am remarcat o schimbare de altă natură.

— E mai mult decât atât.

Ransome ridică din umeri, prefăcându-se că habar nu avea la ce se referea Edwina.

— Nu crezi că e gata să facă o prostie?

— Nu. Nu e în firea lui.

Sufletul, instinctul lui Ransome, îi dezminţeau cuvintele. În realitate nu ştia ce avea să se întâmple. Avea impresia că omul care abia părăsise încăperea îi era total necunoscut.

— Ai să-l ajuţi cât ai să poţi, nu-i aşa?

— Am să-l ajut atât cât îmi va sta în putinţă.

Ştia însă că nu va fi uşor. Era conştient că Maiorul se îndepărtase de el. „Poate că această schimbare este datorită durerii şi emoţiilor, cugetă Ransome. Poate că în fiinţa lui există trăsături de caracter indiene pe care europeanul din mine nu le va accepta şi nu le va înţelege niciodată.” Bănuia însă că explicaţia o putea găsi în absurdităţile mistice şi în literatura ieftină a tuturor scriitorilor de calibrul lui Kipling, care nu cunoscuse decât India cantonamentelor, a cluburilor, a ziarelor provinciale, şi se rezuma la formula „Orientul tot Orient rămâne”.

— M-am gândit la ceva, spuse Edwina. Aş vrea să mai las nişte bani pentru ceva care ar putea să ajute la o înţelegere mai bună între Orient şi Occident. Nu ştiu cum s-ar putea realiza asta. Poţi tu să găseşti vreo soluţie? Eu n-am găsit-o şi sunt prea obosită ca s-o mai caut.

— Nu este decât o cale, răspunse Ransome cu amărăciune. Să creezi un fond pentru a se cumpăra otravă de şobolani… absolut necesară pentru a se nimici ignoranţa, prejudecăţile, lăcomia, spiritul provincial. Nu va fi însă uşor să le stârpeşti… Va trebui să mai stârpeşti şi oameni. Cum ar fi de pildă ofiţerii aceia cu concepţii strâmte, bătrânul Dewan, neguţătorii, indivizii de teapa lordului Heston, bancherii, preoţii, creaturile de seama lui Pukka Lil şi a lui Mrs. Simon şi chiar pe bătrânul general.

Edwina zâmbi.

— S-ar putea face şi asta, dacă s-ar lucra cu dibăcie. În ceea ce mă priveşte n-am avut niciodată prejudecăţi. Cred că oamenii din clasa de mijloc numesc acest lucru depravare, dar eu am credinţa că Dumnezeu ar socoti-o virtute.

Își întoarse privirile spre fereastră, şi după o clipă de tăcere spuse:

— Ia te uită!

Urmărindu-i privirea, Ransome văzu trăsura lui Maharani trasă de boi albi, cu coarne aurite, venind pe aleea Misiunii.

— Frumoase animale, nu-i aşa? rosti Edwina.

— E Maharani. Vine probabil să se intereseze de starea ta.

— Mulţumeşte-i din partea mea.

— Aşa voi face.

Ransome se ridică şi spuse:

— Totul e în regulă. Acum ai să te faci bine… înfrângând toate greutăţile.

Edwina se întoarse spre el şi-l privi cu ochii ei albaştri care păreau atât de enormi, în contrast cu faţa-i slăbită şi palidă.

— Şi dacă mă fac bine… ce mare scofală?

În momentul acela Ransome înţelese mai bine decât oricare dintre ei că pentru Edwina nu mai exista salvare.

— N-are rost să îți faci asemenea probleme. Lasă lucrurile să îşi urmeze cursul.

— Aşa am procedat întotdeauna, replică ea, şi iată unde am ajuns.

Când se întoarse spre a se retrage, Ransome o observă pe Miss Hodge în pragul uşii întredeschise.

— Pofteşte înăuntru, Miss Hodge, zise el. Eu tocmai plecam.

Le lăsă împreună, Miss Hodge aşezată pe marginea patului, iar Edwina stând cu spatele spre uşă şi cu ochii închişi. Miss Hodge îi repeta tocmai conversaţia pe care o purtase cu episcopul şi cu lady Cutare.

23

Maharani nu coborî din trăsură. Venise, spuse ea,

pentru două lucruri – să se intereseze de sănătatea lady-ei Heston şi s-o invite pe mătuşa Phoebe să ia ceaiul în cortul regal, în dimineaţa următoare. Toţi stăteau în jurul trăsurii în timp ce boii mugeau şi fornăiau cu indignare. Apoi Maharani rosti:

— Aş vrea să-i spun câteva cuvinte Maiorului.

Ceilalţi se retraseră cu câţiva paşi, în vreme ce Maiorul se apropie de trăsură.

Bătrâna doamnă se aplecă spre el.

— Am primit un răspuns de la părinţii fetei. Ea este la Poona. O vor aduce aici de îndată ce vor sfârşi ploile.

— Foarte bine, Înălţimea-voastră.

— E foarte drăguţă, inteligentă, încântătoare. Şi s-a bucurat de o frumoasă educaţie.

— Sunt sigur de asta, Înălţimea-voastră.

— Cred că va fi o soţie excelentă. Asta îţi şi trebuie, Maiorule, un cămin şi câţiva copii.

Înclină brusc capul spre ceilalţi, îşi luă rămas bun şi ordonă vizitiului să pornească la drum. Acesta dădu bice boilor, care prinseră iarăşi să fornăie protestatar şi o porniră pe alee în trap întins. Câteva clipe Maiorul rămase nemişcat, urmărindu-i cu privirea. Corpul nu-i mai tremura. Spiritul câştigase bătălia. Acum era linişte. Se comporta ca Ransome şi Edwina. Puterea îi revenise şi o dată cu ea respectul faţă de sine însuşi. Se întoarse spre Ransome:

— Plecăm? întrebă cu voce calmă, firească.

Reuşise să învingă străvechile spaime, străvechile chemări ancestrale. Îşi dădu brusc seama că acestea nu se vor mai întoarce niciodată spre a-l mai chinui.

— Aşteaptă o clipă, zise Ransome. Vreau să văd ce-i cu oamenii care vin pe alee.

Arătă spre doi poliţişti mahratta, care se apropiau purtând între ei un obiect greu şi plat. Când ajunseră lângă Ransome, acesta desluşi că obiectul era un mare tablou înrămat în lemn de teck. Poliţiştii se opriră în preajma lor. Unul dintre poliţişti lăsă jos un capăt al

tabloului, în vreme ce celălalt îl ridică la verticală, sprijinindu-l cu o mână şi privindu-l în acelaşi timp cu aerul unui cunoscător care expune o capodoperă.

Tabloul era de fapt fotografia mărită şi colorată a lui Mrs. Hogget-Clapton din prima-i tinereţe, când jucase în *Motanul încălţat*... siluetă planturoasă, blondă, imortalizată într-un tablou voluptuos, capabil să răscolească patimile unor sălbatici cu pielea neagră, ca aborigenii bhils. Geamul lipsea, iar fotografia era afumată, pătată ici şi colo de apă şi de grăsime.

Unul dintre poliţişti vorbi repede în mahratta Maiorului care traduse pentru Ransome conţinutul raportului. Tabloul fusese descoperit de nişte poliţişti care cercetaseră printre ruinele unei vechi moschei din oraşul mort El-Kautra, căutând o serie de obiecte jefuite. În acel lăcaş de rugăciune, în care nu existase vreodată imagini sfinte şi nicio femeie nu fusese autorizată să pătrundă, sălbaticii bhils duseseră fotografia mărită a lui Pukka Lil şi i se închinau ca unei zeiţe, când poliţiştii dăduseră peste ei.

Pentru Ransome, incidentul acesta spulberă tensiunea din ultima oră, şi deodată fu ispitit să izbucnească într-un râs nebun, răscolitor, aproape dureros, şi în acelaşi timp liniştitor al nervilor şi plin de batjocură la adresa lui Pukka Lil, a generalului, a Indiei, a Occidentului, a dictatorilor, a marilor bancheri, a politicienilor, a întregii rase umane atât de idioate şi mai ales la adresa lui însuşi.

Amândoi poliţiştii se uitau însă cu atâta admiraţie şi beatitudine la fotografia mărită, agresivitatea lor era atât de orbită de frumuseţea blondă, cu forme pline a soţiei conducătorului băncii, încât Ransome, prefăcându-se că îşi ştergea sudoarea de pe faţă cu o bucată de tifon folosită drept batistă, îşi ascunse în dosul acestui paravan ilaritatea. Mătuşa Phoebe interveni la timp, scoţându-i din încurcătură:

— Spuneţi-le să ducă tabloul în camera de debara şi să-l aşeze lângă celelalte boarfe ale lui Mrs. Hogget-Clapton.

Fiindcă dorm acolo, sper că am să mă pot deprinde cu vecinătatea lui.

24

Ajuns la poarta casei sale, Ransome se adresă Maiorului:

— Eu mă opresc aici. Am să trimit bicicleta prin servitorul meu. Trebuie să mă culc puţin.

Se opri şi Maiorul, care îi luă mâna într-a lui.

— Mulţumesc, zise el. Ochii săi albaştri-cenuşii scrutară chipul lui Ransome, ca şi când ar fi vrut să-i vorbească. Deodată întoarse privirile şi se mărgini să rostească neutru: Ne vedem mâine dimineaţă. Îți doresc un somn uşor. Ai dreptul.

Apoi începu să pedaleze, îndepărtându-se pe drumul ud, lucitor.

Tulburat de brusca schimbare a prietenului său, Ransome îl urmări cu privirea până ce îl văzu dispărând după colţul casei Bannerjee. Maiorul intenţionase să-i spună ceva… ceva care ar fi putut explica multe lucruri rămase neînțelese lui Ransome şi care ar fi fost susceptibil să aprofundeze şi să strângă şi mai mult prietenia lor. Nu-şi putea imagina ceea ce dorise Maiorul să-i spună, dar instinctul îl avertiză că pentru o clipă fuseseră mai apropiaţi sufleteşte ca niciodată, şi că acesta nu s-ar fi abţinut dacă Ransome ar fi fost indian. Simţi impulsul să încalece pe bicicleta portarului şi să se avânte pe urmele Maiorului strigând: „Ce-ai vrut să spui? Nu-ţi fie frică. Omul este o creatură singuratică, închisă în el. Vorbeşte! Hai, destăinuieşte-te!” Dar rămase nemişcat, acolo, în preajma ficusului bengalez, fiindcă toată viaţa i se spusese că o asemenea acţiune ar fi melodramatică, ridicolă. Nu se cuvenea să facă aşa ceva, aşa că rămase pe loc, ca şi când ar fi fost paralizat.

Când ploaia se dezlănţui iarăşi, Ransome se întoarse şi intră în grădină. Nu-şi mai văzuse casa de o săptămână şi

mai bine, adică de când se abătuse inundaţia, şi acum toate îi păreau ciudate, poate fiindcă cel care intra acum pe poartă nu mai era acelaşi cu omul care plecase beat spre casa lui Mr. Bannerjee, în acel asfinţit, cu cer de un galben bolnăvicios ca sulful. Acum peisajul era diferit şi datorită unor schimbări exterioare. Magazia din gradină se dărâmase aproape de vechiul Buick, pe care John Baptistul îl acoperise cu o prelată luată cine ştie de unde, iar o parte din acoperişul casei se prăbuşise. Dar cea mai izbitoare schimbare se datora arborilor, plantelor şi viţei sălbatice. Frunzele copacilor erau de un verde profund, strălucitor, rondurile de flori se transformaseră în adevărate jungle în care se dezmăţau gălbenelele, nalbele, nalbele de mare, fucsiile, calendulele, nasturţiile. Pereţii casei şi zidul înconjurător al grădinii erau invadate de iasomie, de begonii, de boungainvillee, de convelvulus şi de tot felul de plante agăţătoare, care-şi întindeau pretutindeni tentaculele lor lacome, căţărându-se pe ferestre şi pe uşi, astupând gurile burlanelor şi jgheaburile, ascunzând cornişele şi târându-se pe acoperişul în pantă uşoară.

Se opri un moment, emoţionat, fermecat – ca de obicei – de miracolul săvârşit de ploaie. În timp ce stătea nemişcat, apăru în porticul pe jumătate ruinat silueta subţire şi chipul negricios al lui John Baptistul, care veni spre el spre a lua bicicleta.

— Eşti sănătos? Ai avut ce mânca? îl întrebă Ransome.

— Da. Sunt sănătos, sahib, răspunse John Baptistul în franceza lui cântată din Pondicherry. Mă bucur că sahib s-a înapoiat.

— Am venit să mă culc. Mi-ai făcut patul?

— Da, sahib. V-am aşteptat tot timpul cu patul făcut.

Ransome avu impresia că servitorul îl privea oarecum ciudat, şi cu un fel de curiozitate, ca şi când ar fi avut de-a face cu un străin. Apoi John întoarse brusc capul, ca în noaptea aceea când Ransome îi surprinsese privirea în oglindă.

— Doreşte sahib să mănânce? întrebă John Baptistul.

— Nu. Nu vreau decât să dorm.

— Foarte bine, sahib.

— Mâine să trimiţi după grădinar. Să vie şi să taie plantele agăţătoare. Ne iau toată lumina şi tot aerul.

— Grădinarul a murit sahib.

O clipă Ransome simţi că îl năpădeşte o oboseală atât de puternică, încât îi veni greaţă.

— Bine, zise el. În cazul acesta, caută alt grădinar.

— Da, sahib.

Ransome intră în camera lui, îşi dezbrăcă hainele, apoi ieşi din nou în grădină şi stătu să-l bată ploaia călduţă peste trupu-i gol. Când se simţi în sfârşit curat, se întoarse în cameră, se aruncă pe pat şi adormi imediat. Un somn adânc, sănătos, primul pe care-l gusta cu adevărat de foarte mulţi ani.

25

La sfârşitul săptămânii volumul anormal de ploaie începu să scadă. Torente bruşte şi scurte cădeau la fiecare jumătate de oră. Ploua cu găleata, dar durata ei nu mai cuprindea zile şi nopţi, potopind câmpiile şi umflând râul. Printre răpăieli erau momente când apărea soarele, dar nu soarele acela tulbure, arămiu-roşcat, din sezonul uscat, ci un soare care făcea să se ridice vapori de pe drumurile asfaltate, din curţile pietruite, astfel încât întreaga fire aducea cu o vastă baie cu aburi. Înfruntând zăpuşeala, colonelul Moti şi cei doi asistenţi ai săi lucrau ca nişte draci dezinfectând, distrugând, curăţind, defrişând, iar la sfârşitul intervalului de zece zile, colonelul – arogant, satisfăcut, triumfător – raportă Maharanei şi consiliului că el şi asistenţii săi înfruntaseră şi învinseseră puterea nefastă a Indiei, şi că epidemia nu va mai reînvia dacă autorităţile vor respecta instrucţiunile lăsate de el. Înainte de a pleca din Ranchipur, spuse bătrânei Maharani şi consiliului că aştepta să fie consultat când se vor întocmi

planurile în vederea reconstruirii oraşului. Apoi se retrase băţos, arzând de dorinţa de a-şi îndeplini menirea, mai mândru ca niciodată şi invulnerabil în faţa bolilor, a zăpuşelii îngrozitoare şi a muncii necontenite.

Lupta dintre Maharani şi bătrânul Dewan se termină repede. A doua zi de dimineaţă, după consiliu, bătrânul, deshidratat de căldură, ros de ură şi de dispreţ pentru colonelul Moti, nu se mai trezi. Fiul său spuse că Dewan-ul ar fi avut nouăzeci şi doi de ani, dar nimeni nu cunoştea adevărata lui vârstă. Se ştia doar că era ultimul reprezentant al unei lumi care se stingea.

Două zile mai târziu lady Heston îşi dădu sufletul într-o cameră a Misiunii americane. Moartea s-a produs în timpul unei stări de comă declarată puţin timp după vizita lui Ransome şi a Maiorului. În ultimele zile Fern venise de trei ori să o vadă, dar osteneala ei fusese zadarnică. Prima dată o găsise delirând, iar în celelalte două ocazii lady Heston se afla deja în stare de inconştienţă. Cu puţin timp înainte de moarte îşi recâştigase luciditatea, iar Maiorul stătuse lângă ea, ţinându-i strâns mâna. Edwina îi zâmbise, dar era prea slăbită ca să mai poată vorbi, aşa că Maiorul îi vorbise ca în dimineaţa aceea când o găsise singură în salon, încurajând-o, străduindu-se să-i aline suferinţa, învăluind-o în marea căldură a spiritului său. Părea că venise spre a o lua în braţe şi a o duce undeva, departe. Nu-i mai ceru să trăiască, nu încercă să o înşele spunându-i că nu va muri. Cunoştea dorinţa ei şi îi înţelegea şi motivele; în singurătatea lui îşi dădu seama că Edwina era mai înţeleaptă decât el. Trupul ei se liniştise, şi străvechea lui spaimă nu-l mai copleşi, şi în momentul acelei străfulgerări de luciditate, înaintea întunericului care avea să o cuprindă pe veci, Edwina înţelese că el se vindecase şi că era acelaşi om dinainte, sigur de sine, ca şi când ea n-ar fi trecut prin viaţa lui, aducându-i numai năruire şi desperare. Înainte de a se cufunda iarăşi în întuneric, ea îi strânse mâna şi îi şopti:

— Să n-o îndepărtezi pe Miss Hodge. I-am spus că mă

voi strădui să obţin făgăduiala dumitale.

Maiorul îi făgădui acest lucru, apoi se plecă asupra Edwinei şi îşi lipi obrazul de al ei. Apoi ea se cufundă iarăşi în întuneric.

Miss Hodge şi mătuşa Phoebe se aflau la căpătâiul Edwinei când aceasta muri. Mătuşa Phoebe, care asistase mulţi muribunzi în ultimele lor clipe, simţi cum mâinile Edwinei se răcesc, aşa că trimise un măturător călare pe bicicletă spre a-i anunţa pe Ransome şi pe Maior. Dar la sosirea acestora, lady Heston trecuse deja în nefiinţă, iar mătuşa Phoebe se străduia să o calmeze pe Miss Hodge, care se aruncase de-a latul patului mortuar şi plângea isteric.

Sărmana femeie nu mai asistase până atunci la spectacolul morţii. În mintea ei bolnavă, Miss Dirks plecase într-o lungă călătorie legată de treburile şcolii, şi nu avea să moară poate niciodată. Dar pe prietena ei lady Heston o văzuse murind. Îi simţise mâinile răcindu-se… lady Heston, marea ei prietenă despre care vorbise atât de mult cu episcopul şi cu membrii aristocraţiei. De data aceasta începu să urle înspăimântată, zguduită de emoţie, şi să o implore pe lady Heston să nu plece, să nu o lase singură fără niciun prieten pe lume. Nu reuşiră să o calmeze decât după ce interveni Ransome:

— Nu eşti singură. Sunt prietenul dumitale, aşa cum îți sunt prieteni şi mătuşa Phoebe şi Maiorul Safka. Nu te vom părăsi şi vom avea grijă de dumneata până ce se va înapoia Miss Dirks.

Cu obrajii buhăiţi, cu ochii umflaţi, suspinând încă, Miss Hodge îl privi uluită.

— Lady Heston şi Miss Dirks mi-au cerut să mă ocup de dumneata. Le-am promis amândurora acest lucru. De acum înainte vei putea locui la mine.

O clipă, mintea ei înceţoşată se zbătu să înţeleagă minunea… şi anume faptul că era poftită să locuiască în casa unui om de lume ca Ransome. Suspinele ei încetară şi întrebă timid:

— Credeţi că este convenabil?

Ransome o bătu uşor pe umăr.

— Ce importanţă are! Sigur că este convenabil.

Foarte lucidă, ea îi răspunse:

— Mulţumesc. Sunteţi foarte bun. Sunt gata să vă însoţesc.

După ce plecă de la Misiune împreună cu Ransome şi ajunse la locuinţa acestuia – John Baptistul îi şi pregătise o cameră la primul etaj – Miss Hodge izbucni iarăşi în plâns.

— Sunteţi atât de bun cu mine. Am trecut prin atâtea încercări! Nu mi-am închipuit că oamenii pot fi atât de buni. Când Sarah se va înapoia, are să vă mulţumească aşa cum se cuvine. Nu mă prea pricep la asemenea lucruri.

Apoi păru iarăşi fericită. Iar la cina pe care o luă în compania lui Ransome, îi povesti cu vioiciune despre episcop şi despre prietenii ei aristocraţi. Se pare că uitase cu desăvârşire de viol şi de sarcina care urmase.

Puţin timp după ora zece, John Baptistul îşi făcu apariţia în dormitorul lui Ransome şi îi raportă că ciudata memsahib plecase iarăşi aiurea. Ransome o ajunse din urmă pe alee. Miss Hodge îi spuse că era în drum spre lady Heston, care nu ştia să se descurce fără ajutorul ei. Cu blândeţe şi răbdare Ransome reuşi să o convingă că lady Heston murise şi că nu mai avea nevoie de ajutorul nimănui.

26

La sfârşitul săptămânii, mătuşa Phoebe şi soţii Smiley organizară prima lor agapă de sâmbătă de la dezastru încoace. Mătuşa Phoebe declară confidenţial lui Ransome:

— Nu îmi închipui că va fi o petrecere tot atât de veselă ca cele dinainte, dar eu cred în puterea obiceiului, în rutină. Ca să poţi uita nu există un tratament mai eficace decât intrarea pe vechiul făgaş.

În jurul orei douăsprezece se adunară în jurul mesei

lungi din bucătăria soţilor Smiley toţi membrii clubului de sâmbătă, cu excepţia bietului Mr. Jobnekar. În locul lui îşi făcuseră apariţia alţi doi membri – Fern şi Miss Hodge. Căci Miss Hodge era acum de-a lor. Avea un întreg comitet hotărât să-i poarte de grijă – Ransome şi mătuşa Phoebe, soţii Smiley şi Fern, Maiorul şi Raşid Ali Khan, şi chiar Miss MacDaid. Vârstnica domnişoară părea să fi dat cu totul uitării episodul violului săvârşit de soldatul sikh şi temerile care urmaseră. Vorbea mai puţin de Miss Dirks şi părea să se fi împăcat cu gândul morţii lady-ei Heston. Făcea naveta între casa lui Ransome şi Misiune, iar câteodată ajungea până la spital, colindând străzile şi purtând conversaţii cu fiinţe imaginare. În Europa comportamentul ei ar fi stârnit râsul sau poate unele resentimente, dar la Ranchipur toţi îi cunoşteau povestea şi nu o luau în seamă. Uitase de tragediile lui Miss Dirks şi a lady-ei Heston, poate fiindcă mintea ei se întorsese la vârsta copilăriei şi poate datorită şi faptului că acum se simţea satisfăcută şi încântată de propria-i libertate. Sărmana Miss Hodge, care timp de douăzeci şi cinci de ani voise să umble pretutindeni şi să cunoască tot felul de oameni interesanţi, găsea acum în nebunia ei un fel de prestigiu pe care viaţa dinainte i-l refuzase cu încăpățânare. Ransome şi Homer Smiley veniră la masă direct de la orfelinat, unde Ministerul prosperităţii publice îşi instalase provizoriu serviciile care distribuiau orez, grâu şi mei, precum şi cele care supravegheau puţurile contaminate. Dornică de exerciţii fizice, Miss MacDaid veni călare pe bicicletă, laolaltă cu Fern, preferând acest mijloc de locomoţie unei vechi tonga.

În drumul lor din oraş şi până la Misiune pedalaseră cot la cot. Miss MacDaid o supunea unui adevărat interogatoriu pe Fern, şi ori de câte ori bicicletele lor se îndepărtau puţin, îi vorbea mult mai tare.

— Eşti sigură că vrei să te faci infirmiera? îi strigă ea.

— Da. Sunt sigură.

— Ce te face să crezi?

Câteva momente Fern pedală în tăcere, apoi reluă:

— Nu pot să vă spun decât că doresc acest lucru. Aş putea să vă furnizez o mulţime de motive, dar toate se reduc la acelaşi numitor. Vreau să rămân aici şi vreau să devin infirmieră.

— Am auzit spunându-se că urai Ranchipurul şi că nu găseai cuvinte destul de tari ca să-l critici.

Fern se înroşi.

— Adevărat. Dar de atunci m-am schimbat mult.

Bicicleta ei nimeri într-o groapă de pe drum şi, ca să își câştige echilibrul, descrise un arc larg care o depărta pentru câteva clipe de Miss MacDaid.

— Acum e mai rău ca înainte! zbieră infirmiera-şefă.

— Nu, îi strigă Fern peste umăr. Acum e cu totul altfel. Vreau să trăiesc şi să muncesc aici în Ranchipur, dar din păcate nu ştiu să fac nimic. N-am primit o educaţie adecvată. Cred că dacă m-aş face infirmieră ar fi lucrul cel mai potrivit ca să devin folositoare.

Până când ajunseră la răspântia distileriei, Miss MacDaid pedală în tăcere, cugetând asupra ciudăţeniei oamenilor şi mai ales a lui Fern. Credea a şti motivul pentru care fata se schimbase într-un chip atât de extraordinar, însă bunul-simţ o avertiza că o asemenea cauză nu era cea reală. Iubirea, presupunea Miss MacDaid, era un lucru bun şi firesc, dar o fată nu trebuia să-i îngăduie a-i înrâuri întreaga viaţă. Nu trebuie să depinzi de iubire. După primele elanuri, totul depindea de puterea de rezistenţă a fetei la încercările pe care trebuia să le înfrunte, fără să se răzgândească şi să lase totul baltă. Căci în Ranchipur avea să treacă prin destule încercări grele datorită climatului nenorocit, intrigilor hinduşilor, vicleşugurilor şi clevetirilor. Afară de aceasta fata era prea drăguţă ca să fie o bună infirmieră. O infirmieră nu trebuie să fie prea drăguţă, căci îşi atrage duşmănia celorlalte femei şi creează agitaţie printre pacienţi. „O bună infirmieră, gândi Miss MacDaid pedalând repede, trebuie să arate ca o bătrâna iapă, aşa

cum am eu înfăţişarea.”

— Trebuie în primul rând să ştii ce vrei, strigă ea uitându-se pieziş la Fern.

— Ştiu ce vreau.

Fern se simţea intimidată faţă de Miss MacDaid, care se pricepea să panseze cu atâta dibăcie o rană, dar care mai ştia să fie aspră şi neîndurătoare când avea de-a face cu oameni mai slabi decât ea. Dar chiar dacă timiditatea n-ar fi împiedicat-o, Fern tot n-ar fi fost în stare să explice motivele pentru care voia atât de ferm să ajungă infirmieră; nu putea să-i declare de pildă că schimbarea concepţiilor ei nu se datora iubirii pentru Tom, ci bunului-simţ pe care îl descoperise printre alte lucruri în noaptea în care el o dusese în casa soţilor Smiley. Se temea că Miss MacDaid ar fi socotit-o ţicnită, dacă i-ar fi spus că începând din noaptea aceea totul pe lume se schimbase pentru ea, datorită faptului că în însăşi fiinţa ei se schimbase ceva. Nu putea să-i explice lui Miss MacDaid că toată prostia, sentimentalismul, naivităţile ei dispăruseră ca fumul după ce văzuse nenorocirile de la spital şi de la Şcoala de muzică, sau că Ranchipurul prin care pedalau acum amândouă era cu totul diferit de acela în care ea, Fern, îşi petrecuse aproape întreaga viaţă. Nu o schimbase cutremurul sau inundaţia, ci acel ceva lăuntric întâlnit şi la Ransome, şi la perechea Smiley, şi la mătuşa Phoebe, şi la Miss MacDaid, şi chiar la sărmana lady Heston – o anumită onestitate, un fel de simplitate, ori un fel de prietenie. Miss MacDaid ar socoti-o desigur nebună dacă ea i-ar spune că însăşi pietrele de pe drum sau frunzele copacilor, casele, carele cu boi îi păreau cu totul noi şi îi trezeau emoţia şi interesul. Era emoţionată acum fiindcă pedala pe şoseaua hipodromului, fiindcă stătea de vorbă cu Miss MacDaid, fiindcă îşi amintea că peste câteva minute îl va vedea pe Tom care îi va surâde şi îi va mângâia mâna pe sub masă. Nu mai era nevoie să inventeze un personaj cunoscut sub numele de Blythe Summerfield, Perla Orientului. Nu se mai gândea atât de mult nici la moartea tatălui ei sau a

bietei Hazel. Avea senzaţia că toate acestea i se întâmplaseră cu mulţi, cu foarte mulţi ani în urmă, într-o altă viaţă.

Alături de ea, picioarele zdravene ale lui Miss MacDaid pedalau tot mai repede, aşa după cum mintea ei prozaică lucra din ce în ce mai accelerat. În clipa aceea infirmiera-şefă ajunsese în stadiul în care căuta argumente în favoarea lui Fern, fiindcă voia să creadă în această fată în ciuda propriei sale experienţe şi a bunului ei simţ. Căuta cu desperare pe cineva care să-i continue activitatea la spital, când ea se va simţi bătrâna şi obosită, cineva care să fie tânăr şi puternic aşa cum fusese ea întotdeauna, şi cum spera ea să fie şi Fern dacă îşi va păstra tăria şi încăpăţânarea. Fără îndoială fata era solidă, altfel n-ar fi trecut prin atâtea încercări păstrându-şi prospeţimea şi culoarea din obraji. Miss MacDaid căuta motive potrivnice planurilor lui Fern, dar de fiecare dată se găsea pusă brusc în faţa unui fapt care nu putea fi contestat… la spital sau la şcoala de muzică fata luase în primire şi dusese la îndeplinire o sarcină care ar fi pus la pământ pe multe infirmiere cu experienţă şi cu un îndelungat stagiu. „Nu pot să afirm că fata e lipsită de curaj”, îşi zise.

În adâncul inimii ei, Miss MacDaid se simţea fericită şi când privirile ei se opreau asupra chipului cenuşiu şi chinuit al Maiorului; într-o zi acesta îşi va reveni, îşi zicea. Acum nu era vreme pentru suferinţe sufleteşti. Munca îl va vindeca, îi va cauteriza rănile. Miss MacDaid era destul de onestă spre a nu pretinde că regreta moartea lady-ei Heston. Dispariţia acesteia se datora mai degrabă amestecului zeilor. Într-un fel totul se întâmplase din vina lady-ei Heston şi fusese urmarea firească a unei vieţi superficiale, desfrânate şi tumultuoase. Dacă aceasta şi-ar fi dat osteneala să îşi facă un vaccin antitific, acum ar fi fost în viaţă. Dar dacă judecai mai temeinic, poate că era mai bine că murise; era mai bine şi pentru spital şi pentru munca lor şi pentru Maior însuşi şi pentru miile de pacienţi a căror viaţă depindea de el şi poate chiar pentru lady

Heston. Un singur lucru îi tulbura conştiinţa, şi anume amintirea faptului că trecuse numele lady-ei Heston pe lista muribunzilor, înainte de a o arde.

„Dar ăsta nu e decât un fleac, un lucru fără sens, şi care nu putea schimba cu nimic deznodământul”, îşi repetă ea, încercând să-şi uşureze conştiinţa. Totuşi amintirea acestui gest o umplea de ruşine… tocmai ea, Miss MacDaid, infirmieră-şefă a spitalului din Ranchipur, se scoborâse într-atâta încât apelase la vrăjitorii. Câteodată însă, în inima nopţii, se întreba dacă aceste aşa-zise farmece nu erau înzestrate cu o putere sinistră, rămasă încă neexplicată ştiinţei. Petrecerea nu se desfăşură într-o ambianţă de voioşie, aşa cum se aşteptase mătuşa Phoebe. Ea reuşise să refacă în mare parte spiritul acela de coeziune care cimentase micul grup atâţia ani, însă niciunul din ei, cu excepţia lui Miss Hodge, nu putea să uite moartea Edwinei, a sărmanei Miss Dirks, a lui Mr. Jobnekar şi a familiei sale, a reverendului Elmer Simon şi a fiicei sale Hazel, precum şi a tuturor celorlalţi.

Aşa că, într-un fel, toţi morţii se aflau acolo în bucătăria mare şi răcoroasă a soţilor Smiley, iar când membrii micului grup vorbeau cu entuziasm despre planurile viitorului oraş şi vechea flacără reapărea o clipă în ochii Maiorului, dispăruţii continuau să fie prezenţi pentru că şi ei participaseră la aceste schimbări, dar prezenţa lor avea să îşi piardă treptat din tărie o dată cu trecerea fiecărei săptămâni, a fiecărei luni, a fiecărui an, fiindcă, aşa cum spunea mătuşa Phoebe, morţii erau plecaţi, iar cei rămaşi în viaţa dispuneau de atât de puţin timp şi de atât de multă muncă, încât nu mai aveau vreme să stea posomorâţi.

La orele patru, Maiorul şi Miss MacDaid se ridicară de la masă, spre a se înapoia la spital. În ochii lui Miss MacDaid apăruse iarăşi ceva din scânteierea aceea de fericire care se oglindea atât de limpede înainte de sosirea Edwinei la Ranchipur. Maiorul îi aparţinea iarăşi ei. Cel puţin pentru câtva timp, iar de când cu acea neaşteptată viziune mistică din noaptea în care îl crezuse mort, avea

senzaţia că îl poseda în chipul cel mai deplin.

Când Ransome şi Homer Smiley plecară la rândul lor spre a se înapoia la Ministerul prosperităţii publice, se întâlniră în prag cu un om grăsuţ, cu pântec proeminent, cu acel ten palid al englezilor care şi-au petrecut mulţi ani în India, dar şi cu atitudinea pompoasă a unui bancher occidental. Era Mr. Hogget-Clapton care venise să mulţumească soţilor Smiley pentru bunătatea pe care o arătaseră soţiei lui, precum şi spre a-şi recupera ridicola colecţie de fleacuri rămasă în grija mătuşii Phoebe. Mrs. Hogget-Clapton, le explică el, era sănătoasă dar puţin obosită şi foarte tulburată de suferinţele prin care trecuse. Avea de gând să o trimită în Anglia la propriile ei rude, în vacanţă. Când le spuse această veste, scăpă un uşor suspin, umbra palidă a unui suspin de uşurare, fiindcă ştia, de altfel ca şi interlocutorii săi, că soţia lui nu se va mai întoarce în India. Nu era pentru prima oară că se întâmpla un asemenea lucru. Se va duce acasă şi se va pierde în mocirla de mediocritate a unei întregi societăţi alcătuită de indivizi asemenea ei, anemiaţi, micşoraţi, otrăviţi de îngrozitoarea Indie.

„Oricum, ea a nimerit mai bine decât noi toţi, gândi Ransome. Obişnuieşte să bea şi când se îmbată se crede cea mai înaltă personalitate din lume.”

Când Mr. Hogget-Clapton intră în casă, Ransome se adresă lui Homer Smiley:

— Pukka Lil are să-mi lipsească. A lăsat un gol. Fiecare stat indian ar trebui să aibă cel puţin o Pukka Lil. Să facă parte din decor, alături de şerpi şi de temple.

Homer Smiley zâmbi.

— Nu-mi fac griji în privinţa asta, rosti el. Se vor găsi altele care să o înlocuiască. Poate că vreuna din acestea va sosi cu trenul de mâine.

27

În amurg, Ransome stătea pe veranda plasată în acea parte a casei care privea spre hipodrom şi spre câmpia plată, roşcată şi mocirloasă care se întindea până la Muntele Abana şi până la oraşul mogul mort El-Kautara. În Ranchipur nu se mai găsea brandy sau whisky, dar Ransome primise gin adus cu unul din primele trenuri de către Bottle Wallah, un întreprinzător neguţător parsee, aşa că acum se mărginea să bea gin cu apă minerală, un amestec care nu-i plăcea, dar care era singurul disponibil.

La poartă, sub marele ficus bengalez, John Baptistul stătea chincit împreună cu doi prieteni. Cântau la flaut şi la două tobe. Dincolo de terenul neted al hipodromului un lung convoi de vaci şi de bivoli se îndrepta către soare apune; vitele erau mânate de la spate de un puşti negricios, înarmat cu un lung toiag de bambus. Sosise acea oră din zi preferată de Ransome, când miresmele de iasomie erau aduse pe aripile adierii dinspre plantele agăţătoare care acopereau jumătate din casă şi se amestecau cu mirosul de lemn, de bălegar ars şi de mirodenii. Ploaia încetase de câtăva vreme, iar soarele în asfinţit învăluia norii călători intr-o magnifică mantie de purpură şi de aur. Deasupra câmpiei roşcate o ciudată lumină violetă plutea nemişcată ca o ceaţă, estompând siluetele vitelor care se întorceau de la păşune.

Ransome era istovit după lunga-i zi de muncă în atmosfera fierbinte, ca dintr-o baie cu aburi, în mijlocul strigătelor certăreţe ale hoardelor colcăitoare de sinistraţi care asaltau depozitul de alimente; dar vlăguiala aceasta se datora mai ales oboselii acumulate în zilele din urmă. „Fern trebuie să se întoarcă dintr-un moment în altul”, reflecta el sorbindu-şi alene ginul cu apă minerală. Amintirea Edwinei îi revenea mereu. În tot timpul drumului de la orfelinat acasă se gândise la ea, minunându-se de povestea vieţii ei şi de bizarul destin care-i pusese capăt într-un loc ca Ranchipurul. „Păcat că nu a putut să vină şi ea la petrecerea de sâmbătă, îşi zise deodată. I-ar fi plăcut foarte mult să se afle printre noi.”

Abia acum înţelese, surprins, cât de bine s-ar fi potrivit ea cu toţi ceilalţi. Întotdeauna fusese de-a lor, dar descoperirea aceasta venise prea târziu, iar restul vieţii ei se irosise în zadar. Gândurile acestea aruncară o nouă lumină asupra caracterului ei pervers şi atât de ciudat.

În vreme ce îşi aprindea o ţigară, văzu apropiindu-se dinspre oraş trăsura cu boi a Maharanei. Animalele mergeau în trap întins, alură pe care bătrâna doamnă o plăcea cu deosebire, dar pe care boii o detestau. Când trăsura ajunse în preajma propriei lui case, vizitiul lăsă boii să meargă la pas, în vreme ce două capete apărură de sub baldachinul din piele aurită şi se uitară spre bungalow-ul lui Ransome. Când acestea îl văzură stând pe verandă, se retraseră repede, dar nu mai înainte ca el să fi recunoscut pe Maharani şi pe mătuşa Phoebe. „Ultima regină şi ultima democrată se plimbă împreună”, gândi el chicotind. Deodată simţi că îl învăluie un mare val de iubire pentru ţara aceasta bizară, frumoasă şi atât de grozavă, pentru această Indie în care tragedia şi farsa se întâlneau la fiecare pas sub mantia vieţii.

La poartă, John Baptistul şi prietenii săi, după ce terminară să se ploconească în calea boilor regali, îşi reluară concertul; sunetele lor muzicale îşi luau acum zborul peste câmpie şi se pierdeau în lumina tot mai violetă. După un timp, Ransome închise ochii, lăsând auzul să înregistreze alene sunetele din jur, fără să se gândească la ceva anume, dar copleşit de uimire faţă de complicaţiile, frumuseţea relativă şi cruzimea existenţei umane. În clipa în care soarele se scufundă la orizont, dincolo de hipodrom se ridică urletul prelung şi solitar al unui şacal. Ransome simţi deodată că întreaga lui fiinţă se contractă o secundă, pentru că sunetul acesta semăna atât de mult cu vaietele care se ridicau din oraşul lovit de moarte sub rostogolirea puhoiului. Apoi urlă alt şacal şi încă unul. Întunericul se lăsă repede, fără veste, ca şi cum o cortină neagră s-ar fi pogorât asupra firii. Printre norii sfâşiaţi şi izgoniţi de vânt, stelele porniră să scapere în atmosfera curată,

proaspătă, asemenea diamantelor bătrânei Maharani. La poartă, sub străvechiul ficus bengalez, siluetele cenuşii ale lui John Baptistul şi ale prietenilor săi se topiră în beznă, dar muzica flautului şi a tobelor continua să străbată liniştea umedă şi fierbinte.

Cooch Behar, January, 1933
New York, July, 1937